

Het leven van Johannes Wouter Blommesteijn

Adriaan Loosjes Pzn.

bron

Adriaan Loosjes Pzn., *Het leven van Johannes Wouter Blommesteijn*. A. Loosjes, Pz., Haarlem 1816

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/loos005leve03_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Voorberigt.

De geheele Zeventiende Eeuw tot in den aanvang van de Achttiende, omstreeks den Vrede van *Utrecht*, heb ik, in de Levens van MAURITS LYNSLAGER, HILLEGONDA BUISMAN en ROBBERT HELLEMANS, beschouwd, en daarin beproefd, om het Nederlandsch karakter van dien tijd in het kleed der verdichting af te schilderen, en tevens aan de meest beroemde personen in dat tijdsgewricht gedacht.

Reeds in het laatste werk moest ik den verflaauwenden luister van onze Voorvaderen afschetzen, wilde ik anders de waarheid der zake getrouw blijven, en zelfs den held der geschiedenis en alle de zijnen in de vermindering van oorspronkelijk nationale veerkracht doen deelen. Maar wie zal het ontkennen, dat, na den Utrechtschen Vrede,

als men een' tusschenstand der te kortstondige Regering van WILLEM DEN IV^{en} uitzondert, de vijftig jaren, die den Utrechtschen Vredehandel gevolgd, en meestal jaren van vrede voor ons Vaderland geweest zijn, tevens juist die waren, in welke de volksgeest der Nederlanderen zoodanig is verdoofd geraakt, dat het volk weinig van den voorvaderlijken veerkrachtigen aard had overgehouden, in eenen diepen vadzigen slaap nederzonk, waaruit wij in het laatste vierdedeel van de Achttiende Eeuw, helaas! te gevoelig wakker gemaakt zijn. Over alles strekten zich de bedorven smaak en de verlamming uit, en ik geloof bijna, dat 'er zulk eene aaneenschakeling van zware rampen, als wij ondervonden, noodig geweest is, om de gevoelloosheid ten aanzien van het Vaderland, waarin het volk van *Nederland* bedolven lag, te verdrijven.

't Scheen mij echter toe, dat een tafereel van dat tijdperk van omstreeks vijftig jaren, genoegzaam aanvangende met het sluiten van den Utrechtschen Vrede en eindigende over het midden der afgeloopen eeuw, uit dat oogpunt beschouwd voor het tegenwoordig geslacht niet van allen vermaak,

maar nog minder van nut zou ontbloot zijn, en kunnen strekken, om dit geslacht bekend te maken met eenen tijd, waarin kracht door zwakheid, goede smaak door eenen valschen, vlijt door weelde en moed door uitgeputheid vervangen werd; opdat het leeren moge, een beter gebruik van eenen langdurigen Vrede te maken, thans de hoop en behoefte van geheel *Europa* en bijzonder ook van ons dierbaar herboren Volk en Vaderland.

Van oogmerk zijnde, om althans in den smaak van Levensberigten niet meer te geven na dat van HELLEMANS, beproefde ik het gemelde tijdvak in eene reeks van Brieven te behandelen, maar reeds een eind wegs gevorderd zijnde, staakte ik deze manier, als veel te wijdloopig wordende, en keerde dus tot die der verdichte Levensbeschrijvingen terug.

Voorts staat mij mijne, misschien wel wat eenzijdige, vaderlandsliefde borg, dat ik nooit bedoeld heb, om de voorouders in een hatelijk of belagchelijk licht te stellen; schoon onderscheiden standen, waarin ik dezelve heb moeten plaatsen, daarheen leidden. 't Is daarom zoo niet, dat men behoeft te vreezen

niet anders dan zwartkleurige af beeldsels te zullen zien: neen! wij vertrouwen, dat 'er ook nog vrij veel in zal gevonden worden, dat ons, niet alleen zonder beschaming, maar zelfs met een aangenaam gevoel van verheffing op vele bijzonderheden en zaken zal kunnen terug doen zien, welke ook juist niet minder schitterden, uit hoofde van de vrij algemeene duisternis.

Van harte hoop ik, en zal dan voor deze mijne poging mij rijkelijk beloond achten, zoo aan die hoop voldaan werd, dat dezelve, hoe gering, eenigzins mogt medewerken, om ons herboren Volk en Vaderland te bewaren, voor weder gedompeld te worden in eene vadzige slaapziekte, tot welker verdrijving zooveel noodig was, dat de lijder onder dezelve geheel bezweek, en niet dan door een wonderwerk tot bestaan en ten leven is teruggekeerd.

HAARLEM,

1 Junij, 1816.

Het leven van Johannes Wouter Blommesteyn.

Eerste hoofdstuk.

Na zoovele oorlogen, zag nu eindelijk de Nederlandsche Staat, even in den aanvang der achttiende eeuw, de zon des vredes opdagen, om, bijna eene halve eeuw, deszelfs gezigteinder niet te verlaten; en zij, die dit zonderling rustig tijdperk beleefden, bragten hunne dagen door in een bijna aanhoudend genot van binnenlandsche rust, zonder dat althans de akelige tooneelen des oorlogs zich nader dan op hunne grenzen lieten zien. - Het was even voor het begin van dit tijdvak van rust en kalmte, dat binnen *Amsterdam* geboren werd JOHANNES WOUTER BLOMMESTEYN. Hij werd JOHANNES (wat ook zijn oom, die Latijn en Grieksch geleerd had, 'er tegzn inbragt) en niet JOANNES

genoemd, omdat zijn grootvader zaliger van 's vaders zijde JOHANNES geschreven had. Gaarne had die ook gezien, dat de naam van WOUTER in GUALTHERUS veranderd werd, als beter bij die van JOANNES passende: maar WOUTER WOUTERSEN stond boven aan den Stamboom van BLOMMESTEYN en dus was ook deze naam heilig: en wat verder tegen den toenaam van BLOMMESTEYN, die, naar het oordeel van neef VAN DYK, een zeer groot taalzifter van het Nederduitsch in die dagen en lid van het genootschap *Nil Volentibus Arduum* en andere diergelijke gezelschappen, met reden werd ingebracht, als hinderlijk voor het oog en oor, waarom hij alleen de M met eene E verwisseld wilde hebben en de letter Y door I vervangen; vader BLOMMESTEYN beweerde uit den naam van Goudsblomstraat, als zijnde het zuiver Amsterdamsch dialekt, dat het BLOMMESTEYN moest wezen en niet BLOEMESTEIN, en daar hij vond dat de Y een veel deftiger figuur maakt, dan de I op zichzelve, besloot hij dus, dat de geslachtsnaam BLOMMESTEYN blijven zou, zoo als die sedert de helft der vorige eeuw aangenomen was; want (dit was eene zeer gewigtige bedenking) alle de erfmakingen, die in het vervolg aan JOHANNES WOUTER BLOMMESTEYN mogten gemaakt worden, zouden met moeite, op JOANNES GUALTHERUS BLOEMESTEIN kunnen afdalen.

De gesprekken, over dit gewigtig onderwerp,

vielen voor in de zijkamer van het huis, waarin de hoofdpersoon dezer geschiedenis het daglicht zag, en liepen dus geheel de kraamvrouw mis, die zich waarschijnlijk naar de denkbeelden van oom en neef zou geschikt hebben, niet om eenige taalkundige redenen, maar alleen omdat zij van een uitstekend veranderlijk humeur en ook zeer op het nieuwere gesteld was, alleen om dat het nieuw was.

Weinige dagen na de geboorte van JOHANNES, en wel den eersten zondag, reed, in eene fraaije koets, met heerlijk opgeschikte paarden, vader BLOMMESTEYN, met de moeije van moeders zijde van onzen zuigeling, de weduwe van den Heere VAN MECKELENBURG, naar de Westerkerk; waar dan ook, bij gelegenheid van den doop, den wil des vaders met den naam van JOHANNES WOUTER bekrachtigd werd; en dus, schoon de naam niets tot de persoonlijke waarde of onwaarde afdoet, zullen wij hem met dien eenigzins wijdluftigen naam zien pronken. Maar die naam zelf droeg kenteekenen van zijne eeuw, of liever van den voortgang der afwijking van de voorvaderlijke eenvoudigheid, bij den Nederlandschen burgerastand, die reeds in de vorige eeuw een' aanvang had genomen. Men had zeer wijselijk de namen van JAN DIRKSEN, DIRK JANSEN en JAN DIRKSEN, zoo als, in het begin van de zeventiende eeuw, bij den burgerstand gewoon was van geslacht tot geslacht over en weder voort te

gaan, en waaruit, bij de meerdere uitbreiding van geslachten, zwarigheden en duisternissen van belang ontstonden, met toenamen verwisseld, welke genoegzame onderscheiding daargestelden; - maar allengkens ging men verder en vond men iets fraais in eenen grooten langen naam, en men verbeeldde zich, dat dit een zeker adelijk voorkomen, en grooter achtbaarheid aan den persoon, met dien naam bestempeld, bijzette. - PIETER KIES, CORNELIS HOOFT, KLAAS STUIVER, enz., klonken veel te eenvoudig en te plat^(*); al hadden Staatslieden die simpele namen gedragen, en al stonden die met gouden inkt in 's lands historie geboekstaafd.

Schoon men hier geheel JOHANNES WOUTER BLOMMESTEYN de schuld niet moet geven van zijnen eenigzins zwierigen naam, en dezelve geenen onmiddellijken invloed op zijn verstand of hart nog kon uitoefenen, kenschetst echter de-

(*) Daar groote geleerden boven de gewone zwakheden van het menschedom verheven moeten zijn, en in geen de minste vergelijking met de rest van het Menschelijk geslacht kunnen komen, zullen wij ons wel wachten, van ons eene aanmerking te veroorloven op derzelve gebruik, om hunne namen zoodanig te vergriekschen en verlatijnschen, als reeds ten tijde van *Melanchton* en latere in gebruik was, dat de oorspronkelijke niet alleen verbasterd, maar zoodanig veranderd werden, dat het zeer moeilijk viel, om eenig spoor van den eigen naam te ontdekken. - Van hun had ook de nederlandsche burgerstand deze dwaasheid niet geleerd.

zelve, eene der zwakheden van het tijdperk, waarin hij het levenslicht aanschouwde; en hoe zijne lieve voorouders en ouders deelden in den beuzelgeest, die toen heerschte. - Men duide dit niet alzoo, als of de beuzelarij onder onze natie in dezelfde evenredigheid ware toegenomen, als de lengte der namen; dit zou voor het thans levende geslacht eene zeer onaangename gevolgtrekking kunnen worden: immers thans is het niet vreemd, dat men een burgermeisje (dit is naar mijne bedoeling, eene dochter van een' man, die door den koophandel of fabrieken een eerlijk bedrijf uitoefent en een nuttig lid der werkzaame burgermaatschappij uitmaakt, want zoogenaamde grooten en hooge of lage ambtenaars vallen geheel buiten mijn bestek), ten minste drie, zoo niet vier voornamen geeft; ANNA'S CATHARINA'S SOPHIA'S; of WILHELMINA'S LUDOVICA'S CHRISTINA'S HENRIETTA'S zijn, bij burgerlieden geene zeldzaamheden, - ook mij is wel gebleken, dat die meisjes ouder geworden, en op haar vijftiende jaar eenigzins letters kunnende maken, alleen A.C.S. of W.L.C.H. teekenden, en dat zij alleen ANNEKAATJE en VIKERISJE genoemd werden met achterlating der overige namen, maar niet, dat zij, zonder andere aanbevelingen, door de jongelingen van deze eeuw, welke dikwerf ook onder lange namen zuchten, boven die, welke NAATJE of KAATJE of KRISJE genoemd waren, worden aangezocht;

zoo 'er namelijk, verstand, - en geld! - ontbreken.

Maar, keeren wij geheel terug tot onzen jongen JOHANNES WOUTER BLOMMESTEYN, die, als een onnoozele en onschuldige zuigeling, aan zijne moeder, nadat zijn vader met hem uit de kerk te rug gekomen was, in zijn keurlijk uitstekend doopgewaad, nog eens vertoond werd. - De kraamvrouw, welke juist geen' zeer diepen indruk had, van de ware bedoeling der plegtigheid, die haar kind had ondergaan, beschouwde met verrukking de fraaije kanten, met welke het doopkleed omboord was, en vroeg, of misschien mevrouw B.... of juffrouw C...., te kerk geweest waren, en haar hoofd nederleggende, zeide zij: 'Nu dan zullen die gezien hebben, dat de familie van BLOMMENSTEYN wel tegen haar op kan.' - Moei MECKLENBURG verzekerde haar, dat mevrouw B.... zeer spijtig gezien had, en juffrouw C...., achter haar' waaijer haar iets met een' jaloerschen grimlach had ingefluisterd. 'Dat doet mij goed, regt goed,' zeide juffrouw BLOMMESTEYN, 'ik wenschte dat ik 'er bij geweest was. 't Is regt jammer, dat het de mode niet is, dat de moeders zelve de kinderen ten doop houden, dan had ik dat genoeg zelf kunnen hebben.... nu al met 'er tijd.' Hierop verhief JOHANNES, met eenigen nadruk, zijne stem, en juffrouw moeder legde hem nu aan de borst, waarop hij, uit hoofde van

zijn en eersten kerkgang, met ongewone gretigheid aanviel. Dit verwekte moeder BLOMMESTEYN zoodanig eene buitengewone pijn, daar het juist met dit geheele werk, als voor de eerste maal, niet vlug ging, dat zij verklaarde buiten staat te zijn, om zulke smarten uit te staan, en dat 'er naar eene minne moest worden rondgezien, of JANTJE zou tot den pappot veroordeeld worden.

Wij zullen onzen jongen BLOMMESTEYN in de kraamkamer bij zijne moeder en bij de minne, welke weldra den natuurlijken dienst der moeder verving, laten en iets ten aanzien van zijne vader en moeder aanteekeenen. De eerste was even voor het laatste gedeelte, van de afgeloopen zeventiende eeuw geboren, en de eenige zoon van twee eenvoudige en godsdienstige brave burgerouders, die, door hun oppassen en vlijt, een merkelyk kapitaal aan dien zoon bij hunne aflijvigheid nalieten. Deze had alles geleerd, wat tot een volmaakt koopman vereischt werd, en slaagde weldra, zoo gelukkig, in zijnen handel, dat hij het kapitaal zijner ouderen, verscheiden malen verdubbeld zag, en, daar hij volstrekt niet wilde trouwen, voor dat hij, in zeer groote ruimte, eene vrouw kon onderhouden, had hij zijn huwelyk uitgesteld tot zijn zeven en dertigste jaar. De meisjes, zijne eigenlijke tijdgenooten, althans de gadelijkste, had hij het een voor, het ander na, zien trouwen, en daar zijn voornemen was, om, door

zijn huwelijk het geslacht der BLOMMESTEYNEN in wezen te houden, besloot hij, om eene vrouw te nemen, die even de twintig jaren bereikte, de eenige dochter van eenen Suikerbakker CHRISTOFFEL NEERSTRAS, welke, reeds jaren weduenaar geweest zijnde, aan eene longtering kwijnde, zoodat hij, zonder wonderwerk, binnen weinig tijds den weg van allen vleesch zou moeten gaan, wanneer BLOMMESTEYN niet alleen in het bezit van CATHARINA NEERSTRAS, maar ook van de nalatenschap van vader NEERSTRAS komen zou. BLOMMESTEYN, die een uitmuntend rekenaar was, had dit ook wel uitgereken, want hij was nauwelijks twee maanden gehuwd geweest, toen de oude CHRISTOFFEL de goedheid had de oogen te sluiten, en alles, wat hij op deze wereld door woekerzucht en inhaligheid, door velen met den naam van vlijt en weloppassen bestempeld, overgewonnen had, aan zijne dochter CATHARINA naliet. Deze heugelijke gebeurtenis nog spoediger voorgevallen, dan BLOMMESTEYN zich had kunnen voorspellen, verdubbelde rijkelijk zijn kapitaal: en hij behoorde dus, bij de geboorte van zijnen eersten zoon JOHANNES WOUTER, die daags voor zijn' veertigste jaardag inviel, onder de aanzienlijkste kooplieden van *Amsterdam*. - Buiten koopman was BLOMMESTEYN eigenlijk een niets beteekenend wezen. Hij had alleen liefhebberij in geld te winnen, en zelf de fortuin

scheen op hare beurt liefhebberij te hebben, om hem dat te laten winuen, want zijne eenige uitspanning, bestaande in 's avonds een kaartje te speelen, dat somtijds vrij grof ging, zag hij meestal met rijke winsten bekroond. Hij dacht, hij droomde, intusschen van niets anders, dan van geld winnen, en, toen hij zich door den band des huwelijks aan zijne CATHARINA verbonden had, stapte hij, zelfs na den dood van haren vader, geheel niet van die liefhebberij af, maar juist met de vermeerdering van zijne schatten, vermeerderde ook nog zijne zucht, om meerdere schatten op te leggen.

De oude BLOMMESTEYN, (zoo het geoorloofd is een man, die op zijn' veertigste jaar zijn' eersten zoon geboren ziet, zoo bij vergelijking te noemen) de oude BLOMMESTEYN was echter geen gierigaard. - neen! 'De Apostelen,' zeide hij dikwijls, 'de apostelen moeten wandelen.' En dus toen vader CHRISTOFFEL de oogen zoo beleefdelijk geloken had, besloot hij al spoedig, om eene buitenplaats aan te leggen, maar aan de Haarlemmer trekvaart; omdat hij dan altijd dicht bij de Stad zou zijn: dat is te zeggen bij de stad *Amsterdam*, dat even als het oude *Rome*, ook den naam van stad bij uitstekendheid, boven alle hare zuster steden droeg; en zij draagt nog bij echte Amsterdammers den naam van Stad bij uitstekendheid. Ook, vóór het verbeterd onderwijs,

zouden 'er wel in die stad enkele burgers gevonden zijn, die ter goeder trouw geloofden, dat 'er, buiten de stad *Amsterdam*, geene stad in *Nederland* gevonden werd. - Den zomer bragt vader BLOMMESTEYN, zaturdags na beurstijd, zondags geheel, tot 's maandag vroeg op zijn wel wat moerassig, maar anders aardig, buitentje door, tusschen de zevenhonderd en negenhonderd roeden, aan de Haarlemmervaart gelegen, hetgeen den naam van *Koopfortuin* droeg. - Hij woonde ook in een zeer goed huis, op de Heeregracht, en had, schoon zijne vrouw een zwak had op het huis van den ouden CHRISTOFFEL, in de Niezel staande, zooveel vermogen op zijne jeugdige Echtvriendin, dat zij zich bewegen liet, om, bij haar vaders overlijden, de Heeregracht, boven de Niezel de voorkeur te geven. - Juffrouw CATHARINA NEERSTRAS, de moeder van onzen BLOMMESTEYN, was geheel niet misgedeeld van uiterlijke schoonheid; zelfs had de milde natuur haar, bij eene gezonde kleur, geene ongevallige gestalte gegeven; maar, zoo zij al eenigen aanleg tot vermeerdering van hare verstandelijke vermogens gekregen had, waren dezelve door den heer CHRISTOFFEL verzuimd geworden. Zij kon ja lezen in den Bijbel, naar de vertaling van LUTHER; want zij was Lutersch, gelijk ook de oude CHRISTOFFEL, maar zij begreep naauwelijks de eenvoudigste zinsnede - schrijven kon

zij haren naam, evenwel gebeurde het wel, dat die eenigzins in spelling den eenen tijd bij den anderen wat verschilde: dat haar echter minder kwalijk te nemen was, uit hoofde dat zij maar zeer zelden in de gelegenheid kwam, om eene proef van deze hare bekwaamheid te geven, want boven de drie brieven had zij, voor haar huwelijk, niet geschreven. Ook had haar de oude CHRISTOFFEL nog al kort gehouden, in andere opzigten, en zij was te beklagen, dat zij hare moeder zoo vroeg verloren had, die eene geboren Hollandsche was, en, zoo zij had mogen blijven leven, ondanks het gebulder van den duitschen draak, haar gemaal, wel gezorgd zou hebben, dat haar KAATJE ten minste behoorlijk linnen en wollen naaijen verstond. Maar vader CHRISTOFFEL had toch gezorgd, dat zij nog al zoo wat voor het uiterlijk voordeed, en daar zij (dat alle meisjes met ledige hoofden aan te raden is,) meestal in de kleine verkeering, die zij had, alles met ja ja, neen neen en ei! ei! en heden mijn tijd! aflegde, wist zelfs hare boezemvriendin, zoo min als haar minnaar BLOMMESTEYN, voor zijn huwelijk, of zij veel meer verstand dan eene welsprekende papagaai bezat. Maar daar meestal de minst schoone papagaaijen de beste praters zijn, overtrof zij voor het uiterlijke dat dier zeer door hare weidsche kleederdragt. Daarop was vader CHRISTOFFEL bij uitstekendheid gesteld. 'Meine tochter,

zeide hij, moet op 's Heeren straten verscheinen wie eine Freule.... Men weist nicht, wazu das nutzig is....' Aan dit oogmerk van haren vader voldeed CATHARINA ook uitmuntend, en dat was haar alleen door den onbarmhartigsten naijver ten kwade te duiden. De mensch, en de jonge mensch vooral, moet toch de dertien of veertien uren, die hij wakende verplicht is door te brengen, dagelijks aan iets besteden. Als een meisje niet kan lezen, dan een enkel kapittel in den Bijbel, daar zij bijna niets van verstaat, omdat zij meer spelt dan leest, wordt zij voorts toch eenmaal moede van uit te kijken; en is dus al blijde, dat zij zich met het opsieren van haar niet ongevallig ligchaampje eenigen tijd van den dag vermaken kan. CATHARINA NEERSTRAS was dus, toen onze BLOMMESTEYN in de wereld rolde, op weinige zaken na, zoo onkundig als haar zuigeling, welke dit boven haar vooruit had, dat hij de vatbaarheden ter wereld bragt, die bij haar verwaarloosd en daardoor aanmerkelijk verminderd waren. Het was echter ook aan deze gevoelloosheid van Juffrouw CATHARINA toe te schrijven, en bovenal aan den vroegtijdigen dood van haren vader, dat zij zich 'er niet hevig had tegen aangekant, dat haar zoon bij de Gereformeerden en niet bij de Luterschen gedoopt werd; immers de allezins verstandige overeenkomst, dat de te verwekkene dochters met

haar, en de zoons met vader BLOMMESTEYN zouden gaan, was haar voldoende. Hare oude vrouw was Mennist geweest, en haar broeder, die jong gestorven was, zou, volgens de conventie, Mennoniet geworden zijn, en dat was nog erger dan Geresormeed: - dus ook dat ontrustte haar niet. - Ziedaar iets van de ouders van BLOMMESTEYN.

Tweede hoofdstuk.

Wegens de vroegste kindschheid van BLOMMESTEYN en de opvoeding, welke hij van die ouders genoot, zal ik maar niet in het breede gewagen, daar het niet moeilijk valt voor elken nadenkenden te gissen, dat 'er van een paar, zoo als zijne ouders zich reeds voordeden, niet zeer veel was te verwachten. Hij werd in alle mogelijke weekelijkheid opgevoed, en, zoo hij van de Natuur geen buitengewoon sterk ligchaam ontvangen had, zou hij buiten allen twijfel, geheel vertroeteld, in zijne wieg reeds zijn sterfbed gevonden hebben. Maar hem was een ander lot beschoren, en zijne ouders hadden het genoeg, om, ondanks hunne averegtsche pogingen, hunnen eersten telg naar het ligchaam dagelijks te zien toenemen. Schoon zijne geestvermogens niet buitengewoon opgescherpt werden, geheel verwaarloosd werden zij echter niet. Hij leerde spellen, lezen, schrijven en cijferen, en, dat natuurlijk, volgens de toen

plaats hebbende inrigtingen, waardoor hij dan toch ook, schoon hij het lezen niet zonder spellen geleerd had, al vrij wel lezen kon; en, daar ook de natuur hem eene gladde zuivere stem gegeven had, kon hij daardoor althans voor anderen bedekken, dat hij juist niet ten volle alles begreep, wat hij met zekere deftigheid boven zijne jaren las. Hij schreef weldra eene goede, ja fraaije koopmans hand; want, toen was het een eerst vereischte bij een' Hollandschen Schoolmeester, dat hij uitmuntend fraaije letters leerde maken; en, daar nu het loopend schrift meer en meer uit het gebruik raakte, leerde BLOMMESTEYN eene heerlijke Italiaansche hand schrijven. - Een fraaije hand te schrijven, werd in die dagen, en toch niet zonder allen grond, voor een sieraad en aanbeveling geacht, welke den kinderen, door hun in hunne vroege jeugd opgedaan, over het algemeen in lateren leestijd bij bleef. Bij het cijferen volgde BLOMMENSTEYN de leiding van BARTJES, en, schoon zeker zijn verstand bij die oefening minder sleet dan de punt van zijn grifje, hij haspelde beide de deelen van BARTJES cijferboek met eene ontzettende vlugheid door, en zijn meester HAZEWINDIUS verklaarde hem voor een' volleerd rekenaar, toen hij deszelfs school verliet. BLOMMESTEYN, die een uitmuntend geheugen bezat, kende wel zooveel van het werktuigelijke der Rekenkunde, als voor het behartigen van

zijne belangen vereischt zou worden; maar nu was de vader verlegen, wat met hem aan te vangen. Hij was nog te jong, om hem op zijn kantoor te nemen, en, wat zijn halfgeleerde oom ook ten aanzien van Latijn en Grieksch praten mogt, en hem dus gaarne op de Latijnsche school zon hebben geplaatst gezien, de oude Heer BLOMMESTEYN had daar geheel geen ooren na: zijn, JOHANNES WOUTER was tot zijn opvolger op het kantoor bestemd. Omtrent CHRISTOPHORUS FREDERIKUS, een tweede zoon, drie jaren jonger dan JOHANNES, dien hij reeds in de wieg tot den predikstoel bestemd had, dacht hij geheel anders.... maar JOHANNES moest een koopman worden, dus geen Latijn of Grieksch leeren.

Vader BLOMMESTEYN kwam, na vrij wat denken en overleggen, met zijne huisvrouw overeen, om haren JOHANNES Fransch te laten leeren; want, schoon moeder voor het Hoogduitsch geijverd had, vader BLOMMESTEYN zegepraalde door den toon, waarop hij zijnen bepaalden en onverzettelijken wil gewoon was te kennen te geven, en door daarbij als een bewijs voor de duchtigheid van zijn besluit te voegen, dat het Fransch eene taal was, die aan de meeste hoven gebruikt en veel algemeener verstaan werd, dan het ellendige Mofsch. Dit gezegde beantwoordde moeder BLOMMESTEYN meteen, lijdelyken zucht, wegens die onbehouwen benaming van

eene taal, welker schoonheden zij echter niet in staat was te doorgronden, omdat zij voor die van het Duitsch even min als voor die van eenige andere vatbaar was; maar, dewijl het de taal was, waarin haar vader, als hij vrienden uit *Duitschland* overkreeg, sprak, en alle ochtenden en avonden een zeer stichtelijk lied, schoon zij den juisten zin der woorden niet verstond, gewoon was geweest te zingen. Het eenige, dat zij, behalve haar' zucht, 'er tegen inlegde, was de aanmerking, die waarlijk haar greintje gezond menschenverstand eer aandeed, dat zij niet geloofde of hoopte, dat JOHANNES het Fransch aan eenig Hof noodig hebben zou, want, dat zij eens gehoord had, dat 'er, wel bekeken, geen ongelukkiger menschen op aarde zijn, dan eigenlijk gezegde Hovelingen. - De jonge BLOMMESTEYN ging dan op de Fransche school, en slaagde geheel niet slecht in het aanleeren van woorden en zamenspraken, en dat hij de gronden der tale niet leerde verstaan, was meer de schuld van den onderwijzer, die dezelve zoo min als die van eenige tale ter wereld kende, dan van den leerling. Maar in vergoeding hiervan leerde hij, (want dit wat een groot vereischte van de Fransche scholen in dien tijd) behoorlijke complimenten, bij alle voorvallen des burgerlijken levens, maken. Daartoe was ieder dag één uur, zoo niet twee, afgezonderd. De Monsieur, namelijk, (want zoo

noemde men toen reeds eenen onderwijzer in die taal) liet dan zijne kweekelingen in de school elkander ontmoeten, de knapen diepe zoogenaamde dienaars makende, en de meisjes met dienaressen elkander voorbijgaande, eveneens als of zij in het park te *Brussel* of in de tuin der Tuilleries elkander wandelende ontmoetten. Men liet verder de kweekelingen elkander in de Fransche taal, zooverre de *Dialogues* reikten, aanspreken, en met elkander, zoo geestig als wijlen PIETER MARIN dit achter zijn Leerboekje gedaan heeft, met allerhande fratsen, over en weder, nopens verscheiden voorvallen des levens, schoon die nog niet volkomen nder het bereik van het kinderlijk verstand vielen, converseren.

Het genoegen is niet uit te drukken, dat Juffrouw BLOMMESTEYN van tijd tot tijd gewaar werd, wanneer zij haren zoon JOHANNES binnen zag komen met strijkadien, als of hij een geboren Franschmannetje was, schoon waarschijnlijk de goede vrouw zelden een' echten Franschman gezien had. Zelfs, schoon zij geen enkel woord verstond van hetgeen haar taalgeleerd kind haar toevoerde, vond zij, en ook vader BLOMMESTEYN, die 'er weinig meer van wist, dat hij heerlijk en van dag tot dag avanceerde; ja het was haar een streelend vermaak, dat haar man in het plan viel, om op 's jongelings negenden verjaardag een degentje met een fraai zilveren gevest te koopen, dat hem, zoo als zij zich zeer wel

uitdrukte, volmaakt naar een Fransch kavalliertje zou doen gelijken, en hem zeer fraai staan bij het maken van buigingen.

Toen nu BLOMMESTEYN deze gronden gelegd had, kwam hij bij zijn' vader op het kantoor, maar dit nam niet weg, of hij moest, naar de zeden van dien tijd, alles leeren, wat een braaf burgermans kind, dat in de fatsoenlijke wereld verkeeren zou, mogelijk was. En dus ontving hij ook onderwijs in het vioolspelen en dansen. Het vioolspelen leerde hij aan het huis zijner ouders, maar het dansen kon beter en spoediger bij eenen dansmeester aan huis geleerd worden. Op andere tijden ontving hij onderwijs in den Godsdienst van eenen welonderlegden Katechizeermeester, opdat hij eerlang lid der gemeente zou kunnen worden. En alle drie, de katechizeermeester zoowel, als de dansmeester en de onderwijzer in het vioolspelen, verklaarden, dat zij nooit vatbaarder, gehoorzamer en beter leerling hadden onderwezen, dan JOHANNES WOUTER BLOMMESTEYN. Schoon het BLOMMESTEYN eigenlijk niet beter of slechter dan de meeste andere leerlingen maakte, was de wezenlijke reden van dezen triö van loftuiting te vinden in de ruime en prompte betaling, die zij van den ouden BLOMMESTEYN in dezen ontvingen, die altijd rekende, dat, hoe meer men voor eene les betaalde, ook de leermeesters en leerlingen zich des te meer bevljigden. Somtjids

gaf vader BLOMMESTEYN aan zijne huisvrouw wel eens te kennen, dat het hem verwonderde, dat, daar de vorderingen van hunnen zoon JOHANNES zoo verbazend groot in die drie takken schenen, hij nog niet in een van drieën volleerd was. - Hierin werd hij versterkt, nadat JOHANNES reeds vier volle jaren van den Katechizeermeester onderwezen was geworden, en waarlijk, naar het ligchaam, een volwassen man was, toen de Wijk-predikant, bij zijn jaarlijksch huisbezoek, zijne verwondering betuigde, dat JOHANNES nog niet bij de gemeente was. Vader BLOMMESTEYN gaf daarop te kennen, dat, volgens het getuigenis van 's jongelings onderwijzer, die hem nu vier jaren, vier uren 's weeks, onder handen gehad had, zijne vorderingen zeer groot waren. Dat het hem (dit voegde hij 'er bij wijze van tusschenrede in) ook al een' mooijen duit gekost had. - Op het woord van vier uren 's weeks, vier jaren achter een, sloeg de Wijk-predikant groote oogen op; en, daar deze een zeer eerlijk en openhartig man was, die zijnen stand eere aandeed, verklaarde hij, dat hem een zoo langdurig onderwijs met het maken van groote vorderingen onbestaanbaar voorkwam. Gelukkig, of ongelukkig, was JOHANNES te huis, en moeder verzocht Dominé, of hij zich ook zou willen overtuigen van de gemaakte vorderingen van haren zoon, dat zij hem dan van

boven roepen zou. - De opgewekte nieuwsgierigheid van den leeraar deed hem dit voorstel van de goede vrouw aannemen, en JOHANNES WOUTER BLOMMESTEYN kwam voor den dag. Deze leeraar, gelijk 'er in alle vakken bijna altijd eenige menschen gevonden worden, was zijnen meesten ambtgenooten meer dan eene halve eeuw vooruit in verlichte denkbeelden, en zocht altijd ook de eenvoudigheid met zijn godsdienstig onderwijs te vereenigen; waaraan hij bleef vastkleven, schoon hij voor weinig bezette stoelen, en drie vierde ledige banken predikte. Toen de jonge BLOMMESTEYN plaats genomen had, begon de leeraar zich over het een en ander uit te laten, om den jongeling over de eenvoudigste waarheden van het Christendom te onderhouden; maar deze gaf te kennen, dat hij de eer niet had van Dominé volkomen te begrijpen, 'er, niet zonder alle slimheid, bijvoegende, dat hij aan eene geheel andere leiding gewoon was. Nu moest het op eenen anderen boeg gewend worden, en Dominé vroeg hem, welke dan de leiding was, die zijne onderwijzer volgde? Dit werd vrij stamelende beantwoordt, en het bleek, dat alles, wat BLOMMESTEYN van de zaak wist, bestond in het ongemeen wel van buiten kennen der antwoorden van een drie vingeren dik onderwijsboek voor de jeugd, welks inhoud de leeraar op zich zelf geheel niet afkeurde, maar dat door den

opsteller nooit geschreven was met het oogmerk, om daarmee het geheugen der leerlingen woordelijk op te vullen, maar wel om den onderwijzer en den onderwijzeling tot eene handleiding te dienen, om op eene geregelde wijze over de onderscheidene geloofspunten te handelen. - Veel ondank behaalde de leeraar door de aanmerking, dat het hem toescheen, dat, om een goed lid der Christenkerk te vormen, het beter ware, meer onmiddellijk tot het verstand en hart der aankweekelingen te spreken, dan hun geheugen met woorden te belasten, welke, zonder behoorlijke uitlegging, zeer moeilijk waren om te verstaan.

De jonge BLOMMESTEYN, schoon eigenlijk goedaardig, was echter door den lof, dien hij zich dagelijks, bij handen vol, over zijne toenemende bekwaamheden zag toezwaaijen, een weinig opgeblazen geworden, en achtte zich door de aanmerkingen van den goeden en verstandigen leeraar meer of min beleedigd, ja waagde het daarom, om met een' zijdelingschen slingerslag te kennen te geven, dat het hem niet ontschieten zou, of Dominé zou het beter met den ketterschen DEURHOFF, dan met zijn' Katechizeermeester, eens zijn. De leeraar wist geen beter raad, om den waanwijzen knaap in eens de volle laag te geven, dan door hem zijne groote genegenheid te doen verstaan, om met hem te praten over de gevaarlijke ketterijen van WILLEM DEURHOFF. Ongelukkig bleek het nu, dat

de jonge BLOMMESTEYN niet een der kettersche gevoelens van DEURHOFF kon opnoemen, en dat hij dus, alleen als een getrouwe echo van zijn' onderwijzer, dien man met den naam van een' ketter doopte, welke zich alleen wat te ver door de wijsgeerte van DESCARTES, in toepassing op zaken den godsdienst, had laten vervoeren, en dus als een verdachte Spinozist eenige onaangenaamheden van sommige geestelijken dier dagen zich had op den hals gehaald. - Zeer verheugde zich nu onze BLOMMESTEYN, daar hij meer en meer met zich zelve verlegen raakte, dat de Dominé ziende, dat hij niet zou vorderen, zijn horologie uit den zak haalde, en opstond, evenwel met de ernstige vermaning, om niet te ligt, zonder naauwkeurige kennis, iemand den naam van ketter te geven.

Vader BLOMMESTEYN liet, echter buiten weten van vrouw en zoon, den Katechizeermeester bij zich komen, en beduidde hem, met zeer weinige woorden, dat hij zou hebben te zorgen, dat zijn zoon JOHANNES WOUTER tegen aanstaanden Paschen lidmaat der gemeente werd, of dat hij genoodzaakt zou zijn, om zich van een' ander te bedienen, die 'er hem door hielp; want dat hem nu al meer dan twee jaren dat dagelijksch geloof verveeld had, daar hij kon rekenen, dat hij, tot Paschen toe voortgaande, *cirum circa* acht à negenhonderd lessen in het geloof gegeven had; en dat JOHANNES het Italiaansch Boekhouden in vijftig

lessen geleerd had, dus dat de jongman wel vatbaar was. Den Katechizeermeester zweefde wel op de lippen, om den Heer BLOMMESTEYN te beduiden, dat 'er tusschen hetgeen hij leerde, en het Italiaansch Boekhouden een aanmerkelijk verschil plaats had; maar eene zeer verstandige menschenvrees deed het wordeke maar, dat zijne tong baren wilde, als eene ongeborene sterven, en hij verkoos alles te besluiten in de eerbiedige woorden, vergezeld van eene kromming zijns stijven ruggegraads: 'Mijnheer! uw onderdanige dienaar!....'

De oude Heer BLOMMESTEYN bereikte nu volmaakt zijn oogmerk, en zag, voor den eerstkomenden Paschen, zijn' zoon JOHANNES WOUTER, met veel lof, tot lidmaat der kerke aangenomen, waarover zich beide de ouders zeer verheugden, schoon zij geen juist denkbeeld van het wezenijk gewigt hadden, dat verstandige en waarlijk vrome Christenen aan dien stap met zooveel reden hechten. Wij zullen dus ons voor als nog niet bemoeijen met de uitvloeisels, die eene zoodanige sleurachtige wijze van inlijving in het Christendom op de zedelijkheid van den jeugdigen BLOMMESTEYN had. Alleen meenen wij niet voorbij te mogen bij deze gelegenheid aan te merken, dat, schoon wij het onderwijs, door eenen Katechizeermeester, als dien van BLOMMESTEYN, en de geheele wijze, waarop de Held van deze geschiedenis lidmaat zijner gezindheid

werd, afkeuren, men daaruit zeer verkeerde gevolgen zou afleiden, als men besloot, dat alle onderwijzers in den Godsdienst tot dezelfde soort, als deze Katechizeermeester, behooren, en nog verkeerder, als of wij de zaak zelve in een belagchelijk licht wilden stellen. Neen! maar het was een der karaktertrekken van dit tijdperk, dat men, nog onder den schijn van de ware godsdienstigheid der vaderen te behouden, meer en meer alles in het uiterlijke begon te doen bestaan. De vrees voor vervolging om geloofsbegrippen had geheel opgehouden; de geschillen tusschen de Remonstranten en Contra-remonstranten werden gelukkig met grooter flauwheid gevoerd; en de leden der onderscheidene gezindheden lieten, reeds veel meer dan eene halve eeuw geleden, het aan de leeraren en andere geestelijke zielverzorgers over, om, wegens godgeleerde verschilpunten, te krakeelen. Maar de zedelijke slaapziekte, die in allen deele onze natie meer en meer begon te bekruipen, was ook tot het heilige doorgedrongen. Eens vooral, wilden wij dit hier aanmerken, opdat niemand zich, wanneer hij ten aanzien van het godsdienstige of zedelijke, toen onder ons volk plaats hebbende, eene voorstelling vindt, welke aan het belagchelijke of bespottelijke nabij komt, zich daaraan zoude ergeren, of er gevolgen uit afleiden, verder strekkende, dan, en strijdig met de bedoeling in deze tafreelen. - Voor de jeugdige lezers bovenal zij dit aange-

merkt, omdat zoo zeer als godsdienst, welke alleen in een uiterlijk vertoon, in eene soort van mode bestaat, de vinnigste hekelpen verdient, echte hartelijke Christelijke godsdienstliefde onmogelijk genoeg kan aangeprezen worden, als welke de heilzaamste vruchten door alle wisselvalligheden des levens henen voortbrengt.

Derde hoofdstuk.

Door schijnbare toevalligheden wordt het menscheijk leven geregeerd, en ook daaraan was de jonge BLOMMESTEYN blootgesteld. Het was in het vroege voorjaar, en voor *Amsterdam* werden van dag tot dag schepen naar *Groenland* uitgerust, om de Walvisschen zoo vroegtijdig te bestoken, dat men, wanneer het welslaagde, in het hartje van den zomer, met een schip vol spek kon terug zijn. Vader BLOMMESTEYN had aandeel, het zij een zestiende of een twee - en - dertigste in zoodanig een schip, dat de naam voerde van de *Hopende Visscher*. Deszelfs Kommandeur was SJOEKE FOBBERTS van *de Helder*, en de Boekhouder, de Heer JAN WYNSTOK, te *Amsterdam* woonachtig. De laatste had, benevens andere reeders, den Heer BLOMMESTEYN, met deszelfs vrouw en oudsten zoon aan boord verzocht, om de monsterring, daar het schip op stroom lag, bij te wonen. Deze uitnoodiging werd aangenomen, en de ouders trokken, met hunnen

oudsten zoon, ter bestemder tijd, derwaarts. - Meer of min zag zich Mejuffrouw BLOMMESTEYN miszet, daar zij van den Heer WYNSTOK, toen? zij aan boord gekomen was, verstond, dat hij, daar zijne vrouw eene ligte ongesteldheid had gekregen, in hare plaats zijne dochter ANNA had medegebragt, een meisje tusschen de achttien en twintig jaren, die, zoo als vader zelve verklaarde, nog al vrolijk was. Onderwijl kwamen 'er ook andere Reeders, sommigen met, anderen zonder vrouwen. Men ging aan het monsteren van het volk, en hierbij gebeurde niets buitengewoons, en het ontleende alleen voor onzen BLOMMESTEYN, en weinige anderen, die het nooit hadden bijgewoond, eenige aantrekkelijkheid door het nieuwe. Meest vermaakten zij zich met de wijze, waarop de Kommandeur FOBBERTS met de ruwe Noren, die, van de Jutsche en andere Noordsche Kusten afkomstig, onder hem dienst genomen hadden, wist om te springen, ei de jonge BLOMMESTEYN moest niet zelden schateren van lagchen, om de voor hem zoo vreemd klinkende namen dier zeelieden, welker vreemdheid echter alleen daarin bijzonder bestond, omdat zij geene Hollandsche of echt Amsterdamsche uitgangen hadden.

Men raakte daarna in de kajuit aan tafel, en onze BLOMMESTEYN geplaatst naast ANNA WYNSTOK; zij was uit den aard een plaagachtig meisje; en het bleef niet lang voor haar een geheim, dat BLOMMESTEYN nog niet veel met meisjes verkeerde

had, daar zij, ondanks de Fransche- en Dansschool, bij hem eene zekere verlegenheid bespeurde, bij alles wat hij haar voordienende of wilde voordienen. Schoon hij zelfs het ongeluk had, om door betouterdheid, uit de kom, waarin de saus was, die bij den stokvisch (want dit was de hoofdschotel) gebruikt werd, een gulp bij het overreiken te storten, waarvan zij een klein deel op haar voorschoot kreeg, zij was echter hupsch genoeg, om dit in de beste plooi te slaan, zeggende: 'O, de Haarlemmer bleek en de Maartsche zon zal het 'er wel weder uit halen.' - En of deze inschikkelijke goedaardigheid de onoplettendheid van BLOMMESTEYN vermeerderde, dan of 'er andere reden voor zijne verschrikkelijke onhandigheid op dit oogenblik was; het duurde naauwelijks vijf minuten, of bij het inschenken van een glas wijn, schoot de flesch een weinig door zijn voorsten vinger en duim, waardoor een zoodanige snelle toevloed van het roode vocht veroorzaakt werd, dat het blaauw geruite tafelkleed, hetwelk den scheepsdisch dekte, voor Juffrouw ANTJE, meer of min vlot werd, en zij niet geheel van spatten vrij bleef. - Moeder BLOMMESTEYN, die dit en het vorig geval met groot ongenoegen had waargenomen, daar zij vlak over haren zoon zat, begon bij de jonge Juffrouw WYNSTOK hare verschoning te maken, over deze fouten van haren zoon. Maar ANTJE lachte, en zeide: 'Bekommer u niet,

lieve Juffrouw! als ik met vader aan boord ga, kleed ik mij altijd zoo, dat het wel wat velen kan: ik houd mij overtuigd, dat het zonder opzet geschiedt; anders zou ik boos, heel boos worden; dat moogt gij vrij gelooven, Mijnheer BLOMMESTEYN!' - Zoo wel dit als het vorig blijk van ANTJES vriendelijke toegevendheid, zoo veel verschillende van de preutsche ligtgeraaktheid van meisjes, die meer naar levendige gekleede poppen, dan naar menschelijke wezens gelijken, beviel zeer aan BLOMMESTEYN, - en maakte hem meer en meer vrijmoedig, om met Juffrouw ANTJE te gaan keuvelen. Maar waarover zou hij al veel anders praten, dan over het onderwerp van den dag, en die aardige Noormannen, die zij bij de monstering gezien hadden: hij liet zich daarbij ontvallen, dat die vrij wat van de echte Amsterdamsche jongens verschilden. - ANTJE, die meende te bespeuren, dat hier alleen aan ontbrak, zoo als ik 'er een ben, nam de vrijheid 'er bij te voegen; 'Zoo als gij zijt, bij voorbeeld.... maar toch.... maar toch....'

BLOMMESTEYN. Wat meent gij met dat maar toch, Juffrouw WYNSTOK?

ANNA WYNSTOK. Minder als gij denkt misschien.... of misschien ook wel iets meer.

BLOMMESTEYN. Ik bid u, ik bid u, zeg het mij.

ANNA WYNSTOK. Nu dan.... maar gij zoudt mogelijk boos worden.

BLOMMESTEYN. Neen! neen! gij kunt niets zeggen, waar over ik boos zou worden.

ANNA WYNSTOK. Dat vind ik dan heel lief gezeid.... dat zou mij haast vrijpostig maken.... maar kom, ik zal het eens wagen... Gij schimpt daar zoo op die Noren en het zeevolk van de Jutsche kust. Zij halen wel geen handwater bij de bloemzoete Amsterdamsche jongetjes en pronkertjes, die dagelijks heen en weêr zwieren; maar ik geloof, dat die 'er heel slecht toe zouden staan, om met Kommandeur FOBBERTS in *Groenland* de groote Walvissen te gaan opzoeken.... Ja ik geloof, dat de minste van hun den moed zouden hebben, om maar alleen eene Groenlandsche reis meê te doen.

BLOMMESTEYN (*eenigzins gramstorig*). Zoudt gij dat denken, Juffrouw! dan kent gij ze niet. Ik althans....

ANNA WYNSTOK. Ik heb het op u niet gezegd, het was maar zoo een stok, dien ik in het honderd smeed....

BLOEMESTEYN. Ik weet wel beter, met uw permissie, Juffrouw! het ziet ook wel degelijk op mij, als men koest zegt, dan geldt het al de hoenders.... maar als ik het u dan mag zeggen, dan weet gij niet, wie gij voor hebt. Ik zou heel gaarne eens een reisje meê naar *Groenland* doen.

ANNA WYNSTOK. Hebt gij meer op zee geweest?

BLOMMESTEYN. Ja tweemaal, van *Amsterdam* naar *Harderwijk*, en van *Harderwijk* terug naar *Amsterdam*.

ANNA WYNSTOK. Nu, dan zijt gij vrij bereisd... maar in ernst, geloof mij, ik heb het op u niet willen toepassen, daar ik geen oogenblik zou getwijfeld hebben, of.... Evenwel, zoo gij het mij zelf niet verzekerd hadt, zon ik niet gedacht hebben, dat gij eene zoo groote uitzondering waart.... maar nu moet en wil ik het ook zeer gaarne gelooven.

Dit liep hiermede wel af, maar het stak toch BLOMMESTEYN geweldig in den krop, dat hij door een zoo aardig meisje, als ANTJE WYNSTOK, waarlik eenigzins voor een' lafaard werd aangezien... en na eene poos stil gezeten te hebben, barstte hij uit; 'Zoudt gij nu wel gelooven, Juffrouw WYNSTOK! dat ik het besluit genomen heb, om, als mijne ouders het mij toestaan, nog dit voorjaar, en wel binnen weinige dagen, met Kommandeur FOBBERTS de reis naar *Groenland* te doen. Ik ben een echte Hollandsche jongen, die in het geheel niet bang val.'

Juffrouw ANTJE hield dit hiermede voor afgedaan, en nu ging men, daar de maaltijd ook geëindigd was, op het dek eens heen en weêr wandelen, en dewijl zij een groote liefhebster was om geschommeld te worden, had de Bootsman, die zulks wist, gezorgd, dat 'er voor de Boekhouders dochter eene zoogenaamde schop aan den grooten mast ge-

reed gemaakt was. En zoodra zij deze in het oog kreeg, sprong zij op dezelve, en BLOMMESTEYN was nu zeer vaardig, in haar den dienst te bewijzen, om haar, welke geheel niet bang was, met al zijn vermogen te helpen en hoog in de lucht te doen vliegen: terwijl een fiksche zeebonk, van achter staande, haar telkens opduwde. Eene kleine duizeling veroorzaakte, of wat ook anders de reden zijn mogt, dat ANTJE, in het hevigst van het schommelen zijnde, en in het terugkeeren van den gang, dien zij naar boven gedaan had, de eene hand los liet, en bij het touw met eene groote snelheid naar beneden gleed. Waarschijnlijk zou zij op het dek neêrgestort en zich deerlijk bezeerd hebben, indien BLOMMESTEYN niet was toegeschoten met eene ongeloozelijke snelheid, en haar nog gelukkig in zijne armen gevangen had. Hier door was het, dat zij met den schrik, die toch grooter was, dan haar ooit eenige andere heugde, vrij kwam. Het gebeurde was oorzaak, dat haar vader haar ontraadde, om weder op de schop te klimmen, waartoe zij al spoedig neiging gevoelde, en tevens, dat zij, zoo als ieder mensch, eenen zekeren indruk van dankbaarheid voor haren redder, dien zij in BLOMMESTEYN zag, opvatte. Geheel van den schrik weder bekomen, keerde hare lustige aard weder, en zij kon niet nalaten met welmeenende boert BLOMMESTEYN toe te voeren: 'Nu behoeft gij geen Groenlandsch reisje te

doen, om mij te overtuigen, dat gij een Amsterdamsche jongen zijt, dien het niet aan moed ontbreekt, om toe te schieten, als 'er gevaar is... daar 'er niet een van de Noordsche zeebonken, die op het dek waren, een hand naar mij uitstak, toen gij...' 'Neen, neen! zeî BLOMMESTEYN, tot dat reisje heb ik vast besloten, en zal 'er nog heden avond met mijne ouders over spreken: want het is voor mij ondragelijk, dat ik bij iemand, en wel hij een meisje, verdacht zou zijn, als of het mij daartoe aan moed ontbrak.'

's Avonds voeren zij met de sloep naar de stad, en toen zij bij de Oude Stads Herberg aan wal stapten, zeide ANTJE WYNSTOK: 'Nu, als gij bij uw oogmerk blijft, om morgen of overmorgen naar *Groenland* te gaan, zult gij bij mij wel eens afscheid komen nemen.' 'Dat zal ik,' zeide BLOMMESTEYN, 'dat zal ik.' Onder den avondmaaltijd, maakte BLOMMESTEYN zijn ouders den lust bekend, dien hij gekregen had, om met den Kommandeur FOBBERTS nog dit voorjaar naar *Groenland* te vertrekken: voor reden gevende, toen deze zich over die gril verwonderd toonden, welke zij dachten, dat spoedig overwaaijen zou, dat 'er van die jongens, welke altijd in moeders keuken blijven zitten, regte maffers en durfnieten groeiden. Hij verzweeg dus de ware reden, schoon die op zijne lippen zweefde, toen vader BLOMMESTEYN hem met vrij wat drist toevoerde: 'Gij moet

niet denken, JOHANNES! dat 'er altijd zoo wordt opgedischt, als van daag, toen de Boekhouder en de Reeders aan boord waren, om te monsteren, en dat gij, wanneer gij niets als zee en ijs ziet, dan de jonge Juffrouw WYNSTOK zoo schommelen zult, dat zij bijna over boord vliegt.' BLOMMESTEYN zweeg, en vader en moeder wenschten, dat hij die gedachte uit zou slapen, waarvoor zijn vader de meeste zorg had, dewijl die wist, dat, wanneer BLOMMESTEYN iets had opgevat, hij zeer moeilijk daarvan was terug te brengen.

De oude BLOMMESTEYN had dit wel geraden, want zijn zoon bragt den volgende nacht, zeer tegen zijne gewoonte, bijna slapeloos door, daar hij met leedwezen overdacht, dat zijne ouders minder dan hij zin hadden in de door hem voorgenomen reis naar *Groenland*: en dat hij die toch wilde ondernemen, omdat hij 'er toe besloten had, en ook om eens vooral bij Juffrouw WYNSTOK het denkbeeld met tak en wortel uit te roeijen, dat hij een Amsterdamsche jongen was, dien het aan moed haperde. Het deed hem grievend zeer, dat juist Juffrouw WYNSTOK hem dit had te kennen gegeven, want hij had nooit liever meisje gezien. Hij was, nadat hij met moeite in slaap gestort was, eindelijk wakker geworden, over zich zelve verwonderd, dat hij, die zeldzaam gewend was te droomen, maar altijd, als een roos, door te

slapen, nu in zijn' droom dat meisje gezien had, waarin zij hem niet minder bekoorlijk, dan wakende, voorkwam. - ANTJE WYNSTOK, hierin had BLOMMESTEYN gelijk, was waarlijk eene zeer bevallige Amsterdamsche schoonheid, want toen ook had men daar zeer vele fraaije vrouwen en meisjes. Het schijnt, dat de onnatuurlijke volkrijkheid der samenwoning van zoo vele duizenden, en de dampwolk, die zoo dikwerf die stad omringt, niets toebrengen, om de menschen, aldaar geboren, van natuurlijke schoonheid of sterkte te berooven; daar in *Amsterdam*, naar evenredigheid van de andere plaatsen van ons Vaderland, zooveel, indien niet meerder, frissche en welgespierde mannen en bevallige en schoone vrouwen, dan elders, gevonden worden.

Bij het ontbijt vatte dus BLOMMESTEYN den draad op, waar hij dien den vorigen avond had losgelaten, en bleef aandringen op zijne reis naar *Groenland*. Terwijl hij hierover ernstiger en ernstiger begon te praten met zijne ouders, en de overige broërs en zusters met bevreemding zaten te luisteren, zeî vader BLOMMESTEYN: Dat hij zich niet kon begrijpen, hoe iemand trek had, om naar een land te reizen, waar, volgens het zeggen van een' ouden Groenlandschen Kommandeur, niets gevonden wordt, of het staat een mensch naar het leven. Verder zou vader BLOMMESTEYN hebben doorgepraat, maar juist stapte de Kommandeur FOB-

BERTS de stoep op, om, uit naam van den Boekhouder te zeggen, dat het nog vier of vijf dagen zou aanloopen, eer het schip van voor de stad vertrekken kon. En nu nam de jonge BLOMMESTEYN gretig deze gelegenheid waar, om ook aan den Kommandeur zijn verlangen te kennen te geven, om dien zeetogt met hem te doen. 'Wel dat zou regt naar mijn' zin zijn, zeide de Kommandeur, dat 'er een Reederszoon meêging. Dan zou hij eens met eigen oogen zien, dat 'er aan het vangen van een' walvisch wat meer vast is, dan dat men stekelbaarsjes met een totebel uit de Amsterdamsche trekvaart haalt.' Vader BLOMMESTEYN begon nu, door zijne huisvrouw ondersteund, over de gevaren en den langen duur van de reis te praten; maar de Kommandeur zeide: 'Spreek me daar niet van, Mijnheer BLOMMESTEYN! God de Heer is overal, zoowel te water als te land. En men kan even goed, als het zoo moet wezen, in de *Holle Sloot* of op *Pampus* met een' boeijer omslaan, als in het ruime sop met een tachtiger - en de reis beduidt op zich zelve niet met al. Denk maar, dat ik, verleden jaar, toen ik in het laatst van April eerst van voor de stad weg kwam, en drie dagen later uit *Texel* zeilde, reeds vóór St. Jan met een schip vol spek weêr binnen gaats terug was, zoodat ik nog op mijn gemak vóór den winter heen en weêr naar *Stettin* geweest ben. Dus is aan eene Groenlandsche reis, als God de Heer die maar

zegenen wil, niet meer dan een groot vierde deel jaars vast.'

Nadat de Kommandeur vertrokken was, zette BLOMMESTEYN met aandrang zijn verzoek voort, en drong het bijna op eene onbescheidene wijze door. En nu werden de noodige voorbereidselen tot die reis gemaakt, welke, door dat dezelve zoo onverhoeds opkwam, en zoo spoedig moest aanvangen, oorzaak tot groote en ongewone drokten gaf, welke moeder BLOMMESTEYN somtijds met tranen vergezelde. Daar alles, wat haar JOHANNES medekreeg in de ruimte zijn moest, als of hij eene reis naar *Oost-Indiën* zou doen, en van het fijnste en beste linnen, keurig genaaid, kon de Kommandeur niet langer voor de stad naar den jongen BLOMMESTEYN wachten, maar zou vast opzeilen naar *Texel*. Deze moest toch ook nog van zijne vrouw en kinderen op de *Helder* afscheid nemen.

Middelerwijl was het voornemen van BLOMMESTEYN aan den Heer WIJNSTOK te oore gekokomen, en deze deed den voorslag aan den ouden BLOMMESTEYN, om van het aan boord brengen een plaisierreisje te maken, in een goed en stevig jagt van de Admiraliteit. - Hij zou dan zijne vrouw en dochter ANTJE meê nemen. - Naar dezen voorslag wilde de oude BLOMMESTEYN, die zich daardoor te lang van zijn kantoor oordeelde te zullen moeten verwijderen, weinig hooren. Evenwel zijne vrouw, schoon zij zelve voor de

partij bedankte, daar zij bij de andere kinderen liefst te huis wilde blijven en bang op het water was, beduidde hem, dat het haar aangenaam wezen zou, indien hij zoo ver mogelijk hunnen zoon uitgeleide deed.

Het leed nu ook niet lang, of de dag van het vertrek van BLOMMESTEYN was daar.

- Hij had 'er geene rekening op gemaakt, dat hij, toen dezelve kwam, 'er zoo veel van zou geweten hebben, om van zijne moeder, zusters en broêrs afscheid te nemen, en 'er zou niet veel noodig geweest zijn, om hem terug te houden, was het niet geweest, dat de gedachte, wat zou ANTJE WYNSTOK wel van mij zeggen, als ik mijn woord niet hoû, hem bij het oogenblik van het afscheid eenigzins verhard had.

- Hij ging dan met zijn vader aan boord van het jagt, waar zij den Heer WYNSTOK met zijne vrouw en dochter vonden. - Het gezigt van ANTJE deed nu de treurigheid, welke in zijne ziel geheerscht had, verdwijnen, en, schoon hij wel begreep, dat hij maar drie dagen op zijn hoogst in haar aangenaam gezelschap zou kunnen wezen, was hij door het vooruitzigt, van twee of drie dagen met dat zoo lief en lustig meisje te zullen doorbrengen, zoo in de wolken, dat hij, naauwelijks, 'er aandacht op sloeg, toen de touwen van het jagt los gemaakt zijnde, hij van voor zijne geboortestad wegzeilde, die hij toch in eenige maanden niet weêr zou zien. Ja, hij zou 'er waarschijnlijk

nog minder op gelet hebben, zoo niet ANTJE hem gezegd had: - 'Mijnheer BLOMMESTEYN, kijk nog eens om naar de stad, wie weet hoe lang het duurt, eer gij haar weêr ziet.' Dit deed hem zijn' hals eens even naar *Amsterdam* omdraaijen, maar toch al spoedig vestigde hij zijne oogen weder op ANTJE, die hem bekoorlijker scheen, dan de geheele stad *Amsterdam*, met hare kostbare gebouwen en hooge torens.

Toen zij op *Pampus* waren, begon de schemeravond te vallen, de kaarsen werden aangestoken; verder werd de avond niet onaangenaam met een spelletje doorgebracht, en daar het weder schoon en de wind gunstig was, voelde men naauwelijks, dat men zeilde. - De avondmaaltijd werd gebruikt, toen zij den hoek van *Durgerdam* omzeilden, en de Kapitein van het jagt berigtte, dat zij reeds het Vuur van *Marken* in het gezigt hadden.

Het was een fraaije lente - avond en de starren zouden met meer glans gesonkeld hebben, indien niet de maan, die twee dagen over de volle was, met een' schoonen luister aan de lucht was opgerezen. Zoo liefelijk en zacht was zelfs het weder, dat de Kapitein van het jagt de heeren en juffrouwen uitnoodigde, om op het dek te komen, om van dat fraaije gezigt ooggetuigen te zijn. De oude lieden bedankten hiervoor; maar BLOMMESTEYN die reeds gereikhalsd had, om eens eenige oogenblikken met juffrouw ANTJE uit het gezelschap der overige te zijn, nam

dit zeer vaardig aan, en ANTJE, die ook wel zelf een avond- of nachtluchtje scheppen wilde, kreeg daartoe van hare moeder vrijheid, mits dat het kort zou duren, en zij nog' een doek om haar hals zou slaan, omdat zij aan de koude zeelucht ongewoon was. - Dit geschiedde. En nu gingen BLOMMESTEYN en ANTJE te zamen op het dek. Zij spraken in het eerst weinig of niets dan over het verrukkelijk gezigt, niet alleen van de bijna volle maan op de golven en de nabijzijnde Noordhollandsche kust, maar ook over de menigte van schepen, groote en kleine, die te gelijk met hun jagt afgevaren, voor en achter en op zijde, elk naar hunne bijzondere bestemming, op den zoo breeden plas van de *Zuiderzee* zich verspreidden. - Uitmuntend, fraai, treffend, heerlijk waren zoo al de woorden, die BLOMMESTEYN ANTJE toevoerde, maar beide waren minder getroffen door al die schoonheid, dan hunne schoonklinkende woorden uitdrukten - en wel te vreden, dat zij zich eenigermate van den Kapitein konden verwijderen, en over een ander onderwerp met elkander praten. BLOMMESTEYN zeide: 'Nu ziet gij, juffrouw, dat ik een man van mijn woord ben.... en dat het een' Amsterdamschen jongen niet aan moed ontbreekt.' - 'Dat zie ik:' antwoordde ANTJE WYNSTOK, 'maar ik moet u toch verklaren, dat het geheel mijn oogmerk niet geweest is, om u tot eene Groenlandsche reis aan te sporen.... Ja,

ik betuig u, dat, zoo ik geweten had, dat, zoo ik zelfs eenigzins had kunnen vermoeden, dat mijn boertend gezegde u daartoe zou hebben aangespoord, ik het wel binnen zou gehouden hebben.... omdat.... omdat ik gemerkt heb, dat het uw' vader en moeder maar geheel niet bevalt.'

BLOMMESTEYN. Nu dat is nu zoo, juffrouw; schoon ik u toch zeggen moet, dat ik uw zeggen in het geheel niet voor boert, maar voor vollen ernst heb gehouden.... ja, ik moet het maar voor de vuist zeggen.... ik geloof, dat 'er toch wel wat ernst onder geloopt heeft.... Maar hoe dat nu ook wezen mag; ik hoop maar, dat ik, door het nemen van mijn besluit niet in uw gevoelens zal gedaald zijn.

ANTJE WYNSTOK. Neen! dat juist niet.... maar ik had het toch wel anders gewenscht... als u, dat toch mogelijk is, op zulk eene groote reis iets overkwam ... hoe zou ik mij dan beschuldigen, dat ik, schoon onschuldig, de oorzaak, de aanleiding daartoe gegeven had. Hoe zouden uwe ouders dan te moede zijn, en zij zouden het mij heel ligt wijten, dat ik de oorzaak was geweest, dat hun' zoon op zee iets was overgekomen, hetgeen hem zeker, als hij te huis en aan wal gebleven was, niet getroffen zou hebben.

BLOMMESTEYN. En denkt gij, juffrouw WYNSTOK! dat ik mijne ouders 'er iets van gezegd heb van het geen gij tegen mij gesproken hadt, in het geheel

niet. Ik heb 'er u geheel en al buiten gelaten. Mij dunkt, voor dat ik uit *Groenland* terugkom, moeten daar mijn ouders niet met al van weten; maar dan.... (*en hier hield hij eensklaps stil*).

ANTJE WYNSTOK. Maar dan....

BLOMMESTEYN. Dan kan het niet meer schelen.... dan zal ik.... Ja, juffrouw ANTJE! het moet 'er maar uit.... dan zal ik mijne ouders een' voorslag doen, waarin gij betrokken zijt, en waarvan ik u, daar ik ligt morgen of overmorgen, voor v rscheiden maanden zal vertrekken, u wel wat zeggen wil.

ANTJE WYNSTOK zweeg, naardien zij nu duidelijk begon te bespeuren, wat 'er achter dat 'maar dan,' gescholen had; voornamelijk, daar BLOMMESTEYN onder het spreken hare hand greep, en die met vurigen nadruk op zijn hart drukte.... En hierop volgde eene soort van liefdesverklaring van den jongen BLOMMESTEYN, waarbij hij niet meer, maar ook niet minder zeide, dan legioenen van minnaars vóór hem hadden gezegd, en, zoo de wereld nog eenige eeuwen staat, millioenen van minnaars hem na zullen zeggen, dat hij namelijk het voorwerp van zijne liefde voor het mooist, het aardigst meisje hield, dat in de schepping bestond, (hetwelk namelijk hem dusverre bekend was) dat hij regt ongelukkig zijn zou, zoo hij het geluk niet had, dat zij eenmaal zijne vrouw

werd, enz. enz. En wat deed ANTJE? vragen misschien mijne Lezeressen? De getrouwde of weduwen kan ik zeggen, dat zij zich gedroeg, zoo als het grootste getal van haar, zich omtrent de achttien of twintig jaren, bij een soortgelijk aanzoek, waarschijnlijk gedroegen. En tot de ongehuwde, zoo als zij zich bij een soortgelijk aanzoek gedragen of gedragen zullen? - ANTJE trok haar hand terug, als of zij die niet wilde terugtrekken, en geliet zich als of zij boos was, zonder boos te wezen.... BLOMMESTEYN was op het woord; dat zij van zulke malligheden niet hooren wilde, en regt kwaad op hem zijn zou, zoo hij niet te dicht op zijn vertrek stond.... neêrgeslagen - maar niet zoo wanhopig, en zulks met reden, dat hij een oogenblik in overweging nam, om over het boord van het jagt in zee te springen.

Evenwel, dit onderhoud veroorzaakte, dat 'er een stom tooneeltje volgde, hetwelk eindigde met het besluit, om tot de oude lieden terug te keeren. Zoo vader BLOMMESTEYN en WYNSTOK, zoo vlug in de waarneming van de werking der hartstogten op het menschelijk gelaat waren geweest, als in het berekenen van de onderscheiden wisselkoersen van *Europa*, zij zouden, zoowel als Mejuffrouw WYNSTOK, bij de terugkomst van de jonge lieden, in het achteronder, bespeurd hebben, dat zij iets gepraat hadden, dat, zoo het niet over de liefde zelve

was, toch van eenen eenigzins teederen aard moest geweest zijn. BLOMMESTEYN zag de bedeesdheid ten oogen uit, schoon hij zich vrolijk wilde houden, en zijn hand beefde bij het glaasje wijn, dat hij ANTJE, omdat het boven wat koud was, inschonk; dat, toen zij het aannam, ook in hare schoone hand trilde.... en wel zoo, dat zij om allen argwaan, of bijzondere aandacht weg te nemen, zeide: 'ik ben daar boven zoo koud geworden, of ik de koorts heb.' 'ik zou,' voegde moeder WYNSTOK haar toe, 'ik zou dit anders aan uwe kleur niet zeggen, ANTJE.' Door dit zeggen nam hare kleur niet af, ja bepaalde zich zelf niet langer tot hare wangen, maar deelde zich aan het voorhoofd mede - en Moeder WYNSTOK, schoon niet schranderder, dan de meest overige van hare sekse, las de liefdesverklaring van BLOMMESTEYN, op het voorhoofd harer dochter.

Vierde hoofdstuk.

Daar de wind, hoe zacht, toch altijd voordeelig was, duurde het niet lang, of, den volgenden dag, *Wieringen* voorbij gevaren zijnde, hadden zij reeds, voor het vallen van den avond, de Texelsche reê in het gezigt, en onder den wal gekomen zijnde, liet men daar het anker vallen, te meer, daar de ebbe het voortzeilen belette.- Reeds 's morgens vroeg ging het jagt weder onder zeil, en eer de reisgenooten op waren, lag het reeds op zijde van den Groenlandsvaarder, die geheel ter afreize vaardig was. De Kommandeur achtte dus, dat bij den zoo gunstigen wind ieder oogenblik vertoevens schadelijk was, en was zeer verheugd, toen hij het jagt zag opdagen. Hij toefde ook niet lang, om op het jagt over te stappen, toen het zijn schip op zij' lag, makende daarop zoodanig een gerucht, dat weldra alle de passagiers wakker waren, en reeds hoorde BLOMMESTEYN den forschen zeeman met eene zware stem den Kapitein van het jagt toe-

voeren: 'Als het oostelijke windje wat wakkeren wil, en men blijft hier niet te lang met afscheidnemen vertoeven, dan zullen wij met den avond niet veel meer van de Hollandsche kust in het oog hebben.' Alles raakte nu op het jagt op de been. De oude BLOMMESTEYN was wel de laatste, maar kwam ook aan het ontbijt, dat bij hem, daar hij nu toch merkte, dat het vaarwel van zijn' zoon nader en nader kwam, zoo goed niet ging als anders. De Kommandeur en de Boekhouder waren thans de eenige sprekende personaadjen; want de jonge BLOMMESTEYN was nu alles behalve in volkomen rust: en moeder WYNSTOK zag met veel bedenkelijkheid, hoeveel het haar ANTJE kostte, om de tranen te verbergen. 'Mijn wijf en mijn jongens, zei de Kommandeur, heb ik al over twee dagen naar de *Helder* gejaagd: dat volkje begon mij aan boord mooitjes te vervelen; en het moest mij althans geen oogenblik ophouden, als ik anders klaar was. Ik hoop nu, Mijnheer WYNSTOK! dat de jonge Heer BLOMMESTEYN maar gaauw over komen zal met zijn bagaadje; dan kan ik voort, dan kan ik voort.'

'Wel ik wenschte toch op mijn gemak, zeide de Heer BLOMMESTEYN de kamer te zien, waar mijn zoon logeren zal'. 'Alles met haasten, alles met haasten, Mijnheer! was het antwoord van den Kommandeur. 't Is zonde van de kostelijke gelegenheid, dat wij 'er niet al uit

zijn.' De Heer WYNSTOK was volkomen van het gevoel van den Kommandeur, en vroeg aan zijne vrouw en dochter, of zij ook geen' zin hadden, om eens op het schip te zien, waar BLOMMESTEYN logeren zou. - De eerste bedankte; maar de laatste kon het, door nieuwsgierigheid... neen, door zekere bezorgdheid gedreven, hoe het toch BLOMMESTEYN op het schip hebben zou, niet van zich verkrijgen, om het verblijf onbezigtigd te laten, dat BLOMMESTEYN op de reis was toegeschikt. - Men beklom dan den Groenlandsvaarder, en vader WYNSTOK, was van de vier personen de eenige, die geene aandoening gevoelde over het nabij zijnde afscheid. Het verblijf van den jongen BLOMMESTEYN viel aan ANTJE veel af, daar de Kommandeur 'er eene vrij gunstige beschrijving van gegeven had, en echter was zij wel te vreden, dat zij het toch gezien had.

'Nu,' zeide de Kommandeur lagchende tegen den Heer Boekhouder, nadat zij nog eene korte poos in de kajuit vertoefd hadden, en, een glaasje op den valreep, als het ware, op de goede reis gedronken hadden: 'Als de vrienden nu elkaâr niet gaauw adie zeggen, neem ik ze allen meê naar *Groenland*.' Hierop volgde het afscheid; ANTJE kon geen enkel woord uitbrengen, en hare schoone oogen glinsterden door tranen, bij den afscheidskus van BLOMMESTEYN, die ook vrij wat was aangedaan, vooral, omdat

hij zijn' bejaarden vader nog nooit had zien schreijen; en omdat hij nu de Vaderlandsche reê zou verlaten. Nu gingen vader BLOMMESTEYN en Juffrouw WYNSTOK met loome schreden van boord van den Groenlandsvaarder, dien de Boekhouder met het uitboezemen van heilwenschen aan den Kommandeur en het Volk verliet. - De jonge BLOMMESTEYN deed hun tot den trap toe uitgeleide, en daar de oude Juffrouw WYNSTOK op het dek stond, wierp hij, toen het jagt, losgemaakt, van het groote schip afvoer, haar zijne groete toe, schoon zijne oogen van tranen zoo schemerden, dat hij naauwelijks het weenen van ANTJE had opgemerkt.

Hij bleef, als een marmeren standbeeld, het met groote snelheid zich verwijderende jagt naoogen, tot dat het al vast kleiner en kleiner werd; toen draaide hij het hoofd om, gaf een' diepen zucht, wenshende, dat hij met dat jagt naar *Amsterdam* terug mogt varen; maar het was nu te laat, en hij onderwierp zich, zoo als de meeste menschen, met uiterlijke gelatenheid, aan de gevolgen, waartoe een overhaast besluit gemeenlijk aanleiding geeft: want hoe zeer hij wel niet op de wederliefde van Juffrouw WYNSTOK durfde hopen, hij was nu voor zich zelven in het zekere overtuigd, dat alles, wat deze wegens zijn gebrek aan moed gezegd had, niet anders dan jokkernij geweest was, ja dat zij zelfs berouw had, van hem zoo te hebben uitgedaagd.

'Er werd nu door den Kommandeur order gegeven, om het anker te winden; en het duurde slechts kort, of, nadat dit met groot gejuich geschied was, liep het schip in zee; doch daar de wind een weinig na den middag slapte, waren zij niet voor tegen den avond aan de laatste ton. Daar kwam nu eene schuit aan boord, om den Loots van den Groenlandsvaarder af te halen, en BLOMMESTEYN, schoon hij anders geen vaardige briefschrijver was, kon nu toch niet nalaten, om denzelven nog een klein briefje aan zijnen vader mede te geven, dat natuurlijk weinig bijzonders behelzen koude, en hem alleen van zijne tevredenheid aan boord, en zijne gezondheid verzekerde, hebbende hij tot nog niets van zeeziekte geweten, terwijl het de hartelijke groetenis behelsde aan zijne moeder, broeders, zusters, en aan Juffrouw ANTJE WYNSTOK; daar het hem niet van het hart kon, om in den laatsten brief, dien hij misschien in maanden schrijven zou, de groete niet aan haar te verzoeken, om daardoor de gedachtenis aan hem te vernieuwen.

Misschien, dat zich deze of gene het lot van den terugkeerenden vader BLOMMESTEYN en de overigen, die BLOMMESTEYN aan boord gebragt hadden, aantrekt, en deze of gene wenscht te weten, hoe het Juffrouw ANTJE op de terugreize maakte. Vader BLOMMESTEYN raakte spoedig weêr in eene goede luim, daar het niet lang

duurde, of zijne aandacht, die op den Groenlandsvaarder, toen zij eerst onder zeil waren, gevestigd bleef, vond afleiding, wijl een schip uit de *Zuiderzee* kwam opzeilen, dat naar *Lissabon* moest, en waarbij zijn kantoor zeer veel belang had. Daarover raakte hij met den Heer WYNSTOK weldra diep in gesprek; en het eenige, dat hij nog van zijn' zoon zeide, was: 'Die *Catharina* schijnt mij een goede zeiler te zijn, als hij de *Hopende Visscher* nog inhaalt, eer zij buiten gaats zijn, dan zal mijn JOHANNES hem wel herkennen, en zich te binnen brengen, dat bijna de halve lading voor rekening van mijn kantoor is.' Daar het uitmuntend sraai weder bleef, bragten de oude BLOMMESTEYN en de Heer WYNSTOK nog langen tijd op het dek door. ANTJE zat bij hare moeder, en nu de jonge BLOMMESTEYN verdwenen was, scheen zij geen' trek meer te hebben, om uit te kijken: ja zij was, tegen hare gewoonte, zoo in zich zelve verzonken en treurig, dat hare moeder, hoewel deze in het vertrek van BLOMMESTEYN de reden van dit verschijnsel genoegzaam dacht opgelost te vinden, echter niet kon nalaten, haar te vragen, wat haar deerde? 'o Ik ben wel, zeer wel,' antwoordde zij, met veel verhaasting, vreezende, dat hare moeder nader de reden harer ongewone stilzwijgendheid zou vragen. 'Ik ben van morgen wat vroeg bij de hand geweest, en zal niet regt uitgeslapen hebben.'

Dit antwoord stelde hare moeder gerust wegens de gezondheid harer dochter, en bevestigde haar tevens volkomen in het gevoelen, dat zij de ware oorzaak der droefheid geraden had; waarin zij nog meer versterkt werd, door dat haar ANTJE, een' handschoen vindende, dien BLOMMESTEYN door het zoo haastig vertrek, vergeten of verloren had, denzelven op een gemaakten luchtigen toon bij zich stak, zeggende: 'dien zal ik maar tot zijne gedachtenis bewaren, en hem weêrgeven, als hij terugkomt....' Maar, niettegenstaande den toon, waarop zij sprak, zag hare moeder duidelijk, dat de tranen in hare oogen opkwamen, welke zij met veel moeite poogde te verbergen. Zelfs oordeelde moeder WYNSTOK het niet kwaad, om met de haar eigene voorzorg, en hare natuurlijke opregtheid, hare dochter van verre te doen gevoelen, dat zij, meêr of min, verknochtheid aan den jongen BLOMMESTEYN van hare zijde, vermoedde, zeggende daarom met vrij wat nadruk: 'ANTJE! ANTJE! Gij moet u dat heengaan van BLOMMESTEYN niet te veel aantrekken, dat staat een meisje, die geene betrekking op een' jongeling heeft, niet mooi....'

ANTJE, schoon zij zich zelve naauwelijks vertrouwde te spreken, wilde dit niet onbeantwoord laten, omdat zij oordeelde, dat moeder dan erg zou krijgen, en zeide, op een' scherper

toon, dan zij anders ooit aannam, althans geheel niet in den kortswijligen trant, waarop zij gewoon was bijna alle zaken te behandelen: 'Wel moeder! zou men 'er dan niet van mogen weten, als men van iemand afscheid neemt, die voor zoo vele maanden op reis gaat. Neen! zoo hard ben ik niet.... en hoop ik nooit te worden.' 'Wel gesproken, mijne dochter! zeide de moeder, met een' veelbeduidenden grimlach, maar pas op uw hartje....' Zij zou meer gezegd hebben, waren de twee oude Heeren niet van het dek binnengekomen, waardoor het gesprek, tot geen klein genoegen van de jonge Juffrouw WYNSTOK, werd afgebroken.

Toen vader BLOMMESTEYN bij zijne vrouw en kinderen, den volgenden dag, te huis kwam, was de nieuwsgierigheid van allen, naar den staat, waarin hij zoon en broeder, aan den Groenlandsvaarder gelaten had, niet gering. Het jongste broêrtje AREND WILLEM, een knaapje van even drie jaren, vroeg zijn' vader, of hij nu al een' walvisch meêgebragt had, dien JAN-broêr gevangen had, en of zij dien dezen middag eten zouden. - Deze vraag van AREND deed allen, behalve de moeder, in gelach uitbarsten, die zich het meest over haren JOHANNES WOUTER, als toch haar eerstgeborene blijvende, bekommerde, en die verscheiden malen daags, in hare eenzaamheid bad, dat God

de Heer hem geleiden zou, en gezond aan zijne ouders teruggeven.

Groot was de vreugde over den brief, door BLOMMESTEYN aan boord geschreven, dien de Loots op de Texelsche post gedaan had, en welke bijna gelijktijdig met vader BLOMMESTEYN zelven, opdaagde.

Schoon moeder BLOMMESTEYN niets van de genegenheid van haren zoon voor Juffrouw WYNSTOK wist, trok het toch hare bijzondere aandacht, dat hij den groet wel aan die jonge Juffrouw verzocht had, maar niet aan den ouden Heer en Juffrouw. Hierover bezwaarde zij zich zoodanig, daar zij het voor eene onverschoonlijke lomphed hield, die een blijkbaar gebrek aan eene goede opvoeding verraadde, dat zij met haar' man zeer ernstig overlegde, of zij maar niet dit verzuim voor de oude lieden bedekken zou, en bij gelegenheid den groet, door hare dochter TRUITJE aan ANTJE, als zij die in de kerk aantrof, laten doen. Vader BLOMMESTEYN zou dit zoo naauw niet genomen hebben, daar hij niet gewoon was, om onnoodige knopen in biezen te zoeken, en maar aan zijne drie reisgenooten de groetenis van zijn zoon JOANNES, hebben laten doen, maar hij was 'er ook wel over, indien de groetenis van JOANNES, aan Juffrouw ANTJE, door hare dochter bij gelegenheid geschiedde.

Dit gebeurde ook al den eersten zondag den

besten - want GEERTRUI BLOMMESTEYN, die van verre Juffrouw WYNSTOK naar de kerk zag gaan, liep met wat verhaastte schreden en groote drift haar in; doende haar op het onverwachtst de groetenis van haar broêr JAN. ANTJE, die een weinigje hare moeder vooruit ging, werd bleek en rood; zij kneep den Bijbel, dien zij in hare hand hield, vaster in hare vingers, omdat zij vreesde, dat zij dien door schrik zou hebben laten vallen, en vroeg met groote verbaasdheid: 'Is uw broêr dan teruggekomen?...'. 'ô Neen! antwoordde die, in een' brief, aan mijn vader en moeder, dien hij den Loots, toen die van boord vertrok, heeft mōegegeven, laat hij u groeten.... Maar... (fluisterde zij haar in) ik moet het u in stilte zeggen, omdat JAN vergeten heeft, om ook de groetenis aan uw vader en moeder te laten doen....'. 'Nu, zeide ANTJE, zich herstellende, verzoek uw' vader den eersten post, dat hij naar *Groenland* schrijft, dat hij de groetenis van mij weôrom doet.' - Dit vrolijk antwoord werd gedeeltelijk geboren uit de aangename gewaarwording, die ANTJE bespeurde, omdat, schoon BLOMMESTEYN de groetenis aan hare ouders verzuimd had, geenszins ten haren opzigte die nalatigheid had plaats gegrepen: en zij maakte daaruit op, dat BLOMMESTEYN het toch wel met haar meende. Het een en ander veroorzaakte zelfs een' zoo diepen indruk op het hart van ANTJE

WYNSTOK, dat de groet van BLOMMESTEYN bijna hare eenige gedachte in de kerk uitmaakte, schoon zij alle uiterlijke handgrepen van devotie, die meer lichamenlijk dan geestelijk zijn, behoorlijk in acht nam. Alleen, toen de Leeraar, in het nagebed, onder de bijzondere voorbiddingen, gedacht aan eenen jongeling, zich op eene gevaarlijke reize bevindende, veranderde eensklaps hare zwervende onoplettendheid in eene zekere godsdienstige stemming, en, schoon zij niet dacht, dat de oude BLOMMESTEYN eene voorbidding voor zijnen zoon liet doen, paste zij alles op hem toe, en vereenigde zich met elk woord van den Leeraar, die zeer ernstig om deszelfs behouden en spoedige terug reize bad: ja zij twijfelde, of zij wel ooit eene voorbidding zoo hartelijk had meêgebeden.

ANTJE WYNSTOK kwam opgeruimder dan zij naar de kerk gegaan was te huis; en dit veroorzaakte groot genoegen aan hare moeder, die zich eenigermate had beginnen te bekommeren, of de opgevatte genegenheid voor den jongen BLOMMESTEYN misschien van eenigen nadeeligen invloed op haar' geest zou kunnen zijn. Ook viel het ANTJE niet moeilijk, om, zelfs voor hare moeder, het ontvangen van dien groet van BLOMMESTEYN geheim te houden. Deze legde den grond tot eene aangename tevredenheid, die haar, schoon reikhalzend uitziende naar eenig berigt, hem betreffende, in eene genoegzame

kalmte bragt, om op zoo lustige wijze den tijd van het afwezen te slijten, dat zelfs hare moeder het zich weder bijna ontgaf, dat ANTJE eenige voorkeuze aan den jongen BLOMMESTEYN had gegeven, en alles bijna toeschreef aan de aandoening, welke haar bij het afscheid nemen getroffen had.

Vijfde hoofdstuk.

Schoon BLOMMESTEYN uitstekend wind en weder trof bij het uitzeilen, was hij, toen hij al meer en meer de vaderlandsche reê verdwijnen zag, in geene zeer opgeruimde luim. De slaap bekreep hem, toen hij zich 's avonds ter kooi begeven had, ook maar zeer langzaam; en toen hij des morgens opstond, en pogingen deed, om nog iets van de Hollandsche kust te ontdekken, zag hij behalve het schip niets dan lucht en water, en eenige weinige meeuwen, die hier en daar over de oppervlakte der golven zweesden. Wat zou hij nu al veel beter aanvangen, dan, daar hij rekende overvloedigen tijd te hebben, langzamerhand zijne bagaasje uit te pakken? Zijn Neef VAN DIJK had zorg gedragen, buiten zijn weten, om eenige boeken aan zijne moeder te bezorgen, daar hij geoordeeld had, dat JOHANNES, dien te *Amsterdam* weinig tijds tot lezen overschoot, waarschijnlijk wel een uurtje aan boord over hebben zou, en dan uit loutere ver-

veling, zoo als ook wel eens sommige lieden aan land gebeurt, een boek in handen zou nemen. Natuurlijk was 'er een Bijbel en Psalmboek door zijne moeder bij zijne uitrusting gedaan, en dus daarvoor had Neef VAN DYK niet behoeven te zorgen. Heel andere werken zond hem die man van den toenmaligen smaak; lid van verscheiden dichtelijke genootschappen, van welke het zachtken aan in het vaderland, en bovenal *Amsterdam*, tot nadeel evenwel van waren smaak en dichtkunst, begon te krielen. Onder anderen vond BLOMMESTEYN 'er de Rijnwerken van DIRK SCHELTE, die even de pers verlaten hadden, beslaande niet minder dan ruim duizend bladzijden, en meer anderen van die soort. BLOMMESTEYN was eigenlijk geheel geen liefhebber van de voortbrengsels der Dichtkunst. Alleen had hij, in den korten tijd, sinds hij op Juffrouw WYNSTOK verliefd geraakt was, nu en dan in de werken van CATS eens gegluurd, en hier en daar nog al zoo het een en ander gevonden, dat hem niet volkomen tegenstond. Dit deed hem, daar de rijnwerken van SCHELTE, voor het uiterlijke niet weinig naar die van CATS zweemden, waarom hij dacht, dat de inhoud ook wel zoo omtrent het zelfde zou zijn, het boek met eenige drift opslaan, daarbij zeer cordeelkundig besluitende, dat zij, zooveel nieuwer zijnde, dan die van CATS, zeker ook wel eenige soorten beter zouden zijn. Bij het openen van het boek, viel hem een brief tegen, eigenhandig

door zijnen taalgeleerden Neef geschreven, van den volgen inhoud:

Zeër geachte Neef JOHANNES GUALTERE BLOMMESTEYN!

‘Sta mij toe, schoon uw heer vader, tegen mijns vaders zin, verkozen heeft, dat gij JOHANNES WOUTER, het welk een volstrekt barbarismus is, heeten zoudt, u zoo bij dezen aan te spreken. Zoo ik niet dezer dagen mij bij mijnen ouden dichterlijken vriend DIRK SCHELTE, welke thans winter en zomer te *Loenen*, op zijn buitenverblijf doorbrengt, mij onthouden moest, omdat ik daar met hem en eenige taal- en dichtminnaren bezig ben, met de dichtwerken van onzen vriend RABUS, dien wij met regt voor eenen tweeden VONDEL houden, indien hij niet denzelven hier en daar overtreft, tot eenen bundel te verzamelen en te beschaven, zeker zou ik bij u afscheid hebben komen nemen. Gij staat op uw vertrek naar de Groenlandsche kusten, zoo als uw heer vader mij geschreven heeft. Gij weet, dat ik altijd veel belang in u gesteld hebbe. Gij weet, dat ik altijd u heb willen opleiden, om op mijn voetspoor den Parnassus op te stijgen, maar gij hebt niet gewild. Hetwelk ik echter gedeeltelijk ook toeschrijve, aan de inboezemingen van uw' heer vader, die wil, dat gij u geheel aan MERCURIUS, den God

der Dieven of Kooplieden toe zult wijden. Ik hoop, dat gij op uwe lange reis wel eenigen tijd en lust gevoelen zult, om de dichtelijke voortbrengselen, die ik in dit pak gesloten heb, in te zien, waaronder ook eenige weinige van mijne eigene vinding, alleen geschreven, en in een' fraaijen marokijnenband, gebonden. Die zijn mij te na om van te spreken, maar proef en oordeel. Geruster durf ik dat van die van mijnen grijsen vriend SCHELTE doen. Die zou ik u.... maar goede wijn behoeft geen krans, zegt het Hollandsche spreekwoord. Ik twijfel geen oogenblik, of gij zult in uwe snipperuurtjes u wel verledigen, om die zoo geestrijke werken in te zien. Wij in onze genootschappen stellen die gelijk met de *Korenbloemen* van HUIGENS. Zelfs zeer vele geven wij den voorrang, om dat die van den laatstgemelden Heer wel eens wat diepzinniger zijn, daar integendeel die van mijnen vriend SCHELTE zich zeer gemakkelijk laten begrijpen. Nu neef! ik hoop, dat gij 'er lustig uw hart mede zult ophalen, en de liefhebberij voor de edele poëzij in u zal ontstoken worden. Ach, was dat zoo, dan zoudt gij, bij voorbeeld, eens kunnen beproeven, of gij niet een uitgebreid gedicht zoudt kunnen maken, over de Groenlandsche Visscherij, zoo van grootte als de IJstroom van ANTONIDES; maar het zou vooral zoo zwierig niet moe-

ten zijn; neen! zoo wat meer in den smaak van den vromen puikdichter CLAAS BRUIN, dat kunnen de menschen beter begrijpen. - Vaarwel mijn lieve Neef! ontvang mijnen hartelijken wensch. Ik hoop u bij uwe te huiskomst met een Gedicht te verwelkomen, daar uwe reis naar *Groenland* eene zoo treffende gebeurtenis is in onze familie. Ik blijf, na u ook wegens mijnen kunst- en boezemvriend SCHELTE gegroet en heil te hebben toegebeden

Uw Dv. Dienaar en Neef VAN DYK.'

BLOMMESTEYN beviel de brief van zijnen dichterlijken neef zoo weinig, dat hij onder het lezen ten minste driemaal geeuwde, en zich zeer verheugde, toen hij aan het einde gekomen was; ja wel te vreden was hij, dat hij van den inhoud zoo weinig onthouden had, alzoo die meest over zaken liep, waarvan hij geen verstand of bijzondere kennis had. Hij bedroefde zich alleen, dat neef VAN DYK eene zoo ellendige hand schreef, dat hij 'er zich over schamen moest, zulk een lid in zijne familie te hebben.

Wat doet niet al een mensch uit zelfsverveling, nadat hij den brief van neef VAN DYK had weggelegd, sloeg hij het dikke Rijmwerk van SCHELTE op, en las onder andere de drie volgende kleine stukjes, het eerste op EENEN SCHIPPER, dat de aandacht vim BLOMMESTEYN, als op de zeevaart betrekkelijk, nu bijzonder boeide.

't Gevaar is mijn behoud, en 't zou mij meerder vaaren,
 Zoo ik niet vaaren mogt, gevarelijk gevaar!
 Mijn goed, mijn schat, mijn lijf, een handbreet van de baren!
 Dat ik dan driftig en voorbaarig ben, dat 's waar;
 Die 't schip een wagen noemd, zeg, aan die reden vragen,
 Omdat m'er lijf en goet gevarelijk op wagen.

Verder las hij den Verjaarkrans, gevlochten uit de naamletteren van Juffrouw MARIA OOSTERWEYCK, zijnde eene aanspraak aan dezelve, wegens haar gadeloos bloemschilderen, op haar' Verjaardag:

Jy, *maeck wat ró Rose*, gy die veel konst om-vat,
 Uw maakzel roep ik toe, *y rooze, raeck my wat*,
 Fris zijt ge wel van kleur, en 'k vrees geen scharpe dooren,
 Fraai konst-rijk, *y wie maakt 'er roos*, die kan bekooren,
 Regt 't oog, als de uwe, *y wat rooze make ryc*,
 Of brengen winst als dees, *je maayt roos werk*, en stryk;
 Uw konst door het penseel, en van de konst uw voordeel,
 Maar *mooy werc raakt zey*, ik verblijf 't aan kenders oordeel,
 Ay *keyc wat mooy raars*, is 't dat ons haar kunst komt biên,
 Rat *reyck was mooy*, zoo elk daarin geen konst kon zien,
laa 't ras mooy werck maakt ryk, maar konst heeft tijd van noden,
 A! *kyck wat mooyer roze*, zoo purper, witte, als roode,
 Of 't leeft, is ieder trek, daar niet als geest in zweeft,
 O *wat is aremoe ryck*, voor die dees konst maar heeft!
 Soo konstryk is uw werk, dat gy met uw paneelen,
 Tart al wat konstrijk heet, *weyckt may zoo raar* penseelen.
 En konst, als uwe konst, zoo wordt van my gelaakt,
 Roemwaarde Schilderes, al wat een ander maakt.
 Wel dat dan ieder een, de Maakster, en haar werken,
 Eert boven andren, *jae roemryck was 't te merken*,
 Yft dan dat deeze konst bewaard word voor de smook:
 Can damp konst hinderen? 'k zeg *ja, mey swarte roock*,
 Konst haters, 'k agt u niet, *y raas wat, ick roem deeze*,
 Konst, die gestadig zal op het *aartryck mooy wezen*;

En schoon het bloeme-nat, ons geeft wel frisse geur,
 Dat *rooze water my ick*, voor dees vaste kleur.
Maar ja, ô ster wyck nooit! gy zijt de beste, en netste,
Mooy starck waarie, zoo 't uw nedrigheit niet quetste:
Ick reym, wat oorsaec drong mijn pen, tot dit vermaak,
 Uwe Jaars-dag, en uw konst zijn reden van de zaak,
 Wel gaad'loos Juffrouwbeeld, in konst, in reên, in zeden,
 Van 't warre van mijn vaers, geef ik u deeze reden,
 Dat daar men anders krans of tak van bloemen vlegt,
 En daar in, wat tot sier, kan dienen, 't zamen hegt,
 Om een verjarende, hun Jaars - dag in te weyen,
 Dat hield ik noodeloos: wijl in uw schilderyen,
 Daar in gy zelfs steeds vlegt, het keurlijkst kruid, en bloem,
 Vast ieder blaadtje strekt, een spraak-lid tot u roem;
 De let'ren van uw Naam, heb ik in zooveel bogten,
 (Als ziende op u konst) u tot een krans gevlogten,
 De tijd verbood my meer, dies bidde, en wensche ik maar,
 Voor u Godts heil, en my verschoont tot 't naaste jaar.

Nog uit de letteren yan Juffrouw MARIA OOSTERWEYCK:

Maeck jou frai fruitwerc soo, gelijk gy voormaals deê,
Zoo zeg ik, ja ik stof, voor u frai werc mê.

Eindelijk trok de aandacht van BLOMMESTEYN een ander rijmwerk, dat door hem op 't regenen in 't vredejaar 1713, als ook 1648 gemaakt was, en dus luidde:

Voor vijfmaal dartien jaar, schier 't gantsch jaar reeg'nen bleef,
 Toen men viermaal vier-honderd en viermaal twaal fschreef,
 't Was 't Spaansche Vreede-jaar, waarvan Poeëten zeiden,
 Het waren traanen, die den Hemel daar om schreiden.

't Is nu ook 't Vreede, en, 't bedroefd plas-stortend jaar.
 Wie graag toepassingleerd, zie ANSLOO^(*) slegts eens naar,
 Zijn Poeëzy in agt', in Mengel-stof, gekeken
 Op 't bladzy^(†) tweemaal elf min dan 't driehonderd teeken,
 Hoe zeedig leerd hy ons, ontsluiten 't weemoeds oog,
 Als Neêrland Vreede heeft, behalven met omhoog:
 Wat toond die zig aan ons in 't Vreêjaar nog verbolgen!
 Wist in de krijg hier Boer, nog Steêling van vervolgen,
 Geen zorgeloosheid zeg, dat's over, 't is nu Vreê;
 Neen Mensch:(zoo goed is Godt) hy toond ons eerstaan 't Vee,
 't Hoog tijd is, dat, eer nog des Hemelsch plagen storten,
 Zien waar die bitterheid reets in de Vreê mag schorten.
 Men ziet 't Melk-gevend Vee, in 't vol-op grazig veld,
 Met volle uijers vroeg, droog 's avonds dood geveld.
 Het aardgewas verdrinkt, in 's Hemels traane plassen,
 Dat waarschoud tijdig nog, door boet-nat ons te wassen,
 Eer't van't Vee tot den Mensch, eer 't nat een schaarsheid baard,
 Zoo preekt ons toe, 't dood Vee, de Hemel en de Aard,
 Elk schryd, maak vreê om hoog, wil met boet-tranen smeecken,
 Og dat die rampen, en die weeken^(††), weken weken!

Hier sloot BLOMMESTEYN het Rijnwerk van SCHELTE voor altijd dicht, niet omdat hij zooveel smaak bezat, dat hij het walgelijke van dien rijmtrant juist bijzonder gewaar werd; maar omdat hij, zoo als trouwens het geval op vele plaatsen zijn moest, het niet volkomen begreep. Niemand ook

(*) ANSLOO's nagedachtenis zou men te kort doen, indien men dien Dichter eenigzins gelijk stelde met den rijmer DIRK SCHELTE, maar ANSLOO was een Dichter van een vroeger tijdperk, dien VONDEL zelfs om deszelfs sierlijke netheid prees.

(†) Pag. 278.

(††) Drost HOOFT.

zal te onvreden zijn, dat hij hier geene meerdere stalen van dien ellendigen rijmelaar aantreft. Jammer is het echter, te moeten zeggen, dat de Dichtkunst, die zulk eene voortreffelijke hoogte bereikt had, ten tijde van VONDEL, ANTONIDES en de BRANDEN, zoo spoedig tot eene zoo bespottelijke laagte daalde. Immers men zou verkeerd, doen, indien men waande, dat deze DIRK SCHELTE een man van geringe opleiding, van eenen zeer lagen stand in de maatschappij, of in geen aanzien bij Taal- en Letterkundigen van dien tijd zou geweest zijn. Verre van daar; de door velen zoo taalkundig geachte PIETER RABUS, die zich het regt aanmatigde, om zonder zich zijnen naam te schamen, elke twee maanden op te treden, om in zijne *Boekzaal*, aan het Hollandsch Publiek, zijne vrijmoedige beoordeelingen over de in *Europa*, en dus ook in *Nederland*, uitkomende werken, mede te deelen; diezelfde PIETER RABUS was met DIRK SCHELTE zoo ingenomen, dat hij deszelfs ellendig lofrijm naast het Latijnsche Lofdicht van JAN BROEKHUIZEN voor zijne Bijbeldichten plaatste. Schoon RABUS niet hooger geteld mag worden, dan onder de Dichters van den derden rang, kan men echter den ellendigen staat der kunst begrijpen, wanneer iemand, als toch RABUS was, in vergelijking met SCHELTE, zich niet beleedigd achtte, met een lofdicht van een' zoo kreupelen Dichter. Waarlijk, de klagten die diezelfde RABUS

over zijnen tijd uitboezemde, als *walgende yan de Poëzij*, strekt dat gedeelte der Natie, waarop hij in die klagte doelde, tot eere.... maat genoeg hiervan; vergezellen wij liever onzen BLOMMESTEYN, daar zijne aandacht gestoord kunnen wij niet zeggen, maar afgebroken werd, door het godsdienstig gezang van zijnen Kommandeur, die, eene aangenomen gewoonte volgende, als hij 's morgens, mits dat weêr en wind zoodanig waren gesteld, dat zijn bijzondere toezigt of raad den Stuurman niet noodig waren, zijn gebed gedaan, en een hoofdstuk in den Bijbel gelezen had, een' Psalm ter eere Gods toezong. De honderd vierde der Psalmen was eigenlijk zijn lijfstuk, en dezen morgen was hij genaderd tot het vers, dat hij met bijzonderen nadruk zong, schoon naar de berijming van DATHEEN:

Wie kan uytspreken tot een'ger tijt,
 De dieren, die hen roeren in 't meyr wijt?
 De groote visschen met de kleinen plegen,
 Daer in te fwemmen en hen te bewegen,
 Daer vaeren de schepen niet sonder noor,
 De walvisschen, die schrieklick sijn en groot,
 Die gy, o Heere, hebt gemaect om velen,
 Ziet men altoos in de wateren spelen.

BLOMMESTEYN, die uitgelokt werd door de forsche mannelijke stem van den Kommandeur, hoorde dit met groot genoegen, en binnen gegaan zijnde, toen deze geëindigd

had, zeide hij tegen denzelven: 'Zoo, zoo, Kommandeur! gij hebt daar een' regt toepasselijken Psalm gezongen.' 'Dat geve God de Heer!' antwoordde deze: 'Ik zing, als het te pas komt, altijd dat vers uit DAVIDS Psalmen, en vooral, als wij in *Groenland* zijn: en ik heb dikwijls, juist of de Heer mij bijzonder zegende, onder het zingen van dit zelfde vers, een' walvisch in het oog gekregen.'

Schoon zeker de Kommandeur te veel kracht toeschreef aan zijn gezang, ja daaraan eene bijna wonderdadige uitwerking toekende, hij was, naar het licht, dat hij ontvangen had, een zeer vroom en waarlijk godvreezend Christen, en het weinigje bijgeloof, dat hem aankleefde, was misschien eene zekere bron van gerustheid en troost, welke hem te ontnemen alleen zekere waanwijze wreedheid had kunnen in het hoofd komen. Het schijnt toch, dat de Zeelieden, althans die van onzen landaard, zelden vrij zijn van zekere mate van bijgeloof, dat waarschijnlijk toe te schrijven is aan bijna dagelijks zoo zichtbaar blootgesteld te zijn aan groote gevaren. Die toestand veroorzaakt bij den mensch niet alleen eene meerdere overhelling, om hulp te smeeken en te verwachten van eene magt die alle menschelijke vermogens verre overtreft, en dus zijne ziel in eene godsdienstige stemming te brengen; maar ook geeft de mensch zich al ligt over, om gunstige en ongunstige gevolgen af te leiden uit

onverschillige verschijnsels, of die althans in geene onmiddellijke betrekking staan tot dadelijke of toekomstige gebeurtenissen. Zoo, bij voorbeeld, zou de Kommandeur FOBBERTS, al ware de wind nog zoo gunstig, moeilijk te bewegen geweest zijn, om op een' zondag met zijn schip in zee te loopen, daar hij den arbeid op zondag onbetamende voor een naauwgezet Christen, en dus mishagelijk in Gods oogen houdende, meende opgemerkt te hebben, dat dikwerf schepen, die op den dag des Heeren uitliepen, minder voordeelige reizen hadden.

BLOMMESTEYN had in een der eerste dagen, dat hij aan boord was, het ongeluk, om over tafel een zoutvat om ver te stooten. Dit mishaagde zeer aan den Kommandeur, ja hij kon niet nalaten, om tegen BLOMMESTEYN te zeggen: 'Jonge Heer! ik verzoek u in het ver volg wat voorzigtiger te zijn, en zorg te dragen, dat het zoutvat niet omraakt. Ik had liever, dat de geheele schotel met erwten op den grond gevallen was.' Toen BLOMMESTEYN hem betuigd had, dat het bij louter toeval gebeurd was, en hij in het vervolg voorzigtiger wezen zou, kon hij echter niet nalaten zijne verwondering te betuigen, dat de Kommandeur meer waarde hechtte aan een enkel zoutvat, dat omviel, dan aan een' geheelen schotel met erwten, welk ongeluk hij toch veel grooter zou achten, dan de weinige korrels zout, die verloren waren gegaan.

‘Hoor jonge Heer!’ zeide de Kommandeur, ‘gij zult ’er mij misschien om uitlagchen; maar daar geef ik niet om: ik heb reeds van mijn’ grootvader zaliger, die een loots was, en meer’ als vijftig jaren op zee gezwalkt had, geleerd, dat als ’er een zoutvat omvalt, ’er een schip op zee vergaat, en daarom ben ik daar zoo naauwgezet op.’

Schoon dit onzen BLOMMESTEYN wel wat vreemd klonk, en hij geen onmiddellijk verband zag tusschen het vergaan van een schip en het omvallen van een zoutvat, had hij geene bewijsredenen bij de hand, om den Kommandeur van zijn bijgeloof te genezen; en waarlijk zijne zegepraal over het verouderd vooroordeel van dien anders braven man zou van zeer kleine nuttigheid geweest zijn. Het eenige, dat ’er deze misschien bij gewonnen zou hebben, was eenige weinige oogenblikken van kleine onrust minder in zijn leven, bij een huisselijk geval, dat maar zeldzaam gebeurt: terwijl dit bijgeloof het nuttig gevolg had, dat ’er altijd, als hij aan tafel was, het zij aan huis, of aan boord, zekere groote behoedzaamheid plaats had, omtrent een voortbrengsel der natuur, zoo onontbeerlijk, dat zelfs vele spijzen, zonder deszelfs prikkeling, alle smakelijkheid verliezen.

Zesde hoofdstuk.

Kommandeur FOBBERTS, een door en door goed man, deed alles wat in zijn vermogen was, om de reis aan zijnen passagier aangenaam te maken. Hij had daarom alle zijne boeken, de Stuurmanskunst betreffende, en een aantal zeekaarten en paskaarten ook tot zijn eigen gebruik, medegenomen. Daar het al spoedig onder de gesprekken te pas kwam, dat zij over het berekenen van de zonshoogte praatten, gaf BLOMMESTEYN te kennen, dat hij wel wenschte, dat hij daarin ook bekwaam mogt wezen, en nu kreeg de Kommandeur de daartoe behoorende boeken, waaruit hij zelf de Stuurmanskunst, enz. geleerd had, welke hij als een heiligdom bewaarde (daar het hem zooveel tijds en geld gekost had, om de Navigatie te leeren,) voor den dag. Niet weinig stond de Kommandeur verbaasd, toen BLOMMESTEYN, eenigen tijd in dezelve gesnuffeld hebbende, reeds eenige blijken gaf, dat hij wan de zaak in het algemeen eene goede bevassing

had. Schoon BLOMMESTEYN geheel geen overvlieger in vernust was, had hij zoo fiks leeren cijferen, dat alles, wat daaraan paalde, oogenblikkelijk, onder zijn onmiddellijk begrip viel, terwijl alle formules, die hij eenmaal onder het oog kreeg, in zijn ijzersterk geheugen onuitdelgbaar als vast gegriffeld stonden. Hij was nu dagelijks bezig, met zich te oefenen in de Stuurmanskunst, en daar het uitmuntend schoon weêr was, had hij, schoon de nachten aanmerkelijk, naar mate dat zij hooger kwamen, begonnen te krimpen, bij dag en nacht goede gelegenheid, om waarnemingen te doen, waarin hem de Kommandeur met groot genoegen behulpzaam was.

Somtijds echter werd deze oefening van BLOMMESTEYN afgebroken, wanneer zich nu en dan een schip liet zien, op grooter of kleiner afstand. Zoo wees hem de Kommandeur ook het *Doggerzand*^(*), zijnde eene groote zandplaat, ten noordwesten van *Holland* en de *Zuiderzee* en de kusten van *Vriesland*, tusschen *Engeland* en *Jutland* gelegen. Daar beduidde de Kommandeur aan BLOMMESTEYN, hoe die

(*) Ook bekend onder den naam van *Deggersbank*, bijzonder beroemd geworden in het jaar 1781, door den aldaar roemrijken zeeslag, van den Luitenant Admiraal; ZOUTMAN tegen den Admiraal PARKER.

naam, welke hem eenigzins vreemd in de ooren klonk, hoogst waarschijnlijk kwam van eene soort van visschers - schepen of visschers zelve, Doggers geheeten, die aldaar kabeljaauw vangen; en welke ingezouten zijnde, onder den naam van labberdaan of zoutevisch verkocht wordt; de Kommandeur haalde hierbij het oud Hollandsch, rijmpje aan:

Op 't grondig Doggerszant
De Dogger smakt zijn want.

Daar de wind hen noodzaakte, om wat westelijker op te houden, kregen zij de Shetlandsche of Hitlandsche Eilanden van verre in het oog. - Nadat de Kommandeur die aan BLOMMESTEYN gewezen had, verhaalde hij, hoe hij eens, wel vijf-en-veertig jaren geleden, toen hij nog ten haring voer, door een' hevigen storm, omdat zij wat laat in 't jaar bleven visschen, zich genoodzaakt gezien hadden, om de wijk naar de Orkadische Eilanden te nemen, maar dat zij zoo ver buiten den koers geraakt waren, door het booze weêr, dat zij tot deze Eilanden waren afgedreven. - 'Het was toen al,' zeide de Kommandeur, 'in het ruwste van het jaar, en de dagen begonnen korter en korter te worden. Wij waren toch maar blij, dat wij bij *Hitland* in het groote Eiland, dat ook *Mainland* geheeten wordt, eene tamelijk veilige

haven vonden. Ik voer toen nog maar als gemeen matroos, en had geen bijzonder belang, of de reis wat korter of langer duurde, als wij maar weêr behouden te huis kwamen. Ik ging daarom heel onbezorgd alles, zooveel de tijd toeliet, op dat Eiland, het grootst van alle de Shetlandsche, opnemen, en ik bevond, dat 'er de bergen vrij hoog waren, en slechts met heide begroeid, maar de valleijen schenen mij toe heel vruchtbaar te zijn. Ik zag 'er veel rundvee, maar meestal wit van kleur. Nu dat is de eigenschap van vele dieren in het Noorden; zoo zullen wij misschien ook wel witte beeren zien, als wij aan de Groenlandsche kust gekomen zijn. - Dewijl de wol der schapen daar vrij hard en zoor is, maken zij 'er grof soort van laken van, dat veel op het Eiland zelf gebruikt wordt; terwijl de wanten en kousen, die 'er ook veel gemaakt worden, in *Noorwegen* en *Hitland*, tegen andere waren verruild, en ook onder den naam van IJslandsche aan de maan gebragt worden. Meest van alles viel mij in het oog de kleine soort van paarden, die bij ons bekend staan onder den naam van Hitten.' 'Ja! ja!' viel hem BLOMMESTEYN in de rede, 'dat kleine goed ken ik heel wel. Ik heb met een' schoolmakker, dikwijls in een wagentje, waar voor een paar hitten was gespannen, meê gereden, dat het zoo da-

verde. Die dieren zijn onvermoeid en sterk; en, schoon ik 'er nooit op gezeten heb, heb ik wel gehoord, dat zij ook zeer goed zijn, om onder den man bereden te worden, daar zij zoo gemakkelijk zijn om op te zitten, dat zij den berijder geheel niet vermoeijen'

'Ik bezocht,' ging de Kommandeur voort, 'die Hitlanders in hunne woningen, en vond hen zeer eenvoudige menschen; schoon ik ze maar zeer passelijk verstaan kon, beduiden zij mij toch, dat zij altijd zeer gezond leefden, en 'er op het geheele Filand geen doctors of apothekers gevonden werden. Men had 'er onder anderen, om de gezondheid van het Eiland te bewijzen, toen den mond vol van zekeren LAURENS, die 'er, kort geleden, in zijn honderd veertigste jaar zijns levens, was gestorven. Het was in hunne huizen alles behalve aangenaam, daar dezelve geweldig naar traan stonken, welke door hun in plaats van olie gebrand werd. Ik vond de Hitlanders, zoo als ook meest alle de bewoners van de noordelijke kusten, zeer aan het gebruik van sterken drank verslaafd, bestaande hun drank uit wei, welke zij in de kelders onder den grond bewaren, waar deze dan zoo sterk wordt, dat zij, in zekere maat gedronken, den gemeenen Hitlander dronken maakt: terwijl ook de aanzienlijke

inwoners aan hetzelfde euvel vast, zich degelijk in het Engelsch bier verloop. Ik heb het 'er de groote maand, die ik 'er doorbragt, niet kwaad gehad; maar was toch ook wel te vreden, dat wij, toen ons schip daar van deszelfs schade, die wij beloopt hadden, gekalesaterd was, naar *Holland* koers zetten, dat ik toch ver boven *Hitland* de voorkeur gaf.'

Nadat zij de Shetlandsche Eilanden uit het oog verloren hadden, zagen zij nog twijfelachtig de Ferrosche Eilanden; waaromtrent de Kommaudeur BLOMMESTEYN onderrigtte, hoe het op derzelver hoogte was, waar, in oorlogstijden, 's Lands oorlogschepen de Hollandsche Oostindische retourschepen die, veiligheidshalve, bij *Schotland* achter om, naar het Vaderland stevenen, afwachtten. Daarna zeilden zij, daar de wind niet gunstiger werd, meer dan drie weken lang, zonder dat zij land of zand zagen. En, schoon de zon hoe langs hoe minder, ja eindelijk geheel den gezigteinder niet verliet, nam de koude aanmerkelijk toe. Eindelijk wees de Kommandeur aan zijnen reisgenoot, het *Jan Mayen* Eiland, op 72 graden noorder breedte gelegen, als een' hoogen berg uit zee zich opheffende, welke het voorkomen heeft van eenen uitgebranden Volkaan. Deze berg draagt den naam van *Beerenberg*, uit hoofde van het groot getal van ijsbeeren,

welke zich aan zijnen voet plagten te onthouden. De Kommandeur verhaalde hem, hoe in vroeger tijd, kort na de ontdekking door JAN MAYEN, wiens naam het nog voert, het rondom dat Eiland van walvisschen kriede; maar dat door de veelvuldige jagt, welke daar op die dieren gemaakt werd, zij schaarscher en schaarscher geworden schenen, en zich naar de ijsvelden van *Groenland* begeven hadden, dezelve voor eene veiliger wijkplaats achtende. De Kommandeur wenschte BLOMMESTEYN geluk, dat zij zoover zonder ramp gekomen waren, daar het niet lang duren zou; of zij zouden die kust in het oog krijgen, waarom dan ook de Kommandeur last gaf, dat alles, wat tot de walvischvangst noodig was, zou worden voor den dag gehaald.

Het leed ook in der daad maar twee of drie dagen, of zij kregen, daar de wind meer gunstig liep, de kust, of liever de ijsvelden, van *Groenland*, in het oog. Schoon BLOMMESTEYN zich juist wel de gunstigste gedachten van *Groenland* niet gevormd had, uit het geen hem de Kommandeur FOBBERTS daarvan had verhaald, had hij 'er zich toch een andere verbeelding, zelfs uit den naam, van gemaakt, welke het mogelijk ontleend heeft van eenige weinige groenten, als lepelblad en diergelijken, welke hier en daar, bij de ontdekking van *Oud-Groenland*, voorheen gezien werden; maar althans nu waren 'er niets dan ijsvelden en hooge ijsschotsen, als voortbrengsels der na-

tuur, te aanschouwen. Troostrijk echter was het voor BLOMMESTEYN, dat hij, op eenigen afstand, verscheiden schepen ontdekte, van welke hij naderbij zijnde gekomen de Hollandsche vlag zag waaijen, en het behoefde naauwelijks de opheldering van den Kommauteur, dat het mede Hollandsche Groenlandsvaarders waren, met het zelfde oogmerk, als zij, naar deze barre oorden gestevend. Een' vrij nabij gekomen zijnde, las BLOMMESTEYN met groot genoegen den naam van *Anna Cornelia*, op het Hakkebord, daar hij, sinds hij de Texelsche reê verlaten had, buiten zijn schip, geen blijk gezien had, dat 'er meereen *Holland* in de wereld is. De naam ANNA, schoon dezelve geheel niet op Juffrouw ANNA WYNSTOK zag, wekte echter het beeld van dat meisje zoo levendig in zijnen geest op, dat bij daardoor voor eenige oogenblikken een mengsel van aangename en onaangename gewaarwordingen bespeurde, die hem met ongewone drift het Vaderland deden terug wenschen; maar hij schikte zich naar de onverbiddelijke noodzakelijkheid, en te gereeder, daar zij nu toch zoo verre met hunne reis gevorderd waren, dat zij die hoogte bereikt hadden, welke hij als het verste doel van hunnen togt beschouwde

Bijzonder werd de aandacht van BLOMMESTEYN, toen het schip aan een ijsveld vast gemaakt was, en de zeilen ingenomen waren, getrofsen, door een groot viervoetig wit dier, dat

hij, nader gekomen voor eenen beer herkende, die door eenige der matrozen van het schip de *Anna Cornelia* werd nagezeten; maar die, daar zij vruchteloos op hem schoten, zich van den rand van het ijsveld in het water stortte, en zoo door zwemmen een goed heenkomen wist te vinden. - De Kommandeur was niet karig in zijnen reisgenoot verscheidene bijzonderheden nopens deze beeren te verhalen; en hoe zij dikwerf op schotsen, in den wintertijd, naar *IJsland*, ja tot de kust van *Noorwegen* zelfs, overdreven, waar zij dan die kusten in rep en roer brengen; dewijl zij vee en menschen, en al, wat hun voorkomt, uit honger, verscheuren, schoon zij anders meest van robben en visschen leven. Meermalen kwamen zij zwemmende der sloepen nabij, en sloegen dan hunne pooten op derzelver randen; ja het zou zelfs somtijds gebeuren, dat zij in de sloepen sprongen, en zich, waarschijnlijk, als zij wel verzadigd waren, in die sloepen, bij de manschap nederzetten. 'Ik durf niet verzekeren,' zeide de Kommandeur, 'in hoeverre dit waar is, maar het zal mij nooit vergeten, in welk een' hagchelijken staat ik in het jaar 1668, toen ik als matroos voer, bij den Kommandeur JONGE KEES, dien man, door een ijsbeer gezien heb. Hij was een stout en ijverig Kommandeur, en gunde zich bijna geen rust, wanneer wij in *Groenland* lagen. Wij hadden op zekeren dag twee groote visschen gevangen, en het meeste

volk, door den arbeid vermoeid, lag in de kooijen, gelijk ook de Kommandeur zelf. Ik had de wacht met weinige manschappen, en wij kregen een' heel grooten ijsbeer in het oog. Wij deden ons best, om in stilte met ons weinigen in eene sloep te komen; maar de Kommandeur, die altijd den hazenslaap sliep, kwam, denkende, dat 'er visch gezien werd, voor den dag springen. De beer werd hem gewezen, en oogenblikkelijk gaf hij last om eene tweede sloep te strijken. Men stak dan met twee sloepen van boord. De beer (want het is een slim goed) ziende, dat het op hem los zou gaan, begaf zich op de vlugt, even als die, welken wij daar zoo even zagen verdwijnen, en zwom zee in. De Kommandeur, die eene lans in de hand had, smeed dezelfde den beer, hoewel die van de schots gesprongen was, zoo fel in het lijf, dat het weldra bleek, dat hij doodelijk gekwetst was. Om de kostbare huid zoo weinig mogelijk te beschadigen, liet men het dier nu uitzwemmen, terwijl het door bloedverlies verzwakte. Maar, hoe verzwakt, hij klauterde bij eene schots op, die vijf voeten hoog uit het water dreef. De Kommandeur liet nu zijne sloep naar de schots roeijen, om den beer verder de rest te geven, daar het dier, met zijn' bek, tusschen zijn voorpooten in, op sterven scheen te liggen.... maar het was juist om krachten te verzamelen, dat hij zoo lag, althans, toen de

Kommandeur nog ruim twintig voeten van hem af was, rees hij niet alleen vervaarlijk brullende op, maar waagde een' sprong, en wierp den Kommandeur op de ijsschots. Hij zette (ja 't is, of ik het nog zie) zijn eenen poot op de regter zijde, en den anderen op de borst van den Kommandeur, hem vervaarlijk met zijnen opgesparden muil en witte tanden aangrimmende. Wij sprongen de sloepen uit, en een onzer was van een' haak voorzien, zeker een zwak wapentuig tegen een zoo woedend en sterk dier. Het gelukte hem evenwel daarmede den beer een' schrik aan te jagen, hem op de vlugt te drijven, en zoo den goeden Kommandeur te ontzetten.'

Natuurlijk vroeg toen BLOMMESTEYN, hoe het met die jagt verder afgelopen was; waarop de Kommandeur hem toevoegde: 'Na zeer veel moeite gelukte het ons eindelijk hem af te maken... en wij bragten zijne huid, die van een uitstekende grootte en zachtheid was, in het vaderland mede. - De Kommandeur, die een Zaandammer van geboorte was, liet, ter gedachtenis van een zoo verschrikkelijk avontuur, eene schilderij maken, en in hout het geval, kunstig gebeeldhouwd, boven het kalf van zijne deur plaatsen, om tot een altijd durend aandenken te dienen^(*).'

(*) Zoo ik mij niet bedrieg, wordt dat zelfde, althans een soortgelijk, geval, in hardsteen uitgehouwen, nog te *Zaandam* In den voorgevel van een huis, op den Hoogen Dijk, gevonden, en in mijne kindschheid heb ik meermalen de schilderif nog gezien.

‘Nu, nu,’ zeide BLOMMESTEYN: ‘ik verzeker u, dat die beerenhuid zuur gehaald was, en ik begrijp hieruit, dat die witte beerenhuiden, welke in de narresleden de voeten van de Heeren en Juffrouwen, voor de koû beveiligen, wel eens den een of ander het leven kunnen gekost hebben om die van de beeren magtig te worden.’

‘En daarover denken zij weinig of nooit na, die 'er gebruik van maken,’ zeide de Kommandeur, ‘even min als de Juffers bij hare parelen over de arme parelduikers, waarvan ik 'er, toen ik op de kust van *Borneo* voer, zoo menig een naar beneden heb zien gaan, die het boven komen vergat.’

Zevende hoofdstuk.

Terwijl BLOMMESTEYN en de Kommandeur met elkander op het dek wandelende dus spraken, hoorde de laatste een geblaas, als dat van een' walvisch, en oogenblikkelijk roept hij de manschap, in eene der sloepen op brandwacht liggende, toe, die weldra den visch van onder het ijs ziet te voorschijn komen: hierop staat de harpoenier met zijn' harpoen op de voorplecht gereed, en de sloep wordt met eene snelheid voortgeroeid, die BLOMMESTEYN verbaasd doet staan. Hij was voor als nog aan boord gebleven, op raad van den Kommandeur, welke het beter achtte, dat hij eerst eens van verre zag, hoe het toeging, dan dat hij zich in deze voor hem zoo ongewone bezigheid aan gevaar zou bloot stellen. Verder zag hij, hoe de sloep op een' kleinen afstand den verschrikkelijk groeten visch, eer een drijvend eiland, dan een levendig schepsel gelijkende, genaderd zijnde, de harpoenier, met eene groote vaardigheid

den harpoen, aan eene lijn, den voorganger geheeten, gehecht, in het ligchaam wierp, en hoe dezelve daarin met een' weërhaak vast bleef zitten. Zood zich de walvisch gekwetst gevoelde, begon deze met eene ontzettende snelheid te zwemmen, en eene nabij zijnde ijsschots op te zoeken, om daar onder het gevaar te ontduiken en zijn leven te redden. Met groote handigheid wist men nu de lijnen, die voor in de sloepen verborgen zijn, en eene lengte van verscheiden honderd vademen hebben, te vieren. Eer deze nog geheel waren uitgevierd, roeiden twee sloepen, op het geroep van *val! val!* de sloep, waar aan het lijn, dat de walvisch voorttrok, vast zat, te hulp. En wat nu ook de Kommandeur zeide, BLOMMESTEYN vervoegde zich onder het scheepsvolk in de laatste sloep. - Nu ziet hij den walvisch, die het niet langer onder het ijs houden kan, en eenigzins vermoeid is, van onder de ijsschots ten voorschijn komen. Nadat de visch nog eenigen tijd snel voortgezwommen heeft, begint hij uit zijne neusgaten twee groote stralen bloedig water eenige voeten hoog op te spuiten; de andere sloepen schieten, hoe meer het dier afgemat raakt, toe, en met ijzeren lensen geven zij hem verscheidene steken. Ontzet was BLOMMESTEYN op het gezicht van de vreesselijke doodsworstelingen, van het zwaarder en zwaarder gekwetst wordend dier, vooral, toen het maar weinig verschilde, of de visch had met zijnen staart, de

sloep, waarin zich BLOMMESTEYN bevond, onderste boven geworpen. Alleen de vlugheid en handigheid der zeebonken deden haar dit gevaar ontkomen.

Nadat men nog langen tijd met den visch gemarteld heeft, daar hij zich nog eenmaal onder het ijs begeven had, begint hij te sterven - en dood zijnde, draait zich het groote ligchaam als van zelf om; nu gaan al de mutsen te gelijk naar de hoogte, en het volk roept luidkeels: 'Geluk Kommandeur! geluk Kommandeur! met den visch.' Den Kommandeur FOBBERTS blonk de vreugde door de diepe rimpels van den ouderdom henen, zeggende: 'U ook zoo mannen altemaal, en in het bijzonder den jongen Heer BLOMMESTEYN, in den naam van zijn' vader, als reeder in dit schip.'

BLOMMESTEYN verklaarde hierop ook zijne weltevredenheid; schoon hij juist in dat oogenblik bij zich zelven minder om het behaalde voordeel voor zijnen vader dacht, dan wel wenschte, dat hem ANTJE WYNSTOK eens in die sloep mogt zien, bij die zeerobben, toen zij een' zoo grooten visch vermeesterden; en hij twijfelde geenszins, of dan zou bij haar het vermoeden, als of het hem aan moed ontbrak, geheel verdwijnen.

Toen de doode visch aan het schip geroeid, en, buiten de brandwacht, al de manschap weder aan boord gekomen was, werd deze

door den Kommandeur, uit naam van BLOMMESTEYN, een dubbeld rantsoen brandewijn uitgereikt, eer dat zij overging tot het snijden van den visch, en alle die bedrijven, welke noodig zijn, om deszelfs spek, in den kortst mogelijken tijd, binnen te krijgen. Deze uitdeeling maakte het volk meer of min geneger voor BLOMMESTEYN, want, daar hij als passagier medevoer, en zich altijd den zoon van een' der reeders gevoelde te zijn, was hij daarom aan den eenen kant bij het scheepsvolk niet gezien, gelijk meestal het geval is bij den lageren, omtrent den meer bevoorregten stand: terwijl het aan den anderen kant BLOMMESTEYN ook ontbrak aan die toeschietelijke vriendelijkheid, welke den zoogenaamd geringeren van geboorte zoo aangenaam is, als het hun, die zich door rijkdom of aanzien meerder wanen te zijn, gemakkelijk valt die te betoonen. Maar BLOMMESTEYN was van kinds been af reeds door zijnen vader ingestampt, dat 'er geen andere maatstaf was, om de waarde of onwaarde van de menschen to meten, dan alleen de meerdere of mindere schatten, die de grillige fortuin hun in den schoot geworpen had; BLOMMESTEYN had uit de behandeling van zijne klein verstandige moeder, omtrent de dienstboden geleerd, dat, naar den smaak der Duitschers, die lage stand van menschen alleen tot slaafsche dienstbaarheid der grooten gevormd was, en hoe was het dan

mogelijk, dat hij aan de schepelingen, welke hij allen, tot den Kommandeur toe, ver beneden zich achtte, blijken van die hupsche welgezindheid zou gegeven hebben - die niet alleen den meer gegoeden zoo wel staan, maar zoo pligtmagtig zijn. Jegens den Kommandeur echter, die hij zeer duidelijk besepte, dat, op het schip, zoodra zij buiten gaats waren, en den loots hadden afgescheept, volstrekt oppermagtig was, wist hij deze hooghartigheid te verbergen, dewijl het zijn belang medebragt, wilde hij zich niet van alle toespraak en omgang verstoken zien. Zoo deelde dan BLOMMESTEYN reeds, in zijnen vroegen leeftijd, in de verbastering van 't karakter van den ouden Hollander, bij wien zoowel de eenvoudigheid der zeden als het echt gevoel, dat schamelen en grooten alle leden van het Gemeenebest waren, de broederlijke gemeenzaamheid tusschen menschen en burgers veroorzaakte, geschikt tot het aankweeken van ware harmonie en liefde, de beste en aangenaamste banden der burgerlijke maatschappij.

Nadat men nog vier walvisschen in den tijd van ruim drie weken gevangen, en schoon dus het schip al eene tamelijke goede lading binnen had, wilde de Kommandeur, om de belangen van zijne heeren en meesters des te beter te behartigen, daar zij de laatste dagen geen' visch meer zagen, eene proef nemen, om door nog hoo-

ger op te zeilen, zich in de gelegenheid gesteld te vinden, om met een vol schip te huis te komen. De overige Groenlandsvaarders, die op grootere en kleinere afstanden lagen, waren van een ander gevoelen; en het zij minder de belangen hunner uitzenders ter harte nemende, of beschroomder van aard, dan Kommandeur FOBBERTS, zij volgden hem niet in de onderneming, om zijne fortuin eenige mijlen noordelijker te beproeven.

Kommandeur FOBBERTS was in waarheid zoo gelukkig, dat hij na eenige mijlen zeilens, een' zeer grooten walvisch ontdekte, op welken ook spoedig jagt gemaakt werd, en die na twee of drie uren door hem bemagtigd werd. Hierover was de vreugde algemeen, en BLOMMESTEYN ontzag zich niet, om de andere Groenlandsvaarders voor bloodaards en durfnieten uit te maken tegen den Stuurman, toen die hem te kennen gaf, dat hij zich wel over dien grooten visch verheugde, maar dat hij hoopte, dat het de Kommandeur niet verder zou doorzetten, daar hij, schoon aan dezen gehoorzamende, voor zich altijd groote zwarigheden maakte, om zoo hoog noord op te gaan, dewijl men daar toch groot gevaar liep, om in het ijs vast te raken, - en dan was goede raad duur.

Na eenige uren ook veranderden het gelaat en de geestgesteltenis van BLOMMESTEYN aanmerkelijk,

toen, nadat het schip nog wat was opgezeild, een zeer groot en onoverzienbaar ijsveld, met verbazende snelheid op hetzelfde kwam aandrijven; wanneer het den Kommandeur, welke pogingen hij ook aanwendde, mislukte, om door snel terug te keeren, daarvan den hoek te boven te komen. Het leed maar kort, of, ondanks al den arbeid van het scheepsvolk, van rondomme zat het schip in het ijs bekneld, waaruit het wel door een gelukkig keeren van den wind, of eenen niet te voorzien loop der stroomen, maar niet door menschelijke schranderheid of arbeid kon verlost worden: schoon de Kommandeur, zoo om zijne wat te ver gedreven stoutheid te verontschuldigen, als om den jongen BLOMMESTEYN, en ook zijnen scheepsgenooten moed in te boezemen, verzekerde, dat hij wel meer voor een half etmaal, ja eens drie etmalen zoo in het ijs gezeten had, maar dat hij 'er toch door Gods goedheid weder uit geraakt was, en behouden met al zijn manschappen in het Vaderland terug gekomen.

Het liet zich ondertusschen niet aanzien, dat dit voor het tegenwoordige zijn geval zou wezen, want het ijs zette zich zoodanig om het schip vast, dat 'er, nadat 'er reeds eene week verlopen was, geen uitzigt op verlossing van eenigen kant opdaagde. BLOMMESTEYN werd van dag tot dag ongeruster, en zag nu

van achteren, dat die Kommandeurs, welke eenige mijlen zuidelijker waren blijven liggen, verre van den naam van laf hartige, dien van voorzigtige lieden verdiende; ondertusschen, hij bleef het zoo goed mogelijk met de hoop en moed houden, vooral toen 'er een zeer hevige storm ontstond, met geweldig zware sneeuwbuijen, waaruit de Kommandeur en Stuurman beiden voerspelden, dat het ijs waarschijnlijk splijten zou. 'Er deed zich ook eene hevige beweging in het ijs gevoelen, dat verscheide palmen dik was, doch toen die beweging op het sterkste was, en een gedeelte van het ijs in schotsen gebroken werd, schoten die van wederzijde tegen het schip op, ligten hetzelve naar boven, en beknelden het tusschen beide op eene zoo vervaarlijke wijze, dat het scheen, of het, even als een notendop, aan stukken zou gekraakt worden. Nu raakte alles op het schip oogenblikkelijk in de hevigste verwarring; en bij allen was maar ééne gedachte, van den Kommandeur en Stuurman, tot den Koksmaat en Kajuitswachter toe, die, namelijk van lijfsbehoud. BLOMMESTEYN ontkwam ook langs een touw het ijsselijk benepen schip - en bevond zich met al de manschap weldra op het ijsveld; allen in de doodelijkste verlegenheid, wat nu, schoon zij het veege lijf gered hadden, aan te vangen. Na een uur week het ijs, waar tusschen het schip als tusschen twee muren bekneld ge-

zeten had, van elkander, en een gedeelte der manschap begaf zich met den Kommandeur aan het hoofd op het nu nedergezakte schip, dat met de kiel weder in het water lag. Zij onderzochten deszelfs toestand, en vonden dat eenige der inhouten gekraakt waren, ja, de Timmerman haalde zijne schouderen op, toen hem de Kommandeur vroeg, of hij kans zou zien, om hetzelfde te kalefateren. De laatste gaf daarop te kennen, dat hij toch voornemens was bij zijn schip en het goed van zijne heeren en meesters te blijven, daar hij nog hoop voedde, dat door dezen storm het ijs uit elkander gaan zou, en het schip in de gelegenheid raken, om misschien door eene sleuf in zee en bij de andere schepen te komen. 'Evenwel mannen,' zeide hij, 'die van u gaan wil kan. Ik stel twee van de sloepen en een gedeelte der proviand tot uwe beschikking, indien gij denkt, dat gij u daarmee zult kunnen redden.'

BLOMMESTEYN, daar hij gemerkt had, hoe droevig zich de Kommandeur vroeger misgist had, stelde nu al zijn vertrouwen op den Stuurman en vroeg hem, wat zijn voornemen was? Deze gaf hem te verstaan, dat hij van meening was, om zich van de gegeven vrijheid te bedienen, en eenige matrozen kozen ook zijne partij, gelijk mede BLOMMESTEYN; zij voorzagen eene sloep zoo veel mogelijk van voorraad, en namen afscheid van het grootste gedeelte van het volk, dat bij

den Kommandeur en het schip verkoos te blijven. - Na eenige uren slepens was eerst de sloep aan den rand van het ijsveld gekomen, en men zette dezelve te water. Nooit was BLOMMESTEYN zoo vermoeid geweest, als nu, daar hij zich geenszins van het medetrekken der sloep had kunnen verschoonen, maar ook zeldzaam zoo blijde, als toen hij in de vlotte sloep gesprongen was, waarmede hij hoopte, dat men binnen kort het een of ander schip zou bereiken. Men had een klein zeil mede genomen, en daar de wind vrij sterk uit het noorden blies, zeilden zij met snelle vaart voort, terwijl een der riemen tot een' mast diende, en zoo raakten zij een heel eind op, zonder dat zij behoefden te roeijen. Maar hoe men ook uitkeek, men zag niets dan aan de eene zijde het ijsveld en aan de andere en vooruit eene eindelooze zee, maar geene schepen. - En geen wonder! die, welke op de hoogte, welke zij reeds bereikt hadden, gelegen hadden, waren bij het opsteken van den storm zuidwaarts opgestevend; en ten minste twee zoo geen drie dagreizens de sloep vooruit. Daar deze echter zeer stevig was, besloot de Stuurman vol te houden, en zich van het ijsveld verwijderende, dieper in zee te steken. Het baatte BLOMMESTEYN niet, dat hij nu en dan eens sprak, of het niet meer raadzaam zou zijn nog terug te keeren naar het in het ijs beknelde schip:

welk voorstel hij deed, toen na nog vier dagen op zee geweest te zijn de mondkost en drank aanmerkelijk begonnen te verminderen: maar de teerling was geworpen, en hoe hopeloos ook het vooruitzicht, aan terugkeeren was niet te denken. Alle dagen deed de Stuurman een noodgebed, dat hij als een jongen, van een' oud kapitein geleerd had; en BLOMMESTEYN kon zich niet herinneren, dat hij ooit met zoo grooten ernst in de kerk had gebeden. Maar het scheen, dat hunne gebeden niet verhoord werden; althans van dag tot dag werd hunne toestand hopeloozer, en de zon begon hun langer en langer tijd te begeven. Van tijd tot tijd zagen zij wel het noorderlicht, maar welken heerlijken luister het met zijne schietende en schitterende stralen verspreidde, het trok weinig of geene aandacht bij de beangste bootsgezellen, dan alleen voor zoo verre het verstrekke, om de akeligheid van de lange en koude nachten te verminderen. De krachten der manschappen waren uitgeput, en de laatste scheepsbeschuiten werden rondgedeeld - het bier en de brandewijn waren lang opgebruikt, en slechts twee dagen kon het water nog strekken. Nu dacht BLOMMESTEYN, die eene beurs met eenige gouden stukken gelds bij zich had, daarvan een voor zich zelve nuttig gebruik te zullen kunnen maken, en poogde van een' der matrozen deszelfs twee laatste beschuiten af te koopen...maar deze gaf

hem zeer kort en krachtig te verstaan, dat voor geen berg van goud deze beschuiten van hem te koop waren, daar hij met dezelve zijn leven nog één' dag hoopte te zullen rekken, en in dien dag kon God nog uitkomst geven.

Maar ook die dag liep als de vorige ten avond; men zag geen kust, geen schip. De nacht, die volgde, was pikdonker; het anders troostelijke noorderlicht vertoonde zich niet, en 'er was geen maanlicht. Hopeloos zaten zij bij elkander neder, en daar zij doodelijk vermoeid waren, lieten zij de sloep op Gods genade drijven, toen BLOMMESTEYN in het oosten een licht of een vuur zag, waarop hij den Stuurman, die naast hem zat, opmerkzaam maakte; welke nu eensklaps, al zijn' angst vergetende, uitriep: 'God zij geloofd! mannen! mannen! houdt moed: dat is zeker de *Hekkèlberg* op *IJsland*, wij hebben de IJslandsche kust ten zuidoosten maar weinige mijlen van ons.' Daar nu de wind aan het noordwesten was, zette men weder het zeil bij, en allen spanden nu nog eenmaal hunne krachten in, om onder het zeil met de riemen alles te doen, wat mogelijk was. Ja BLOMMESTEYN, die, hoe hooger de nood klom, des te meer vergat den heer te spelen, deed ook alles, wat zijne krachten toelieten, en toen de spade morgenstond begon aan te breken, zagen zij duidelijk, niet alleen land, maar eene uitslekende kaap, die de Stuurman terstond voor kaap *Hekla* her-

kende, daar hij ook een of twee schepen op een' gegisten afstand van ruim twee uren, ten anker zag liggen. Hij wees toen aan BLOMMESTEYN, hoe de Berg *Hekla*, die bij nacht zulk een' rooden gloed aan den Hemel vertoond had, nu slechts rook scheen uit te werpen.

Hoe moeilijk ook op het laatst het roeijen aan allen begon te vallen, geene klagt werd er gehoord, en als zij het hoofd maar naar de naderende kust wendden, vergaten zij hunne afgematheid, en dat gezigt gaf hun nieuwe krachten. Zij bereikten eindelijk eene kreek, die bij het gehucht *Picknekop*, een klein eind weegs landwaarts in sprong. BLOMMESTEYN met de andere manschap, allen eer schimmen dan menschen gelijkende, zette nu vol vreugd zijne voeten op den IJslandschen grond, maar voelde hoe zijne beenen, hem onder het lijf knikkende, het naauwelijks meer dragen konden. En hij dacht, terwijl het hem speet, dat hij aan niemand die gedachten meê kon deelen: 'Nu wenschte ik maar dat mijn vader en mijne moeder, en ook ANTJE WYNSTOK wisten, dat wij hier op *IJsland* in behouden haven zijn aangeland.'

Terwijl deze zoo natuurlijke wensch geenszins aan het hart van BLOMMESTEYN oneer aan deed, was het voor hem onmogelijk, om te weten, dat kort, nadat zij met de sloep den Kommandeur en het schip verlaten hadden, het ijs zich met eene sleuf verwijderd had, en dat het, daar hetzelfde

zich in veel beter staat bevond, dan zich de timmerman eerst had voorgesteld, met een' gunstigen wind naar het Vaderland stevende; waar het bijna ten zelfden tijd in *Texel* binnen liep, als zij aan de kust van *IJsland* voet aan wal zetten.... maar het laat zich begrijpen, hoe vader en moeder BLOMMESTEYN te moede waren, toen Kommandeur FOBBERTS, schoon met vele omwegen, eindelijk vertellen moest, welk het lot van hunnen zoon waarschijnlijk zijn zou, daar hij bij zijne te huiskomst vernomen had, dat alle de Groenlandsvaarders, op drie na, reeds binnen waren, en dat 'er geen taal nog teeken van hem was. Vader BLOMMESTEYN smeedt zijne pen op den inktkoker neder, en zeide: 'Ik had voor den liever, dat gij met uw schip vol walvisschen in de zee verzonken waart, en dat gij wat beter voor mijn JOHANNES gezorgd hadt.' Moeder BLOMMESTEYN barstte in een luidkeels geschrei uit, dat door de broeders en zusters, naar de onderscheiden geaardheden en krachten, ondersteund werd, behalve door zijn' broeder CHRISTOPHORUS FREDERICUS, die zeer ontijdig aanmerkte, dat een wijs mensch nimmer schrikte, of hij moest weten, of het der moeite waardig was. 'Bij mij,' zeide hij, 'zijn 'er nog zeer vele zaken in het rijk der mogelijkheid, die mij niet aan het behoud van broeder JOHANNES WOUTER doen wanhopen;' sluitende met de Latijnsche spreuk, welke hij alleen verstond,

schoon hij die ellendig toepaste: *Nil desperandum, Teucro Duce.*

Hierop ging de Kommandeur weder naar het huis van den Heer WYNSTOK, dien hij, bij zijne eerste aankomst, niet had te huis gevonden, maar welke nu bij zijne vrouw en dochter zat. Eerst verhaalde de Kommandeur zeer natuurlijk de uitmuntende vangst, waarmeê hij was binnengekomen, en hoe het schip nu op *Pampus* lag. Nadat zij hierover wat gesproken hadden, vroeg de Boekhouder: 'Hoe is het met de manschap en hoe is het inzonderheid den jongen heer BLOMMESTEYN gekomen?' 'Slecht genoeg, slecht genoeg, zeide de Kommandeur: tien man hebben zich bij eene bezetting in het ijs met eene sloep willen redden, en daaronder ook de jonge heer BLOMMESTEYN, en 'er is van hun allen niemand te regt gekomen.... zelfs geen spaantje van de sloep.' Nog had de Kommandeur niet geheel uitgesproken, of Juffrouw ANTJE, die reeds, bij het ophalen van de schouders van den Kommandeur, zoo bleek geworden was, als de doek om haren hals, gaf achter over in haar' stoel vallende zulk een' gil, dat allen opsprongen. En nu ontdekte de heer WYNSTOK, dat zijne dochter in het leven van den jongen BLOMMESTEYN, eenig bijzonder belang moest stellen, daar hij zich herinnerde, hoe zij dikwijls de tijding van het vergaan van schepen niet man en muis, zon-

der blijk van zoo hevige aandoening had aangehoord. Mejuffrouw WYNSTOK bragt haar intusschen weder bij, en leidde haar slepende van gang naar eene andere kamer, en de Kommandeur zeide tegen den Heer WYNSTOK. 'Vergeef het mij, mijnheer WYNSTOK, dat ik dat daar zoo plomp verloren gezeid heb: 'ik wist niet dat de jonge heer BLOMMESTEYN zaliger haar vrijer was....' 'Ik wist het ook niet, Kommandeur FOBBERTS!' zeide vader WYNSTOK zeer droogjes; 'dus behoeft gij mij geene verschooning te vragen. - Het spijt mij van den goeden jongen en van de oudelû.... maar gij hebt eene uitmuntende reis gemaakt, en dat zal het bij den ouden BLOMMESTEYN ook wel weêr wat goed maken.'

Achtste hoofdstuk.

De jonge BLOMMESTEYN dacht tusschen beiden wel eens, dat zijne oudeluî zeer ongerust over hem zouden worden, indien 'er niets van het schip kwam opdagen: want hij onderstelde als zeker, dat Kommandeur FOBBERTS in het ijs was blijven zitten, en dat allen daar, volgens het zeggen van den Stuurman, lang tot stok en steen zouden bevroren zijn. Hij stelde zich ook wel voor, dat Juffrouw WYNSTOK zich eenigzins over hem zou bekommeren, maar hij vreesde bij wijlen, dat hij misschien al lang geheel door haar vergeten zou zijn. Deze overwegingen maakten op hem echter niet zoodanig eenen diepen indruk, of hij was dankbaar voor zijne redding tot dusverre, en hopende, dat 'er wel verdere uitkomst zou opkomen, begaf hij zich, nadat hij in eene vrij armoedige hut zich van de eerste vermoeijenissen hersteld had, op weg, om de bijzonderheden van het zoo ver afgelegen, echter in vele opzigten zoo merkwaardig, *IJsland* na te sporen. Den Stuurman had hij het overgelaten,

om met den schipper van een Noorweegsch vaarttuig, dat misschien nog vóór 't felst van den winter vertrekken zou, die schikkingen te maken, welke het dienstigst zouden zijn, om, hoe eer zoo beter, hen aan den vasten wal van *Europa* terug te brengen.

Bijzonder strekte zich het verlangen van BLOMMESTEYN uit, om den berg *Hekla*, wiens uitbarstende vlammen hem met de overige manschap der sloep tot een middel van behoudenis gestrekt hadden, van naderbij te bezichtigen. - Hij bevond zich daarin echter eenigermate te leur gesteld, dewijl de veelvuldige sneeuwkuilen de nadering tot denzelfden ontoegankelijk maakten. Maar zeer verlustigde hij zich toch bij de aanwijzing der veelvuldige warme bronnen, die in de nabijheid van dien berg gevonden worden. Hij was vergezeld door eenen matroos, die nog eens van zijn leven op *IJsland* geweest was, en onthouden had, dat 'er eene bron gevonden werd, die boven alle anderen beroemd was: zoowel om derzelver groote hitte, als om de hoogte, tot welke zij het water opblies. Deze had BLOMMESTEYN geraten zich van een raauw stuk vleesch te voorzien, eer zij derwaarts gingen, om eene proef te nemen op de hitte van dat water. Toen zij niet verre van een' inham bij die altijd kokende bron gekomen waren, zag BLOMMESTEYN, in eene diepte van vijf voeten, eenen put, waarin het bronwater ziedde: maar het duurde slechts

kort, of niet alleen steeg dat water tot den rand, maar verhief zich wel tot twaalf voeten hoog. Toen nam de matroos, die BLOMMESTEYN vergezelde, de gelegenheid waar, en wierp het stuk raauw vleesch, dat hij meê gedragen had, aan een lijn gehecht, boven in die oprijzende kolom van heet water. Toen de kolom weder naar de laagte daalde, liet hij echter het vleesch mede naar beneden zakken, wachtende tot het van zelf weder naar boven kwam; en, nadat dit eenige weinige malen herhaald was, bevonden zij, dat het vleesch geheel gaar gekookt was, en eene blanke kleur had aangenomen.

Hierop zetten zij zich, op eenen kleinen afstand der bron, neder, en nadat zij eenige teugen bronwater geschept hadden, hielden zij met dat in eene IJslandsche bron gekookte vleesch eenen smakelijken maaltijd. Na denzelven begaven zij zich naar eene niet ver van daar gelegen boeren hut, waar zij zich met aangenaam smakende melk verkwikten. Het kort groeiend gras op *IJsland* is toch zoo voortreffelijk van smaak, dat dikwerf de veehoeders de koeijen uit de weiden jagen, duchtende, dat zij, uitgelokt door de te groote smakelijkheid, van het te overvloedig gebruik hinder zullen ondervinden.

BLOMMESTEYN zou zeker met zijnen reisgenoot ondernomen hebben, om nog eene poging ter beklimming van den berg *Hekla* te wagen,

indien zij niet onder zich eene beweging van den grond bespeurd hadden, die door eene ligte aardbeving, in de nabijheid van alle vuurbrakende bergen een zoo gewoon verschijnsel, veroorzaakt werd, maar die echter BLOMMESTEYN, welke nooit iets zoodanigs gevoeld had, eenen grooten schrik aanjoeg. Zij besloten dus van dit hun oogmerk geheel af te zien.

De eerste dagen, die BLOMMESTEYN op *IJsland* doorbragt, waren, zoo door het aangenaam gevoel der ontkoming aan een zoo groot lijfsgevaar, als door de vreemdheid en nieuwheid der voorwerpen, al hadden zij op zich zelve weinig behagelijks, voor hem het minst vervelende. De ellendige hut, waarin hij gehuisvest was, door hem betrokken, in de hoop, dat hij zich daar maar korten tijd zoude onthouden, om zich eerstdaags in het vaartuig naar de kust van *Noorwegen* in te schepen, werd echter nu hoe langer hoe afzigtiger in zijne oogen. Ook hoe meer het uitzigt toenam, dat zij waarschijnlijk den langen winter op *IJsland* zouden moeten doorbrengen, des te meer groeide zijne afkeer aan tegen de IJslandsche boeren, die, hoe onbeschaafd, ook in de eerste oogenblikken, nog al een dragelijk voorkomen hadden gehad. - Toen BLOMMESTEYN eindelijk stellig verzekerd was, dat hij den winter op dat eiland zou moeten slijten, maakte hij van den nood eene deugd, en, daar zijn ongeduld alleen zou gestrekt hebben, om

hem het leven nog meer te verbitteren, kwam hij tot het verstandig besluit, om zich zijn lot zoo dragelijk mogelijk te maken. Hij verliet zijne ellendige woning aan de kust, en nam zijn' intrek te *Skalholt*, den zetel van het Bisdome en der Universiteit van *IJsland*. Schoon zeker deze stad veel afsteekt in bouwvorden en huizen bij andere Europesche steden, en dezelve toen, als bijna geheel in sneeuw bedolven, geen gunstig aanzien had, BLOMMESTEYN trof 'er toch nog eenige lieden, aan, met welke hij eenen dragelijken omgang kon hebben, vooral toen zij, bij wijze van nadering, elkander eenigermate, althans over het noodzakelijkste, begonnen te verstaan. Het IJslandsch toch heeft zooveel met de talen van het Noorden gemeen, dat men, vooral ook, wanneer men met een zoo goed geheugen bedeed is, als het geval van BLOMMESTEYN was, door de verwantschapping met het Duitsch en het Nederduitsch, al spoedig zooverre komt, dat 'er een mengsel van spraak geboren wordt, waardoor men, schoon gebrekkig in het eerst, met ter tijd kan redewisselen, terwijl eene der beste leermeesteressen hierin de weldadige noodzakelijkheid is.

Onder anderen vond BLOMMESTEYN een zijner grootste vermaken in het Schaakspel, waarvan hij reeds te *Amsterdam* de gronden gelegd had, en dat tot zijne verwondering op *IJsland* zeer algemeen in zwang ging, niet alleen bij

de gegoedste inwoners der steden *Skalholt* en *Hola*, maar zelfs in de armste boerenhuizen. De stukken, waarmede men speelde, hadden wel een ander aanzien, dan die bij de beschaafdere volkeren, daar zij meestal uit vischbeen met een mes kunstig genoeg gesneden waren: ook had 'er wel eenige verscheidenheid omtrent derzelver benamingen plaats: maar zeer korten tijd was 'er noodig, om, daar de loop van het spel natuurlijk dezelfde blijft, alle de miszetten, die daaruit in het eerst bij *BLOMMESTEYN* ontstonden, te leeren vermijden. - Het Spel toch wordt in 't algemeen zoowel door de eenvoudigste en onbeschaafde, als de verlichtste en in zeden verfijndste volkeren bemind; en is tevens een middelpunt, waarin zich het schranderste vernuft met den maar zeer matig van verstandelijke zielsvermogens bedeelden broederlijk vereenigt. 'Er is ook maar eene zeer beperkte taalkennis toe noodig, als zich geheel bepalende tot de weinige vastgestelde kunsttermen. Het getal der genen, die niet gedreven door dwaze dweepachtige beginsels, maar door hunnen natuurlijken aanleg van geest, daarin een' tegenzin hebben, is zoo klein, dat zij geene noemenswaardige uitzondering maken. Het schijnt, dat voor den mensch, verkeerende, naar zijne bestemming, hier in eenen aanhoudenden staat van kindschheid, het spel, waarin dan ook bestaande, meer of min zamengesteld, meer of minder afhangende van oordeel en berekening, eene

soort van behoefte is, die wel door onmenschkundige zoogenaamde wijsgeeren kan weg geredeneerd, maar waarschijnlijk nimmer, zelfs in het kleinste dorpje geheel zal uitgedelgd worden. Onze BLOMMESTEYN sleet nu, staande den akeligen winter, waarin zich de zon naauwelijks boven den gezigteinder verhief, bijna geheele dagen met het schaakspel; dat voor hem een zeer aangename uitspanning was, dewijl hij daardoor gedurig zich in staat bevond, om bot te vieren aan zijne zucht tot kansrekening, en van den mogelijken uitslag van een spel, dat somtijds verscheiden uren duurde. Hij had hierdoor ook veel omgang met de IJslandsche Studenten, van welke hij ook zoo nu en dan wel eenige bijzonderheden vernam wegens *IJsland*, dat zij uit het beginsel van gehechtheid aan het Vaderland, als een land beschouwden, dat op den aardbol de aandacht van alle volkeren naar zich behoorde te trekken. Zoo onderrigten zij hem, hoe het door zekeren NADOC eerst zou ontdekt zijn geworden, en met den naam van *Sneeuwland* benoemd, doch dat het in het jaar 874, door een' Zweed, GARDARUS geheeten, naar hem met den naam van *Gardasholm* bestempeld was geworden; doch dat later een Noorweegsche Zeeroover, FLOCCUS geheeten, het met den naam van *IJsland* gedoopt had. Zij verhaalden hem ook veel natuurlijke bijzonderheden, maar tot welker beschouwing beter de

zomer dan de winter geschikt was, daar zij dan BLOMMESTEYN ook wel de andere brandende bergen, het kruis van *Helga* genoemd, hoopten te vertoonen, met welke hoop zich BLOMMESTEYN echter niet vereenigde, dewijl hij den wensch bleef voeden, dat het Noorweegsch scheepje, eer nog de wegen in *IJsland* eenigzins tot reizen geschikt waren, den togt reeds naar het vaste land zou hebben aangenomen. - Dan weder vermaakten zich de Studenten van *Skalholt* met gezangen, nu eens van een' geestelijken aard, en dan op een' zoo vrolijken en verliefden toon gestemd, als men naauwelijks zoo hoog in het koele Noorden zou verwachten. Schoon zich BLOMMESTEYN hiermede vermaakte, dewijl hier bij ook de kroezen met Engelsch bier en andere geestrijke dranken niet karig rondgingen, had hij echter maar zeldzaam het genoeg, om tot den eigenlijken zin der woorden geheel door te dringen.

Tusschen beide kreeg BLOMMESTEYN, van tijd tot tijd, een bezoek van den Stuurman en van zijne andere togtgenooten; met welke hij natuurlijk meest sprak over hunne aanstaande terugreize, gelijk ook nu en dan met den Schipper van het Noorweegsch vaartuig. Schoon dit, daar zij op eenigen afstand van de stad zich onthielden, niet dikwijls gebeurde, achtte BLOMMESTEYN die uren onder de aangenaamste, welke hij doorbragt, en hij was boven zijnen

natuurlijken aard verblijd, toen hij eindelijk, nadat de lange winter begon te wijken, en de zon zich dagelijksch langer en hooger boven den gezigteinder te vertoonen, verstond, dat het voornemen van den Noorweegschen Schipper was, om binnen drie, of op zijn hoogst vier, weken van *IJsland* te vertrekken. Toen had hij ook gelegenheid, om de kracht van het bijgeloof der schepelingen, welke de manschap van het Noorweegsch schip uitmaakten, en dat der IJslanderen, in volle grootte te leeren kennen. Hij had onder de IJslandsche Studenten en burgers niet zelden hooren spreken van tovenaars, de werkingen van den duivel en onderhoorige booze geesten, welke, schoon zij toen nog in *Holland* niet volkomen in het vergeetboek waren, daar echter zeer in achting bij de Hervormden waren gedaald, sedert dat Ds. BEKKER de moeite genomen had de wereld te onttooveren, en het algemeen gerust te stellen, nopens den invloed van een boos wezen, dat echter den mensch minder verantwoordelijk voor zijne wandaden maakt. Het is waar, moeder BLOMMESTEYN sprak nog wel eens, ingevolge hare voorouderlijke leer, als of zij wat met de werkingen van den boozen op had; maar zijn vader was dan gewoon te zeggen: 'Houdt toch op met dat geleuter over den duivel. Ik laat de geleerde Heeren daarover kakelen en schrijven, wat hun in de kruin komt, maar dit staat bij mij vast, dat volgens het ou-

de Hollandsche spreekwoord: dikwijls althans, de eene mensch den anderen zijn duivel is.-' De jonge BLOMMESTEYN had bij gelegenheid dat hij tot lidmaat werd aangenomen, door zijn' katechiseermeester, tegen de Bekkeriaansche dolingen gewaarschuwd, zich volgens den leiddraad van zijne van buiten geleerde belijdenis, zeer regtzinnig ten opzichte van den duivel en deszelfs werkingen uitgedrukt: maar hij had dit, gelijk eenige andere gedeelten, meer beschouwd als zeker onmisbaar stuk, dat tot den gewonen samenhang van het geheele stelsel behoorde, dan wel dat het een' eenigzins diepen invloed op zijn' geest of hart behoefde te hebben. Hij koesterde alzoo in het minst geen' angst voor de helsche majesteit, of eenige dier kwade engelen; en stond daarom zeer bevreemd, dat zoo zij al geene eigenlijke aanbidders onder de IJslanders had, echter vele voor haar eene soort van godsdienstigen schroom kweekten. Nog minder had ook BLOMMESTEYN op, met geesten, heksen en tovenaars, welke hij altijd aanmerkte, schoon hij ze dien naam juist niet gaf, als schepsels van de verbeelding van zotte of bange mensen. Geenszins was dit bij de IJslanders het geval, en schoon hij wel al de dagelijksche vertellingjes niet even duidelijk, bij gebrek van de kennis der IJslandsche taal, kon verstaan, bemerkte hij echter, dit 'er bijna geen dag voorbij ging, dat

'er niet hier of daar een tovenaars of heks iets had bedreven; en hoe het 's nachts kriede van geesten, in de omstreken van den berg *Hekla*, die nu dit, dan dat kwaad, uitvoerden.

Weinig leende echter BLOMMESTEYN aan die verhalen het oor; maar thans, daar al zachtken het lang gehoopt vertrek begon te naderen, vernam hij van den Stuurman, dat hij niet twijfelde, of de reis zou binnen kort aangaan, want dat vele van het scheepsvolk reeds bezig waren met wind te koopen, tegen het op handen zijnde vertrek naar *Drontheim*. BLOMMESTEYN meende in het eerst, dat hij den Stuurman kwalijk verstond of begreep: maar deze verzocht hem, dat hij, indien hij lust had, om zoodanig windverkoopen bij te wonen, den volgenden avond maar met hem meê zou gaan, en dat hij hem dan bij eenen tovenaars brengen zou, die hem zoo veel wind verkoopen zou, als hij zou verkiezen, onder voorwaarde, dat hij zich van lagchen zou onthouden, want dat in dit geval de kracht van de tooverij stil stond.

Den volgenden avond ging BLOMMESTEYN, door loutere nieuwsgierigheid gedreven, vergezeld van zijnen vriend den Stuurman, naar eene ellendige hut, niet verre van het strand gelegen. De Stuurman, die beter bij den gemeenen IJslander te regt kon komen met spreken, dan BLOMMESTEYN, beduidde den zeer haveloozen man, die den post van tovenaars bekleedde, dat deze

Heer binnen kort naar *Drontheim* dacht te vertrekken, met het eerst varend scheepje, dat in de baai ten anker lag, dat hij van *Drontheim* nog veel verder moest; dat hij dus gaarne van goeden wind zou voorzien zijn, en dat hij genegen was, eene goede hoeveelheid in te slaan. Middelerwijl liet hem BLOMMESTEYN een stuk zilvergeld in de oogen blinken, en nu verzocht hem de toovenaar, dat hij hem zijnen zakdoek geven zou. Naauwelijks had de man dien in handen, of hij begon nu de wonderbaarlijkste en zotste gebaarden met handen en voeten te maken, terwijl in zijn gezigt allerhande vreemde trekken kwamen, een en ander zeer geschikt, om onnoozele en bijgeloovige menschen schrik aan te jagen. Nadat dit was voorafgegaan, prevelde hij eenige onverstaanbare woorden, en blies toen met een vervaarlijk geweld op den doek, waarin hij, met eene snelheid, als of hij beangst was, dat de wind, die hij in dien doek geblazen had, weder verloren zou gaan, een knoop legde en dien toetrok. Tot tweemaal toe herhaalde hij nog diezelfde potsen, en verzekerde toen, met de deftigheid van een' profeet uit zijnen volksstand, dat BLOMMESTEYN dezen doek met groote zorgvuldigheid moest bewaren, en zorgen, dat hij 'er zich met alle voorzigtigheid van bediende. - Hij moest, op zee gekomen, den eersten knoop los maken, en dan zou de wind uitmuntend voordeelig zijn; maar woei die hem dan nog te slap, dan moest

hij den tweeden knoop los maken, en dan zou hij zeker over geen wind te klagen hebben; maar hij bad hem, dat hij toch voorzigtig wezen zou, om den derden knoop niet los te maken, dewijl 'er dan een orkaan zou ontstaan, die den geheelen berg *Hekla* zou kunnen omver waaijen.... BLOMMESTEYN vond alles en bovenal het laatste, zoo dwaas, dat hij niet na kon laten in eenen zichtbaren lach uit te barsten. En nu volgde dat, waarvoor de Stuurman gevreesd had: namelijk, de Toovenaar barstte in groote en hevige woede uit, onder het gedurig aanroepen van den geest *Drollos*, zeggende: 'Dat hij nu maken zou, door zijne tooverkracht, dat, als het Noorweegsche schip de baai eenige mijlen achter den rug had, het zelve met volle zeilen, en den voordeeligsten wind, zoo stil bleef liggen, als of het voor twee ankers in eene haven lag:' 'er bijvoegende: 'dat hij de ongelukkige schepelingen, die op het schip dachten te gaan, vooraf zou waarschuwen.' BLOMMESTEYN bespeurde nu zijne onvoorzigtigheid, en voorzag, dat misschien de laatste trek genoeg zou zijn, om het volk langer aan wal te doen vertoeven, indien zij in het geheel scheep wilden gaan. Hij fluisterde dus den Stuurman in, of hij geen middel wist, om dien verstoorden toovenaar tot rede te brengen, althans te voorkomen, dat hij de laatste bedreiging niet uitvoerde.

De Stuurman, die een goed verstand bezat,

en dat nog door de ondervinding aanmerkelijk geslepen was, geliet zich, als of hij ten uiterste ontsteld was over die bedreiging, en vroeg den windbezweerder, terwijl hij een stukje zilver door zijne vingers glinsteren liet, of hij geen middel bezat, dat toch in staat zou zijn, om, als het schip in dat ongeluk kwam, het weder te onttooveren, opdat het ongestoord zijne reis zou kunnen voortzetten. En hierop zich eenige oogenblikken bedacht hebbende, beloofde hij, dat hij voor drie zulke zilverstukken, als hij 'er een in de hand had, hem een smeersel zou bezorgen, dat, wanneer het schip door zijne tooverij stil werd gehouden, door den Stuurman aan den grooten mast gesmeerd, oogenblikkelijk zou veroorzaken, dat hetzelfde zijne vorige vaart verkreeg. De Stuurman was verheugd, dat hij op die wijze den verstoorden toovenaar had te vreden gesteld, en BLOMMESTEYN wist niet, hoe hij schielijk genoeg de twee overige zilveren stukken den Stuurman in de hand zou moffelen, om de nadeelige gevolgen van zijnen zeer wel verschoonlijken, maar toch ontijdigen, lach te voorkomen.

Nu verlieten zij spoedig de ellendig berookte woning, en BLOMMESTEYN kon, zoodra zij buiten dezelve de frissche lucht inademden, niet nalaten, den Stuurman te verklaren, dat bij niet gedacht had, dat een zoo gemeene kerel, als die IJslandsche toovenaar, hem zoo veel spels zou ge-

maakt hebben; want dat hij dan nog meer zorg gedragen zou hebben, om niet in lagchen uit te barsten. 'o Mijnheer BLOMMESTEYN!' antwoordde de Stuurman, 'als gij eens een paar dozijn jaren, zoo als mijn geval is, zoovele kusten in Oost en West, en ook in het Noorden bezocht hadt, dan zoudt gij, gelijk als het mij gegaan is, met schade en schande geleerd hebben, dat men bij alle volken bijna niets meer ontzien moet, dan hunne Priesters en Toovenaars; maar ook, dat 'er gelukkig nog een middeltje bij de hand is, om ze den mond te sloppen, als zij gevaarlijk beginnen te worden.'

'En dat middeltje is?' vroeg BLOMMESTEYN.

'Dat gij reeds gebruikt hebt, Mijnheer!' antwoordde de Stuurman - 'het Geld.'

Negende hoofdstuk.

BLOMMESTEYN vond het vreemd, omdat hij nog maar weinig ondervinding had van, en nog minder nagedacht over de schijnbaar strijdige verschijnselen der menschelijke gewaarwordingen, dat, nu eens de dag bepaald was, waarop het Noorweegsch scheepje de kust van *IJsland* verlaten zou, veertien dagen hem langer vielen, dan hem al de vorige weken, toen hij, door de onverbiddelijke noodzakelijkheid, zonder een bepaald uitzigt, als op *IJsland* gevangen zat. Nu haalde hij zich vele mogelijke zwarigheden en hindernissen in het hoofd, die misschien de reis nog zouden kunnen vertragen, om welke hij van te voren niet gedacht had. Nu ook overwoog hij de gevaren, die hij op zee geloopt had, en zag met hoop en vrees den op handen zijnde togt te gemoet. Intusschen kwam, onaangezien die bekommelingen, eindelijk de lang gewenschte dag van het vertrek, en BLOMMESTEYN scheepte, na van zijne IJslandsche kennissen te *Skalholt*, zon-

der bijna eenige andere aandoening, dan die van weltevredenheid over zijn heengaan, afscheid genomen te hebben, zich in op het Noorweegsch scheepje, den naam voerende van *Kongsbacka*. BLOMMESTEYN had zich van het best verblijf op het ellendig vaartuig voorzien, doch dit verschilde zooveel van het kamertje, waarin hij op den Groenlandsvaarder zijn verblijf hield, in gerijfelijkheid, als dat reeds moest onderdoen voor zijne gewone slaapkamer aan het huis zijner ouders. Maar, want zoo bestaat alles bijna in vergelijking, als hij weder dit scheepje bij de open sloep vergeleek, waarmede hij van de kust van *Groenland* naar *IJsland* gekomen was, dan was hij vorstelijk gehuisvest.

BLOMMESTEYN getroostte zich nu ook gereedelijk de ongemakken, die aan dezen zeetogt vast waren, en onthaalde al het scheepsvolk, toen zij *IJsland* uit het gezigt waren. Dit deed hij vooral, omdat 'er toch sommigen onder het scheepsvolk waren, welke de Stuurman ontdekt had dat tegen BLOMMESTEYN door eenen IJslandschen toovenaar waren opgezet. En hij was zoo gelukkig, van dien kwaden indruk door dit middel genoegzaam weg te nemen. Zulks slaagde echter nog te ligter, daar zij het geluk hadden, dat geene tegenspoeden van eenig aanbelang hen op hunnen overtocht naar *Drontheim* bejegenden. De wind eens wat veel zuidelijk loopende, bij een' kleinen storm, begon het scheepsvolk

elkander wel beangst te maken, dat zij daardoor misschien te hoog om den Noord vervallen zouden, en dan in de nabijheid raken, van die zoo gevreesde draaikolk, waarvan zij elkander allerhande verschrikkelijke geschiedenissen vertelden, 'er nu en dan onder mengende, dat hun de IJslandsche toovenaar niet zoo geheel noodeloos zou gewaarschuwd hebben, tegen een ongeluk, dat hun op dezen togt zou overkomen. Evenwel, toen de storm weêr spoedig bedaarde, en de wind gunstiger werd, om aan de Noorweegsche kust de haven van *Drontheim* op te zoeken, hield ook dat gemor al spoedig op.

Een der reisgenooten, met wien, behalve het Hollandsche scheepsvolk, dat met BLOMMESTEYN het groot levensgevaar ontkomen, en nu met hem op het Noorweegsch vaarttuigje was ingescheept, hij de meeste kennis onderhield, was een IJslandsch student, die zijne familie te *Kopenhagen* ging bezoeken. Deze beschaafde jongeling was niet weinig met zijn vaderland ingenomen, en verhaalde aan BLOMMESTEYN op deze reis menigmalen, hoe reeds, op het zoo barre en als in een' vergeten hoek gelegen *IJsland*, geleerdheid, kunsten en wetenschappen met lust en vlijt beoefend werden, toen nog *Denemarken* en *Zweden* in de diepste onkunde en onwetendheid gedompeld lagen.

Schoon BLOMMESTEYN voor de Letterkunde geenen bijzonderen smaak had, was hij echter

niet zoodanig tegen dezelve ingenomen, of hij schepte eenig genoegen in de veelvuldige berigten, die de Heer OLOF SOLLEROD hem zoo gulhartig mededeelde, vooral omdat zij tevens strekten, om den tijd te verkorten, die op eene eenzelvige zeereize hem zeer lang viel. Hij hoorde ook van dezen vele zaken, waarvan hij nimmer iets vernomen had, vooral, als hij hem verhaalde van de Runische letteren, voor het invoeren van het Romeinsch Alphabeth op *IJsland* in gebruik; en hoe somtijds de Schalden, de naam der oude Dichters op dat Eiland, zich van die letters bedienende, hunne Lieder en Dichtstukken, die de voornaamste gebeurtenissen des eilands behelsden, in steen hadden gesneden. - Nu eens verhaalde hij BLOMMESTEYN, hoe door zekeren Bisschop FREDERIK, daartoe overgehaald door eenen THORWALDUS, in de tiende eeuw het Christendom op *IJsland* gepredikt was, en welke snelle vorderingen die prediking aldaar gemaakt, en minder tegenkanting dan bij andere Noordsche volkeren ontmoet had; - dan weder sprak hij, met verdienden lof, van de Kronijken en Jaarboeken der IJslanders, daar geregeld achtervolgd, in tijden, toen de overige Noordsche volkeren 'er nog verre van af waren, om aan het opstellen van zulke geschriften te denken. Eindelijk, in OLOF SOLLEROD, die alles met zekere innemendheid wist voor te dragen, en als 'er niet te veel schommeling

in het schip was, zijne gesprekken afwisselde met het door beide zoo zeer beminde schaakspel, schiep BLOMMESTEYN zooveel welgevallen, dat hij met hem overeenkwam, om, zoodra zij de vaste kust van *Europa* bereikt zouden hebben, gezamenlijk de reis voort te zetten, en over *Stokholm* naar *Kopenhagen* te reizen. Hierom beloofde zich BLOMMESTEYN niet alleen een goed reisgezelschap, maar berekende ook, dat de kosten, door hun tweeën gedragen wordende, aanmerkelijk minder zijn zouden, dan dat die alleen voor zijne rekening kwamen; want om met de overige Hollandsche matrozen en den Stuurman te voet al dien weg af te leggen, of eene toevallige scheepsgelegenheid af te wachten, viel geheel buiten zijn' smaak.

Na eenige dagen zag de man, die op den uitkijk zat, land, en het duurde maar een paar uren, of de schipper herkende niet alleen de kust van *Noorwegen*, maar zag aan de gedaante der menigvuldige Eilandjes, die zich opdeden, dat hij goed op de haven van *Drontheim* gekoersd had. Het eilandje *Freijen* voorbijgezeild zijnde, voeren zij benoorden het grooter eiland *Hitteron* de baai binnen, in welke de stad *Drontheim*, een weinig oostelijker, bij eene bogt gelegen is.

In lange had BLOMMESTEYN geen grooter vreugde bespeurd, dan toen hij met zijn vriend SOLLERON in die Noordsche stad voet aan wal zette,

schoon dezelve bij eene Hollandsche stad eene zeer onaanzienlijke vertooning maakte, te meer, daar zij, weinige jaren geleden, door eenen zwaren brand, geheel verwoest geworden, nog bij lang na niet volkomen herbouwd was; maar het streelendste van allen was, dat hij 'er een Hollandsch schip, naar *Archangel* moetende en om zeeschade daar binnen geloopt, in de haven ontdekte, dat voor een Amsterdamsch kantoor was uitgerust. Zonder naar iets te vragen, liet hij zich terstond naar het schip roeijen, dat de naam van *De drie Gebroeders* droeg, en hij riep, zoodra hij in de nabijheid gekomen was: 'Of de schipper aan boord was!' Dit met ja beantwoord, en op het schip toegelaten zijnde verstond hij, dat deze niemand anders was, dan HIDDE AUKE, van *Hindelopen*, dien BLOMMESTEYN dikwerf op het kantoor van zijn' vader en op de beurs gezien en gesproken had. - Nadat hij zich bekend gemaakt, en hem de schipper mede herkend, en in weinige woorden deszelfs lotgeval verstaan had, vroeg hij met groote drift: 'Wanneer hij van *Amsterdam* vertrokken was, en of hij ook zijn' vader voor deszelfs vertrek gezien of gesproken had?' Op het eerste antwoordde hem schipper AUKE: dat het zoo met de helft van April was geweest, toen zij van voor de stad *Amsterdam* waren weggeraakt, en omtrent het tweede, dat hij een dag tien twaalf te voren aan de Beurs den ouden

BLOMMESTEYN nog met een' zwenk gezien had, en dat deze hem tamelijk welvarende had toegeschenen; maar dat hij in den zwaren rouw gekleed was. Dit viel BLOMMESTEYN als lood op het hart, en hij giste hieruit, dat zijne moeder zou overleden zijn.

Hieromtrent, en wegens andere vragen, die BLOMMESTEYN Schipper AUKE in menigte deed, kon hij geen nader antwoord krijgen. Hij vroeg hem ook: 'Of hij den Makelaar WYNSTOK niet gezien had?' maar AUKE betuigde, dien Heer niet dan bij name te kennen; verder: 'Of hij niet gehoord had van het schip *De Hopende Visscher*?' 'Ja wel, ja wel!' zeî AUKE, 'dat schip is, in den nazomer, vol en zoet binnen gekomen.' Maar hij had niets anders dan eens in het voorbijgaan gehoord, dat de Stuurman met eenige manschappen het schip verlaten had, en waarschijnlijk in volle zee zouden omgekomen zijn.... daar van werd nu natuurlijk niet meer in *Amsterdam* gesproken; althans in de vier weken, die hij 'er voor de palen had doorgebracht, toen zijn schip werd uitgerust, was het in het geheel niet in de praat te pas gekomen, en Kommandeur FOBBERTS was lang en breed weêr naar *Groenland* uitgezeild' - Na een poosje vertoevens, keerde BLOMMESTEYN, alles behalve voldaan, naar *Drontheim* terug. Niet alleen had hem de waarschijnlijke dood zijner moeder eene onaangename aandoening veroorzaakt; maar ook de groote

koelheid, waarmede Schipper AUKE gesproken had over de sloep van het schip *De Hopende Visscher*, waaruit hij meende te mogen opmaken, dat 'er ook over hem zeer weinig in *Amsterdam* meer gedacht werd; en eindelijk, schoon hij zich wel moeite deed, om zich te verheugen over de gelukkige te huiskomst van den Kommandeur FOBBERTS, gevoelde hij eene zoo groote spijt, dat hij de partij gekozen had, om den Stuurman te volgen, en niet bij den Kommandeur te blijven, dat hem bijna de tijding aangenamer zou geweest zijn, dat 'er geen man van al de achtergeblevenen was te regt gekomen.

Ook was de eerste ontmoeting tusschen hem en den Stuurman, dien BLOMMESTEYN weldra in *Drontheim* tegenkwam, alles behalve vriendelijk, daar hij, hem bekend makende, hoe gelukkig Kommandeur FOBBERTS ontkomen was, hem verweet, dat hij de oorzaak was geweest, door zijnen verkeerden raad, dat hun zoovele ellenden waren overgekomen, en dat zij nu in het midden van Mei nog in dit ellendige *Drontheim* zaten. Schoon de Stuurman zich verdedigde met aan te voeren, dat hij naar zijne beste overtuiging gehandeld had, en dat het ontkomen van Kommandeur FOBBERTS meer aan geluk dan aan wijsheid toe te schrijven was, het mogt weinig bij BLOMMESTEYN baten, althans in dit oogenblik, waarin hij geen ander voorwerp had, aan welke hij zijne gemelijke luim kon bot vieren.

BLOMMESTEYN sloeg nu aan den Student OLOF SOLLEROD voor, om hoe eer zoo beter *Drontheim* te verlaten, waartoe zich deze wel genegen toonde, maar voor dat hij daartoe eenige pogingen inspande, overreedde echter deze hem, om zijne overige ongelukkige reisgenooten van zooveel gelds te voorzien, als zij tot hunne reis te voet naar *Holland* noodig zouden hebben, waartoe hij niet dan door vrij wat aandrang was over te halen; niet zoo zeer uit een beginsel van gierigheid, als wel een nu opgevat misnoegen tegen den Stuurman en de overige matrozen, welken hij thans als de veroorzakers van al het onaangename, dat hem bejegend was, aanzag. - BLOMMESTEYN wilde geen gehoor leenen aan den raad, die hem zijne IJslandsche reisgenoot gaf, om voor hun vertrek een' brief op het postkantoor te *Drontheim* af te geven, aan zijnen vader, om denzelven van zijn leven welzijn en oogmerk, om eerstdaags te huis te komen, te onderrigten. 'Zij stellen,' zeide BLOMMESTEYN, 'dat is mij uit Schipper AUKE gebleken, te *Amsterdam* zeer weinig belang in mij, en ik ben al zoo vergeten, dat ik de moei te niet nemen zal, om iemand van mijn t' huis komst vooraf te waarschuwen. Mijne moeder, die 'er alleen van geschrikt zou hebben, is dood, en mijn vader valt niet ligt schriks....' 'Maar,' zeide OLOF SOLLEROD (want BLOMMESTEYN had zich nu en dan iets van ANTJE

WYNSTOK laten ontglippen) 'maar, als nu eens die Juffrouw WYNSTOK....' O! die zal al lang met een' ander getrouwd zijn, als ik te *Amsterdam* kom....' was het antwoord.... 'kort met lang mijnheer! ik schrijf niet.'

Het is niet te ontkennen, of BLOMMESTEYN trok zijne gemelijke luim hier veel te verre, maar zijne eigenliefde was gekwetst, en het bestuur zijner hartstogten, waaraan hij zelden gedacht had, te gering, dan dat hij derzelver eerste uitwerksels kon matigen. Hij had zich waarschijnlijk verbeeld, dat geheel *Amsterdam* zich over het lot van JOHANNES WOUTER BLOMMESTEYN bekommerde; niet beseffende, welk een onnoembaar klein plekje zelfs iemand van honderdmaal meer beteekenis, dan hij, in de gedachten van een' ander beslaat, en hoe spoedig de herinneringen aan personen, die voor eenigen tijd afwezig geweest zijn, uit het geheugen hunner medeburgeren worden uitgewischt - ja wie kan deze dwaling aan BLOMMESTEYN ten kwade duiden, die zich herinnert, dat de groote geleerde en wijze CICERO, van zijn Quaestorschap uit *Sicilië* terugkeerende, wanende, dat zijn vaderland zich aan zijn' persoon ten hoogste zou laten gelegen leggen, bij zijne terugkomst, tot eene gevoelige krenking zijner eigenliefde ondervinden moest, dat de Quaestor CICERO reeds bij bij velen onbekend was geworden, en een zeer groot aantal genoegzaam vergeten was geraakt.

Gebukt onder eene zoo zwaar gekrenkte eigenliefde verliet BLOMMESTEYN de stad *Drontheim* met zijnen vriend OLOF, op een' open wagen gezeten; schoon zijn reisgenoot zeer tot lof van het Noorweegsche en Zweedsche voerwezen sprak, was het onaangenaam gevoel der schokken, dat BLOMMESTEYN bij het op- en afrijden der heuvelen en bergen ontwaarde, te geweldig, dan dat hij hem dit kon gewonnen geven. Gemakkelijker liet hij aan zijn verstand brengen, dat alle die bergen, welke *Noorwegen* en *Zweden* scheidden, uitstekend geschikt waren, om het eerste onder het bewind van den Deenschen Koning behoorende, voor de invallen van zijne naburen te beveiligen, en bijna geheel ontoegankelijk te maken. 'En toch, zeide BLOMMESTEYN, vind ik, dat die Noorweegsche lap veel natuurlijker bij het Koninkrijk *Zweden*, dan bij *Denemarken* zou behooren. Deze aanmerking beviel aan den Heer OLOF, die door zijne familiebetrekkingen te *Kopenhagen*, oneindig meer met de Deenen, dan met de Zweden op had, maar zeer weinig, ja, hij verdedigde met alle warmte het regt der kroon van *Denemarken* op *Noorwegen*, zooveel het de schokken van het rijtuig toelieten op gronden van het regt der volkeren, het regt des oorlogs en van allerhande soorten van regten. Het ontbrak BLOMMESTEYN aan alle kundigheden, die vereischt werden, om dit stuk te wederleggen; zelfs, dikwerf luisterde hij met zeer

geringe aandacht, welke hij meer bezigde, om zijne leden eene zoodanige stelling te doen aannemen, als hen meest voor dadelijke kneuzingen kon beveiligen. Nadat de Heer OLOF alles ten voordeele van de Deenen had aangevoerd, en aan BLOMMESTEYN vroeg, wat hij nu, als een onpartijdig vreemdeling, van de zaak oordeelde, sprak hij, tot ontstichting van den IJslandschen Student, dit onbarmhartig vonnis uit. 'Hoor mijnheer! ik weet van al die wissewasjes van regten der volkeren, en regten des oorlogs niet met al. Ik denk, dat men daaruit voor koningen en volken, juist alles zoo zal kunnen bewijzen, en het kromme regt maken, als de advokaten in *Holland* dat uit de regten, zoo als zij het noemen, in burgerlijke gevalletjes kunnen doen; maar ik houde het 'er bij, dat de lap van *Noorwegen* meer bij *Zweden* hoort, dan bij *Denemarken*.' - Nog kon'er zijn reisgenoot niet van afstappen; maar voerde hem tegen, dat toch *Noorwegen* veel natuurlijker aan *Denemarken* behoorde, dan de bezittingen in Oost en West aan de Republiek van de *Nederlanden*, dan de goudmijnen van *Zuid-Amerika* aan *Spanje*, enz. BLOMMESTEYN liet hem dit zeggen, en antwoordde 'er alleen op: 'Ik laat aan mijne voorouders, aan de Spanjaarden en aan alle andere volken en vorsten de verantwoording over, hoe zij daaraan gekomen zijn. Mij is het genoeg, dat wij op onze koloniën kunnen ne-

gotiëren; met de rest bemoei ik mij in het geheel niet.'

Nu waren zij aan eene herberg gekomen, die het bijna aan alle gerijfelikheden, die men daar voor mensch en vee, redelijker wijze verwachten zou, ontbrak, maar die toch in dat opzigt en in allen deele gelijk stond met alle de volgende, die zoo min als deze iets aantrekkelijks bezaten, om den reiziger een oogenblik langer dan noodzakelijk te doen vertoeven. Geheel volstrekt geen berouw had ook BLOMMESTEYN, dat zij, uit hoofde van den haast, dien OLOF maakte, om in *Kopenhagen*, en hij om in *Holland* te zijn, besloten hebbende *Stokholm* op zijde te laten liggen, nu regt toe op *Christiania*, ook *Anslo* geheeten, aan reisden, om van daar naar *Göthenburg* te gaan, waar zij zeer gereede gelegenheid hoopten té vinden, om op het eiland *Seeland* over te steken. Dezelfde reden deed hen ook, maar zoo kort mogelijk in de stad *Christiania* vertoeven. Iets langer hielden zij zich in *Göthenburg* op, omdat zij naar eene goede scheepsgelegenheid naar *Kopenhagen* wachtten, dat hun daar twee dagen stil deed blijven. *Göthenburg* beviel aan BLOMMESTEYN zeer, vooral uit hoofde, dat hij de grachten eveneens als te *Amsterdam*, met rijen boomen beplant zag, welke in denzelfden smaak geschoren waren, zoodat hij, daar langs wandelende, somtijds in de gedachten was, dat hij in zijne geboortestad kuijerde,

waartoe ook eenigermate de beweging, door den koophandel veroorzaakt, gelegenheid gaf. Hij kon dit zelfs voor den Heer OLOF niet verbergen, maar voegde 'er tevens bij: 'gij moet daarom niet denken, dat dit Zweedsche stadje voor het overige halen kan bij de stad van *Amsterdam*. Neen, mijnheer! 'er is maar één *Amsterdam* in de gansche wereld.' En in deze magtspreuk begreep, op eene zeer Lakonike wijze, BLOMMESTEYN, de lofrede op zijne geboortestad.

Toen zij na twee dagen het *Schagerrak* waren overgestoken, bereikten zij, zonder eenige andere dan gewone scheepsontmoetingen, de stad *Kopenhagen*, de hoofdstad van *Denemarken*, op het eiland *Seeland*, aan de engte van de *Sont* gelegen. Uit zee heeft die stad geheel geen ongunstig aanzien, en BLOMMESTEYN werd bijzonder gestreeld, toen zij, aan wal gekomen zijnde, hij op aanraden van een' der vrienden van den Heer OLOF, zoodra hij BLOMMESTEYN hun als een Hollander had bekend gemaakt, het eiland *Amak*, door eene ophaalbrug aan *Kopenhagen* verbonden, bezocht. Hier werd BLOMMESTEYN op de aangenaamste wijze verrast, dewijl hij zich daar als het ware, in eens in het midden zijner landgenooten verplaatst vond, en zich verbeeldde, dat hij de Hindelooper mannen en vrouwen zag. Hij was ook in der daad niet verre van de waarheid, want eene

volkplanting aldaar bestaat uit nakomelingen der Vriezen, derwaarts door den Deenschen Koning CHRISTIAAN den tweeden, op het verzoek van deszelfs huisvrouw IZABELLA, zuster van KAREL den vijfden, in de zestiende eeuw henen gelokt; met het oogmerk, om de hoofdstad van melk, boter en moeskruiden te voorzien, beter dan zich die vorstin van de Deenen zelve durfde beloven. BLOMMESTEYN was ook ongemeen welkom bij deze lieden, die bij de taal, nog volkomen de zeden der Vriezen, in alle opzigten bewaard hadden, en zelfs in hunne uitspanningen en spelen, ook nog geheel op zich zelve stonden. Toevallig trof hier BLOMMESTEYN, dat men 'er bezig was met een spel, dat de meeste overeenkomst had met het kalkneppelen; maar eigenlijk bestond het, om met eene lans al rijdende een hoog aan een gespannen touw hangende ton te doorboren, en hij, die het laatste stuk van de ton nedervallen deed, was koning van het spel. Hierna volgde het zoogenaamde ganstrekken: hetwelk de Amaksche boeren ook te paard verrigften: maar het vreemdst van allen kwam BLOMMESTEYN voor, dat, na het afloopen van dit spel, ieder jong gezel dat 'er deel aan genomen had, uit de omstaande vrijsters, 'er eene oppakte, achter zich te paard zette, en daarmede henen reed, naar eene plaats, die door hun bestemd was, om den avond verder in ver-

maak door te brengen. BLOMMESTEYN begaf zich op uitnoodiging ook derwaarts, en verwonderde zich, dat die boeren en boerinnen zich zoo uitnemend op het dansen verstonden. 't Is waar, hij had wel gewenscht, dat Juffrouw WYNSTOK zich hier bevonden had, maar bij gebreke van haar, pakte hij eene frissche Amaksche boerin, met welke hij den nacht zeer genoegelijk met dansen en pandspellen doorbragt, en zich daardoor als schadeloos stelde voor zeer vele onaangenaam doorgebragte dagen en nachten, sedert dat hij het vaderland verlaten had. In den ochtendstond nam hij afscheid van zijne zoo onverwacht aangetroffen oude landgenooten, daar hij hoop had, om dien dag zijne reis verder voort te zetten; evenwel hierin werd hij door de familie van zijnen reisgenoot tegengehouden, die 'er zeer op aandrong, dat hij nog ten minste, den volgenden dag blijven zou, te meer, daar op het Kopenhager Tooneel, een nieuw Blijspel zou gegeven worden, waarnaar het geheele Publiek met het levendigst verlangen uitzag. Het was niet minder dan de eerste tooneelvertooning van den *Staatkundigen Tinnegieter*, door den Hoogleeraar HOLBERG vervaardigd. BLOMMESTEYN liet zich daartoe bewegen, onder voorwaarde, dat men dan zijne reis den volgenden dag geene verdere belemmeringen zou veroorzaken. Hij was, zooverre hij met de taal te regt kon, ten uiterste voldaan over

dit allezins geestig en leerzaam blijspel, hetwelk zoo vele honderden en duizenden zijner nakomelingen overtreft, en, met eenige kleine wijzigingen, naar de omstandigheden der volkeren, ten minste twee malen 's jaars, op alle too neelen van het beschaafde *Europa*, zou verdienen gespeeld te worden. Toen OLOF aan BLOMMESTEYN zijn gevoelens over het stuk vroeg, zeide deze eenvoudig, dat hij zich dikwijls verbeeld had, in een koffijhuis aan den Dam te zitten bij de politieken, die, onder hunne pijp en kop koffij de geheele wereld regeren, en de Koningen en Prinsen de revue laten passeren, even eens als een officier zijne soldaten, met dit onderscheid, dat de eerste niet over dezelve te zeggen hebben.

Den volgenden dag verliet BLOMMESTEYN *Kopenhagen*. Hij zette zijne reis over *Kiel* en *Hamburg*, en verder over *Vriesland* naar *Holland* voort, en na veertien maanden afwezig te zijn geweest, op een' Zondag middag, zijne voeten weder aan wal in zijne geboortestad. Hij zou van blijdschap de steenen van de Texelsche Kaai hebben kunnen kussen, daar hij bij zich de gelofte, die hij reeds honderd malen gedaan had, herhaalde, dat, al hielden hem honderd ANNA'S WYNSTOK voor een' bloodaard, hij niet weder naar *Groenland* varen zou.

Tiende hoofdstuk.

Nu stond BLOMMESTEYN te *Amsterdam*, en zag zich dus aan zijne geboortestad weder gegeven: hij had een klein niets beteekenend pakje onder zijn' arm, en was gekleed in den dos, dien hij zich te *Drontheim* had laten maken, daar zijne kleederen in *Island*, staande den winter, versleten waren geraakt. Hij had eene ruige muts op het hoofd en daardoor het voorkomen van eenen Noorweegschen matroos. BLOMMESTEYN trok het huis van den Boekhouder WYNSTOK voorbij, doch daar het, uit hoofde van den Zondag, geheel gesloten was, ontzonk hem de moed, om daar aan te schellen. Hij ging dus naar het huis van zijnen vader voort: en nadat hij daar twee malen gescheld had, deed hem eene oude huisbewaarster de deur open, die BLOMMESTEYN van het oogenblik van zijne geboorte gekend had tot dat hij zijne noodlottige Groenlandsche reis ondernam. GEERTJE herkende evenwel BLOMMESTEYN in zijn Noorweegsch pakje later, dan de

oude *Blom*, een hond van twaalf of dertien jaren; deze sprong, zooveel hij nog springen kon, tegen BLOMMESTEYN op, en herkende hem beter op den reuk, dan GEERTJE op het gezicht. Evenwel was de gematigdheid van den Amsterdamschen *Blom* grooter, dan die van den Ithakaschen *Argus*, daar hij niet onder de liefkozingen van zijnen t'huis gekomen jongen Heer dood bleef, zoo als het geval was van den Griekschen *Argus*, toen hij zijnen meester ULYSSES weder zag.

GEERTJE gaf een' gil van schrik, toen zij de stem van BLOMMESTEYN hoorde, daar hij vroege, of zijn vader, of niemand van zijne broêrs en zusters te huis waren? 'God in den Hemel!' riep zij uit, 'jonge Heer! zijt gij het zelf - gij leeft dan nog' - en als zich GEERTJE niet bekommerd had, dat het eene maagd van zesenzestig jaren kwalijk zou gestaan hebben, op de Heeregracht, op een' Zondag namiddag, een' jongman een' zoen te geven, zeker was zij BLOMMESTEYN om den hals gevlogen. 'Zeg mij,' zeide nu BLOMMESTEYN, 'waar is mijn vader?' 'Wel mijn lieve Menheer,' zeide GEERTJE; 'maak u niet driftig.... uw vader en moeder zijn aan den Haarlemmerweg met de familie, het is ommers Zondag?' 'Wat zegt ge,' hernam BLOMMESTEYN, 'leeft mijn moeder dan nog?' 'Wel ja ze Menheer!' antwoordde GEERTJE. 'Zij heeft zich wel bijna blind om je gehuild, want

wij meenden allen, dat gij lang dood en begraven waart....' 'God dank!' zeide BLOMMESTEYN, met eene ongewone vreugde op zijn gelaat. 'Dan zal ik maar zoo naar *Koopfortuin* gaan stappen: maar den ouden *Blom* meênamen, ze mogten anders niet gelooven, dat ik het was,'

Aan de Haarlemmerpoort gekomen, bekroop BLOMMESTEYN de lust, om gebruik te maken van de trekschuit, niet omdat hij zoo vermoeid was, maar omdat men hem dan niet in de verte zou kunnen zien aankomen; en om, als hij dan vlak voor het buiten uit de schuit sprong, al de vrienden des te meer te verrassen. In de schuit zat toevallig tegen hem over een jong Heer, van zijne kennis, FRANS VAN DALEN, die, BLOMMESTEYN geheel niet herkende, den schipper order gaf, om hem bij de buitenplaats van den Heer BLOMMESTEYN, uit te zetten. 'Mij ook,' riep BLOMMESTEYN. De jonge Heer VAN DALEN zei: 'Apparent moet gij den Heer BLOMMESTEYN over zaken van negotie spreken.' 'Dat juist van daag niet,' antwoordde BLOMMESTEYN. 'Zijt gij bijzonder met die familie bekend?'

FRANS VAN DALEN. Meer of min, vriendschap!

BLOMMESTEYN. Dan zult gij ook wel weten, dat de oudste zoon van dien Heer.... in *Groenland* verleden jaar....

FRANS VAN DALEN. Het ongeluk heeft gehad

van om te komen. O ja! 't is jammer.... 't is regt spijtig, maar het is het beloop van de wereld. Op zulke waters vangt men zulke visschen.

BLOMMESTEYN. Hoe maken het de oude lui; kunnen zich die nog al wel over dat verlies getroosten?...

FRANS VAN DALEN, O ja! alles slijt met den tijd.

BLOMMESTEYN. Zij zouden toch nog wel eenig bericht van hem willen hebben?

FRANS VAN DALEN. Misschien.... misschien.

BLOMMESTEYN. Nu, ik ben in dezelfde sloep geweest, als hij, maar gelukkig ontkomen, en wil nu nog eenig bescheid van hem gaan geven.

FRANS VAN DALEN. O dat moest gij liever niet doen.... dat geeft maar nieuwe aandoening. Men begint hem nu al mooitjes te vergeten.

BLOMMESTEYN beantwoordde dit laatste voor hem zoo troostrijke gezegde alleen met de woorden: 'zoo, zoo;' en zijne eigenliefde was op nieuw even eens gekrenkt, als toen hij, in de haven van *Drontheim*, bij den Archangelvaarder aan boord was. Hij zette zich verder zonder spreken in den hoek van de schuit, in eene slapende gestalte neder, en wachtte lijdelijk tot dat zij het Tolhek voorbij gevaren waren, en dus het buiten *Koopfortuin* naderden; toen voelde BLOMMESTEYN toch zoo grooten trek,

om zijne ouders en overige maagschap weder te zien, dat hij niet langer den slaper veinzen kon, maar in den ingang van de schuit ging staan, waar hij dan ook al spoedig de schoorsteenen van het lustverblijf in het oog kreeg, dat een weinig inwaarts gebouwd was. BLOMMESTEYN staarde met strakke blikken en, ieder roede naderings, schoon met de gewone snelheid, scheen hem het paard langzamer en trager te loopen. Tot driemaal riep hij den schipper in den stuurstoel toe: 'jaag wat aan, jaag wat, aan,' maar deze liet, zoo als deze menschelijke automaten gewoonlijk doen, zelfs wanneer 'en meer reden voor het aanjagen is die woorden, zonder eenige opmerking, voorbij zijne vereelte ooren rollen. Toen zij eindelijk tot bijna voor het buiten gekomen waren, waar de schuit nog een goed eind van den wal af was, waagde BLOMMESTEYN een' sprong van zoovele voeten, dat al de passigiers, die in de schuit, zaten, 'er door schrikten, en nier zonder reden, daar BLOMMESTEYN maar even op den rand van den wal te regt kwam; zelfs de hond, die hem tot leidsman strekken zou, waagde zijne oude leden niet aan hem na te volgen, maar wachtte, tot dat de schuit, voor den Heer FRANS VAN DALEN, behoorlijk aanhield. Toen was reeds BLOMMESTEYN het hek der buitenplaats, doorgegaan, en daar hij zijne moeder voor de glazen zag zitten, kop hij zich niet langer bedwingen, ja-

zijn geheel plan van vermomming verdween. Schoon de meid, die hem de deur opende, hem wilde tegenhouden, daar zij hem geheel niet kende, als na zijn vertrek in dienst bij zijne moeder gekomen, stapte hij met vrij wat gedruisch binnen, en de eerste, en eenige, die hij zag, was zijne moeder. 'Moeder! moeder!' schreeuwde hij uit, zoo als hij binnenkwam, en het duurde geen oogenblik, of hij lag haar om den hals.... Juffrouw BLOMMESTEYN was zoo ontsteld door deze ontmoeting, dat haar de spraak in de eerste oogenblikken ontbrak, en zij zelfs hare zintuigen niet gelooven kon; vooral daar zijne uiterlijke kleeding zoo weinig naar die van haren zoon JOHANNES geleek. 'Waar is vader, waar is vader, vroeg hij, waar zijn de broêrs en zusters?' 'Ik moet mijne ooren en oogen gelooven,' begon zijne moeder nu te zeggen, 'maar ik kan niet begrijpen, dat gij nog leeft.' 'Waar is vader? waar zijn de broêrs en zusters?' herhaalde BLOMMESTEYN.... en moeder BLOMMESTEYN, antwoordde: 'Wel laat mij wat van den schrik bekomen, dan zal ik het u zeggen. Zij zijn alle in den tuin; wij hebben de vrienden WYNSTOK heden middag bij ons ten eten gehad, en zij gingen nu een luchtje scheppen aan den vijver: ik ben niet meêgegaan, omdat ik wat zuchtig en koorstig ben.'

Nu was de Heer FRANS VAN DALEN ook binnen gekomen; maar, schoon deze zijn dienaar

I. Deel.

ANTJE WYNSTOK was juist de eerste persoon, die BLOMMESTEYN in het oog kreeg enz. bl. 137.

tegen Juffrouw BLOMMESTEYN maakte; hij was niet opgemerkt geworden, en had dus niets te doen, dan zich te verwonderen, dat hij zijnen reisgenoot in de armen van de oude Juffrouw BLOMMESTEYN wedervond.

Naauwelijks had BLOMMESTEYN den naam van de vrienden WYNSTOK hooren noemen, of hij vloog de kamer uit, den tuin in en naar den vijver, waar het gezelschap in de grootste kalmte was ter neder gezeten. Vader BLOMMESTEYN en de oude Heer WYNSTOK, zaten op ééne bank, beide meer slapende dan wakende; de pijp was den eersten uit den mond gegleden, en de tweede meende, dat hij rookte, schoon de uitgevallen kool voor zijne voeten lag te glore. Broêr FREDERICUS CHRISTOPHORUS stond achter ANTJE WIJNSTOK, die op een tuinstoeltje zat, en juist de eerste persoon was, die BLOMMESTEYN, toen hij den hoek van de digte glad geschoren taxislaan om kwam, in het oog kreeg. Zij schrikte, toen zij zoo onverwacht een' zoo vreemd gekleed persoon, met zoo groote drift, zag naderen, maar nog meer, toen zij, daar hij zijne zeemans muts van het hoofd smeed, ontdekte, dat deze persoon niemand anders was, dan haar BLOMMESTEYN, dien zij reeds zoovele maanden voor dood gehouden had. Zij wilde opstaan; maar reeds was BLOMMESTEYN bij haar, en pakte haar met eene zoo groote drift en een' zoo hevigen schreeuw in zijne armen, dat de

twee duttende Heeren ontwaakten. Deze beide en de verdere personen, zijnde de overige kinderen van den ouden BLOMMESTEYN, wisten het eerste oogenblik niet, wat zij van dit onverwacht, tooneel maken zouden; schoon het zich vrij spoedig ontwikkelde, daar BLOMMESTEYN, na de omhelzing van ANTJE al spoedig naar zijnen ontwaakten vader vloog, en ter gelijker tijd moeder BLOMMESTEYN door den Heer VAN DALEN ondersteund, ondanks hare ongesteldheid, kwam aanschuiven, om getuige van de ontmoeting te zijn. Vader BLOMMESTEYN was in het eerst bijna stom van gemengde ontzetting en blijdschap - en alle de kinderen vlogen nu naar broër JOHANNES toe, de een wat vroeger de ander wat later. Zijne oudste zuster, MAGDALENA SOPHIA, ontving hem wel hartelijk, maar toch verbeeldde zich BLOMMESTEYN, dat hij al de overige nog welkomer was. De Heer WYNSTOK zeide: 'Wel zoo jonge Heer! gij zijt vrij wat langer uit gebleven, dan gij gezegd hadt; als gij weêr naar GROENLAND gaat, zou ik u raden, om liever bij den Kommandeur te blijven.' - Meest van allen was ANTJE met zich zelve verlegen; daar zij vreesde, dat, zij door haar te groot betoon van blijdschap en ontroering zich voor de vrienden geheel verraden had, dat niet noodig was, omdat, behalve de twee kleinste kinderen bijna alle zeker wisten, dat zij BLOMMESTEYN wel lijden mogt, en ook was de verstrooiing zoo

groot geweest bij de te huis komst van BLOMMESTEYN, dat'er bijna niemand tot het doen van bijzondere waarnemingen, buiten broeder FREDERIK, in staat geweest was. Doch de Heer FRANS VAN DALEN was ook niet weinig in de engte, hoe hij zich gedragen zou: hij gedacht gedurig de uitnemende koele wijze, waarop hij, weinige minuten geleden, in de trekschuit, over den persoon van BLOMMESTEYN, als eenen overledenen, gesproken had. Hij was de minnaar van LEENTJE, en vader BLOMMESTEYN had hem, zoodra toch alle hoop op de wederkomst van BLOMMESTEYN verloren was, wel eens van verre laten zien, dat hij hem, als het huwelijk met haar tot stand kwam, waarschijnlijk op zijn kantoor nemen zou. Hij moest evenwel ook aan zijnen toekomenden zwager een compliment maken over zijne te huiskomst, en deed dat dan ook zoo stijfjes, dat BLOMMESTEYN niet kon nalaten, te zeggen: 'Dat hadt gij niet verwacht, vriend VAN DALEN, dat gij hier BLOMMESTEYN weêr zoudt vinden, van wien gij maar best vond, dat zoo weinig mogelijk gesproken werd. Nu, mannetje! ik ben 'er nog, zoo als gij ziet, en of gij uw welkom t'huis meent of niet, dat raakt me niet,'

'Kom, kom,' zeî vader BLOMMESTEYN, want zij stonden nog alle rondom den vijver. 'Laten wij in huis gaan, ik ben nooit van mijn leven zoo ontroerd geweest... Kom JOHANNES, ga met mij....' 'Hebje al gegeten, mijn kind!'

vroeg moeder BLOMMESTEYN, 'ik heb uit blijdschap vergeten, om het u te prissenteren.' BLOMMESTEYN nu tusschen zijne ouders ingaande, verklaarde hij zijne moeder, dat hij op het Lemmersche Beurtschip heel goeden zoutevisch gegeten had. 'Die zal toch wel willen zwemmen, JOHANNES!' zeî vader BLOMMESTEYN, 'en gij hebt in lang niet uit uws vaders kelder geproefd.' Zoo pratende waren zij het huis genaderd - Vader BLOMMESTEYN gaf nu aan de dienstboden last, dat zij oogenblikkelijk eenige flesschen boven zouden brengen, 'En in de keuken moet ook braaf plaisier zijn,' zeide hij, 'want mijn zoon JOHANNES is te huis gekomen, die ik dacht, dat lang voor de visschen lag....' Nu zette men zich in een' kring en groepsgewijze in den koepel neder, vader BLOMMESTEYN begon te schenken, en bragt, met nog van ontsteltenis bevende handen, een groot glas aan zijn' JOHANNES. 'Schenk ook eens in, geleerde FREDERICUS!' zeide hij, 'voor de overige vrienden?..' en nu klonk het welkom te huis! uit aller monden.... 'Heden! wat ziet gij 'er,' zeide moeder BLOMMESTEYN, 'wat ziet gij 'er misselijk in de kleêren uit, JOHANNES!' 'Ja, dat is mijn Drontheimsche pakje,' zeide hij, 'toen ik daar te *Drontheim* kwam, zag ik 'er nog wel wat anders uit...' 'Nu ja,' hervatte vader BLOMMESTEYN, 'als wij nu onze pijpen gestopt hebben, dan moest gij ons zoo eens verhalen, hoe het met

u geloopt was, want wij weten niets verder van u, als toen gij den Kommandeur FOBBERTS op het ijsveld in *Groenland* verlaten hebt, dat naar mijn gedachten (zie, ik ben blij, dat gij nu weêr gezond en frisch te huis gekomen zijt, maar dit moet ik u zeggen,) toch al vrij roekeloos van u gedaan was.'

Nu begon BLOMMESTEYN, met zich vrij kort en knap op dit punt te verdedigen, en met de halstarrigheid, hem natuurlijk eigen, te beweren, dat hij de allerverstandigste keus gedaan had, die 'er op dat oogenblik door iemand gedaan kon worden. 'En echter, jonge Heer BLOMMESTEYN!' zeide de Heer WYNSTOK, 'schoon ik u met dit glas nogmaals hartelijk welkom te huis heet, begint gij, naar mijn gevoelen, een heel dom stuk. Zie, ik vind het, zoo lang men nog eene suffisante Fluit, zoo als toch het schip van Kommandeur FOBBERTS *de Hopende Visscher* is, onder zich heeft, eene dolligheid, om het lijf in eene sloep, met een' Stuurman en eenige matrozen, op de open zee te gaan wagen. Neem mij niet kwalijk, ik ben geen zeeman, maar spreek alleen naar mijn gezond menschenverstand.'

Schoon BLOMMESTEYN wel in den Heer WYNSTOK zijn' toekomenden schoonvader hoorde spreken, zeide hij echter: 'Ik zou u alles gaarne gewonnen geven, Mijnheer WYNSTOK, was niet alleen dit het geval geweest, dat, toen ik den

Hopende Visscher verliet, dat schip in het ijs beknelde zat en voor gebarsten gehouden werd, en zoo het geen toeval gered had, daar nog zou zitten, en ik op de sloep mijn leven redden kon, als wij die in het ruime sop bragten.'

ANTJE WYNSTOK wilde ook een loodje in de schaal liggen, en zeide: 'Maar, Mijnheer BLOMMESTEYN! als gij nog eenige uren geduld gehad hadt, dan hadt gij op uw gemak, met Kommandeur FOBBERTS kunnen te huis komen, en niemand was'er een oogenblik ongerust over u geweest.' 'Als men,' zeide BLOMMESTEYN, 'alles zoo net vooruit kon zien, Juffrouw ANTJE! dan zou men dikwijls heel anders doen, als men doet; maar ik had in het geheel geen' zin, om mij daar in *Groenland* zoo maar stilletjes te laten doodvriezen, ik wilde zoo graag vóór den winter te *Amsterdam* zijn.' Met deze verdediging was Juffrouw ANTJE volkomen te vreden, daar BLOMMESTEYN op zoodanig eene wijze het woord *Amsterdam* uitsprak; dat zij duidelijk meende te bespeuren, dat hij door het woord *Amsterdam* niet veel anders, dan haar dierbaar persoontje bedoelde.

Nu verhief FREDERICUS CHRISTOPHORUS, die in zijnen broeder bijna een' CHRISTOPHORUS COLOMBUS meende te ontdekken, zijne stem, die nog buiten het welkom t'huis niet gehoord was. Men moet weten, dat hij in 't laatst van de lente tot *Studiosus Literarum Humaniorum*

gepromoveerd was op de Latijnsche School te *Amsterdam*, en in de maand September, *Deo Volente*, zijne Akademische loopbaan in zou treden. 'Mij dunkt,' zeide hij, met alle bedenikbaar gevoel van eigen waarde, 'mij dunkt, dat het beter ware, dat men broeder JOHANNES WOUTERUS niet zoo gedurig in zijne rede viel, daar wij alle zoo zeer verlangen, om te hooren, wat hem op zijne zoo merkwaardige reis overgekomen is.'

'Daar hebje waarachtig wel wat gelijk in, FREDERICUS!' zeide vader BLOMMESTEYN, 'in lang hebt gij zulk een' snuggeren inval niet gehad. Nu nog een glas op het welkom t'huis van mijn' JOHANNES, en die dan, al ware het zelfs de jonge Juffrouw WYNSTOK, hem in de rede valt, zal elke reis penitas moeten drinken.'

Nadat men nogmaals, en dus ten derde male, JOHANNES met ruime teugen welkom t'huis gedronken had, begon BLOMMESTEYN het verhaal van zijnen avontuurlijken togt, waar naar door alle met de grootste ingespannenheid geluisterd werd; schoon onder de aandachtigste toehoorders bijzonder Juffrouw ANTJE, de moeder van den reiziger, en zijn oudste broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS moesten geteld worden. ANTJE liet echter, na het gezegde van vader BLOMMESTEYN, niet anders, dan door de verandering der trekken van haar gelaat, de aanmerkingen blijken

op het verhaalde. Moeder BLOMMESTEYN zuchtte dikwijls heel diep, over het gevaar, dat haar eerstgeborene geloopen had. En de student FREDERICUS veroorloofde zich, nu en dan eene vraag, waarbij het gezelschap echter meer won dan verloor, daar vader BLOMMESTEYN onder zijn penitas, zoo als hij het noemde, altijd het geheel gezelschap betrok, en dan telkens de verdere goede reis van zijn' JOHANNES dronk. Weinig of geene gelegenheid vond echter FREDERICUS om zijne geleerdheid lucht te geven, dan alleen, toen zijn broeder verhaalde, hoe zij eindelijk op *IJsland* kwamen; toen barstte met dubbele krachten de opeengestopte bron der geleerdheid van FREDERICUS los, en hij riep: '*Me hercule!* JOHANNES! Gij hebt dan gezien het *Ultima Thule* der ouden.' 'Ik kan,' hernam onze BLOMMESTEYN, nadat het zoogenaamde penitas weder gedronken was: 'FREDERIK! ik kan u op mijn woord van eer verzekeren, dat ik op *IJsland*, waar ik onder de IJslandsche studenten verkeer heb, dat woord nooit heb hooren noemen.'

Daar BLOMMESTEYN een zeer getrguw verteller was, sloeg hij, toen hij op het eiland *Amak* gekomen was, geheel niet over, hoe hij daar met de Vriesche boerinnen gedanst had, en, zoo niet aller oogen te sterk gevestigd waren geweest op den verhaler, zouden nu zeker die van dezen of genen hebben opgemerkt, hoe dat oogenblik de kleur van Juffrouw ANTJE ver-

schoot, die na de terugkomst van BLOMMESTEYN zoo blozend geweest was, als anders in geene tijden had plaats gehad. 'Er werd zelfs eene vraag op hare lippen geboren, maar maagdelijke schroomvalligheid of andere redenen deden haar die binnen houden, en BLOMMESTEYN was ook weldra met zijn verhaal nu te huis. Allen waren, de een meer, de ander minder door hetzelfde getroffen, en de meeste zeer verheugd, van hem zoo welvarende in den schoot der Blommesteynsche familie teruggekeerd te zien, terwijl de éénige anders denkende, die 'er bij was, na zich hersteld te hebben, zich om staatkundige redenen gedroeg, als of hij niet onder de minst verheugden behoorden.

Elfde hoofdstuk.

Vader BLOMMESTEYN maakte, toen JOHANNES zijn reisverhaal geëindigd had, de toepassing: 'Dat zal morgen wat anders zijn, als gij weêr naar het kantoor en de beurs moet.' 'Wel mijn lieve man,' zeide moeder BLOMMESTEYN, 'zou onze JOHANNES nu zoo van meet af aan weder aan het werk moeten? Ik had daarvan eene heele andere gedachte gemaakt.' 'Wel, hernam vader BLOMMESTEYN, 'mij dunkt, dat hij al eene heele groote vacantie gehad heeft, zoo veertien maanden aan een stuk, en dat het hoog tijd wordt, dat hij de pen weêr opvat, om het werken niet geheel te verleeren.... maar ik wil wel eens hooren, wat uw plan was.'

Hierop herinnerde moeder BLOMMESTEYN, hoe 'er heden middag over tafel in het breede door den Heer WYNSTOK gesproken was, om overmorgen met vrouw en dochter een uitstapje naar *Haarlem* te doen, ter gelegenheid dat de Czaar van *Rusland* daar met zijne Gemalin zich be-

vond. Indien namelijk Mijnheer en de oude Juffrouw WYNSTOK 'er niet tegen hadden, dat onze zoon van de partij was....

‘Ja, ik beloof mij overmorgen daar een' heerlijken dag door te brengen, bij mijn' neef PIETER KOOLAART, op zijn Buiten nabij *Heemstede*,’ zeide de Heer WYNSTOK, ‘hij heest mijne vrouw en dochter uitgenoodigd, maar die beide maken nog zwarigheid, om meê te gaan; maar al gaan zij meê - het komt bij KOOLAART en vrouw nooit op een gast twee drie aan. Het zal 'er een heerlijk festijn wezen. Wat zegt gij 'er van, mijn jonge vriend BLOMMESTEYN? Gij hebt nu al zoo lang in het Noorden omgezwalkt, dat gij toch wel eens dien grooten Vorst van het Noorden zult willen zien.’

BLOMMESTEYN gaf te kennen, dat, als zijn vader hem daartoe verlof wilde geven, hem niets aangenamer zijn zou, dan van deze uitspanning gebruik te maken. Hij bedoelde hiermede namelijk niets anders, dan dat hij daardoor, gelegenheid zou krijgen, om met Juffrouw ANTJE dien dag door te brengen, en met haar de kernnis te vernieuwen. ‘Nu,’ zeide vader BLOMMESTEYN, ‘ik heb het zoo lang zonder hem geklaard.... ik zal het dan dien dag ook nog wel zoeder hem schikken.’

Juffrouw ANTJE, die zich zoo weigerachtig omtrent die partij gedragen had, omdat zij nog zoo bedroefd was over het gewaande verlies van BLOM-

MESTEYN, was nu die zware steen van het hart geschoven; maar zij wist geen' raad, om nu zoo spoedig van batterij te veranderen. Hare moeder bespeurde zeer wel de verlegenheid van ANTJE, en doorgrondde daarvan de oorzaak: daarenboven was deze in het heimelijk genegen, om het aanzoek van BLOMMESTEYN, indien het 'er toe komen mogt, te begunstigen. Een en ander noopte haar, om hare dochter de moeite uit te winnen, van eenig misschien te blijkbaar gebrekkig redmiddel te zoeken, haar toeroepende: 'Waarlijk, ANTJE! ik vertrouw, dat gij overmorgen wel wat luchtiger zijn zult dan van daag. Het drukkende weêr, dat u heden morgen groote hoofdpijn veroorzaakte, zal misschien tusschen dit en morgen wel omslaan, en dan zult gij, door het bijwonen van dit partijtje, wel ophelderen.'

Deze taal van moeder WYNSTOK bemoedigde, den jongen BLOMMESTEYN, om zijne drapgreeden met de hare bij ANTJE te vereenigen, die, schoon zij zich met moeite geliet, als of derzelver aandrang bij haar noodzakelijk waren, haar woord eindelijk gaf, om dan het reisje naar *Heemstede* mede te doen.

BLOMMESTEYN kon niet nalaten, om onder de gesprekken, melding te maken van den Archangelvaarder, dien hij te *Drontheim* gesproken, en die hem gezegd had, dat hij zijn' vader in den rouw gezien had. 'Ik vreesde,' zeide hij, 'daarom dat moeder overleden was, ja ik hield

dat voor zoo zeker, dat ik, toen ik bier aan wal kwam, zeer versted stond, als ik het tegendeel van GEERTJE hoorde. Is 'er iemand van de familie, oom VAN DYK misschien, gestorven?... 'Neen! neen!' zeî vader BLOMMESTEYN 'die en zijn zoon leven nog als visschen; maar wij zijn, (ja ik moet het u nu maar zeggen, want anders zult gij het misschien wel van een' ander hooren,) wij zijn over u in den rouw geweest... Ik was 'er brandend tegen.... maar uwe moeder....' En nu viel hem moeder BLOMMESTEYN in de rede. 'Ja, ik wil 'er de schuld wel van hebben.... 't is op mijn aandrijven geschied.... Ik rekende, dat ik aan mijn oudste kind die laatste eer verschuldigd was, en ik kan zeggen, dat ik waarlijk, toen ik het rouwgoed aan mijn lijf had, en ik vader en de kinderen zoo deftig in het zwart zag, veel getrooste was dan voorheen... Wat zegt gij 'er van, Juffrouw WYNSTOK?' - Eer deze hierop nog kon antwoorden, hernam vader BLOMMESTEYN: 'Laten wij 'er maar geen woorden meer den hals over breken. 't Is gebeurd en kan niet herdaan worden. Ik gaf ook maar toe, schoon 'er altijd nog een vonkje hoop bij mij overbleef, dat mijn JOHANNES mogelijk uit den eenen of anderen hoek zou komen opdagen.... maar ik dacht: laten wij maar in vrede over hem rouwen, kleêren moeten 'er toch gedragen worden: en ik heb het wel meer gezien, dat zelfs bij de zwaarste stersgevallen, het zich

zelve en de haren in den rouw steken, voor de overgeblevene weduwen een waarlijk verzachtend troostmiddeltje was...' - De Heer WYNSTOK barstte, over deze aanmerking van zijnen vriend, die hij daarna een' steek onder water noemde, in een zoo schaterend gelach uit, dat juffrouw BLOMMESTEYN hem kwalijker genomen zou hebben, indien zij de stekeligheid van haar mans gezegde ten volle gevat had.

BLOMMESTEYN, nadat hij zijnen vader beleesdelijk over de opgegeven opheldering had dankgezegd, vroeg verder: 'of de Kommandeur FOBBERTS de goederen, die van hem aan boord gebleven waren, en onder andere, de geleende Boeken van neef VAN DYK, had terug bezorgd.' 'Tot één toe, tot één toe,' antwoordde vader BLOMMESTEYN, 'en ik heb die Boeken hem maar met de eerste schuit de beste terug gezonden; waarover hij mij een' zeer langen brief geschreven heeft, dien ik maar half heb uitgelezen, omdat ik van die helft geen vierde part begreep.' 'Gij vergeet, lief!' zeide nu moeder BLOMMESTEYN, 'dat neef VAN DYK daarbij een zoo hartelijk Lijkdicht, en ook een van zijn' vriend, de Heer DIRK SCHILTE, ons heeft toegezonden. Ik heb die bij het rouwgoed geborgen' 'Nu, nu,' zeide vader BLOMMESTEYN, 'dat is ook de regte plaats, en ik zou ze daar maar laten rusten. 't Is gelukkig, dat die dingen ook maar vergeefs gemaakt zijn...' maar

moeder BLOMMESTEYN ging voort. 'Ik heb ze evenwel in dien tijd aan Juffrouw WYNSTOK en hare dochter nog eens laten lezen, wat zegt gij, Juffrouw ANTJE.... zij waren allebeî regt stichtelijk, niet waar?'

'Onstichtelijk,' zeî Juffrouw ANTJE, 'waren zij wel niet, maar zij waren toch zoo misselijk, dat ik, schoon ik geen' lust tot lagchen had, evenwel meesmuilen moest.' 'Zoo niet te spreken, mijn kind!' zeide vader WYNSTOK, 'zoo niet te spreken van de kunst van de familie van Mijnheer BLOMMESTEYN.' En hierop verzocht ANTJE met een nederig buigingje, verschooning aan den ouden Heer BLOMMESTEYN, zoo zij zijn' neef VAN DYK met dit gezegde beleedigd had. 'Het likt wel gekscheren,' zeide vader BLOMMESTEYN, 'Juffrouw ANTJE! ik heb niets op met neef VAN DYKS gedichten, even min als met die van zijn' Heer vader, dat nog wel mijn halve broêr is; maar die maakt alles in het Latijn, en daar hij weet, dat ik daar geen syllabe van versta, leest hij 'er mij gelukkig nooit een jota van voor. Dat al heel wijs van hem is; want anders weet ik niet, wie het dwaasste is, de zoon of de vader, en eigenlijk moesten zij, zoo de, naaste familie wijs was, gezet worden in dat gebouw, waar de twee regels van VONDEL voorstaan:

Die met krankzinnigheid zijn begaafd,
Worden hier gespijst en gelaafd.

Nu ging men nog in den tuin een avondluchtje scheppen, daar de Heer WYNSTOK met vrouw en dochter eerst met de laatste schuit, die van *Haarlem* kwam, naar *Amsterdam* zouden teruggaan. BLOMMESTEYN nam nu de gelegenheid waar, om met Juffrouw ANTJE wat achter aan te komen dribbelen, en, hoe dit toekwam, zal ligt te raden zijn, zij raakten zoover van het gezelschap af, dat hetzelfde een geheel andere laan in raakte; en daarom zetten zij zich maar in eene zoogenaamde Turksche tent neder, waaruit men over het land naar *Osdorp* heen zag, terwijl de zon, die nu zachtjes aan het ondergaan was, een zeer aangenaam gezigt opleverde. Evenwel hadden zij hier niet veel aandacht op, dewijl zij in gesprek raakten over den jongen Heer VAN DALEN, waarvan Juffrouw WYNSTOK aan BLOMMESTEYN vertelde, dat hij sedert eenigen tijd aanzoek bij zijn zuster MAGDALENA gedaan had, en die nu deerlijk op zijn' neus zou staan te kijken, daar hij zekerlijk ook om haar was uitgekomen, omdat hij daardoor hoop gehad had, dat hij op het kantoor van den ouden Heer zou komen, en deszelfs plaats bekleeden...

BLOMMESTEYN. (*met veel drift ANTJES hand vattende*) Nu vat ik het.... nu vat ik het Juffrouw ANTJE! en dat zal nu evenwel mis zijn. Eigen gaat voor. Eigen gaat voor.

ANTJE WYNSTOK Gij hebt immers ook wel gemerkt, dat LEENTJE bijna geen woord gesproken

heeft, en heel weinig genoeg toonde over uwe te huiskomst?

BLOMMESTEYN. o, Dat heb ik niet eens zoo duidelijk opgemerkt. Ik was zoo blij, dat ik daarop niet lette... Ik was zoo blij, dat ik mijne ouders nog zoo gezond weêr vond - en boven alles... (*hier zweeg hij eensklaps stil*) En Juffrouw ANTJE, die hem zoo klaar verstond, als of hij zijne rede vol uit gesproken had, vroeg hem niet nader, maar trok haar handje, dat ongemerkt in BLOMMESTEYNS hand geraakt was, terug, om eene mug, die niet op haar aangezicht zat, te verdrijven... Deze sprakeloze staat duurde maar eenige oogenblikken en BLOMMESTEYN ging voort. 'Ik vind het niet mooi van u, Juffrouw ANTJE! dat gij mij niet begrijpen wilt... Zijt gij vergeten, wat ik u, toen wij op het dek van het jagt zaten, den avond, voor dat ik naar *Groenland* vertrok gezeid heb?... of hebt gij misschien in dien tusschentijd een' anderen vrijer gekregen.... daar ben ik dikwijls heel benaauwd over geweest. o Zeg me dat.... zeg me dat, Juffrouw ANTJE!'

ANTJE WYNSTOK. (*na tweemaal gekucht te hebben.*) Nu, als gij dat weten wilt, dat volstrekt weten wilt; ja 'er is een vrijer om mij geweest.

BLOMMESTEYN. Wie toch, wie toch?...

ANTJE WYNSTOK. WILLEM VAN WIERINGEN, uit de Teertuinen.

BLOMMESTEYN. En gij, en gij?....

ANTJE WYNSTOK. Moet ik u dat, zoo opbiechten, wat ik gedaan heb.... maar omdat ik merk, dat gij 'er zoo dol nieuwsgierig naar zijt. Hij heeft mij dan heel voordeelige aanbiedingen gedaan, waarnaar vader vrij wat ooren had; maar moeder had het niet breed op hem, en vond, dat zich nog wel eene betere partij voor mij zou kunnen opdoen.

BLOMMESTEYN. Zoo, zoo, en gij? -

ANTJE WYNSTOK. Ja, als gij dat nu eens wist, niet waar?

BLOMMESTEYN. (*hare hand weder vattende.*) o Plaag mij, plaag mij zoo niet.

Juffrouw ANTJE!

ANTJE WYNSTOK. Foei, dat zou mij leelijk staan. Nu, ik heb hem dan ook afgezeid; althans voor een half jaartje, en die tijd zal haast om wezen. Hij zat dezen voormiddag in de Noorderkerk, en mij dunkt, dat ik aan hem zien kon, dat hij voornemens is, bij mij, als die tijd over is, zijn aanzoek nog eens te herhalen....

BLOMMESTEYN. En dan, wat dan?

ANTJE WYNSTOK. ô Dat zal de tijd leeren.... maar laten wij in huis gaan... de avond begint te vallen; en binnen een groot half uur Zal de schuit hier voor het Buiten zijn,

BLOMMESTEYN. Hoor Juffrouw ANTJE! Gij hebt mij bitter bedroefd gemaakt, en als die

WILLEM VAN WIERINGEN met u gaat strijken, dan was het maar beter geweest, dat ik tusschen *Groenland* en *IJsland* met die sloep was omgeslagen....

ANTJE WYNSTOK. Bedaar wat, bedaar wat; mij dunkt, dat gij magtig dristig van de reis zijt teruggekomen.

Zoo sprekende stond zij op, en indien BLOMMESTEYN niet zoo verliefd was geweest, als in zijn gestel vallen kon, of zoo hij met dat alles wat meer doorzigt in het vrouwelijke hart gehad had, zou hij zeer duidelijk bespeurd hebben, dat VAN WIERINGEN voor hem juist geen geducht medeminnaar was. Zij kwamen nu bij het gezelschap teru. Nadat 'er nog eenige kleine versnaperingen gebruikt waren, was reeds het jaagpaard voor het Buiten, en nu werd 'er met groote overhaasting afscheid genomen. Evenwel in het midden van die overhaasting nam BLOMMESTEYN een buitengewoon hartelijk afscheid van Juffrouw ANTJE die, met of tegen haren dank, hem goeden nacht kuste, waarover, schoon het zoo flauw was, dat BLOMMESTEYN 'er over twijfelde, of het al dan niet gebeurd was, zij zich zelve eenigermate, toen zij in de schuit was neêrgezeten, en zoo in het duister van den nu gevallen avond nederzat, als van eene te groote toegevendheid van hare zijde beschuldigde.

De Heer FRANS VAN DALEN was ook vertrokken, en nu zat de geheele familie van

BLOMMESTEYN, alleen op het buiten. Vader BLOMMESTEYN was de spraakzaamste van allen, en schempte niet weinig daarover op de Regering van *Amsterdam*, dat na half tien uren al de poorten, zoo onverbiddelijk, gesloten waren, dat, al kwamen 'er de Ambassadeurs van *Engeland* en *Frankrijk* te gelijk voor; zij 'er beide den neus voor zouden stooten, zoo goed als de gemeenste boer van *Sloterdijk*. 'Als 'er nu die wet niet bestond,' zeide hij, 'dan zou immers mijn vriend WYNSTOK met zijn vrouw en dochter, hier nog uit den treuren zitten. Nu is het gezelschap gebroken.' - 'En de Heer FRANS VAN DALEN,' zeide FREDERICUS, 'zou dan ook nog gebleven zijn.' 'Dat is wat anders, heel wat anders,' zeide vader BLOMMESTEYN, en klopte zijne pijp uit en in verscheiden stukken. 'Ik ben over dien jongen Heer van daag maar tamelijk te vreden geweest. Hij keek uw' broêr JOHANNES eerst aan, met oogen, als of hij zeggen wilde, gij mogt van mijnen wege wel in *Groenland* gebleven zijn.'

De jonge Juffrouw MAGDALENA hoorde deze woorden van haar' vader met zooveel deelneming, dat zij haar *eau de la reine* - doosje voor den dag haalde, en daaraan rook, omdat zij bevreesd was, dat zij anders eene soort van flauwte zou gekregen hebben, waaraan zij, als vader BLOMMESTEYN wat ongunstig van den Heer VAN DALEN sprak, wel meer onderhevig was.

De rest van den avond werd nu gesleten met overleggingen, die moeder BLOMMESTEYN maakte, hoe toch morgen bij tijds zou gezorgd worden, dat haar JOHANNES een ander pak kleêren kreeg, voor dat Schotsche pakje, zoo als zij het noemde, dat hij nu aan had, en waarmee hij niet onder de oogen van fatsoenlijke lieden kon komen, en vooral, daar hij overmorgen uit de stad moest.

Ook deed de Student FREDERICUS nog vele vragen aan zijn broêr over *IJsland*; te kennen gevende, hoe hij hoopte, dat hij door die berigten misschien gelegenheid zou krijgen, om eenmaal de veelvuldige gewigtige twisten, die over het eigenlijke *Ultima Thule* gevoerd waren, tot beslissing te brengen. Onze BLOMMESTEYN wist geene van des geleerden jongelings vragen te beantwoorden, en werd door alles, wat hij vroeg of sprak, alleen daarin bevestigd, dat deszelfs pedanterij in den tijd van veertien maanden, vrij aanmerkelijke vorderingen had gemaakt. Trouwens dit zedelijk ongemak, wordt zeer zeldzaam in de jaren, die FREDERICUS nu bereikt had, genezen; en is alleen, wanneer het eenige vorderingen gemaakt heeft, te verdrijven door aanmerkelijken tegenstand, te leurstellingen en vernederingen van onderscheidene soort, maar staat daarin gelijk met den kanker, dat, indien 'er slechts het kleinste worteltje overblijft, hij vroeg of laat, weder hier of daar uitbarst.

Zijne zuster GRIETJE van twaalf jaren, en

zijn jongste broêrtje HEINTJE zeven jaar oud, wien het, dezen avond, om de te huiskomst van broêr JOHANNES vergund werd, op te mogen blijven, gaven hem de gulhartigste bew zen van hun genoeg. Beide moesten zij onder het eten naast hem zitten, en als hij wat vertelde, zagen zij hem de woorden uit den mond, en werden bleek en rood, als hij, schoon juist niet heel schilderachtig, maar droogjes weg, de gevaren vertelde, welke hij geloopt had. Bijzonder aangenaam was het hem intusschen, dat hij weder aan de ouderlijke tafel zat, waar moeder BLOMMESTEYN hem op zeer keurigen haring onthaalde, daar de eerste nieuwe haring nog niet lang in *Amsterdam* geweest was.

BLOMMESTEYN verklaarde onder den maaltijd het groot verschil, dat 'er gevonden werd tusschen dezen zoo malschen en op zijn pas gezouten Hollandschen haring, bij den dorren drpogen en bijna onbruikbaar zouten haring, dien hij zoo veel op *IJsland* en ook in *Noorwegen* gegeten had.

Twaalfde hoofdstuk.

Den volgenden dag besteedde BLOMMESTEYN gedeeltelijk naar het plan van zijne moeder, om toch zoo in de noppen te raken, dat hij den volgenden een voegzaam vertoon als reisgenoot van den Heer WYNSTOK, vrouw en dochter, zou kunnen maken. Gedeeltelijk bragt hij dien ook aan het kantoor van zijn' vader door, waar hij door den boekhouder en twee mindere bedienden zeer vriendelijk ontvangen werd. Wat hem zelven betrof, hoe wel te vreden hij ook was van onder het ouderlijk dak teruggekeerd te zijn, kwam hem, daar hij nu sedert eenigen tijd aan zulke ruime landen zeegezigten was gewoon geweest, alles zoo naauw en bekrompen voor, dat hij zich voorstelde, dat 'er langen tijd noodig zou zijn, eer hij daaraan weder gewoon was. Ook dansten de cijferletters nog zoo voor zijne oogen, en de enkele brief, dien hij op verzoek van zijn' vader, over eene zeer eenvoudige zaak schreef, kostte hem driemaal zooveel tijd als anders.

Maar hier kwam voornamelijk bij, dat hem door het hoofd zweefde, hoe hij, om den volgenden dag, vooral niet te laat bij den Heer WYNSTOK te komen, om naar *Heemstede* met hem zijne vrouw en dochter te vertrekken, noodzakelijk daar nog eens aan moest gaan, om de juiste klok te vernemen, schoon hij zeer duidelijk verstaan had, dat men voornemens was te acht uren af te rijden.

BLOMMESTEYN ging al vroegtijdiger Van het kantoor, dan zijn vader verlangd, of gewenscht had, wel vreezende, dat zijn JOHANNES door zijne veertienmaandsche afwezendheid, het zitten wat zou verleerd hebben. Dit was echter het geval juist niet, doch alleen de natuurlijke aantrekkelijkheid, die het huis van den Heer WYNSTOK voor hem had, zegepraalde ditmaal over zijnen lust tot kantoorzaken. Maar veilig had hij op het kantoor kunnen blijven, want aan het huis van den Heer WYNSTOK gekomen, vond hij dien van huis, doch dat voor hem grievender was, ook zijne dochter ANTJE was een goed vriendinnetje gaan bezoeken, en niemand was 'er te huis dan de oude Juffrouw. - Deze had echter de beleefdheid van hem, daar hij zich door de meid liet aandienen, binnen te verzoeken. En, schoon zij zeer wel begreep, dat het eene gemaakte boodschap was van den jongen BLOMMESTEYN, toen hij haar te kennen gaf, dat hij alleen kwam

vernemen, naar den bepaalden tijd, waarop zij morgen rijden zou, gaf zij hem op nieuw de klok van achten op, eveneens als of die op *Koopfortuin*, bij de gemaakte afspraak; niet genoemd was. Gaarne zou BLOMMESTEYN zijn verblijf bij de oude Juffrouw WYNSTOK wat gerekt hebben, in de hoop, of misschien ANTJE nog te huis zou komen; maar hij, behalve den schroom, die hem natuurlijk bij de moeder van zijn meisje bekreep, behoorde niet geheel tot die gelukkige praters, wien het minder aan woorden dan aan zaken ontbreekt, en dus na twee of driemaal de betuiging zijner hoop herhaald te hebben, dat het weêr morgen zoo goed zou zijn, als heden, hetwelk hem Juffrouw WYNSTOK hartelijk hielp wenschen, was hij, wilde hij niet als een sprakeloos beeld bij Juffrouw WYNSTOK blijven zitten, genoodzaakt afscheid te nemen, hetgeen hij echter niet deed, zonder zeer beleefdelijk de groetenis aan Mijnheer WYNSTOK en Mejuffrouw hare dochter gedaan te hebben.

Niet in de beste luim, om de kleine teleurstelling, dat hij Juffrouw ANTJE niet had aangetroffen, verliet hij het huis harer ouderen; en ging dus langzaam en met half neêrgeslagen oogen, twee of drie straten ver, zonder bijna eenige acht te geven op menschen, paarden en rijtuigen, die hem voorbijgingen, of tegenkwamen. In deze peinzende gestalte alzoo voort-

kuijerende, sloeg hij toevallig zijne oogen op, en bevond zich vlak voor een juffrouwelijk wezen, dat niemand anders was, dan ANTJE WYNSTOK, die van haar vriendinnetje naar huis ging. Nu wist BLOMMESTEYN niet, hoe hij spoodig genoeg van gelaat zou veranderen, en zijne aanspraak was bijlang na niet vrij van bedremmeldheid. Hij vertelde haar echter, hoe hij van haar moeder kwam. 'Van mijne moeder,' zeide zij, half lagchende, half verwonderd, 'van mijne moeder? Ik zou haast vragen, Mijnheer BLOMMESTEYN, wat hadt gij die te zeggen?' 'Och!' antwoordde hij: 'Ik ging eens vernemen, hoe laat wij morgen zouden afrijden....' 'Zoo! zoo!' zeî Juffrouw ANTJE, 'wel ik beklaag u over uwe zwakke memorie. 't Was immers, toen wij gisteren op het buiten van uw' vader waren, bij het afscheid nemen, op acht ure bepaald....' 'Ja! ja!' hernam BLOMMESTEYN, 'dat is ook zoo: ik heb het mij, bij uwe moeder zittende, te binnen gebragt.... Maar die leek het toch ook zoo net niet te weten,' 'Mijne moeder,' zeide ANTJE, 'is wel eene heele beleefde vrouw.'

Nu sloeg BLOMMESTEYN Juffrouw ANTJE voor, om haar te huis te brengen, hetwelk zij hem zeer beleefdelijk weigerde. BLOMMESTEYN hield haar echter eenigen tijd aan den praat over het aangenaam uitzigt, dat hij had op de reis van morgen; en over de verpligtingen, die hij aan

hare ouders had, dat zij zoo vriendelijk geweest waren, hem uit te noodigen. 'Zeg aan mijn' vader....' zeide zij, 'o mijn vader is een heel vriendelijk man, die zijn belang uitstekend verstaat.... Hij heeft geloof ik, nog al zoo eenige affaires met uw' vader.... Nu hoe dat zij.... Als het morgen en overmorgen maar wat met het weêr schikt, zullen wij ons te *Heemstede* bij neef en nicht KOOLAART wel diverteren, schoon ik voor mij 'er liever geweest was, als 'er zoo een aanzienlijk gezelschap niet gewacht werd, want het zal 'er wat al te prachtig wezen; en'er zullen zoovele heel aanzienlijke personen aan tafel zijn: doch wij zullen dat maar moeten nemen zoo als het is. Goeden dag! Mijnheer BLOMMESTEYN, tot morgen ochtend acht ure.' Hier maakte Juffrouw ANTJE eene vriendelijke dienaressen, met dien eenigzins potsigen grimlach, dien BLOMMESTEYN wel bevallig en bekoorlijk vond, ook in de ernstige betrekking, waarin hij hoopte met haar te komen, doch die hem toch maar half beviel, dewijl daarin zekere luchthartigheid gevonden werd, welke hij zeer bezwaarlijk kon overeenbrengen met die genegenheid, welke hij toch hoopte, en somtijds vast geloofde, dat in haar hart omtrent hem plaats had.

BLOMMESTEYN kon zich, toen hij des avonds te bed ging, de onrust niet begrijpen, waardoor hij, zoo al niet gesoiterd, ten minste zoodanig geplaagd werd, dat, daar hij an-

ders gewoon was, in zijn bed nedergetuimeld, in eens inteslapen, nu integendeel, veel werk had, om eindelijk in slaap te komen, en reeds weder voor vijf ure wakker was, daar toch eerst de tijd van afrijden op acht ure was bepaald. - Schoon hij ook anders juist niet tot de slordige behoorde, had hij van zijne kleeding anders geen bijzonder werk gemaakt, maar nu, nu hij met Juffrouw WYNSTOK naar *Heemstede* zou gaan, om de partij bij den Heer KOOLAART bij te wonen, nu kon hij maar volstrekt niet met zijne das te regt komen. Nu wilde ook de rok, dien zijne moeder gisteren met eene vliegende vaart had laten maken, en eerst 's avonds te voren, laat te huis gekomen was, geheel niet naar zijn' zin vallen; welk een en ander hij daaraan toeschreef, dat hij den slag van zich te kleeden was kwijt geraakt, door dat hij zoolang zich volstrekt niet bekreund had, hoe zijne kleederen waren, en nog minder, hoe zij hem aan het ligchaam zaten.

Juffrouw ANTJE WYNSTOK van hare zijde, dit zijn wij aan de waarheid verschuldigd, ontveinsde ook voor zich zelve (zoo gaarne bedriegt de jonge mensch en vooral het meisje zich zelve) het ontstane gevoel van eene meer of min bepaalde genegenheid; Juffrouw ANTJE maakte ook wel tienmaal zooveel werk van het zetten van hare muts, en het verder goed zitten harer kleederen, dan zij sinds

eenige maanden gedaan had, ja de tijd heugde haar niet, dat zij zoo geleuterd had met hare kleederen in orde te krijgen: maar de reden moest zeker alleen daarin, volgens haar gevoelen, gezocht worden, omdat zij zich misschien wat verlegen maakte, dat zij op de partij, bij neef en nicht KOOLAART, niet netjes genoeg voor den dag zou komen.

Hoe dit nu met BLOMMESTEYN en ANTJE ook zijn mogt, zeker is het, dat de eerste reeds voor half acht de deur zijner ouderen uitging, schoon hij maar een klein kwartier noodig had, om, met een' matigen stap, van zijns vaders huis naar dat der ouders van Juffrouw WYNSTOK te gaan. Daar het eerst kwartier voor achten op den Oudekerks Toren speelde, toen hij de stoep van WYNSTOK opstapte, zou hij zeker gearzeld hebben, om aan te schellen, indien hij niet reeds Juffrouw ANTJE volkomen, opgekleed, door de glazen van de zijkamer gezien had, welke zeker daar naar niets anders stond uit te kijken, dan naar het rijtuig, dat tegen acht ure bescheiden was.

BLOMMESTEYN binnen gekomen en in de zijkamer gelaten zijnde, vond daar, niet tot zijn ongenoegen, nog niemand anders, dan Juffrouw ANTJE, welke het hem niet euvel scheen te duiden, dat hij zijn vernemen naar haren welstand van eenen morgenkus vergezeld deed gaan. Vader WYNSTOK kwam echter nu ook welhaast met zijne

vrouw aanstom nelen, die beide in eene zeer opgehelderde luim waren, even als het weêr, dat in de naauw bebouwde straat toch hier en daar op den een en anderen schoorsteen zich door het schijnen van de zon verraadde. 'Nu is alles in orde,' zeide hij; 'alleen hapert het nu nog maar aan het rijtuig;' maar de man had naauwelijks deze woorden gesproken, of reeds hoorden zij hetzelfde in de verte komen aanrollen, en zagen het weldra voor de deur stil houden.

De bijna regtlijnige weg tusschen *Amsterdam* en *Haarlem* scheen zeer weinig gelegenheid tot gesprekken, over de zich aldaar opdoende voorwerpen, te zullen geven. Echter vermaakte, zich de Heer WYNSTOK, tusschen de Haarlemmerpoort en *Sloterdijk* niet weinig, en deelde dat de overige leden van het gezelschap mede, met de groote verscheidenheid van de zoo keurig van palm gesneden figuren, die voor de buitenplaats en langs de vaart tot een uitstekend sieraad in dien tijd strekten. Hij wees hier de meer dan levensgrootte schildwachten van palm aan, die aan den ingang der hoven stonden te waken, daar van palm gesneden leeuwen, beeren en tijgers. Maar bovenal was hij verrukt op het gezicht van eene *Diana*, ook geheel van palm gemaakt, met twee of drie rustende jagthonden, en op eenen kleinen afstand eenen *Actaeon*, wien de hartshoren uit het hoofd wiessen. 'Wat of, zeide hij, dat voor

een gevalletje is uit de oude geschiedenis; ik zie klaar, dat het geen Bijbelsche is, anders zou ik aan DAVID en BATSEBA gedacht hebben; maar dat kan niet wezen, want die horens van een hartedier kan ik daar niet bij te pas brengen.... of het moest eene zinspeling op URIAS zijn....' BLOMMESTEYN gaf zediglijk te kennen, dat hij ook die historie niet kende; maar dat hij 'er zijn' broeder FREDERICUS, bij de eerste gelegenheid, naar vragen zou.

Wat verder, gekomen viel vader WYNSTOK een schuitje van palm in het oog, waarin een roeijer gezeten was. 'Dat moet wel wat naar de sloep lijken,' zeide hij, 'Mijnheer BLOMMESTEYN, waarin gij naar *IJsland* geroeid zijt. Dien dollen stap, zou ik, als ik uw vader was, u met moeite kunnen vergeven: en ik zou, om u dien gedurig te herinneren, op het voorplein van mijn buitentje, ook zoo eene sloep van palm laten maken....' 'Lieve man, gedane dingen nemen immers geen' keer,' merkte moeder WYNSTOK aan; en ANTJE voegde 'er bij: 'Vader! gij moest van die reis nu maar niet spreken: het is immers over en voorbij: en Mijnheer BLOMMESTEYN heeft het om bestwil gedaan....' Daar BLOMMESTEYN twee vrouwelijke advokaten had, keurde vader WYNSTOK best daar niet verder bij stil te staan, maar wendde het gesprek op de aangenaamheid van het weder, en daar zij *Sloterdijk* naderden, over de zoo bekoorlijke ligging van dat dorp

aan het water de *Slochter* gelegen, waaraan de tuinen veler huizen uitkomen. De Heer WYNSTOK kraamde nu zijne in ruim eene halve eeuw opgedane kundigheden, ten aanzien van den Haarlemmerweg uit, en verhaalde zoo veel van de *Ooksmeer*, den *Bovenwegs-Polder* en *Spieringhorn-Polder* - als ook van de *Doggevaars Braak*, de *Jan Louwens Braak*, en de *Groote Braak* die aan de trekvaart hun in het oog vielen, dat het, hoe weinig wezenlijke stof de voorwerpen daartoe schenen op te leveren, geheel aan geen gesprek ontbrak.

Hij liet zelfs den voerman stil houden, bij de lustplaats onder het grondgebied van *Polanen*, door NIKOLAAS KALF van *Zaandam* aangelegd, die van zijne reize uit *Italie* teruggekomen, dezelve met keurige afgietsels van antieken versierd had. *Wynstok* en BLOMMESTEYN betuigden eenstemmig, dat zij in die beelden zoo veel meer moois niet en althans veel minder aardigs vonden, dan in die grenadiers van palm, en andere net geschoren palmstukken, die zij reeds gezien hadden, 'Ik weet het niet,' gaf ANTJE WYNSTOK te kennen, ik geloof dat vader en de Heer BLOMMESTEYN 'er meer kennis van hebben, als ik; maar anders, vind ik, dat toch die beelden veel meer naar menschen gelijken, en 'er veel beter uitzien, als die palmen mannen en vrouwen, die wij voorbij gereden zijn.' 'Dochter!' zeide de

Heer *wynstok*. 'Ik vind, dat die beelden van palm veel modester 'er uitzien, dan die daar op de plaats van Mijnheer KALF. Nu, gij zult van dien Heer, die zich *Marquis de Vaux* op zijne reis heeft laten noemen, misschien wel nader kennis krijgen: hij zal ook mogelijk wel bij neef KOOLAART wezen.... *Marquis de Vaux*, Mijnheer BLOMMESTEYN, liet zich die Zaandammer Boer op zijne reizen noemen: is het niet om te proesten?'

Nieuwe gelegenheid tot gesprek verschaftte hem het gezigt op Halfweg, waar zij de dorpen *Assendelft*, *Westzaan*, en de verdere Zaanlandsche dorpen, met alle derzelver molens, duidelijk zagen liggen, en aan hun linkerhand het Gemeenelands Huis, dat in vroegeren tijd den naam van het *Huis ter hart* gedragen had. Hier herinnerde zich de Heer WYNSTOK, hoe hij wel van zijn' Grootvader gehoord had, dat dezelve, zoo omtrent de helft van de vorige eeuw, het feest had bijgewoond, dat 'er gegeven werd, bij gelegenheid, dat dit huis door Hoogheemraden van *Rijnland* in dien stand gebragt werd, als zij het nu zagen. BLOMMESTEYN viel, nadat zij een oogenblik op Halfweg getoefd hadden, en verder voort gereden waren, het dorp *Spaarnwoude* naauwelijks in het oog, of gevraagd hebbende aan den Heer WYNSTOK, 'van wat dorp die oude toren was?' kreeg hij, allagchende, tot antwoord: 'Kent gij, een geboren Amsterdammer, het dorp *Sparwou* niet?'

Is het u vergeten, dat daar de Sparwouwer reus geboren is? Kent gij dan die regels niet uit onzen *Gysbregt van Aemstel*? en nu begon de Heer WYNSTOK op te zeggen:

Dat speet den grooten reus, die liet zich vreeslijck hooren,
 En stack met hals en hoofd, gelijk een steile toren
 En spitse boven 't volck en alle hoofden uit,
 En scheen een Olyfant, die omsnost met zijn snuit.
 Zijn spietse was een mast in zijne grove vingeren.
 Ick zag hem man op man gelijk konijnen slingeren,
 Wel driemaal om zijn hoofd, gevat bij 't eene been,
 En kneuzen dan het hoofd op stoepen en op steen,
 Hy kan met zijnen pols een burgwal overspringen,
 Hy proest op grendelen de deugd van staele klingen,
 Hout fel met eenen slagh door yzer en door stael,
 En proest zijn bekkeneel op poorten van metael.
 Hy scheen een Polyfeem, het krijghsvolck scheen zijn kudde,
 De toren van 't Stadhuis beweegde zich en schudde,
 Zo dick hy op een post en op den gevel stiet.
 Hy vreesde Herkles knods, noch Samsons vuisten niet.

‘Ik ben geen groot liefhebber van poëzij,’ zeide BLOMMESTEYN, ‘en kom daarom niet dikwijls in de Komedie.’ ‘En ik net het tegendeel,’ zeide de Heer WYNSTOK. ‘Het spijt mij maar magtig en magtig, dat ik in mijne jeugd geene betere opleiding heb gehad.... Ik ken zoo geheele brokken van buiten, en de *Gysbrecht van Aemstel*, zie, dat is mijn lijfstukje, dien ken ik, op een klein weinigje na, geheel uit mijn hoofd. Ik heb 'er zelfs eens in meê gespeeld. Ik had de rol van *Venerik*. Ik was 'er wel wat lang

voor; maar toch nog niet zoo dik als tegenwoordig. Nu, het was ook maar voor liefhebberij; en dan moet men wat toegeven.'

BLOMMESTEYN, schoon hem hier verscheiden aanmerkingen in vielen, oordeelde in de tegenwoordige omstandigheden het raadzaamst den Heer WYNSTOK niet veel tegen te spreken, te meer, daar zich Juffrouw ANTJE geheel niet uitliet, hoe zij over die zaak dacht. Het veroorzaakte hem echter geen bijzonder genoegen, toen hij hoorde, dat de Heer WYNSTOK zich reeds spitste op het hooren van het een of ander Dichtstukje van de huisvrouw van hunnen aanstaanden Gastheer. - Kort duurde het maar, of men bereikte de stad *Haarlem*, en die gezwind zijnde doorgereden, waren zij wel ras op den weg naar *Heemstede*, in welks nabijheid het Buitenverblijf van den Heer KOOLAART gelegen was.

Mejuffrouw WYNSTOK verklaarde, tusschen beide, haren man, dat, hoe nader zij aan het Buiten kwamen, zij langs hoe meer tegen de partij begon op te zien. 'Ik ben,' zeide zij, 'gelijk gij weet, geheel niet opgevoed, om in het gezelschap van zulke groote luï te zijn, als nu bij neef KOOLAART zeker zullen wezen. Zijne vrouw en ik zijn altijd groote vriendinnen geweest, en ik twijfel 'er niet aan, of ik zal bij haar hartelijk welkom zijn... maar....' 'Tut! tut!' zeide WYNSTOK, 'de vrienden

KOOLAART hebben ons gevraagd, en hebben zij het gemeend, zoo veel te beter; zoo niet, dan zijn ze met ons gefopt. Zijn 'er luî, die, omdat zij wat meer van aanzien meenen te zijn, als wij, die op ons uit de hoogte neêr kijken, dat raakt mij geen zier.... wij zullen ons fatsoen heel wel weten te houden.... wat zegt gij 'er van, Mijnheer BLOMMESTEYN?'

'Dat vertrouw ik ook wel,' antwoordde deze, 'maar ik kan toch niet ontkennen, dat ik 'er wel een weinig tegen opzie, vooral omdat 'er de Czaar van *Rusland* zijn zal...' Nu barstte de Heer WYNSTOK in eene schaterenden lach uit, zeggende: 'Zie, aan den Czaar van *Rusland* denk ik mij in het allerminst niet te storen. Hij mag in zijn eigen land zooveel te zeggen hebben, als hij wil; hij beteekent hier te land veel minder, als een Burgemeester van *Amsterdam*, en hoe dikwijls moet ik den eenen of den anderen Burgemeester spreken. Voor dien Czaar ben ik dan in het minst niet beducht, dat ik bij dien mijn fatsoen niet zou kunnen houden. Gij moest eens den Heer NOMEN van *Zaandam* en andere Zaandammers van hem hooren spreken, en ook luî, die met hem daar op de werf geweest zijn. Hij heeft daar eens, toen hem een gril in het hoofd kwam, zoo zijn fatsoen te grabbel gegooit, dat de Regering genoeg te doen had, om het gemeene volk hem van den hals te houden. Ik voor mij denk al-

tijd maar, de Koningen, Czaren, en wat 'er van zulke personaadjes meer zijn, zijn menschen, niet minder of meer, als ik, al te maal van vleesch en bloed, die alleen, om den hoogen stand, waarin zij geplaatst zijn, als zij dien naar eisch bekleeden, behoorlijk moeten ontzien worden.... en wat verder loopt, lijkt wel wat na afgoderij.'

Dertiende hoofdstuk.

Op deze wijze zat vader WYNSTOK nog tepraten, toen zij de Buitenplaats van den Heer KOOLAART opreden. In het huis dier Hofstede gekomen zijnde, werden zij en ook BLOMMESTEYN, op de vriendelijkste en hartelijkste wijze door neef KOOLAART, en bovenal door zijne huisvrouw, verwelkomd. Zij bevonden zich nu in eene zaal, waarin reeds eenige zeer zwierig opgekleede gasten bijeen waren, zittende de vrouwen in eenen kring, en de Heeren door elkander heen en weêr wandelende, terwijl door den Heer KOOLAART gezorgd was, dat 'er een zeer prachtige zetel voor den Czaar en deszelfs Gemalin gereed stond, welke beide binnen een uur werden te gemoet gezien. Het duurde ook niet lang, nadat het gezelschap nog vermeerderd en voltallig was, of eene zeer prachtige karos, waarin de Czaar met zijne Gemalin, benevens den Russischen Gezant KOURAKIN en den Graaf van ALBEMARLE, gezeten waren, kwam de Plaats oprijden, gevolgd door nog twee karossen, met aanzienlijke Staatsperso-

nen, die met hem uit den *Haag* gekomen waren. De Heer KOOLAART leidde den Czaar met zijne Gemalin het vertrek binnen, en naar hunne zetels, terwijl alle de genoodigden, zoowel Heeren als Mevrouwen opgestaan waren, en met eerbiedige buigingen en neigingen, het vorstelijk paar verwelkomden. 'Er heerschte eene groote stilte, en de Heer WYNSTOK, die naast BLOMMESTEYN stond, kon niet nalaten hem in te luisteren: 'Ik begin al te verlangen naar den maaltijd, want die stilte van eene begrafenis begint mij deerlijk te verveelen: en gelooft gij wel, dat op het gezigt van den Czaar zelve ook verveling te lezen is.'

Weldra verbrak de Czaar, toen hij dacht, dat men lang genoeg zich verpijnigd had, in dien ceremonielen toestand, die lastige stilte, staande welke eenige zeer kostbare ververschingen waren rond gediend. Toen sloeg hij den Heer KOOLAART voor, om deszelfs Hofstede, met het geheele gezelschap te gaan bezichtigen, biedende hij zijnen arm aan de vrouw des huizes, en de Prins KOURAKIN volgde met de Gemalin van den Czaar. Het maakte waarlijk een schitterend gezigt op eenen fraaijen zomerschen dag, om een zoo aanzienlijk en prachtig opgekleed gezelschap door de lanen van die Hofstede te zien wandelen... en BLOMMESTEYN nam natuurlijk deze gelegenheid waar, om zijn ANTJE WYNSTOK te geleiden; rekenende zich, en niet zonder reden,

gelukkiger, dan den Alleenheerscher aller Russen zelven. Hij kon dit, toen hij een' kleinen afstand van het gezelschap ten achteren geraakt was, voor zijn ANTJE niet verbergen, die dit met een' vriendelijken grimlach beantwoordde, en op zijne verklaring, dat hij hoopte, dat hij toch op den vast naderenden maaltijd aan hare zijde zou geplaatst worden, gaf zij ongeveinsd te verstaan, dat dit haar ook niet onaangenaam wezen zou, omdat zij.... liever naast iemand van hare kennis zat, dan dat zij bij een' wild vreemd Heer geplaatst werd.

De wensch van beide gelieven werd vervuld, toen, het gezelschap teruggekeerd zijnde, eene zeer prachtige zaal, nog grooter dan de vorige, geopend werd, waar op een disch was aangerigt, die in alle opzigten den naam van vorstelijk mogt dragen. De Czaar en zijne schoone Gemalin, zaten, met den Prins KOURAKIN, en den Graaf VAN ALBEMARLE, aan eene afzonderlijke tafel, die van zilveren schotels en gouden vorken en lepels blonk. Alle de overige gasten, waren aan twee lange tafels, ter weder zijde der zaal geplaatst, welke zeer weinig voor die, welke voor het vorstelijk paar aangerigt was, in pracht behoefden onder te doen. - De Czaar echter verkoos niet aan de afzonderlijke tafel plaats te nemen, voor dat de Heer KOOLAART en diens Huisvrouw, daar aan zich, als Heer en Vrouw des huizes, hoezeer zij 'er tegen. stig-

gelden, ook gezet hadden. De geheele zaal was versierd met de kostbaarste tapijten en behangen met de schitterendste zijden stoffen, de voortbrengsels der kunstrijke weverijen binnen *Haarlem* in dien tijd zoo bloeiende, alleen afgebroken door heerlijke groote spiegels, terwijl het geheel vertrek een dampkring was van de uitwasemingen der aangenaamst riekende bloemen, en het tevens niet ontbrak aan mild gespreid reukwerk. Het wemelde van bedienden, alle in de prachtigste livereijen uitgedost, die de voortreffelijkste spijzen, op- en afdroegen, en op de kleinste wenken voor de geringste behoeften der aangezetene gasten zorgden; terwijl de fijnste wijnen in grooten overvloed geplengd werden.

Toen het nageregt, waarbij de voortreffelijkste vruchten van den zomer, en die anders in den herfst tot rijpheid komen, door de broeikunst vervroegd, werden opgedragen, hief 'er onverwacht, eene uitmuntend streelende muziek aan, 't welk in een naburig vertrek gemaakt werd. - Tusschen beide nam de gastvrouw, de grootste der toen in *Holland* levende Dichteressen, de vrijheid, om in eenen Lierzang, den Vorst op de volgende wijze te begroeten:

o Zangeres, van ouden tijd gewoon
Der helden lof, op fluit of citerton,
Te voeren tot den sterrehchten troon,
Vergeet die helden.

Zing langer niet van Vorst Achilles zwaard;
 Of Scipio of Cezars hoe vermaard;
 Van Numa noch Lycurgus, die aan d'aard
 Eerst wetten stelden.

Roem d'Atlas, die het wigtig Noorden schraagt,
 Der Russen held, van wien de wereld waagt,
 Den Christen Vorst, die zooveel rijken draagt
 Als zegevanen.

Eerteekenen van Azofs wondertogt,
 Wanneer hij op de Euxynsche golven vocht,
 En zegevierde op 't Ottomansch gedrocht
 En Mekkaas manen.

Wiens lof de faam de werelt overkraait,
 't Zij hij in 't veld den blanken sabel zwaait,
 Daar de ijzren vuist een oogst van lijken maait,
 Of steên of sloten

Bestormt en wint, bij, 't grimmen van den dood;
 Of rustig met zijn nieuw gebouwde vloot,
 Zijns vijands magt in 't hart des afgronds stoot,
 Tot gruis geschoten.

Of 't oproer dreigt door schrander staats beleid.
 Laat Tarter, Turk en Zweed, nog rood beschreid
 Om hun verlies, van zijn manhaftigheid,
 Getuigen strekken.

Doch zing niet slechts Czaar Peters oorlogsdaên,
 Zijn kruin is reeds met laauwren overlaên.
 Help met een krans van cierelijker blaên
 Zijn schedel dekken.

Roem zijnen geest meer dan zijn krijgstrofeen,
 't Weetgierig brein vond Rusland lang voorheen,
 Hoe groot het zij, voor zijn vernust te klein,
 Het schrander oordeel

Begreep wat vlijt beleid of konst vermag:
 Wat fijn vernust, bij allerlei flag
 Van volken, stelt in eenen heldren dag,
 Tot 's Landzaats voordeel.

Geen raadsman geeft hem raad in 't Kabinet,
 Noch schrift met waan, in waarheids plaats, bezet.
 Noch hoveling, gewoon Monarchen met
 Gevlei te paaijen.

Zijn schrandre geest streeft hooger in zijn vlugt,
 En klapwiekt als een Arend in de lucht,
 Verzekerd van een glorieijke vrucht
 Zijns vlijts te maaijen.

Hij durft bestaan, dat nimmer Vorst bestond,
 Recht over zee, en door het wereldrond,
 Om 't nutst geheim in zijnen diepen grond,
 Zelf op te sporen.

Hij kipt er uit wat dienstig is en nut;
 Wat steden bouwt; wat slinksche lagen schut;
 Wat koopmanschap en zeevaart onderstut,
 En 't rijk kan schoren.

Zoo draaft de held het boschrijk Duitschland door;
 Doorsnuffelt wat bij Deen en Pool en Noor
 Te vinden zij; en klieft het golvend spoor
 Der zilte baren.

Daar hem de Brit op 't krijtwistrand begroet,
 De Seine treed hem juichend te gemoet,
 Zoo ver zij hem haar kronkelenden vloed
 Zag opgevaren.

Zoo wellevend in hare vorstenzaal
 Hem Nederland, met statelijk onthaal,
 Nu 't haar gelukt den Keizer andermaal
 Verheugd te ontvangen;

Verzelschap van de schoone Keizerin,
 Die flonkerster, dat voorwerp zijner min,
 Die, nevens hem, haar naam ziet leven in
 Der Dichteren zangen.

o! Rijksmonarch, o! zegebarend licht,
 Waarvoor de nacht der onbeschaafdheid zwicht,
 Uw onderdaan moet, dier aan u verplicht,
 U altoos danken.

Uw glorie streeft der helden roem voorbij,
 Geschiedkunde en vergode poëzij
 Vereeuwigen uw eernaam, naar waardij
 In grootsche klanken.

Nadat ELIZABETH KOOLAART dezen Lierzang, met al het gevoel eener ware
 Dichteresse, had uitgeboezemd, stond de Czaar op, greep hare hand, en na dezelve
 gekust te hebben, stelde hij eenen dronk in, ter eere van eene gastvrouw, die niet
 alleen door het uitgezochtst

gszelschap, en eenen vorstelijken. maaltijd, de zinnen, maar ook door de gaven van haar vernust, den geest streelde. -

BLOMMESTEYN, schoon hem de Lierzang lang genoeg geweest was, en hij zich staande de voordragt van denzelven, ruim zooveel met de bevalligheden van het gelaat van ANTJE vermaakt had, dronk echter het door den Keizer ingestelde mede; maar verheugde zich zeer, dat de muziek weder begon, en vroeg bij eene tusschenpoozing aan zijn ANTJE, of zij, die zoo aandachtig naar dat gedicht geluisterd had, dat volkomen had begrepen? 'Als ik u de waarheid zeggen zal,' fluisterde zij hem in, 'dan was 'er hier en daar, voor mij, wel iets in, dat ik niet zoo klaar vatte; maar zooveel heb ik 'er wel van begrepen en gevoeld, BLOMMESTEYN, dat het heel fraai was, en als gij het vlak op weten wilt, dat 'er de gedichten van uw Neef VAN DYK en den Heer SCHELTE veel bij afsteken.'

Terwijl de gelieven zoo met elkander in stilte zaten te spreken, werden 'er in een sierlijk geslepen glazen vat, door de meesten, zelfs door den Czaar van *Rusland*, nooit geziene vruchten, op gedragen, zijnde maar twee in getal, en wel de in dien tijd in *Europa* nog zoo aller zeldzaamste Ananassen. Elk vroeg den ander, welke vrucht toch dit zijn mogt, zacht oranje van kleur, en voorzien van fraaije gladde zeegroene bladeren, van

onderen en boven, welke laatste de vrucht schijnen te doorboren, die, buiten de kleur, bij den eersten opslag eenigermate het voorkomen heeft van die sommige denne- of sparreboomen. De Czaar en Czarín beide hunne goedkeurende verwondering over deze zeldzame vruchten verklaard hebbende, verhaalde de Heer KOOLAART hun en het opgetogen gezelschap, daar alle oogen op die vruchten gevestigd waren: 'Het is mij het grootst genoeg, dat ik met eene zoo zeldzame vrucht, welke Ananas geheeten wordt, het vorstelijk paar en dit aanzienlijk gezelschap, verrassen mag. Het is eene der allersmakelijkste vruchten uit het Oosten; ja men zegt 'er boertende van, dat zich in dezelve alle smaken en geuren van de Oost-Indische Compagnie vereenigen. De allereerste dezer vruchten is, weinige jaren geleden, door eenen Kapitein TAK, uit *Suriname* in *Amsterdam* gebragt, en men had het geluk, om 'er daar drie in den stads tuin voort te kweeken, en te doen rijp worden. Dezelve werden door Heeren Burgemeesteren bij zeker groot festijn voor den Franschen Ambassadeur, den Graaf D'AVAUX, op het nageregt opgezet. Eén werd 'er slechts gebruikt, en de twee overige zond de Ambassadeur naar zijnen Koning, als een uitgelezen geschenk. Daarna is het eene Mejuffrouw AGNETA BLOK gelukt, om 'er op haar buiten *Vijverhof*, aan de *Vecht* gelegen, eenen tot rijpheid te brengen, waarop

zij de Heeren Staten van *Utrecht* onthaald heeft, als eene vrucht van zoo overgroote zeldzaamheid. Dit paar heb ik van den Heer DE LA COURT, dien het na veele moeite en kosten, eindelijk gelukt is, om 'er zes in zijne stookkas, op zijn Buiten bij *Leyden*, voort te telen.'

Dit zeggende, sneed de Heer KOOLAART zelf, daar alle andere geregten door den kamerdienaar waren voorgesneden, den grootsten Ananas in kleine stukjes, als dobbelsteenen, en diende dezelve eigenhandig, op een goud bord, aan den Czaar en deszelfs Gemalin voor, en nadat deze 'er naar genoeg van hadden afgenomen, liet hij denzelven bij de overige gasten verder voordienen; en met veel beleefdheid, bood hij de nog overige geheel gebleven Ananas den Czaar aan, welke op den hem zoo eigen naïven trant zeide: 'Neen! neen! Mijnheer KOOLAART, ik zie, dat 'er vele der hier aanzittende gasten nog niet van gediend zijn... maar, als ik weder naar den *Haag* vertrek, zal ik eens bij dien Heer DE LA COURT aanrijden. Ik twijfel niet, of hij zal mij die Stookkas laten zien, en ik wil beproeven, of ik bij *Petersburg* mijn tuiniers ook die vrucht kan leeren aankweeken.'

Tot BLOMMESTEYN en ANTJE was nu ook het gouden bord genaderd, en beide namen een dobbelsteentje van die zoo kostbaar geachte vrucht. ANTJE vroeg aan BLOMMESTEYN: 'hoe

hem dezelve smaakte?’ ‘Ja,’ fluisterde hij haar in: ‘Wat zal ik u zeggen? 't Is 'er net meê, als met het vers van Juffrouw KOOLAART. Ik kan 'er al dat heerlijke niet in proeven, dat 'er andere menschen in lijken te vinden. Ik voor mij lust liever eene montagne perzik uit mijn vaders tuin.’ Schoon aan ANTJE, welke het stukje Ananas zeer lekker smaakte, althans zij verbeeldde het zich, daar ieder als opgetogen was over de vorstelijke vrucht, dit gezegde niet regt beviel, vond zij toch een zeker behagen in zijne opregtheid. Zij was alleen beducht, dat hij misschien zich wat al te luidruchtig daarover verklaren zou, en dat hij dan een onaardig figuur bij het gezelschap zou maken. - Maar, dacht zij 'er bij, laat ook BLOMMESTEYN zeggen wat hij wil, en zich ook zoo gedragen, als hij verkiest, wat heb ik 'er mede te stellen; hij doet het voor zich zelve.

Deze maaltijd duurde zoolang, dat, eer nog dezelve afgeloopen was, in het vertrek een groot aantal waslichten werd aangestoken. Echter na nog eene poos vertoefd te hebben, verzocht de Heer KOOLAART het gezelschap, zich naar buiten te begeven, om den aan het *Spaarne* gelegen salon te beschouwen. Wonderbaar schoon was het gezigt, dat de groote laan daar opleverde, als ter wederzijde met lampen van verschillende kleuren versierd, welke eenen aangenamen en zachten gloed op alle de voorwerpen, en vooral op den

wandelenden stoet verspreidden. Het was die soort van licht, welke door eenen Latijnschen dichter beschreven wordt, als dat der schemeringen bij het ondergaan der zon, of als bij het vertrekken van den nacht, de dag nog niet is aangebroken; een licht, dat de eerbare meisjes beminnen, waarin de schuwe schaamte eene schuilplaats zoekt. - Voortreffelijk was ook de verlichting van den geheelen Salon, die met de naamcijfers van het vorstelijk paar prijkte, en de wapens van het Russisch Rijk en het Nederlandsche Gemeenebest, alsmede die van *Haarlem* en *Amsterdam* voorstelde. Zoodra het gezelschap, na eene aandachtige bezigtiging, op het bordes aan het *Spaarne* gekomen was, en 'er, op verzoek van KOOLAART, op de daar gestelde stoelen plaats genomen had, werden eenmaal door schermen de lichten van den salon verduisterd, en 'er kwam een verlichte Arend naar den Czaar vliegen, met den bliksem van *Jupiter* in den bek. - Deze, door den Vorst aangestoken zijnde, keerde onmiddellijk naar het in het *Spaarne* liggende vlot terug, en oogenblikkelijk vertoonde zich een fraai verlicht oorlogsfregat, dat tot opening van het vuurwerk de volle laag aan beide zijden loste-en nu rees 'er uit de vier hoeken van het vlot een ontzettend aantal vuurpijlen naar de hoogte, die voor een oogenbijk de duisternis van den nacht met het licht van den dag deden verwisselen. Zigtbaar werden nu

bij dat bleek licht de menigte van grootere en kleinere vaartuigen in het *Spaarne*, alle zwaar, met menschen beladen, die een' luiden juichkreet, ten bewijze van welgevallen, aanhieven. Nu vertoonde zich aan de raas toppen en de masten van het fregat, raderen en zonnen van de eerste grootte, terwijl honderde van watervuurwerken op den stroom, in verschillende gedaanten watervogelen en visschen nabootsende, rondzwierven. - Nadat dit vuurwerk bijna een uur, zonder een oogenblik tusschenpoozing was volgehouden, wendde het nagebootst fregat zijnen spiegel naar het bordes, en vertoonde op denzelfden, nadat 'er weder eene hevige losbranding van vuurpijlen had plaats gehad, de namen van de Czaar en Czarín in Russische en Hollandsche letters, beide met keizerlijke kroonen versierd, uit welke onderscheiden gekleurde lichtstralen, als uit edelgesteenten, voortschoten. Toen ging het gejuich van alle zijden, en ook uit het bordes op, daar de Czaar zelf het kunststuk met handgeklap toejuichte. Toen nu nogmaals de groote ontlading van de kokers met vuurpijlen geschied was, werden eensklaps de schermen weggehaald, die de verlichting van den salon gedekt hadden, en dit strekte ten teeken, dat het vuurwerk geeindigd was.

Men vertoesde nu nog eene wijl in den salon, doch besloot langs de verlichte laan naar

het groote huis der hofstede terug te keeren, hetwelk mede, staande den tijd dat het vuurwerk aan den gang was, in een' geheel anderen smaak met keurig geschilderde chazinetten, koophandel, fabrieken en zeevaart voorstellende, verlicht was geworden.

Veertiende hoofdstuk.

BLOMMESTEYN en ANTJE waren, zoo als de meeste, van ontzetting verstomde beschouwers van het vuurwerk geweest, en toevallig de laatste, die den grooten stoet der gasten, welke naar het groote huis met langzamen tred wandelde, volgden. BLOMMESTEYN nam deze gelegenheid waar, die ANTJE zeer ontijdig noemde, om haar te herhalen, hoe hij hoopte, dat, als zij nu weder te *Amsterdam* gekomen waren, zij hem niet kwalijk nemen zou, dat hij met zijn aanzoek zich regelregt bij hare ouders zou vervoegen. ANTJE ging, zoo als de meeste meisjes, bij soortgelijke gelegenheid, met neêrgeslagen oogen, op den grond starende, als of uit denzelven eenig licht voor haar zou opdagen. En 't was hier door, dat zij iets bij het licht der glazen lampions voor hare voeten zag blinken, dat buitengewoon schitterde. 'Ga niet voort BLOMMESTEYN, zeide zij: 'trap niet op het geen daar ligt te blinken...' en met

een had zij het opgeraapt. Zij had het niet in handen, of zij zag, dat het een steen van eene uitstekende grootte was, en zeker aan eene der aanzienlijkste Mevrouwen van het gezelschap moest behooren. 'Kom BLOMMESTEYN,' zeide zij, met dat heerlijk kleinood in de handen, 'laten wij nu wat spoediger gaan, en het gezelschap inhalen, dat ons zoover vooruit is, dan kan ik dit kostbare juweel teruggeven aan zijne eigenares, die 'er zeker zeer verlegen om zijn zal'

Zij waren echter zoo zeer ten achteren, dat zij het gezelschap niet eer bereikten, dan nadat allen reeds de trappen van het huis waren opgeklommen, en in de zaal, waar zij 's morgens ontvangen werden, teruggekeerd, die nu geheel in eene fraai verlichte danszaal veranderd was. Toen Juffrouw ANTJE de zaal binnen gekomen was, vervoegde zij zich bij den Heer KOOLAART, en gaf hem het gevonden kostbare edelgesteente over, dat nog niet gemist was geworden. Oogenblikkelijk zag de Heer KOOLAART, dat die steen aan het hoofdsieraad der Czarin behoorde; hij gaf dien daarop aan ANTJE terug, zeggende: 'Ga met mij. Ik zal u bij de eigenaresse brengen, dan kunt gij zelve dien aan haar overhandigen,' en KOOLAART geleidde haar naar de Vorstin, dezelve berigtende, dat deze jonge Juffer haar iets kwam aanbieden, dat zij nog niet scheen gemist te heb-

ben; maar dat haar zeker aangenaam zijn zou om weder te ontvangen.

Nu was ANTJE zeer verlegen, en eene kleur als die der beschaamdheid overstroomde haar geheel gelaat, toen zij aan de Vorstin het verloren juweel overreikte, te meer, daar de Czaar zelf, in de nabijheid zijnde, onmiddellijk door zijne Gemalin, wegens de zoo gelukkige wedervinding van dat kostbaar kleinood werd onderligt, en zij hem op de schoone vindster wees, welke zij, ten bewijze harer gevoelige dankbaarheid, de hand toereikte, om dezelve te kussen. De Czaar barstte in gelach uit, en de uitstekende schoonheid van ANTJE opgemerkt hebbende, zeiden hij, hare hand vattende, in het Hollandsch: 'Dat gaat niet zoo, dat moet niet zoo, mijne Gemalin had de schoone hand moeten kussen, die zulk een juweel had wedergevonden' - en met een drukte hij ANTJE een' kus op de hand, ('er bijvoegende,) 'vraag nu, schoone Juffer, wat gij tot een aandenken, of tot een' vindprijs begeert.' ANTJE was te beschroomd, dan dat zij, behalve het woord: niets, een enkel kon uitbrengen.'

'Niets, niets,' zeide de Czaar, met zijne hand onder hare kin strijkende, 'dat is al te weinig. Hebt gij geen' man of geen' vrijer? Nu, bloos maar zoo niet. Ik noodig u overmorgen, met hem in mijn jagt, als 'er Admiraal gezeild wordt, dan zal ik tusschen beide eens denken, of ik

iets vinden kan, dat u schadeloos stelt, als vindster van een der sraaiste juweelen van mijne Gemalin.'

Alle de vrouwen, daar tegenwoordig, benijdden aan ANTJE de uitstekende eer, die haar zoo toevallig bejegende; behalve hare moeder, die 'er niet weinig zich over verheugde, dat juist haar kind dat geluk wederver. BLOMMESTEYN stond zeer vreemd op te zien, over de in zijne oogen zoo groote gemeenzaamheid, ten haren aanzien, als waar voor hij zich nog wel wachten zon: ja, hij kon niet nalaten, om dat, op een' eenigzins gemelijken toon, aan haar te kennen te geven, toen haar de Czaar losgelaten had, onder voorwaarde, dat zij op den dag van het Admiraal zeilen, zonder aarzeling, aan het vaartuig komen zou, waarvan zij de Russische vlag zou zien waaijen.

'Als gij,' voerde zij nu BLOMMESTEYN toe, 'als gij niet zoo donker keekt, dan zou ik u gevraagd hebben, of gij mij op dat watertogtje wilde vergezellen; zonder dat gij u zou hebben moeten laten voorstaan, dat ik u daarom voor mijn' vrijer hield.... maar nu.... maar nu....' Hierop veranderde oogenblikkelijk de stoeve toon van BLOMMESTEYN, en hij begon zoo te bidden en te smeeken, dat, als de aandacht van de gasten niet gevestigd was geweest op het bal, dat nu door den Prins KOURAKIN met de Czarín, en door den Czaar met de huisvrouw van den

Heer KOOLAART, met een menuet geopend werd, het zeker allen in het oog zou geloopt hebben. Daar Juffrouw ANTJE reeds stellig voorgenomen had, om BLOMMESTEYN als haar' leidsman op het door haar aangenomen watertogtje mede te nemen, dewijl haar dit tegen de gemeenzaamheid van den Czaar, welke haar geheel niet bevalen was, het beste tegenmiddel scheen; gaf zij hem vergiffenis over zijne stroefheid en liet zij zich overhalen, om hem uit loutere genade mede te nemen, alleen omdat zij van zijn dringen, dat het gezelschap begon op te merken, af wilde zijn. Toen het dansen algemeen werd, weigerde ook BLOMMESTEYN niet om daaraan deel te nemen, daar hij het toch in zijne vroege jeugd in die kunst tot eene tamelijke hoogte gebragt had. Nu danste hij met deze, dan met gene, daar ANTJE WYNSTOK te weinig in die kunst bedreven was, om alle dansen juist mede te doen, ja zij zou 'er zich nog meer van onthouden hebben, was het niet geweest, dat zij niet lijden kon, dat BLOMMESTEYN gedurig met andere Juffers danste, waarvan zij gevoelde, dat zij meer hinder had, dan zij, zelfs voor zich zelve, wilde weten. Zoo verliep de geheele nacht, wordende 'er alleen tot afwisseling en verkwikking, tusschen beide allerhande keur van wijnen en ververschingen aangeboden. Te middernacht waren de Czaar en zijne gemalin, benevens de aanzienlijke stoet, die haar bij derzelver komst

vergezeld had, vertrokken; en het grootst gedeelte der gasten bleef, tot dat de zon lang op was, en met hare blijde en koesterende stralen de weder ontwakende menschen en dieren verkwikte.

Nu liet ook de Heer WYNSTOK het rijtuig komen, en stapte, na zijnen dank aan den Heer KOOLAART en huisvrouw betuigd te hebben, met vrouw en dochter, vergezeld van BLOMMESTEYN, in hetzelfde, en liet zich naar *Amsterdam* terugrijden.

Men zat de eerste oogenblikken, gelijk niet zelden het geval is, wanneer een nacht met vermoeijenissen, althans stapeloos op een groot festijn is doorgebracht, bijna sprakeloos bij elkander; daar het dan schijnt, als of men den afloop van het zelve betreurt, en tevens van de ijdelheid des zoo snel vervlogen vermaaks eenen dieperen indruk heest. BLOMMESTEYN kon echter, toen zij wat waren voortgereden, niet nalaten te zeggen, dat hij zich vooraf geen denkbeeld gemaakt had, dat die partij zoo in alle deelen vorstelijk zou geweest zijn. 'Ja,' zeide de Heer WYNSTOK: 'ik heb niet minder versted gestaan, dan gij. Mijne vrouw kan getuigen, dat ik een man ben, die wel, zoo als men zegt, zien mag, dat de zon in het water schijnt, maar zulk eene pracht.... Neen! Mijnheer! die loopt, of men moest inkomsten hebben, zonder paal of perk, en dat is althans het geval van neef KOOLAART niet, op iemands ondergang en

het bederf van zijne familie uit. - Ik ken de omstandigheden van den Heer KOOLAART van nabij: hij doet goede en groote dingen, maar zulk eene pracht, als wij daar sedert gisteren hebben bijgewoond.... Nu ieder maakt zijne eigen rekening.... - Wij hebben het goede genoten, en daarom, de hand op den mond.... maar het end zal de last dragen.'

Nu begon de oude Juffrouw WYNSTOK over het vorstelijk paar te spreken, en dat eigenlijk, om op den tekst te komen van de toevallige eer haar ANTJE wedervaren. - ANTJE sprak hierin niet veel, alleen verklaarde zij, dat zij wel gewenscht had, dat maar eene andere, dan zij, dat juweel der Keizerin gevonden had, want dat zij zeer tegen de partij van het Admiraalzeilen opzag, en evenwel zij had die moeten aannemen; en zou het nu zoo goed mogelijk zien te maken. BLOMMESTEYN verklaarde, dat hij zeer wel te vreden was, dat zij daarop genoodigd waren, en dat hij 'er zich veel plaisier van voorstelde. Schoon vader en moeder WYNSTOK uit dat zeggen opmaakten, hoe 'er zeker tusschen hem en ANTJE eene bepaalde afspraak over gemaakt was, gelieten zij zich beide, of zij dit niet merkten, schoon de laatste vast voornam, om met ANTJE daarover ernstig te spreken, als de partij over was.

Te *Amsterdam* teruggekomen, begaf zich BLOMMESTEYN, nadat hij met het rijtuig ANTJE

en hare ouders te huis gebragt had, naar het huis en kantoor van zijn' vader, welke reeds voor zijn' lessenaar stond, en toen hij binnenkwam zeide: 'Zoo, zoo, JOHANNES! dat noem ik uithouden, zoo twee wijzertjes rond.... 't Is goed, dat zoo eene partij met den Czaar van *Rusland* maar eens voorvalt.... anders zouden uwe zaken hier in het riet loopen....', 'Ik heb,' zeide BLOMMESTEYN, terwijl hij moeite had, om den vaak uit zijne oogen te houden, 'ik heb daar juist niet veel zwaarigheid in. Ik ben althans verzocht, om het Admiraalzeilen, dat morgen plaats hebben zal, bij te wonen, en wel op het jagt, waarop zich de Czaar zelf bevindt, ja ik ben genoegzaam door hem zelven gevraagd.'

'Wel zoo, wel zoo,' zeide vader BLOMMESTEYN, 'dat staat mij maar half aan. Ik weet niet, wanneer gij weder regt aan den slag zult raken; toen gij Zondag te huis kwaamt, had ik mij dat heel anders voorgesteld.'

BLOMMESTEYN half uit eerezucht, half om zijn' vader uit deze eenigzins gemelijke luim te krijgen, zette zich in het kantoor, en verrigtte, schoon met zeer groote inspanning en moeite, eenige zaken, die het gereedst bij de hand waren, tot dat zijn vader naar de beurs vertrok, toen hij aan zijne moeder en de overige familie, die te huis was, ondanks zijne vakerigheid, eenig verslag deed van de partij, welke

hij bij den Heer KOOLAART had bijgewoond, en 'er bij voegde, hoe hij den volgenden dag uitgenoodigd was, om de zeilpartij op het /J bij te wonen. Zijn zuster LEENTJE was, onder zijn verhaal wegens het vinden van het juweel door Juffrouw ANTJE en hetgeen daarop gevolgd was, bleek van jaloezij geworden, en had een' vinnigen schampscheut op ANTJE WYNSTOK afgegeven. - BLOMMESTEYN zeide hierop niets anders, dan: 'Wel LEENTJE! hoe kunt gij u daarover zoo boos maken? gij waart 'er immers niet bij, en hebt dus onmogelijk dat juweel kunnen vinden. 't Was ook maar louter toevallig....' 'Ja! ja!' zeide zij, 't is alles, alles toeval. 't Zal ook wel toeval zijn, als u ANTJE WYNSTOK in haar net krijgt....' Hierop viel FREDERICUS in: 'Lieve zuster! 'er bestaat eigenlijk gesproken geen toeval. 'Er zijn 'er onder de filosofen wel geweest....' 'Loop jij,' zeide LEENTJE bits, 'met al uwe malle filosofen rondom. Ik weet heel wel, wat ik zeg, en ik geloof, dat broêr JOHANNES mij ook heel klaar begrijpt. Maar ik wil 'er wel van afstappen, als ik dit nog gezegd heb: zijn heele oogmerk is, om te trouwen met ANTJE WYNSTOK, en dan komt hij zacht en zoet hier in het kantoor en in het huis van vader, die al vast een oud man wordt en aan veel corrupties onderhevig is, dan moeten wij hier uit... en hij zal den sinjeur spelen. Zie dat is mijn filosofie.' BLOM-

MESTEYN zeide hierop, 'het scherpe 'er afgenomen, LEENTJE! dat geheel niet te pas komt, zoudt gij heel wel den spijker op den kop hebben kunnen slaan.' 'Ja, ja,' voegde 'er moeder BLOMMESTEYN bij, 'LEENTJE is de malste niet van mijn kinderen.' 'Ook niet de malschste,' zeide FREDERICUS, met een' zegepralende grimlach, over deze zoo hij het achtte, zeer bijtende geestigheid, waarmede hij de eer der gehoonde filosofie meende gewroken te hebben; ongelukkig maar, dat de woordspeling te zijn was, dan dat hij dit oogenblik door iemand buiten hem zelve begrepen werd, daar moeder BLOMMESTEYN meenende, dat FREDERICUS haar volkomen gelijk gaf, hem op het vriendelijkste toeknikte.... Langer zou waarschijnlijk dit krieuwen nog geduurd hebben, zoo niet de Heer VAN DALEN de stoep juist was opgestapt, die LEENTJE verzoeken kwam, om den volgenden dag in zijns vaders boeijer met hem het Admiraalzeilen op het *IJ* bij te wonen: waartoe hij de toestemming van moeder BLOMMESTEYN verzocht, die dezelve zeer gereedelijk gaf: alleen hare dochter met een' zeer bijzonderen grimlach aanziende en zeggende. 'Nu zie je immers, LEENTJE....' FREDERICUS was intusschen naar zijne studeerkamer vertrokken, en Juffrouw LEENTJE liet haar' minnaar VAN DALEN uit, dat een' geruimen tijd duurde, althans zoo lang, dat moeder BLOMMESTEYN

de schrandere opmerking tegen haren JOHANNES maken kon, dat zij nu waarlijk begon te gelooven, dat 'er tusschen hem en Juffrouw ANTJE WYNSTOK, wat meer aan was, als regt toe, hem aanradende, om 'er vader maar hoe eer zoo beter kennis van te geven, want als het dan met LEENTJE en VAN DALEN ook tot een paar kwam, zoo als zij wel verwachtte, dan ging alles zoo met eene drokte door; hem tevens te kennen gevende, dat zij het wel op zich wilde nemen, om, als hij het verkoos, vader BLOMMESTEYN hiervan zoo van ter zijde vooraf kennis te geven; dan was het ijs voor hem gebroken. BLOMMESTEYN gaf hierop te verstaan, dat hem niets aangenamer wezen zou, daar hij zeer grooten zin in Juffrouw WYNSTOK had; maar dat hij 'er wat tegen opzag, om het zijn' vader bekend te maken. - 'Ja, zoo zijn de jongens,' maakte moeder BLOMMESTEYN de toepassing, 'als 'er voor hen door een' zuren appel moet gebeten worden, dan zijn de moeders, die zij anders voor sloven houden, zacht goed genoeg.'

Moeder BLOMMESTEYN hield ook 's avonds woord, toen al de jongelui naar bed vertrokken waren, en vader nog onder zijne pijp zat, waarmede hij nu weder, naar een gewoonte, welke hij reeds een dozijn jaren stiptelijk onderhouden had, een' zachten voorsmaak van zijne aanstaande nachtrust genoot. Na hem

twee of driemaal wakker gehoest te hebben, begon zij te zeggen: 'Heb je al opgemerkt kind! dat onze JOHANNES veel werk maakt van Juffrouw WYNSTOK?... 'Ik ben wel niet zoo leep,' antwoordde hij, 'op het artikel van vrijerij als de vrouwen, maar toch zoo stomp en dom niet, of ik heb dat al opgemerkt, en wat zou dat nu?... ' En toen gaf moeder BLOMMESTEYN eene zeer breedvoerige opening van het 's morgens voorgevallene, en hoe zij van oordeel was, dat hij den volgenden dag bij den Heer WYNSTOK, als de jongelûit toch uit waren, 'er zijn werk van moest maken.' Vader BLOMMESTEYN hoorde alles vrij gelaten aan, en, nadat hij zijne pijp had uitgeklopt, zeide hij alleen: 'Wij zullen zien, moeder! wij zullen zien.... maar ik had graag, dat JOHANNES 'er ook eerst bij mij voor uit kwam.' 'Nu dat is de minste zwaarigheid,' gaf moeder BLOMMESTEYN hem te verstaan - en zij legde zoo voldaan als ooit, over zich zelve, het hoofd in het kussen.

Zij verzuimde niet, om den volgenden dag JOHANNES te onderrigten, wat 'er tusschen haar en zijn' vader gesproken was, en hem een riem onder het hart te steken, om nog, eer hij uitging, 'er bij vader BLOMMESTEYN voor uit te komen, daar zij 'er geheel geene vrees voor had, of hij zou hem zeer genegen vinden, om aan deszelfs verzoek een gunstig oor te

leenen. Zoo gezegd zoo gedaan, JOHANNES maakte zijnen vader tijdig te spreken, die over zijn voorstel geheel niet verwonderd stond; en verklaarde, dat hij eigenlijk niet tegen die partij had; dat hij zelfs al eenige overleggingen in de laatste dagen had gemaakt, hoe hij het, als het dan tot een huwelijk kwam, met hem ten aanzien van het kantoor schikken zou: want dat was toch het voornaamste van alles. Hij zou dien dag, als hij het niet te druk met de Engelsche post had, 'er zijn werk van maken bij de vrienden WYNSTOK, eindigende met te zeggen: 'Want ik denk, dat die het ook al in den neus zullen hebben, anders althans zijn ze veel onnoozeler, dan ik mij verbeeld.' 'Maar denkt gij dan niet,' vroeg moeder BLOMMESTEYN, 'dat onze JOHANNES nog al wat werk zal hebben, om zoo een eenige dochter, als de jonge Juffrouw WYNSTOK is, te krijgen?' 'Ik heb daar in het geheel gene zwaarigheid voor,' antwoordde BLOMMESTEYN. 'Ik voor mij geloof, dat zij het niet minder beet heeft, dan onze JOHANNES; zij zal nog wel zoo wat wisjewasjes en tierlantijntjes maken; maar ik voorspel mij, dat het toch heel wel lukken zal. Hij is wel zoo wat heel kort af, en dus zou hij ook geheel niet tegen het gewawel van zoo een koket nest kunnen; ja hij zou die eerder laten zitten, als zij het zelfs verwachtte.' 'Nu, nu,' zeide moeder BLOMMESTEYN, wij willen, zoo iets geheel

niet van onzen JOHANNES hopen of verwachten.'

'Stel uw hart maar gerust, vrouw!' voerde hij haar toe, 'dat zal met Juffrouw WYNSTOK geen gevaar lopen. Maar anders, als het zoo een kokette mammezel was, die meent, dat alle manspersonen in haar zin moeten hebben, en omdat haar bakkesje even voor het jemeni bewaard is, op haar smoorlijk verliefd moeten zijn, dan zou ik hartelijk wenschen, dat hij 'er maar hoe eer zoo beter afstapte, want met zulk een vrouw is voor een' man de ellende niet te overzien, daar zij 'er wel ver af is, om, als zij getrouwd raakt, 'er van af te stappen, om voor andere mannen netten te spannen.'

'Foei, foei kind!' gaf moeder BLOMMESTEYN hierop te verstaan, 'dat zijn ondeugende vrouwen, dat lijkt nergens na.' 'En toch,' antwoordde BLOMMESTEYN, 'er zijn veel lievertjes van dat slag in *Amsterdam*, en ik beklaag hartelijk die arme mannen, welke voor hun geheel leven 'er meê zijn opgescheept. Maar dat zal vermoedelijk geheel het geval niet met de jonge Juffrouw WIJNSTOK zijn.'

Intusschen had JOHANNES zich gereed gemaakt, en stapte de deur uit naar Juffrouw ANTJE. - Zij begaven zich op den tijd, waarop het vertrek bestemd was, naar de Nieuwe Stads Herberg, waar bij eene gemakkelijke gelegenheid was daargesteld, om scheep te gaan in

het jagt, waarvan de vlaggen met den Russischen Adelaar pronkten: want den vorigen dag was 'er aan het huis van den Heer WYNSTOK eene aanzegging van het vaste uur geschied, waarop de genoodigden aan boord moesten zijn, opdat het geheel gezelschap daar zou wezen, eer de Czaar en zijne Gemalin verschenen, daar men dan oogenblikkelijk zou afvaren.

Vijftiende hoofdstuk.

Niet lang waren BLOMMESTEYN en ANTJE WYNSTOK aan boord van het jagt geweest, toen zich de trompetten lieten hooren, en de komst van den Czaar en zijne Gemalin, met den aanzienlijken stoet, die hun tot geleide verstrekke, aankondigden. Uit de karos stappende, stond onder de groote menigte volks, eene zindelijk gekleede bejaarde vrouw, die hare oogen op den Czaar zoodanig gevestigd hield, dat hij 'er terstond zijne bijzondere aandacht op kreeg - en oogenblikkelijk vloog hij haar om den hals, zoo gemeenzaam, als of zij zijne moeder of zuster geweest was, uitroepende: 'Hemel! Hemel! vrouw POOL! zijt gij het, zijt gij het! Waarom hebt gij mij niet komen opzoeken? Wat heb ik, nu twintig jaren geleden, bij u en uwen nu zaligen man menig uurtje gesleten....' De Weduwe POOL was zoodanig ontzet, dat zij niets wist te antwoorden; en toen vervolgde de Czaar, 'maar gij hebt gelijk, groot gelijk

gehad, dat gij mij niet hebt opgezocht; het was mijn zaak geweest, de weduwe van een' oud vriend, van wien ik zooveel in den scheepsbouw geleerd heb, op te zoeken.... Ik beloof u, dat ik het doen zal... en daar ik nog eene week in *Amsterdam* denk te blijven, zal ik den een of anderen dag tegen den middag bij u komen, om mij nog eens, als uw oude gast, gemeenzaam aan uwe tassel neder te zetten. Ga nu met mij in het jacht, gij zult aan mijne eene zijde zitten, en de Czar in aan de andere, als wij aan tassel gaan.' De weduwe POOL verzocht liever verschoond te blijven van die eer, omdat zij niet gewoon was in het gezelschap van zulke groote Heeren en Mevrouwen te zijn. 'Maar gij, Mijnheer de Czaar, zult mij alle dagen welkom zijn,' voegde zij 'er bij.... En ik ben toch,' voerde hij haar lagchende toe, 'veel groter dan al die Heeren en Mevrouwen. Ik ben immers de Keizer van *Rusland*?...' 'Ja, ja,' zeide zij, 'al waart gij honderdmaal groter, eens PIETERBAAS altijd PIETERBAAS....' 'Regt zoo! regt zoo!' antwoordde hij, 'dat streelt mij meer dan al die staatsie...' Intusschen luisterde hem de Prins KOURAKIN in, 'dat het geheele gezelschap aan boord na hem wachtte.' - 'Laten zij wat wachten,' gaf hij hem ten antwoord, 'laten zij wat wachten. Eene opregte ouderwetsche Hollandsche vriendin, die ik in geen twintig jaren gezien heb, kan gemakkelijk

gen hen allen opwegen. - Nu, moeder POOL, zoo als 't gezegd is, PIETERBAAS gaat niet uit *Amsterdam*, of hij moet nog eens uw' kost proeven.' En na haar nogmaals omhelsd en gekust te hebben, ging hij aan boord, toegejuicht door de groote menigte aanschouwers, die hem omringden. Czaar PETER DE I. toch, met alle zijne seilen en gebreken, gedeeltelijk aan de ruwheid van zijnen landaard toe te schrijven, was geheel mensch, en zijne menschelijke hartstogten waren in geenen deele gekneld in de ellendige kluisters, welke de Vorsten tot slaven maken van Hoofsche pligtplegingen. Czaar PETER was een groot Vorst, en een groot mensch tevens; noodeloos waren voor hem de kinderachtige boeijen van eigendunkelijke en stijve ceremoniën, die hij als spinnewebben verbrak, doch die kleingeestige en zwakke Vorsten door hunne hovelingen als heiligdommen, welke den eerbied voor hunne personen vermeederen, worden aanprezen.

Naauwelijks had de Czaar zijn' voet op het jagt gezet, of de vlaggen en zeilen werden geheschen, de touwen losgemaakt, en met eene frissche koelte zeilde het naar de beide smaldeelen, van jagten en boeijers, die nu, zich alleen door de prinse- en roode vlaggen onderscheidende, enkel de komst van het jagt, waarop de Czaar zich met de Amsterdamsche Regering en zijne genoodigde gasten bevond, verbeidden. Zoodra het jagt in hun midden gekomen was, liet

men den wimpel van den nok der gaffel waaijen. Dit was het sein tot een algemeen salvo uit alle de kanonnen, en het overig schietgeweer, die zich op dit vlootje van dertig grootere en kleinere speeljagten bevonden, en dit diende tevens, om zich in twee eskaders te verdeelen. Nu was de Czaar regt in zijn element, en het genoeg straalde hem uit de oogen, toen hij langs het dek wandelende, ANTJE WYNSTOK zag, die door BLOMMESTEYN wegens de pogingen, die het eene eskader deed, om de loef van het ander te krijgen, onderrigt werd. 'Ha! ha!' zeide hij, 'mijne schoone vriendin! gij hier? dat is goed: gij hebt woord gehouden, en is die jonkman de vrijer, dien gij meê zoudt brengen?' De kleur, die ANTJE op deze vraag kreeg, verklapte den Czaar, dat zij niet onverschillig was omtrent BLOMMESTEYN, welken nu de, Czaar vroeg, of hij een liefhebber van varen was, en of hij ter zee gevaren had? Zeer kort gaf BLOMMESTEYN hem te verstaan, hoe hij onlangs van eene verloren reis naar *Groenland* te huis gekomen was, en dat hij nu vooreerst geen groot verlangen had, om weêr in zee te gaan. 'Anders,' zeide de Czaar, 'indien gij lust mogt hebben met uwe toekomstige vrouw, (op ANTJE wijzende) u in *Petersburg* neder te zetten, zult gij ondervinden, dat ik den Hollanders, die in mijne staten komen wonen, bij uitstekendheid gunstig ben.' Terwijl de Czaar dit zeide,

en BLOMMESTEYN reeds een weigerend antwoord op de lippen, zweefde, hetwelk hij echter verlegen was, hoe in te rigten, kwam de Heer NIKOLAAS KALF in zijnen snelzeilenden boeijer het groote jagt op zij, en het zeil gestreken hebbende, deed hij denzelven daaraan vast leggen en stapte op het jagt over. De Czaar ging hem vrolijk te gemoet, en reikte hem de hand, hem zijnen vriend KALF noemende, 'er bijvoegende, dat nu zijne vreugd volkomen was, daar hij bijna aan deszelfs komst had beginnen te wanhopen. 'Ik had zeker verwacht,' zeide de Czaar, 'u bij den Heer KOOLAART, waar gij mede genoodigd waart, te zien.' - 't Was mij onmogelijk,' antwoordde hij, 'uwe Majesteit! ik moest dien dag naar stad, 'er was heel wat op de beurs aan de hand. En gij weet, dat vooral een Zaandammer niet ligt wind door de hekken laat waaijen.'

De Czaar antwoordde: 'Dat weet ik, mijn vriend! en nu gij dat gezegd hebt, verschoon ik u gaarne. Ik wenschte maar alleen, dat ik mijnen Russen de geest van naarstigheid der Hollanders wist in te blazen, en meteen dien onuitbluschbaren ijver voor den handel.' 'Al met 'er tijd, al met 'er tijd,' hernam de Heer KALF, 'het schijnt toch dat alle natiën zoo wat hare beurt krijgen.'

Maar terwijl de Czaar dus met zijnen vriend sprak, hadden zich de twee eskaders van de vloot uit een gescheiden; en nu ving het spie-

gelgevecht aan: daar de beide vlootjes zoo uit hun scheeps geschut als met het klein geweer, elkander zeer hevig beschoten, op zulk eenen vooraf beraamden afstand echter, dat het onmogelijk was, dat zij elkander eenig letsel toebagten. Alles was evenwel zoodanig ingerigt, dat het een zeer levendig denkbeeld gaf van een' wezenlijken zeeslag, dien twee vijandelijke vloten aan elkander leveren: niet alleen door het schieten op elkander, maar ook door de pogingen, die het eene smaldeel deed, om den wind van het andere te krijgen. Dan weder was het, of dit, dan of het dat smaldeel te kwaad kreeg, en het op een loopen zette. Het jagt, waarop zich de Czaar bevond, werd zoodanig bestuurd, dat het telkens uit de fraaiste oogpunten den spiegelstrijd kon beschouwen, en hij stond in eene stille verwondering op het dek, zonder dat hij zijne oogen van het groot voorwerp zijner nieuwsgierigheid afwenden kon, diep deelende in dezen bloedeloozen en onschadelijken strijd.

Hoezeer BLOMMESTEYN op zijne wijze getroffen was door dit levendig tafereel van een waterstrijd, hij had bijna alleen oogen voor zijn bevallig ANTJE; welke 'er zeker op dien dag en op dat togtje allerbekoorlijkst uitzag. Schoon de kleederdragt der vrouwen toen zeer in het stijve viel, wist zij toch als een schrander meisje zelfs van die dragt alle partij te

trekken, en wetende, hoe men dikwijls aan boord eene smet of eene kreuk krijgt, had zij zich luchtiger dan anders in den dos gestoken, en een kleed aan, dat haar minder belemmerde, dan het zwaar gehoepelrokt staatsiekleed, dat zij op het buiten van haren neef KOOLAART had aangehad: doch bovenal was haar gelaat heden bekoorlijk; daar zij bijna onasgebroken op het dek van het jagt stond, was hare huive een weinig los geraakt, en dit veroorzaakte, dat hare naar het kastanjebruin overhellende lokjes, die anders te zeer door het hoofdhulsel belemmerd en ontluisterd werden, door aardige en zachte kronkelingen toonden, hoe zij, ruimer aan de vrije natuur overgelaten, langs hare fraai geaderde hoofdslapen bevallig zouden dartelen. De blos harer kaken was eenigermate verhoogd door het genoegen, dat haar hart streelde, en door dat zij meer dan anders aan de open lucht was blootgesteld. Hare oogen slonkerden als diamanten of liever de levendigheid harer ziel, in dezelve te lezen, bij ieder woord, dat zij sprak, overtrof verre dien luister. Nu eens sprak zij met BLOMMESTEYN over de tegen elkander kampende schepen, dan wees zij hem de zoo ontelbare menigte van groote en kleine vaartuigjes op het *IJ*, rondom de strijdende eskaders, door elkander en in de nabijheid van het jagt van den Czaar krielende - dan zelfs de afwisselende en bonte kleuren van de zoo onderscheiden opgetuigde zeil-

schuitjes, booten en boeijers: hoe deze door goud en frissche en levendige verwen de kenmerken droegen van den rijkdom hunner bezitters, daar zelfs de behoefte uit wand en zeilaadje van andere was te lezen. Dan deed zij BLOMMESTEYN opmerken, hoe verschillende de kleur was der golven, en welke aardige kronkelingen langs derzelver oppervlakte de wolken rooks, door het schieten geboren, vormden. Dan weder sprak zij met hem over de dorpen, die zij met het jagt van tijd tot tijd voorbijvoeren, het zij zij *Nieuwendam*, *Schellingwoude* of *Durgerdam*, in het oog kregen: waar de dijk wemelde van de menigte Waterlandsche boeren en boerinnen, die van daar getuigen waren van dezen verlustigenden spiegelstrijd, ter eere van den Czaar van *Rusland* en zijne gemalin gegeven. BLOMMESTEYN kon zich niet begrijpen, hoe hij nu door het zien van deze voorwerpen, waaronder 'er ook waren, die hij reeds dikwerf gezien had, thans zoo veel meer getroffen was, omdat 'er hem het bevallig ANTJE opmerkzaam op maakte.

De Czaar, die slechts op een' kleinen afstand van het paar stond, vestigde tusschen beide de aandacht op de schoonheid en op het gesprek van ANTJE, en kon niet nalaten te zeggen: 'In waarheid Juffrouw! gij lijkt zooveel genoeg in het zeilen te hebben, dat ik wel wenschte, dat gij met mijne gemalin als hofjuffer meê

naar *Petersburg* gingt; gij zoudt haar dan dikwijls aanmoedigen, dat zij mij vergezelde, als ik met den boeijer, dien ik zelf getimmerd heb, op het meer *Ladoga* zeil, dat mij het schuim om het hoofd spat. 'Er zijn maar weinige van hare hofjuffers, die dat wagen durven, als het maar een klein koeltje waait. Wat zegt gij? wat zegt gij?' - 'Ik moet uwe Majesteit bedanken,' antwoordde zij, 'vriendelijk bedanken, want, al had ik 'er zelf lust in, nooit zouden het mijne ouders toestaan, daar ik hun eenig kind ben.' - 'Ook niet,' hernamde Czaar grimlagchende, op BLOMMESTEYN wijzende, 'als deze medeging?' 'Ook dan niet: ook dan niet,' antwoordde zij met veel drift.

Middelerwijl liep nu het spiegelgevecht ten einde, en in het jagt van den Czaar werd een zoo prachtig middagmaal door de Regering van *Amsterdam* aangerigt, als de gelegenheid der plaats gehengde. Bij elke der ingestelde gezondheden, werd 'er op de trompetten geblazen, en het klein geschut aan boord van het jagt gelost, dat door alle de speeljagten en ook door de twee op stroom liggende oorlogschepen beantwoord werd.

Staande het nageregte reikte de Czaar aan Juffrouw ANTJE eenen sraaijen ketting van bloedkralen met een slot van juweelen over, tot een blijk van erkentenis voor het vinden van het

juweel der Czarín. - De maaltijd duurde tot dat het begon te schemeren, en intusschen was het jagt zachtens aan weder naar *Amsterdam* opgezeild, en lag aan bij de zelfde plaats, van waar het 's morgens was vertrokken. Nadat de Czaar en zijne gemalin zoo voor het gegeven watervermaak als het onthaal bedankt hadden, verlieten zij met hun gevolg het jagt, en weldra scheidde het geheele gezelschap.

BLOMMESTEYN bragt nu ANTJE naar het huis harer ouderen; en beklagde zich, dat een zoo aangename dag zoo spoedig om was - en herhaalde, zoo al onder het gaan, de gesmaakte genoegens. Aan het huis harer ouderen gekomen, stapte hij met haar binnen, en vond behalve WYNSTOK en zijne huisvrouw, een' jong Heer, dien zich BLOMMESTEYN niet op het oogenblik herinnerde; maar die hem, binnen weinige minuten, nadat de ouderlijke welkomthuisgroeten aan ANTJE gedaan waren, en 'er een weinigje over het genoten plaisier gesproken was, bleek niemand anders te zijn, dan de jonge Heer VAN WIERINGEN uit de Teertuinen, welke dezen dag verkozen had, om bij de ouders van ANTJE zijn aanzoek te vernieuwen, daar hij de onverwachte te huiskomst van BLOMMESTEYN, door VAN DALEN, vernomen had. Dit vreemd verschijnsel maakte op BLOMMESTEYN eenen zeer onaangenaamen indruk,

en VAN WIERINGEN stond in twijfel, of hij gaan of blijven zou; maar de Heer WYNSTOK, hem en BLOMMESTEYN gelijktijdig noodigende, om nog wat te vertoeven, bleven zij beide, geen van beide wetende, hoe zich te gedragen: en dit zou niet beter geweest zijn, indien zij hadden geweten, dat ook juist vader BLOMMESTEYN heden bij den Heer WYNSTOK en zijne vrouw, dadelijk aanzoek voor zijnen JOHANNES gedaan had, om meer openlijk naar hunne dochter te mogen verkeereren. 'Er moest toch wat gepraat worden, en daarom verhaalde ANTJE onder anderen, hoe de Czaar haar voorgeslagen had, om als eene hofjuffer met zijne gemalin naar *Rusland* te vertrekken. 'En ik hoop toch niet, ANTJE,' zeide hare moeder met wezenlijke bekommering, 'dat gij 'er eenigzins het oor aan geleend hebt? Dat zou eene nagel aan mijn doodkist zijn.' ANTJE gaf haar te kennen, dat zij 'er niet om gedacht had, want dat zij het veel te wel bij hare ouders had, om nog te verlangen, dat zij hun huis zou verlaten. 'Anders scheen u,' vervolgde zij tegen BLOMMESTEYN, 'die voorwaarde niet kwaad.' 'Ik heb,' zeide deze, 'alles voor louter kortswijl gehouden.' 'Ik zou het in het geheel niet op dat gekortswijl hebben,' zeide de oude WYNSTOK, 'De Czaar is al een heele rare potentaat, en ik ben heel blij, dat ANTJE het maar vlot geweigerd heeft. Hij heeft met praatjes en goede be-

loften, zoo menig een uit dit land getroond, die 'er veel liever in moest gebleven zijn.' 'Regt zoo, regt zoo, Mijnheer WYNSTOK,' voerde de Heer VAN WIERINGEN hem toe. 'Het eind zal de last dragen; mijn oom zegt dikwijls: Wij malle Hollanders zijn zoo blij, als vreemdelingen, ja, en vooral als vreemde Vorsten ons land komen bezigtigen, en onze fabrieken bekijken; maar ik houd ze voor niet beter als de verspieders van het land *Kanaän* ...' 'Ja, ja, Mijnheer VAN WIERINGEN,' hernam WYNSTOK, 'uw oom is nog een man van de oude studie; en gelooft niet, dat het alles goud is, wat 'er blinkt. Wat heeft men zich niet gouden bergen beloofd, en dat de Hollandsche natie de begunstigste van allen bij den Czaar zou wezen, en dat de koophandel en zeevaart dezer landen, uit dankbaarheid, zouden worden voorgetrokken boven die van anderen, en wat is 'er tot nog toe van gekomen? Men vleit zich, als hij nu weder terug is in zijn rijk, dan zullen alle die schoone beloften vervuld worden.... maar ik voor mij vrees, dat hoe langer hij hier blijft, hoe erger of het voor ons zijn zal. De Czaar is een schrander en buitengewoon man, en dien het 'er alleen om te doen is, en dat is zeer loffelijk in een' vorst, om zijne onderdanen gelukkig te maken; maar dat zal hij misschien doen ten koste van ons en andere natiën, die hij bezoekt.'

BLOMMESTEYN was van een geheel ander gevoelen, dan de Heer WYNSTOK; en nog ingenomen met de gemeenzame bejegeningen, die hij van hem korteling ondervonden had: zeide hij dus: 'Ik kan mij bedriegen, Mijnheer WYNSTOK, maar ik houd den Czaar voor een' hupsch en openhartig man, met wien ik, als hij van mijn' stand was, wel wenschen zou mijn leven door te brengen.' 'Wel nu,' viel hem de Heer VAN WIERINGEN genoegzaam in de rede, 'dan is het wel jammer, dat hij bij u geen aanzoek gedaan heeft, om u Hofjonker te maken...' 'Dat zou mij,' voerde hem BLOMMESTEYN, op een vrij scherpen toon tegen: 'minder moeite kosten, dan gij denkt, Mijnheer VAN WIERINGEN; maar ik had goede, heel goede redenen, om zijn aanzoek te ontwijken....'

'Wat men zich niet al verbeelden kan,' zeide VAN WIERINGEN, met een' grimlach, op eene zoo schampere wijze, dat BLOMMESTEYN het bloed begon warm te worden, en uitbarstte op eenen vrij hevigen toon, die den Heer WYNSTOK en zijne vrouw verwonderd deed opzien, en waarvan ANTJE schrikte: 'Geene verbeelding, in het minst geene verbeelding, Mijnheer VAN WIERINGEN. Ik ben zoo een laatlunkende zot niet, dat ik, als ik het niet uit den mond van den Czaar zelf gehoord had, 'er een woord van zou gerept hebben. Daar het nu zoo te pas kwam.' 'Daar het nu juist zoo te pas kwam,'

zeide VAN WIERINGEN, op een' BLOMMESTEYNS stem eenigzins nabauwenden toon, en met een' grimlach op het wezen: 'Ei! ei! Nu, ik misgun den Heer BLOMMESTEYN geenszins de eer, van met zulke groote luï bekend te wezen. En Mijnheer behoeft zich om mij geen oogenblik op te houden, om zijne Czaarsche Majesteit te volgen.' 'Dat geloof ik, dat geloof ik wel,' voerde hem BLOMMESTEYN met klimmende drift te gemoet... 'dan.... dan hadt gij ruim baan, niet waar? dat hadt gij...' 'Ik weet niet,' gaf VAN WIERINGEN, op eenen nog tergachtiger toon, hem te vestaan, 'ik weet niet, Mijnheer BLOMMESTEYN, dat ik u ooit iets in den weg gesteld heb.... Immers onze affaires loopen ver uit malkander.' 'Wat affaires,' zeide BLOMMESTEYN, met gedurige stemverheffing; 'ik weet het dan maar al te wel, al te wel weet ik het, dat gij mij in den weg zijt, en dat ik u in den weg ben.... en....' Meer en feller zoude BLOMMESTEYN, en wie weet wat niet al, gezegd hebben, zoo niet ANTJE, door eene zachte drukking van hare hand op de zijne, met de taal der vingers, hem te kennen gegeven had, dat hij niet voort zou razen, op zulk een' hevigen toon, en dit oogenblik nam vader WYNSTOK waar, om te zeggen: 'Mijne Heeren! die conversatie begint onaardig te worden, en ik zou wel mogen zien, dat de Heeren, zoo zij eenig verschil met elkander hebben, dat op eene

andere plaats, dan in mijne zijkamer, vereffenden.' 'Uwe ootmoedige Dienaar, Mijnheer!' zeide VAN WIERINGEN. 'Het zou mij gevoelig leed doen, indien door mij, hoe onschuldig ook, eenig verder ongenoegen in uw huis voorviel; ik zeg Mijnheer en Mejuffrouw WYNSTOK, benevens de jonge Juffrouw, dank, voor hun aangenaam gezelschap, en heb de eer uw dienaar te zijn, Mijnheer BLOMMESTEYN!'

BLOMMESTEYN antwoordde hierop niets, ja weigerde zelfs de hand, die VAN WIERINGEN naar hem uitstak, met een dergelijk aanbod te beantwoorden. De Heer WYNSTOK liet ondertusschen VAN WIERINGEN de deur uit, die, daar 'er eene doodelijke stilte op dit oogenblik in de zijkamer heerschte, hoorbaar genoeg voor BLOMMESTEYN, tegen den Heer WYNSTOK bij het aftreden van de stoep, zeide: 'Ik hoop dan op den bestemden tijd, Mijnheer WYNSTOK, u nader te spreken.' 'Zoo als gezegd is, Mijnheer!' was het antwoord van den Heer WYNSTOK.... BLOMMESTEYN voelde intusschen veel meer, dan hij kon uitdrukken. Hij bemerkte klaar, dat de Heer WYNSTOK het aanzoek van VAN WIERINGEN, niet geheel had afgeslagen; hij gevoelde ook, dat hij te gramstorig gesproken had; dat hij zich lomp tegen VAN WIERINGEN gedragen had: ja dat hij nog te boos was om te kunnen spreken.... en toen vader WYNSTOK

de deur toesloot, nam ANTJE de gelegenheid waar, om hem in te luisteren: 'Foei! foei! BLOMMESTEYN, gij hebt u veel te boos gemaakt.' Dit zeggen sloeg hem geheel ter neder, en toen de Heer WYNSTOK teruggekomen was, en tegen zijn vrouw zei: 'Die Heer VAN WIERINGEN is toch een man, die zijne wereld verstaat: het ontschiet mij niet, dat hij het zoo ver brengt in zijne zaak: hij heeft 'er regt slag van, om met menschen te verkeerén,' kon BLOMMESTEYN zich niet langer bedwingen en begon reeds te zeggen: 'Hij is....' maar oogenblikkelijk, daar hem ANTJE aanzag, veranderde hij van toon, en zeide, dat 'hij is,' met moeite wegslikkende.... 'Het is, het is al vrij laat: ik denk, dat Mijnheer en Mejuffrouw haast zullen gaan eten.... en daarom zal het best zijn, dat ik naar de Heeregracht ga.' Na de gewone pligtplegingen, die van zijnen vertoornden geest te kenbare blijken droegen, dan dat zij der opmerkzaamheid van den Heer WYNSTOK en diens huisvrouw zouden ontglipt zijn, nam hij afscheid; en Juffrouw ANTJE, die hij in het voorhuis goeden nacht kuste, zeide hem, toen hij op de stoep gekomen was: 'BLOMMESTEYN het spijt mij, dat deze lieve dag zoo afloopt.'

Nu kwam ANTJE, die het schreijen nader dan het lagchen stond, binnen, en hare droesheid

verminderde niet, toen zij vader WYNSTOK, zoo als zij weder in de zijkamer kwam, hoorde zeggen: 'dat is al een misselijke sinjeur, die Heer BLOMMESTEYN. Hij is mij dan slecht, uitermate slecht, het laatste kwartier bevallen. Vader BLOMMESTEYN, moet ge weten, ANTJE! is heden bij ons geweest, om, zoo als ik wel verwacht had, te verzoeken, dat wij eene nadere verkeering tusschen zijn zoon, en u zouden toestaan. Wij hebben, en ik ben 'er van achteren nu heel blij om, 'er den man geen uitsluitel op gegeven. Hij prees zijn' jongen hemelhoog; en ik dacht ook niet, dat 'er dat inzat, wat ik daar straks heb opgemerkt. Alles is dus nog blaauw blaauw gelaten; daar ik heel blij om ben, want ANTJE zoo een' schoonzoon zou ik maar in het geheel niet graag hebben, verstaje? al was het niet juist, of het spel sprak, dat de Heer VAN WIERINGEN van daag weder zijn verzoek van over een half jaar is komen herhalen. Dat is toch een jongen van een' heel anderen aard, ANTJE! Het is een beleesd jongman, en die 'er dan wat warmpjes in zit, de eenige nagelaten zoon van mijn' ouden vriend ALBERT VAN WIERINGEN; die daar dat kostelijke huis met een' hardsteen gevel in de Teertuinen heeft laten zetten. - Nu, over veertien dagen zal hij weêr komen. 't Is nu te laat, om met u over de zaak te praten, want de meid maakt al toebereidsels om te komen dekken.... maar ik raad

je, ANTJE, om je hart af te trekken van dien sinjeur BLOMMESTEYN. - 't Is nog tijd, om de verkeering, die nu toevallig zoo drok plaats had, af te breken....'

ANTJE was door dit beknopt bericht van haar' vader zoodanig getroffen, dat, toen het avondeten was opgebragt, zij zich buiten staat gevoelde, om een brok door hare keel te krijgen, niettegenstaande hare moeder haar nog al aanmoedigde, om iets, al was het ook nog zoo weinig, te gebruiken. Vader WYNSTOK merkte aan, dat zij vrolijk was bij het t' huiskomen, maar dat zij nu heel treurig geworden was. ANTJE gaf niet voor, maar had wezenlijk zoo zware hoofdpijn, vooral na het bericht van vader WYNSTOK, gekregen, dat zij, onderwijl dat haar vader en moeder nog zaten te eten, vrijheid verzocht, om maar naar bed te mogen gaan. Nadat zij hare ouders goeden nacht gekust had, vertrok zij naar hare slaapkamer, en het geen negenennegentig van de honderd meisjes in hare omstandigheden nog zouden doen, zij barstte in tranen uit; en sliep niet in, voor dat zij zich moede geschreid had.

Zestiende hoofdstuk.

BLOMMESTEYN ging met een hart vol spijt en blakende van jaloezij, de deur uit van den Heer WYNSTOK, en sloeg, diep in gedachten, den weg in naar zijns vaders huis; maar op den Dam gekomen, zag hij daar het koffijhuis, hetwelk hij voorheen gewoonlijk bezocht, nog open, en hij besloot, om, daar het nog wat vroeg was, en 'er nog veel volk in het koffijhuis scheen te zijn, daar nog even in te gaan, om door het nieuws van den dag zich wat te verstrooijen. In den eenen hoek zat de toenmalige Onderschout JAN VOETKNECHT, met al de deftigheid, zoodanige personen meest eigen, leunende op zijn' stok, aan tien of twaalf Heeren, met eene luide stem, en zijne redenen met de noodige vloeken doorspekkende, te verhalen, dat hij van daag wel wat gewigtigers had uitgevoerd, dan zij luî met naar 't Admiraalzeilen te kijken. Hij had 's morgens van den Hoofdoficier gehoord, hoe de beruchte JACO, die nu al zoo een' geruimen tijd in het rasphuis gezeten, had, dezen nacht ontsnapt

was. Hij was 'er terstond met zijne dienders op afgegaan; wel te weten, nadat hij op alle hoeken, en in alle hollen en gaten, zijne spionnen had uitgezet; hij had dien schelm, op den Overtoomschen weg, in een' knip van eene herberg, bij de lurven gekregen, en den vogel nu zoo gekneveld in de boeijen gebragt, dat hij het wegvliegen wel vergeten zou. Nu volgden de toejuichingen van de rondom hem zittende koffijhuisbroeders, die allen, een boordevolletje inschonken, op de gezondheid en het lang leven van den braven Onderschout, JAN VOETKNECHT.

BLOMMESTEYN deed dit mede, doch was voornemens, om het koffijhuis nu te verlaten, toen hem een kennis op zij schoot, uit een' anderen hoek van het vertrek komende, en hem met allen ernst vroeg: 'Is het waar BLOMMESTEYN, gaje met den Czaar meê naar *Rusland*?...' 'Dat is een vervloekte leugen,' zeî BLOMMESTEYN, 'wie vertelt u dat?' 'Maak u zoo moeilijk niet,' zeide de andere. 'Ik heb het daar gehoord aan die tafel. Daar heeft het de Heer VAN WIERINGEN openlijk verteld.... ik zuig zulke dingen niet uit mijn' duim. Als je 'er verhaal van hebben wilt, kunt gij het daar gaan halen.' Hier bedacht zich BLOMMESTEYN, wiens hartstogten ver boven hun gewoon peil gestegen waren, niet lang over, en het gezigt van den zoo gehaten VAN WIERINGEN was genoegzaam, om

hem pas eenigzins bekoeld geheel in vuur en vlam te zetten. Zonder acht te geven, dat VAN WIERINGEN op het dambord zat te spelen, schoot hij naar hem toe, en gaf zulk een' stoot aan het bord, dat al de schijven die 'er nog op stonden, door elkander vlogen, hetgeen oogenblikkelijk VAN WIERINGEN en zijn medespeler, zonder nog regt te zien, wie de oorzaak was, deed opvliegen - maar eer zij bijna nog blijken van gramschap konden geven, zeide BLOMMESTEYN met eene zware stem: 'Zeg, VAN WIERINGEN, zeg leugenaar! wat maakte u zoo stout, om hier in het koffijhuis openlijk te vertellen, dat ik met Czaar PETER naar *Rusland* zal gaan?' 'En wie,' zei VAN WIERINGEN, 'wie maakt u zoo stout, om hier in een fatsoenlijk koffijhuis de rust te verstoren, en ons damspel om ver te stooten?' - 'Ik zeg,' herhaalde BLOMMESTEYN, 'ik zeg voor het geheele gezelschap (wat raakt mij jouw damspel) dat jij een leugenaar bent.' - 'En ik zeg u,' hernam VAN WIERINGEN, 'dat jij een gek vol inbeelding bent; je hebt het zelf over een uur verteld....' 'Wat let mij, leugenaar!' zeide BLOMMESTEYN, en hief zijn eene hand op.... Toen riep de medespeler van VAN WIERINGEN: 'Mijnheer de Onderschout! kom hier, kom hier! de kwestie loopt hier te hoog.' Met een kwam de Onderschout zeer manhaftig aanstappen, zeggende: 'Ik ben hier geen Onderschout, want ik heb mijn'

degen aan den knecht afgegeven, zoo als altijd; maar ik zal toch dat varken wel wasschen. Geen rusie, geen rusie, jongeluî, is het over een mooie meid, kreunje daar niet over, want 'er zijn 'er wel tienduizend in *Amsterdam*.... Kom, kom, kastelein, twee drie flesschen met een rood bandje en drie glaasjes; wij zullen die kwestie afdrinken.... (en met een zette hij BLOMMESTEYN op geene zeer zachte, maar toch veel beduidende, wijze op een' stoel neder.... Nu kwam de knecht) Geef malkander nu de poot, en dan moet het dood en te niet zijn.'

Het tusschenbeide komen van den Onderschout VOETKNECHT stuitte het verschil, en binnen een groot half uur waren de drie flesschen geledigd, waarvan BLOMMESTEYN niet het kleinste deel gekregen had. Hij hoorde, hoe 'er door VAN WIERINGEN, en nog door andere, partij gemaakt werd, om, eer zij naar huis gingen, nog eens in den *Pyl* aan te gieren, om daar den boel eens op te nemen, vergezeld van zulke praatjes, als strekken, om de nieuwsgierigheid van iemand gaande te maken, welke nooit die walgelijke tooneelen gezien heeft. BLOMMESTEYN zou echter, in gevalle hij niet door alles, wat 'er dien dag gebeurd was, en niet, door het gebruik van den laatstren wijn, bij de schijnbare verzoening tusschen hem en VAN WIERINGEN, boven de gewone hoogte was opgewonden geraakt, niet zijn medegeslingerd: niet zoo zeer

uit een kiesch beginsel, om zijne voeten niet te zetten in de gebouwen der openbaar toegelaten ontucht, dan wel, omdat zijne onderzoeklust zich geheel zoover niet uitstrekke. - Nu echter ging hij mede - en zag daar een aantal ongelukkige vrouwelijke wezens zich zoodanig vermoeijen met woeste dansen, dat het dik blanketsel van hare verslenste aangezigten afdroop; terwijl deze op banken of stoelen in de rondte gezeten, half of heel beschonken, met de walgelijkste openbare liefkozingen, mannen, in denzelfden staat, overlaadden; terwijl gene, zoo door hare schaamteloze posturen, dartelegbaren, als aantokkelende woorden, de voorbijgaanden zochten aan te lokken. Onder dezelve was eene Vriezin, die door haar flodderend hoofdtooisel, eene rijzige gestalte, en (zich slechts matig van blanketsel bediend hebbende door den schoonen omtrek van haar gelaat, bijzonder de opmerking van de aanwezenden trok. Zij gebruikte de list, om door eenen beklagelijken toon medelijden in te boezemen, en BLOMMESTEYN kon niet nalaten aan deze het oor in zoo verre te leenen, dat hij haar vroeg: 'Hoe zij, als het dan alles waar was, wat zij voorgaf, in zoodanigen staat was gekomen?' De doorslepene feeks stak daarop hare hand, met schijnbare teederheid, naar BLOMMESTEYN uit, en klemde de zijne in dezelve.

Middelerwijl kwam VAN WIERINGEN hem op zijde, en beet hem in het oor: 'Als Juffrouw

ANTJE eens wist, dat gij hier met de besaamde FENNE in een zoo familiaar gesprek, hand in hand, waart, wat of zij dan zeggen zou?' - Oogenblikkelijk staakte nu BLOMMESTEYN dat gesprek, scheurde zijne hand los uit die der Vriezin, en zeide: 'Zal uw tergen geen einde hebben, VAN WIERINGEN! Het heeft te lang - te lang geduurd, ik wil en zal het nu niet langer verdragen....' Dit zeide hij op een' zoo hevigen toon, dat 'er zich een der oppassers mede moeide, en hem tot stilte vermaande, of dat hij genoodzaakt zou zijn, hem als een' kwestiezoeker de deur uit te zetten. 'Ik ben geen kwestiezoeker, karel,' zeide hij.... en met een greep BLOMMESTEYN de roffiaan aan, stommelde hem het voorhuis uit, en wierp hem op straat.... Nu volgde VAN WIERINGEN met de overigen, en bij het licht van de lantaren BLOMMESTEYN met moeite ziende opstaan, zeide deze; 'Wat of zijn Czaarsche Majesteit zou zeggen, als hij daar zijn' Raadsheer BLOMMESTEYN zoo de straatsteenen van de Pijlsteeg zag zoenen!...' BLOMMESTEYN had dit naauwelijks gehoord, of nu greep hij zonder eenige terughouding VAN WIERINGEN bij de borst, die oogenblikkelijk: wacht! wacht! riep. - En ongelukkig voor BLOMMESTEYN waren 'er twee Ratelwachts in de nabijheid, die terstond VAN WIERINGEN ontzetten, en BLOMMESTEYN als den aanvaller aangrijpende, hem belastten, om

hen te volgen. 'Waarheen? waarheen?' vroeg BLOMMESTEYN. 'Waar anders heen dan naar de *Corps du Garde*, daar kunt gij met den Serjant den nacht doorbrengen, en dan morgen ochtend, als hij rapport gedaan heest, naar de boeijen met zulk een' straatschender, die de menschen attakeert.... Marsch.... marsch.... maar.... en als je niet als een schaap meêgaat, dan hebben wij andere huismiddeltjes, dan zullen 'er in vijf minuten twintig van onze kameraden bijeen zijn.... 'Ik ben een fatsoenlijkmans kind,' zeide BLOMMESTEYN. 'Zooveel te beter zult gij het in den knip hebben,' voerde hem de Ratelwacht toe, en nu keerde, door den weerloozen staat, waarin zich BLOMMESTEYN gesteld vond, niettegenstaande zijne verhitting door hevigen toorn, nog aangezet wordende door grooter gebruik van wijn, dan zijne gewoonte was, in zooverre zijne bedaardheid terug, dat hij geen' wederstand meer aan de wachts bood, die hem in het wachthuis onder een der bogen van de beurs bragten, terwijl hij op een' afstand VAN WIERINGEN en zijn overige medgezellen hoorde schateren van lagchen.

In de *Corps du Garde* gekomen zijnde, vond BLOMMESTEYN daar den Serjant met zijne Korporaals en Adelborsten, onder hun kaartje. Bij zijne aankomst legden zij de kaarten neêr, en, oogenblikkelijk begon BLOMMESTEYN tegen den

Serjant te zeggen, dat hij 'er onschuldig en bij ongeluk toe gekomen was. 'Ja, dat is aardig,' viel de Serjant hem lagchende in de reden. 'Ik heb nog nooit iemand, al was het een complice van JACO, hier zien binnen brengen, die niet zeide, dat hij onschuldig was, en 'er bij ongeluk was toe gekomen.' - Hierop vroeg de Serjant den naam van BLOMMESTEYN, en liet zich door de Ratelwachts wegens de omstandigheden van het gevangen nemen onderrigten.' Spoedig was toen de Serjant met de korporaals en adelborsten overtuigd, dat eigenlijk BLOMMESTEYN, die nu als een verwezene daar neder zat, te meer, daar hij door den val zich vrij wat aan het voorhoofd gewond had, door een louter toeval, in handen van de Wacht gevallen was, en dus luisterde een der adelborsten BLOMMESTEYN in, dat, als hij eens met den Serjant sprak, 'er wel voor hem wat op zou zitten, om tegen den ochtend weêr naar huis te raken, en dat 'er dan geen haan naar kraaijen zou, 'mits.... (en hier maakte de Adelborst een teeken met zijne handen, als of 'er geld door hem heen en weêr geschoven werd.) Gij verstaat mij?....' BLOMMESTEYN begreep dit duidelijk, en tevens dat het zijne zaak wezen zou, om maar hoe eer hoe beter met den Serjant en de overige tegenwoordig zijnde personen, tot een akkoord te komen, waartoe hij, als gelukkig eene vrij goed gespekte goudbeurs bij zich hebbende,

zeer wel in staat was, en dus raakte hij, zoo omtrent drie ure, bij het eerste aanbreken van den dageraad, naar huis.

Maar hoe verbaasd was hij, toen hij, bij zijn schellen, zich de deur onmiddellijk zag opengedaan, en alle de huisgenooten, tot zijne moeder toe, behalve zijn vader en de twee jongste kinderen, op de been waren. Het ongeluk had gewild, dat zijne moeder den slaap niet had kunnen vatten. Zij had, tot elf ja twaalf uur, zich niet over haar' JOHANNES bijzonder bekommerd; onderstellende, dat hij bij den Heer WYNSTOK was blijven eten, en nog wat napraten, maar daar het haar bekend was, dat die lieden vrij stipt op hunnen tijd van eten en naar bed gaan gesteld waren, begon zij zich om half twee ongerust te maken, en riep zelfs vader BLOMMESTEYN wakker, die half slapende tegen haar zeide: 'o JOHANNES is wel uit *IJsland* komen opdagen, hij zal nu ook wel te regt komen.' Niet langer dan tot half drie kon het moeder BLOMMESTEYN uithouden, en liet toen door een' Wacht aan het huis van den Heer WYNSTOK vernemen, of hun zoon zich daar nog onthield; deze had veel moeite, om daar iemand wakker te krijgen, en ontving toen eindelijk ten antwoord, dat, omstreeks half tien ure, BLOMMESTEYN al van daar vertrokken was. Dit bericht aan moeder BLOMMESTEYN gebragt zijnde, vermeerderde hare ongerustheid tot den doodelijk-

sten angst, die van oogenblik tot oogenblik in hevigheid toenam. En, schoon vader BLOMMESTEYN tot troost bijbragt, dat JOHANNES zeker met den een of ander aan den sukkel zou geraakt zijn, kwam hem toch dit gedrag tamelijk vreemd voor, maar niet zoo, dat men 'er als een radelooze om door het huis moest loopen en het geheele huishouden 'er door in wanorde brengen. FREDERICUS was ook van het oordeel van zijn' vader, en MAGDALENA merkte vrij snebbig aan, 'dat dit uitblijven zoo eene gril zou zijn, die hij uit *IJsland* of *Denemarken* had meêgebragt.... maar dat het haar speet, dat moeder zich daarom zoo over stuur hielp.'

Toen eindelijk BLOMMESTEYN in de armen der familie terugkeerde, en nadat zijne moeder uitgeroepen had: 'God dank, daar is hij, daar is hij,' was hij een voorwerp, dat, door de afzigtige gesteldheid, waarin hij in hun midden stond, schrik en deernis verwekte. Zijn gezicht was namelijk doodbleek, behalve het bloed, dat half geronnen op zijn voorhoofd zat, waarin de wond door het vallen veroorzaakt, die nog niet geheel gesloten was, eene akelige vertooning maakte - zijne kleêren, die zoo netjes zaten, en het linnegoed, dat zoo sneeuw wit was, toen hij dezelve 's morgens aantrok, zagen 'er deerlijk gehavend en bebloed uit: zelf was in de zijden kous van zijn regter been eene deerlijke scheur. 'Waar komt gij van daan JOHANNES! Wat is u toch over gekomen?

Hemel! wat ziet gij 'er uit? Ik heb mij niet zonder reden, zoo ongerust gemaakt?' waren de op elkander volgende vragen en uitroepingen van moeder BLOMMESTEYN, die hij (en dit was de wijste daad, die hij sinds eenige uren bedreven had) alleen beantwoordde met te zeggen: 'Ik zal u dat morgen achtend wel eens vertellen, als ik geslapen heb. Ik wensch alleen maar, mij eens ter deeg te wasschen, en dan ga ik naar mijn bed....' Broeder FREDERICUS vergezelde, nadat de afwassching geschied was, en moeder BLOMMESTEYN uit hare zalfdoos JOHANNES een pleister voor zijne hoofdwond, die toch, zeide zij, 'in dit land spoedig geneest,' gegeven had, zijnen broeder naar hun slaapvertrek; verzuchtende:

Multa tulit fecitque puer.

Moeders en MAGDALENA's nieuwsgierigheid waren zeer onvoldaan, en de eene meid zeide tegen de andere in het heengaan: 't Is of onze jonge Heer den kreupelen waard geslagen heeft.'

Nu raakte het huisgezin wat in rust, maar JOHANNES, behalve dat hij nu meer de pijn in zijne wond gevoelde, kon, hoe vermoeid, niet in slaap raken, en peinsde nog meer dan op iets anders, op hetgeen, zoo bij wijze van tusschenrede, aan zijne moeder ontglipt was, dat zij

namelijk bij den Heer WYNSTOK, in 't holste van den nacht, naar hem had laten vernemen. Wat zal ANTJE, dit was zijn angstige gedachte, wat zal ANTJE, als zij dat komt te vernemen, hiervan zeggen? en hoe zal ik mijne baan bij haar schoon maken? - Eindelijk, want zoo is de goede natuur, eindelijk bezweek BLOMMESTEYN onder het veerkrachtige vermogen van den slaap, en wel zoo, dat het 's morgens over elf ure was, eer hij weer ont waakte. Inmiddels had de Heer VAN DALEN, daartoe door den Heer WYNSTOK verzocht vernomen, of BLOMMESTEYN reeds te huis gekomen was, en van zijn LEENTJE den toestand verstaan, waarin, toen de dag al aan den hemel kwam, broeder JOHANNES was te huis gekomen, VAN DALEN ontmoette toevallig, toen hij met dat bericht naar het huis van den Heer WYNSTOK terugkeerde, zijn' vriend VAN WIERINGEN, en deze had, de geschiedenis met noodige aanvulfels en alles in het donkerste licht verhaald, wat 'er met BLOMMESTEYN, sedert dat zij uit het koffijhuis waren, was voorgevallen.

VAN DALEN, steeds vol spijt over zijn mislukt plan, om BLOMMESTEYN in het kantoor op te volgen, bragt dit, op eene wijze over bij den Heer WYNSTOK, dat deze in ernstige woede zeide: 'Mijn naam zal geen JAN WYNSTOK zijn, als zulk een ploert en ophakker mijne dochter krijgt.' - Het laat zich ook beter denken, als beschrijven, hoe ANTJE te moe-

de was, toen zij, die toch zeer veel van BLOMMESTEYN met al zijne gebreken hield, bij herhaling dit vonnis van vader WYNSTOK vernam, nadat zij het verhaal van dit gedrag van BLOMMESTEYN, sinds hij haar verlaten had, vernomen had. Moeder WYNSTOK, bragt als eene zeer redelijke vrouw, nog eens in het midden: 'Mijn vader heeft mij wel gezeid, dat 'er op ons Stadhuis, voor eene der kamers, in het Latijn, staat: Hoor van weêrskanten. Als men nu eens den Heer BLOMMESTEYN hoorde vertellen, wie weet welk een heel andere kleur de zaak zou krijgen....' 'Gij zijt, een vrouw uit duizenden, een rareit in uwe soort, die een lichtmis, als BLOMMESTEYN, durft voorspreken,' gaf vader WYNSTOK te verstaan.... 'Neen! neen!' hernam zij: 'maar ik ben altijd voor de billijkheid; en ja, ik kom 'er voor uit, ik houd, hij mag wat stug vallen, meer van hem, als van dien kruipenden VAN WIERINGEN....' 'En ik,' zei vader WYNSTOK, 'schoon ik veel verplichting aan den ouden Heer BLOMMESTEYN heb, daar ik hem ook altijd dankbaar voor wezen zal, ik wil toch mijne dochter niet geven aan een' karel als BLOMMESTEYN.'

ANTJE deed niet anders, dan schreijen, daar haar woorden ontbraken, om de droefheid van hare ziel uit te drukken: ja, het klom zelfs in haar hart nu en dan op, dat het waarlijk beter geweest zou zijn, dat BLOMME-

STEYN nooit uit *Groenland* was teruggekomen.

Nadat BLOMMESTEYN vrij laat opgestaan was, kwam hij beneden bij zijne ouders, die hem ieder in hunnen smaak de oorzaak van zijn late te huiskomst en de reden van den deerlijken gehavenden toestand, waarin zij hem nu nog ontmoetten, afvroegen. BLOMMESTEYN verhaalde vlak op alles, zoo als het gebeurd was, zonder eenige omwegen te maken, waarop vader BLOMMESTEYN hem eene zeer lakonische vermaning toevoegde, om zich voortaan te wachten voor zulke dwaasheden, en dat hij hem nu niet lastig zou vallen met aanmerkingen en verdere berispingen, daar zijn wond duidelijk vertoonde, welk duur leergeld hij gegeven had; ook dat hij hem raadde, om binnen de eerste week of twee geen' voet buiten de deur te zetten, want dat de jongens hem op straat met de vingers zouden nawijzen. Moeder BLOMMESTEYN had andere bedenkingen, bij voorbeeld: wat of Juffrouw ANTJE WYNSTOK wel zou zeggen, als haar zoo iets ter oore kwam: dat dat muisje een heel leelijk staartje zou kunnen hebben, dat zij vreesde, dat de ouders van die Juffrouw geen' zin zouden hebben in zulk een' toekomenden schoonzoon; dat het haar wel speet, dat het de eigen dag gebeurd was, dat haar man om de verkeering verzocht had, enz. BLOMMESTEYN antwoordde op dit alles niets, maar kon toch niet nalaten zijn' va-

der te vragen, hoe hij in dat aanzoek geslaagd was bij de ouders van ANTJE. 'Geslaagd of niet geslaagd,' zeide hij, 'ik heb veertien dagen uitstel gekregen: en het scheen mij toe, dat de Heer WYNSTOK nog een ander plan in het hoofd had: althans ik kon wel merken, dat de oude Juffrouw meer dan hij op uwe hand was....' Terwijl zij nog zoo zamen praatten, bragt een meid een' brief binnen: en vader BLOMMESTEYN zeide terstond, 'dat is de hand van den Heer WYNSTOK.... wat mag die te schrijven hebben.' Hij zetten zijne bril op en onder het lezen schudde hij driemaal het hoofd. 'Wat is het mijn kind! wat is het kindlief!' vroeg moeder BLOMMESTEYN. 'Wat zou het wezen, moeder!' antwoordde hij, 'wat anders, als dat de zaken van onzen JOHANNES ellendig slecht staan. Luister maar eens, wat WYNSTOK schrijft.'

Mijnheer! zeer geachte vriend!

'UEd. weet, wat 'er gisteren tusschen UE. en mij afgesproken was, dat UE. over veertien dagen nader berigt van mij krijgen zou, maar tusschen beide gekomen voorvallen maken het overtollig, dat ik dien tijd van beraad houden zou, dewijl ik (en mijne huilvrouw mede) het volstrekt voor eene afgedane zaak houden, dat 'er in het door UE. gedane voorstel niet zal getreden worden.

Bij monde hierover wel eens nader. Ik hoop intusschen, dat dit voor het overige geene stremming in onze oude vriendschap maken zal, en na mijn' groet aan Mejuffrouw uwe beminde verzocht te hebben, blijf ik met alle achting,'

UE. ootmoedige Dienaar

JAN WYIVSTOK.

Onze BLOMMESTEYN werd onder het lezen rood en bleek.... en zeî: 'die vervl.... VAN WIERINGEN,' en trapte op den onschuldigen vloer: 'als ik mijn bloed aan hem koelen mogt, dan zou ik hem den hals breken...' 'Foei! foei! kind,' zei moeder BLOMMESTEYN, 'zoo spreekt geen christenmensch: dat strijdt tegen de Tien Geboden.' 'Me dunkt,' zeî de oude BLOMMESTEYN, 'dat zulke praat weinig te pas komt van iemand, die het gisteren zoo van den onguren gemaakt heeft, dat hij maar bij louter geluk uit Schouts handen gebleven is.... Maar gedane dingen nemen geen' keer.... en dus moet gij het u maar zoo veel mogelijk getroosten: en 'er sterven 'er maar weinigen aan eene blaauwe scheen. De eerste veertien dagen zijn de ergste, en die tijd duurt maar kort. Gij moet die toch te huis blijven, om met een ordenlijk aangezicht op 's heeren straten te kunnen verschijnen. 't Spijt mij nu van achteren vrij wat, dat ik gisteren die moeite gedaan heb.' 'Denk maar kind,' zeî moeder BLOMMESTEYN, 't is om bestenswil geweest. Ik zou, als ik wat vlugger

ter gang was, zoo aanstonds mijn beste samaar aantrekken, en naar onze vriend en vriendin WYNSTOK gaan.... Ik geloof toch nog, dat Juffrouw ANTJE onzen JOHANNES inwendig heel lief heeft.' 'Dat zal haar weinig baten,' hernam vader BLOMMESTEYN, 'en ik zou u maar raden geen moeite meer te doen.... maar ik zal het den Makelaar WYNSTOK betaald zetten, dat zal ik. Hij kan zijn courtage-rekening met mij wel sluiten. Hij zal na van daag geen penning meer aan mij verdienen, dat zal hij niet.'

Vele, zeer vele verwijringen deed nu BLOMMESTEYN zich zelven, toen hij weldra, na het eten, zich weder naar zijn slaapvertrek begaf, daar nog zoodanig zijn ligchaamsgestel (schoon bovenal zijn geest) van streek was, dat hij, op raad van zijne goedhartige moeder naar bed ging, liever, dan dat hij zoo bleef zitten hangen. Maar, schoon hij zich wel van onvoorzigtigheid en onbedachtzaamheid beschuldigde: eigenlijk had hij, in zijne oogen, zich aan geen wezenlijk misdrijf schuldig gemaakt, dat zulk een noodlottig gevolg verdiende. Hij nam wel het besluit, om hoe eer hoe beter naar het huis van den Heer WYNSTOK te gaan, en zich daar, zoo goed mogelijk te verdedigen; daar hij, en gansch niet ten onregte, onderstelde, dat hij in het hart van ANTJE, en misschien ook bij hare moeder, eene voorspraak zou vinden; maar niettegenstaande de aangewende heelmiddelen, zagen

'er zijn voorhoofd en neus, waarop hij bijzonder neêrgekomen was, zoo afschuwelijk uit, dat hij zich niet op straat durfde vertoonen, en het dus nog veel minder geraden was, dat hij zoo gesteld bij ANTJE zich zou gaan verdedigen, daar zijn ellendig gehavend aangezicht hem zoo hevig aan zou klagen. Beklagenswaardig was zeker BLOMMESTEYN in het oog der onpartijdigen, maar gansch anders werd hij door meest allen, die hem kender, behandeld.- Ook nog zou alles eerder gesmoord zijn geworden, indien niet VAN WIERINGEN zich nu veroorloofd had, om BLOMMESTEYN te belasteren, op zoodanig eene wijze, als de liefdelooze wereld aangenaamst is: en wel voornamelijk liet hij zulks aan het huis van den Heer WYNSTOK door zijn' vriend VAN DALEN doen, die BLOMMESTEYN niet minder haatte, dan VAN WIERINGEN zelf. VAN DALEN maakte dan reeds weder in den namiddag van den volgenden dag eene boodschap aan het huis, bij den Heer WYNSTOK, en verhaalde aan de ouders, terwijl 'er Juffrouw ANTJE bijzat, nu in het lange en breede, daar hij de historie 's morgens maar kort verteld had, welk eene verbazende ontsteltenis, of 'er in den verlopen nacht, aan het huis van den ouden Heer BLOMMESTEYN had plaats gehad. Zijn LEENTJE was 'er zelfs nog geheel door van haar stel af, zoo was zij geschrikt van haar' broêr JOHANNES, toen hij dan eindelijk te huis kwam. 'Ik wenschte,' zeide de Heer

WYNSTOK, 'alles gaarne eens haarklein te weten: want 'er zal van avond op mijn kollegie wel naar gevraagd worden.' 'Ja gij begrijpt,' zeide VAN DALEN, 'gij begrijpt, door de betrekking, waarin ik tot Juffrouw LEENTJE sta, waardoor toch waarschijnlijk BLOMMESTEYN mijn zwager worden zal, is het voor mij nog al delikaat. Ik heb ook waarlijk anders voor hem te groote achting... ik had daarom dezen morgen veel verbloemd, maar als ik u plaisier kan doen, dan zal ik, zonder dat ik achterhaald wil worden, 'er wel zoo veel van zeggen, als ik 'er van weet.... en wel uit de eerste hand.'

WYNSTOK. Ga uw gang, ga uw' gang.

VAN DALEN. Toen.... en vroeger weet ik van de historie van BLOMMESTEYN niet, toen hij hier van daan kwam, was hij, zoo als men dat noemt, reeds niet brand schoon....

De oude Juffrouw WYNSTOK. Met uw welnemen, Mijnheer VAN DALEN! toen hij hier de deur uitging, was BLOMMESTEYN, schoon hij met ANTJE van den maaltijd kwam, die aan boord van het jagt gegeven was, zoo nuchter en bekwaam, als ik een mensch verlangen zou. En, toen mijn man hem een glas wijn aanbood, heeft hij slechts een paar kelkjes gedronken, en niet meer.

VAN DALEN. Dat kan zijn, Mejuffrouw! maar toen hij het koffijhuis op den Dam inkwam, was hij mooitjes bestoven, althans zoo heeft men mij verteld; nu, tusschen dit en den

Dam, is menig eene gelegenheid, om zooveel in te nemen, dat men het weg krijgt. Gij moet begrijpen in het Noorden heest hij, ongelukkig genoeg, waarschijnlijk den smaak in sterken drank weggekregen. Hoe het zij, hij kwam althans het koffijhuis instuiven, en raakte daar in 't gelag met den Onderschout VOET KNECHT. Nu, geheel *Amsterdam* weet, dat die het met zoo een' knaap aanlegt, dien men den brandewijn uit de wangen tappen zou, niet viesch is. Daar zette hij 'er, in een' korten tijd, voor zijn hoofd, nog twee of drie flesschen wijn in, en gelijk het op een oud ijsje ligt vriest, zoo raakte hij meer en meer overstuur. - Ongelukkig was 'er ook de Heer VAN WIERINGEN, die daar een dammetje, onder een kannetje bier, zat te, spelen, en voornemens was, om naar huis te gaan, als het spelletje uit was.... maar BLOMMESTEYN, de hemel weet waarom, zocht zoodanige kwestie tegen VAN WIERINGEN, dat en dambord en schijven op den grond raakten, en 'er een ijsselijk leven moet geweest zijn, om toen BLOMMESTEYN tot bedaren te brengen. Evenwel dit gebeurde, door dat de Onderschout, als een gekwalificeerd persoon, tusschen beide schoot, en hem beduidde, dat, als hij zoo wilde voortgaan, hij zich genoodzaakt zou zien, om zich daar verder mede te bemoeijen; maar het kwam nog tot een bijlegger; en nu moest 'er al weêr wijn wezen, om de kwestie af te

drinken. Dat geschiedde in de ruimte... en nu, zoo al pooijende, gelijk dat onder jongeluï gaats, die zulke havens bezoeken, (want ik kom 'er zeldzaam) kwam men op het denkbeeld, om eens, eer men naar huis ging, in den *Pyl* aan te gieren, en te zien, wat daar op schotel was. Niemand was daar genegener toe, dan BLOMMESTEYN, maar onder voorwaarde, dat zij allen, die 'er waren, meê zouden gaan. Zoo sukkelde dan ook VAN WIERINGEN mede, die hoopte, dat hij BLOMMESTEYN voor verdere buitensporigheden bewaren zou, omdat hij zag, hoe ver of hij heen was, schoon die anders een zeer groot vijand is, even als ik, om zulke huizen te bezoeken, omdat hij het eigenlijk beneden de waarde van een' fatsoenlijk man acht.... maar wat doet men niet, om een' vriend te behouden?

ANTJE. (*die zich zoolang verbeter en voor zich gezien had, op een' scherpen toon*). Een vriend, zegt gij, Mijnheer VAN DALEN?

VAN DALEN. Ja een vriend, Juffrouw ANTJE! Men was al gaauw aan den *Pyl*, en daar raakte BLOMMESTEYN, schoon hij anders, zoover ik althans weet en hoe niet zonder reden, bekend staat, voor een hupsch jongman, die zijne wereld verstaat, en daar raakte BLOMMESTEYN geëngageerd met eene van die geschilderde dametjes; dit zag de Heer VAN WIERINGEN, en in aanmerking nemende, dat hij verplicht was, voor hem te zorgen, deed hij zijn best, om BLOMMESTEYN, die

toch in allen gevalle te fatsoenlijk was, om zich met zulke vrouwluî gelijk te stellen, uit die conversatie te brengen. - En daar vat BLOMMESTEYN ongelukkig (maar wat doet een mensch niet, als 'er wat in zit?) het idé uit op, dat VAN WIERINGEN ook door de aantrekkelikheden, NB. van dat dametje, getroffen is - en uit loutere jaloezij, maakt hij daar zoodanig eene rusie, dat hem, de kastelein de deur van den *Pyl* uitzet. - Toen raakte hij, hoe, weet de hemel, in een gevecht met de Ratelwachts, daar hij met alles, wat hem zag, kwestie zocht. Die zijn 'er niet lui bij, en wat zouden die menschen ook al veel anders doen, die aan het slaan met hunne halve piekjes en sabeltjes, en het lijkt, dat hij door hun toen eenige stompen gekregen heeft, waarvan hij in de eerste half dozijn jaren misschien nog wel de lidteekens dragen zal.... Het spijt mij magtig van den goeden jongen, maar bovenal nog van de familie.

De Heer WYNSTOK. Ik had niet gedacht, dat in dien BLOMMESTEYN zulke haren zaten, Hadt gij dat wel gedacht, vrouw?

Juffrouw WYNSTOK. Als alles zoo de waarheid is, als de Heer VAN DALEN daar verhaalt, dan valt hij mij zeer uit de hand.

VAN DALEN. Ik hoop niet, dat gij 'er aan twijfelt, Mejuffrouw!

Juffrouw WYNSTOK. Men zou toch ook verkeerd kunnen onderrigt zijn. Van hooren zeggen liegt men veel.

VAN DALEN. Neen! neen! ik sta 'er u voor in, dat ik alles juist weet. En ik heb althans geene reden, om de zaak op zijn ongunstigst te vertellen.

Juffrouw ANTJE (*met verbittering*). Dat kan men somtijds niet weten.... 'Er zijn wel eens uitzigten.... 'er zijn ook wel eens betrekkingen....

VAN DALEN. Ja ik weet het wel, Juffrouw! dat de waarheid te zeggen, wegens personen, omtrent welke men bevooroordeeld is, zelden anders dan kwalijk opgenomen wordt.

De Heer WYNSTOK. Maak u niet moeilijk, Mijnheer! ik zeg u hartelijk dank voor uwe inlichting.... ik neem u alles in dank af - en zie maar weêr het oude spreekwoord bevestigd: men ziet de luî wel op den kop, maar niet in den krop. Evenwel, ik begon al zoo langzamerhand een kwaad oog op BLOMMESTEYN te krijgen. Hij was zoo stil.... veel te stil voor een jong mensch, en stille waters hebben, dat ziet men nu alweêr, diepe gronden.

Nadat nu VAN DALEN, op eene zoo kwaadaardige wijze, als hem mogelijk was, BLOMMESTEYN belasterd had, verliet hij den Heer WYNSTOK. Deze zegende nu zich zelve, over zijne groote wijsheid, dat hij maar op het eerste bericht af, het bewuste briefje aan den ouden Heer BLOMMESTEYN gezonden had. Moeder WYNSTOK schortte haar oordeel op, en had me-

delijden met haar lieve ANTJE, welke zij wist dat veel meer van BLOMMESTEYN hield, dan van VAN WIERINGEN. ANTJE was innerlijk bedroefd, en sprak heel weinig. Alleen, toen haar vader onder het eten zeide: 'Nu dunkt mij, ANTJE, nu zal u de keus niet moeilijk. vallen, tusschen BLOMMESTEYN en VAN WIERINGEN: of liever, gij zult u nu tot den laatsten bepalen, dat is een jongman zonder vlek of rimpel....' 'Hij schijnt toch,' antwoordde ANTJE, 'mede in het gezelschap geweest te zijn, met BLOMMESTEYN. Als hij dan zoo een heilige is, mogt hij daar ook wel van daan zijn gebleven.... Ik houde BLOMMESTEYN, met al zijne gebreken, voor veel opregter, dan die Mijnheer VAN WIERINGEN.'

'Nu, nu,' hernam vader WSYNTOK. 'Ik zou toch zoo een' ploert als BLOMMESTEYN niet verdedigen, dat staat een meisje, als gij zijt, heel leelijk.'

Des avonds, toen vader WYNSTOK uit zijn kollegie te huis kwam, verhaalde hij, hoe geheel *Amsterdam*, (dat was dan die kring van zijne kollegie-broeders) het gevalletje van BLOMMESTEYN wist, en dat waarlijk VAN DALEN hem vrij wat gespaard had: want dat 'er heel veel meer ten laste van dien jongen Heer liep.

Niets ongemeens wedervoer intusschen aan BLOMMESTEYN, daar toch de wereld genegen

en gereed is, om niet alleen altijd het ergste van iemand te gelooven, maar de kwaadaardigheid meestal, bij de geringste struikeling, vooral van jonge, lieden, die anders in een goed gerucht staan, vermaak scheidt in, al lasterende, die struikelingen tot misdrijven te vergrooten, - Jonge lieden, die nimmer openbaar gestruikeld hebben, verzwaren den misstap uit zekeren hoogmoed, om zich zelve in een glansrijk licht te plaatsen, als of hun voet nooit uit zou glippen. Andere van dien levensstand, op welke vrij wat te zeggen valt, pogen hunne fouten, door het vergrooten van de struikelingen van anderen te vergoelijken, en kruipen achter de schaduw dier vergroote beelden weg - terwijl, helaas! lieden van meerdere jaren, van meerder ondervinding, en vooral hoog bedaagden, als door zekeren wrevel tegen de jeugd, die voor hun, onherroepbaar, vervlogen is, ingenomen, zich schijnen te verblijden, dat het opkomend geslacht, althans in hunne verduisterde oogen, slechter is, dan zij, vergetende wat 'er staande hunne jonkheid is gebeurd, in dien tijd des levens waren. - Maar stappen wij van de treurige beschouwing dier lage zijde van het menschelijk karakter af, en merken wij alleen op, dat, schoon men dikwerf hoort voorgeven, dat, in groote steden, de laster omtrent de onderscheiden leden, welke die maatschappij uitmaken, minder plaats heeft, dan in kleinere of

op het platte land, dat voorgeven meer in schijn dan in waarheid bestaat. Immers, even goed verspreidt de laster in eene grootere verzameling van menschen, haar vergift door den kring van bekenden, waar hij van hetzelfde zich een gunstige uitwerking belooft, als in eene kleinere; maar in de laatste kent men alle elkander. - Dit is het zoo algemeen geval niet in grootere steden, en dus doet daar de laster slechts geen meerder kwaad, dan in zijn vermogen is.

Zeventiende hoofdstuk.

't Laat zich moeilijk beschrijven, in welk cene treurigen toestand BLOMMESTEYN in zoo kort een' tijd zich zag neêrgestort. Van de aangename hoop, om zich eerlang doop het huwelijk verbonden te zien aan het eenige meisje, dat ooit eenigzins zijne aandacht getrokken had, was hij eensklaps verstoken geraakt, ja, het hield ook verscheiden dagen aan, eer hij het wagen durfde, om op het kantoor van zijnen vader te komen, laat staan op 's Heeren straten te verschijnen, en nog minder, om een bezoek af te leggen aan het huis van den Heer WYNSTOK. Het was toch eindelijk zoover met hem gekomen, nadat hij ruim veertien dagen het huis gehouden had, dat hij besloten had, vooral op raad van zijne moeder, om, 'er kwam dan van wat het wilde, een bezoek te geven aan den laatsten, en hem zonder omwegen van alles te onderrigten, toen op het zelfde oogenblik bijna, dat hij gereed stond, om de

deur uit te gaan, de Heer VAN DALEN binnenkwam, wien hij, niets ergs vermoedende, zijn voornemen bekend maakte. Deze wenschte hem bij eenen handdruk geluk met zijne herstelling, en betuigde hem deswegens zijne hartelijke blijdschap, 'maar,' voegde hij 'er bij, 'schoon gij ouder en wijzer zijt dan ik, zou ik u toch wel durven aaden, juist niet van uw plan af te zien, om eens uit te gaan, maar om nog een bezoek bij den Heer WYNSTOK af te leggen; daar ik in het zekere onderrigt ben, dat reeds gisteren met goed gevolg, door den Heer VAN WIERINGEN, verkeer bij Juffrouw ANTJE WYNSTOK verzocht is, en dat de zaken, tusschen de jonge luê uitmuntend stonden. Ik wil u liefst het onaangename van eene aswijzing, die wiskunstig zeker is, besparen.'

Zoo groot eene spijt had BLOMMESTEYN nog nooit gevoeld, en bij sloeg als een radelooze met zijne vuist zich voor het hoofd, de verschrikkelijkste scheldnamen tegen VAN WIERINGEN uitbrakende. Zijne moeder die, een ontroerd getuige van dit tooneel was, bad, dat hij toch bedaren zou: en afzien van zijn voornemen, om naar de vrienden WYNSTOK te gaan.... 'Als gij daar den Heer VAN WIERINGEN aantroft,' voegde zij 'er bij, 'dan mogten 'er ongelukken, ja manslag, van komen....' 'En ik zal evenwél gaan,' zeide BLOMMESTEYN, 'er komt dan van wat het wil....' en zoo, ging

hij met verhaaste stappen de deur uit, en de Heer VAN DALEN stelde moeder BLOMMESTEYN gerust, door te zeggen: 'Maak u niet bekommerd, maak u niet bekommerde 'Er zal geen kwaad van komen, ik sta u in voor den Heer VAN WIERINGEN, die heeft zoodanig eene bedaardheid van geest, dat uw zoon, al bleef hij zoo onstuimig, geene gelegenheid vinden zal, om met hem weder in een hoog loopend verschil te raken.... en wie weet, of zich JOHANNES niet nog onder weg voorzigtig bedenkt, en van zijn plan af ziet.'

De menschkunde van VAN DALEN bedroog zich niet, want nadat BLOMMESTEYN eenige groote stappen buiten het huis zijner ouderen gedaan had, ontmoette hem een buurman, die hem staande hield, om hem geluk te wenschen met zijne beterschap, doch ook tevens, om eens ter dege op te nemen, hoe, hij 'er uitzag. Deze sloeg zijn handen in een, zeggende: 'wel mijn lieve tijd! durft gij het wagen met zulk een gezicht op straat te komen! Gij moogt er nog wel een' doek voor houden, of gij zoudt 'er de roos in kunnen krijgen, en dan was het nog wel tienmaal zoo erg. 't Is nog om van te schrikken.'

Deze uitboezeming deed BLOMMESTEYN besluiten, om, ondanks zijn vast genomen besluit, niet naar den Heer WYNSTOK te gaan, maar zoo onmiddellijk terug te keeren, dat kon ook

niet aankomen. Dan zou hij een belagchelijk siguur, in de oogen van VAN DALEN maken. Hij besloot dus, om in de *Nieuwe Stads Herberg* te gaan, en daar, zoo mogelijk, zijne zorgen wat te verstroijen door het gezelschap, dat hij er bijeen mogt vinden, en tevens door het fraaije uitzigt op het *IJ*. - Daar gekomen zijnde, vond hij tot zijn genoegen, weinig gezelschap, maar onder hetzelfde een man van reeds eenige jaren, die als een orakel daar zat te praten over alle de staatkundige gebeurtenissen, de daden van de Stads Regering en die van de Staten met de stoutste vrijmoedigheid gispende en beoordeelende, en geene namen, hoe achtbaar ook, sparende. 'Voorzigtig CAMPOOTJE! voorzigtig CAMPOOTJE! dat draaft wat hard,' mogt 'er tusschen beide eens gezegd, worden, maar hij bleef onverschrokken voortgaan, tot dat allen een voor een heen gegaan waren, en hij eindelijk alleen bleef zitten met BLOMMESTEYN, die nu begon op te maken, dat het waarschijnlijk niemand anders was, dan de vermaarde CAMPO WEYERMAN, waarvan men toen den mond vol had, als van een' zeer geestigen knaap, doch alles behalve van lofwaardige zeden. BLOMMESTEYN kon niet nalaten, om hem te vragen: 'of hij de Heer CAMPO WEYERMAN was?' 'Net geraden, Mijnheer!' antwoordde hij.... 'Weet gij dat door eene hemelsche of helsche inblazing?... 'Door geen van beide,' zei

BLOMMESTEYN, 'maar ik vermoedde het zoo uit het een en ander....' 'Ja, ja,' gaf WEYERMAN te verstaan, 'ik ben bekend als de bonte hond. Soms doet het goed, en soms kwaad.... Nooit heeft het mij meer goed gedaan, dan op een reisje naar *Lyon*.... Daar had ik het ongeluk of het geluk, mag ik wel zeggen, van onder de bende van CARTOUCHE te vervallen, en kwam in de herberg, waar die beruchte kapitein zelf logeerde. Hoe, weet ik niet, maar hij had van mij gehoord, en het duurde niet lang, of wij raakten met malkander in gesprek, als of wij de intiemste vrienden van de wereld waren; hij had zelfs zoodanig een welgevallen in mijne verhalen, dat hij mij voorsloeg, om mij bij zich te engageren, waarvoor ik hem echter vriendelijk bedankte, en toch was hij zoo wel met mij te vreden, dat hij mij niet alleen een pas gaf, die mij veilig kon doen voortreizen, maar uit edelmoedigheid eene beurs met Louizen schpnk.... Ja! ja! Mijnheer! ik heb nog wel aanzienlijker kennissen. Nog dezer dage heb ik van den Czaar van *Rusland* onverwacht een bezoek gehad. Hij kwam geheel incognito bij mij, dat is te zeggen, niet zoo als vele groote Heeren incognito reizen, dat zij door hun strengst incognito het meest bekend zijn.... Neen, ik wist niet, dat ik zoo een' groot sinjeur voor mij had, en babbelde op mijne wijze voort, dat hem toch zoo wel scheen aan te

staan, dat hij mij den volgenden dag bij zich liet ontbieden, en mij den voorslag deed, om hem naar *Rusland* te volgen, onder aanbieding dat ik daar den rang van geheimraad en historieschrijver zou bekleeden.... Maar CAMPO bedankte ook den Czaar, zoo als hij CARTOUCHE gedaan had. Ik ben te veel voor de vrijheid; en mijne pen moet zoo vrij zijn, en vrij blijven.... en hoe zou dat die van een vorstelijk historieschrijver zijn? 't Is toch maar, wiens brood men eet, wiens woord men spreekt. Een bezoldigd vorstelijk fabelschrijver dat zou nog wat kunnen aan komen.... Maar, mij dunkt, gij ziet zoo treurig, Mijnheer! Ik hoop toch niet, dat ik u bedroef met het geen ik daar van den Czaar zeg.'

'Neen! neen! Mijnheer WEYERMAN, hernam BLOMMESTEYN, 'geheel niet; maar dat herinnert mij zoo aan het een en ander, dat mij binnen de laatste weken gebeurd is....' Nu begon WEYERMAN nieuwsgierig te worden, en zag al spoedig zijne nieuwsgierigheid geheel bevredigd, door een breedvoerig verhaal, dat BLOMMESTEYN van zijnen ongelukkigen minnehandel gaf; het welke WEYERMAN met de uiterste oplettendheid aanhoorde.

Deze allezins gevaarlijke man behoorde tot die lieden, welke door hun bevallig voorkomen, en schrijnbare deelneming, den min doorzigtigen en onergdenkenden, tot welke BLOMMESTEYN be-

hoorde, gereedelijk uitlokken, om voor hun, als waren zij jaren lang vrienden geweest, de geheimen van hun hart bloot te leggen.

Toen BLOMMESTEYN ophield, zeide WEYERMAN, met eene schijnbare deelneming: 'Wel mijn goede Mijnheer BLOMMESTEYN, wel ik beklaag u in uw geval, en wel het allermeest, daarom dat gij het u zoo aantrekt.'

BLOMMESTEYN. En wat zoudt gij dan doen?

WEYERMAN. Wat ik doen zou? Papa en mama WYNSTOK uitlagchen, en met haar kostelijk dochttertje laten zitten.... en maar hoe eer zoo beter een ander lievertje opzoeken; daar dan meê arm in arm de deur van Mijnheer WYNSTOK voorbijwandelen en heel onderdanig groeten; dan zal misschien dat ANTJE met een van spijt zwellend kropje, op hare sneeuw witte tandjes knarsen.

BLOMMESTEYN. Maar gij begrijpt Mijnheer WEYERMAN! ANTJE is in alles onschuldig....

WEYERMAN. Och mijn lieve vriend! dat geloof ik gaarne, maar zij zal 'er de tering niet van zetten, dat zij u niet krijgt; vooral omdat zij al een' ander minnaar heeft. Zie, ik ben een man van veertig jaren, en ik durf zeggen, dat ik in die zaak ook niet zonder ondervinding ben. Ik heb een enkel, zeer enkel meisje, om een' mislukten minnehandel, of om den dood van haar' vrijer zien creperen van pure droefheid; maar nooit een, als zij weêr een' ander minnaar in

de plaats kreeg. Wees wijs, mijn vriend! wee, wijs, en stoor 'er u toch ook niet aan, want dan heeft uw medeminnaar de grootste satisfactie. Maar wees toch voortaan voorzigtiger in den omgang met meisjes. Men komt 'er veel eer aan als van af. Och mijn lieve kostelijke, jonge Heer! Gedenk 'er mij bij. Een minnares is als een boek, indien gij 'er al te stijf op staroogt, dan wordt gij 'er door bedwelmd, en het stort u in den huwelijkslaap, want menig jongman, die maar eene maitres zoekt, vangt eene huisvrouw, en staat, gedurende zijn geheel leven als een verloren schildwacht op den post van naberouw, tot dat hij wordt afgelost door den dood, die hem of ontlast van het pak des levens of van den last des huwelijks. - Ik weet u ook voor eerst geen beter raad te geven, dan dat gij u verstrooiing bezorgt in vrolijke gezelschappen.

BLOMMESTEYN. Maar gij ziet, hoe ik gesteld ben.... ik kan eigenlijk nog nergens verschijnen...

WEYERMAN. Om die kleine blessuur.... kom, kom, stoor u daar niet aan. Ik zal u morgen avond wel ergens introduceren, daar men op geen kreukje in het vel ziet. Het is in een gezelschap van poëten, schilders en muzikanten: daar ziet men zoo naauw niet: het komt alle weken op de Lauriergracht bij malkander.

BLOMMESTEYN. ja, maar ik heb geen kennis

aan de poëzij, en heb alleen in mijne vroegste jeugd maar wat teekenen geleerd.

WEYERMAN. Wel dat doet 'er ook niemendal toe. Wij komen daar bij malkaâr, om ons te diverteren. En ik verzeker u, als gij 'er een' halven avond geweest zijt, dan zullen alle de muizennesten uit uw hoofd weggetooverd zijn. Alles wordt gewoonlijk met een soupetje en een danspartijtje besloten. 'Er komen ook Acteurs van den Schouwburg, en die brengen dan zoo wat Actrices meê: kortom het is 'er het leven van vrolijke fransje.

BLOMMESTEYN was zeer ingenomen met dit gesprek van WEYERMAN, en om kort te gaan, hij gaf tegen den volgenden dag zijn woord, dat hij bij hem komen zou, om van zijne uitnoodiging gebruik maken, en zich naar den raad, dien hij hem gegeven had, gedragen. Zijne ouders waren niet weinig verwonderd, toen hij te huis gekomen, in eene geheel andere en betere luim was, dan bij zijn heengaan; en toen zijne moeder hem vroeg, 'of hij bij de vrienden WYNSTOK geweest was?' gaf hij te verstaan, 'dat hij, daar nu alles zoo ongelukkig geloopt was, maar besloten had, om geheel van ANTJE af te zien.' 'Wel zoo, wel zoo,' zeide moeder BLOMMESTEYN, 'dat valt me uit de band.' Doch vader BLOMMESTEYN, die hoopte, dat hij, als die vlaag over gedreven was, hem weêr geheel voor zijn kantoor zou gewonnen

hebben, verheugde zich 'er inwendig niet weinig over.

Toen vader BLOMMESTEYN evenwel den volgenden dag verstond, dat zijn JOHANNES kennis gemaakt had met den beruchten CAMPO WEYERMAN, en dat hij dien avond door hem in een gezelschap zou worden ingeleid, bekoelde deze vreugde aanmerkelijk: te meer, toen hij na zijne vaderlijke raadgeving, om liever zich niet in die verkeerung te begeven, alleen tot antwoord van JOHANNES kreeg: 'Een man een man, een woord een woord, vader! Heden avond moet ik die partij eens opnemen; en bevalt zij mij niet, wel met eens ben ik niet bedorven. Om wie zou ik het laten; daar mij ANTJE WYNSTOK de bons voor altijd gegeven heeft.' Vader BLOMMESTEYN schudde het hoofd, toen hij 's avonds de deur uitging, en zeide tegen zijn vrouw: 'het spijt mij kind! maar het hoofd van onzen JOHANNES is op hol. En ik weet waarlijk niet, hoe ik hem weêr tot stilstaan zal krijgen'

'Wij moeten het eens met onzen FREDERICUS overleggen,' was de onnoozele raad der moeder, 'die weet toch vele dingen....' 'Wel, mijn lieve moeder!' zeide vader BLOMMESTEYN, 'laat onzen FREDERICUS, als hij aan de studie komt, maar voor zich zelve zorgen.... Ik heb een zwaar genoeg hoofd over hem: nog meer als over onzen JOHANNES; als ik dien maar eens weêr op het regte spoor kan krijgen.'

BLOMMESTEYN ging ondertusschen dien avond naar WEYERMAN, die hem zijn verblijf had aangeduid, en vond hem daar voor den schilders-ezel zitten, met het palet in de eene en het penseel in de andere hand, bezig met het schilderen van een Fruitstuk. Zoo als hij BLOMMESTEYN zag, wierp hij palet en penseel neder, en verwelkomde hem zoo vriendelijk, als of zij twintig jaren kennissen geweest waren: en nadat hij de vrouw, die hij voor BLOMMESTEYN den naam zijner huisvrouw dragen deed, vaarwel gekust had, met bijvoeging: 'Tot van nacht....' dat zij zuchtende beantwoordde: 'Ja, tot morgen ochtend!' stapten zij te zamen de deur uit, en begaven zich naar de Lauriergracht, waar reeds voor een goed gedeelte het gezelschap bij een was. Onder anderen bevonden zich daar JAN GOEREE^(†), ROBBERT HENNEBO, en de schil-

- (†) Van den Schilder en Dichter JAN GOEREE, welke, gelijk ook trouwens uit bijna alle zijne Gedichten blijkt, een zeer groot *Bon vivant* was, is mij eene Anecdote verhaald, door een' geloofwaardig man, die het uit den mond van een' der tijdgenooten en medgezellen van GOEREE, meermalen, gehoord had; welke tot eene zeer beslissende proeve dient, hoe zeer deze aan de gezelschappen en vermaken verkleefd was. - JAN GOEREE, dan, reeds eenigains gevorderd in jaren, begon een sukkelend leven te lijden; door eene toringkwaal, welke hij zeker wist dat vrij spoedig een einde aan zijn leven maken zou. Dezelve nam snel toe, terwijl hij echter zijne partijen zeer getrouw bijwoonde, ja meer dan zijne omstandigheden toelieten. Hij was in eene bekende herberg bij de goede vrienden, tegen zekeren dag, op eene partij genoodigd, maar de Doctor die hem 's morgens bezocht, verklaarde hem, dat hij waarschijnlijk 'er zeer kors zijn zou. GOEREE vroeg: 'hoe lang?' 'De doctor antwoordde, dat hij, alle kunstmiddelen getrouw gebruikende, nog misschien vier- en- twintig uren zou kunnen leven.' 'En zoo ik die partij van daag bijwoon' liet hij volgen. 'Dan eenige uren korter,' voerde hem de doctor toe. - Nu nam GOEREE zijn besluit, liet zich 's avonds met een sleedje naar de herberg voeren en aan tafel brengen: woonde de partij nog met vrij wat opgeruimdheid bij - doch stierf aan tafel in 't gezelschap zijner vrienden. - Ik haai niet alleen deze Anecdote aan, als een bijdrage tot het karakter van dien Dichter, maar ook nog, om tot een staaltje te dienen van de verregaande losheid van leven van dat tijdsgewrichr, waarin zoovele, en in gelijke mate, met GOEREE deelden.

der SWANENBURG; broeder WEYERMAN werd met luid gejuich welkom geheeten: te meer daar hij nog ie nand medebragt, waarover hij geen de minste versooning vroeg: daar JAN GOEREE, oogenblikkelijk, zei: 'Best broer CAMPO! best! Hoe meer zielen, hoe meer vreugd.' Eerst werden de nieuwtjes van den dag bepraat, en toen ging men over tot het voorlezen van onderscheiden vrolijke stukjes, die deze en gene bij zich hadden. JAN GOEREE had weinig moeite, om HENNEBO te bewegen, tot het voorlezen van een gedeelte uit zijn' *Lof van den Jenever*. Toen deze daar een honderd regels van opgezegd had, barstte GOEREE uit; 't Is

maar jammer, 't is maar regt jammer, dat, wij den deftigen KLAAS BRUIN, hier niet hebben, die zou dan, zoo zijn botte hertens niet geheel voor gevoel onvatbaar en zijne reukgenuwen niet geheel verstompt zijn, begrijpen, dat de *Jenever* waarlijk een rijker stof om te bezingen is, dan dat waterachtige *Soelen* van den Heer BEUDEKER.' 'ja! Ja!' viel hem WEYERMAN in de rede, 'gij lust toch met dat alles den wijn van den Heer BEUDEKER wel, en dat heeft u, hoe gij nu ook op KLAAS BRUIN schimpen moogt, deze regels voor zijn *Soelen* doen plaatsnemen:

't Zij zomers warm, 't zij 's winters koel,
 Het is op Soelen altijd soel;
 De herfst schaft wijn om te verpozen,
 De lieve lente strooit er rozen,
 Men leeft er buiten stadsgewoel;
 Het is op Soelen altijd soel.

'Ik bedank u voor dit snuisje,' zeî JAN GOEREE; 'maar heb alleen de goedheid dat gij 'er niets in uw weekblad van meld, ik mogt 'er anders zoo af komen, als de goede dichter SCHIM.'

'Wel, wel,' hernam WEYERMAN, 'hij is 'er met zijn gedicht op het Maassluische Orgel nog al wel afgekomen, waarop hij de volgende regels met gouden letters, zeker uit Christelijke nederigheid, heeft laten schilderen.

Nu moogt ge, o kerk, het kunstgeluyt
 Des orgels drinken met uwe ooren,
 't Geen Salem sticht en de Englekooren
 Bekoort, en lokt ten hemel uyt.
 Bazuin Gods lof met tempelsalmen,
 Smelt onder 't spel uw hart en stem,
 En zweef naar 't nieuw Jeruzalem
 Op eenen vloed van hemelgalmen.
 Verhef VAN WYN met keel en snaar,
 En wil met juychende orgelklanken
 Hem voor het Spel en Speelloon danken,
 En voeren op 't muziek altaar.

'Mogt ik hem daarom niet vragen, of een Samojeedsche ijsschots zoo koud is als het begin van zijn vers - en hoe het woord van speelloon te pas komt, in een zoo ernstig gedicht? Indien dat woord gebruikt werd in de beschrijving van een Zeedijsk speelhuis, waar de organist zijn aandeel trekt uit het speelloon van de violisten, dan was 't nog in te schikken; maar in een kerkgezing raakt die benaming kant noch wal.'

Naauwelijks zweeg WEYERMAN, of de dichter en schilder SWANENBURG viel hem in de rede. 'Maar, ik ben geheel niet bang voor u, sinjeur WEYERMAN - en zal uit lage vrees mijn stuk niet achterhouden, dat ik onlangs gemaakt heb,' en hier las hij:

Op Johanna's helderen Verjaardag met gitten getoetst.

Schoon dan mijne ijs're ziel, thans gloeiende van vuur
 De dood het lemmer bied in 't aanzien der Natuur:
 En zoveel beten krijgt van Ethna's dolle teeven
 Nog zal Johanna's glans deez' dag ten Hemel streven,
 Wyl hij, haar toegewijd, de kam ter kimme uitbeurt,
 Gelijk een Waterreus, die 't zout aan slarden scheurt;
 Als hij verwoed Gods wind in het aanzigt spout en baaren
 Uit grim, te grabbel gooit, langs Fæbus krans en haeren.
 ô Heerlijke tijd! die blanker als voorheen
 Kwam op uw uren trots met stouter laarzen treên,
 Wat tuijde gij al geur op eindelooze doften,
 Tot eene spits van deugt? die barsser op haar schosten!
 Den trotssen keistandaar des grijzen Nyls braveert
 Voor deze Zon, wiens glans de Schepzels overheert.
 Al 't Amber dampgestoet, 't Kaneel van duizent Bossen,
 Het Fænix Paviljoen, met Wierooks lis bewossen;
 Ja baden van Apol, en bloemen van Hymet,
 Zijn hier ten spijt van gal, op hel ijvoor gezet,
 Tot deun van 't Zeekoraal, en Thyrs steile kuipen;
 Geen Roozenbloet kwam hier in melk van Lelij's druipen:
 Die rijke stof, maar stof, was al te slecht van leest,
 Het waare wezen van den geest gaf 't wezen geest.
 Het zuiverste Carmyn van vuur en waterkolken,
 De radde strengeling van bovenmaansche volken;
 Het vijfde van de vier, en 't edelste van zout
 Is 't enkel één waarvan Johanna is gebouwt.
 Het voegt geen Swaan het ligt te beuren op zijn pennen,
 Apollo moet de kar van Jupyns raadslot mennen;
 Het diamant hoort hem en zijne raders toe:
 Ik ben den last van roem, en lof te dragen moê.
 Mijn Atlas zuft voor u en uw verhevenheden,
 Wil hooger nu, ik daal, op eigen vlerkea treden;

Omarmt de Poolen zelf, waarop de Werelt rolt,
 En trouwt den Staalen Vorst, die de eeuwen giet en stolt,
 Zoo aêmt gij in uw kruik het weelig zaat der Starren,
 De blixem van Gods vuist zal zijn Semeel ontwarren;
 U voeren in zijn vlam, een spiegel van 't Heelal,
 Daar nimmer tijt onze eeuw, met roest doorknaagen zal,
 Terwijl de zielsvalei van boven nat gegooten,
 Haar olijtelgen doet door drift van wolken stooten,
 Tot voor 't Azuur priëel, waarin de stilheit rust:
 Een plagts, waarop Gods grond, ons diepen asgrond kust.
 Hier zuigt het vuur zijn dauw, met klem uit paerlevagten,
 'k Zal vonken, op mijn beurt, voor mijn Johanna slagten;
 Haar viere wijl ze leeft en eeren na haar dood.
 'k Ben groot genoeg, o Goôn, zo 'k slechts haar eer vergroot
 En langs vier, Winden brom; de Schepper heeft bevoolen,
 Dat al wat leeft vooraan, zal om zijn dogter doolen.

'Nu, nu,' zeî WEYERMAN, 'ik verzeker u de onsterfelijkheid collega, want ik geloof niet, dat 'er ooit iemand na u komen zal, die u in uwe vlugt zal kunnen volgen: en ik zou nu wel wenschen, dat onze vriend JAN GOEREE, mij wat nader aan de aard bragt, want ik ben 'er duizelig van geworden. 'Och,' antwoordde GOEREE, 'ik durf haast niet op de proppen komen na die zwaan met zijn ijzeren ziel. Ik heb niet als zoo wat kleinigheden uit de oude doos.' - 'Lees maar, lees maar, JANTJE!' riepen de broeders, en nu las hij de volgende stukjes:

Op Climene, Toen zij weigerde zonder Handschoen de stoep op geleid te worden.

Ik wilde laatst. Climeen de stoep op van haar huys
 Geleiden, naar de zwier, en vatte, per abuijs,
 Met een ontbloote hand, haar teeder handjen aan,
 Zy trok die straks terug, om die van my t'ontslaan.
 Ik vroeg, hoe dus, Godin, Zy zeî dat zulks niet paste,
 En na wat overleg,
 Begreep ik dit gezeg,
 Zy was geen kat, om zonder handschoen aan te tasten.

De Generaal Koehoorn, door den Marquis d'alegre voor Bonn verwelkomt, Ao. 1703.

Marquis D'ALEGRE.

Wel, Borsje van den Prins, Koehooren, brave man,
 Zijt welkom op mijn School, daar ik u leeren kan,
 Hoe dat men vierig moet naar prijs en glorie stijgen:
 Pas dan maar naarstig op, indien Gy Bon wilt krijgen.

Generaal koehoorn.

Hort bien, mon Maitre! Bon daar is 't my om te doen,
 'k Zal toonen wat ik kan, en eer gy 't zult vermoên,

Doen blijken, dat ik Bon verdien; ja heel bedreven,
Zult gij me, als Meester, zien uw school vroeg uytdag geven.^(*)

Volle neef.

Jan kwam op straat zijn Neef t'ontmoeten,
Die vol gezoopen was en scheef:
Jan wou uit schaamte, hem niet groeten,
En de ander riep: Uw Dienaar, Neef!
't Is, of gy my niet kent! Ja, sprak Jan, by mijn leven.
Gy zijt (ik ken u wel) een van mijn VOLLE NEEVEN.

Op 't Graf van A. Bogaard.

De Dichter Abraham, die droogaard,
Die op zijn voorhpofd droeg een Boogaard.
Van wilde takken, die zijn vrouwtjen, onverlet,
Daar heel cordaat, hadt opgezet,
Legt in dit duister graf besloten,
Treedt zacht, zoo gy u niet wilt aan zijn hoornen stoten.

'Ik heb dat maar in voorraad gemaakt, even als voor mij zelven, het volgende - en dan voor dit maal niet meer.

(*) Schoon ik geen vriend van Naamspeelingen ben, is hier in iets aardigs, als men zich herinnert, dat de belegering der stad *Bon*, door de Bondgenooten, in 1703, maar van 24 April tot 16 Mei duurde.

Wie rust in dezen kuyl?
 Een groote Almagtige uyl,
 Hij kwam nooit ergens van,
 Wat hy ook aanving, of was altijd Boere Jan,
 En, wandelaar! die meent dat gij wat anders bent,
 Hy bidt u, maakt door hem, dat gy u zelve kent.

‘Ik vind,’ zeide WEYERMAN, ‘dat uw Graftchrift toch onderdoen moet voor het Bijschrift op uw portait, dat ik, schoon gij het mij maar eens hebt voorgelezen, van buiten ken:

Wie vragen mogt naar JAN, nadat hij was verdwenen,
 En in een Geest herschept, die spieren heeft noch beenen,
 Dus was hij van postuur, van oogen, neus en mond,
 Gelooft dit schilderij: ‘t is of hij voor u stond.’

BLOMMESTEYN zat ondertusschen verstomd nêr over alles, wat hij hoorde, want schoon hij gelijk wij weten, geen vriend van de Dichtkunst was, juist deze soort was voor de leest van zijnen smaak geschoeid, uitgenomen dat van SWANENBURG. Behalve de gemelde, kwamen 'er vele tusschen beide, die nog van mindere kieschheid waren: dat juist niet afnam, toen de beroemde schilder TROOST, die nog Acteur op den Schouwburg was, met eenige zijner tooneelgenooten, zoo mannen als vrouwen, nadat de Schouwburg uit was, zich bij het gezelschap vervoegde; van welker mededeeling wij ons ontslagen achten, daar wij alleen tot een proefje van de Liedjes, die aan de maaltijd gezongen werden, het volgende airtje van WEYERMAN nog geven, dat genoegzaam den smaak van

het gezelschap kan aanduiden. Dat Liedje werd door eene Zangeres, met de hand aan het handvat van een tafelschel geslagen, gezongen, en zij door de overige Juffers daarin gevolgd.

't Heelal bestaat: uit bellen;
 't Heelal is maar een klok,
 Wie 't best die klok kan stellen,
 Kan glijden in ons dok.
 't Rinkinken past de maane - maaneschijn,
 't Rinkinken voegt bij wijn.

De meisjes zonder vrijers
 Zijn klokjes zonder klank;
 En paardjes zonder rijers
 Gaan veeltijds stram of mank.
 't Rinkinken past de maane-maaneschijn,
 't Rinkinken voegt bij wijn.

Een klokje zonder klepel;
 Een klopje zonder paap;
 Een pappot zonder lepel;
 En zonder staart een aap
 Rinkinken nooit bij maane - maaneschijn,
 Rinkinken nooit bij wijn.

En komt 'er al een schaeurtje,
 Door 't luijen, in de klok,
 Dat 's bij ons maar een leurtje,
 Dat echt den hoepelrok.
 't Rinkinken past de maane - maaneschijn,
 't Rinkinken past bij wijn.

BLOMMESTEYN maakte middelerwijl vergelijkingen, tuschen de vrolijkheid van het schoone maar zedige ANTJE en de uitgelatene dartelheid der twee Tooneelspeelsters, tuschen welke hij geplaatst was, zoo geschikt, om de ongunstige vooroordeelen tegen het tooneel, uit hoofde van de personen, die hetzelfde betreden, te wettigen. Deze vergelijking viel in 't geheel ongelukkig, voor de laatste uit, als, welker vrolijkheid en woestheid dikwijls in zels onbetamelijke uitdrukkingen uitspatten, en welker verslenstheid duidelijk aanwees, wat 'er al noodig was, om haar voor het publiek, zelss op eenen afstand dragelijk te maken. Met dat alles gaven zij, gelijk ook de muzikanten, poëten, schilders en tooneelspelers BLOMMESTEYN eene groote aswending, en toen eindelijk de violen voor den dag kwamen en men aan het dansen raakte, deed hij lustig meê: want, schoon hij wel zijn verdriet over het verlies van ANTJE 'er niet uit danste, toen hij met WEYERMAN diep in den nacht, arm in arm naar huis slingerde, en hem deze vroeg, 'of hij hem den besten raad van de wereld niet gereven had?' betuigde hij dankbaar, dat hij van zichzelven niet verwacht had, dat het zoo wel met hem zou geschikt hebben: dat hij waarlijk veel luchtiger was geworden: en dat zij nog aardiger snaken waren, dan hij zich had voorgesteld. 'Ik heb,' zeide hij, 'zelf aan de jonge

Juffrouw KAATJE KONING, die eene rol zal vervullen in uwe nieuwe komedie de *Hollandsche Zinnelijkheid*, mijn woord gegeven, dat ik aanstaanden Zaterdag veertien dagen in den schouwburg komen zal, als dat voor het eerst gespeeld wordt... 'Bravo, bravissimo!' hernam WEYERMAN. 'Ja! ja, gij zult uw' tegenzin tegen de komedie wel leeren overwinnen: en ik noodig u dan den zondag daarna buiten de stad aan den Overtoomschen weg, daar zal ik, de Acteurs en Actrices onthalen: ik heb ze dat beloofd, omdat zij anders de stukken moedwillig bederven, en doen vallen." - Zoo sprekende waren zij voor het huis van WEYERMAN gekomen. Hier namen zij van elkander op eene wijze afscheid, als of zij reeds al hun leven boezemvrienden geweest waren, en BLOMMESTEYN kwam, bij het schemeren van den morgenstond, te huis.

Achttiende hoofdstuk.

Vader BLOMMESTEYN nam den volgenden dag zijn' zoon JOHANNES, die weder tamelijk laat op het kantoor verschenen was, eens onder handen en beduidde hem, dat zulk eene levenswijze hem en het kantoor te gronde helpen zou. Hierop antwoordde zich BLOMMESTEYN zoo goed mogelijk, en gaf te verstaan, 'dat die uitgangen alleen toevallig geweest waren, en dat hij waarlijk zich beter gevoelde door die verstrooiingen, daar toch, na alles wat gebeurd was, het onmogelijk zijn zou, om ooit ANTJE WYNSTOK tot zijne vrouw te krijgen.'

Hij beloofde echter zijn' vader, dat hij nu zich weder geheel op de kantoorzaken zou toelleggen; schoon hij van tijd tot tijd eene uitspanning nemen zou.

'Alles in het redelijke,' zeide vader BLOMMESTEYN, 'dan mag ik het wel lijden; maar ik heb u niet groot gebragt, dat gij de zaken zoudt verwaarloozen, en den nacht tot uw' dag en den dag tot uw' nacht zoudt maken.'

Deze aanspraak van zijnen vader, en vooral, daar zich geene verleidende gelegenheid aanbood, had zoodanig een' invloed op onzen BLOMMESTEYN, dat hij nu, van meet af aan, zich weder getrouw op het kantoor als voorheen vinden liet. Zoo ras zijn aangezicht weder in een dragelijke orde was, bezocht, hij dagelijks de beurs, en bemoeide zich met niets anders. Dit duurde bijna veertien dagen, toen zijne zuster LEENTJE op een zeer snebbig Wijze aan tassel vertelde, dat het 'er nu met VAN WIERINGEN en ANTJE WYNSTOK zoo goed als door was. 'Ei! ei!' zeï vader BLOMMESTEYN. Moeder BLOMMESTEYN zuchtte diep en zag haar' JOHANNES aan. En hoe gedroeg zich JOHANNES? Hij bestierf zoo wit als net zindelijk tafellaken, dat voor hem lag, legde zijne vork neder, en kon zelfs geen slukje broods meêr door krijgen.... maar sprak 'er geen enkel woord over. - Het deed hem, schoon hij zweeg, tot in het binnenste van zijn ziel zeer, want, zooveel als hij vatbaar was voor liefde, had hij toch ANTJE hartelijk lief gehad.

Nu was het juist die Zaterdag, dat de komedie van WEYERMAN: de *Hollandsche Zinnelijkheid*, zou vertoond worden, en hij had 's morgens reeds een briefje, van dezen gekregen, om den volgenden dag het partijtje aan den Overtoomschen weg niet te verzuimen, maar hij moest zijn woord ook aan KAATJE KONING houden,

en het stuk zien spelen, waarin zij de rol van *Antonet*, de kamenier van *Clarinde*, spelen zou, een rolletje, dat haar zoo proper staan zou, als of het naar haar lijfje geknipt was. Vooraf zou de *Cid* worden gegeven, maar hij raadde BLOMMESTEYN, die zich aan hem Verklaard had, dat hij geheel geen lief hebbber van Treurspelen was, zich daarom niet te haasten, dewijl dat stuk toch geheel niet in zijn' smaak vallen zou: en wat was 'er ook aan een Treurspel schreef hij 'er bij, dat op de spil van een oorvijs draait?

BLOMMESTEYN, die nu naar verstrooiing zocht, was de herinnering van WEYERMAN, in dit oogenblik dubbeld aangenaam: hij schreef hem in een klein briefje terug, dat hij hem dezen avond in den Schouwburg zou zien, en dat hij den volgenden dag van zijne uitnoodiging hoopte gebruik te maken. Schoon vader BLOMMESTEYM en zijne vrouw wel eenigzins hun ongenoegen te kennen gaven, zoowel over het gaan naar de komedie, als voornamelijk wegens het aannemen van de partij tegen den volgenden dag, vreezende, dat een en ander hem weder zouden verwilderen, oordeelden zij hem in zijnen zoo onaangename toestand niet te hard te moeten vallen, en dus maakten zij 'er minder aanmerkingen op en bedenkingen tegen, dan zeker anders het geval zou geweest zijn.

BLOMMESTEYN kwam eerst onder het laatste

bedrijf van den *Cid* in den Schouwburg, en was waarlijk nog tot zijn verdriet vroeg genoeg gekomen. Althans hij zag, en met eene zoo groote ontroering, dat de geheele schouwburg voor zijne oogen scheen in het ronde te draaijen, ANTJE WYNSTOK met hare moeder, en achter dezelve den Heer VAN WIERINGEN. Hij was op dat gezigt zoo ontsteld, dat hij niet eens bemerkte, dat ook ANTJE, welke hem mede zeer spoedig in het oog gekregen had, van schrik verbleekte.

WEYERMAN die, omdat zijn stuk gespeeld werd, eene plaats had in eene soort van loge, waar toe ook de acteurs en actrices toegang hadden, daar dezelve onmiddellijke gemeenschap had met het tooneel, zag wel ras den Heer BLOMMESTEYN, en zoodra de *Cid* geeindigd was, schoot hij naar hem toe, en verzocht hem, dat hij naast hem plaats zou nemen. BLOMMESTEYN, die nu wat van zijn schrik bekomen was, voldeed aan het verlangen van WEYERMAN, en ging met denzelfden, voor dat het gordijn nog was opgehaald, nog eens op het tooneel, waar allen, die tot zijn Blijspel, dat opgevoerd stond te worden, vereischt werden, heen en weder liepen. Zoodra als KAATJE KONING, die als eene kamenier van dien tijd, galant genoeg gekleed was, BLOMMESTEYN zag, trad zij hem met de haar eigene vrijpostigheid tegen, en begroette hem met de haar ook natuurlijk eigene vriendelijkheid en lieftalligheid, die nog een weinigje

verhoogd waren door de kokette kunstgreepjes van haar dagelijksch bedrijf, als tooneelspeleres, ontleend. 'Nu zie ik 'er,' zeide zij, daar zij het zwarte masker, dat zij in het spel gebruiken moest en gepast had, weghaalde, 'nu zie ik 'er wat anders uit, Mijnheer BLOMMESTEYN, als toen wij elkander op de Lauriergracht ontmoetten. Ik had eens voor, om in het Blijspel van den Heer WEYERMAN alle vlaggen en wimpels bij te zetten, die in een Blijspel toch bij de rol van een kameniertje niet kwalijk staan....'

BLOMMESTEYN was zeer verrukt door deze buitengewone vriendelijkheid van eene jonge Juffrouw, welke hij nog maar eens van zijn leven gesproken had, en, hoe zeer zijn hart geschokt was geworden door het onverwacht gezigt van Juffrouw ANTJE, verdreef dit tooneelpopje de eerste smart, welke die ontmoeting hem veroorzaakt had, zoo dat hij, met vrij wat kalmte terugkwam in de loge van WEYERMAN, op het oogenblik, toen het gordijn werd opgehaald. Ook had hij het besluit genomen, om het 'er over heen te zetten, en door gelaat en stand, zoo goed hij het verstond, de rol van den onverschilligen te spelen. Hij plaatste zich dus met zijnen rug naar ANTJE, in eene houding, als of hem deze niet meer aanging - terwijl hij van tijd tot tijd met WEYERMAN, nu over dit, dan over dat gedeelte lagchende sprak. Nu en dan kwam 'er ook deze

of gene tooneelspeler tusschen de bedrijven in de loge, waar WEYERMAN en BLOMMESTEYN gezeten waren, en onder deze ook meer dan eens Juffrouw KONING, die niet naliet, om zich dan bijzonder in gesprek met BLOMMESTEYN te wikkelen, met de galante houding en losse gebaarden, die zij van het tooneel had medegenomen. Ja, in het derde bedrijf, waarin, zij weinig meer te zeggen had, had zij zich zeer nabij aan de loge geplaatst, en hield hare oogen op WEYERMAN en, BLOMMESTEYN gevestigd - ANTJE meende zelfs te ontdekken, dat, zij BLOMMESTEYN toeknikte als een' bekenden vriend, die, zoo hare oogen haar niet deerlijk bedrogen, dat men een' terugknik beantwoordde. Ook dit viel hare moeder in het oog, en nu was de afkeer van ANTJE tegen BLOMMESTEYN bijna geheel beslist, schoon zij geene genegenheid voor VAN WIERINGEN gevoelde.... en welk eene spijt verscheurde haar hart, toen VAN WIERINGEN bij het einde van het stuk haar wees, hoe de korts nog zoo hoog geschatte BLOMMESTEYN, in plaats van den Schouwburg te verlaten, met WEYERMAN door de loge op het tooneel sloop. 'Zeker zal BLOMMESTEYN,' zeide hij zeer schamper, 'het knikje, dat hij aan de kamenier ANTONETTE zoo even gegeven heeft, nu met een' kus aan Juffrouw KONING verzegelen.'

Schoon dit geen plaats had, zeker is het, dat BLOMMESTEYN zoodanig door de bekoorlijkhe-

den van Juffrouw KONING betooverd was, dat hij dien avond maar weinig of niet aan Juffrouw ANTJE dacht, en zich verheugde, dat hij den volgenden dag weder het geluk zou hebben, met dat engelachtig meisje in gezelschap te wezen, wanneer WEYERMAN zijne partij aan den Overtoomschen weg geven zou. Hij kwam dezen avond vroeger te huis, dan zich de oude luï BLOMMESTEYN hadden voorgesteld, en zij voorspelden zich daaruit, dat hunne JOHANNES reeds teruggekeerd was van de buitensporigheid, die alleen uit de verbijstering van een, oogenblik was geboren. Dus vonden zij 'er geene zwaarigheid hoegenaamd in, dat hij dien volgenden dag de partij, van WEYERMAN ging bijwonen. Ja, schoon moeder BLOMMESTEYN, toen haar zoon al naar boven en te bed was, tegen zijn' vader zeide: 'Ik heb toch geen' zin in de verkeerung van onzen JOHANNES met dien CAMPO WEYERMAN, de menschen zeggen toch veel kwaad yan hem....' 'Dat kan makkelijk plaats hebben,' zeide vader BLOMMESTEYN, slaperig, zijne muts opzettende: 'maar men schildert den duivel zelfs wel eens zwarter als hij is....' 'Ja maar kind,' zeide moeder BLOMMESTEYN, 'men noemt zelden een koe bont, of'er is een vlekje aan....' 'Dat is een van die spreekwoorden,' zeide vader, BLOMMESTEYN, 'die door den duivel zelf uitgedacht, zijn, om de vroomste menschen te belasteren.'

Den volgenden dag Het zich BLOMMESTEYN ter bestemder plaats op den bepaalden tijd vinden, waar reeds een groot gedeelte van het gezelschap bijeen was. Hier werd de dag over 't algemeen in lustige vrolijkheid doorgebracht, terwijl ook BLOMMESTEYN zich het hart ter dege ophaalde, daar hij Juffrouw KONING naast zich had, welke zoo mild in vriendelijkheden was, dat zij den onbedachten BLOMMESTEYN, geheel niet op de streken der koketterij gevat, tot het mededoen van allerlei spelletjes, waarvan hij nooit gehoord had, en waarvan het een wel wat kiescher viel dan het ander, wist te verlokken. En nadat 'er meer bekers staande den maaltijd geplengd werden, werd de luidruchtigheid grooter en grooter.

'Waarlijk,' zeide Juffrouw KONING, met eenen schijn van zedigheid, 'het wordt wat al te woest Mijnheer WEYERMAN, mij valt daar een aardig spelletje in: wij moesten, op ver beurte van pand, elk op zijn' eigen naam een tweeregelig versje maken.' - 'Dat kan ik niet,' zeï BLOMMESTEYN, 'al zat ik op mijn' hals gevangen.' - Dat zal ik u dan wel leeren: al zou ik het voor u maken,' luisterde zij hem in, 'en al zette gij 'er maar alleen uw' naam, onder.' 'Goed, goed,' zeide WEYERMAN, 'laat de kastelein maar papier, pen en inkt geven.... neen! maar inkt en pen alleen: want papier heb ik wel in mijn' zak:' en hij schreef:

Ik leef bij vrouwen kaart en kan,
Dat attesteer ik Weyerman.

‘Gij zijt zoo vlug,’ zei Juffrouw KONING; ‘dat zal met ons zoo gaauw niet gaan, is het niet waar, Mijnheer BLOMMESTEYN?’ ‘t Zal met mij geheel niet gaan, ‘hernam hij meer en meer in de war geraakt. Nu ging Juffrouw KONING een oogenblik zitten, als of zij diep peinsde, en schreef:

Lang leev' de blijdschap in deez' woning,
Wenscht hartelijk Catrina Koning.

‘Nu is 't uw beurt, nu is 't uw beurt,’ zeide WEYERMAN.... en BLOMMESTEYN raakte niet weinig verlegen; maar Juffrouw KONING sprak hem al weder moed in 't hart, hem in stilte zeggende: ‘ik zal 'er wel wat van maken;’ en met een duwde zij het papier, nadat zij 'er wat opgeschreven had, onder haar tasebord, en liet, zonder dat het BLOMMESTEYN merkte, van een ander een klein stukje uitsteken, waarop BLOMMESTEYN zijnen naam schreef. Nu nam zij het met eene zegevierende houding op en reikte het aan WEYERMAN toe: ‘Lees nu, lees nu, wat onze vriend gemaakt heeft,’ en WEYERMAN las:

Ik ben onschuldig vroom en rein
Johannes Wouter Blommesteyn.

Met een ging 'er een luid handgeklap op en BLOM-

MESTEYN wist niet, met welke beleefdheden hij dit vriendschapsblijk van Juffrouw KONING zou vergelden.... maar het deed hem zeer leed, dat nu de anderen, die 'er ook op hadden aangedrongen, behalve JAN GOEREE, die ook een tweeregelig dichtje maakte, 'er zich aan onttrokken.

De avond was, als de dag, en de dag als de avond, eene aanéenschakeling van allerhande grappen en aardigheden, waarin zij toch boven anderen uitmunten, welke zich 'er bijzonder op moeten toeleggen, om het publiek op onderscheidene wijzen te vermaken. Vooral wist juffrouw KONING door hare onderscheiden vermommingsen, daar zij nu als herderin, dan als eene vischvrouw, en eindelijk als een harlekijn verscheen, de aandacht van alle, maar bijzonder die van BLOMMESTEYN op zich te vestigen; maar het was voor hem, toen zij den volgenden dag in den morgenstond naar de stad, bij het opengaan der poort, terugkeerden, grievend te hooren, dat zij hem, toen hij hare groote talenten opvijzelde, op eenen treurigen toon, die hij, geheel door haar begoocheld, voor goede munt opnam, zeide: 'Ja Mijnheer BLOMMESTEYN, wat baten mij alle die talenten, waarover gij mij zoo prijst, als ik somtijds gebrek aan brood heb...' Dit trof BLOMMESTEYN geweldig...' en toen hij aan haar huis gekomen was, en van haar afscheid nemen zou, kreeg hij zijne goudbeurs voor den

dag, en, schoon mildheid anders zijn zwak niet was, wrong hij die in hare hand, welke zij wel vast toekneep, en, terwijl zij kunsttranen in hare oogen deed opkomen, onder de betuiging, van het is te veel, het is al te veel, toch gretig aannam.

Vader BLOMMESTEYN werd ondertusschen door eene vrij hevige ziekte aangegrepen, welke gevolgen hem, bij het afloopen van den zomer, het uitgaan moeilijker en moeilijker vallen deden, waardoor dus zijn oogmerk mislukte, om Zoon FREDERICUS CHRISTOPHORUS naar het Leydsch *Athene*, zoo als deze knaap gewoonlijk ter bevordering der verstaanbaarheid die stad noemde, te geleiden. Op niemand kon dus de keus natuurlijker vallen, dan op broeder en neef VAN DIJK, zullende zoon JOHANNES als vierde man medegaan, om de geldzaken, en de aankleve van dien te bezorgen. 'Dan heeft,' zeide moeder BLOMMESTEYN, 'onze JOHANNES Ook nog eens een verzet...' 'Ja!ja!' hoestte vader BLOMMESTEYN. 'Onze JOHANNES heeft verzet genoeg. Hij is sedert zijne te huiskomst, en sedert dat het met ANTJE WYNSTOK glad af is, bijna alle avonden uit, en ik kan 'er maar zelden zoo wat uit krijgen, waar hij geweest is.' 'Gij moet denken,' voerde hem dan moeder BLOMMESTEYN toe: 'Gij zijt ook jong geweest.'

Het viertal, dat naar *Leyden* trok, was zeker bijzonder in zijne soort. De geheele reis

over, spraken oom VAN DIJK en broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS bijna alleen Latijn, verhalende de eerste lotgevallen van de Akademie, die ruim vijftig jaren geleden gebeurd waren, en van Professoren, die, hoe beroemd in hunnen tijd, nu lang vergeten waren. Neef VAN DIJK en onze BLOMMESTEYN waren juist niet mild in het wisselen van gesprekken. Een der belangrijkste was, over het Lijkdicht, dat de eerste op den laatsten vervaardigd had, 't welk hem zooveel arbeids gekost had, en nu waarschijnlijk nooit weder door hem met nut zou kunnen gebruikt worden. 'ja, ja,' duwde hem FREDERICUS CHRISTOPHORUS toe, 'gij moogt met regt uitroepen: *Eheu me miserum: oleum et operam peridi.*' 'Bene, optime,' antwoorde oom VAN DIJK; wien het genoeg uit de oogen te lezen was, dat hij als een andere *Mentor* zijnen *Telemachus* ten minste naar de Akademie mogt geleiden, Te *Leyden* gekomen, vroeg BLOMMESTEYN aan zijn' broeder, 'wat toch die bordjes met de woordjes *cubicula locanda* beteekenden,' 'dat beteekent niets anders,' antwoordde hij, 'dan dat hier bedden verhuurd worden,' 'Errare humanum est, mi nepos,' zeide oom VAN DIJK, 't wil zeggen, dat 'er kamers verhuurd worden. *Quandoque bonus dormitat Homerus.*' 'Dat verschilt toch geen kleintje,' merkte BLOMMESTEYN aan.' 'Zooveel niet als het u, die tot het *profanum vulgus* behoort, toeschijnt,' hernam oom.

Het woord *cubile* beteekent een bedde, en het woord *cubiculum* eene kamer. 'Dat is dan een taal daar men heel voorzigtig meê moet wezen,' antwoordde BLOMMESTEYN, 'of men zou ligt het een voor het ander krijgen. Het moet wel een dood arme taal wezen.' 'Gij moet ook denken neefje,' antwoordde de zoon van VAN DIJK, 'het is eene doode taal. Daar gaat wel af, maar komt niet veel bij. Wij verrijken dagelijks onze levendige moedersprake' - 'Daar wordt zij,' voerde hem vader VAN DIJK vinnig toe: 'ook geen haar beter om...' Hier ontstond een zoo groot geschil tusschen vader en zoon, over de voortreffelijkheid van het Latijn boven het Nederduitsch en weêrkeurig, dat het zeer gelukkig was, om straatgerucht te voorkomen, dat zij juist voor het huis van den Professor waren, die toen *Rector Magnificus* was, en bij welken de jonge Heer FREDERICUS CHRISTOPHORUS BLOMMESTEYN, als Student aan 's Lands Universiteit moest geimmatriculeerd worden, hetwelk dan ook tegen het daartoe staande geld en de gewone beloste geschiedde.

BLOMMESTEYN had middelerwijl hier en daar naar eene kamer voor zijn broeder loopen zoeken, en had de instructien van zijn vader zoo wel gevolgd, dat hij in eene der minst aanzienlijke straten een zeer klein kamertje voor klein geld gehuurd had, waarop hij zich zeer verhoovaardigde, niet twijfelende, of hij zon daar-

door bij vader BLOMMESTEYN geene kleine eer inleggen, die zoo ongemeen weinig met de beoefenaars der wetenschappen in het algemeen en der Theologie in het bijzonder op had, dat hij dikwerf zijnen FREDERICUS CHRISTOPHORUS met den onhebbelijken naam van doodvreter bestempelde, als hij zijne vrouw deszelfs bestemming tot den predikstoel verweet.

Zeer bedroog zich echter onze BLOMMESTEYN bij zijne te huiskomst, te *Amsterdam*, daar hij alles behalve welkom was bij zijn' vader; niet omdat diens ongesteldheid zooveel toegenomen was, en dezelve daardoor meer dan gewoon uit zijne luim was geraakt, neen! 'er had iets geheel anders plaats gehad: 'er was in de korte afwezendheid van den jongen BLOMMESTEYN, aan het kantoor van den ouden Heer een handschrift, door JOHNNES WOUTER BLOMMESTEYN onderteekend, aangeboden, waarbij dezelve zich verpligtte, om na verloop van twee maanden, die nu juist geeindigd waren, aan de orde van CAMPO WEYERMAN, te betalen de somma van veertienhonderd guldens, Hollands courant, waarvan hij bekende de waarde naar genoegen genoten te hebben. Naauwelijks had BLOMMESTEYN zijne voeten in het vertrek gezet, waar zijn vader in een' leuningstoel gezeten was, of hij ontdekte eene zeer groote grimmigheid op het vaderlijk gelaat; dat wel nooit zeer vriendelijk stond, maar waarin nu de gramschap de voren des ouderdoms nog

verdiept had. 'Durfje nog onder mijne oogen komen, doorbrenger!' was de eerste groet, dien de oude BLOMMESTEYN zijn' JOHANNES toesmeet. BLOMMESTEYN deed een' stap terug, doch, daar hij zich onschuldig achtte, waagde hij het oogenblikkelijk, om reden van dien naam te vragen, welke hem door zijn vader met de herhaling van soortgelijke benamingen, uitdrukkelijk gegeven werd, door hem met de grootste naauwkeurigheid het vertoonen van de bewuste promesse te verhalen, welke hij niet betaald had, maar die den volgenden dag, zijnde den laatsten loopdag, weder vertoond zou worden. BLOMMESTEYN deed de duurste betuigingen, dat hij niets van zoodanig: een papier wist; en zijn vader verklaarde, vol bitterheid, 'dat hij de handteekening van zijn' zoon niet kennen moest: en dat hij 'er wel een half kwartier met zijn' bril op getuurd had.... maar dat,' voegde hij 'er bij, 'zijn de gevolgen van met zulk gemeen volk, als WEYERMAN en zijn consorten zich op te houden. Gij zult speelschulden gemaakt hebben, of de Hemel weet, welke schulden, en toen zult gij dit papier geteekend hebben.' Hoog en duur, herhaalde de jonge BLOMMESTEYN zijne betuigingen, dat hij nooit eenige schulden had gemaakt, die WEYERMAN voor hem voldaan had, en wilde dat alle oogenblikken voor alle regters plegtig met eede bevestigen.

Den volgenden dag werd de promesse, welke reeds door verscheiden handen geloopt had,

weder, en wel ter onmiddellijke betaling, gepresenteerd. Nu zag BLOMMESTEYN zijne eigene handteekening; en het was op het zelfde tijdstip, dat, als het ware, in eens de schellen van zijne oogen afvielen. Hij herinnerde zich, dat hij op de partij, die WEYERMAN aan den Overtoomschen weg gegeven had, de onvoorzigtigheid had begaan, om zijnen naam te teekenen, onder (zoo hij toen meende) het regeltje, dat Juffrouw KONING voor hem geschreven had. Hij begreep nu, dat het bedrog tusschen WEYERMAN en haar gesmeed was, om hem op deze wijze op te ligten.... maar het was zijne handteekening, die hij nooit zou kunnen ontkennen. Tot zonnenondergang toe kon de betaling nog worden uitgesteld, maar dan zou het papier, wegens non betaling, worden geprotesteerd. Hij stelde echter dezelve nog uit tot een uur voor zonnenondergang, of hij ook nog middelen zou weten te beramen.

Hij schreef een briesje aan WEYERMAN, waarin hij hem zijne bevreemding betuigde, over de promesse ten zijnen laste; maar de kruijer kwam binnen het uur terug, met het bericht, dat hij den brief niet kwijt had kunnen worden, want dat deze Heer reeds over een week of anderhalf van daar, en uit de stad vertrokken was, sommigen zeiden naar *Vianen*, anderen naar den *Haag*, weder anderen naar *Londen*. Nu ging BLOMMESTEYN, daar hij door de verlegenheid aan geld, waarin hij zich bevond, geene maatregelen wist

uit te denken, om zich te redden, in wanhoop naar Juffrouw KONING, om bij deze te vernemen, of zij ook iets van die zaak wist, en om te beproeven, of hij haar misschien zou kunnen bewegen, om dienaangaande eenig getuigenis der waarheid af te leggen. Maar deze, welke met WEYERMAN en de anderen den buit gedeeld had, speelde nu niet alleen de onnoozele Juffer, en ontkende alles; maar al hare voormalige vriendelijkheid afleggende, behandelde zij hem zelfs, als eene zeer door hem beleedigde persoon; en met al de furie van de *Medéa* van v o s , welke rol zij, bij gebrek van betere voorwerpen, een en andermaal vertoond had, dreef zij hem van hare kamer.

Van daar stapte hij, want te huis, en onder zijn vaders oogen durfde, hij niet verschijnen, naar den Advokaat BERGVELD, een oud en eerlijk man, om met dezen te consuleren, wat hem in eene zoo netelige en dringende zaak te doen stond. Deze alles van BLOMMESTEYN verstaan hebbende, beduidde hem, dat 'er niets op zat, daar hij in de handen van zulk volk gevallen was, dan door betaling der somme de verdere onaangename gevolgen te voorkomen; voorts, daar hij deszelfs klimmende verlegenheid zag, bood zich deze regtschappen man aan, om den ouden Heer BLOMMESTEYN te bewegen, dat deze zijn' zoon uit dien nood zou redden.

Na drie uren, die BLOMMESTEYN in den

grootsten angst doorbragt aan het huis van den Advokaat BERGVELD, welke zich in dien tusschentijd bij den ouden BLOMMESTEYN vervoegd had, kwam deze terug, met het berigt, dat hij denzelven, ja bewogen had, om de som nog dien dag te betalen; maar dat hij, over deze loszinnige onvoorzigtigheid zoo zeer verbitterd was op BLOMMESTEYN, dat hij hem volstrekt verbood, om ooit weder een' voet over den drempel te zetten, en dat hij nog dezen dag zoodanige schikkingen maken zou, dat hij nooit in zijn kantoor kwam, en bij zijnen dood op niets meer dan de legitime portie staat moest maken. Hij verhaalde hem verder, hoe, bij deze geheele onderhandeling, zeker Heer VAN DALEN Was tegenwoordig geweest, welke, zoo het hem toescheen, de minnaar van Juffrouw MAGDALENA was; doch dat deze veel had toegebracht, om de bemiddeling, waar toe anders de oude Heer, bij de groote droesheid zijner vrouw, die zelfs op hare knieën gevallen was, misschien zou over te halen geweest zijn, te beletten.

Nu verviel BLOMMESTEYN in eene vlaag van hevige gramschap, tegen de booze streken van VAN DALEN, en was volstrekt radeloos, wat aan te vangen. De brave Advokaat bergveld zijnen toestand ziende, gevoelde wezenlijk deernis met hem; ja beloofde, dat hij, den volgenden dag, hem misschien een middel aan de hand zou weten te geven, om, zoo hij tegen geen' zee-

togtje opzag, voor eene poos *Amsterdam* te verlaten, en intusschen elders zijne fortuin te gaan beproeven; maar hij moest hem bij de hand beloven, dat hij in dien tusschentijd tot geene dwaze stappen komen zou; doch zich zooveel mogelijk tot bedaren brengen, sluitende alles, met te zeggen: 'Gij zijt jong en hebt souden begaan; maar niet zulke, waardoor gij geen aanspraak op mijn medelijden zoudt hebben, te meer, daar 'er mij geene blijken van liederlijkheid en oneerlijkheid zijn voorgekomen. Ik heb daarbij, ondanks de verbittering van uw' vader, van hem verstaan, dat hij u zeer op zijn kantoor gemist had, bij uwe afwezendheid, op een reisje naar *Groenland*, en dat hij zich geveleid had, in u een' waardigen opvolger te zullen vinden.'

BLOMMESTEYN bedankte den Heer BERGVELD, gaf hem de hand, en beloofde hem, dat hij zich voor alle overhaaste stappen wachten zou, en den volgenden dag de vrijheid nemen, om hem weder te komen bezoeken, 'er bijvoegende: dat hij dien nacht zijn intrek in het Nieuwe Heeren Logement nemen zou, werwaarts BLOMMESTEYN dan ook, nadat hij den Heer BERGVELD vaarwel gezegd had, vertrok, en waarheen, ook door de zorg van dien Heer, welke moeder BLOMMESTEYN van het verblijf van haren zoon kennis gaf, eenige kleederen bezorgd werden, door het oude GEERTJE. De-

ze bragt hem dezelve, en de goede oude sloof, die met de trouw, den dienstbaren stand zoo dikwerf eigen, eene bijzondere liefde voor den jongen Heer JOHANNES voedde, kon bijna van schreijen niet spreken, toen zij hem die kleederen overhandigde, daar zij van zijne moeder, schoon tamelijk verward, iets van de hooggaande gramschap van den ouden Heer BLOMMESTEYN vernomen had.

BLOMMESTEYN ging nu alles napeinzen, en begon zichzelven hevig te beschuldigen; ja, schoon hem tusschen beide wel het een en ander inviel, dat eenigermate tot zijne verdediging scheen te strekken, hij was toch bijna van alles zelf de oorzaak. Zijn vader gedroeg zich wel zeer verstoord tegen hein; maar hij had het dan toch ook zoo aangelegd, dat de zachtzinnigste vader in gramschap tegen hem zou ontstoken zijn. Maar alle deze zelfsbeschuldigingen waren ijdel en onnut. Hij was nu genoegzaam geheel aan zich zelven overgelaten, en schoon hij nog wel eenig geld bij zich had, het zou spoedig verteerd zijn, en het was althans te weinig, om 'er iets mede aan te vangen, en waar zou hij zich ook nederzetten,- want *Amsterdam* was hem nu te benaauwd.- Ieder, die hem kende, zou, zoo men hem niet openlijk bespotte, hem met den nek aanzien. Hij voedde ja nog eenige hoop op de toezegging van den Advokaat BERGVELD; maar dat was

alles zoo los en onzeker, dat hij zich in het minst niet vleide, dat daar uit iets goeds zou voortkomen.

Hij deed nu eenige pogingen, om ten minste, iets van de hem voorgezette spijs, tot een' avondmaaltijd, te gebruiken, daar hij toch ook voor den knecht, die het eten had opgedragen, den schijn wilde aannemen, dat hij niet zoo van tassel opstond, als hij 'er aan gekomen was. - Weldra besloot hij echter, daar hij zich zoo doodelijk verveelde, om maar naar bed te gaan, en hij maakte daarop het pakje los, waarin GEERTJE hem had gezegd, dat zijne moeder eigenhandig zijn nachtgoed gedaan had. Maar naauwelijks had hij het pakje open, of hij kreeg eene slaapmuts in handen, in welke hem toescheen, dat iets verborgen was; en hij vond dadelijk in dezelve een doosje. Dat geopend hebbende, zag hij daarin een klein papiertje, het welk hem, schoon in zeer gebrekkelijk schrift en zeer kreupele bewoordingen, echter verstaanbaar genoeg, berigtte, dat zijne zoo goedhartige moeder diep bedroefd was over al het gebeurde, en dat zij zeer duidelijk begreep, in welk een' deerlijken nood hij zich bevond; dat zij hem daarom het eenige zond, waar over zij meester was, namelijk haar goud en juweelen, welke toch nog al wat waardig waren; met bijvoeging eener kleine maning, dat hij het daar mede verstandig zou aanleggen, enz. -

BLOMMESTEYN, schoon hij geheel niet tot de teeder aandoenlijke menschen behoorde, en 'er al vrij wat gebeuren moest, eer de sijner zenuwsnaren van zijn ligchaam aan het trillen gebragt werden, was bij het lezen van het briefje zijner moeder, vergezeld van hare kostbaarste kleinooden, zoodanig ontroerde, dat hij niet alleen eene hem zeer ongewone tinteling boven zijn neusbeen, en in zijne oogen, bespeurde; maar, en dit deed hem geheel geene oneer aan, 'er rolde nu en dan, tegen zijn' dank, een traan uit zijne verdonkerde pogen, bij het lezen en herlezen van het briesje, op den naam van zijne moeder neder.... en bij het nogmaals herlezen van hetzelfde, begonnen, bij de eenvoudige, maar welmeenende uitdrukking: 'Wat doet een moeder niet voor haar kind - zijne oogen zoodanig te schemeren, en de letteren, te dansen, dat hij niet verder kon voortgaan... maar het was hem tevens een zeer aangename troost, dat'er toch, behalve den Advokaat BERGVELD, nu nog iemand in de wijde wereld, en wel zijne goedhartige moeder, gevonden werd, die, zich zijner aantrok. Met deze gedachten begaf hij, nadat hij bijzondere zorg voor het doosje met kleinooden gedragen had, door hetzelfde ander zijn hoofdkussen te verbergen, zich naar bed - en de slaap veischafte hem, die zoovele schokken had uitgedaan, eene weldadige rust.

Negentiende hoofdstuk.

Niet lang was BLOMMESTEYN, den volgenden dag nog op geweest, of hij ontving eene uitnoodiging van den Heer BERGVELD, om reeds vroegtijdig bij hem te komen, daar hij hem iets had mede te deelen, hetwelk deze vertrouwde, dat hem niet onaangenaam wezen zou. Niet lang talmde nu ook BLOMMESTEYN met zich naar zijn' vriend in nood te begeven. Bij hem toegelaten zijnde, vond hij een' jongman Van zijne jaren bij den Heer BERGVELD zitten, en na de gewone pligtplegingen, zeide de laatste: 'Mijnheer BLOMMESTEYN! ik heb, nadat gij mij gisteren verlaten hadt, mij wegens uw' persoon door onzijdige lieden, die ik onderstelde, dat eenige nadere kennis, dan ik, aan u hadden, doen onderigten, en het is mij gebleken, dat alles, wat gij mij gisteren van uwe omstandigheden gemeld hebt, volkomen met de waarheid overeenstemt. Ik houd mij dus overtuigd, dat, hoe vertoornde, en niet zonder reden, uw vader op u is,

uw dwaas gedrag, (sta mij toe, dat ik vrijelijk het zoo noeme) niet aan slechte beginsels, maar grootendeels aan onkunde, aan onervarenheid en onbedachtzaamheid is toe te schrijven. Ik heb tevens vernomen, dat gij in zaken van negotie wel bedreven zijt, en dus dat gij zeer waarschijnlijk, indien gij in de gelegenheid gesteld werdt, om die bekwaambeden verder uit te oefenen, zeer wel uwe fortuin zoudt kunnen maken. Daartoe doet zich nu toevallig eene goede gelegenheid op. Deze Heer (op den jongen Heer wijzende, die over hem zat) is mijns overleden broeders eenige zoon, WILLEM BERGVELD, en staat binnen weinige dagen de reis naar, *Suriname* aan te nemen, waar zijn vader overleden is, en twee zeer goede plantagiën bezat. Het is noodzakelijk, dat hij zelf gaat opnemen, hoe het daar gesteld is, opdat zijn zaakwaarnemer, die te *Paramaribo* woont, hem niet van hetgeen hem, wettig toekomt, verstoken late. - Daar hij intusschen eene andere loopbaan, dan die van koopman, verkozen, en in de medicijnen gestudeerd heeft, zou misschien zijne persoonlijke tegenwoordigheid, zoo hij niet door iemand, in negotie en kantoorzaken bedreven, en aan wiens eerlijkheid geen twijfelen valt,- vergezeld werd, weinig, baten, althans niet voldoende zijn. Hebt gij dus lust, Mijnheer BLOMMESTEYN, daar de zaken nu staan, zoo als zij staan, om zijn reiskompagnon te zijn, en te-

vens hem in al het noodige bij te staan, dan kunt gij niet alleen de reis, als passagier, voor niet, met hem maken, maar ik zal tevens zorgen, dat onder uw toezigt eenig cargasoen medegaat, welks verkoop geheel aan uwe zorg wordt toevertrouwd; wanneer wij verder over de voorwaarden daaromtrent met elkander wel zullen overeenkomen.'

BLOMMESTEYN hoorde, met verwondering en tevens met vrij wat genoeg, dezen voorslag aan, en verklaarde, na nog eenige redewisseling, dat hij zeer genegen was, om van dien voorslag gebruik te maken, vooral daar hij door den ongelukkigen zamenloop van zaken, en, dewijl hij zoodanig uit de gunst van zijnen vader geraakt was, dat het voor hem onmogelijk zou zijn, om weder op deszelfs kantoor te komen, zich genoodzaakt zag, om naar eenig ander middel van bestaan om te zien. Alleen betuigde hij zijnen wensch, dat hij toch voor zijne afreis met zijnen vader mogt verzoenen, waartoe hij de medewerking van den Heer BERGVELD, die reeds zooveel voor hem gedaan had en nog wilde doen, ten ernstigste inriep.

Om aan dien Heer zichtbaar te toonen, dat hij het volkomenst vertrouwen in hem wilde stellen, maakte hij hem en ook deszelfs neef bekend met de verrassing, die hij den vorigen avond had gehad, bij het zoo onverwacht vinden van het doosje met het goud en de juweelen zij-

ner moeder, hem tevens haar briefje mededeelende 'Mag ik u bidden,' zeide hij, tot slot, 'indien gij, Mijnheer! wilt beproeven, of ik mij met mijn' vader voor mijn vertrek verzoenen kan, dat gij dit doosje aan mijne goede moeder terugbezorgt, en haar zegt, dat het, door u in staat gesteld zal worden, om mijne fortuin te beproeven, mij niet van het hart mag, om die kostbaarheden, welke ik weet, dat haar bijna zoo dierbaar zijn als haar leven, tot geld te maken, en mij daardoor te redden,'

De Heer BERGVELD betuigde zich daartoe genegen, en beloofde nog voor hem dien dag, zoo hij gelegenheid vinden kon, zijne pogingen te zullen aanwenden, dewijl de tijd, die 'er tusschen zijn vertrek verlopen zou, maar zeer kort zou wezen, daar het schip, waarmede zijn neef vertrekken zou, reeds vrij ver met de inlading gevorderd was. Hij verzocht dus BLOMMESTEYN, dat deze, op heeter daad, 'er zijn werk van zou maken, om ernstig bedacht te zijn op zoodanige cargasoen-goederen, als hij oordeelen zou, dat waarschijnlijkst meest in de West, en bijzonder in *Suriname*, in trek zouden zijn. Met zeer veel genoegen nam BLOMMESTEYN dit aan, en als hij van de Beurs kwam, zou hij den Heer BERGVELD daaromtrent nader berigt doen, welke hem dan bij zich ter maaltijd verzocht, om met zijnen toekomenden reisge-

noot voorts dien dag nader kennis te maken, waarin ook door den Heer BLOMMESTEYN zeer gereedelijk werd toegestemd.

De Advokaat BERGVELD maakte 'er dien voormiddag, daar hij toch uit moest wezen, al zeer spoedig zijn werk van, om den ouden Heer BLOMMESTEYN te gaan bezoeken. Hij had het geluk niet van dezen te huis te vinden. Hij verstond echter van de dienstbode, die hem de deur opende, dat de Heer BLOMMESTEYN alle oogenblikken te huis verwacht werd, waarom hem de dienstmaagd vroeg, of hij ook middelerwiji de Juffrouw wenschte te spreken. De Heer BERGVELD achtte dit misschien niet ongunstig voor zijne bedoeling, en maakte, dus zijne opwachting bij Mejuffrouw BLOMMESTEYN. Het leed, na de gewone pligtplegingen, zeer kort, of Mejuffrouw BLOMMESTEYN begon van de treurige omstandigheden, waar in hare familie zich dit oogenblik bevond, te spreken. Het meest van alle speet haar, dat haar man zoo onverbiddelijk was aan den eenen, en dat hij zoo droevig opgezet werd aan den anderen kant. Juist was de Heer BERGVELD gereed, om het doosje met juweelen voor den dag te krijgen, toen de oude Heer BLOMMESTEYN binnentrad, die de oorzaak der komst van zijn vriend den Advokaat al spoedig eensgzins raadde in verband te staan met het geval van zijnen zoon. Hij stond echter niet weinig ver-

zer toen hij, na eenige voorafgaande gesprekken, vernam, dat zijn JOHANNES eerstdaags naar *Suriname* zou vertrekken, 'Naar *Suriname*,' zeide hij, de handen in malkander slaande, naar *Suriname*... en hij zou mij daar niets van zeggen, daar hij weet, dat ik alleen zooveel cargasoen - goederen heb, dat ik wel twee of drie gewone Surinaams - vaarders zou kunnen bevrachten... 'Wel,' zeide de Advokaat BERGVELD, 'hoe kunt gij u daarover verwon deren, Mijnheer BLOMMESTEYN, daar gij weet wat 'er tusschen u en hem is voorgevallen,' 'Wel dat gaat al te maal buiten de Commercie om,' antwoordde hij. 'Hij kan bij niemand beter als bij mij te regt, al loopt hij de geheele Beurs rond... Maar zeg mij, Mijnheer! waar van daan krijgt hij krediet, dat heeft hij in allen gevalle noodig.' 'Kort en goed' hernam nu de Advokaat BERGVELD, 'als de ouders zoo barbaarsch zijn, dat zij om een' of anderen misstap, die een kind begaat, hunne handen 'er aftrekken, en het maar op Gods genade laten drijven, dan, zijn 'er gelukkig nog al dikwijls andere menschen, die, schoon door geene banden des bloeds daartoe verplicht, zich die ongelukkigen aantrekken, en hen met raad en daad ja uit hunne middelen bijstaan. Dit althans is nu het geval van uwen zoon JOHANNES...' 'Wat, wat...' zeide vader BLOMMESTEYN, 'zouden dan andere lieden... buiten mij... dat is het verschrikkelijkste assront, dat mij kon

worden aangedaan...' 'En tot wien,' ging de Advokaat BERGVELD voort: 'dan tot vreemden zou hij zijne toevlugt nemen, daar zijn vader zich met hem niet langer wilde moeijen?' Maar hoe dit zij, het is althans gebeurd, en hij zal daarin zeer wel met mijne hulp slagen, ja zoodanig, dat hij den zoo liefderijk aangeboden bijstand van het goud en de juweelen [hier haalde hij het doosje voor den dag en zette het voor Mejuffrouw BLOMMESTEYN op tassel neder] niet behoeft. Hij heest mij alleen gebeden, dat ik die met betuiging van zijne erkentenis aan zijne moeder zou teruggeven, daar het hem niet van het hart kon, om haar van die kleinooden te berooven.'

'Als ik het wel begrijp,' zeide de oude BLOMMESTEYN, zijne vrouw zeer norsch en over schouder aanziende, 'als ik het wel begrijp, zijt gij die malle moeder geweest, die aan uwen JOHANNES al die kostelijkheden hebt toegezonden; nu dat noem ik zich uitkleeden, voor dat men naar bed gaat.' - 'Gij zult,' begon de Heer BERGVELD weder: 'niet kwalijk nemen, Mijnheer BLOMMESTEYN, dat ik zeer van uw gevoelen, omtrent de daad van uwe huisvrouw, verschil, dewijl zij daardoor getoond heeft, een regt geaard moederlijk hart te bezitten.... Maar hoe dat zij, ik heb in last, om aan haar die juweelen uit zijn' naam te rug te geven... en alleen heb ik er nog bij te voegen: dat hij gaarne voor

zijn vertrek nog bij zijne ouders zou wenschen te worden toegelaten, alleen om afscheid van, hun te nemen; daar het wel zijn kon, dat hij in zeer langen tijd niet in het Vaderland terug kwam.'

Juffrouw BLOMMESTEYN, die tot nog toe een diep stilzwijgen bewaard had, barstte nu in tranen uit, en zeide al nokkende: 'Hoor Mijnheer BERGVELD!... Ik ben maar eene onnoozele vrouw, dat weet ik wel... maar ik wil niet, dat een van mijn kinderen, al hadden zij tienmaal, meer slechtigheden begaan, als mijn JOHANNES, de wijde wereld zoo maar Zal worden ingestooten. - Ik zal die juweelen niet meer noodig hebben, want ik zal mij wel spoedig dood treuren... Geef ze aan mijn' JOHANNES terug... en zeg hem, dat ik hem wil, en zal, en moet spreken, vóór dat hij naar *Suriname* vertrekt, en dat, als zijn vader hem hier niet zien wil, ik dan wel bij hem in het logement zal komen.' 'Maak u zoo driftig niet,' hernam de oude BLOMMESTEYN... 'Wat zou de Heer BERGVELD, wel van mij denken...' 'Ik denk van u,' zeide deze: 'en hoop, dat ik mij niet vergist zal hebben, dat gij aan het verlangen van uw' zoon JOHANNES ook voldoen zult, en hem vergunnen, dat hij ten minste afscheid van u komt nemen voor zijn vertrek.'

Na eenige oogenblikken zich bedacht te hebben, zeide BLOMMESTEYN: 'Ja! ja, ik zal het

hem toestaan, onder voorwaarde, dat hij ook van mij goederen meêneemt naar de West; dan zal ik misschien daaruit weder goed kunnen maken, dat hij mij door zijne zotte roekeloosheid gisteren gekost heeft.' - 'Schoon uwe voorwaarde,' zeide de Heer BERGVELD 'tamelijk bijzonder is, durf ik u daarvoor bijna in te staan, mits gij u hoe eer zoo beter naar de, Beurs begeest, waar thans uw zoon wezen zal, om, daar 'er weinig aan de lading ontbreekt, nog een en ander op te doen.' 'Spoedig spoedig,' riep nu BLOMMESTEYN aan de kamerdeur, 'mijn stok en mantel...' Deze beide door eene der meiden gegeven, en door BLOMMESTEYN aangetrokken en in de hand genomen zijnde, stapte hij met spoed de deur uit, en liet den Advokaat BERGVELD bij zijne vrouw zitten. Deze wendde nu alles aan, om de bedroefde moeder, zooveel mogelijk, op te beuren, en althans gerust re stellen, dat haar man zeker met zijn' zoon voor diens vertrek naar *Suriname*, verzoenen zou, Eindelijk gelukte het hem ook, om haar te bepraten, dat zij het doosje met goud en juweelen terug nam, haar ten sterkste verzekerende, dat zij daardoor haren JOHANNES het meest genoeg geven zou, en dat deze gift, voor hem nu minder noodzakelijk, altijd een doren In het oog der overige kinderen wezen zou.

Niet weinig vreemd zag intusschen onze BLOMMESTEYN op, toen zijn vader op de Beurs

hem ontmoette, en hem oneindig vriendelijker bejegende, dan hij zich had kunnen voorstellen; en met hem van de voorgenomen Surinaamsche reis begon te spreken: slechts met een enkel woord hem meldende, dat hij zulks van den Advokaat BERGVELD vernomen had, terwijl hij verder met hem wegens verscheiden cargasoen - goederen zulke schikkingen maakte, dat BLOMMESTEYN binnen zeer korten tijd geheel met hem klaar raakte, daar hij beducht was, dat hij anders te veel goederen voor de ruimte, die nog in, het schip overig was, zou inslaan. Het hinderde ondertusschien den ouden BLOMMESTEYN geweldig, dat zijn zoon zich van anderen meer of min had af hankelijk gemaakt, schoon deze in tegendeel zeer wel te vreden was, dat hij, na al het gebeurde, niet meer van de strengheid zijns vaders ashing. Met groot genoegen, verstond onze BLOMMESTEYN 's middags aan de tassel van den Heer BERGVELD, hoe zich de zaken geschikt hadden aan het huis van zijnen vader, en deze beduidde hem, hoe het nu van zijne zijde pligtmatic wezen zou, om de minste te zijn, en den volgenden dag naar zijnen vader te gaan, om daar de zaak verder op dien voet te brengen, dat zij, daar zijn vertrek zeker binnen de veertien dagen plaats zou hebben, als goede vrienden scheidden.

Namiddags ging nu BLOMMESTEYN met zijnen aanstaanden reisgenoot WILLEM BERGVELD,

eerst het schip bekijken, waarop zij binnen kort met elkander naar de West zouden vertrekken, en maakte tevens kennis met den Kapitein JILLIS DE MEEUW, die zich van deze passagiers nog al eenig genoeg beloofde, en BLOMMESTEYN voorspelde, dat hij wel zorgen zou, dat hij zooveel niet over de koude te klagen zou hebben, als op zijn Groenlandsch zeetogtje.

Nadat zij hier eenigen tijd hadden doorgebracht, lieten zij zich weder aan wal zetten, en besloten met elkander, de Muiderpoort uit, en den Zeedijk langs te wandelen, daar het weêr zoo overheerlijk schoon was. Zij spraken natuurlijk niet weinig over hunnen aanstaanden togt, en vooral gas WILLEM BERGVELD hem te kennen, hoe hij, behalve dat zijne belangen het volstrekt vorderden, dat hij naar *Suriname* vertrok, hoop had, dat hij daar zeer zou voldaan zien aan zijne uitgestrekte zucht, om zijne kennis, in het vak der natuurlijke historie uit tel breiden. Hij kon hiervan veel aan BLOMMESTEYN verhalen, waarbij het dezen best voeg de toehoorder te zijn.

Niet zonder verwondering vernam hij intusschen van zijnen toekomenden reisgenoot a hoe het land, werwaarts zij heen zouden reizen, van de schoonste bloemen en insecten kriede, welke zelfs zekere Juffrouw MERIAN hadden uitgelokt, om, toen zij reeds eenigermate in

jaren gevorderd was, zich uit *Europa* naar de *West*, en wel bepaaldelijk naar *Suriname* te begeven, om in die landstreek van dezelve naauwkeurige afteekeningen te maken, hetwelk haar dan ook zoo volkomen gelukt was, dat zij, naeen verblijf van twee jaren, met dien schat verrijkt, naar *Nederland* was teruggekeerd, en dezelve in een keurig plaatwerk had in het licht gegeven. Zij was eerst onlangs gestorven, en, daar BERGVELD kennis had aan eene harer dochters, welke met haat de reis naar de *West* gedaan hadden, was hij door dezelve in het bezit geraakt van een uitmuntend fraai, onder het opzigt van hare moeder, afgezet exemplaar, van Surinaamsche Bloemen en Insecten. Hij was voornemens, om hetzelfde mede naar *Suriname* te nemen, om die keurige kopijen daar tegen de oorspronkelijken in de natuur, te toetsen. 'Wel een harde, toets' zeide hij: 'maar dien zij, zoo als mij de jonge Juffrouw GRAFF, de dochter van Mejuffrouw MERIAN verzekerd heeft, ten Volle kunnen doorstaan. Ik verbeeld mij ook, dat wij ons aan boord menig uur, als het stil weêr is, en wij niets als lucht en water rondom ons zien zullen, daarmede kunnen verlustigen.'

Zoo pratende waren zij aan *Zeeburg* genaderd, en, besloten, daar zij 'er nog een uurtje zouden kunnen doorbrengen, en toch gemakkelijk weder de Muiderpoort bereiken, om daar het voortreffelijk IJgezig, hetwelk beide waarschijnlijk een' geruimen tijd niet weder te beurt

vallen zou, onder een glas wijn en eene vaderlandsche pijp te genieten. Intusschen duchtten zij reeds bij het intreden, dat dit genot niet zeer ongestoord zou zijn, dewijl het voortreffelijke zomerweder zoovele Amsterdammers derwaarts had uitgelokt, die reeds de beste plaatsen ingenomen hadden; doch daar 'er bij hun inkomen juist eenige lieden vertrokken, was 'er voor hun beide plaats aan eene tafel, waarop zij dan ook, zonder zich veel aan het gezelschap, dat 'er zich bevond, of wie juist de aanwezige personen waren, te storen, zich vrijmoedig nederzetten.... Doch naauwelijks waren zij gezeten, of BLOMMESTEYN bemerkende, dat de rug van zijn' stoel tegen den stoel van eene Juffrouw aanstiet, keerde zich eensklaps om, gelijk ook de jonge Juffrouw, die op denzelven zat, en deze was niemand anders, dan ANTJE WYNSTOK, welke zich juist daar met hare ouders bevond, doch die aan den anderen kant van de tafel tegen haar over zaten. 'Hemel! ANTJE!' zeide BLOMMESTEYN, en dit was alles, wat hij kon uitbrengen, en zij schichtig het hoofd omdraaijende, greep het vol geschonken kopje koffij op, bragt het aan hare lippen, doch hare hand beefde zoodanig, dat de rand van het kopje tegen hare tanden kletterde: en toen bemerkte moeder WYNSTOK eerst regt, wat 'er gaande was.

Nadat de Heer BERGVELD uit de geeischte flesch geschonken had, en BLOMMESTEYN twee

glaasjes gebruikt, greep hij toch zooveel moed, dat hij zich tot ANTJE wendde, en haar deze weinige woorden inluisterde: 'Weet gij, dat ik binnen veertien dagen naar *Suriname* vertrek?...'. Zij schudd het hoofd, en zeide: 'Ik weet.... ik weet niets van u, Mijnheer BLOMMESTEYN!

BLOMMESTEYN! Nu dat is zoo, dat is toch zoo.

ANTJE WYNSTOK Ik heb daar niet meê te stellen.... Gij weet beter dan ik.... wat 'er gebeurd is, sedert wij elkander het laatst gesproken hebben.... [Zij zeide dit wel zacht en fluisterende, maar uit hare oogen was de diepe verontwaardiging te lezen, en tevens ontdekte BLOMMESTEYN, hoe eene vale tint van bleekheid de plaats van haren vrolijken en levendigen blos had ingenomen]

BLOMMESTEYN, Ik ben zoo slecht niet, ANTJE! als gij u misschien verbeeldt, schoon 'er veel te veel is voorgevallen.

ANTJE WYNSTOK [met een' zucht] Dat hoop ik - dat hoop ik van harte, om uwen wil.

BLOMMESTEYN. Een verzoek maar, maar één verzoek.

ANTJE WYNSTOK. En dat is, dat is?

BLOMMESTEYN Mag ik, voor dat ik vertrek, bij u afscheid komen nemen?

ANTJE WYNSTOK. [na zich een oogenblik bedacht te hebben] Vraag dat aan mijne ouders.

Staan die het toe, dan mag ik het niet weigeren.'

Vader WYNSTOK, die nu reeds den Heer BLOMMESTEYN in het oog gekregen had, ging oogenblikkelijk naar den kastelein, betaalde de vertering, en riep juist op dat oogenblik: 'Kom, vrouw, kom ANTJE! 't Is tijd, dat wij gaan. Het is beter, dat wij te huis zijn, eer de avond begint te vallen.'

'Eerst zal ik dit Kopje, nog uitdrinken vader,' zeide ANTJE WYNSTOK. En in dat oogenblik hethaalde BLOMMESTEYN nogmaals zijn verzoek, om bij haar afscheid te mogen komen nemen. ANTJE voerde hem met veel ernst toe: 'Ik kan het u niet toestaan of weigeren.... maar het huis van mijne ouders is u immers niet verboden, Zoover ik weet.... Doch Zoo ik u niet weêr sprak [zeide zij opstaande] goede reis! en God zij met u!' -

Of 'er, zoo als BLOMMESTEYN zich verbeeldde, tranen in de oogen van ANTJE stonden, is onzeker, maar niet, dat haar het schreijen nader was, dan het lagchen. BLOMMESTEYN maakte, zooveel zijne ontroering en de gelegenheid der plaats het toelieten, ook zijn compliment tegen de ouders van ANTJE. De groet van den Heer WYNSTOK was uitermate flauw, maar hij meende te zien, dat die van de oude Juffrouw WYNSTOK: ten minste geene onvriendelijkheid aan den dag legde.

Toen zij vertrokken waren, merkte de Heer BERGVELD aan, dat BLOMMESTEYN deze mooie jonge Juffrouw, die 'er toch wat betrokken uitzag, van vrij nabij scheen te kennen, hetwelk deze met eene flauwe toestemming beantwoordde. 'Nu, nu,' zeide BERGVELD grimlagchend: 'Ik zeg 'er ten minste dit van met *Ligthart* uit het LEYDSCHÉ STUDENTEN LEVEN van mijn' gewezen contubernaal den advocaat MAURITIUS:

Ik mogt wel lijden om een' dubbelden dukaat,
Dat al de vlooiën van mijn bed zoo leelijk waren.

't Is,' ging; BERGVELD voort, terwijl BLOMMESTEYN uitzag naar het schoone IJzigt, daar verscheide schepen bij den glans van de zon, die zachtken het westen begon te naderen, allen in top naar Pampus stevendend, 't Is hier zeker schoon, maar toch zoo vrolijk niet, als nu ruim eene maand geleden, wanneer op deze hoogte, dat fraaije spiegelgevecht ter eere van den Czaar gegeven werd, toen zat ik juist ook op dit vertrek met mijn oom BERGVELD.' - Nu kon BLOMMESTEYN niet nalaten, te zeggen; 'en dat was de laatste dag, dat ik dat meisje, Juffrouw ANTJE WYNSTOK, voor het laatste gesproken heb. - Wij waren toen op het jagt van den Czaar, en nu verhaalde BLOMMESTEYN, daar vast meer en meer het gezelschap dunde, aan den Heer BERGVELD, wat 'er al gebeurd was, en hoe juist op dien dag zijn ongeluk begonnen was. Hij deed

dit zoo breed en naauwkeurig, dat zij zeer hard moesten aanstappen, om de Muiderpoort nog tijdig te bereiken, daar, toen zij de voeten op de brug zetten reeds de poortklok ophield met luiden.

BERGVELD, die van een' zeer goeden en medelijdenden aard was, nam zeer veel deel in dit verhaal, en de openhartigheid in dezen van de zijde van BLOMMESTEYN veroorzaakte, dat hij voor zijnen toekomenden reisgenoot reeds eene wezenlijke genegenheid opvatte.

Twintigste hoofdstuk.

BLOMMESTEYN was nu inmiddels bezig met de schikkingen tot zijne reis te maken, en vond zich, nadat hij nog twee dagen in het Nieuwe Heeren Logement had doorgebracht, zeer aangenaam verrast, door eene boodschap van zijne moeder, welke hem het oude GEERTJE des morgens bragt, waarbij hij werd uitgenoodigd, om nog dezen dag op het middagmaal ten haren huize te komen, daar zij hem verzekeren durfde, dat hij ook niet onwelkom bij zijnen vader wezen zou. Tot zijn groot genoegen ondervond hij dit; ook viel zijne zuster. LEENTJE, die trouwens nu haren zin had, daar zij vooruit zag, dat haar minnaar VAN DALEN de plaats van broeder JOHANNES waarschijnlijk op 't kantoor zou bekleeden, hem met geene scherpe woorden lastig. Met vader BLOMMESTEYN sprak hij veel over zaken, den koophandel in de West betreffende; terwijl zijn jongste broeder en zuster hem verzochten' dat hij haar uit *Suriname* een papegaai en een' aap zou toezenden. Moe-

der BLOMMESTEYN was de minst opgeruimde van allen, en kon toch niet nalaten te verklaren, dat het haar zeer speet, dat het zoover gekomen was; daar zij altijd gehoopt had, dat haar JOHANNES, als haar man kwam te vallen, de opvolger in het kantoor zou zijn. Zij bragt het eindelijk door haar praten hierover zoover, dat vader, BLOMMESTEYN 'er in bewilligde, dat JOHANNES, de weinige dagen, die hij nog in het Vaderland zijn zou, weder aan haar huis zou doorbrengen: hetwelk door BLOMMESTEYN zeer volvaardig werd aangenomen, die niet naliet, om nog wegens dit zoo aangenaam besluit van zijnen vader den Heer BERGVELD en diens neef, onverwijld door een briefje, kennis te geven. De eerste was hier over zoo wel te vreden, dat hij nog laat in den avond, zich naar het huis van den ouden BLOMMESTEYN, met eene slede, liet brengen, om denzelven, benevens de geheele familie, geluk te wenschen, met de zoo heugelijk plaats grijpende verzoening.- De oude BLOMMESTEYN, die toch ook wel gevoelde, dat hij den misstap van zijn zoon JOHANNES, hoe wraakbaar en grof, te hoog had opgenomen, was mede zeer wel te vreden, dat alles in zoo verre was bijgelegd; en nu kwam men, onder een' vriendschaps dronk, overeen, dat men over die afgedane zaak niet verder praten zou.

Was nu alles in zoo verre in orde tusschen BLOMMESTEYN en zijne familie, het verschildde

echter hemelsbreedte, dat dit het geval, tusschen hem en ANTJE, en hare ouders was.- Ondertusschen naderden vast met snelle schreden, de tijd en dag van BLOMMESTEYN'S vertrek, en hoezeer hij 'er tegen op zag, hij wilde volstrekt het Vaderland niet verlaten, zonder ANTJE vaarwel gezegd te hebben. - Op den vooravond van den laatsten dag zijns verblijfs in *Amsterdam*, daar reeds het schip met den Kapitein naar *Texel* was opgezeild, en hij dien voormiddag een' brief gekregen had, om binnen twee dagen met den Heer BERGVELD aan boord te wezen, wandelde hij met loome schreden, die al trager en trager werden, nadat hij meer en meer het huis van den Heer WYNSTOK naderde, derwaarts. Met eene bevende hand aangeklopt hebbende en hem open gedaan zijnde, vroeg hij aan de dienstmeid: 'Of de Heer WYNSTOK of zijne huisvrouw te huis waren?' hetwelk zij met 'Neen, Mijnheer!' beantwoordde, maar 'er tevens bijvoegde, 'dat de jonge Juffrouw te huis was.' Nadat hij, zich daarover verheugende, zich had laten aandienen, trad hij de zijkamer binnen, waar hem ANTJE met veel bescheidenheid ontving.

BLOMMESTEYN, nadat hij plaats genomen had, verhaalde haar, dat hij den volgenden dag naar *Suriname* vertrekken zou, en voegde daarbij, hoe zich de gelegenheid daartoe aan de hand gedaan had na alle de ongelukken, die hem in een

zoo klein tijdvak beloopt hadden, *antje* hoorde zijn bericht met stilzwijgen aan, en liet hem zijne historie, die aan de waarheid niets te kort deed, geheel, onasgebroken, vertellen, waaruit haar dan ook bleek, dat meest alles haar in een verkeerd licht, althans eene zeer verdraaide gedaante, was verhaald geworden. Zij maakte 'er echter weinige aanmerkingen op, daar zij hem te verstaan gaf, dat hij veel van het geen hij aan het ongeluk toeschreef, naar het haar voorkwam, aan zich zelf geheel te danken had. 'Maar,' liet zij met hare gewone goedaardigheid 'er op volgen: 'Ik zal 'er geene aanmerkingen verder op maken, daar wij op zoodanig eenen afstand geraakt zijn, dat het mij zelfs kwalijk staan zou, u daarover zijdelings te berispen. Gij kwaamt dan nu... Mijnheer!'

BLOMMESTEYN. Waarom anders, Juffrouw WYNSTOK! dan om afscheid van u te nemen, en alles goeds te wenschen, en.... [hier hield hij eene wijl op] en gij zoudt... gij zoudt mij nog een genoegen kunnen doen....

ANTJE WYNSTOK. Waarin zou dat bestaan?

BLOMMESTEYN. Dat gij mij verklaarde, dat gij mij voor een niet zoo door en door slechtmensch houdt, als ik merk, dat men mij bij u en uwe ouders heeft afgeschilderd.

ANTJE WYNSTOK (*met aandoening en teederheid*). Dat heb ik nooit gedaan, BLOMMESTEYN! on dat doe ik nog niet.

BLOMMESTEYN. O Gij zijt wel goed, wel heel goed, wat zal die VAN WIERINGEN gelukkig zijn met zulk eene goede vrouw... wat zou ik... [en schoon de avond zachtjes begon te vallen, merkte ANTJE duidelijk, dat 'er tranen in zijne oogen kwamen, terwijl zijne stem beefde] wat zou ik gelukkig hebben kunnen wezen met u... indien... [hier kon hij geen woord meer uitbrengen, maar zich, na eenige oogenblikken, hersteld hebbende, ging hij voort], Het is immers waar? het is immers waar? Juffrouw WYNSTOK! dat hij verkeerig bij u heeft? en dat hij....

ANTJE WYNSTOK. Het is waar, dat hij door mijne ouders, althans door mijn' vader, verkeerig bij mij gekregen heeft; maar het is niet waar, dat ik 'er in heb toegestemd; schoon ik somtijds vrees, dat ik 'er toch toe zal moeten komen, wil ik niet met mijnen vader in een dagelijksch ongenoegen leven, en daar door mijne brave moeder het leven in een aanhoudend verdriet doen doorbrengen, die mij dagelijks met tranen in de oogen bidt, dat ik om haren wil toe zal geven.

BLOMMESTEYN (*op een' eenigzins opgebeurden toon*), Dat is dan de reden, dat op *Zeeburg*, de Heer VAN WIERINGEN niet bij u was?.... ik stond 'er toen reeds over verwonderd; omdat de Heer VAN DALEN, die gij weet dat goede vrienden is met VAN WIERINGEN....

ANTJE WYNSTOK (*met drift tusschen beide*

vallende). Ja, goede vrienden zijn ze, dat weet ik, dat weet ik!

BLOMMESTEYN ging nu voort: 'Hij had stellig gezegd, dat de verkeering geheel 'er door was, en misschien binnen weinige weken, de dag van uw huwelijk bepaald zou worden. O ANTJE! ANTJE! zoo ik geweten had, dat dit eene leugen was... nu ik weet dat dit een leugen is... neem ik nog in overweging, om de geheele Surinaamsche reis te katten.

ANTJE WYNSTOK. En wat betrekking, BLOMMESTEYN! heeft het ontdekken van die onwaarheid op uwe Surinaamsche reis?

BLOMMESTEYN. o... Als ik dat geweten had, dan zou ik.... dan zou ik het gewaagd hebben, om mij bij uwe ouders te komen verontschuldigen.... Ja! ja! het moet 'er maar vlak uit.... ik zou, boven alles, wat 'er gebeurd was....

ANTJE WYNSTOK. Ik begrijp.... ik begrijp u, BLOMMESTEYN! maar laat het u niet spijten, dat gij u daar aan niet gewaagd hebt ... De verbittering van vader WYNSTOK tegen u is zoo hevig geweest, van het begin van de historie met VAN WIERINGEN af, en blijft nog zoo, dat gij geene de minste gedachten op eene verkeering met mij zoudt hebben moeten maken. Ja ik heb, toen ik die met VAN WIERINGEN niet zoo gaaf wilde aannemen, hem echter plegtig moeten beloven, dat ik van u afzag, omdat hij in eeuwigheid tot deze verkeering geene toestemming geven zou,

en veel meer, dat ik, om u niet te zeer te bedroeven, 'er niet zal bijvoegen.... Gij ziet, BLOMMESTEYN dat ik 'er vlak vooruit kom, en gij zult daarom klaar begrijpen, dat het dwaas van u geweest zou zijn, indien gij een oogenblik uit dien hoofde getwijfeld had, om de reis naar *Suriname* aan te nemen.

Deze openhartigheid van ANTJE, welke echter oogenblikkelijk het kleine vonkje hoop, dat in BLOMMESTEYN'S hart ontvlamd was, weder geheel uitbluschte, bedroefde hem zoodanig, dat hij eene lange wijl roerloos zitten bleef.

Intusschen, daar het nu volkomen duister geworden was, bragt de dienstmeid het kaarslicht, en BLOMMESTEYN ontdekte bij hetzelfde, meer dan hij zulks in het donkere, uit de woorden van ANTJE vermoed had, dat zij mede aangedaan was, en misschien zou iemand, van eene andere geaardheid dan BLOMMESTEYN, niet zonder aanmerkelijk voordeel, beproefd hebben, om op nieuw ANTJE ter zijner gunste te winnen.... maar hij beschouwde dit als geheel hopeloos en onmogelijk, zeggende: 'Zoo is dan mijne hoop op u geheel afgesneden, Juffrouw ANTJE!'

ANTJE WYNSTOK. Geheel....

BLOMMESTEYN. Voor altijd?

ANTJE WYNSTOK. Voor altijd....

BLOMMESTEYN. In Gods naam! dan ga ik morgen naar *Suriname*, en ik hoop, dat ik daar

mijn graf vinden zal..... 't Zou mij alleen nog genoeg geven, als ik daar hoorde, dat gij aan, een' ander, als aan dien... [hier smoorde hij eene vervloeking op zijne lippen] aan dien hatelijken VAN WIERINGEN getrouwd waart.

ANTJE WYNSTOK. Wat kan u dat nu veel verschillen, of ik met hem of met een ander trouw?

BLOMMESTEYN (*met zeer veel eenvoudige opregtheid*). Omdat ik u lief heb, en lief zal blijven hebben.... al trouwde gij honderdmaal... omdat gij met dien valschen, kerel (want het is bij mij twijfelachtig, of hij of VAN DALEN, de grootste falsaris is) zeker ongelukkig zijn zoudt.

ANTJE WYNSTOK. Dat is hupsch van u gezegd, BLOMMESTEYN! en daar gij zoo opregt zijt, wil ik het ook op mijne beurt jegens u zijn.... Ik heb dan juist op dienselfden dag, toen gij mij daar te *Zeeburg* aantroft, een' anderen minnaar opgedaan, den Heer WESTENDAAL, een weduwnaar met vier kinderen, een man van vijf a zes-en-veertig jaren, en die 'er, (want dat zal bij vader WYNSTOK vrij wat asdoen) vooral niet minder goed in zit, dan VAN WIERINGEN. Hij is daarenboven een vrolijk man, maar op wiens gedrag nooit een smetje is geweest; hij heeft, bij voorbeeld, nooit met een vrouwmensch in den *Pyl*, of met KAATJE KONING, de Actrice, op de spraak geweest....

BLOMMESTEYN, Och verwijt mij dit zoo niet: Denk, dat ik morgen, morgen! God weet voor hoe lang! misschien wel voor altijd, weg ga.

ANTJE WYNSTOK. Nu, de Heer WESTENDAAL is dan, (om die kwade schriftuurplaats maar over, te slaan) een geheel onbesproken man; zeker wij verschillen meer dan twintig jaren in ouderdom; hij heest zelfs eene dochter van zestien jaren, maar als ik dan moet en zal trouwen, zoo als mijn vader (niet mijne lieve moeder) begeert, dan zal ik nog oneindig liever het verschil van die jaren overstappen, en, in 's Hemels naaam, dien bejaarden openhartigen Hollander nemen, dan een jongman, tegen wien ik zoo verschrikkelijk veel heb, als tegen den Heer VAN WIERINGEN. Wat zegt gij 'er van BLOMMESTEYN? zie, nu spreek ik met u als vriend, als raadsman. Zeg mij nu eens, zoudt gij niet gelooven, dat ik met dien man oneindig gelukkiger zijn zou, als met VAN WIERINGEN. Gij kent immers den Heer WESTENDAAL?

BLOMMESTEYN. ANTJE! ANTJE! Het valt mij zoo hard u hierin te raden; maar ja.... maar ja.... het verschil tusschen den valschen VAN WIERINGEN en den braven WESTENDAAL, is te groot - veel te groot, om zelfs een oogenblik in twijfel te staan.

ANTJE WINSTOK. Dat vind ik ook zoo, en ik heb u dat nu zoo willen vertellen, daar ik u

nog kon spreken, opdat gij, als gij in de West eens in den een of anderen brief mogt lezen, dat ik getrouwd was, gij dan moogt denken, dat het is met den Heer WESTENDAAL, en niet met den Heer VAN WIERINGEN: want ik heb 'er (ik kan het u veilig vertellen, daar gij morgen naar de West vertrekt, en het dus van avond wel aan niemand verhalen zult, of het moest aan uwe lieve zuster LEENTJE zijn)....

BLOMMESTEYN. Ja die feeks zal lang wachten, eer zij uit mijn' mond van u iets hoort....

ANTJE WYNSTOK. Want ik heb 'er al met mijne moeder over gesproken, en overmorgen misschien zal de Heer WESTENDAAL, in volle staatsie, aan mijn vader belet vragen: en, zoo het u eenige voldoening geven kan, dan zal het geen tweemaal vier-en-twing uren lijden, of de vriend uit de Teertuinen, die nog geen vermoeden ter wereld op dit interval heeft, krijgt onherroepelijk den zak. Ik top den Heer WESTENDAAL - en wie weet, hoe kort gij in *Suriname* geweest zijt, of ik ben reeds juffrouw WESTENDAAL en moeder van vier kinderen....

BLOMMESTEYN. o Hoe hard het mij valt, en gelooft gij dat niet ANTJE, gelooft gij dat niet?

ANTJE WYNSTOK. Nu ja, nu ja, BLOMMESTEYN ik geloof het...

BLOMMESTEYN. Maar hoe hard het mij valt, dat gij met een ander trouwt; tienmaal liever zie ik u de vrouw van den Heer WESTENDAAL, dan

van dien slechten half verlopen lichtmis.... Geloof mij; dat het mij zelfs eenig genoeg zou geven, als ik op de reê van *Texel* nog wat moest blijven liggen, dat toch door contrarie wind mogelijk wezen zou, en ik mogt daar vernemen, dat gij VAN WIERINGEN de bons gegeven hadt, en de verkeering aan den Heer WESTENDAAL toegestaan... als gij daar raad toe wist....

ANTJE WYNSTOK. Ik beloof het u, als 'er kans toe is, al was het door den Heer WESTENDAAL zelven, dat gij het weten zult. Maar nu hoop ik, BLOMMESTEYN! dat gij niet meer op uw hart hebt...

BLOMMESTEYN. Och nog zooveel!

ANTJE WYNSTOK. Dat kan zijn, maar dat zult gij dan moeten meê nemen; want ik wacht voor half tien ure mijne ouders te huis: en ik zou vooral niet gaarne hebben, dat vader u hier aantrof. Ik meen, dat ik umet alle opregtheid behandeld heb...

BLOMMESTEYN. Och ik wenschte, dat gij u over mij, zoo weinig, zoo weinig te beklagen hadt, als ik over u... dan... dan... maar ik zal gaan... O ANTJE!... ANTJE... mag ik u nog eens zoo noemen.

ANTJE WYNSTOK. Waarom niet... maar ik bid u... ga heen... wat zouden wij er nu aan hebben, dat wij elkander verder over stuur hielpen...

Toen BLOMMESTEYN nu opgestaan was, en tot het asscheid nemen overging, omhelsde hij ANTJE op zulk eene hartelijke wijze, die haar overtuigde, dat alles, wat men van hem mogt hebben uitgestrooid, boven hetgeen hij haar zelf verhaald had, volkomen onwaarheid was, en BLOMMESTEYN hield zich zelf mede overtuigd, dat het hart van ANTJE, schoon de noodzakelijkheid gebood dat zij zich in de armen van eenen anderen minnaar wierp, om eenen derden te ontgaan, aan hem gehecht bleef. 'God... God zij' zoo sprak het ontroerde meisje, maar kon niet meer de woorden met u - uitspreken - en BLOMMESTEYN was reeds twee deuren ver, toen hij nog eens terugkeerde, daar zij hem over de deur nazag, waarop de laatste vaarwelkus volgde, terwijl de tranen, die uit beider oogen gestroomd hadden, nog lange na de scheiding op beider wangen gloeiden. - Maar ANTJE, hoe treurig, keerde met den genoegelijken troost voor zich zelve in haar huis terug, dat, hoe hard haar deze scheiding viel, zij geheel onschuldig aan dezelve was, terwijl BLOMMESTEYN bij de smart des afscheids het onaangenaam gevoel van een beschuldigend geweten aan het hart knaagde, nu meer dan ooit overtuigd, hoe gelukkig hij met ANTJE WYNSTOK zou geweest zijn, ja hoe hartelijk zij hem nog, ondanks alles, wat 'er gebeurd was, beminde - en welk een schat hij in haar verloren had.

De Heer BERGVELD was 'er zeer op gesteld geweest, te meer, daar nu de verzoening tusschen BLOMMESTEN en zijne ouders geheel getroffen was, dat de laatste avond, dien BLOMMESTEYN en zijn neef BERGVELD, vóór hunne afreize, in *Amsterdam* zouden doorbrengen, aan zijn huis gesleten werd, althans, dat zij bij hem 's avonds zouden eten, tot het bijwonen van welk vriendenpartijtje hij vader en moeder BLOMMESTEYN, benevens derzelver oudste kinderen en uit beleesdheid den, Heer VAN DALEN, als den minnaar van Juffrouw LEENTJE, mede genoodigd had. Moeder BLOMMESTEYN was 'er het moeilijkst toe te bewegen, om mede te gaan. Evenwel zij liet zich vinden, en het geheel gezelschap was bij elkander, toen eindelijk BLOMMESTEYN aankwam. In het algemeen zeide hij, dat hij afscheid bij goede kennissen genomen had, en hij luisterde zijne moeder in, 'dat hij bij ANTJE WYNSTOK geweest, was, en haar alleen had te buis getroffen.... en dat schoon hij geheel geene hoop meer op hare hand had, toch wel te vreden was over zijn bezoek, dat zij zelfs goede vrienden gescheiden waren: en dit hem toch nog regt genoeg gegeven had.'

Onder den maaltijd ging naar den smaak dier tijden de beker lustig rond, en de oude, Heer BERGVELD was zeer mild in heilwenschen en gezondheden. Bijzonder dronk hij ook op het eerst aannstaande huwelijk, daarmede ziende

op LEENTJE en haren minnaar. De jonge BLOMMESTEYN kon dit niet mede drinken, en dit bleef geenszins onopgemerkt door den ouden Heer BLOMMESTEYN, die de onvoorzigtigheid had, om zelfs te vragen: 'Waarom JOHANNES! laat gij uw glas staan, daar het eene zoo importante conditie, en daar uw zuster LEENTJE 'er zoo zeer in begrepen is.' 'Omdat (ik zou gezwezen hebben vader! zoo gij' er mij niet naar gevraagd, hadt)' was zijn antwoord, 'omdat ik denk, dat datzelfde huwelijk tot haar ongeluk strekken zal, daar ik den Heer VAN DALEN voor een grof speler houd... meer zal ik 'er niet van zeggen.... maar de tijd zal het leeren.' Genoeg was deze uitbarsting, om verder al het aangename van het partijtje te storen, daar op dit gezegde in eens eene groote stilte volgde; en de Heer VAN DALEN; die zich tegen dezen uitval wilde verdedigen, alleen door de biddende tusschenspraak van LEENTJE gesust werd...terwijl de Heer BERGVELD zeer veel moeite had, om door spoedig eene andere conditie in te stellen, eene gedwongen aswending te maken, ter voorkoming van een openlijk krakeel: hij ging daarenboven nog naar den jongen BLOMMESTEYN, met verzoek, om zich niet verder hier over uit te laten, schoon hij ook wel onderrigt was, dat de Heer VAN DALEN bij lang na geen zoo groot heiligje was, als hij schijnen wilde.

Door dit tusschen beide gekomen gevalletje,

was, den volgenden morgen, het asscheid tusschen BLOMMESTEYN en zijnen vader, die het gezegde wegens VAN DALEN vrij euvel had opgenomen, te meer, omdat hij vreesde, dat 'er wat waarheid aan zou zijn, uitermate koel; en nog koeler tusschen hem en zijne zuster MAGDALENA. Maar bij dat tusschen hem en zijne Moeder, die een vast voorgevoel verklaarde te hebben, waarin zij den asgelopen nacht door een' droom bevestigd was geworden, dat zij elkander niet weêr zouden zien, werden hartelijke tranen van beide zijden gestort. Vader BLOMMESTEYN deed, bij het; gezegde van zijne vrouw, wegens haar voorgevoel en droom, deze zeer onbeschaasde uitdrukking: 'Dat zijn al te maal van die Paapsche zotheden....' welke beschuldiging moeder BLOMMESTEYN, schoon met tranen op de wangen, askeerde, zeggende: 'dat dit verwijt haar heel zeer deed, daar zij niet beter wist, of zij was een goed Luthersch Kristen mensch.' Van de twee andere kinderen, welken BLOMMESTEYN beloofde een aap en papegaai te zullen meêbrengen, als hij weêr te huis kwam, nam hij met deelneming afscheid. Ondertusschen kwam de Chais voor de deur, waarin de jonge Heer BERGVELD zat, die hem af kwam halen, om, zoo spoedig mogelijk, hunne reis over *Alkmaar* naar de, *Helder*, voort te zetten, om als het nog doenlijk was, dien avond aan boord te zijn van den Surinaamschvaarder, die op hen

wachtte. Dit oogmerk werd bereikt; en eer nog het wachtschip het avondschoot had laten vallen, was BLOMMESTEYN, met zijnen reisgenoot BERGVELD, aan boord van het schip *De goede Verwachting*, waarmede zij, met het kriecken van den morgen, het gat van *Texel* uitstevenden, dat BLOMMESTEYN van de gelegenheid beroofde, om nog eenig nader berigt van ANTJE WYNSTOK te ontvangen.

BLOMMESTEYN zag wel met eenige aandoening de Vaderlandsche kust verdwijnen, maar met veel minder dan zijn reisgenoot, daar hij, behalve zijne moeder, eigenlijk niemand, welke hem regt lief had, achterliet, naardien nu toch ANTJE WYNSTOK voor hem verloren was; terwijl hem de zee geene bijzondere vrees aanjoeg, als waarop hij zooveel ondervonden had, als hij oordeelde, dat, indien men 'er het leven afbragt, waarschijnlijk iemand daarop kon overkomen. BERGVELD, integendeel, had zijn' oom, die hem als een vader beminde, met zeer veel leedwezen verlaten, was daarenboven door een groot aantal van bloedverwanten en goede vrienden, aan het Vaderland verbonden, en had eene zeer gevoelige geaardheid, waardoor hij zelfs aan de levenlooze voorwerpen van het land zijner geboorte was gehecht; daarenboven was hij nooit op zee geweest. BLOMMESTEYN, schoon zijne troostredenen niet van een zeer bijzonderen aard waren, poogde echter den Heer BERGVELD op te Beuren, en maakte de gegron-

de de bedenking, dat hun geval zeer verschilde, dewijl BERGVELD maar voor een' zeer bepaalden tijd, misschien voor weinige maanden, vertrok, en te *Suriname* goede kennissen van zijn' vader vinden zou, daar hij, misschien voor altijd, zijn Vaderland had verlaten, om aan eene' vreemde kust zijne fortuin te zoeken. Hoe het zij, de wind, die de zeilen van den Surinaamschvaarder vol blies, verwijderde het schip weldra zoo verre van de kust, dat zij twijfelachtiger en twijfelachtiger werd, en toen zij de laatste ton voorbij waren, verlieten de twee reizigers het dek. De kapitein kwam bij hen binnen, wenschte hun geluk, dat zij nu in volle zee waren, en bragt hun een glas vaderlandschen jenever, met den wensch van eene goede en voorspoedige reis, toe.

Misschien, dat deze of gene lezeres zich minder bekommert over het geen aan BLOMMESTEYN op zijnen reistogt wedervvaart, dan wel over het goede ANTJE WYNSTOK: en 'er is geene reden, om, terwijl BLOMMESTEYN niet veel anders dan water en lucht ziet, en 'er weinig bijzonders met hem voorvalt, haar daarvan onkundig te laten. Hoezeer vader WYNSTOK ingenomen was met de voordeelige partij, welke hij meende dat zijn ANTJE doen zou, aan den Heer VAN WIERINGEN, bespeurde hij te klaar haren gezetten tegenzin tegen dien Heer, welken hij toch ook ontdekte dat juist in zijn gedrag niet zeer veel navragen velen Kon, dan dat hij

hare neiging aan zijnen vaderlijken wil, volstrekt zocht te onderwerpen. Moeder WYNSTOK, behalve, dat zij nog ten voordeele van BLOMMESTEYN was ingenomen, zag in het huwelijk met den Heer VAN WIERINGEN zoo veel heil niet als haar man. Hij had naauwe verkeerling met den Heer VAN DALEN, die vrij algemeen bekend stond voor een speler; daarenboven had hij iets, dat haar geweldig tegenstond, dat hij, namelijk sprekende, altijd zijne oogen naar den grond sloeg; hetwelk zeldzaam, zoo zij zeide, bij andere menschen plaats heeft, dan bij zeer bloóhartigen, (en dit was toch het geval niet van VAN WIERINGEN) of bij veinsaärds, die beangst schijnen, dat men door de vensters der ziel tot de ongeregtigheden der bimiekamer van hun hart zal kunnen doorzien. Een en ander veroorzaakte, dat de Heer VAN WIERINGEN, onaangezien alle zijne aangewende en herhaalde pogingen, na het aanzoek van den Heer WESTENDAAL, op eene zeer bescheidene wijze werd asgewezen, tot groot genoegen van ANTJE, die, buiten dat zij hem haatte, om zijn ondeugend gedrag ten aanzien van BLOMMESTEYN gehouden, eenen persoonlijken af keer jegens hem voedde. Maar tegen den Heer WESTENDAAL, welke nu spoedig, nadat hij den astogt van den Heer VAN WIERINGEN vernomen had, aanzoek om hare band deed, had zij geene tegenwerpingen, dan dat hij weduenaar, haar wat te

ver in jaren vooruit, en met vier kinderen uit zijn vorig huwelijk bezwaard was. Hare beide ouders, en vooral haar vader was 'er zeer op gesteld, dat hij voor zijnen dood haar goed getrouwd zag. Zij was overtuigd, dat 'er voor haar niet meer te denken viel om BLOMMESTEYN, al was hij ook te *Amsterdam* gebleven; en, schoon wel haar hart dat niet voor den Heer WESTENDAAL gevoelde, het geen zij, misschien ook, omdat het de eerste jongman was, die haar zijne liefde verklaard had, gemeend had voor BLOMMESTEYN te bespeuren, zij had wezenlijke genegenheid voor den vrolijken en openhartigen WESTENDAAL. Zij stapte dus na een' behoorlijken tijd door dien hupschen man gevrijd te zijn, over zijn weduwenaarschap, jaren en kinderen henen, en verwisselde, omtrent den zelfden tijd, als waarschijnlijk BLOMMESTEYN de rivier van *Suriname* opvoer, den naam van Juffrouw WYNSTOK, met dien van Mejuffrouw WESTENDAAL, terwijl zij het geluk van eenen zeer braven man, dat door den dood eener beminde vrouwe gestoord geweest was, niet alleen weder voltooide, maar zelfs, schoon zij zich met twee eigen kinderen weldra gezegend zag, de voorkinderen van haren man het nooit geheel boetbaar verlies eener eigene moeder, zooveel mogelijk, door eene hartelijke liefde en zorgvuldige opvoeding vergoedde. ANTJE was ook zelve zeer gelukkig, echter hoorde zij

nooit *Suriname* noemen, of las in de courant van schepen, daar van daan gekomen, of zij dacht nog altijd met eenen zekeren weedom aan BLOMMESTEYN, in wiens welvaart en geluk zij nog steeds onwillekeurig een hartelijk belang bleef stellen.

Einde van het Eerste Deel.

Het leven van Johannes Wouter Blommesteyn.

Eerste hoofdstuk.

Niets ongemeens bejegende BLOMMESTEYN in de eerste dagen op zijne reis naar *Suriname*. Zij kwamen met goeden spoed het kanaal door, en liepen met eene frissche koelte ieder dag verscheiden zeemijlen af. De Heer BERGVELD had eemge boeken, bijzonder over de geneeskunst handelende, medegenomen, en bragt, terwijl BLOMMESTEYN veel op het dek kuijerde, een gedeelte van den dag door, met zijne letteroeseningen voort te zetten. Bijzonder echter vermaakte zich ook BLOMMESTEYN, wanneer zij met elkander eens op het schaak-, damspel of op de kaart speelden, of bij afwisseling de platen beschouwden, die Juffrouw MERIAN naar vele planten en insecten van *Suriname* vervaardigd

had, door BERGVELD medegenomen, vooral, om dezelve eerlang bij de oorspronkelijke te vergelijken. BLOMMESTEYN hield evenwel zich nooit lang op bij de, af beelding der ananassen, als welke hem herinneringen veroorzaakten, die hij, ter bevordering van zijne rust, zooveel mogelijk trachtte uit te dooven.

Eentoonig en zeer gelijkvormig waren intusschen de dagen, schoon BLOMMESTEYN, wien de lies hebberij van starrekundige waarnemingen te doen van zijne Groenlandsche reis nog was bijgebleven, met zeker genoeg waarnam, dat de dagen meer en meer begonnen te krimpen, naarmate zij *Europa* verlieten en op lager graden kwamen. - De kalmte, waarin zij zich bevonden, werd echter gestoord, daar het schip door eenen geweldigen storm overvallen werd, die ruim twee etmalen duurde, zonder dat men zelfs in staat was, om eenige hoogte te nemen, waar men zich bevond daar zoowel zon als maan en sterren zich geheel niet lieten zien. De laatste dag van den storm was de ongelukkigste, daar 'er een stuk van het roer werd afgeslagen, en dus het bestuur van het schip zeer gebrekkelijk werd. Bij het einde van den storm, waarin zich BLOMMESTEYN gelatener dan zijn reisgenoot gedragen had, schoon hij, buiten zijn' persoon, veel meer bij de lading belang had, dan deze, ontdekte de man, die op den uitkijk zat, land. Daar de zon nu begon door te breken, ver-

zekerde de Kapitein, dat zij zich niet veere van, de Azorische Eilanden of Vlaamsche Banken, bevonden en dat het een groot geluk was, dat de zee aan het bedaren was, want dat zij anders groote kans zouden geloopt hebben, om tegen de steenklippen te pletteren gestooten te worden, maar dat hij 'er nu den koers naar toe stellen zou, en zijn best doen, om het eiland *Terceres* te bereiken, ten einde daar zooveel moodig te kalesateren, en vooral het roer te herstellen.

Schoon het BLOMMESTEYN wel eenig leed veroorzaakte, dat hij in zijne reis vertraagd werd, was hij echter vrij wel te vreden, dat zij eens land zagen, en merkte dit als eene soort van herberg aan, waar zij nu eens zouden ververschen; gelijk dan ook het geval was, toen zij, het eiland *Terceres* aangedaan hebbende, in de stad *Angra*, en in de omstreken, zich dien tijd ophielden, welken zij, om het herstel van het schip, op dat eiland moesten doorbrengen. Zij vonden de lieden op hetzelfde, voor zooverre zij met de Portugesche taal te regt konden, dat met BERGVELD, uit hoofde van zijne kennis van de Latijnsche redelijk schikte, zeer hupsch in den omgang, en den grond des eilands zeer vruchtbaar. Vooral verwonderde zich BLOMMESTEYN over de grootte en schoonheid van het rundvee, (daar het de beste koeijen en ossen, die hij ooit voor een vleeschhouwers deurnte *Am-*

sterdam gezien had, evenaarde, zoo niet overtrof) zeggende tegen zijn' reisgenoot: 'Ik had altijd gemeend, dat 'er geen beter ossen en koeijen dan te *Amsterdam* gevonden werden - althans die ik in *Denemarken* gezien heb, hadden mij daarin bevestigd.' Hoezeer ook dit eiland en de stad *Angra*, voor den zeer korten tijd, welken BLOMMESTEYN 'er doorbragt, hem en den Heer BERGVELD voldeden, hadden zij echter geen gevoel van leedwezen, toen zij dezelve verlieten, en kwamen met elkander volkomen in 't gevoelen overeen, dat de Portugezen hunnen Koning *alphonsus* den IV, wanneer die door zijne gemalin van den troon gestooten was, geene groote gunst bewezen hadden, toen zij hem op dit eiland een' geruimen tijd zijn verblijf deden houden, daar *Angra*, hoe goed zeker, veel van eene *hofstad* als *Lissabon*, of zijn vorstelijk lustverblijf verschilde.

Na twee weken toevens aan het eiland *Terseres* ondernamen zij weder de reis, en zonder eenige verdere ontmoetingen, waren zij in drie en twintig dagen op de hoogte van de rivier van *Suriname*. Dezelve gelukkig ingezeild zijnde, zagen zij den volgenden dag de vaderlandsche vlag van het fort *Zelandia* waaijen. Schoon hun buiten hun oponthoud aan de Azorische Eilanden, geene bijzondere tegenspoed bejegend was, verheugden zij zich echter op dit gezigt en niet minder, toen zij te *Paramaribo*,

met de boot aan land geroeid, het genoeg uit de oogen der volkplanters lazen, over de aankomst van een schip uit het vaderland. Vreemd was hun bij den eersten opslag alles, behalve de menschen, welke door hunne spraak zich terstond als landgenooten deden kennen, en schoon door de fel blakende zon bruin van kleur geworden, echter zeer afstaken bij de pikzwarte Afrikanen en derzelver afstammelingen, aldaar in den staat der slavernij zich bevindende. De gebouwen der stad *Paramaribo* waren, op zeer weinige na, van hout opgeslagen, maar het geboomte, dat hun in de oogen viel, was zeer onderscheiden, van hetgeen zij in hun vaderland kenden, geene eiken, geene linden, geene ijpen zagen zij; maar met de sierlijkste vruchten pronkende china's, oranje en papayboomen, van de grootte als linden, met dikke stammen en groote kruinen; de steil opgeschoten palmetenboomen, de hoogte van ruim honderdvijftig voeten bereikende, behalve nog de palm- en acapubooimen. Op de markt welke zij overgingen, zagen zij bij stapels de ananassen (toen nog eene zoo overgroote zeldzaamheid in *Europa*) even als op de groenmarkt te *Amsterdam* de wortelen en rapen, en verscheiden andere vruchten, die bij hen onbekend waren, zoowel in namen, als gedaante; bananen, pomelmoesen; habaskons; maniokwortels, geribde kersen, zuurzakken en vele andere, die hun door slaven en slavinnen te

koop geveild werden. Eer zij nog naar eene der beide plantagien van den Heer BERGVELD, die een eindweegs de rivier *Commewyne* op gelegen waren, gingen, lieten zij zich beiden van eene andere kleeding voorzien, dewijl de aanhoudende warmte op den dag het gebruik der kleederen, die zij mede uit het vaderland gebragt hadden, ondragelijk maakte. Zij bleven vier dagen te *Paramaribo*, eer zij naar de eerste Plntagie van BERGVELD vertrokken, en kregen intusschen al spoedig in die stad kennissen, welke zoo door hunne gesprekken, als gedrag, een denkbeeld gaven van de, gebruiken en zeden, daar plaats hebbende. Bijzonder bevreemde zich BLOMMESTEYN, schoon aan zijn huis de dienstboden, vooral door zijne moeder, op eenen tamelijken afstand, behandeld werden, over de wijze, waarop hier de slaven en slavinnen hunne meesters en meesteressen ten dienst stouden. Hij kon niet nalaten, reeds den eersten dag, na zijne aankomst te *Paramaribo*, tegen BERGVELD te zeggen, dat hij het hier een lui en gemakkelijk leven vond, want dat bijna alles, wat naar arbeid geleek, door dat zwart gespuis verrigt werd. Evenwel kon hij niet ontkennen, dat, daar het toch ook nog al eenigzins het voorkomen van menschen had, hij cenigen tijd noodig zou hebben, om 'er aan te gewennen; want dat, toen hij bij het aantrekken der schoenen van den Heer dien zij bezochten, omdat de slavin met den eenen niet vlug te regt kon,

dezelve een' trap tegen de borst zag geven, dat zij op den grond rolde, en het hoofd bezeerde, hij moeite had gehad, om de partij van dat ongelukkig schepsel niet te trekken. 'En ik,' zeide BERGVELD, 'gruwde, dat 'er een koude ril over mijn ligchaam ging, als bij den aanvang van eene koorts; toen ik Mevrouw HILDEBRAND, verre van het gedrag van haren barbaarschen echtgenoot af te keuren, met een' goedkeurenden grimlach haren man aanzag, en zeide: 'Zoo lomp is dat dier altijd. Gisteren prikte zij mij met een speld, bij het vastmaken van een' doek; toen heb ik haar daarvoor tien zweepslagen laten geven, en nu is zij het alweêr vergeten.' BLOMMESTEYN! BLOMMESTEYN! en dat zeî eene vrouw in *Holland* geboren, waar de slaaf, die zijne voeten aan wal zet, op het zelfde oogenblik in den staat der vrijheid treedt, dat land, waar geen zweem van slavernij geduld wordt.... en gij, gij noemt reeds die arme Asrikanen zwart gespuis: ik vrees, ik vrees, als gij hier eenigen tijd vertoeft, dat gij geen genadiger meester over de slaven en slavinnen zijn zult, dan mij de overige Hollanders schijnen, welke eenigen tijd in deze colonie verkeerd hebben; en toch.... zou dit menschenras, omdat het door eene donkere schakering van hunne huid, de zwart gekroesde haren en breede lippen, van de blanken verschillen, gedoemd zijn, om van de blanken beleedigingen te ondergaan, die,

als zij in *Nederland* door den aanzienlijksten Heer aan zijn' minsten bediende werden aangedaan, oogenblikkelijk, door de felste wraakneming zouden gevolgd worden.'

BLOMMESTEYN gaf hier op te verstaan: 'Ja, 'er moet toch met de lieden, die aan ons ondergeschikt zijn, wonderlijk worden omgesprongen, men kan 'er anders niets van gedaan krijgen. Evenwel geloof ik niet, dat ik ooit 'er zoo meê leven zal, als de Heer HILDEBRAND met de slaven, of het zou moeten gewennen: de gewoonte is de tweede natuur. 't Is zeker ongelukkig voor de zwarte menschen (want het lijken toch als men ze regt bekijkt, meer naar menschen als apen) dat zij hier zoo naar toe gevoerd worden, om de Europeaansche Colonisten te dienen: maar dat is nu eens zoo, en ik voor mij ben ook niet voor mijn plaisier naar dit land gegaan; ik was veel liever in *Holland* gebleven, en, schoon ik niet voor heb, om de slaven, zoo als de Heer HILDEBRAND te behandelen, ik denk mij, nu ik hier toch ben, mij van dat zwart goedje geheel niet te laten ringelooren: want het is toch maar zeker, en dat zal geen goed christenmensch ontkennen, dat het heidensche zwarte vee geschapen is, om ons te dienen.'

BERGVELD haalde de schouders op, en meende uit deze taal van BLOMMESTEYN te mogen opmaken, dat de ongelukkige Afrikanen bij de

overkomst van BLOMMESTEYN, een' blanken tiran meer gekregen hadden.

Toevallig kwam den volgenden dag, eer zij nog naar de Colonie vertrokken waren, een slavenhaler van de kust van *Guiné* de rivier opzeilen, en nu raaktej de geheele stad, althans het handeldrijvend gedeelte der blanken, op de been, om de ontlading van die ongelukkigen bij te wonen, welke bij hunne inlading het getal van ruim drie honderd bedragen hadden, maar nu slechts twee honderd en even zeventig beliepen. Naauwelijks was de Kapitein aan wal, of BLOMMESTEYN hoorde hem tegen een' ander Kapitein zeggen, 'ô mijn reis is tamelijk goed geweest, ik heb niet meer als tien perCent van de slaven en slavinnen, onderweg verloren aan de koorts en loopziekte.' En nu zag hy de ellendigen ontschepen, aan ketenen gebonden, mannen en vrouwen, onder welke laatste sommige kleine kinderen, van welke zij onderweg verlost waren, op hare vermagerde armen torschten. Daar 'er groot gebrek aan slaven was op dat oogenblik, liet de Kapitein reeds tegen den volgenden dag een verkooping uitroepen, en de nieuwsgierigheid dreef zoowel BLOMMESTEYN als BERGVELD, om hun vertrek naar de Plantagie van den laatsten nog een dag uit te stellen, om dien verkoop bij te wonen. BLOMMESTEYN kon niet nalaten tegen zijnen vriend aan te merken, toen gij den volgenden ochtend op het marktveld

kwamen, waar die schepsels, gerangschikt, door de blanken, naar hunnen lichamelijken toestand vóór de verkooping onderzocht werden, dat over het algemeen het rundvee en de paarden op de Hollandsche markten met meer bescheidenheid behandeld werden, dan deze zwarte mensen, die genoodzaakt werden, om allerhande bewegingen te maken, ten einde over derzelver vlugheid gezondheid en sterkte te kunnen oordeelen. - Maar BERGVELD was niet in staat, om het geheel bedrijf ten einde bij te wonen, en onttrok zich aan dat verschrikkelijk voor den mensch vernederend tooneel, toen de slaven en slavinnen, na den verkoop, op de borst met de twee naamletters van hunnen kooper en meester, met een gloeiend ijzer gebrand werden. Schichtig draaide hij zich toen om, zeggende tegen BLOMMESTEYN: 'Neen! neen! dat is te veel, dat is te veel.' Maar BLOMMESTEYN voerde hem toe: 'Eenmaal zullen ook alle de slaven op uwe Plantagien die behandeling ondergaan hebben, toen zij uw eigendom werden. Dit geschiedt niet uit wreedheid, neen! neen! uit de noodzakelijkheid, waarin zich de Europeanen gebragt zien, om te zorgen, dat men dit zwarte goedge, dat zooveel naar elkander gelijkt, uit elkander zal kennen.'

Reeds vroegtijdig verlieten zij den volgenden morgen in eene roeiboot met gordijnen bedekt, die door acht zwarten geroeid werd, *Paramaribo*.

Deze menschen, van eene ongemeene sterkte, (gelijk bijna het geheel ras der Negers) roeiden met eene verblindende snelheid de twee reisgenooten tegen den snellen stroom *Commewyne* op, en reeds lang voor den middag, bereikten zij de eerste Plantagie van den Heer BERGVELD, die den naam droeg van *Vollendam*. Naauwelijks had hij met BLOMMESTEYN de voeten daar aan wal gezet, of de Boekhouder derzelve kwam in een' geel - zijden rok, niet een' degen op zij, en een' zwaren rotting in de hand, onder een zonnesherm, dat door een' neger gedragen werd, hun tegen; en verwelkomde, met vrij wat omslag, zijnen jongen Heer en Meester, terwijl twee slaven elk een zonnesherm boven de hoofden van BERGVELD en BLOMMESTEYN hadden opgeslagen. De geheele weg van het water af tot de woning van den Boekhouder toe, was met palmbladen overdekt, en op kleine afstanden van elk, lagen negers en negerinnen, voor hunnen Europeschen eigenaar in het stof geknield terwijl de negerkindertjes bloemen op zijnen weg strooiden. Middelerwijl verzekerde de Boekhouder met zeer veel ophef den Heer BERGVELD, dat hij zijne beide Plantagiën, zoowel deze als die van *Serooskerke*, in de heerlijkste orde vinden zou. 'Zeker,' zeide hij, 'zijn de twee laatste jaren, en vooral dat na den dood van uwen Heer vader zeer gering geweest, maar de suiker was zeer tegen gevallen, en balda-

dige negers hadden een gedeelte der Plantagie verwoest... maar mijne boeken, mijne boeken, zult gij in de volkomenste orde vinden.'

De Heer BERGVELD verzekerde hem, dat hij niets dan alles goeds van hem vertrouwde, maar dat hij, als geen koopman zijnde, een' good vriend, wijzende op den Heer BLOMMESTEYN, die niet alleen beter dan hij in het boekhouden, maar zeer vele takken van negotie ervaren, en welke voornemens was, zich in deze Colonie te vestigen, had meêgebragt. Deze zou hem in alle opzigten bijstaan.

Onder deze en soortgelijke gesprekken waren zij het woonhuis dier Plantagie genaderd; in de deur werden zij op de minzaamste wijze door eene sierlijk opgeschikte mulattin, de bijzit van den Boekhouder, verwelkomd, en 'er was eene tafel met kostbare splizen en dranken aangerigt: zoodanig dat alleen de bijgevoegde Amerikaansche vruchten de aanrigting van een' prachtigen Europeschen maaltijd onderscheidden, terwijl dit echter alles voor een ontbijt gerekend werd, zullende men, nadat men een slaapie genomen had, en het heetst van den dag voorbij was, eerst den eigenlijken middag-maaltijd honden. De Boekhouder wees aan de beide Heeren in zeer koele vertrekken eene soort van slaappleaats aan, waarop zij zich met hunne klederen nederwierpen, en, de hitte van

een dag ontweken, sluimerden, tot dat zij door eene negerin gewekt en gewaarschuwd werden, dat het middag - eten was opgedischt.

Nu vonden zij een' nog veel kiescher, zwieriger en rijker disch, waaraan ook de eigenaars van de twee naburige Plantagien verschenen, de Heer BEELAARTS van *Rotterdam* en de Heer KONINGSTEYN van *Amsterdam*, met hunne vrouwen en kinderen. In het midden stond het beste gedeelte van eene alleruitstekendste Lamantin, een der smakelijkste en grootste visschen, die aan den mond der rivier gevangen worden, terwijl allerhande uitgezochte groenten voorts den disch versierden, en Madera en andere sijne wijnen in grooten overvloed geplengd werden. Nadat het eten was afgelopen en nu de schemering begon ten vallen, plaatste men zich in eene soort van galerij, waar op nieuw keur van wijnen en vruchten werd aangeboden.

Het was intusschen beide de familien van de naburige Plantagien ten uiterste aangenaam, met de nieuw aangekomen Hollandsche Heeren kennis te maken, daar zij alleen met leedwezen verstonden, dat de Heer BERGVELD slechts voornemens was zeer kort in de Colonie te vertoeven.

Nadat het gezelschap zich tot diep in den nacht verlustigd had, en de jonge lieden, gelijk ook BERGVELD en BLOMMESTEYN lustig meê gedanst hadden, kwam de tijd van scheiden, en

vervolgens begaven zich BERGVELD en BLOMMESTEYN naar hunne slaapvertrekken, die naast elkander waren.

BERGVELD kon niet nalaten aan BLOMMESTEYN te vragen, eer zij zich nog ter rust nederlegden, wat hij van den Boekhouder en het geheele huishouden dacht: 'Dat zal ik,' hernam BLOMMESTEYN, 'u met weinige woorden zeggen, Mijnheer BERGVELD! Als mijn vader een' Boekhouder had, die hem maar een vierde zoo regaleerde, als u de onder-directeur uwer Plantagien, hij zou hem den volgenden dag verbieden, ooit weêr zijn' voet op het kantoor te zetten. Hij speelt de breêveertien van uw goed, dat verzeker ik u, en dat zal mij nog wat beter blijken, als ik de stukken in de hand krijg... maar... [en hier begon BLOMMESTEYN op een' lager toon te spreken:] Ik geloof, dat wij heel voorzigtig zullen moeten zijn, althans dit is mij door de dochter van den Heer BEELAARTS te kennen gegeven. Ik prees, nadat wij gedanst hadden, de overgroote vriendelijkheid van die Mulattin, welke bijzit of vrouw is van den Boekhouder der Plantagie, en dat zij zoo heerlijk den slag had, van alles aan te rigten.... 'Dat heeft zij zeker' antwoordde mij die jonge Juffrouw: 'maar zij is met al hare vriendelijkheid en bekwaamheid zeer gevaarlijk.' Nu, nu, zeide ik, voor den Boekhouder mag zij dat wezen, maar niet voor mij... hare olijfkleur... 'Neen,' ant-

woordde mij nu deze: 'Gij verstaat mij niet... en ik durs haast niet duidelijker spreken, maar 'er zijn hier vele vruchten, die men met onthouding gebruiken moet, of men krijgt schielijk een kolijk, en... men is dikwijls den anderen dag dood... Dat was ook het geval van den ouden Heer BERGVELD... verstaat gij...' 'Hemel! hemel!' zeide nu BERGVELD, 'zou mijn vader vergeven zijn!' 'Dat' hernam BLOMMESTEYN, 'dat heeft zij mij niet gezegd; maar ik geloof, met dat alles, dat wij, als wij den staat der Plantagie hebben opgenomen, niet onveilig zullen doen, met op het onverwachtst met de al boeken naar *Paramaribo* te rug te keeren, en ons niet te wagen aan de schelmsche streken van een' Boekhouder, die u en mij drie honderd uren van deze Plantagie wenscht. En ga op mij alleen niet af, maar de Heer KONINGSTEYN heeft mij ook zoo veel in het oor gebeten, dat wij zeer op onze hoede zullen moeten zijn. Gij zondt 'er toch weinig aan hebben, om hier vergeven te worden.'

BERGVELD bedankte BLOMMESTEYN zeer voor zijne medegedeelde ontdekking. Den volgenden dag besteedden zij met beide Plantagien in derzelver volkomene uitgestrektheid te bezigtigen, hetwelk zij te paard, deden, tevens een kort bezoek zoowel bij den Heer BEELAARTS als den Heer KONINGSTEYN afleggende. BLOMMESTEYN

had, schoon hij geene bijzondere kundigheden van Suiker-Plantagien bezat, reeds genoegzame bewijzen dien dag gezien, waaruit hij besloot, dat de zaken van den Heer BERGVELD vrij wat verwaarloosd waren, vooral was hem de zeer gebrekkige en vervallen staat der suikermolens, en alle de gebouwen daartoe betrekkelijk, in het oog gevallen. Ook zagen 'er de negers in vergelijking van die, op de plantagien van de naburen, verarmd en vermagerd uit. Den volgenden dag verklaarde de Heer BERGVELD, dat hij zich, uit hoofde van eene ligte ongesteldheid, liever met zijn' vriend naar *Paramaribo* zou laten brengen, dan op de plantagie vertoeven, en gaf dus den Boekhouder last, om aan den Heer BLOMMESTEYN alle de boeken, voor en sedert zijn's vaders dood gehouden, mede te geven, daar zij zich in de boot met de tent, 'er op naar *Paramaribo* zouden laten brengen, voor dat de hitte van den dag op het hoogst was. De Boekhouder hierdoor verrast zijnde, zeide: 'dat nog alle rekeningen niet gesloten waren; dat het veel beter wezen zou, indien de Heeren op de Plantagie zelve bleven; dat hij wel zorgen zou, dat de Heer BERGVELD zeer spoedig den besten geneesheer uit *Paramaribo* kreeg; maar de Heer BERGVELD bleef 'er op aandringen, en de Boekhouder zag zich dus genoodzaakt, om alle boeken en papieren van het kantoor in de boot te doen laden, waarmede deze met BLOMMESTEYN naar *Paramaribo* vertrok.

Duidelijk ontdekten BLOMMESTEYN en BERGVELD, dat 'er eenige geheime afspraken tusschen de Mulattin en de Negers plaats hadden, en, nadat zij van de Plantagie afgevaren, en eene kleine bogt van de rivier omgeroeid waren, deed de Heer BERGVELD de boot aanleggen aan de Plantagie van den Heer BEELAARTS, die zich toevallig aan den oever bevond, en met behulp van dezen vernamen zij van den Neger, die aan het roer zat, dat Mevrouw PLEMP (dus werd de mulattin geheeten) bevolen had, om, als zij halfweg *Paramaribo* waren, de boot tegen eene bank aan te varen, en zoo omver te werpen; waarvoor zij dan voor hun geheele leven rijk zijn, ja naar hun land zouden kunnen terugkeeren... maar dat zij het geweigerd hadden, uit eerbied voor zijnen wettigen Heer en meester. De Heer BEELAARTS vertrouwde dit zoo weinig, zelfs na de bekentenis van den stuurman en de roeijers, dat hij oogenblikkelijk BERGVELD negers van zijne eigen Plantagie bijzette, en, met goedkeuring van dien Heer de roeijers, die hem van zijne Plantagie gebragt hadden, gevangen deed zetten.

Nu was het dadelijk beslist, dat de Boekhouder der Plantagien van BERGVELD de ondeugendste oogmerken koesterde, en dat deze zoowel als BLOMMESTEYN, slechts bij geluk, even het gevaar ontkomen was, Zij werden in dit gevoelen nog meer bevestigd, toen zij te

Paramaribo teruggekomen, waren, en BLOMMESTEYN maar ter loops een oog in de boeken en papieren, welke zij medevoerden, geslagen had, waarin hij, bij den eersten opslag, de ellendigste verwarring aantrof, zoo die, niet met moedwil was daargesteld, om voor altijd buiten de mogelijkheid te zijn, van eene behoorlijke afrekening aan den erfgenaam van den ouden Heer BERGVELD te doen, die de Boekhouder zich niet verbeeld had, dat de moeite zou genomen hebben, om uit *Europa* naar *Suriname* over te steken, en dien hij had gehoopt, van tijd tot tijd, met geringe remisen te paaijen. Hij was ook niet in staat geweest, om ten minste alles in eene betere orde te brengen, daar de Heer BERGVELD, in zijne oogen, de onbeleefdheid gehad had, om (zonder een' enkelen brief aan hem te schrijven, voor dat hij reeds te *Paramaribo* gekomen was) zijn oogmerk, van binnen drie of vier dagen op zijne Plantagien te zullen komen, te melden. Zij verheugden zich beide meest, dat zij aan het gevaar ontkomen waren en hun leven gered hadden. Den geheelen volgenden dag besteedde BLOMMESTEYN, zonder ophouden, aan het nazien van alle de boeken en papieren, die zij van de Plantagie hadden medegebragt, maar zonder dat hij een' stap nader kwam, om den juisten staat der Plantagien te kunnen opmaken: alleen bleek het hem ten duidelijkste, dat dezelve toch bijlange na zoo onvoordeelig niet kon zijn, als dezelve schijnbaar werd op-

gegeven, terwijl hij aan BERGVELD op eene zeer eenvoudige wijze wist te beduiden, van welk een belang deze bezittingen zijn gouden, indien zij op eene eerlijke wijze door een' bekwaam man bestuurd werden. 'Wel nu,' zeide BERGVELD tegen BLOMMESTEYN: 'Gij praat over de zaak zoo goed, en uw oogmerk is toch, om hier in 't land te blijven, zoudt gij lust hebben, om de opvolger van den tegenwoordigen Boekhouder der Plantagien te zijn: ik vertrouw mijne belangen gerust in uwe handen. Dan zullen wij ten dien einde de noodige schikkingen maken, nadat wij eerst hem met zijne gele dame zullen hebben doen verhuizen, daar zij toch beide, na het geen wij ontdekt hebben, dezelve hoe eer zoo beter moeten verlaten.'

BLOMMESTEYN was geheel niet ongeneigd tot dit voorstel, en nadat hij het een korte wjl in overweging had gehouden, nam hij hetzelfde aan, onder voorwaarde, dat hij onder hem een' onderboekhouder zou aanstellen, en een' anderen blanken, Negerofficier geven, dan die, welke tegenwoordig bij den Boekhouder PLEMP in dienst was.- Gereedelijk was hiertoe BERGVELD genegen, en pleegde, nadat zij overeengekomen waren over hetgeen BLOMMESTEYN voor de waarneming van dezen post genieten zou, met eenen regtsgeleerde te *Paramaribo* raad, vooral op welk eene wijze hij zich best van den Boekhouder PLEMP ontslaan zou, zonder dat hij in eenige verdere onaangenaam-

heden met denzelven raakte ingewikkeld, daar hij hem beschouwde als een' zeer gevaarlijk man, welken hij zelfs liefst niet weder onder zijne oogen zien zou; ja, dat hij dit laatste zich zelfs wel eenig geld zou willen laten kosten. Het woord geld klonk den Advokaat te *Paramaribo* even aangenaam in het oor als de Heeren van die professie in het Vaderland, en hij stelde den Heer BERGVELD gerust, dat, eer 'er drie dagen om waren, de Boekhouder en zijne Dame benevens den tegenwoordigen blanken Negerofficier, de Plantagie voor altijd zouden geruimd hebben, mits dat hij hem de handen ruim gaf. Dit stond de Heer BERGVELD gereedelijk toe, en reeds den derden dag vertrokken BERGVELD met BLOMMESTEYN, met den nieuw aangestelde blanken Negerofficier naar de Plantagie, waar de Advokaat, middelerwijl het toezigt over de slaven aan den chirurgijn en timmerman had toevertrouwd; en, schoon de Boekhouder PLEMP 'er verre af was, van zijn oogmerk bereikt te hebben, stelde deze zich te vreden met hetgeen hij 'er van gesleept had; en, daar vooral de gepleegde moord aan den ouden Heer BERGVELD, en ook zijn toeleg op het leven van den jongen Heer, twijfelachtig gebleven waren, onderstelde hij dat, als hij nu met zijne mulattin naar *Curaçao* vertrok, hij daarom door niemand zou geschuwd worden; ja daar hoopte hij een' voordeeligen sluikhandel op de Spaansche *Westindien* te drijven met het potje, dat hij te

Suriname had bij een gegaard, en als hij dan met zijne mulattin door den tijd eens naar *Holland* terugkeerde, zou die daar als een groote mevrouw, misschien wel als eene halve moorsche prinses gevierd worden, alleen, omdat zij eene vreemdeling was.

Tweede hoofdstuk.

Terstond na de terugkomst van den eigenaar, werd, in tegenwoordigheid van alle de negers, negerinnen en derzelver kinderen, die voor het woonhuis op de Plantagie *Vollendam*, waren bijeengekomen, BLOMMESTEYN op eene plegtige wijze door den Heer BERGVELD aangesteld, als Boekhouder: als zoodanig door den blanken Negerofficier in het zoogenaamd negerengelsch aangesproken, en het volk toegestaan, om dien dag in spel en vermaken door te brengen, terwijl hij hun eene buitengewone ronddeeling van spijszake doen liet. Ook werden de gevangenen negers met eene strenge vermaning losgelaten. BERGVELD had ook zijne naburen op eene partij ter dezer gelegenheid, genoodigd, en daar hij nu ten oogmerk had, om, zoo spoedig 'er zich maar eenige gelegenheid opdeed, weder naar *Europa* te vertrekken, beval hij zijnen vorigen reisgenoot BLOMMESTEYN zeer in de vriendschap van beide de familiën.

Met soortgelijke plegtigheid werd hij ook op de Plantagie *Serooskerke* twee dagen later, als Boekhouder aangesteld; BLOM-

MESTEYN sloeg terstond, als hij zich gevestigd zag, de handen aan het werk, en hij had het genoegen, om, nog eer de Heer BERGVELD naar het Vaderland terugkeerde, den staat der beide Plantagiën vooraf in zoodanig eene goede orde gebragt te hebben, dat deze met het beste uitzigt, om groote voordelen van deze bezittingen te zullen trekken, na een verblijf van drie of vier maanden, zich weder naar het Vaderland inscheepte.

Schoon BLOMMESTEYN geheel niet behoorde tot de uitstekende vernusten, had hij echter zekeren geest van orde en werkzaamheid, en overtrof zeer het grootst getal van lieden, die, naar de Plantagiën vertrekken, daarin, dat hij onbedorven van ligchaam en beter van zeden was, dan ver het grootst getal van hun, welke derwaarts, als eene laatste wijkplaats, door hunne familiën worden gezonden, opdat zij dezelve niet langer in het Vaderland in den weg zullen loopen, of die derwaarts vertrekken, om de fortuin, die hun in de oude wereld ontvlugt was, in de nieuwe, langs alle middelen van regt of onregt, na te jagen. 't Was dus geen wonder, dat onder zijn opzigt, de beide Plantagiën van den Heer BERGVELD weldra in een' uitstekenden bloei geraakten, daar hij alle dagen dezelve te paard rondreed, althans indien het weder zulks eenigermate toeliet. Hij was 'er ook steeds bij, als de suikermolens hersteld, of 'er een nieuwe ge-

bouwd moest worden - en de acht, die hij op de gewassen sloeg, was zoo groot, dat dit zelfs bij de negers in het oog liep; daar deze, uit hoofde van de goede orde, die hij in hunne werkzaamheden hield, minder dan op andere Plantagiën behoefden te arbeiden, en dus meer gelegenheid hadden, om voor zich zelf wat over te leggen.

Zoo bragt BLOMMESTEYN een' geruimen tijd in dit nieuw vak met geen klein vermaak door, en had ook het genoegen, reeds meermalen de betuigingen der weltevredenheid van den Heer BERGVELD, door brieven uit het Vaderland te vernemen, waaruit hij tevens den welstand van zijne ouders en verdere bekenden verstond, en ook, schoon hem dit een' zeer verdrietelijken dag kostte, dat ANTJE WYNSTOK met den Heer WESTENDAAL getrouwd was.

Zeldzaam kwam BLOMMESTEYN te *Paramaribo*, en zijne meeste uitspanning bestond in nu en dan de twee naburige planters te bezoeken, bij welke hij zeer gezien was: maar nu zag zich de familie van BEELAARTS onverwacht in zwaren rouw gestort, daar die Heer, door eenen zeer schielijken dood werd weggerukt. BLOMMESTEYN was uitstekend geacht bij de weduwe BEELAARTS, en bij derzelver twee kinderen, en wat was natuurlijker, dan dat zij, bij den dood van man en vader, de toevlugt nam tot den Heer BLOMMESTEYN, die ook wel gaarne zich tot het oppertoezigt

in den tusschentijd, die hem van het bestuur der Plantagien, welke hij onder zijn beheer had, overschoot, verledigde. Schoon hij van te voren reeds gemeenzaam aan dat huis verkeerde, veroorzaakte dit, dat hij daar meer en meer als een huisvriend beschouwd, en door de Weduwe in alle zaken, de Plantagie betreffende, als een onzijdig persoon geraadpleegd werd. De Heer KONINGSTEYN, met welken de Weduwe BEELAARTS bleef verkeerden, meende zelfs, nadat de Heer BEELAARTS eene korte poos overleden geweest was, te bespeuren, dat zij zeer gunstige gedachten nopens haren buurman BLOMMESTEYN voedde. Daar deze nu de for tuin van den laatsten gemaakt achtte, als hij de Weduwe BEELAARTS tot vrouw kreeg, nam hij op een' middag, dat hij BLOMMESTEYN op de Plantagie *Vollendam* een bezoek gaf, en zij in de galerij onder hun glas maderen zaten, de vrijheid om te zeggen: 'Mijnheer BLOMMESTEYN! sedert dat ik het genoeg gehad heb, u als mijn' buurman te leeren kennen, hebben wij altijd als goede vrienden omgegaan, en schoon andere planters wel eens nijdig zijn over den voorspoed van de twee plantagien, die onder uw bestuur staan, dat is geheel mijn geval niet, en was het ook niet van onzen overleden vriend BEELAARTS. Ik zie ook met plaisier, dat, sedert gij op verzoek van Mevrouw BEELAARTS de hoofddirectie op de Plantagie ten haren gevalle waar-

neemt, waarlijk, ook die Plantagie zeer zichtbaar vooruit gegaan is.'

BLOMMESTEYN. En wat zou dat alles nu?.. Ik ben 'er niet op gesteld, Mijnheer KONINGSTEYN, om in mijn gezicht geprezen te worden...

KONINGSTEYN. Maar luister eens wel; wij zijn Amsterdamsche jongens met malkaâr, al hebben wij niet gelijk school gegaan, zie, die relatie blijft toch over... en daarom moet ik u zeggen, dat ik nog iets met grooter plaisier van u zien zou.

BLOMMESTEYN. En dat zou wezen?

KONINGSTEYN. Dat gij Mevrouw BEELAARTS tot uwe vrouw naamt.

BLOMMESTEYN, Tot mijne vrouw zegt gij, tot mijne vrouw? Weet gij wel, Mijnheer KONINGSTEYN, dat zij ruim twintig jaren ouder is als ik, en dat het met hare dochter JETJE vèel beter lijken zou.

KONINGSTEYN. Ja! wat de jaren betrest... maar anders, was dat een kolfje naar itw hand. Gij zendt, als gij getrouwd zijt, Juffrouw JETJE en den zoon naar het Vaderland, om daar hunne opvoeding zoo wat te beschaven, en gij leeft als Heer en Planter met de tegenwoordige Weduwe BEELAARTS, op de Plantagie *Buitenzorg*...

BLOMMESTEYN. (*tegen een' neger*) Schenk mij nog een glas madera in. (*tegen den Heer KONINGSTEYN.*) Hoe komt u zulk een wonder-

lijk plan in het hoofd?... Ik denk dat Mevrouw mij zou zien komen met zulk eene boodschap.

KONINGSTEYN. Dat was te hopen, want anders zou haar edele blind moeten zijn, en schoon zeker al de fijnste puntjes van haar gezicht bijna verdwenen zijn, zij kan met die aschgrauwe pinkers nog al aardig lonken.... Hebt gij wel opgemerkt, BLOMMESTEYN, hoe uitermate vriendelijk zij tegen u is; altijd mijn lieve Mijnheer BLOMMESTEYN voeren na; zou UE. dat niet zoo of zoo doen? en zoo voort en zoo voort. En in uw afzijn, o dan moest gij haar eens over u hooren spreken: 'o die Mijnheer BLOMMESTEYN, dat is een man, die van zaken weet... en wat is hij een frisch jongman; hij heeft weinig van die scherminkels, die de snijkamer ontloopen lijken te wezen, en zich hier te *Suriname* komen neêrzetten om... en dan beginnen hare oogen van onder de rouwkaper te glinsteren.

BLOMMESTEYN. Ik heb zulke waarnemingen nog niet gedaan; maar ik beloof u, ik zal 'er op letten, en over de geheele zaak eens nadenken.

KONINGSTEYN. Ik verzeker u, als uw vriend, het is uw belang. En wie uit andere beginsels, als belang trouwt, doet als een razende gek. Wat is, bij voorbeeld, een mooi bakkesje - met ééne ziekte, die wat aankomt, is het

mooi weg, weg voor altijd, en al blijft het mooi, wat is het dan nog? men went 'er heel schielijk aan. Zoo doet men ook aan het leelijk, want ik wil wel bekennen, dat onze buurvrouw niet van de fraaiste is; maar een geluk is 'er, dat de leelijken zelfs met den ouderdom niet leelijker worden. Misschien zijt gij ook nog al gezet op verstand en opvoeding. Maar veel verstand, in eene vrouw is lastig. Dan wil zij overal haar' neus in hebben, en komt zoo achter geheimen van mannen, waarvan het voor haar zelve gelukkiger zou zijn, dat ze geen kennis had. Nu eene neuswijze moeial is Mevrouw de Weduwe BEELAARTS niet. En wat de opvoeding betreft, of zij die wat meer of min gehad heeft, dat komt 'er ook zoo naauw niet op aan; is die te kieschkeurig geweest, dan wil het de vrouw op zijn elf en en dertigst hebben, en zij ziet te veel onvolmaakheden in haar' man, die toch eigenlijk het hoofd is, en het zijn en blijven moet. Dat is nu toch het geval van Mevrouw BEELAARTS niet. Ik heb aan mijn' vriend wel kunnen merken, dat zij juist niet uit de allerfatsoenlijkste klasse was, en 'er is nog wel zoo wat blijken van overgebleven, zoo als in hare manieren van handelen en spreken, duidelijk genoeg te merken is...

'Alles, alles,' zeide BLOMMESTEYN, 'laat zich nog al zoo wat wegpraten, maar de jaren, de jaren... Zij zou bijna mijne grootmoeder kun-

nen wezen.' "Er zijn,' gaf hierop KONINGSTEYN te verstaan, "er zijn geene vrouwen getrouwer, dan die zekere jaren bereikt hebben, en met jonge mannen trouwen.... en, in allen gevalle, wij planters immers kunnen ons bij onze negerinnen schadeloos stellen..... Dat is de kleinste zwaarigheid.'

BLOMMESTEYN overwoog, in zijne eenzaamheid; alles, wat de Heer KONINGSTEYN, op een' zoo vaderlijken toon, omtrent Mevrouw BEELAARTS gezegd had, en hij was, bij het eerste bezoek, dat hij haar gaf, oplettende op haar persoon, en ook op de minzame bejegeningen te hemwaarts; ja hij bespeurde in der daad, hoe zij, als zij hem het een of ander aanwees, geheel niet omzigtig was, in hem, als bij toeval, aan te raken. Waarschijnlijk zou dit een' kiescher man, dan onzen BLOMMESTEYN, hebben tegengestaan, maar dit was geenszins het geval van BLOMMESTEYN. Hij hield het, en met reden, voor eene bevestiging van hetgeen zijn Amsterdamsche vriend, ten aanzien van hare gunstige denkbeelden omtrent hem gezegd had: ja hij voorspelde zich daaruit, dat hij, indien hij aanzoek bij haar deed, waarschijnlijk gelukkig slagen zou. - Het was met ANTJE, zoo liepen zijne gedachten, nu toch geheel afgedaan, daar zij met de Heer WESTENDAAL getrouwd was, en hij had nooit eenigen zin in een ander meisje gehad. Hij kon daarom nu bijna trouwen met ieder

vrouwelijk voorwerp, met het welke hij zijne fortuin zou kunnen maken, en daartoe was waarlijk geen slechte kans bij de Weduwe BEELAARTS. Liet hij die nu uit vieze kieschkeurigheit glippen, wie weet, of 'er zich wel ooit weder eene zoo gunstige gelegenheid voor hem zou opdoen. En was die voorbij, hoe zou hij zich beklagen, als 'er zich nooit weder eene dergelijke aanbod. Maar hij stiet al weder bij het verschil der jaren, en wenschte heel gaarne daaromtrent zeker te zijn, en dus besloot hij, om zijn aanzoek te laten afhangen van dit punt. Maar dit was voor BLOMMESTEYN, en zou zulks voor vele andere personen geweest zijn, zeer moeilijk, om, zonder te groote kwetsing der bescheidenheid, uit te vorschen. Dan dikwijls dient één gelukkig toeval den mensch meer, dan honderd verstandige overleggingen. BLOMMESTEYN herinnerde zich, dat hij in de volgende week vijf - en - twintig jaren werd. Het vierde van eene Eeuw geleefd te hebben, vond hij zulk een merkwaardig tijdperk, vooral daar hij hierdoor in de volle regten der meerderjarigheid trad, dat hij besloot deswegens een klein feest te vieren, daarop zijne naaste bureu, dus ook Mevrouw de Weduwe BEELAARTS, te verzoeken, en het laatste in eigen persoon te doen, omdat hij anders, uit hoofde van den rouw der familie, misschien een weigerend antwoord zou te duchten hebben. Hij

ging, op eenen schoonen vooravond, na eenen dag, die bij uitstekendheid warm geweest was, naar de Plantagie van de Weduwe BEELAARTS, welke zich in de galerij bevond, en zich door eene negerin eenige Limonade liet toedienen, daar zij bijna te vadzig was, om het glas aan te vatten, in eene meer liggende dan zittende gestalte, terwijl eene andere negerin bezig was, met een' breeden waaijer, derzelver aangezicht te verkoelen, en tevens de muskieten en andere insecten af te weren. 'Neem plaats, mijn Buurman!' zeide zij, toen BLOMMESTEYN nader gekomen was. 'Gij zult ook wel zeer vermoeid zijn, want men heeft van daag de handen naauwelijks durven opligten, of het zweet liep 'er bijna tappelings af.'

BLOMMESTEYN. Ja, Mevrouw! het was op *Vollendam* ook mooi heet; ik heb waarachtig medelijden gehad met die arme zwarten.

Mevrouw BEELAARTS. Ja, wat zal men daar veel van zeggen, dat goedje heeft eene dikke zwarte huid, daar stuit de zon wat meer op af, als op ons, arme blanken. [en hier streek zij met hare hand langs hare magere kaken, die, bij de ondergaande zon, den zachten overgang van het bruin tot het zwart der negers vertoonden] Gij doet ondertusschen wel, dat gij u van een' zeer breeden hoed bedient, dat zal u, het is althans te hopen, nog wel eenigen tijd de blanke Vaderlandsche kleur doen behouden.

Nadat de negerinnen zich wat verwijderd hadden, op bevel van Mevrouw BEELAARTS, verhaalde BLOMMESTEYN de reden van zijne komst, haar met hare kinderen, bij hem op zijn' vijf-en-twintigsten verjaardag uitnoodigende: 'Nobele menschen, hebben altijd nobele plannen, plagt mijn goede BEELAARTS zaliger te zeggen,' was haar antwoord: 'Ik denk, dat mijne dochter en zoon, als zij het hooren, van blijdschap zullen opspringen, want na mijn mans dood hebben zij nog niet veel plaisier gehad. En zoo men het hun niet kwalijk nam, dan zouden zij 'er zich ook laten vinden; maar om de wereld moet men toch ook al zoo wat doen. Evenwel,' liet zij volgen, 'het is voor u zoo een belangrijke dag, dat alle uwe vrienden en vriendinnen er in behooren te deelen. Wat heugt mij het nog klaar, dat ik mijn vijf-en-twintig jaargetij vierde. Nu, het is ook trouwens zoo heel lang nog niet geleden.'

Nu brandde BLOMMESTEYN van nieuwsgierigheid, om te weten, hoe lang? maar hij durfde het niet te vragen. Gelukkig dus kwam zij hem voor, zeggende: 'Gij moet denken, Mijnheer! ik ben jong, piepjong, getrouwd, zoo als dat hierin de West met knappe planters dochters meer het geval is. Ik was nog geen volle veertien jaren oud, toen ik met BEELAARTS trouwde, zoodat ik op mijn drie of vier - en - dertigste jaar gemakkelijk grootmoeder had kunnen zijn. Dat zou een

jong grootmoedertje geweest zijn, niet waar Buurman? ha! ha! ha!

BLOMMESTEYN, die bij Mevrouw BEELAARTS niet wel op het vertoonen van hare doopceël kon aandringen, en niet vermoedde, dat zij, willens en wetens, meer dan tien jaren slook, verheugde zich in zijn hart, dat hij, zoo als hij althans meende, zoo gemakkelijk achter eene zaak gekomen was, waar aan bij hem de beslissing van een zoo gewichtig punt afhing. Of echter zijne houding, dan of zijn stilzwijgen hierop, Mevrouw BEELAARTS iets anders deed vermoeden, zoo als al ligt iemand, die onwaarheid spreekt, eenig vermoeden bekruipt, zij liet 'er althans op volgen: 'Een zware ziekte, die ik, vier à vijf jaren geleden, gehad heb, zoo tusschen mijn zeven en acht - en - twintigste jaar, heeft mij, voor het uiterlijke, zoo met één' schok, wel tien jaren ouder gemaakt... maar als men mij al eens wat hooger in de jaren aanslaat, dan zeg ik: wat raakt dat, wat schaadt dat, als het hartje maar jong is, ha! ha! ha! is 't niet waar, Mijnheer BLOMMESTEYN?'

BLOMMESTEYN, nadat hij een glas wijn gedronken, en het geledigd hebbende, aan de zwartin teruggegeven had, dacht nu het oogenblik daar te zijn, om zich aan Mevrouw BEELAARTS te verklaren, dewijl nu het raadsel der jaren zoo tot zijn genoegen was opgelost, en dus begon hij te zeggen: "t Is wel waar, Mevrouw BEELAARTS!

dat gij daar zegt... gij hebt een heel jong hart, en...' en na tweemaal zachtken gekucht te hebben, deed hij, door eene zeer ronde verklaring van zijne genegenheid, den eersten aanval op het zes - en - veertig jarig hart van de Weduwe BEELAARTS, hetwelk zich daarover zoodanig ontzet veinsde, dat zij oogenblikkelijk de negerinnen gebod te vertrekken, nadat zij echter alvorens eene tafel onder de galerij gebragt hadden, om daarop de flesch met Madera te plaatsen, ja het scheen dat de muskieten zelve eenigen eerbied hadden voor den ontkiemenden minnehandel tusschen BLOMMESTEYN en de Weduwe BEELAARTS, of dat zij door den rook der sigaar, die BLOMMESTEYN aangestoken had, verdwenen. Hoe het zij Mevrouw BEELAARTS verklaarde wel hare verwondering boven verwondering, die zij door hare bevallige ha ha ha's afbrak; maar wachtte zich zeer zorgvuldig, om daaronder eene zinsnede te laten vloeijen, die BLOMMESTEYN een oogenblik kon doen vreezen, dat hij in zijn tegenwoordig aanzoek niet gelukkig slagen zou. Het kwam zelfs zooverre bij deze eerste onderhandeling, dat hij de spichtige vingers van hare dorre hand zoolang in de zijne geklemd hield, als of de vrijerij tusschen hen beide, reeds zoovele weken geduurd had, als dezelve nog maar kwartieren telde. Eene zeer teedere omhelzing van wederzijde, bij het vertrek van BLOMMESTEYN, met wederkeerige kussen verzegeld, bevestigde BLOM-

MESTEYN volkomen in zijne hoop. En zoo hij nog getwijfeld had, dan werd hem alle vrees benomen, toen hij, reeds op weg zijnde naar *Vollendam*, door haar terug geroepen werd, daar zij voorwendde vergeten te hebben, om, dewijl het vrij donker was, hem een' vertrouwden neger mede te geven, om hem tot leidsman te verstrekken, daar men toch nooit wist, gaf zij voor, wat een mensch in de eenzaamheid kan overkomen. Zoo dierbaar waren het welzijn en het leven van BLOMMESTEYN reeds, staande de eerste onderhandeling, aan de Weduwe BEELAARTS geworden.

BLOMMESTEYN was zoodanig met zijn welgeslaagd begin ingenomen, dat, toen de slaap zijne oogleden geloken had, hem iets zeer zeldzaams overkwam, dat hij namelijk zeer aangenaam droomde, niet, zoo als misschien de een of andere gevoelige knaap of meisje gemakkelijk meent te raden, dat hij de aangebedene minnares in eene bekoorlijke gestalte voor zich verschijnen zag; neen! BLOMMESTEYN droomde zich Heer en Meester van de Plantagie *Buitenzorg* te wezen, en op dien grond, als zijn' eigenen, rond te wandelen.

Naauwelijks was de zon opgekomen, en had hij ontbeten, of hij reed naar de Plantagie van zijnen Buurman KONINGSTEYN, en verhaalde hem, hoe gelukkig hij geslaagd was bij de Weduwe BEELAARTS. KONINGSTEYN sloeg hem met veel

hartelijkheid op zijnen schouder, zeggende: 'Gij hebt zeer wijs gehandeld, met maar over de jaren heen te stappen;' waarop hem BLOMMESTEYN toevoerde, 'dat dit geene zaak van eenige beteekenis was, daar Mevrouw BEELAARTS hem maar een jaar of acht, en misschien niet eens zooveel, vooruit was. Het zou wel wreed van den Heer KONINGSTEYN geweest zijn, hier het klein bedrog der jaren, door eene weduwe met een zoo jeugdig hart gepleegd, te ontdekken, schoon hij 'er bijna zoo zeker van was, als het doopregister van *Paramaribo*, waarop haar geboorte met jaar en dag behoorlijk stond aangeteekend. Hij maakte dus geheel geene aanmerking, maar wenschte BLOMMESTEYN bij voorraad geluk met de aangevangene verkeer, die hij niet twijfelde of zou spoedig van een gewenscht huwelijk achtervolgd worden. Niemand dan hij was ook genegener, om den vijfentwintigsten verjaardag van BLOMMESTEYN, in de volgende week te helpen vieren.

BLOMMESTEYN zette nu zijn bezoeken bij de Weduwe BEELAARTS dagelijks voort. Hij maakte de wel te wachten vorderingen, en wel zoodanig, dat hun voornemen reeds op het vijfentwintigste verjaarfest van BLOMMESTEYN tot die rijpheid gekomen was, dat het gevoegelijk aan de genoodigde gasten kon bekend gemaakt worden. BLOMMESTEYN had, behalve zijne burens, nog eenige bekenden van Mevrouw de Weduwe BEELAARTS,

die te *Paramaribo* woonden, laten noodigen, en onder dezelve was ook de Predikant der Hervormden dier stad. De geheele Plantagie *Vollendam* was vreugde en gejuich, daar ook aan de negers een vrijen dag en een geschenk in geld gegeven, en de disch op het keurigst werd aangerigt. BLOMMESTEYN had aan zijne zijde de Weduwe BEELAARTS geplaatst, en nadat door den Heer KONINGSTEYN met veel zwier aan de plegtige gelegenheid gedacht was, en hij door alle de gasten bij dien dronk was toegejuicht, was het, dat DS. VLEERTMAN van *Paramaribo* een gedicht voorlas, dat alleen om de vier laatste regels eenige aanmerking verdiende, welke dus luiden:

Wat toch ontbreekt 'er nu aan Blommesteyns genoeg,
 Dan dat hij hier op aard' den Hemel ziet vervroegen,
 Dat hier op Vollendam de zaligheid van d'echt
 Een krans van bloemen om zijn blonden schedel hecht,

'Regt zoo, regt zoo,' schreeuwde KONINGSTEYN, 'dat is naar mijn' zin gesproken. Allen een boordevolletje - alle een boordevolletje, op zijn oud Amsterdamsch.... niet om den Dominé te bedanken, dat kunnen wij straks wel doen, maar om eens op die slotregels te drinken.... Ja! ja! het moet 'er maar uit... Wat zegt het toekomstige jonge paar?... Mag ik mijne vriendin BEELAARTS en mijn vriend BLOMMESTEYN gelukwenschen?' - en nu bedekte de Weduwe BEELAARTS haar

gelaat met beide hare handen kwanswijs, opdat niemand hare weduwlijke schaamte bemerken zou. Maar nadat BLOMMESTEYN zijnen vriend had toegeknikt, stelde de laatste met toenemende luidruchtigheid eenen dronk in, op het voornemen van het jonge paar. 'Welzoo, welzoo,' zeide Ds. VLEERTMAN, 'dat doet mij veel genoeg, Mevrouw! dat gij u weêr in den echtelijken staat verbinden zult.... ik hoop het genoeg en de eer te zullen hebben, van u eerstdaags in denzelven te bevestigen....' 'En dan eene bruiloft in het verschiet op *Buitenzorg*, Dominé!' liet KONINGSTEYN volgen, 'dat zal uw genoeg niet verminderen.... en dan.... en dan....' Intusschen omhelsde het toekomende paar elkander op eene zeer nadrukkelijke wijze - de jonge en frissche BLOMMESTEYN, die 'er als melk en bloed uitzag, werd door de magere armen van de Weduwe BEELAARDS omhelsd, ja deze omhelzing had wel eenige overeenkomst met den staat van een schoon gevederd colobrietje, dat door eene Westindische spin van de grootste soort, tusschen de magere en lange pooten, half dood genepen wordt. Juffrouw JETJE BEELAARTS, die nog niets van moeders voornemen verstaan, en integendeel, zich verbeeld had, dat de Heer BLOMMESTEYN zijne bezoeken op *Buitenzorg*, om haren wil, zoo vermenigvuldigde, was geene van de opgeruimdste gasten, sedert dat zij in den Heer BLOMMESTEYN in

plaats van een' toekomenden minnaar, nu eenen aanstaanden stiefvader te gemoet zag, maar onder het algemeen gejuich der overige gasten, raakte zelfs de aandacht, die zij zeker anders tot zich zou getrokken hebben, afgeleid, en zij moest zich te vreden stellen, met, na den maaltijd, bij den maneschijn in de oranjelaan, met een paar kinderen van den Heer KONINGSTEYN, te wandelen, tot dat zij zich weder in zooverre hersteld had, dat niemand van het gezelschap haar diepgaand misnoegen kon bespeuren.

Derde hoofdstuk.

Had een ongunstig noodlot het oogmerk van BLOMMESTEYN, om zich aan het meisje zijner keuze, het bevallig ANTJE WYNSTOK, te verbinden, verijdeld; nu zegende de gunstige fortuin met ongemeenen spoed, zijne echtvereeniging met Mevrouw de Weduwe BEELAARTS, en naauwelijks waren de maanden vervuld, die de verstandige Huwelijkswet tot de quarantaine van het Weduwschap bepaalt, of de heugelijke dag des Bruigomschaps van BLOMMESTEYN met de Weduwe BEELAARTS was daar, en werd gevierd, op eene wijze, als een' Amsterdamsch' jongman van fatsoen, welke door dit huwelijk met de weduwe van eenen Rotterdammer planter op *Buitenzorg* Heer zou worden, voegde.

De jonge Juffrouw BEELAARTS, die jaloersch van hare moeder over dit Huwelijk was en bleef, had zich in het bijzijn van een' zeer gediensligen aanbrenger of aanbrengster laten ontvallen, dat zij nog minder tegen dat huwelijk

van hare Mama hebben zou, als het verschil van jaren met die van haar' toekomende Papa, niet zoo groot was. Dit was aan BLOMMESTEYN, staande de eerste week van zijn Bruigomschap overgebriefd. Geenszins met oogmerk, om van het huwelijk af te zien, maar alleen ter voldoening zijner weetgierigheid, verzocht hij Ds. VLEERTMAN, dat deze hem eens eene authentieke kopij van de Doopcedel waaruit de geboortedag van zijne toekomende huisvrouw op te maken was, geven zou. Ds. VLEERTMAN, die wegens de misleiding van Mevrouw BEELAARTS kennis droeg, zocht zich hiervan af te maken, door te zeggen: 'IJdele nieuwsgierigheid, ijdele nieuwsgierigheid, Mijnheer BLOMMESTEYN, zou dat zooveel tot uw genoegen toebrengen?...' 'Dat is mijn zaak' antwoordde BLOMMESTEYN: 'als gij ze mij niet verkiest te geven, dan zal ik haar met een' brief aan het Eerwaardig Consistorie zelf verzoeken.' 'Nu, nu,' zeide Ds. VLEERTMAN, 'ik zal haar u wel bezorgen. Het heeft immers zulk eene groote haast niet.' BLOMMESTEYN gaf te verstaan, dat hij die liever dien dag dan den volgenden had. Nu hield Ds. VLEERTMAN af, en zeide hem, 't verlangde den volgenden dag te zullen laten weten... 'Neen! neen! Domine!' zeide BLOMMESTEYN: 'geene geestelijke loopjes... ik moet de stukken in handen hebben....'

Met huivering zond deze BLOMMESTEYN den volgenden dag de doopcedel van de aangebe-

dene Weduwe, waaruit BLOMMESTEYN, met niet minder verwondering dan verontwaardiging zag, dat zij reeds haar vijf-en-veertigste jaar bereikt had: ja, hij barstte in deze alleenspraak uit: 'Waarachtig zij is maar ruim vijf jaar jonger als mijne eigen moeder; maar het is nu te ver gekomen, om aan terugkeeren te denken...' en dus ging het huwelijk, ondanks deze ontdekking, door, schoon daardoor de waarheidsliefde van de Bruid bij den Bruidegom niet rees; maar hij beschouwde het uit het regte oogpunt, dat zij grooter liefde voor zijn persoon gehad had, dan voor de waarheid zelve: waarom hij het dan maar best oordeelde, haar deze fout, als van eene eenigzins dubbelzinnige natuur, stilzwijgende, te vergeven.

Reeds had BLOMMESTEYN zooveel van de Westindische wereld leeren kennen, dat daar vooral vroegtijdige en plotselinge stersgevallen alles behalve zeldzaamheden waren. Eene wijze voorzigtigheid, met eene behoorlijke mate van eigenbelang gepaard, had reeds den tweeden dag na het huwelijk, toen zijne teedere gade nog alleen van de rozen der huwelijkslente dweepte, haar geluk eenigzins vergald, daar haar jeugdige man BLOMMESTEYN, die het volmaakte tegenbeeld van het geraamte des doods scheen, haar, uit hoofde, dat een van beide toch iets menschenlijks zou kunnen overkomen, aandreef tot het maken van zoodanige schikkingen, als beider

liefde en belang hun zouden voorschrijven in het bepalen van eenen uitersten wil. Toen Mevrouw BLOMMESTEYN bemerkte, dat het haren jongen man regt ernst op dat stuk was, daar zij zooveel reeds van zijn karakter kende, dat hij door geen openlijken tegenstand van zijn besluit was afte brengen, achtte zij best, ter vermijding van een zoo vroegtijdig huisgeschil, zich aan zijn niet onredelijk verlangen te onderwerpen. BLOMMESTEYN, die reeds ten volle overreed was van het zoo walgelijke als ongepaste van zijn zoo ontzettend in de jaren der partijen verschillend huwelijk, oordeelde zich deswegens niet anders, dan door de hoop, om bij eene waarschijnlijk vroegere aflijvigheid, zelfs ten koste van hare voorkinderen, door BEELAARTS verwekt, zich volkomen schadeloos te stellen. Hij vertrok dus, met de bewilliging zijner korts gehuwde Echtgenoot, naar *Paramaribo*, en liet zich door den Predikant VLEERTMAN onderrigten, welken hij voor den knapsten en doorslependsten van de Notarissen te *Paramaribo* hield... 'Ik dacht dat gij mij naar den eerlijksten zoudt gevraagd hebben,' zeide deze 'dan zoude ik u hebben moeten zeggen, dat ik 'er geen ken, die eerlijk is; maar wel, dat gij onder de oneerlijken niet kunt mistasten. Gij begrijpt, al de eerlijke blijven in het Vaderland... De minst bekwame zal u een testament maken, waardoor gij ten minste twin-

tig jaren met de kinderen van uwe eerlang te overlijdene vrouw, kunt pleiten, terwijl gij in het vol bezit en beheer van uwe Plantagie blijft.' 'Gij maakt het nu wat al te bont, Dominé!' zeide BLOMMESTEYN. 't Is wel waar, en ik wil 'er wel bij u voor uitkomen, dat ik mij ter degen voor dat groot dozijn jaren, dat mijne vrouw mij bedrogen heeft, schadeloos moet stellen, dat is niet meer als regt; maar als zij eens komt te vallen, moet ik ook met hare kinderen zoo spoedig mogelijk op eenen effenen boôm zijn.' 'Gij praat 'er net in denzelfden smaak over,' antwoordde Dominé, 'als ik 'er over gedacht en ook meê gehandeld heb. Ik deed ook zoo een ongelijk huwelijk, als gij (ja het scheelde nog een jaar of drie meer) toen ik, als een kale rot, uit het vaderland kwam. Als ik in mijne opgeruimde luim onder de Heeren Planters van dien tijd zat, en wij zoo eens over onze vrouwtjes spraken, noemde ik haar altijd mijn oud testament met gouden sloten.... maar ik had ook gezorgd, dat als het oude testament uit zijn' segrijnen band kwam te vallen, ik dan meester bleef van de gouden sloten, gelijk mij dat dan ook boven alle verwachting gelukt is. Na een half dozijn jaren stierf mijne vrouw....' Hier zag BLOMMESTEYN eenigzins donker en kon zich niet onthouden van te zeggen: 'Dat was toch nog al vrij lang, Dominé!' 'Loopt het,' was diens antwoord, 'met u korter, ik heb 'er voor mij niets tegen.'

Na het gesprek nog eene wül op denzelfden toon te hebben voortgezet, waarin niet een enkel edel gevoelen doorblonk, begaf zich BLOMMESTEYN naar den Notaris VAN MEGEN, omdat hij toch volgens Ds. VLEERTMAN, de gevatste van allen was, gaf denzelven opening van alles; en den volgenden dag kwam hij met dezen op zijne Plantagie *Buitenzorg* terug. De jonge Mevrouw BLOMMESTEYN was zoo geweldig ontroerd, onder het voorlezen van den uitersten wil, waarin zoo duidelijk en dikwerf, althans zoo het haar toescheen, de waarschijnlijkheid van hare verhuizing uit de wereld vóór BLOMMESTEYN doorstraalde, dat zij, alleen uit de groote genegenheid voor BLOMMESTEYN, niet wilde opmerken, dat die snaar wat al te dikwijls geroerd werd: hier kwam nog bij, dat zij innerlijk was overtuigd, dat zij waarlijk al heel vele schreden BLOMMESTEYN op het pad des levens vooruit was; waarvan zij waande, BLOMMESTEYN nog volkomen onkundig te zijn. Om evenwel haar fatsoen ten volle te houden, merkte zij aan, dat het testament haar over het geheel wel beviel, want zij wilde op geene kleinigheden zien; alleen had zij wel gewenscht, dat 'er wat meer zorg gedragen was voor de kinderen in haar tegenwoordig huwelijk bij haren BLOMMESTEYN te verwekken, indien zij het ongeluk had, als weduwe, na dit tweede huwelijk daarmee te blijven zitten.

‘Die voorzorg,’ zeide de Notaris, ‘is bijlang na niet overtollig, Mevrouw! Oude lieden moeten, en jonge lieden kunnen sterven.’ Schoon die vergelijking van oud en jong Mevrouw BLOMMESTEYN geheel niet beviel, liet zij dezelve als ongemerkt voorbijslippen; en BLOMMESTEYN, schoon voor zich oordeelende, dat die geheele periode kon worden weggelaten, bewaarde ook een verstandig stilzwijgen, dezelve geheel niet zonder grond zoo overtollig aanmerkende, als of men een dood paard aan een' boom bond.

BLOMMESTEYN viel zijne ouders niet lastig met het schrijven van vele brieven, en ook vader BLOMMESTEYN schreef hem zelden andere brieven, dan die over de negotie liepen. Al het overige handelde zelfs deze gewoonlijk in een zeer kort postscriptum af. Zoo had hij hem, bij voorbeeld, het huwelijk van MAGDALENA met den Heer VAN DALEN berigt, als ook den dood van oom VAN DYK, en dat zijn broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS Proponent was geworden, en onder op het twaalfstal te *Rakanje* stond. Niettegenstaande deze zeer beknopte koopmans-korrespondentie, waarbij eens vooral geene tijding voor goede tijding gehouden werd, had BLOMMESTEYN het toch meer of min pligmatig geoordeeld, om, schoon hij meerderjarig was, aan zijn ouders eenigzins an lers dan in een portscriptum, berigt van zijn huwelijk met de

Weduwe BEELAARTS te doen, te meer daar hetzelfde zoodanig met zijne fortuin in verband stond, dat deze partij vader BLOMMESTEYN waarschijnlijk, even als hij, voor eene zeer gesondeerde speculatie houden zou: ja BLOMMESTEYN was zeer nieuwsgierig, om te vernemen, welke deszelfs gedachten over dezen zijnen stap wezen zouden, en ruim zeven maanden, nadat zijn huwelijk gesloten was, zag hij aan dezelve voldaan, maar op eene geheel andere wijze, dan hij zich had voorgesteld. De brief was niet door vader BLOMMESTEYN geschreven, het opschrift had hem reeds de hand van den kantoorbediende toegeschenen; de brief zelve was door zijne moeder zeer gebrekkelijk geschreven, op order van vader BLOMMESTEYN, die, na een' hevigen aanval van zijne gewone jichtkwaal, niet, naar gewoonte, daarvan weder met nieuwe frischheid bekomen was; maar daaruit eene verzwakking had gehouden, welke waarschijnlijk in eene uitleving eindigen zou.

De Brief behelsde, dat hij geschreven werd, geheel buiten weten van VAN DALEN, want dat het den eersten kantoorbediende op hals en keel verboden was, 'er tegen eene levendige ziel van te kijken, dat 'er een brief aan den Heer JOHANNES afging, schoon hij van den inhoud niet wist: maar dat hij het opschrift op den brief zou zetten, omdat vader vreesde dat die anders niet te regt zou komen. Hierop volgde dan eene, soort van

heilwensch over zijn huwelijk, waarbij zijne moeder te kennen gaf, dat alles wel was, maar dat zij liever zou gezien hebben (hij mogt dan nu mondig wezen, zoo veel hij wilde) dat hij eerst zijne ouders, al was het maar welstaans halve geweest, om permissie gevraagd had: maar dat was nu zoo. Hierna kwam eene beknopte, maar toch genoegzaam klare beschrijving van de zware ongesteldheid van vader BLOMMESTEYN, en eindelijk het belangrijkste, dat deze, namelijk vurig naar de te huiskomst van zijn' zoon JOHANNES verlangde; omdat hij hem gaarne nog eens voor zijn' dood zou zien; bovenal, omdat hij hem zoo gaarne op zijn kantoor terug zou hebben, daar zich VAN DALEN zoo ellendig vergaloppeerde in de nieuwe negotie, die uit *Engeland* en *Frankrijk* naar *Holland* was overgewaaid, en, zoo als hij misschien ook wel weten zou, onder den naam van Actiehandel bekend stond. Vader BLOMMESTEYN maakte zich doodelijk ongerust, dat VAN DALEN, dien hij, in het klein, als een grof speler had leeren kennen, zich daar aan niet alleen zou vergapen, dat erg genoeg was, op zich zelve, maar, als hij het hoofd te avond of morgen kwam neër te leggen, het kantoor van de BLOMMESTEYNS daarin betrekken zou, en dan zou het slot nog voor zijne vrouw kunnen zijn, oud en arm, ja zoo, dat 'er ter laatster dood geen penning zou overschieten.

Schoon dit zeer duister geschreven was, zoo in letters als schrijfstijl, liet zich alles bij de tweede lezing zoo klaar door BLOMMESTEYM begrijpen, dat hij zich over den inhoud zeer ongerust maakte, en zeer hartelijk de herstelling van zijnen vader wenschte.

'Er was reeds van den Windhandel, die zoovele hoofden in *Europa*, zoo in *Engeland*, *Frankrijk* als *Holland*, op hol hielp, het een en ander stukswijze naar de Kolonie van *Suriname* overgewaaid, maar het had 'er geen' bijzonderen indruk nagelaten, dewijl het geen daar, wegens de ontwerpen omtrent het graven van vaarteen in *Amerika*, en andere plannen, ter bevordering van den koophandel in die streken, bekend geraakt was, voor niets anders gehouden werd dan belagchelijke luchtkasteelen van alle wezenlijkheid ontbloot, en die de verachting verdienden van elk verstandig koopman in *Europa* en van de geheele Beurs van *Amsterdam*.

Nadat BLOMMESTEYN den brief van zijne moeder gelezen had, hield hij zich overtuigd, dat toch die Windnegotie van *Holland* meer opgang gemaakt had, dan men zich in de West had kunnen voorstellen. Gaarne ook geloofde hij, dat zijn zwager VAN DALEN, dien hij geheel geene achting toedroeg, dwaas genoeg zou wezen, om in zulk een' handel alles op het spel te zetten, en hij wenschte daarom ten hartelijkste, aan het verlangen van zijnen vader te kun-

nen voldoen, waardoor hij misschien nog veel kwaad zou helpen keeren.

BLOMMESTEYNS verlangen vermeerderde nog aanmerkelijk, daar hij, een' dag te *Paramaribo* door brengende, in het koffijhuis, de, gelijktijdig met zijnen brief, uit *Amsterdam* overgezonden Hollandsche Nieuwspapieren, en dezelve vervuld vond met allerhande aankondigingen en berigten, betreffende den zoogenaamden Actiehandel. 'Er werd over deze zoo bijzondere zaak veel in het wilde gesproken, tot dat een deftig Heer, een oude planter, die nu in *Paramaribo* stil leefde, verklaarde, dat hij van zijn' broeder uit *Amsterdam*, die daar, zoo als al de Heeren wisten, voor een pilaar van de Beurs gehouden werd, een eenigzins breedvoerig bericht wegens de geheele zaakontvangen had, hetwelk hij, als 'er wat stilte was, den Heeren wel zou willen vobrzezen, en waaruit zij 'er een beter denkbeeld van zouden kunnen maken, dan uit honderderlei losse gissingen en wilde praatjes. Ieder betuigde om het zeerste zijn verlangen, en nu kwam die brief voor den dag, van dezen inhoud:

Waarde Broeder!

'Bij uwen laatsten van.... betuigde UE. mij uw verlangen, om eens duidelijk onderrigt te worden, omtrent het spel, dat tegenwoordig, in deze stad, een zoo verbazend gewoel ver-

oorzaakt, en waarvan eenige onnaauwkeurige narigten in de West verspreid schijnen. Ik wil gaarne beproeven, om UE. 'er een zoo klaar denkbeeld van te geven, als ik 'er zelf van heb, en meer zal UE. ook van mij niet vorderen. - UE. moet dan weten, dat zekere JOHN LAW, een geboren Schot, eigenlijk de oorzaak is geweest van dezen verderfelijken handel. Nadat hij vruchteiooze pogingen gedaan had, om zijne projecten, strekkende om *Engelands* geldmiddelen te stijven, waarmede hij de Engelsche Grooten lastig viel, ingang te doen vinden, had hij het ongeluk, om in een tweegevecht zijne partij over hoop te stooten, waardoor hij zich genoodzaakt zag, om de vlugt te nemen, en het Engelsch Rijk te verlaten. Nadat hij verscheiden jaren had rondgezworven, meestal van de kaart en den dobbelsteen levende, kwam hij in *Holland*, en zette zich hier te *Amsterdam* neder. Het schijnt ook, dat hij daar, vrij wat geld door de Loterij gewonnen heeft; maar schoon hij zijn hoofd in zijn Vaderland, met zijne groote finantieie projecten gestooten had, dit schrikte hem niet af, om dit mede bij de Hollandsche regering te wagen. Hij begaf zich dus naar den *Haag*; maar de Staten van *Holland*, met den voorzigtigen Raadpensionaris *heynsius* aan het hoofd, waren te wijs, om eenigzins aan de taal van dien Vreemdeling, hoe schoonklinkende

ook, het oor te leenen, en LAW moest, schoon tot zijne overgroote spijt, vertrekken, doch waarheen kon hij dit beter doen, dan naar *Frankrijk*, dat door de oorlogen, door LODEWYK DEN XIV. gevoerd, als onder de schulden begraten lag. Immers, men zegt, dat de schuld van *Frankrijk* niet minder beliep, dan vijsen twintig Millioenen livres. Een finantiele toovenaar, als LAW, was dan bij den Hertog van *Orleans*, met de opvoeding van LODEWYK DEN XV. belast, zeer welkom. LAW droeg genoegzame kennis van alles, wat het bestuur van de Engelsche Bank en de Oostindische Maatschappij betrof. Hij wist den Regent van *Frankrijk* duidelijk onder het oog te brengen, welke voordeelen de Kroon van *Groot-Brittanje* van de Engelsche Bank, door het doen van Geldleeningen, trok, welke anders onmogelijk door dezelve zoo snel zonden te verkrijgen geweest zijn, en wist hem tot het oprigten van eene Bank in *Frankrijk*, op den naam des Konings, te bewegen. Dit geschiedde, onder het opzigt en bestuur van LAW, waartoe hij een aantal jaren Octrooi kreeg. 'Er werden Inschrijvingen geopend, waarin natuurlijk de Koning, de Regenten, en andere Grooten van *Frankrijk* voor gingen. Dit ontwerp had zulk een' verbazenden opgang, dat men reeds voor het einde des vorigen jaats, voor meer dan zes honderd en veertig Millioenen Livres aan

Handschriften had uitgegeven. De Inschrijvingen daarop herhaald zijnde, beliep de hoofdsom der Handschriften, die als gangbaar geld door *Frankrijk* loop zouden hebben, niet minder dan duizend Millioenen Livres, eene somme, oneindig verre al het gemunte geld in *Frankrijk* te boven gaande.

'Naauwelijks had de vernustige LAW, door die Bank, het krediet van den Koning hersteld, of hij rigtte eene Maatschappij van Koophandel op, onder den naam van die van *Mississippi*. Dezelve zou haren handel drijven op *Louisiana*, welke Noord - Amerikaansche Volkplanting door de rivier van dien naam doorsneden wordt. Vooraf had hij een gerucht weten in omloop te brengen, dat alle de deelnemers aan dien handel wiskunstig rijk moesten worden. Bij twee inschrijvingen beliep de hoofdsom dier Maatschappij honderd Millioenen Livres, en de uitgegeveue Actiën rezen van honderd tot honderd-en-twintig ten honderd. Dit alles zoo wel slagende, werden 'er nog vijf-en-twintig Millioenen Livres aan Actiën, let wel, tegen honderd en tien ten honderd, afgegeven; maar ook deze stegen weldra tot twee honderd pCt. Van die drift oordeelde het Fransche Bestuur zijn voordeel te moeten trekken, en deed ten dien einde bekend maken, dat 'er in die Maatschappij vijfen-twintig Millioenen Livres in Bankbriefjes

zouden worden aangenomen; en deze maatregel deed de Actiën van twee honderd tot vijf honderd zestig pCt. stijgen. Nu deed de Maatschappij, van het verkregen krediet gebruik makende, den voorslag, van eene Leening van vijftig Millioenen Livres aan de kroon, wordende daartoe vijf-en-twintig Millioenen Livres aan Actiën uitgegeven, tegen twee honderd pCt. elke Actie. Deze Actiën waren niet alleen spoedig aan den man; maar zij steigerden welras tot twaalf honderd. Dit gaf weder gelegenheid tot eene nieuwe Inschrijving van vijftig Millioenen Livres aan Actiën, wordende ieder Actie tegen duizend Livres uitgedeeld. In weinige uren was deze geheele Inschrijving vol, - kortom, in drie weken tijds nog drie soortgelijken, zoo dat de Actiën, in het begin van het vorige jaar, en in het begin van dit gedenkwaardig jaar 1720, tot twee duizend Livres rezen. - Deze verbazende rijzing deed deze Actiën het voorwerp van algemeene speculatie worden; ja, tot dienstboden en handwerkslieden toe, speculeerden in dezelve, en vele hunner wonnen aanzienlijke schatten met dezelve. Dit lokaas, om spoedig en gemakkelijk rijk te worden, blonk ook den Engelschen bekoorlijk in het oog, niettegenstaande de *Mississippi* Maatschappij in *Frankrijk* reeds de bodem is ingeslagen, tot bederf van duizende ingezetenen; daar de Regent, door het listig ontwerp van LAW, vijftien

honderd Millioenen Staatsschulden op het Fransche volk hebbende overgedragen, in eens de betaling in Bankbriefjes en Actiën verbood; hetwelk natuurlijk ten gevolge had, dat deze alle waarde verloren. Maar de Engelsche *Zuidzee*- Maatschappij, in navolging van de Handel-Maatschappij van *Mississippi* opgericht, welke hoofdsom bestaat uit alle de schulden van *Engelands* Zeemagt, over de negen honderd duizend ponden sterlings beloopende, en waarvan men zes ten honderd Intrest beloost, is nog in vollen gang; ja de prijs van de *Zuidzee* Actiën is reeds boven duizend ten honderd gestegen.

‘Gij zult gemakkelijk begrijpen, lieve Broeder! dat wij, volgzame Hollanders, en die, als 'er wat te halen is, 'er niet lui bij zijn, ook al spoedig in de weer zijn geraakt, om diergelijk een' handel te drijven, schoon onze goede Regering zich niet met dien bobbelhandel bemoeit, en 'er geen partij, ten nadeele van 's Lands ingezetenen, van trekken wil. Maar anders is hier alles in de weer, uitgezonderd evenwel eenige degelijke Kooplieden, die met bitter leedwezen zien, hoe de wezenlijke Koophandel, bij deze windnegotie, bij deze papierkraam, althans voor eene poos, lijdt. - Overal worden 'er Maatschappijen van Assurantie, van Beleening en Koophandel, opgericht, te *Middelburg*, te *Rotterdam*, te *Gouda*, te *Hoorn*, te *Enkhuizen*, ja bijna in alle

de Steden van *Noord-Holland*, tot *Medenblik* toe.

'Zoo ver had ik geschreven, en ik krijg berigt, dat 'er ook nog eene nieuwe Maatschappij, te *Utrecht*, wordt opgericht - en waarlijk, ik kan UE. 'er bij melden, dat 'er, en NB. met toestemming van de Staten van *Utrecht*, daar eene Maatschappij van Koophandel en Assurantie is, die tevens het regt gekregen heeft, tot het aanleggen van eene Wisselbank en het houden van Loterijen.... Het plan van deze Maatschappij is, om eene vaart te laten graven, van de stad *Utrecht* tot in de *Eem*, zullende die stroom zooveel verdiept worden, dat men door de *Eem* en en die vaart, met groote vol geladen zeeschepen, tot aan de haven van *Utrecht* voor de stad zal kunnen komen. Ik voeg hier bij eene gedrukte kaart van dat ontwerp, of 'er misschien in de West ook zulke menschen gevonden werden, die, hun geld moede, hetzelfde in deze dolle onderneming zouden willen beleggen, waarin zij echter maar met de overige gelijk staat'

Hier staakte die Heer zijne voorlezing, dewijl het overige van dien brief over familiezaken liep. Allen bedankten hem zeer voor deze gulhartige mededeeling, die hun een vrij duidelijk begrip van deze windnegotie gaf. - *BLOMMESTEYN* had bijzonder scherp geluisterd, omdat

hij vreesde, dat zijne familie 'er te veel meê mogt te stellen hebben, en zijne ongerustheid nam in die mate toe, dat hij vastelijk besloot, om, het kostte wat het kostte, naar *Holland*, bij de eerste gelegenheid, over te steken, opdat hij, indien hij te laat kwam, om het kwaad geheel te voorkomen, nog redden mogt, wat 'er redbaar was.

Vierde hoofdstuk.

Niet weinig intusschen was BLOMMESTEYN verlegen, hoe hij zijne huisvrouw, die hem met eene zoo blakende vurigheid beminde, dat zij hem naauwelijks wilde toelaten, om naar *Paramaribo* voor een paar dagen, te vertrekken, in zijne reis naar het Vaderland zou doen bewilligen. De terugreis van *Paramaribo* naar zijne Plantagie, bragt hij geheel door met te overleggen, hoe hij best deze zaak zou aanvangen; want bepaald zeker bleef bij hem het besluit, dat hij naar het Vaderland moest.

Te huis gekomen zijnde, werd hij, door zijne hem zoo teederminnende Echtgenoot, met al de warmte der oudvrouwelijke liefde omhelsd, en welkom geheeten. Schoon zij zich wel dikwerf heimelijk beklagde, dat BLOMMESTEYN hare voorkomenheid met koele ingetrokkenheid beantwoordde, zag zij, dat hij nu meer dan naar gewoonte donker zag, en dus begon zij met de vraag: 'Mijn lieve BLOMMETJE! wat mankeert

'er toch aan? Ik hoop immers, dat gij gezond zijt?'

BLOMMESTEYN. Ja, gezond ben ik wel.

Mevrouw BLOMMESTEYN. Ik kan het haast niet gelooven. Zijt gij ook gister avond te laat in de nachtlucht geweest: het is thans bij nacht vrij koud.

BLOMMESTEYN. Och neen! ik ben vroeg te rust gegaan.

Mevrouw BLOMMESTEYN. Hebt gij, bij het doorrijden van de Plantagie, ook iets gezien, dat niet in orde was?

BLOMMESTEYN. Neen! neen!

Mevrouw BLOMMESTEYN (*met haar dorre hand hem onder de welgevulde kin strijkende.*) Gij moet zoo norsch niet wezen, mijn BLOMMETJE!

BLOMMESTEYN. Houd op met dat BLOMMETJE, BLOMMETJE! zoo toch noemen wij de honden in *Holland*.... noem mij BLOMMESTEYN, man of JAN, kort af....

Mevrouw BLOMMESTEYN. Nu dan, JANTJE! zeg mij toch, zijn 'er ook kwade tijdingen uit het Vaderland?

BLOMMESTEYN. Och ja! och ja! daar zit het hem. Ik moet en ik zal naar *Holland* toe, en niets zal mij tegen houden, met de eerste scheeps-gelegenheid, de beste.... [Hier liet mu BLOMMESTEYN, zoo kort en duidelijk mogelijk, de dringende reden volgen, welke zijn tegenwoordigheid in het Vaderland noodzakelijk maak-

te, en besloot alles met te zeggen] binnen anderhalf jaar ben ik zeker weder bij u.

Mevrouw BLOMMESTEYN (*hare armen om den hals van haren echtgenoot slaande.*) Hemel! Hemel! JANTJE! bijna twee jaren: dat zou ik zeker besterven. Ik zal u niet laten gaan.... ik zal u niet laten gaan.

BLOMMESTEYN (*zich zachtken uit hare omhelzing loswikkende.*) Dat zullen wij eens zien. Ik wil en ik moet naar *Amsterdam*.

Mevrouw BLOMMESTEYN. Och mijn kostelijke BLOMMESTEYN! daar valt mij wat in... Als gij dan zoo *par force* naar het Vaderland zult en wilt, wel nu, dan zal ik meëgaan, dan zie ik de Hollandsche familie ook eens; en die zal ook wel nieuwsgierig zijn naar uwe jonge vrouw.

Dit onverwacht gezegde viel BLOMMESTEYN als een steen op het hart: want hij had zich voorgesteld, behalve het nut, hetwelk hij met zijne reis naar het Vaderland beoogde, dat hij voor dien tijd zich ook ontslagen zou gezien hebben, van het bijzijn zijner huisvrouw, die hem dag aan dag onaangenamer en walgelijker werd. Hij poogde dus haar die reis af te raden, uit hoofde van de gevaren, daaraan toch altijd vast, en bovenal voor haar, die, in een zoo warm gewest geboren en opgevoed, hoogstwaarschijnlijk het vochtig en koud klimaat van *Holland* niet zou kunnen verduren; maar niets kon baten. Zij slingerde weder hare armen

om zijnen hals, en bad onder honderde liefkozingen, dat hij haar mede, nemen zou. En deze liefkozingen, die zij bijna telkens, als hij van zijn steilig voornemen sprak, om de reis naar *Europa* te doen, herhaalde, overreedden hem eindelijk, om haar verlangen in te willigen, ten einde toch van dien overlast bevrijd te wezen.

Het liep echter nog eene kleine maand aan, eer zij scheep konden gaan, zoo uit hoofde van eene bekwame gelegenheid, als der schikkingen, welke noodwendig eene zoo lange afwezendheid moesten voorafgaan, te meer, daar Mevrouw BLOMMESTEYN, 'er zeer op gesteld was, dat hare voorkinderen hen op deze reis verzelden. Na vele overleggingen, stelde hij toch zijn meest vertrouwen op den Heer KONINGSTEYN, hem aanstellende als zijne gevolmagtigde, en verliet na drie jaren in de volkplanting *Suriname* te hebben doorgebracht, het vaste land van *Amerika*, in het gezelschap van zijne vrouw, en voorkinderen, welke daar geboren waren. Te midden van al deze drokten, was echter BLOMMESTEYN bedacht geweest, om een aap en papegaai voor zijn broeder en zuster, volgens zijne belosten, mede te nemen, en deze dieren had hij op het duurste aan de zwarte knecht en meiden ter oppassing aanbevolen. Meer dan één slaaf en twee slavinnen schikte het niet, om mede te nemen, en men was nog geen uur aan boord van het schip het *Zeepaard* geweest, of reeds be-

klaagde zich Mevrouw BLOMMESTEYN, dat de bediening harer slaven daar zoo goed niet was, als in hare Plantagie. - 't Is onzeker, of dit ontstond uit het kleiner getal van bedienden, dat zij ter harer beschikking had, of dat reeds de matrozen van het *Zeepaard* aan eene der negerinnen, in het negerengelsch, hadden ingeluisterd, dat zij naar een land gingen, daar zij zoo vrij zouden zijn, als hun Heer en, Mevrouw, en waar zij, zoodra zij voet aan wal gezet hadden, vrij, ja nog vrijer waren, dan in hun geboorteland. Veel had ook BLOMMESTEYN met zijne huisvrouw, en niet minder met zijn' stiefzoon WILLEM en stiefdochter JETJE te stellen, toen zij onder zeil geraakten, die behalve het onaangenaam gevoel van het nooit door hun in zijne volle kracht zoo beproefd element, de gewaarwordingen ondervonden, die het menschelijk hart overmeesteren, bij het verlaten van die oorden, welke men van zijne vroegste kindschheid gekend heeft, en die men het vaderland noemt. BLOMMESTEYN mogt nu van *Holland* en van *Amsterdam*, van beide welke men anders zoo gaarne hoorde, spreken, als van een land en eene stad zonder wederga. Mevrouw BLOMMESTEYN had wezenlijk spijt over hare gedane keuze, om mede naar *Holland* te gaan. Alleen de vrees, dat misschien haar man, in zijn vaderland teruggekomen, daar voorwerpen van hare sekse zou aantreffen, die hem langer dan noodzakelijk daar

zouden doen vertoeven, weêrhiel haar, om in de boot te stappen, die BLOMMESTEYN haar aanbood, indien zij nog berouw had over de reis. Bij JETJE werkte de nieuwsgierigheid, om toch dat *Holland*, waarvan alle den mond vol hadden, en waar men in drie, maanden meer beschaasde manieren leeren kon, dan in twintig jaren te *Paramaribo*, dat uit, het welk de jaloezij bij hare moeder veroorzaakte. Ook bij den jongen Heer WILLEM BEELAARTS, spande de nieuwsgierigheid met de vrees, dat hij, terugkeerende, voor een' bloodaard zou gehouden worden, te zamen, om aan boord te blijven, toen de Heer KONINGSTEYN, die hen tot aan den mond der rivier vergezeld had, na zijnen jongsten vaarwel - groet, op een binnenzeilend vaartuig, door de boot gebragt werd.

Alles schikte zich nu zoo goed mogelijk, om de alles voldoende reden der gebiedende noodzakelijkheid, dat het zich moest schikken, en nadat zij eenige mijlen van *Suriname* verwijderd waren, was het, of 'er buiten het schip niets dan lucht en water bestond. Mevrouw BLOMMESTEYN was aanhoudend zeeziek, en vertoonde zich in dien ongestelden staat, waarin zelfs de bekoorlijkste schoonheid eene afzigtige gedaante verkrijgt, zoo afschuwelijk ongunstig, dat BLOMMESTEYN, die zoo trouw indachtig geweest was aan zijne belofte zijn' jongsten broêr gedaan, om hem een' aap te zullen meêbrengen,

als hij weêr te huis kwam, dikwerf, om zich wat te verzetten, bij dat dier een bezoek ging afleggen; zich echter niet veroorlovende, om eene gelijkenis tusschen zijne echtgenoot, en dat anders alles behalve bevallig dier, te maken, uit vreeze, dat die vergelijking bijna tot nadeel van haar zou uitvallen, welke toch door den wettigen band des huwelijks, zoo onlosmaakbaar, aan hem verbonden was.

Daarbij had men, en dit maakte voor Mevrouw BLOMMESTEYN de reis dubbel onaangenaam, veel met tegenwind te worstelen, ja het scheen, dat het schip zelfs met groote moeite van de Amerikaansche kust afscheid nam. Na vijf weken zeilens, bleek het althans, dat men nog maar weinig gevorderd was, en dat men zich waarschijnlijk op de hoogte van de *Antilles* bevond, en daar de wind slap en tegen was, verheugde men zich bij elk schijnbaar blikje van weêrs - verandering, vooral als het daarbij eenigzins begon door te waaijen. Maar ook weldra bleek het hier, dat alle verandering geene verbetering was.

Na nog twee dagen gezeild te hebben, veranderde de wind, maar tevens ontstond 'er een dier geweldige orkanen, welke in deze werelddoorden geene zeldzaamheden zijn, en wanneer de ervarenste Stuurman zich genoodzaakt ziet, om, na het bergen van de zeilen, zich en zijn schip aan Gods genade overgevende, het voor top en takel te laten drijven. Zoo deed nu ook de

Kapitein van het *Zeepaard*, en niet korter dan drie etmalen, hield deze geweldige uitbars ting der natuur aan. De Kapitein giste toen, dat men op de hoogte van *Louisiana* zijn moest, en tot nog toe bij louter geluk de menigte van eilanden langs en voorbij geslingerd was, toen zij eensklaps tegen den ochtend van den vierden dag van den storm, een' zoo hevigen stoot gevoelden, dat allen bijna van de been geraakten, en eenen gewissen dood voor oogen zagen. Mevrouw BLOMMESTEYN, hare dochter en de twee negerinnen lagen stokstijf van zich zelve, en hadden verder geene benaauwdheid over het gevaar, waarin zij zich bevonden. Gelukkig wederstond het schip den geweldigen sloot, in zooverre, dat het niet barstte, maar het zat onverwrikbaar vast op de bank, en de zeeën stortten over den voorsteven henen. BLOMMESTEYN dacht voor zich zelve ook niet anders, of hij zou zeker daar zijn graf vinden, en sprak daarover met den Kapitein. 'Ik denk, dat in het geheel niet,' zeî deze, 'als mijn *Zeepaard* straks bij den dag maar zien kan, waar het is, dan zal ik hem weêr zien voort te jagen.... Maar zorg, gij Mijnheer! dat de vrou wen weêr bijkomen, want als die van den schrik sterven, hadden zij 'er niets aan, dat het schip behouden bleef.' Deze luchthartigheid beviel eenigzins aan BLOMMESTEYN, die ook deszelfs raad ten aanzien der bezwijmde

vrouwen volgde, waarin hem zijn behuwdzoon WILLEM met goeden uitslag behulpzaam was.

De orkaan merkelijk aan het bedaren zijn de, zag de Kapitein bij het aanbreken van den dag niet alleen land, maar dat zij 'er nabij waren, en hu herkende met zijn' kijker op het fort de Fransche vlag, Oogenblikkelijk liet hij nu de noodvlag ophijschen, en noodsoeien doen. Het duurde niet lang, of men zag reeds van het schip, een vaartuig den mond van eene rivier afkomen. Toen BLOMMESTEYN dit berigt aan zijne echtgenoot en dochter mededeelde, en hoe de Fransche vlag van het fort gezien werd, meenden die beiden, dat zij reeds bij de Fransche kust waren, maar terwijl BLOMMESTEYN bezig was, met haar de onwaarschijnlijkheid hier van onder het oog te brengen, kwam de Kapitein hem berigten, dat hij van de lie den, die ter hunner redding aan boord gekomen waren, verdaan had, dat zij voor den mond van de *Mississippi* geslrand waren, en dus voor het gedeelte van *Florida*, dat aan de Fransche Kroon toebehoorde. Zij waren na melijk op de hoogte der *Antilles* geweest, toen de orkaan hen overviel, en zoo den Mexicaan schen zeeboezem binnengeraakt.

Goeden moed gaf men wel, dat het schip weder vlot zou worden, maar eerst moest de storm geheel tot bedaren geraakt zijn, en uit dien hoofde besloot *blommesteyn* met zijne fa-

milie, het schip het *Zeepaard*, dat toch vrijwat geleden had, zoo door den orkaan, als den laatsten schok, te verlaten, en op het, Fransch vaartuig over te gaan: gelijk hij dan ook binnen korten tijd aan den oever van de rivier de *Mississippi*, met vrouw, kinderen en dienstboden, voet aan wal zette.

Zijne eerste zorg was, om zijne opwachting te maken bij den Gouverneur van het Fort *la Balise* die hem met al de beleefdheid ontving, zoo zeer bijna elken Franschman bij het eerst ontmoeten van eenen vreemdeling eigen. Mevrouw BLOMMESTEYN dacht zelfs, dat 'er eene vroegere kennis tusschen den Gouverneur en haren man bestond: ja BLOMMESTEYN had moeite, om haar te doen gelooven, dat hij alleen daarin met de meesten van zijnen landaard gelijk stond, 'maar,' voegde hij 'er op eenen vrij norschen toon bij, 'als wij hier vier weken vertoeven, dan zal die vriendelijkheid wel wat bekoelen. Fransche vriendschap, zegt mijn vader altijd, is een vuurtje van stroo.' -

In zooverre echter was de Gouverneur van het Fort, hoe veel of hoe weinig hij dan van zijne betuigingen van teederheid, mededoogen, verpligtingen, enz. mogt meenen, dan niet, van wezenlijken dienst voor de familie van BLOMMESTEYN, dat hij hun een gedeelte van zijne woning inruimde. BLOMMESTEYN betuigde wel, dat dit zijne bedoeling niet was, maar ziende,

dat de gelegenheden ter huisvesting juist zoo overvloedig daar niet waren, nam hij echter daar zijnen intrek.

Dewijl nu ook de orkaan geheel had uitgewoed en van uitstekend goed weder gevolgd werd, begonnen de schepen, die in den mond van de rivier lagen, zich zachtken aan tot de afreis vaardig te maken. Hoe veel vertrouwen intus schen de Kapitein van het *Zeepaard* op zijn schip gesteld had, bleek het, toen het na eenige dagen vlot raakte, dat het zeer groote kale fatering zou moeten ondergaan - of dat het te veel gewaagd zijn zou, om daarmee zee te bouwen: althans BLOMMESTEYN rekende het zeer ongeraden, en te meer, daar 'er een nagelnieuw scheepje lag, dat naar *Engeland* de reis eerstdaags zou aannemen; en wat beteekende het oversteken van de Engelsche kust naar *Holland*? BLOMMESTEYN maakte dus eene overeenkomst met den Kapitein van dat vaartuig, welke voornemens was binnen veertien dagen te vertrekken.

Dezen tusschentijd besteedde *blommesteyn* om met zijnen aan gehuwden zoon, onder het geleide van twee Franschen en twee wilden of inboorlingen des lands, een klein gedeelte van de boorden der *Mississippi* - rivier te bezoeken, en was in verrukking opgetogen, over de be tooverende fierlijkheid dier binnenlanden; want de buitenste oevers, die jaarlijks overstroomd

worden, waren allen met hoog riet, lis en biezen omzoomd: maar in de binnenlanden zag hij de uitminitendste graslanden, waarin het krielde van rundvee, herten en reeën, en verder op hoog geboomte oprijzen, door weelderige wijngaardranken omslingerd, bosschen van noten-, kastanje- en moerbezieboomen, oranje-, citroen- en granaatappelboomen, van eene uitstekende grootte; zoodat hij zijne Fransche gidsen van geene grootspraak beschuldigde, toen zij deze omstreken het Paradijs van *Amerika* noemden. Alleen werd eensklaps hun aangenaam genot gestoord, toen zich, op het onverwachtst, daar zij de oevers wat nader bij gekomen waren, een vrij groote krokodil vertoonde, die uit de biezen voortschoot en regt op hen aanliep. Zeker zou hij den een of ander zoo al niet gedood, ten minste zwaar beschadigd hebben, indien niet een der wilden met een' zwaren stok, waar aan eene ijzeren spits, voorzien, regt op het gapend, dier was ingelopen, en het zoo diep in de keel gestoken had, dat het nederstortte, en schoon het met zijne verschrikkelijke tanden het hout aan stukken beet, toch door het irtgestoken ijzer zoo zwaar leed, dat het geen' lust had, om zijne vervolging voort te zetten.

Hoewel, toen dit gevaar voorbij was, de Franschen weder wilden voortgaan, verklaarde BLOMMESTEYN, met de bedaardheid van eenen Hollander, de mogelijkheid van eenen tweeden

soortgelijken aanval berekenende, dat hij deze streken voor gezien wilde houden, en liever naar het Fort *la Balise* zoude terugkeeren. Men drong 'er echter zoo sterk op aan, dat hij de stad *Nieuw Orleans* zou bezigtigen, dat hij 'er zich toe liet overhalen. Maar hoeveel spijt gevoel de hij, dat hij het oor aan dit gerucht geleend had, daar hij, in plaats van eene stad, naau welijks honderd slechte houten loodsen, en twee of drie steenen gebouwen vond.

BLOMMESTEYN kon niet nalaten zijne ontevredenheid over deze misleiding, vrij duidelijk te kennen te geven. Maar zijne Fransche gidsen verzekerden hem, dat hij zich verheugen moest, dat hij de eerde bpginselen gezien had, van eene stad, die zoo de groote ontwerpen van koophandel des Hertogs van *Orleans* slaagden, de bloeiendste koopsteden van *Europa* naar de kroon zou steken, hem uitnoodigende, om, wanneer zij op het Fort *la Balise* zouden zijn teruggekeerd, het uitmuntend project dier stad, waarvan de Gouverneur geen geheim maken zou, met eigen oogen te beschouwen. Het eenig genoeg, dat b l o m m e s t e y n nu verder van deze reis had, was, dat zij in eene vrij goede boot, de snelloopende rivier afzakten, en dus in zeer korten tijd de terugreis naar het Fort volbrasten.

De twee Franschea, die hem tot geleide gestrekt hadden, rustten niet, voor dat hem de

Gouverneur den platten grond van de aanstaande stad had laten zien. Deze bragt denzelfen voor den dag, en ontrolde een zeer groot parkement, met de teekening van den Ingenieur DE LA TOUR. 'Ziedaar Mijnheer!' zeide hij, 'hoe *Nieuw Orleans*, naar den Regent van *Frankrijk* zoo genoemd, de hoofdstad van *Louisiana* worden zal. Hier zal het huis van den Gouverneur, daar zullen de koninklijke barakken en magazijnen gebouwd worden. Daar zal de Parochiekerk bij het Exercitieplein worden gesticht, en aan dat einde een konvent of klooster der Urselinen. Dit eindelijk vertoont den aarden dijk, die zestien uren in de lengte, aan de rivier zal worden opgeworpen, om de stad tegen de overstromingen te dekken.'

BLOMMESTEYN beschouwde dit alles met veel oplettendheid, endoor den Gouverneur gevraagd zijnde, wat hem van het een en ander dacht, die 'er onbeschaamd onkundig bijvoegde: 'Ik twijfel zeer Mijnheer! of de Hollanders wel zoo stout een plan zouden uitdenken, om op een' zoo grooten afftand van hun Vaderland, zulk eene stad te stchten.' Voelde BLOMMESTEYN, schoon hij eenige oogenblikken uit bloäheid en beleefdheid aarzelde, om den Gouverneur vlak in het aangezicht tegen te spreken, zich te zeer in zijne vaderlandsliefde beleedigd, om zich dit stilzwijgende te laten aanleunen, en zeide. 'Mijnheer, neem mij niet kwalijk, dat ik hier toch ook

een klein staaltje aanhaal, dat de Hollanders, als het 'er op aankomt, mede wel wat durven ondernemen, al is het wat ver van de hand. Zeker hebt gij op dit oogenblik niet gedacht aan de stad *Batavia*, op het eiland *Java* gesticht, eene onderneming van nog al eenig belang en stoutheid voor een Ggmeenebest als mijn Vaderland?’

Dit gezegde van BLOMMESTEYN, hoe eerivondig en zonder eenige bitterheid gedaan, bragt niet alleen den Gouverneur tot stilzwijgen; maar, zoo weinig was deze voor tegenspraak geschikt, dat 'er van dat oogenblik af, eene zichtbare verkoeling in hunne vriendschap plaats greep: ja, hij nam alle gelegenheden waar, bij welke hij zich met schuinsche uitslagen tegen de Hollanders kon vermaken - en zoogenaamde fijne geestigheden uit schieten, die alleen daarom wat van het kwetsende schenen te verliezen, omdat 'er de taal toe gebruikt werd, welke het voordeel toegekend wordt, om zelfs, grove beestachtigheden met woorden te bekleeden, wier behagelijkheid van klajik en schijnbare zedigheid, het scherpe, het boosaardige, het zedelooze en ontuchtige zoodanig tempert, dat het met minder ergenis wordt aangehoord, ja, die spot en hoon, dikwijls voor jok en boert doet doorgaan. BLOMMESTEYN was echter te voorzigtig, om zich weder eenigen uitval te veroorloven, en getroostte zich, als een Hollander, daar hij zich in

zekere afhankelijkheid van eenen Franschman gebragt zag, de onaangenaamheden van den beuzelachtigen hoogmoed, dien landaard eigen, liever dan door tegenstribbelingen deszelfs schimplust uit te lokken, en daardoor een in zijn geval zeer gelukkig gevonden verblijf minder genoeglijk gemaakt te zien.

Hij zegende evenwel den dag, toen hij berigt kreeg, dat het Engelsch scheepje zeilreê lag, en zich, na opregte dankbetuigingen aan den Gouverneur, van het Fort *la Balise*, die dezelve met honderde aanbevelingen van vriendschap beantwoordde, niet zijne familie en dienstboden, naar het vaartuig zag voeren.

Schoon BLOMMESTEYN over het geheel geene reden had, om zich eenigzins te beklagen over de behandeling, hem aan de rivier de *Mississippi*, bij den Gouverneur ontmoet, was hij toch uitstekend wel te vreden, toen hij, het anker geligt zijnde, het Fort allengskens zag verdwijnen, de geheele reê verder uit zijn gezicht week, en na vier dagen zeilensv zich noch aan stuur, noch aan bakboord, meer eilanden der *Antilles* vertoonden. Hij verhaalde, schoon geen geschiedkennis van eenig aanbelang bezittende, echter hier aan zijnen zoon WILLEM, hoe het deze eilanden waren, welke CHRISTOPHORUS COLOMBUS, in den jare 1492 eerst ontdekte, en eenige van de groote geval gen dier ontdek-

king, voor *Europa* en de overige volkeren. Hunne reis was ditmaal vrij voorspoedig. Binnen weinig weken, kregen zij de kust van *Engeland* in het oog, en voor de haven van *Portsmouth* liet het schip het anker vallen. Nu wees BLOMMESTEYN, op het dek gekomen met de zijnen, hun eene der levendigste en woeligste havens van *Europa*; en deed hen het onderscheid opmerken, zoo omtrent de gebouwen, als omtrent het geheel gelaat des lands bij dat van *Amerika*, maar voegde 'er telkens bij, dat dit nog in geene vergelijking kwam bij de stad *Amsterdam*. Nog dien zelsden dag raakten zij aan wal, en reeds den volgenden morgen reden zij naar *Londen*.

Vijfde hoofdstuk.

Schoon BLOMMESTEYN steeds, zoo als wij zeiden, van de stad *Amsterdam*, als eene stad zonder wederga gesproken had, oordeelde hij, toen zij te *Londen* een etmaal vertoefd hadden, dat hij de vraag van zijne huisvrouw, of nu *Amsterdam* nog grooter was dan deze stad? ontkennende moest beantwoorden; dat hem wel eenigzins hard viel, maar hij verzekerde toch, dat zij even versted zou staan over *Amsterdam* als *Londen*, schoon hij bekende, dat hij, als het gewed was, ge looven zou, dat de laatste stad de eerste in grootheid en volkrijkheid, eenigzins te boven ging. Zijne nieuwsgierigheid, hoe groot, ook zijn trek was, om naar *Holland* terug te keeren, deed hem nog eene week in *Londen* vertoeven; ten welken einde hij zich, voor dien tijd, van eenige kamers voor zijne familie voorzag, niet verre van de Beurs gelegen. 's Morgens, wanneer zijne vrouw en de overige familie nog lag te rusten, was hij al

vroegtijdig op de been, en gewoon in een of ander, en vooral in het Lloyds koffijhuis, zijn ontbijt te nemen.

Niet lang had hij den tweeden of derden dag van zijn verblijf daar gezeten, of onder de overige. Heeren, welke de Nieuwspapieren zaten te lezen, of de lijst der aangekomen schepen met veel aandacht nagingen, ontdekte hij een hem bekend Hollandsen aangezigt, en na weinige oogenblikken bespeurde hij, dat het niemand anders was, dan de schilder CAMPO WEYERMAN, door wien hij eenmaal op eene zoo schelmachtige wijze was opgeligt geworden; en de gevolgen van wiens snood bedrog zulk eenen aanmerkelijken invloed op zijne lotgevallen hadden gehad. Hij twijfelde de eerde oogenblik ken, of hij heen wilde gaan, om niets met den gevaarlijken karel te stellen te hebben; maar de onbeschaamde CAMPO schoot al spoedig naar hem toe, en stak, zich als een' oud vriend gedragende, hem de hand toe. BLOMMESTEYN was echter zoo zeer over hem verontwaardigd, dat hij deze toereiking van zijne hand onbeantwoord liet. Hierop had deze de stoutheid hem toe te voeren: 'Hoe is het, Mijnheer BLOMMESTEYN, zijn wij oude landgenooten geen vrienden meer? Of zijt gij een te groot Heer geworden, om mij armen schilder CAMPO te willen kennen. 't Is nu ruim drie jaren geleden, dat wij elkander niet gezien hebben; ik geloof het laatst op die

partij aan den Overtoomschen weg.' 'Ja, schelm!' was het eenig antwoord, dat hem BLOMMESTEYN gaf. 'St, st,' zeide CAMPO; 'gij moet hier zoo luid niet schreeuwen. Wat zoude gij 'er aan hebben, om mij ongelukkig te maken.'

BLOMMESTEYN hernam: 'Gij verdient niet, dat gij in het gezelschap van eerlijke en fatsoenlijke lieden geduld wordt.' Hierop vroeg hem WEYERMAN met een' ondeugenden gaauwdiefstrek op het aan gezigt: 'Gij zijt nog wel onnoozel in de wereld, mijn lieve vriend! als gij denkt, dat alle die Heeren, welke daar in de nieuwspapieren zitten te turen, eerlijke lieden zijn. Ik geloof, bijna, dat gij de eerlijkste zijt van alle, die hier tegenwoordig zijn; omdat gij de onnoozelste van allen zijt; want meest alle menschen, geloof 'er CAMPO bij, zijn juist zóó ondeugend en boos en niet meer, als zij zijn kunnen.... Maar ik bid u, hoe komt gij op mij zoo vergramd? is dat, om die eene pots, die ik u gespeeld heb, om een aardig meisje, dat om honderd rijers verlegen was, op eene subtile wijze, uit dtn nood te helpen? Het is toch alles in de wereld mijn lieve vriend, zoo als de goochelaars zeggen, maar eene kleine gezwinde behendigheid.....' BLOMMESTEYN oordeelde, en met regt, dien zoo schaamteloos man, niet langer zijne aandacht waardig, zeggende alleen: 'CAMPO WEYERMAN! gij kunt dit eene subtiliteit, eene

behendigheid, of zoo gij het verkiest te noemen, heeten, ik zeg u, dat als gij ooit weder uwe voeten in *Amsterdam* durft te zetten, ik u dan eene plaats in het rasphuis bezorgen zal; daar kunt gij dan uwe medespitsboeven met het verhaal van uwe ondeugende praktijken vermaken. Ik heb geen enkel woord sprekens voor u overig, en zoo gij u niet spoedig hier van daan pakt, zal ik de Heeren, die hier nabij ons zijn, bekend maken, welk eene soort van fielt gij zijt.'

Nu begon CAMPO WEYERMAN te vreezen, dat BLOMMESTEYN zich misschien nog luidruch tiger gedragen zou, ja mogelijk het gezelschap deelgenoot van zijne gevoelige verontwaardiging maken, en sloop dus in stilte henen. - Een Engelschen Heer, die toch eenigzins Hollandsch verstond, en daarbij uit de gebaarden had op gemaakt, dat zij het niet zeer eens waren, nam, toen CAMPO verdwenen was, de vrijheid, om den Heer BLOMMESTEYN toe te voeren: 'Mijnheer! tusschen u en uwen landgenoot, scheen de vriendschap wel van eenen kant te komen.' BLOMMESTEYN gaf te kennen, 'dat het een man was, die in *Amsterdam* juist niet in den besten reuk stond.' 'Ook hier niet,' zeide de Heer. Hij wordt over het algemeen voor een' spion van JOHN LAW gehouden: doch ook de actien van dien Heer zijn geweldig aan het dalen. Althans de Fransche Nieuwspapieren, hier

heden aangekomen, melden, dat hij van zijn ambt als Contrôleur van Finantiën afstand gedaan heeft, en tegenwoordig, het zij dat hij verdacht is geraakt van stinkschen handel, het zij om hem voor de beleedigingen van het graouw te dekken, door een klein detachement Zwitsers bewaard wordt. Ik denk, dat dit wel, weder een' geweldig nadeeligen invloed zal hebben op de spelers in de Fondsen, zoowel te *Londen* als te *Amsterdam*, waar 'er dagelijks meêr en meêr tuimelen.'

BLOMMESTEYN dezen Engelschen Heer daar-over met zooveel bezadigdheid hoorende spreken, kon niet nalaten, van hem te verhalen, hoe zijne reis naar *Holland* ook, met dit spel in verband stond, in zooverre hij beducht was, dat 'er iemand zijner familie zich ook te zeer in gewaagd had, en misschien in groot gevaar verkeerde. - Hij ontving nu van dien Heer zoodanige ongunstige berigten, nopens den staat der Actiën in het algemeen, en hoe in *Holland* de razernij van dag tot dag nog aanwies, dat hij zijn oogmerk, om *Londen* nog nader te bezigtigen, liet varen; en aan het huis waar zijne familie gelogeed was, gekomen zijnde, haar te kennen gaf, dat zij nog dezen dag zich naar *Harwich* zouden begeven, om zich daar op de Pakethoot naar *Holland* in te schepen, waar hij oordeelde, dat zijne tegenwoordigheid hoogstnoodzakelijk wezen zon. Het plan van

BLOMMESTEYN werd gevolgd, en hij scheepte zich te *Harwich* nog dienzelfden dag in met de zijnen, en den volgenden dag tegen den avond, daar de reis niet uitermate voorspoedig was, kregen zij eerst de Zeeuwsche kust in het oog. Evenwel was dit voor BLOMMESTEYN, op het dek staande, een zeer aangen tam gezigt, daar hij berekende, dat zij het waarschijnlijk, daar het lichte maan was, dien nacht zoo verre wel zouden brengen, dat zij, den volgenden morgen, voor de *Goeree* konden zijn. Hij wist zich zelven niet klaar reden te geven van de ongedurigheid, die hem belette den staap te vatten, welke toch alleen ontstond uit de meer dan gewone levendige vertegenwoordiging der beelden van het Vaderland, en de daarmede ge paarde ongerustheid, hoe hij het te *Amsterdam* vinden zou. Naauwelijks brak de dag althans aan, of BLOMMESTEYN was weder uit het bed, en op het dek; en bij de eerste morgenstralen zag hij een' toren, welke de Stuurman van de Paketboot zeide, dat het de toren van den *Briel* was. Nu riep hij zijne vrouw, en zoon en dochter wakker, dat zij dadelijk zonden opstaan, want, dat zij, zoo de wind goed bleef, al spoedig zouden binnenkomen; en dat zij dan misschien nog dien dag bijtijds te *Amsterdam* zouden kunnen zijn. De een voldeed wat sneller, de ander wat trager aan dit bevel; maar alle waren zij zoo vroeg toch bij de hand, dat zij niet alleen zich

behoorlijk gekleed, maar naar eisch ontbeten hadden, toen zij de *Maas* binnenliepen, en zich bij *Hellevoetsluis* ontscheepten.

Nu stelde BLOMMESTEYN oogenblikkelijk orde, om met allen spoed voort te komen. Ten einde zich zoo weinig mogelijk op te houden, liet hij *Rotterdam* op zijde liggen, en voorzag zich de *Maassluis* van twee rijtuigen, om hem en de zijnen naar *Amsterdam* te brengen.

Vreemd zagen wel zijne vrouw en hare kin deren op van de Hollandsche streken, die zij doorreden, maar het hoofd van BLOMMESTEYN stond 'er juist niet na, om hen veelmeer, dan het allernoodzakelijkste van de lieden en dorpen, die zij van tijd tot tijd doorsnelden, te zeggen. Op pleisterplaatsen, vooral op de dorpen, lokten de negerinnen bijzonder de aandacht der inwoners, schoon dezelve zeer verdeeld was tusschen die, welke de aap en papegaai, harer oppas sing zoo hoog en duur door hunnen Heer bevolen, tot zich trokken. Laat in den na middag kwam BLOMMESTEYN eerst te *Amsterdam*, en voor het huis van zijne ouders liet hij de rijtuigen stilhouden. - De deur werd hem, door eene hem onbekende, dienstmaagd geopend, en zijne vraag, 'of Mijnheer BLOMMESTEYN te huis was?' kortelijk beantwoord met: 'Mijnheer is verleden week begraven; maar de Juffrouw is te huis en zit in de achterkamer....'

Plotseling zou BLOMMESTEYN op de stoep gevallen zijn, zoo hij niet gelukkig zijne handen aan den rand van de onderdeur had vastgeklemd - tot spreken was hij buiten straat. Door het gerucht, dat natuurlijk het geschreeuw van Mevrouw BLOMMESTEYN en hare dochter, van de meid op het zien zijner ontsteltenis, en het toeschieten van den neger, om zijn' Heer te helpen, maakte, kwam de Weduwe BLOMMESTEYN naar voren, en zag daar haar' zoon JOHANNES, dien zij zich eenmaal zoo zeker voorgesteld had, nooit weder te zullen aanschouwen. 'ó God! mijn zoon! mijn zoon!' schreeuwde zij. Deze uitroep, waarin BLOMMESTEYN de schelle stem zijner moeder herkende, was genoeg, om hem uit den nedergeploften staat, waarin hij verkeerde, terug te doen keeren; daar het slechts weinig oogenblikken leed, of hij omhelsde haar met eene aandoening, die te heviger werkte, omdat zij nu de eenige overgeblevene zijner ouders was. Zeer bestrafte de Weduwe BLOMMESTEYN, nadat de eerste schrik geweken was, en nog, voor dat de overige familie van het rijtuig was geholpen, de lomtheid, die de dienstmeid had begaan, met haar' zoon zoo plotselijk den dood van zijnen vader te berigten. Deze echter regtvaar digde zich met veel vrijmoedigheid, dat zij onschuldig was, als niet wetende, dat deze Heer de zoon was van den overledenen. De slaaf en de slavinnen, hoorden met groote ver-

baasdheid, terwijl zij Mevrouw BLOMMESTEYN met hare kinderen uit het rijtuig hielpen, deze verantwoording, als niet kunnende begripfen, dat het iemand, tot den dienstbaren stand verwezen, vrijstond, om zoo, zonder eenige onaangename gevolgen, zich tegen hare meesteres te laten gelden.

Nu geraakte de familie in huis. BLOMMESTEYN gaf last aan den slaaf, om alles onder zijn opzigt te houden, en met den koetsier voort te rijden naar het Logement het *Wapen van Amsterdam*, en daar de reisgoederen uit te pakken, dewijl hij voornemens was, daar bij voorraad zijnen intrek te nemen.

Middelertwijl was Mevrouw BLOMMESTEYN met hare voorkinderen binnengekomen, en de beide slavinnen de een den aap en de ander den papegaai, die nu ook het punt hunner bestemming bereikt hadden, met alle zorgvuldigheid dragende, binnen getreden. Moeder BLOMMESTEYN geleidde hare dochter met de haar vergezellende kinderen, in de zaal, welke een ruim uitzigt over een' tuin achter hare woning en die der helende huizen had. De Weduwe BLOMMESTEYN zag wel een weinigje vreemd op tegen de bruine kleur van hare nooit voorheen geziene schoondochter, en vergeleek dezelve in haar' geest, bij die van de Koninginne van *Scheba*, welke op eene zeer bont geschilderde en spiegelglad verniste ovale opslag - tafel was afgebeeld (daar zij haar bezoek bij den Koning

SALOMO komt afleggen) welke in den hoek der zaal stond. Evenwel toen zij van haar' zoon vernam wie zij was, verstoutte zij zich, om haar welkom te kussen. Nu kwamen ook de jongste zuster en broeder van BLOMMESTEYN voor den dag schieten, schoon zij in den gang achteruit deinsden op het gezigt van de twee zwartinnen. 'Broêr JOHANNES! broêr JOHANNES!' riepen zij; beide vlogen hem om den hals en kusten hem, ja het liep eene geruime poos aan, eer allen san het zitten raakten.

BLOMMESTEYN kon natuurlijk eerst nergens van spreken, dan van het overlijden van zijnen vader, en moeder BLOMMESTEYN gaf hem van degzelfs langdurige sukkeling en dood, een zeer breedvoerig berigt, evenwel met eene tamelijke mate van bedaardheid, daar zij, zoo als zij zich uitdrukte, den slag lang van te voren had zien aankomen. Toen zij aan het einde van dat verhaal gekomen was, voegde zij 'er bij, nadat zij hare twee kinderen gelast had, zich buiten het vertrek te begeven: 'Ik ben zeer blij,' ging zij toen voort, 'dat gij hier gekomen zijt, want ik zit droevig verlegen met het kantoor, want, ja het moet 'er maar ten eerste uit, daar het mij als een pak op het hart leit; drie weken voor vaders dood, is VAN DALEN uit het kantoor geraakt, omdat hij zich in het Actiespel geruïneerd, en om zich te redden, dingen gedaan had, die in het geheel niet goed waren, begijpje [en hier maakte zij door

een gebaarde met het toenijpen van hare vingers, eene zeer begrijpbare aanwijzing] en nu ook leit hij met alle beî de beenen in de lucht. Sedert veertien dagen is hij naar *Vianen* vertrokken, en mijne dochter LEENTJE is hier met haar kindje thans gelogeed, op de voor - bovenkamer. 't Is maar eene heel bedroefde historie....'

BLOMMESTEYN zeide zeer bedenkelijk: 'Zoo, zoo.... ja ik dacht wel, dat die VAN DALEN (hij mogt zoo mooi lijken, als hij wilde) juist niet veel stuitte....' Nu was juist LEENTJE, die reeds van de meiden gehoord had, wat 'er beneden gaans was, na wat overleg, van boven gekomen, met haar kind op haar' arm.... en trad, in eene andere houding, haar tehuisgekomen broeder JOHANNES te gemoet, dan zij afscheid van hem genomen had. Het laatste had BLOMMESTEYN nog geheel niet vergeten, en dus was hij bij hare ontmoeting zeer koel, schoon hij zich onthield van eenige scherpe aan merking te maken.

Na gevraagd verlot, kwamen ook de twee kantoorbedienden binnen, om den Heer BLOMMESTEYN te verwelkomen, en verklaarden hunne hartelijke vreugde over zijne terugkomst in het Vaderland. Voorts, met hem op zijde van het vertrek gegaan zijnde, verzekerden zij, dat de zaken op het kantoor van wijlen zijnen vader in zeer goede orde waren, zoo als hij ze vinden zou;

schoon het eene vrij groote neep gekregen had, niet door dat de oude Heer zich eenigzins met de Windnegotie had bemoeid, maar omdat de Heer VAN DALEN, die zich zeer in dat spel vergaloppeerd had, dingen gedaan had, die, zoo als zij zich uitdrukten, meer galgden als burgemees terden. 'Morgen ochtend zullen wij elkander nader spreken,' zeide BLOMMESTEYN: 'mijn hoofd Haat 'er nu niet na, om over de Nego tie te praten; maar zeg mij, hoe groot is het gat, dat VAN DALEN gemaakt heeft?' Zij haalden de schouderg op, en zeiden; 'Bekend is het juist niet, maar het is zeker tusschen de twee a drie tonnen gouds.'

Terwijl dit hi de zaal van de Weduwe BLOMMESTEYN voorviel, had 'er een geheel ander tooneel plaats in de keuken, waarheen hare twee jongste kinderen geweken waren. Hier was namelijk alles in rep en roer. De twee meiden waren, op het eerste gezigt der zwaitinnen, zoo bleek geworden als lijken, en hadden elkander reeds ingeluisterd: 'dat zij nog van daag het huis zouden ruimen, als zij met die zwarte duivelinnen op eene kamer slapen moesten;' maar nog meer nam haar schrik toe, toen zij ontdek te, dat op den schouder van de eene een aap was gezeten, welken de hond des huizes naauwelijks in het oog kreeg, of denzelven met zulke selle woede begroette, dat hij oogenblikkelijk den schuuder der negerin verliet, in welker

gekroesd haar hij zich vreedzaam zat te vermaken, en den aanval vanden hond met een allerhevigst geweld beantwoordde, waaruit een bloedige strijd geboren werd, die juist op het hevigst was, toen GRIETJE en HENDRIK de keuken inkwamen; daar de meiden reeds op de aanregtbank waren geklommen, als hare eenige wijkplaats; en echter nog verlegener werden, door dat de andere negerin, mede eenigzins door het gevecht ontsteld, den papegaai had laten vliegen, die eerst ten oogmerk scheen te hebben, om zich, misschien, ten behoeve van haren landgenoot, in het gevecht te mengen, maar verder besloten had, dezelfde aanregtbank, als de dienstmeiden, tot zijne wijkplaats te nemen, waar hij zich zeer gemeen zaam, tot nieuwen schrik, op een' der breede schouders van de dikke Geldesche deerne plaat ste, welke zij niet een' duchtigen vloek in het Negerengelsch aansprak, toen deze zich ai gil lende van haar wilde ontslaan. De negerinnen schoten, terwijl beide de kinderen van de Wedu we BLOMMESTEYN in een' hoek kropen, en het geschreeuw nog vermeerderde, op het vechtend paar dieren toe, en scheurden dezelve met groote kracht en gevaar loopende van gebeten te worden, van elkander af. Dit alles verwekte zoodanig een geweld door het huis en klonk zoo door den marmeren gang, dat BLOMMESTEYN de zaal verliet, en juist de keuken intrad, toen het bloedig Treurspel in de gevangenneming van den hond en den aap eindigde.

Nu ook beduidde BLOMMESTEYN zijne zuster en broeder, dat hij hun wel degelijk zijn woord gehouden had, met voor de eerste een' papegaai, en voor den laatsten, een' aap, uit de West mede te brengen, hun tevens belovende: dat hij voor den aap een hok zou laten maken met een' langen slok, om daar langs met een' ketting op te klauteren, en dat men hem dan in den tuin moest plaatsen, zoodat hij geheel buiten het bereik van den hond was - terwijl hij morgen eene nieuwe koperen getraliede kooi, voor den papegaai zou aanschaffen, die zeker in de kamer van moeder zou geplaatst worden, 'o Dat is goed, zus lief!' zeî HEINTJE, 'dan heeft moeder, als jij en ik uit ben, weêr een aanspraak, nu vader dood is. Zij zit anders zoo alleen. Ja, ja, en hoe zal het haar diyerieren, als Kees-neef daar vlak voor de ramen langs zijnen stok opklautert.' BLOMMESTEYN stelde intusschen, ter voorkoming van verdere schriktooneelen orde, dat beide de negerinnen, met de twee Westindische dieren, door een' kruijer, naar het Lopement het *Wapen van Amsterdam*, gebragt werden, nadat hij haar, op den ge strengsten toon van haar' Heer en Meester, bevolen had, dat zij zorg zouden hebben te dragen, dat 'er in het vervolg zulke historietjes niet meer plaats hadden, of dat hij het op haar verhalen zou.

Schoon ondertusschen de dag zachtens aan ten

einde liep, liet hij echter aan Doctor BERGVELD zijne komst in *Amsterdam* nog weten, en dat hij den volgenden dag bij tijds hem een bezoek zou geven, om hem voorloopig verslag van den staat zijner Plantagiën te doen. Deze was echter op die tijding zoodanig getroffen, dat hij, met verhaasten stap, zich naar het huis van de Weduwe BLOMMESTEYN begaf, om zijnen ouden vriend te verwelkomen. Een en ander had eene verbazende woeling aan het huis van de Weduwe BLOMMESTEYN gegeven, en de huisvrouw van BLOMMESTEYN, benevens de kinderen, waren vrij vermoeid van de reis, zoodat BLOMMESTEYN, nadat hij den Heer BERGVELD kortelijk het een en ander van deszelfs Plantadëru en dat hij die in goede handen gelaten had, had medegedeeld, eene koets liet komen, en met zijne familie, naar het Logement het *Wapen van Amsterdam* reed, waar hij door zijn' slaaf en de slavinnen reeds werd opgewacht.

Nadat BLOMMESTEYN vertrokken was, kon LEENTJE VAN DALEN niet nalaten, ondanks den vernederden stand, waarin zij zich bevond, tegen hare moeder aan te merken: 'Broeder JOHANNES heeft dan wat wel uit zijne oogen gekeken, met u eene zwarte prinses tot eene schoondochter meê te brengen. Als Juifrouw WESTENDAAL haar eens te zien krijgt, zal zij zeker zich over zijnen heerlijken smaak verwon deren, daar zij op haar lijkt als twee droppe-

len waters, en ik denk, dat dat portrait een halfdozijn jaren ouder is als gij, moeder! Ik zou haar als zuster raden, dat zij maar altijd een masker voor haar wezen droeg, omdat het overblijfieltje mooi door de Hollandsche zon niet zal weggeschenen worden.'

'Kind! kind!' zeide moeder BLOMMESTEYN, haren vinger zeer bedenkelijk naar de hoogte heffende: 'ik bid u, laat u toch hier over geen woord ontvallen, als GRIETJE en HEIN 'er hij zijn. Denk toch, in welk een' droevigen staat gij u bevindt, en hoe afhankelijk wij ge worden zijn van uw' broeder JOHANNES. Ik zeg het niet, om u het ongeluk van uw' man te verwijten.... maar ik bid u, dat gij toch uw' pudsten broêr wat ontziet. Wie weet, wat hij nog voor uw' man doen zal.' 'Daar heb ik weinig verwachting van,' zeide LEENTJE, 'want ik denk, dat bij die slaven zijn barmhartigheid niet veel zal toegenomen zijn. God bewaar mij, althans, dat ik ooit geheel van hem zou afhangen!'

Reeds vroegtijdig bevond zich BLOMMESTEYN aan het huis van zijnen vader, maar eer hij op het kantoor ging, gaf hij zijne moeder een kort bezoek, die met haar dochter LEENTJE aan het ontbijt zat. 'Gisteren,' zeide hij, 'heb ik, zoo in de drukte, maar even naar mijn' broêr den Dominé u gevraagd, Moeder! Hoe zit het met hem? waar staat hij?' - 'Och,' ant-

woovdde moeder BLOMMESTEYN, 'tot nog toe nergens. Beroep op beroep loopt hem mis, en hij is ondertusschen zoo geleerd. Hij neemt nu voor een' ouden Dominé in het Drentsche eeirige beurten waar. Ik heb hem hier in de Nieuwezijds Kapel laatst hooren preêken; maar ik was zoo gesticht, door hetgeen hij zeî. Alleen had hij mij wat veel Grieksch, Hebreeuwsch, Turksch en Latijn 'er in.... maar zijne stem klonk als eene klok, zoo helder: schoon hij, gelijk gij weet, wat veel moeite, om de l, k en r uit te spreken, heeft, zoo hinderde mij dat in 't geheel niet, want ik ben aan hem gewoon.'

'Nu, mij wel,' zeide LEENTJE zeer bits, 'en dat hinderde mij het meest, nog, als hij zijn' tekst herhaalde, waarin het woord *licht* kwaim, en hij gedurig *nicht* zeî.'

Weduwe BLOMMESTEYN. Ja! ja! Gij en uwe man waart maar niet voldaan, omdat, het zoo wat toepasselijk was op uwe omstandigheden, en....

BLOMMESTEYN. Ei lieve, ei lieve, moeder! Gij maakt mij nieuwsgierig. Weet gij den tekst ook?

Weduwe BLOMMESTEYN. Met uit mijn hoofd, JOHANNES! maar LEENTJE! geef mij den Bijbel eens van de gerridon, ik heb 'er een vouwetje bij gelegd, hij was wat lang, om te onthouden.

Nadat LEENTJE den Bijbel had overge reikt aan hare moeder, gaf deze denzelven

over aan BLOMMESTEYN, die de vouw vond liggen bij de Openbaring van JOANNES, Kapittel XIII, vers 23. 'O,' zeide zij: 'JOHANNES! lees het maar overluid voor. Ik heb uw vader zaliger het wel tienmaal moeten voorlezen.' - Nu las BLOMMESTEYN: '*Ende het licht der keersse en zal in u niet meer schijnen: en de stemme eens Bruidegoms en eener Bruid, zal in u niet meer gehoord worden; want uwe Kooplieden waren de Grooten der aarde, want door uwe tooverye zijn alle volken verleit geweest.*' 'Hij bragt het,' ging nu moeder BLOMMESTEYN voort, 'zoo op het Actiespel over, dat het ieder voelen en tasten kon, en de menschen malkander begonnen toe te knikken en in te luisteren.'

BLOMMESTEYN zeide: 'Ik wenschte wel, dat ik dat eens gehoord had: want die Actionisten kunnen 'er niet te veel langs heen krijgen. Het zijn gekken of schelmen, tot één toe. Ik heb gezien, dat 'er van avond in de Komédie een stuk gegeven zal worden, voor de tiende maal: genaamd *Quincampoix of de Windhandelaars*, en tot een nastuk: *Arlequin Actionist*. Dat moet ik zien, al ben ik anders geen groot vriend van de Komédie.'

'Bedenkje wel, kind!' zeide moeder BLOMMESTEYN, 'dat vader zaliger nog zoo kort geleden begraven is, en dat gij in den zwaren rouw moet.' 'Dat is zoo,' gaf BLOMMESTEYN ten

antwoord, 'maar ons rouwgoed moet nog gemaakt worden, en ik heb de lootjes al tegen van avond, voor mij en mijne vrouw en kinderen laten koopen; en nu dient 'er gebruik van gemaakt te worden.' 'Nu, gij zijt tot uwe jaren,' zeide moeder
BLOMMESTEYN: 'als de menschen 'er van spreken, kan ik het niet helpen. Ik wasch met PILATUS mijne handen in onschuld.' - En hierop ging BLOMMESTEYN naar het kantoor.

Zesde hoofdstuk.

Op het kantoor van zijnen vader gekomen, waar hij altijd gewoon was, denzelven van 's morgens vroeg tot 's avonds laat te vinden, was BLOMMESTEYN meer ontroerd, dan hij zelf gedacht had, toen hij deszelfs plaats en lessenaar zag ledig staan: evenwel zoo niet, of hij was terstond in staat, om met de kantoorbedienden te spreken, die hem oogenblikkelijk opening van zaken gaven; hem de laatste balans voorlegden, en het Memoriaal en Journaal overgaven. In het laatste stond BLOMMESTEYN ontzet over de aanmerkelijke sommen, die VAN DALEN op kwitantien verstrekt waren. Nadat de oudste bediende CORNELISSEN hem het een en ander van deszelfs toen nog waggelenden staat van zaken verhaald had, werd voor BLOMMESTEYN binnen weinige oogenblikken alles middagklaar.... Ontzet en verschrikt stond hij echter, toen men hem twee of drie wissels vertoonde, waarin VAN DALEN de handteekening van vader BLOMMESTEYN had nagemaakt, en die de-

zelve, schoon elk ettelijke duizenden beloopende, met betaling had gehonoreerd, om den Heer VAN DALEN voor openbaar schandaal te bewaren. 'Toen ik met dezen,' zeide de kantoorbediende, 'bij uw' vader kwam, Mijnheer! was het juist de laatste maal, dat hij in zijn' ziekestoel opzat: en wat waren 's mans woorden, ik zal ze nooit vergeten, al leefde ik nog vijftig jaar na dezen dag. "CORNELISSEN, CORNELISSEN, zeî hij, in Gods naam, wij zullen het nog ditmaal smoren, maar VAN DALEN zal geen voet weder in mijn kantoor zetten.... o ik wenschte.... o ik wenschte, dat mijn zoon JOHANNES maar, weder in het land was, ik verzeker u, dat ik hem spoedig zijne plaats zou doen bekleeden. Dat mij nu overkomt van een' aangetrouwden zoon, zoo als VAN DALEN is, verschilt nog al zoo iets van het bagatel, dat gij weet, waarom mijn brave JOHANNES het kantoor heeft moeten ruimen. Ik was toen veel te onbarmhartig, maar ik heb 'er voor geboet, 'er voor geboet heb ik, CORNELISSEN."

BLOMMESTEYN. 't Verschil is zeker zeer groot CORNELISSEN! maar ik had toch ook, onder ons gezeid, eene groote dwaasheid begaan.... maar dat daargelaten, zooden 'er nog meer zulke papieren misschien in de wandeling zijn, als deze drie?... 'Wij hopen, en ver trouwen zelfs neen!' antwoordde CORNELISSEN.

‘Nu als zij opkomen mogten, zullen wij ze niet honoreren,’ zeide BLOMMESTEYN. ‘De schelm VAN DALEN is zoek, en wij zijn niet gehouden, om zijne gitenstukken te bedekken.’

Na een uur of twee op het kantoor doorge bragt te hebben, kwam BLOMMESTEYN bij zijne moeder weder, bij welke zijne zuster VAN DALEN nog gezeten was. De eerste vroeg hem, ‘hoe hij het op het kantoor gevonden had, en of het de bedienden wel en eerlijk maakten?’ ‘Moeder, gij hebt,’ zeide BLOMMESTEYN, ‘u over hen niet te beklagen. - Maar ik heb met ontsteltenis gezien, LEENTJE! wat somme gelds, of uw man aan vader de laatste zes maanden gekest heeft, en ik had nooit gedacht, dat hij zulk een groote schurk was.’

LEENTJE. Dat is kort geprezen, maar niet bewezen.

BLOMMESTEYN. Niet bewezen, niet bewezen? Wilt gij vaders handteekeningen door hem nagmaakt zien, dan zal ik ze u van het kantoor halen, en onder den neus duwen: met de briefjes, waarin hij vader om genade bad, die het zich duizenden bij duizenden heeft laten kosten, om den schelm, die mij eens den voet op het kantoor geligt had, van het schavot te houden....

Weduwe BLOMMESTEYN. LEENTJE! LEENTJE! Ik zou broeder JOHANNES wat vriendelijk bejegenen, of het zal 'er ellendig uitgaan zien. -

Hierop deed LEENTJE het zeer ontijdig en dwaas voorstel, om oogenblikkelijk het huis harer moeder te verlaten, alleen verzoekende, dat deze haar het vaderlijk bewijs zou geven; dat zij dan haar' verachten, man te *Vianen* zou gaan opzoeken, en beproeven, hoe 'er door te komen.... maar BLOMMESTEYN toonde haar in zeer weinige woorden aan, dat zij zoovele duizenden genoten had, dat daarop haar geen eisch overbleef, maar dat, al stierf moeder dezen eigen dag en de geheele boedel werd vereffend, het zeer twijfelachtig zijn zou, of 'er wel een enkele duit voor haar aandeel zou overschieten. 'En gij zult dus,' eindigde BLOMMESTEYN zeer norsch, 'met uw kind hier genadebrood moeten blijven eten - of bedelen.' Dit laatste trof haar allergeweldigst, en, gelijk veeltijds het geval is, met zulke heftige karakters, zij stortte plotseling uit de hoogte neder, smeekte hare moeder om vergiffenis, en beloofde, dat zij voortaan haar' broeder JOHANNES alles zou laten zeggen, wat hij verkoos, alleen hopende, dat hij het niet al te erg zou maken, en medelijden met haar en haar ongelukkig kind hebben. 'Al naar dat gij het maakt,' zeide BLOMMESTEYN daarop: 'maar gij moet altijd maar bedenken, dat gij en VAN DALEN het geweest zijt, die mij, niet om een schelmstuk maar om eene jeugdige losheid, zonder eenig opzet begaan, het ouderlijk huis en het kantoor

hebt doen ruimen; en dat uw man mijn vader met het grootste hartzeer heeft doen in het graf zinken....' Nu kon LEENTJE het niet langer in BLOMMESTEYNS bijzijn uithouden, maar vertrok, in tranen uitbarstende, met een doek voor hare oogen, en op haar' arm haar kind dragende, naar boven.

Toen zij vertrokken was, gaf BLOMMESTEYN aan zijne moeder een uitvoerig verslag van den staat des kantors, en, hoe hij, zoo hij volkomene volmagt van haar kreeg, hoop koesterde, om den handel van zijnen vader met voordeel te blijven drijven, daar hij vertrouwde, dat, als die windnegotie dood gelooopen was, binnen kort de wezenlijke handel wel het hoofd weêr op zou beuren. Zijne moeder toonde zich zeer genegen, om hem niet alleen op het kantoor te zien, maar zelfs aan het hoofd van hetzelfde, en besloot dus, dat de teekening voortaan zijn zou, de Weduwe BLOMMESTEYN en Zoon, waarvan aan alle de korrespondenten nog die week met circulaires kennis zou worden gegeven, en waardoor aan VAN DALEN, eensslags eenige kunstgrepen op de oude firma zouden belet worden. Toen zijne moeder hem zeide, 'dat nu alles goed en wel was, maar hoe het wezen zou, als hij nu weêr naar de West vertrok?' gaf BLOMMESTEYN in weinige woorden te verstaan, 'dat hij vastelijk besloten had, om, 'er gebeurde wat 'er gebeurde, niet

weder naar dat warme land te vertrekken; en dat nu hij eens in het Vaderland terug was, niemand hem weêr uit *Holland* of *Amsterdam* met 'er woon zou krijgen. - Ik heb met mijne vrouw,' vervolgde hij, 'zooveel betrouwd, dat ik hier als een Heer, mits dat ik handel blijf drijven, leven kan.... ik heb zulke luî op mijne Plantagie, waarop ik mij wel verlaten kan: waarschijnlijk zal ook mijn zoon 'er wel weder heen trekken, dan kunnen wij elkander den bal nog beter toekaatsen.'

Het laat zich gemakkelijk begrijpen, dat moeder BLOMMESTEYN uitmuntend te vreden was over dit besluit van haren JOHANNES, en den dag van zijne terugkomst zegende. Nadat hij haar verlaten had, ging hij naar de Beurs, maar stond met de grootste verwondering stil, voor alle de winkels der Boek- en Prentverkoopers, die van boven tot onderen bedekt waren met uitgekomen blaadjes en printen, alle den Actiehandel betreffende, en denzelven in een bespottelijk licht stellende. Hier zag hij, in het midden, een portrait van JOHN LAW, opgeschikt in vollen tooi, als Controlleur Generaal van de Finantien, te *Parys*, benevens dat van deszelfs Gemalinne - daar hing een Windkramer en Grossier - een uitgebulderd hebbenden Windgod - verder eene nette Kaart van de doorgraving, die 'er beginnen zou van de stad *Utrecht* tot aan *Spakenborg* in de *Zuiderzee*, met derzelver afbakenin-

gen - eene Kaart van *Louisiana*, bij de Rivier de *Mississippi*, en van eene nieuwe Zeehaven voor *Enkhuizen* - de straat van *Quincampoix*, te *Parys* - de verslagen Actionist, in den stoel met rinkels - *LAW*, als een tweede *Don Quichot* op het graauwtje van *Sanche* - een' strijd tusschen de Smul- en Bubbelleheeren, en de aan staande armoede - de Viaansche Tolpoort voor den Actionist^(*) - de Malmolen der Actionisten - de Koning en Koningin van *Mississippi* - de kladpapieren wereld - de verzezen FREDERIK HENDRIK, ouderwetsch Patroon der verkeerde barmhartigheid^(†) - en ontelbare anderen. - Dit

- (*) *Vianen* twee uren van *Utrecht*, aan de *Lek*, gelegen, waarin toen ten tijde iemand, elders door zijne schuldeischers overvallen, met zijne bij zich hebbende goederen, in bescherming werd genomen, gelijk zulks ook in *Kuilenburg* plaats had, voor eene kleine Recognitie. Naar beide deze steden namen dus in het Actie - jaar zeer vele getuimelde Actionisten hunne toevlugt.
- (†) De duisterheid van de benaming dezer Print laat zich ophelderen door de uitlegging van het Spreekwoord, toen vooral in zwang: *zich met Frederik Hendrik te behelpen*. De Staten van *Holland* namelijk, ontdekkende, hoe sommige baatzoekers en bedriegers, verscheiden lieden, op hoop van groote winst, wisten te verlokken, in het spel, dat zij met Actiën van de Oost-Indische Compagnie dreven, om die op Tijd, of op Praemie, of in de wind te koopen en te verkoopen, hadden in het jaar 1610, den 27 Februarij, een Plakaat tot verbod van dien handel uitgegeven, en zulks tot viermalen toe, met nog sterker uitdrukkingen herhaald, als in de jaren 1623, 1624 en 1677. Dewijl nu Prins *frederik hendrik*, een verstandig en vaderlandlievend Vorst, een natuurlijk vijand van dien schadelijken handel was, en met reden geacht werd veel deel gehad te hebben in het nemen van het eerste Staatsbesluit, werd het Plakaat naar zijnen naam genoemd. Dewijl nu deze Plakaten voornamelijk hier op neder komen, dat, wanneer iemand eenige Actiën verkoopt, die hij, op den dag, als de koop geschiedt, niet heeft, die koop nul is, en zoo verder, wordende die handel aangemerkt als Dobbelen en Spelen. 't Was niet onnatuurlijk, dat dus vele, in de windnegotie van het jaar 1720, zich te veel verdiept hebbende, dat Plakaat te baat namen, en zich alzoo met den mantel van FREDERIK HENDRIK bedekten.

trof zoodanig BLOMMESTEYN, en vele der bijschriften, schoon over 't algemeen van een' vrij laffen inhoud, vielen zoo in zijn' smaak, dat hij bij OTTENS, een' Prentverkooper, terstond binnentrad, en een volkomen stel van alle die prullen aan het Logement het *Wapen van Amsterdam* liet brengen; met het oogmerk, dat hij ook daarna volvoerde, gelijk vele anderen, om daarvan eene volledige verzameling bij elkander te laten inbinden, en met een' kostbaren band versieren, om tot eene afschrikbarende gedachtenis van de zothed der Windnegotie dier dagen te strekken^(*).

(*) Het Actieboek, daarna verzameld, onder den titel van *Het Groot Tafereel der Dwaasheid*, vertoonende de opkomst, voortgang en ondergang der Actie -, Bubbel- en Windnegotie, in *Frankrijk, Engeland* en de *Nederlanden* gepleegd, in den jare *MDCCXX*; zijnde eene verzameling van alle de Condiën en Projecten, van de opgerigte Compagniën van Assurantie, Navigatie en Commerce in *Nederland*, zoowel die in gebruik zijn gebragt, als die door de Heeren Staten van eenige Provinciën zijn verworpen; alsmede Kunstplaten, Komediën en Gedichten. - Gedrukt tot waarschouwinge voor de Nakomelingen in 't noodlottig Jaar, voor vele zotten en wijzen, 1720. - Schoon 'er weinig eigenlijk geestigs in die menigte van platen, ja 'er vele morsige gevonden worden, is toch die verzameling zeer karakteristiek voor dien tijd - doch het schijnt dat de nakomelingschap weinig lust gevonden heeft, om zich daar aan, althans in onzen leeftijd, te spiegelen; daar wij een' tijd beleefd hebben, zeer naar dien Actietijd zweemende; zonder dat in denzelven eenige spotplaat van beteekenis, zoover mij bekend is, op dat onderwerp het licht gezien heeft, schoon de dwaasheid onzer dagen niet minder groot, en ook voor vele zoo verderfelijck geweest is, als die van het jaar 1720.

Op de Beurs gekomen, vond BLOMMESTEYN dezelve, schoon het juist de tijd was, schier geheel ledig; ja dat 'er bijna geene negotie op dezelve omging. Een oude kennis van BLOMMESTEYN onderrigtte hem, dat dezelve thans zoo goed als stil stond, daar ieder liever in den papieren handel deed, en dat de negotie daarin niet op de Beurs gedreven werd, maar in een koffijhuis, in de Kalverstraat, *Quincampoix* geheeten, in navolging van een dergelijk in *Parijs*, in de oude straat van dien naam, en noodigde hem, om hem naar dat koffijhuis te volgen. 'Gij zult daar een gezwets en een geschreeuw hooren, over de rivier de *Mississippi*, en de eilanden aan dezelve gelegen....' Toen barstte BLOMMESTEYN in lagchen uit. 'Nu, ik heb, bij toeval,' zeide BLOMMESTEYN, 'de kostelijke landen bezocht, die aan de oevers van de rivier de *Mississippi* liggen. 't Is nog

maar weinige weken geleden, dat ik 'er geweest ben; maar *Europa* zal nog lang kunnen speculeren, en negotiatiën maken, eer zich daarop een geregelde handel vestigt.'

Terwijl BLOMMESTEYN zoo openhartig met zijn' vriend sprak, had hun een Joodje, dat met potlooden liep, gedeeltelijk beluisterd; daaruit wetende, dat 'er iemand op de Beurs was, die weinige weken geleden in de *Mississippi* was geweest, was hij op een' draf naar het koffijhuis *Quincampoix* gerend, en had daar bekend gemaakt, dat 'er iemand aan de Beurs was, die zoo spoorlags uit de *Mississippi* kwam rijden, met nieuwe tijding. Dit bericht ontstak niet alleen oogenblikkelijk het vuur der Actionisten, en de *Zuidzee* Actiën monteerden terstond eenige pCten; maar, sommige het Joodsche knaapje mistrouwende, grepen hem bij de lurven en hielden hem zoo lang vast, tot dat hun, met hem op de Beurs gekomen, door hem de Missisippische Heer was aangewezen: waartoe hij gelukkig in staat was. En nu kwam 'er op eens eene zeer geweldige opschudding, daar zij, welken de Joodsche knaap tot leidsman gestrekt had, door eene groote schaar uit het koffijhuis onder een woedend getier gevolgd werden. Het duurde zeer weinige oogenblikken, of BLOMMESTEYN zag zich door eenen veel grooter kring van menschen omgeven dan hem aangenaam was, en onder een groot geweld,

door eenige Heeren verzocht, als een reiziger van de *Mississippi*, die gewis eene tijding van belang kwam brengen, om hen naar *Quincampoix* te volgen. Dit verzoek ging van zoodanig een gedrang vergezeld, dat BLOMMESTEYN van de Beurs tot binnen de kamer van *Quincampoix*, naauwelijks iets van den grond voelde, terwijl de lucht rondom hem daverde van de *Zuidzee*, de *West*, de *Mississippi*, en nog een kwart, nog een half, enz., zoodat BLOMMESTEYN, toen hij voortgedragen werd begon te twijfelen, of hij onder redelijke menschen, dan onder een' hoop van losgebroken razenden zich bevond. Zijn' hoed had hij driemaal onder weg verloren; zijn rok was gescheurd, en zijn' paruik zat hem schuins op het hoofd, toen hij eindelijk, als de Heer uit *Mississippi*, in het koffijhuis *Quincampoix* op een' stoel zich nederzette, en een' geruimen tijd noodig had, om weder op zijn' adem te komen en uit te blazen. 'Geef mij een' kop koffij of glas limonade,' zeide hij, 'en schuif de ramen open: want het is hier, om te stikken van de benaauwdheid. - 'Ik dacht Mijnheer van *Mississippi*,' zeide een spotvogel, die toch het aardigst was in zijne eigen oogen, 'ik dacht, dat het in de stad *Mississippi* zoo warm was, dat iemand daarvan daan komende, het in een vol Amsterdamsch koffijhuis zoo koud zou rekenen, als op de rivier *Archangel*.' 'Houd u stil;

II. Deel.

'Ik ben in het geheel geen Gouverneur van *Nieuw Orleans*, en ik verkies niet *Monsieur de Mississippi* genoemd te worden. bl. 105.

houd u stil, babbelaar,' zeï een zeer deftig lang Heer, die veel belang had bij de *Zuidzee*, en 'er zich diep in gezet had. 'Ik wenschte wel eens van *Monsieur de Mississippi*, Gouverneur van *Nieuw Orleans* (want ik ben onderrigt, Mijnheer! dat dit eigenlijk uw titel is) te weten, welke de ware situatie is van de rivier de *Mississippi*? Laten wij alle voor een oogenblik dood stil zwijgen en schuiven de ramen toe: want het geschreeuw van die Joodsche koopluï is ondragelijk: en laat Monsieur den Gouverneur van *Mississippi* alleen spreken. 't Kan niet schelen, Mijnheer! of gij u het gemakkelijkst in het Fransch, Engelsch, Italiaansch, Hoog- of Nederduitsch uitdrukt - wij verstaan hier alle talen. Wij bidden u alleen Mijnheer van *Mississippi*, geef ons eenig berigt, wat uw gevoelen is over de negotie op de producten, welke aan die rivier vallen?'

Nu was BLOMMESTEYN door het gebruik van een glas limonade zoover hersteld, dat hij spreken kon, en 'er kwam zooveel stilte, dat hij zich vleijen mogt, ten minste van de naastbijstaande twintig te zullen verstaan worden, en zeide dus: 'Ik ben in het geheel geen Gouverneur van *Nieuw Orleans*, en ik verkies niet *Monsieur de Mississippi* genoemd te worden. Ik ben de zoon van den onlangs overleden koopman BLOMMESTEYN alhier, en kort geleden van *Suriname* terug-

gekomen. Door een' fellen storm overvallen geraakt aan de oevers van de *Mississippi* en heb [st. st. st. ging 'er nu uit honderd monden te gelijk op en BLOMMESTEYN vervolgde.] heb ik, omdat ik zoo wat van den misselijken Actiehandel op de *Zuidzee* te *Paramaribo* gehoord had, de gelegenheid van de rivier opgenomen, en, als de Heeren het willen weten, wat 'er mij van dunkt - [wij bidden, wij bidden u, st, st, uit alle hoeken en BLOMMESTEYN ging voort] wat 'er mij van dunkt; dan zal 'er, in de eerste vijfentwintig jaren, nog niet veel van kunnen komen, omdat alles nog wild en onbebouwd is - [hier begonnen zich lange gezigten, en toornige oogen te vertoonen] ja, ik durf nog wel meer zeggen: hoe vruchtbaar ook de oevers van de *Mississippi* zijn, 'er ligt vlak voor den ingang van die rivier eene zeer gevaarlijke bank, waarop ons schip zelf gestooten heeft, en die het voor alle schepen, welke eenigzins diep gaan, altijd ongeraden en gevaarlijk maken zal, om den mond van die rivier te naderen; voor de Kaart, die ik bij OTTENS heb zien te koop hangen, daar *Louisiana* en de rivier de *Mississippi*, op verbeeld zijn, is die bank vergeten. - Nu, het is eene Fransche kaart, en zoo als die kaart is, de geheele historie, Fransche wind.... Ik zou dus....' verder kon BLOMMESTEYN niet spreken, of 'er ontstond een dolzinnig geschreeuw: 'Weg, weg met dien

Contramineur!... weg met dien Contramineur!... 't Is een omgekochte bedrieger: hij komt alleen hier, om de *Zuidzee*, die straks schoon avans nam, te drukken.... gooit hem de deur of het venster uit!....' Van een' anderen kant, riep men: 'Nu hooren wij 't! nu weten wij 't van iemand, die 'er van daan komt. Weg met de *Zuid!* weg met de *Zuid!* Wat doen wij zoo ver van huis? Wie blijft 'er tien Inschrijvingen op de haven van *Uitert?* Oost west, t'huis best.'

BLOMMESTEYN maakte zich zeer ongerust over zijnen toestand, maar bragt het, door bidden en smeeken, zoover, dat hem de Koffijhuishouder uit de menigte wist te scheuren, en dat hij met het verlies van zijn horlogie en zakdoek, welke hem beide in het gedrang ontrold werden, weder in de Kalverstraat, en dus eenigzins in de vrije lucht kwam; waarop hij zich, zonder om te kijken, met een' verhaasten tred, naar zijne vrouw en voorkinderen begaf, die hem, in het Logement het *Wapen van Amsterdam*, zaten te wachten. Middelerwijl waren JETJE en WILLEM bezig, met de verzameling van spotprenten, die intusschen aan het Logement bezorgd was, te doorsnufselen, en schoon zij 'er zeer ver van af waren, om de helft te begrijpen, van het geen met dezelve bedoeld was, vermaakten zij zich ongemeen met de zeer potsige en drollige figuren, op dezelve.

BLOMMESTEYN beduidde hun, dat 'er maar weinig voor hen had behooren bij te komen, of hij was het slagtoffer van dien Actiehandel of Windnegotie geweest. Hij gaf daarop zijne vrouw en de kinderen een zoo kort en duidelijk verslag, als hem mogelijk was, van den toestand der Actie-historie en het hem bejegende; en las tot slot van alles, het volgend Gedicht, dat hem, aan de deur van het Logement, met een Prent, te koop, was aangeboden, voor, dus luidende:

Windzang, op de kommerlijke Commercie; of Windzang, van 't Jaar MDCCXX.

Op de Wijze van:

*Dees winter wil ik van dolheid spreken,
Die gansch Europa heeft besmet,
Die gansch Europa heeft ontsteken,
En 't al in rep en roere zet.*

De Dekenverkooper zingt in 't voorbijgaan, op de wijs van *Pekelharing*.

Ik roepe wel met Dekens,
Maar niemand koopt 'er wat,
Dit zijn geen goede teekens,
Maar 'k heb het al gevat;

De *Zuide* en *Weste* winden,
 Daar 't alles nu van kraakt,
 Die hebben deze vrinden,
 Te moedernaakt gemaakt.
 Voor deze naakte gekken,
 Is dan geen beter raad,
 Wyl Dekens hun niet dekken,
 Als wisseling van staat;
 Ter vlugt dan naar *Vianen*,
 Voort, scheerje maar van hier,
 En dekje dan, voor 't mauen,
 Met schilden van Papier.
 Of benje niet voor 't loopen?
 Zoo moetje *Frederik*
 Zijn kale mantel koopen,
 Al is hij niet te dik.
 En dekje naakte leden,
 Ten minste met die lap,
 Bij manquement van kleden,
 Ik groetje liën en stap.

I.

Ik onderwond van wind te spreken,
 Na dat zich duizend even dol,
 In losse windnegotie steken,
 En al de wereld is op hol.

2.

Men trede dan de Beurs wat nader,
 De klok heeft Een, naar ik geloof,
 Maar is mijn oog mij een verrader,
 Een ik ter Beurse of ten Hoof.

3.

Wat wild gewoel, wat dolle handel,
 Wat al Poehanen vindt men hier,
 Wie ik ontmoet, waar dat ik wandel,
 Den minsten is een Cavalier.

4.

Ik hoor de *Bubbelwinden* blazen;
 Een ongehoorde vreemde orkaan,
 Door onze zeven landen razen,
 Die niemand kent noch kan verstaan.

5.

Mijn ooren staan aan 't hoofd te trillen,
 Ey! hoor, wat wild en woest geluid,
 Wat of dees dingen zeggen willen?
 't Is al de West! de West! de Zuid!

6.

Sta ruim, daar komt een windbuil loopen,
 Met het zijn handen vol papier,
 Wie wil, wie wil der Acties koopen!
 Is al zijn roepen en getier.

7.

De West be gotje, wie wil trekken?
 Werd ginds geroepen, uit een troep
 Van uitgelaten *Bubbel-gekken*;
Dries is niet veilig op zijn stoep.

8.

Dees met die weste wind verdreven,
 Komt weer een ander *Bubbelaar*,
 Daar nooit Kronijk van heeft geschreven,
 En schreeuwt: wie koopt 'er Alkmaar!

9.

Wie Hoorn, Naarden, Weesp, Muiden,
 Wie Utrecht, met of zonder Vaart?
 Of maakt de zeewind uit het zuiden,
 Dees waar, alreeds geen geld meer waard.

10.

Neen Gekskap, loop jy naar de Lappen,
 Daar vindje volkje van je trant;
 Dan kunje in wind gaan koopmanschappen;
 Daar is uw *Bubbel*-waar courant.

11.

Straks hoort men weer een ander schreeuwen,
 Noch ruim zoo gek, noch al zoo dol,
 En roept, wie wil 'er bij de Zeeuwen?
 Wie koopt 'er Purmerend of Zwol.

12.

Ruimbaan een beetje; maak wat spatie,
 Daar hoor ik weer een andere klank,
Begut, bij 't leven van de Natie,
Wat laat, wat biejje voor de Bank?

13.

Loop voort Sint Felten, Oel der Oelen,
 Wij hebben naar ik zou vermoên,
 In Holland overvloed van Stoelen,
 En met jou Bank gans niet te doen.

14.

Maar zacht daar komt 'er een aansnorren,
 Die lijkt, zoo ik mij niet vergis,
 Wel Koning van de Gouwe Torren
 Indien hij niet wel Keizer is.

15.

Gansch bloed! wat draagt bij breê galonnen
 Dees heeft ten minsten tien Millioen,
 Zoo niet een twee, driehondert Tonnen,
 Aan klinkbaar geld of *Bubbel*-poen.

16.

Daar opent hij zijn wijë kaken,
 Laat hooren wat de Gek vertelt?
 Hij zal het ligt nog slimmer maken;
 Och ja hij droomt almeê van geld.

17.

Wie doet 'er in de West, me vrinden?
 Wie sluit partijen in de Zuid?
 Wie zoekt, die kan zijn man hier vinden,
 Ik speculeer wat ver vooruit.

18.

Ik wed om duizend Pistoletten,
 De Bank moet nog dit jaar Bankroet,
 Ik krijg van dag tot dag *Feuilletten*,
 De Zuid is 't daar me in winnen moet.

19.

Mijn Visserspink is weêr naar Londen,
 Die voor mij *vice versa* reist.
 De *Lapis* heb ik nu gevonden,
 Daar werd voor mij niets meer vereischt.

20.

Dan loopt 'er een G.... d.... onder,
 En wat G.... st....'s bij de vleet,
 En acht hem als een wereld wonder,
 Schoon hij van 't zaakje niet veel weet.

21.

Hij spreekt van Tonnen en Miljoenen
 Of ijder maar een deuvik was,
 Maar k loof 't zijn knollen of pompoenen,
 En Bubbelsblazen al den bras.

22.

Hij lokt, gelijk een Casuarie,
 Partijen in, schoon met een gons,
 Op Mei, October, Januarië,
 Het is al boter voor de spons.

23.

Zijn kar loopt op een effen paadje;
 Zijn scheepje vlak voor stroom en wind;
 En elke Duit werd een Dukaatje,
 Hij tast tot d' Elboog in de splint.

24.

Hij moet meê Koets en Paarden houên,
 En twee drie Hoertjes op het stal;
 Ten zij hij toeleg om te trouwen,
 Sta vast dan, Juffers, zet u pal.

25.

Wilt gij zijn minnedrift weêrstreven?
 Zoo span vrij al uw krachten in,
 Hij zal u een Douarie geven,
 Naar uw genoegten, naar uw' zin.

26.

En wie weerstaat een gouden regen?
 Geen Danaé; hij is thans mild.
 Des streeft zijn liefde niet meer tegen,
 Zoo gij gelukkig wezen wilt.

27.

Hij zal voor u, trots een Mevrouw,
 Van onze groote wereldstad,
 Een sleep van Kamenieren houwen.
 Dit schiet wel over van zijn schat.

28.

Een Lusthuis aan de Vecht, of 't Sparen,
 Met Vijvers, Kommen en Berceaux,
 Koopt hij tot uw vermaak nu garen:
 Het rukt hem aan geen Tonnen gouds.

29.

Maar laas! hoe zal de Bloed staan kijken?
 Wanneer een die nog loozer is,
 Met 't heele boeltje heen gaat strijken,
 En zegt; me vriendje, gij zijt mis.

30.

Hoe zullen zijne wiekjes hangen?
 Wanneer hem tijding wordt gebrogt,
 Als hij zijn *Acties* moet ontvangen,
 Die hij zoo hoog heeft ingekocht.

31.

Weg! weg! zal dan die Goudvink wezen,
 Die eer zoo lieflijk heeft gefluit;
 Vianen moet zijn smert genezen
 En daarmee is dit Liedjen UYT.

Prince.

Oorlof Monsieur de Gouwe Tor.
Nu is jou mooie vlieger hor;
 En wilje nu eens beter rooijen,
 Dan moetje nooit weer *Quincampoyex*.

De jongelieden vooral hoorden dit met groot genoegen aan. - Middelerwijl werd de tafel gedekt, en tevens last gegeven, dat 'er eene koets moest besteld worden, om, zoodra het eten afgeloopen was, hen bij tijds naar de Komedie te rijden.

Zevende hoofdstuk.

Zeer verheugd was zoowel Mevrouw BLOMMESTEYN, als hare kinderen, dat haar man zich niet gestoord had aan het verlangen zijner moeder, om, uit hoofde van den rouw over den ouden Heer BLOMMESTEYN, niet naar de Komedie te gaan; te meer, daar het stuk *Quincampoix*, van den Dichter PIETER LANGENDYK, voor de tiende, en, zoo 'er op het aanplakbiljet stond, voor de laatste maal, gespeeld werd. De koets kwam op den bestemden tijd voor het Logement het *Wapen van Amsterdam*, en BLOMMESTEYN reed, met zijne bruinkleurige Gemalin en zijne voorkinderen, naar de Komedie, daar hun slaaf achter op dezelve stond, en zij namen, binnen weinige minuten, plaats, in de door hem gehuurde loge.

Niet weinig waren de huisvrouw en kinderen van BLOMMESTEYN verrukt over de schoonheid van het gebouw, dat zeer glansrijk verlicht was, maar dit steeg in top, toen het gordijn opge-

haald werd, en zij het uitstekend schoon geschilderd tooneel zagen, waarop zich fraai gekleede Tooneelspelers vertoonden. - Daar dit Blijspel zeer berekend was voor den smaak van BLOMMESTEYN, en volkomen met zijne gevoelens over het Actiespel overeenstemde, zag hij het eerste Bedrijf met buitengewoon genoegen; maar bij het tweede Bedrijf, werd op het onverwachtst dat genoegen afgebroken, daar hij, de rol van de meid uit het koffijhuis zag vervullen door eene hem bekende personaadje, welke hem groot verdriet veroorzaakt had. Niemand anders was het dan KAAATJE KONING, die voor *Geesje* speelde, en in den tijd van BLOMMESTEYNS afwezen, in die kunst geene vorderingen scheen gemaakt te hebben. Dit was BLOMMESTEYN wel zeer onverschillig, maar het gezicht van die Tooneelspeelster herinnerde hem eene reeks van onaangename gebeurtenissen; en wel met zoodanig eene levendigheid, dat hij weinig aandacht meer aan het spel kon leenen, althans niet, zoolang als Juffrouw KONING, het voorwerp van zijn regtmatig misnoegen, op het tooneel was.

Tusschen het tweede en derde Bedrijf in de kossijkamer gegaan zijnde, om zich eenigzins te verfrisschen, ontmoette hem eerst de Kunstschilder TROOST, dien hij terstond herkende, en welke hem verhaalde, hoe hij nu het tooneel verlaten, en zich geheel aan de teekenkunst had

overgegeven; BLOMMESTEYN minzaam verzoekende, dat hij hem met een bezoek zou vereeren, daar hij nu als een fatsoenlijk man op kamers leefde - maar vervolgens vond zich BLOMMESTEYN niet weinig in de engte gebragt, daar hij naauwelijks een' kop koffij geeischt had, en met denzelven heen en weder wandelde, of Juffrouw KONING stond vlak voor hem, en met de haar eigene onbeschaamdheid, welke, staande BLOMMESTEYNS aszijn, niet verminderd was, hem onder de oogen zag, hem, op de vrijmoedigste wijze, vragende: 'Hoe staat het leven, Mijnheer BLOMMESTEYN! wat heb ik u in een' eeuwigen tijd niet gezien? Benje uit de stad geweest? Je ziet 'er zoo bruin uit, als of je een reisje naar *Oost Indië* gedaan hebt?' -

BLOMMESTEYN stond zoo versteld over deze onbeschofte vrijmoedigheid, dat hij niet spoedig genoeg woorden vinden kon, om haar te antwoorden, terwijl echter de trekken van zijn gelaat zeer ondubbelzinnig aantoonden, dat 'er eene ziedende vlaag van gramschap in zijn hart opbruiste.... maar Juffrouw KONING ging voort: 'Gij zijt immers niet meer boos op me, Mijnheer! sedert uwe laatste visite, die was wel niet heel vriendelijk van uw' kant: maar nu zal bij u het weêr wel wat opgehelderd zijn?....' 'Juffrouw KONING! Juffrouw KONING!' zeî BLOMMESTEYN met eene zoo sorsche stem, dat alle, die in de koffijkamer zich bevonden, eens-

klaps omkeken, hetwelk BLOMMESTEYN oogenblikkelijk eenige toonen lager zeggen deed; 'het is hier de tijd of de plaats niet, om daarover te praten..... maar ik raad u, dat gij mij nooit weder aanspreekt, of ik zou u een publiek affront aandoen.' 'Uwe dienaressen, Mijnheer BLOMMESTEYN!' zeide zij, achteruit tredende, 'uwe onderdanige dienaressen, Mijnheer BLOMMESTEYN,' en ging de deur uit, om achter op het tooneel zich bij hare medespeelsters te vervoegen.

'Vader,' zeide de jonge BEELAARTS, toen zij vertrokken was, 'het leek, dat gij die Juffrouw kende: als ik het wel gezien heb, was zij straks ook op het tooneel.' BLOMMESTEYN, die redenen meende te hebben, om deze kennis voor hem niet nader te ontwikkelen, nam de toevlugt, welke lieden van een' kleingeestigen aard eerder bij de hand hebben, dan die van een edeler aanleg, tot een zoogenaamd logentje om best wil, zeggende: 'Och ja WILLEM, wij hebben als kinderen te zamen school gegaan: dus is het al oude kennis.' In het nastukje *Arlequin Actionist*, waarin zij de *Marinette* vrij dartel voorstelde, en op zijn Italiaansch zeer galant gekleed was, zeide de jonge BEELAARTS tegen BLOMMESTEYN, zoodat het zijne moeder duidelijk hoorde: 'Daar is weêr uw schoolkameraadje, vader! waarmee gij daar straks in de koffijkamer gesproken hebt....' Mevrouw BLOM-

MESTEYN kon niet nalaten haren man toe te voegen. 'Wel, BLOMMETJE! BLOMMETJE! ik moet zeggen, dat gij al aardige schoolkameraadjes gehad hebt, als 'er zoo meer zijn.... Ik hoop niet, dat gij daarmede de kennis nog onderhoudt.' Schoon zij dit, half lagchende, zeide, zag BLOMMESTEYN duidelijk, dat hare oogen van jaloezij fonkelden: en toen zij 's avonds te huis gekomen waren, en de jongeluî naar bed vertrokken, werd de kennis aan het zoogenaamd schoolkameraadje een onderwerp van een zeer ernstig onderhoud, schoon zich BLOMMESTEYN zeer zorgvuldig wachtte, om haar eenige wezenlijke opheldering te geven, als wetende, dat hij daardoor meer haren minneijver zou aanzetten dan bedaren. Hij wist toch, dat 'er noch onder de blanke, noch onder de zwarte vrouwen, van minder jaren dan zij, eenig voorwerp gevonden werd, waar tegen zij geene jaloezij opvatte, als hij dezelve langer dan vijf minuten met eenige aandacht gadesloeg; doch de uitbarstingen van haren ontvlamden minnenijd waren hem nog aangener, dan de liefkozingen, die daarop volgden, als vergoedingen voor de te felle ontvlammingen harer gramschap, alleen uit eene te hevige liefde geboren.

Den volgenden morgen was niet onnatuurlijk het eerste bezoek, dat BLOMMESTEYN in zijn logement ontving, dat van den Chirurgijn, met

welken grootschen titel men de baardscheerders toen al niet zelden vereerde. Deze kwam veel later, dan hij hem verwacht had, doch verontschuldigde zich onder het inzepen, dat hij dezen nacht later dan anders op geweest was, om zijne affaires. BLOMMESTEYN vroeg hem zeer eigenaardig, 'of hij dan een' of anderen zwaren patient of eene belangrijke operatie, onder handen gehad had.' - 'Och neen!' antwoordde hij, 'och neen! Mijnheer! Ik ben zeer geïntresseerd bij de Actiën. Ik had van mijne ouders een klein burgerstuivertje geërfd, en dat heb ik, omdat mijn buurman TYS de kruijer, door in de Engelsche Bank te speculeren, een schatrijk man geworden is, in de Zeeuwsche Assurantie Compagnie en in de *Zuidzee* Actiën gedaan.... Nu is 'er gisteren eene groote beweging in de *Zuidzee* geweest, omdat de Onderkoning van de *Mississippi* in de stad, en in het koffijhuis *Quincampoix* geweest is....' 'Houd eens even op,' zeide BLOMMESTEYN, want hij voelde te grooten aandrang tot lagchen, dan dat hij het wagen durfde, om den Chirurgh-Actionist te laten voortgaan.... en vroeg hem, 'of hij wel zeker wist, dat de Onderkoning van de *Mississippi* in de stad was?...' 'Niet alleen de Onderkoning,' zeide de Chirurgh, 'maar zelfs is zijne Gemalin, een zwarte moriaansche Prinses, gisteren avond in de Komedie geweest..... Mijn zoon, een knaap van zestien jaren, heeft

ze zelfs in de loge zien zitten. "Zij was," zei hij, "zoo leelijk als de nacht, maar zoo rijk begoud en bejuweeld, als of zij een dochter van een' Burgemeester van *Amsterdam* was." Zij gaat met zijne Majesteit in prent uit - maar ze willen zeggen, dat zij nog al wat geflatteerd is.' - 'Geflatteerd,' zeide BLOMMESTEYN, die opstaande, de plaat voor den dag haalde, die onder de rommelzo spotprenten lag, welke hij den vorigen dag gekocht had, en een oude plaat was, waarop twee Indianen, om het volk te bedriegen, onder den naam van den Koning en de Koningin van de *Mississippi* werden uitgegeven. - 'O!' hernam de Barbier, 'zij moet veel leelijker, veel ouder, en veel zwarter zijn als dit schepsel; maar de Koning zelf, moet een frisch, jong en blank man zijn: waarom ook vele meisjes in de Komedie gezeid hadden, dat het jammer was, dat een zoo knappe jonge kerel, als die Koning, met zoo een oude zwarte heks getrouwd was?' 'Ei, ei,' zeide nu BLOMMESTEYN, welke door deze laatste aanmerking zoodanig tot bedaren kwam, dat hij geene vrees meer had, dat hem een ontijdige lach onder het voortscheren zou overkomen.

Daaronder gaf hem de Chirurgijn nog te kennen, 'dat hij, schoon hij 'er meer dan drierivierde mede geruïneerd zijn zou, bijna besloten had, 'er om uit te gaan; vooral, omdat alles zoo laag werd, en het gemeene volk,

dezen nacht, heel wat attroupementen voor het koffijhuis *Quincampoix*, in de Kalverstraat en op den Dam gemaakt had, en gedreigd, dat zij de Actionisten, die het bederf van de negotie waren, van daag nog beter zouden nazitten.' Schoon BLOMMESTEYN het Onderkoningschap van de *Mississippi* zwaar op het hart drukte, kon hij echter niet nalaten, om den eenvoudigen man te raden, dat hij zich, hoe eer zoo beter, van die papieren prullen afmaakte, welke alleen eene ingebeelde waarde hadden, en waarschijnlijk binnen zeer korten tijd tot niet zouden loopen.

Moeder BLOMMESTEYN, opdat toch haar zoon zich zoo spoedig mogelijk in den rouw zou kleeden, had den kleêrmaker vroegtijdig in het Logement doen komen, welken BLOMMESTEYN alleen zoo lang had laten wachten, tot dat hij door den chirurgijn bediend was. Deze kwam niet weinig verstoord over dit wachten binnen, en gaf aan BLOMMESTEYN met allen snijderlijken hoogmoed te kennen, 'dat hij op het punt gestaan had, om weêr heen te gaan: want dat het al kwartier op de Oude Kerk gespeeld had, en dat hij tegen acht ure bescheiden was: dewijl hij door zulk wachten te veel in zijne zaken verzuimde.' BLOMMESTEYN was geheel de man niet, die zulk eene schuinsche aanmerking velen kon van iemand, welken hij met zijne klandisie begunstigde; en zeide daarom op een' vrij hoo-

gen toon: 'Wel vrindje! wie wacht 'er niet wel een kwartiertje in de wereld? Het snijderen is immers uwe zaak, en gij zijt hier gekomen, om mij de maat te nemen.' Hierop zeide de kleedermaker, nadat hij, als in twijfel staande, wat te doen, in zijne handen gewreven had: 'omdat ik nu toch hier ben, zal ik u de maat nemen, Mijnheer! maar het zal, [en hier zette hij een borst] maar het zal wel voor de laatste maal zijn, dat ik mij tot dien lagen arbeid verneder....' 'Denkt gij dan zoo binnen kort te sterven, Baas?' vroeg hem BLOMMESTEYN, terwijl intusschen de maat genomen werd.... 'Neen! Mijnheer! neen! Mijnheer!' was zijn antwoord: 'maar ik ben zeker, eer het avond is, een rijk man. Gisteren, toen die nadeelige tijding uit het koffijhuis *Quincampoix* verspreid werd, is de *Zuidzee* zeer laag gevallen: maar wat heb ik gedaan; wat heb ik gedaan? Ik had de vonk reeds in den neus: ik ben uit alles, uit alles gegaan, en heb alles tot kontanten gemaakt; ja het gemaakt goud en zijver, dat ik nog over had, in de Bank van Leening gebragt, en de *Zuidzee* tot lage, tot schandelijke lage prijzen ingekocht, en ziet, en ziet.... daar spreek ik, bij de Oude Brug een' vriend van mij, die ook sterk in de *Zuidzee* doet; hij kwam van den Dam, en had daar een *Expresse* gesproken, die dezen nacht met een pinkje op *Zandvoort* aangekomen is, die de tijding brengt, dat de *Zuid-*

zee, aan de Beurs te *Londen*, 10 a 15 prCt. gerezen is. Zoodat, Mijnheer!.... gij begrijpt.... ik ben zoo ontsteld van blijdschap, dat ik naauwelijks meer in staat ben, om u de maat te nemen.... Begrijpt gij nu, dat het wel de laatste rok zal zijn, dien ik voor u of voor een' ander maken zal?' BLOMMESTEYNS gramschap veranderde bijna geheel in medelijden, daar hij zeker voorzag, dat ook dit hoogmoedig manneke, hetwelk zich nu in zijne verbeelding rijk droomde, misschien binnen weinige dagen zoo arm als een bedelaar zijn zou; maar hij zag geene kans, om een' man van die geaardheid, van deszelfs zucht voor den Windhandel te genezen, en liet hem dus gaan, nadat hij hem, ter voorkoming van onherstelbare fouten, door 's mans blijdschap veroorzaakt, nog eenmaal de maat had laten nemen, hem toewenshende, dat alles aan zijne groote verwachting mogt beantwoorden; maar dat hij hem toch, als het niet reeds te laat was, voorzigtigheid zou aanraden, waarop de snijder alleen antwoordde: 'Ik ben al zoo lang zoo voorzigtig geweest, dat ik wel, uit loutere voorzigtigheid, op mijn snijders tafel, van honger zou kunnen kreveren.'

Onder het ontbijt, verhaalde BLOMMESTEYN aan zijne familie, zijne twee bijzondere ontmoetingen, evenwel met weglating van alles, wat de Koningin van *Mississippi* betrof. Dezen dag bragt hij nu voorts met zijne vrouw en derzelver kin-

deren aan het huis zijner moeder door: bestedende hij den meesten tijd op het kantoor, daar het juist een drukke postdag was. Onder den maaltijd viel het gesprek op *Amsterdam*, en moeder BLOMMESTEYN vroeg hare nieuwe dochter: 'Of het niet veel mooier stad was, als *Suriname*?' Nadat BLOMMESTEYN haar beduid had, dat *Suriname* eene rivier, en geen stad was, waarover zij zich luttel bekommerde, ging zij voort met vragen, en Mevrouw BLOMMESTEYN gezegd hebbende, dat zeker *Paramaribo* bij lang na niet halen kon bij *Amsterdam*, liet moeder BLOMMESTEYN terstond volgen: 'Wel dan moest gij hier maar blijven wonen, mijne kindertjes! wat zult gij weêr in dat apenland doen?' Schoon Mevrouw BLOMMESTEYN juist niet zeer in haar' schik was, met haar Vaderland zoo te hooren betitelen, gaf dit gelegenheid, om over de belangrijke zaak te spreken; ja, men bragt haar zoover, vooral uit hoofde van de vrees voor den overtocht, dat zij zich door BLOMMESTEYN liet inluiden, om, althans voor een jaar, een huis op de Keizersgracht, dat maar twee sluizen verder lag, dan dat van de Weduwe BLOMMESTEYN op de Heerengracht, te huren, indien het namelijk aan de oogmerken en opgaaf, welke haar dien voormiddag, door een' Makelaar, gedaan was, beantwoordde, waaraan BLOMMESTEYN niet twijfelde.

Toen BLOMMESTEYN 's avonds, met zijne

vrouw en kinderen, den Buitenkant omgewandeld had, om hun dezelve, bij een' fraaijen maneschijn, te laten zien, keerden zij naar hun Logement terug; doch waren nog een zeer groot eind van den Dam, toen zij niet alleen reeds een ontzettend geloop van volk, mannen, wijven en jongens, vernamen, maar een allerijsselijkst gejoel in de verte. Het eenige, dat zij uit het verward geschreeuw konden opmaken, was, dat het de Actionisten betrof. BLOMMESTEYN, wien bekend was, wat het in had, als de smalle gemeente te *Amsterdam* op de been raakte, wist geen beter raad te schaffen, dan om zijne huisvrouw, die zeer zwaar ter gang was, en geenszins geschikt om zich in gedrang te redden, en zijne twee kinderen boven op een pothuis te helpen, toen zij den hoek van den Nieuwen Dijk waren omgekomen. - De geheele Dam was verlicht met flambouwen, en het gemeen had eene strooijen pop gemaakt, die het den naam van JAN LAW gaf, en welke als een lijk, gedurig den Dam, onder de geweldigste uitjouwingen der Actionisten, werd rondgedragen, tot dat zij eindelijk, op het midden van den Dam, in een groot vuur van stroo werd geworpen, onder een gejoel en geschreeuw, dat 'er de geheele Dam van daverde. 'Ja,' zei een vischwife, dat vlak voor BLOMMESTEYN en zijne familie zat, 'zoo mot het kanailje vaeren, dat de komeschop bederft. Ze motten nou maer mit vliegende vaendels op

Kinkapoois instormen. Ik zel me raegbol en beuzem gaen haelen, om dat Actie-vee te helpen vernestelen.'

Nadat de strooijen JAN LAW verbrand was, trok de losgelaten menigte de Kalverstraat in, en ging op het koffijhuis *Quincampoix* regelregt af, waarin de Actionisten, naar gewoonte, vergaderd waren. Weinige oogenblikken leed het, of alle de glasruiten werden, door het graauw, dat zich rijkelijk van straatsteen voorzien had, ingesmeten, en de vergaderde Actionisten zochten, hoe moeilijk het hun viel, naar een goed heenkomen, door de gaten der vensterlooze kozijnen springende, met verlies van paruiken en hoeden, stokken en degens.

BLOMMESTEYN bleef de plaats op het pothuis met zijne familie inhouden, en zag van daar, bij het licht van de flambouwen en van de maan, eenige van de Actionisten, die uit de Kalverstraat gelukkig ontkomen waren, zich in eenen ellendigen gehavenden staat over den Dam verspreiden, terwijl het gemeen hen uitschold, en met het slijk der straten nawierp: niettegenstaande de waakzame Justitie alom hare Onderschouts en dienaars verspreidde, onder welke eerste, aan deszelfs manhaften stap en bulderende stem, BLOMMESTEYN den Onderschout VOETKNECHT herkende, die een deerlijk toegetakeld mannetje, dat tot bij den Nieuwen Dijk nog in de handen van het gepeupel was, met veel moeite ontzette; half dood

van schrik, zijne toevlugt nemende in het huis, voor hetwelk BLOMMESTEYN de Lijkstaatsie van JAN LAW en den geheelen oploop gezien had - en niemand anders was deze persoon, dan de zoo hoogmoedige kleedermaker, welke hem in den ochtend van dien dag, opgezwollen door het uitzigt op het fortuin dat hem verbeidde, bijna tegen dank de maat genomen had. De toestand van het kareltje was zoo allezins deerniswaardig, dat BLOMMESTEYN zelf, hoe zeer hij 's morgens op hem verstoord geweest was, over diens zot gedrag, medelijden wegens hem gevoelde, en den Onderschout VOETKNECHT een goed woord gaf, om den ongelukkigen hals, onder deszelfs bijzondere bescherming te blijven nemen, hem tevens zijnen naam bekend makende.

Blijde was BLOMMESTEYN echter, dat de menigte begon op te dunnen, en 'er dus gelegenheid voor hem was, om met de zijnen, mits een' grooten omweg nemende, het Logement te bereiken, waar Mevrouw BLOMMESTEYN, aan geene Hollandsche hersstlucht of eenige vermoeijenissen gewoon, zoodanig afgemat te huis kwam, dat zij, door hare negerinnen oogenblikkelijk ontkleed, en met de koorts te bedde geholpen moest worden.

Reeds 's middags van den volgenden dag, schoon die op een' zondag inviel, liet het Geregte der stad *Amsterdam* eene aankondiging doen van eenen zeer scherp en inhoud tegen

alle zamenrottingen, op den eersten aanvaller, bij het oproer des vorigen avonds, eene aanzienlijke geldsomme uitlovene; terwijl Burgemeesteren, doordrongen van het schadelijke, van dien, bij het volk, niet zonder reden, in haat gevallen, Windhandel, de voornaamste Makelaars bij zich ontboden, en hen, benevens alle hunne Gildebroeders, ten strengste verboden, om op eenigerhande wijze, regtstreeks, of van ter zijde, zich met dien Windhandel te bemoeijen, daarin zich eenigzins te bewegen, of de minste partij te sluiten, op verbeurte van hun ambt. BLOMMESTEYN liet niet na zijn' behuwdzoon de groote waakzaamheid van de Regering van *Amsterdam* te doen opmerken, waarvan het eene kollegie den moedwil des graauws beteugelde, terwijl het andere zorge droeg, om een einde te maken, aan eenen handel, die de verfoeijing van het Algemeen verdiende, welke toch het gepeupel niet anders, dan door woeste bedrijven en spoorlooze baldadigheden, weet uit te drukken.

Na deze zoo veel gerucht makende gebeurtenis, en ook den spoedigen val, welken alle die Actiën meer en meer ondergingen, verviel deze handel nog veel sneller, dan hij opgekomen was, tot vreugde van alle eerlijke en degelijke Kooplieden.

BLOMMESTEYN, weldra weder op de Beurs bekend geworden, werd door een gezelschap

Kooplieden uitgenoodigd, om deel te nemen, in het doen vervaardigen van eene Medaille, ter grootte van een' Dukaton, tot een aandenken aan de gelukkige stuiting van eenen handel, welks nadeelige gevolgen de Amsterdamsche Beurs nog zoo deerlijk ondervond. Gaarne voldeed BLOMMESTEYN aan dat verzoek, en teekende 'er voor twee stuks op in, om een derzelve aan zijnen behuwdzoon ten geschenke te geven, en de andere voor zich zelve te behouden. Het leed zeer kort, of dezelve was geslagen, en stelde *Mercurius*, den God des Koophandels voor, aan eene rots gekluisterd, en door eenige harpijen aangevallen; die door *Perseus*, (den Redder van *Andromeda*) op *Bellerophon* gezeten, bij het vertoonen van zijn schild, waarop het Wapen van *Amsterdam* verbeeld was, verjaagd werden. Eene benevelde Zon vertoonde zich in de lucht, en de zuiden- en westen winden werden als te gelijk blazende voorgesteld, waardoor het Amsterdamsche Koggeschip, op de golven werd geslingerd. Rondom stond: *Hoc monstra repello*, (Hiermede verdrijf ik deze gedrochten.) en onder aan: *Anno Memorando*, (In 't gedenkwaardig jaar.) terwijl op de keerzijde te lezen was: *POSTERITATI: Mercatura ab ignoto monstrorum genere, provido consilio liberata* MDCCXX. (Aan de Nakomelingschap. De Koophandel, van onbekende gedrochten, door voorzigtig beleid, verlost.) -

welk Latijn BLOMMESTEYN, door zijnen broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, bij deszelfs eerste overkomst, te *Amsterdam*, voor zich hoopte te laten vertalen.

Achtste hoofdstuk.

Broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS was, op een' zondag morgen vroeg, van *Assen*, te *Amsterdam*, teruggekomen, daar de oude Leeraar, voor wien hij eenigen tijd daar den dienst had waargenomen, *Emeritus* was verklaard, en een ander denzelven opgevolgd, waardoor nu weder de hoop van den Proponent BLOMMESTEYN geheel verdwenen was, die hij tot dus lang gekoesterd had, dat hij zeker door die Gemeente zou gekozen worden, bij aflijvigheid of Emeritaat van dien ouden Leeraar. Moeder BLOMMESTEYN, bij wien hij ontbeet, beklagde hem zeer over deze mislukking, en vroeg hem: 'Of alles, bij dit beroep, wel regtvaardig en pluis gegaan was?' en het was FREDERICUS CHRISTOPHORUS zeer aangenaam, dat hij hierdoor gelegenheid vond, om zijne geraaktheid bot te vieren: want nu zeide hij, met eene daverende stem: 'Hoe zou het gegaan zijn, mijne moeder! hoe zou het gegaan zijn! - De

geest des Heeren is van het Assensche Sion geweken, en die der duisternis, ja die des Duivels, daar op gevallen. De mansleden zijn daar meest boeren, domme Drentsche boeren, die meer verstand hebben, om turf te maken, dan van de wijze, waarop het woord des Heeren gesneden moet worden. Kennis mogen zij hebben van het hoeden van hunne zwijnen en ganzen; maar wat 'er toe behoort, om de schapen der Stalle te weiden; ô daarvan weten zij niets. Ik heb zes preken gedaan, over de Alpha en de Omega, de eene geleerder dan de ander; maar het volk zat als ossen te slapen van het begin der verklaring af: ja in de toepassing zelfs, werden zij niet eens wakker, schoon ik mijne stem ter dege uitzette.'

'Dan moeten zij al heel vast geslapen hebben,' merkte moeder BLOMMESTEYN, met eene toevallige snedigheid, aan. 'Dat deden zij, dat deden zij, mijne vrouw moeder! doch ik verheuge mij, dat ik niet geroepen ben, om herder over die schapen te zijn.... maar het zijn geene schapen.... Neen! neen! het zijn zwijnen, die door booze geesten bezeten worden, en die niet anders verdienen, dan even als de zwijnen der Gadarenen in zee te storten; en bovenal die Arriaansche Ouderling! het ware hem beter dan Ouderling te Assen te zijn, dat hem een molensteen werd om zijnen hals gedaan, en hij zoo in het herte der zee geworpen. Hij is

mij een satan, die mij met vuisten geslagen heeft....' Hier rees weder de toon van den Proponent zoodanig, dat het geheele vertrek wedergalmde, ja zelfs de porseleinen kommen, die, als groote sieraden, den rand van den schoorsteenmantel bedekten, stonden te trillen.

Dit zwaar gebulden was ook de reden, dat noch het schellen noch het ontsluiten van de voordeur, binnen de kamer gehoord was, en dus broeder JOHANNES, vergezeld van zijne vrouw en kinderen, de deur van het vertrek opende, toen zijn broeder de Proponent tweemalen het woord 'wrake! wrake!' uitboezemde.

Oogenblikkelijk zakte niet alleen die toon, toen de deur geopend was, maar hij trad met groote deftigheid zijn' broeder JOHANNES tegen, en verwelkomde hem met eenen uitvoerigen groet, welken hij bij zijne zuster en hare kinderen herhaalde. 'Gij scheent,' zeide BLOMMESTEYN, nadat deze verwelkoming geëindigd was, 'daar even zeer driftig te zijn: ik hoop niet, dat 'er tusschen u en moeder eenig ongenoegen is...' 'Neen! neen!' viel de Weduwe BLOMMESTEYN hem in de rede, 'uw broeder gaf alleen te kennen, dat hij wat boos was op een' Adriaanschen Ouderling en, omdat hij niet te Assen is beroepen geworden. Het spijt mij dan ook danig en danig, dat het weêr mis geweest is.' En nu wilde de ontevreden Proponent van nieuws af zijne marana-

tha's uit gaan bulderen, toen zijn broeder hem beduidde, dat dit alles hem niet zou baten; en dat 'er niets opzat, dan patientie te gebruiken. 'Ja, maar JOHANNES!' zeï moeder BLOMMESTEYN: 'dat kruid wast in ieders tuintje niet.... Maar neemt plaats, neemt plaats, kinderen!...' 'Neen!' zeide BLOMMESTEYN, 'dat is geheel het oogmerk niet, moeder! Wij kwamen hier maar even aan, om u te vertellen, dat wij van daag, daar het zulk mooi weêr en de wind goed is, en daar het met den Zondag zeer wel schikt, eens over het *IJ* zouden gaan. Ik wilde mijne vrouw en kinderen *Zaandam* eens laten zien: danrom zijn wij voornemens met de schuit van acht ure te vertrekken; en verder daar den dag door te brengen. Hij bood voorts zijn' broeder aan, of hij mede van de partij wilde wezen; dat hem deze uitspanning misschien eenig verzet van gedachten geven zou; en daar deze dit aannam, verlieten zij weldra de Weduwe BLOMMESTEYN, en stapten naar den Haringpakkerstoren, waar de schuit reeds zeilreê lag.

Doch, hoe ontzette BLOMMESTEYN, toen hij, daarin gestapt zijnde, na vrouw en dochter met haast scheep geholpen te hebben, den Heer WESTENDAAL en deszelfs huisvrouw zitten zag. - Hij nam het eerste oogenblik in overweging, om de schuit weder uit te stappen, maar, daar de klok reeds geslagen

had, en de touwen al los waren, was dit onmogelijk. - Hij koos dus de partij, om zijn' beleefden groet aan den Heer WESTENDAAL te maken, die hem eerst niet herkende, maar zooveel te beter diens huisvrouw, welke BLOMMESTEYN stotterende naar haren welstand vroeg. Vrij hevig klopte het hart van Juffrouw WESTENDAAL, en zij kon niet veel meer zeggen dan: 'Ik vaar zeer wel... Mijnheer BLOMMESTEYN! en.... heet u welkom in het Vaderland.' 'Waarlijk,' zeide de Heer WESTENDAAL, 'waarlijk Mijnheer BLOMMESTEYN! gij waart mij geheel ontdacht, ik heet u mede welkom. - De reis is zeker ook naar *Zaandam*. Misschien gaat gij ook in den *Otter* een baarsje eten.... en deze is [op JETJE wijzende] waarschijnlijk uwe vrouw? en deze hare moeder? [op Mevrouw BLOMMESTEYN wijzende.]'

BLOMMESTEYN. Gij raadt het ten halve..... Deze jonge Juffrouw zegt moeder tegen mijne huisvrouw....

De Heer WESTENDAAL streek hierop met zijne hand langs zijne kin, waarschijnlijk om eenen opkomenden lach te bedwingen, maar antwoordde, zich hersteld hebbende: "t Is al wel, als men het half raadt: ik heb het nog wel ongelukkiger bijgewoond.'

Juffrouw WESTENDAAL hoorde dit zwijgende aan, maar sloeg een' blik van gemengde verontwaardiging en verwondering op BLOMMESTEYN, die van

zooveel beduidenis was, dat hij zijne oogen van haar afwendde, en het binnen een half uur niet weder durfde wagen, om Mejuffrouw WESTENDAAL zelfs van ter zijde aan te zien. Mevrouw BLOMMESTEYN zette zich, toen men op ruimte kwam, naast Mejuffrouw WESTENDAAL neder, en de Heer WESTENDAAL aan de overzijde naast BLOMMESTEYN, terwijl broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS beneden ging zitten bij eenen Joodschen Koopman in konijnsvelen. De Proponent raakte weldra in een' zeer hevigen redetwist met dezen afstammeling van ABRAHAM, welken hij, of dezen kleinen overtocht, poogde te overtuigen van deszelfs dwaling in de verwachting van den Messias. Dit ging van weêrszijde met zoodanig eene hevigheid, dat BLOMMESTEYN en de Heer WESTENDAAL niets van het gesprek, dat tusschen hunne vrouwen voorviel, gelijk ook die niets van dat hunner mannen, konden verstaan. Dat der laatste bestond voornamelijk in een verslag, dat BLOMMESTEYN gaf van zijn verblijf in *Suriname* en van zijne terugreis naar het Vaderland. De vrouwen spraken niet minder, vooral niet Mevrouw BLOMMESTEYN, die zeer veel aan Juffrouw WESTENDAAL van haren man verhaalde, en in zijne voortreffelijkheden uitweidde, alles doorspekt met zulke smakeloze en kinderachtige aanmerkingen, dat zij daardoor nog meer, dan door hare afzigtige figuur daalde, in het gevoelen van Mejuffrouw WESTENDAAL, die toch

genoegzaam hare eigen waarde kende, om zich te verwonderen, hoe ooit iemand, die op haar verliefd geweest was, zulk een oud, leelijk en kleinverstandig wijf, tot zijne vrouw kon genomen hebben, ja, zij gevoelde zich waarlijk door deze keuze in zeker opzicht vernederd, zoo niet gehoond. - Gaarne echter wilde haar goedaardig hart nog iets tot versooning van BLOMMESTEYN zoeken, en zij meende, dat daarin te vinden, dat misschien de uiterste wanhoop hem had doen besluiten, tot het nemen eener zoo walgelijke wederhelft; - maar die versooning viel ook grootendeels weg, toen zij vernam, dat het hem zeer wel ging op *Suriname*, zelfs reeds voor zijn huwelijk - en dus maakte zij op, dat het alleen de zucht, om in eens zich tot den stand van een' rijk man te verheffen, geweest was, die hem tot dezen in haar oog onvergeeflijken stap bewogen had.

De mannen hadden ondertusschen met elkander afgesproken, om den dag te zamen door te brengen, schoon BLOMMESTEYN tusschen beide niet weinig verlegenheid gevoelde, hoe hij zich in tegenwoordigheid van Mejuffrouw WESTENDAAL, gedragen zou.

Het duurde maar korten tijd, daar de wind bezeild was, of zij staptten allen te *Zaandam* aan wal, tot broeder den Proponent toe, die van den onovertuigd gebleven Israëliet, op den steiger, juist geen' zeer vriendelijken afscheidsgroet ontving.

Daar, uit hoofde van den Zondag, alle fabrieken aan de *Zaan* stil stonden, schoot 'er niet veel anders voor het gezelschap over, dan, behalve een eind weegs aan beide zijden het dorp op en neder te wandelen, ook de kerken te bezichtigen: hetwelk zij dan ook allen tot één toe deden, en waarin broeder BLOMMESTEYN, de Proponent, niet weinig genoeg vond. Zij waren aan de oostzijde in de Oude Kerk begonnen, hadden nu ook reeds de zoogenaamde Bullekerk (zoo geheeten naar de schilderij, daarin opgehangen, een ijsselijk geval van een' woedenden stier voorstellende) bezigtigd, en waren ook in twee Vermaningen der Doopsgezinden geweest, waarop zij in de derde kwamen, in welke een grijsaard, met name REMMERT JAKOBSZ., zeer eenvoudig en op zijn boersch gekleed, zijne broeders en zusters, met al de deftigheid van eenen liefderijken onderwijzenden medebroeder, vermaande. Naauwelijks waren zij in de kerk getreden, of zij verstonden, dat hij tot zijn' tekst gehad had: 1 TIM. VI: vs. 9. *'Die rijk willen worden, vallen in verzoeking en in den strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de menschen doen zinken in verderf en ondergang;'* en dat hij nu tot zijne toepasselijke vermaning zou overgaan. Hij wees hierin zijnen broeders en zusters alle de strikken aan, in welke de mensch, door eene overmatige zucht tot het bezitten van schatten, gedreven wordt.

Zonder eenige praal van woorden, stelde hij de rampen voor, welken zich zoovelen door bedrog en slinksche wegen berokkenden, die toch meestal op ellende en op het bederf van hem, die op dezelve wandelt, uitloopen. Hij gaf ook onbewimpeld te kennen, dat 'er niet zelden huwelijken werden aangegaan, alleen met het schandelijk oogmerk, om zich te verrijken, en hoe zulke verbindtenissen meestal het onheil van beide partijen bewerken, waarvan zich de zielverdervende gevolgen tot een volgend bestaan konden uitstrekken. Eindelijk sloot hij met eene eenigzins breedvoerige waarschuwing, ontleend van de gebeurtenissen, die onlangs in eene naburige koopstad hadden plaats gehad, waar zoovelen zichtbaar in den strik gevallen waren, en die nu de armoede was overvallen als een wandelaar, en het gebrek als een gewapend man.

Nadat de man amen gezegd had, verlieten zij het gebouw, alle, de een meer, de ander minder getroffen door den eenvoudigen Apostolischen ernst van dezen grijzen vermaander, uitgezonderd de Proponent BLOMMESTEYN, die, toen WESTENDAAL begon uit te weiden over de klaarheid en het daaruit voortvloeiend nut van zulk eene leerwijze, welke onmiddellijk tot in het hart doordrong, niet kon nalaten, te zeggen: "t is toch, Mijnheer WESTENDAAL, maar een Menniste onbestudeerde liefdepreker, die zeker alle

beursdagen aan de Korenmarkt of de groote Beurs te *Amsterdam*, te vinden is, en geene scholen of Akademies bezocht heeft.'

'Dat weet ik niet, en daar vraag ik niet na,' zeide WESTENDAAL, 'maar dit is bij mij zeker en genoeg, dat het te wenschen ware, dat 'er dan door alle gestudeerde en bezoldigde Leeraren, zoo eenvoudig, zoo ernstig en zoo gemoedelijk gesproken werd, als door dezen man.'

'Ik wenschte, liet daarop de Proponent BLOMMESTEYN volgen, dat gij mij in de Nieuwezijds Kapel gehoord hadt, toen ik in de avondbeurt over Openb. XIII: vs. 23. gepredikt heb.' 'Daar heb ik van gehoord,' antwoordde zijn broeder, 'Daar heb ik van gehoord;' zeide de Heer WESTENDAAL, 'dat moet heel anders geweest zijn.'

Nu was BLOMMESTEYN juist op zijde van Mejuffrouw WESTENDAAL, terwijl hij aan zijnen anderen arm zijne wederhelft had, en zeide tegen de eerste: 'De Actionisten hebben daar eene goede veer gelaten, Mejuffrouw!' 'Dat is zoo, Mijnheer BLOMMESTEYN!' gaf zij hem daarop ten antwoord, en zag hem met een doordringend oog aan, 'er zonder scherpheid, maar met een' trefsenden nadruk, bijvoegende: 'maar die niet alleen... of ik heb den man niet wel verstaan.' Deze nadere toepassing van Mejuffrouw WESTENDAAL drong BLOMMESTEYN

zoodanig door merg en been, dat hij oogenblikkelijk een' stap achteruit deed, en geen' lust gevoelde, om zich althans over dat onderwerp weder met Mejuffrouw WESTENDAAL in gesprek in te laten.

Nadat men nu nog de Luthersche Kerk bezigtigd en de groote zindelijkheid en reinheid, alsmede den zichtbaren bloei van het Dorp bewonderd had, bereikten zij weldra het Logement *den Otter*, waar zij niet alleen een' goeden disch bereid vonden, maar zich bovenal verlustigden, in het fraai uitzigt zoo over de *Buiten-* als *Binnen-Zaan*; op welke laatste het kriede van fraai opgetuigde en sierlijk geschilderde boeijertjes, die af en aan voeren, terwijl in de eerste een groot aantal van binnengekomen Groenlandsvaarders en Houthaalders gezien werden, en de werven langs dezelve met nieuw gebouwd wordende zeeschepen, pronkten, waarvan eenige bijna geheel voltimmerd, het volgende voorjaar, hunne eerste reis zouden doen. HENRIETTE BEELAARTS was bijzonder oplettend, en deed Mejuffrouw WESTENDAAL zeer vele vragen over de zoo bijzonder in het oog vallende kleederdragt der Zaandamsche meisjes en vrouwen: ja, zij wist Mejuffrouw WESTENDAAL te bepraten, dat deze, met haar beneden gegaan zijnde, haar met hulp der kasteleinesse spoedig het hoosdhulsel en den overigen opschik eener Zaandamsche aantrok, waarmede zij, bij

het gezelschap teruggekeerd, zelfs door hare moeder niet eer herkend werd, dan door hare spraak; die daarop den grilligen inval had, om, als zij te huis gekomen waren, eene der negerinnen eens zoodanig op te schikken, waarover zij in eenen geweldigen lach uitbarstte, die hare onbehagelijkheid nog grooter maakte in de oogen van Mejuffrouw WESTENDAAL.

HENRIETTE had ondertusschen zooveel aardigs en welgevalligs in Juffrouw WESTENDAAL opgemerkt, dat zij haar verzocht, om van tijd tot tijd haar te mogen komen zien, hetwelk deze haar ook gaarne vergunde, te meer, daar JETJE in de voordochter van haren man eene tijdgenootte zou aantreffen. Hierover was BLOMMESTEYN niet te onvreden, daar hij wist, hoe zulks wezenlijk zou strekken, om JETJE eenen trap van beschaafdheid te doen bereiken, tot welken zij, onder het opzigt van hare moeder, nooit zou opklommen; en tevens, om misschien eene verkeering te bevorderen, tusschen hem en den Heer WESTENDAAL, waardoor hij toch in de gelegenheid wezen zou, om van tijd tot tijd in het gezelschap te zijn van die vrouw, welke hij nog boven alle andere beminde en hoogachtte, ja die, ondanks de berispende aanmerkingen en bestraffende blikken, door haar op hem geworpen, zelfs daardoor toonde, althans zoo hij zich verbeeldde, zich nog, eenigzins zijns aan te trekken.

De winter begon zachtkens te naderen, en de dagen aanmerkelijk te verkorten, hetwelk, zoo wel als de koude, Mevrouw BLOMMESTEYN zeer slecht aanstond; daar de laatste haar noodzaakte, om zich bijna geheel aan haar huis te verbinden, want de minste blootstelling aan de lucht werd bij haar door bedenkelijke verkoudheden gevolgd, ja het speet haar dikwerf, dat zij zich door BLOMMESTEYN had laten overhalen, om ten minste nog een vol jaar in dit klimaat te blijven: terwijl zij klaar bemerkte, dat haar man, nu hij eens weder in liet Vaderland was teruggekeerd, zeer moeilijk tot de terugreis naar *Suriname* zou te bewegen zijn. Wat ook haar' zoon en dochter betrof, die zich zeer gemakkelijk naar het klimaat dezes lands schenen te kunnen schikken, zij gaven *Holland* en *Amsterdam* verre den voorrang, boven *Suriname* en *Paramaribo*, en zouden zeer gemakkelijk het blijven in *Holland* zich laten welgevalen. Zoodra 'er sneeuw in eene goede hoeveelheid gevallen was, liet BLOMMESTEYN een nar komen, en daar Mevrouw naauwelijks in hare zijkamer deelen kon in de wintervermaken met die sleden te zien, plaatste hij daarin zijne dochter JETJE, die zich uitmuntend verlustigde in eene sledevaart, een vermaak waarvan zij, een half jaar geleden, zelfs geen denkbeeld had, zoo min, als van het verschijnsel der sneeuw zelve, die zij met eene ontzettende verwondering had

zien nederdalen. Ook WILLEM stond van verbaasdheid opgetogen, toen hij alle de schepen voor *Amsterdam*, twee dagen later, daar het sneeuwen opgehouden had, wanneer het water toe raakte, in eene spiegelgladde vlakte ingesloten, en honderde Arasterdammers zoo gerust wandelen zag op den bevroren plas, als of zij op den vasten wal waren, daar anderen met eene hem onbekende soort van schoeisel aan de voeten, sneller, dan een paard draven kan, over het ijs heen en weder zweefden. Hij was ook niet terug te houden van mede te beproeven, hoe ver hij het in die kunst brengen zou: daar WILLEM een zeer vlugge knaap was, duurde het maar korten tijd, of hij had, daar hij, eerst op de sloten, bij het Buiten van grootmoeder BLOMMESTEYN, drie dagen zich geoefend had, volkomen den slag van het schaatsenrijden weg. Zijn stiefvader waarschuwde hem ondertusschen, om toch voorzigtig te zijn, daar hij zeer ligt groote waaghalzen zou kunnen aantreffen, en die hem zeer leelijk, bij ongeluk, in een wak zouden kunnen leiden. BLOMMESTEYN gaf zijne vrouw, die geheel het huis hield, en bijna geen begrip van het schaatsenrijden had, dan door een' enkelen jongen, die in de Keizersgracht voor haar huis, zoo wat heen en weêr krabbelde, geen denkbeeld van het gevaar aan die oefening verknocht. Hij hield die onkunde voor haar niet alleen zeer gelukkig, maar ook voor zich zel-

ven, daar hij anders al den tijd, dien zich WILLEM op een ijstogtje bevond, door haar onrust en geteem zou lastig gevallen zijn.

WILLEM werd ondertusschen, bij het toenemen van zijne vorderingen, minder en minder bedacht omtrent de waarschuwingen, die BLOMMESTEYN hem gegeven had. Weldra begon de vorst te verslappen, en geheel ophoudende, nam het ijs in de stroomende wateren ongemerkt spoedig af: maar WILLEM liet niet na, zoolang 'er maar iemand op het *IJ* durfde te komen, in zijne onkunde, zich roekeloos op hetzelfde te wagen. BLOMMESTEYN had het van het begin af noodig geacht, om WILLEM van zijnen neger, PENNY, die ook wat rijden geleerd had, te laten vergezellen; denzelven, ten sterkste aanbevelende, om alle zorg voor zijnen jongen Meester te dragen, en hem daarvoor verantwoordelijk stellende. Op zekeren middag trok WILLEM BEELAARTS, schoon hem BLOMMESTEYN zulks nog in het voorhuis afried, uit hoofde dat het dien nacht sterk gedood had, 'er weder met PENNY op af, die verre in vlugheid en bedrevenheid in die kunst voor zijnen jongen meester onder deed. De schaatsen dus aangebonden hebbende, stapten zij, schoon zij geen schepsel op het ijs zagen, van wal af, van oogmerk zijnde, om naar het Tolhuis over te steken; maar eer BEELAARTS nog de palen van de Laag bereikt

had, sloeg hij met zijne eene schaats door het ijs henen, raakte aan het waggelen, en zonk weg in het afbrokkelende ijs, dat voor zijne zwaarte bezweek. De getrouwe PENNY was wel twintig of dertig voeten van hem af, daar hij achter aan kwam wraggelen; maar toch binnen weinige oogenblikken, in de nabijheid van het afgebroken ijs, waarin zijn jeugdige meester was weggezonden. Op het oogenblik is zijn besluit genomen, en zich vertrouwende op zijne zwemkunst, stort hij zich tusschen de schotsen neder, zonder te denken aan de belemmerende schaatsen, die aan zijne voeten klemden. Hij duikt neder en grijpt den reeds naar den grond gezonden jongeling, en door de sterkte zijner krachten, weet hij denzelfden weder naar boven te beuren, tot dat zij aan de oppervlakte van het water gekomen zijn. De op het geschreeuw van BEELAARTS reeds toegeschotenen schuiven, na zeer kort beraad, eene ladder op het ijs, waarop zich een Amsterdamsche jongen waagt, en stoutheid met vdrzigtigheid parende, tot den rand, van het vast wijder en wijder wordende gat, komt, 'mijn meester help, help mijn meester!' roept de getrouwe slaaf, en stuwt BEELAARTS vast voort, die nog even zooveel besef heeft, dat hij werktuigelijk zijne hand aan eene van de sporten van de ladder vastklemt, en zoo langs het ijs voortgesleept, geheel flauw en bleek als

een doode, roer- en beseffeloos, bij den wal wordt opgehaald - en naar eene herberg als een lijk op eene ladder wordt weggedragen.... De arme PENNY blijft vast in het brokkelig ijs rondzwemmen.... en men is in twijfel, of men moeite aan zal wenden, om hem bijstand te bieden - te meer, daar zich de redder van den jongen BEELAARTS, die, op zijn' buik voortkruipende, hem de ladder had toegeschoven, verklaarde, dat hij na bevestigd had gezien, hetgeen sommigen voor een sprookje hielden, maar dat het de duivel zelf was, die van onder het ijs alle zijne pogingen had aangewend, om den jongen Heer naar beneden te scheuren. - Gelukkig was 'er een Vriesche schipper bij, die dikwijls in Oost of West geweest was. Deze verzekerde, dat hij het geval van den wal af gezien had, en dat het niet de duivel was, die daar in het ijs rondzwierf, maar een moriaan, misschien wel de knecht van dien Heer, en dat, daar het toch een mensch was, hij wel de moeite wilde nemen, om met de ladder op het ijs voort te schuiven, om te onderstaan, of men ook dien man kon redden. - Daar deze Vries dit met alle eenvoudigheid, maar met het vuur van menschlievendheid, zeide, was hij zoo gelukkig, dat men hem behulpzaam was, met de ladder weder op het ijs te brengen - en hij schoof, als de vorige kruipende, en ook door andere vastgehouden, terwijl zij eene keten van menschen vormden,

de ladder aan PENNY toe, die haar gegrepen hebbende, op dezelfde wijze als zijn meester gered werd, maar met dit onderscheid, dat hij volkomen zich zelf bewust, zoo als hij tot den wal getrokken was, zich oprigtte, en toen zijne schaatsen los gesneden waren, onder het geschreeuw van: 'Mijn Meester, Mijnheer BEELAARTS, waar Mijnheer BEELAARTS is....' zoo in de herberg drong, waar hij denzelven uitgestrekt als een doode, voor een vuur van takkebossen, liggen zag.

Nu ontstelde PENNY, gaf een' gil - drong door de menigte weêr henen, en vloog, wat hij loop kon, naar het huis van den Heer BLOMMESTEYN.

Negende hoofdstuk.

Druipend nat, en in de grootste ontsteltenis, bereikte PENNY, met eene ongeloofelijke snelheid, de woning van BLOMMESTEYN, vloog de trappen van de stoep op, en schelde met zulk een geweld en hevigheid, dat 'er niemand in huis was, of hij sprong op van zijnen stoel. De deur werd hem zeer spoedig geopend, en zonder een woord tegen de negerin te spreken, die hem de deur open deed, stormde hij de zijkamer binnen, waar BLOMMESTEYN, met zijne vrouw en JETJE zat, en riep: 'Dood, Mijnheer! dood is hij...' en nu stortte hij voor de voeten van BLOMMESTEYN, ten einde adem en krachten, neder. - Mevrouw BLOMMESTEYN en hare dochter, vielen eensklaps van zich zelve.... en men had zooveel te stellen, om dezelve weder bij te brengen, dat 'er nog weinig acht op PENNY geslagen werd. - Daar de beide negerinnen en de blanke meid, zich bezig hielden, met, door allerhande riekende wateren, de beide bezwijm-

den, bij te brengen, schudde BLOMMESTEYN eenige malen den op den grond uitgestrekt liggenden neger, en werd nu eerst gewaar, dat zijne kleederen doornat waren. Het scheen ondertusschen, dat deze vrij geweldige aangreep, waarin de geest van den Planter, omtrent eenen slaaf de handen van BLOMMESTEYN bestuurd had, genoegzaam was, om hem bij te brengen, en krachten genoeg had ingestort, om naar een ander vertrek, met zijnen Heer, op diens streng geuit bevel, te vertrekken. 'Lompe Hond!' was het eerste woord, waarmee de onschuldige PENNY begroet werd, 'zeg, mij nu, zonder gebalk of gejammer, wat 'er van uw' Heer WILLEM geworden is?' En nu vertelde de getrouwe zwart, in het gebroken Hollandsch, alles wat hem en zijn' jongen Heer wedervaren was; 'hoe hij, maar vruchteloos, alle pogingen had aangewend, om eerst den jongen Heer het schaatsrijden af te raden; maar dat die daarvan niet af te brengen was; dat hij hem toen op een' kleinen afstand gevolgd was op schaatsen, en toen hij hem door het ijs zag zakken, hem was nagezwommen, en wat hij tot zijne redding uit het water had gedaan - en eindelijk, hoe hij hem als een lijk in de herberg, voor een groot vuur, had zien liggen, en zich gehaast had, wat hij kon, om dat aan Mijnheer en Mevrouw bekend te maken.' - 'Gij zijt en blijft toch een lompe kerel,' her-

haalde BLOMMESTEYN. 'Heb ik u daarom uit de West hier meêgenomen, omdat gij ons alle hier een' doodschrik zoudt aanjagen. Breng mij op het oogenblik naar de herberg, daar gij uw' Heer WILLEM gelaten hebt.' Eer echter BLOMMESTEYN het huis verliet, ging hij nog bij zijne vrouw en dochter, en gaf zeer beknopt een voorbereidend berigt van het gebeurde en haar tevens te verstaan, dat hij oogenblikkelijk alles zelf zou gaan onderzoeken, want dat hem het berigt van PENNY te verward was. In 't voorbijgaan nam hij den Heer BERGVELD mede, die misschien door zijne geneeskundige kennis nog van eenig nut bij WILLEM wezen, kon, indien dezelve, zoo als hij zich zeker vleide, zich nog in leven bevond. De herberg binnengetroden zijnde, op aanwijzing van PENNY, zag hij daar den jongen BEELAARTS, in eenen levenloozen staat, neder liggen, en, toen Doctor BERGVELD zelf eene lating beproevende, 'er geen bloed volgde, verklaarde dezelve, tot zijn leedwezen, dat, schoon alle de omstanders betuigden, dat hij bij het uithalen uit het water nog eenige blijken van leven gegeven had, 'er nu geen vonkske leven meer te bespeuren was. Hij raadde wel aan, om met vlugtige geesten, wrijvingen en verwarmingen aan te houden, maar hield zich verzekerd voor zich zelve, dat die pogingen vruchteloos zijn zouden.

Hij sloeg echter, als een uiterst middel, ter

verwarming, voor, dat zich iemand geheel zou ontkleeden, en met den drenkeling in een warm bed gaan liggen, digt met dekens bestopt. Allen aarzelden, maar de getrouwe PENNY, wien door BLOMMESTEYN dit aan het verstand werd gebragt, was, hoe vermoeid, oogenblikkelijk ook tot dezen dienst gereed.... en naauwelijks had hij een half uur met den drenkeling te bedde gelegen, of het bloed van de geopende ader begon te vloeijen: en hij hoorde een' diepen zucht, uit de borst van den dood gewaanden drenkeling. Met eene onbegrijpelijke blijdschap, schreeuwde nu PENNY: 'Leeft! leeft, Mijnheer!' - Nu schoten allen toe, en een luider zucht verraadde het nog wel diep verholen, maar toch nog daar zijnde, levensbeginsel, in de borst van den schijndooden jongeling. Toen werden alle de middelen herhaald, die tot aanblazing van het even ontglimmend vonkje levens kouden strekken, en na een half uur tijds, betuigde Doctor BERGVELD, daar BEELAARTS reeds eenige afgebroken woorden gesproken had, dat, wanneer het dus met zijne beterschap bleef voortgaan, hij nog voor den nacht met eene koets vervoerbaar wezen zou naar het huis zijner ouders.

BLOMMESTEYN had nu PENNY weder naar huis gezonden, met bevel, om de tijding te brengen, dat 'er zich hoop op het behoud van het leven van zijnen jongen meester op deed; hetwelk hij met de grootste vaardigheid volvoerde,

schoon hij het huis weder in eenen nieuwe opschudding bragt, en de aandoeningen van vreugde bij moeder en dochter, bijna dezelfde uitwerksels veroorzaakten, als die van schrik. Evenwel werden deze getemperd, daar zich de Proponent BLOMMESTEYN, op het gerucht, naar zijns broeders huis begeven hebbende, daar tegenwoordig was, en ook ALIDA WESTENDAAL, de oudste aangehuwde dochter van ANTJE WYNSTOK, die van tijd tot tijd met de jonge Juf vrouw BEELAARTS verkeerde. De eerste gaf, door zijne wonderlijk ernstige aanmerkingen, toen de zaak zoo een' goeden keer genomen had, en de andere, doet het zichtbaar gevoelig aandeel, dat zij in de blijdschap van de moeder en zuster des dood gewaanden jongelings nam, eene gepaste afleiding, terwijl het verlangen naar de terugkomst van den jongen BEELAARTS algemeen was, en ieder rijtuig, dat men van verre hoorde, voor dat gehouden werd, waarin de genoegzaam tot het leven opgewekte jongeling gezeten was. Na uren wachters, hield eindelijk eene koets, die geer langzaam kwam aanrijden, voor de deur stil, en nu vloog Mevrouw BLOMMESTEYN, ondanks hare zwakheid, ondanks alles, wat zij de laatste uren had uitgestaan, naar het voorhuis, door hare dochter gevolgd, en verwelkomde, met eene sprakelooze blijdschap, den nog doodelijk bleeken en waggelenden zoon, die door BLOMMESTEYN en Doctor

BERGVELD ondersteund naar de zijkamer geleid werd. De jonge Juffrouw ALIDA WESTENDAAL was ook zoodanig getroffen, op dit gezigt, dat haar de tranen met geweld uit de oogen sprongen, en hare hartelijke gelukwensch scheen BEELAARTS geheel niet onaangenaam in het oor te klinken, ten minste behagelijker dan die van zijnen oom FREDERICUS CHRISTOPHORUS, schoon dezelve in twintigmaal meer woorden begrepen was, dan die van Juffrouw WESTENDAAL.

Nadat BEELAARTS eenigen tijd had gezeten, en zijne moeder hem met een aantal, zoo nuttelooze als onverstandige vragen vermoeid had, zeide hij eindelijk: 'o Laat mij toch een weinig met rust, moeder! want ik Kan 'er u niets meer van zeggen, niets meer van verhalen; en moet ik er nog wat van zeggen; wel wees dan daarmee te vreden, dat ik betuig, dat ik aan niemand in de wijde wereld meer verpligting heb, dan aan den goeden PENNY, die mij dezen dag tweemaal het leven heeft gered; eerst toen hij mij, als ik reeds naar den grond gezonken was, weder boven bragt - en die naderhand, toen 'er niemand gevonden werd, welke den afkeer tegen eenen drenkeling zooverre kon overwinnen, oogenblikkelijk besloot, om door zijne medegedeelde ligchaams - warmte, de laatste proef aan mij te nemen, en dus aan mij den grootsten liefdedienst bewees....

Kortom, de brave PENNY moet beloond worden....'

BLOMMESTEYN bevestigde alles, wat BEELAARTS gezegd had, en weidde op zijne wijze ook hoog uit in den lof van dien negerslaaf. 't Is maar jammer,' voegde 'er zijn broeder de Proponent bij: 't is maar jammer, dat het een ongedoopte Heiden is.' En nu kon de jonge Juffrouw WESTENDAAL niet nalaten, om 'er zeer snel op te laten volgen. 'En met uw welnemen, Mijnheer BLOMMESTEYN! mij dunkt, dat zulk een Heiden wel tegen twintig Christenen van de gewone soort kan opwegen....' 'Juist,' zeide BEELAARTS: 'juist, Juffrouw WESTENDAAL!... ik hoop te maken, dat de goede jongen, zoo lang hij leeft, altijd wel verzorgd is, en nooit eenig gebrek lijdt....' 'En ik,' zeide oom FREDELICUS CHRISTOPHORUS, 'ben genegen, om hem dezen winter, ten ware, dat ik elders beroepen werd, in de waarheden te onderwijzen, dan zal hij, hoop ik, nog wel te regt komen, en van zijn blind ongeloof gered worden.'

Doctor BERGVELD, die zich inmiddels bezig gehouden had, om aan Mevrouw BLOMMESTEYN en hare dochter, het noodige voor te schrijven, om, zooveel mogelijk, de kwade gevolgen van den schrik en der aandoeningen op hare gestellen af te weren, geraakte met BLOMMESTEYN in een gesprek, dat van al het akelige eene zeer goede afwending verschaft, bestaande in een

ontwerp, dar BERGVELD sinds eenigen tijd gevormd had, om, bijzonder ter herstelling van de gezondheid van Mevrouw BLOMMESTEYN, in het aanstaande voorjaar, een uitstapje naar *Braband* te doen. Dit voorstel viel uitmuntend in den smaak der meesten, behalve in dat van broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, welke verklaarde, dat hij zich van de partij moest verschoonen, uit hoofde, dat zijn heilig dienstwerk het waarschijnlijk niet toe zou laten; en ten andere, dewijl hij een' afkeer had, om zich in een land op te houden, waar de Katholieke Leer de praedominerende was, 'Gij zoudt dan,' zeide Doctor BERGVELD, 'waarschijnlijk liever een buitenstapje naar *Geneve* doen?.... maar om daar te komen, zonder hier of daar een Roomsens territorium over te moeten, dat zou vrij wat in hebben.'

Nu ging het verder, zoo als gemeenlijk, althans hier te lande, aan het hoekje van den haard; zonder eenigzins in rekening te brengen, de onaangenaamheden en ongemakken, grootere en kleinere, die aan het reizen onasscheidelijk verknocht zijn, schilderde men dat reisje met alle mogelijke bekoorlijkheden van weder, wegen, voertuigen en herbergen. Evenwel, BLOMMESTEYN zelf maakte zich hier aan niet schuldig, te meer, daar het voor hem, zelfs bij den eersten voorslag, die 'er toe gedaan was, een zeer onaangenaam gevoel veroorzaakte, dat zijne huisvrouw, ontwijfelbaar, zijne reisge-

noot wezen zou, en dit zou genoeg zijn, om bijna al het behagelijke van die reis weg te nemen, daar hij zich toch nooit gelukkiger gevoelde, dan wanneer hij op een' zoodanigen afstand van haar verwijderd was, dat haar gelaat en gedaante buiten het brandpunt van zijn gezigt, en het geluid harer stem buiten het bereik van zijn gehoor viel.

BLOMMESTEYN bleef dus, schoon hij, zoo door den handel, dien hij voor zich zelf, van het begin af, dat hij zich aan den oever van de rivier *Suriname* nederzette, gedreven, als door het geen hij met de Weduwe BEELAARTS behuwelijkt had, het welk zeer aanmerkelijk was, een rijk man was, geworden, de straf lijden voor eene zoo onnatuurlijke vereeniging. Hij stelde zich, zoo veel mogelijk, schadeloos, door gezelschappen bij te wonen, en uitspanningen te zoeken, die hem, zooveel hij daarvoor vatbaar was, verstrooiing gaven, en, schoon zij hem al niet bij uitstekendheid voldeden, echter, van een voorwerp, voor eenige uren, dagelijks verlost, dat, van dag tot dag, schoon dit alleen, in zijne oogen plaats had, in walgelijkheid scheen toe te nemen.

Meest van allen schiep hij vermaak in het getrouw bijwonen van zeker gezelschap van Liefhebbers der Teeken- en Schilderkunst, bestaande uit zeer rijke en aanzienlijke Amsterdamsche Heeren, waarvan enkele Millioenen schat-

ten bezaten, en alle, waarbij ook BLOMMESTEYN zich reeds rangschikken mogt, tonnen gouds rijk waren; terwijl 'er ook zelfs Leden uit den Raad der Stad *Amsterdam* zich onder bevonden. Buiten deze, was ook tot Lid van het gezelschap aangenomen de om zijne uitstekende kunstvoortbrengsels toen reeds, en nu nog, beroemde Kunstschilder TROOST, die, vooral nadat hij het tooneel verlaten had, en geheel aan de Schilder- en Teekenkunst zich had toegewijd, bij alle lieden, gezien was, welke, of de edele kunst wisten te waarderen, of gaarne voor kunstkenners gehouden werden. Zeker bezat TROOST alleen meer ware kennis van het schoone en verhevene, dan alle die Heeren van het gezelschap, waarvan BLOMMESTEYN, bij genade van *Pictura*, een lid uitmaakte, te zamen genomen; terwijl hij ook een zeer aangenaam gezelschapsman was, door zijn natuurlijk luimig vernuft, dat niet weinig was opgekweekt geworden door zijnen voormaligen omgang met Tooneelspelers en Tooneeldichters, toen hij het Amsterdamsch publiek door die kunst vermaakte. Maar, schoon niet zoo arm, als vele zijner medebeoefenaars van de loffelijke Schilderkunst, was het echter 'er verre af, dat hij zich met den minstvermogenden van dat kransje in de goederen der fortuin of aanzien eenigzins kon meten.

Onder die Heeren bevond 'er zich vooral een, die van de zoogenaamde oude Amsterdamsche Patriciers-familien afstamde, altijd uit de hoogte op

TROOST nederzag, en, ondanks deszelfs verhevenen aanleg en talenten, niet vergeten kon, dat die TROOST toch eenmaal een Komediant geweest was, daaruit besluitende, dat hij eigenlijk slechts uit mededoogen in dat gezelschap werd toegelaten.

Uit de vroegere kennis, die BLOMMESTEYN, voor zijn vertrek naar de West, eenigermate aan TROOST had gehad, was 'er eene grootere gemeenschap tusschen hen beide overgebleven. Op zekeren avond, toen zij naar hun Kunstgezelschap gingen, ontmoette hem BLOMMESTEYN op eenen kleinen afstand van het huis, waar dien avond kunst zou vertoond, en alles, naar de gewoonte van dien tijd, met een' rijken en deftigen avondmaaltijd besloten worden. Na de gewone groete, zeide TROOST tegen BLOMMESTEYN; 'Mijnheer! 'er ligt mij wat zwaars op den krop, en ik zal geen rust of, duur hebben, voor dat 'er dat af is.... 'Ik stond op het punt om een briefje te schrijven, en geheel voor het gezelschap te bedanken.'

BLOMMESTEYN. Wel foei! foei! dat zou eeuwig jammer zijn. Gij zijt, naar mijn gedachte, het leven en de vreugd van ons gezelschap. Dat zeg en meen ik.

TROOST. Ik geloof u ten volle, en het is ook geheel niet om u, dat mij dit in het hoofd gekomen is. Ik wil mij volstrekt geene complimenten gemaakt hebben; dat is geheel de zaak niet

van TROOST; maar de ooren staan mij te digt aan het hoofd, dan dat ik van iemand velen kan, dat hij, omdat hij, van ouder tot ouder, Lid van de Regering van *Amsterdam* geweest is, de vrijheid straffeloos zou gebruiken, om gedurig op mij schimpschoten af te geven, als op iemand, waaraan niet te verbeuren is.

BLOMMESTEYN. 'Er is toch in onzen kunstkrans, waar wij nu heen gaan, 'er maar een, die van tijd tot tijd deze vrijheid gebruikt, de Heer L** namelijk.

TROOST. Hij doet het nooit meer, dan zoo dikwijls, als hij 'er gelegenheid toe zoekt of vindt, en hij is immers, niettegenstaande de gewigtige post, dien hij alleen om zijne afkomst bekleedt, een knaap, die nog minder gezond verstand bezit, dan de eenvoudige PENNY, dien gij van *Suriname* hebt meêgebragt - en wat de kunst betreft, zag hij, bij onze laatste bijeenkomst, niet eene teekening van ADRIAAN VAN OSTADE voor die van den *stommen* VAN KAMPEN aan?

BLOMMESTEYN. Maar wat wil dat alles nu zeggen? mijn lieve TROOST!...

TROOST. Ik zie het huis al van onzen gastheer, dus zal ik het u maar met weinige woorden zeggen: als die Heer L** van avond weder eene schrollende aanmerking op mij maakt, dan zal mijn naam geen TROOST blijven, of ik zal 'er wraak, zeer gevoelige wraak van nemen.

BLOMMESTEYN. Ik hoop toch niet, dat gij u aan hem met de vuist vergrijpen zult. Bedenk, dat hij Schepen van de stad is, en zijn oom regerend Burgemeester.

TROOST. Bekommer u daar geen oogenblik over. Ik heb wel andere middeltjes bij de hand; en waarom het de geheele Schepensbank wel laten zal mij een enkel hoofd - haar te beschadigen; maar gij zult zien, gij zult zien... En zoo stapten zij de stoep op van het huis, waar het gezelschap reeds goeddeels bij één was.

Niet lang waren zij 'er gezeten geweest, of de kring was voltallig, buiten den Heer L**, die voor een' vasten regel hield, om in dit gezelschap altijd, ten minste een half uur over den bepaalden tijd te komen, achtende het niet minde, dan pligtmatig, het gezelschap, hetwelk hij zeer met de tegenwoordigheid van zijn' Edelen Gestrengen persoon vereerd achtte, naar zijne komst te laten wachten. Dit hinderde allen, maar men had de kwalijk geplaatste inschikkelijkheid, om altijd die hoogmoedige patricische gril hulde te doen, en geene teekening te vertoonen, voor dat hij tegenwoordig was. TROOST sloeg voor, om, daar hij eene zeer rijke portefeuille had medegebragt, onverwijd te beginnen, dewijl het anders bezwaarlijk vallen zou, om alles behoorlijk te bezigtigen. Schoon de gastheer eenigzins aarzelde, drong TROOST hierop zoo sterk aan, en werd door BLOMME-

STEYN en nog twee of drie andere Heeren dermate ondersteund, dat de portefeuille voor het licht gekregen werd, en het geheel gezelschap rondom de tafel plaats nam, terwijl TROOST, zonder het minst verwijl, voortging met de afgifte der Teekeningen.

Naauwelijks waren de eerste Teekeningen rondgegaan, of de Heer L** kwam in het vertrek, en maakte, volgens zijne gewoonte, eerst eenen algemeenen diepen stijven groet tegens het geheel gezelschap, en ging toen, van den gastheer af, bij alle de Heeren in de rondte, onder vele betuigingen van deelneming, met handdrukken naar den welstand der familien van ieder vernemende, tot dat hij eindelijk bij TROOST gekomen, zonder hem de hand toe te reiken, zich tot hem als uit de hoogte nederbuigende, hem op den schouder sloeg, met de houding van eenen beschermheer, en met den toon van vernederende gemeenzaamheid, toevoegde: 'Goeden avond, TROOSTJE! Goeden avond, TROOSTJE!'

TROOST, die het 'er op gezet had, om dien verwaanden heden te trotseren, zeide eenvoudig: 'Goeden avond!' zonder dat hij 'er den titel van Mijnheer, of eenige andere onderscheidende benaming, bijvoegde. 'Van wien is de kunst?' vroeg de Heer L** aan den gastheer. 'Van niemand anders, dan van onzen algemeenen vriend, den Heer TROOST,' was het antwoord: 'Ha! ha! ei! ei!' zeide hij, zich

achteloos in eenen leuningstoel nedezettende, en zijne beenen over elkander henen werpende: - 'Ei! ei! nu, dan zal ik met zijn Edelheids hooggeachte permissie, eerst eene pijp stoppen... Ik moet zeggen, de Heeren zijn dezen avond bij uitstekendheid vroeg begonnen, met het bezigtigen van de kunst.... maar ik wil wel wedden, dat het een stukje van JAN STEEN.... ha! ha! ik wil zeggen, van KEES TROOST, is.... Waarlijk, ik vind het niet zeer verpligtend, dat men niet een momentje naar mij wacht; maar ik imputeer het niet aan den geëerden gastheer, of aan een' der andere Heeren, die zouden zeker de kleine conniventie wel gebruikt hebben, om een oogenblik te traîneren.... maar het is iemand, als TROOSTJE, niet kwalijk te nemen, dat hij zich niet op het *savoir vivre* verstaat. - Elke educatie heeft zoo zijne nuance. Die van een' schilder en een komediant differeert hemelsbreed van de educatie, van welke wij het geluk gehad hebben te jousseren. Enfin, men moet zich somtijds eenige bêtises getroosten.... 't Is jammer, dat men zich, om den wil van de kunst, somtijds te veel familiariseren moet met lieden, die niets van hunne wereld verstaan....' Nu kon TROOST zich niet langer geheel bedwingen, maar barstte uit, zeggende: 'Mijnheer L**. Ik heb nu al lang genoeg geduld gehad, en u ontzien, maar Mijnheer! het zal u berouwen, dat gij mij, naar uwe gewoonte, weêr

beleedigd hebt... mijn geduld is uit.... mijn geduld is uit... het zal u heugen, Mijnheer! mijn besluit is genomen.'

Nu begon de Heer L**, terwijl hij zich aan de tafel ter beschouwing nederzette, op eene tergende wijze, in lagchen uit te barsten, en zeide: 'Ik denk toch niet, dat Mijnheer TROOST mij tot een tweegevecht uit zal dagen: Nu, ik heb van de kunst van schermen nog wel zooveel geleerd, dat ik mij daar gerust aan wagen durf: en ik twijfel niet, of een der Heeren zullen, in zulk een penibel geval, wel mijn seconde willen zijn.'

'Schoon ik,' zeide TROOST tegen BLOMMESTEYN, hardop, onder het afgeven der Teekeningen, 'misschien zoo goed met den degen kan omgaan, als Mijnheer L**, ik laat het beslissen van geschillen, of zich van aangedanen hoon te wreken, door de edele vechtkunst als het laagste kanailje, aan de groote Heeren over. Ik heb wel beter middelen bij de hand, en die dieper en langer grieven, dan de schrap of de prik van een degen.'

De gastheer kwam nu, en met reden, tusschen beide, en legde zoowel de Heer L**, als TROOST, stilzwijgen over dit stuk op; waaraan zich beide partijen gedroegen - en noch onder de verdere kunstbeschouwing, noch onder den daarop volgende maaltijd, viel er verder iets voor, dat eenige stoornis baarde in den

omgang of tafelvreugde, daar gelukkig de Heer L** en TROOST zoo wijd van elkander geplaatst waren, dat zij zelfs elkander niet konden verstaan.

Toen het gezelschap was afgeloopen, en BLOMMESTEYN met TROOST op straat weder alleen waren, vroeg hem nu de eerste: 'Wat of hij toch voor had tegen den Heer L** te doen?' - 'Nu,' antwoordde TROOST, 'onder geheimhouding zal ik het u mededeelen. Is u vergeten, het geen 'er op de laatst vorige bijeenkomst van het Kunstkransje met den Heer L** gebeurd is? Is u vergeten, hoe hij toen door dronkenschap buiten staat was, om behoorlijk de deur van den gastheer uit te komen, nadat hij aan tafel vooraf, naar zijne gewoonte, verscheiden blijken van zijn onhebbelijk gedrag gegeven had? Te huis gekomen, heb ik nog dien eigen avond eenige schetsen van die kunstbijeenkomst gemaakt, waarin hij de kennelijke hoofdpersoon uitmaakt. Van de eerste oogenblikken, waarin alles stil en bedaard is, af, hem volgende tot de scheiding toe van het gezelschap, daar hij de deur uitstompelt, en de dienstmeid de fooi tusschen den doek, bij mistasting, inwerpt?.... Ik zal hem daarin zoo kennelijk vertoonen, dat hij het genoeg zal hebben, bij alle de Amsterdammers, die hem ooit gezien hebben, bekend te worden in zijn volle onhebbelijkheid, en als zoodanig, zal hij dan misschien, lang na onzen tijd

nog, bij een volgend geslacht bekend staan, als een Heer van geboorte en aanzien, maar die en geboorte en fatsoen, in zijne vriendenkringen, te grabbel gooide.'

'Ik kan niet zeggen,' zeide BLOMMESTEYN, 'dat uwe wraakneming gering is; maar hij heeft veel, zeer veel aan u verdiend, en dat, en meer verdienen al die trotsche Regeringsleden. Ik hoop alleen, dat gij mij in staat zult stellen, om die Stukken te zien.' - 'Dat zal ik, dat zal ik,' antwoordde TROOST, daar zij van elkander afscheid namen, 'en ik hoop ze zoo te maken, dat ze ook als kunst^(*) eene duurzame waarde behouden.

(*) Het zal sommigen Liefhebbers van kunst bekend zijn, hoe dit geval van TROOST op eene ware Anecdote rust, en hoe nog die uitvloeisels van eene gevoelige wraakneming van dezen kunstenaar, als eerste kunstkleinooden, bij eenen voornamen Vaderlandschen kunstverzamelaar berusten.

Tiende hoofdstuk.

Nadat nu de winter was geëindigd, besloot BLOMMESTEYN, om het plan van het reisje naar *Brussel* door te zetten, en schoon zijne huisvrouw niet veel gevolgen bespeurde van den balsemenden invloed van de lente, daar zij zich geheel niet aan de luchtsgesteldheid van *Holland* gewennen kon, was zij zooverre toch gevorderd, dat, indien men kleine dagreizen deed, Doctor BERGVELD niet anders kon verklaren, of zij was zeer wel in staat, om het voorgenomen togtje mede te doen, ja zelfs dat het misschien tot hare herstelling veel zou medewerken. Schoon BLOMMESTEYN niet onduidelijk te kennen gaf, dat hij ontevreden was over dit advis, was hij echter buiten staat, om Doctor BERGVELD, op welk een' goeden voet zij anders met elkander stonden, en schoon deze hem allen dank verklaarde schuldig te zijn, voor het uitstekend bestuur zijner Plantagiën in de West, tot een tegenovergesteld te overreden. Deze was in geene zijner betrekkingen, en

vooral in zijne praktijk als Geneesheer, door eenig beginsel van eigenbelang of vriendschap te bewegen: hij had van zijnen oom BERGVELD, als het ware, die naauwgezette braafheid geërfd, en was een zoo gemoedelijk Geneesheer, als deze eenmaal een eerlijk Advokaat.

Te meer reden had Doctor BERGVELD, om op deze reis BLOMMESTEYN door zijne huisvrouw te laten vergezellen, omdat hem in het zekere ter kennis gekomen was, dat BLOMMESTEYN sinds korten tijd eenigen omgang gekregen had met eene Madame BRITTONI, die drie of viermalen staande dien winter, in een gezelschap van aanzienlijke liefhebbers der muziek, tegen groot geld, hare zangkunstige bekwaamheden had laten hooren: en, behalve die kunst, buiten twijfel, vele bekoorlijkheden bezat, geschikt om het hart der mannen te kluisteren. Zij was, schoon niet lang, eer van eene rijzige dan korte gestalte en in den bloei harer jeugd; hare groote licht bruine oogen fonkelden bij elken blik met eenen vermeesterenden gloed; de bruinachtige tint, die haar gelaat bedekte werd naauwelijks bespeurd door de regelmatige schoonheid harer wezenstrekken, en het scheen, dat de bevalligheden op hare lippen dartelden, niet alleen bij haren zang, maar bij ieder woord, door hare welluidende stem uitgesproken. De schoonheid van hals en boezem liet zij alleen zooverre der mannelijke nieuwsgierigheid te-

genblinken, als geschikt was, om de verbeelding hooger denkbeelden te doen vormen, dan de ontsluiting zou verwezenlijkt hebben, terwijl hare sraai geronde armen, teedere handen en schoon gevormde vingers nieuwe bevalligheden ontwikkelden, wanneer zij de snaren der harp tokkelde. Zij had in het kort de gaven der natuur door de kunst zoodanig veredeld, dat zelfs de kunst bedekt was, en hare koketterij was zoo sijn van schakels, als weleer de draden van het net, door het vernust van OVIDIUS geschilderd, als door *Vulcanus* gesmeed, om *Mars* en *Venus* mede te omwoelen^(*).

(*) Men herinnere zich hier deze fraaije beschrijving:

- - *graciles ex aere catenas*
Retiaque et laqueos, quae lumina fallere possint,
Elimat, non illud opus tenuissima vincant
Stamina, non summo quae pendet aranea tigno
Ut leves tactus, momentaque parva sequantur.
 Met. IV. 176.

Volgens VONDEL:

Hy smee en vylt terstond een net van yzerdraeden,
 Zoo dun, dat niemants oog dit zien kan en verraden.
 Het synste dundoek en het dunste spinneragh
 Dat aan de balken hangt, is grof, bij zulk een slagh
 Van webbe: want geen hant noch vinger kan het voelen,
 En 't is onhandelbaar.
 HERSCH. IV. B. bl. 104.

Madame BRITTONI in het kort, had alle gaven van schoonheid, bevallig- en lieftalligheid, alle talenten van vernuft en verstand, behalve nog zeer vele voortreffelijke aangeleerde of opgekweekte kundigheden; alleen ontbrak haar niet het gevoel voor, maar - de uitoefening van zedelijkheid. De eenige palen, die zij hare geweldige hartstogten stelde, waren die van noodzakelijkheid en van het juist begrip, dat zij koesterde wegens het waar genot der zinnelijkheid, dat, uitgestrekt buiten de perken van matiging, korter duurt, en door overbodige verzadiging smakeloos, ja walgelijk wordt.

Met deze zoo gevaarlijke vrouw was BLOMMESTEYN naauwer in kennis geraakt, daar hij haar uitnoodigde, om zijne dochter HENRIETTE, die eenigen aanleg tot de zangkunst had, daarin tot zeer hooge prijzen, lessen te geven: bij welke gelegenheid zij meermalen bij BLOMMESTEYN 's avonds was blijven eten, wanneer zij den lust en vreugde van den disch uitmaakte, aan welken de Heer BERGVELD ook van tijd tot tijd tegenwoordig was, wien het niet aan wereld en menschenkennis ontbrak, en die meende opgemerkt te hebben, dat 'er wel kleine, maar toch zekere, gemeenzaamheden tusschen haar en BLOMMESTEYN plaats hadden, die op meerdere kennis aan elkander steunden, dan uit deze zoo enkele ontmoetingen konden geboren worden. BERGVELD wist ook, dat Madame BRITTONI

voornemens was, naar *Brussel* te vertrekken, en hoe haar zeker door BLOMMESTEYN eene plaats in de reiskoets zou worden aangeboden, wanneer Mevrouw BLOMMESTEYN niet mede van de partij was. Hij meende, dat hieruit naauwere en naauwere betrekkingen tusschen BLOMMESTEYN en Madame BRITTONI zouden voortkomen, welker gevolgen hij zoo al niet verderfelijck, ten minste zeer gevaarlijk voor zijnen vriend BLOMMESTEYN rekende.

Niettegenstaande Mevrouw BLOMMESTEYN van haar plan, om mede naar *Brussel* te gaan, niet was af te brengen, vooral toen zij daarin door den raad van haren geneesheer versterkt werd, wilde het BLOMMESTEYN zoo schikken, dat Madame BRITTONI, vooral om zijne dochter ter reisgenootte te strekken, eene vijfde plaats in de ruime reiskoets zou aangeboden worden, hetwelk zich ook nog al gemakkelijk zou vlijen, daar JETJE zeer slank en WILLEM ook tamelijk mager was. Schoon dus Doctor BERGVELD niet geheel zijn oogmerk bereikte, hij voorzag toch nog iets meer goeds uit de aanhoudende tegenwoordigheid van Mevrouw BLOMMESTEYN, dan hij vreesde uit hare volstrekte afwezigheid staande al den tijd, welken die reis duren kon.

Met regt had ondertusschen BERGVELD BLOMMESTEYN verdacht gehouden, als niet geheel onverschillig te zijn, omtrent Madame BRITTONI, die hem in hare strikken gewikkeld had

strikken, welke het zelss een' man van grootere schranderheid en van beklonkener zedelijkheid, dan BLOMMESTEYN, moeilijk zou gevallen zijn, te ontvlieden. Tot nog toe was echter die verbodene verkeering maar in de geboorte, hebbende eene onschuldig en ongezocht voorval gelegenheid gegeven, om deze gemeenzaamheid daar te stellen. Op een' der avonden, dat BRITTONI gezongen en op de harp gespeeld had, in een daartoe elders aangelegd gezelschap, was het tamelijk koud, en Juffrouw JETJE drong 'er op aan, dat Madame BRITTONI door haren vader, zich in de koets zou laten brengen aan het Logement, dat van daar vrij afgelegen was, en dat zij zich met haren broeder WILLEM, wel spoedig naar hun huis, dat zoo nabij was, te voet begeven zou. Dit vond Madame BRITTONI zeer inschikkelijk van haar beminneijk JETJE - en bij het einde ging BLOMMESTEYN met de toegejuichte en aangebedene BRITTONI in de koets, en zij reden op een' vollen draf naar het verblijf van die Dame, dat in het Logement de *Doelen* was. BLOMMESTEYN bewees haar alle beleefdheden, en hare hand grijpende bij het uitstappen van de koets, verbeeldde hij zich, dat zij die sterker en teederder toeneep, dan alleen ter harer ondersteuning en bijstand noodzakelijk was: hij bedroog zich niet; het was meer dan verbeelding.... Geenszins was BRITTONI ontglipt, met welk eene gevestigde aandacht hij haar den

geheelen avond had waargenomen; zij had ook eenige malen het ellendig voorwerp gezien, dat hij zijne vrouw noemde, en daarenboven was hij (en dit deed bij haar alles af) een rijk koopman, en een vogel, waarvan wat te plukken viel. Zij noodigde hem, die zoo weinig noodiging behoefde, nu om haar naar hare kamer te volgen, waarop hij den koetsier bevel gaf, om een eindwegs om te rijden, opdat de paarden niet zouden bevangen raken. - Dit geschiedde, en BLOMMESTEYN ging met BRITTONI naar hare zeer fraai gemeubileerde kamer, waarin een roode zijden sophia stond, met gouden franje omzet. Zoodra als zij het vertrek binnengetreden was, geliet zij zich, als zeer vermoeid te zijn, en liet zich op eene zeer ongedwongen wijze, op de sophia nederglijden, schoon zij dit alles met oogmerk zoodanig inrigtte, dat zij, in eene zeer bevallige en aanlokkelijke houding, de veelvoudige schoonheid van hare gestalte openbaarde. Dit deed op BLOMMESTEYN de bedoelde uitwerking, en hij kon niet nalaten haar te betuigen, dat hij haar de schoonste vrouw vond, die hij ooit gezien had, en met eene zeer groote gramstorigheid 'er bijvoegde: 'Welk een verschil tusschen u, en het hatelijk wijf, waaraan ik door het huwelijk ben vastgekoppeld.'

Madame BRITTONI. *(met een' grimlach, die volkomen het tegendeel van hare woorden te*

kennen gaf.) Vindt gij Mevrouw uwe beminde zoo leelijk? Dat kan ik juist niet zeggen. Naar hare jaren vind ik ze eene heele lieve frissche vrouw.

BLOMMESTEYN. ô BRITTONI! BRITTONI! ik moest u niet beter verstaan.... ik moest niet begrijpen, dat gij mij volkomen gelijk geest....

Madame BRITTONI. Foei! foei! het zou mij wel passen een' gehuwd man (*op een' spottenden toon*) gelijk te geven, als hij mij prees, ten koste van zijne zoo beminnelijke huisvrouw.... [haar gelaat half met hare hand, als of zij zich schaamde, bedekkende] ik schaam mij zelfs, dat ik zulke woorden uit uw' mond gehoord heb.

BLOMMESTEYN. (*op een' half bedeesden en zeer verslagenen toon*) Laten wij dan hier van afstappen, maar, beminnelijke BRITTONI! hoe gelukkig zou ik zijn, indien ik mij altijd bij u mogt bevinden!

Madame BRITTONI. (*met eene schalkachtige verwondering*) Altijd, altijd bij mij, Mijnheer?

BLOMMESTEYN. Gij bedenkt zeker niet, wat gij zegt; of gij wilt mij niet begrijpen.

Madame BRITTONI. Nu, als gij dat dan zoo gelukkig vindt, dan zijt gij dit oogenblik regt - regt gelukkig.

Dit zeggende, rees zij met groote levendig-

heid op, schelde, en deed eene slesch Champagne wijn geven, en terwijl deze gehaald werd, zeide zij: 'Waarlijk gij zoudt mij wel voor eene zeer onvriendelijke gastvrouw houden; en het zou mij eeuwig spijten, dat een Heer, die, ten koste zelfs van zijne dierbare gemalin, van mij zulke verhevene denkbeelden koestert, mij achter mijn' rug van ongastvrijheid kon beschuldigen.

BLOMMESTEYN. U beschuldigen, u beschuldigen... [met een werd de wijn binnen gebracht, en de knecht vertrokken zijnde, ging hij voort] Madame BRITTONI! u beschuldigen, die mij alles, alles zijt.

Madame BRITTONI. Dat is te veel, veel te veel; kom, kom begraven wij dat verschil in dezen dronk der vriendschap; [zoo sprekende, reikte zij hem een vol geschonken glas toe, in dier voege, dat het niet missen kon, of hij moest hare hand aanraken] nu dan, op onze vriendschap, op de duurzaamheid onzer vriendschap... Mijnheer BLOMMESTEYN!

Geheel was BLOMMESTEYN betooverd door de wijze, waarop zij dit uitsprak, en greep, nadat hij het glas had aangenomen, hare hand, bragt dezelve aan zijnen mond, en drukte daarop een' kus.... 'O!' zeide nu grimlagchende de looze BRITTONI. 'Dit is dan het zegel onzer vriendschap, niet waar?....' BLOMMESTEYN wilde antwoorden, maar de knecht meldde, dat de

koets vóór was; de komst van den knecht vermeerderde zijne verwarring, die Madame BRITTONI bespeurende, den knecht toevoerde: 'Mijnheer zal op het oogenblik komen...' [zich tot BLOMMESTEYN wendende] nu nog een glas van dankbaarheid voor uwe goede te huisbezorging...' 'Ja! ja!' zeide BLOMMESTEYN, 'ik moet heen... ik moet heen... naar mijne gehate...' 'Foeil foeil!' zeide BRITTONI, 'hare hand op zijnen mond leggende, en zoo het woord afbrekende: 'moet gij, omdst gij mij uwe vriendin acht, die goede vrouw zulke onaardige namen geven?' - 'Ik weet niet,' zeide BLOMMESTEYN, 'of gij ernstig spreekt of niet.' 'Dat behoeft ook niet,' was haar antwoord; terwijl het echter BLOMMESTEYN duidelijk genoeg bleek, dat zij geenszins den kus, welken hij op hare hand, die hem kwanswijs den mond sloot, drukte, euvel duidde. En na eene omhelzing en nog een' kus, verliet BLOMMESTEYN de verleidelijke kokette, die hare zegepraal volkomen zeker achtte. Terwijl BLOMMESTEYN met de koets, die hij bevolen had aan den voerman, dat hij snel voort zou rijden, daar henen rolde, juichte BRITTONI zich zelve toe, zich voorspellende, dat zij als eene andere *Danaë*, schoon niet in een en toren opgesloten, niet door *Jupiter*, maar door dezen *Plutus* een' regen van goud, in haren schoot, zou ontvangen.

BLOMMESTEYN was door verrukking over zij-

ne gewaande zegepraal (want hij was eigenlijk de overwonnene) geheel buiten zich zelve, en, schoon hij zich wel meer begon te beschuldigen, dat het zoo niet was, als het behoorde, hoe nader hij aan zijne woning kwam, hij verontschuldigde zich zelve terstond weder, toen hij te huis gekomen en zijne huisvrouw onder de oogen krijgende, haar bij de waarlijk schoone en bevallige BRITTONI vergeleek.

In het kort, het was sedert dit tijdstip, dat BLOMMESTEYN van tijd tot tijd, zijne bezoeken bij Madame BRITTONI herhaalde, evenwel op eene bedekte wijze, en, daar de looze kokette 'er verre af was, van hem hare gunsten anders dan op eene bepaalde en asgemeten wijze toe te staan, wist zij juist daardoor de begeerte van BLOMMESTEYN te prikkelen, en door kleine trapswijze inwilligingen, zijne hoop te vleijen; terwijl hare voorgewende kieschheid en kuischheid, waarop BLOMMESTEYN allengskens, zoo hij waande, zegepraalde, hem eenen hooger prijs deden stellen, op elke door hem gemaakte vordering. Geenszins was hij doorzigtig genoeg, om te bemerken, dat hare als afgewrongene en tegen haren dank ontvallene verklaringen van zekere genegenheid te hemwaarts, doch waartegen haar verstand en hart opkwamen, loutere gemaaktheid waren, ja niet anders dan streken, om hem vaster en vaster aan zich te verbinden, en dieper en dieper in ee-

nen ongeoorloofden minnehandel in te wikkelen.

't Is geheel mijn oogmerk niet, BLOMMESTEYN op dit schandelijk doolpad, en deszelfs slingeren te volgen, en daarbij de tooneelen van toenemende wulpschheid en ontucht af te schilderen, waaruit, met welke terughouding gemaald, onwillekeurig vonken zouden afschitteren, die vooral in het hart der jeugd vlammen veroorzaken, dikwerf daarin niets minder stichtende, dan eene bijna volkomene verwoesting der zedelijkheid. Zooveel moesten wij echter van het ontstaan dezer neiging, en de eerste inwilliging van dezen buitensporigen hartstogt zeggen, vooral om te doen blijken, hoe bij BLOMMESTEYN die grondslagen van godsdienstigheid en zedelijkheid ontbraken, welke in den kring van den deftigen burgerstand, waartoe BLOMMESTEYN toch behoorde, in vroegere eeuw, zoo algemeen de steunsels waren van die ingetogenheid en matiging, zelfs van den geweldigsten der hartstogten. Deze grooter trap van zedelijkheid en godsdienstigheid deed juist, tot dit tijdperk toe, den middelstand van het Nederlandsche Volk, waaruit men eigenlijk het volkskarakter moet opmaken, uitblinken in eene reinheid en getrouwe inachtneming der huwelijksrouw, waarbij geen der beschaafde volken van *Europa* halen kon. Dit verloop van zedelijkheid van dezen voorheen zoo uitgebreiden en eerbiedwaardigen stand des Nederlandschen

Volks deed hetzelfde natuurlijk meer en meer dalen tot de laagte, waarop de nabuurvolkeren finds lange gestaan hadden, of vroeger dan dit volk gezonken waren. Deze afwijking heeft zeer natuurlijk eenen nadeeligen invloed gehad op het volkskarakter, en hetzelfde, bij het verlies van oorspronkelijkheid, tot weekelijkheid en verwijfdheid doen vervallen, schadelijk vooral bij een volk, door deszelfs oorspronkelijke koelheid minder, dan volkeren van een' vuriger aard, geschikt, om, eens ontaard zijnde, de veerkracht, tot een eigendommelijk bestaan onmisbaar noodig, te behouden.

Dan keeren wij na dezen uitstap tot BLOMMESTEYN terug, daar hij bezig is met de voorbereidsels tot de Brusselsche reis te maken, Het gezelschap werd door zijne bewerking vermeerderd, met de oudste voordochter van Mejuffrouw WESTENDAAL, en door deze vermeerdering wist het BLOMMESTEYN daarheen te sturen, dat men, ter bevordering van eene onbekrompener zitplaats, in de reiskoets, waarin men toch met vijf personen reeds gedrongen zou gezeten hebben, nog een rijtuig voor twee personen aanlegde, hetwelk BLOMMESTEYN voorhad meest te bezigen voor zich zelve en Madame BRITTONI, schoon hij bij het ontwerpen zich verluiden liet, dat dan de jonge Juffrouwen, daarmede bedoelende zijne voordochter, en de dochter van den Heer WESTENDAAL en somtijds ook zijn zoon, bij beur-

ten hem gezelschap zouden houden: maar toen de reis dadelijk aanging, viel deze schikking heel anders uit. Mejuffrouw WESTENDAAL, een teeder meisje zijnde, ging mede onder voorwaarde, dat zij zich zooveel mogelijk voor den schadelijken invloed der lucht zou in acht nemen, dus was voor dezelve de reiskoets oneindig geschikter, dan het open rijtuig. Juffrouw BEELAARTS was nog zoo weinig aan het Hollandsch klimaat gewend, dat zij zeer ligt aan verkoudheden was blootgesteld, waarom voor haar ook de reiskoets verre de voorkeur moest gegeven worden; terwijl de jonge Heer BEELAARTS met zijn' vader BLOMMESTEYN, niet wel op het open rijtuig kon plaats nemen, en dus vier vrouwen, zonder mannelijken beschermer, in de reiskoets laten. Dus was niets natuurlijker, dan dat Madame BRITTONI, bij aanhoudendheid, op het reisje naar *Brussel*, BLOMMESTEYN op het ander rijtuig vergezelde, waardoor ook Mevrouw BLOMMESTEYN geen bijzondere reden van jaloezij opvatte.

Daar men echter, om de zwakheid van Mevrouw BLOMMESTEYN, zeer korte dagreizen deed, en langzaam reed, was dit togkje te meer geschikt, om den verboden minnehandel tusschen BLOMMESTEYN en Madame BRITTONI te bevorderen, waardoor dan ook, eer zij nog te *Brussel* waren aangekomen, reeds het vast besluit door Madame BRITTONI genomen was om, in plaats van verder naar *Frankrijk* te rei-

zen, naar *Amsterdam* terug te keeren, waar BLOMMESTEYN baar beloofde, voor eene woning en onderhoud te zullen zorgen, zich tevens verbindende, om, gelijk toch waarschijnlijk wel spoedig gebeuren zou, zoo zijne tegenwoordige vrouw kwam te sterven, Madame BRITTONI tot zijne wettige huisvrouw te nemen, waartoe hij zich bij handschrift, bij wijze van trouwbelofte, verbond.

Staande dit reisje, nam de gezondheid van Mevrouw BLOMMESTEYN, tegen het gevoelen van Doctor BERGVELD, aanmerkelijk af, en zij was genoodzaakt om overal, waar zij vertoefden, zoo als te *Utrecht*, den *Bosch*, *Breda* en *Antwerpen*, in stede van die plaatsen te zien, zich in de onderscheiden Logementen op te houden, zonder een voet buiten de deur te zetten. Schoon hare ongesteldheid zelfs zoo ontzettend toenam, dat zij te *Brussel* gekomen, onmiddellijk, te bed moest gaan en hetzelfde houden, belette dit echter geenszins BLOMMESTEYN om met haar' zoon, Madame BRITTONI en de jonge Juffrouw WESTENDAAL, (want de jonge Juffrouw BEELAARTS paste hare moeder op) de schoonheden van *Brussel*, en deszelfs ommestreken te beschouwen. - Nu eens bezochten zij het oude Hof, dat toen nog in volle heerlijkheid zich vertoonde, als een oud en deftig gebouw, dat eeuwen kon gestaan hebben, indien niet eenige jaren later (1731) een geweldige brand, hetzelfde tot de grondslagen vernield had. Hier

herinnerde zich BLOMMESTEYN, daar toch nog het gevoel van Hollander niet geheel in hem was verstompt, dat eenmaal de Nederlandsche Edelen, met BREDERODE aan het hoofd, het bekende smeekschrift aan de Aarts-Hertogin MARGARETHA, overleverden. - Op een' anderen tijd vertoefden zij, in het Park wandelende, bij eene grot met een fontein - waar zich een beeld van marmer in eene liggende en lezende gestalte vertoonde, waarbij een omschrift gevonden werd, dat Czaar PETER DE I. op den 16den April van het jaar 1717. dat water, na goed geplengden wijn, veradeld had. - Bij het gezicht hiervan, vroeg Juffrouw WESTENDAAL aan BLOMMESTEYN: 'Of dat diezelfde Keizer was, met wien hij en hare moeder, buiten *Haarlem*, toen zij beide nog ongetrouwd waren, in gezelschap waren geweest?' 'er zeer eenvoudig bijvoegende, nadat BLOMMESTEYN dit met een vrij koel ja beantwoord had. 'o, Mijnheer! Dikwijls heeft mijne moeder mij verhaald, welk een genoegen zij toen had gehad, en dan dat geval met dien ring, dat gij zeker ook nog wel weten zult...' 'Ja, ja,' hernam nu BLOMMESTEYN, 'ik herinner het mij klaar, alles zeer klaar....' meer kon hij niet zeggen; want nu stonden eensklaps verscheiden beelden van het verledene voor zijn geest, en bovenal dat van ANTJE WYNSTOK. Nu herinnerde hij zich, hoe gelukkig hij toen was, en voor een oogen-

blik verloor Madame BRITTONI, aan zijne zijde, alle hare bekoorlijkheden. Het pijnlijke van zijn gevoel was zoo zichtbaar, dat deze hem grimlagchende toesluisterde: 't Is of die herinnering fronsels op uw voorhoofd doet geboren worden?... 'Neen! neen!' zeide BLOMMESTEYN... maar hij had het zoover niet gebragt in het veinzen, of dezelve klonken voor de doorzigtige BRITTONI even als ja, ja. Als in een oogenblik zag nu BLOMMESTEYN hoeveel hij achteruit geraakt was, en schoon zijn gevoel van zedelijkheid zeer veel van het sijne verloren had, was het toch niet zoo verstompt, of door een onverwachten schok als dezen, ontwaakte het besef van zijne onwaarde; doch spoedig weder verdween dit door een' lonk of vriendelijke toespraak van BRITTONI. - Dan bewonderden zij het uitmuntend metalen Standbeeld van den Prins KAREL van *Lotharingen*, en het Raadhuis beschouwende, op de spits van den toren, die meer dan 360 voeten hoog is, het kolossale Standbeeld van ST. MICHIEL, dat Van gebronsd koper, schoon 17 voeten hoog, met den draak onder zijne voeten, echter ten windwijzer verstrekke. Aangenaam was hun ook het beschouwen der zoo menigvuldige met fraai beeldwerk versierde Fonteinen, door de stad verspreid. Bij het bezoek van de kerk, aan ST. GUDULA geheiligd, op een' berg gesticht, moesten zij 39 trappen opklimmen, bij den ingang aan de eene zijde, doch aan de andere zijde dezelve

uittredende, bevonden zij zich gelijk met den grond; terwijl het eenvoudig Gottisch gebouw niet had nagelaten eenen diepen indruk te baren, en bovenal de door HENDRIK VERBRUGGEN van *Antwerpen*, zoo kostbaar gebeeldhouwde predikstoel, waarop de uitdrijving van ADAM en EVA uit het Paradijs, met zeer veel omslags was afgebeeld. Zij lieten ook de onderscheiden Kapellen dier aanzienlijke Hoofdkerk niet onbezigtigd; bijzonder bewonderden zij de zwart marmeren begraafplaats in een derzelve, waarop een koper gebronsde leeuw lag, die niet minder dan zes duizend ponden wegen zou. Toen zij de stedelijke boekerij bezochten, kon BLOMMESTEYN den wensch niet smoren, dat hier zijn broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS mogt zijn, om zijne geleerde kennis te vermeerderen, vooral toen hem de Bibliothecaris verhaalde, dat men 'er behalve 80,000 boeken, nog 2000 handschriften vond, en daaronder dat van een' Griekschen Bijbel.

Het meest vermaak schepte echter BLOMMESTEYN in de wandelingen door het park, daar, behalve deszelfs uitstekende schoonheid, Madame BRITTONI hem aanhoudend op die wandelingen vergezelde, en zich vaster en vaster van zijn' persoon verzekerde.

Elfde hoofdstuk.

De staat Mevrouw BLOMMESTEYN werd van dag tot dag, al bedenkelijker en bedenkelijker, en een der kundigste artsen uit *Brussel* verklaarde, binnen weinige dagen, aan BLOMMESTEYN, dewijl die sprak, om naar *Holland* terug te keeren, dat aan die verplaatsing niet kon gedacht kon worden, dewijl de gevolgen daarvan zeker doodelijk zouden zijn. Zij was zoodanig verzwakt, en het overblijfsel harer krachten zoo gering, dat hij zelfs duchtte, dat, met alle mogelijke oppassing en pleging, haar leven bezwaarlijk langer dan drie weken zou kunnen gerekt worden. Waarom dan BLOMMESTEYN ook besloot, om hun verblijf in *Brussel* nog eenigen tijd te verlengen, daar hij, schoon hem de tijd der groote verhuizing van zijne vrouw volstrekt onverschillig was, ja, hoe eer die inviel, des te aangenamer, echter geenszins onder de verdenking wilde liggen, als of

hij iets ter bespoediging van denzelven had toegebracht.

Hij onderrigtte zijne voorkinderen van dit vonnis van den Brusselschen Doctor, hetwelk beide in tranen deed uitbarsten, en wenschen, dat zij liever met hunne moeder op de Plantagie gebleven waren. 't Is bijna onnoodig, te zeggen, dat dit berigt Madame BRITTONI, toen het haar door BLOMMESTEYN op eene der wandelingen verhaald werd, bijzonder welkom was, dewijl zij zich daaruit voorspelde, dat zij eerlang Mevrouw BLOMMESTEYN zou kunnen worden. Als BLOMMESTEYN zich geheel alleen bevond, of enkele malen aan het ziekbedde zijner vrouw, was hij toch tusschen beide in een' onaangenamer toestand dan gewoonlijk. Hij had ja, zonder eenige liefde, de bejaarde Mevrouw BEELAARTS getrouwd; zij had hem willens en wetens met hare jaren bedrogen; maar hij kon zich toch niet beklagen, dat zij hem immer kwalijk behandeld had. Zij had integendeel alles aangewend, om zijne wenschen te voorkomen. En hoe had hij zich altijd jegens haar gedragen, vooral nu, in den laatsten tijd, sedert zijne kennis aan Madame BRITTONI. Hij poogde wel zich van die onaangename gedachten te ontslaan, maar zij bekropen zijne zinnen zeer dikwijls, zelfs in het midelen van zijne aangenaamste gesprekken, ja in de sluiksche omhelzingen van de bekoorlijke Madame BRITTONI.

Daar het met Mevrouw BLOMMESTEYN bleef achter uitgaan, en, schoon de hoop op herstel bij haar zelfs verdween, durfde zij, hoe aangenaam ook de tegenwoordigheid van BLOMMESTEYN haar was, hem geenszins bepalen, om stipt het huis te blijven houden; ja mogt wel lijden, dat dat hij van tijd tot tijd de openbare gemakkelijkheden, en de Opera, bijwoonde, waarvan zich BLOMMESTEYN dan ook niet zeldzaam bediende.

Hij bezocht dus weder met Madame BRITTONI de Opera, en zij, daartoe door het stuk, dat vertoond werd, opgewekt, zeide hem verscheidene aardigheden, welke hij met onverzadigbare graagte aanhoorde, toen hem op het onverwachtst een biljet van twee regels, door zijnen voorzoon WILLEM geschreven, in de handen werd gegeven, door een' van de oppassers van de Opera; dat niets anders behelsde, dan deze woorden: 'Vader! zuster en ik bidden u, om spoedig aan het Logement te komen, want moeder sterft. Uw zoon WILLEM.'

Dit ontzette BLOMMESTEYN meer, dan Madame BRITTONI zich had voorgesteld, die zelfs, bij den plotselijken schrik, gemengd met zekere droefheid, eene soort van jaloezij gevoelde, omtrent de afgestorvene, voor welke BLOMMESTEYN toch nimmer eenige genegenheid gevoed had. Op hare raillante wijze voerde zij BLOMMESTEYN, toen zij met hem het huis van de Opera verliet,

toe: 'Ik vind het onbeleefd van Mevrouw, dat zij ten minste niet zoo lang het sterven uitstelt, tot dat wij het spektakel hebben afgezien. Ik wil wel wedden, Mijnheer! dat JETJE en WILLEM zich zelve hebben benaauwd gemaakt, en dat zij nog wel degelijk zal leven, wanneer wij aan 't Logement komen.'

In deze gissing bedroog zich Madame BRITTONI zeer, want toen BLOMMESTEYN de voeten in het vertrek zette, waar zijne huisvrouw lag, vond hij beide hare kinderen, en de jonge Juffrouw WESTENDAAL in tranen zich badende, en - zijne huisvrouw reeds dood op het bed uitgestrekt. BLOMMESTEYN schrikte op dit gezigt, en deed een' stap achterwaarts, gelijk ook Madame BRITTONI, die een' zeer grooten afkeer van lijken voedde, alleen, omdat dezelve haar herinnerden, dat zij toch ook eens in dien staat zou komen, wanneer 'er althans zeker een einde zijn zou aan die vermaken, welke zij voor haar hoogste goed hield. Spoedig echter verdween, toen zij het lijk verlaten en zich in eene andere kamer begeven had, deze onaangename gewaarwording, door het vooruitzicht, dat zij zich schilderde, van, als het haar lustte, nu de plaats van Mevrouw BLOMMESTEYN te zullen vervangen.

BLOMMESTEYN was onledig met alle de zorgen voor de begrafenis zijner huisvrouw, maar ontmoette al zeer spoedig eenen tegenstand, dien hij niet verwacht had, daar hij zich ge-

noodzaak zag, om, daar zij niet in het Katholijk geloof gestorven was, in stilte, op een zeer afgelegen kerkhof, haar lijk te laten bijzetten, daar geen gewijde grond met het overschot van een kettersch lijk mogt besmet worden. Hij had hierover een gesprek met den Kastelein van het Logement, waarvan hij drie vertrekken in huur had, dat op deze wijze eindigde. 'Ik was voornemens, Mijnheer de Kastelein!' zeide hij, 'om mijne huisvrouw, op eene prachtige wijze, bij een der hoofdkerken te laten begraven, als de laatste eer, die ik haar kan aandoen - en eens den Brusselaars te toonen, dat een Amsterdammer wel in staat is, om bij die gelegenheid wat te doen.'

De Kastelein. Indien gij, Mijnheer! maar kunt bewijzen, dat zij in het Katholijk geloof gestorven is.

BLOMMESTEYN. Dat is mij onmogelijk.

De Kastelein. Nu, Mijnheer! dan is het onmogelijk, dat gij Mevrouw anders, dan op het kerkhof, waarvan ik u gesproken heb, kunt laten begraven.

BLOMMESTEYN. Maar ik bid u, Mijnheer! wat onderscheid is 'er toch in gewijde en ongewijde aarde?

De Kastelein. Dat is een stuk, Mijnheer! hetwelk ik niet onderzoek. Ik heb eens, bij gelegenheid, dat 'er een rijke Engelschman ook in mijn Logement kwam te sterven, alles beproefd bij de Priesters dezer stad, om hem

eene fatsoenlijke begrafenis te bezorgen; maar de moeite was vruchteloos; ja de minst strenge der Priesters verklaarde mij, dat, al vond hij 'er vrijheid toe voor zich zelve, hij geene andere begrafenis van dat lijk zou durven wagen, daar, als het gemeene volk van *Brussel* 'er achter kwam, dat een ketter in gewijden grond begraven was, het niet rusten zou, voor dat het lijk weêr uit het graf werd gehaald, want dat de geheele grond anders zou ontheilgd wezen.

BLOMMESTEYN. Ik zeg: heilig *Holland*, Kastelein! waar men niets van zulke dwaasheden weet; daar liggen alle soorten van menschen, als zij dood zijn, naast elkander, de Roomsche naast een' Gereformeerden, een Lutherschman naast een Mennoniet, een' Kwaker naast een' Remonstrant. Alleen hebben de Joden eene afzonderlijke begraafplaats buiten de stad, omdat zij niet verkiezen, om, zelfs na hunnen dood, met de Christenen gemeenschap te hebben. Ik zal mij, naar ik merk, dan ook naar die gril van de Geestelijkheid hier te lande moeten schikken; maar ik verlang 'er naar, Mijnheer de Kastelein! om uit een stad en een land te zijn, daar men zoo dom bijgeloovig is, dat men zijne dooden niet mag begraven, waar men wil.

BLOMMESTEYN hield, nadat zijne vrouw begraven was, ook zijn woord, verliet den volgenden dag, met Madame BRITTONI, zijne twee

aangehuwde kinderen en de jonge Juffrouw WESTENDAAL, *Brussel*, en maakte, zoo spoedig mogelijk, weder op den Vaderlandschen grond te komen. De terugreis was natuurlijk alles behalve vrolijk. Madame BRITTONI, in haar vooruitzicht Mevrouw BLOMMESTEYN, gedroeg zich reeds op eenen hooger trant dan te voren, niet alleen tegen de twee voorkinderen, maar zelfs tegen BLOMMESTEYN. Deze, zich den loop der zaken herinnerende, was verre van opgeruimd, deed zich zelven heimelijk vrij wat verwijtingen, en wachtte zich zeer zorgvuldig, om een enkel woord te reppen van de aanstaande echtverbindtenis met Madame BRITTONI, die het ook van hare zijde nog ontijdig achtte, om dit onderwerp aan te roeren. JETJE en WILLEM waren zeer droefgeestig, daar zij met hunne moeder alles verloren hadden, waarop zij eenige naauwe betrekking in *Holland*, ja, aan deze zijde der zee hadden; terwijl het een en ander zoodanig op den geest van Juffrouw WESTENDAAL overwerkte, dat zij reeds bij voorraad het oogenblik zegende, waarop zij, in weinige dagen, de poort te *Amsterdam* binnen hoopte te rijden, schoon de jonge BEELAARTS haar alle oplettendheden bewees.

Op deze terugreise viel niets bijzonders voor, dan alleen de ontmoeting, welke bij gelegenheid, dat zij te *Vianen* een uur of drie moesten vertoeven, plaats had. Terwijl de

paarden daar ververscht werden, ging BLOMMESTEYN met Madame BRITTONI en zijn overig reisgezelschap dat stadje bezigtigen, hetwelk indien tijd, gelijk ook *Kuilenburg*, bijzonder berucht was door de menigte van bankbreukigen, die, nadat hunne fortuin door den Actiestorm vernield was, zich daar en te *Kuilenburg*, als zijnde eene soort van vrijsteden, hadden neergezet. BLOMMESTEYN wees, terwijl zij destad doorgingen, zijn gezelschap aan, hoe men nog aan zekeren zwier en de houding, van eenige der voor hunne ramen zittende of op de straat wandelende personen, kon bemerken, dat zij voorheen tot hogere standen behoord hadden, dan nu hunne lage woningen of de kaalheid hunner kleederen verraadden.

Op aanprijzing van den Kastelein, en, omdat zij toch dien dag nog tijdig genoeg *Utrecht* zouden bereiken, bezochten zij ook het lusthuis in de nabijheid van *Vianen* gelegen, den naam dragende van *Amaliastein*, door HENDRIK VAN BREDERODE voor zijne gemalinne AMALIA VAN NIEUWENAAR, gebouwd. Toen kon men nog daar de waterwerken laten spelen, hetwelk zoowel JETJE als WILLEM zeer vermaakte, die nooit iets dergelijks hadden gezien. Minder echter beviel dit de eerste vooral, toen zij uitgelokt door hare nieuwsgierigheid, naar eenen zoo fraaijen oranjeboom, als zij hier te land nog niet gezien had, welke op zekere plaats niet verre van de fraai springende sontein geplaatst was, op

die hoogte gekomen, eensklaps door eene menigte van stralen water omringd werd, die van alle kanten uit den grond opspoten, en waardoor zij veel natter werd, dan of zij in een' hevigen slagregen geloopt had. Het eenige, dat haar streelde, was, dat Madame BRITTONI, op het oogenblik, dat zij haar begon uit te lagchen, door geene mindere hoeveelheid water bestelpt werd, terwijl gelukkig haar vriendinnetje WESTENDAAL vrij bleef. Nu ging men, nadat men ook de fraaije vijvers gezien had, door het voortreffelijk bosch wandelen, hopende, dat tevens die wandeling de natte kleederen wat zou doen opdroogen, eer zij weder te *Vianen* kwamen en op het rijtuig moesten.

In eene der donkerste dreven zag de jonge Juffrouw WESTENDAAL, die met WILLEM BEE LAARTS een weinig vooruitgeraakt was, op een' tamelijken afstand op eene bank een' man zitten in zeer diep gepeins verzonken. Toen zij nader gekomen waren, herkende zij in denzelfden niemand anders dan den Heer WILLEM VAN DALEN, den schoonbroeder van BLOMMESTEYN. Zoodra als de jonge Juffrouw WESTENDAAL hier van zeker was, liep zij naar den Heer BLOMMESTEYN toe, en luisterde hem in, dat die man, welke in het verschiet op die bank, in eene, zoo het scheen, slapende houding nederzat, de Heer VAN DALEN was: 'Ik zeg het u, Mijn-

heer! of gij misschien hem zoudt verkiezen te mijden, en eene andere laan in te slaan.' 'In het geheel niet, in het geheel niet,' zeide hij op een' barschen toon. 'ik heb geen de minste reden, om hem uit den weg te loopen, dat doet een eerlijk man niet voor een' schelm.' En nu zette hij, met Madame BRITTONI aan den arm, zelfs zijne dochter JETJE, zijn zoon WILLEM en de jonge Juffrouw WESTENDAAL voorbijstappende, het regt op zijnen zwager aan, dien hij ook op eenige voetstappen herkende. Dan zoo ingespannen staarde dezelve op den grond, dat hij geene nadering van menschen ontwaar werd. Hij zat met een gedoken hoofd; zijn hoed lag naast hem en onder dien hoed een stuk papier, hetwelk een brief scheen te zijn. - Met beide zijne handen hield hij zijne knieën vast, en zijne das lag op zijne eene knie, tot een koord gedraaid. Zijne haren waren te bergen gerezen. Madame BRITTONI deed twee stappen achterwaarts, op het gezigt van zulk een akelig voorwerp, maar BLOMMESTEYN, wiens wezen van gramschap gloeide, trad naar hem toe, en de eerste woorden, die hij sprak, waren: 'Daar zit gij nu VAN DALEN - VAN DALEN daar zit gij nu, met een' ingenepen kop...' De zwaarste donderslag zou den Heer VAN DALEN minder verschrikt hebben, dan dit verpletterend geluid der in eens door hem herkende stem van BLOMMESTEYN. Hij rees nu eensklaps op in

de grootste verbijstering; alle zijne kleederen waren los gescheurd, en hij vertoonde niet anders dan het levendig beeld van de wanhoop, in eene zoo allerakeligste gestalte, dat zelfs BLOMMESTEYNS ziedende toorn daardoor in schrik veranderde.

Het eenige, dat VAN DALEN zeide was: 'o God! o God! waarom, waarom heb ik uitgesteld!..' en nu bleef de stem hem in de keel steken... hij wilde vlugten.... maar zijne beenen schenen vast in de aarde geworteld, en hij stortte weer op de bank neder....

Dit gezigt ontwapende de grimmigheid van BLOMMESTEYN zoodanig, dat hij, hem eene poos zonder spreken aangezien hebbende, dus toesprak: 'Bedaar, VAN DALEN, en zeg mij, wat uw voornemen was.' VAN DALEN gaf hierop geen antwoord. 'Ik raad het, ik zie het,' ging BLOMMESTEYN voort.... 'Gij hadt niet minder voor, dan om u aan dezen boom op te knopen.'

VAN DALEN. *(met eene verschrikkelijke verbittering)*. Ja! ja! - dat had ik voor en het spijt mij, dat ik geen tien minuten vroeger mijn besluit ten uitvoer gebragt heb, dan was ik, voor hetgeen mij nu overkomt, bewaard gebleven....

Madame BRITTONI. *(fluisterende tegen BLOMMESTEYN, en hem eenigzins terug trekkende)* Ik ben bang voor dezen razenden man: ik ver-

trouw mij geen oogenblik bij hem. Ziet gij wel, dat 'er een mes naast zijn hoed ligt.

BLOMMESTEYN greep, op die aanwijzing, juist, toen 'er VAN DALEN naar tasten wilde, het mes op, en zeide tegen VAN DALEN: 'Neen, neen! dat mes zijt gij niet vertrouwd; VAN DALEN! - Bedaar, bedaar wat, en zeg mij, wat 'er aan hapert...'

VAN DALEN. (*met een' verschrikkelijken grimlach*) Wat 'er aan hapert, o niets, niets anders, dan dat dit de twee laatste stuivers zijn, die ik in de wereld heb; en dat ik niet weet, waar ik den volgenden nacht slapen zal, waarvandaan ik, als die twee, stuivers verteerd zijn, buiten bedelen, twee anderen krijgen zai, om morgen van te kunnen leven. Ziedaar, kort met lang, hoe mijn geval is....

De jonge Juffrouw WESTENDAAL, die bevende getuige van dit tooneel was, had dit naauwelijks gehoord, of al het geld, dat zij bij zich had, uit haar' zak halende, ging zij met groote drift naar VAN DALEN toe, en zijne hand vattende, zeide zij: 'Mijnheer! neem, neem dit geld; 't is alles, wat ik bij mij heb, en sla in Gods naam de handen niet aan uw eigen leven. Als ik in *Amsterdam* morgen of overmorgen kom, dan zal ik met mijn' vader spreken, en ik ben verzekerd, dat die niet zal dulden, dat een oude kennis van hem, zoo als gij zijt, van gebrek of van wanhoop omkomt.'

Nu mengde zich 'er BLOMMESTEYN tusschen, en zeide: 'Juffrouw WESTENDAAL! houd uw geld; houd uw geld.... Wat denkje, dat ik niet in staat ben, om den man van mijne zuster LEENTJE, al heeft hij het ook nog en nog zoo verkorven zooveel te geven, dat hij voor zulke uitersten voortaan bewaard is?'

Juffrouw WESTENDAAL. Ik doe het geenszins met oogmerk, om u te beleedigen, Mijnheer BLOMMESTEYN! maar ik doe het, ingevolge de les, die ik van mijne tweede moeder (gelijk gij weet eene vrouw, die nog op zijn ouderwetsch Hollandsch denkt) gekregen heb, om, als iemand in doodelijke verlegenheid is, niet 'er naar te vragen, of de familie wat doet of laat; maar het zelf te doen.... Terug neem ik het niet, Mijnheer BLOMMESTEYN! terug neem ik het niet, al zoudt gij mij hier te *Vianen* laten zitten. Dan zal ik wel maken, dat vader WESTENDAAL mij hier van daan laat halen.

WILLEM BEELAARTS, die nog nooit zulke edele gevoelens gehoord had, werd van zijn hoofd tot de voeten koud van aandoening - en VAN DALEN die zich gered zag, stortte op zijne knieën neêr voor het bekoorlijk meisje, en hare handen grijpende, zeide hij: 't is vernederend... 't is vernederend voor mij... maar gij zijt een Engel.. groet uwe ouders...' en nu wilde hij heengaan; maar BLOMMESTEYN hield hem vast, zeggende: 'Niet alzo, niet al-

zoo! VAN DALEN! schoon gij het aan mij niet verdiend hebt, wil ik het schandaal voor mijne zuster LEENTJE en mijne familie niet hebben, dat haar man zich in het Viaansche Bosch ging ophangen of doodsteken. Ga met ons naar de herberg, of naar uw huis...'

'Mijn huis! mijn huis!' zeide VAN DALEN, 'ik logeer op een ellendig vlieringje, daar ik geen mensch brengen kan.'

BLOMMESTEYN. Nu dat zij zoo. Het Actieonisten is u dan zuur opgebroken: ga dan maar met mij, maar doe eerst uw rok en kamizool toe, en uwe das ordenlijk om den hals, en dan met mij meê naar de herberg. Daar zal ik met u nader afspreken, hoe wij het zullen maken voor het vervolg... maar ophangen moet gij u niet... dat is dolligheid... wie weet of ook uw dochter TRUITJE, als zij eens tot jaren van onderscheid gekomen is, 'er wel een' vrijer om zou krijgen... [VAN DALEN bragt zijne kleederen onderwijl in orde, en BLOMMESTEYN ging voort] maar gij laat daar nog wat liggen, het lijkt wel een brief...

VAN DALEN. Ja! ja! 't is een brief aan mijne vrouw, dien ik dezen morgen geschreven had, om afscheid van haar te nemen.

BLOMMESTEYN. Geef mij dien maar, dan zal ik hem wel bestellen; en haar te gelijk vertellen, dat gij tot beter zinnen gekomen zijt.

In de herberg maakte nu BLOMMESTEYN een

zeker plan, om VAN DALEN te *Vianen*, op eene goedkoope wijze, te onderhouden, waarin hij niet twijfelde of zijne moeder zou wel genoeg nemen, alsmede dat deszelfs vrouw en dochtertje bij hem te *Vianen* zouden komen wonen: want het viel toch moeder veel te drok, om bij hare klimmende jaren, zooveel gedruisch om hare ooren te hebben... 'Maar... maar... niet te dobbelen, of grof te spelen, broêr VAN DALEN,' zeide BLOMMESTEYN, 'want ik weet wat vleesch ik in de kuip heb... of wij halen de plank op.'

VAN DALEN deed niet dan goede woorden geven; en, daar hij nu zelfs niets durfde vragen, kon hij, Madame BRITTONI voor de Westindische vrouw van zijn' broeder houdende, zich niet begrijpen, hoe LEENTJE haar, in een' brief, bijna als een' gedrogt had afgeschilderd; daar zij naar zijn oordeel onder de schoonheden van den eersten rang moest gesteld worden.

De weldadigheid van Juffrouw WESTENDAAL had intusschen zoo diepen indruk op den geest van WILLEM gemaakt, dat hij voor het overige van de reis haar met nog grooter belangstelling bejegende, engedurig daarop terugkwam, zoodat zij eindelijk hem verbood, 'er een enkel woord meer van te reppen.

Toen BLOMMESTEYN te *Amsterdam* teruggekeerd was, en aan het huis van zijne moeder gekomen, gaf hij aan zijne zuster LEENTJE den brief over, 'er met een gelukkig bijvoegende:

‘Dat VAN DALEN zelf hem verzocht had dien aan haar te bezorgen;’ hetwelk veel wegnam van den schrik, die haar anders bij het lezen van dien brief bevangen zou hebben; daar dezelve niet minder dan zijn laatst vaarwel behelsde. Zij was 'er toch ten uiterste van ontroerd: maar BLOMMESTEYN stuitte die ontroering, door haar te melden, wat 'er te *Vianen* gebeurd was, en hoe hij, onder goedkeuring van zijne moeder, het plan gemaakt had, waardoor zij met haar' man en kind stillekens te *Vianen* zouden kunnen blijven leven, mits op een klein burgerlijken trant en zich van alle nuttelooze uitgaven onthoudende.

Moeder BLOMMESTEYN gaf hiertoe hare toestemming, maar had toch eenige bedenking, of de Viaansche samilie ook nog over de kort verloren vrouw van BLOMMESTEYN in den rouw zou moeten, van welke zwaarigheid BLOMMESTEYN echter haar onthief, daar zij gelukkig geene andere familie te *Vianen* hadden.

Nadat zich BLOMMESTEYN, als een aanzienlijk koopman en deftig weduenaar, tot aan de ooren toe in den rouw gestoken had, benevens zijne kinderen, en zijn geheel huishouden, waardoor bovenal de negerinnen en neger een bijzonder belagchelijk figuur maakten, verminderde nog zijne treurigheid. Te gereeder troostte hij zich in het geval, daar hij nu toch, door den dood zijner vrouw, die goederen, als Heer en Voogd, in

handen kreeg, om welker bezit hij zich alleen aan een anders zoo onbegeerlijk voorwerp verbonden had. Hij kon zich, daar hij de benoemde Voogd der minderjarige kinderen was, en de medebenoemde, de Heer KONINGSTEYN, op de Plantagie *Buitenzorg* woonde, echter niet geheel van zijne zorg over dezelve ontslaan; en hij had daartoe minder reden, daar hij dus, ten minste nog eene geruime wijl, ook bestuurder bleef van de bezittingen zijner voorkinderen, en zoolang ontslagen van de voor dezelve onaangename opening van het Testament der overledene moeder, waarbij het blijken zou, hoe ongunstig de schikkingen ten hunnen aanzien waren, terwijl tevens de inwoning van beide een beletsel zou zijn, tot het dadelijk huwelijk met Madame BRITTONI. Deze had ook weder van haren kant redenen, om althans niet met te groote overhaasting op het huwelijk met BLOMMESTEYN aan te dringen, dewijl zij daardoor zich achtte van zekere vrijheden te zullen beroofd zien, die haar, als Madame BRITTONI, aangenaam en voordeelig waren, terwijl zij door BLOMMESTEYN van al het noodige, tot huisvesting, kleeding en onderhoud, in het ruime, verzorgd werd, en zij toch achtte, dat het haar weinig kosten zou, om, als zij dat leven moede of als het noodzakelijk was, met BLOMMESTEYN in den echt te treden.

Het was voor moeder BLOMMESTEYN eene aan-

doenlijke tijding geweest, zoo als zij dikwijls zeide, den dood van hare schoondochter uit een vreemde stad te vernemen; maar, voegde zij 'er dan altijd bij: 'Ik ben blij, dat mijn JOHANNES zoo getroost is in zijn verlies, en ik wil hopen, dat hij voor de scherven van dien ouden pot een' nieuwen koopen zal; maar alles moet zijn tijd hebben: ik heb zoo al mijne bedenkelijkheden en vermoedens; maar als de maan vol is, dan schijnt zij overal. Ik hoop maar alleen, dat hij zich niet zal mistrouwen.' - Zij had namelijk tusschen beide wel zoo iets van die Madame BRITTONI hooren spreken door haar dochter LEENTJE, die, zoodra zij den dood van de vrouw haars broeders, door eenen brief, uit *Brussel* geschreven, vernomen had, onmiddellijk zeide: 'Moeder! moeder! nu wed ik, dat het geen half jaar aan zal loopen, of broeder JOHANNES zal getrouwd zijn met die Italiaansche Madam.'

Twaalfde hoofdstuk.

Het was omtrent dezen tijd, dat door den Russischen Resident BRANTS, te *Amsterdam*, een zeer aanzienlijk Feest gegeven werd, ten blijke der dankbaarheid en vreugde, wegens het bekrachtigen van den Vrede tusschen den Czaar van *Rusland* en den Koning van *Zweden*, in den laatsten zomer gesloten. De jonge Juffrouw WESTENDAAL bleef met HENRIETTE BEELAARTS verkeeren, en dit veroorzaakte ook, dat 'er meer of minder omgang tusschen BLOMMESTEYN en den Heer WESTENDAAL, van tijd tot tijd, plaats had. Bij gelegenheid van het op handen zijnde Vredefeest, tot het welk in den Burgwal, voor den *Kloveniers Doelen*, groote voorbereidsels gemaakt werden, bijzonder met betrekking tot een prachtig Vuurwerk, bood BLOMMESTEYN den Heer WESTENDAAL en deszelfs familie eene plaats in de kamer aan, welke hij reeds bij tijds in den *Doelen* gehuurd had, om dezelve

dien avond, als hetvuurwerk afgestoken zou worden, te gebruiken.

De Heer WESTENDAAL zag geene reden, om dat vriendelijk verzoek te weigeren, en, schoon zijne huisvrouw geenen bijzonderen lust had, om daarvan gebruik te maken, liet zij zich echter door haren man overhalen, te meer, omdat dit aan hare twee jongste voorkinderen, welke haar toezigt zoo zeer behoefden, nog te beter gelegenheid geven zou, om, onder haar opzigt, getuige te zijn van een kunstwerk, dat waarschijnlijk niet gemakkelijk in pracht zou worden geëvenaard.

Met het vallen van den avond, op den negenden December, kwam dan het gezelschap op de door BLOMMESTEYN gehuurde kamer bij een, en natuurlijk was Madame BRITTONI mede eene van de genoodigde, die boven alle in pracht en zwier uitmuntte, zoodat zij onwederstaanbaar de aandacht van allen tot zich trekken moest. De Weduwe BLOMMESTEYN, liet zich, hoe zwak en sukkelende zij was, op het sterk aandringen van haar' zoon JOHANNES, daar zij door haar' zoon den Proponent geleid zou worden, door groote nienwsgierigheid gedreven, overhalen, om mede het Vuurwerk te bezigtigen. Zij was niet weinig in haar schik, dat zij daar Juffrouw WESTENDAAL, welke zij in geen tijden gezien of gesproken had, aantrof; en zij kon niet nalaten, haar half overluid in te fluisteren; "Er

is vrij wat gebeurd, Juffrouw WESTENDAAL! sedert dat wij zoo familjaar met uwe ouders verkeerden. Ik heb 'er altijd hinder van gehad, dat het met onzen JOHANNES en u zoo misselijk geloopt is; maar zoo als het is, zal het het best zijn, en dus zullen wij 'er maar onder berusten. Ik denk, dat, als ik nog wat leven moet, ik nog wel wat meer zal beleven. Wat zegje van die opgeschikte Madam? - Onze LEENTJE, die nu naar *Vianen* bij haar' man is, heeft mij voorspeld, dat die nog eens mijne schoondochter worden zal.' Juffrouw WESTENDAAL zeide op dit alles weinig, van het laatste de onmogelijkheid bovenal niet ontkennende. Schoon zij weinig sprak, sloeg zij echter niet te min met zeer veel aandacht Madame BRITTONI gade, en wel bijzonder het weerkerig gedrag tusschen haar en den Heer BLOMMESTEYN, en meende ook tusschen die beide eene soort van gemeenzaamheid te ontdekken, welke haar vermoeden deed, dat zij met elkander zelfs in eene andere betrekking, dan die van minnaar en minnares, stonden. Hare waarnemingen werden echter eensklaps afgebroken, daar alle de lichten werden uitgedaan, op het berigt, dat binnen weinig minuten het vuurwerk zou aanvangen, daar reeds de Tempel geillumineerd was. Zij aanschouwden nu een piramidaalswijs opgehaald Gebouw, met scheppende koepels, den Tempel van God *Janus* voorstellende, in

vier verdiepingen verdeeld, en op welks top een vergulde Adelaar prijkte. De voorzijde van den Tempel, naar den *Doelen*, die zij voor zich hadden, stelde in het komportement, boven het portrait van zijn Russische Majesteit, alle de weids klinkende titels van dien Vorst voor. - Uit de bazuin der Faam vloeiden de woorden: *Ilius Fama Perennis*, 't welk beteekent: Zijn roem zal eeuwig duren. In de Ridder-orde van *St. Andries*, waarmede het portrait versierd was, las men: *Pro fide et fidelitate*, (Voor trouw en getrouwheid). Het omschrift van het portrait was: *Maximus ille armis*, *Maximus ille toga*, (De grootste in den strijd, de grootste in den raad). Onder het altaar der Liefde, hare Majesteit voorstellende, stonden de woorden: *Ardens amore miseris succurro* - (Van Liefde blakende, kom ik ellendigen te hulp). Op het voorstuk werd eene keizerlijke Triomf verbeeld, met de woorden: *Vivit, imo triumphat* - (Hij leeft, ja zegepraalt)^(*); terwijl alle de overige zijden met allerhande zinspelingen en opschriften even rijk voorzien waren. Nadat drie - en - veertig zoogenaamde moordslagen tot het sein gediend had-

(*) Behalve dat de Resident BRANDS, van dezen Tempel en van dit Vuurwerk. twee groote Platen heeft laten vervaardigen, welke nog in de handen der Liefhebbers van Historieprenten zijn, - vindt men van dezen Tempel, in den *Europischen Mercurius*, Jaar 1721. eene afbeelding en zeer uitvoerige beschrijving.

den van den aanvang des vuurwerks, die rondom den Tempel gerangschikt gestaan hadden, werd het Naamcijfer van den Czaar en het woord PAX (Vrede) aangestoken. Nadat dit eene korte poos gebrand had, ontstak men vijftig flambouwen, boven op de hoogste verdieping, onder den Arend, die weldra opgevolgd werden door een onnoemelijk aantal vuurpijlen, van alle zijden uit de kokers oprijzende; terwijl eene menigte mortieren tallooze luchtballen uitblies, die teruggekaatst werden door de nog talrijker zwermers, uit vazen voortkomende, daar het niet ontbrak aan Waterwerken van allerlei aard, wordende het gehoor, staande het vuurwerk, onafgebroken gestreeld door een sterk krijgsmuziek van keteltrommen, trommen en trompetten, en alles weder met vijf- en - veertig moordslagen geëindigd.

BLOMMESTEYN liep, staande dat het vuurwerk afgestoken werd, bij de door hem genoodigde gasten rond, en zette zich eindelijk naast Mejuffrouw WESTENDAAL neder, terwijl 'er tusschen deze en Madame BRITTONI een stoel was ledig gebleven. Zich tot Juffrouw WESTENDAAL wendende, zeide hij: 'Heugt het u nog wel, Juffrouw WESTENDAAL! dat wij, toen gij nog ANTJE WYNSTOK waart, eens te zamen een vuurwerk, ook ter eere van den Czaar, wiens welgelijkend af beeldsel ons hier in de oogen flikkert, buiten *Haarlem*, hebben zien afste-

ken, in de sallon van den Heer KOOUAART. - Na eenige oogenblikken zwijgens, zeide Juffrouw WESTENDAAL: 'Ja! ja! Mijnheer BLOMMESTEYN! mij heugt het nog zeer klaar; maar ik dacht, dat gij het al glad vergeten waart,'

BLOMMESTEYN. Neen! neen! Juffrouw WESTENDAAL! kort is mijn geheugen niet; - maar ik zou u haast vragen, waarom dacht gij, dat dit mij zoo geheel uit het hoofd zou gegaan zijn? Dit verwondert mij zeer.

Juffrouw WESTENDAAL. Waarlijk, het verwondert mij, omdat 'er sinds dien tijd zooveel met u gebeurd is.

BLOMMESTEYN. Het was, dat verklaar ik u, een van de aangenaamste avonden van mijn leven; en die gaan een mensch niet zoo ligt uit de gedachten.

Juffrouw WESTENDAAL. Nu, nu! ik denk toch, dat gij 'er vele, zeer vele, die nog wel aangenamer voor u geweest zijn, zult beleefd hebben: en ik wensch van harte, dat gij 'er nog in het vervolg vele aangenamere beleven zult.

BLOMMESTEYN, die den half boertenden, half scherpen toon, en vooral den zijdelingschen blik, dien zij op Madame BRITTONI wierp, zeer duidelijk verstond, antwoordde, na dat hij diep gezocht had: 'ik denk het niet, Mejuffrouw! dat dit het geval zijn zal.'

Juffrouw WESTENDAAL. Nu, nu, Mijnheer!

[en zij sloeg weder hare oogen op Madame BRITTONI].

BLOMMESTEYN (*in verwarring geraakt*). Die... dat... o Neen!... neen! dat is heel anders...

Juffrouw WESTENDAAL (*met groote vrijmoedigheid, en een' ernst, die zijne verwarring voltooide*). Nu, ik geloof, dat gij waarheid spreekt, en, mag ik u, als eene oude vriendin, bidden, zorg dan, is het niet om uw' wil, doe het dan om uwer voorkinderen wil, dat het niet meer in het oog loopt... maar laten wij 'er van afstappen. Ons gesprek zou al te ernstig worden.

Regt tijdig had Juffrouw WESTENDAAL dit gezegd, toen het scheen, dat Madame BRITTONI kwade gedachten begon te krijgen op het fluisterend gesprek, waarin BLOMMESTEYN met Mejuffrouw WESTENDAAL zoo diep gewikkeld was, en hem terstond op eenen zeer gemeenzamen toon toevoerde: 'Geef toch acht, Mijnheer! op deze, zoo rijke passagie. Niet minder dan acht kleine raderen en een groot kapitaal rad zijn te gelijk in beweging.' Werktuigelijk vestigde nu BLOMMESTEYN zijne oogen weder op het vuurwerk, maar de weinige met zooveel ernst geuite woorden van Juffrouw WESTENDAAL waren zoo diep in zijn hart doorgedrongen, dat hij moeite had, om zelfs eene verwondering voor het uiterlijke te vertoonen, die eenigzins overeenkomstig was met de voortreffelijkheid van dat kunstwerk.

Hij meende in haren raad, dien zij, ten slotte van hun gesprek aan hem gegeven had, en hierin bedroog hij zich niet, de taal der vriendschap te hooren van eene vrouw, die, eenige jaren geleden, voor hem de opregtste liefde koesterde, en welke ook eigenlijk het meisje zijner keuze was geweest.

Na den afloop van het vuurwerk, dat ruim twee uren, aanhoudend met afwisseling, maar onafgebroken geduurd had, werden de vensters gesloten, en BLOMMESTEYN had gezorgd, dat 'er aan de genoodigde gasten eene wel voorziene tafel werd voorgezet, waarbij hij in derzelver rangschikking voorzien had, en Madame BRITTONI tusschen zijn' broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS en zich gezet had, en aan zijne andere zijde Juffrouw WESTENDAAL naast haren man: want het was toen ten tijde nog niet onder den deftigen burgerstand zoo algemeen doorgedrongen, dat men, om regt wel aan een' disch geplaatst te zijn, man en vrouw zorgvuldig van elkander scheidde. BLOMMESTEYN had reeds genoeg van de wereld geleerd, om zijne gesprekken zoodanig tusschen die, naast welke hij gezeten was, te verdeelen, dat geene van beide reden van klagen kon hebben, dat hij, in zijne gesprekken, eenige eenzijdigheid had aan den dag gelegd. Maar broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS was eenigermate verlegen, wat hij met Madame BRITTONI praten zou, en wel des te meer, toen hij be-

speurde, dat zij op alles, wat bij begon te praten, bijna geen antwoord gaf, schoon hij meermalen aanleiding uit hare kleedingwijze nam, om die te vergelijken met de kleederdragten, die bij de Romeinsche en Grieksche vrouwen in zwang hadden gegaan, en hij breedvoerig handelde over de voetschoeisels der Hebreëuwen, waarover hij onlangs eene zeer geleerde Verhandeling van BYNAEUS gelezen had. 'Mij dunkt, Dominé!' zeide zij, 'gij moest dan eens eene Verhandeling schrijven over de kousenbanden der oude volken, dat zou ook nog al eene rijke stof wezen.' 'Rijk genoeg, Mejuffrouw!' antwoordde hij, 'rijk genoeg, maar niet betamelijk.' - 'Ik verklaar u op mijne eer,' hernam zij, 'dat ik voor mij niets onbetamelijkers vind in het schrijven over kousenbanden, dan over schoenen.' Terwijl zij over dit gewigtig onderwerp spraken, liet zich op het oogenblik, in de kamer beneden, een sterk orkest hooren van toonkunstenaars, die door den Heer BRANDS geplaatst waren, om bij de hooge gezondheden, die aan den vorstelijken disch gedronken zouden worden, het plegtstatige en het vervrolijkende te vermeerderen. Nadat de muziek geëindigd was, stelde BLOMMESTEYN eenen dronk in, op zijne Czaarsche Majesteit. 'Dat is goed, dat is regt goed,' zeide Juffrouw WESTENDAAL, 'ik wil ook gaarne aan onzen ouden vriend gedenken.' Zij zeide dit op eene wijze, die ook de aandacht

van Madame BRITTONI tot zich trok, en naar eene uitlegging deed vragen, welke zij op zoodanig eene bevallige wijze gaf, dat 'er alle aanzittende gasten het hoogste genoeg in schepten, en schoon zij voorzigtig genoeg was, om de toen tusschen haar en BLOMMESTEYN plaats hebbende bijzondere betrekking te vermommen, zij kon dit niet zoo doen, of BLOMMESTEYN herinnerde zich alles met eene levendigheid, die hem bijna het tegenwoordige vergeten deed, vooral toen zij op de bloedkoralen ketting met het gouden slot wees, welken zij, bij den maaltijd, na het spiegelgevecht op het *IJ*, van den Czaar tot een geschenk ontvangen had. 'Mijn jong wijfje,' zeide WESTENDAAL, met het glas in zijne hand, 'zou mij waarlijk wel jaloersch van den Czaar maken; ik zal haar straffen, maar de straf uitstellen, tot dat de muziek, die op nieuw begint, ophoudt.' En toen stelde hij de gezondheid in der Czarín, de waardige Gemalin van den grootsten Vorst van zijnen tijd. De avond liep dus vrolijk voor de meeste gasten ten einde, en niemand, dan de gastheer en BRITTONI, was voor het innerlijke anders, dan hij uitwendig scheen. Het was van het oogenblik der waarschuwing van Juffrouw WESTENDAAL af, dat hij met een ongunstig oog Madame BRITTONI begon te beschouwen, en dat de ernstige wensch bij hem oprees, dat hij met haar geene heimelijke verbindtenis had aange-

gaan, reeds bij het leven zijner huisvrouw; waarvan hij nu eerst regt het schandelijke begon in te zien, en vreesde, dat hij vroeg of laat zich tot derzelver bekrachtiging zou genoodzaakt zien. Ja het was van dat tijdstip af, dat hij naar eene gelegenheid begon te reikhalzen, om geheel met haar te breken, dewijl nu, schoon te laat, zijne oogen geopend waren voor het hemelsbreed onderscheid, dat 'er in zijne tegenwoordige verkeering plaats had, met die van eenige jaren geleden, toen hij eene wel sterke, maar zeer onschuldige, neiging voor ANTJE WYNSTOK koesterde.

Hij durfde echter zijne verkeering met Madame BRITTONI niet afbreken, en, schoon hij eenigzins zijne bezoeken verminderde, hij duchtte, dat dit zelfs gelegenheid geven zou, tot eenen aandrang van haren kant op het vervullen van zijne beloste. Daar BLOMMESTEYN geene groote mate van menschenkennis bezat, meende hij ook nu te bespeuren, dat Madame BRITTONI bij zijne bezoeken somtijds koeler dan voorheen was; doch hierin bedroog hij zich, daar hij alleen meer en meer aan hare koketterij gewoon geraakte, en, zonder dat dit voor hem duidelijk was, de koketterij van eene opregte genegenheid begon te onderscheiden.

Intusschen begon deze zaak zoo op zijn hart te wegen, dat hij zich eerstdaags naar zijnen vriend BERGVELD begaf, om hem zonder om-

wegen de geheele zaak te ontdekken, en diens raad in te nemen. Deze liet hem eerst alles verhalen, wat 'er voorgevallen was, met betrekking tot Madame BRITTONI, en kon niet nalaten 'er tusschen beide eene berispende aanmerking in te vlechten, hoe namelijk zoodanig een gedrag allezins stijdig was met kieschheid en betamelijkheid, om nu niet eens van hooger zedelijke en godsdienstige pligten te spreken. Gaarne stemde BLOMMESTEYN alles zijnen vriend BERGVELD toe, verklarende, dat hij zelf meer en meer een inzien kreeg, dat hij zijne verkeering met die Dame, welke hem daarenboven vrij wat geld kostte, staken moest.' Maar hoe kom ik van haar af?' vroeg hij. BERGVELD gaf hem met weinige woorden te verstaan: 'Wel laat haar loopen! Zie niet meer naar haar om. Gij zijt niet met haar getrouwd.'

BLOMMESTEYN. Neen, dat wel niet, maar zij heeft eene schriftelijke trouwbelofte van mij in handen, daarmede zal zij mij vreesselijk kunnen slingeren.

BERGVELD. Hemel! Hoe, en wanneer zijt gij tot die groote dwaasheid gekomen?

BLOMMESTEYN. Waardoor anders, dan toen hare bekoorlijkheden mij zoodanig betooverd hadden, dat ik meende regt gelukkig met haar te zullen zijn, wanneer wij eenmaal man en vrouw werden. Ja, ik moet u mijne zwakheid, of.... zoo als gij het noemen wilt, belij-

den, ik heb die Trouwbelofte reeds geteekend, toen mijne vrouw nog leefde.

BERGVELD. Dwaas en slecht genoeg zeker. Gij moet dan op die muzikale Dame schrikkelijk verliefd geweest zijn. [na eenig bedenken] Maar daar valt mij iets in. Gij weet, dat oom BERGVELDS eerste oogmerk was, om mij bij de regtsgeleerde praktijk op te brengen: toen heb ik zoo eenige kundigheden opgedaan, die mij nog in het hoofd hangen, en bij nadenken valt mij in, dat de in dit land plaats hebbende wetten, alle zoodanige ongeoorloofde engagementen en verbindtenissen, als een Trouwbelofte is staande het huwelijk door een der partijen met een derde aangegaan, geheel krachteloos verklaren.

BLOMMESTEYN. Dat zou waarlijk mij zeer wel te pas komen, en is dat zoo, ik denk mij daarvan kostelijk te bedienen, dat verzeker ik u.

BERGVELD. Ik verheug mij, dat dit u eenigzins gerust stelt, maar bedenkt gij wel, BLOMMESTEYN! dat gij, niettegenstaande gij het regt op uwe zijde hebt, als gij u, om van haar eindelijk af te komen, op den regter beroepen moet, en zij met zulk een eigenhandig geschrift voor den dag komt, gij bij dat alles toch eene zeer ellendige vertooning maken zult. Wat zoudt gij ook van een' man zeggen, die eene deugdelijke schuld weigerde te betalen, omdat 'er misschien aan de eene of andere kleine for-

maliteit iets haperde; zoudt gij dien man voor een' strikt eerlijk man houden?

BLOMMESTEYN. Wel neen! voor een' knaap, die uitvlugten zoekt, en de verachting van alle eerlijke kooplieden verdiende.

BERGVELD. NU, dat maar eens op u zelve toegepast, in het tegenwoordig geval. Ik geloof echter, dat het voor u, misschien voor beide en voor alle uwe betrekkingen zeer wenschelijk zijn zal, dat het gemaakt engagement bij die Trouwbelofte niet bekrachtigd wordt door een huwelijk. En het zou dus best zijn, dat gij van die Dame af kondt komen, zonder dat die zaak verder opzien baarde. Ik voor mij houd het daarvoor, dat gij haar niet alleen bezit, en dat zij hare gunsten ook voor anderen veil heeft.

BLOMMESTEYN. Zoudt gij dat meenen, die verv...

BERGVELD. Bedaar, bedaar: het zal vooral zaak zijn, dat gij in dezen geen' overijlden stap doet. Zeker ben ik althans, dat zij, van tijd tot tijd, van de Heeren ZUNDORF en LA VILETTE bezoeken en vrij ontijdig krijgt; daar ik hare gangen heb laten nagaan, omdat ik, uit hoofde van onze oude kennis, u gaarne behoeden zou voor eene nadere verbindtenis die ik heimelijk duchtte met eene vrouw, die u en uwe familie tot oneer zou strekken...

BLOMMESTEYN. Wat zegt gij, ZUNDORF uit

de Nes, en LA VILETTE van de Geldersche Kaai....

BERGVELD. Dezelfde... dezelfde...

BLOMMESTEYN. Ik zal het hun weten betaald te zetten.

BERGVELD. Dien weg moet gij geheel niet in... Zoo het u ernst is, om de verkeerung met Madame BRITTONI af te breken, zijn juist zij de personen, die u misschien daarin van eenigen dienst kunnen zijn... maar ik moet, eer ik iets verder ga, weten, of het u wel wezenlijk ernst is, om u van de slang los te scheuren.

BLOMMESTEYN. Waarachtig is het mij ernst.

BERGVELD. Nu dan wil ik alles voor u doen, wat mogelijk is, en misschien de slechte zaak spoediger voor u tot een zoo goed en zacht einde brengen, als thans waarschijnlijk is, in de hoop, dat het u eens vooral leeren zal, om u voor zulke, ja, ik zal het kind maar bij zijn' regten naam noemen, slordige buitensporigheden te wachten.

BLOMMESTEYN. Ik geef mij geheel aan u over als aan een' vriend, die mijn welzijn voor heeft.

BERGVELD. Zeg mij dan, was het uw voornemen heden avond, de Dame een bezoek te geven?

BLOMMESTEYN. Neen! ik ben gisteren avond bij haar geweest, en heb van haar afscheid genomen tot overmorgen...

BERGVELD. Als ik dan nog het een en ander vernomen heb, hoop ik, dezen avond, u te overtuigen, niet alleen van hare ontrouw ten uwen opzigte, maar ook daardoor u in staat te stellen, om op eens de schandelijke banden te verbreken, waarin zij u te lang gevangen heeft gehouden - evenwel onder twee voorwaarden.

BLOMMESTEYN. En die zijn?

BERGVELD. Dat gij dit oogenblik besluit, om volkomen van haar af te zien, en dat gij bij de ontdekking harer ontrouw, u van alle hevige uitpattingen van drift zult onthouden.

Het eerste verzekerde hem BLOMMESTEYN, en op het laatste gaf hij hem de hand. BERGVELD beloofde bij hem tegen den avond terug te zullen zijn, en wist, langs eenen zijdelingschen weg, de dienstmeid, welke in het huis van Madame BRITTONI woonde, in zooverre in zijne belangen over te halen, dat zij voor een' goeden steekpenning, op een bepaald teeken, hem en BLOMMESTEYN dat huis niet alleen in zou laten, maar hun in eene kamer toegang verleenen, welke slechts door een portebrief met glazen van die van Madame BRITTONI gescheiden was, voor welke een gordijn hing van dunne stoffe. Even na den donker, haalde Doctor BERGVELD BLOMMESTEYN af. In alles werd volkomen woord gehouden, en aan beide Heeren toegang ver-

leend, op gezegde kamer. Daar zag BLOMMESTEYN tot zijne verwondering en diepe verontwaardiging, hoe de Heer LA VILLETTE, in eene zeer verliefde gestalte, naast Madame BRITTONI gezeten was, welke zijne liefkozingen op eene zeer minzame wijze beantwoordde. Onder de gesprekken, die zij beluisterden, zeide LA VILETTE: 'Zeg mij toch eens opregt, BRITTONI! hoe staat het met uw huwelijk met BLOMMESTEYN, waarvan zoo velen den mond vol hebben? Ik kan daarvan nooit hooren spreken, of ik word door eene hevige jaloezij aangegrepen, dat gij toch zulk een' smakeloozen geldzak boven mij den voorrang zoudt geven...' 'Mijn lieve LA VILETTE,' zeide BRITTONI, haren arm om zijnen hals slaande, 'die jaloezij is wel overtollig. Zijt verzekerd, dat, al huwde ik hem, door nood gedrongen, als hij mij langer weigerde, op dezen voet te onderhouden, gij toch de voorkeur...'

Nu kon, nu wilde BERGVELD, die tot zoo lang BLOMMESTEYN, vooral bij de woorden van LA VILETTE hem betreffende, reeds met moeite had tegengehouden, met langer beletten, om zich aan de bedriegster te ontdekken; daar hij, zoodra zij het woord voorkeur over hare lippen had laten gaan, de deur opende en met BLOMMESTEYN binnentrad. Onbeschrijfbaar waren de verbazing en ontzetting van het paar gelieven, toen de deur openging, maar beide wa-

ren nog meer verschrikt, toen zij bespeurden, dat een der binnentredende personen niemand anders was, dan BLOMMESTEYN. Madame BRITTONI gaf een' gil, en scheurde zich uit de armen van LA VILETTE los, die eenige stappen achteruit deed.

BLOMMESTEYN volgde den raad van zijnen vriend, en bedwong zooveel mogelijk zijne gramschap, waardoor juist Doctor BERGVELD gelegenheid vond, om te zeggen: 'Gij begrijpt beide, dat 'er geen ontkennen valt aan dit tooneel, daar wij reeds vooraf oog- en oorgetuigen geweest zijn, in het vertrek hier naast, van het tusschen u gebeurde en gesprokenen. Ik verzoek alleen den Heer LA VILETTE, dat hij, ter vermijding van noodelooze onaangenaamheden, tusschen hem en den Heer BLOMMESTEYN, wiens regtvaardigen toorn hij heeft opgewekt, hoe eer zoo beter, dit vertrek en het huis zal verlaten, wanneer wij over zullen gaan, om de zaak met Madame BRITTONI af te doen.'

Eenige weinige oogenblikken stond LA VILETTE in beraad, nam echter zijnen degen, dien hij in een' hoek had nedergezet, onder zijnen arm, en vertrok zonder een woord te spreken, dan alleen in 't voorbijgaan tegen Madame BRITTONI, *jusqu'a revoir, jusqu'a revoir, Madame!*

Na het vertrek van LA VILETTE wendde zich BLOMMESTEYN tot Madame BRITTONI, en haar op eene forsche wijze aangrijpende, zeide hij: 'Valsch wijf, boos schepsel! nu ik u dus be-

trapt heb, zijn alle verbindtenissen tusschen u en mij te niet en ik laat u aan uw lot over, bedriegster!..'

Madame BRITTONI, welke, als eene looze en onbeschaamde feeke, zich nu hersteld had van den eersten schrik, beantwoordde die bedreiging lagchende: 'Ha! ha! Mijnheer BLOMMESTEYN, denkt gij dat de zaken tusschen ons zoo staan? Ik geloof niet, dat alle betrekkingen tusschen u en mij, door dit beuzelachtig voorvalletje, zoo geheel nog te niet zijn. U is waarschijnlijk de schriftelijke Trouwbelofte vergeten, die 'er tusschen ons bestaat, en op welker vervulling ik u, nu gij die zaak zoo opneemt, bij den regter dwingen zal.

'Mejuffrouw BRITTONI!' vatte nu Doctor BERGVELD het woord. 'Ik zou u raden, om deze zaak niet verder te drijven, daar gij reeds bij Schepenen, en voor alle Hoven, uwe Trouwbelofte voor nul en van onwaarde zult verklaard zien, daar geene ongeoorloofde beloften in regten van eenige kracht zijn, gelijk eene is, die blijkt aangegaan te zijn, tusschen een' dadelijk nog getrouwd man met eene ongetrouwde vrouw; en om u daarvan ten stelligste te overtuigen, heb ik van den Regtsgeleerde N..., in geheel *Amsterdam* voor een der kundigste en eerlijkste mannen in zijn vak gehouden, dit advies doen inwinnen, waaruit het u middagklaar blijken zal, dat, volgens alle gronden van regt en in der tijd geslagen vonnissen, zoo-

danige pogingen tot niets anders zullen kunnen strekken, zoo gij al een' Advokaat mogt krijgen, die u in eene zoo eenvoudige zaak zou willen bedienen, dan om u zelve voor het publiek ten toon te stellen, waardoor gij waarschijnlijk toch u zelve den grootsten ondienst doen zoudt.' [Nadat zij het advies had ingezien, ging BERGVELD onmiddellijk voort.] 'Gij hebt het vast besluit gehoord van mijnen vriend BLOMMESTEYN, en het kan u niet onbekend zijn, dat hij niet ligt van eens genomen besluiten afstapt. Mij komt het dus meest geraden voor, dat wij deze zaak geheel smoren, dat geschieden zal en zelfs tot uw voordeel, indien gij de door BLOMMESTEYN geteekende Trouwbelofte oogenblikkelijk hem ter hand stelt, en, in dat geval alleen, beloof ik u, bij mijnen vriend te zullen bewerken, dat gij nog voor een half jaar die somme van hem ontvangt, welke gij gewoon waart te krijgen... Uwe weigering zal ons genoeg zijn, om oogenblikkelijk te vertrekken, en u in het bezit te laten van een niets waardig papier...'

Nadat Madame BRITTONI het advies van den Regtsgeleerde nog eens gelezen, en eenige oogenblikken in gepeins neêrgezeten had, rees zij op, ging naar haar kabinet, en haalde de Trouwbelofte voor het licht. Zij gaf daarop dezelve met eene bevende hand aan BLOMMESTEYN terug; zeggende: 'Ziedaar, Mijnheer! een pa-

pier terug, dat de wet dan krachteloos maakt. Voor het overige beveel ik mij in uwe genade, daar ik anders niet in staat ben, om, van hier opbrekende, mij elders neder te zetten.' 'Geef mij papier, pen en inkt,' zeide BLOMMESTEYN, terwijl hij de Trouwbelofte bij zich stak; 'en ik zal, hetgeen mijn vriend BERGVELD u beloofd heeft, gestand doen.' Hij schreef hierop eene kwitantie op zijn' kassier, en wierp haar dezelve toe met de woorden: 'Daar verachtelijk wijf, dat is uw uitzet.' - 'Laten wij nu gaan,' vervolgde hij tegen BERGVELD - en zoodra als zij op straat gekomen Waren, kon BERGVELD niet nalaten, hem toe te voegen: 'Het oude zeggen, dat wij bij vader CATS vinden, is toch waarachtig: Dat *Venus* bindt dat scheidt de knuppel.'

Dertiende hoofdstuk.

BLOMMESTEYN was nu gelukkig gered uit de klauwen eener ondeugende vrouwe, eene nog nadere verbindtenis met welke hem ongelukkiger dan ooit zou gemaakt hebben. Hij was daarenboven gered op eene wijze, die geen openbaar gerucht maakte, en waardoor dus zijn fatsoen voor het oog der wereld niet leed. Het strekte hem ook tot een alleraangenaamst berigt, hetwelk hem weinige dagen, nadat hij zich van Madame BRITTONI gescheiden had, door den Heer BERGVELD gebragt werd, dat zij op eenen morgen zeer vroeg, volgens het getuigenis harer huisgenooten, *Amsterdam* verlaten had, om zich, zoo zij althans voorgaf, naar *Brussel* te begeven.

Nu dit pak BLOMMESTEYN van het hart was, begaf hij zich weder met onverdeelden ijver aan zijne bezigheden, en was opregt genoeg, om aan Doctor BERGVELD, die hem zulk eenen dienst bewezen had, te erkennen, wanneer zij alleen

waren, hoe hij het aan hem te danken had, dat hij van die slang verlost was, en nog zoo tijdig. 'Ik weet,' zeide hij tegen BERGVELD, daar zij op een' schemeravond, met elkander eenige cingels der stad *Amsterdam* omwandelden. 'Ik weet, wat het te zeggen is, met eene vrouw getrouwd te zijn, die zoo oud als de weg, zoo leelijk als de nacht, en vol misselijke grillen is; die ik alleen genomen had, om mijne fortuin mede te maken: maar ik had toch met haar nog een geruster leven, dan toen ik, tot over de ooren toe verliefd op die mooie Madame BRITTONI, met die op een' zoo gemeenzamen voet stond, zoowel bij het leven mijner vrouw als na haren dood. Ik hing zoo volkomen van haar af, dat ik alles deed, wat haar in het hoofd kwam, en ik het niet wagen durfde, om een enkel woord tegen haar in te leggen, zoo dat ik mij dikwijls over mij zelven schaamde.'

BERGVELD. Uwe betuiging, BLOMMESTEYN! stemt volkomen overeen, met hetgeen ik van de meeste Heeren gehoord heb, die de dwaasheid hadden, om eene Maitresse te houden: en mij dunkt de reden is zeer natuurlijk. Meest alle zijn zij koketten, en meenen niets van de gevoelens, die zij voorgeven, daar het haar, behalve de oogenblikkelijke streelingen van den wellust, alleen te doen is, om door haar over de mannen, die zij in hare strikken hebben weten te lokken, aangematigd gezag, zich allen

mogelijken overvloed en zwier aan te schaffen. Onverschillig is het haar, welke middelen zij daartoe bezigen. Zij hebben de vrouwelijke kieschheid, als het 'er op aankomt, geheel vaarwel gezegd, en zijn 'er alleen op uit, om de onder het juk gebragte dwazen in die slavernij te houden.

BLOMMESTEYN. Gij spreekt waarheid, gij spreekt waarheid, mijn vriend! en ik bemerkte het eerst, toen het te laat was. Ik werd daarenboven ellendig door de jaloezij geteisterd, daar ik gedurig, en, zoo als de uitkomst geleerd heeft, met te veel reden, mij verbeeldde, dat al, hetgeen ik aan haar besteedde, door haar gebruikt werd tot sieraden, om andere minnaars te lokken. Evenwel geloof ik, dat 'er een tijd geweest is, dat zij waarlijk gaarne met mij in het huwelijk zou getreden zijn.

BERGVELD. Althans, 'er zou een tijd hebben kunnen geboren worden, waarin de slimme seeks het hare zaak zou geacht hebben, om liever Mevrouw BLOMMESTEYN te worden, dan als eene bedorvene eene onteerde het deerlijk lot te moeten ondergaan, van in armoede verder haar leven te leiden, en misschien van gebrek te sterven. Zij zou u, als haren rijksten aanbieder, de bijzondere eere hebben aangedaan, om u, voor hare vereerlijking, op de ondankbaarste wijze te bekroonen. Gelukkig mijn vriend! gelukkig dat gij voor dat

lot, die schande, zijt bewaard gebleven. Met Mevrouw BEELAARTS, die gij uit eigenbatige beginsels (gij weet ik verbloem de waarheid niet) getrouwd hadt, hebt gij, als een regtmatische boete, een' korten tijd een ongelukkig leven geleid... maar met Madame BRITTONI, zou waarschijnlijk uw geheel leven een hel van ellende geweest zijn. Gij zoude als een slaaf van haar hebben afgehangen; in alles, zoo gij niet volstrekt rampzalig hadt willen zijn, haren wil hebben moeten opvolgen, en, met een hart, barstende van jaloezij, bij ieder kind, dat u geboren werd, getwijfeld hebben, of gij niet in hetzelfde een' bastaard omhelsde.

BLOMMESTEYN. NU! nu! maakt gij het ook zoo erg, als gij met mogelijkheid kunt. Eer het zoover kwam, zou ik 'er toch wel een schot voor geschoten hebben.

BERGVELD. Is het mogelijk BLOMMESTEYN! dat gij, na zooveel van haar ondervonden te hebben, waant, dat gij daartoe zoudt in staat geweest zijn? Geloof mij als vriend, BLOMMESTEYN! het blind vertrouwen op eigen krachten is altijd de kortste weg tot den val. Gij hebt dit nu reeds zoovele malen in uw leven bevestigd gezien, dat ik, ronduit gezegd, mij niet begrijpen kan, dat gij nog niet wijzer geworden zijt. En ik vrees waarlijk, dat daar die eigenschap u bijblijft, gij nog tot verdere dwaasheden zult vervallen.

BLOMMESTEYN antwoordde hier niet op, maar begon over dagelijksche en stedelijke nieuwtjes te spreken, een duidelijk genoeg bewijs voor BERGVELD, dat zijne welwillendheid en goede raad geenen invloed ten goede op den geest van BLOMMESTEYN hadden. Ja het was voor hem niet moeilijk, om door eene daaropvolgende stilzwijgendheid en stroefheid te' ontdekken, hoe onwelkom de taal der opregte vriendschap BLOMMESTEYN in de ooren klonk. Zij gingen ook de eerste poort de beste in, en BLOMMESTEYN nam de eerst voegelijke gelegenheid waar, om afscheid te nemen van Doctor BERGVELD, op wien hij, ondanks dat hij zelf gevoelde, dat die hem de waarheid gezegd had, juist om die waarheid verstoord was.

Toevallig kwam BLOMMESTEYN, nadat hij afscheid genomen had van BERGVELD, voorbij de woning van den Schilder TROOST. Daar hij op deszelfs kamer een groot geraas hoorde, zag hij op, en werd door TROOST gewenkt, om boven te komen. Hieraan voldeed BLOMMESTEYN gereedelijk, en vond, behalve TROOST, vier of vijf Leydsche Studenten. 'Welkom, welkom,' riep TROOST, BLOMMESTEYN toe, 'welkom in onzen kring, Mijnheer BLOMMESTEYN! morgen, morgen is 'er een plaisir partijtje in den Hout, in de herberg *het Bokje*, buiten *Haarlem*. Weet gij nog niets? Stil, stil, dan mijne vrienden! Weet gij niet, dat daar

morgen de Ambassadeur van *Laberlotte*, een groot diner geven zal?’ BLOMMESTEYN antwoordde: ‘die droomt moet uitleggen. Ik begrijp ‘er niets van...’ ‘Dan zal ik het u uitleggen,’ antwoordde TROOST, ‘onder voorwaarde, dat gij mede van de partij zult zijn. Ik verzeker u Mijnheer! het is eene schuldelooze grap en niets meer, ja die zelfs strekt, om den braven Hospes in *het Bokje*, wien sommige Heeren wat geld schuldig gebleven zijn, schadeloos te stellen. Ik moet u meer zeggen. Deze Heeren zijn Leydsche Studenten; somtijds is de beurs dier geleerde Heeren wat plat: ja als zij meer vertering maken of langer uitblijven, dan waarop zij vooraf hadden staat gemaakt, is somtijds de waard het kind van de rekening. Zulk een geval hebben nu deze Heeren ongelukkig aan de hand, maar zij hebben de edelmoedigheid gehad, om aan den armen Hospes in *het Bokje* te beloven, dat zij, daar zij bij hunne laatste partij hem het geld schuldig waren gebleven, door eene of andere grap hem zouden te gemoet komen; mits dat hij hen toen in vrede trekken liet. Nu hebben zij in *Haarlem* doen uitstrooijen, dat de Ambassadeur van *Laberlotte*, met een aanzienlijk gezelschap, op morgen, in de herberg *het Bokje*, het middagmaal zal komen houden; en dat zich die Heer in vollen glans en heerlijkheid aan de menigte zal laten zien. De Heeren hebben nu onder elkander geloot, wie de Ambassadeur zijn zal, en

het lot is op dezen dikken Heer gevallen, welke zich nu aan alles onderwerpen moet, wat ik en de overigen bij de vertooning, tot het welslagen van de grap, met hem noodig zullen oordeelen. Ik verzeker u, dat 'er niemand eenig leed door zal geschieden, alleen zal de te leurgestelde nieuwsgierigheid eene kleine boete betalen aan den Hospes, die daar door zeker aan het gelag, door de Heeren Studenten gemaakt, komen zal.'

BLOMMESTEYN werd dit zoo aangenaam voorgedragen, en ook zijne nieuwsgierigheid zoodanig opgewekt, dat hij beloofde tegen den volgenden middag, daar hij 's morgens zijne zaken op het kantoor en aan de Beurs had af te doen, in den Hout te zullen wezen, wanneer de Heeren aan tafel zouden gaan; en hij hoopte, dat het geheim zich dan nader voor hem zou ontwikkelen.

Den volgenden dag maakte BLOMMESTEYN, op den bepaalden tijd, in den Hout te zijn; en te paard gezeten, de herberg *het Bokje* naderende, zag hij, dat dezelve door eene groote menigte volks omringd was; niet slechts kinderen en jonge lieden van onderscheiden stand, neen, personen van meerdere jaren, aanzienlijke en deftige daar onder, waren uitgelokt, om den Ambassadeur van *Laberlotte*, die dezen middag in de herberg *het Bokje* zijn' maaltijd nemen, en voor dien tijd, schoon hij incognito, met een

digt gesloten rijtuig, gekomen was, zich voor een der ramen zou vertoonen. BLOMMESTEYN zag niet alleen onder de toegestroomde menigte lieden, die door woorden en daden 'er vooruitkomen, dat zij met de wereldsche zaken en voorvallen wat op hebben; maar hij zag 'er personen onder, die wel meer ter sluips, maar misschien nog nieuwsgieriger dan- de andere, onder de huik van zedigheid, juist op dien tijd op die hoogte maakten te zijn, om, al was het dan ook maar van verre, en om den hoek van een laantje, iets van den aangekomen Ambassadeur te zien. Zelfs had zich een paar bij uitstekendheid vroom schijnende personen, een Kwaker met zijne zuster, welken het gerucht mede ter ooren gekomen was, digt onder de herberg geplaatst, opdat hun toch niets ontglippen zou. TROOST kwam met zijne portefeuille onder den arm, daar hij het gezelschap beloofd had van het tooneel der verschijning van den Ambassadeur eene teekening te zullen maken, den Heer BLOMMESTEYN tegen, en verzocht hem, liever dan door te dringen, maar daar met zijn paard te blijven staan, dewijl hij juist toevallig het beste standpunt had. Nu begonnen de als livereibedienden of koksknechts verkleede Studenten uit de twee zijramen op trompetten te blazen, de nabijzijnde verschijning van den Ambassadeur aankondigende. Het raam ging open, waaruit reeds bij voorraad een sierlijk tapijt afhing, waarop de Ambassadeur van *La-*

berlotte rusten zou - en de strak open gespannen blikken van honderden zagen weldra eene figuur, hoedanig nimmer was aanschouwd geworden: een bijna geheel rond aanschijn, van eenen omtrek en grootte, zoo als nimmer menschelijk aanschijn gezien was; groote wijde opgespalkte en onbewegelijk starende oogen, gedekt door afzigtelijk groote wenkbraauwen, dikke volle wangen van het hoogste carmozijn rood, en ter wederzijde van den mond sierlijk gebogen breede knevels. Onder het trompetgeschal schreeuwde de menigte, die toch altijd schreeuwens gezind is: 'Vivat de Ambassadeur van *Laberlotte* Vivat de Ambassadeur!!' - maar een schrander wijf, in de nabuurschap van BLOMMESTEYN en TROOST staande, die al bezig was met eenige krassen te maken van het tooneel, zeide: 'Is dat de Ambassadeur van *Laberlotte*?... is dat een menschelijke tronie... het mogt wat anders... het zijn geschilderde b...' 'Stil, stil,' zeide TROOST, 'lieve vrouw! gij hebt het geraden; maar breng het niet uit, voor dat het raam weêr dicht geschoven is.' Het wijf voldeed aan zijn verlangen, en nadat de zoogenaamde Ambassadeur van *Laberlotte* bijna een half uur uit het raam gekeken had, en velen erg begonnen te krijgen, onaangezien de fraaiheid van de schildering, dat de een of ander potsemaker den inval gehad had, om de deelen, welke bij beschaafde volkeren bedekt gedragen worden, ontbloot,

te beschilderen met eene menschen tronie, werd het raam toegeschoven; en om de luidruchtige aanmerkingen te verdooven, bleven de zoogenaamde trompetters van den Ambassadeur lustig opspelen.

Bij TROOST, die reeds de ruwe omtrekken op het papier geschetst had, stond een lang mager man, die BLOMMESTEYN naderhand bleek niemand anders te zijn, dan de Blijspeldichter PIETER LANGENDYK. De laatste, schoon hij grimlachte, schudde, bij de ontdekking van die grove pots, bedenkelijk het hoofd, en door TROOST, met wien hij wel bekend was, gevraagd zijnde naar de reden, waarom, gaf hij onmiddellijk ten antwoord: 'Wel TROOST! is dat nog vragens waardig? Denkt gij dat een man van eenigen smaak genoeg hebben kan in eene vertooning, die naauwelijks het allerlaagst gemeen behagen kan? en gij schijnt het zoo mooi te vinden, dat gij voor hebt 'er eene teekening van te maken?' - TROOST gaf hierop te verstaan: 'Eene teekening, zeer zeker, zoo geen twee, en als ik een' goeden Plaatsnijder krijgen kan, dan zal ik die in het koper laten brengen.' 'Best! best!' riep BLOMMESTEYN hem van zijn paard toe, 'ik moet 'er een half dozijn van hebben. Ik heb nooit grooter grap bijgewoond.' - 'Hooft gij wel, LANGENDYK!' beet hem TROOST in het oor, 'hoort gij wel, wat die Heer zegt, en die behoort toch niet tot het lage gemeen?' 'Neen!

neen!' fluisterde hem LANGENDYK in de ooren, 'althans wat zijn kleêren betreft; maar het is toch een blijk, dat 'er geen kieschheid van smaak ter wereld...' 'Gij hebt gelijk,' viel TROOST hem in de rede, 'gij hebt groot gelijk, LANGENDYK... maar wat kunnen wij dat helpen. Worden niet die deelen in uwe Blijspelen en Kluchten; die het naast aan het onkiesche komen, het meeste toegejuicht? Och de menschen, althans dit tegenwoordig geslacht, zijn bijlang na niet kiesch van gevoelens, en zij, welke nog het meest geërgerd schijnen, over deze zeker wat grove grap, zullen, als ik die teekening in plaat laat brengen, dezelve misschien het eerste, maar langs een' bedekten weg, koopen. Het is wel mogelijk, dat 'er na ons een tijd komt, dat men, als men in prent dit misselijk tooneel beschouwt, hetzelfde als een blijk van den wansmaak van onzen tijd zal vertoonen; en dat wil ik niemand betwisten; maar ik houd mij verzekerd, dat 'er dan nog honderden meer plaisier zullen hebben, in de plaat van den Ambassadeur van *Laberlotte*, als in vele duistere zinnebeelden van ROMEIN DE HOOGHE, en anderen, die dan naauwelijks aangekeken zullen worden... maar het wordt tijd, dat ik mij weder naar den Ambassadeur van *Laberlotte* en zijn' Hofstoet begeef.'

BLOMMESTEYN, wien reeds het gesprek tusschen TROOST en LANGENDYK verveelde, was

met zijn paard naar stal gereden, en nadat hij hetzelfde bezorgd had, begaf hij zich in het gezelschap der Studenten, hetwelk TROOST juist geluk wenschte met hunne welgeslaagde pots, en den Herbergier met den goeden dag, welken hij door dezelve gehad had; terwijl hij middelerwijl de schets der teekening van het geval, onder een groot gejuich, liet kijken.

BLOMMESTEYN was over al het gebeurde buitengemeen te vreden; ook zijne bijdrage tot die partij, veroorzaakte, dat dezelve niet minder luisterrijk werd, en dat de Hospes uit *het Bokje* geheel geene reden had, om zich over het toelaten van deze grap te beklagen; eene grap, welke zeer karaktermatig den smaak van dien tijd uitdrukt, en, schoon door eenige weinigen gepleegd, echter zoodanig in den algemeenen smaak viel, dat ten minste twee, zoo niet meer, afzonderlijke folio prentverbeeldingen, naar de Teekeningen van TROOST, eerlang het licht zagen, en met eene verbazende gretigheid door het publiek gekocht werden. - 't Is, om dit in 't voorbijgaan aan te merken, nog bijzonder, dat beide deze folio prenten, schoon de een veel grooter is, dan de andere, zeer van stoffnadjē verschillen, en, daar beide naar schilderijen van TROOST komen, is het waarschijnlijk, dat hij dit geval tweemaal geschilderd heeft.

Nadat deze zouteloze grap, maar geheel in den smaak dier tijden, afgelopen was,

keerde de menigte aanschouwers stadwaarts; sommige, ja de meeste lachten, dat zij schaterden, eenige klaptten zelfs in de handen, en haastten zich naar huis, om deze grappige misleiding aan hunne huisgenooten te berigten. Anderen, maar verre het kleinste gedeelte, waren ontevreden over de onbeschaamdheid en het lasse van deze grap; en een zeer verstandig schijnend man, die de wijste wilde zijn uit den geheelen hoop, maar waarschijnlijk een der dwaasten was, maakte de staatkundige bedenking, 'dat hij toch niet hoopte, dat deze onbetamelijke bespotting van den Ambassadeur, den Koning van *Laberlotte* zou worden overgebriefd, daar hij 'er als dan voor vreesde, dat 'er zeer gemakkelijk een oorlog uit zou kunnen ontstaan, tusschen de Republiek der *Vereenigde Nederlanden*, en den Koning van *Laberlotte*.'

BLOMMESTEYN vermaakte zich uitstekend met het gezelschap, en spoelde alle de zorgen van het hart, ja onthield zich niet van de grappen der Studenten, welke dezen zeer in te schikken waren, schoon alles bij lang na hem niet wel voegde; bovenal moesten de Kwaker en de Kwakerin, welke de dwaze nieuwsgierigheid hadden, om als onbewegelijke standbeelden voor de herberg *het Bokje* te blijven zitten, vrij wat voorhouden. BLOMMESTEYN, na den maaltijd, beneden gekomen zijnde, vroeg, nu spraakzamer dan anders geworden, aan den Kwaker: 'Wat zegt gij van

zulk een leventje, als hier tegenwoordig is, Mijnheer!

De Kwaker. Ik ben geen Heer... Onder ons zijn geene Heeren, maar wij allen zijn Broeders en Vrienden.

BLOMMESTEYN. Nu Vriend! als het dan Vriend wezen moet, wat zegt gij 'er van?

De Kwaker. Waarvan Vriend! waarvan?

BLOMMESTEYN. Wel van dien Ambassadeur van *Laberlotte*, en wat zegt 'er vooral uwe beminde van?

De Kwaker. Meent gij dat zedeloos en Hemeltergend spektakel van zoo straks?
- Ik heb 'er mij grootelijks aan geërgerd, en Zuster heeft hare oogjes toegedaan, althans, als zij mijn' raad gevolgd heeft.

BLOMMESTEYN. En ik dacht, dat gij met haar hier op een kijkje gekomen waart. Mij dunkt, het is voor zulke lieden, als gij zijt, hier anders te woelig.

De Kwaker. Misschien.

BLOMMESTEYN. Maar wat waart gij dan hier komen doen, het was toch ook aan u bekend, dat de Ambassadeur van *Laberlotte* hier komen zou?

De Kwaker. Wij waren hier gekomen, om, in het midden van de ijdelheden der wereld, de schoonheden der Schepping te bespiegelen.

BLOMMESTEYN. Is dat zoo, Mejuffrouw, Zuster of Vriendin?

De Kwakerin zuchtte driemalen, en sloeg hare oogen naar de hoogte. 'Kijk maar zoo niet omhoog,' riep een Student uit het raam, 'de Ambassadeur van *Laberlotte* is al lang vertrokken.... Kwezel!' Maar met een kwam 'er een ander de deur uitstuiven, die met de meid uit de herberg gestoeid had, waarna de Kwakerin zijlings had gegluurd: 'Zijt gij jaloersch van KATRYN, omdat ik die in hare bouten gepakt heb?' zeide hij, 'o dat behoeft niet...' en reeds begon hij zijne armen naar de Kwakerin uit te strekken, om die mede te omhelzen. 'Dat behoeft ook niet, Vriend! dat behoeft geheel niet,' zeide de Kwaker, - 'Kom Zuster KRISJE! laten wij gaan.... laten wij gaan.... en de ijdele menschen aan hunne vleeschelijke begeerlijkheden overlaten.... 't Is hier ijdelheid der ijdelheden....' Nu rezen zij op, en vertrokken met eenen langzamen stap, dat aan TROOST gelegenheid gaf, om ze met groote luidruchtigheid nog toe te voegen: 'Maakje, maakje maar niet verlegen, Broeder en Zuster! Al vertoont gij beide de zedigheid zelve; ik zal u mede in de schilderij van den Ambassadeur van *Laberlotte*, onder de bedrogen aanschouwers, plakken, en gij zult een heerlijk contrast met den Leydschen Student opleveren, dien ik in het verschiet met de meid KATRYN zal laten stoeijen. Misschien zal eens de een of ander, als het schilderstuk mij wat wel

van de hand wil, als hij daarop kijkt, zoo wel van beider vroomheid, als van den Ambassadeur van *Laberlotte* en den stoeijenden Student uitroepen, en niet mis hebben: Alles *Vanitas Vanitatum*....

BLOMMESTEYN, die, dezen avond, weder te huis moest wezen, keurde het best, om met zijn' vriend TROOST zich, toen dezelve begon te vallen, in een gesloten rijtuig te pakken, om niet door de avondlucht bevangen te worden, en liet order geven, om zijn paard wel te verzorgen, en hetzelfde hem, den volgenden dag, te *Amsterdam*, terug te brengen. Onder het terugrijden herhaalde hij met TROOST alle de genoegens, die zij, dezen dag, te zamen gesmaakt hadden, en BLOMMESTEYN, opgeruimder dan naar gewoonte, verhaalde aan TROOST zijne zoo gelukkige ontkoming uit de valstrikken, die hem die valsche Madame BRITTONI gespreid had, waarmede hem TROOST welmeenend geluk wenschte, en hem tevens even welmeenend waarschuwde, om zich in het vervolg voor zulke gevaarlijke vrouwen te wachten, hem aanradende, om zich liever op zulk eene wijze te diverteren, zoo als heden had plaats gehad, en hem aanmoedigende, om weder Lid te worden van het Kunstkransje, dat BLOMMESTEYN met den vorigen winter verlaten had, en waaruit nu, nadat TROOST zijne stukjes voltooid en bekend geworden waren, de Heer L** van

zelf zijn afscheid genomen had, waar zij nu met elkander eene vrije en goede verkeering hadden, en alles weder *en Frère Compagnon* leefden. 'Ik heb zelf,' zeide TROOST, 'den Schepen W** zich zeer over uw gemis hooren beklagen, toen gij weg waart, en aan den Heer S** hooren influisteren, dat men voor had, om u in dezen of genen post van Regering te betrekken; of iets dat daar aan paalde....' 'Dat mogen ze,' zeî BLOMMESTEYN, 'dat mogen ze waarachtig wel laten. Ik zou al een misselijk soort van Burgemeester uitmaken.' - 'Nu, nu,' hernam TROOST, 'gij zijt ook niet zoo in eenen Burgemeester.... en waarlijk, als gij zoo eene fiks geboekelde alongeparuik op had, zoudt gij 'er zoo goed uit zien, als de beste Burgemeester.... maar het kon ook wel wat minder toe, en mij dunkt dat het zoo wat Dijkgraafde of Heemraadde....' 'Dat zou mij beter lijken,' antwoordde BLOMMESTEYN. 'Dat geloof ik, dat geloof ik,' voerde hem TROOST toe, 'daar zit menig een' smerigen mond en een' goeden beker op. Nu, als gij zoo iets wordt, dan houd ik mij gerecommandeerd, om nu en dan eens uw gast te zijn.' 'Dat beloof ik u, dat beloof ik u,' zeide BLOMMESTEYN, en zou verder voortgegaan hebben; - maar zij waren juist de Haarlemmerpoort genaderd, die op het punt was van gesloten te worden, en het geraas der snelrijdende wielen van het rijtuig, op de stee-

nen, veroorzaakte, dat zij, zonder eenig verder gesprek, afscheid van elkander namen.

Veertiende hoofdstuk.

‘Vader! vader!’ zeide Juffrouw HENRIETTE, zoo als de Heer BLOMMESTEYN binnen kwam stappen, ‘zoo even is hier een Bode van het Stadhuis geweest, en heeft dezen grooten brief voor u gebragt, met order, toen hij hoorde, dat gij uit de stad waart, om u dezen onmiddellijk, als gij weder te huis kwaamt, over te geven. Zie, het wapen van de stad, met de drie kruisen en de twee leeuwen, staat 'er op.’ Zoo als BLOMMESTEYN zich neêrgezet had, opende hij den brief, en, toen hij dien doorgelezen had, zeide hij: ‘TROOST heeft 'er waarachtig van geweten; gij zoudt mij eens eene goede flesch madera laten geven, JETJE! daar hebben onze Burgemeesters mij Heemraad van *Nieuwer-Amstel* gemaakt. - Is uw broêr WILLEM niet te huis?’ Juffrouw JETJE zeî: ‘Hij brengt de jonge Juffrouw WESTENDAAL, die van middag met ons in *Lokhorst* thee gedronken, en voorts hier den avond met een piketje gepasseerd had, te huis.’

BLOMMESTEYN. Dat loopt altijd met dat AALTJE WESTENDAAL... Ik weet niet, wat daar van worden zal. Ik geloof, dat WILLEM zin in haar heeft.

HENRIETTE. Dat mogt ik wel lijden, want het is een heel lief meisje.... ik zou al heel ligt eene zuster kunnen krijgen, daar ik minder meê op had....

BLOMMESTEYN. Nu, dat daar gelaten.... ik wou, dat WILLEM nu maar te huis was, [een glas madera inschenkende] om hem het nieuwtje te verhalen. Ik kan het mij om de wereld niet begrijpen, JETJE! hoe 'er Heeren Burgemeesteren toe gekomen zijn, om mij Heemraad van *Nieuwer-Amstel* te maken.

Intusschen werd 'er gescheld, en WILLEM kwam binnen, die het hoofd vol had van de liefstaligheid van ALIDA WESTENDAAL, en geheel niet bedacht was op de ontmoeting van eenen zoo hoog verheugden stiefvader. BLOMMESTEYN ging nu voort, zoo als hij WILLEM zag: 'Daar is hij, daar is hij.... WILLEM! WILLEM! hebt gij het al gehoord?'

WILLEM BEELAARTS. Wat, vader! wat zou ik gehoord hebben.... ik heb niets nieuws gehoord.

BLOMMESTEYN. Waar kom je dan nu van daan?

WILLEM BEELAARTS. Van den Heer WESTENDAAL.

BLOMMESTEYN. En had die geen nieuws? geen nieuws?

WILLEM BEELAARTS. Niets, vader! als dat de China's vaarder, daar men zich zoo ongerust over gemaakt had, in de *Maas* binnen zou zijn geloopt.

BLOMMESTEYN. Wat China'svaarder... Had hij niet gehoord, dat ik wat geworden ben?

WILLEM BEELAARTS. Gij wat geworden, vader! -

BLOMMESTEYN. Ja, zie maar zoo vreemd niet op - [hem een glas met maderà inschenkende] Kijk den brief eens in, daar zult gij uit kunnen zien, dat Heeren Burgemeesteren mij hebben aangesteld, tot Heemraad van *Nieuwer-Amstel*.

WILLEM BEELAARTS (*Koel*). Ik wensch u geluk, vader! met die aanstelling.

BLOMMESTEYN. Maar zeg mij, hoe kom ik tot die eer?

WILLEM BEELAARTS. Misschien, vader! omdat gij 'er onlangs zooveel land gekocht hebt.

BLOMMESTEYN. Ei! ei!- zou 'er niet meer achter zitten? Ik geloof wel van ja! - want wij hebben tegenwoordig eene beste bank van Burgemeesters, eene heele goede Regering, die de verdiensten van hunne burgers regt weet te waarderen.

WILLEM BEELAARTS. Dat mag ik hooren, vader! dat gij zoo eens tot lof van de Regering

der stad spreekt; dat heb ik zeldzaam of nooit van u gehoord. Mij dunkt, verleden week nog, zeide gij, dat het eene loutere familie - regering was, die alle de ambten onder malkander deelde, en dat het hoog tijd zou zijn, dat 'er een verandering kwam, en 'er weder een Stadhouders aan het hoofd gesteld werd, want dat ieder Burgemeester, ja ieder Lid van de Vroedschap, een Stadhouders op zich zelven was.

BLOMMESTEYN. Ja, dat heb ik toen zoo gezeid. 'Er waren zoo wat heet gebakerde lui in het koffijhuis, die hadden mij zoo wat opgezet.... en men zegt dan wel eens zoo wat, dat men zoo erg niet meent, en dat men beter gedaan had van te zwijgen. Uit dezen brief ziet gij... kom, WILLEM! nog een glas maderas! op de gezondheid van Heeren Burgemeesters van de stad *Amsterdam*.

WILLEM BEELAARTS. En de zes-en-dertig Raden 'er bij.

Nadat BLOMMESTEYN nog eenigen tijd, praatachtiger en drokker, dan naar gewoonte, bij zijne zoon en dochter had zitten snappen, daar hij, aangezet door het geen hij 's middags op de partij van den Ambassadeur van *Laberlotte* gebruikt had, zich eenigzins kinderachtig blijde had aangesteld over het bekomen van den post van Heemraad van *Nieuwer-Amstel*, waarvoor hij zich anders toch wel gewacht zou hebben, stond hij, den brief zorgvuldig bij zich

stekende, op, en verklarende, dat hij dezen avond niet zou eten, daar het dezen middag laat geworden was, ging hij naar boven en naar bed. -

Zoo als BLOMMESTEYN de deur van de kamer gesloten had, barstte HENRIETTE in lagchen uit, en zoo WILLEM, buiten dat hij eenigzins verontwaardigd was over BLOMMESTEYN, niet iets anders op het hart gedrukt had, zou hij ongetwijfeld zich even moeilijk hebben kunnen bedwingen. De reden van zijn grootere ingetrokkenheid was, dat hij juist bij gelegenheid, dat bij Juffrouw ALIDA WESTENDAAL had te huis gebragt, haar voor de eerste maal onbewimpeld zijne genegenheid had verklaard, hetwelk door haar op eene zoo weigerachtige en ver weg werpende wijze beantwoord was, als haar wel voegde, maar WILLEM ten uiterste onaangenaam was, en hem, schoon niet wanhopig, echter zeer twijfelmoedig maakte over alle de geringe sporen van onderscheidende genegenheid, die hij reeds met zooveel naauwkeurigheid had bijeengezameld, om hem tot gronden van waarschijnlijkheid te strekken voor zijne hope. Daar HENRIETTE wel bemerkte, dat haar broeder minder deel nam in het vermaak, dat zij bespeurde bij het eenigzins potsig gedrag van haren vader, kon zij niet nalaten hem daarvan de reden te vragen, te meer, daar hij het vorig gedeelte van den avond, zeer wel te vreden, ja vrolijk geweest was. Eerst poogde WILLEM zich van de beant-

woording te onttrekken; schoof toen zijne somberheid geheel op herinneringen aan den dood zijner moeder.... maar eindelijk, niet langer kunnende veinzen voor HENRIETTE, die ook toch eigenlijk de eenige op de wereld was, die hem van nabij bestond, beleed hij haar niet alleen zijne opgevatte genegenheid voor AALTJE WESTENDAAL, waarvan HENRIETTE ook niet vreemd opzag, maar hoe hij een' stap verder was gegaan, doch haar antwoord daarop alles behalve bemoedigend geweest was. HENRIETTE troostte hem zoo goed haar mogelijk was, en bijzonder daarmede, dat zij wist, hoe hij zeker in AALTJES moeder eene gunstige voorspraak vinden zou, daar die meermalen zich zeer ongedrongen ter zijner gunst had uitgelaten; ja (maar hierbij lag zij hem het zusterlijk zwijgen op) dat zij zich zeer zou bedriegen, indien ook AALTJE niet ten zijnen voordeele ingenomen was. Nu was WILLEM zeer nieuwsgierig om te weten, waaruit zij dat opmaakte. HENRIETTE wilde in het eerst 'er niet aan, om deswegens iets te openbaren, gedreven door jonkvrouwelijke kieschheid, of dat zij het voor zekere heiligschennis hield, eene algemeene waarneming, die zij op dit punt wegens hare medezusters gedaan had, te verklappen. Maar in het einde zegepraalde op een en ander het zusterlijk medelijden, en zij voerde hem toe: 'Hoor, WILLEM! Laatst gebeurde het (zoo als

het wel eens meer bij meisjes gaat) dat 'er van deze en gene jonge Heeren gesproken werd in zeker gezelschap, waar ook AALTJE tegenwoordig was. Men noemde 'er verscheidenen op en AALTJE praatte lustig meê, eindelijk zeî 'er een, en wat zegt gij dan van WILLEM BERLAARTS?... Eensklaps zweeg AALTJE; kreeg eene kleur, en daar zij toevallig een' anjer in hare hand had, ploos zij dien werktuigelijk uit elkander, zoodat de blaadjes in haar' schoot vielen. Ik zag duidelijk, hoe verlegen zij was, en (was dit niet zusterlijk van mij gedaan?) ik redde mijn vriendinnetje uit deze verlegenheid met te zeggen: Hoor, van mijn broêr WILLEM moet gij noch goed noch kwaad spreken: zoo gij 'er goed van zeide, dan zou ik denken, dat gij hem preest, omdat hij mijn broêr is, en zoo gij kwaad van hem spraakt, dan zoude ik het voor hem moeten opnemen....'

WILLEM hoe veel reden hij had, om zijne zuster voor die mededeeling hartelijk te bedanken, en schoon hij inwendig 'er wel over te vreden was, geliet zich echter, alsof hij nog maar half voldaan was over deze ontdekking zijner zuster, die hij niet gewigtig noemde.

Den volgenden morgen was BLOMMESTEYN juist niet zeer vroeg bij de hand, maar het eerste werk aan zijn ontbijt was den brief van Burgemeesteren, die zijne aanstelling als Heemraad behelsde, te herlezen, en, toen de Bode

hem een half uur later, uit naam van Burgemeesteren kwam aanzeggen, dat hij dezen middag om twaalf ure, op het Stadhuis verwacht werd, om zijn' eed als Heemraad afteleggen, rees zijn genoegen aanmerkelijk, en hij liet PENNY alle zijne paruiken voor den dag halen, om te zien, of 'er wel eene onder was, die hem achtbaar en deftig genoeg staan zou, als hij op heden, in die hooge qualiteit, voor Heeren Burgemeesteren den eed van Heemraad aflegde, ja hij nam den raad van JETJE deswegens in, die, een' lach in haar schelmachtig hartje verbergende, met veel nadruk verklaarde, dat 'er eigenlijk geen van alle gevonden werd, die zij hem durfde aanraden, want dat die, welke hij gisteren had opgehad, wel de beste en nieuwmodischste was; maar (hoe het kwam wist zij niet) 'er wat te versold uitzag. 'Dan zullen wij,' zeide BLOMMESTEYN, 'al zou het mij ook een hand vol geld kosten, dan zullen wij nog eene nieuwe zien te krijgen. Men wordt ook niet alle dagen Heemraad van *Nieuwer-Amstel*. PENNY! PENNY! loop eens gaauw naar de Kalverstraat bij den paruikmaker, op den hoek van de Sint Luciasteeg; daar heb ik over drie dagen heerlijke paruiken gezien - en zeg, dat de baas met twee of drie paruiken ilico hier moet komen, van de beste en grootste soort van alongeparuiken, die 'er zijn.'

Terwijl PENNY deze boodschap deed, was HENRIETTE bezig met de beste kanten das en het fijnste linnen van haren vader op te zoeken, en beide negerinnen poetsten den rok af, welken hij gisteren mede op de partij van den Ambassadeur van *Laberlotte* had aangehad, en die daarbij, even als de beste paruik, meer of min geleden had. Intusschen schreef hij een briefje aan zijne moeder, met berigt, dat hij heden morgen niet op het kantoor kon komen, om reden, dat hij als Heemraad van *Nieuwer-Amstel*, zijn' eed voor Heeren Burgemeesteren moest afleggen. Niet lang duurde het, of PENNY berigtte, dat de paruikmaker verschijnen zou, die ook binnen een kwartier met een' jongen, die vier paruikendozen op den rug droeg, volgde, uit welke BLOMMESTEYN de grootste en krulrijkste paruik verkoos, die hem tusschen de zestig en zeventig guldens kostte. Nadat hij zich eene poos in den spiegel bekeken had, vroeg hij aan JETJE, 'wat haar van dezelve dacht,' 'Ja vader!' zeide zij, 'als ik het niet beter wist, en ik zag u het Stadhuis opgaan, zou ik denken, dat gij, zoo geen Burgemeester, ten minste President-Schepen van de stad waart. Zij staat u zoo mooi, dat, als gij u eens laat uitschilderen, gij 'er geene andere op moet zetten, vader!....' 'Al met 'er tijd, al met 'er tijd,' antwoordde BLOMMESTEYN, 'ik verzeg, dat geheel niet, en dan zal ik uw'

raad wel volgen. Mij dunkt ook, dat zij mij goed, heel goed staat....' 't Is maar jammer Mijnheer!' zeide de Paruikmaker, 'dat het, met uw verlof, thans zoo regent: ik merk, dat Mijnheer naar het Stadhuis moet; ik zou u, met verlof, wel durven raden, eene koets te nemen....' 'Dat was mijn oogmerk baas!' maar, op zijn horlogie ziende, zeide hij, 'het is reeds elf ure. PENNY! PENNY! maak dat 'er binnen eene kwartier eene koets hier voor de deur is: maar de stalmeester moet mij eene van zijne beste koetsen bezorgen, zoodat men niet zien kan, dat het huurspel is, en gij PENNY moet achter op staan, dat geest nog zoo wat aanzien.' -

Nadat nu alles in orde, en BLOMMESTEYN zeer net en proper gekleed was; (want vrij rijzig en gezet zijnde, kleepte hij gansch niet kwalijk) kwam de koets voor de deur, en met al de achtbaarheid van een' koopman, die zijne voeten in den stijgbeugel van een regeringspostje zet, stapte hij de koets in, en reed weg om den eed als Heemraad van *Nieuwer-Amstel* af te leggen.

Schoon BLOMMESTEYN eene zeer duidelijke en schoone hand schreef, was hij door den post, tot welken hij nu verheven werd, zoodanig in beweging geweest, dat het briefje aan zijne moeder minder duidelijk, dan anders, geschreven was; ook kan het aan de oogen van zijne

moeder gehaperd hebben, die nooit zeer vlug in het lezen geweest was, en, nu zij juist in de verwisseling van brillen was, zich dikwijls verkeek, althans, zij had uit Heemraad, Geheimraad gelezen; en, van, Duitschen bloede zijnde, herinnerde zij zich, hoe dikwerf haar vader van zulke wezens, als iets groots gesproken had, die men, al was men van de familie, niet wel kon benoemen, dan met den titel van Genadige Heer. Zij was dus aan den eenen kant niet weinig verblijd, dat haar zoon tot die hooge waardigheid was verheven, maar wist aan den anderen kant, niet hoe zij hem, zonder hem in zijne hooge bediening te kwetsen, best zou aanspreken. Zij was echter zijne moeder en het kon haar dus niet van het hart, dat zij hem niet over zoodanige hooge bevordering zou komen gelukwenschen. Zij liet dus, hoe weinig zij ook meer gewoon was, uit hoofde harer zwakheid, haar huis te verlaten, eene toeslede huren, en zich tegen een uur naar de Keizersgracht, naar de woning van haren zoon slepen, waar zij slechts weinige oogenblikken vroeger aankwam, dan haar zoon JOHANNES van het Stadhuis terugkeerde, waar hij zijn' eed als Heemraad van *Nieuwer-Amstel* had afgelegd. Zij had maar even den tijd gehad, om JETJE en WILLEM toe te spreken, toen BLOMMESTEYN in vollen opschik en met een' zeer parmanten stap binnentrad. 'Heden mijn tijd!' zeide moeder BLOMME-

STEYN, die met veel moeite zich bij de tafel opbeurde, en naar BLOMMESTEYN kwam toestrompelen; 'Mijn Genadige Heer Zoon! Wat komt mij in mijne oude dagen over. Dat had ik nooit gedacht, JOHANNES! toen gij daar als een klein kind in de wieg laagte, en och dat uw grootvader, dat had mogen beleven. Wel ik silleseeter u van heeler harte, mijn Genadige Heer Zoon, met uw Geheimraadschap.' Wat zegt gij, Mama!' zeide BLOMMESTEYN, 'wat zegt gij Mama! Geheimraad.... neen! die personen heeft men hier te land zoo niet: ik ben Heemraad geworden.' 'Nu, nu,' zeide Moeder BLOMMESTEYN, 'Heemraad of Geheimraad! ik filleseteer u 'er mede; o als vader NEERSTRAS, dat eens had mogen beleven, dat gij een Genadig Heer geworden waart.' 'o Mama!' hernam BLOMMESTEYN. 'Het Heemraadschap geeft den titel van Genadigen Heer niet: en dus verzoek ik u, dat gij mij dien naam niet geeft... maar, daar men zich toch zoo wat naar zijn fatsoen dient te gedragen, zal ik u voortaan, zoo als ik reeds bij het inkomen gedaan heb, Mama heeten, zoo als dat thans bij alle fatsoenlijke lieden in gebruik is.... en wat mij betreft, JETJE en WILLEM zullen mij geen displaisier doen, met mij voortaan den naam van Papa te geven. Daar ik nu Lid geworden ben van een Collegie, waarvan alle de Leden door hunne kinderen Papa genoemd

worden, zou het tegen het fatsoen strijden, en dus meer of min zelfs vernederend voor mijne Collega's zijn, indien mijne behuwdkinderen mij eenvoudig Vader noemden....' 'Gaarne, zeer gaarne,' zeide HENRIETTE, 'Papa, zal ik uwe orders in dezen volgen, en ik twijfel niet, of mijn broêr WILLEM zal ook daartoe terstond genegen zijn.' - 'Best, best, dochter JETJE!' zeide BLOMMESTEYN, 'en gij zoudt dan dat platte, mijn broêr, ook kunnen veranderen in *mon frère!*' - 'Ook al gaarne, Papa,' antwoordde JETJE... 'evenwel onder voorwaarde, dat hij mij ook *ma soeur* zal noemen, en grootmoeder BLOMMESTEYN zullen wij dan, met haar permissie, ook grootmama heeten. Dat gaat nu zoo met eene moeite door.' 'Waarlijk, waarlijk,' barstte moeder BLOMMESTEYN uit, en de tranen stonden in hare oogen: 'Ik ben 'er van aangedaan, Mijnheer Zoon! dat ik dat aan u mag beleven: maar zeg mij nu eens, want ik begrijp, dat gij iets groots geworden zijt, wat zijt gij nu eigenlijk...' 'Wel, Mama!' hernam BLOMMESTEYN. 'Ik ben eigenlijk Heemraad van de Ambachts - Heerlijkheid van *Nieuwer-Amstel* geworden.'

'Maar zeg mij,' vroeg Mama BLOMMESTEYN, 'wat is dat nu eigenlijk, Mijnheer Zoon.' 'Ja Mama!' was zijn antwoord, 'hoe zal ik u dat zoo net alles beduiden. Gij begrijpt,

ik heb 'er nog maar mijn' eed voor gedaan.... maar het zal daar wel op neêrkomen, Mama! dat ik het oppertoezigt meê heb over de dijken van *Nieuwer-Amstel* en *Amsterveen*.'

Naauwelijks was BLOMMESTEYN bezig met een zeer duister berigt te geven van den aard van het ambt, dat hij zoo duur bezworen had, als een getrouw Heemraad te zullen waarnemen, of 'er hield eene koets voor zijn huis stil, waaruit zijne drie Collega's Heemraden, met den Dijkgraaf aan het hoofd, op zijne stoep staptten; en binnengetreden, legde de laatste uit aller naam het compliment van felicitatie af aan den nieuw aangestelden Heemraad, met uitnoodiging, om in de volgende week op het Heemraadshuis, zijne inhuldigingspartij bij te wonen; gelijk altijd de gewoonte was, wanneer 'er een nieuwe Heemraad was aangesteld, welke partij zeer luisterrijk zijn zou, daar ook de Ambachtsheer hun beloofd had, mede te zullen gaan, en zij gewoon waren altijd eenige gasten te vragen, daar zij goede gelegenheid toe hadden, dewijl zij ook een van de stads-jagten aan den *Amstel* tot hun gebruik hadden. Zij drongen 'er op, dat de Heemraad BLOMMESTEYN ook iemand mede zou nemen. Deze wist daartoe niemand beter op dit oogenblik, dan zijn' behuwdzoon WILLEM, welke, staande dit bezoek, mede te huis geko-

men was. Zeer weidden deze Heeren uit, over alle de genoegens en partijen, die aan dezen post vast waren, terwijl zij in de breedte uitmaten, hoe zij, ingevolge een Octrooi van Keizer KAREL den V, in den jare 1520, het regt hadden, om Keuren'te maken op dijken, bruggen, zijlen, slooten, waterloozingen, molens en paden: en nu raakte BLOMMESTEYN van lieverlede, terwijl hij zijne ambtgenooten op allerhande likeuren onthaalde, meer en meer doordrongen van het gewigt van het ambt, waartoe hij door Heeren Burgemeesteren benoemd was.

Nadat Dijkgraaf en Heemraden van hem met vriendschapsbetuigingen en handdrukken hadden afscheid genomen, en door hem uitgeleide gedaan waren tot aan hun rijtuig, keerde hij met een' glans van genoegens op het gelaat, dat door het toebrengen van de velerhande likeuren nog verhoogd was, in zijne woning terug. Hij gaf terstond aan PENNY last, om bij OTTENS, hoe eer zoo beter, te halen de grootste Kaart van het Heemraadschap van *Nieuwer-Amstel*, keurig afgezet en op rollen, dewijl die nog dezen dag in zijne eetzaal moest worden opgehangen. Onder den maaltijd was hij veel spraakzamer dan anders, en het Heemraadschap zweefde aanhoudend voor zijnen geest.

Na den eten, toen door OTTENS de keurig met goud en kleuren afgezette groote Kaart van het Heemraadschap van *Nieuwer - Amstel*, op

zware gladhouten rollen met vergulde knoppen, en groene zijden koorden en kwasten, was te huis bezorgd, werd dezelve met veel spoeds door den timmerman in de eetzaal opgehangen: en nu stond BLOMMESTEYN, in den schoot zijner familie, opgetogen van vreugde en zelfvoldoening, ja in zekere hoogmoedige bespiegeling, hoe hij een der mannen was, dien het opperbewind over deze landstreek was opgedragen, en hij gaf zijne Mama te kennen, dat hij half en half van voornemen was, om toekomende jaar eene plaats te koopen in den Buitenvelder-Polder, daar het toch eigenaardig was, dat een Heemraad niet alleen, zoo als zijn geval was, vele landerijen in zijn Heemraadschap had, maar ook een Buitenverblijf. 'Dan vrees ik,' zeide Mama BLOMMESTEYN. 'dan vrees ik, Mijnheer Zoon! dat gij, misschien na mijn' dood, ons buitentje aan den Haarlemmer weg, daar ik zulk een danige liefde voor heb, verkoopen zult.' BLOMMESTEYN stelde haar deswegens gerust, haar beduidende, hoe dat het nog altijd een goede heetuin blijven zou: zoo dezelve niet in handen van een der andere kinderen kwam.

Dit beurde moeder BLOMMESTEYN eenigzins op; maar, twee uren later, werd zij door eene tijding verheugd, die hare blijdschap tot eene zeer groote hoogte klimmen deed; namelijk, de Proponent FREDERICUS CHRISTOPHORUS kwam haar opzoeken, om haar den brief mede te

deelen, waarin hij door de gemeente te *Lollum* in *Vriesland*, beroepen was tot Leeraar, en wel met algemeene stemmen der mans ledematen. '*Tandem, tandem*' zeide hij, '*bona caussa triumphat.*' 'Dat wil zeggen?' vroeg BLOMMESTEYN. - 'Niets anders, Heer broeder!' hernam de nu beroepen Leeraar, 'dan dat de regtvaardigheid eindelijk zegepraalt - dat is - dat eindelijk, eindelijk lieden van wezenlijke verdiensten, schoon zij lange in het duister lagen, en als *homines obscuri* zijn voorbij gegaan, tot die eere verwaardigd worden, welke hun van regtswege toekomt.' 'Juist, juist,' zeide BLOMMESTEYN, 'dat heb ik heden ook ondervonden. Ik heb heden mijn' eed gedaan als Heemraad van *Nieuwer-Amstel* en *Amsterveen*' Nu riep de Weduwe BLOMMESTEYN uit: - 'Welk eene eer, komt zoo op één' dag de BLOMMESTEYNEN over. Ik geloof niet dat 'er een moeder op de wereld gelukkiger zijn kan als ik ben. Mijn JOHANNES is Heemraad van *Nieuwer-Amstel* en mijn FREDERICUS is Predikant te *Lollum* geworden. - Waarlijk ik ben al te gelukkig!' Middelerwijl had BLOMMESTEYN zijn' broeder reeds voor de pas opgehangen kaart van de Ambachtsheerlijkheid gebragt, en hem met al den hoogmoed, welken een nieuwe post inboezemt, de uitgestrektheid van zijn Heemraadschappelijk bewind blootgelegd. Intusschen rustte die hoogmoed van BLOMMESTEYN,

op nog beter gronden, dan die van een' vorstelijk veroveraar, wanneer hij de uitgestrektheid van zijne staten op de wereldkaart beschouwt, hem ten deel gevallen voor het bloed en de schatten van zijne onderdanen, daar aan BLOMMESTEYN, hoe weinig verdienstelijks 'er in zijn verheffing tot Heemraad gelegen was, die post, uit hoofde van het groot getal landerijen, op eene plek gronds voor eigen penningen gekocht, was opgedragen geworden. De Predikant BLOMMESTEYN zag dit echter eenigzins met eene treurige jaloezij aan, daar hij, voor die kaart staande, zich herinnerde, dat hij, na het ontvangen van den beroepsbrief, op eene vrij groote kaart van *Vriesland*, die in het kantoor hing, vergeess naar het dorpje *Lollum* gezocht had, dat hem als eerste standplaats was te beurt gevallen, hetwelk geen wonder was, daar even honderd zielen de geheele bevolking uitmaakten.

Vijftiende hoofdstuk.

Papa BLOMMESTEYN had vrij wat moeite, om, op den dag, dat hij op het Heemraadshuis zou ingehuldigd worden, zijn' behuwdzoon WILLEM te overreden, dat deze hem als gast op die partij zou vergezellen, vooral omdat hij veel jonger zou zijn, dan de overige Heeren, die daar kwamen, en dat alle van zeker aanzien waren, tegen welke hij eenigzins hoog opzag. BLOMMESTEYN had eindelijk het geluk te zegepralen, en reeds bij tijds gingen zij 's voormiddags de Utrechtsche poort uit, naar het stads jagt, dat aan den *Amstel* voor de Heeren gereed lag. De nieuwe Heemraad had zich weder kostelijk opgekleed, en een fraaije degen, met een goud gevest, wapperde op zijne linkerzijde, terwijl een allerbeste rotting met een' sraaijen gouden knop in zijne regterhand blonk. Boven op den knop was het cijfer van BLOMMESTEYNS naam gedreven, en in sierlijke onregelmatige krullen de woorden gesneden: Heemraad van *Nieuwer-Amstel*.

De bode van Heemraden stond bij den trap van het jagt, en binnen den tijd van een half uur was het aanzienlijk gezelschap bij een: onder de genoodigde gasten bevond zich, tot geen klein genoegen van BLOMMESTEYN, de Schilder TROOST, die, een goede bekende zijnde van een' der andere drie Heeren Heemraden, dezelfde, welke hem de toekomende aanstelling van BLOMMESTEYN had ingeluisterd, door dien als gast op deze partij genoodigd was, en zich daarbij gaarne vinden liet.

Schoon men met de grootste deftigheid, en alle op het prachtigst opgekleed bij elkander zat, toen twee paarden het jagt met groote snelheid door den *Amstel* trokken, en tot voor het huis van het Heemraadschap brengen zouden, vulde tusschenbeide de bode de glazen met morgendranken van onderscheidene soort, welker tamelijk ruim gebruik reeds, eer men voet aan wal gezet had, eene zekere grootere gemeenzaamheid deed geboren worden, en de eerste preutschheid en ingetrokkenheid wegruimde. - TROOST, die naast *willem beelaarts* zat, blies dezen in, om, zoo hij van daar wat aan de partij wilde hebben, voorzigtig te zijn met het gebruik van die morgendranken, waarvan echter vele oude Heeren zeer smakelijk nuttigden, omdat hierdoor het beven van de handen wat beterde, en zich zekere soort van vrolijkheid door hunne verslapte hersenvezels verspreidde.

Toen het gezelschap in het Heemraadshuis gekomen was, vond men daar eene tassel met velerlei ververschingen en gebakken, zoodat die aanrigting eer eene soort van maaltijd, dan van een tusschenbeide aangeboden versnapering geleek: maar men gaf voor reden, dat het met het eten wel wat laat zou worden, daar de Heeren Dijkgraaf en Heemraden nog voor den maaltijd eene Schouw moesten doen, en men toch tegen zulk eene vermoeijenis behoorlijk gehard diende te zijn.

Willem beelaarts nam, terwijl deze Schouw geschiedde, waarmeê hij niets te stellen had, de gelegenheid waar, om *Amsterveen*, waar hij nimmer geweest was, te gaan bezigtigen, en de Heer BALTHAZAR HUYDECOPER, wiens naam naderhand, als Dicht- en Letterkundige, zoo beroemd geworden is, en die thans een der mede genoodigden was, vergezelde hem met den schilder TROOST. Zij zagen met verrukking de schoone gelegenheid van dat dorp - en de Heer HUYDECOPER drong 'er op aan, om vooral de kerk van binnen te bezien, waarvan, schoon het een fraai, net en wel ingerigt gebouw was, noch TROOST, noch BEELAARTS de bijzondere reden begrepen, voor dat zij in de kerk zelve waren. - Nu drong HUYDECOPER den koster, dat hij hem het graf wijzen zou, waar de Dichter BROEKHUIZEN begraven ligt. Daar gekomen zijnde, zeide hij tegen TROOST; 'ik wilde niet in *Amsterveen*

geweest zijn, zonder eene soort van bedevaart op het graf van dezen verdienstelijken Dichter te hebben afgelegd, welken ik hoop, dat eenmaal, schoon altijd te laat, een Gedenkteeken op zijn graf zal worden opgericht^(*). TROOST vroeg HUYDECOPER naar de verdiensten van dezen Dichter. 'Die waren,' zeide HUYDECOPER, 'onbegrijpelijk groot, en zijne verhevene talenten zijn te weinig regt gedaan. Hij heeft de kracht zijns levens in de wapenen gesleten; maar was niet alleen een zoo vlijtig beoefenaar van de Latijnsche Dichtkunst, dat hij van PROPERTIUS, een der bevalligste Latijnsche Dichters, eene keurige uitgave verzorgd heeft; maar, en dat zegt meer, die zoo gelukkig als iemand, zelf Latijnsche verzen maakte, die de hoogste hoogachting van alle onbevooroordeelde tijdgenooten en nakomelingen wegdragen.' 'Dat is goed, zeer goed voor de Geleerden,' zeide TROOST, 'maar wat hebben wij daar aan? Mijnheer BEELAARTS en ik, wij verstaan bijna geen woord Latijn; had hij nu zoo goed geweest, van in zijne moedertaal, voor

(*) In het jaar 1767 is deze wensch vervuld geraakt, daar 'er ten dien tijde voor dien Dichter in de Amstelveensche kerk, op kosten van den Heer Mr. ABRAHAM CALKOEN, toen Baljuw en Dijkgraaf van *Amstelland*, een Grasteeiken is opgericht, bestaande in eene Lijkbus, in den smaak der ouden, van blaauwen arduinstein, op een voetstuk, van denzelfden steen, waarvoor een Latijnsch vers van P. BURMANNUS SECUNDUS, op een wit marmer voetstuk, is uitgehouwen.

zijne Landgenooten...' 'Bedaar.... bedaar....' zeide HUYDEKOPER, 'schoon hij meerder Latijnsche dan Hollandsche Gedichten gemaakt heeft; ook verscheiden van de laatste heeft hij vervaardigd, waardoor hij met vollen regt onder de beste Nederduitsche Poëten mag geteld worden. En wilt gij een proefje?' 'Gaarne, gaarne,' zeiden zij. - Nu ging HUYDECOPER voort: 'Hoor dan dezen Morgenzang, dien men naast de dichtjuweelen van HOOFT en VONDEL plaatsen mag:

De Morgenstondt, gehult met stralen,
 Noch schooner dan hij voortijts plagh,
 Bezaait het voorhoofd van den dagh,
 Met goud, met paarden, en koraalen.

De Maan verslaauwt schier dat men 't ziet,
 De Nacht, allenskens aan 't verdwijnen,
 Rolt op haar duystere gordijnen;
 De Starren deinken in 't verschiet.

Quyt is de Hemel duizent oogen,
 En waght de schooner komst van een.
 Het bijtje draagt zijn buyt vast heen,
 Die 't heeft uyt roos en tijm gezoogen.

De forse leeuw, der dieren vorst,
Ontwaakt het bosch met moedigh brullen,
Ai zie zijn maan en staert eens krullen,
En 't zwellen van die breede borst.

Hou op, o wijdgeduchte Kooningh,
Endymion, op uw geluyt,
Loopt, wat hy magh, ten bossen uyt,
En schrickt nu voor sijn oude wooningh.

Hy vind sijn Meesteres in 't veld;
Die, onder breede bcuketoppen,
Haar buyt en de bebloede koppen
Der horstelige zwynen telt.

Hoe vrolijk komt dat meisje zingen,
Dat voor haar schaapjes, dick van vacht,
Zoo vriendlijk als de Morgen lacht,
Als hy komt uyt de kimmen dringen.

Het lamrneke zoo jongh als 't kruyt,
Zoo wit als melk, zoo zacht als roozen,
Schijnt met sijn harderin te koozen,
En huppelt voor en achter uyt.

't Pluimdragend gild met open gorgels,
Bedenkt der zon, die nu gehult,
Hun veeren, en hun hof vergult,
Op wilde maat van duizent orgels.

Wat kunst van zangerige veel
Kan deezen wildzangh eevenaaren?
Wat hand met afgerichte snaaren
Haalt by die ongeleerde keel?

Zijn ossen Melker drijft van binnen,
En spantse voor den gladden ploegh.
Mooy Haasje, schoon 't haar dunkt te vroegh,
Begint een deuntjen onder 't spinnen.

't Verwart geluid, en 't licht, verkracht
De stille en krepelgaande droomen,
De zon begint alree te koomen,
En wekt den slaaperigen nacht.

De hoveling, die uyt de lippen
Van Clorisje zijn leeven zoogh,
Schrikt dat de nacht hem zoo bedroogh,
En Cloris met den room gaet glippen.

De sterke smit, met de armen bloot,
 Is nyverigh en drok aan 't werken,
 Hy hoort het gloeiend yser snerken,
 En 't borlend water in de goot.

Op, Roosje: laat ons 't bedde ruimen,
 De vlam van onze kaars is dood,
 Beschaamd voor 't purper morgenrood,
 De zon beschijnt ons op de pluimen.

Op, op, mijn hartje: laat ons gaan,
 En zien of onze hof kan roemen,
 Op zooveel rooze en lelybloemen,
 Als op uw blyde koontjes staan.

‘Wel, well!’ zeide de koster, die de kerk liet zien: ‘dat is, met Mijnheers welnemen, al een vreemde predikatie in Gods Huis.’ ‘Voor een predikatie,’ zeide HUYDECOPER, ‘geef ik het geheel niet; maar wel voor een blijk van den natuurlijk schoonen aanleg tot de Dichtkunst van den grooten BROEKHUIZEN, ook in zijne moedertaal, als eene soort van hulde, aan het koude gebeente van dien voortreffelijker man, hetwelk onder deze zerk rust, toegebracht.’ WILLEM BEELAARTS en TROOST betuigden HUYDECOPER hunnen dank, en vroegen: ‘of hij niet meerder van dezen Dichter zich kon herinneren?’ ‘Alleen,’

antwoordde hij, 'nog dit volgende, uk zijn Lijkdicht op ANTONIDES VAN DER GOES; en deze regels zullen misschien den koster meer geschikt voor deze plaats voorkomen, waar het gezigt van zoovele graven den geest tot somberheid stemt. Zoo begint dan zijn Gezang ter gedachtenis van ANTONIDES:

Wie houdt mijn oogen af van schreijen?
 Wie bint mijn tong om al de lucht
 t' Ontsteken met geklag en zucht,
 Terwijl ik u naar 't graf zie leijen.
 Antonides, o groote geest,
 Gij zijt, helaas! gij zijt geweest,
 En op den middag van uw iaaren
 Gaat met verhaaste schielijkheit
 Uw levenszon ter aarde vaaren
 Te vroeg t' ontijdig ons ontzeit.

Melpomene met bittre grepen
 Rijt, van gedachte en zin berooft,
 De blonde lokken uit haar hoofd,
 Ter dood om 't bange hart beneepen.
 Ach, roept zij, ach, mijn eer en kroon,
 Antonides, mijn waardste zoon,
 Mijn Orpheus, moet ik u zoo derven!
 En is 't niet in der Goden magt
 Van rouw en ongeneugt te sterven
 Als wanhoop hunne ziel verkragt.

o Amsteinimf; zoo root bekreten,
 Zoo troosteloos, zoo ongedaan;
 Wat gaat, ach arm, wat gaat u aan?
 Hoe zult gij dezen slag vergeren!
 o Vader Y, wiens brakke vloed
 Beschreit de wond van uw gemoed,
 Wie zou uw traanen kunnen toomen?
 Ja schrei, beschrei dien gulden mond,
 Wiens heldre trompet uw stroomen
 Nog verder dan uw schepen zondt.

Wie zal met eeuwige laurieren
 Bij 't gieren van het doodlijk loot,
 En donders van uw oorlogsvloot
 Uw trotse zeetriomfen sieren?
 Wie zal uw wapenschild en staat
 Op wieken van zijn heldenmaat
 De wereld omme en omme voeren?
 Wie zal met liefelijker zin
 Het hart van uwe jeugt zoo roeren,
 Dat alles brand en blaak van min?

o Pen van hemelsch vuur gedreven,
 o Boezem, vol van hemelsch vuur,
 o Eelste preefftuk, dat Natuur
 Heeft sedert duizend jaar doen leven.
 'k Verlies mij in het ruime velt
 Van uw verdiensten ongetelt,
 En moet voldoen met zedig zwijgen.
 Waar zou ook uw vergoode lof
 Den mond van eenig dichter krijgen
 Bekwaam tot zulk een zware stof.

De Zanggodinnen, om te toonen,
 Hoe waard dat uw gedachtenis
 Aan haar en vander Febus is,
 Als allerhefsten van hun zoonen;
 De Zanggodinnen bouwen zelf
 Een rijk en prachtig kerkgewelf
 Waarin uw beelden zal prijken.
 Hier zult ge, in louter goud Æstelt,
 Apol geheel en al gelijken
 Van Vondel en van Hooft verzeld.

‘Wat zegt gij, heer koster! van dit stuk?’ ‘Met uw welnemen,’ antwoordde deze: ‘Als ’er wat minder goden en godinnen inkwamen, zou het mij veel beter aanstaan. Wat heeft een goed Christen mensch, met al die afgoden en asgodinnen te doen? De menschen krijgen ’er maar afgodische gedachten door.’ ‘Nu, nu,’ viel hem HUYDECOPER in de rede, ‘ik zal, met of zonder uw welnemen, maar ophouden, en niet meer rozen voor de zwijnen strooijen. Daar slaat ook de klok twee ure, en het wordt hoog tijd, mijne vrienden! dat wij naar het Heemraadshuis terug wandelen, waar het overig gezelschap al bijéén zal zijn, en ons misschien reeds met het eten zit te wachten.’

Toen zij daar ter plaats aankwamen, was het laatste het geval niet, daar juist de spijzen werden opgedragen, en de gasten zich aan tafel schikten.

BLOMMESTEYN zat, als de jongste Heemraad,

bij den Ambachtsheer en Dijkgraaf, aan het hooger einde van de tafel, terwijl zijn behuwdzoon WILLEM, met HUYDECOPER en TROOST, aan het lager gedeelte zaten. De spijzen waren overvloedig en keurig - en onderscheiden malen werd 'er op nieuw aangerigt. De Secretaris van het Heemraadschap was de insteller der gezondheden, die in groote menigte gedronken werden; maar dit alles was slechts kinderspel bij het geen, toen het nageregt was opgedragen, plaats had. Nu werd 'er een zilver vergulde bokaal, rijkelijk anderhalve flesch wijns kunnende bevatten, aangebragt, en voor den Dijkgraaf nedergezet. Op de bokaal was het wapen van het Heemraadschap van *Nieuwer - Amstel* keurig gesneden, en op het deksel vertoonde zich, als knop, een borstbeeld van Keizer KAREL DEN V. Met zeer veel statigheid, vulde de Bode van het Heemraadschap de bokaal tot aan den rand met Rhijnschen wijn, waarna de Dijkgraaf oprees, en, nadat hij BLOMMESTEYN geluk gewenscht had met zijne aanstelling, bragt hij die gevulde bokaal aan den oudsten Heemraad toe, en slurpte, met veel destigheid, in weinige teugen, de bokaal ledig, waarin hij door de drie andere Heemraden gevolgd werd, en toen de beurt aan BLOMMESTEYN gekomen was, werd hem, door den Bode van het Heemraadschap, een doek om gedaan, een groote kop met melkpap voor-

gezet en door den Dijkgraaf gelast, denzelven uit te eten, tot een, teeken, hoe hij, als Heemraad, alle zorgen voor het onderhoud det weilanden en voor het melkvee behoorde te dragen. Daar BLOMMESTEYN verstond, dat dit zoo bij het Heemraadschap van *Nieuwer - Amstel* als *Rhijnland*, het vast gebruik was, wilde hij zich aan die gewoonte niet onttrekken, schoon hem die plas melk, na zopveel andere gebruikte spijs, juist niet bijzonder bekoorde. - Naauwelijks had BLOMMESTEYN aan dezen eisch voldaan, of hij ontving den omgaanden beker, die zeer gediensdiglijk mede, voor hem ten boorde toe vol Rhijnschen wijn geschonken werd. Schoon BLOMMESTEYN juist niet afkeerig was van eene goede, ja groote teug, zag hij, vooral na het gebruik van dien kop met melk, meer of min, tegen die volle bokaal op.... en het zij hier door, het zij door eenige andere verstrooiing, althans hij vergat, om het deksel aan den Dijkgraaf aan te bieden. Nadat hij dus zijne dankbaarheid betuigd had voor den over hem uitgestorten wensch van den Dijkgraaf en zijne drie andere Ambtgenooten, en hij de bokaal zoo rein ledig gedronken had, dat hij, dezelve omkeerende, met derzelver rand op den nagel klopte, en 'er geen druppel uitkwam, betuigde de Dijkgraaf zijn genoegen over de volvaardige wijze, waarop BLOMMESTEYN aan zijn eerste verplichtingen, als Heem-

raad, voldaan had, zoo ten aanzien van het ledigen van den pot met melk, als van den onthensbeker. 'Maar,' zeide hij, met de wonderbare deftigheid van iemand, die meer dan twee flesschen wijn binnen had; 'maar het spijt mij, dat gij een klein, zeer klein abuisje begaan hebt, namelijk, het deksel, met het borstbeeld van Keizer KAREL 'er op, naast u neder te leggen, en het niet mij aan te bieden; waarom ik u, volgens de wetten, costumen en oude oorkonden van dit Heemraadschap, moet verzoeken, nogmaals den beker te vullen, en dien, ten bewijze van uw leedwezen, als een glaasje *paenitet* uit te drinken.'

Schoon BLOMMESTEYN wilde kapituleren, door dit met een boordevol glaasje te doen, geene tegenstribbeling kon baten: hij moest nog eenmaal die verschrikkelijk groote bokaal ledig drinken. Hoe schoorvoetende hij 'er ook toe kwam, hij voldeed 'er echter aan, schoon hem de plas vocht, welken hij zich nu genoodzaakt zag in een' zoo korten tijd in te zwelgen, hem allergeweldigst tegen stond. Doodelijk benaauwd werd BLOMMESTEYN, na nog een oogenblik stil gezeten te hebben, en toen eene poging willende doen, om op te staan, bezweken in eens zijne krachten, en hij zeeg bij zijnen stoel neder, onder het luid gejuich van een groot getal der aanzittende tselgasten, bij welke nu de beker rondging. WILLEM BEELAARTS, HUY-

DECOPER en TROOST, tot welke dezelve nog niet genaderd was, rezen oogenblikkelijk, toen zij den Heer BLOMMESTEYN zagen vallen, van tasel op, bragten hem spoedig, met behulp van twee der bedienden, in een der zijvertrekken van het Heemraadshuis, en legden hem op een bed, waarop hij als een blok roerloos nederzonk, en bij het akelig geronk, het voorkomen had van eenen stervenden, ja de kleur van eenen dadelijk gestorvenen. Gelukkig ontdoken, door dit toeval, zoowel BEELAARTS, als HUYDECOPER en TROOST, dat zij zich, ook als nieuwe gasten, gedwongen zagen, om mede den verschrikkelijk grooten plas wijn te drinken - en, toen zij den Heer BLOMMESTEYN aan de zorg van eenen bediende meenende te kunnen toevertrouwen, in het gezelschap waren teruggekeerd, vonden zij hetzelfde zoodanig gesteld, dat men hun afzijn niet eens bemerkte had, en het hun gemakkelijk viel, om den minst beschonkenen wijs te maken, dat zij den ontbensbeker reeds gedronken hadden. - Meer dan een was reeds het voetspoor van BLOMMESTEYN gevolgd, en bij zijn' stoel op den grond neder gezegen: anderen zaten te schreeuwen en te zwetsen, te vloeken of schandelijke bordeeltaal uit te slaan. In een' hoek van het vertrek zaten 'er twee te slapen, dien de paruken van het hoofd gevallen waren; terwijl anderen weder met de meiden van den Kastelein van het Heemraadshuis, rondansten;

en door dat dansen zelve nog in beschonkenheid toenamen; nu en dan op den grond tuimelden, of tegen de nog half aangerigte tafel zoo aanstieten dat 'er de borden en glazen afvlogen, en de grond met scherven bedekt was.... om te zwijgen van de onhebbelijke morsigheden, die uit het meer dan beestachtig brassen en zwelgen ontstonden, wier reuk het geheel vertrek verpestte.

BEELAARTS, HUYDECOPER en TROOST konden het niet langer in dezen dampkring dulden, en gingen dus in den tuin adem scheppen, en toen kon BEELAARTS niet nalaten HUYDECOPER toe te voegen: 'Dat zijn nu fatsoenlijke luï, die zich diverteren; maar ik zou het matrozen en kruijers zetten, om het ruwer en schatidelijker te doen. Vader BLOMMESTEYN was nog al opgetild met dien post van Heemraad; maar mij dunkt, dat deze intreê geschikt is, om 'er hem voor altijd een' afkeer van te doen krijgen.'

HUYDECOPER zeide hierop met een grimlach: 'Ik merk wel, dat gij nog onbedreven zijt, en een vreemdeling in de Amsterdamsche en Hollandsche wereld. Gij meent nog, in uwen eenvoud, dat zich fatsoenlijke lieden altijd fatsoenlijk moesten gedragen. Gij denkt, dat zuipen, zwelgen, lichtmisserijen en liederlijkheden van allerlei aard, daarmede niet bestaanbaar zijn. Lieve vriend! gij doolt; bij voorbeeld, die Heer, die daar nu uit het raam zich op eene zeer onvoegelijke wijze, van

het overvloedige ontlast, zal morgen, als Schepen, misschien over leven en dood zitten, en daar over, al zijn zijne hersens nog zoo stomp door de partij van heden, met ja en neen! uitspraak doen. Hij, die daar in den tuin de wonderlijkste en de onguurste kabriolen met een der meiden van den kastelein maakt, zal morgen of overmorgen misschien, als Ouderling van de Walsche Gemeente, met een' Predikant, huisbezoeking bij de Leden der Gemeente doen, en wel naauwkeurig toezien, dat 'er geen haarbreedte van de regtzinnigheid der leer wordt afgeweken. Die daar met dat dikke hoofd, wien de paruik onderste boven op de kruin zit, zal morgen op het Oostindisch huis, als Bewindsheer, eens even langs de klerken lopen, en, zoo de nevelen van dezen dag het gedoogen, daar een courant zitten lezen, terwijl de goede menigte vertrouwt, dat hij zich asslooft, om de dierbare belangen van het Vaderland, in deszelfs zoo verre afgelegen Bezittingen, te behartigen.'

Terwijl zij nog in den tuin wandelden, kwam de Schipper van het jagt zeggen: dat, zoo men nog bij tijds in de stad wilde zijn, men zou moeten beginnen met inschepen; waarmede, uit hoofde de gesteldheid van sommige Heeren, nog al wat tijd heen zou gaan. Nu zorgden BEELAARTS en HUYDECOPER, dat BLOMMESTEYN, schoon nog zeer ongesteld, evenwel tusschen hun beiden het Jagt, dat vlak voor het Heemraadshuis

gelegen was, bereikte, waarin zij hem weder op kussens uitstrekten. TROOST stond ondertusschen met ingespannen aandacht, de levendige schilderij van die eindigende dronkenmans partij op te nemen. Hij zag, onder anderen, hoe een der Heeren, volstrekt weigerende, om meê in het Jagt te gaan, op den, rug van zijn lifkuecht, naar hetzelfde getorscht wordt, hebbende bij zijne losgescheurde en zeer gehavende kleederen, geen' hoed op het hoofd, die, benevens zijne parnik, degen en rotting, door de gediensstige kasteleinesse grimlagchende hem werd achter gedragen. In het kort, hier deed zijn schertsende geest de schetsen, op voor de Schilderij van Zuipestein, de Herberg *de Oester* en andere stukken, die, door zijne kunstbekwaamheid, sprekende gedenkstukken blijven der zeden van zijnen tijd.

Zestiende hoofdstuk.

Schoon de meesten der Heeren met koetsen werden asgemaakt van de Beerebijt, en men ook aan BLOMMESTEYN het gebruik van een derzelve aanbood, vond BEELAARTS beter, dat het jagt naar binnen komen zou en zijn' vader voor zijn huis brengen, daar misschien de vervoering met de koets hem te veel schokken zou. En waarlijk deze voorzorg was niet onnuttig, daar zij zelfs tot voor de deur van BLOMMESTEYN gevaren, met zeer veel moeite hem uit het jagt de trappen van zijn huis op kregen en hem te bedde hielpen.

WILLEM vertrouwde zijne zuster in het geheim, wat 'er gebeurd was, en de neger vertrouwde het aan de meiden en de negerinnen in de keuken, maar ook onder een' eed van geimhouding, misschien zoo getrouw nagekomen, als dikwerf in staatsvergaderingen; hoe het zij, aan alle huisgenooten was weldra de oorzaak der ongesteldheid van den ingehuldigten Heem-

raad BLOMMESTEYN bekend, en niemand bekreunde zich des, dewijl men vertrouwde, dat, den volgenden dag, als de roes was uitgeslapejn, hij buiten twijfel volkomen weder in orde zijn zou... Maar men bedroog zich, BLOMMESTEYN, hoe sterk anders van ligchaamsgestel, en wien zeldzaam iets wezenlijks haperde, was, den volgenden morgen, verre van opgeklaard, en, schoon hij zich in het eerst wilde wijs maken, dat het alleen de gevolgen van de onmatigheid van den vorigen dag waren, maakte hij zich weldra zoo ongerust, dat hij zijnen vriend Doctor BERGVELD liet halen. Deze ontdekte met schrik eene zoodanige groote ongeregeldheid in deszelfs pols; zageene zoo vreemde wankleurigheid in de oogen, dat hij niet twijfelde, of 'er was eene zeer hevige ziekte onder weg, schoon hij de soort niet durfde bepalen, en ried den zieke, om terstond weder te bedde te gaan; daar zich duidelijke sporen van koorts opdeden, die ook reeds spoedig bleek uit de zinnelooze woprden en zotten klap, die de beginsels van ijlhoofdigheid kenteekenden.

BEELAARTS, die bij het bezoek van den Doctor tegenwoordig was, had zeer klaar aan het ernstig gelaat van BERGVELD gemerkt, dat deze iets meer dan eene ligte ongesteldheid verwachtte, en vroeg hem dus bij het uitgaan, wat hem van deze ziekte dacht? 'Ik kan u alleen zeggen,' antwoordde Doctor BERGVELD,

'dat 'er eene hevige krankte aan alle teekens in het opkomen is: en ik durf u dus wel raden, om zeer opmerkzaam te zijn, dat hij het voorgeschrevene naauwkeurig gebruikt, en in den avond zal ik nog eens komen zien, welke daarvan de uitwerksels geweest zijn. - Hetgeen 'er gisteren op die partij gebeurd is, heeft zeker de ontwikkeling der ziekte verhaast, en de verwoestende gevolgen daarvan zijn onberekeubaar... zij kunnen doodelijk zijn. De mensch, laat ik u bij deze gelegenheid mogen zeggen, hoe sterk en gezond van gestel, moet altijd zich van grove onmatigheden wachten, al was het maar, omdat hij niet weet, welke geheime zaden van ziekten in het ligchaam verborgen zijn, die alleen maar de gelegenheid der ontwikkeling verbeiden. 't Is 'er mede als met het buskruid: één enkel vonkje is genoegzaam, om de grootste verwoesting daar te stellen.'

WILLEM deelde aan zijne zuster het berigt van Doctor BERGVELD mede, dat hij te belangrijk vond, om het niet terstond aan de Weduwe BLOMMESTEYN te laten overbrengen, daar het zeker was, dat BLOMMESTEYN toch niet op het kantoor komen zou. Juffrouw JETJE nam dit op zich, en vond bij de Weduwe BLOMMESTEYN den te *Lollum* beroepen FREDERICUS CHRISTOPHORUS, benevens den Amsterdamschen Leeraar A***, een deftig eerwaardig man, die zijn heilig ambt tot luister verstrekte. Moeder

BLOMMESTEYN ontstelde vrij wat op het berigt van Juffrouw JETJE, maar haar zoon FREDERICUS zeide koel: 'Ik had het wel gedacht, ik had het wel gedacht, dat de straffende roede, die over hem wankte, eens zou toeslaan. Dat is de straf der zonde - de Heere laat zich niet bespotten.' 'St! st! mijn broeder,' zeide Dommé A***, 'dat is wat liefdeloos; althans wat voorbarig geoordeeld, en dat over uwen eigen broeder, wiens gebreken het nog uw plicht zijn zou te bedekken. Zeker, zeker heeft hij wel een' splinter in zijn oog, maar laten wij ook eens nagaan, of wij zelf misschien niet een' balk in het onze hebben.' - 'Nu,' ging FREDERICUS driftig voort, 'nu is het tijd, om hem als een brandhout uit het vuur te grijpen...' 'Integendeel,' antwoordde Ds. A***, 'zou ik het nu aller ontijdigst oordeelen, om uw' broeder, die waarschijnlijk, indien hij zich zelf bewust is, met zijn ongesteld ligchaam genoeg zal te worstelen hebben, over den staat zijner ziele te spreken. Gij zult immers geen smarte tot zijne smarte willen toevoegen; dat zou zeer onbroederlijk, onchristelijk, ja onmenschelijk wezen!'

'Gij spreekt naar mijn hart,' hernam moeder BLOMMESTEYN, die zeer ontroerd was, en welke de tranen, die uit de oogen liepen, in de voren van hare wangen bleven hangen. 'Gij spreekt naar mijn hart. Ik weet wel, dat mijn

JOHANNES geen heiligje is, zoo als mijn zoon FREDERICUS, maar, in allen gevalle, hij is ook geen Dominé of daartoe opgeleid. Ik hoop, dat de lieve God hem genadig wezen zal, en hem in het leven sparen. Maar boven Dominé boven al, FREDERICUS! als moeder verbied ik u, dat gij uw' broeder hard zult vallen. Maar ik vrees, als gij bij hem komt, dat gij u niet zult kunnen inhouden - en ik zou toch zoo gaarne weten, wat 'er van was.' 'Stel u zooveel mogelijk gerust, Juffrouw BLOMMESTEYN,' zeide Ds. A***, 'nog dezen zelfden dag, zal ik uw' zoon een bezoek geven, en, als ik van hem terugkom, u tijding brengen, hoe, het met hem gesteld is.' 'Ik mag het u,' hernam de Weduwe BLOMMESTEYN, 'hoe aangenaam het mij zijn zou, niet vergen.' 'Vergen,' zeide Ds. A***. 'Lieve Juffrouw! gij vergt mij niets. Ik doe niets meer, dan hetgeen ik als mensch en Christen verplicht ben. Ja, ik houd zelf het ambt, dat ik bekleed van dien aard, dat ik daardoor bijzonder, meer dan anderen mijner broeders, gehouden ben, om de ellendigen en neêrgebogenen te vertroosten en de zieken te bezoeken. Behalve dat, daar is geen nuttiger school voor den Leeraar, die'er bijzonder op uit moet zijn, om de diepste plooijen van het menschelijk hart te leeren kennen, dan het krankbed, en het huis des tegenspoeds. Daar toch, meer dan in de woningen des voorspoeds, dan bij

eene bloeiende gezondheid, ontdekt zich de mensch, gelijk hij is, en leert de waarnemer, welke geneesmiddelen de beste zijn, die aangewend moeten worden, om de ziekten der ziele te genezen, welker herstelling zoo oneindig verre in moeilijkheid, die der ligebaamsk walen te boven gaat.' 'Ik vind anders,' zeide de Leeraar BLOMMESTEYN, 'zoo het mij geoorloofd is, van u te verschillen dat u, die zoovele jaren aan den tempel des Heeren gebouwd hebt... ik vind anders, dat men het bezoeken van zieken, in de groote steden althans, veel liever aan de krank bezoekers moet overlaten, daar het de bijzondere zaak dier lieden is, en ook zijn die gewoonlijk van een' stand, dat zij beter dan wij, met gemeene menschen kunnen omgsan en praten; veel geschikter Zijn zij ook voor die vunzige ziekevertrekken van die lieden dan wij.' 'Geenszins,' hernam nu Ds. A***, 'geenszins, Mijnheer, neem ik u kwalijk, dat gij met mij in denkbeelden verschilt, omdat ik, dertig jaren langer dan gij, het ambt van Leeraar bekleed heb. Dikwerf heb ik niet alleen van veel jongere Leeraars, dan ik, kundigheden opgedaan, die ik ten mijnen nutte gebruikte, maar ook van den anderen kantyaarzel ik geheel niet, om, als ik van een' ouder of jonger broeder verschil, hem zulks met alle opregtheid, schoon met alle bescheidenheid te kennen te geven, en bovenal, wanneer zij zoo grovelijk dwalen,

als mij thans uw geval schijnt. Ik ontken geheel niet, Mijnheer! de nuttigheid van de inrigting der krankbezoekers in eene stad van zulk eene uitgebreidheid als deze, daar zij, vooral in zware ziekte - tijden de Leeraren, die zoovele andere ambtsbezigheden hebben, in deze taak vervangen, opdat 'er geene zieke broeders of zusters onbezocht zullen blijven... maar hebt gij wel bedacht, wat gij zeide, toen gij spraakt van gemeene lieden, even eens alsof 'er aan het eeuwig welzijn derzelve minder gelegen was, dan aan dat van aanzienlijker naar de wereld? Gij hebt, toen gij dat zeide, zeker niet bedacht, dat 'er in dit opzigt voor God noch rijken, noch armen bestaan, dat de ziel van den vorst op den troon en die van de bedelaar op den mestvaalt gelijk, volstrekt gelijk van waarde zijn; dat de ziel van den geleerdsten en schrandersten bij Hem op geenen meerderen prijs staat, dan die van den eenvoudigst minst onderwezenen sterveling. Gij hebt zeker niet bedacht, dat CHRISTUS zelf ver van rijk was, en dat Hij, die toch ons aller voorbeeld moet uitmaken in alle deelen, onverschillig was over den rang of rijkdom der menschen, ja, zoo Hij aan eenigen de voorkeur gaf, dan waren het de armen en ellendigen, als die aan de eene zijde meer geschikt waren, om zijne leer te ontvangen, dan zij, die een leven in hoogheid en weelde leidden, en aan de andere zijde meer troost en opbeuring noodig hadden.' 'Nu ja! nu ja!' stotterde

FREDERICUS, als gij het zoo begijpt, als gij het zoo verstaat, zoo in *abstracto*, maar in *concreto* is dit niettemin geheel anders.' 'Verschooning, mijn goede vriend!' hervatte Ds. A***, 'ik *abstraheer* niets van den raensch, dan hetgeen eigenlijk niet tot hem als mensch bijzonder behoort... maar laten wij hier van afftappen, en ik u alleen dit mogen zeggen, waaraan ik echter u vrij laat, zooveel of weinig, gewigt te hechten, als gij verkiest, daar het alleen mijn gevoelen is: ik kan in den onverlichten hoop, zoowel van aanzienlijken als van het gemeen, die gewoonlijk even slecht onderwezen is, naauwelijks verdragen den afgodischen eerbied, dien zij toedragen, of schijnen toe te dragen aan schepsels van gelijke af komst, gelijke beweging, gelijke hartstogten gelijke eindelijke bestemming, als zij; maar volstrekt onverdragelijk zijn mij die, onder mijne ambtgenooten, welke blijken geven, dat zij de grooten en rijken dezer aarde voortrekken boven de geringen en armen. Iedere voorkeus van dien aard is eene onchristelijke verzaking van het Evangelie, voor welks dienaren zij gaarne gehouden worden, geboren somtijds ja uit domheid en onkunde, maar meestal uit hoogmoed, gierigheid, luiheid en weelde.' Ds. A*** zeide dit met zoodanig een' nadruk, dat den jeugdigen Leeraar de lust verging, om daarop een enkel woord ter wederlegging te zeggen.

‘Nu,’ ging Ds. A*** voort, ‘Mejuffrouw BLOMMESTEYN! ik beloof het u, nog heden voor den nacht zal ik u berigt Van uwen zoon brengen, daar ik hem, nadat ik dezen avond gepredikt hebt, bezoeken zal.’ ‘Och Domminé!’ zeide de neêrslagtige moeder, ‘gij moest dan heden in uw nagebed aan hem gedenken.’ ‘Indien,’ hernam Ds. A***, ‘indien ik voor het aangaan der kerk geen gunstiger berigt ontvang, zal ik zijns gedenken. Anders wensch ik het te weten, om, zoo het misschien eene ras voorbijgaande ongesteldheid ware, de voorbidding der Gemeente, althans in het oog der lichtzinnigen, geen bespottelijk voorkomen te doen hebben.’ Ds. A***, geen berigt krijsende voldeed aan den godsdienstigen wensch der bekommerde moeder, en begaf zich, na het einde der Godsdiensttoefening, naar den Heer BLOMMESTEYN, wiens toestand annmerkelijk verslimmerd was, zijnde hij bij vlagen geheel ijlhoofdij: in welke revelarijen hij zeer ontezamenhangende zaken uitboezemde, die echter Ds. A***, genoegzame blijken opleverde, dat deszelfs wandel, schoon voor het uiterlijke, als dat vin vele goed ter naam en faam staande lieden, alles behalve zedelijk goed, en vroom geweest was. - Hij liet alles echter als ongemerkt voorbijgaan, en bezigde de weinige heldere oogenblikken, waarin hij door hem herkend werd, om BLOMMESTEYN tot bedaardheid

en kalmte te vermanen, met zeer weinige woorden tevens den bijstand van den Alvermogenden inroepende. Inmiddels kwam Doctor BERGVELD, en onderzocht den lijder met alle mogelijke aandacht. Nadat hij met Ds. A*** en WILLEM BEELAARTS de ziekekamer verlaten had, verklaarde hij, dat hij voor zich niet twijfelde, of de roode vlekken, welke hij hier en daar bij den lijder had waargenomen, waren niets anders dan opkomende kinderpokjes, te meet daar die kwaadaardige ziekte op dat tijdstip zeer algemeen heerschte. Baarde dit bericht ontzetting bij WILLEM en zijne zuster, schoon zij, beide als kinderen, reeds die afschuwelijke ziekte, in de *West* hadden gehad; toen Ds. A***, aan des lijders moeder Mejuffrouw BLOMMESTEYN die tijding bragt, was deze niet minder ontroerd, daar zij zich zeer duidelijk herinnerde, dat hij nooit die ziekte gehad had, welke zijne zusters en broeders, schoon in eene zeer geringe mate, had getroffen, juist toen hij zich dien winter in *IJsland* bevond. Zij gaf daarop order, dat men Haar naar haar' zoon nog dien eigen avond brengen zou, omdat zij haren JOHANNES zelve of onder haar eigen toezigt wilde laten oppassen, opdat 'er toch niets zou verzuimd worden. Toen FREDERICUS bij deze gelegenheid weder van plagen en straffen sprak, die God over de menschen bragt, om hunner zonden en boosheid wil, en daaronder de Kinderziekte telde, kon

Ds. A***, niet nalaten zediglijk aan te merken: 'Ik laat onbeslist, of en in hoeverre de Kinderziekte, die toch meest, jonge kinderen treft, onder de stellige straffen kan betrokken worden, maar zeker is het, dat 'er thans een middel tot verzachting dier verschrikkelijke ziekte ontdekt is; gelijk ik onlangs in een Engelsch werk gelezen, tot mijne blijdschap gelezen heb, daar ik dit als een' grooten zegen voor het menschdom dadelijk aanmerk.' Hierop verhaalde hij, hoe *Milady* MONTAGUE, eene vrouw van zeker aanzien, die in *Turkyë* gereisd had, bij gelegenheid, dat zij zich te *Konstantinopel* ophield, kennis gekregen had, hoe men, om de schoonheid der meisjes, voor den Harem van den Grooten Heer of Sultan geschikt, tegen die ziekte te beveiligen, welke althans eene groote vijandin der vrouwelijke schoonheid is, uitgevonden had, om de natuurlijke ziekte door middel van Inënting over te planten; een middel, waardoor dezelve niet alleen meesten tijds zacht en ten uiterste zeldzaam doodelijk was, maar zelfs geheel geene schadelijke uit werksels aan de ligchamelijke schoonheid van den mensch toebragt. Hij verhaalde verder, hoe men na de te huiskomst dier Lady, dadelijke proeven hiervan in *Londen* genomen had, die uitstekend aan de verwachting beantwoord hadden, waardoor de aangename hoop ontstond, dat men misschien door dit middel, die geduchte kwaal geheel

zou kunnen uitroeijen althans in hare felste woede beteugelen. Ds. A*** besloot met den wensch, dat men ook eerlang hier te lande, waar zooveel duizenden jaarlijks aan die deerlijke ziekte, de naast aan de pest komende, sneuvelden, soortgelijke proeven nemen zou.

FREDERICUS CHRISTOPHORUS kon nu niet langer zijne verontwaardiging bedwingen, en floeg zijne handen te zamen, zeggende: 'Ik hoop, dat de goede Hemel alle Christenen bewaren moge, dat zij van Turken geene geneesmiddelen zullen overnemen! Nieuwigheden, Schadelijke nieuwigheden, die ons den toorn Gods op den hals zullen halen. Waarlijk Collega! ik geloof, dat gij geene zwaarigheid maken zoudt, om, als hier een Turksche Doctor in de stad was, en gij goede getuigenissen van hem hadt, u van dien ongeloovigen te bedienen, tot groote ergernis van uwe gemeente.' 'Wij behoeven,' antwoordde Ds. A***, zeer bedaard, die bemerkte, dat behalve deszelfs gebrek aan gezond oordeel, de welmeenende vermaning, die hij 's morgens hem gegeven had, nog zekere verbittering had achtergelaten, 'wij behoeven ons daarover niet in het vuur te brengen, daar wij tot nog geen' Turkschen Doctor in *Amsterdam* hebben; en wat de ergernis betreft, die in het onderstelde geval plaats zou hebben, waarlijk ik zou die meer

om de taal der Godgeleerden te spreken, ik zou die meer voor een genomen, dan gegeven ergernis houden.'

Den volgenden dag braken reeds bij BLOMMESTEYN, nadat hij eenen doodelijk benaauwdten nacht doorgeworsteld was, in eene groote menigte de pokjes uit, en overdekten hem het geheel gelaat en ligchaam, waardoor hij binnen weinig dagen een voorwerp van afgrijzen werd, dat bijna elk van hem deed terugdeinzen; terwijl hij den meesten tijd in eene zoo groote bewusteloosheid doorbragt, dat hij dikwerf de hem door zijne goede moeder toegereikte medicijnen en drank van zich afstiet. Hij bragt verscheiden dagen door in eene blindheid, welke meermalen zijn' arts duchten deed, of hij, al herstellende, niet zijn geheel leven, van dat edel zintuig verstoken, zou moeten doorbrengen. - BERGVELD beproefde intusschen alle de middelen der kunst, zoo om deszelfs ellenden te verzachten, als om de uitbotting te bevorderen, en had het genoeg, om eindelijk, na veertien dagen, zich te mogen vleijen met zijne herstelling. Des niettegenstaande leed BLOMMESTEYN de verschrikkelijkste smarten die hij meer en meer gevoelde in dezelsde mate, als zijn besef en denkvermogen terugkeerden. - Ds. A*** was een van zijne weinige getrouwe bezoekers, maar toen het herstel van BLOMMESTEYN volkomen zeker was, en zijne

ellenden verminderden, gebruikte deze ook de vrijheid, om hem als van lieveriede de weldaad onder het oog te brengen; hoe, door de begunstiging der Goddelijke voorzienigheid, deszelfs leven was verlengd geworden; daarbij voegende: dat hij dat verlengde leven behoorde te gebruiken, om door zijn gedrag blijken te geven van zijn dankbaar gevoel voor de hem bewezene genade. In bijzonderheden, in zijdelingsche beschuldigingen trad hij niet. Toen echter BLOMMESTEYN op een' avond alleen met hem was, daar zijne moeder zich door haar oppassn zoodanig had afgetobt, dat zij, buiten staat, om eenige verdere hulp te bewijzen, met moeite, naar haar eigen huis was temggebracht, begon hij zich zelyen aan te klagen, als iemand, die deze gunst des Hemels geheel onwaardig was, terwijl de tranen, uit zijne nog zwakke oogen stroomende, hem een' bitteren weedom veroorzaakten. Ds. A***, in plaats van zijn vermurwd gebroken hart verder te verpletteren, wendde alle pogingen aan, om hem den lieselijken troost des Evangelies toe te dienen; en hem te brengen in eene zoo kalm mogelijke gemoedsgesteldheid, hem aanradende, om wel bij die goede; voornemens te volharden, maar zijn nog zwak ligchaara niet te vermoeijen door inspanningen, welke zeker den voortgang zijner herstelling zouden vertragen, en daardoor tevens de mogelijkheid

verachten, om een zoodanig gedrag te leiden, als zeker betamelijker was voor den mensch en Christen, dan hij tot nu toe, volgens zijn eigen bekentenis, geleid had.

Zeventiende hoofdstuk.

Nadat, schoon langzaam, de krachten van BLOMMESTEYN genoegzaam waren teruggekeerd, en hij van tijd tot tijd, onder anderen, veel bezoeken had ontvangen, van den eerwaardigen Leeraar A***, gevoelde hij zich in staat, om weder op straat te komen, reikhajzende, om spoedig aan zijne gewone bezigheden en op het kantoor te zijn: daarenboven nam de verzwakking zijner moeder zoodanig toe, dat hij ten uiterste begeerig was, om haar te zien en te spreken, die hem, staande zijne ziekte, zoo getrouw had bijgestaan, en welke hij, als hem steeds met zekere voorkeur be mind hebbende, ja misschien ook door den heimelijken band, welke bij allen niet geheel bedorven, en vooral tusschen het kind en de moeder levens lang bestaan blijft, zoo hartelijk lief had.

Na met zijnen Doctor geraadpleegd te heben, werd nu de eerstkomende Zondag tot den dag van zijnen kerkgang bepaald, te meer,

daar juist ook Ds. A***, het woord voeren zou, voor welken hij eene onbepaalde hoogachting had opgevat, en dien hij, zoo drukte hij zich tegen WILLEM en HENRIETTE uit, nu dus ook de eer wilde aandoen, om daarvan door zijn kerkgang een' openlijk blijk te geven; daar den volgenden Zondag wel de wijkdominé preekte, maar die had hem maar tweemaal, ter loops bezocht; en het verschilde hem weinig, hoe die daarover dacht, ja deze mogt deszelfs ongenoegen daarover wel gevoelen.

Toen hij zich dus had uitgelaten en vertrokken was, om zich met behulp van PENNY aan te kleeden, konden HENRIETTE en WILLEM niet nalaten, die elkander, reeds staande hij dit op eenen vrij forschen trant uitdrukte, hadden toegeknikt, bijna op hetzelfde oogenblik elkander toe te voegen, dat nu Papa BLOMMESTEYN geheel hersteld was, want dat zijne oude manier van denken, spreken en handelen, zich in dezen trek weder geheel openbaarde. BLOMMESTEYN liet zich door PENNY helpen, om zich de kleederen te laten aantrekken, welke alle vrij ruim geworden, waren. Op raad van zijnen Doctor had hij zich dus lang geheel onthouden van zich in den spiegel te bekijken, dair deze dikwerf, wanneer zulks wat vroeg en onverhoeds geschiedde, ondervonden had, hoe de lijders, uit de kinderziekte herstellende, daardor eenen, op zijn best genomen, noodeloozen schrik ondervonden. Toen nu PENNY zijnen

meester deszelfs beste alongebruik, gekocht bij gelegenheid, dat hij Heemraad geworden was, had opgezet, gevoelde BLOMMESTEYN hoe deze hem ongemakkelijker en naauwer geworden was, en schreef dit daaraan toe, dat zij, staande zijne ziekte, gekrompen was, of dat PENNY den slag niet had, om dat hem zoo dierbaar hoofddekseel op te zetten, waarin hij zich herinnerde, 'er zoo voortreffelijk te hebben uitgezien, dat hem JETJE zelfs geraden had, om 'er zich mede te laten uitschilderen. Meer dan half toornig, beval hij aan PENNY, dat hij hem een spiegel brengen zou, en dat hij dan zelf die paruik op zou zetten, hetgeen dien zwarten domoor toch onmogelijk was.

Schoon het verstand van den neger zeer klaar de oorzaak begreep, waardoor het onmogelijk was geworden, om die paruik naar behooren op zijns meesters hoofd te zetten, ondernam hij niet, om aan BLOMMESTEYN dezelve te openbaren, daar hij te dikwerf de onaangename gevolgen ondervonden en gevoeld had, wanneer zijne eenvoudigheid en waarheidsliefde zich rondborstig hadden geuit, en alsdan zaken gezegd, die zijnen blanken meester te onaangenaam in de ooren klonken, om die niet, ten minste door een of meer rottingslagen, aan zijnen zwarten dienaar betaald te zetten. Schoon toch BLOMMESTEYN hem eigenlijk nooit mishandelde, als hij bedaard van geest was, moest PENNY

dikwerf de uitspattingen van deszelfs gramschap of ontevredenheid jegens anderen ondervinden, ja, zou reeds daarom hem verlaten hebben, indien hem de jonge BEELAARTS niet met weldaden overstroomd had, altijd gedachtig, dat hij het levensbehoud aan hem, naast God, te danken had; ja PENNY hoopte, dat deze, als hij eens tot stand kwam, hem in zijnen dienst zou opnemen, hetwelk het hoogst, schoon zeer beperkt uitzigt op geluk van den armen goeden neger was. Doch hoe het daarmede ware, PENNY voldeed aan den last van zijnen meester, en haalde een' spiegel..... Maar toen BLOMMESTEYN zijne beeldtenis in dezelve zag, zijn nog dik gezwollen geheel rood en gevlekt misvormd aangezigt, riep hij uit. 'o Hemel! ben ik dat? ben ik dat? neem weg PENNY! neem weg den spiegel. Helaas! Ik heb genoeg gezien.' Nu verging hem de lust, om nadere schikkingen omtrent zijn hoofdtoisel te maken, en hij nam ernstig in overweging, om zich nog in huis te houden, daar hij zich schaamde, om zoo voor het licht te komen; ja meende, dat de menschen voor hem soudens schrikken. Dewijl hij nu den kerkgang toch voorgenomen had, besloot hij echter, om die reden, daar niet weder af te slappen. Maar zich ook herinnerende, dat Doctor BERGVELD hem geraten had, zich, zoo hij zich niet te lang met een veelkleurig aangezigt wilde vertoonen, niet vroeg aan de lucht zich bloot te stel-

len, besloot hij, om met eene koets zich naar de kerk te laten brengen, waarin hem HENRIETTE en WILLEM, op zijn dringend aanzoek, vergezelden. Toen nu BLOMMESTEYN geheel opgetooid de deur uitging en de koets was ingestapt; zeide eene negerin tegen de andere, het hoofd schuddende: 'Onze Heer BLOMMESTEYN geen mooi Heer meer;' en de blanke meid voegde 'er bij; 'hij is bijna zoo leelijk, als PENNY, of als jijluî.' Dit veroorzaakte, terwijl BLOMMESTEYN naar de kerk reed, aan zijn huis een tooneel van verschrikkelijk ongenoegen, dat, zoo PENNY van geen' vrij zachten aard geweest was, in een openbaren huisselijken oorlog zou zijn uitgebarsten, die toch op geene minders gronden zou gesteund hebben, dan de meeste oorlogen van de grooten en magtigen der aarde; en daarvan alleen in uitgebreidheid van nadeelige gevolgen verschild zou hebben. Ook had de blanke Kamper meid, die hare blanke mede - dienstbode uit *Gelderland*, als hulptroep had opgeroepen, welke beide zeer verre waren van tot modellen van schoonheid te kunnen dienen, groot ongelijk, met de beide zwartinnen voor leelijk uit te schelden, daar zij, behalve den zwarten tint van hare huid, platheid der neuzen, en de dikheid haver lippen, die geen' aangename, althans een' ongewonen, indruk bij de blanken veroorzaken, waarlijk schoonheden waren, die bij eene grootere zachtheid van vel,

op de welgevormdheid en vlugheid harer ledematen, nooit door hatelijke keurslijven bedorven, of door de belagchelijke hoepelrokken van die tijd wanstaltig gemaakt, roemen mogten, terwijl de ivoorwitheid harer tanden eene groote mate van gezondheid en frischheid kenteekende, en eindelijk ook de fraaije groote bruine oogen, in het zuiverste wit rondrollende, bij elken blik sprankels van een vuur schoten, dat het gevoel van hare jeugdige harten, verraadde, die in hare door geene banden van ijzer of walvischbaleinen platgedrukte boezems klopte. -

In de Wester Kerk gekomen, had BLOMMESTEYN, schoon hij zich zooveel, mogelijk in eenen donkeren hoek had neêrgezet, het ongenoegen, dat alle zijne oude kennissen, en daaronder ook Juffrouw WESTENDAAL, met verwondering en zekeren afschrik hem aanstaarden; ja hij verbeeldde zich, dat Juffrouw WESTENDAAL achter haar' waaijer over zijn' persoon iets influisterde aan hare dochter ALIDA, schoon dit alleen bestond in het vragen naar het vers van den Psalm, die gezongen werd, hetwelk zij door de toevallige schittering van het licht, op het aankondigingbordje niet duidelijk zien kon. BLOMMESTEYN voelde zich veel zwakker, dan hij zich voorgesteld had, en wenschte dikwijls, dat hij beter den raad van zijnen Doctor gevolgd had, en nog eene week zijn huis gehouden, waaneer hij beter tot zijne krachten gekomen zou

zijn. Ds. A*** hield eene stichtelijke Leerrede, gaande over de Voetwassching door JEZUS aan zijne Discipelen verrigt. Hij ontleende zijne inleiding uit de dwaze zelfverheffing der menschen boven huns gelijken, en ging, nadat hij als een tegenbeeld hiervan den Heiland had voorgesteld, die, zooverre boven alle menschen verheven, herhaalde bewijzen van ootmoed omtrent God, en nederigheid omtrent zijne medemenschen gegeven had, over tot de duidelijke Verklaring van zijnen tekst. Met eene roerende, eenvoudigheid schetste hij, even als of de geest van den Evangelist JOANNES op hem rustte, hoe de Heiland van het Avondmaal opstond, en zijne bovenkleederen afgelegd hebbende, eenen linnen doek nam en zich daarmede omgordde: hoe, toen hij tot SIMON PETRUS genaderd was, deze met eene verwondering, die verontwaardiging nabijkwam, uitboezemde: 'Heere! zult gij mij de voeten wasschen:' hoe JEZUS hem daarop te verstaan gaf: 'Dat ik doe, weet gij niet, maar, gij zult het na dezen verstaan.' Hij schilderde, zonder eenige woordenpraal, hoe de, driftige PETRUS, genoopt door groote hoogachting voor JEZUS, dezen toevoerde, als niet kunnende dulden, dat JEZUS, hun Meester, het werk van eenen dienstknecht zou verrigten: 'Gij zult in eeuwigheid mijne voeten niet wasschen;' maar, hoe toen de Heiland hem te kennen had gegeven, dat, 'zoo hij dit weige-

ren bleef, de gemeenschap tusschen hen zou worden afgesneden, hij, zich zelf volkomen in drift gelijk blijvende uitriep: 'Heere! dan niet alleen mijne voeten, maar ook mijne handen en mijn hoofd.' - Nadat hij de voetwassching verder beschreven had, schilderde hij den Heiland, als zich weder tusschen zijne leerlingen nederzettende aan tafel, en hun de vraag, of zij verstonden, wat Hij hun gedaan had, beantwoordende met de weinige woorden: 'Gij heet mij Meester en Heere, en gij zegt wel, want ik ben het. Indien dan ik, uw Heer en Meester, uwe voeten gewasschen heb, dan zijt gij ook schuldig elkanders voeten te wasschen; want ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat, gelijk ik gedaan heb, gij ook zoo doet. Voorwaar! voorwaar! ik zeg het u, een Dienstknecht is niet meerder dan zijn Heer, noch een Gezant dan die, welke hem gezonden heeft. Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij, indien gij dezelve doet.' - Treffend bovenal was de overgang van den Leeraar, nadat hij zijnen tekst verklaard had, bestaande dezelve in eene korte bede, dat hij, een der geringste dienstknechten des Heeren, een zijner minste gezanten zijnde, bewaard mogt blijven voor hoogmoed, die te ligt hen overmeestert, welke als onderwijzers van andere optreden, en waarvoor hij zijn zwak hart zoo vatbaar gevoelde; ja, hoe hij duchtte, dat de lessen, die hij geven zoude tegen den hoogmoed,

misschien kenmerken zouden dragen van zijne eige trotschheid. Hij eindigde zijne Leerrede met de waarschuwingen, natuurlijk uit die stof voortvloeiende.

BLOMMESTEYN (en zeer zeldzaam is dit het geval der toehoorderen) meende, dat hij, welke toch wist verre van nederig te zijn, nu door Ds. A*** bijzonder bedoeld werd, en nam voor, om zich, zooveel mogelijk, van dit gebrek te genezen. Geenszins was het echter het oogmerk van Ds. A***, daar hij zich niet tot een bestaand karakter bepaald had, doch, schoon deze trek van BLOMMESTEYN juist geene groote oordeelkunde verried, gaf, eenigen tijd daarna, Ds. A*** hem te kennen, hoe de menschen uit de Leerredenen meer nut zouden trekken, indien zij de waarschuwingen meer op zich zelve, dan op hunne burens toepasten.

In het nagebed gedacht de Leeraar met veel warmte aan de herstelling van zijnen vriend, maar echter niet zoodanig, dat iemand de bijzondere betrekking kon bemerken, of dat er eenige toespeling op de bijzondere omstandigheden van den lijder in gevonden werd. Het trof echter BLOMMESTEYN zoodanig, dat hij zijne tranen niet kon bedwingen; en, na het eindigen der dankzegging, bespeurde hij, hoe ook Juffrouw WESTENDAAL tranen afvaagde, die een te menschelijk en gevoelig hart bezat, om niet bijzonder aangedaan te zijn over de herstelling van eenen man, tot

wien zij eenmaal verwacht en gehoopt had in de naauwste betrekking te komen: en door welke verijdeling voor hem, niet voor haar, veel gebeurd was, waardoor in hem beginsels slapende of verdoofd waren geworden, die gestrekt zouden hebben, om hem tot een' man te vormen, aan minder afwijkingen zich schuldig makende, dan zij wist, dat thans zijn geval was.

BLOMMESTEYN liet zich uit de Westerkerk naar het huis zijner moeder brengen, en hare dienstboden gaven blijk, dat zij, indien hij niet door JETJE en WILLEM vergezeld geweest ware, getwijfeld zouden hebben, wie hij was. Moeder BLOMMESTEYN was zeer aangedaan, toen haar herstelde zoon aan haar bed kwam; doch zoo zwak geworden, dat zij naauwelijks meer verstaanbaar spreken kon. 'God dank! God dank! dat ik u nog eens zie vóór mijn' dood!' waren de langzaam uitgebragte woorden, toen zij in hare koude, bleeke hand zijne hand klemde.... Middelerwijl kwam Doctor BERGVELD zijn bezoek doen, en vond den pols zoo ingetrokken, de oogen zoo flauw en de krachten zoodanig verminderd, dat hij BLOMMESTEYN met zijnen broeder op zijde riep, en verklaarde, dat, naar zijn gevoelen, de dood van hunne moeder nabij, zeer nabij was, en dat eene nieuw opkomende benaauwdheid de laatste zou kunnen zijn, waarom hij hen raadde, om bijzonder oplettend op haar te we-

zen, indien zij er belang in stelden, om hunne moeder den laatsten snik te zien geven.

Zeer ontroerd was BLOMMESTEYN op dit berigt, en, bijna buiten staat om te spreken, zette hij zich aan het hoofdeinde der bedstede neder. Zonder aandoening hoorde de veel koelere FREDERICUS CHRISTOPHORUS dit aan, en ging, nadat hij zijne jonger broeder en zuster het berigt van den Doctor gemeld had, in een afzonderlijk vertrek, bij voorraad een' rouwbrief opstellen van zijne nog niet overledene moeder, omdat hij vreesde, dat, als de slag daar was, 'er veel te veel gewoel rondom hem zou wezen, om dit met behoorlijke aandacht te doen; hij achtte het, dat 'er veel aan hing voor zijnen persoon, dat die brief in de volmaaktste orde en (zoo als men het noemde) een regt mooie doodbrief was, daar men toch zeer natuurlijk vermoeden zou, dat hij, als de eenige Taal- en Letterkundige en Godgeleerde in de na - familie, de steller van den brief zou zijn. Hij begon dus zijnen brief reeds met eene schriftuurplaats: 'Aangezien God den mensch gezet heeft eenmaal te sterven, enz.:' en daar hij op meer dan tien plaatsen in de breedvoerige aankondiging tekstten uit den Bijbel, allen niet even kort, en sommige vrij ongelukkig bijgebracht, inlaschte, kreeg die brief eene zoo groote uitgebreidheid, dat, toen, na den dood van zijne moeder, dezelve gedrukt werd, hij drievolle zijden in folio bedroeg; maar, als men

'er bij aanmerkt, dat dit de eerste hersenvrucht van FREDERICUS CHRISTOPHORUS BLOMMESTEYN was, waaronder de drukpers zuchtte, kan men hem gemakkelijk die kwalijk geplaatste wijdloopigheid vergeven. Verder schreef hij een' brief van waarschuwing aan zijne zuster VAN DALEN te *Vianen*, wegens den slechten staat, waarin zich moeder BLOMMESTEYN bevond, terwijl hij tevens maar bij voorraad den brief van bekendmaking van harren dood, het uur *in blanco* latende, in gereedheid bragt. Nadat hij dit alles verrigt had, ging hij eerst naar zijne nu dadelijk stervende moeder, en vroeg haar, of zij ook verkoos, dat hij een gebed voor haar zou doen? De overblijvende teekenen van het leven waren zeer gering, en BLOMMESTEYN werd zoo vergramd over dit zoo ontijdig aanbod, dat hij, niet kunnende dulden, dat de laatste oogenblikken zijner moeder, zoo zij nog eenige gewaarwordingen van deze wereld had, zouden gestoord worden, op een' toornigen toon, zijn' broeder toevoerde: 'Laat moeder voor het minst in vrede sterven.'

Weinige minuten later, en, na nog eenen kleinen schok, viel haar hoofd op zijde en zij was geweest. Op het eigen oogenblik trad Ds. A*** binnen, die, vernomen hebbende, dat BLOMMESTEYN uit de kerk naar het huis zijner moeder gereden was, met oogmerk kwam, om BLOMMESTEYN daar met zijn herstel geluk te wenschen. Hij vond daartoe wel gelegenheid,

maar nog meer om BLOMMESTEYN en deszelfs jongste broeder en zuster, want FREDERICUS CHRISTOPHORUS had zulks niet noodig, een woord van troost toe te spreken, terwijl de kamer wedergalmde van de snikken der twee jongste kinderen, en BLOMMESTEYN in eene stille droefheid verzonken zat. Ds. A*** begaf zich naar het lijk, en op hetzelfde sturende, zeide hij. 'Aardsche kweeling en smarte kent zij niet meer. De geest des levens heeft het sterfelijk overschot verlaten. Zwakheden en gebreken heeft zij met alle stervelingen gemeen gehad, maar zij was, naar het licht, dat zij ontvangen had, eene goede vrouw, eene lief hebbende moeder harer kinderen, en heeft God in hare zwakheid oprecht gediend, die haar nu eene woonplaats geven zal niet met handen gemaakt, maar in den Hemel zelven.-

Ds. A*** achtte het voorts zijn' pligt, vooral op het verzoek van BLOMMESTEYN, om bij de familie te blijven, en toen FREDERICUS hem vroeg: 'Collega! moet gij niet ten twee ure bij Ds. GERARDUS PUPPIUS HONDIUS, in de Amstel-Kerk onder het gehoor zijn?' zeide de beschaafde en ernstige geestelijke: 't was mijn voornemen, zoo als ik u gisteren toevallig vertelde; maar dit tusschen beide gekomen sterfgeval maakt misschien mijne tegenwoordigheid nuttiger hier, dan dat ik, als behoorder in de kerk slechts eene plaats besla.' - Nu

hielp Ds. A*** alle voorloopige schikkingen maken, waartoe hij, schoon deelnemende in den rouw der BLOMMESTEYNSCHE familie geenszins in eene hartstogtelijke beweging, volkomen in staat was, gevende dien raad en doende die herinneringen, welke noodig waren, om, zooveel mogelijk, de naauwnemendheid van sommigen, die zich bij het overslaan van de geringste etiquettes doodelijk ergeren, zoo niet geheel en al voor, ten minste eenigermate te gemoet komen. Toen hem middelerwijl zijn zich noemende Collega, de beroepen Leeraar te *Lollum*, met den ontworpen rouwbrief, op vier zijden in folio geschreven, aan boord klampte, en dien als een meesterstuk van zijne welversneden veder aanbod, had hij veel moeite, om ernstige plooiën in zijn gelaat te behouden, en in geen ontijdig gelach uit te barsten. - Nadat hij denzelven gelezen had, door FREDERICUS gevraagd zijnde, wat hem van denzelven dacht, en of hij 'er misschien eene enkele aanmerking op had: antwoordde hij zeer bescheidenlijk, 'dat hij hem lang genoeg voorkwam.' En dit was genoeg, om FREDERICUS niet verder te doen vragen, daar hij eigenlijk alleen lof en geene enkele aanmerking bij zijne vraag bedoeld had.

Alles werd intusschen omtrent de begrafenis geschikt, en eene zeer zware eiken kist was

de laatste verblijfplaats voor het nietig overschot van de Weduwe BLOMMESTEYN. - Toen men de keuze van de begraafplaats zou doen, was zuster LEENTJE, die intusschen met haar' man uit *Vianen* was overgekomen, 'er zeer voor, dat hare moeder in hetzelfde graf, als haar vader, zou begraven worden; maar BLOMMESTEYN wist, na eenige kibbelarijen, door het overwigt, dat hij, als de man van middelen, en de opvolger in het vaderlijk kantoor, althans verre boven zijne zuster LEENTJE had, welke een zeer gering deel der nalatenschap zou te beurt vallen, uit hoofde der vorige gebeurtenis, het daar heen te brengen, dat het lijk van zijne moeder naar *Amsterveen* zou gevoerd worden; en daar begraven, tot dat de grafkelder, welken hij daar voor de BLOMMESTEYNSCHE Familie, uit den grond nieuw zou laten ophalen, gereed was; dan zou niet alleen het lijk van Mama BLOMMESTEYN daarin worden overgebracht, maar ook de overblijfselen van Papa BLOMMESTEYN, waarover hij met den doodgraver reeds in het breede gesproken, had.

De lijkstaatsie was zoo uitgebreid en plegtig, als de afstand van *Amsterveen* gedoogde, en men had een aantal kennissen en verre leden der familie na de begrafenis, ten sterf huize genoodigd; waaronder ook de oude Heer WYNSTOK, die zijne vrouw, twee jaren geleden, verloren had, alsmede de Heer WESTENDAAL

met zijne vrouw, zoon en dochter ALIDA, hetwelk voor BEELAARTS die partij niet onaangenaam maakte. Terwijl BLOMMESTEYN met Juffrouw WESTENDAAL toevallig in gesprek geraakt was, bespeurde hij, dat dezelfde edele en teedere denkwijze, ook in het geval der liefde van WILLEM, ten aanzien van ALIDA, bij haar heerschte, als zij, nu reeds eenige jaren geleden, in haar eigen geval koesterde; terwijl zij daarna met een' ongemaakten traan, die in hare oogen oprees, de achting betuigde, die zij altijd voor zijne op heden begravenen moeder koesterde, welke zij van nabij gekend had en (hier legde zij haar hand op haar hart) bij welke dat zoo wel geplaatst was. BLOMMESTEYN verwijderde zich met tranen in zijne oogen, waarin, ja de gedachtenis aan zijne moeder deel had, maar ook de nooit door hem te vergeten spijt, dat hij, goeddeels door eigen schuld, het bezit van eene vrouw, als Juffrouw WESTENDAAL, verbeurd had.

Nadat Mama BLOMMESTEYN eenige weken begraven was, werd de boedel gescheiden en gedeeld. - Zijne jongste broeder en zuster werden ter schole gelegd, en hij verplaatste het kantoor uit het vaderlijk huis naar het zijne; terwijl zijne reeds aanzienlijke middelen, door dit toevoegsel der ouderlijke erfenis, hem tot den trap van een' rijk Amsterdamsch koopman dier dagen verhief, en in eenen

overvloed van tijdelijke bezittingen plaatste, welker goed bestuur, althans van de zijde des verstands, zeer wel aan hem was toevertrouwd.

Einde van het Tweede Deel.

Het leven van Johannes Wouter Blommesteyn.

Eerste hoofdstuk.

Nu was BLOMMESTEYN tot een' vrij aanzienlijken trap van rijkdom gestegen, en, daar hij allengskens zijne krachten terugkreeg, bleef 'er van zijne ziekte niets over, dan eenige sporen op zijn aangezicht, welke, door den tijd slijtende, althans op eenen kleinen afstand, weldra geen' afschuw meer baarden, zooras het hoofd weder tot deszelfs gewone grootte was ingekrompen, en de oude blozende kleur zijn aangezicht bedekte. Intusschen hadden de nabijheid aan den oever des grafs, en de dood van zijne moeder, bij hem een nadenken en eene somberheid veroorzaakt, die hem deze wereld voor eene poos uit een donkerder en ander gezichtspunt deden beschouwen, dan voorheen; ja hem het besluit deden opvatten, om zich, althans voor buitensporigheden, zoo

groot, als bij die partij op het Heemraadshuis, den dag voor zijne ziekte gehouden, te wachten, en ook over het algemeen ingetogener en geschikter te leven. Zijne oude kennis, Doctor BERGVELD, bleef aanhoudend zijn opregte vriend, en hij verkeerde ook met Ds. A***, die, schoon hij geen' smaak vond in de ruwheden, welke BLOMMESTEYN aankeefden, toch door dezelve heen, eene geschiktheid in BLOMMESTEYN meende te bespeuren, om nog aanmerkelijker vorderingen op het pad van beschaafdheid en braafheid te kunnen maken, dan iemand van eene zoo oppervlakkige menschenkennis, als FREDERICUS CHRISTOPHORUS was, kon ontdekken, of zelfs vermoeden. De laatste was, om dit in het voorbijgaan te zeggen, reeds lang naar *Lollum* vertrokken, en had onder die kleine kudde den Herdersstaf met roem aanvaard.

BLOMMESTEYN had intusschen de Buitenplaats *Rozenburg*, in den *Bovenkerker Polder*, aangegekocht, die verscheide morgens groot was, en vertrok daar heen met zijne voorkinderen tegen den zomer, daar hij alle dagen, in de week, naar de Beurs reed, en alleen des zaturdags en zondags geheel op dezelve doorbragt. - Hij had daar, behalve zijn vriend BERGVELD, ook Ds. A***, benevens deszelfs vrouw en kinderen, en ook ALIDA WESTENDAAL, bij zich, een' geruimen tijd, gelogeerd.

Het laat zich zeer duidelijk begrijpen, dat de

laatste ongemeen aangenaam aan BEELAARTS was, die zich ook daar onthield, wanneer hij zich niet in *Amsterdam* bevond, om daar, behalve dat hij op een kantoor geplaatst was, verscheiden voorbereidende wetenschappen, zoo van talen, als andere kundig heden, op te doen, die hem, als hij naar de West terugkeerde, of zich te *Amsterdam* nederzette, wel te stade zoude komen. Ook was het voor ALIDA WESTENDAAL niet ongevallig, dat zij daardoor gelegenheid had, om WILLEM BEELAARTS, dien zij toch wel lijden mogt, nader en nader, in zijnen huisselijken omgang, te leeren kennen; en natuurlijk gaf hun minder gedwongen verkeer op het Buiten, vele gelegenheden, om met elkander die aangenaamheden in stilte en eenzaamheid te smaken, welke voor jeugdige en teedere harten, boven alles, streelende zijn.

WILLEM had het eindelijk zoo verre gebragt bij zijne ALIDA, dat zij, genoegzaam hare genegenheid hem te kennen gegeven hebbende, 'er nu op aandrang, dat, zoo hij eenige verdere hoop, om eenmaal hare hand te zullen bezitten, wilde koesteren, hij zich dan tot hare ouders moest vervoegen, dewijl zij het ongeoorloofd achtte verder te gaan; ja dat zij, zoo hij daar niet toe kwam, het verkeer zoude staken, en denken, dat het hem, als zoovele andere jonge heeren, alleen te doen was, om haar, door mooie praatjes, wat wijs te maken, en daardoor slechts gelegenheid te vinden, om eenige aange-

name uurtjes te slijten; en dan, als hij eene andere zag, die hem door de nieuwigheid bekoorlijker was, haar vaarwel te zeggen, en zijne aanbidding aan dat nieuw voorwerp te besteden.

WILLEM gevoelde te zeer de redelijkheid van het voorstel, en had ALIDA te hartelijk, te opregt lief, dan dat hij aan dezen eisch niet voldoen zou; maar vader BLOMMESTEYN had iets zoo bijzonders in zijn karakter, en wel van tijd tot tijd zulke vreemde gedachten, ten aanzien van het huwelijk, ontwikkeld, dat hij, wanneer hij voor had, dezen daar over ernstig te onderhouden, en te bewegen, dat hij het aanzoek bij den Heer WESTENDAAL deswegens zou doen, en hem bij denzelfden ter voorspraak te verstrekken, telkens van dat besluit terugtrad. Eindelijk werd hij te rade, om deswegens liever met Ds. A*** te spreken, welke geheel niet dat terugstootende had, daar in zijn voorkomen dat innemende, hetwelk de harten uitlokt, om hunne dierbaarste geheimen, zonder vrees, dat zij verraden zullen worden, in der zulker boezem gerustelijk over te storten. Zoo deed althans WILLEM BEELAARTS bij Ds. A***, die hem met de grootste goedwilligheid aanhoorde, en eindelijk betuigde, dat hij zeer genegen wezen zou, om bij den Heer WESTENDAAL dat aanzoek te doen, was het niet, dat hij oordeelde hierdoor een' stap te zullen wagen, die een' be-

leedigenden, althans eenen zonderlingen schijn, hebben zou, in de oogen van BLOMMESTEYN, ja waarover die niet zonder reden zeer te onvreden zou kunnen wezen. 'Maar welaan!' zeide hij, tot slot, nadat WILLEM nogmaals zijn verzoek zeer dringende herhaald had, 'Welaan! ik zal u den weg gemakkelijker maken; ik zal vader BLOMMESTEYN niet alleen uwe genegenheid voor ALIDA openbaren; maar ik zal hem, zoo gij mij daartoe vrijheid geeft, uw verlangen verklaren, dat hij zich voor u bij den Heer WESTENDAAL vervoegt, en deszelfs oudste dochter voor u ten huwelijk vraagt.' - BEELAARTS sprong op van blijdschap, en had bijna van dankbare vreugde de handen van Ds. A*** gekust, hem, met al het vuur en vertrouwen der jeugd eigen, zijne beiangen als een' vader nogmaals aanbevelende.

Ds. A*** had ondertusschen aan BEELAARTS gezegd, dat hij, om vader BLOMMESTEYN in eene goede luim te treffen, daartoe de geschijktste gelegenheid aan zou grijpen, waardoor misschien de geheele zaak althans het verzoek der verkeerung echter een klein uitstel lijden zou. Schoon met eenen treurigen weerzin, onderwierp zich BEELAARTS aan dien verstandigen raad, als toestemmende, hoe zijn stiefvader van een luimig karakter was, en den eenen dag oneindig handelbaarder dan den anderen.

BLOMMESTEYN eenige dagen daarna uit *Am-*

sterdam, van de Beurs teruggekomen zijnde, verklaarde over tafel, dat hij een' allerschoonsten slag in de koffij gedaan had, en was dus, (want de zucht tot winst was bij hem, nu andere hartstogten schenen te slapen, meer heerschende dan ooit geworden,) aan die neiging meer dan voldaan ziende, in eene zeer uitstekend goede luim gekomen. Na den maaltijd, zijnde het een fraaije zomersche dag, gingen de logeergasten, waarbij ook WILLEM BEELAARTS en ALIDA WESTENDAAL, door de Meer eene wandeling doen; maar BLOMMESTEYN, die reeds 's morgens in *Amsterdam* veel op en neêr gegaan had, toonde geene groote genegenheid, om van de partij te zijn, evenmin als Ds. A^{***}, die, eenigzins zwaarlijvig zijnde, de voorkeur gaf, uit hoofde van de groote hitte, om met den Heer BLOMMESTEYN, in den koepel, aan den weg, die door digte linden beschaduwd was, eene pijp, na het afgeloopen middagmaal, te rooken; en met elkander over het nieuws van den dag, of van koetjes en kalfjes te praten; schoon het oogmerk van Ds. A^{***} eene verdere strekking had.

Zij waren reeds op hunne standplaats gezeten, en de rook klom in kleine wolkjes langs beider hoofden op, eer nog het gezelschap de Hofstede af was. Nadat dit bij den koepel vriendelijk groetende voorbij gegaan was, daar WILLEM en ALIDA, arm in arm gaande, het laatste paar

maakten, begon Ds. A*** met te zeggen: - 'Die WILLEM en ALIDA, vriend BLOMMESTEYN! dat vind ik een regt lief paartje. Ik verwacht nog, dat dat wel eens tot een huwelijk komen zal.'

BLOMMESTEYN. (*Na eenen zeer zwaren haal uit zijne pijp gedaan te hebben.*) Dat is niet onmogelijk, Dominé! dat is niet onmogelijk; maar WILLEM is nog veel te jong.

Ds. A***. Veel te jong, zegt gij; dat komt mij juist zoo niet voor. 'Er trouwen 'er zeker meer ouder dan jonger; maar of die daarom beter doen, dat is bij mij onzeker.

BLOMMESTEYN. Daarenboven, daarenboven heeft hij nog geene kostwinning.

Ds. A***. Nu, ik onderstel, dat hij toch zeer goede middelen heeft, om zich eene ruime kostwinning aan te schaffen. Hij schijnt zeer ijverig te zijn, op het kantoor, waar hij geplaatst is, daarenboven oefent hij zich zeer wel in het aanleeren der levendige talen, die tot den handel vereischt worden.

BLOMMESTEYN. Dat is zoo, dat is zoo, en dat zal hem, als hij over een dozijn jaren eens zijne eigen zaken begint, wel te stade komen.

Ds. A*** (*met eenige verwondering*). Over een dozijn jaren! mij dunk, dat zal wat lang zijn.

BLOMMESTEYN. Ja, mijn lieve Dominé! men kan geen negotie drijven voor perzikkepitten.

Ds. A***. Dat stem ik toe; maar ik onderstelde (en heb ook altijd gehoord), dat de moeder van uwe twee voorkinderen eene vrouw van vrij aanzienlijke bezittingen was, en dus, dat zij zeker, bij haren hertrouw (daar ik wel meen gehoord te hebben, van Doctor BERGVELD, dat zij door haar' vorigen man eigenlijk de rijke vrouw geworden was,) genoeg bezeten heeft, om na haren dood, haar twee kinderen een goed gedeelte van de vaderlijke goederen te doen ten deel vallen.

BLOMMESTEYN. Dat zou zoo hebben kunnen zijn; maar ook anders kunnen wezen, Dominé! De Heer BEELAARTS had zijne vrouw volkomen vrij erfgenaam van alle zijne bezittingen gemaakt, en dus.... en dus.... begrijpt gij, dat zij in de eerste plaats tot niets meer, dan een vaderlijk bewijs, bij haar' hertrouw, verplicht was, en gij weet, dat men dat grooter en kleiner kan nemen.

Ds. A***. Dat weet ik. Ik weet ook, dat men hierin geen bepalingen stelt; maar tevens, dat 'er iets is, dat men billijkheid noemt, en dat die voor een edel denkend mensch, nog heiliger moet zijn, dan juist het strikt regt; ja dat somtijds het hoogste regt het hoogste onregt is.

BLOMMESTEYN. Nu, zij heeft nog het een en ander voor de kinderen gedaan; maar onder ons gezeid, het vaderlijk bewijs heeft zij niet groot gemaakt, en het overige is ook.

zoo als het is... noch WILLEM noch JETJE hebben dus bezittingen van eenig aanbelang, indien ik leef, te wachten, bij hun trouwen of meerderjarigheid. Mijne vrouw zaliger was zoo zeer ten mijnen voordeele ingenomen, dat zij mij ten uiterste heeft bevoordeeld, hetwelk ook de eerste grondslag geweest is, van het (ik durf zeggen) groot fortuin, dat ik gemaakt heb.

Nu volgde 'er eene lange poos stilzwijgen, waarin de verontwaardiging op het gezigt van Ds. A*** te lezen was, welke echter BLOMMESTEYN niet opmerkte, voor dat dezelve, op den volgenden trant, voortging:

‘Gij weet Mijnheer BLOMMESTEYN, dat ik gewend ben, altijd voor de vuist te spreken, en dat de vleijerij geene eigenschap van mijn karakter is.’

BLOMMESTEYN. Nu ja! Wat wilt gij daarmee zeggen, Dominé?

Ds. A***. o Mijnheer BLOMMESTEYN! - Verstaat gij mij niet? Moet ik mij duidelijker verklaren?

BLOMMESTEYN. Ik weet niet, wat gij bedoelt, Dominé!

Ds. A***. Moet ik het u dan zeggen, duidelijker zeggen?

BLOMMESTEYN. o Ja! Dominé!

Ds. A***. Dan zal ik het doen. Gij hebt, vrees ik, wel vooraf geweten, dat de Weduwe BEELAARTS zoodanige nadeelige schikkingen ten aan-

zien van hare kinderen, en voordeelige ten uwen opzigte gemaakt had.

BLOMMESTEYN. Nu ja! ik wil dat niet ontkennen. Ik. zou ook wel zeer dwaas geweest zijn, indien ik zonder die schadeloosstelling zoodanig eene vrouw getrouwd had.

Ds. A***. Maar hebt gij nooit eenige knaging, eenig verdriet gevoeld, dat door zoodanige schikkingen die onschuldige kinderen door u verstoken geraakt zijn, van aanzienlijke bezittingen, waarop zij eenen regtmatigen eisch hadden. Dat is immers niet, zoo als het behoort.

BLOMMESTEYN. Dat was de zaak van den Heer BEELAARTS geweest, die moest gezorgd hebben, bij zijn leven, dat dit nooit kon gebeuren; en zijne Weduwe heeft, nadat zij met mij getrouwd was, alleen gebruik, gemaakt van haar regt.

Ds. A***. En zijt gij voor u zelven overtuigd, dat gij'er geen hand in gehad hebt, om u met die bezittingen te verrijken; heeft zij dat alles zoo uit eigen verkiezing gedaan?... gij zwijgt... o dat zwijgen, Mijnheer! klaagt u bij mij aan, beschuldigt u van iets, dat mij wel bedroeft om uwer kinderen wil - maar nog meer om uwen wil. Foei! foei! wat hebt gij niet te verantwoorden... in dat gerigt, hetwelk voor zulke onregtvaardigen vreesselijk, zeer vreesselijk zijn zal... Gij hebt u met onregtvaardig goed ver-

rijkt, met het goed van Weezen. [BLOMMESTEYN bleef zwijgen, maar Ds. A*** bespeurde duidelijk, dat hij zeer toornig werd over de harde waarheden, die hij hem zeide, doch ging voort] Ik merk zeer duidelijk, dat hetgeen ik u zeg, u alles behalve aangenaam is.....

BLOMMESTEYN. Dat is het, dat is het, Dominé, en ik merk nu, dat gij, zoo als velen uwer Collega's, u ook al met zaken bemoeit, die u niet aangaan.

Ds. A***. Die mij niet aangaan? Gij dwaalt, Mijnheer BLOMMESTEYN, de zaak der regtvaardigheid en der beleedigde onschuld, gaat mij wel degelijk aan: niet alleen als Leeraar van den Godsdienst, maar als mensen... Uw geluk gaat mij ook aan het harte.... En ik verheug mij, dat gij met die schuld op uwe ziel niet zijt afgesneden, in de zoo gevaarlijke ziekte, van welke gij zoo onlangs door Gods goedheid zijt gered, en nu nog in staat zijt, om het door u bedreven kwaad te verbeteren... Ik zal verder gaan. Uw gedrag omtrent deze kinderen, is zoodanig, dat gij het mij niet kwalijk nemen zult, dat ik op morgen met mijne vrouw en kinderen u verlate, daar ik geen' beet met genoeg hier weder in mijn' mond zou steken, ja mij bij elken herinneren zou, dat ik eenig deel nam aan onregtvaardig verkregen goederen.

BLOMMESTEYN. Zoo spoedig een vertrek zou al vrij wat opzien baren, Dominé.

Ds. A***. Ik zal het wel zoo aanleggen, dat het niemand merkt, en hetgeen gij mij vertrouwd hebt, als een geheim bewaren, God biddende, dat Hij eenmaal, uw verstand verlichtende, u een opgeklaard inzien van uwe dwaling zal doen krijgen; en gij dan als eene pligtmatige boete, dat herstellen zult ten aanzien van uwe voorkinderen, hetwelk gij, u in hunne plaats stellende, achten zoudt, dat men aan u verschuldigd was.

BLOMMESTEYN. Nu Dominé! gij moet dat zoo hoog niet opnemen, en gij moet morgen nog niet vertrekken...

Ds. A***. Onder ééne voorwaarde.

BLOMMESTEYN. En die is?

Ds. A***. Dat gij ernstig in overweging nemen zult, alles, wat ik u gezegd heb, en daarover mij morgen uw gevoelen zult melden, wanneer wij hier, gelijk de meeste morgens toch het geval is, alleen te zamen ontbijten. Denk daarover na, en denk 'er over, vervuld met het besef, dat ieder van uwe gedachten bekend is bij den Heiligen God.

BLOMMESTEYN. Ik neem het aan. Gij hebt mij waarachtig getroffen, Dominé! maar wij moesten 'er nu van afstappen, en liever eens naar den karpervijver gaan. 't Is of het mij hier wat benaauwd wordt in den koepel.

BLOMMESTEYN, die voor Ds. A*** eene onbepaalde hoogachting had, bleef over zijn gedrag, ten aanzien van zijne voorkinderen gehouden, nadenken, en bragt eenen onaangenamer, en slapeloozer nacht door, dan hem bijna immer heugde. Hij was volkomen overtuigd, dat hij bijzonder ten aanzien van het testament, misbruik gemaakt had van de dwaze liefde, die de Weduwe BEELAARTS voor hem voedde, dat zij zelve toch zoo gaarne voordeelijker voor WILLEM en HENRIETTE zou gemaakt hebben: en zijn ontwaakt geweten kreeg den boventoon toch boven alle de valsche drogredenen van eigenbaat en hoogmoed; ja, hij had met zich zelve zooveel te doen, dat hij, het kostte hem dan al wat, toch zich rust wilde bezorgen, daar hij, alles tegen elkander wegende, zich zeer gemakkelijk overtuigde, dat de opoffering, die hij, zoo hij zijne voorkinderen regt liet wedervaren, hem geheel niet krenken zou; en hij zelf zooveel fortuin gemaakt had, zoo in zijne eigene als in zijns vaders zaken, dat hij in volle ruimte denzelfden levensstrein kon blijven volgen. En hij zou daarenboven dan de rol van een' edelmoedig man spelen, als hij meer deed, dan waarbij hij volgens de letter van het Testament verplicht was. Nadat hij tot dat besluit was gekomen, was hij zoodanig weder over zich zelve voldaan, dat hij binnen weinige minuten insliep.

Ds. A*** was den volgenden morgen al

vroeg bij de hand, en wandelde, in zijne eenzaamheid, door de hofstede, bijzonder zich verlustigende in de beschouwing van de heerlijke werken der schepping, die door de rijzende zon zoo glansrijk werden opgehelderd, als of zij nieuw geschapen voor het licht traden, en zijne verrukking nam nog toe, toen hij zich op eene bank in een priël nedergezet hebbende, een gedicht van POOT zat te lezen, met welken Dichter hij, te 's *Gravezande* staande, reeds kennis gemaakt had, en dien hij om deszelfs ongemeen bevalligen dichttrant zoo hoog achtte. Het Gedicht was van dezen inhoud:

De blanke dageraet bemaelt met gulde glanssen
 De dagkim als hy plagh.
 Het kriegende oosten pronkt met koele roozekranssen
 En gaet in arbeit om den arbeitzen dagh
 Te baeren. Midlerwyl verkrygen alle dingen
 Hun verf en weten weêr.
 D'ontwaeckte nanacht wykt: de stomme wouden zingen,
 Beluistert van het velt langs 't vlak gekemde meer.
 Gins streeft een herderin, die sier op natte struiken
 Heur naekte voeten zet.
 De ploeger wekt zyn os: de visser licht zyn fuiken:
 De reizer tygt op wegh: de jager spant zyn net.
 Thans ziet men melkerboer den vollen eemer dragen;
 Hij zingt en kent geen leet.
 Hy pryst zyn jeugdigh vee: hy pryst de jeugt der dagen,
 Hy pryst de klaverwei die room en boter zweet.
 Hy hoort de nyvren smit het heiligh kouter smeden
 Dat zynen akker bout.
 Ook toont hem 't nuchtre licht de huiverige steden,
 Daer hem de noeste markt zyn zilver telt en gout.

O lachende uchtendstont, gewenschte troost der zieken,
 En leven van myn lief,
 Ik zou met langer lied uw vrolyke aankomst danken,
 Maar och! gy vaart te snel; gy vaart te snel van hier.

Zooverre was hij gevorderd, toen de Heer BLOMMESTEYN in een' chitsen nachtjapon gekleed, en met eene hooge slaapmuts op het hoofd, den hoek van eene der lanen omsloeg, en in een eenigzins peinzende houding aan kwam treden; ja hij was zoo diep in gedachten verzonken, dat hij Ds. A*** op weinige schreden genaderd was, eer zij elkander bemerkten, dewijl de aandacht van den laatsten door zijnen geliefden Dichter geheel verzwolgen was.

Nadat zij elkander ontdekt hadden, en de gewone morgengroete gedaan, zette zich BLOMMESTEYN bij zijnen gast neder, en kon nu niet nalaten, om aan denzelfden te verhalen, welk een' diepen indruk het gesprek, dat zij den vorigen dag met elkander gehouden hadden, op hem gemaakt en hoe hij besloten had, om, althans af te zien van de strenge letter van het Testament, en zich op eene billijker wijze ten aanzien van zijns vrouws voorkinderen te gedragen, maar voegde 'er zuchtende bij, dat het hem dan al vrij wat duizenden kosten zou.

'Nu,' zeide Ds. A*** daar de opregtste en hartelijkste vreugde hem uit de oogen schitterde. 'Ik wensch u hartelijk geluk mijn vriend!

met dit gelukkig besluit, en ik twijfel geen oogenblik, of gij zult, door de bevrediging van uw geweten, eenmaal den zegen des Hemels daarvoor ondervinden. Een gerust gemoed is toch een schat, die door het bezit van geen tonnen gouds kan verkregen worden... maar ik ben 'er niet alleen, om uwen wil verheugd over, maar ook om uwen zoon WILLEM: ja, sta mij toe, dat ik u nu alles, wat mij op het hart ligt, nopens hem openbaar. Hij heest mij dan verzocht u zijne genegenheid bekend te maken, die hij sedert een' geruimen tijd heeft opgevat voor Juffrouw ALIDA WESTENDAAL, en hoe hij met haar op zoodanigen voet staat, dat hij gaarne eene nadere verkeerung met haar door u, als zijn vader en voogd, bij den Heer WESTENDAAL zou verzocht hebben. Daar gij nu tot zulke edelmoedige gevoelens omtrent uwe voorkinderen gekomen zijt, twijfel ik niet, of gij zult zeer gereedelijk aan dat billijk verlangen van uw zoon WILLEM voldoen?'

BLOMMESTEYN. Ei, ei, Dominé! ik had niet gedacht, dat dit gesprek van gisteren, tot zoo iets de inleiding was... maar fiat. Gij hebt mij nu eens zoover gebragt, dat mij nu de rest niet veel schelen kan... maar ik zou toch gaarne eene voorwaarde bedingen..... en dan wil ik, al was het nog dezen dag, mijn verzoek wel bij den ouden Heer WESTENDAAL doen.

Ds. A***. En, die voorwaarde zou zijn?

BLOMMESTEYN. Niet anders, dan dat WILLEM, voor zijn trouwen, een reisje naar *Suriname* deed, omdat 'er vele zaken te beredden zijn, die volstrekt of door hem, of door mij in persoon moeten geschieden, daar althans de laatste brieven zoodanig waren, dat ik 'er de tegenwoordigheid van een van ons beide, voor een half jaar, zeer noodzakelijk zou oordeelen. Zijn belang en het belang van zijne zuster is, als ik de voorgenomen schikkingen maak, zoowel als het mijne 'er in begrepen, en wat mij betreft, het zou mij, behalve dat ik een' vrij grooten af keer tegen de zee heb opgevat, zeer slecht schikken, bovenal daar hier mijne zaken zoodanig eene uitgebreidheid hebben verkregen, dat ik zoo lang volstrekt niet van het kantoor zou kunnen gemist worden.

Ds. A*** vond in deze voorwaarde niets onbillijks, en verzocht aan BLOMMESTEYN, dat hij, als eene soort van gelastigde van BEELAARTS, dezen het heugelijk nieuws, zoodra hij van het ontbijt kwam, zou mogen melden, biddende hem tevens, dat hij nog dezen dag, zoo als hij zich straks genegen betoonde, wanneer hij daarover met WILLEM gesproken had, bij den Heer WESTENDAAL zich zou vervoegen, daar toch goede zaken nooit te spoedig ten uitvoer konden worden gebragt; en als men menschen genoegens wilde veroorzaken, de eerste gele-

genheid moest aangrijpen. Dezen voorslag deed Ds. A*** ook om reden, dat BLOMMESTEYN dezen dag weder in eene zeer goede luim was, en opdat door dezen stap het terugtreden voor hem moeilijker zou gemaakt worden. BLOMMESTEYN gaf hierop zijne toestemming te verstaan. - Zoodra het ontbijt afgeloopen was, gaf Ds. A*** een' wenk aan WILLEM, en met elkander zich van het gezelschap verwijderd hebbende, verstond deze van hem, hoe zijn vader en voogd, indien hij hem dit voorstel deed, zeker nog heden naar den Heer WESTENDAAL zou gaan, om het verlangd aanzoek te doen, hem tevens te kennen gevende, hoe BLOMMESTEYN tot eene voorwaarde stelde, dat hij eene reis naar de West zou doen, eer men aan het voltrekken van het huwelijk zou kunnen denken. Dit laatste maakte wel eenen eenigzins onaangename indruk, maar hij was zelf zoodanig van de noodzakelijkheid overtuigd, dat hij veel wederspraak in dezen ongeraden achtte.

Toen WILLEM aan BLOMMESTEYN het voorstel deed, gedroeg zich de laatste wel eenigzins wonderlijk, en liet WILLEM gevoelen, dat hij zijn voogd was, door eene zekere destige houding aan te nemen, om hem, als 't ware, eenen indruk te geven, wat hij aan hem verplicht was. Evenwel, en dit was WILLEM genoeg, het slot van alles was, dat hij nog dezen dag zich bij den Heer WESTENDAAL zou ver-

voegen, en den zoo zeer door zijnen zoon verlangden voorslag doen.

Naar *Amsterdam* gereden zijnde, liet BLOMMESTEYN bij den Heer WESTENDAAL belet vragen, om hem over eene zaak van belang te spreken: en deze hem terug weten, dat hij hem welkom zijn zou. Zoodra BLOMMESTEYN de stoep opkwam, wilde zich Juffrouw WESTENDAAL uit het vertrek verwijderen, waar zij zich met haren man bevond, maar BLOMMESTEYN gaf, haar in de kamerdeur ontmoetende, te kennen, dat, schoon de zaak waarover hij spreken kwam, wel niet onmiddellijk de huisvrouw van den Heer WESTENDAAL aanging, het 'er echter verre af was, dat dezelve een geheim voor haar kon of mogt zijn - en nadat Juffrouw WESTENDAAL weder plaats genomen had, deed hij het voorstel, de verkeering van zijnen zoon met Juffrouw ALIDA betreffende.

De Heer WESTENDAAL was een zeer openhartig gul man en maakte slechts in het eerst eenige tegenwerpingen, ontleend uit de jonkheid van WILLEM BEELAARTS, en dat hij nog tot geen' vasten stand gekomen was, die BLOMMESTEYN dan ook zoo goed mogelijk oploste, Juffrouw WESTENDAAL had dit alles zwijgende bijgewoond; tusschen beide wel eens grimlagchende, als haar man wilde te kennen geven, als of hij nog nooit eenig vermoeden gekoesterd had, dat die jonge lieden eenige genegenheid

voor elkander hadden. Eindelijk zeî vader WESTENDAAL tegen haar: ‘Waarom ANTJE, waarom zwijgt gij zoo doodstil? Ik weet, dat gij groot van ALIDA houdt. Zeg gij eens, wat 'er u van dunkt.’ - ‘Kan, mag, moet,’ antwoordde Juffrouw WESTENDAAL, ‘ik den Heer BLOMMESTEYN, voor zijnen zoon eenige hoop geven?’ - ‘Kom, kom,’ antwoordde WESTENDAAL, ‘ik weet raad, Mijnheer BLOMMESTEYN, ik zal het aan mijn ANTJE overlaten, die is geheel onpartijdig, en zoo als die best oordeelt, zal het zijn... Zijt gij daarmede te vreden?’ ‘Volkomen, volkomen,’ antwoordde BLOMMESTEYN.

‘Waarlijk, waarlijk,’ zeî Juffrouw WESTENDAAL, ‘mijn man vertrouwt mij te veel.... maar, als hij het dan volstrekt begeert, dat ik beslissen zal; dan ben ik van gevoelen, dat hij het aanzoek van den Heer BEELAARTS moet begunstigen, indien namelijk ons DAATJE, als wij haar over de zaak ernstig gesproken hebben, bij dat gesprek zoodanig over BEELAARTS deht, als ik eenigermate vermoed.

‘Heb ik niet een hupsen wijf?’ zeide WESTENDAAL.... ‘en doe ik niet wel, dat ik door haar eene zoo gewigtige zaak laat beslissen?’ BLOMMESTEYN gevoelde dit oogenblik op nieuw, wat hij in ANTJE WYNSTOK verloren had, en bedankte haar voor de gunstige beslissing,

waarvan hij nog dien zelfden dag, op zijn buiten teruggekeerd, BEELAARTS, bij voorraad tot deszelfs zoo onuitsprekelijke vreugde kennis gaf, dat hij bij eene eenzame avondwandeling niet kon nalaten zijn hartelijk beminde ALIDA daarvan deelgenoot te maken. Het laat zich gemakkelijk begrijpen, dat ook deze boodschap ALIDA niet onaangenaam in de ooren klonk, schoon zij zich op die wijze gedroeg, als bijna ieder Hollandsch meisje in haar geval zou doen, met namelijk, de vreugde, die haar hartje gevoelde, te verkroppen, en te gelijk aan BEELAARTS te verklaren, dat het, daar de zaken nu zoo stonden, voor haar onvoegelijk zijn zou, om langer op het buiten van zijnen vader te blijven vertoeven; hetwelk zij, onaangezien BEELAARTS verscheiden bewijsredenen daartegen aanvoerde, met zekere aan preutschheid grenzende fierheid bleef afwijzen. Maar deze fierheid viel het haar moeilijk staande te houden, toen BEELAARTS haar verhaalde, hoe hij, binnen zeer kort, zich genoodzaakt zou zien, om eene reis naar *Suriname* heen en weêr te doen, waarmede zeker toch eenige maanden zouden gemoeid wezen. ALIDA verbeeldde zich met treurigheid, dat die reis en hunne scheiding vooral een' onoverkoombaren langen tijd duren zou, toen BEELAARTS haar voorstelde, hoe haar nu zoo overhaast als oogenblikkelijk vertrek strekken zou, om hem van de aangenaamste gelegenheid te berooven, van haar dikwijls te

zien, dat toch weldra voor maanden geheel op zou houden. Schoon zij hierdoor vrij wat begon te aarzelen, en de fierheid in weemoedigheid veranderde, was het zeer goed geweest, dat zij zich en haar minnaar tot haar aanstaand vertrek van *Rozenburg* voorbereid hadden, daar zij reeds, den volgenden dag, van hare moeder een' brief ontving, waarbij haar het plegtig aanzoek van den Heer BEELAARTS berigt werd, en tevens het welvoegelijke ja noodzakelijke onder het oog gebragt, om nog, staande den, loop dier week, naar huis te komen, waaraan zij, hoezeer tot aller leedwezen en bijzonder dat van BEELAARTS voldeed; daar toch, hoe streelende voor hem de toegelaten verkeerung ten huize van ALIDA's ouders ware, dezelve aan velerhande beperkingen onderhevig en, in vergelijking, de gelegenheid om haar te zien en te spreken, nu zeldzaam zijn zou.

Tweede hoofdstuk.

Door de afwezendheid van BLOMMESTEYN buiten *Amsterdam*, in vroeger tijd, was hij toevallig niet betrokken geraakt in de toenmalige schutterij dier stad, en daar ook zijne bijzondere liefhebberij juist hier niet op viel, was hij, na zijne terugkomst, 'er geheel buiten gebleven. Daar hij echter meer en meer tot de zeer fatsoenlijke klasse van burgers begon te behooren, en de Krijgsraad dikwerf verlegen was om voorwerpen van dien aard voor Kapiteinen, werd hij, bijzonder door zijne kennis, die hij als Heemraad aan den Secretaris van Burgemeesteren gekregen had, op het onverwachtst tot Kapitein bij 't Oranje-Vaandel door den Krijgsraad, benoemd.

Niet weinig stond BLOMMESTEYN versted, toen hem dit ter kennisse kwam, en hij op zijne Hofstede 's morgens onder andere brieven, die hem uit de stad toegezonden waren, den brief ontving, waarbij hem die vereerende post werd opgedragen. Hij zat aan het ontbijt met zijne dochter JETJE, en daar het nu ruim drie

weken was geleden, dat haar broêr WILLEM in zee was en op reis naar *Suriname*, schrikte zij, toen BLOMMESTEYN, die zeldzaam zich een enkel woord over negotiezaken onvallen liet, en, als een welgesteld en regtschapen koopman, althans met dezelfde koelheid naar het uitwendige, het bericht van een welgeslaagd plan, als dat van eene bankbreuk, ontving, bij het opendoen van een' brief uitboezemde: 'Dat is gek, dat is heel gek... JETJE! dat bevalt mij niet.' 'Is 'er zwaarigheid,' vroeg deze ontroerd, 'met het schip de *Zeemeeuw*, waarop broêr WILLEM is?' 'Neen! malle meid,' zeî hij, 'daar heb ik geene tijding van, als dat het op de hoogte van de Spaansche Zee gepraaid is, en dus zoo goed als de reis gemaakt heeft, even als of hij met een noorder koelte van *Zaandam* naar *Amsterdam* vaart... 't Is heel wat anders, daar krijg ik bericht, dat ik, God beter 't, aangesteld ben tot Kapitein der Schutterij van *Amsterdam*.' 'Zoo, zoo,' hernam nu HENRIETTE, die door de oogenblikkelijke geruststelling ten aanzien van het lot van haren broeder, weder in, haar gewone opgeruimde luim gekomen was, 'Wel Papa! dan heb ik de eer u, met dit kopje koffij, van harte te feliciteren, en hoop, dat gij 'er niet minder genoegens, dan aan het Heemraadschap van *Nieuwer-Amstel* aan beleven zult.'

'Verplicht voor uw compliment, dochter!'

zeide BLOMMESTEYN, op eenen even twijfelachtigen toon, als het gelaat van HENRIETTE, bij dien zoo vaardigen gelukwensch; 'maar,' ging hij voort, 'gij moet niet denken, dat ik met dit laatste eenigzins in mijn' schik ben; want ik heb, zoo als de meeste koopluî, een' onbegrijpelijken afkeer van alles, wat naar den wapenhandel gelijkt, en zou nu wel wenschen, dat ik tot de Mennisten behoorde; die komen voor eene kleine contributie vrij, omdat zij conscientie-zwarigheid maken, zoo het heet...' 'Hoe, zoo het heet, Papa!' zeide JETJE, 'ik weet niet veel van de Religie, buiten de Fransche, waartoe ik verleden jaar, omdat zij de fatsoenlijkste was, zoo als ik van groote Mama zaliger gehoord had, lid geworden ben, te gelijk met broêr WILLEM: maar ik heb zoo nu en dan wel met grooten lof van de Mennisten, en als van heele rijke luî, hooren spreken. Daar hebt gij, bij voorbeeld, o hoe heet zij ook, ja, NEELTJE BROUWER, die heb ik laatst eens aangetroffen, dat is dan, een heel rijk meisje, en, schoon zij minder zwierig gekleed was, waren de stoffen zoo allerkeurigst en duur, dat geen van allen iets aan had, dat 'er naar geleeek,'

'Dat geloof ik wel,' zei BLOMMESTEYN, 'er zijn veel schatrijke menschen onder: maar wat hun eigenlijk geloof betreft, dat weet ik zoo heel net niet: alleen heb ik van mijn' Katechizeermeester geleerd, dat men heel voorzigtig

met hun moest omgaan, omdat zij eigenlijk Herdoopers zijn, en wel wat op zijn Kwakers denken: en dan weet ik nog, dat zij ook in het geheel niet zweren, niet in de regering mogen zijn, en geen wapens dragen.... en graag den naam hebben, dat zij ongemeen teêr van conscientie zijn. Nu, ik zal dat daar laten; maar in het stuk van negotie zijn zij zoo fiks, en doortrapt bij de Joden af.... maar, om tot mijn' nieuwen post weer te keeren. 'Er is bijna geen ding in de wereld, daar ik zooveel tegen heb, als tegen dat Kapiteinschap....' 'Welnu, Papa!' zeide JETJE, 'word dan gaauw Mennist.'

BLOMMESTEYN. Gij praat 'er heel makkelijk over.

HENRIETTE, Wel Papa! wat zwaarigheid, ik ben Fransch geworden, om dat het, zoo als Groote Mama zeide, het geloof naar de mode was; en waarom zoudt gij niet Mennist worden, om van het Kapiteinschap af te raken?... of misschien dat zij u, Papa! wel zouden vrijlaten, als gij eens dreigde, dat gij anders Mennist zou worden. Bij de Mennisten preken zij immers ook in het Hollandsch - want bij de Franschen heb ik het dan heel kwaad, om 'er wat van meê te dragen, daar ik somtijds bijna den geheelen kerktijd besteed, om den tekst te zoeken.

BLOMMESTEYN. Neen! neen! JETJE! Ik blijf bij mijn geloof. Als men tot zekere jaren gekomen is, en men is eens bij eene Gemeente,

dan moet men daarbij blijven. Ik heb mijn' vader zaliger wel hooren zeggen, dat het ook niet de moeite waardig was om te veranderen, want dat alle gelooven hunne zwakke en sterke zij hadden, en dat het over het algemeen bij de menschen niet veel afdeed, want dat altijd de natuur boven de leer ging. Hij had bij voorbeeld een' wereloozen Mennist zijn' pakhuysjongen een' klap zien geven; eenen fiks gepredestineerden van mijn geloof uit angst voor den donder in een' kelder zien kruipen... maar ik wil ook niet dreigen, dat ik Mennist zal worden, want als men dreigt en niet doet, dat zeg ik altijd, dan is men een gek of durfniet.

HENRIETTE. Maar, Papa! 'er is immers geen zwaarigheid ter wereld bij, om Kapitein te worden? Uw leven loopt 'er geen gevaar bij, en gij raakt 'er toch meer en meer door in aanzien en betrekkingen.

BLOMMESTEYN. Ik geloof wel, dat mijn leven, JETJE, 'er geen groot gevaar bij loopt, maar 'er kunnen toch gevallen van oploopen en oproeren komen; ja ik heb wel gehoord van Kapiteins, die, in tijden van oorlog, naar de steden op de grenzen moesten. - Nu de Hemel beware ons voor oproerige tijden en voor den oorlog! En hetgeen gij daar zegt van in aanzien te komen... Ik kan u juist geen ongelijk geven, maar, om de waarheid te zeggen, JETJE! ik vind dat 'er toch aan dat Heemraadschappen zelfs al meer last is, dan ik mij had voorge-

steld. Mijn vader zaliger zeide altijd: een vergeten burger een gerust leven. Ik merk nu al, dat het hiermeê is, veel koeijen veel moeijen... maar men heeft mij nu in den slinger, en het zal 'er nu maar zoo meê door moeten.

HENRIETTE. Papa, gij zijt merk ik dan toch. voornemens, om het aan te nemen.

BLOMMESTEYN. Wel ja JETJE! en ik het 'er nog eene bijzondere reden voor.

HENRIETTE. En die is?

BLOMMESTEYN. Dat ik Kapitein benoemd ben bij het Oranje-Vaandel. En ik durf het u wel vertrouwen, maar ik zou het niet gaarne verpraat hebben: mijn vader zaliger, die de tijden van WILLEM den III volop beleefd heeft, en nog het begin van de Stadhouderlooze regering, heeft mij altijd ingeprent; dat dit land het best gevaren heeft onder de regering van de Prinsen van ORANJE. Hij heeft mij altijd gezegd, en dat vind ik, schoon ik 'er voor mij zooveel hinder juist niet bij heb, de waarheid, dat de regeringen der steden, zonder een knip op haar neus, ellendig den baas gaan spelen. Nu heb ik altijd nog zoo eene flauwe hoop, dat WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, die in *Groningen* reeds Stadhouder is, en wien men overal langer hoe genegener wordt, misschien toch nog eens hier in *Holland* het hoofd weder op zal halen; en dan begrijpt ge, als ik dan Kapitein bij het Oranje-Vaandel van de stad *Amster-*

dam ben, dan zal ik niet van de laatste zijn, die in aanmerking kom, begrijp je JETJE?

HENRIETTE. Als ik u de waarheid zeggen zal Papa! niet volkomen, maar het zijn geloof ik dingen, daar een meisje, als ik, heel weinig meê te stellen heeft.

'Er kwam bij BLOMMESTEYN nog meer bij, dan zijne genegenheid voor het Huis van ORANJE, en eene zekere stille hoop, om door hetzelfde nog eens eene blinkende figuur te maken in de stad AMSTERDAM; dat hem zoo vaardig overhaalde, om den post van Kapitein bij het Oranje-Vaandel op zich te nemen. Hij was namelijk ondanks de teistering, die zijn gelaat door de kinderziekte geleden had, overtuigd, dat hij een man was, die 'er nog wel uitzag, en hij verbeeldde zich, dat hij aan het hoofd van een kompagnie geplaatst, toch een zeer manhaftig en goed voorkomen hebben zou, en deze ijdelzinnigheid woog zoo zwaar bij hem in de schaal van zijn besluit, dat hij, ongeacht hij de zwaarigheden gevoelde, voor hem aan dien post verknocht, denzelven terstond aannam. - Schoon BLOMMESTEYN zijne zucht voor het Stadhoudelijk bestuur, op eene bijzondere wijze, bij zijne stieidochter voordroeg, hij was met vele duizende ingezetenen, zoowel van hooger als lageren stand doordrongen van het gevoel, hoe 'er toen in dit land, tegen den aanwas van het onderdrukkend gezag der stedelijke Regenten, een

hulpmiddel noodig zijn zou, en het was zeer natuurlijk, dat alle de zulken meer en meer het oog begonnen te vestigen op WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, zoo, omdat hij uit het geslacht der Vorsten afstamde, met welker hulp het Vaderland de ketenen van vreemde overheersching verbroken had, als uit hoofde van den roem van verschillende bekwaamheden en goede hoedanigheden, welke hem van alle zijden naging.

Den eersten dag, dat de krijgsraad zitting had, werd BLOMMESTEYN voor denzelven gedagvaard, om den eed als Kapitein af te leggen, en daar juist kort te voren, ALIDA WESTENDAAL, daar nu toch WILLEM vertrokken was, weder bij HENRIETTE was komen logeren, had hij op aandrang van JETJE, op het buiten, het nieuwe pak kleêren, den nieuwen hoed, zijn sjerp en degen met een zilver verguld gevest laten brengen, omdat zij betuigd had Zoo gaarne eens te willen zien, hoe hem die kleeding staan zou. De bijna ondeugende schalkheid van de twee meisjes vond vrij wat voedsel, toen Zij, daar de koets die hem naar de stad brengen zou, alle oogenblikken, verwacht werd, Papa BLOMMESTEYN in vol kostuum van een' Kapitein bij het Oranje-Vaandel, uit zijne kamer zagen komen. 'Welnu,' zeide BLOMMESTEYN, zich nog eens in den grooten spiegel met een blijkbaar zelf behagen bekijkende, 'Juffrouw WESTENDAAL, welnu, dochter JETJE!

wat zegt gij 'er van, staat het mij niet proper?' 'Of het u proper staat,' zeide HENRIETTE, 'Mama goeder gedachte was altijd gewoon te zeggen, dat gij, als gij de moeite wilde doen, om u op te kleeden, 'er als een *Adonis* uitzaagt.'

BLOMMESTEYN. o Gij vleit, gij vleit mij, JETJE!

HENRIETTE. Wat zegt gij 'er van DAATJE! ziet 'er Papa niet charmant uit?... mij dunkt haast zoo jong als broêr WILLEM.

ALIDA. (*die eene kleur kreeg, daar zij WILLEMS naam hoorde noemen.*) Ja, ja JETJE! Gij hebt wel gelijk; Mijnheer BLOMMESTEYN ziet 'er dan regt voordeelig uit. 't Is of de kleêren om zijn lijf geschilderd zijn. Mag ik het gevest van uw degen eens van nabij bezien, Mijnheer! Wat is dat overheerlijk gedreven!

BLOMMESTEYN. Ja! 't is de Amsterdamsche Maagd met den Hollandschen Leeuw aan hare voeten; zij heeft het wapen met de drie kruisen voor de borst.

HENRIETTE. En ik denk naar evenredigheid mooie kling aan vast zal zitten.

BLOMMESTEYN. (*den degen uithalende*) o Wat zijn de meisjes toch nieuwsgierig.

HENRIETTE. Wat zou het jammer zijn, als 'er aan deze heerlijke kling ooit een spatje bloed of een roestvlekje kwam!..

ALIDA. Ik ben wat bang voor ontbloot geweer: men kan 'er heel ligt een ongeluk meê krijgen.

BLOMMESTEYN. Nu, zoete Juffrouw! ik wil u niet bang maken; maar gij zult gaarne bekennen, dat 'er geen beter gevonden wordt. - Maar, ik verzeker u, dat ik 'er ook een' mooijen duit, in de Kalverstraat, bij den Zwaardveger L'ESPINASSE, voor besteed heb. Als ik u dan plaisier doen kan, dat ik hem weder in de scheê berg, uw gehoorzame Dienaar.

En nu meende BLOMMESTEYN de kling heel vlug op te steken; maar zeer weinig bekend zijnde met dit werktuig, had hij het ongeluk, door zekere onhandigheid, den degen eenigzins scheef in de schede te steken, waardoor dan de kling zeer spoedig met de punt vastraakte, zoodat hij dezelve geen vierde gedeelte in de schede verbergen, kon.

Terwijl BLOMMESTEYN pogingen deed, om met geweld zijn doel te bereiken, kon HENRIETTE niet nalaten, om grimlagchende tegen hem te zeggen: 'Dat gaat nog niet glad, Papa!' Dezn aanmerking bragt blommesteyn nog meer in verwarring, en, schoon hij te kennen gaf, dat hij anders van zijne jeugd af wel gewoon was, met den degen om te gaan, daarmede mogelijk oogende op, het degentje, dat hij in zijne vroegste jeugd, als een sransch kavalierdje, gedragen had, het wilde maar niet lukken, om de kling verder

in de schee te krijgen, en hij kon toch niet met een' meer dan half ontblooten degen van zijn buiten rijden. Goede raad was nu duur; maar Juffrouw HENRIETTE sloeg haar' Papa voor, de meiden en de twee negerinnen te roepen, welke laatste goede handen aan het lijf hadden, om te beproeven, of zij misschien zoo gelukkig zouden zijn, om eerst de kling weder uit de schede te krijgen. 'Uw raad is gansch zoo mis niet,' zeide BLOMMESTEYN, 'maar wat is het jammer, dat de goede, PENNY, die krachten als een leeuw heeft, nu met uw' broër naar *Suriname* is, die was alleen beter als zij met haar allen.' Bij nadere overweging werd besloten, om den tuinman en zijn' knecht te laten halen, die toch beide zeer stoere kerels waren, en binnen kort in het vertrek verschenen. Nu hield BLOMMESTEYN het gevest in handen, en beide gingen uit al hunne magt aan het trekken: echter zat de kling 'er zoo geweldig vast in, dat het uittrekken niet gelukte, zonder dat een hunner op het zelfde oogenblik op den grond nedertuimelde, en BLOMMESTEYN in een' leuningstoel achter over viel, met de kling in de hoogte; Dit tooneel was te bespottelijk, dan dat zich HENRIETTE en ALIDA konden, ont houden van tegen elkander te grimlagchen, en schoon BLOMMESTEYN hier over niet zeer gesticht was, oordeelde hij het best hierop geene aanmerkingen te maken, en ook het gezegde van

JETJE stilzwijgende te laten voorbij glippen, toen zij, met zekeren Schijn van gewigt, zeide: 't Is maar goed, Papa! dat gij in geene Voorteevens gelooft; waarlijk, het zou iemand, die daar in wat stelde, afschrikken, om zijn' eed als Kapitein te gaan doen.'

Terwijl JETJE nog sprak, kwam de koets reeds op het voorplein van de Hofstede. Met ongemeene voorzigtigheid, stak nu BLOMMESTEYN, op eene gelukkige wijze, den degen in de schede, en vertrok, uitgeleid door de twee meisjes, die op de stoep bleven staan, tot dat hij in de koets gestapt en naar *Amsterdam* weggereden was. Zij waren ongemeen in haar' schik, dat Papa BLOMMESTEYN niet langer vertoesde, daar zij nu van vrijer harte dursden botvieren aan het lagchen, dat zij met zooveel moeite hadden opgekropt.

BLOMMESTEYN was intusschen binnen korten tijd te *Amsterdam*. Hij stapte aan den *Doelen* uit het rijtuig, waar de Krijgsraad vergaderd was; en, nadat hij in een zijvertrek was getreden, duurde het maar zeer kort, of twee Leden des Krijgsraads kwamen beneden, en leidden hem ter Krijgsraadskamer binnen, waar hij den eed als Kapitein der Amsterdamsche Schutterij, met alle plegtigheid, in handen van den Kolonel, die de Voorzitter van het Edel-Gestreng en Manhaft gezelschap was, aslegde. Hierop volgde eene algemeene gelukwensching Van alle

de tegenwoordig zijnde leden. De Heer BLOMMESTEYN kreeg de eerste zitting in den Krijgsraad, waarin verscheiden zaken van huishoudelijk en klein belang werden overwogen; maar die in de oogen van BLOMMESTEYN, daar 'er veel in voorkwam, dat hij, uit hoofde van onbedrevenheid in dit vak, geheel niet verstond, nog al vrij gewigtig schenen. Den avond bragt hij, nadat de Krijgsraad afgeloopen was, met het kaartspel door, tot dat de avondmaaltijd werd aangerigt, waaraan BLOMMESTEYN geen onwaardig Dischgenoot uitmaakte. Hier verscheen ook wel, zoo als bij zijne intrede in het Heemraadschap, ja eene vrij groote Bokaal, met die van het Heemraadschap genoegzaam evenarende, maar BLOMMESTEYN had een' zoo diepen indruk behouden van die partij, dat hij eenige voorzigtigheid gebruikte; en alle oplettendheid bij het aanbod van de bokaal, om dezelve toch aan den regten persoon te brengen, om bevrijd te zijn van dezelve ten tweedemaal, als eene soort van boete, te drinken. Nu was ook die plas, hoe groot, geenszins genoegzaam, om zijn verstand geheel te benevelen, daar dezelve ook op zijn ligchamelijk gestel geene zeer groote uitwerking had. Hij bleef echter, na dien gewigtigen dronk, ter zijner inhuldiging in het gezelschap, wel uit kleiner, maar toch tot den rand vol geschonken, glazen, alle de ingestelde zoogenaamde conditiën bescheid doen; te meer,

daar dezelve zeer in zijn' smaak vielen; dewijl de Kolonel een vrij bejaard Heer, die de wereld gezien had, door en door ervaren was in het inshellen van conditiën, welke naauwelijks den naam van dubbelzinnig konden dragen; maar, ontbloot van alle kieschheid, eigenlijk grove uitvallen waren, die beter in een bordeel van de laagste soort, dan in een der aanzienlijkste Collegiën van eene stad als *Amsterdam*, zouden passen. Maar dit was nu vooral zoo de Mode, en 'er scheen niets geestigs bij de dronken gezegd te kunnen worden, indien het niet uitliep op walgelijke morsigheden, die, hoe zout- en smakeloos op zich zelve, daarenboven meestal het prikkelende van nieuwhed missende, toch met den grootsten smaak ingesteld, en met de sterkste toejuiching gedronken werden door grijsaards, reeds door de natuur tot den staat van magteloosheid verwezen, en door eene jongere soort van vroegtijdig uitgeputte wellustelingen, welke zich daarbij losbandigheden en vuile ranken herinnerden, welker dadelijke pleging hunne vroeg geknakte ligchaamskrachten nu reeds niet meerder toelieten.

Dit echter was geheel het geval niet van allen, althans niet van *BLOMMESTEYN*; en, schoon deze uitslagen op zijne door den wijn meer dan gewoonlijk verhitte inbeelding invloed hadden, was hij, zich vroegere gevallen herinnerende, voorzigtig genoeg, om, toen, bij het laat scheiden van het

gezelschap, eenige zijner wapenbroeders hem aannoopten, om op het Rok-in, bij zekere bekende drie zusters VALENTYN aan te gieren, die hen zeker op de sijnste likeuren vergasten zouden, dit verzoek van de hand te slaan, zijne woning op te zoeken, en zich, evenwel tamelijk bestoven, naar bed te begeven.

Schoon hij zeer spoedig insliep, en eerst diep in den morgen ontwaakte, gevoelde hij toen eene zoo geweldige hoofdpijn, dat hij naauwelijks in staat was, om de brieven, die hem, door zijnen kantoorbediende aan het ontbijt gebragt werden, te lezen; ja het was, of de letters bij wijlen voor zijn gezigt dansten; terwijl hem zelfs de eenvoudige teekening van zijnen naam, onder brieven, welke, volgens den vorigen dag gegeven orders, door zijne bedienden geschreven waren, eenigermate moeilijk viel; ja het duidelijk kenmerk droeg van het beven zijner hand en vingeren. Hij maakte zich over deze, verschijnsels zoo ongerust, dat hij, daar toevallig Doctor BERGVELD voorbij zijne woning kwam, hem in liet roepen, en raadpleegde, of een en ander misschien voorboden waren van eene ernstige ongesteldheid. Doctor BERGVELD verzekerde hem, na gedaan onderzoek, van het tegendeel, en dat dezelve alleen voortspooten uit zijne onmatigheid van den vorigen nacht, ja waarschijnlijk met dezen dag, en misschien reeds, met het middagmaal geheel zouden verdwijnen. Doc-

tor BERGVELD kon intusschen niet nalaten, hem bij deze gelegenheid aan te sporen, om voor het vervolg deze onaangename verschijnsels zich ten nutte te maken, en hem den ouden goeden regel van levens - wijsheid te herinneren, om zich nooit den eenen dag zoodanig te vermaken, dat men den volgenden niet in staat is, om hetzelfde vermaak in dezelfde mate te kunnen genieten.

'Altijd,' voerde hem BLOMMESTEYN nu op eene half boertende half ernstige wijze toe, 'altijd hebt gij zulke wijze, zulke heele wijze zetten, daar een mensch wel niet veel tegen zeggen kan, maar die het menig een zeer moeilijk valt na te komen... Gisteren avond evenwel, zeî de oude Doctor STAUNITZ, die ook Kapitein van de Schutterij is, en, zoo als gij weet, bij vele groote lieden in zeer hooge achting staat, dat het zelfs gezond was, dat men alle veertien dagen een' sikchen roes dronk. Dat is een leer, daar men toch veel liever aan zou willen, als aan uwe vizevazen, verstaje, Mijnheer BERGVELD!'

'Ik versta het zeer duidelijk,' antwoordde Doctor BERGVELD, 'en geloof zeer gaarne, dat mijn Collega niet alleen dit beweerd heeft; maar dat hij het zelfs zeer naauwgezet in praktijk brengt.... maar ook dit weet ik, dat de meeste Heeren, over welke hij praktiseert, even als hij zelf, van tijd tot tijd,

deerlijke martelaars van het podagra zijn, en dat de tijdperken, binnen welke die onaangename kwaal zich bij hem en hen herhaalt, van tijd tot tijd, korter worden, en de aanvallen gedurig heviger: terwijl sommigen reeds onherstelbare gevolgen daar door ondervinden, en andere van tijd tot tijd, daaraan vroegtijdig in het graf gedaald zijn. Hebt gij geen acht gegeven, hoe STAUNITZ, die zeker aan den disch, door zijne jovialiteit, een voorbeeld voor de drinkebroërs is, schoon hij nog geen zestig jaren bereikt heeft, zoo traag en stompelig gaat, dat hem menig man van zeventig jaar, zonder zich te vermoeijen, voorbijloopt. Hebt gij ook geen acht gegeven op zijn' dikken buik, die waarlijk wel eenige overeenkomst heeft met een wijnavat, of op de roode, ja purpere kleur, die zijn geheel wezen, neus en voorhoofd bedekt, op de wankleurigheid zijner oogen, en hoe door de kalkaardige gezwellen aan zijne handen de onmatigheid hem reeds rijkelijk zichtbare straffen dragen doet.'

BLOMMESTEYN gaf hem hierop te verstaan: 't Is waarachtig jammer, dat gij geen Dominé geworden zijt, BERGVELD! zoo schoon kunt gij babbelen.' 'Dan,' hernam Doctor BERGVELD, 'dan zou ik op eene geheel andere wijze praten. Nu spreek ik maar van de gevolgen der onmatigheid, in betrekking tot het ligchaam; maar dan zou ik moeten spreken, over

derzelver gevolgen op ons hart en op ons zedelijk gedrag. Dan zou ik u aanwijzen, hoe de onmatigheid in het gebruik van drank, een prikkel is tot ontucht en schandelijken wellust....' 'Houd maar op, Houd maar op,' zeide BLOMMESTEYN, 'ik heb te veel pijn in het hoofd, om uwe preêk aan te hooren; schoon ik wel bekennen will, dat het, toen ik gisteren avond van die partij kwam, maar weinig scheelde, of ik was, met twee van de jongste gasten, nog eens bij de drie zusters VALENTYN, op het Rok-in, ingewipt.' Doctor BERGVELD opstaande, zeide nu zeer ernstig: 'Zoodat ik dan, schoon babbelende naar uw gevoelen, toch de waarheid gezegd heb. Ik heb geen' tijd meer, om u veel over dat onderwerp te zeggen, daar 'er nog verscheiden patienten naar mij liggen te wachten, en zal 'er dus niets meer bijvoegen, dan een' hartelijken wensch, dien gij mij niet kwalijk kunt nemen, daar hij voortkomt uit eene veeljarige vriendschap.... dat gij, namelijk, op uwe jaren, en in uwe omstandigheden, om voor alle soorten van onmatigheden u te wachten, nog eens eene brave en hupsche vrouw mogt vinden, die u aan uw huis verbond, en een einde maakte aan uwe verstrooiingen, *Dixi*; Adieu BLOMMESTEYN!' - En zoo sprekende stapte hij de deur der kamer uit, en liet BLOMMESTEYN aan zich zelven over, die, uit de volheid van zijn hart, in eene korte

alleenspraak, verklaarde: 'Hij heest gelijk, waarachtig hij heest gelijk; maar ik heb niemand lief, dan ANTJE WYNSTOK, en die is de vrouw van den Heer WESTENDAAL,'

Derde hoofdstuk.

Schoon BLOMMESTEYN doordrongen bleef van de laatste woorden, die Doctor BERGVELD tegen hem bij het heengaan gesproken had, daar hij van derzelver waarheid de volle kracht gevoelde, beseste hij echter duidelijk, dat 'er, staande het leven van den Heer WESTENDAAL, niet alleen niet aan ANTJE WYNSTOK te denken was, maar zelfs twijfelde hij, of, indien het al mogt geschieden, dat zij door deszelfs overlijden eens weduwe werd, 'er niet te veel gebeurd was, dan dat hij zich mogt vleijen met de hoop, dat hij bij haar in zooverre de oude genegenheid te hemwaarts zou kunnen opwekken, dat zij hem met hare, hand begunstigde.

Hij had intuschen ook zooveel ondervinding gehad van zijn huwelijk met de Weduwe BEELAARTS, dat hij een' volstrekten af keer had, om zich op nieuw met een hem onverschillig voorwerp door den band des huwelijks te vereenigen, en besloot dus, om, ondanks den raad van zijnen

vriend BERGVELD, alles aan den tijd aanbevolen latende, ongehuwd te blijven: maar tevens de welmeenende lessen van matigheid, hem door BERGVELD gegeven, zoo veel mogelijk in acht te nemen Hij bleef dus ongetrouwd, en bepaalde zich tot eene vrij bezadigde levenswijze, zich meestal zelfs, wanneer hij in de noodzakelijkheid was om drukke partijen zoo van het Heemraadschap, als van de Burgerofficieren bij te wonen, van alle grove buitensporigheden wachtende. Alleen rees nu bij hem, ja vermeerderde van tijd tot tijd eene zucht, om, door het ten toon spreiden van uiterlijke pracht en zwier, boven zijne medeburgeren uit te blinken.

Het was deze zucht, die hem besluiten deed, om een huis uit den grond op nieuw te laten optrekken, dat als tot een levendig gedenkstuk zou strekken van zijnen rijkdom. Hij kocht ten dien einde twee groote eenigzins ouderwetsche huizen, die met hunne erven aan de Heeren - en Keizersgracht uitkwamen, met het oogmerk, om daar een geheel nieuw getimmerte te laten bouwen, waarvan *Amsterdam* spreken zou. Twee der in die dagen beroemdste Architecten liet hij bij zich komen, nadat hij het terrein had doen opnemen, en verzocht beide, dat zij ieder afzonderlijk hem eene teekening zouden geven van het daar te stichten Huis, niet alleen van den voor- en achtergevel, maar ook van alle de vertrekken, en van de wijze, waarop zij zolde-

ringen, schoorsteenen, trappen, behangsels, enz. zouden inrigten, opdat hij daaruit eene keuze naar zijn' smaak zou kunnen doen. Beiden waren zij Amsterdammers; de eerste had eenige jaren in *Italië* doorgebracht, zijn kunstattalent bij de groote modellen der oudheid oefenende, en de ander had een' zeer geruimen tijd in *Parijs* gesleten en geheel zich toegelegd op den modernen smaak, die toen in die stad heerschende was. Gaarne namen zij echter, daar zij overtuigd waren, wiens plan ook mogt gevolgd worden, dat zij niet karig door BLOMMESTEYN zouden beloond worden, deszelfs voorslag aan, en, eer 'er eene maand verlopen was, zag hij zich door zeer uitvoerige teekeningen tot de verlangde keuze in staat gesteld. Hij liet dezelve zien aan zijnen zoon WILLEM, die zeer spoedig en gelukkig uit *Suriname* was teruggekeerd, en aan zijne dochter HENRIETTE, welke middelerwijl in kennis geraakt was roet zekeren ADRIAAN VALKENBURG, een jongeling van sijnen en goeden smaak, welken hij nog door reizen verbeterd had, en die 'er toevallig, aan huis was, toen Papa met de twee portefeuilles kwam binnentreden.

De teekeningen gaven elkander niets toe in netheid en naauwkeurigheid, ja waren zoo duidelijk, dat ieder, die ooit bouwkundige teekeningen gezien had, aan beide de teekenaars den lof geven moest, van elk in zijne soort zich uitmuntend gekweten te hebben. 'Maar nu,'

zeide Papa BLOMMESTEYN, en hierin had hij geen ongelijk, 'nu zal ligt het ergste aankomen, het doen van de beste keus uit beide. Wat zegt gij 'er van Mijnheer VALKENBURG? Gij zijt in zoovele steden van *Europa* geweest, welk van beide zou u best bevallen?'

VALKENBURG, die 'er belang in stelde, om den Heer BLOMMESTEYN niet tegen zich voor in te nemen, door eene keus te doen, welke strijdig was met deszelfs smaak; daar hij voor zich het meer dan half zeker achtte, dat BLOMMESTEYN reeds eene keuze gedaan had, waarvan hij waarschijnlijk niet gemakkelijk af te brengen. zou zijn, antwoordde met alle voorzigtigheid: 'Wat mij betreft, Mijnheer BLOMMESTEYN, wien gij de eer aandoet, om te vragen, waarop mijne keuze vallen zou, ik moet u opregt verklaren, dat ik, wat het bouwkundige betreft, te weinig ervaren ben, om zelfs door mijne keuze, al was het nog zoo zijdelings, ooit eenigzins zou willen geacht worden, geïnfleundeerd te hebben op uwe keuze.'

BLOMMESTEYN. Ik merk het al, Mijnheer! gij zoekt 'er u af te maken.

VALKENBURG Geenszins, Mijnheer! geenszins, maar ik zou, indien ik in uw geval was, liever met lieden van de kunst raadplegen, ik zou eens spreken met LAIRESSE of met uw' vriend TROOST.

BLOMMESTEYN. Dat ben ik geheel niet voor-

nemens: ik heb voor mijn' eigen smaak te volgen, ik moet het huis bewonen, en niet die Heeren. Maar wat zegt gij 'er van, zoon WILLEM! Ik denk niet, dat gij zoo om den kant zult heen praten. Ik verwacht, dat gij mij vlak voor de vuist zult zeggen, in welk der beide plans gij den meesten smaak hebt, en wat, als gij het, bij voorbeeld, voor u zelve moest laten bouwen, verkiezen zoudt. Ik wil u toch ook wel vooraf zeggen, dat uwe verkiezing niet veel bij mij zal uitwerken, daar ik het met mij zelve over de keus vrij wel eens ben.

WILLEM BEELAARTS. Ik maak niet de minste zwaarigheid, om voor mijne keus uit te komen, daar ik, na beide de plans aandachtig beschouwd te hebben, geen oogenblik in twijfel staan kan.

BLOMMESTEYN. Zeg dan maar op.

WILLEM BEELAARTS. Ik bepaal mij volkomen bij de teekening van AMBROSIO DE LANGE, daar in dezelve eene grootsche eenvoudigheid heerscht, welke geheel niet in die van JEAN DE BAS gevonden wordt.

BLOMMESTEYN. (*op een' eenigzins misnoegden toon*) Ei! ei! altijd Jantje contrarie - en ik... ik heb oneindig meer smaak in die van JEAN DE BAS. Wat raakt mij uwe grootsche eenvoudigheid? Het moet alles zoo plat en regt toe niet zijn, 'er moet meer uitstekends en zwierigs aan wezen. De menschen zouden, als ik

die teekening van DE LANGE volgde, en het huis af was, het voorbijloopen, zonder 'er naar te kijken, en regt uit gezeid, dat is mijn oogmerk niet. Als het afgetimmerd is, dan moet 'er groot en klein, vreemdeling en burger voor blijven stilstaan, en men moet elkander vragen: van wie is dat kostelijke huis? En dan het binnenwerk, Hemel! WILLEM! hoe kunt gij zoo onnoozel oordeelen; alles, alles is daar ook in de teekening van AMBROSIO zoo simpel en zoo onnoozel, dat ik waarlijk de oude witte muren met schilderijen behangen, verre de voorkeur geven zou. Zie nu dat werk van JEAN DE BAS eens in, allerhande verscheidenheid, niet alleen in de vertrekken, maar zelfs in elk vertrek weder. Nu wil ik wel eens hooren, wat 'er Mejuffrouw mijne dochter van zegt.

HENRIETTE. Wel Papa! Is het nog noodig dat gij mij daarover vraagt? Wij zijn immers bijna altijd van denzelfden smaak, althans als het zaken van aanbelang betreft, en ik kan mij niet begrijpen, hoe WILLEM in die eenvoudige krassen van AMBROSIO DE LANGE smaak kan vinden; wat zien wij in den ganschen voorgevel? niet als een paar deuren, eenvoudige ramen; en ja boven op een slangestaf en een drietand. De achtergevel is ook de doddelijke eenvoudigheid zelve, de deuren voor het koetshuis, de stal en de hooizolders daarboven, zijn zoo in-

gerigt, dat zij geen enkel mensch in het oog vallen zullen. Vergelijk daar nu eens bij.... Ja WILLEM! al staat gij te meesmuilen, gij moogt mij vrij uitlagchen; ik kom voor mijn' smaak uit, en schaam mij dus niet, daar het ook de smaak van Papa is. Ik bid u Papa, vergelijk daarbij eens nu de teekening van JEAN DE BAS. Wat is die voorgevel uitstekend fraai! In 't midden moet een geharnast vrouwenbeeld meer dan levensgrootte komen, dat aan haar eene zijde *Mercurius* en aan de andere zijde *Neptunus* heeft. Wat beteekent dat alles?

BLOMMESTEYN. Zijne uitlegging zegt, dat dit verbeelden zal, hoe het Verstand, de Koophandel en Zeevaart geleidende, den Overvloed doet geboren worden.

HENRIETTE. Ja! ja, daar hebt gij den grooten horen des overvloeds aan hare voeten! Zie welk een verschoot van bloemen van allerlei soort en van vruchten, granaatappelen, druiven, ananassen en wat niet al, die zich aan alle zijden verspreiden.

BLOMMESTEYN. En ziet gij wel die overheerlijke twee nissen, waarin twee koppen? ik geloof haast, dat het Turksche of Romeinsche Keizers zijn. Nu dat is hetzelfde.

HENRIETTE. Maar bovenal, Papa! bevalt mij dat zoo ver vooruitstekende balkon, dat door vier Cupidootjes, meer dan levensgrootte, ondersteund wordt. 't Is wel wat groot en breed,

maar wat steekt het af bij dat andere, zoo doodeenvoudige balkon van AMBROSIO; regt op en neêrgaande stijltjes, als pijlen, die naauwelijks in het oog zullen vallen; en aanschouw eens het verschil der deur: wat, bid ik u, is de groote deur van AMBROSIO anders, dan een stuk plat hout met een enkel gekarteld lijstje 'er op; en zie daar nu bij de deur van DE BAS. Twee knoppen zijn de kinkhorens van blazende *Tritons*; de geheele deur is met festoenen, bloemkransen en schelpen bedekt, om nu nog niet te spreken van de fraaije zware koperen Leeuwenbekken en ringen, die op de deur zoo heerlijk zullen afsteken. - Hoe eenvoudig zijn ook de lage trappen en de stijve leuning, die 'er langs loopen in het plan van DE LANGE; en hoe fraai en hoog daarentegen de trap van DE BAS, daar beide leuning groote ratelslangen verbeelden zullen, die als met open bekken den voorbijgangers schijnen toe te grimmen; en dan die twee meerkatten boven op de twee geslingerde en gekronkelde marmeren pilaren....

WILLEM. Met uw welnemen *ma soeur!* het zijn geen meerkatten, maar sphinxen.

HENRIETTE. *Mon frère*, die beesten ken ik niet; hebt gij ze ooit op uwe reizen gezien, Mijnheer VALKENBURG?

VALKENBURG (*met veel bescheidenheid.*) Mejuffrouw! het zijn eigenlijk geen dadelijk

bestaande wezens, maar voortbrengsels van het vernuft, dat, om sterkte en schoonheid te vereenigen, het bevallig schoon vrouwelijk gelaat en boezem aan het ligchaam van eenen gespierden leeuw gehecht heeft. In deze teekening zijn zij niet zeer duidelijk uitgevallen; maar ik heb in *Italië* 'er twee van wit marmer gezien, die mij zoo verrukt deden staan over derzelver voortreffelijkheid, dat ik uitboezemde:

Van waar gedrogten schoon van leest
 En boezem, maar door klaauw gevreesd.
 Verrukt, betoovert ge onzen geest;
 Verhindert ge ons om voort te gaan
 En trekt ons door uw schoonheid aan?
 'k Geef dit aan Oedipus te raân.

De fabel wegens dit gedrogt is vrij bekend, noe het namelijk zich bij *Thebe* op zekere rots zou hebben opgehouden, en hoe het daar alle voorbijgaande reizigers voorstelde: 'Welk is het dier, dat 's morgens op vier, 's middags op twee, en 's avonds op drie beenen gaat;' en hoe die Sphinx hen, die buiten staat waren, gelijk aller geval was, om dit raadsel uit te leggen, deerlijk verslond; tot dat de schrandere OEDIPUS dit raadselachtig voorstel oploste, en in die zinnebeeldige voorstelling den mensch vond, welke jong zijnde, en aan zich zelve overgelaten, op handen en voeten kruipt; hooger jaren bereikt hebbende, op twee beenen regt over eind

gaat, en ten laatste in den ouderdom zich van een krukje bedienende, op drie beenen voorthompelt.

HENRIETTE. Wat spijt het mij, dat ik het met mijne meerkatten zoo geheel misgeraden heb.

VALKENBURG. Verschoon mij, dat is niet zoo, Mejuffrouw! Gij zijt misschien zeer nabij aan de waarheid; althans ik heb onlangs bij de geleerden gevonden, dat, schoon de Grieken aan de Sphinx vleugels geleend hebben, 'er toch in *AEthiopië* een aap bestaat, die eenigermate naar de sphinxen zweemt.

HENRIETTE. Ik ben u wel verplicht, Mijnheer! voor de beleefde vergoelijking van mijne onnoozelheid..... maar laten wij voortgaan met de teekeningen te vergelijken. Zie dat achterhuis, geteekend door DE BAS, is waarlijk veel zwieriger, en men zal, als de deuren gesloten zijn, het eer voor den ingang van eene kerk, dan dien van een stal houden.

WILLEM. Zij zullen 'er zelfs nog zwieriger uitzien als de deuren van de Remonstrantsche Kerk.

BLOMMESTEYN. Het zou ook passen, dat de deuren van mijn' stal 'er wat brillanter uitzagen, dan die van de Kerk van de Remonstranten: dat zijn ook maar Arminianen of Arrianen, weet ik het.

HENRIETTE. Wat zijn dat sterlijk gegroefde

palen, en fraaije kettingen, die van die palen zullen af hangen... 'Zie ook eens,' viel haar nu BLOMMESTEYN in de rede, die van genoeg begon te glimmen, 'zie ook eens bij elkander de vertrekken, en dan den aanleg van den tuin. Zij hebben geen handwater bij elkander. Ik mag waarlijk die teekenkigen van AMBROSIO niet langer zien.'

'Juist Papa! juist,' zeide HENRIETTE, 'zij bederven ons oog maar. Laat 'er zich *mon frère* maar meê amuseren, die is zoo voor het antieke.' 'Dan is het nog al wonder,' zeide BLOMMESTEYN, 'dat hij zoo tot over zijn ooren verliefd is op Juffrouw ALIDA WESTENDAAL; dat is toch bijlang geen antiek gezigt.' 'Spreek 'er maar niet te hard van Papa,' zeide HENRIETTE. 'Ik heb laatst tusschen WILLEM en VALKENBURG, een' heel serieusen twist gehoord over mijn' neus, of die wat van het Grieksche had of niet - Maar laten wij liever de teekeningen bekijken, als ons met Grieksche en antieksche neuzen te bemoeijen.' 'Net zoo, net zoo, JETJE!' gaf BLOMMESTEYN hier op ten antwoord, 'ik zeg altijd, gelukkig hij, die 'er een' heeft en dien houdt. Als de kinderziekte doorgetast had, wie weet, wat of 'er dan met den mijnen gebeurd was. Maar.... wat zegt gij van die zijkamer, dat zullen twee portebrijsés zijn, he! wat zullen daar al goud en bloemen op komen, en dan die schoorsteen - klinklaar

marmer, met festoenen en bloemen door elkander geslingerd - alle aan de eene zijde geheel anders dan aan de andere. En zie die afbeelding van 't blafon - allerhande Surinaamsche gedierten tot apen en papegaaijen toe - alles, of het leeft. - Het volgende vertrek zal geheel in den Chineeschen smaak zijn, zoowat in de manier als het Huis in het Bosch; alles even levendig geschilderd en blinkende van goud, terwijl de vakken van witte gewaterde zijde zullen blinken. - De wenteltrap naar boven zal van wit marmer zijn, maar zie mij eens die keurig door elkander geslingerde bloemen en wijngaardranken langs de leuning, en dan aan den binnenkant tegen den muur heerlijke vakken, allemaal, zoo als hij opgeteekend heeft, beschilderd met verliefde historiën uit de herscheppingen van OVIDIUS. - 'Wat zullen,' vroeg nu HENRIETTE, 'die vier bovenkamers, op de tweede verdieping zijn?' 'Wat anders,' antwoordde BLOMMESTEYN, 'wat anders, dan mijne bibliotheek, mijne lief hebberijkamer, dit een schilderijënkamer, en dat eene muziekzaal; in allen ziet gij zullen schoorsteenen komen, en voor ieder schoorsteen zinnebeelden..... Op de derde verdieping ziet gij, zal een aantal slaapkamers komen, ook allen van de noodige kassen en gerijfelikheden voorzien. Buiten de schilderijënkamer zal alles met geschilderd behangsel zijn. - Beneden, daar hebt gij uw oog nog niet opgeslagen, is be-

halve vier groote vertrekken, nog eene magnifique zaal, die aan den tuin uit zal komen. In de vier hoeken zullen levensgroote beelden staan op pedestallen, die de vier werelddeelen zullen verbeelden, en de negen Zanggodinnen zullen met *Apollo* in het stukadoorwerk staan, en in de hoeken *Venus*, *Vesta*, *Ceres* en *Flora*. - Daar boven den ingang zal een schilderstuk komen, waarin ik mij in een staatsiekleed zal laten portraiteren, en in het slingerend racaillewerk, zal alles zinspelen op Negotie en Zeevaart, op het Heemraadschap van *Nieuwer-Amstel*, en op de Schutterij.'

HENRIETTE zeide: 'Nu ik wenschte, dat het huis en ook de zaal al in orde waren, die zal zeker niet dan bij zeer hooge gelegenheden gebruikt worden, Papa!' 'Net geraden,' antwoordde Papa BLOMMESTEYN, 'net geraden; bij bruiloften en andere groote partijen... En ik hoop, dat, als zij in orde is, ik 'er dan ook uwe bruiloft in vieren zal, JETJE! - Uw broêr WILLEM zal misschien geen geduld hebben, om 'er naar te wachten, anders zou het wel eene fraaije inwijding van de zaal wezen, als die meteen tot eene bruidspartij diende. Nu, ik denk dat gij allen, genoeg hebt aan het bezigtigen van dit plan, en dat gij in geen verdere kleine bijzonderheden wilt treden. Het benedenste gedeelte van voren zal geheel voor mijn kantoor worden ingerigt, terwijl alles, wat tot de keu-

ken noodig is, van achter zal inkomen. - Ik behoef u ook nu niet te zeggen, waartoe mijne keuze overhelt, en mij dunk, ieder, die goede oogen in zijn hoofd heeft, zal mijne keus moeten billijken, maar ik zou wel eens, om de aardigheid, willen weten, wat 'er WILLEM, al is hij een wijsneus in folio, met mogelijkheid op te zeggen kan hebben, en dat te gelijk tot voordeel van het werk van AMBROSIO zijn zou.' Door het woord wijsneus was WILLEM, die anders zelden zijn' Papa BLOMMESTEYN onvriendelijk tegensprak, zoodanig op zijn' teen getrapt, dat hij met zekere heftigheid losbarstte, zeggende: 'Papa! ik zal niet beslissen, of ik den naam van wijsneus verdien, of niet... maar mijne voorkeur van het plan van AMBROSIO DE LANGE boven dat van JEAN DE BAS rust, zoo ik vertrouw, op zeer goede gronden. Eenvoudigheid, kracht en schoonheid zijn de hoofddenmerken van alles, wat AMBROSIO voortbrengt, en in zijne gebouwen, gelijk ook weder in deze schets, vertoont alles eene in het oogvallende sterkte en schoonheid. De weinige sieraden, die hij aan het gebouw heeft toegevoegd, zijn als ongemerkt aangebragt; ja mij dunk, men zou het werk van AMBROSIO en DE BAS, niet beter kunnen vergelijken, dan bij een schoon antiek beeld, met een' enkelen sluijer gekleed, bij eene hedendaagsche afbeelding van een' op zijn best uitgestreken hofjonker, met eene paruik op het, hoofd, die veel overeenkomst heeft met een

wolbaal, welke hem met groote boekels van beide schouderen hangt, aan het einde met rozen roode linten toegeknoopt; met een klein puntig hoedje in de hand, dat van boven met pluimen bedekt is; met een rok met gouden passementen rijkelijk belegd, die aan beide zijden met stijve panje's als een soort van hoepelrok uitsteekt; met een kort broekje, paarsche zijden kousen, en een paar kamuisleeren schoenen met groote strikken en afgeplatte punten. De ontworpen schets van AMBROSIO zal zeker altijd door elk voor schoon gehouden worden, die een vijand is van het overvullige, en verlangt dat eenheid van doel in alles doorstraalt, en door de kortste en eenvoudigste middelen dat doelwit zeker bereikt wordt. Maar al dat zoogenaamd *racaille*, dat bonte, dat wilde, dat zwierige, dat niets beteekenende, dat kwalijk aangebragt zwaarmoedige of rinkelwerk, zal, zoodra de mode voorbij is even belagchelijk worden, als thans de *fontanges*, die over weinige jaren het toppunt van schoonen opschik uitmaakten, en nu naauwelijks meer in de schilderijen geduld kunnen worden, vooral als men zulk eene opgeschikte beeldtenis vergelijkt bij het beeld van *Venus de Medicis*, dat op *Polanen* gevonden wordt. Na eeuwen wordt het laatste nog fraai gevonden, en zal zoolang schoonheid kan gewaardeerd worden, schoon blijven, terwijl het zottelijke, het overvullige, het wanstaltige van de eerste, als een

blijk van wansmaak geen' anderen blik, dan dien van verachting zal waardig worden geoordeeld.....' 'Al genoeg, al genoeg,' riep BLOMMESTEYN uit, 'ik geloof, dat is nu hoogvliegende Filosofie, ik versta 'er althans zooveel van, als of hij mij een brok uit FRANS BALTUS voorlas.' - 'Juist, Papa,' zeide HENRIETTE lagchende, 'laat hem maar praten, of dien praat bewaren voor Mejuffrouw WESTENDAAL, de moeder van DAATJE'

'Wat zegje daar, JETJE,' zeide Papa BLOMMESTEYN, 'Gij moogt van alle menschen zeggen, wat gij wilt..... maar gij moet de handen van Juffrouw WESTENDAAL afhouden. Die heeft meer verstand in haar pink, als gij in uw geheele lijf.... Ja als die zeide, maar zij zal het niet doen, dat het plan van JEAN DE BAS niet deugde, dan zou ik 'er aanstonds zulk een' tegenzin in kunnen krijgen, dat ik het op het vuur smeed.' 'Wel,' zeide de Heer VALKENBURG, 'als Mijnheer zooveel aan den smaak van Mejuffrouw WESTENDAAL zich laat gelegen liggen, dan zou het nog al de moeite waardig zijn, dunkt mij, dat gij, voor dat gij het huis laat bouwen, 'er met haar eens over praatte, en haar des noods de keus liet doen....' BLOMMESTEYN antwoordde. 'Ik zal 'er mij wel voor wachten: want hare bescheidenheid is zoo groot, dat zij 'er zich wel af zou helpen, om 'er eenigzins over te willen beslissen.' 'Ja Papa!'

zeide JETJE, 'met al het respect, dat ik voor Mejuffrouw WESTENDAAL heb, ik moet u raden, dat gij 'er u niet aan waagt. Gij hebt nu dat plan verkozen, en 't is immers naar uw' zin. Men raakt door al het raadvragen en raadgeven maar in de war.' 'Zoo is 't ook,' hernam BLOMMESTEYN, 'gij hebt gelijk. Een mensch zijn zin, een mensch zijn leven. Ik zal morgen de voornaamste werkbazen bij malkander roepen, en tot Architect JEAN DE BAS aanstellen, opdat zij maar, hoe eer zoo beter, met het leggen van de fondamenteen zullen kunnen beginnen, en zoowel de timmerman als steenhouwer en beeldhouwer zoowat vooruitkomen, dan zal het, als het eens aan den gang is, onbegrijpelijk snel voortschieten. Dat heb ik ook gezien, toen ik dien grafkelder voor de BLOMMESTEYNSCHE Familie te *Amsterveen* heb laten maken. Ik had toen ook gezorgd, dat de groote zerk met alle hare ornamenten en ons familiewapen, vooraf in orde was; en toen, moet ik zeggen, was de kelder reeds opgehaald, tot verwondering van al de Amsterveensche burgers, die gedacht hadden, dat men eerst op die zerk de figuren zou gehakt hebben als zij daar lag, en, als was het tooverij geweest, die steen, in een omzien, gereed. Het overleg zegt het spreekwoord, en met goede reden, is het halve werk. Morgen ochtend zal ik het werk nog eens met de bazen

opnemen, en dan gaan wij 'er maar zoo meê in zee.

WILLEM BEELAARTS, die zoo over de wansmakelijke keus van zijnen Papa BLOMMESTEYN, als over de versmadelijke wijze, waarop hij was behandeld, verstoord was, en niet minder op zijne zuster HENRIETTE, van welke hij zich overtuigd hield, dat zij geen één ernstig woord gesproken had, ging, toen hij Papa BLOMMESTEYN verlaten had, regelregt naar zijne beminde ALIDA, die hij bij hare moeder alleen vond. ALIDA ontdekte spoedig, dat hij ontevreden was, en door haar naar de oorzaak gevraagd zijnde, gaf hij haar zeer kort te verstaan, wat hij in het laatste uur al had moeten zien en hooren, en deed dat met een ongemeen vuur, noch Papa BLOMMESTEYN, noch zijne zuster JETJE sparende.

Juffrouw WESTENDAAL hoorde dit met hare gewone bedaardheid en zonder tusschenspraak aan; tot zoolang, dat WILLEM gaarne haar gevoelen wenshende te weten, zich tot haar wendde met de vraag, wat zij van dat alles dacht?

‘Ja Mijnheer BEELAARTS,’ zeide zij. ‘Ik vind, zoo gij wilt dat ik 'er mijne gedachten over zeggen zal, ik vind, dat gij, noch uwe zuster goed gehandeld hebt. Uwe zuster heeft, tegen haar eigen smaak in, uw' vader gestijfd in zijne toevallige opvatting, en

hem dus geraden, tot het aannemen van een ontwerp van een gebouw, dat zeker wel in het oog zal loopen door zwier en pracht, doch waarvoor ieder voorbijganger van kunst en goeden smaak, zoo ik denk, den neus zal optrekken, terwijl het kakelbont van binnen alleen door vele zijner vrienden zal geprezen worden, die door pluimstrijken bij hem hun hof willen maken. Maar wat ook u betreft, gij hebt den man geheel verkeerd aan boord geklampt. Gij zoudt, zoo gij op een' zachter toon begonnen waart, en geene scherpe vergelijkingen gebezigd hadt, wel bij hem geslaagd zijn. Indien ik uw' Papa regt ken, is bij hem alles door zachtheid en minzaamheid, niets door plotselijken tegenstand te winnen. Hij is in zijne jeugd door een mengsel van dwaze toegeeflijkheid en ontijdige strengheid tot het karakter gevormd, waardoor hij, zoo hij lieden van beleid aantreft, die met hem het goede voor hebben, een vrij goed vertoon maakt, maar hij is onbestand tegen de lompe vleijerij van JETJE, en kant zich met geweld aan tegen eene hevige wederspraak, zoo als de uwe.'

Vierde hoofdstuk.

De waarneming van Juffrouw WESTENDAAL omtrent het karakter van BLOMMESTEYN, was volkomen op de waarheid gegrond. Schoon hij nog wel eenige overblijfsels scheen te bezitten van het oude vaste van het Hollandsche karakter, hij deelde aan den anderen kant zoo zeer in de verweektheid en zwakheid van zijnen tijd, dat zijn verstand en hart gedurig waren blootgesteld om te bezwijken voor schijnschoone drogredenen, daar die beide, wel geleid wordende, geenszins zoo onvatbaar waren, dat zij niet het schooner en beter de voorkeur zouden geven. In alle betrekkingen was dit blijkbaar, en hij was dikwerf de speelbal der omstandigheden, waarin hij zich gesteld zag.

Reeds had hij in vroegere tijden blijken gegeven, dat hij voor de teeken- en schilderkunst bijzondere genegenheid voedde: en nu hij, in nog grooter overvloed, dan voorheen zich gesteld vond, deed hij, meest onder opzicht van

TROOST, aankopen van teekeningen en schilderstukken van naam, die toch de ware sieraden van een Hollandsch schilderijkabinet uitmaken, terwijl hij ook door bestellingen van teekeningen bij jeugdige meesters, beide die kunsten aanmoedigde. Het was ook toen in den smaak, bij lieden van groote geldmiddelen voorzien, om groote fraai gebonden boekerijen aan te leggen, en ook dit had BLOMMESTEYN voor, maar wilde tevens eenigzins het voorkomen hebben van iets meer dan een boekverzamelaar, daar hij toch boeken voor iets anders hield, dan porselein. Hij zocht dus tevens met lieden van meer of minder geleerdheid, van grooter en kleiner naam, in kennis te geraken.

't Was ook in dien tijd nog, dat, als een overblijfsel van de veelvuldige godgeleerde geschillen, die, sedert ruim eene eeuw ter baan kwamen, zekere liefhebberij in dit land plaats had bij lieden van allerlei stand in de burgermaatschappij, om zich toe te leggen op het uitpluizen van wijsgeerige en boven-natuurkundige onderwerpen, die in zeker verband met de Godgeleerde geschillen stonden. Daar over 't algemeen de menschelijke natuur toch maar zoo gesteld is, dat de meesten de duisternis de voorkeur geven boven het licht, konden ook zij dikwijls toen het spoedigst tot den schijn van ongemeene geleerdheid en vernuft komen, die, afwijkende van het eenvoudige, de spoorlooste bijzonderheden opwierpen, en zelfs zich den naam

lieten welgevallen van vrijdenkers, schoon zij meestal eer den naam van bekrompen stelselmatige denkers zouden verdiend hebben.

Onder deze behoorde een zekere PIETER BAKKER, die gewoonlijk de Deïst uit den Diemermeer genoemd werd. Hij was oorspronkelijk een kweekeling van WILLEM DEURHOF, welke een mandemaker van handwerk was, en, nadat hij de werken van SPINOZA en DESCARTES gelezen had, in zijne snipperuren, zooverre vorderde, dat hij een eigen stelsel van godgeleerdheid en wijsbegeerte opstelde. Deze DEURHOF raakte zoo in aanzien, dat hij 's avonds, wanneer zijn handenarbeid geëindigd was, onder grooten toeloop, lessen over wijsgeerige en godgeleerde onderwerpen hield. In het eerste had dezelve, uit hoofde van Spinosistische gevoelens, die hij in de leer der Hervormden meende te ontdekken, daarop veel te zeggen, maar vervolgens verviel hij tot de denkbeelden van dien wijsgeer: althans, hij beweerde, dat 'er in alle menschen slechts ééne denkende zelfstandigheid was, en dat dus de zielen der menschen niet als afzonderlijke wezens, maar alleen als wijzigingen der algemeen denkende zelfstandigheid moesten worden aangemerkt. Hoe dit zij, nadat deze DEURHOF met de groote kampvechters van zijnen tijd hevige strijden gestreden had, waarin T.H. VAN DEN HONERT als een eerste kampioen uitblonk, en men door

de vereeniging van staatkundig en geestelijk geweld, onbestaanbaar met de vrijheid van denken en zijne gevoelens gemeen te maken, 's mans verklaring over het Boek van JOB verboden had, overleed hij hoog bejaard. Maar met hem waren zijne gevoelens noch zijn naam uitgestorven. Waarschijnlijk had de gebodene tegenstand niet weinig toegebracht, om velen, daar de mensch toch naar het verbodene altijd hunkert, met grootere aandrift zijne gevoelens te doen omhelzen, dan anders het geval zou geweest zijn. 'Er bleef zelfs eene sekte achter, die den naam van Deurhovianen voerde. Deze sekte had nu ook PIETER BAKKER reeds verlaten, en liet waarschijnlijk om zich zelven ook een' naam te maken, de bovengemelde naam van Deïst uit den Diemermeer, zich wel gevallen.

BLOMMESTEYN, die nooit veel met den geestelijken stand had opgehad, meer uit eene weinig beredeneerde opvatting, dan uit eene op eene verstandige beschouwing, of dadelijke ondervinding, was, onaangezien zijne verkeerding met Ds. A***, in zijne ongunstige gedachten bevestigd geworden, daar hij het ongeluk had, van eenen zoo waanwijzen broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS tot dien stand bevorderd te zien. Bij gelegenheid van eene zware regenbui, als BLOMMESTEYN van zijn buitenverblijf naar de stad reed, nam hij den beruchten Deïst PIETER BAKKER, die naar

Amsterdam wandelde, met welken hij eens toevallig in een' boekverkoopers winkel eenige woorden gewisseld had, bij zich in het rijtuig, en, daar deze uitmuntend praten kon, waren zij weldra in een vertrouwelijk gesprek, te meer, daar de haat tegen de geestelijkheid eigenlijk het stokpaardje van BAKKER was, duurde het ook niet lang, of hij besteeg hetzelve, en draafde 'er wakker op door. Hij haalde zijn hart op, om tegen het geheele ligchaam der geestelijken, van allerlei gezindheden, hevig uit te varen, en, (hoe velen 'er inderdaad onder dezelve gevonden worden, die verre zijn van hunne leer te beleven) onbarmhartig allen als bedriegers en huichelaars, of onnoozele slechthoofden te doorpen, en dat in uitdrukkingen, die door den stelligen toon, waarop zij werden voorgedragen, diepen indruk op den geest van BLOMMESTEYN maakte; terwijl tevens zijne grappige zetten en aardige kwinkslagen BLOMMESTEYN zoo groot vermaak gaven, dat hij BAKKER ten sterkste uitnoodigde, om hem op zijn Buiten, bij de eerste gelegenheid, een bezoek te geven, hetwelk door den anderen met zeer veel graagte en beleefdheid werd aangenomen.

Het had zeer weinig in voor BAKKER, om, bij de verkeering met BLOMMESTEYN, die al vrij spoedig drokker en drokker werd, de weinige bolwerken van deszelfs slecht bevestigd geloof bij overrompeling, het een voor, het andere

na in te nemen, en hem tot den staat van een' twijfelaar te brengen, die zich 'er misschien eerlang op verheffen zou, tot het klein ligchaam der ongelooovigen te behooren. Behalve de zoogenaamde wijsgeerige gronden, waarop zich BAKKER bij BLOMMESTEYN beriep, van welke echter de laatste zeer weinig begreep, zoo omdat zij grootendeels onbegrijpbaar uit hunnen aard, en voor het overige in bewoordingen vervat waren, die te veel naar het schoolsche zweemden, dan dat zij onder het bereik van deszelfs vatbaarheid vielen, bediende hij zich van andere wapenen - en wel de zoodanige, die beter geschikt waren, om op BLOMMESTEYN te werken, die van stout en beslissend spreken en spotternij.

BAKKER deelde volkomen in die onzedige vrijmoedigheid, meestal den predikers van het ongeloof eigen, dat zij op eenen hoogen en meesterachtigen toon spreken, en, stellingen voor bewijzen gevende, een geloof van hunne leerlingen vergen, zoo blind en ingewikkeld, als dat, hetwelk wij in die gezindheid van Christenen ontwaren, welke hetzelfde van hare aanklevers als eene voorwaarde vordert. Immers, terwijl zij vrijheid prediken, en voor zich zelve volstrekt vrij willen zijn, staan zij niet toe, dat men een haarbreedte van hun verschille, of zij betitelen de zulke met de schrikkelijke namen van zwakhoofden, die 'er nog zoo wat onder christenen. - Het was BAKKER ook gemakkelijk, om bij een' man als BLOMMESTEYN, die

het eigenlijk volstrekt mangelde aan alle wezenlijke taal-, oudheid- en geschiedkunde, eene bespottelijke kleur te geven aan Oostersche zeden en gebruiken in den Bijbel beschreven, waarin de bedrevenen niets vinden, dan het natuurlijk verschil, dat luchtstreek, landaard en trap van beschaving tusschen de volkeren veroorzaken, ja die van nabij beschouwd, vergeleken met de oude oorkonden, meer strekken, om derzelver echtheid te staven, dan om derzelver geloofwaardigheid te ondermijnen. BAKKER was 'er tevens zeer op gevat, om de misdaden, fouten en zwakheden van de zoogenaamde heilige mannen in het hatelijkste licht te stellen; als de dronkenschap van NOACH, de lage list van REBECCA en JACOB bij het bedrog van den blinden IZAÄK; de doodslag door MOZES aan eenen Egyptenaar gepleegd; het overspel van DAVID en andere bekende meer of min zware overtredingen van anders vrome personen, welker leven en daden in den Bijbel gevonden worden. Hij mengde hier onder vooral, wanneer in de geschiedenis vrouwen begrepen waren, slordige en vuile aanmerkingen, die bij BLOMMESTEYN de lachspieren bij uitstekendheid in beweging bragten, daar hij toch niet ongaarne die snaar hoorde roeren; en dewijl zij juist groote tegenstrijdigheden behelsden omtrent personen, tegen welke hij tot zoo lang nog als voorbeelden van heiligheid had opgezien. Het waren niet alleen personen uit het Oude maar ook uit het Nieuwe Verbond, en zulke, op welker zeden met

berispende aanmerkingen waren te maken, die BAKKER ten doel van zijne ongepaste boerterijen en schaamteloze vuilbekkerij stelde, maar zelfs zoodanige, die, in elk ander boek der oudheid, door goedheid, zachtheid en edelheid van zeden, den eerbied en liefde des onbevooroordeelden nakomelings zouden opwekken, als dat van eene MARIA en ELISABETH, welke BAKKER niet ontzag met eene heiligschendende vuilaardigheid te bezoedelen. Nooit had BLOMMESTEYN zoo iets gehoord, en schoon hij in het eerst wel eenige huivering gevoelde, die was weldra, door den geestigen trant, waarop BAKKER sprak, overwonnen: en, al moest BLOMMESTEYN verre onderdoen voor BAKKER in natuurlijk vernuft, niet lang leed het, of hij begon ook reeds, mooi zijnen leermeester na te klappen. Dit zelfs ontzag hij zich dikwijls niet aan tafel, in de tegenwoordigheid van zijne voorkinderen.

WILLEM BEELAARTS had zich hieraan zeer geergerd, daar hij van Ds. A***, in de beginselen van den Godsdienst onderwezen, te veel gezond verstand bezat, om die laffe aardigheden voor goede munt op te nemen, of als bewijzen te laten gelden tegen belangrijke waarheden; schoon hij gedeeltelijk uit beleefdheid, gedeeltelijk uit een gevoel van de ontoereikendheid zijner krachten, om tegen zulke stoute en baldadige uitslagen op te kunnen, een diep stilzwijgen bewaarde.

Hij kon uit dien hoofde niet nalaten om, daar het in het gesprek te pas kwam, den Heer en Juffrouw WESTENDAAL, bij wijze van beklag, te verhalen, hoe zijn Papa BLOMMESTEYN, sinds deszelfs verkeer met den Heer BAKKER, uit den Diemermeer, zich somtijds zeer wonderlijke, dikwijls zeer onbetamelijke uitdrukkingen veroorloofde, waarom hij het eerste oogenblik wel moest lagchen, maar welken lach hij zich naderhand schaamde, zich zelfs bedroevende, dat Papa BLOMMESTEYN zoo met heilige zaken en personen omsprong, tot welker juiste beoordeeling hij zijns achtens buiten staat was.

Mejuffrouw WESTENDAAL was inderdaad ontroerd door dit berigt van den Heer BEELAARTS, daar zij meende den Heer BLOMMESTEYN genoegzaam te kennen, om te weten, dat, zoo hij in deze strikken verward bleef, hij al verder en verder bedorven, ja hopeloos verloren zou raken. Zij kon niet van zich verkrijgen, om niet aan BEELAARTS te vragen, of zijn Papa nog van tijd tot tijd Ds. A*** sprak, en of aan die deszelfs omgang met BAKKER bekend was. BEELAARTS te kennen hebbende gegeven, dat hij Ds. A***, in een' geruimen tijd niet buiten gezien had, verzocht hem Mejuffrouw WESTENDAAL, dat hij zich, nog denzelfden dag, bij den eerwaardigen braven man zou begeven, en hem het een en ander verhalen, den omgang van BLOMMESTEYN met den be-

ruchten BAKKER betreffende, daar zij niet twijfelde, of die zou, zulks vernemende, nog wel pogingen aanwenden, om, zoo het mogelijk was, BLOMMESTEYN terug te brengen van het verderfelijke spoor, dat hij had ingeslagen.

BEELAARTS weigerde geen oogenblik, om aan den wensch zijner toekomstige schoonmoeder te voldoen, en vond, nadat hij vrij breed Ds. A*** onderhouden had over zijns vaders omgang met den bewusten man, dien zoo getrouwen Evangeliedienaar terstond bereid, om het zijne aan te wenden, ten einde zoo het mogelijk was, BLOMMESTEYN te redden. Reeds den volgenden dag begaf zich even na den middag Ds. A*** naar het Buiten *Rozenburg*, en vond, toen hij zich had laten aandienen, toevallig den Heer BAKKER, bij den Heer BLOMMESTEYN, daar deze bij hem het middagmaal gebruikt had. Ds. A*** ontdekte al spoedig, dat zich de Heer BLOMMESTEYN in zeer groote belemmering bevond, daar bij zich voor den Heer BAKKER schaamde, dat hij een bezoek ontving van eenen Predikant, als behoorende tot die klasse, welke zij onder elkander gewoonlijk den naam van kerkuilen gaven; terwijl hij zich mede schaamde voor den Heer A***, dat deze hem aantrof, juist daar hij den bekenden Heer BAKKER bij zich te gast had. Schoon de Heer A*** zeer duidelijk de ontroering bespeurde, die 'er bij zijne komst plaats had, geliet hij

zich, als of hij die niet bemerkte, maar zette zich op verzoek van BLOMMESTEYN bij hen neder. De eerste oogenblikken heerschte 'er eene vrij groote stilte, welke echter door den Heer BAKKER afgebroken werd, zeggende tegen Ds. A***: 'Waarlijk ik verheug mij, dat ik zoo toevallig in de gelegenheid mij gesteld zie, om u aan te treffen, Mijnheer A***, van wien alleen ik meer goeds gehoord heb, dan van al de overige Hervormde Predikanten van *Amsterdam* te zamen genomen....'

Ds. A***. En ik... ik weet niet waarvoor ik deze zonderlinge toespraak houden zal, Mijnheer! Voor het naast acht ik het een, compliment, dat onder den schijn van mij te vleijen, mij en mijne ambtgenooten beleedigt.

PIETER BAKKER. Dat is niet liefderijk gedacht noch gezeid, Dominé! Ik dacht niet, dat een opregt Christen en wel een Christenleeraar, zoo liefdeloos over zijne naasten oordeelde.....

Ds. A***. Een opregt Christen en Christenleeraar beminnen de waarheid, en volgen zelfs, ingevale zij geveinsden of huichelaars ontdekken, het voetspoor van hunnen meester, en vieren aan het edel gevoel van hunne verontwaardiging bot.

PIETER BAKKER. Ik dacht niet, dat een navolger van den, zoo zachtmoedig geroemden, JEZUS zelfs gestrengheid in dien vergoden per-

soon zou erkennen; - schoon gij anders gelijk, groot gelijk hebt. Als het gevalletje van dat omkeeren van die tafels der wisselaren, en het uit den tempel geeselen dier koopluï waar was, zou het 'er vrij wat naar gelijken, dat hij ook zijne schapennatuur kon asleggen.... Maar 't is niet de pijn waardig, dat verstandige menschen met elkander over zulke dingen praten. Ik begrijp duidelijk, Dominé! daar gij een verstandig man zijt, dat gij toch in de omstandigheden, waarin gij geplaatst zijt, niet dan met te veel opoffering voor de waarheid kunt uitkomen. Gij zult het anders met mij en onder de roos wel eens wezen, dat men, om niet eens van dat ellendig zamenraapsel van oude Joodsche lappen, die men den naam van het Oude Testament geeft, te reppen, het Nieuwe voor niets anders te houden heeft, dan voor eene verzameling, zoo echt als de Legendes der Heiligen, en zoo belangrijk en even waarachtig als de historie der *vier Heemskinderen*, van *Ourson* en *Valentyn*, en de *Ridder van de Zwaan*. Bij de laatste liggen zij daarin alleen verre achter, dat die Historiën ook wel wonderbaarlijk zijn, maar toch veel vermakelijker, en in de menschen geen sombere gedachten achterlaten, die in ellendige mismoedigheid ja eene wanhoop eindigen, waarbij de vader van het gekkenhuis het best vaart. Is het niet zoo Dominé!

Ds. A***. Ik zou, Mijnheer! op al de

spotternijën, die gij met groote stoutheid, elkander als in eenen adem laat opvolgen, zwijgen, was het niet, dat ik mij verzekerd hield, dat gij dan reden zoudt meenen te hebben (althans kunnen voorgeven) dat ik met u instemde, in de door u opgevatte gevoelens, ten aanzien van de echtheid der Boeken van het Oude en Nieuwe Testament, althans dat ik het hart niet had, om u tegen te spreken. En daar het een noch het ander het geval is, verzoek ik, dat gij ten minste zoo bescheiden zijt van te luisteren, naar hetgeen ik op het aangevoerde, zeg; niet zoozeer om uwen wil, Mijnheer! als om den Heer BLOMMESTEYN te toonen, dat het door u, met zooveel vermetelheid en verguizing, gestelde, nog zoo onwederlegbaar zeker niet is, als die zich misschien zou voorstellen, uit hoofde van den stouten en stelligen toon, waarop gij spreekt.

BLOMMESTEYN. Nu Dominé! dat wil ik wel eens hooren. Ik heb u altijd voor een' bekwaam man gehouden, maar ik geloof, met respekt, dat gij uwe handen nu vol zult hebben, nu gij u waagt aan den Heer BAKKER.

Ds. A***. Dat zij zoo. Schieten mijne krachten te kort, dan zal ik mij daarmede troosten, dat ik mijne pogingen heb aangewend, en overtuigt mij de Heer BAKKER, dat hij gelijk heeft, dan zal ik mij wei zeer beklagen, dat ik ruim veertig jaren van mijn leven aan eene studie heb toegewijd, die op eenen zoo lossen zandgrond rustte,

welken ik altijd voor eene steenrots gehouden had. Maar ter zake: Mijnheer BAKKER! Het geheel veld wegens de waarheid van het Christendom is te wijd, om zoo maar in het algemeen in een toevallig en oppervlakkig gesprek te overzien. En gij hebt ook maar een klein, schoon allerbelangrijkst gedeelte aangevallen; ja ik sta u toe, dat, als die kapitale sterkte overmeesterd is, alle de overige gemakkelijk in uwe handen vallen zullen. Gij houdt namelijk de geschriften, die men het Nieuwe Testament noemt, voor zoo onwaarachtig als de *vier Heemskinderen*, *Ourson* en *Valentyn*, en dergelijken.

PIETER BAKKER. Althans niet beter, want ik geloof hemelsvast, dat 'er voor die fabuleuse historiën misschien nog wel eenigen grond van waarheid, hoe dan ook met verdichtsels omkleed, te vinden zou zijn.

Ds. A***. Dus strikt genomen, houdt gij die genoemde avontuurlijke ridderhistoriën voor waarachtiger dan de Evangelische geschiedenis?

PIETER BAKKER. Nu ja, Mijnheer! Zij zijn immers van veel later tijd....

Ds. A***. Dat laatste geef ik u toe; maar dan bestaat de waarheid van eene gebeurde zaak bij u in derzelver nieuwheid - en dus is het bestaan van ALEXANDER DEN GROOTEN en JULIUS CAESAR, bij u twijfelachtiger, dan dat van de *vier Heemskinderen*, omdat ALEXAN-

DER DE GROOTE en JULIUS CAESAR vroeger geleefd hebben.

PIETER BAKKER. Neen! neen! Mijnheer! het eenmaal bestaan van ALEXANDER DEN GROOTEN en JULIUS CAESAR, is bij mij veel zekerder, als dat van de prullige helden der middeleeuwen.

Ds. A***. Dus zijn wij het in zooverre eens, dat eene geschiedenis, die over zeventienhonderd jaren voorgevallen is, even waarachtig blijft, als eene gebeurtenis, die van daag voorvalt. Gij gelooft dus, bij voorbeeld, dat JULIUS CAESAR door BRUTUS en anderen vermoord is, schoon die geschiedenis over ruim zeventien honderd jaren gebeurd is, en het dus ruim zestien honderd jaren geleden zal zijn, dat de laatste ooggetuige van dien gepleegden moord geleefd heeft....

PIETER BAKKER. Ja, Mijnheer! de Geschiedschrijvers....

Ds. A***. Juist, de Geschiedschrijvers van dien tijd, welke men voor geloofwaardig, althans in dat punt, houdt, hebben dat opgeteekend, en wij hebben dus beide een geschiedkundig geloof... Gij hebt zeker de Geschiedschrijvers in het oorspronkelijk Latijn, waarin dit geval wordt verhaald, als SUETONIUS, FLORUS, ook CICERO, en anderen, gelezen?

PIETER BAKKER. Neen! Mijnheer! ik heb het uit Hollandsche boeken, omdat ik geen La-

tijn versta... dat is de taal van geleerde schoolvossen.

Ds. A***. Onder de geleerden loopen, dit sta ik u gereedelijk toe, wel somtijds lieden, die zich wat gemaakt gedragen; maar het is niet onvermijdelijk gehecht aan de kennis in het Latijn, dat alle zich daarop zottelijk verhoovaardigen; evenmin als aan het kennen van de Fransche taal, dat men van ligtzinnige, zedelooze en godönteerende gevoelens is...doch gaan wij voort... Gij zult dan toch zeker het Grieksch en Hebreeuwsch verstaan?

PIETER BAKKER. Ha! ha! net of men niet zalig zou kunnen worden, zonder de kennis van die ellendige krabbelarijen.

Ds. A***. Niet alzoo, Mijnheer! De letters, die men gebruikt tot het uitdrukken van zijne gedachten, hebben dezelfde kracht, of men de letter D in de gedaante van een driehoek schrijft, dan of men aan de linkerzijde van een regt opgaande kapitale I een halve O verbindt. Een zoo verlicht man, moet, zoo mij dunkt, boven zulke vooroordeelen verheven zijn. Gij hebt dus het Nieuwe Testament, dat toch naar der meesten toestemming in het Grieksch geschreven is, nooit in het oorspronkelijke gelezen?

PIETER BAKKER. 't Zou waarachtig wel de moeite waardig zijn, om zijn hoofd te breken, met het aanleeren van Grieksch en Hebreeuwsch, om zulke ellendige geschriften in het oorspron-

kelijke te kunnen lezen. Dat zal zooveel ook niet in de Vertaling verschillen.

Ds. A***. De lezing toch van die Boeken in het oorspronkelijke, zou een' man van uwe scherpzinnigheid overtuigd hebben, dat in elk der schrijveren van de Evangeliën, zoowel als der Brieven, een bijzonder eigendommelijk iets, een verschil van stijl plaats heeft, die, zoo men nog *eenig* geschiedkundig geloof heeft, niet kunnen voorondersteld worden, dat met mogelijkheid zoo zouden kunnen versierd zijn...

PIETER BAKKER. Ik heb toch wel gehoord van deskundigen, en ook gelezen, dat het meestal arme halzen in het schrijven, zoo van taal als stijl, waren.

Ds. A***. Ik roem in het geheel niet het Grieksch van een van allen; maar zelfs het Hebreeuwsch taaleigene, dat 'er in het Grieksch van zeer vele, zoo niet van alle, gevonden wordt, is voor mij, en voor lieden, welke die talen verstaan, een groot bewijs ten voordeele van het ongezochte en de oorspronkelijke echtheid, meer dan dat zij in Grieksch geschreven waren, zoo zuiver, als dat van de beste schrijvers in den bloei van *Griekenland*. Ja als het Grieksch zoo zuiver en zoo schoon geschreven was, door handwerkslieden en visschers, uit *Judea* en *Galilea* herkomstig, zou ik zeer twijfelen over de echtheid van die Geschriften, en dezelve voor verdicht

moeten houden. - Ik zou ook gaarne met u spreken, over het aantal en de verscheidenheid der Handschriften; over de zorgvuldigheid der eerste Christen Gemeenten (want die zullen 'er toch ruim zeventien honderd jaren geleden, geweest zijn) in het aannemen of niet aannemen van sommige Evangeliën en Brieven; over eene menigte van Evangeliën en Brieven, die men voor te twijfelachtig gehouden heeft, dan dat zij in den bundel des Nieuwen Testaments geplaatst zijn geworden. Ik zou ook met u gaarne spreken, over de schriften der schrijveren van de vroegste Eeuwen, en van de zoogenaamde Ketters, die zich, zelfs ook de vijanden des Christendoms, op die schriften, als echt, beroepen hebben, de laatste om het Christendom te bestrijden; maar dit is onmogelijk, om dat zij in eene taal geschreven zijn, die gij niet verstaat, daar 'er maar weinige, en nog gebrekkelijke overzettingen van sommige derzelve voor handen zijn. Op geene der Kerkvaders kan ik mij ook bij u beroepen, dewijl ook voor u de toegang daartoe gesloten is. Maar ik moet u vragen, Mijnheer! daar u zooveel ontbreekt, om tot de eerste, beginsels van onderzoek, naar de echtheid van die boeken door te dringen, welke uwe bewijzen zijn dat de boeken niet geschreven zijn, omstreeks die tijden, en door die personen, zoo als nu ruim zeventien honderd jaren lang, op die zelfde gronden geloofd is, op welke men de zoogenaamde, ongewijde ge-

schiedenis, zonder de minste bedenking, nog heden aanneemt.

PIETER BAKKER. 't Is wel jammer, dat men, om een overtuigd Christen te worden, zijnen halven leeftijd in het leeren van doode talen zou moeten doorbrengen!

Ds. A***. Dit is geheel de vraag niet, Mijnheer! maar ik eisch, en mij dunkt, nog al niet te onregt, dat hij, die zich opwerpt tot een bestrijder van boeken, waarin eene Leer vervat is, die duizenden bij duizenden dit leven met een vertrouwend uitzigt op een gelukkiger leven hierna doet doorbrengen, ten minste met die wapens zij toegerust, welke hem tot zoodanige aanvallen regt geven. Als iemand, zegt, dat de brieven van CICERO valsch zijn, waarvan hij slechts eene vertaling gelezen heeft, behoort hij ten minste volk, geschied- en oudheidkunde te bezitten, waaruit hij die bewijzen ontleent; dit zal waarschijnlijk ook uw geval zijn ten aanzien van het Nieuwe Testament, Mijnheer! en ik verzoek u dus, op zoodanige gronden, de bij mij heilig geachte Schriften aan te tasten. Gij moet mij aantoonen, dat de gebeurtenissen, die in de geschiedenissen van het Oude en Nieuwe Testament voorkomen, strijden met hetgeen van de Oostersche zeden dier tijden tot ons gekomen is, strijden met hetgeen wij weten van de overige volken, die de toen bekende wereld bewoonden; gij moet mij aantoo-

nen, dat de overblijfsels der oudheid van die dagen, aanduidingen opleveren, die regt geven, om de schrijvers of van vervalsching te doen verdenken, of strekking hebben, om te doen gelooven, dat alle de stukken met opzet geschreven zijn, om de wereld te bedriegen. -

PIETER BAKKER. O Ik merk het al, ik merk het al, gij zijt van hetzelfde slag als alle uwe confraters..... Gij zoekt door veelheid van woorden mij te overstelpen.

Ds. A***. Ver van daar, Mijnheer! na het geen ik gezegd, na de bedingen, die ik gemaakt heb, is de beurt thans aan u, en zoo gij dit niet aanneemt, dan zij het mij geoorloofd, dat ik u moet rangschikken onder die Leeraren van het ongeloof, welke ontbloot zijn van de noodige kundigheden, om zelfs den eersten grondslag des geloofs, de echtheid der Evangelische geschiedenis en brieven, door mannen van geleerdheid, zoo overvloedig aangetoond, te doen waggelen; en die, verblind door hunnen eigenwaan, door eenige oppervlakkige denkbeelden, van elders overgewaaid, gaarne zich een grooten naam maken, al was het ook ten koste der waarheid en van de rust en het geluk van duizenden.

Nu werd de Heer BAKKER, die geene kans zag, om een' eerlijken aftogt te bedingen, genoodzaakt, om zijn lage toevlugt te nemen tot het ontduiken van den verderen tegenstand, door het voorwendsel, dat hij dit oogenblik geen lust

had, en daartoe ook de tijd hem ontbrak, om op de gewone uitvlugten van de geestelijkheid te antwoorden; want dat de geheele bundel van zoogenaamde Heilige Schriften niet verdiende, dat een man van vernust en smaak de heldere inzichten van zijn gezond verstand, en de aangename genietingen des levens, een oogenblik, liet beperken of belemmeren, door de wartaal van geestelijken aan te hooren, wier belang het medebrengt, daar zij van den altaar leven, om de eer van het altaar staande te houden.

Dit vrij schamper gezegd hebbende, vertrok hij, na den Heer BLOMMESTEYN voor zijne vriendelijkheid bedankt te hebben, zeggende bij het heengaan: 'Tot wederziens, tot wederziens, mijn vriend! maar laat u toch door dezen hemeldragonder niet krijgsgevangen maken.'

Toen BLOMMESTEYN, nadat hij den Heer BAKKER tot de voordeur had uitgeleide gedaan, bij Ds. A*** terugkeerde, en zich weder bij dezen had nedergezet, kon hij niet nalaten van te zeggen: 'Dat had ik niet van den Heer BAKKER verwacht, dat hij voor schelm uit het vaandel zou geloopt zijn, en gij het slagveld behouden hebben, Dominé!' 'En ik,' zeide Ds. A***, 'om eenigzins in dezelfde leenspreuk te blijven, Mijnheer BLOMMESTEYN! ik houd het daarvoor, dat 'er geen slag geleverd is, maar dat de Heer BAKKER het, bij eene ligte

schermutseling, reeds op een loopen gezet heeft. En dat is dan nu die beroemde Deïst uit den Diemermeer, die, naar ik hoor, reeds zoovele discipelen heeft!’

BLOMMESTEYN. Ja Dominé! als men hem ook zoo hoort praten, Zou men zeggen, dat het een regt geslepen kerel is.

Ds. A***. Om u dan maar vlak op de waarheid te zeggen, zoo als ik meer gedaan heb, Mijnheer BLOMMESTEYN, ik heb wel gehoord, dat gij ook al tot zijn' aanhang behoorde. Schoon ik nu geheel de man niet ben, om iemand de vrijheid van denken of spreken te betwisten, en mij zeer wel kan voorstellen, dat iemand, met een eerlijk hart, tot de aswijking van het Christendom kan komen, zou het mij toch van u leed doen, indien gij door de loopjes en kwinkslagen van eenen ongeloovigen van de soort, waartoe de Heer BAKKER behoort, u schaarde onder het vaandel des ongeloofs, en het Christendom vaarwel zeide, alleen uit volgzucht; daar ik mij verbeelde, dat gij daardoor u zelve ligtelijk het bedrijven van spoorloosheden zoudt inwilligen, waartoe u uwe omstandigheden en middelen aanleiding geven, en die toch zouden uitloopen, zoo niet op uw tijdelijk ongeluk, zeker op onberekenbare schade uwer ziele.

BLOMMESTEYN. Ik zou welhaast u vragen. Dominé! van waar of door wien zijt gij 'er aan gekomen?

Ds. A***. Ik noem in zulke gevallen niet gaarne namen, Mijnheer BLOMMESTEYN! Evenwel ik wil, in dit bijzonder geval, zelfs den schijn van achterhoudendheid vermijden. Niemand anders dan eene vrouw, op welke gij eens gehoopt hadt, nadere betrekking te zullen krijgen, niemand anders, dan Juffrouw WESTENDAAL, bekommert zich daarover, dat gij mede gesleept zoudt worden. Zij heeft mij verzocht, dat ik alles, wat in mijn vermogen was, zou aanwenden, om u voor dat verval te behoeden.

BLOMMESTEYN. Zoo, zoo, dat is zeer vriendelijk van Juffrouw WESTENDAAL. Trekt die zich nog zoo mijne belangen aan. Ja, ja! als ik met haar was getrouwd geraakt, geloof ik, dat ik een heel ander man zou geworden zijn. - (*na eenig stilzwijgen*) Maar ik begin het te begrijpen, hoe zij 'er aan gekomen is. Ik heb wel gemerkt, dat WILLEM, als ik mij zoo eens een vrij woord ontvallen liet, daarover gansch niet gesticht was, en die langtong zal dat aan Juffrouw WESTENDAAL, zijne toekomstige schoonmoeder, hebben overgebriefd.

Ds. A***. Al was dat nu het geval, Mijnheer! dan kan ik niet zeggen, dat hij verkeerd gehandeld heeft, en ik zou u als vriend raden, om daar niet meer onderzoek naar te doen. Ik voor mij ben ten uiterste te vreden, dat ik u juist aangetroffen heb met dien zoo beroemden Deïst uit den Diemermeer, en dat gij althans aanvan-

kelijk overtuigd hebt kunnen worden, dat het hem aan de eerste noodzakelijke taalkennis niet alleen, maar zelfs aan de vereischte volksen geschiedkunde hapert, om met eenig regt zich op te werpen tot het hoofd van eene sekte van ongelooften, en dat hij buiten staat is, om den grondslag van alles, de oorspronkelijke echtheid der Boeken van het Nieuwe, of ook van het Oude Verbond te doen waggelen.

BLOMMESTEYN. Dat heb ik gezien, Dominé! maar dat neemt niet weg, dat hij toch van tijd tot tijd, hoe slecht hij dezen middag slaagde, in met u te redeneren, wel vragen doet, daar mijn verstand stil voor staat, en die ik hem geheel niet kan oplossen.

Ds. A***. Het kost zeer geringe moeite, Mijnheer! om tegenwerpingen en zwarigheden te maken, tot welker oplossing of wegneming het bekrompen menschelijk verstand buiten staat is, en te minder, wanneer men zulks doet tegen iemand in een vak van wetenschap, waarin hij maar tamelijk en oppervlakkig bedreven is. Zoo kan men mij in het regtsgeleerde zeer ligtelijk iets tegenwerpen, hetwelk ik, schoon overtuigd van het onbillijke, niet zoodanig weet tegen te spreken, dat ik den regtsgeleerde van eenige studie van het tegendeel kan overtuigen. Zoo is het ook meer of min met u: gij zijt, daar uwe oefeningen zich een' geheel anderen weg

uitstrekken, geheel niet geschikt, m, al voelt gij in uw hart de overtuiging van het tegendeel, de subtiliteiten van eene zoogenaamde wijsbegeerte, of de spitsvindigheden van stoute vrijgeesten te keer te gaan.

BLOMMESTEYN. Dat heb ik dikwijls, in mijnen omgang met den Heer BAKKER, ondervonden, maar ik moet u toch nog ééne vraag doen, Dominé!

Ds. A***. Doe 'er mij honderd, indien gij het verkiest.

BLOMMESTEYN. De Heer BAKKER heeft, toen onze verkeering eerst begon, mij weten te beduiden, dat, als de Godsdienst, die dan eene zoo belangrijke zaak is, voor alle menschen, gelijk de Predikanten de goede lieden wijs maken, het dan wel jammer is, dat een zoo kostelijk ding zoo droevig duister is, dat 'er de geleerden met elkander, eeuwen aan eeuwen, over harrewarren. Zeg mij toch Dominé! hoe dat bij komt?

Ds. A***. De reden hiervan, Mijnheer! moet alleen daarin gezocht worden, dat men voor Godsdienst, of Christendom houdt, of houden wil, hetwelk het eigenlijk niet is. Als eenmaal de echtheid van de Boeken van het Oude en Nieuwe Testament, met korte en krachtige bewijzen, gestraafd is, dat geschieden kan voor elk, die onbevooroordeeld is, en eene gewone mate van gezond verstand bezit,

schiet 'er niets over, dan dat hij, als zijn verstand overtuigd is, zich tot die bronnen zelfs begeest, en daarin, bij het voorbeeld van den Zaligmaker der wereld, die geboden volgt, welke deze en zijne leerlingen zoo klaar den mensch aangekondigd hebben, als den weg ter verwerving van het eeuwig geluk. Maar wat is het geval, Mijnheer BLOMMESTEYN, de menschen willen over het algemeen meer. Zij willen doordringen tot verborgenheden, vermengen de wijsbegeerte van den dag met de leer des Evangelies, en daaruit ontstaan allerhande haarkloverijën en geschillen, die, zonder eenig nut aan te brengen, misschien tot den jongsten dag duren zullen. In 't kort, de Heer BAKKER (en dat lijkt hem en zijne soortgenooten bijzonder) verwacht opzettelijk het eenvoudig Christendom met de geschilvoerende Godgeleerdheid.

BLOMMESTEYN. Ik bedank u wel, Dominé! voor dat onderrigt, maar ik moet u dan toch zeggen, dat zooveel en weinig ik weet van de Religie, dat heel anders is, als hetgeen gij daar zoo even zeide.

Ds. A***. Dat ontken ik niet, ja, ik heb het heel dikwijls kunnen merken, dat gij geene zeer klare godsdienstige begrippen hebt... en daarom had de Heer BAKKER veel bij u vooruit, en zoo goed vat op u.

BLOMMESTEYN. Maar zou het u onmogelijk zijn, Dominé! om mij zoo iets te leeren,

en ik zou haast zeggen, waarom hebt gij dat niet gedaan?

Ds. A***. Zoo genegen als ik ben, Mijnheer! om des begeerende iemand, naar mijn licht, te onderwijzen; even askeurig ben ik, om tijdig en ontijdig iemand mijne gevoelens op te dringen. Nu voelde ik mij verplicht, om u te waarschuwen, daar gij in een wezenlijk gevaar geraakt zijt, dat zelfs uwe weinige beginsels van Godsdienst, schipbreuk lijden, zoo al niet weg gesleept zouden worden in den maalstroom van twijfeling en ongeloof; althans dat gij, bij die schipbreuk niets over zoudt houden, om u tegen de verzoeken te wapenen, of in tegenspoed en in het uur des doods te vertroosten. Ik ben zeer genegen, om u van tijd tot tijd in de redelijke gronden des Christendoms te onderrigten, en vlei mij, dat ik zeer wel in staat zal zijn, om u daarin met vrucht te onderwijzen - maar onder ééne voorwaarde.

BLOMMESTEYN. En die is?

Ds. A***. Dat gij uwe verkeerung afsnijdt met den Heer BAKKER, tegen wien gij geheel niet opgewassen zijt, daar hij, verre van de waarheid te zoeken, alleen verlangt te schitteren door schijnschoone kwinkslagen, en spitsvindige aardigheden, die, schoon derzelver kracht dikwijls geheel bestaat in verdraaijingen en woordspelingen, bij ongeoeffenden meer afdoen, dan de duchtigste bewijzen, die geheel van dezen tooi ombloot zijn.

Na dit zoo ernstig gesprek, besloot BLOMMESTEYN geheel met den Heer BAKKER te breken, dat hem niet zeer ongemakkelijk viel, doordien hij denzelven eenige malen belet gaf, en deze ook bemerkte, dat Ds. A*** eenen geruimen tijd op de Hosstede *Rozenburg* gelogeerd was, en, dat wetende, niet gaarne zich ten tweeden male aan hem wagen zou. Ds. A*** slaagde intusschen niet ongelukkig, in BLOMMESTEYN, op eene eenvoudige wijze, zooverre diens kundigheden toelieten, de gronden van de echtheid der Heilige Boeken in te prenten, en was niet minder gelukkig, in hem, met verwerping van de vooroordeelen, hem bij een ongepast onderwijs, in zijne jeugd ingeboezemd, die verstandige begrippen van pligt en Christendom in te drukken, welker regtstreeksche praktijk op deszelfs wezenlijk geluk moest uitloopen.

Vijfde hoofdstuk.

Na ruim twee jaren tijdsverloop was het prachtig Huis in de stad zooverre in orde geraakt, dat, staande den zomer, het zelve geheel van nieuwmodische huissieraden was voorzien geworden, en zijne oude woning van de bruikbaarste ontledigd geraakt. Ook was het met WILLEM BEELAARTS en ALIDA WESTENDAAL eindelijk zooverre gekomen, dat men besloot, om, staande dezen herfst, met elkander in het huwelijk te treden; terwijl aan hem, gelijk ook, een jaar vroeger, zijne zuster HENRIETTE, meerderjarig geworden zijnde, nu ook door BLOMMESTEYN, als Voogd, behoorlijke rekening en afgifte gedaan was, van het geen, waarop beide, uit de nalatenschap van hunne moeder, aanspraak hadden. BLOMMESTEYN had namelijk aan Ds. A*** zijn woord gehouden, door, schoon de strengheid der letter van het Testament het anders toeliet, te maken, dat zij althans geene

redenen hadden, om zich te beklagen over de inhaligheid van BLOMMESTEYN, wanneer zij, gelijk hun beide bekend was, in aanmerking namen, hoe dwaas de liefde van hunne moeder gevestigd was geweest op eenen zoo jeugdigen man, als BLOMMESTEYN, welke, met haar ter vrouw te nemen, geen ander oogmerk kon hebben, dan zich van haar aanzienlijk vermogen meester te maken. De tijd des huwelijks bepaald zijnde, was 'er BLOMMESTEYN bijzonder op gesteld, dat de dag van het Aanteekenen als Bruid en Bruidegom van ALIDA WESTENDAAL en WILLEM BEELAARTS, dezelfde wezen zou, als die der inwijding van zijn nieuw gebouwd huis, waartoe zich alle de vrienden ligtelijk lieten bewegen; schoon de huisvrouw van WESTENDAAL verklaarde, dat zeker de Bruilost in zwier verre zou moeten achterstaan bij deze partij, daar noch haar staat, noch haar huis, zoodanig eene pracht zou veroorloven; als buiten twijfel het oogmerk van den Heer BLOMMESTEYN bij zulk eene dubbelde partij zijn zou. WESTENDAAL stelde daaromtrent zijne huisvrouw gerust, daar dan ten minste ook de helft van het geen de Heer BLOMMESTEYN mogt voor hebben, op de inwijding van deszelfs huis kon worden afgeschreven.

Jammer was het, dat die goede man, juist daags voor het Bruid worden zijner dochter, door eene zoo hevige koorts werd overvallen,

dat hij het, den volgenden dag, niet wagen durfde, om het groote feest bij te wonen; en het was alleen op zijnen sterken aandrang, dat zich zijne huisvrouw zelfs bewegen liet, om deel te nemen aan deze partij; schoon zij geenszins ontkennen wilde, dat zij zeer nieuwsgierig was, om dat van buiten zoo prachtig gebouw van binnen te zien, gelijk ook de huisraden, die deszelfs luister zeker nog zouden vermeerderen: waarbij nog kwam, dat de Doctor geene zwaarigheid ter wereld stelde in de ongesteldheid van haren man. Geenszins had zich Juffrouw WESTENDAAL bedrogen, met zich alles prachtigs van dat huis en feest voor te stellen; ja zelfs werd in alle deelen hare verbeelding nog verre overtroffen.

BLOMMESTEYN, welke zich nu in zijne volle heerlijkheid bevond, verheugde zich niet weinig, dat van dat alles ook Juffrouw WESTENDAAL getuige was, en tevens, dat, daar de Heer WESTENDAAL afwezig was, hij het geluk zou hebben, om deszelfs plaats bij de Bruids moeder, als Bruidegoms vader, te bekleeden. Hij kon niet nalaten, al spoedig, haar te vragen: 'Wat haar van het huis en de meubelen dacht?' 'Ik zal 'er niet veel van zeggen,' antwoordde Juffrouw WESTENDAAL; 'maar gij zult toch mij zeer wel begrijpen, Mijnheer! als ik u verklaar, dat ik mij niet herinner, ooit zulk eene pracht bijgewoond te hebben, dan op de Hofstede van den Heer KOOLAART.'

De disch en de aanrigtingen stonden volkomen in evenredigheid met de weidsche zwier en pracht, daar de maaltijd in de groote zaal gehouden werd, waar alles van kristal en goud en groene slingers blonk, en de menigte van glazen lusters, van waskaarsen voorzien, in de spiegels wederkaatsten. Alles was ééne luidruchtige vrolijkheid onder het groot aantal gasten, bij welke zich mede, als een achterneef van Bruigomszijde, bevond, de Dichter JAN BAPTIST WELLEKENS, dien de roem nagaat, van een der zoetvloeiendste Dichters van zijnen tijd geweest te zijn. Hij had voorzien, dat men bij den maaltijd van hem, naar gewoonte, een Gedicht zou verwachten, en toen het nageregt was opgedragen, en de groote dronk op het huwelijk, welks ondertrouw heden had plaats gehad, ingesteld, rees de Dichter WELLEKENS op, en verzocht de vrijheid, om de dichtregels, die hij ter gelegenheid van de ondertrouw van zijnen neef WILLEM BEELAARTS met Juffrouw ALIDA WESTENDAAL vervaardigd had, voor te dragen. - Het had wel eenige moeite in, om de drokke en woelige gasten tot stilzwijgen te brengen; ja de Heer BLOMMESTEYN en de Speelnoots, waren zelfs genoodzaakt tot de gasten eenigzins op eenen gebiedenden toon te spreken, waarna WELLEKENS het volgende Dichtstuk las:

Adelaar en zwaantje.

Met welk een Bruiloftstoon zal ik dit Feest inwijden?
 Wat voorbeeld keur ik best, van oude en jonger tijden?
 Hoe menige ik deze stof,
 Met voegelijk sieraat, oprechte min ten lof?
 Al ging ik Grieken en Italië doorzoeken,
 Al zoog ik, als een bie, den honig uit hun boeken,
 Hun liefde en minnesmart,
 Hoe wijd, hoe hoog beroemt, raakt ons nu niet aan 't hart;
 Maar 't aangenaam verhaal van 't geen wy zelf beleven,
 Voegt best in 't vaers te zweven,
 Gelijk ook onze tijdt,
 In trouwe liefde en min, geen vorige eeuw benijdt.
 Het bloesje, schoone Bruit, op uwe kaak ontloken,
 De vlam, ô Bruidegom! in uwe borst ontstoken,
 Der vrienden vreugt, die blyde uit ieders oogen straalt,
 Zijn niet van verre, of vreemt in mijn gedicht gehaalt.
 't Zijn rozen die hier bloeijen,
 En vonken, die noch gloeijen,
 De blyde Bruiloftsgalm vervult ons Amstellant:
 Gezegt zy uw Liefde, en zuivre Huwlijksbant.
 Hoe licht waar het my nu, naar vryheit van 't verdichten,
 Een veltooneel te stichten;
 't Geen de oude eenvoudigheid der zalige eeuw verbeeldt.
 Een onbetrokken lucht, daar 't zuidewintje speelt
 In bloemen, telg en boomen,
 Daar melk en honig vloeit, en 't gout blinkt in de stroomen;
 Daar nimmer hitte of kou verveelt; maar eeuwig Lent'
 En Zomer zamen is, 't seizoen geen aanschijn went.
 Daar hondert Herders en bevallige Herdrinnen,
 't Volmaakste voorwerp zijn, van trouw en eerlijk minnen.
 Hoe waagden velt en wout
 Dan van hun minnekout,

Daar liefde en wederliefde en deugden wert verbonden.
 'k Heb nu den gront reeds van mijn veltteoneel gevonden,
 En, treede ik voorwaarts aan,
 'k Zie haast een Amaril en Damon voor my staan.
 Maar al 't vermaak dat ooit de Dichtkunst kan verbeelden,
 Als onbesproken liefde en min de harten streelden,
 Wort van de ziel gesmaakt,
 Daar wederzijts gemoet in zuivre vlammen blaakt.
 Wy zullen dan de Min verzieren noch verbloemen:
 'k Zal dit verliefde Paar met eigen namen noemen:
 't Is ALIDA, die schoone en welbegaafde Maagt,
 Daar de IJstroom roem op draagt.
 't Is WILLEM, die vol moedt, vol iever en rechtschapen,
 De Liefde en de Fortuin mag voeren in zijn wapen.
 Die namen schenken mag een aangenaam geluit,
 Gelijk de lieve naam van Bruidegom en Bruit.
 o Bruit! o Bruidegom! vereent door liefdebanden,
 Verknocht met hart en ziel, door d'eige vlam aan 't branden,
 Een reine minnevlam, zoo aangenaam, zoo eêl,
 Of zy haar voedsel trok uit balzem en kaneel.

Laat andren op de gunst der darde Venus pronken:
 Gedicht en Dichters, waart in Lethes kolk gezonken,
 't Is stil, elk zwijgt. De vreugt past by den Bruiloftswijn:
 'k Hoor liever eenen droom, dan sprakeloos te zijn.
 Een moedige Arent, uit een Keizers nest gevlogen,
 Zag om met brandende oogen,
 Nu oost, dan west, waar hy den roof ontdekken mogt,
 Dan geen geringe prooi bekoort hem op dien tocht;
 Hy vloog, langs berg en dal, langs bosschen, beemten stromen,
 Tot hy aan Amstels zomen,
 Een schoone en fiere Zwaan, die geen bekomring hadt,
 Speelmeijen zag in 't nat.

Zy zong, met blyden toon, en kunst, haar aangeboren,
 Een zede-zang, die vee en menschen moet bekoren,
 Ten roem van 's Hemels zorg, die water, lucht en aard,
 Door 't koestrent zonnelicht, in duurzaamheit bewaart.
 Zy prees de stille vrede, in beken, vliet en meiren.
 Daar zy met haar geslacht, dus veilig kan laveren
 In vryheit, daar geen draak of felle waterslang,
 Het Zwanennest belaagde, en zwoer zijn ondergang.
 o Vryheit, blyheit! klonk haar keeltje tot aan 't ende;
 Maar Adelaar, die zich vast vrolijk keerde en wende
 Op zijne vlerken, flux verlekkert op zijn buit,
 Dacht: fiere en blanke Zwaan, uw vryheit is nu uit.
 Mits streek hy, als de wint, op zijne pennen neder,
 En greep haar blanken hals; daar stoven dons en veder
 In lucht en water. Ach, een ongelijke strijt!
 Verweer u, wakkre Zwaan eer hij uw hart verbijt.
 Zy kampte moedig, tot haar kracht in 't endt verslaude,
 Maar toen zy aarzelde, en de rover haar benaude,
 Gaf zy een luide kreet: ach! moeder help uw kindt!
 Redt my uit dit gevaar! geen pijn komt zoo gezwind
 Uit 's Schutters hant gevlogen,
 Als de oude Moederzwaan, vol schrik en mededogen,
 Vooruitschoot, en vast riep: o gruwelijk bestaan!
 Dit is een vryplaats, zelfs geheiligt aan Diaan.
 Ik dek mijn jongen met de schaduw mijner vleuglen,
 En durst gy wrede.... maar wie kan dien moetwil teuglen?
 Verschoon mijn lieve kroost. Hy staakte, op dit geluit,
 Zijn woeden, maar de min blonk hem ten oogen uit.
 o Achtbre! sprak zy: laat uw vrees en droefheit varen,
 Want, 'k ben geen rover, noch vrybuit op de baren:
 Maar 'k leef in d'open lucht,
 Met loffelijk gerucht.
 En vraagt gy, wat my port, uw jonge Zwaan te storen?
 Dat blank, dat mals en schoon, 't geen Goden kan bekoren,
 Blonk mij van verre in 't oog,
 Daar ik aan deze kust met ander inzien vloog.

'k Dacht nimmer Zwaantje te vergrammen, min te schaken,
 Maar hare schoonheit, die niet dult haar aan te raken,
 Heeft dit gerucht gebaart,
 't Geen u dus heeft vervaart.

Vergun mij dat ik haar met heel mijn hart en zinnen,
 In heuschheit mag beminnen.
 o Hemel! hoorde hij, 't is immers noit gehoord:
 Een Arent met een Zwaan! wat kiekens brengt dat voort.
 Neen 't is onmogelijk. Wil deze drift betomen,
 Gij tiert best in 't gebergte: wij leven in de stromen.
 Maar dank zij Adelaar, hoe Liefde 't al verbind,
 Ja zelfs Natuur verwint.
 En zo oit voorbeeld van dit mogelijk u behaagden
 Dolfijns en Adelaars verliefden ook op maagden.
 'k Zou de eerste dan niet zijn.
 't Onmogelijk bij ons, is mogelijk bij Jupyn.
 Maar, neen en ja, hier was een lange strijd voor handen,
 En 't vrije Zwaantje was bevreest voor Huwlijks banden.
 Zy loosde zucht op zucht,
 Doch onvoorziens brak door de wolken een gerucht,
 Met licht en heldre stralen,
 't Was Maja's Zoon die snel quam uit den Hemel dalen.
 Vereen, riep hij. Alle uitstel baart verdriet
 Als Jupiter gebiet.
 De droomen menigwerf veel twijfeling verwekken:
 Doch 'k zoek geen Edipus, om dezen zin t' ontdekken.
 Gezusters die de lucht met schoon gebloemt bestrooit,
 Uw zuivren hals en 't hair met snoer en spansel tooit
 Van paerlen en robijnen,
 Waarvoor de luister van 't gesteente moet verdwijnen.
 Die in Parnassus wout, vol mirt en lauren woont,
 En Liefde en Deugt bekroont,
 Ai, zegen deze Trouw naar ons behagen,
 De schoone Bruid heeft u haar hart ook opgedragen.

Zanggodinnen.

*Geluk, geluk, gezegent Paar,
 Uw liefdevlam zoo schoon en klaar
 Is waardig, dat Godinnen,
 Schoon Maagden, zelfs een liedt op uwe Feest beginnen.*

*Geen blank noch blos, in 't schoon gelaat,
 Zo jeugdig als de dageraad,
 Is 't oogwit van ons roemen;
 Daar wij de schone deugt ver 't allerschoonste noemen.*

*De schoonste roos, hoe fier zij bralt,
 In eenen nacht haar gloor ontvalt,
 Zoo gaat de schoonheit strijken:
 Maar trouwe Liefde en Deugt zal nimmermeer bezwijken.*

*Wat baat een huis, een zee vol goud?
 Onzalig die daarop vertrouwt,
 De blixem en de donder
 Slaan torens en 't gebergt, heel schielijk, 't boxenste onder.*

*Verheve staat en heerschappij
 Zijn nooit van zorg en hartzeer vrij.
 Hoe ras kan 't radt niet wenden,
 Hoe hoger val, gewis, rampzaliger ellenden.*

*Alleen de deugt staat vast en pal,
 Al schokte en kraakte 't gansch Heelal.
 De Liefde is hoog te loven:
 Geen meir, geen oceaen zal hare vlam verdoven.*

*Vernoeging zij dan 't beste goet.
 Die altijd vreugt baart aan 't gemoet.
 o Heilig, zalig Trouwen,
 Daar liefde en eendragt voor de grondvest wort gehouwen.*

*Geluk, geluk, gezegent Paar!
 Smijt nu don wierook op 't altaar.
 Buigt kniën, hart en handen,
 Tot heil en zaligheid van deze Huwlijks banden.*

Zoo 's Hemels gunst bestraalt mijn wensch en zegenzang,
 Dan duur de bruilostsvreugd geen dag, maar 't leven lang^(*).

(*) Ziedaar, met slechts kleine uitlatingen, een Dichtstuk van dien door velen zoo hoog geprezen Bruilostsdichter, van den aanvang der Achttiende Eeuw. Buiten eene tamelijke zoetvloeiendheid, is 'er bijna niets, dat eenige aanspraak op middelmatig goed kan maken. Men zou ligt wanen, dat de naam van *Zwaan* nog zinspeelde op den naam der elgenlijke Bruid, maar ver van daar, zij heette SARA SUSANNA. De flauwheid en zouteloosheid van die fabel, om 'er niet meer van te zeggen, is beneden alle kritiek, en, het schijnt mij toe, dat 'er geen ander bewijs voor het verloop van smaak voor het schoone in dat tijdperk behoeft gezocht te worden, indien deze krachteloze rijmelaar onder een der beste Dichters van dien tijd geteld werd.

Met veel blijken van ongeduld, hoorbaar in het gefluister van de jonge lieden, en zichtbaar in het geeuwen der meer bejaarden, werd dit zinnebeeldig Gedicht aangehoord; doch toen het geëindigd was, werd echter ieders glas ten boorde toe vol geschonken, en door den eersten Speelnoot, zijnde de Heer VALKENBURG, de Dichter voor zijn kunstwerk bedankt; het welk WELLEKENS met eene diepe pligtpleging, terwijl zijn gelaat van zelfsvernoeging gloeide, beantwoordde.

BLOMMESTEYN vroeg aan Juffrouw WESTENDAAL: 'Of haar dit gedicht van neef WELLEKENS wel beviel?' 'Ik heb,' antwoordde zij, 'niet verder dan de eerste twaalf regels 'er naar kunnen luisteren, toen merkte ik wel, dat het boven mijn bereik zou loopen. 't Is jammer, dat uw oom en neef VAN DYK niet meer in leven zijn, of dat uw broeder de Domminé, uit *Vriesland*, niet overgestoken is, van die zouden wij anders ook zeker nog wat gehoord hebben.' 't Is voor mij,' zeide BLOMMESTEYN, 'over genoeg: en wat mijn' broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS betreft, die zal op de Bruiloft,

zoo als hij mij althans geschreven heeft, zeker met een gedicht overkomen.'

Terwijl BLOMMESTEYN dus met Juffrouw WESTENDAAL praatte, stelde de Speelnoot eene gelukwensching in met de nieuw gebouwde woning van den Heer BLOMMESTEYN, dat hij 'er nog een groot aantal van jaren een gelukkig bezitter van zijn mogt, en, zoo het tot vermeerdering van zijn genoegten dienen kon, dat hij dan eerlang zich aan eene vrouw zou verbonden zien, welke hem afstammelingen zou verwekken, die met hem de vaderlijke woning en naam der Blommesteynsche familie in stand zouden houden.

BLOMMESTEYN bedankte den Speelnoot zeer voor zijne aandacht, en met bijvoeging van zijne hoop, 'dat de aangezeten vrienden nog lange getuigen van het hem toegewenscht geluk zouden zijn.' Maar zich tot Juffrouw WESTENDAAL wendende; zeide hij: 'Het laatste gedeelte van dien wensch zal wel altijd on vervuld blijven....' Juffrouw WESTENDAAL gaf hierop te verstaan: 'Het zou mij, om uwen wil, zeer aangenaam zijn, indien gij eene brave vrouw mogt vinden; daar het 'er toch naar staat, dat Juffrouw JETJE u niet zeer lang gezelschap zal blijven houden, en waarlijk, dan is dit huis te groot, veel te groot voor u alleen...' 'Ik zeg u nog eens, Juffrouw WESTENDAAL,' herhaalde BLOMMESTEYN, 'daar zal niets van

komen, of [en hier staarde hij haar op eene wijze aan, die haar de volkomenste aanduiding gaf van zijne bedoeling], of 'er zou iets moeten gebeuren... Gij moet weten, Juffrouw WESTENDAAL! oude liefde roest niet.'

Juffrouw WESTENDAAL schrikte, gelijk elk waarlijk eerbare vrouw zou gedaan hebben, die de eerste gedachte aan eenen anderen echt, bij het leven van haren Echtgenoot, voor eene soort van echtbreuk houdt, en het woord 'Foei!' was hare lippen reeds ontglipt, toen zij zich herstelde, en oordeelde, dat zij zich gelaten moest, als of zij BLOMMESTEYN in het geheel niet begreep, waarom zij in een eenigzins anderen toon vallende, met een' grimlach hem toevoerde: 'Foei! Mijnheer BLOMMESTEYN! dat gij op uwe jaren een Monniken-leven leiden zoudt, daartoe is deze cel veel te ruim.... maar laten wij hier van asstappen. Als uwe dochter JETJE u verlaat, zult gij 'er van zelfs wel toe komen....' 'Nu,' zeide BLOMMESTEYN, hare hand grijpende, die zij met drift terugtrok, 'ik verzeker u, dat zal daarom niet geschieden, dat verzeker ik u.'

Juffrouw WESTENDAAL was na deze uitbarsting bijzonder wel in haar' schik, toen, de maaltijd afgeloopen zijnde, de koets, die zij vroeger besteld had, dan de andere gasten, om de ongesteldheid van haren Echtgenoot, werd aangemeld, en zij zich niet meer blootgesteld zag

aan de zinspelingen van BLOMMESTEYN, die op toekomstige louter mogelijke gebeurtenissen doelden, waarop zij het beneden zich oordeelde hare aandacht te vestigen.

Zesde hoofdstuk.

Vader WESTENDAAL was lang, voor dat de Bruiloft van zijne lieve ALIDA gevierd werd, weder hersteld, zoodat hij met een opgeruimd hart die plegtigheid, met alles, wat daar aan verknocht was, niet alleen in zijn huis kon bijwonen; maar tegenwoordig zijn bij het leggen van den knoop des huwelijks zelf, dat in de Nieuwe kerk plaats had, en door Ds. A*** op eene zeer deftige wijze geschiedde. - Daar toch deze openbare bekrachtiging van de belosten van twee jeugdige harten, om met elkander het lief en leed dezer wereld, door den naauwsten band vereenigd, te zamen te dragen, van zeer veel gewigt in hare gevolgen is, heeft het zijne nuttigheid, dat dezelve, het zij dit door de burgerlijke Overheid, of door de Geestelijkheid, zoo de burgerlijke Overheid hare magt, in dat opzigt, daar aan heeft overgedragen, met zekeren eerbied geschiedt; of het ware, dat de indruk van dat oogenblik eenen bijblijvenden invloed op de

gemoederen van het vereenigd paar bleef oefenen. Ook natuurlijk is het, dat de ongelijkheid der standen, in de burgerlijke maatschappij, dien band met meer of minder plegtigheden, met meer of minder zwier en omslag, zelfs in de kerk, leggen doet. Bij BEELAARTS en zijne Bruid had daar althans de meeste zwier en omslag plaats. Zij werden op een afzonderlijk uur, op het beste tapijt, dat heerlijk van weefsel, in eene schuinsche rigting, als een hellend vlak, van eenige ellen lang, van den predikstoel tot voor de voeten van de verloofden afdaalde, in het bijzijn van alle magen en vrienden, in den echt verbonden.

BLOMMESTEYN stond juist naast Juffrouw WESTENDAAL, toen het paar elkander de regter handen toereikte, en zag, hoe op dat tijdstip de tranen in de vriendelijke oogen dier nog schoone vrouw glinsterden, en hoe diep zij doordrongen was van het gewigtige dezer plegtige verbindtenis. Hij hoorde ook, hoe zij tegen twee nog jonge meisjes, hare eigen dochters, toen de plegtigheid was afgelopen, zeide: 'Onthoudt nu wel, BETJE en KOOSJE, dat gij uwe zuster DAATJE hebt zien trouwen, en gaat nu met mij haar geluk wenschen.' Zij zelve deed dit op eene wijze, zoo hartelijk, dat hare tranen zich met die der Bruid vermengden, en zich omkeerende, zag zij den Heer BLOMMESTEYN aan, en zeide: 'Zie daar, Mijnheer! uwe nieuwe dochter. Het is een dierbaar pand: en ik hoop, dat

WILLEM het altijd op zijne waarde zal weten te schatten: ja ik vertrouw van u, dat gij in uwe betrekking, haar met die genegenheid zult behandelen, welke ik durf zeggen, dat zij verdient.' - BLOMMESTEYN was door deze eenvoudige toespraak meer ontroerd, dan door alles, wat Ds. A^{***}, schoon hij zeer krachtig en met den noodigen ernst had gesproken, gezegd had.

Nu waren de aandoeningen van de Bruid, zoo door het herhalen van de eentoonige gelukwenschingen van de talrijke schare van magen en vrienden, als ook door de liefkozingen van haren Bruidegom, hersteld, en zij na het gebruik der voorgediende en genuttigde verkwikkingen en versnaperingen, welke alle met vele teekenen van jeugd, overvloed en vrolijkheid, door groen en goud, blonken, in staat, om naar de woning van hare ouders terug te keeren, waar de Bruiloft stond gevierd te worden. De Speelnoots geleidden de Bruid en Bruidegom naar de koets, met fraaije prachtig opgeschikte paarden bespannen, en achter op welke, behalve een zeer keurig gekleede Livereibediende, ook WILLEM verlangd had, dat de getrouwe PENNY, die hem het leven gered had, mede keurig op zijne wijze uitgedost, staan zou. Deze koets reed vooraf, en in de volgende plaatste zich WESTENDAAL met zijne huisvrouw en BLOMMESTEYN. Toen de koets van de Bruidegom en Bruid wat voor-

uit geraakt was, zoodat dezelve, niet ver van de woning meer, de sluis overgereden, zich aan de andere zijde van de gracht spoediger bevond, dan de tweede koets, waarin BLOMMESTEYN gezeten was, zag deze, dat PENNY, op zekere hoogte, van de koets afsprong, schoon nog veel te vroeg, om aan het huis van WESTENDAAL aan te bellen, daar die nog ruim anderhalve gracht verder woonde. BLOMMESTEYN begreep hier van de reden niet, en daar het onbelemmerd en vaardig voortrijden der koets hem geene aanleiding gaf, om daaromtrent iets kwaads te vermoeden, zou hij 'er niet van gerept hebben, indien hij, op de hoogte gekomen, waar PENNY de koets verlaten had, PENNY niet gezien had, eene negerin hevig omhelzende en kussende. Dit trof hem zoodanig, dat hij, 'er WESTENDAAL en diens huisvrouw oplettend op gemaakt hebbende, den koetsier gebodt daar een oogenblik stil te houden, en het portier geopend hebbende, riep hij: 'PENNY! PENNY! waarom zijt gij van de koets gesprongen?' PENNY hoorde dit naauwelijks, zoodanig was hij nog verrukt.... maar den Heer BLOMMESTEYN merkende, riep hij: 'Mijnheer! Mijnheer! GUISNY, dit meisje, is mijn landsman... mijn bruid ook!....' Onbegrijpelijk was dit voor BLOMMESTEYN, en nadat hij hem, bevolen had, om zich, hoe eer hoe beter, naar het huis van den Heer WESTENDAAL te spoeden, waar zijn dienst noodzakelijker zijn zou,

dan zulke malle amouretten met eene zwarte meid op straat te maken, gaf hij den koetsier last om voort te rijden. Juffrouw WESTENDAAL merkte aan, zooveel het geraas der wielen toeliet, dat zij van gedachte was, dat dit iets meer was dan eene amourette, daar zij gezien had, dat het meisje, hetwelk hij GUISENY noemde, tot bezwijken toe, getroffen was; en zij betuigde, eenigzins nieuwsgierig te zijn naar de verklaring van dit vreemd gedrag.

Aan haar huis afgestapt, en, terwijl de vrienden langzamerhand bijeen kwamen, verhaalde zij aan den bruidegom, wat zij van PENNY gezien en gehoord had. De liverebediende, die naast hem achterop gestaan had, daarop door den bruidegom WILLEM ondervraagd zijnde, verklaarde deze, dat hij, met PENNY voor zeker huis gekomen, waar zij eene zwartin, die met twee kinderen wandelde, achter op reden, die naar de koets omzag, dien op het oogenblik van zijne zijde zag springen, zoodat hij schrikte, denkende, dat de zwart een ongeluk kreeg, maar, dat hij, zooveel het voortrijden van de koets gedoogde, gezien had, hoe PENNY met de grootste drift de zwartin om den hals pakte....' Terwijl hij nog sprak, was PENNY reeds aangekomen, en verzocht den jongen Heer te spreken. BLOMMESTEYN zeide tegen hem in het voorbij gaan, daar hij zijn' zoon naauwelijks wilde roepen: 'Gij hebt het daar slecht

gemaakt PENNY. Gij hebt zeker van den wijn bij den koster te veel geproefd.' Nu kwam WILLEM voor, en PENNY verzocht met allen eerbied verschooning, dat hij van de koets gesprongen was: erkennende daarvoor straf verdiend te hebben. Maar BEELAARTS, die hem zulk een goed hart toedroeg, en altijd zijne voorspraak bij begane fouten was, vroeg hem naar de reden van dit zonderling gedrag. En hierop gaf PENNY bevreesd te verstaan, 'dat hij bij toeval zijne GUISNY, met welke hij als een knaap van zestien jaren, in zijn land, aan de Afrikaansche kust, reeds kennis gemaakt had, en met welke hij getrouwd zou zijn, zoo hij niet als slaaf was weggevoerd geworden, voor het eerst na twaalf jaren, onverwacht daar weder had gezien; hoe hij, op het oogenblik, dat hij haar zag, alles had vergeten, en zijne lieve GUISNY om den hals gevlogen was.' 'Waar is zij? waar is zij?' vroeg WILLEM. 'Ik heb haar op de gracht gelaten.... zij zal hier nog nabij zijn....' antwoordde PENNY. 'Haal ze dan hier, haal ze dan eerst hier; en breng ze bij mijne Bruid, die ik alles onderwijl verhalen zal.'

PENNY ziende, hoe wel te vreden zijn meester scheen over deze ontdekking, snelde met groote drist de deur uit, en WILLEM terug naar zijne Bruid, die hij met weinige woorden, gelijk ook het overige vast zamengevloeid gezelschap, het geval van PENNY verhaalde, waarin ook

Juffrouw WESTENDAAL diep deel nam. BLOMMESTEYN hoorde alles in het eerst met vrij wat koelheid aan, maar toen Juffrouw WESTENDAAL zeide: 'Dat is dan een der gevolgen van dien onmenschenlijken slavenhandel.... ik wenschte.... dat ik in staat was, om die twee ongelukkigen, hetgeen zij geleden hebben, eenigermate te vergoeden,' antwoordde BLOMMESTEYN. 'Wel daar zal wel kans toe zijn, Juffrouw! althans ik wil 'er, als 'er met geld wat aan te doen is, mijn beurs wel voor zetten...'

En nu bragt PENNY de nog diep ontroerde GUISNY, die groote tranen uit de oogen biggelden, met de twee kinderen van hare blanke meester en meesteres, binnen, bij de Bruidegom en Bruid, en PENNY riep gedurig, 'dat is nu mijn GUISNY! dat is nu mijn GUISNY!' Het meisje sprak behalve hare landtaal en gebroken Fransch, eenig Negerengelsch, en, nadat men haar had doen nederzitten, en door eenige verkwikkingen weêr tot haar zelve gebragt had, verklaarde zij aan BLOMMESTEYN, in de laatste taal; dat zij in haar land aan PENNY verbonden was geweest, en nadat hij twee jaren heen geweest was, ook was weggevoerd, en op het Eiland *Guadeloupe*, aan een' Franschen planter verkocht, en hoe deze met zijne huisvrouw, die eene Amsterdamsche van geboorte was, de moeder van die twee meisjes, naar *Holland* waren overgestoken, om de familie te bezoe-

ken, en dat zij binnen drie of vier weken naar *Parijs* zouden vertrekken, en dan, zoo had zij gehoord, al spoedig weder over *Brest*, naar *Guadeloupe* terugkeeren.... 'En dat zal niet geschieden,' zeide nu de Bruid, 'dat zal niet geschieden, als gij uwen PENNY nog lief hebt...' 'Nog lief... nog lief... zeide GUISENY, en hief hare handen naar den Hemel... 'maar, ik moet heen, ik moet heen.' Nadat BEELAARTS eenige weinige woorden gewisseld had met BLOMMESTEYN, riep hij PENNY tot zich, en zeide: 'Ik ben blijde PENNY! dat zich eene gelegenheid, als deze aanbiedt, en dat wel op mijnen bruilostsdag, waarop ik eenigermate aan u den dienst vergoeden kan, welken gij mij bewezen hebt. Ga gij oogenblikkelijk met uwe GUISENY mede naar het huis van haren Heer, en vraag, of de Heer BLOMMESTEYN over een half uur, voor eenige oogenblikken, bij den Heer LA TROSSE, welke haar meester is, belet zou doen, dat die hem over eene zaak van eenig belang te spreken had.

PENNY vertrok nu met GUISENY en was binnen een groot kwartier terug, met het bericht, dat de Heer LA TROSSE den Heer BLOMMESTEYN op zou wachten. Nog voor het begin van den maaltijd, beloofde BLOMMESTEYN zeker terug te zullen zijn - en dit was het geval, daar hij GUISENY met zich bracht... en nadat hij ook PENNY in het midden van den kring der bruilosts-

gasten geroepen had, verklaarde hij: 'Schoon ik den Heer LA TROSSE niet zeer handelbaar gevonden heb, is het echter met ons zooverre gekomen, dat hij GUISNY aan mij, voor zekeren prijs heeft afgestaan; en nu PENNY, kunt gij u met GUISNY in het huwelijk verbinden, daar gij beide vrije lieden zijt... Ik heb den Heer LA TROSSE verboden, om dezen dag, uwe GUISNY vrijheid te geven, om hier te zijn; schoon zij anders, tot dat hij met zijne familie *Amsterdam* verlaat, nog in hunnen dienst blijven zal.' PENNY kon niet spreken, maar viel plotseling op zijne knieën neder, de handen van BLOMMESTEYN en van den Bruidegom beurtelings kussende; tot dat hij opgerezen, GUISNY omhelsde, en in zijne landstaal de uitgebreidheid van de weldaad kennen deed, die hun op den dag van het huwelijk van zijnen jongen meester, te beurt viel.

Ds. A*** (natuurlijk een der gasten) was ten diepste ontroerd over dit tooneel van menschelijke vreugde: ja, hij zeide uit de volheid van zijn hart tegen BLOMMESTEYN: 'o Mijnheer! Schoon ik, gelijk gij weet, een vriend van gepaste vreugd ben, en mij dus meestal met groot genoegen naar eene bruiloftstafel begeve, verklaar ik u, dat ik nooit beter daartoe gestemd ben geweest, dan dit oogenblik.. en waarlijk mij dunkt, daar de Hemel u vergunt, het edelst mogelijk gebruik van uwe

schatten te maken, moet gij ook in eene ongemeen goede luim zijn voor de vreugde van de bruiloft...' Broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, die sedert twee dagen uit *Lollum* was opgedaagd, en zich in het geheel niet in deze zaak gemengd had, kon niet nalaten van op het gezegde van Ds. A*** aan te merken: 'Gij zegt zoo onbepaald weg, Collega! het edelst gebruik van zijne schatten.... met een zwart en zwartin te doen trouwen... mij dunkt, dat de gift niet minder goed besteed zou zijn, want het zal nog al een' mooijen stuiver kosten, als hij die aan de Diakonie armen gedaan had...'

Ds. A*** sloeg eerst terstond over deze koude en liefdelooze aanmerking, een' blik van versmading op den Lollumschen Leeraar, en om de vreugde niet door een antwoord te verstoren, beet hij hem alleen in het oor. 'Als gij breedvoerig, Mijnheer! op uwe standplaats, omstreeks Paschen, over MATTH. XXVI: vs. 8 en 9, prediken mogt, bedenk dan eens hoe ontijdig gij u over de Diakonie-armen bekommerd hebt.'

Nu volgde de bruiloft, waarin wel dat prachtige niet gezien werd, dat aan den disch bij BLOMMESTEYN, ter gelegenheid van het aanteekenen, plaats had, maar nog eene soort van het oude destige vaderlandsche, gevonden werd, met die gulle rondheid, welke geene statelijke of hoofsche aanrigtingen kunnen veroorzaken. Alles was ook nu aangenamer, daar

Juffrouw WESTENDAAL had laten zorgen, en het was aan de gasten bekend geworden, dat voor PENNY en GUISNY in de keuken eene tafel was aangerigt, waar zij mede als Bruid en Bruidegom, in alle de gerechten deelden, die van de bruiloftstafel kwamen; daar de kleine ongelegenheden, die misschien van tijd tot tijd daaruit in de bediening ontstonden, door Juffrouw WESTENDAAL vergoelijkt werden, en bij haar niet konden opwegen, tegen het genoegen, dat zij smaakte, door zich te verplaatsen in het genot der blijdschap, dat deze lieden gevoelen moesten, na eene scheiding van zoovele jaren. Het was ook voor BLOMMESTEYN een streelender genoegen, dan hij in lange genoten had, dat hij in dezen afkoop eene weldaad gedaan had, en dat die daad zelve door alle de gasten, en bovenal door Juffrouw WESTENDAAL, zoo hartelijk werd goedgekeurd.

Alleen werd tweemaal het genoegen van den Bruidegom en de Bruid, van alle de gasten, ja ook dat van BLOMMESTEYN gestoord, door zijnen broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Eerst door een uitgerekt lang gebed, voor den aanvang van den maaltijd, waarin hij zijn geheel godgeleerd stelsel misselijk te pas bragt, en door deszelfs uitgebreidheid veroorzaakte, dat de eerste warmte, die de spijs smakelijk maakt, genoegzaam verdwenen was: te meer mishaagde dit, daar Ds. A***, ten huize van BLOM-

MESTEYN, in weinige, maar krachtige en doeltreffende, woorden, voor het begin van dien maaltijd, de gemoederen tot dankbaarheid en betamelijke vreugde gestemd had. De tweede stoornis, door BLOMMESTEYN'S broeder aangerigt, bestond in de voorlezing van een zeer uitgestrekt, kreupel bruiloftsdicht, waarin hij, zeker tot tempering der vreugde, de wereld zoo donker mogelijk afschilderde; daarenboven het voordragende op eenen slependen toon, en met eene uitspraak, die, daar verscheidene letters niet door zijne tong konden gevormd worden, het onaangename voltooide. Deze stoornissen, welke alleen strekten, om, na die verpoozingen, den smaak der genoegens te verhoogen, werden ook ras vergeten, toen de kinderen van den Heer WESTENDAAL, door een klein kamerspel, dat VALKENBURG voor hun had vervaardigd, op het onverwachtst, nadat de disch was afgenomen, het gezelschap verrasten. BLOMMESTEYN was hierdoor zoodanig verrukt, dat hij zich zelfs tot zijnen broeder FREDERICUS wendde, zeggende; hem op den schouder slaande: 'Wat zegje daarvan broêrtje, dat zieje niet alle dagen zoo te *Lollum*.' 'Neen! toch niet, neen! toch niet,' antwoordde hij, 'broeder JOHANNES! zulke ijdelheden worden daar niet vertoond; en ik bedroef 'er mij over, dat, bij de bruiloft van een' voorzoon van mijn' broeder, zulke onstichtelijkheden plaats hebben: doch, daar ik merk, dat de weelde en

overdaad vast groter en groter worden, verwonder ik mij geenszins over de plaag der Paalwormen, die zich op het eiland *Walcheren*, en nu ook al aan de Vriesche zeedijken begint te openbaren, waardoor zij bij storm en hoog water, meer dan anders, aan doorbraken zullen zijn blootgesteld.'

BLOMMESTEYN antwoordde hierop: 'Ik heb niet half zooveel kennis, als gij, van de Theologie, broêrtje! maar gij zult toch heel lang praten, eer gij mij aan het verstand brengt, dat 'er een enkele paalworm zou komen, omdat, de kinderen bij de bruiloft van hunne zuster, door dit klein divertissement de gasten vermaak aandoen.

Nog meer ergerde zich broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, toen hij, na het eindigen van dat kamerspel, moest aanzien, dat zijne broeder HENDRIK en zuster GRIETJE, gewoonlijk met den modischen bastaardnaam van MARGOOTJE herdoopt, met den Heer VALKENBURG en Juffrouw HENRIETTE, nadat de Bruid en Bruidegom met een menuet het begonnen hadden, met andere genoodigden, geregelde dansen aanvingen, maar verheugde zich zeer, dat hij gelegenheid vond, om weg te sluipen, daar Ds. A*** zich mede aan het gezelschap onttrok, niet om zijn zelfwille, maar, omdat misschien de kwaadaardigheid venijn zou zuigen, uit zijn bijwonen van dit zoo geoorloofd vermaak, waardoor het tevens zou kunnen gebeuren, dat hij bij dezen

of genen nog zwakken dien invloed ten goede derven zou, welke hij oordeelde, dat geen Leeraar aan eene op zich zelf beuzelachtige zaak wagen mag.

De vreugde werd langs hoe algemeener, en, Juffrouw WESTENDAAL, wier jeugdigheid van hart verre van vervlogen was, liet zich eindelijk, schoon het op de bruiloft van hare voordochter was, ook overhalen, om, daar de dansen minder en minder kunstmatig werden, mede te doen; ja zij kon niet weigeren aan den Heer BLOMMESTEYN, die haar daartoe aanzocht, twee malen te vergunnen, dat hij haar ten dans leidde. 't Laat zich ligtelijk begrijpen, dat deze daarover ten uiterste wel te vreden was: maar, toen zij, bij het afloopen van den tweeden dans, bemerkte, dat hij door de gemeenzaamheid, welke daarbij niet vermijd kon worden, in zoodanig eene opgetogenheid geraakte, schoon hij de palen der betamelijkheid niet in het minste overschreed, dat hij misschien voedsel zou vinden voor of opwakkering tot eene grootere dan geoorloofde genegenheid, onttrok zij zich aan zijn derde verzoek, onder het voorgeven, dat zij zich niet meer durfde vermoeijen.

Terwijl de vreugd zoo algemeen was, in de zaal voor de bruiloftsgasten tot den dans geschikt, bemerkte BLOMMESTEYN, dat ook, in de keuken, PENNY en zijne GUISNY, de dienstboden vermaakten, door dat dezelve dansten op

dien trant, zoo als zij, in hunne vroegste jeugd, eer zij door de barbaarsche Europeanen uit hun land waren weggeroofd, gewoon waren, bij welken dans zich de twee negerinnen nog voegden. Toen hij dit aan zijn' zoon BEELAARTS had ingeluisterd, gaf deze aan hun de vrijheid, om, in een oogenblik van verpoozing, het gezelschap getuige te doen zijn van de wijze, waarop volkeren, zoo verre van *Europa* verwijderd, schoon op eene min beschaafde wijze, ook door dansen hunne vrolijkheid aan den dag leggen.

In het kort, de bruiloft van WILLEM BEELAARTS en ALIDA WESTENDAAL, werd met de opgeruimdste vrolijkheid gevierd, en, daar de bejaarde lieden zachtken verdwenen, was de vrolijkheid en drokte van de overgebleven jeugdige gasten zoo groot, dat staande een' dans de Bruidegom en Bruid, zich der aandacht wisten te onttrekken, en wegslopen naar hun eenzaam vertrek, waar het bruidsbed gespreid was, dat door de regt moederlijke voorzorg van Juffrouw WESTENDAAL geheel ontoegankelijk was gemaakt voor de plagerijën der onbescheidenheid.

Nadat de bruiloftsvrolijkheden en nog eenige partijtjes, uit dit huwelijk voortvloeiende, afgeloopen waren, keerde BLOMMESTEYN tot zijne gewone levenswijze terug, terwijl hij klaar voorzag, dat eerlang ook HENRIETTE hem ver-

laten zou, daar nu de Heer VALKENBURG zijn aanzoek tot den voortgang van het huwelijk met ernst doorzette. - Daar intusschen HENDRIK en MARGOOTJE, beide binnen kort tot dien trap van jaren gekomen zouden zijn, dat zij niet langer voegelijk op hunne scholen konden blijven, deed BLOMMESTEYN hun het voorstel, om, daar zijn huis zoo ruim was, bij hem hunnen intrek te komen nemen, terwijl hij aan HENDRIK aanbood, om op zijn kantoor geplaatst te worden, met het uitzigt, om eerlang dadelijk deel in hetzelfde te nemen, waardoor hij zich van een gedeelte althans zijner bezigheden ontslagen zien zou. 'Er waren voor beide geene redenen, om dit van de hand te wijzen, en dus zag BLOMMESTEYN, toen in het volgend jaar de Heer VALKENBURG in het huwelijk trad met HENRIETTE, hare plaats vervuld door HENDRIK en MARGOOTJE, die door de inwoning bij hunnen broeder, niet onderworpen aan eenige willekeurige banden, het hunne toebagten, om hem het leven te veraangenamen, dat hij, door den zamenloop der omstandigheden, buiten den echt doorbragt; wordende hij van jaar tot jaar, in zijn gevoelen bevestigd, dat hij hetzelfde in den ongehuwden staat zou moeten ten einde brengen, dewijl, indien zich al nu en dan voorwerpen opdeden, in welke hij eenige genoegzame bevalligheden of eigenschappen meende te bespeuren, om ze tot eene echtverbindtenis aan te zoeken,

hij echter dezelve vergelijkende bij die, welke ANTJE WYNSTOK, zelfs nog als Juffrouw WESTENDAAL in zijne oogen bezat, te onvoldoende achtte, om hem op den duur eene genoegelijke echtverbindtenis te voorspellen.

Zevende hoofdstuk.

BLOMMESTEYN had ondertusschen zekere liefhebberij gekregen in het beoefenen van den wapenhandel. Hij stelde 'er eene eer in, dat de burgers van zijne kompagnie in bedrevenheid uitstaken, en daardoor had hij dan ook het voor hem streelend genoeg, dat de kompagnie van Kapitein BLOMMESTEYN, altijd als de voortreffelijkste en best geoefende geroemd werd. Wel is waar, somtijds viel 'er bij de schutters een enkel woordje over, dat hij van zijne kompagnie meer vergde, dan de andere Kapiteinen, maar toch was men over het geheel wel met hem te vreden, omdat hij hen, bij voegzame gelegenheden, op eene schitterende wijze onthaalde; en tevens werkte toch ook de eerezucht van den Kapitein, op de lagere officieren en schutters over, zoo dat zij dikwerf met genoeg zich den last, daaraan verknocht, getroostten, om de eer te blijven te behouden, dat zij de beste kompagnie van de geheele Amderstamsche schutterij waren.

Omstreeks dezen tijd was nu, in *Engeland*, Prins WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, door den Bisschop van *Londen*, in den echt vereenigd met ANNA, Prinsesse van *Brunswijk-Lunenburg*, en Kroonprinsesse van *Groot-Brittanje*. Op eene der nachtwachten in de Corps du Garde gezeten met zijne officieren, bragt BLOMMESTEYN daar een' brief mede, van eenen zijner korrespondenten, die het naauwkeurig berigt behelsde van dit hooge Huwelijk. Hij had van het gedeelte, dat dezen echt betrof, bij wijze van uittreksel, door een' zijner kantoorbedienden, die de Engelsche korrespondentie voerde, eene vertaling laten vervaardigen.

Alle de officieren zetten zich rondom hem neder, en hij las, terwijl de rook van de aangestoken tabakspijp, met groote wolken bij hem opging, het volgende:

Londen den 26 Maart.

Waarde Vriend!

'De dag van gisteren is een dag van algemeene blijdschap in onze hoofdstad geweest, uit hoofde der Huwelijksplegtigheid, welke dien avond voltrokken is, tusschen zijne Doorluchtige Hoogheid WILLEM KAREL HENDRIK FRISO en ANNA van *Brunswijk Lunenburg*. Daar ik weet, welk belang gij en zoo-

vele Nederlanders, in de voltrekking van hetzelfde stelt, haast ik mij, om, schoon het reeds laat in den nacht is, u te melden, wat ik van deszelfs toedragt weet. Zijne Hoogheid de Prins van *Oranje* nu weder geheel hersteld zijnde van de koorts, en de daaruit gevolgde zwakheid, was 'er dus geene reden meer om het huwelijk langer te vertragen. Gister avond dan, omstreeks zes ure, vertrok zijne Hoogheid van het Paleis van *Somerset*, naar het Koninklijk Paleis van *St. James*. De vorstelijke Bruidegom was gezeten in 's Konings lijfkoets, met acht paarden bespannen, die rijk met oranjelinten versierd waren. Tegen over den Vorst zaten, de Ridder CLEMENT COTTEREL, Ceremoniemeester van het Hof, en de Baron VAN AYLVA, Stalmeester van zijne Hoogheid. In twee koetsen van den Koning, zijnde met zes paarden bespannen, en ook rijk van oranje voorzien, zaten de Pages van zijne Doorluchtige Hoogheid. Voor deszelfs koets gingen alle zijne Bedienden, in kostbare en uitstekend fraaije liverijën. Achter dezelve volgde eene koets der Koningin, met hetzelfde getal paarden, even fierlijk uitgedost, gelijk ook eene van den Prins van *Wallis*, en van den Hertog van *Cumberland*, waarin Edellieden van den Prins gezeten waren; na dezelve een lange sleep van koetsen, waarin de bloem van den Engelschen Adel

zat; gaande ter zijde van elk een heerlijk uitgedost livereibediende.'

'Een Detachement Guardes te voet, onder het bestuur van Lord CARTENTER, den Majoor MUSKERY, benevens twee Exempts, twee Brigadiers, en twee Onder-Brigadiers, diende om zijn Hoogheid een' vrijen doortogt te banen, door den aandrang van zoovele nieuwsgierigen henen. Niettegenstaande deze voorzorg, duurde het meer dan anderhalf uur, eer zijne Hoogheid van het *Strand*, waar het Sommersetsch paleis ligt, dat van *St. James* bereiken kon. Daar gekomen zijnde, daverde de lucht, door de uitboezemingen van vreugde van het volk, en onder dat gejuich, werd zijne Hoogheid naar de Raadkamer geleid, waar hij zijne bekoorlijke Bruid, de dochter van onzen beminden Koning, GEORGE DEN TWEEDEN en deszelfs Gemalin, de Konmgin CAROLINA, Keurvorstin van *Brunswyk Lunenburg* aantrof. Van daar trok het vorstelijk paar naar de Fransche Kapel van den Koning. Ik had het geluk, om eene plaats, op eenen kleinen afstand, waar de plegtigheid des huwelijks, door den Bisschop van *Londen*, Deken van zijn Majesteits Kapel, volvoerd werd, bij te wonen, en om onopgemerkt te blijven van den drom van aanzienlijke personaadjen, die deze hooge verbindtenis bijwoonden. Ik stond juist zoo, dat ik meest den vorstelijke Bruidegom zien kon. Hij

was ongemeen prachtig, in fluweel gekleed, het welk rekelijk met goud ge borduurd was, voorzien van diamanten knopen, elk ter waarde van ruim 300 Pondst.: hij was met de Ridderorde van den Kousenband omhangen; de *St. Joris*, aan een blaauw zijden Lint hangende, was een schoone Onyxsteen; terwijl het bekend Devies: *Hony soit qui mal y pense*, met honderde Briljanten omzet was, en het Ordensteeken zelve pronkte met dertien van de fraaiste en grootste Edelgesteenten van dezelfde soort. Het laat zich gemakkelijk begrijpen, dat de pracht der vorstelijke Prinses, schoon ik die niet zoo goed in het oog kon krijgen, niet minder zal geweest zijn. De ontelbare waslichten verspreidden, zoo over alle de diamanten als kostbare kleedingen, een' verblindenden gloed: en op het oogenblik, toen de Bisschop het hooge huwelijk had ingezegend, brandde het geschut van den *Tower* en het *Park* los, dat door zijn donderend geluid de geheele Hoofdstad en derzelver omtrek de voltrekking van het Huwelijk aankondigde. Uit de Kapel gekomen, vond ik de stad en de voorsteden heerlijk verlicht; daar de Burgers schenen te wedijveren, om, door fraaije illuminatiën en vuurwerken, den nacht in eene dag te herscheppen. Tot alle soorten van menschen en volksklassen drong de blijdschap door, ja zelfs de gevangenen, ter zijde van 's Ko-

nings Bank, drukten door een verlicht chasinet, hunne blijdschap in de volgende vier regels uit, die mij in het hoofd zijn blijven hangen.'

*Great is our Joy, let echoing canons roar,
NASSAU is landed on the British shore.
WILLIAM brought Peace and Liberty rester'd,
We hope like Blessings NASSAU wil afford^(*).*

't Was zelfs, of de geest der partijschap van de *Whigs* en *Torrays*, op dit heugelijk oogenblik, geheel was uitgewischt. De klokken luiden van alle torens; alle de schepen hadden reeds den geheelen dag op den *Teems* gevlagd, en hielden niet op met door schieten de algemeene vreugde te verdubbelen. Het Hoofd van *Ludgart* was met meer dan twee duizend lampions, in de gedaante eener piramide verlicht. Men zegt, dat de bruiloftsdisch in pracht en luister aan dit alles evenaarde, wordende, toen het vorstelijk paar naar het slaapvertrek geleid werd, volgens het oud Engelsch gebruik, aan den Vorstelij-

(*) Vrij nagevolgd komt dit hier op neer.

Hoe groot is onze vreugd. 't Geschut meldt, losgebrand,
Vorst Nassau zet zijn voet thans op der Britten strand,
Dat Vrede en Vrijheid eens uit Willems hand ontving,
Wij hopen van Nassau die zelfde zegening.

ken Bruidegom, door zijne Majesteit den Koning zelven het hemd, door den Prins van *Wallis* de muts, en door den Hertog van *Cumberland*, de nachtrok aangeboden.'

Eene algemeene toejuiching van alle de officieren volgde na deze voorlezing, vergezeld van ten boorde toe vol geschonken glazen uitgedronken, op het hooge huwelijk en het lang leven van de Prins en Prinses van *Oranje*.

BLOMMESTEYN kon niet nalaten te kennen te geven, dat hij de aangename hoop voedde, dat, wanneer zijne Doorluchtige Hoogheid met zijne Koninklijke Prinses, uit *Engeland* overgestoken, bij derzelver terugreis naar *Vriesland*, de stad *Amsterdam* met een bezoek vereerde, hunne kompagnie als de best erkende van de geheele schutterij, zeker in de wapenen zou komen: 'en ik geloof,' voegde hij 'er bij, met zekere manhastigheid in het rond ziende, 'dat zijne Hoogheid met eene onderscheidende goedkeuring, zoo wel gedresseerde schutters aanschouwen zal.'

Alle de officieren stemden dit met hunnen Kapitein in, en weidden breed uit in den lof van dien beminnelijken en beminden Vorst. Onder anderen was ook de Luitenant daarin zeer mild, en verhaalde, hoe aan zijne Hoogheid, uit hoofde van deszelfs bekende zucht voor geleerd-

heid, door de hoofden der achttien kollegiën van de Universiteit te *Oxford*, op de plegtstatigste wijze, na eene daartoe gehouden vergadering, de waardigheid van Doctor in de Regtsgeleerdheid was aangeboden geworden. Ja hij vermeldde, hoe zijne Hoogheid in een doctoralen tabbaard gekleed, met eene sierlijke Redevoering, als zoodanig, aan de Universiteit was voorgesteld: en hoe dezelve, na de begroeting van den Voorzitter van zijn' zetel opgestaan was, met groote vlugheid in sierlijk Latijn, de hem gedane aanspraak voor de vuist beantwoordde, waarvan meer dan drie duizend menschen getuigen geweest waren. Ten blijke hoe hoog hij deze hem bewezen hulde schatte, had hij gezegd: 'De eer, welke mij de Oxfordsche Universiteit dit oogenblik bewijst, zal ik niet slechts altijd gedenken, maar onder de hoogste eertitels tellen, welke mij ooit opgedragen worden.'

Vergeefs echter had zich BLOMMESTEYN geveleid, om met zijne kompagnie bij de overkomst van zijne Hoogheid, en in den doortogt van *Amsterdam*, eene eenigzins blinkende vertooning te maken. Althans, toen in Bloeimaand het Vorstelijk Paar, aan de Hollandsche kust geland zijnde, de reis door *Holland over Amsterdam* nam, kwamen te *Amsterdam* niet de Burger-kompagniën, maar een Detachement Stads Soldaten met hunne Officieren onder de

wapens, die aan de Haarlemmerpoort de Prins en Prinsesse van *Oranje* opwachtten, welke, zonder in de stad te vertoeven, naar het in de Singel gereed liggend jagt, mede door Stads Soldaten bezet, doorreden. Daar lieten ook Heeren Burgemeesteren bij monde van een hunner, Pensionarissen, hun aanbieden, om hen *en corps* hen te komen verwelkomen, doch minzaam werd voor dit aanbod bedankt, daar men voornemens was, met den grootst mogelijken spoed, naar de Vriesche kust over te steken.

BLOMMESTEYN intusschen, die niet weinig gepruild had, dat hij zich zoo had te leur gesteld gezien in zijn oogmerk, om als Kapitein eene blinkende rol te spelen, had zich in volle kostuum gekleed, en genoot het voor hem zoo zielstreelend genoeg, dat hij onder de weinigen behoorde, aan welke, bij het kort verblijf van het vorstelijk paar, tot hetzelfde de toegang op het jagt vergund werd, en die het bij een bijzondere gehoorverleening begroetten. Deze eer was hem zoo aangenaam, dat hij oogenblikkelijk besloot, om nog, dien eigen avond, met zijnen broeder HENDRIK en zuster MARGOOTJE, naar *Vriesland* over te steken, die zich, als nimmer die Provincie gezien hebbende, zeer genegen toonden, om hunnen broeder te volgen. Het gelukte hem voor groot geld, nog drie plaatsen in de kajuit van het Harlinger beurtschip te verkrijgen, dat even na

het vertrek van het vorstelijk jagt afstak. Het was een zeer schoone lente avond, en het wemelde op het *IJ* van kleine en groote schepen, en schuiten, opgepropt van nieuwsgierigen, om Prins WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, met zijne jeugdige en bevallige Gemalin, de Kroonprinses van *Engeland*, te beschouwen. Meest alle de schepen, in de laag liggende, hadden de vlaggen en wimpels bijgehaald, en, toen het vorstelijk jagt den Boom naderde, kondigde daar het herhaald lossen van het geschut het genoeg aan over de tegenwoordigheid van den nakomeling uit het Huis van *Oranje*, terwijl bij afwisseling een vrolijk en schaterend hoezee de lucht vervulde.

BLOMMESTEYN stond met zijn' broeder en zuster op het dek van het Harlinger beurtschip; en hoe groot was het genoeg vooral der laatste, gelijk ook dat van zoovele duizenden, als op het *IJ* dobberden, toen zij den Prins met zijne Gemalin op het dek van het jagt aanschouwen mogten, met alle heuschheid en vriendelijkheid, zooveel mogelijk, de groote menigte, die rondom hen dreef, begroetende, zelfs zoolang, tot dat het jagt een goed eind buiten den Boom geraakt zijnde, den Vorst met zijne Gemalin, opdat de koude van den vallenden avond hen niet zou schaden, geraden werd, zich van het dek te verwijderen.

De overvaart van *Amsterdam* naar *Harlingen*

was zeer vermakelijk, daar behalve de groote menigte der gewone beurtschepen, die bij de ondergaande zon de Hollandsche kust verlieten en *Pampus* overstevenden, eenige fraaije jagten het vorstelijk jagt vergezelden; terwijl men, door beleefdelyk het zeil op de overige schepen wat te minderen, hetzelfde den voortogt liet behouden. De nacht, die slechts weinige uren duurde, werd door eenen liefelijken ochtendstond, waarbij het windje wakkerde, vervangen, en het grootste gedeelte der schepen, die mede doorgezeild waren, bevond zich reeds verre voorbij *Enkhuizen*, en had de meer en meer opdagende Vriesche kust in het oog.

Reeds vroegtijdig waren ook HENDRIK en MARGOOTJE BLOMMESTEYN bij de hand, en met hunnen broeder op het dek, die hun de Vriesche kust aanwees, en tevens, hoe alle de torens, die van tijd tot tijd voor het licht kwamen, van oranjevlaggen voorzien waren, daar zich het gerucht der nadering van het jagt, waarin hun Erfstadhouder, na het afzijn van een half jaar, terugkeerde, als op arends vleugelen was vooruitgesneld, en de ingezetenen van geen dorp of stad de laatste willende zijn in de blijken van hunne vreugde en hulde, zich haastten, om reeds door een ver schitterend blijk, zelfs op den afstand van mijlen, hunne blijdschap aan den dag te leggen.

‘Van al dien omslag liet zich HENDRIK ont-

vallen, weten wij in *Amsterdam* niet af.'

'Dat geloof ik wel,' zeide een oud Vriesch Heer! 'dat geloof ik wel, jonge Heer! maar de tijden kunnen nog wel komen, dat gij 'er te *Amsterdam* ook ter deeg van weten zult.' BLOMMESTEYN gaf met veel deftigheid te kennen, dat deze jonge lieden, op zijn' broêr en zuster wijzende, niets van staatkundige zaken wisten, en naauwelijks den Stadhouder van *Vriesland*, anders dan bij zijnen naam kenden, 'Nu dan is het hoog tijd,' hernam hij, 'dat zij 'er ten minste wat van weten, en daar wij nog al een mooi eind van de haven zijn, en de wind een weinigje tegenloopt, zal ik hun dan 'er nog wel het een en ander van kunnen zeggen.' Zoowel HENDRIK als MARGOOTJE betuigden hunne opregte genegenheid, om 'er iets van te vernemen, en nu ving die onbekende Heer dus aan: 'Weet dan, dat zijne Hoogheid, die thans met zijne Gemalin binnen kort de haven van *Harlingen* zal inloopen, de zoon is van Prins JAN WILLEM FRISO, die Stadhouder van *Groningen* en *Vriesland* was. Deze had ter vrouwe MARIA LOUISA, dochter van KAREL, Landgraaf van *Hessen-Kassel*. Nooit heeft onze Vorst het geluk mogen smaken, van zijnen doorluchtigen vader te kennen, want hij werd zes weken na deszelfs dood geboren. Immers, zijnen vader trof het deerlijk ongeval, van in de maand Julij des jaars 1711, nog den ouderdom van vier-

entwintig jaren niet bereikt hebbende, bij de overvaart van den *Moerdijk*, door het op zijde slaan van de pont, te verdrinken. Het laat zich ligtelijk begrijpen, hoe groot, niettegenstaande den diepen rouw, waarin *Vriesland* was gedompeld door dit verlies, de blijdschap was over de geboorte van dezen jongen Prins, die de gegronde hoop ontluiken deed, dat door hem eenmaal de vaderlijke Ambten en hooge Waardigheden bekleed zouden worden: en wij hebben allengskens aan dien wensch volkomen voldaan gezien. Hij had den ouderdom van vier jaren nog niet bereikt, of hij legde, aan het toen herbouwd wordend Stadhuis van *Leeuwarden*, den eersten steen. Verzuimt toch niet, wanneer gij in die stad komt, den gedenksteen aan dat gebouw te lezen^(*). Nadat de jeugdige Vorst in de voorbereidende wetenschappen onderwezen was, begaf hij zich naar de Hooge School onzer Provincie, te *Franeker*; zijnde alvorens door de Provinciën *Groningen* en *Gelderland*, als Stadhouder aangesteld. Op onze Hooge School en daarna op die van

(*) Op dien steen werd gelezen: Den eersten April 1715 heeft zijne Hoogheid, de Heer WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, Prinse van *Oranje* en *Nassau*, Erfstadhouder en Kapitein-Generaal van *Vriesland*, &c. &c. den eersten steen aan die Stadhuis gelegd, oud drie jaren en zeven maanden.

Utrecht, legde hij de gronden der kundigheden en, wetenschappen, in welke hij thans zoo bedreven is, terwijl hij zich tevens in alles oefende, wat hem noodig was, om in der tijd de hooge posten van regering, tot welke hij geroepen is, met glans te kunnen bekleeden. Ondertusschen heeft het hem in zijne jeugd niet ontbroken aan vele tegenkantingen, die hij nu van deze dan van gene Provincie ondervond; terwijl, schoon hij nu door drie derzelve tot Stadhouder verheven is, besnoeiingen, inkrimpingen en bepalingen bij zijnen lastbrief zijn daargesteld, die kenteekenen dragen meer van den bekrompen geest van kleine staatkunde, en eigenbatige zucht veler Regenten, om zoo weinig mogelijk van hun eigen gezag af te staan, dan van die welberaden en vrije overdracht van magt, welke, indien men aan één persoon de handhaving van den openbaren glans en de grootheid van eenen Staat, ten opzichte van andere Mogendheden, wil toevertrouwen, niet gemist kan worden. Maar misschien zijn de tijden niet ver af, dat die Provinciën tot andere denkbeelden komen zullen, terwijl *Holland* en de overige gewesten door den drang der omstandigheden, eenmaal misschien, het Stadhouderschap zullen aanmerken, als het algemeen redmiddel van den staat.... maar wij zullen dit aan den tijd moeten bevolen laten.'

'Dat zullen wij,' zeide BLOMMESTEYN, eene

vrij hooge borst zettende, 'dat zullen wij.... want ik verzeker u, dat het niet aangenaam is voor lieden, die wat in de melk te brokken hebben, en die ook bij de burgers heel wel gezien zijn, altijd voorbijgegaan worden in de Regeringsposten, en dat 'er op het kussen niet anders komen, dan personen uit de oude familiën. Ik althans verbeeld mij, als wij ook weder een' Stadhouder hadden, dat van lieden van mijne soort, en, die, zoo als ik, althans van vaders zijde niet minder Amsterdammers van haver tot garst zijn, dan de Heeren B*** en P***, wel degelijk ook eens in aanmerking zouden komen... en zich niet te vreden moeten houden, met niet verder te komen, dan als Kapitein van de Schutterij. Ik voor mij haat de familieregeringen als de pest, en ik verzeker u, dat ik het niet alleen ben.'

Hier verdiepte zich BLOMMESTEYN nog verder in stalkundige bedenkingen, welke de geest des tijds langzamerhand begon op te leveren, en die, schoon hij dezelve niet veel anders, dan als eene echo terugkaatste, haren grond vonden, in een langzaam ontkiemend misnoegen, dat nu eens met meerder dan eens met minder reden, in stadhouderlooze tijden bij het Nederlandschen Volk genoegzamen wasdom erlangde, om, als zich eene gunstige gelegenheid aanbood, de liefde des Nederlandschen Volks voor het aloude stamhuis der helden ontwikkelen,

welke den grond gelegd hadden van de Vrijheid en Grootheid des Nederlandschen Staats.

Nu begon men de haven van *Harlingen* niet alleen in het gezigt te krijgen; maar men zag ook hoe het Zuider-Hoofd van menschen kriede - en het leed weinige oogenblikken, of men hoorde het gebulder van het geschut van de wallen der stad, hetwelk door een' dergelijken groet uit het jagt der Vriesche Staten, dat den Vorst en de Vorstin aan boord had, beantwoord werd. Dit volgden alle de overige jagten en schepen, welk eenlg geschut voerden, na, en de rook, hier door veroorzaakt, benevelde voor eenige oogenblikken het verrukkelijk verschiet, doch weldra verdreef de wind dit ligt beletsel, en nu zag men weder het Hoofd en de Stad, en tevens zoo aan de torens, als aan de wieken der molens, en aan de masten der schepen, eene mengeling van wimpels en vlaggen, waarin de driekleurige en oranje aangenaam elkander afwisselden. Nu zeilde het Staten jagt de haven binnen; en de stad herhaalde haar' groet, door het losbranden van het geschut, alzoo op nieuw het vorstelijk paar welkom heetende, en tevens voor de beantwoorde groeten dank betuigende. Zeer was de menigte, die van heinde en veer was toegestroomd, voldaan, dat zich zijne Hoogheid boven op het dek van het jagt vertoonde, zooras het de haven was ingestevend. Niet lang duurde het, of 's Prinsen voorbeeld werd hierin, door zijne

Gemalin, toen zij voor het Stadhuis met het jagt genaderd waren, tot groot genoegen van duizenden nagevolgd, die naauwelijks wisten wat meer in haar te bewonderen, of hare minzame vriendelijkheid, of hare uitstekende schoonheid.

BLOMMESTEYN oordeelde best, om, toen hij te *Harlingen* aan wal gestapt was met zijne broeder en zuster, daar zich niet op te houden, maar over *Franeker* naar *Leeuwarden* terstond door te reizen, waar binnen twee of drie dagen het vorstelijk paar met de uitgezochteste pracht stond ingehaald te worden, als in de Hoofdstad van de Provincie *Vriesland*. Te *Harlingen* was alles te levendig en te druk in de weer, dan dat hij of zijne reisgenooten gelegenheid hadden, om eenige bijzonderheden dier stad op te nemen: daar zij, in het voorbijgaan, het fraai gebouwd Stadhuis bewonderden, en bovenal het schoone beeldhouwwerk in den voorgevel, waar ST. MICHEL, die voor den Patroon van *Harlingen*, in Roomsche tijden, gehouden werd, uitgehouwen is, als een' Draak vertredende, en met eene lans doorstootende, waarbij een kind is afgebeeld, houdende aan de eene zijde den evenaar der gerechtigheid, en aan de andere zijde het wapenschild, alles het werk van den beroemden Vrieschen Beeldhouwer W. VAN DER HOOVEN. Te *Franeker* gekomen, hielden zij zich eenigzins langer op, en, bij het doorwandelen, dier, in eene

bij uitstek aangename Landouw gelegen, stad, stil voor het Raadhuis, wel van een ouderwetsch, maar sierlijk aanzien, benevens de Hooge School, en het zoogenaamde Blaauw Weeshuis, waar hij aan zijn' broeder en zuster het bekend geval herinnerde, dat in deszelfs nabijheid, op de zoogenaamde Kettingbrug, in het jaar 1664, aan Graaf JOHAN MAURITS VAN NASSAU, nadat hij de begrafenis van Graaf WILLEM FREDERIK, Stadhouder van *Vriesland*, bijwoonde, bejegend was, toen hij daar, door het breken van die brug, met een gedeelte van zijn gevolg, in het water, viel; wordende hij echter, schoon zich aan de borst bezeerd hebbende, nog gelukkig gered. - Hun werd ook daar de steen, ter gedachtenis van dit geval uitgehouwen, aangewezen.

Achtste hoofdstuk.

Toen zich BLOMMESTEYN drie dagen te *Leeuwarden* had opgehouden, waar alles zich bezig hield, met toebereidsels te maken, om op eene waardige wijze den Stadhouder met zijne jeugdige Gemalin te ontvangen, brak de blijde dag aan, waarop aan het verlangen van zoovele duizenden zou voldaan worden. Vroegtijdig was ook reeds BLOMMESTEYN op de been, om, vergezeld van zijnen broeder en zuster, getuige te zijn van den blijden intogt van dit vorstelijk paar. Hij had zich niet verre van de Vrouwenpoort, die met groen, oranje-appelen en bloemen versierd was, gelijk ook met de namen van hunne Hoogheden, en aan weêrskanten voorzien van vruchtdragende oranje boomen, zich eene goede plaats bezorgd, om die heugelijke intrede in veiligheid te kunnen bezigtigen. Lang voor dat de trein verscheen, en de paarden, waarop de eerste Edelen van *Vriesland* gezeten waren, had reeds het gebulder van het geschut, het

geluif der klokken, en het muzijk van pauken en trompetten, door het uitgelaten volksgejuich verdoofd, of afgebroken, de statige nadering van denzelven aangekondigd. Luitenant BARTHOLDI, Onderstalmeester zijner Doorluchtige Hoogheid, op het kostelijkst gekleed, geleidde de stalknechts en de rijpaarden van den Vorst. - De pagies hunner Hoogheden, twee aan twee, in blaauw fluweel, heerlijk met goud bezet, te paard, en een aantal andere Grotten, baanden den weg aan de Koninklijke Staatsiekoets, waarin het Vorstelijk paar gezeten was. Achter op de koets vertoonden zich Geloof, Hope en Liefde, op eene heerlijke wijze afgebeeld. Deze koets was bespannen met acht uitgezochte hengsten van het beste Vriesche tuk, wit van staart en manen, blinkende de leiselen van goud en zijde. Zestien sierlijk gekleede Hellebaardiers traden met hunne hellebaarden op zijde der koets. In eene koets, met zes uitstekend fraaije paarden bespannen, volgde de Vorstelijke weduwe van JAN WILLEM FRISO, na deze een groot aantal koetsen, waarin het gevolg van den Vorst en der Vorstin gezeten waren.

Bijzonder was BLOMMESTEYN vermaakt door het gezigt van de kompagnie burgers, welke eene zinnebeeldige praalvertooning voorging. De Godinne der Wijsheid namelijk, met de gewone kenbare merkteekenen voorzien, trad voor, gevolgd door de Dapperheid in Romeinsche

kleeding gedost, dragende in de eene hand een groot zwaard, en op de borst de oude Vriesche Zinspreuk:

Tot spijt die het benijd.

in de andere hand een schild, waarop twee zamengesmolten harten door eene gouden keten aan een verbonden, waar boven ene keizerlijke kroon met een' krans van oranjebladeren en appelen omgeven, waar ij de twee dichtregels:

Hier ziet men ANNA'S hart met FRISO'S vast vereend,
Tot vreugd van 't Britsche Volk en Nederlands gemeent.

Hierop volgden vier personen in oud Romeinsch gewaad gekleed, elk eene speer in zijne regterhand dragende, hebbende de eerste den volgende regel op de borst:

Stoft Romen op haar strijbaar leven,

De tweede:

En Grieken op haar Hercules,

De derde:

Wij steunen op Oranjes Degen,

De vierde:

En vruchten van de Rijksprinces.

In het midden van een' oranjekrans, stond op

het eerste schild van de vier Romeinen, aan den regter vleugel gedragen:

De schoone Oranjezon
Toen eerst haar glans begon
Ging droevig nederdalen.

en op het vierde schild aan den linker vleugel:

Maar ziet de Levenszon,
Bestraalt ons Statendom,
En laat hem hooger pralen.

Op het tweede schild was de Zeegod *Neptunus* afgebeeld, op een zeepaard gezeten en eene Oranjetelg onder het water duwende, maar in het verschiet stond eene rots, waarop een bloeiende Oranjeboom, welke door de Faam gekroond werd; wordende *Neptunus* voorgesteld, als daarover in deze woorden uit te barsten.

Wat baat mijn woeden.

Het derde schild stelde de wapens van *Gelderland*, *Vriesland* en *Stad en Lande* voor, aan de takken van een' Oranjeboom hangende, met een rood lint vereenigd en daarbij de woorden:

Ik torsch met liefde.

Nog vertoonde zich achter aan een Spaansche Ridder, voorstellende, hoe door den degen van

den Prins van *Oranje*, het Gemeenebest van de dwingelandij is verlost geworden, terwijl eindelijk een ander, ook als een Spanjaard gekleed, op de borst deze raadselachtige woorden vertoonde:

Nu twee haast drie,
Nu drie haast zeven.

‘Vat gij dat raadsel wel,’ zeide BLOMMESTEYN tegen zijnen broeder en zuster; die hierop ‘neen,’ antwoordden. ‘Ik des te beter,’ zeide hij, ‘en ik hoop dat die profetie bewaarheid mag worden. Het laatste beteekent, dat 'er nu nog maar drie Provinciën den Stadhouder erkend hebben, doch dat het niet zeer lang duren zal, of de Zeven Provinciën zullen hem als zoodanig erkennen. Het doet mij veel genoegen dat ik al dezen toestel zie, en hoe de Leeuwarder Schutterij, uitmunt in doorslaande blijken van liefde voor het Huis van *Oranje*; maar het spijt mij alleen, als een Kapitein van de Amsterdamsche schutterij, dat het misschien nog zoo lang duren zal, eer wij dat lofwaardig voetspoor volgen mogen.’

Hoezeer strekte het ook dien zelfden dag BLOMMESTEYN tot een zielstreelend genoegen, toen hij, met het vallen van den avond de voortreffelijkste illuminatiën zag aangestoken, waar de schoone doorschijnende schilderstukken vergezeld gingen van uitmuntende Dichtregelen, welke

men hem inluisterde, dat door den Dichter WILLEM VAN HAREN waarschijnlijk vervaardigd waren, en hij door zijn broeder HENDRIK liet afschrijven, om dezelve aan zijne vrienden bij zijne te huis komst te laten lezen^(*). Ja schoon BLOMMESTEYN geen liefhebber der poë-

- (*) De voortreffelijkheid dezer bijschriften, welke, zoo al niet van VAN HAREN, op zich zelve zooverre de meeste gedichten van dien tijd overtreffen, heeft mij doen besluiten, om dezelve als proeven hier te laten volgen, die toonen, dat schoon de Dichtkunst in *Holland*, bij zoovelen hare edele veerkracht had verloren, en in eene slaapverwekkende rijmelarij veranderd was, bij de Vriezen, althans, in deze bijschriften, de eeuw van VONDEL en ANTONIDES was waardig gebleven. Zij luiden dus:

Felices ter et amplius quos irrupta tenet copula.

Hoe zalig is het Hof, daar de onbevleete liefde
De zielen zamenbond door een onbreekbren band.
Nadat zij door haar gloed der Vorsten harten griede,
Hier woont de welvaart in een onverwrikbren stand.
Hier vloeit een stroom van heil door onnaspeurbre wegen
De Liefde is 't toppunt en de bron van alien zegen.

Bij de wapens der Vorstelijke Personen.

Vires dabit aemula virtus.

't Doorluchtig *Lunenburg* en 't Heldenrijk Oranie
Staan hier te zaam verknocht door een gewijden band,
De bloem van NASSAU en de Rijkstelt van *Brittanje*
Vereenigden haar bloed op 't Vorstlijk Ledikant.
De Hemel gun dit Paar een rij Doorluchte Loten!
De Deugd van 't Vorstenkroost doet roem en Staat vergrooten.

Onder de wapenen van hare Hoogheden, en daaronder Engeland en Vriesland voorstellende:

Mutuis votis vinculum infragile.

Het heilig Huwelijk vereenigt hart en handen
Van 't *Britsche* Rijkslicht en *Oranjes* Vorstenzon;
En hecht onschendbaar ook de vrije Vriesche landen
Met zijnen Liefdeknoop aan 't machtig *Albion*,
Dit maakt den Vrieschen Staat geëerd bij zijne bureu,
Dit dubbeld Trouwverbond zal tijd en Eeuw verduren.

Een gewapende Cupido staande bij eene legerplaats.

Habet sua castra Cupido.

Dekt nu de kopre helm, Cupied, uw blonde haren,
En 't harnas uwe borst? sloeg u de vreeze in 't hart?
Weleer vreesde elk uw boog; kan u die niet bewaren?
Of zijn uw schichten stomp? Maakt dit uw ziel benart?
Neen neen! gij moogt gerust op Boog en Pijlen slapen:
Een nooit verwonnen held schonk u dit Heldenwapen.

Hercules Cupido bij de hand leidende:

Virtute duce.

Wie moet niet voor de Liefde en haar vermogen zwichten,
Als haar de Heldendeugd wil leiden bij de hand,
Zij kan de Vorsten zelfs aan haren wenk verpligten,
En stookt in 't Koningsbloed een onuitbluschbren brand.
Laat domme onwetendheid de zuivre min verachten,
De Liefde, uit Deugd geteeld, heeft onweerstaanbre krachten.

Een schoon blinkend koraal uit Zee opwassende.

Robur et Decus.

Twee Stammen, wijd befaamd door Deugd en Heldendaden
Oranje en *Lunenburg* bij elk zoo hoog geacht,
Staan in het echte gareel met glorië overladen;
Daar Aarde en Zee haar heil uit hunne liefde wacht.
Deze echt bewaart hun magt en glorië oogeschieden.
't Belang der Vorsten wordt gesterkt door Trouwverbonden.

Cupido met Boog en Pijlen in de hand, op zijn Pijlkoker zittende.

Amor aeternus.

Ducht, Stervelingen; ducht, erkent uw klein vermogen,
Cupido's wapentuig viel nimmermeer te ligt,
Hij kwetst het Mannenhart door 't vuur van Maagden oogen,
Of treft de stoutste ziel met een onzigtbren schicht.
Al is hij klein, hij heeft nooit Heldenpligt vergeten,
De moed wordt niet naar 't lijf maar naar het hart gemeten.

Een springende fontein, met een' straal een bal in de lucht houdende.

Extulit et sustinet.

Niets kan 'er bij de Liefde en Deugd in krachten halen
Die door haar eigen vuur zich zelve teelt en voedt
En manlijk ondersteunt. Zij tart de zonnestralen
Die al 't geschapene verkwikken door hun gloed.
Haar grootsch gemoed wordt nooit in zijnen stand bewogen,
Wie kracht en leven geeft, is Godd'lijk van vermogen.

Een vuur door Cupido gestookt en door den wind meer en meer aangroeijende.

Crescit spirantibus auris.

Wil, dartele Cupied vrij liefdevlammen stookten,
En voer uw brandstof aan: maar ze is te kort van duur.
Ik zie *Oranjes* Vorst van eedler vlammen rooken.
De deugd van zijn Princes blaakt hem met Hemelsch vuur.
De nectar van haar mond maakt hem in liefde dronken,
Een Konings dochter schiet onleschbre minnevonken.

Cupido, knielende voor een' Zonnebloem, wendt zich tot de Zon.

Quo pergis eodem verge.

Het edel voorwerp, 't geen de liefde in ons kan wekken,
En heimelijk de Ziel door zijne deugden won,
Zal zijnen Minnaar steeds met zachte koorden trekken:
Zoo wendt de Zonnebloem zich altijd naar de Zon.
Vorst *Willem* wenscht zijn Zon, zijne *Anna* steeds te aanschouwen
De Zonnebloem des Mans volgt steeds de Zon der Vrouwen.

Cupido met de rechterhand op den Boog steunende, in zijne linkerhand een' Spiegel houdende, liggende voor zijnen voet een Masker.

Inconcussa Fides.

Wie zal standvaste Trouw met echte verwen malen,
Haar Deugd treet ruim zoo wis als de uitgeschoten schicht,
Zij kroost dien ze overwint, en doet hem zegepralen,
Zij hoeft geen valschen greins; haar Hemelsch aangezigt
Ontvonkt zelfs 't koud Albast. Haar bos gloeit ongeschonden,
God heeft die Hemeltelg op 't Aardrijk neergezonden.

Een Phenix uit de assche verrijzende.

Magnum patris incrementum.

Nassausche Phenix uit zijns Vaders Asch geboren,
Verheft het jeugdig hoofd manmoedig in de lucht,
En zal het gantsch Heelal zijn glorie haast doen hooren
Als die wordt omgevoerd door vlerken van 't gerucht.
Zijn grootsch bedrijf zal haast vier Werelden verlichten,
Alcides heldendeugd doet heigedrochten zwichten.

Het vervoeren van Europa door Jupiter in de gedaante van een Stier, naast dezen Venus in een Schulp van Tritons gevoerd, Europa met bloemen bestrooiende, Neptunus in 't verschiet de Zee met zijnen drietand stillende.

Placitone etiam pugnabis Amor?

De Hemel, Aarde en Zee staan hier van vreugd te blaken;
Daar 't Britsche Koningskroost vast dobbert op den vloed,
En Roos en Lelij, die te prijck staan op haar kaken,
't Gebloemt, voor haar gestrooid, in schoonheid zuchten doer,
't Genoegen van deez' Echt straalt elk door ziel en zinnen,
Zoo veel vermag de Trouw van Vorsten en Vorstinnen.

De Godin *Iris* onder een' Regenboog, met een' Olijftak ter aarde nederdalende, met de Spreuk:

Pacem terrae hospita portat.

Waaronder *Minerva* met een helm op het hoofd en een schild in hare hand.

De Britsche Rijksminerf wenscht, dat de Huwlijksbanden,
Waardoor ze aan *Nassaus* liefde onschendbaar werd gehecht,
Gedijen mogen tot geluk van Zeven Landen,
Zoo blijft hun Vreëbanier voor eeuwig opgeregt.
Zoo zal een stroom van heil in hunne Vesten vloeijen,
De Wijsheid, Vrede en Deugd, doen Staat en Rijken bloeijen.

Een Eikenboom, aan welks stam de vier kwartieren van *Vriesland*, boven hetzelfde het nest van een Arend, en onder aan de Vrijheid.

Hic laeta moratur.

Praalt *Vrieslands* wapenschild in tweemaal twee kwartieren,
Gehecht aan eenen Eik, wiens oudheid de Eeuwen tart,
De vaders, die de hulk van *Vrieslands* Staat bestieren,
Zijn grijs in wijsheid en de Moed bewoont hun hart.
Geen Arend ziet zoo scherp als zy, voor 't heil der Landen,
De Vryheid mag haar speer vertrouwen in hun handen.

Een Hydra, die door *Hercules* verdreven en verslagen wordt.

Procul hinc mala Bestia terris.

Gewetensdwang, gedrocht! Durft gy uw helsche klaauwen,
In Neêrlands vryborg slaan, en schenden 't heilig Boek?
Tracht gy den Godsdienst weer te prangen, te benaauwen?
Nassausche *Hercules* valt uw geweld te kloek.
Hy waakt voor dat juweel, en klinkt u aan de keten.
De Godsdienst houdt steeds stand in't rijk van 't vry geweten.

Jason zijn hand aan de ploeg slaande, in 't verschiep het Gulden Vlies en *Vriesland* met een Muurkroon om 't hoofd.

Ad utrumque parata.

Nassausche *Jason* staat voor 't heil van 't volk te waken,
Daar hy den Akkerbouw manmoedig gadeslaat,
Opdat geen onverlaat 's Lands Vrytuin zou genaken,
Terwijl het graage vee in vette weiden gaat,
Zoo groeit, zoo bloeit uw heil, o vrygevochte *Vriezen*!
De toezigt van den Vorst bewaart 's Lands Gulden *Viiezen*.

Een Eenhoren een Krokodil verdryvende, waaronder het Koninklijk Huis van Hanover.

Invicto robore praestat.

Zwicht, zwicht, ontzinden, die met uwe Vloekverwanten,
Den *Lunenburgschen* Held durft vliegen in zijn kroon,
Hy heeft een Arends - oog en raakt aan alle kanten,
Dat edel bloed droeg nooit een ongewroken hoon.
Wil u in 't diepst der Zee, in 't hart des afgronds bergen!
Hy waagt zijn leven, die een' fieren Leeuw wil tergen.

Een Orangery, waarin, behalve verscheidene kleine, twee groote boomen staan, op welker taken de namen WILLIAM en ANNA.

Crescent crescetis amores.

Hier toont zich 't voorgezigt van de eedle en rijke vruchten,
Die Nassausch liefde eerlang aan Neêrland schenken zal,
Oranje telgen! die, gestoofd door milde luchten,
Als Eiken zullen staan in storm en ongeval.
Zoo kan dit Vorstelijk Paar geen lof, geen glory derven,
Daar 't in zijn kroost herbloeit, en leeft bevrijd van sterven.

Een groote Boom, waaronder het Vorstelijk Huis van Nassau.

Tantum fit Surculus arbor.

Hier pronkt die eedle stam, die zooveel telgen teelde,
En steekt de siere kruin door lucht en wolken heen,
Die Neêrland zacht en stil in zijne schaduw streeelde,
En al zijn Helden schonk ten dienst van 't algemeen.
Een vloed van heil blijv' steeds zijn wortelen besproeijen,
De daauw van 's Hemels gunst doet wonderboomen groeijen.

Een nest van een Halcion of IJsvogel, door de baren geslingerd, waaronder Brittanje met een Muur kroon op het hoofd.

Saevis non mergitur undis.

Het magtig ALBION omringt van zilte plassen,

zij was, en geheel geen kenner, was hij echter met deze bijschriften zoo ingenomen, dat zij

Zit veilig en gerust in 't midden van den vloed,
 't Steunt op zijn Heldendeugd, die wind en stroom ontwassen,
 Van Zuid- en Noorderpool eerbiedig wordt begroet,
 Het tart de Alciön en het woeden van de baren,
 Groothartigheid en Deugd doen stormen zelfs bedaren..

De Vloot van Willem den III, tot welke de Godsdienst haar toevlugt neemt.

Tanto sub vindice tuta.

Gods Bruidkerk liep gevaar aan de Albionsche stranden,
 En had de doodverf op haar lippen reeds gezet,
 Als groote *Willem* 't hart door meêly voelde ontbranden,
 En haar te hulp toog op haar ongeveinsd gebed,
 En redt die Tortelduif uit hare jongste nooden,
 Die yver voor Gods eer maakt Koningen tot Goden.

De Ark van Noach en een Duif met een olijfstak, waaronder de Godsdienst.

De Christen Godsdienst juicht en drijft op blanke schachten,
 Braveert zijn vyand in het aanzien van den dood,
 Terwijl hy veilig in Gods gunste mag vernachten,
 En mild gekoesterd wordt in 's Almagts rijken schoot.
 Hij leeft, onkwetsbaar, die beschermd wordt uit den hoogen,
 De Christen Godsdienst is een appel van Gods oogen,

wel spoedig in zijn stalen geheugen onuitwischbaar geprent stonden. Ook had hij een buiten-

gewoon welgevallen in den toren van het Stadhuis, die geheel verlicht was, en de beelden

der laatste Stadhouders, en de Voorvaders van WILLEM KAREL HENDRIK FRISO
vertoonde. Zij

waren alle afgebeeld in eene staande en heldhaftige houding, in volkomen wapenrusting, liggen-

de allerhande oorlogstuig aan hunne voeten. Dit trof BLOMMESTEYN zoodanig, dat hij niet kon

nalaten, om de bijschriften, die onder elk der Vorsten geplaatst waren, schoon onverzocht,

aan de groote rondom hem staande menigte, met

eene forsche stem voor te lezen, waarvan 'er velen, wien het lezen moeilijk viel, met dankbare aandacht luisterden, en de overigen met zeker genoeg naar zijne voorlezing hoorden; daar 'er in zijne stem iets welluidends en krachtigs was. Hij las dan:

Onder ERNEST CASIMIER:

De Raadhuis toren bralt met ERNEST CASIMIER,
Met Wapenrustingen van Vorsten en laurier,
Dien grooten Held, beroemd op 't bed van eer gestorven
Voor *Roermond*, na hy had der Staten liefd' verworven,
Aan *Brunswyk-Lunenburg* door trouwverbond gepaard,
Dat Vorstelijke Huis, dat weêr de vreugde baart.

Onder WILLEM FREDERIK:

Vorst WILLEM FREERIK stond met FREDRIK tegen Spanje,
Getrouwd met *Albertyn*, de Dochter van Oranje,
Zijn Deugd en Godsvrucht vloog op wieken van 't gerucht,
Hy nam de *Deylerschans*, dreef *Munster* op de vlugt.
Hulst, *Moersprui*, *Sas van Gent*, verhalen zijne daden,
En zijn geleerdheid pronkt in 's Lands Historiebladen.

Onder HENDRIK CASIMIER:

Prins HENDRIK CASIMIER, vol van kloekmoedigheid,
Heeft hy *Fleury*, *Senef*, zich eeuwige eer bereid,
Zijn Heldenmoed vermaard door 't winnen van veel werken,
Blaast nog de vlugge Faam met *Landen* en *Steenkerkən*.
Hy was niet van dien Stam, die helden baarde, ontaard,
Maar heeft het *Nassaus* Huis in vollen glans bewaard.

Onder JOHAN WILLEM FRISO:

Hier praat de lieveling des Konings van Brittanje,
 JAN WILLEM, die ontving het bloed ook van Oranje,
Eugenius, de Held, verkondigt zynen lof,
 En *Rijssel*, *Malplaquet* en *Doornik* geven stof,
 Met *Oudenaarden* en *Douai*, om onder d'Helden,
 Zyne oorlogsdapperheid, eeuw uit eeuw in te melden.

Na deze voorlezing barstte de geheele hoop volk uit, in het geroep van: '*Leve de Prins van Oranje!*' en BLOMMESTEYN stapte, benevens zijne broeder en zuster, welke laatste hij aan zijnen arm vasthield, voort, met zeker gevoel van welvoldaanheid, daar hij zich een groot aandeel van de toejuichingen toerekende. En dit deed hij met eenig regt, daar hij, eenige schreden voortgegaan zijnde, een' Vrieschen Boer tegen zijne vrouw hoorde zeggen: 'Mem! dat noem ik lezen, nog beter als dat van onzen koster SJOERD, te *Dronrijp*.'

Nu begaf zich BLOMMESTEYN naar eene der kamers van het Vorstelijk Hof, tusschen welke en de Oranje-Zaal, het prachtig en kostelijk Vuurwerk, op last van de Gedeputeerde Staten ingerigt, zou afgestoken worden. Het Tooneel, waarop het Vuurwerk was geplaatst, was vierkant, eenigzins verheven, tachtig voeten hoog, en veertig voeten breed. Vier fraai geschilderde piramiden stonden aan de hoeken, en op dezelve potten met Vuurwerken gevuld;

in het midden een fraaije Tempel met eene kap, waarop een kloot, mede gevuld met brandbare stoffen, en op dien kloot eene Keizerlijke kroon. Deze tempel pronkte verder met allerhande beeldwerk en sierlijke opschriften^(*). - Naauwelijks had BLOMMESTEYN, die vernomen had, dat de maaltijd der Vorstelijke Personen geeindigd was, en deze naar het voorvertrek vande Provincie-kamer zich begeven hadden, zich op de door hem vooraf bestelde en ruim betaalde plaatsen met de zijnen nedergezet, of Prinses ANNA ontstak eene zoogenaamde Duif, die langs eene gespannen lijn naar de stellaadje vloog, waarop het Vuurwerk gebouwd was, en in een oogenblik kwamen de sierlijke Naamletters, zoo van haar, als van haren Doorluchtigen Gemaal, heerlijk verlicht ten voorschijn. - Nu werd de aandacht der aanschouwers twee uren lang onasgebroken door vuurwerk aan den gang gehouden, vele soorten van afwisselende verscheidenheden opleverende, die zelfs het vuurwerk, voor Czaar PETER, door KOOLAART, hoe prachtig, gegeven, verre overtroffen, in uitgebreidheid en schoonheid.

Den volgenden dag, verleende de Vorst en Vorstin niet alleen aan alle Staats Collegiën en Geestelijke personen openbaar gehoor, maar zelfs aan alle lieden van aanzien in de Burger-

(*) De twaalf laatste, in de vorige aantekening gemeld, waren die Opschriften.

lijke Maatschappij, van beiderlei sekse. Dit was ook nu BLOMMESTEYN reeds bij tijds ter ooren gekomen, en toen maande hij, zelf besloten hebbende, om zich op dat gehoor te laten vinden, zijne broeder en zuster aan, om hetzelfde, als iets dat maar zeer zelden hun voor zou komen, vooral ook waar te nemen. MARGOOTJE zag'er tegen op, uit hoofde dat zij hare kleedij wat te gering achtte, om zulk eene opwachting bij te wonen; maar de drangredenen van BLOMMESTEYN aan den eenen, en de begeerte en nieuwsgierigheid aan den anderen kant, waren zoo groot, dat zij, daar het besluit spoed vorderde, over de gemaakte zwaarigheid heenstapte, en zich met hare beide broeders, ten bestemden tijd, op het gehoor vinden liet, waar zij alle de minzaamheid van den Vorst, en de schoonheid der Koninklijke Prinses, bewonderden.

Negende hoofdstuk.

Nadat de plegtigheden der Inhuldiging van den Erfstadhouder asgeloopen waren, besloot BLOMMESTEYN met zijne broeder en zuster, hunnen broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS te *Lollum* te bezoeken, en bezigtigden onder weg de stad *Bolsward*, eene der oudste steden van *Vriesland*, als reeds in de Achtste Eeuw gesticht. Zij vonden dezelve zeer aangenaam in uitstekend goede graslanden gelegen, en omringd met wallen, die, met lommerrijk geboomte beplant, aan inwoners en vreemdelingen tot een vermakelijk wandelpad verstrekten.

Toen zij te *Bolsward* naar het dorp *Lollum* vernamen, gaf hun de Kastelein te verstaan, dat 'er twee *Lollummen* in *Vriesland* waren, het eene *Ruige Lollum* en een ander dat den naam droeg van *Lutje Lollum*; doch toen BLOMMESTEYN hem te kennen gaf, dat zijn broeder 'er den post van Leeraar bekleedde, bleek het, dat zij liet naast bij deszelfs standplaats waren, de-

wijl *Lutje Lollum* eene kleine buurt was onder *Franeker*; daar *Ruige Lollum* digter bij *Bolsward* gelegen was, niet zeer ver van de vaare van *Bolsward* naar *Franeker*.

Nu zette zich BLOMMESTEYN in de schuit van *Bolsward* naar *Franeker*, om met zijne broeder en zuster, wanneer zij op de hoogte van *Lollum* gekomen waren, 'er uit te stappen en naar de standplaats van zijnen broeder te wandelen. Toen zij *Tornevert* in 't gezicht kregen, verlieten zij de schuit. Daar nu twee landlieden genoegzaam op de hoogte van het dorp zijn moesten, wezen deze hun den weg en BLOMMESTEYN had met hun geen onaangenaam gesprek over den Vrieschen landbouw; en wel bijzonder over de paardensokkerij, zoodat hij zelfs met een van beide zekere asspraak maakte, wegens een span beste Vriesche paarden, en opweinig na de koop eens was, toen hij de kerk en het huis van zijnen broeder in het oog kreeg, en hem beloofde, dat hij wel eens, wanneer hij aan zijnen broeder den Dominé schreef, hem deswegens nader antwoord zou doen toekomen.

Broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, die in eenen bijna kluizenaars staat zijn leven sleet, stond niet weinig verzet, toen hij zijnen broeder JOHANNES met HENDRIK en MARGOOTJE, zoo op het oogenblik voor zijne oogen zag.

Evenwel hij heette hen welkom, en bragt hen in zijn woonvertrek, waarin hij in zijne boeken begraven zat. Hij noodde hen, daar het nu omstreeks den middag geworden was, aan zijnen zeer eenvoudigen maaltijd, die zijne meid, zijnde eene boerendochter van het dorp, met veel moeite in die uitgebreidheid dragelijk gereed maakte.

Nadat men zoo het een en ander over de familie gesproken, en JOHANNES hem de daarin voorgevallen veranderingen verhaald had, nam deze de vrijheid, om hem te vragen, wat hij toch, behalve zijn preken en catechisatie, uitrigtte, zeggende: 'Ik begrijp toch, dat gij nu genoeg zult gestudeerd hebben voor die Lollummer boeren, en boerinnen, en gij hebt nu al eenige jaren den Catechismus rondgepreëkt.'

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Dat is zoo mijn waarde broeder JOHANNES! maar ik blijf vast op hoop leven, dat aan mijne verdiensten eenmaal regt zal gedaan worden. Als gij de Boekzaal naauwkeurig laast, zoudt gij zeker gezien hebben, dat ik verleden jaar eens op het Zestal te *Brinswerd*, en eens op het Drietal te *Higtum* gestaan heb; ja zelfs en dat zegt meer, eens op het Twaalfstal in de stad *Sloten*... maar ik merk, dat het mij nog ergens hapert, dat ik nog niet voortkom, daar lieden, van veel geringer sludie en talenten, mij gedurig voorbij springen.

BLOMMESTEYN. En waaraan, broeder FREDERIK!

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Dat ik nog geen' naam gemaakt heb in de geleerde wereld: dat is mij sedert een' geruimen tijd door een' Professor te *Franeker* verzekerd, en sinds dien tijd heb ik een geleerd werk onder handen genomen: ik schrijf in het Latijn eene Kerkelijke Historie van *Vriesland*, die ettelijke deelen beslaan zal. Die Hoogleraar heeft mij voorspeld, dat ik zeker, als dat boek afgewerkt en gedrukt is, niet alleen in eene der voornaamste steden als Predikant zal beroepen worden, maar, *annuente Deo*, zeker zoo niet te *Leyden*, dan ten minste te *Utrecht*, Professor ordinarius in de Kerkelijke Historie worden zal. Zie hier eens [en hij haalde hier een' zeer grooten stapel papieren voor den dag, meer dan een half riem schrift in folio bedragende] dit zijn de lettervruchten van mijne pen. Ik ben nu nog twee eeuwen voor de Reformatie - en zeer blijde, dat ik u zie en spreek, want ik zou u wel verzoeken, dat gij die papieren eens medenaamt naar *Amsterdam*, en die daar aan den eenen of anderen Boekhandelaar aanbodt, of hij genegenheid heeft, om maar dit gedeelte bij voorraad ter pers te leggen.

BLOMMESTEYN. Lieve broeder! Ik moet u opregt verklaren, dat ik van zulke waar geen verstand heb. Was het Cochenille of Indigo, of Vriesche Boter, ik zou 'er raad toe

weten; maar wat zal ik met die papieren doen?

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Ondertusschen zijn zij, dit verzeker ik u, een schat van groote waarde. Ik zal u eens 'er iets van laten lezen.

BLOMMESTEYN. Maar 't is immers altemaal Latijn; en daar versta ik geen enkel woord van.

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Dat weet ik, dat weet ik: maar 'er zijn zeldzame, zeer zeldzame stukken in uit de oude Vriesche landtalen.

BLOMMESTEYN. o Dat zal boeren vriesch zijn, zoo als uwe meid spreekt, en waarvan ik ook geene enkele sijllabe verstaan kan.

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Niet kwalijk geraden, maar dat is toch het gemakkelijkste. Hier bij voorbeeld, heb ik het oud Vriesche Onze Vader - dat begint: **Ws haita, du der stu beste yne Hymil. Dyn name wird heiligt. Dyn ryck to komme. Dyn wille moet schaen....**

BLOMMESTEYN. Houd op... houd op, FREDERICUS! houd op, dat is taal, om honden en katten meê te vergeven.

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. En ondertusschen is dit voor mij zoo duidelijk, als het Amsterdamsch - ja het komt zelfs nagenoeg met het tegenwoordige Boeren Vriesch overéén..... maar hier heb ik wat anders, heel wat anders,

daarop heb ik verscheiden nachten geblokt. Het zijn de Tien Geboden, daar moet gij eens, al was het maar de helft, van hooren.

BLOMMESTEYN. Maar broeder! wij hebben zoo weinig tijd....

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Al hadt gij geheel geen' tijd, dat moet gij hooren.

Thet was thet erost Bod. Thin God thet is thiena, the Skippere is Himmelrikes and Irdrikes; tham skaltur thiama. - Thet was thet othere Bod. Thu ne skalt thines Godes noma namet idle; und father methi send ti urbiden alle menetha.

BLOMMESTEYN. Ik bid u....

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Ik bid u ook, laat ik u ten minste nog de twee laatste geboden voorlezen.

BLOMMESTEYN. Om vredes wil dan, maar geen een enkel stuk meer, of ik ga terstond heen.

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. **Thet was thet niugunde and thet tianda Bod.**

Thu skalt minnia thinne Skippere mit renere hirta, and thinne winkerstena like thi selva. Thesse tua Bodo besluthat alla tha othra Bodo^(*).

(*) Dit wezenlijk zeer opmerkzaam gedenkstuk der Kerkelijke Oudheid, hetgeen wij hier om de karakters der personen dus moesten invoeren, verdient in zijn geheel nagelezen te worden, en is te vinden in het IVe Deel van den Tegenwoordigen Staat van *Vriesland*, Bl. 529. zijnde de letterlijke overzetting van de hier aangehaalde Geboden de volgende: Uw God is eenig, de Schepper van Hemel en Aarde; Hem zult gij dienen. Het tweede. Gij zult uwes Gods naam niet ijdel noemen, en verder zijn u hier mede verboden alle meineden. - Het Negende en Tiende Gebod. Gij zult beminnen uwen Schepper met een rein harte, en uw Medechristen gelijk u zelve. Deze twee Geboden sluiten in alle andere Geboden. Waaromtrent de Schrijver van den T. S. het volgende aanmerkt: 'Het verdient zijne opmerking, dat het Tweede Gebod, 't welk allen Beeldendienst verbiedt, hier is uitgelaten, 't geen buiten twijfel geschied is, om 't gemeen niet af te schrikken van den dienst der Heiligen; terwijl men in 't laatste, om echter het volle getal te behouden, uit de bekende lessen des Zaligmakers, een nieuw Gebod heeft gesmeed.' Zie Bl. 531, uit het aangehaalde werk.

BLOMMESTEYN. Nu ik geloof heel graag, dat u zulk een misselijke poespas veel hersenbreken zal kosten: maar ik hoop, dat het voor de eerste en laatste maal is, dat ik die hoor. Ik heb tegenwoordig ook eene bibliotheek aangelegd, zoo als alle fatsoenlijke luî doen, met heele, heele kostbare en sierlijk gebonden werken; maar ik zou toch niet gaarne 'er een boek in willen hebben, in zulk eene barbaarsche taal geschreven... maar ik beloof u, ik beloof u.... ik zal met een' Boekverkooper spreken over uw werk, en hooren, wat hij 'er van zegt.

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Maar gij moet

vooral bij den regten gaan, want het is bijlang na ieders zaak niet.

Nadat BLOMMESTEYN ook beloofd had, dit in acht te nemen, alsmede dat hij met geleerden te *Amsterdam* zou raadplegen, hielden zij met elkander den eenvoudigen maaltijd. Staande denzelven sloeg broeder FREDERICUS aan BLOMMESTEYN voor, om van de *Ruige Lollum* naar *Witmarsum* te wandelen. Het zou hem toch vroeg of laat, als hij zooverre in zijne *Historia Ecclesiastica Frisiaca* gevorderd was, te pas komen, dat hij dat dorpje bezocht, waar Menno's Huiske gevonden werd. Daar de weg derwaarts niet onaardig was, oordeelde hij, dat zijne broeders en zuster meer genoeg daarin zouden hebben, dan dat zij den tijd voorts te *Ruige Lollum* doorbragten, terwijl hij hen dan tevens op den weg naar *Bolsward* konde brengen, naardien hij vernomen had, dat hun voornemen was, om langs dien weg naar *Amsterdam* terug te keeren. BLOMMESTEYN gaf aan de boerenmeid, die zoo goed als haar mogelijk was, de Amsterdamsche vrienden bediend had, bij het heengaan, eene zoo ruime gift, dat dezelve meer dan een halsjaar huur bij Ds. FREDERICUS CHRISTOPHORUS althans overtrof. Zij kreeg eene kleur tot over hare ooren, en in het heimelijk trek, om dat rijke *Holland* eens te zien, waar zij zich uit hoofde van deze fooi, verbeeldde, dat de straten met zilver zouden

bedekt zijn: en nog meerder stond zij versteld, toen zij, van HENDRIK en MARGOOTJE ieder, ook nog eene ruime gift ontving, even als of die vreesden, dat hunne broeder nog te weinig gegeven had.

Nu wandelden zij naar *Witmarsum*, en BLOMMESTEYN kon niet nalaten, zijne oogen nog eens terug te wenden naar de standplaats, waar zijn broeder FREDERICUS zijn leven als Leeraar sleet, en kon de woorden niet binnenhouden: 'Waarachtig, FREËRIK! ik was liever Dominé op een Oostindisch schip, dan dat ik op zoo een dorpje mijn leven als Predikant zou moeten slijten. Maak toch, jongen! dat gij 'er van daan en op eene andere standplaats komt.... dat zou ik liever doen, dan mij door het schrijven van boeken, op het Professoren toe te leggen. Dan zoudt gij ook nog eens een knap meisje kunnen vragen: want, daar ik niet weer trouwen zal, loopt anders de naam van BLOMMESTEYN misschien gevaar van uit te sterven, en welk een meisje zoudt gij kunnen bewegen, om u naar zulk een dorpje te volgen.' Hierop antwoordde FREDERICUS: 'Broeder JOHANNES! ik zie in dezen uwen raad uw welmeenend hart; maar *primo* moet ik wachten, tot mij eene wettige roepstemme naar elders gebiedt te verreizen; *secundo*, wat de beweegredenen eener vrouwe betreffe; dewijl de Apostel zegt, dat het beter is te trouwen dan te branden, en ik dat

volkomen eens met hem ben, ben ik, daar ik in het minste niet ontwaar worde, dat ik brande, voornemens om mij geheel niet in mijne eenzaamheid en studie te laten storen, door het gekakel eener vrouwe, en het geschreeuw van drie, vier of meer stoute kinderen. *Tertio*, wat de instandhouding der BLOMMESTEYNSCHE familienaam betreft, daartoe heb ik geene roeping meer dan gij. *Quarto*, daar broeder HENDRIK nu reeds zeventien of achttien jaren oud moet zijn, wil ik dat voor dien gaarne overlaten; en, drukt die ook onze voetstappen, wel nu, laat dan een van de zonen van LEENTJE den naam aannemen VAN DALEN BLOMMESTEYN, dan blijft toch de naam in wezen. *Quinto....*'

BLOMMESTEYN. Houd maar op... houd maar op, en blijf hier wonen, blijf ongetrouwd, al zoo gij wilt, blijf Dominé te *Lollum* of word Professor. Zeg mij eens, van welk dorp is die toren?

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Dat is de toren van *Witmarsum*. In het jaar 1663 werd door een hevig onweder de spits van denzelven asgeslagen, maar toen zette men 'er eene nog hoogere op. Wij bevinden ons nu hier op het einde van den Pingjumer Halsband, en wij zullen dien boer eens vragen, die voor dat huis staat, waar het zoogenaamde Menno's Huiske is? -

Ds. BLOMMESTEYN vroeg dit aan dien man, welke hem zeer bescheiden te kennen gaf, dat

hij dan niet verre behoefde te loopen, want dat zij vlak voor de deur daarvan stonden, dat hij zelf 'er in woonde, en zijne broeders zoo te *Witmarsum* als te *Pingjum* en *Arum*, wekelijks trachtte te stichten. Nadat Ds. BLOMMESTEYN zich bij hem bekend gemaakt en verzocht had, om de kerk te zien, waar een der Hervormers eerst gepredikt had, werd dit hem en zijn gezelschap zeer gaarne vergund. BLOMMESTEYN en zijn broeder FREDERICUS verwonderden zich over de groote eenvoudigheid van dit kerkje, dat ook de Leeraar, die weigerde den naam van Predikant te dragen, zelfs geene kerk maar eene Vermaning noemde. De Predikant van *Lollum* vroeg hem, met al de deftigheid en ernst van een' kerkelijk geschiedschrijver, naar MENNO SIMONS, 'Och lieve vriend en broeder!' zeide de man, 'ik weet niet meer van onzen MENNO, dan ik zoo uit zijne eigen werken heb opgespoord. Hij is in dit zelfde dorp, in het jaar 1496 (of zoo als sommige willen 1505) geboren. Op deze plaats was hij eerst Roomsche Pastoor, maar verliet in het jaar 1526 den Roomschen Godsdienst; en leerde den doop der bejaarden als den eenigen doop van het Evangelie. Eenige jaren later werd hij door zekere OBBE FILIPS en DIRK FILIPS, te *Groningen* tot Bisschop aangesteld. Hij was zeer ijverig in het lezen van de schriften van LUTHER. Velen hebben hem wel willen aantijgen,

dat hij tot de Munstersche Wederdoopers zoude behoord hebben; maar uit zijne eigen geschriften is mij het tegendeel gebleken. Evenwel toen die aanhang verstoord en verstrooid raakte, kwamen natuurlijk verscheidene en wel de beste tot de Mennonieten over. Verders heeft hij omtrent dertig jaren door *Vriesland, Holland en Groningen* reizende, zijne leer verkondigd, en is, den ouderdom van 66 jaren bereikt hebbende, in het jaar 1561 op het kasteel *Fresenburg*, tusschen *Hamburg* en *Lubek*, gestorven. Ziedaar alles, wat ik u van onzen voorganger MENNO SIMONS weet te berigten. Wat zijne leer betreft, die kan men in de boeken, die hij geschreven heeft, vinden, en die zullen u niet onbekend zijn.'

Ds. BLOMMESTEYN bedankte den man zeer vriendelijk voor dit verslag, maar zeide, 'dat hij nooit van MENNO, als van een' uitstekend geleerd man, zoo als LUTHER en CALVINUS buiten twijfel geweest waren, blijken gezien had, en dat dit toch zeer te bejammeren was van den oprigter van eene sekte.' De eenvoudige Leeraar gaf hierop te verstaan: 'Dat is nu iets, daar ik niet over kan oordeelen. In zijne werken komen toch Latijnsche stukken voor, die ik niet versta. Maar, wat dat geleerd of niet geleerd betreft: ik voor mij denk niet, dat 'er hoogvliegende geleerdheid noodig is, om de leer van JEZUS te verstaan, en anderen tot de zaligheid op te leiden. Althans

de Leerlingen van den Heiland waren geene Geleerden, het waren Visschers en Handwerkslieden. Het zou 'er hier bij ons Mennonieten ook heel slecht uitzien, als wij niet zonder geleerde Predikanten te regt konden komen.' - 'Wat meent gij daar mede?' vroeg Ds. BLOMMESTEYN. En het antwoord van den Liefdeprediker was: 'Ik dacht, dat gij mij wel begrijpen zoudt, daar ik geloof, dat gij toch al eenige jaren in *Vriesland* gestaan hebt.... ik ween 'er mede (want ik schroom niet voor de waarheid uit te komen), dat wij Liefdepredikers, zoo als men ons noemt, ons niet voor onze geleerdheid laten betalen, gelijk bij u plaats heeft; maar uit de Broederschap verkozen worden, om, zoo goed en zoo kwaad als wij kunnen, onze medebroeders te onderwijzen en te stichten: en wij vertrouwen eerbiedig, dat zij even zoo goed door ons, als door geleerde Predikanten, den weg zullen vinden, waardoor zij ten jongsten dage in Gods heerlijkheid zullen ingaan.'

Ds. BLOMMESTEYN merkte hierop aan, dat dit wat scherp geantwoord was: 'Broêrtje! broêrtje!' zeide BLOMMESTEYN, hem op den schouder tikkende. 'Gij hebt den man tot die scherpheid zoo wat uitgelokt. Laten wij hem maar vriendelijk bedanken, voor het bezigtigen van dit huiske; want ik geloof, onder ons, dat hij, in zijne eenvoudigheid, den bal niet geheel mislaat.' Ds.

BLOMMESTEYN volgde nu, zijns ondanks, dien goeden raad van zijnen broeder, en, nadat zij vruchteloze pogingen gedaan hadden, om eenig geld voor het bezigtigen van dat Huiske, behalve in den armbos, kwijt te raken, verlieten zij den Mennonieten Liefdeprediker. Nadat zij het fraaije dorp *Witmarsum* bezigtigd, en zich van een rijtuig voorzien hadden, om JOHANNES met HENDRIK en MARGOOTJE naar *Workum* te laten brengen, volgde een vrij koel asscheid tusschen het broederpaar. - Alleen, toen BLOMMESTEYN reeds op het rijtuig gezeten was, riep hem Ds. FREDERICUS CHRISTOPHORUS nog toe.... 'Nu broeder! Gij zult denken om mijne *Historia Ecclesiastica Frisiaca!*' - 'Ja! ja!' riep hem BLOMMESTEYN toe, de voerman legde de zweep over de paarden, en zij reden over *Bolsward*, waar zij nog een oogenblik vertoefden, naar *Workum*, doch kwamen daar te laat aan, om met het Beurtschip op *Amsterdam*, dat reeds asgevaren was, te vertrekken. - In de eerste oogenblikken was BLOMMESTEYN hier over eenigermate te onvreden; maar toen de Kastelein van de Herberg, waar zij hun intrek namen, hem raadde, om den volgenden dag over *Hindelopen* en *Molkwerum*, naar *Staveren*, en van daar op *Enkhuizen* te vertrekken, daar dit eene korte zeereis was, liet hij dezelve naauwelijks uitspreken, of zeî tegen zijne broeder en zuster. 'Ja, ja, *Molkwerum*

moeten wij zien.... het zou onvergeeslijk zijn, in *Vriesland* geweest te zijn, en dat wonderbare *Molkwerum* niet te hebben gezien, als men 'er zoo nabij is als wij thans zijn.'

Tiende hoofdstuk.

Reeds zeer vroeg verliet BLOMMESTEYN met HENDRIK en MARGOOTJE, de stad *Workum*, evenwel niet, voor dat zij het fraaije marktplein, waarop de Groote kerk, het Stadhuis, en de Stads waag gebouwd zijn, bezigtigd hadden, en lieten zich met rijtuig brengen naar het dorp *Molkwerum*. Toen zij het dorp naderden, beduidde hun de voerman, dat zij nu aan eene plaats kwamen, waar hij de inwoners bijna geen woord kon verstaan, want gelijk zij in hunne kleeding geheel anders waren, dan andere Vriezen, vooral de vrouwen, zoo waren zij het ook in hunne taal, die zelfs nog veel van het zoogenaamde Boeren-Vriesch verschilde.

BLOMMESTEYN stond niet weinig verzet, toen hij, daar zij de stad *Hindeloopen* op de linkerhand hadden laten liggen, in het groote dorp *Molkwerum* gekomen was. Hij vond alle de huizen rondom de kerk, maar alle, zonder eenigen regel en orde, zoo door elkander gelegen, als of zij

uit de lucht gevallen, of uit een' zak geschud waren. Geene straten, geene afdeelingen, alle gebouwen in de grootste wanorde. Hij ontdekte althans, zooveel hij van een' schipper, die op de *Oostzee* voer, welke hem nog behoorlijk antwoord geven kon, dat het eenig onderscheid, dat men hier maakte omtrent de plaats der woningen, bestond in de kleine eilandjes, op welke zij gebouwd waren, die gevormd worden door een watertje, deze plaats doorlopende, dragende die eilandjes de zonderlinge namen van *Kerkpolle*, *Aestrik*, *Westrik*, *Hondepolle*, *Kattepolle*, *Achthuizerpolle* en *Grinzerpolle*. 'Dat lijkt,' zeide zijn broër HENDRIK, 'wel wat naar de taal, waarin de Tien geboden van onzen broeder den Dominé geschreven zijn.' Nog verstond BLOMMESTEYN van dien leidsman, welke hem eenigzins door dat doolhof van huizen den weg wees, dat *Molkwerum*, eigenlijk *Molkwerren* moest zijn, dat zooveel beteekende als *Melkweren*, of streken lands, geschikt, om Melkvee op te weiden. Nu ook vermeende BLOMMESTEYN eenigzins te kunnen begrijpen, waarom men bij het Damspel van Molkwerumsch spelen sprak, daar de verstrooide en verspreide wijze, op welke de schijven, in het Damspel dan geplaatst worden, eenige overeenkomst hebben met de wonderbare ongeschiktheid van de ligging der Molkwerumsche huizen door elkander.

Daar BLOMMESTEYN gaarne nog voor den avond

aan de Hollandsche kust wilde zijn, maakte hij vrij wat spoed, om te *Staveren* te komen, terwijl hij ook begreep, dat een langer verblijf te *Molkwerum* hem niet veelmeer van dat zoo allezins zonderlinge dorp zou doen kennen. Nu kwam hij met broeder en zuster welras in deze oudste stad van *Vriesland*, die in vroegere eeuwen tevens de voornaamste en rijkste was, het beroemde *Staveren*, aan het welk door sommigen zelfs eene ouderdom van drie honderd jaren voor de Christen jaartelling word toegekend, en een regtsgebied, dat zich tot aan *Nijmegen* zou hebben uitgestrekt^(*). Intusschen vond BLOMMESTEYN, bij zijne komst aldaar, bijna alle de sporen van de voormalige grootheid verdwenen; doch herinnerde zich, dat'er een oud Kapitein, JELLE MURKS geheeten, die reeds jaren voor zijn's vaders kantoor gevaren had, moest wonen, en zocht terstond denzelven op, die niet weinig met dat bezoek verheerlijkt was: en hem aan zijne kleindochter, FEMKE, eene achttienjarige Vriezinne, van eene uitmuntende schoonheid, de eenige, die hem van zijn geheel geslacht was overgebleven, als den zoon van zijn' ouden patroon den Heer BLOMMESTEYN voorstelde; die daarop met eene ongemeene vriendelijkheid BLOMMESTEYN zoowel als deszelfs

(*) Dat gevoelen steunt op zeker Latijnsch opschrift (*Hac usque regnum Stauriae*). Tot hiertoe strekt zich het regt van *Staveren* uit, dat nog te *Nijmegen* gevonden werd.

broeder en zuster ontving, zoodat zij, binnen weinige oogenblikken, met de laatste in zulke kennis raakte, dat deze, onder goedkeuring van haren broeder, haar uitnoodigde, om met haar naar *Amsterdam* te gaan, waar FEMKE nimmer geweest was, en naar hetwelk zij met zooveel drift betuigde nieuwsgierig te zijn.

BLOMMESTEYN, die terstond, gelijk men van ieder man, niet ongevoelig voor vrouwelijke schoonheid, verwachten mag, door het bevallige van FEMKE verrukt was, had maar twee woorden van zijne zuster noodig, om in dat voorstel te bewilligen. Meer had het in, om den ouden JELLE over te halen, om zijne FEMKE mede te laten gaan: evenwel liet hij zich, indien zij klaar kon komen, en beloofde binnen de veertien dagen weder te *Staveren* terug te zullen zijn, eindelijk daartoe bewegen. En het leed niet lang, of FEMKE, die het mooiste meisje van *Staveren* genoemd werd, nadat zij in der haast hare beste kleederen bijeengepakt had, stapte, tot vreugde van beide de broeders BLOMMESTEYN en hunne zuster, door haar grootvader JELLE uitgeleide gedaan wordende, in het vaartuig, dat, daar het stijf uit den Oosten woei, in weinige uren hen naar *Enkhuizen* brengen zou.

Het bleek, onder de korte overvaart weldra, dat niet alleen uiterlijke schoonheid aan FEMKE was ten deel gevallen, maar ook, hoe zij uitmuntte in

levendigheid van geest, en althans omtrent *Vriesland*, en vooral van *Staveren*, vele zaken wist, welke aan hare overige reisgenooten onbekend waren. Zoo verhaalde zij, op eene boertige wijze, toen zij buiten *Staveren* kwamen, en voorbij het *Roode Klif* voeren, waar zoogenaamde ledige korenaren groeijen, het sprookje van de rijke weduwe van *Staveren*, die eene Jading Tarwe uit de *Oostzee* gekregen hebbende, den schipper, dien zij bevolen had, om eene lading van de beste waren medetebrengen, die in dat land vielen, deswegens verstoord, genoodzaakt zou hebben, om dat graan, hetwelk hij aan bakboord zijde had ingeladen, aan stuurboord zijde in zee te doen werpen, 'maar,' voegde zij 'er bij, "t is te onnoozel om 'er geloof aan te slaan, dat, als dit vertellingje al waar was, eene geheele stad zou hebben moeten boeten voor de baldadige dartelheid van een enkel wijf; en [een bosje van die zoogenaamde korenaren, bij 't voorbijvaren, in hare hand grijpende,] als wij die korenaren wel bezigtigen, dan zijn zij niet anders dan de gewone helm, dien ik wel gehoord heb, dat men in de zeeduinen plant, om het zand voor verstuiven te bewaren. 't Zal wel even waar zijn, als het vertellingje, dat men bij gebrek van beter doet, van dien grooten bloei van *Staveren*, als men elkander wijs maakt, dat 'er het goud en zilver zoo overvloedig was, dat men de luifels verguldde

en de stoepen en drempels met zilver besloeg; schoon ik wel geloof, dat 'er een tijd geweest is, waarin het 'er in *Staveren* veel beter uitzag, als tegenwoordig, en 'er toen wat meer weelde zal hebben plaats gehad; ja daarvan kan het wel zijn, dat men nog somtijds spreken hoort van de *verweende kinderen van Staveren*.'

Ongemeen groot was ook hare blijdschap, toen zij weldra de Hollandsche kust zag te voorschijn komen, en aan dezelve de stad *Enkhuizen*, welke met hare torens en gebouwen, als uit zee opdagende, eene zeer bekoorlijke vertooning maakte.

Zoo vroeg kwamen zij aldaar, dat BLOMMESTEYN, na een kort verblijf in den *Oostindischen Toren*, een rijtuig huurde, om hen nog op de laatste schuit te brengen, die van *Buiksloot* naar *Amsterdam* varen zou. Dit gelukte zelfs in de ruimte, en bij het vallen van den avond stapte het gezelschap bij de *Nieuwe Stads Herberg* aan wal. Onderweg had reeds FEMKE hare verwondering over de schoone streken van *Noord-Holland*, die zij doorgereden waren, betuigd, maar het had haar aan woorden ontbroken, om die uit te drukken, toen zij, bij het opgaan van de maan, op het *IJ*, op de hoogte van het *Tolhuis*, de stad *Amsterdam*, met hare talrijke torens en trotsche gebouwen, als in eene halve maan, zag liggen, en daarvoor eene ontelbare menigte

van grootere en kleinere zeeschepen. Op een' bekoorlijken en natuurlijk aandoenlijken toon, zeide zij, met een' zucht, die de liefde voor hare geboortestad zoo eigenaardig kenteekende; 'och, Mijnheer BLOMMESTEYN, zou 'er het nu vervallen *Staveren* ook eens zoo hebben uitgezien. God beware uw *Amsterdam*, dat het niet eens tot zulk een droevig verval komt!'

Versteld stond FEMKE, toen zij het prachtig huis van BLOMMESTEYN binnentrad, dat in hare oogen meer van een paleis dan van het huis, van een' koopman had. BLOMMESTEYN kuste haar welkom, gelijk ook zijn broeder: en beide verheugden zich, zonder dit aan elkander te openbaren, dat zij een zoo beminnelijk meisje van hunne reis hadden medegebragt. Zelfs de ongemaakte bedremmeldheid, welke FEMKE overviel, omdat zij zich bij eene veel aanzienlijker familie bevond, dan zij zich verbeeld had, zette haar nieuwe bekoorlijkheden bij, terwijl hare eenvoudige, doch juiste aanmerkingen, die zij onder den avondmaaltijd maakte, hare bevalligheid niet verminderden.

BLOMMESTEYN was door deze jeugdige schoonheid zoodanig betooverd, dat hij, nadat zij door zijne zuster MARGOOTJE naar haar slaapvertrek geleid was, zich mede spoedig aan het gezelschap van zijnen broeder HENDRIK onttrok,

daar hij het hoofd te vol had van dat nieuw bekoorlijk voorwerp, dan dat hij over eenige andere zaak spreken of denken kon, en hij het zeer ongeraden vond, om daarover tegen zijn' broeder HENDRIK, die zoovele jaren jonger dan hij was, iets te reppen. Hij begaf zich dan naar zijn slaapvertrek, maar was zeer verre van daar ook de gezochte rust te vinden. Niets zweefde 'er voor zijn' geest dan het bekoorlijke FEMKE, en nu zette hij zich in het hoofd, dat zij het eigenlijk was, die hem door hare hand gelukkig maken zou. Zeker was zij wel vele jaren jonger dan hij, maar hij had de ellendige proeve gehad van een huwelijk met eene vrouw, die met hem meerdere jaren in ouderdom verschildte, dan hij nu met dit bevallig Vriezinnetje. Aan het weduwschap van Juffrouw WESTENDAAL viel niet te denken; de Heer WESTENDAAL was, schoon hij reeds verre over de zestig jaren was, nog zoo frisch en sterk, dat het naar diens dood kwaad wachten was. Hij vermoedde ook, bij dit meisje, hetwelk zoo verrukt was over het huis, waarin hij woonde, en al de pracht, die zij zag, zou hij geheel geen gevaar van aswijzing lopen: en (hier trad hij eens voor den spiegel, zette zich in postuur en streek met zijne hand langs zijn' baard) hij was een frisch welgemaakt manspersoon. De kinderpokken hadden, ja de gladheid van zijn vel wat weggenomen, maar hij had

daardoor in rustigheid gewonnen. Dit was de hoofdsom der overleggingen van BLOMMESTEYN, die hij in zijn ontroerd hart opsloot, hetwelk hij echter eerstdaags bij Doctor BERGVELD wenschte uit te storten.

Geheel anders was het geval van zijn' broeder HENDRIK. Deze wachtte zijne zuster MARGOOTJE, welke FEMKE naar haar slaapvertrek gebragt had, en bij die gelegenheid met haar in gesprek geraakt was, met groot ongeduld af. Naauwelijks was die bij hem teruggekomen, en gaf hij haar te kennen, dat reeds hunne broeder verdwenen was, zeggende: dat hij door de reis wat vermoeid en slaperig was, of hij barstte uit: 'Lieve zuster GRIETJE! hebt gij nu ooit mooier, ooit liever, ooit verstandiger, ooit aardiger meisje gezien, dan FEMKE.'

MARGOOTJE. Wel dat is al veel in een' adem? Ik geloof althans, dat gij 'er nooit of in lang geen gezien hebt, dat u zoo mooi, zoo lief, zoo verstandig, zoo aardig voorkwam. Ik denk toch niet, dat gij 'er zoo plotseling op zijt verliefd geworden.

HENDRIK. Nu verliefd, verliefd... dat ben ik nog nooit geweest... maar zeg mij eens opregt, hebt gij ooit mooier blonde gezien, als FEMKE. Hebt gij ooit zulke slonkerende hemelsch blaauwe oogen gezien: ooit zulk een' schoonen mond met zulke witte tandjes - en dan

die wangen... en dan als zij lacht... als zij spreekt....

MARGOOTJE. Ik moet om u lagchen, HENDRIK! gij zijt waarlijk verliefd, smoorlijk verliefd op FEMKE, en hebt haar nog geen geheel etmaal gekend. Maar wat zal dat nu?

HENDRIK. Wel ik zou, ik moest van haar praten, of mijn hart zou barsten. Hebt gij die aardige lieve verlegenheid wel gezien, toen zij hare voeten in den gang van dit huis en in dit vertrek zette? Hebt gij wel opgemerkt hoe natuurlijk zij'er zich uitredde, en wat zij met eene haar zoo wel staande vrijmoedigheid zeide, en dat in den Vrieschen tongval, die haar zoo regt bevallig afgaat: 'Nu, nu, het is mijn schuld niet.... de vrienden hebben mij meê getroond. Als ik mij hier misdraag, dan brengt ge mij maar morgen avond aan den Lemmerschen beurtman, als 'er geene op *Staveren* vaart, en dan ben ik overmorgen bij grootvader JELLE weder t'huis...' maar ik dacht... in geen zes weken zal grootvader JELLE u weêr zien. - Hoor, MARGOOTJE! gij moet toch alles doen, wat gij kunt, om hier FEMKE haar verblijf zoo plaisierig te maken, dat zij in het geheel niet om grootvader JELLE of om *Staveren* denkt....

MARGOOTJE. Dat zal moeilijk zijn, HENDRIK, want straks zeî ze tegen mij, toen ik haar

vroeg, of het haar hier, in huis en op haar slaapkamer wel beviel....

HENDRIK. Wat zei zij toen?

MARGOOTJE. 'Best, best, heel best, lieve vriendin, maar het is mij wat al te.... zwierig.... en dan.... (toen kwamen 'er tranen in die groote blaauwe oogen, die jij zoo mooi vindt) en dan... duid het mij ten beste, en dan... als ik denk aan mijn' grootvader... hoe bedroefd nu die goede oude man zal wezen, omdat zijn FEMKE hem geen goênachtzoen geeft, dat zeker in geen zeven jaren gebeurd is, ô dan word ik ook zoo bedroefd... ik hoop maar, dat dien goeden ouden man, zoolang als ik hier ben, niets zal overkomen.... Hij is toch al in zijn zevenenzeventigste jaar. -' Zoo, of zoo omtrent praatte zij; dus het zou mij niet ontschieten, dat uwe zes weken tot zes dagen inkrompen, Zoo een zes en zeventiger, HENDRIK, zal u dwars voor den boeg komen..... Wie weet of zij den halven nacht niet om grootvader JELLE ligt te schreijen.

HENDRIK. Ei, ei, MARGOOTJE, en dat zoudt gij dan zoo slecht van haar vinden? Ik in het geheel niet. 't Is juist een blijk, dat zij niet tot die meisjes behoort, die zoo los van hare familie zijn, dat zij 'er zich minder aan laten gelegen liggen, dan aan haar papegaai, kat of schoothondje.

MARGOOTJE. FEMKE heeft een' goeden advo-

kaat in u getroffen, maar laat ik u nog dit mogen zeggen, en daarna wensch ik u een' goeden en gemakkelijken nacht, dat ik voor mij geloof, dat de Heeren mannen dikwijls deerlijk geschoren zijn met vrouwen uit andere provinciën, die zooveel met hunne familiën op hebben, en over vaders, moeders of grootvaders en grootmoeders zoo bijzonder teêrhartig zijn.

HENDRIK, Nu - dat zal hier het geval niet zijn, MARGOOTJE! men kan zoo wel te weinig, als te veel met zijne familie op hebben.

MARGOOTJE. Niet zoo scherp te worden, Heer broeder! nogmaals wensch ik u een' goeden nacht! - Met een schelde zij; eene negerin bragt haren nachtblaker en geleidde haar naar hare kamer. Na weinige oogenblikken vertrok ook HENDRIK naar zijn slaapvertrek, en daar hij de deur van dat voorbijmoest, waar het Staversche meisje sliep, vertoefde hij, in eene verliefde bedwelming voor hetzelfde, met eenen zucht uitboezemende. 'Ach hier! hier rust dan het bevallig meisje dat mij zoo betooverd heeft.'

Onder het ontbijt liepen den volgende dag de gesprekken, zoowel der beide broeders als van zuster MARGOOTJE, wat men des namiddags, (want voormiddags eischte, vooral na eenige dagen afzijns, het kantoor en de beurs de tegenwoordigheid van BLOMMESTEYN en zijnen broeder) zou uitrigten tot genoeg der gast. Even voor dat FEMKE, in haar

eenvoudig en kraak zindelijk nachtgewaad beneden kwam, was men het eens, dat men met haar den Buitenkant zou omwandelen, om haar *Amsterdam* van die zijde in zijne volle heerlijkheid te laten kijken: en dan zou men zien, in welke herberg men best kon gaan rusten, wanneer men merkte, dat FEMKE, die niet aan zulke groote wandelingen in *Staveren* gewoon was, eenigzins moede werd. Onder het ontbijt verhaalde FEMKE met de natuurlijke eenvoudigheid en liefaligheid haar eigen, hoe zij in het eerst, hoewel zij wat vermoeid was, maar niet in slaap had kunnen komen van de vreemdigheid; dat zij evenwel eindelijk in slaap gevallen was, maar gedurig van *Staveren* en van haar lieven grootvader gedroomd had.... Beide de Heeren BLOMMESTEYN wenschten, dat zij dat lieve op iemand anders, dan juist op haren zes en zeventig jarigen grootvader toepaste.

Versteld stond FEMKE over de pracht, die zij zoowel bij het ontbijt, als vervolgens bij den middagmaaltijd bespeurde, en was verlegen over de vriendelijkheden, met welke zij overladen werd van de BLOMMESTEYNSCHE familie, die haar beloofde, dat, wanneer zij drie of vier dagen in de stad hadden doorgebracht, naar het Buiten *Rozenburg* in den *Bovenkerker Polder*, zouden vertrekken, maar dat zij vooraf alles in *Amsterdam* zien moest. 'En vooral' zeide BLOMMESTEYN, 'moeten wij morgen avond naar den

Schouwburg, daar zal, heb ik gezien, het *Eeuwgetijde van den Schouwburg*, een zinnespel van den Dichter DE MARRE gespeeld worden, daar dat gebouw juist honderd jaren gestaan heeft. Ik heb al een loge besteld, maar heb drie dubbeld geld voor de plaatsen moeten geven. Dat treft Juffrouw FEMKE uitmuntend, daar 'er nooit zoo iets op den Schouwburg vertoond is, en het trouwens maar alle honderd jaren eens voorvalt.'

Na den maaltijd ging men dan op weg, en nu beijverden zich beide de broeders, om elk eene zijde van Juffrouw FEMKE te bekleeden, zoodat Juffrouw MARGOOTJE genoodzaakt was alleen 'er bij te loopen, niettegenstaande zij dikwijls voorstelde, dat het veel beter passen zou, dat Juffrouw FEMKE met haar ging. Dit duurde ook maar zoolang, tot dat FEMKE begon te begrijpen, dat het onvoegzaam was, dat Juffrouw MARGOOTJE zoo alleen liep. Stil van verwondering was zij bij het zien van alle de groote gebouwen, en aan den Dam gekomen werd zij bleek van ontzetting, toen zij bij het uitkomen van de Kalverstraat het Stadhuis voor zich zag staan. Bij hare betuiging, dat zij gaarne eens in hetzelfde zijn zou, geleidde haar BLOMMESTEYN oogenblikkelijk binnen hetzelfde, en, om haar een denkbeeld van de grootheid van *Amsterdam* te geven, bezochten zij deszelfs Toren, van waar FEMKE, bijna duizelig

van een zoo ontzettend schouwspel, als daar deze wereldstad oplevert, verklaarde, dat zij bang begon te worden, en zoo klein in zich zelve, als zij zulk eene menigte huizen bij malkander zag en op den Dam nederkeek, waar de menschen en paarden als mieren, leken heen en weêr en door malkaar te wemelen. En toen de klokken boven haar hoofd begonnen te spelen, verzocht zij Juffrouw MARGOOTJE, dat zij nu den toren zouden verlaten, want dat zij zulk een geweld in haar hoofd niet kon velen.

Toen zij weder op den Dam waren gekomen, nadat zij de groote zaal van het Stadhuis hadden op en neêr gewandeld, vervolgden zij hunnen weg langs het Water, en bereikten zoo weldra de Nieuwe Brug. Hier bleef FEMKE eensslags staan, en was niet weinig in haar' schik, toen zij daar den beurtman, die 's avonds te voren van *Staveren* gezeild was, zag aankomen. Zij was volstrekt niet te houden, maar vergat haar gezelschap, toen zij BOUWE SIKKES aan het roer zag staan... en snelde, toen hij aan den steiger geschoten was, naar hem toe, op dat oogenblik geheel *Amsterdam* voor *Staveren* vergetende... 'Hebt gij gisteren, eer gij afvoert,' riep zij hem toe, 'grootvader ook nog gezien?' 'Gezien en gesproken, FEMKE!' zeide BOUWE. 'Hij was sieel frisch en wel, en heeft mij belast, als ik u zag, dat ik u van hem groeten zou, en

zeggen, dat gij vooral spoedig schrijven moest, dat gij wel waart overgekomen.'

Nu keerde FEMKE naar de BLOMMESTEYNSCHE familie terug en bad, dat men het haar niet kwalijk nemen zou, dat zij, op het zien van den Staverschen beurtman, zoo van hun was afgeloopen.... Zij gaven alle drie te kennen, dat zij met zeker genoegen hare groote genegenheid voor haren grootvader gezien hadden, en nu vervolgde FEMKE met nog grooter vermaak de wandeling, bij welke zij bijna voet voor voet stil hield, om toch alle de nieuwe voorwerpen en de groote woeling van het zeevolk te beschouwen. Onder weg ontmoette het gezelschap toevallig Doctor BERGVELD, die hen welkom met hunne terugkomst in *Amsterdam* heette, en middelerwijl met veel aandacht de gast gade sloeg, welke BLOMMESTEYN uit *Staveren* verhaalde medegebragt te hebben. Na eene lange wijl langs den Buitenkant rondgewandeld te hebben, besloot men de stad weder in te gaan, en BLOMMESTEYN had den bijzonderen inval, om hunne rustplaats te nemen in de toen om zijne diergaarde beroemde herberg, in de wandeling, *Blaauw Jan* geheeten; te meer omdat dezelve zoo in de nabijheid was, en zeker Juffrouw FEMKE daar iets zou zien, dat haar nooit te *Staveren* was voorgekomen. FEMKE gevraagd zijnde, of zij 'er iets tegen had, antwoordde zij: 'Ik ben

overal meê te vreden, en waar mij de vrienden brengen, is het mij wel.'

Zij kwamen nu vrij spoedig aan de bewuste herberg, welke van voren geheel geen aanzien had; maar, wanneer men den naauwen ingang door was, vond men een groot vierkant plein, in welks midden een uitgebreid vierkant van stevig traliwerk voorzien gebouw, gezien werd, hetwelk ook van boven met traliwerk gedekt was; zijnde zoowel binnen als buiten 's huis in de rondte gelegenheid, om onder het gebruik van allerlei ververschingen, de vreemde gedierten, zoo groote viervoetige, welke beneden in afzonderlijke hokken waren opgesloten, als gevogelte, van allerlei pluimaadje, dat alleen door het ruime traliwerk, in zijne ontvlugting belemmerd werd, te beschouwen. Zeer uitstekend vermaakte zich FEMKE, terwijl zij, bij het schoon weder buiten zaten, met het gezigt van dieren, welker namen zij naauwelijks gehoord had. Zoowel schepte zij vermaak in de fraaije vogels, daar uit *Oost* en *West* bijeenvergaderd, als in de aardige grimassen en levendige kuren der anders onbevallige apen, van welke zij hare oogen niet kon af houden. Zij had zich, gelijk zich daartoe de gelegenheid dier plaats aanbood, rijkelijk van noten voorzien, en onthaalde daarop eenen vrij kloeken aap, in hare nabuurschap, die telkens zijn' ruigen poot door de traliën stekend, van, haar eene noot ont-

ving, en vervolgens op eene aardige wijze kraakte, pelde, en in de pit een aangename versnapering vond. Toen eindelijk de noten op gebruikt waren, stak FEMKE hem onvoorzigtig hare ledige hand toe, zich gelatende, als of 'er eene noot in was, doch nu greep de bedrogen aap met felheid toe, en klemde met groot geweld hare hand vast, terwijl hij vervaarlijk begon te grijnzen. FEMKE gaf hierop eenen gil, en HENDRIK BLOMMESTEYN oogenblikkelijk met een' stok toegeschoten, gaf den aap een' zoo geduchten slag, dat hij de hand van FEMKE los liet, welke echter reeds eenige teekens en schrabben van dien vergramden boschbewoner droeg. - Zij bedankte HENDRIK zoo ongemeen vriendelijk, omdat hij haar zoo vlug ontzet had, dat BLOMMESTEYN hevig door jaloezij werd aangegrepen, dat aan zijn' broeder en niet aan hem dat geluk te beurt gevallen was, FEMKE nu doot HENDRIK gered zijnde van dien woesten aanval, betoonde zich op eene zeer natuurlijke wijze, die haar zeer bevallig stond regt, dankbaar, en vond 'er niets in, dat hij zich van die gelegenheid bediende, om meer en meer met haar in gesprek te komen. Zij raakte daarin, schoon het over vrij onverschillige zaken liep, zoo diep gewikkeld, dat zij weinig of liever niet meer dacht aan de onzachte behandeling, die hare hand van den vertoornden aap te lijden had gehad. Geheel anders was

III. Deel.

‘Dat komt door uwe lomtheid, broêr HENDRIK! waarom waart gij zoo onvoorzigtig?’ bl. 189.

het geval van den laatsten, die alleen in zich zelve op wraak zat te peinen, en, daar FEMKE met haar' rug naar denzelven toegekeerd, ongelukkig in zijn bereik was, nam hij, op eene zeer behendige wijze, zijnen slag waar, en met een' greep sloeg hij door eene tralie zijnen klaauw in de breede kant, die aan de muts van FEMKE uitstak, en scheurde dezelve voor het grootste gedeelte met één' ruk door de tralie naar zich toe. Zeer ontstelde FEMKE nu op nieuw, en niet minder HENDRIK BLOMMESTEYN, die vergeefsche pogingen aanwendde, om den misdadiger met zijnen stok te bereiken. Op dit zelfde oogenblik verhief onze minnenijde BLOMMESTEYN zijne stem en zeide op een' zeer forschen toon: 'Dat komt door uwe lompeheid, broër HENDRIK! waarom waart gij zoo onvoorzigtig?' 'Och!' zeide FEMKE, 'Mijnheer! neem het uw' broër zoo kwalijk niet. Ik zelf moest voorzigtiger geweest zijn..... 't Spijt mij van de muts wel - en nog meer, dat ik 'er op dit oogenblik zoo misselijk uitzie. Maar ik zal nu wel oppassen, dat het niet weër gebeurt.' 'Kom, kom,' zeide MARGOOTJE, 'laten wij naar huis gaan; geen mensch kent u hier. Als wij te huis komen, zal ik u, uit aardigheid, wel eene muts van mij leenen, dan kunnen wij zien, hoe gij 'er, als eene Amsterdamsche, uit zoudt zien.' BLOMMESTEYN was geheel buiten zijne

luim geraakt, en zag met diep leedwezen, hoe minzaam FEMKE zijnen broeder, niettegenstaande het ongeluk, dat haar was overgekomen, bleef bejegenen.

Elfde hoofdstuk.

BLOMMESTEYN bragt eenen zeer ongemakkelijken en pijnlijken avond voor zich zelve door, toen zij te huis gekomen waren, en aan FEMKE door zijne zuster MARGOOTJE, in plaats van het zoo gehavend Vriesch hoofdsieraad, een Hollandsch kapsel geleend werd, hetwelk haar zoo bevallig stond, dat Juffrouw MARGOOTJE, ondersteund door haren broeder HENDRIK, haar aanraadde, om geheel op zijn Amsterdamsch gekleed, althans morgen het Eeuwgetijde van den Schouwburg bij te wonen. 'En zoo gij het verkiest,' voegde Juffrouw MARGOOTJE 'er bij, 'dan kunt gij al den tijd, dien gij te *Amsterdam* blijft, over mijne kleeding, als over uwe eigene beschikken, daar wij van hetzelfde postuur zijn.'

Schoon BLOMMESTEYN, op eenen vrij gemelijken toon te kennen gaf, dat hij niet kon zien, dat Juffrouw FEMKE die muts zooveel fraaijer stond, als welke door den aap gedeeltelijk vernield was geworden, en dat hij geene

verbeelding had, dat de Hollandsche kleeding over het geheel haar zooveel beter staan zou, dan de Vriesche, zag hij zich zoowel door FEMKE en MARGOOTJE, die dit eene groote aardigheid vonden, als zelfs door zijn' broër HENDRIK, hierin tegengesproken. Den laatsten gaf hij wel, toen de meisjes drok in gesprek geraakt waren, den onheuschen naam van een' verwijfden knaap, die de meisjes naar den mond praatte, maar het kon hem zeer weinig baten, daar hij den last zijner gemelijkheid alleen moest dragen, die zelfs, dat anders nog somtijds het geval is, niet in het geringste de opgeruimde vrolijkheid der overige stoorde, terwijl hij al zijn' troost zoeken moest, met, in zich zelven mokkende, de eene pijp tabak vóór de andere ná te stoppen en uit te rooken; terwijl hij, toen hij zijne gramschap allengs in zich zelve verkroppen moest, begon te begrijpen, hoe hij waarschijnlijk, door dit zijn stuursch en grimmig gedrag, en door zijne grimmige uitslagen tegen zijnen broeder HENDRIK, niet weinig in het goed gevoelen, hetwelk hij hoopte, dat Juffrouw FEMKE van hem zou hebben opgevat, gedaald kon wezen.

Nadat de volgende voormiddag door MARGOOTJE en FEMKE gedeeltelijk gesleten was, met de laatste als eene Amsterdamsche jonge Juffrouw van den eersten zwier op te tooijen, en verder in eene wandeling naar en door het Oude Mannenhuis, langs de onderscheidene bo-

gen te doen, waarbij hen HENDRIK vergezelde, kwam al spoedig de namiddag, waarop zij bepaald hadden om de viering van het *eerste Eeuwgetijde van den Amsterdamschen Schouwburg* bij te wonen. Onder den maaltijd zeide BLOMMESTEYN, 'dat hij maar lootjes voor drie plaatsen, voor de twee Juffrouwen en zich zelve, maar niet voor zijn' broeder HENDRIK, genomen had.' Hierover beklagden zich MARGOOTJE en FEMKE eenstemmig, ja de laatste ging zoo verre, dat zij verklaarde, hoe graag zij ook naar den Schouwburg zou gaan, gaarne haar plaats aan den Heer HENDRIK, die 'er toch meer, dan zij aan hebben zou, wilde afstaan. 'Dat is geheel niet noodig,' voerde BLOMMESTEYN haar toe. 'Het stuk zal zeker nog dikwijls gespeeld worden, en het heeft zooveel haast niet, dat hij het juist voor de eerste maal zou zien; hij kan zijn' avond met meer nut op het kantoor doorbrengen, daar hij den voormiddag gedeeltelijk met kuijeren reeds verslenterd heeft.'

'Hartelijk, hartelijk dankbaar, lieve Juffrouw FEMKE, voor uw aanbod,' antwoordde HENDRIK. 'Het is geheel niet noodig; omdat ik gemerkt had, dat mijn broeder zich maar drie lootjes aangeschaft had, heb ik heden morgen de voorzigtigheid gebruikt, om mijzelven van een lootje in dezelfde loge te voorzien, dat mij, na zeer veel moeite gelukte, door met een Heer van mijne kennis, te ruilen, wien het onverschillig

was, of hij in die of in eene andere loge plaats had.'

Schoon hierop geen enkel woord gesproken werd, zag BLOMMESTEYN, die door dezen voorzigtigen maatregel van zijnen broeder HENDRIK geheel uit de lijken geslagen was, hoe MARGOOTJE en FEMKE door meesmuilen, hetwelk in lagchen dreigde uit te barsten, haar beider vreugde over deze zegepraal, van HENDRIK aan den dag legden.

Een half uur voor de aankondiging van de opening des tooneels, reden, zij nu met hun viere in eene koets naar den Schouwburg. Dit was de eerstemaal, dat dit Eeuwgetijde openbaar stond gespeeld te worden, daar Regenten van den Schouwburg eenige dagen vroeger voor een uitgelezen gezelschap, bestaande uit de Leden der Stedelijke Regering, de Regenten en Regentessen van het Wees en Oude Mannenhuis, de Poëten van den Schouwburg en verdere aanzienlijke personen, op eene plegtlatige wijze deszelfs honderdjarig bestaan gevierd, hadden.

Nadat nu een' geruimen tijd, met reikhalzend verlangen, BLOMMESTEYN in de loge met zijn gezelschap had gezeten, en zijn broeder aan Juffrouw FEMKE de uitlegging gedaan had van De sieraden van het gebouw des Schouwburgs, en bijzonder van het groot Gordijn, en de beteekenis van het zinrijk bijschrift:

De Bijen storten hier het eêlste, dat zij lezen,
Om d' ouden stok te voên en de ouderlooze weezen,

ging hetzelfde naat omhoog - en de meeste der aanschouwers, maar bovenal Juffrouw FEMKE, die nimmer zoodanig een schouwspel had bijgewoond, schrikten, daar zij eensklaps het geheel tooneel eene groote brandende grot zagen vertoonen, niets anders voorstellende dan de Hel, naar de denkbeelden der oude Dichters afgebeeld. Men zag behalve een' verschrikkelijken grooten groenen Draak en Slang, die aan de eene zijde schenen te kronkelen, en vuur en vlammen uit te blazen, *Prometheus*, wiens lever door een Gier werd verslonden; *Sisyphus* aan het terughouden van den nedervallenden steenklomp; *Ixion* op het rad gewenteld wordende, en *Tantalus* mer de hem eeuwig ontglippende vrucht rekkende; en in denzelfden vloed den helschen veerman *Charon*, terwijl het overal van uitslaande en flikkerende vuurvlammen zoodanig schitterde, dat het geheel tooneel in ligter laaijen brand scheen te staan.

FEMKE wendde niet alleen hare oogen van dit schouwspel, maar kneep werkelijk uit schrik de handen van MARGOOTJE en HENDRIK.... en vroeg bevende: 'hoe zij zoo gerust konden blijven zitten...' en beide hadden veel moeite, om haar te beduiden, dat dit louter eene kunstvertooning zonder gevaar was - tot dat wel-

dra zich op het tooneel de zinnebeeldige personen de *Nijd*, *Tweedragt*, *Bedrog*, *Laster* en *Onwetendheid*, lieten zien en hooren. 'Hemell!' zeide Juffrouw FEMKE, 'wat zijn dat voor figuren?' Nu deed haar BLOMMESTEYN, welke zich van een boekje voorzien had, met weinige woorden den *Nijd* kennen aan zijn roetkleurig kleed met slangen, de slangenparaik, en het menschenhart, dat hij in zijne hand hield; de *Tweedragt* aan het zwarte kleed, waarin zij gedost was, voorzien van vuurvlammen en poken, met eene zwarte toorts in de hand; het *Bedrog* aan het blaauw kleed met muizevallen en vischhoeken; de *Onwetendheid* aan de vleermuizen en distels, op haar zwart gewaad geborduurd, en den krans van slaapbollen op haar hoofd en den *Laster* aan zijn kleed met vischhoeken, vuurvlammen en gespleten tongen. - Inmiddels waren deze zinnebeeldige personen met elkander in een kort gesprek geraakt, ten doel hebbende, om de genoegens van dit *Eeuwgetij des Schouwburgs* te storen. Op de woorden van de *Tweedragt*

Gij, Hel! verdwijn uit ons gezigt.

welke zij van een' stamp met haren voet deed vergezeld gaan, begon het van alle zijden te bliksemen en te donderen - en Juffrouw FEMKE vroeg doodelijk benaauwd aan BLOMME-

STEYN, die haar tegen houden moest, om niet uit de bank en de loge te vlugten, of dat nu ook kunst was? En hij dit met ja beantwoord hebbende, zeide zij: 'Nu ik wil dat genoeg wel aan de Amsterdammers overlaten... en ik wenschte, dat ik twintig uren van hier was.' 'Bedaar Juffrouw FEMKE,' zeide BLOMMESTEYN. 'Het begint al minder te bliksemen en te donderen. - Zie eens op het Tooneel' en nu vertoonde zich een gedeelte van het Bosch, zoo overkünstig door LAIRESSE geschilderd en in het verschiet eenige bergen.' 'Dat is fraai,' zeide Juffrouw FEMKE.' 'Dat stelt nu,' zeide BLOMMESTEYN, in zijn boekje ziende, 'een boschaadje voor, in de nabijheid van den berg *Parnas*.' De vorige afschuwelijk toegetakelde personen stonden nog in dit boschaadje, en zetten op eene vrij gemeenzame wijze, althans voor personen uit de denkbeeldige wereld, hun gesprek door, komende inmiddels *Momus* in een rood kleed met boeken beschilderd, en eene roede in de hand voor den dag springen, houdende met *Laster* en BEDROG dit vrij zonderling gesprek, nadat die door *Tweedragt*, *Onwetendheid* en *Nijd* verlaten waren.

Momus.

Hoe!

Laster.

Welkom!

Momus.

Wel wie heeft: zijn leven
 Den Laster zien een welkomst geven?
 Maar hoe! wat toelig voert u hier?
 Bedrog en Laster! daar geen dier,
 Geen mensch is, en in 't dichtst der boomen
 Gij hebt een schoon verblijf genomen,
 Of doet gij boete?

Bedrog.

Staak uw spot

Laster.

Wat jaagt u hier, waanwijze Zot?
 Zoekt gij op boom en kruid te smaalen?

Momus.

Zoo haastig niet. Ik zal 't verhalen,
 Ik kom van Pindus, daar het al
 In roer is, om, met vreugdgeschal,
 Des Schouwburgs Eeuwfeest in te wijden.
 Ik week op dat gezicht ter zijden,
 En zag Thalië en Melpomeen,
 Met Poëzye, herwaarts treen.
 Ik ij! vooruit, om stil te ontdekken
 Waarheen haar wandeling zal strekken
 En wat haar raad houd: ik zoek stof
 Voor mijn belang: maar gij, wat of
 U herwaarts drijft?

Bedrog.

'k Zal 't u doen hooren,
 Wij zoeken deze vreugd te stooren;
 En in 't gevolg der Deugd te treên.

Momus *lagchende*.

Wat dwaas begrijp! wat spoorloosheên,
 Wie zou dat van Bedrog verwachten?

Bedrog.

Uw laakzucht moog' dat vrij verachten...
 Maar hoor. 't Kleed van Gediensstigheid
 Heeft mij weleer tot haar geleid:
 'k Zal door verrassing haar bedriegen,
 Haar oordeel zien in slaap te wiegen,
 Zijn rok ontrooven; en met hem...
Hij wijst op Laster.

Momus.

Weg! weg! dus raakt gij in de klem:
 Gij zult door hem geen vruchten plukken

Laster.

Wel, wijsneus! hoe zal 't dan gelukken?

Momus.

Hoor, zoo gij 't niet wilt zien verbrod
 Waar u hoog noodig

Laster en Bedrog.

Wat?

Momus.

Een slot

Bedrog.

Een slot?

Laster.

Hij schimpt, dat hoofd der Guiten!
Waartoe?

Momus.

Om u den mond te sluiten,
Of gij verijdt deze zaak

Laster.

o Schuim der Boeven!

Bedrog.

Zwijgt: men staak
Dit tijdverspillen; laat ons hooren,
Of gij dit feest wilt helpen stooren?

Momus.

Indien... Zagt! 'k Zie de Poëzy
Met haar gevolg. Nu, reppen wij;
Vermom u, wil geen tijd vermallen

Bedrog.

Gij zult met ons. -

Momus.

Ja naar 't zal vallen^(*).

(*) Uit dit klein gedeelte van dit Zinnespel, door de MARRE, dat waarlijk volkomen den zwakken geest van dien tijd op alle plaatfen ademt, kan men over den smaak van het Amsterdamsch Publiek, dat toen den Schouwburg bezocht, oordeelen, daar hetzelfde met grooten toeloop *zestien malen* achter elkander is ten tooneel gevoerd. Waarschijnlijk zal de groote tooneel-toestel ook veel volk gelokt hebben: schoon de walgelijke tooi der zwaar gehoepelrokke heele en halve godinnen, thans nog in platen van dien tijd uitgaande, eene walging verwekt, die het bijna ongeloofelijk maakt, hoe toen zich iemand van eenigen smaak met al dat wanslaltige smaak- en geesteloze, heeft kunnen vereenigen. En dezelfde DE MARRE was toch de Dichter van *Jacoba van Beyeren*; een stuk, waarin zooveel schoons en krachtigs gevonden wordt.

En hier verschool zich *Momus* daar *Bedrog* en *Laster* aftraden. Over dit alles schaterde niet alleen het gemeene volk van lagchen, maar ook BLOMMESTEYN kon niet nalaten aan Juffrouw FEMKE te vragen, of zij dien *Momus* voor geen' snaak hield? Welke dit vrij angstig met ja beantwoordde, gedurig in vreeze, dat de Hel met dien donder en bliksem zou terugkeeren; maar hiervoor was geene zwaarigheid. *Melpomene*, in een zwart fluweel kleed, zwaar gehoepelrokt en stijf gekeurslijfd, met eenen gouden sluijer, van pook en kroon voorzien, verscheen met *Poëzy*, in een hemelsch blaauw kleed met zilveren starren en een' lauwerkrans op het hoofd, benevens de *Schilderkunst* in een zeer veel verwig kleed, van palet en penseelen voorzien, en *Thalia* in een zwierig gewaad met een schalmei en momaangezigt in de hand.

Zij raakten hierop met *Momus*, nadat zij even afgesproken hadden, om aan *Febus* vrijheid te verzoeken, om het feest van den Schouwburg te vieren, in een gesprek, in hetwelk *Momus*, *Melpomene* voor een *fijne zuster*, en *Thalia* voor eene *ligtekooi*, tusschen beide uitscheldt, waarbij hij haar den togt naar *Apollo* afraadt, doch waarom zij niet schijnen te geven, althans *Melpomene* en *Thalia* vertrekken, naar *Apollo* en *Momus* roept *Melpomene* na:

Ja loop...

En vervolgt dus tegen de Poëzij:

Gy weet uw pligt? 't zal blijken,
o Patrones van 't Rederijken!
Als gy, om uw bedrijf, in 't kort
In 't Dolhuis opgesloten word.
Vertrouwt op ons! wel ja, uw Dichten,
Die prullen zullen veel verrichten
By 't Godendom; 'k wed dat ge eerlang,
Gelijk Amphion, door uw zang,
Ook zelf de steenen zult bewegen,
Maar zo, om u de huid te veggen.

Doch hierop boezemt de Poëzij, daar hij vertrokken was, uit:

o Groote Apollo! duldt uw magt dit onbescheid?
Toon dat gy onze zaak, ondanks den haat, bepleit;
Verhoor ons; en indien mijn poging is regtvaardig,
Voer, voer ons in uw Hof, en toon ons uwer waardig.

Naauwelijks waren deze woorden gesproken, of het Zonnehof, welks ingang door eene wolk gesloten was, daagde op - en de Morgenstond, het Jaar en de Vier uren van den Dag kwamen te voorschijn, die, gelijk ook de vier Getijden van het jaar, een lied zongen, waarop onder een' dans van Vrouwen de wolk naar boven rees, van achter welke *Apollo* ten voorschijn kwam met de Hoofdstoffen. *Apollo* voorkwam nu de Poëzij in hare bede, maar wenschte de beslissing van den Hemelraad. Dit had ten gevolge, dat *Iris* op eenen regenboog nederdaalde, waarop *Apollo* vraagt:

Hoe, wat wil *Iris*?

Deze vraag beantwoordt *Iris* met deze weinige regels:

Heilzaam licht!
 Waaraan de werelt is verplicht.
 Hoor Juno's raad, van haar Bodinne,
 Vereer de Goôn met spel en zang,
 Dus treden zy in uw belang,
 Dat eerbied dus de harten winne.

Nu gingen de Morgen en het Jaar aan het zingen, en de Hoofdstoffen aan het dansen van een Ballet, waarna *Mercurius* met den Hemelraad op het Tooneel verschijnt. BLOMMESTEYN had zeer veel genoeg in het nederdalen van *Iris* op een' regenboog; en hij vond, dat Juffrouw

VAN THIL de rol, bestaande uit deze, kleine regeltjes, uitmuntend gespeeld had. - Nu deed *Apollo*, die door den beroemden Tooneelspeler PUNT vertoond werd, eene deftige aanspraak aan de vier Hemelraden, eindigende met deze woorden:

Dies, zoo 't niet strijden zal met onze hemelwet,
Zoo eisch ik, uit den naam des Schouwburgs en 't Gezantschap,
Hier tegenwoordig, my zoo na in bloedverwantschap,

(Dit waren Poëzij en Schilderkunst)

Dat deze dag tot eer der Schouwburg en der Kunst,
Gevierd werde, en deez' Raad dien toelicht met zijn gunst.
Gy Goden, spreekt, indien deez' bede u mogt mishagen.

De Hemelraad stemde hier in toe, mits dat de persoon, *Toeziht* genaamd, gehoord werd. - Deze liet *Apollo* dagvaarden door *Mercurias*, waarop *Apollo* op eene onbegrijpelijk krachtige stem zeide:

Dus leer de Sterveling zijn pligt,
Gy, wolken! drijft uit ons gezigt.

Oogenblikkelijk verdween het Zonnehof, en het Tooneel vertoonde allengs een aangename plaats, vol stijve geschoren hagen, met geslingerde kolommen, waar op hooge stapels bloemen en vruchten; watervallen en fonteinen; en waar boven *Venus* en *Cupido* verbeeld werden,

houdende *Venus* in hare band een hart, waaruit een stroom waters sprong; en in 't verschiet den berg *Parnas*, waarop zes Zanggodinnen in eene zittende gestalte, en voor denzelfen de drie anderen, namelijk *Melpomene*, *Thalia* en *Calliope*, waarbij nog een persoon, *Oefening* geheeten, in een groen kleed, waarop een klood en een driehoek, eenige zandloopers, penen en boeken gehecht waren, hebbende een haan en een boek in de hand, en eene vuurvlam boven 't hoofd. Nu volgde 'er een zang, tusschen *Melpomene* en *Oefening*, door een Koorzang van alle de Godinnen vervangen, die door een' Dans van *Thalia*, *Calliope*, de Dicht- en Schilderkunst, besloten werd.

'Daar komt,' zeide BLOMMESTEYN, 'waarachtig *Mercurius* over den *Parnas* weêr aanvliegen, wat of die nu zal te zeggen hebben?' Hij verhaalde, dat de *Deugd* hare klagten tegen den Schouwburg wenscht in te brengen, waar tegen *Apollo* niets had, maar zich op den berg nederzette. De raad, aldus gespannen zijnde, kwam de *Deugd* van *Matigheid*, *Eer*, *Eenvoudigheid* en *Laster*, in het kleed van *Oordeel*, en BEDROG, als *Gedienstigheid*, vergezeld, van de eene zijde op, en van de andere zijde de *Schouwburg*, voorgesteld door een' man in een. Romeinsch kleed, met een pook, kroon, scepter, momaangezigt en wereldklood versierd, en een' spiegel in de hand houdende, deze was de

uitstekende Tooneelspeler DUIM, zoo beroemd wegens zijne eenvoudige, natuurlijke en gematigde voordragt, als PUNT om zijnen zwierigèn trant bij het spelen van hartstogtelijke rollen. Deze werd gevolgd door *IJver*, *Leerzaamheid* en *Vermaak*. En nu ving de *Deugd* haar beklag aan, en werd daarin door den *Laster*, als *Oordeel* vermomd, ondersteund; waartegen zich de *Schouwburg* verzet, met kracht van reden, waarop eene wederspraak volgt, eene soort van dichterlijk pleidooi; waaronder BLOMMESTEYN begon te geeuwen, en, ondanks die rollen zeer wel gespeeld werden, 'er een aanmerkelijk gedruisch ontstond. *Bedrog* gaf de *Deugd* hoop op zegepraal, toen *Toeziht* op het Tooneel kwam. Deze was eene vrouw, in het purper gekleed, hebbende in haar hand een passer en een liniaal, en op haar kleed een roer van een schip, het dubbeld hoofd van *Janus*, een zeef en verscheide oogen, afgebeeld. Zij trok *Momus* met geweld op het Tooneel, die het kleed van *Bestraffing* had aangetrokken - en zeide, na *Momus* list door weinige woorden ontdekt te hebben, op 't zien van *Schouwburg*:

Hoe!

Gerechte Goôn. Ach waar besluit gy toe?

Ben ik verdacht, dat gy niet poogt door my te ontdekken,
Of zich de Schouwburg...

naar *Laster* en *Bedrog* toetredende

Hoe, wat zie ik hier?

en hierop zeide *Momus* zeer zouteloos:

Twee Gekken.

Dit had ten gevolg, dat *Toezigt* zeer handig de kleederen van *Laster* en *Bedrog* uitschudde, die zich nu in hunne oude gedaante vertoonden, en op het bevel van *Apollo* weldra verzonken. - Hierop volgde een klein krabbelvuijstje tusschen *Apollo* en *Momus*, en daarop de uitspraak van *Apollo*, in deze regels vervat:

Wy hebben uwe klagt voorzigtig overwogen,
 o Deugd! uw zorg en vlijt, blinkt heerlijk in onze oogen,
 Maar, zie hoe *Laster* door *Bedrog* u heeft verblindt,
 En dat men de *Ondeugd* zelfs by uwe *Dienaars* vindt.
 En zouden wy die vlek u wijten en bestraffen:
 o Neen! de boosheid zal zijn eigen ramp verschaffen.
 't Is 't einde en oogmerk van de werkers, 't welk ontdekt,
 Of hun bedrijf tot eer of tot verachting strekt.
 Uw wet is om het volk tot deugden aan te spooren,
 Dit is uw pligt: wee hen, die naar uw raad niet hooren.
 De *Schouwburg* heeft met u hetzelfde doel, alleen
 Verschilt hy in de wijze en in de omstandigheên:
 Gy zoekt door ernst, en hy al spelend dat te treffen,
 De vloek legt op die geen, die niet het end beseffen,
 Die in uw Tempels stof voor zijnen wellust vindt,
 En die het *Schouwtooneel* uit dartelheid bemint.
 Gy toont de nietigheid van 's waerelds ijdelheden,
 Hy 't schandlijk einde van onstichtelijke zeden.

Gy toont de wet en wil van dezen Hemelraad;
 Hy de ondeugd van het Hof en van den Burgerstaat:
 En onder 't ijvren voor 't verbeteren der spraake,
 Strekt hy der Armen nut, en 't menschdom tot een baake.
 De dwaaze Sterveling, die 't aardsch vermaak begeert,
 Wordt door die vond beschaaft en spelende geleert.
 De tochten, die den band der reden stout ontspringen,
 Vergaan niet eer, dan met den dood der waereldlingen.
 Smeedt beide kluisters voor der dristen spoorloosheên,
 Ontdekt haar dwaasheid; wilt die zuivren door uw reên,
 Blijft beide in uwen plicht; uw ijver bloeije in Liefde.
 Wy dulden de ijdelheid, hoeveelmaal zy ons griede,
 Dat beider ijver dan uit alles voordeel trekk',
 En alles aan den mensch tot nut en leering strekk'.

Zeër verheugd was BLOMMESTEYN, dat deze uitspraak ten einde was, vooral daar die door nieuwe Tooneelkunsten vervangen werd: dalende *Minerva* in eene wolk neder, en verschijnende de *Goede Uitkomst* en *Vriendschap*, en nadat deze te zamen dansten, volgde 'er eene zeer korte aanspraak:

Ik daal, o Heerscher van de zon!
 Op uwen Helicon.
 Ik wil met mijn Olijf, als gy met uw Lauwrieren,
 Deez' dag, en Deugd en Schouwburg sieren.

Tegen den Schouwburg:

Ontvang deez' eerkroon in mijn gunst,
 o Kweeker van de kunst.
 Volhard op uw Tooneel de deugd en eer te zingen.

Tegen de Deugd!

En gy, o Licht der Stervelingen!
 Ontvang voor uwe zorg deez' krans.
 Sier 't Eeuwseest met uw glans.

Tegen Deugd en Schouwburg:

Verdubbelt beide uw vlijt, daar wy u dus verplichten,
 Om 't volk te leeren en te stichten.

En hierna rees *Minerva* met de vier Hemelraden in de wolk naar boven. Onder gezang, dansten nu vier weeskinderen, en vervolgens een oude man en vrouw. Nadat *Apollo* met de Zanggodinnen den berg verlaten had, daalde *de Eeuw* in eene wolk op den top van denzelfen neder - en nadat *Apollo*, *Deugd* en *Schouwburg* vertrokken waren, en de overige personadien een Ballet gedanst hadden, kwam de *Faam* tot besluit over *Parnas* vliegen en het Eeuwfeest met trompetgeschal verbreiden.

Nadat het gordijn nu gevallen was, beijverden zich BLOMMESTEYN en zijn broeder HENDRIK, om aan Juffrouw FEMKE allerhande ververschingen aan te bieden, terwijl het beiden in het oog viel, hoe, uit alle hoeken, het oog op Juffrouw FEMKE, als eene blinkende schoonheid, gevestigd was. - Het Gordijn weder opgehaald zijnde, werd het Treurspel *Caesar en Cato*, door LANGENDYK en ANGELKOT, gegeven; maar dit behaagde in geenen deele aan de groote me-

nigte, en ook niet aan BLOMMESTEYN, noch aan zijn gezelschap in de Loge, en, schoon Juffrouw FEMKE eerst pogingen deed, om de juiste bedoeling te bevatten, gaf zij dit onmiddellijk op; en zich aan een fluisterend gesprek met Juffrouw MARGOOTJE en HENDRIK. over.

Twaalfde hoofdstuk.

Schoon BLOMMESTEYN duidelijk bespeurde, dat zijn broeder HENDRIK een groot behagen vond in Juffrouw FEMKE, ontdekte hij niet, het zij omdat hij geen schrander waarnemer was, het zij dat hem eene zekere mate van: eigenliefde verblindde, dat Juffrouw FEMKE eenige bijzondere genegenheid koesterde voor zijnen broeder HENDRIK, of althans meerdere overhelling van genegenheid tot dezen dan tot hem gevoelde; zelfs was, staande het verblijf in den Schouwburg, hem voorgekomen, dat Juffrouw FEMKE uitmuntend vriendelijk tegen hem geweest was; schoon deze vriendelijkheid eigenlijk toe te schrijven was aan de natuurlijke hupschheid van FEMKE, jegens den man, die zulk een gul gastheer was, daar zij zelfs zich niet kon verbeelden, dat iemand, als de Heer BLOMMESTEYN, die met haar al vrij wat in jaren verschilde, het in den geest zou kunnen opkomen, om op haar het oog te slaan. Het was uit dien hoofde ook, dat

hare onergdenkendheid testen hem minder op hare hoede was, dan tegen HENDRIK zelf, die met haar in jaren gelijk stond. Zoo liet zij zich dien avond, toen zij uit den Schouwburg te huis gekomen waren, de gulhartige betuiging ontvallen: 'o Mijnheer BLOMMESTEYN! wat zijt gij een lief - wat zijt gij een best heer? - Ik weet waarlijk niet, waarmede ik zooveel vriendelijkheid vergelden zal....' 't Heeft ook wat te beduiden,' liet zich BLOMMESTEYN hooren, 'zulk eene beuzeling.... en het zou u aan middelen, om dit te vergelden ontbreken; een vriendelijk bedankje is meer dan genoeg'

In 't kort, BLOMMESTEYN besloot, den volgenden dag eene ernstige poging aan te wenden, om te ontdekken, hoe FEMKE ten zijnen aanzien gezind was. Hij achtte daartoe de beste gelegenheid te wezen, als hij zijn' broeder had uitgezonden, om eenige zaken, het kantoor betreffende, te verrigten, terwijl zijne zuster aan haar toilet bezig was, en FEMKE nog eenige oogenblikken aan het ontbijt vertoefde.

Met haar dus geheel alleen zijnde, rees hij op, en zette zich op den stoel, dien MARGOOTJE verlaten had, aan hare zijde neder, en begon op deze wijze: 'Juffrouw FEMKE! ik ben blij, dat wij eens een oogenblikje alleen zijn: daar ik hoop, dat ik voor u geen vervelend gezelschap ben?'

FEMKE. Het tegendeel is waar, Mijnheer

BLOMMESTEYN! Gij overlaadt mij met zoovele vriendelikheden van allerlei aard, dat ik zeer dikwijls verlegen ben, en zelfs deze vraag mij dat op nieuw maakt, [Hier bloosde zij, en zelfs die verhooging van kleur maakte, zoo mogelijk, haar gelaat nog bevalliger.]

BLOMMESTEYN. 't Is mij zeer aangenaam, dat gij zoo wel te vreden zijt, over de kleine vriendelikheden, die ik u in staat ben te bewijzen, en ik hoop, dat mijn broeder en zuster ook het hunne toebrengen, om u het verblijf, ten mijnen huize, eenigins aangenaam....

FEMKE. Eenigzins aangenaam, [hem in de rede vallende,] wel Mijnheer BLOMMESTEYN! ik weet niet, hoe 'er menschen op de wereld zouden kunnen gevonden worden, die meer zouden kunnen doen, om mij den korten tijd, dien ik hier nog geweest ben, genoeg te geven. Gij hebt de goedheid mij, ik moet het maar noemen, zoo als het heet, in uw huis, zoo als geen Grietman 'er in *Vriesland* een heeft, te logeren, en te onthalen op eene wijze, dat ieder maaltijd wel eene kleine bruiloft gelijkt. Uwe zuster bewijst mij alle mogelijke vriendelikheden, en heeft nog zooveel in het hoofd, dat, als dit alles nog moest worden uitgevoerd, ik in plaats van nog tien of elf dagen hier te blijven, die wel in zoovele weken mogt veranderen. En waarlijk, ik ben dikwijls in vrees, dat uw broër somtijds zijne zaken verzuimt, omdat hij gedurig met uwe zus-

ter en mij, zelfs voormiddags, als hij op het kantoor wezen moest, meêgaat.

BLOMMESTEYN. (*met veel bedenkelijkheid.*) Ja Dat.... dat mogt hij ook wel laten.

FEMKE. Maar gij moet hem daar over niet hard vallen. Hij doet het om best wil, Mijnheer!

BLOMMESTEYN. Dat zullen wij voor een oogenblik, daarlaten; maar.... maar.....
[hier hoestte-hij] ik had..... ik had..... u eene vraag te doen, Juffrouw FEMKE!

FEMKE. Vraag, wat gij verkiest, Mijnheer! en ik zal 'er u op antwoorden, indien ik daartoe in staat ben.

BLOMMESTEYN. Zeg mij dan, Juffrouw FEMKE! hoe bevalt u de stad *Amsterdam*?

FEMKE. Heel wel, Mijnheer! heel wel!

BLOMMESTEYN. Zoudt gij 'er dan wel in willen wonen?

FEMKE. Dat weet ik niet, ik ben 'er nog maar zoo kort geweest.

BLOMMESTEYN. Indien zich, bij voorbeeld, eens iemand bij u opdeed, die door uwe schoonheid.....

FEMKE, o, Ik merk het al. Ik merk het zoo duidelijk....

BLOMMESTEYN. Ik bid u, gij merkt het al, wat merkt gij?...

FEMKE. (*voor zich neêrziende en rood wordende.*) Neen! ik.... ik dacht niet....

BLOMMESTEYN. Wat dacht gij niet, lieve FEMKE?

FEMKE. Ik dacht niet, dat uw broêr HENDRIK zoo dwaas geweest was, dat hij u iets gezeid had van die malle praatjes, daar hij mij dagelijks en alle oogenblikken, als wij maar efsentjes alleen zijn, meê aan boord komt.

BLOMMESTEYN. Neen! daar weet ik niemendal van. Zeg mij, wat heeft die malle kantoorjongen met u gesproken?

FEMKE. o Noem uw' broêr, al houdt gij u wat boos op hem, zoo niet. Hij is wel een heel vriendelijk jong Heer; maar hij valt mij maar wat al te veel lastig, dat heb ik tegen hem.

BLOMMESTEYN. Waar valt hij u dan lastig meê?

FEMKE. Gij zoudt dat niet weten, daar gij mij straks met heele grpote letters spelde, dat gij, hoe boos gij u nu houdt, juist voornemens waart, om te spreken over dat, waarmee hij mij zoo lastig valt.

BLOMMESTEYN. Ik begrijp u niet, of zoo ik, gelijk ik vrees, u begrijp, dan kan ik u zeggen, dat ik geheel geene kommissie van mijn broêr HENDRIK bij u heb, Mejuffrouw! neen!.... neen!.... ik kwam hier, ik wilde u over mij zelven, spreken.

FEMKE. *(hare oogen van verwondering wijd openende, en hare handen achteruit trekkende, als iemand, die een padde of hagedis heeft aangeraakt.)* Over u zelven... hoe, Mijnheer!

BLOMMESTEYN. Ja, lieve jonge Juffrouw! ja over mij zelven, verwonder u daarover zoo niet.... Ik ben nog maar even in de dertig jaren: ik ben frisch van lijf en leden: ik heb even goede zoo geen betere oogen in mijn hoofd dan een lafbek van zeventien of achttien jaren, zoo als mijn broêr HENDRIK.... Ja! ja! het moet 'er dan maar uit... lieve Juffrouw! lieve FEMKE! (*en hier vatte hij hare hand*) ik heb mijn oog op u laten vallen.

FEMKE, (*hare hand met groote snelheid terugtrekkende*) Gij op mij? gij op mij? Loop, Mijnheer BLOMMESTEYN, dat lijkt nietmetal.... maar ik begrijp u wel. Gij wilt mij polsen, voor uw' broêr HENDRIK, of ik wel vrij ben... Uw broêr HENDRIK...

BLOMMESTEYN. Zwijg (*met klimmende drift*) zwijg, bid ik u, van dien jongen. Ik betuig u, dat ik waarachtig voor hem geen boodschap hoegenaamd heb, maar dat ik alleen, alleen voor mij zelven spreek - en dat ik het mijn hoogst geluk achten zou, indien gij besluiten kondt, om mijn aanzoek niet te verwerpen....

FEMKE. Uw aanzoek, Mijnheer!

BLOMMESTEYN. Mijn aanzoek, om die lieve hand, die gij daar zoo driftig hebt teruggetrokken, van u eens als bruid te ontvangen.

FEMKE. Wel mijn lieve Mijnheer BLOMME-

STEYN, steek toch den gek niet met een meisje - gij zoudt wel mijn vader kunnen zijn, en... foei! foei! Gij zoudt mij wel bedroefd kunnen maken. Neen! 't is niet mooi van u gedaan, dat moet ik zeggen. Ronduit! Mijnheer! zulk gekschere is erger dan al het plagen, dat uw broêr mij doet; dat lijkt dan nog, of hij het zoo wat ernstig meent... en hij is jong zoo als ik...

BLOMMESTEYN. En waar ziet gij mij dan voor aan?

FEMKE. Word op mij niet boos, Mijnheer BLOMMESTEYN, ik zie u aan voor een heel goed Heer, voor een' rijk Heer, voor een' weduwenaar, die...

BLOMMESTEYN. Die nog heel wel eene vrouw, als was zij zelfs twintig jaren jonger als ik, gelukkig zou kunnen maken..... misschien.... neen hemelvast, zeker veel beter, dan een jonge wulp, zoo als mijn broêr HENDRIK, die maar even uit den dop komt kijken.... die, als ik het zeggen mag, die vlasbaard, die nog wel, als hij geschoren wordt, een paar vieren... maar laat ik zwijgen. Ik wil althans hopen, Juffrouw FEMKE, dat het niet in u op zal komen, om een' man als mij achter hem te stellen, en de voorkeus te geven aan een' knaap, die over een jaar of drie nog als kapitein van de jongens, die op de Amsterdamsche kermis, hier op de Beurs, de menschen hooren en zien doen vergaan, optrok...

FEMKE. Gij maakt mij dan verschrikkelijk verlegen, Mijnheer!

BLOMMESTEYN. Ik wil toch hopen, dat gij mijn voorstel in eenige aanmerking nemen zult.... Ik verzeker u, lieve Juffrouw! dat gij met mij een leventje als een engel hebben zult... Gij zult op uw wenken gediend worden. Ik heb nu vier meiden en twee knechts, maar hebt gij daaraan niet genoeg... dan nemen wij 'er nog twee bij, of zooveel gij verkiest. Het zal voor u een Hemeltje op aarde zijn. Gij zult nooit een naald in uwe hand behoeven te nemen. Ik heb zeker hier een vrij goed huis, Juffrouw FEMKE, maar wij zullen morgen eens naar mijn Buiten *Rozenburg* rijden, en daar zal het u ook wel, zeer wel bevallen..... vooral bij den karpervijver, dien ik verleden jaar heb laten aanleggen...

FEMKE. (*vol ongeduld*) Maar, Mijnheer BLOMMESTEYN! Gij zijt een zoo verstandig Heer! dien ik als een vader raad zou vragen, en die nu zulke rare praat uitslaat.... Neen! Mijnheer! Uw broër HENDRIK, ik moet zeggen, zoo als het is, uw broër HENDRIK heeft zoo wel van ter zijde zoo wat gezegd, waaruit ik wat kon opmaken, maar zoo... zoo in het geheel niet, en daar hij zoo een jong mensch is, en iemand van mijne jaren, nam ik het hem niet kwalijk...

BLOMMESTEYN. Ik hoop toch niet, Mejuf-

frouw FEMKE, dat gij het mij kwalijk neemt, dat ik u mijne opregte genegenheid betuig, en dat ik u verklaar, dat mij alles, wat ik gezegd heb, zeer ter harte gaat, en dat ik vertrouw, dat gij het in ernstige overweging nemen zult.....

FEMKE. (*terugschikkende*) Hoe zal ik 'er over kunnen denken?...

BLOMMESTEYN. Ik hoop toch, dat gij geene vergelijking maakt tusschen mij en mijn' broêr HENDRIK.

FEMKE. Neen! neen! Mijnheer? (*op eenen zeer flauwen toon*) dat doe ik niet.

BLOMMESTEYN. Dat komt ook in het geheel niet te pas.

FEMKE. Uw broeder is een jong mensch, Mijnheer! en gij....

BLOMMESTEYN. En wat ben ik, Mejuffrouw!

FEMKE. Wordt al vast een man van jaren, die althans met uw' broêr geheel bij mij niet in vergelijking komt.

BLOMMESTEYN. Gij zoudt dan...

FEMKE. Om maar kort te zijn en regt uit te spreken... en voor de vuist, zoo als ik altijd gewend ben. Als ik kiezen moest Mijnheer! tusschen u en uw' broêr (schoon ik 'er nog in het geheel niet aan toe ben) dan zou ik zeker uw' broêr kiezen, als die veel nader met mij in jaren komt. Maar zoo als ik zeide... geen van beide komt bij mij in aanmerking.

BLOMMESTEYN was door deze ronde verklaring van FEMKE, zoodanig uit de lijken geslagen, dat hij lang naar eenig gepast antwoord zocht, zonder het te kunnen vinden, daar zijn hoogmoed zoo verschrikkelijk gegriefd werd, en zijne opgevatte liefde voor een meisje, hetwelk hij verwacht had, dat hem zeker eenige hoop zou gegeven hebben, op eene ontzettende en plotselinge wijze werd te leur gesteld, terwijl hij tevens in zijnen jongen broeder een' zeer te duchten medeminnaar aantrof. Terwijl hij nog bezig was met een antwoord gereed te maken, kwam zijn zuster MARGOOTJE de kamer in, die hem ontsloeg, van verder op een antwoord te peinzen, en FEMKE van een onderhoud, welks einde haar zeer welkom was. Zij was reeds zoo gemeenzaam geworden met MARGOOTJE, dat, toen zij met elkander uit wandelen gingen, en de fraaije Heere- en Keizersgrachten voor een gedeelte omkuijerden, zij haar hare vertrouweling maakte van hetgeen binnen het laatste uur, tusschen haar en derzelver oudsten broeder had plaats gehad. MARGOOTJE sloeg een gat in de lucht, en schaterde uit in lagchen, zoodat zij zich bijna schaamde voor de fatsoenlijke lieden, die voor de ramen zaten. Zij betuigde evenwel, op eene welmeenende en beleefde wijze, dat het haar ten uiterste aangenaam zijn zou, langs dien of eenen *anderen* weg, haar tot zuster te krijgen, en FEMKE kon niet nalaten te blozen, toen

MARGOOTJE zooveel nadruk zette op dat woord anderen; welke blos niet verminderde, toen juist op dat oogenblik HENDRIK, bijna uit zijn' adem geloopt, haar kwam inhalen, en niet verzwijgen kon de onvriendelijke ontmoeting, die hij weinige minuten geleden, van zijnen broeder had gehad, zoo verregaande, dat hij, om alle verdere onaangenaamheden te ontwijken, het kantoor verlaten had, hopende, dat binnen een paar uren die luim wat bedaren zou, zoodat hij met hem weder in het redelijke kon spreken.

Nu verhaalde MARGOOTJE in weinige woorden, dat zij van Juffrouw FEMKE vernomen had, hoe broeder JOHANNES haar eene formele liefdeverklaring gedaan had, waarop hij misschien nog geen zoo gunstig antwoord ontvangen had, als hij zeker verwacht had, of waarop hij in het vervolg zou mogen hopen. 'Is hij razend,' vroeg HENDRIK. MARGOOTJE gaf hem te kennen, dat hij toch niet volkomen razend behoefde te wezen, om zulk een' voorslag te doen aan een meisje, als Juffrouw FEMKE, en dat zij, als hij haar geraadpleegd had, zou gezegd hebben, dat zij zeer gaarne tegen Juffrouw FEMKE zuster zeggen zou. 'Evenwel' voegde zij 'er lagchende bij, 'het kon haar niet schelen, of zij dat werd door het huwelijk met haren broeder JOHANNES... of met.... [hier hield zij een oogenblik stil], of met broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS: en dat zou mis-

schien beter schikken, daar die toch in de buurt van *Staveren* stond.' FEMKE vroeg om eene afleiding te maken, 'of dit de Dominé te *Lollum* was, dien had zij eens te *Hindelopen* gehoord?' Misschien zou Juffrouw FEMKE verder gesproken hebben, maar zij waren nu juist voor de deur van WILLEM BEELAARTS, door welken en zijne huisvrouw zij op het minzaamste ontvangen werden, waar zij ook den Heer VALKENBURG aantroffen, bij wien en zijne huisvrouw zij dezen middag op het middagmaal waren verzocht. FEMKE achtte zich zeer gelukkig, op zoodanig eene wijze ontslagen te worden van een gesprek, dat schoon het ook wel eene aangename zijde had, ten opzichte van HENDRIK BLOMMESTEYN, welke zij wel lijden mogt, haar zekere kwelling baarde, die het anders zoo rijkelijk genoten en nog te genieten genoeg vergalde. Nadat zij eenigen tijd ten huize van den Heer BEELAARTS vertoefd hadden, vertrokken zij tegen het middagmaal met den Heer VALKENBURG naar zijn huis; waar zij dan ook den Heer WESTENDAAL en zijne huisvrouw, benevens onzen BLOMMESTEYN en anderen aantroffen.

Langen tijd had BLOMMESTEYN in beraad gestaan, na hetgeen 'er tusschen hem en Juffrouw FEMKE, en verder tusschen hem en zijnen broeder was voorgevallen, of hij wel aan den maaltijd bij zijn' zoon VALKENBURG zou

verschijnen. Evenwel hij besloot daartoe, omdat men hem misschien anders van zekere laf hartige vreeze zou verdenken; en waar hij voor aangezien wilde worden, althans niet voor een poltron. Hij zag ondertusschen met zeer groote oogen, over tafel, aan welke hij naast Juffrouw WESTENDAAL geplaatst was, dat zijn broeder HENDRIK gedurig in eene zeer drokke onderhandeling was met Juffrouw FEMKE, die van hare zijde jegens dezen ook zeer vriendelijk en toeschietelijk scheen: ja, hij verbeeldde zich (en misschien was het iets meer dan verbeelding) dat somtijds HENDRIK zijdelings blikken op hem wierp, en Juffrouw FEMKE aanduidingen gaf, die op hem zinspeelden. Dit gevoegd bij de gedachte, die hem altijd in het bijzijn van Juffrouw WESTENDAAL bekroop, welk een' grooten schat hij toch in die vrouw derfde, veroorzaakte, dat hij zoo stil was, dat Juffrouw WESTENDAAL niet kon nalaten, om daarop eenige aanmerking te maken. BLOMMESTEYN wist zich uit deze belemmerende vraag niet anders te redden, dan door zijne toevlugt te nemen tot het loopje, dat hij met pijn in 't hoofd was opgestaan, en dat die zelfs met het eten niet beterde.

Onder de gasten bevond zich behalve de genoemden en anderen, daar de partij vrij uitgebreid was, ook zekere Heer DIXON, van Engelsche askomst, en die een gedeelte van zijne jeugd in *Londen* had doorgebracht. Hij

was te *Parijs* in kennis geraakt met den Heer VALKENBURG, en nu hij zich in *Amsterdam* met 'er woon had nedergezet, deszelfs huisen tafelvriend. - Behalve dat hij een zeer aangenaam dischgenpot was, de wellevendheid zelve, en de bereidwilligste man, dien men zich verbeelden kon, om allerlei geregten voor te snijden op de handigste en vlugste wijze, vloeide hij over van allerlei vertellingen en boerterijen, en alle soorten van onschuldige spelletjes, die het geheel gezelschap vermaakten; zoodat de stilzwijgendheid van BLOMMESTEYN geheel niet bemerkt werd, en de Heer DIXON, zonder het te zoeken, aller aandacht naar zich trok, en de vreugde van de tassel uitmaakte. Hoe somber ook de luim van BLOMMESTEYN was, hij werd zelfs door den Heer DIXON eenigzins vervrolijkt, zoodat hij tegen eene oude Dame, eene verre nicht van VALKENBURG, niet kon nalaten, uit te boezemen, om toch eens iets tegen haar te zeggen: 'Wel, Mevrouw! wat zegt gij van dien Heer DIXON, dat is al een rare snaak.' Met een' diepen zucht fluisterde deze, terwijl zij hare oogen nedersloeg: 'Ja, Mijnheer BLOMMESTEYN! snaak genoeg, snaak genoeg; maar hij behoort, zoo men over het algemeen gelooft, tot de Vrijmetselaars. Onder ons gezeid, onder ons gebleven, ik ben eigenlijk wat bang voor hem... ik hoop niet, dat gij...' BLOMMESTEYN gaf te kennen, dat hij

niet tot die Broederschap behoorde, en dat zij dus in veiligheid het bord met perziken, die hij gesneden had, van hem kon aannemen, en van die vruchten gebruiken.

Nu klom in den geest van BLOMMESTEYN, die toch altijd wenschte, om te schitteren, en dus ook om aan tassel zulk een figuur te kunnen maken, als de Heer DIXON, de gedachte op, dat misschien daartoe Vrijmetselaar te worden de kortste en beste weg zijn zou; en, schoon hij wel wist, dat 'er onder de vrouwen vele gevonden werden, die 'er niet voor zijn, dat de mannen tot die Broederschap behooren, wat ging hem dat aan, welke hier aan tafel alleen twee uit die sekse voor zich zag, die hem beide de onaangenaamheid hadden doen ondervinden, van door haar afgewezen te worden. Wat zou hem dus beletten, om ook eens te beproeven, of hij, door in die Broederschap te treden, een man kon worden, zoo als de Heer DIXON?

Nadat de maaltijd was afgelopen, en men in den tuin, die achter het huis van VALKENBURG was, een luchtje scheppen ging, maakte BLOMMESTEYN den Heer DIXON op zijde te komen, en toen zij een weinigje vooruit geraakt waren, vroeg BLOMMESTEYN hem zonder eenige zijwegen af, of hij tot de Vrijmetselaars behoorde? Nadat de Heer DIXON omgekeken had, of zij misschien door dezen of genen

konden beluisterd of geboord worden, zeide hij: 'Schoon ik Mijnheer! mij geenszins schaam, om u, als een man, die ik voor waarlijk welmeenend en braaf houde, te bekennen, dat ik tot die broederschap behoor, ben ik 'er verre af, om daarop mij immer te verheffen; want, schoon ik, zonder het geheim te schenden, zeggen kan, dat de bedoeling dier Broederschap niet, anders dan edel en goed is, weet ik maar al te wel, dat wij bij vele kwaaddenkende lieden van te groote gruwelen verdacht worden, dan dat ik 'er op gesteld ben, om daarvoor eenigzins algemeen gehouden te worden.' 'Ik had,' zeide daarop BLOMMESTEYN, 'ik had wel eenige genegenheid, om een Lid van dat Genootschap te worden, zoo om dat ik nieuwsgierig ben, om te weten, wat of dit eigenlijk is, als om dat ik mij verbeeld, dat ik 'er nog al het een en ander zou kunnen leeren, dat mij nuttig zijn zou.' 'De laatste drijfveer,' zeide de Heer DIXON, 'zou wel de edelste en beste zijn, en die zucht tot leerzaamheid, zou u een' geschikt broeder van ons Genootschap maken. Maar ik wil over deze zaak liever met u aan mijn of uw huis spreken, dan hier, waar wij alle oogenblikken door den een of ander van het levendig gestemd gezelschap, kunnen worden overvallen of beluisterd, en, schoon ik, gelijk gij wel aan mij zult bemerkt hebben, zeer vrolijk ben, is die zaak van eene

te heilige natuur voor mijn hart, dan dat ik haar een oogenblik aan de miskenning of bespotting van onïngewijden, door mijne schuld, wil blootstellen.' Schoon het BLOMMESTEYN eenigzins uit de hand viel, dat de Heer DIXON van het Vrijmetselaarsschap op eene zoo ernstige wijze sprak, daar hij hetzelfde voor eene loutere grap hield, en voor een genootschap, waarin men tot allerhande snakerij werd opgeleid, verzocht hij echter DIXON, om bij gelegenheid nader met hem over dat stuk te spreken. En nu keerden beiden tot het gezelschap terug, waaf zich allen, en ook FEMKE bijzonder vermaakte, terwijl haar HENDRIK eene beschrijving gaf van de genoegens die haar den volgenden dag, op *Rezenburg*, verbeidden.

Dertiende hoofdstuk.

BLOMMESTEYN begon toch, toen hij den volgenden morgen opgestaan was, en over de opgevatte genegenheid voor FEMKE nadacht, te begrijpen, dat hij wel zou doen, de verdere pogingen bij een meisje te staken, dat hem duidelijk genoeg te verstaan had gegeven, dat 'er voor hem geen enkel vonkje bijzondere voorliefde bij haar plaats had. Hij had juist het tegendeel omtrent zijn' broeder aan tafel van zijn' zoon VALKENBURG, meenen te ontdekken, en hij besloot dus zeer wijselijk, zich aan geene verdere afwijzing bloot te stellen.

De dag was bepaald, om naar *Rozenburg* te vertrekken, maar daartoe had hij nu geen' trek, althans niet, om dat in het gezelschap van zijne broeder en zuster en Juffrouw FEMKE, te doen; hij liet weten, dat hij te paard wel achter aan zou komen, zoo hij 'er dien dag in het geheel verscheen. Zijne drokke bezigheden lieten hem geenszins om voorwendsels verlegen, be-

halve dat men geen van drieën 'er sterk op aandrong, om de vierde plaats op het rijtuig door BLOMMESTEYN vervuld te zien.

Hij kreeg nu toevallig op zijn kantoor het pak in de hand, dat hij van zijn broeder' FREDERICUS CHRISTOPHORUS medegenomen had, om het werk, daarin gesloten, aan den een of anderen Boekhandelaar aan te bieden, ten einde hetzelfde ter perse te leggen, en liet het nu met zijn' gewonen kruijer aan den Boekhandelaar VISSCHER op den Dam brengen, met een klein bijgevoegd briefje, dat hij, na het afloopen van de Beurs, met hem over dit kostbaar handschrift van zijnen broeder zou komen spreken.

In dien boekwinkel vergaderden toen, gelijk nog lang daarna in *Amsterdam* het gebruik geweest is, des voormiddags enkele fraaije geesten van dien tijd, met dezulken, welke gaarne voor dezelve zouden doorgaan, doch eigenlijk voor niet veel meer moesten gehouden worden, dan de gebrekkelijke echo's van hetgeen zij daar, van de zoogenaamde keurmeesters van *Parnas*, gehoord hadden.

Al was het werk van zijn broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, het uitmuntendste voortbrengsel van lettervlijt en gegronde kennis geweest, gelijk het nu dat van verwaandheid en een zamenraapsel van slecht te zamenhangende stukken, in gebrekkelijk Latijn, was; het zou geler door de handen, waarin het nu ge-

vallen was, in de handen der waanwijsheid en onkunde, als eene prul in den hoek zijn geworpen.

BLOMMESTEYN, schoon geheel geen kennis aan de waarde of onwaarde van dit stuk dragende, ook geheel niet vooringenomen met den letterarbeid van zijnen broeder, en dus genoegzaam in den staat van volkomen onverschilligheid verkeerende, stapte, na beurstijd, den boekwinkel van VISSCHER binnen. Daar vond hij een heele verzameling van poëten en poëetjes, wien door den Boekverkooper iets in het oor geluisterd was, over het hem aangeboden Latijnsche werk, en hetwelk hij hun, na lang bidden en smeeken, had laten zien. Zij waren juist bezig met hun hart daarover lustig op te halen, en, schoon bijna geen van hun genoegzaam Latijn verstond, gebruikten zij de vrijheid, hetzelve te bespotten, omdat zij het niet verstonden. Van dit getal was echter de dichter HUIDECOPER uitgezonderd, die onder het nazoeken, schoon hij geheel geen' smaak in het Latijn of de behandeling der stoffe vond, echter stil bleef staan bij de oudheidkundige stukken, en bijzonder bij het Onze Vader en de Tien Geboden, in de Oudvriesche taal. 't Viel ondertusschen BLOMMESTEYN niet aangenaam zoovele onheusche aanmerkingen op den arbeid van zijnen broeder te vernemen, en hij liet niet na, om den Boekverkooper eene vinnige streek te geven, over deze ongeoor-

loofde mededeeling, doch die redde zich met hem te verklaren, dat de Heer BLOMMESTEYN hem toch niet vergen zou, dat hij kat in den zak kocht, gelijk zoo een Latijnsch Manuscript was, waarvan hij geen verstand had.

HUIDECOPER kon niet nalaten zich hier in te mengen, terwijl hij nog in het handschrift bladerde, en te zeggen: 'Het zou u dan toch fraaijer gestaan hebben, dat gij het aan een enkel persoon, die bekwaam was, om 'er over te oordeelen, ter bezigtiging gegeven had, dan het hier aan de beoordeeling of liever bespotting te onderwerpen van lieden, waarvan 'er vele zijn, die geen twee woorden van hetzelfde verstaan. Ik verzeker u, dat, zoo de kundige LAMBERT TEN KATE nog leefde, althans het oudheidkundige gedeelte zeer in diens mans smaak zou gevallen hebben.' 'Ja! ja!' zeide de Boekverkooper VISSCHER, 'Ik laat zulke kluifjes gaarne over voor de geleerde WETSTEINS en zulke confraters; ik druk liever poëtische boeken op groot papier, dat geeft beter... Op één' ordentelijken bundel huwelijks gedichten zit dikwijls meer voordeel, als op een geleerd werk van tien deelen; en ik zou al een groote gek moeten zijn, als ik besluiten kon, om dat werk ter pers te leggen.' 'Ik geloof het gaarne,' zeide HUIDECOPER, 'gij beschouwt de boeken en alles, wat 'er toe behoort, alleen als een zekere koopwaar, die bij u alle hare waarde ontleent van

het geld, dat zij u, binnen den kortst mogelijken tijd, in de grootste mate opbrengt.... en stoort u niet, of door de boeken kundigheid en goede zeden verspreid worden...' 'Wel, Mijnheer HUIDECOPER,' viel hij hem in de rede: 'Ik ben evenwel een te fatsoenlijk man, om slechte, vuile en ondeugende boeken te drukken: dat laat ik ook voor andere confraters over... ik doe in de poëtische kraam, zoolang als die de mode is, en dan ga ik daaruit in die, welke dan weder het meest in trek is... en bedank nu den Heer BLOMMESTEYN wel vriendelijk voor zijn aanbod, en raad, dat hij zich bij de Heeren WETSTEINS of LUCHTMANS vervoegde.' - 'Ik moet zeggen,' voegde HUIDECOPER 'er bij, 'gij komt zeer openhartig voor uwe zaak uit, maar gij zult mij toch niet kwalijk nemen, dat, zonder te spreken. over het werk van Ds. BLOMMESTEYN, boekhandelaars van die soort, als gij zoo even noemde, meer tot eer van den Nederlandschen boekhandel strekken....' 'Alles goed, alles goed, Mijnheer!' antwoordde VISSCHER, 'maar van die eer kan ik niet leven. Ik zit op zware lasten, en heb een groot huishouden.... Ik zal de eer hebben van aan den Heer BLOMMESTEYN het pakket nog heden terug te zenden.'

BLOMMESTEYN was zeer gestoord over deze waarlijk openhartige afwijzing, en gevoelde, hoe weinig hij anders met zijn' broeder FREDE-

RICUS CHRISTOPHORUS op had, in de versmading van het aangeboden werk, als, bij terugkaatsing, zekere verachting op de BLOMMESTEYNSCHE familie vallen, en nu waagde hij nog eene bedreiging, zeggende: 'Hoor, sinjeur VISSCHER, als jij dat werk van mijn' broêr niet wilt drukken, dan kunt gij mij van daag maar de rekening zenden, en ik zal met mijn kalandifie bij de Erve LESCAILJE gaan.' De boekverkooper overspande nog eens de dikte van het pakket met zijne oogen, en zeide, met allen ootmoed: 'het doet mij leed, Mijnheer! uwe kalandisie te zullen moeten derven, maar ik kan.... ik mag mij niet ruïneren, om de geleerdheid....'

En nu stapte BLOMMESTEYN de deur met groote gramstorigheid uit, en trok de glazen deur met zooveel drift achter zich toe, dat alleen de stevigheid van deszelfs maaksel voorkwam, dat 'er niet eenige ruiten uitvlogen. 'Ja, zoo gaat het,' zeide de Boekverkooper, 'als men iets weigert te drukken, dan heeft men niet alleen den haat van den auteur, maar somtijds de ongunst van de geheele familie te duchten.'

Het laat zich echter ligt begrijpen, dat BLOMMESTEYN even ongelukkig met zijn aanbod bij de WETSTEINEN en LUCHTMANS slaagde, welken hij eenigen tijd later, het werk van zijnen broeder aanbod, maar die de een voor, de ander

na, hem zeer beleesdelijk voor het voorstel bedankten, waardoor zich BLOMMESTEYN eerlang genoodzaakt zag, om zijn' broeder te *Lollum*, het handschrift met dat treurig bericht terug te zenden. Dit was echter niet in staat, om den eigenwaan van dien geleerde te knakken, daar hij deze afwijzing alleen toeschreef aan de onkunde nopens de wezenlijke waarde des werks, in welk gevoelen hij onvermoeid en onafgeschrikt met schrijven bleef voortgaan.

BLOMMESTEYN begaf zich, toen hij den boekwinkel verlaten had, daar hij nog geen den minsten trek gevoelde, om naar zijn Buiten te vertrekken, waar dit oogenblik voor hem geene vreugde of opbeuring te vinden was, naar den Heer DIXON, om hem over liet onderwerp der Vrijmetselaarschap nader te spreken. Gelukkig trof hij denzelfden te huis, en vond in hem denzelfden verplichtenden en vriendelijken man, die hij aan den disch ten huize van den Heer VALKENBURG was. Na wederzijds gewiffelde pligtplegingen, waren zij al spoedig op den tekst, op welken BLOMMESTEYN wilde wezen. De Heer DIXON bleef met dezelfde openhartigheid, die niets de geheimhouding van de bijzondere inrigtingen der Broederschap benadeelde, met BLOMMESTEYN over het onderwerp spreken, maar ontdekte in den loop van het gesprek, dat toch BLOMMESTEYN uit het lidmaatschap dier Broederschap dat niet trekken

zou, waarom het hem te doen scheen: niet, dat 'er niet vele zulke, als BLOMMESTEYN, in dat genootschap gevonden werden, die, daar 'er toch ook verteringen en onkosten aan die inrigting, gelijk aan alle andere, vast zijn, om hunne geldige bijdragen in zekeren voege welkom zijn, maar DIXON wenschte altijd nog meer, als een broeder van de edelste gevoelens, dat hij die zoo waarlijk schoone inrigting mogt zien toenemen door mannen, van opgehelderde en onbevooroordeelde begrippen, en daaruit voortvloeiende groote en deugdzame handelingen, om dus waardige en ijverige bouwlieden te worden aan den Tempel van Waarheid en Geluk.

DIXON voerde ook vele redenen aan, opdat BLOMMESTEYN althans hem nooit daarna zou kunnen doen voorkomen, als of hij hem tot het lidmaatschap aangeraden of overreed had, 'Ik moet u dan,' zeide eindelijk DIXON, 'Mijnheer BLOMMESTEYN! daar gij zoodanig genegen blijft, om lid onzer Broederschap te worden, eer gij tot dien stap overgaat, nog eene zwaarigheid onder het oog brengen, want ik behoor niet tot die broeders, welke 'er op uit zijn, om leden voor ons Genootschap te werven. Ik moet u dit nog zeggen, dat, schoon 'er in ons Genootschap lieden van allerlei rang in Kerk en Burgerstaat gevonden worden, echter hetzelfde thans weder zoo in ongunst der Regering geraakt is,

dat 'er dadelijke middelen tegen beraamd zijn, om zoo het mogelijk is, deszelfs bestaan, schoon dit hoogst onwaarschijnlijk is, te doen ophouden. Ik had reeds vernomen, dat hetzelfde op last van de Staten van *Holland*, door het Hof zou verboden worden, daar men onze onschuldige bijeenkomsten als broeiesten van oproer heeft weten te doen voorkomen; onderdaags is 'er eene loge, die in de Stilsteeg gehouden wordt, dadelijk gestoord, ja gisteren ben ik ohderrigt geworden, dat 'er ook, binnen weinige dagen, van wege den Geregte dezer stad, eene waarschuwing volgen zal, waarbij het houden van geheime bijeenkomsten, onder den naam van Vrije Metselaars, in deze stad en derzelver jurisdictie, verboden wordt, zelfs het verhuren, leenen, of laten gebruiken van huizen en kamers tot dat einde, onder de bedreiging van als verstoorders der rust, zwaar en naar vereisch van zaken te zullen worden gestraft.'

BLOMMESTEYN werd hier door in het geheel niet afgeschrikt; maar verklaarde, dat juist dit verbod bij hem eert aandrang te meer was, om lid van dat Genootschap te worden, daar hij dat verbod voor een uitvloeisel hield van de bangheid van de tegenwoordige regering. 'Het zal haar,' voegde hij 'er bij, 'niet veel baten, daar, als ik wel onderrigt ben, zelfs de Thesaurier Generaal van zijne Hoogheid, den Prins van *Oranje*, de Grootmeester van de Loge in

den *Haag* is. Daar zit zeker vrij wat meer achter.'

'Minder dan gij u verbeeldt,' antwoordde DIXON, 'onze Broederschap staat met het Staatskundige geheel in geen onmiddellijk verband, en dus zijn wij die vervolging getroost, wat zich kwalijk onderrigte Staatskundigen ten onzen aanzien veroorloven, misschien ondersteund door Kerkelijken, die even dwaas meenen, dat de regtzinnigheid hunner leere daar bij lijden zal. Het is echter, van de andere zijde beschouwd, zeer belagchelijk, dat lieden, boven het gemeen, door hunne opvoeding en gelegenheid om kundigheden van allerlei aard op te doen, verheven, ten minste niet zooveel menschenkennis hebben gekregen, dat zij weten, dat 'er geen beter middel is, om de begeerte tot eenig ding te doen toenemen, dan dat men hetzelfde streng verbiedt... doch daar gij nu vastelijk besloten hebt, Mijnheer BLOMMESTEYN! om een lid dier Broederschap te worden, en zelfs mijn ontraden, dat ik u gedaan heb, u niet van gedachte doet veranderen, wensch ik u met dat voornemen geluk, en dat gij een waardig lid zult uitmaken van een Genootschap, dat gij ondervinden zult, na uwe plegtige aanneming, dat geene andere strekking heeft, dan tot het aankweeken van menschlievendheid, en die deugden, welke op het wezenlijk geluk des menschdoms eenen dadelijken invloed hebben.'

'Ik moet,' voegde hier BLOMMESTEYN bij, 'schoon ik mij nu bij u heb aangegeven, u nog eene vraag doen, die, als 'er over de Vrije Metselaars gesproken werd, mij tegengeworpen is, en ik nooit goed heb hooren oplossen. Hoe of het toch bijkomt, dat, als de Vrije Metselarij zoo goed is, als ik graag geloof, het toch niet te ontkennen is, of 'er zijn onder derzelve Broederschap ook heele slechte menschen?'

'Niets,' hervatte DIXON, 'is gemakkelijker op te lossen. Ik zal niet zeggen, dat deze Broederschap, daarin met alle andere Instellingen, zelfs de heiligste niet uitgezonderd, gelijk staat, dat 'er namelijk goede en kwade in gevonden worden.... maar het is allernatuurlijkst, dat lieden van slechte zeden, die geene bedenkingen van Godsdienst terug houden, om deel te nemen in een Gezelschap, dat met zekeren geheimen sluijer ontwikkeld is, de minste zwaarigheid maken, om leden van zoodanig eene Instelling te worden, waarin zij zich voorstellen, voedsel voor hunne baatzucht, of andere onedele neigingen te zullen vinden; daar de bedachtzamen en naauwgezetten juist afgeschrikt worden, hoe veel goeds zij, uit hoofde van de lieden, die zij kennen, als Leden van die Broederschap, daarvan vooronderstellen, door het kleed van geheimzinnigheid, waarin dit Genootschap gewikkeld is. 't Is dus geheel niet vreemd, dat

zoogenaamde vrijdenkers van allerlei slag, dat loshoofden, ja zoekers naar de kunst om goud te maken, zich haasten, om leden te worden van ons genootschap, door zijnen ouderdom zoo eerwaardig; maar gij zult zien, mijn vriend! hoe spoedig vele hunner, die door zulke onedele neigingen gedreven worden, door hun flauw opkomen bewijzen, hoezeer zij hebben misgetast in hunne bedoelingen.'

BLOMMESTEYN was niet weinig verheugd over dezen stap, waaruit hij zich beloofde, dat nu een licht voor hem uit het Oosten zou opgaan, hetwelk hem door zijne stralen zoodanig verlichten zou, dat hij weldra met den Heer DIXON gelijk zou staan in die aardigheid en wellevendheid, welke hem tot een' even aangenaam man van gezelschap zouden maken, naar welken allen met ingespannen aandacht en bewondering, zouden luisteren.

BLOMMESTEYN noodigde daarop den Heer DIXON, om hem naar zijn Buiten *Rozenburg* te vergezellen, die zulks aannam, en zij reden 'er te paard naar toe. Tusschen beide was BLOMMESTEYN vol van overleggingen, die betrekking hadden tot het Genootschap, waarin hij eerlang als Lid hoopte te worden aangenomen. Eens viel hem in: dat hij wel wenschte te weten, wat 'er zijn vriend Dr. BERGVELD of Juffrouw WESTENDAAL, van zeggen zouden, als zij het wisten, ook wat of 'er Ds. A*** van denken

zou, als hij het hoorde, want deze drie personen waren eigenlijk de eenige, aan welker goed of kwaad gevoelen hij zich bij uitstekendheid bekreunde: maar de teerling was geworpen, en het moest 'er nu maar door; ook in allen gevalle, was het eene zaak, waarmede niemand dan hij alleen te stellen had. - Aan het Buiten gekomen, vonden BLOMMESTEYN en DIXON juist den maaltijd aangerigt, en zetten zich daaraan beide in eene veel gunstiger luim, dan de overige dischgenooten verwacht hadden, en dan waarin dezelve zich bevonden, neder. Het laatste was zoo in het oog loopende, dat BLOMMESTEYN aan zijne zuster MARGOOTJE de reden terstond afvroeg van de somberheid, die hij op alle de gezigten zag verspreid. Eerst wilde het 'er niet uit, maar op naderen aandrang, zeide HENDRIK: 'Hebt gij 'er dan niets van gehoord, wat 'er overmorgen gebeuren moet op den 24sten Junij, als de Sacramentsdag en de St. Jansdag op één dag invallen? Hebt gij niets van die ijsselijke voorspellingen gehoord, dat op dien dag al de Protestanten zullen worden omgebracht, dat 'er geheele steden zullen worden ten onderste boven gekeerd; dat 'er reeds stroppen gevonden zijn in de gestoelten, van Heeren Burgemeesteren....'

Nu barstte BLOMMESTEYN schaterende in lagchen uit, en zeide vervolgens: 'Zij komen met de naschepn, Mijnheer DIXON, ik heb die

zothed al voor twee of drie weken gehoord; maar niemand, niemand van mijne kennissen stoort 'er zich een zier aan. En van wie toch hebt gij dat nu eerst gehoord?’

HENDRIK antwoordde: dat toen zij in de hofstede rondwandelden, hij zijne verwondering betuigd had, dat 'er den laatsten tijd zoo weinig aan gedaan scheen, en wel zoo, dat, toen zij aan het huis van den tuinman kwamen, zij bij zijne vrouw vernamen, wat of 'er aan haperde. Toen hadden zij van die vrouw vernomen, dat haar man sedert vijf dagen te bed lag, niet zoo zeer uit ziekte, maar uit moedeloosheid, daar hij al zijn werk gestaakt had, omdat het toch de moeite niet meer waardig was, om iets te doen, dewijl toch op den 24sten Junij al de Protestanten zouden vermoord worden. Hij had het gehoord van zijn' broêr, die Koster is in de Oude Luthersche Kerk, en - 'er was geen Christenmensch die 'er aan twijfelde. ‘Wel mijn lieve vrienden,’ zeide nu DIXON, ‘en die praatjes zijn dan in staat, om u een oogenblik uit eene vrolijke luim te helpen. Als ik u dan eens verhaalde, wat men in *Engeland* vertelt, dat 'er op dien dag gebeuren moet, dan zoudt gij nog wel wat benaauwder zijn. Daar loopt nog wel een vreesselijker gerucht, namelijk, dat op dien dag de wereld zal vergaan.... en dat is gebouwd op eene Prosetie, in vier lamme Fransche rijmende regels begre-

pen. Dat is nog wat anders dan 't gezegde van een' Lutherschen Koster. Ik weet niet, of ik ze nog van buiten ken. Ja! ja!

*Quand George Dieu crucifiera
Quand Marc le resuscitera,
Et quand Jean le promenera
La fin du Monde arrivera.*

dat moet beteekenen, zoo ik het wel begrijp, dat het einde der wereld op dien tijd plaats zal hebben, als de Kruisiging van JEZUS op St. Joris, diens verrijzenis op St. Marcus, en de Sacramentsdag op St. Jan, zullen gevierd worden. Mij dunkt, nu is 'er geen redelijk Christenmensch, en vooral geen Protestant, die 'er een oogenblik aan twifelen kan, of het zal zeker gebeuren.'

Juffrouw MARGOOTJE verklaarde, dat zij toch niet gaarne met zulke zaken hoorde spotten, en Juffrouw FEMKE, dat zij liever te *Staveren* gebleven was, terwijl 'er HENDRIK bijvoegde: dat hij ook toch wel lijden mogt, dat die dag al voorbij was.

'Lieve Juffrouwen,' ging nu DIXON voort. 'Gij moet mij wel begrijpen: ik spot niet, en hoe zou dit iemand van gezond verstand en van eenig nadenken kunnen doen, met eene zoo ontzettende gebeurtenis, als buiten twijfel de moord van de Protestanten, om nu niet eens van

het vergaan der wereld te spreken, zijn zou; maar ik spot met de dwaze zamenvoeging, dat de toevallige samenloop van eenige heilige dagen, door de Roomsche Kerk willekeurig ingesteld, tot de aanduiding van den ondergang der Protestanten zou dienen. Ik houd mij verzekerd, dat de meeste Katholijken met groot leedwezen zulk een uitstrooisel vernomen hebben, en de *Hollandsche Spectator*, eergisteren uitgekomen, heeft geheel opzettelijk een vertoog geschikt, om de denkbeelden van brave en verstandige Katholijken deswegens aan den dag te leggen. 'Er zou toch, om nu ernstig, en ernstiger over de zaak te spreken, dan zij anders verdient, 'er zou evenwel eene mogelijkheid zijn, dat door deze of gene bijgeloovigen, dat gerucht tot eene leus genomen werd, om kleine beroeringen aan te rigten, waarvan toch de eerste aanleggers, zeker de slagtoffers zijn zouden; en, daarom ben ik zeer blijde, dat, zoowel te *Amsterdam* als in alle volkrijke steden, en bijzonder op de grenzen naar de Brabandsche zijde, door de Regering zoodanige maatregelen van voorzorg genomen zijn, dat 'er bij de eerste beweging lieden bij de hand zijn, om dezelve in hare geboorte te smoren.'

'Dat is te hopen,' zeide BLOMMESTEYN, 'en ik wil het gaarne van onze Regering vertrouwen, maar het verwondert mij nog al, dat ik, als Kapitein van de Schutterij, daarvan geene

kennis draag. Mijne compagnie alleen zou in staat zijn, om alle oproermakers in bedwang te houden. Het spijt mij maar, dat die zotte tuinman, door zijn bijgeloof, het onkruid op mijn buiten heeft laten groeijen. Ik zal hem straks een bezoek gaan geven, om hem die narrepotsen uit het hoofd te praten.' - 'Ja,' hernam DIXON, 'het bijgeloof is zelf een allerverderfelijkt onkruid, en dat evenwel zoo welig bijna in alle, vooral jeugdige, harten opslaait, doch dat niet anders verdient, dan met tak en wortel uitgeroeid, en in het vuur geworpen te worden, daar het opwassende, alle voortbrengsels van het gezond verstand, en zelfs van een goed hart verstikt,' Dit zeide DIXON op eene zeer ernstige en veel beteekenende wijze, en verhaalde hierop eenige anekdoten wegens de schrikkelijkste gevolgen des bijgeloofs, waardoor hij de ontraste gemoederen weder tot bedaren bracht - en nam, toen hij tegen den avond naar stad reed, afscheid met te zeggen: 'Nu, ik hoop dat ik u op den 25sten allen onvermoord weder zal vinden, en dat de tuinman dan zal besloten hebben, om zijn schoffel en hark weder met lust in de hand te nemen.' -

't Was zoo als het gezond verstand voorzien had; de gevreesde Sacramentsdag liep zoo gerust en vreedzaam ten einde, als het grootst getal van andere dagen; en 'er viel niets op

voor, dan dat vele dwaze bijgeloovigen tot zwijgen gebragt werden, maar niet tot schaamte of tot verzaking van hunnen dwazen waan; daar zij even gereed bleven, om, bij de eerstvolgende gelegenheid, weder het oor te leenen aan den eersten den besten, dien het in de dwaze hersens opkwam, om uit de beuzelachtigste verschijnsels de grootste rampen, ja de slooping van deze wereld en 't heelal te voorspellen.

Veertiende hoofdstuk.

BLOMMESTEYN slaagde niet ongelukkig, in zijnen hartstogt te overwinnen, omtrent Juffrouw FEMKE, waartoe hem de afwending van zijnen geest op het stuk der Vrijmetselarij niet ondienstig geweest was; terwijl ook de zoo wel gemeente en besliste afwijzing van Juffrouw FEMKE hem op eens deed afzien van de dwaasheid, om de medeminnaar van zijnen broeder te zijn, en schoon deze, van tijd tot tijd, wel het een en ander als een schimpschoot moest hooren, hij getroostte zich daar omtrent, dewijl hij zich schadeloos gesteld vond door de vriendelijkheid van Juffrouw FEMKE, die bij alle gelegenheden merkbaar was. Toen nu de veertien dagen bijna om waren, welke FEMKE vrijheid had, om te *Amsterdam* te logeren, verwierf zelfs zijn broeder HENDRIK, op voorspraak van zijne zuster MARGOOTJE, de vrijheid, om met deze op de reis naar *Staveren* Juffrouw FEMKE te verzellen, waarin BLOMMESTEYN te gereeder toe-

stemde, dewijl hij juist, staande dien tijd, als broeder bij de Vrijmetselaars zou worden aangenomen, en hij, ter betere bedekking van dien stap, welken hij volstrektelijk, ook voor zijne broeder en zuster, wilde geheim houden, hen liefst van huis had, om aan derzelver nieuwsgierigheid zelfs niet het geringst voedsel te geven, waardoor zij aangeprikkeld zouden kunnen worden, om zijne gangen na te sporen.

BLOMMESTEYN werd dan, naar nu een der Loges verstoord was, echter als broeder, in eene zeer geheime bijeenkomst aangenomen, waarbij ook de Heer DIXON tegenwoordig was. - Hier vernam nu BLOMMESTEYN, het inhulsel der plegtigheden daargelaten, dat er edeler roersels zijn, dan die, waardoor de gewone hoop der stervelingen gedreven wordt, dan louter zinnelijk genot, grove eigenbaat, en dwaze hoogmoed, terwijl de gulhartige en ongedwongene broederlijke verkeerling hem denkbeelden van goedwilligheid en zachte maatschappelijke deugden inboezemde, voor welke hij vuriger dan ooit voorheen vatbaar wenschte te worden. Hij dankte dus den Heer DIXON, toen zij huiswaarts keerden, hartelijk voor de goedheid, die hij gehad had, met hem gelegenheid te geven, om lid te worden van eene Broederschap, waarin hij een waardig lid hoopte te worden, schoon hij vreesde, dat hij lang op den laagsten trap zou moeten vertoeven.

Hij was ook verrukt geweest over eene Redevoering, door Broeder *** gehouden, over den invloed van eenen gezuiverden smaak op het verheven schoon der Bouwkunde; en daaruit had hij opgemaakt, dat het hem aan den waren smaak zeer ontbroken had, bij den aanleg van zijne kostbare woning.

De Heer DIXON meende, in die bijeenkomst en vervolgens, in BLOMMESTEYN eenen aanleg te bespeuren, die, indien zij zooveel gekweekt als onderdrukt was geworden, hem niet alleen tot een' ondernemend koopman, zoo als hij was en bleef, maar tot een' zeer geschikten beoefenaar der Natuurkunde en Natuurlijke Historie zou gevormd hebbn terwijl zijne toevallige kennis aan den Schilder TROOST hem op een vak van liefhebberij had doen vallen, waartoe hij natuurlijk minder geschiktheid had, terwijl hij daardoor tevens, als hem TROOST niet tot gids verstrekke, blootgesteld was aan de bedriegerijen van Kunstkoopers, welke hem nog onlangs niet alleen groote schade, maar tevens bespotting hadden op den hals gehaald. De *Hollandsche Spectator* namelijk had in een zijner Vertoogen, waarin hij de Kunstkoopers van zijnen tijd als bedriegers ten toon stelt, wel met eenige omkleeding, zoo als een' goeden Spectatorialen schrijver past, een voorval omtrent eene kopij van WOUWERMAN, die door BLOMMESTEYN voor een echte, gekocht was, verhaald, die ten allerduidelijkste

op BLOMMESTEYN doelde; een voorval, BLOMMESTEYN overgekomen, dat de duizende lezers van dat geestig Tijdschrift, dus ten koste van BLOMMESTEYN, had doen lagchen.

Het geval had zich namelijk dus toegedragen: Eene vrouw van een' Kunstkooper, uit eene naburige stad, kwam te *Amsterdam*, en bood eene schilderij van WOUWERMAN, uit een' ouden boël gekomen, BLOMMESTEYN ten koop aan, en, daar hij vergeefs om zijnen vriend TROOST zond, welke uit de stad was, wilde hij echter dien vogel niet laten vliegen, en kocht, op zijn eigen oog afgaande, die schilderij, tot een' vrij aanzienlijken prijs. Zoodra hij dezelve, nadat de vrouw lang vertrokken was, aan TROOST, na deszelfs te huiskomst, zien laat, verklaart deze niet alleen, dat schilderstuk voor eene kopij van WOUWERMAN, maar door hem het oorspronkelijke te laten zien, overtuigt hij hem, hoe hij was opgeligt. Oogenblikkelijk besloot BLOMMESTEYN, om dat wijf, welks naam hem bekend was, te laten overkomen, van voornemen om haar eene actie als een bedriegeres aan te doen. Zij aarzelde niet lang om te komen, en zoo als zij het huis van BLOMMESTEYN was ingetreden, spreekt hij haar met eene forsche stem aan, en zegt: 'Wijf! ik denk u als een bedriegster eene actie te laten aandoen.' 'Waar over?' vraagt zij, met al de onnoozelheid, die zij van haren man geleerd had. 'Waar over?' herneemt BLOMMESTEYN, 'waar

over, dat gij mij een kopij voor een origineel verkocht hebt.' 'Dat kan niet wezen, Mijnheer!' was haar antwoord, 'want, schoon ik den naam van den meester nu niet meer weet, ik weet dan heel wel, dat hij toch geen Kopij heet.' BLOMMESTEYN, hoe verstoord, barstte hier door in lagchen uit, en begreep wijselijk, dat 'er geen verhaal op zou zitten, om de feeks maar zoo spoedig mogelijk af te schepen. Hij vond echter de uitvlugt van het wijf zoo aardig, dat hij dezelve dezen en genen verhaalde, waardoor het eindelijk ter oore van den Schrijver des Spectators gekomen, door denzelven met zekere vermomming gebruikt werd, echter zoo doorzigtig, dat BLOMMESTEYN niet alleen zich zelven, maar ook velen hem daarin herkenden. Dit maakte hem zeer afkeerig van de verdere uitbreiding van zijn Kabinet van Schilderijen; ja na het lezen van dat vertoog, verliep 'er wel eene maand, dat hij zijne voeten niet in zijn kunstvertrek zette.

DIXON, welke gewoon was, van allen, met welke hij in kennis geraakte, niet voor zich zelven, maar voor de Burgerlijke Maatschappij als nuttige leden, zooveel mogelijk partij te trekken, achtte het zaak te zijn, om BLOMMESTEYNS aandacht te vestigen op de beoefening der Natuurkunde. In zijne Akademische loopbaan had DIXON de lessen van 's GRAVESANDE en MUSSCHENBROEK, die toen de eerste lichten der

Natuurkunde waren, bijgewoond, en zou, indien zijne omstandigheden en geldmiddelen zulks hadden toegelaten, zich in die wetenschappen, door beoefening, verder volmaakt hebben. Hij nam nu deze gelegenheid waar, om BLOMMESTEYN, die hoogst te onvreden was over het bedrog der Kunstkooperen, waaraan hij zoo deerlijk ten doel gestaan had, over te halen, om zich liever met de borst op de Natuurkunde toe te leggen, waarin hij, buiten twijfel, gelukkig slagen zou, daar hij zeer bedreven in de Rekenkunde was, en het hem dus luttel moeite kosten zou, om nog snelle vorderingen in de Meetkunst en Algebra te maken, beide zoo noodzakelijk bij eene rigtige beoefening der Natuurkunde, die toch in vele vakken, zonder derzelver hulp in niet veel meer bestaat, dan in zekere kunstjes, welke op hun best geschikt zijn, om lieden, met hun' tijd verlegen, een' avond door den winter te helpen.

Nadat DIXON BLOMMESTEYN in een vrij breed onderhoud had aangetoond, hoe de Natuurkunde strekken zou, om hem het leven te veraangenamen, besloot deze alle de uren, welke hem overschoten, zich toe te leggen op de Wiskunst en Algebra. De Heer DIXON strekte hem hierin tot een' getrouwen gids, en BLOMMESTEYN had het genoegen hierin zeer gelukkig te slagen, daar hij zich ook weêr spoedig alles te binnen bracht, wat hij van den Kommandeur, op zijne, in zijne jeugd gedane, Groenlandsche reize geleerd had,

bewust hoe hij het al tamelijk verre in de Stuurmanskunst gebragt had.

Nu ook bragt zich BLOMMESTEYN al spoedig te binnen, wat hij van de Sterrekunde, schoon vrij oppervlakkig, in dien tijd, geleerd had, en daar hij thans, door DIXON onderwezen, hechte grondslagen van die voortreffelijke wetenschap legde, maakte hij daarin zoo snelle voortgangen, dat DIXON zich meer en meer verzekerd hield, dat hij zijnen vriend, die in alle andere vakken zeker een brekebeen gebleven zou zijn, nu op het spoor gebragt had, tot de beoefening eener uitspanning, welke, hem afleidende van vele op zich zelf niets beteekenende gezelschappen, uit haren aard strekte, om het ledig vak met iets wezenlijks aan te vullen, en hem een' afkeer in te boezemen tegen den eindeloos eenzelvigen maalstroom van slemp- en drinkpartijen, zoo geschikt, om de laatste overblijffels van redelijkheid en zedelijkheid bij eenen man van BLOMMESTEYNS opvoeding en geaardheid te verzwelgen.

Twee, slechts korten tijd van elkander, hier te lande, aan het uitspansel zichtbare verschijnsels, waren uit hunnen aard zeer geschikt, om de aandacht van BLOMMESTEYN nog meer tot die studie te bepalen; de eerste was de ontdekking eener Staartstar, welke door de Starrekundigen niet verwacht werd, die zeer zijne opmerking trok, schoon dezelve zeer flauw van licht was,

uit hoofde van haren verren afstand, waarin zij de planeet *Saturnus* overtrof. Hij nam met zijnen vriend DIXON en zijnen leermeester MARTENS, die toen een beroemd Leeraar in de Wis, Starreen Zeevaartkunde was, dezelve waar, en bevond dat dezelve omtrent zes graden en veertig minuten van *Venus* afstond. Hij beschouwde haar met vlijt alle die nachten, welke zij zich aan den Hemel vertoonde, en het was zeer tot zijne spijt, dat derzelve verschijning zoo kort van duur was. Later deed hij met denzelfden Leermeester, en ook in het bijzijn van zijnen vriend DIXON, de belangrijke waarneming op de zoo zeldzaam plaats hebbende overgang van de planeet *Mercurius*, voorbij de Zon, waartoe zij zich op den toren van het stadhuis begeven hadden.

Alles, wat nu met de natuurkunde en natuur, lijke historie in betrekking stond, was BLOMMESTEYN wellekom. Dit was hem zelfs de anders in zoovele opzigten zeer onwelkome, en in 's lands geschiedenissen zoo bij uitstekendheid bekende koude winter, van den jare 1740. Deze gaf hem gelegenheid tot het doen van weêrkundige waarnemingen, zoodat hij zich niet ontzag, om meermalen zich aan de felle koude bloot te stellen, om de zonderlinge toedragt van den dampkring waar te nemen. Hij was dus reeds de twee felste dagen vroeg bij de hand en op straat; maar vond tot zijne ontzetting twee menschen, die in den afgeloopen

nacht, door de koude waren dood gevroren, en aan den ijkant zag hij vogels, die dood op het ijs waren nedergevalen; ja hij merkte met ontzetting op, hoe bij het openhakken van eene bijt, aan den Buitenkant, het ijs van eenen nacht drie duimen dik was.

Diep ontroerd kwam hij te huis, toen zijne zuster en broeder pas uit hun bedde waren, opgestaan. Eerst verhaalde hij, wat hij gezien had, en beval toen, dat 'er, dezen dag, geen arme, wie hij wezen mogt, zonder liefdegist van zijne deur mogt gaan; ja, dat men alle rijkelijk van brandstoffs en geld, tot het aankooen van eenig verwarmend en verkwikkelijk voedsel, moest voorzien. 'Wij zitten hier,' zeide hij; 'wel en gemakkelijk bij ons vuur, en als het hout en de turf vermindert, schellen wij maar onze dienstboden, maar het is wat anders, als men, zoo als ik daar op straat ontmoette, eene jonge vrouw met twee half naakte kinderen, langs den weg ziet loopen, en bijna van gebrek en koude omkomen. Ik had vrij wat geld in mijn' zak, toen ik de deur uitging, maar ben zonder een penning te huis gekomen.' Op de tegenwerping, die hem zijn broeder en zuster bijna eenstemmig maakten, dat ook de arme lieden zeer zeker partij zouden weten te trekken, van deze ongemeene vorst, en dat men gevaar liep, van deerlijk bedrogen te worden, zeide hij: 'Ik geloof het, gij hebt ge-

lijk; 'er zal veel misbruik van worden gemaakt, maar ik heb liever, dat ik, bij zoo groote ellenden, als 'er in deze koude zullen geleden worden, een hand vol drie guldens verkeerd besteed, dan dat het aan mij zou kunnen geweten worden, dat 'er een enkel mensch door honger of kommer omkwam. En wat zijn wij toch, als wij het wel beschouwen, beter dan die arme menschen, die naauwelijks een stuk brood om te eten, of een sprankeltje vuur hebben om zich bij te warmen?'

In deze zoo tijdig aan den dag gelegde gevoelens, en achtervolgd door ruime liefdegaven, betoonde BLOMMESTEYN dat 'er nog van het echt oud Hollandsch bloed door zijn hart stroomde - en de denkbeelden, die hij bij deze gelegenheid ontwikkelde, was hij verschuldigd zoo wel aan het Godsdienstig onderrigt, dat hij van Ds. A*** ontvangen had, nadat deze hem uit de klauwen des ongeloofs gered had, als aan zijnen omgang met den Heer DIXON, en aan het bijwonen van het Genootschap der Vrijmetselaars, waarin hij van tijd tot tijd de edelste gevoelens der menschlievendheid hoorde ontwikkelen, ja ook misschien daaraan, dat door eene meer bepaalde beoefening van zijne geestvermogens op eene edeler wetenschap, dan op het louter vermeerderen van zijne geldmiddelen, zijn hart vatbaarder geworden was voor grootmoedige bedrijven.

Deze zelfde winter echter gaf hem gelegenheid, om met zijn' broeder en zuster een reisje te doen, dat door hare zeldzaamheid merkwaardig was, en ook daarom bijzonder in zijnen smaak viel. De aan FEMKE toevallig gemaakte kennis, bij haar veertiendaagsch verblijf te *Amsterdam*, had ten gevolge gehad, dat HENDRIK BLOMMESTEYN zich vervolgens dadelijk had verklaard, als haar minnaar, en haar ten huwelijk verzocht; maar de gehechtheid van FEMKE aan haar Vaderland, en nog meer aan haren grootvader, was te groot, hoe genegen zij anders ook HENDRIK BLOMMESTEYN ware, en bleef een onoverwinnelijke hinderpaal voor zijne vrijerij. In het midden nu van den zoo fellen winter, ontving HENDRIK de tijding uit *Staveren*, dat de oude JELLE MURKS, zijne oogen gesloten had, daar de zoo buitengewoone koude, gelijk gewoonlijk het geval is in dit land, op dezen zoo hoogbejaarden grijsaard het gevolg gehad had, dat het reeds flauwe levensvlammetje was uitgedoofd.

Toen HENDRIK zijnen broeder deze tijding berigtte, zeide BLOMMESTEYN, daar 'er nu geene schaduw van jaloezij meer in zijn' geest was achter gebleven, 'daar moet gij oogenblikkelijk naar toe, zoodra als de oude Heer begraven is. Oogenblikkelijk zeg ik... o de brief is al vier dagen oud, eer gij nu in *Vriesland* zijt, is de man lang ter aarde besteld, en nu

verzeker ik u, zal het met FEMKE wel gaan.' Zijn broeder gaf hem te verstaan, dat de winter immers zou beletten, die reis anders te doen dan over land, en dat dit eene langwijlige en kostbare reis was... 'Wat praat gij van eene reis te land,' zeide BLOMMESTEYN, 'gij moet die reis ter zee doen. De *Zuiderzee* is immers tot stok en steen gevrozen, en gij moet u met een narresleê, de *Zuiderzee* maar dwars over, naar *Staveren* laten rijden. Als uwe zuster MARGOOTJE liefhebberij heeft, dan zullen wij met ons drieën, in twee narren 'er op afgaan, en gij moet FEMKE bewegen, dat zij met ons naar *Amsterdam* terugkeert; dan zal zij bij ons den rouw over grootvader wat verzetten, en dat zal u het schrijven van menigen minnebrief uitwinnen, broêr HENDRIK! althans voor eene lange poos; indien gij haar weet over te halen, dat wel gaan zal, om bij ons den zomer af te wachten. Hebt gij mij begrepen?'

Schoon HENDRIK nog al eenige zwaarigheden in de reis maakte, en zijne zuster MARGOOTJE niet minder, drong BLOMMESTEYN van dag tot dag, zoo sterk op dezelve aan, en zij kregen zoovele verzekeringen van de verbazende dikte van het ijs, ja de volkomene veiligheid van den overtocht, dat zij 'er zich eindelijk toe lieten overhalen.... maar BLOMMESTEYN had zijnen broeder volstrekt verboden, om aan FEMKE 'er een enkel woord van te schrijven.

Het was reeds een eind heen in Sprokkelmaand, en het weder eenigermate ontlattende, toen BLOMMESTEYN met zijn' broeder en zuster, in twee narren, de reis van *Amsterdam* over *Pampus* naar de Vriesche kust ondernam. PENNY, die jaren lang met GUISENY op zich zelven woonde, was, wanneer BLOMMESTEYN of BEELAARTS, eenige bijzondere reis voor had, altijd hun gezelschap, en dus stond die achter op de slede van BLOMMESTEYN, of op die van deszelfs broeder, daar MARGOOTJE nu eens met HENDRIK, dan weder met BLOMMESTEYN reed, Schoon BLOMMESTEYN het voor MARGOOTJE verborg, was het hem toch zeer vreemd, toen zij zoo, de laag met al de vastgevrozen schepen, voorbij, den mond van het *IJ*, begonnen te naderen, en, schoon langs een gebakend pad rijdende, *Nieuwendam* en *Durgerdam* op zijde latende liggen, op *Pampus* kwamen, en nu regt uit de bevroren *Zuiderzee* opreden. Te meer vreemd was hem dit gevoel, daar, hoe meer zij zich van de Hollandsche kust verwijderden, het gezelschap verminderde, en, toen zij eindelijk op den grooten plas gekomen waren, niets op het groote ijsveld, dan alleen de twee narren bespeurde, en somtijds, meestal op onberoepbaar verre afstanden, enkele schaatsrijders, maar die nog zoo dun gezaaid, dat 'er wel een half uur voorbijging, zonder dat zij een zoodanig voorwerp bespeurden. In de verte zag men, ja, *Marken*, maar zoo twijfel-

achtig, dat het althans aan MARGOOTJE tot geene groote opbeuring verstrekte. BLOMMESTEYN verhaalde haar tot troost, hoe hij zich nu duidelijk de groote ijsvelden in *Groenland* herinnerde, en hoe hem daar zulk eene narresleê wel te pas zou gekomen zijn; terwijl zij tusschen beide door eenigen geestrijken drank en eenig gebak, dat zij medegenomen hadden, als zij, om der paarden wil wat langzaam reden, zich tegen de koude versterkten. - Zij kwamen, op een kompas, dat hij medegenomen had, en eene goede kaart, gelukkig op *Schokland* aan. Hoe verwonderden zij zich over de bijzondere bouworde der huizen op dat eiland, en nog meer over de eenvoudigheid der huishoudingen, terwijl de zoo algemeen roodachtige kleur van het haar der vrouwen, hetwelk sommige voor het echt Bataafsche blond willen gehouden hebben, alsmede hare vreemde kledingswijze, bijna geheel geene overeenkomst met die der overige inwoners onzes lands hebben. Nadat de paarden eene goede poos hadden uitgeblazen en ter deeg gevoederd waren, terwijl de Schoklandsche kinderen de beide narren, waaraan het verguldsel en beeldhouwwerk niet gespaard waren, al den tijd hadden staan aan te gapen, reden zij nu, de Overijsselsche kust steeds in het oog houdende, op de Vriesche af; en kwamen, zonder eenigen wezenlijken tegenspoed, weldra op de hoogte van *Staveren*. Van tijd tot tijd ech-

ter waren zij niet weinig belemmerd door groote spleten, die zich nu en dan in de oppervlakte van het ijs vertoonden, en hen noodzaakten om vrij wijde omwegen te nemen; terwijl de paarden de ooren opstaken, en zij die in de narresleden zaten, van schrik geschokt werden, wanneer zij slagen zoo geweldig als van een losbarstende bombe hoorden, veroorzaakt door het geweldig splijten en barsten van het ijs. Blijde waren zij dus, dat zij den toren van *Staveren* in het oog kregen, en het duurde niet lang, of zij zagen ook voor de stad het ijs van menschen wemelen, hetwelk voor hun, die verscheiden uren op den breedten bevrozen plas, zonder bijna menschelijke wezens te aanschouwen, hadden doorgebracht, een uitstekend welkom gezigt was, en hen zelfs bijna vergeten deed, dat zij zich nog op de *Zuiderzee* bevonden.

Het duurde ook maar korten tijd, of zij kwamen vele der voortrijdende schaatsenrijders tegen - en toen zij bijna gereed waren, om de haven in te rennen, zag HENDRIK onder de rijdende vrouwen en meisjes, eene diep in den rouw, op zijne narreslede aanhouden, en niemand anders was zij dan FEMKE, die, niettegenstaande den kortgeleden dood van haren grootvader, echter deze gelegenheid niet verzuimde, om in het zoo nationaal vermaak eenigzins te deelen. Gelukkig stond PENNY achter op de slede, toen HENDRIK BLOMMESTEYN zijn FEMKE gewaar werd, want oogenblikkelijk gaf hij aan

denzelven de leizels over, sprong ter slede uit, en vloog zijn FEMKE met groote snelheid te gemoet: die niet weinig verrukt stond over dit onverwacht bezoek van de vrienden BLOMMESTEYN, en, nadat zij en bij zich had uitgenoodigd, haren minnaar verzocht, om weder in zijne slede te gaan, daar zij op hare schaatsen, nog wel een weinigje voor hem te *Staveren* zijn zou. Dit was ook het geval, want, schoon hij, zoowel als zijn broeder, hunne paarden aanzette, om spoedig te *Staveren* te zijn, zoo veel won het hun FEMKE op hare schaatsen af, dat zij reeds in hare huisdeur stond, en eenige orders gesteld had, op de ontvangst der vrienden, toen BLOMMESTEYN en zijn broeder, nadat zij de paarden aan PENNY overgegeven hadden, eerst met hunne zuster MARGOOTJE het huis van wijlen JELLE MURKS binnentraden.

Vijftiende hoofdstuk.

Ongemeen groot was het genoegen van FEMKE over de komst van HENDRIK en de overige familie van BLOMMESTEYN, ja de rouw over den dood van grootvader JELLE werd niet weinig hierdoor getemperd, schoon die nog maar zeer weinig tijd geleden was, en het duurde niet lang, of het was voor onzen BLOMMESTEYN en zijne zuster zeer duidelijk, dat, na den dood van grootvader, ook FEMKES voorkeuze van *Vriesland* boven *Holland* slijten zou. BLOMMESTEYN had meer dan één oogmerk met zijne reis naar *Staveren*; vooreerst had hij gehoord, dat 'er zich te *Franeker* een nieuwe uitmuntende maker van telescopen bevond, en daar hij nu een zoo vlijtig beoesenaar der sterrekunde geworden was, had hij vastelijk besloten, denzelven een bezoek te geven, met geen andere bedoeling, dan, om indien zij eenigzins voldeden aan zijn oogmerk, daarvan een of twee stuks te laten maken, ten einde daarmee zijne waar-

nemingen voort te zetten. Zijn ander oogmerk was, om tevens de ijsvermakelijkheden in *Vriesland*, waarvan hij zooveel gehoord had, bij gelegenheid van dezen buitengewoon harden winter, bij te wonen, met welk een en ander toch weldra eenige dagen zouden verlopen. Daar zich HENDRIK en MARGOOTJE in *Staveren* bleven ophouden, verkoos BLOMMESTEYN, om verder *Vriesland* op schaatsen in te rijden, en wel eerst naar *Franeker*. Het kon niet missen, of daar BLOMMESTEYN een tamelijk goed rijder was, trok hij bij zijnen aftogt de aandacht der Vriesche schaatsrijders, die zich onder weg mede op het ijs bevonden. Zij zagen ook met genoeg, of althans met zekere verwondering, hem het beentje over rijden, maar zij namen tevens aan hem waar, hetwelk zij trouwens altijd bij Hollandsche schaatsrijders gezien hadden, dat hij veel trager vorderingen, dan de Vriesche maakte, en dat hij, hetgeen hij in zwier en schoonheid van hun mogt winnen, zulks rijkelijk in de snelte verloor. BLOMMESTEYN bespeurde ook, dat, welke pogingen hij deed, om het van de Vriesche rijders te winnen, hij het echter zelfs bij zeer middelmatige Vriesche rijders verre verliezen moest. Toen hij te *Franeker* kwam, aan de eerste herberg bij de stad, waar verscheiden rijders, die hem voorbijgereden waren, rustende hem zaten af te wachten, kon het niet missen, of, toen BLOMMESTEYN binnen getreden was, zijne schaatsen had afgebon-

den, en wat hartsterking gebruikt had, begonden de Vriesche rijders niet weinig af te geven op het rijden der Hollanders. BLOMMESTEYN deed wel alles, wat hij kon, om aan te toonen, dat ook het Hollandsche schaatsrijden, schoon dan al zoo snel niet, ook wel degelijk zijne voordeelen had; en behalve dat het rijden op zich zelve veel zwieriger ging, was ook de houding oneindig beter. Maar de Vriezen beweerden, dat de houding minder kon schelen, daar zij niet alleen sneller voortgang maakten dan de Hollanders, maar, en door houding, en door het maaksel van hunne schaatsen, oneindig vaster stonden, en, bij eene altijd toch gevaarlijke lief hebberij, veel minder gevaar van te vallen liepen. Men moest altijd aan het nuttige boven het fraaije, en het minst gevaarlijke boven het gewaagde den voorrang geven.

BLOMMESTEYN beweerde toch stijf en sterk, zoo het hard rijden dan al bij de boeren en manspersonen, in het algemeen, de voorkeur mogt gegeven worden; dit echter geheel niet op de vrouwen toepasselijk was, althans niet op de meisjes der steden: daar hij onder weg gezien had, dat die, althans met dat harde en voorover gebukt rijden, eene zeer onaangename gestalte aannamen, die door geenen onbevooroordeelden fraai zou gekeurd worden. Maar nu kregen de Hollandsche steêmeisjes en zelfs boerinnen 'er lustig van, en werden voorge-

steld als ijdele pronkstertjes, die het rijden alleen deden, om den nutteloozen tijd te dooden, daar het de Vriezinnen, zoo wel de steêmeisjes als dorpelingen, veel meer te doen was, om door het hard rijden spoedig van de eene plaats naar de andere te komen, of om eens hare verafgelegene vrienden en vriendinnen te bezoeken, en, even als de mannen, noodzakelijke bezigheden te verrigten.

BLOMMESTEYN hield echter met zijne gewone stijfzinnigheid, die hier in zijn' kampstrijd met de Vriesche hardnekkigheid niet kwalijk te pas kwam, staande, dat, wat zij 'er ook van mogten zeggen, en beweren, men het hem niet ligt in het hoofd zou brengen, dat het ook niet voor een groot gedeelte bij de Vriesche jongelingen en meisjes, om genoegen en uitspanning te doen was, en dat dus de zwier van kunstig rijden, ook daar, een aangenaam toevoegsel zou zijn. Toen gingen, zoowel de Hollandsche BLOMMESTEYN als de Vriezen, aan het zwetsen op het snel rijden van sommige groote bazen, waaronder toch wel als de aanzienlijkste van alle gerekend werd een Vries, die 's morgens uit *Leeuwarden* naar den *Haag* gereden was, met een' brief van de oude Prinses, bij gelegenheid, dat haar zoon, de Erfstadhouder van *Vriesland*, zich in den *Haag* bevindende, van haar met onverwijlden spoed een brief moest ontvangen; hebbende hij dien brief, bij daglicht aan den Vorst overgegeven, ja nog

op den Vijver voor het Statenhof, vóór zonnen ondergang heen en weder gereden.

Nadat BLOMMESTEYN wat had uitgerust, en eenigzins zich moede geschreeuwd aan de verdediging van het Hollandsche schaatsenrijden, besloot hij, om zijn voorgenomen bezoek bij VAN DER BILDT af te leggen. Hij vroeg, binnen *Franeker* gekomen, terstond: 'Waar of JAN VAN DER BILDT woonde?' maar hij liep vruchteloos de stad op en neêr, tot dat hij eindelijk eenen man tegenkwam, die hem vroeg: 'Wat of dan die JAN VAN DER BILDT,' welke BLOMMESTEYN verwacht had, dat bijna bij de kinderen op straat zou bekend geweest zijn, 'voor den kost uitvoerde?' BLOMMESTEYN beduidde hem toen, dat hij een persoon was, die Verrekijkers van eene nieuwe makelij, in den Engelschen smaak, vervaardigde. 'o Nu weet ik het, nu weet ik het,' barstte de man uit, 'wien gij meent. Gij meent JAN KONST, den Timmerman, die in de Anna Parochie gewoond heeft.'

'Ik weet niet,' gaf BLOMMESTEYN te verstaan, 'of hij dien bijnaam draagt; maar, daar ik weet, dat een Anna Parochie op *de Bildt* gelegen is, en hij dus misschien twee namen heeft, zou het zeer wel mogelijk zijn, dat het dezelfde man was.' Dit bleek aan BLOMMESTEYN zoo te zijn, toen hem het huis van dien vlijtigen man gewezen was, en hij, als een Am-

sterdamsch liefhebber van de kunst, bij denzelven zeer gereeden en gullen toegang kreeg.- VAN DER BILDT zei: 'Dat het hem geheel onverschillig was, of men hem JAN KONST of VAN DER BILDT noemde; dat hij maar wel te vreden was, dat men een' Hollandschen liefhebber bij hem te regt gewezen had, en hij ten uiterste genegen was, om hem zijne telescopen te laten zien, ja dat hij voorts hem dus verzocht, het overschot van dien dag niet alleen, maar ook dien nacht bij hem door te brengen; dewijl de laatste vooral gelegenheid geven zou tot Starrekundige waarnemingen, waartoe nu ook zijne telescopen waren ingerigt.'

BLOMMESTEYN nam dit zeer gereedelijk aan, en had, gelijk men weet voor, om, ingevalle die Instrumenten hem maar eenigzins mogten bevallen, dan een van de allerbeste voor zijne verzameling aan te schaffen, want hij wilde altijd zulke dingen hebben, die een ander niet bezat. Nadat hem VAN DER BILDT verhaald had, hoe hij, zonder eenige handleiding, zonder eenig onderwijs, uit zich zelve die zaak had opgevat, en hij zelf nooit gedacht had, het zoo verre in die kunst te zullen brengen, begaven zij zich op het dak van zijne woning, waar hij eene kleine stellaadje vervaardigd had; endaar de zon nog uitmuntend scheen, en het een der zachtste dagen was van dezen anders zoo gestrengen winter, ja het weêr zelfs eenigzins ontlatende bleef, had

BLOMMESTEYN het genoeg, van dit plat, door den besten teleskoop van VAN DER BILDT, behalve de steden *Harlingen*, *Leeuwarden*, *Bolsward* en *Dokkum*, nog eene ontelbare menigte van dorpen ten voorschijn te zien treden, welker spoor andere vrij goede kijkers niet vermoeden deden, en dat op een veld, hetwelk de beste kijkers in uitgestrektheid verre achter zich liet. BLOMMESTEYN was in zeer groote verrukking, maar hoe wies dezelve nog aan, toen zij 's avonds de maan en den sterrenhemel beschouwden. Schoon de eerste, als nog maar weinige dagen nieuw, zich slechts eene korte poos liet beschouwen, BLOMMESTEYN zag echter in dien stand niet alleen duidelijk den getanden binnenrand der maan, maar zelfs het onbeschenen en flauw verlichte gedeelte der maanschijf. Zij wachtten naar het ondergaan derzelve, en nu bespeurde BLOMMESTEYN reeds met het bloote oog de schoonste en onbewolkste lucht met starren bezaaid, die hij ooit gezien had; en ging VAN DER BILDT over, om de schitterende heerlijkheden van het firmament, al nader onder de oogen van BLOMMESTEYN te schuiven. Daar de gelukkige stand der hemelsche lichamen het toeliet, vertoonde hij hem eerst de planeet *Jupiter*, benevens eenige van deszelfs wachters, en op het ligchaam der planeet de banden, waarmede dezelve omgord schijnt. - Hoe onverzadigbaar BLOMMESTEYN was in het beschouwen van dat heerlijk blinkend ligchaam,

en hoe langer hij 'er op bleef staren, hoe meer hij belust werd, om daarin te volharden. Eindelijk echter verdraaide VAN DER BILDT den teleskoop, en was gelukkig genoeg, om de planeet *Saturnus* spoedig in de buis op te vatten. Nu wies nog de verbaasdheid van BLOMMESTEYN, daar hij die zooveel verder verwijderde planeet en eenige van derzelve satelliten aanschouwde, en ook het gelukkig oogenblik trof, dat de ring, die deze planeet insluit, zich in eene geopende gestalte vertoonde, hetwelk BLOMMESTEYN niet alleen een gevoelig genoegen veroorzaakte, doch waardoor hij zoo verrukt stond, dat hij in het eerst geen enkel woord kon voortbrengen van ontzetting. BLOMMESTEYN kon zich bijna niet verbeelden zoo diep in de gewesten des Hemels met het gewapend oog door te kunnen dringen, dat hij niet alleen eene zoo verre afstaande dwaalstar als *Saturnus*, omringd door hare manen, kon aanschouwen, ja niet alleen deszelfs manen, maar ook een licht, dat die planeet als een krans omringt, en welks dienst, naar het gevoelen veler Starrekundigen, zich mede uitstrekt tot het verlichten van eene wereld, zooverre van het licht der zonne verwijderd. BLOMMESTEYN was niet af te scheuren van de beschouwing van het goddelijk schouwspel, en voelde zijn' geest, als het ware, door hetzelfde uitbreiden verre buiten de palen, die hij zich had kunnen voorstellen, immer te zullen bereiken; ja, dat anderen, die

hem van nabij kennen, hem immer hadden durven toekennen. Zoo is eene wezenlijke wetenschap in staat, om den mensch, schoon oorspronkelijk van geen' zeer grooten aanleg, op te beuren, en als het ware boven zich zelve te verheffen. Eindelijk riep hij, nadat hij van zijne ontroering wat bekomen was. 'Nu, nu, wenschte ik wel, om tien gouden ridders, dat mijn Leermeester MARTENS hier was, om eens te kunnen zien, hoe hij op dat gezigt zou voor het hoofd geslagen staan! Wij hebben wel fraaije afbeeldingen van de planeten gezien, ook enkele malen door zeer goede verrekijkers eenige schemerachtige blijken van deze dwaalstarren en wachters, maar niets, dat hier op stukken na bij haalde.'

Nog sprak hij, toen de vrouw van VAN DER BILDT aan de trapdeur riep: 'VAN DER BILDT! daar is de Grietman WILLEM VAN HAREN beneden, hij vraagt, of hij boven mag komen.' 'Zeker ja! zeker ja!' riep haar VAN DER BILDT toe. En nu verscheen die Grietman, dat uitmuntend vernuft van *Vriesland*, wiens voortbrengsels, toen te weinig gewaardeerd, als eerste pronksieraden onzer Taal- en Dichtkunst zullen geschat worden, zoo lang 'er ware smaak voor kunst bij de Nederlanders plaats grijpt: ja veilig zou men de toe- of afneming in smaak voor de uitvloeisels van zijn schitterend Dichtvermogen, voor eenen juisten maatstaf mogen houden van den voor- of achteruitgang van

den Nederlander in dat vak der schoone kunsten.

Nu bovengekomen zijnde bij VAN DER BILDT, zeide hij. 'Gij zult zeer gaarne mijne vrijmoedigheid verschoonen, VAN DER BILDT, als ik u zeg, dat ik uitgelokt ben geworden door de groote helderheid van het uitspansel, zoo schoon en zuiver, als het zich maar zeldzaam vertoont, althans in deze landen bij zulk gematigd weder. Ik wenschte, door den teleskoop, dien gij nu onlangs eerst voltooid hebt, de planeet *Jupiter* en vooral, *Saturnus* te beschouwen,' VAN DER BILDT was, schoon eigenaardig anders houding en taal de merkteekens droegen van zijne boersche afkomst en opvoeding, zeer natuurlijk beleefd tegen dien Grietman, welke zoo veel met hem op had, en wederkeerig bij hem in groote hoogachting stond. Hij verklaarde dus aan *van haren*, dat hem waarlijk te veel eer werd aangedaan voor een' eenvoudigen werkman, die alles, wat hij was, wel door zich zelve was, maar die toch beter misschien, dan anderen zelfs gevoelde, hoeveel aan hem nog haperde, en dat hij dit meer en meer gewaar werd, hoe grooter zijne vorderingen waren. Deze Heer (op BLOMMESTEYN wijzende) was alleen met het oogmerk naar *Franeker* komen reizen, om zijne telescopen te beschouwen, en nu kwam de Grietman VAN HAREN, van zijne hofstede op een' win-

ternacht, die wel juist zoo heel streng niet was, als de winter reeds had opgeleverd, evenwel, alleen om door zijne nog geringe kunstwerken te zien. Terwijl VAN DER BILDT dus praatte, nam VAN HAREN de twee dwaalstarren door den teleskoop waar, en gevoelde bijna te veel verrukking, dan dat hij op de woorden van VAN DER BILDT bijzondere acht kon geven; althans, hij liet zich geen oogenblik daardoot in zijne beschouwingen en verrukkingen storen. Toen hij echter zijn' onderzoeklust eenigermate bevredigd had; bleek het dat niet alles, wat VAN DER BILDT gezegd had, aan de aandacht van VAN HAREN ontglipt was. Althans met eenen nadruk, ontzettender dan BLOMMESTEYN immer gehoord had, echter met eene gemeenzaamheid, die hem uit den mond van eenen Vrieschen Edelman, aan wien hij de laatdunkende trotschheid van de Hollandsche Patriciërs natuurlijk toeschreef, bijna ongepast toescheen, zeide hij: 'Man, man! wat komt bij zulk een schouwtooneel, als wij daar (met zijne hand naar den Hemel wijzende) als wij daar aan Gods Hemel zien, de gedachte aan de grooten der aar te pas. Wat zijn zij meer dan onbemerkbare stosvezeltjes, die wij in eenen zonnestraal; welke door een scheur in een duister vertrek valt, aanschouwen of eigenlijk nog minder. Wat is de magtigste heerscher der wereld? Niet dan een onzichtbaar wriemelend ra-

derdiertje, hetwelk alleen door het microscoop ontdekt wordt.... Wat zijn rangen, wat zijn namen, wat zijn gemeenebesten en koningrijken, wat deze geheele aardbol met al zijne heerlijkheid en grootheid, vergeleken bij die honderde, ja ik mag wel zeggen, duizende zonnen, die daar boven ons hoofd staan te pronken en te schitteren; rondom ieder, van welke hoogstwaarschijnlijk weder verscheiden werelden met millioenen, met myriaden van schepselen wentelen, waarvan, God weet, hoevelen ons zoo oneindig in verhevenheid van geest, in scherpheid van vernust overtreffen, dat wij, indien wij een hunner spreken moesten, voor denzelven als eene Godheid, op onze knieën zouden nederstorten. En gij durst nog van Heeren en Grietmannen reppen, VAN DER BILDT, en dat op nieuw in de tegenwoordigheid van iemand, die, gelijk u van mij bekend is, in al die praal der grootheid niets stel, ja als beuzelachtig kinderspel van een nog onbeschaafd mensdome veracht, maar die alleen achting en eerbied heb voor de uitstekende geniën, die door God op aarde schijnen gezonden, om levendige blijken te zijn, met welke vermogens de Almagt, schepselen uit kan rusten, en hoe hen verheffen tot eenen nog aanzienlijker stand van wezens, schoon hun nog eenige zedelijke en alle natuurlijke gebrekkelijkheden der aarde, zoo wij die althans noemen, aankleven. En

zoo ik nu de dwaasheid wilde hebben, VAN DER BILDT, om u, op mijne beurt, te vleijen, dan zou het mij geenszins aan woorden ontbreken, om u zonder eenige vergrooting, in den rang van die zeldzame menschen te plaatsen....'

'Daar zou ik,' viel VAN DER BILDT hem zeer dristig in de rede, 'dat weet Mijnheer wel, daar zou ik dan in het geheel niet op gesteld wezen.'

'Nu maakt gij het niet beter,' antwoordde VAN HAREN, 'schoon ik wel weet, dat gij het zoo kwalijk niet meent: want nu zou het voor dien Amsterdamschen Heer bijna schijnen, als of ik voor mij 'er eenigzins op gesteld was, en ik verklaar u, dat ik niet graag dien schijn zelfs hebben zou... maar misschien zou ik door 'er langer over te praten, denzelven eenigermate krijgen, wat zegt gij 'er van, Mijnheer?' zich tot BLOMMESTEYN wendende.

BLOMMESTEYN was eenigzins verlegen, wat hij een' zoo aanzienlijk. Heer als den Grietman VAN HAREN, zou antwoorden, die hij daarenboven gemerkt had, dat geheel andere taal sprak, dan hij gewoon was, en van wiens redenen hij wel de kracht en deugdelijkheid gevoelde, maar van welks gevoelens zijne ziel nog maar zeer weinig doordrongen was. 'Ja, Mijnheer de Grietman,' antwoordde BLOMMESTEYN, 'wat zal ik 'er veel van zeggen? Ik

ben geen geleerd man, zoo als beide de Heeren; ik ben maar een Amsterdamsch koopman, dien het tamelijk wel is meêgeloopen, welke nu eerst eenige lief hebberij in de starrekunde gekregen heb; en die, nadat ik een physiesch kabinet had beginnen aan te leggen, mij op nieuw in de wiskunde en de verdere gronden, die tot de starrekunde noodig zijn, door mijnen leermeester MARTENS, heb laten onderrigten, en nu zoo wat op slag gekomen ben. Ik was toevallig in *Vriesland* om familiezaken, en daar ik zooveel van den Heer VAN DER BILDT had hooren spreken, ben ik op schaatsen hier heen gekomen; en ik moet zeggen, dat ik mijne moeite rijkelijk betaald zie, en wel wenschte te weten, of deze teleskoop, waardoor wij gekeken hebben, tot eenen redelijken prijs te krijgen is.'

'Zeer zeker,' antwoordde VAN DER BILDT, 'zeer zeker, maar laten wij, als wij daarover spreken willen, naar beneden gaan, daar ik toch begin te gevoelen, dat ik hier alles behalve warm geworden ben; en wij hetgeen wij over de negotie te handelen hebben, ruim zoo goed bij een' helder brandenden takkebos, als op dit koude plat zullen kunnen afdoen.' BLOMMESTEYN kon echter niet nalaten, eer zij dat plat verlieten, of hij beschouwde eerst nog eens de planeten *Jupiter* en *Saturnus* door den teleskoop, en nu wel uit een dubbel oogpunt, als een voorwerp

van liefhebberij, en als eene soort van koopwaar, over welke hij binnen weinige oogenblikken in onderhandeling stond te treden.

Toen zij beneden gekomen waren, duurde het maar korten tijd, of BLOMMESTEYN was het met VAN DER BILDT, in het bijzijn van den Grietman VAN HAREN, ten aanzien van den koopprijs van den teleskoop volkomen eens; en VAN HAREN kon niet nalaten dien allezins ruimen koopprijs goed te keuren, door geene bedenkingen van eenen eigenbatigen aard beknibbeld, daar BLOMMESTEYN dit voortreffelijk werktuig van VAN DER BILDT kocht, zonder iets, dan eenen onbeschadigden overtogt, te bedingen. VAN HAREN verklaarde in deze handelwijze met streelend genoeg te ontdekken, hoe de Hollandsche koopman, die somtijds als met eenen stortregen van schatten, door de fortuin overstroomd wordt, op zijne beurt genegen is, om den kunstenaar rijkelijk te beloonen, voor de in hunnen aard onbetaalbare voortbrengsels van genie, kunst en vlijt. Hij deed hierop de vraag aan VAN DER BILDT, 'of het hem, hoe goed een' prijs hij ook gemaakt had voor den teleskoop, niet aan het hart ging, om zulk een dierbaar pand, als dien teleskoop te missen.' 'In het geheel niet,' zeide VAN DER BILDT. 'Ik neem 'er aanstonds weêr een' anderen grooten onder handen, en dat in de aangename hoop, dat die nog veel beter dan deze zijn zal, en dan vergeet

ik hem geheel....' 'Ik begrijp u,' zeide VAN HAREN, 'ik begrijp u VAN DER BILDT! Hoeveel de voorwerpen ook verschillen, een natuurkundig werktuig en een gedicht, als zaken, waarop het menschelijk genie werkzaam is, zijn dezelfde; en de zucht ter volmaking is, zoowel de prikkel van den maker der natuurkundige werktuigen, namelijk bij zoodanig een', die uit is op nieuwe en groote uitvindingen, als bij den dichter, die uit het rijk van verbeelding en gevoel nieuwe werelden oproept, en voor de oogen zijner tijdgenooten en het nageslacht optoovert.' 'Eilieve, Heer Grietman,' zeide nu VAN DER BILDT, 'daar wij nu zoo bij het vuur zitten, en ik zoo gaarne tot mijne uitspanning iets aangenaams en goeds hoor, heb nu eens de goedheid, om ons op een Dichtstuk van u te onthalen.' 'Ik zou,' zeide VAN HAREN, 'bijna niet durven, in de tegenwoordigheid van eenen Hollander. Bij dien Heer is men thans en al reeds eenigen tijd geleden, zoo uitstekend keurig op taal en dichtkunst, dat niet alleen eene syllabe, maar een enkel lettertje eenen grammatikalen en poëtischen oorlog veroorzaakt, zoodat onder de letters veelal de zaken dood blijven.'

'Van mijnen wege,' zeide BLOMMESTEYN, 'hebt gij daaromtrent Mijnheer! niets te vreezen, daar ik geheel niet tot die soort van lieden behoor, en in het minst niet naauwnemend ben. Ik

hoop dus dat zich de Heer VAN HAREN, mijnen wege niet zal bekrimpen; ja, schoon ik anders geen groot lief hebber van de poëzij ben, zoo als die bij ons valt, ben ik nieuwsgierig, om eens een gedicht van een man te hooren, die mij straks door zijn spreken, toen wij daar op het plat waren, reeds zooveel genoeg gaf.' - Nu haalde VAN HAREN een papier uit zijn' zak, en las daaruit het volgende Dichtstuk, dat met de voortreffelijkste voortbrengsels zoo der oude als der hedendaagsche Dichteren kan wedijveren, getiteld:

Het menschlyk leeven.

Helaas, helaas! hoe vlieden onze dagen,
 Hoe spoed zich ieder uur met onzen luister heen!
 Hoe flauwe vreugd, hoe bitter plagen,
 Hoe min vermaak, hoe veel geweent!

O dierbaar perk van drie tot zeven Jaaren,
 Als ieder voorwerp 't oog bekoort, het harte streelt,
 Och of ze zonder einde waren,
 Als alles lacht, als alles speelt!

Beminlijk Kint, speel, nuttig u deez dagen,
 Want 's Waerelds Grootheid schafft aan ons 't genoeg niet,
 Dat u, door uwen houten wagen,
 En door uw kaartenhuis geschied.

Haast zal men u door strenge Meesters leeren,
 Wat taal Demosthenes verkondde in Pallas Stad,
 En Cicero voor 's Waerelds Heeren,
 Toen Rome nog de Kroon op had.

O moeilyk werk, benaauwde en pynlyke uren!
 Ze is maar een schets, deez Roê waar meê men u kastyd,
 Der slagen, die ge eens zult verduuren
 Van 't stuursche Lot in later tyd.

Wat open veld verschynt daar voor onze oogen?
 O Jongeling hoe werkt uw geest, hoe kookt uw bloed!
 De Dristen, in het hart gevlogen,
 Ontsteeken een' ondoof bren gloed.

Jaa, goot gy dan de onafgepeilde stromen
 Des Oceaans daar op, gy bluschte 't vuur niet uit:
 Hoe zal de Reden het betomen,
 Zy, die haare oogen pas ontsluit!

Gelyk Aurore in 't Oosten doorgeblonken,
 Jaa, nog veel schoonder staat de Wellust in haar praal.
 Haar adem is de pest. Haar lonken
 Verdelgen als de Blixemstraal.

In zulk een stryd ziet gy de dagen klimmen,
 Gelyk een sris gebloemt zich opheft in een Tuin,
 En word een Man. Maar ach, wat schimmen
 Omcingelen op nieuws uw kruin?

Nu vlugt de slaap reeds in den vroegen morgen,
 Jaa, zomtyds heeft de nagt geheel voor u geen rust.
 Vermoeden, vrees, wantrouwen, zorgen,
 Verdoven kennis, yver, lust.

Nu ziet ge eerst klaar de broosheid aller dingen;
 Hoe min het wust geluk naar breidel hoort en toom:
 En hoe de staat der Stervelingen
 Gelyk is aan een vlugge Droom.

Terwyl de Vreugde u bloemen schynt te geven,
 Ach zieldoorgrievend nieuws! ontruikt u 't Lot een Vrind,
 Een Vrouw beminder dan het leven,
 Of 't waardste pand, het liefste Kint.

Vlugt dan, reys vry naar afgelegen Staten.
 Zeil door de Middel - lyn naar 't verre Zuider Land,
 Hun denkbeeld zal u nooit verlaten,
 Het staat, het wagt u reeds op 't strand.

De Droefheid is gelyk aan wreede Dieren;
 Verwoeder dan een Leeuw in netten styf verwart;
 Doorknagende als een Worm de nieren,
 Verscheurende als een Gier het hart.

Wie kooft daaraan, vermoeid en neergebogen?
 Zyn Wenkbraauw is gelyk aan 't ingaan van den nagt;
 De glans der Maan is in zyne oogen;
 Zyn kruin is 't zwerk met sneeuw bevragt.

't Is de Ouderdom. Waar mag hy toch op wyzen?
Wat teekent hy daar gints met zynen vinger af?
Wat hoop van Aarde doet hy ryzen?
't Is 't Eind van alles; 't is het graf.

Hoe veelen is nog min geluk beschoren,
Die de yzere Armoê fel met scherpe tanden byt;
Die nagt en dag het kermen hooren
Van 't teeder kint, dat honger lyd.

Heeft de Aarde dan geen voedsel voor ons allen?
O Hemel!.... Andren prangt een ligchaams kwaal, en doet
Hen 't leven onverduurbaar vallen!
In 't midden van den overvloed.

Zomwylen rukt, voor 't eind van uwe dagen,
Fortuin uw staat ter neer, gelvk men in het wond
Een hoogen Eyk om verr' geslagen
Na 't woeden van den wind aanschouwt.

Dan word een Dwaas op uwen stoel verheven.
't Gewelt verwoest uw Erf. De Laster verst uw kleed.
Geen Vriend durst zich naar 't huis begeven,
Daar 't bleek Gebrek de vloer betreed.

Wat is de Mensch, hoe magtig, hoe vermetel?
Genaakt het uur, al staat een Heir rondom het Hof,
De Koning vale van zynen Zetel
En word een handvol asch en stof.

Gy, gy alleen, oneindig Opperwezen!
Gy, Vader en Monarch van al wat was, en word,
Hebt geen verandering te vreezen,
Nog dat uw Scepter zy verkort.

D' oude Eeuwen, die voor 't Menschdom gansch verdwynen,
En zy, die zullen zyn in laater tijds gewrigt,
O God! die roept ge, en zy verschynen
Te zamen voor uw aangezigt.

Gy ziet hen voor uw' Zetel henen dryven
Als kielen, langs de Zee genoopt door wind en vloed;
De eene is bekroond met Vrede-Olyven,
En de andere bevlekt met bloed.

Gy hebt den Tyd van de Eeuwigheid gescheiden,
Gy hebt zyn Vleugelen met uwe hand gewrogt,
Op dat hy niet te lang verbeiden
En niet te snel vervliegen mogt.

Het Noodlot zit geknielt voor uwe voeten,
En leest in't heylig boek uw onweerstaanbren wil:
Maar als uwe ogen het ontmoeten
Verandert alles, of staat stil.

Daar 't eeuwig Licht een Zee verspreid alle uren
Van heil en van geluk uit 's Alierhoogsten schoot,
Daar kan geen rouw, geen droefheid duuren,
Daar vlugt de smart, daar sterft de Dood.

Nadat VAN HAREN had geeindigd, bedankte hem VAN DER BILDT en vervolgens BLOMMESTEYN, met groote hartelijkheid, terwijl het aan beider oogen, die vochtig geworden waren onder het lezen, bleek, dat de betuigingen van hunnen mond, met de gevoelens van hun hart overeenstemden.

Zestiende hoofdstuk.

Den volgenden dag keerde BLOMMESTEYN op schaatsen naar *Staveren* terug, nadat hij zijnen vriendelijken gastheer VAN DER BILDT en deszelfs huisvrouw, ten wier huize hij dezen nacht geslapen had, minzaam had bedankt. Hij bond de schaatsen zoo vroeg onder, dat hij met den dag afreed; dit deed hij, om dat hij nog dezen dag bij tijds te *Staveren* wenschte te wezen, en echter tusschenbeide zijnen broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS wilde bezoeken, welke nog te *Ruige Lollum*, zonder tot eene andere standplaats, veel min een' Hoogleeraarspost, bevorderd te zijn, daar zijne kleine kudde, schoon eenigermate tegen zijnen dank, weiden bleef.

Niet weinig vreemd stond FREDERICUS CHRISTOPHORUS op te kijken, toen hij in zijne eenzame en berookte studeercel, zijn' broeder JOHANNES zag naderen. Was deszelfs standplaats aan onzen BLOMMESTEYN, bij zijn vorig bezoek, in het aangenaamste des jaars, verre van behagelijk

of aantrekkelijk voorgekomen, nu in het hartje van den felsten winter, bijna immer in deze gewesten ondervonden, vergeleek hij dit verblijf bij de eenmaal door hem bezochte streken van *IJsland*, ja, daar nu de ziel van BLOMMESTEYN, den avond te voren, zulk eene ontspanning gekregen had en gestemd was voor het edele en groote, gevoelde hij meer dan ooit deernis met den toestand van zijnen broeder, tegen wien hij, misschien te onberaden, zich ontvallen liet: 'Wel mijn lieve FREËRIK! op welk een ellendig *Patmos* zijt gij gebannen!'

Maar het duurde slechts kort, of BLOMMESTEYN had zeer veel berouw, dat hij zich die ongelukkige uitdrukking had laten ontvallen, toen Ds. FREDERICUS CHRISTOPHORUS BLOMMESTEYN, in eene zee van woorden uitbarstte, zeggende: 'Mijn lieve broeder JOHANNES! Ik wil u niet ontkennen, dat het mij eene blijde tijding wezen zou, indien ik van dezen Lollumschen schaapstal naar een' anderen geroepen werd, en ik zoude die roepstem geheel niet ongehoorzaam zijn, maar het grieft mij tot in mijn binnenste, dat gij dit *Ruige Lollum* vergelijkt bij *Patmos*, waarop eenmaal de Discipel JOANNES, in zijne hooge jaren, met ketenen beladen, verbannen was. Waarlijk, mijn broeder, ik bedroef mij, dat de oudste van mijne familie niet beter in de heilige, aardrijkskunde onderwezen is, of hij maakt tusschen eene binnenlandsche plaats, die

zoo als *Lollum* in het hartje van het vaste land van *Vriesland* gelegen is, eene vergelijking met het eiland *Patmos*, dat in de *Middellandsche Zee*, onder de *Egeesche* of *Icarische* eilanden gevonden wordt. En hoeveel verschilt ook mijne getrouwe Christelijke Gemeente, van de Heidensche inwoners van *Patmos*, die den grijzen JOANNES lastig vielen.... maar ik merk het, ik merk het, dat ik nooit grover saalgreep bedreven heb, dan toen ik u den last opdroeg, om mijnen letterkundigen arbeid aan eenen Hollandschen Boekhandelaar ter uitgave op te dragen. Doch dit heeft mij niet asgeschrikt. Ik heb nacht en dag doorgearbeid, en ben nu gevorderd tot het begin van de zeventiende eeuw.... 'Ei! ei!' merkte BLOMMESTEYN, om toch iets te zeggen, aan, 'ei! ei! dan zijt gij nabij onzen tijd, dan moet gij vooral voorzigtig zijn, zoo in dezelsde Eeuw als wij leven. 'Idioot,' zeide nu broeder FREDERICUS met eene stemverheffing, '*Proh! idiotissime omnium! Lepidum caput!* Tel eens op uwe vingers na, wij zijn immers thans in de achttiende Eeuw. Maar dat daargelaten. Dit *inter nos, ut fratres*. Helaas! die zeventiende Eeuw, zoo omtrent 1618 en 1619, maakt mij zeer veel sporreling, en ik zou wel wenschen, dat ik door die omstandigheden reeds met mijne historische pen doorgeworsteld was: want hier in *Vriesland* is al heel zoo wat

gebeurd, dat toch ook niet was, zoo als het behoorde, en als ik alles, zoo schreef, als het mij voorkomt, dan ben ik beducht, dat dit gedeelte mijner *Historia Ecclesiastica* eer zou strekken, om de bevordering tot een Professoraat voor een' geruimen tijd, achter uit te zetten, dan mij tot den eigenlijken *scopus* of doel mijner wenschen te brengen...' 'Och,' zeide BLOMMESTEYN, want hij kon het nu niet langer uitstaan, dat zijn broeder zich met eene zoo ijdele verwachting vleidde; 'och, broeder FREDERIK! hoe kunt gij u toch zoo met eene doode mees verheugen! Gij zult, dat verzeker ik u, als 'er geen mirakelen gebeuren, in eeuwig heid geen Professor worden. Ik mag zoo net niet, als gij, de ligging van het eiland *Patmos* kennen, of de zeventiende van de achttiende Eeuw weten te onderscheiden, zooveel weet ik toch van de kaart van het land wel, dat wij (en dat zal toch hoogst waarschijnlijk noch uw, noch mijn geval zijn) eer de negentiende Eeuw, of het jaar 1801 met elkander zullen beleven, dan dat gij aan de eene of andere Akademie, door middel van die historie, die geen mensch drukken of uitgeven wil, als Professor geplaatst zult worden; en als gij u nu met die ellendige verdeeldheden van de kerk gaat bemoeijen, dan weet de goede Hemel, wat 'er nog in het einde van u worden zal! Broederlijk raad ik u, na dezen, dag nooit weêr een

letter daarover op het papier te stellen; en, daar gij reeds zwakker van borst en longen geworden zijt, *Emeritus* zoekt te worden, zoo als 'er toch vele uwer Collega's doen, die, als zij een rijk weeuwtje getrouwd hebben, te zwaar hijgen, om met een ton gouds de trappen van den preêkstoel langer te beklimmen. Kom dan in vrede bij ons in uwe geboortestad wonen, in een goed huis, en laat het gepreek het gepreek, en het geschrijf het geschrijf. Als gij dan te *Amsterdam* woont, en gij hebt nog zulk een' lust tot preken overgehouden, dan kunt gij, als eens de een of andere Amsterdamsche Leeraar, door eene ligte ongesteldheid wordt overvallen, den dienst voor hem vervullen, terwijl gij als *Emeritus*-Predikant van *Ruige Lollum*, op het Dominésbriefje staat...'

Nu greep broeder FREDERICUS met eenen satyriecken glimlach in het langwerp'g gootje van zijnen driekanten hoed, en denzelven even opwippende, zeide hij: 'Dat zal mis geraden zijn, broeder JOHANNES! dat zal het. Ik weet wel, waar u de schoen wringt. Gij zijt jaloersch, dat ik FREDERICUS CHRISTOPHORUS, de man zijn zal, die de BLOMMESTEYNSCHE familie door mijne geleerdheid beroemd zal maken. Ik zal blijven volhouden. *Perfer et obdura*, staat voor eene van de Menniste kerken te *Amsterdam*, en ik zou die spreuk tot de mijne aannemen, als die daar niet stond. - Laast ben ik nog

te *Franeke* in de Akademie geweest, en daar wees mij een der Professoren bij de fraai geschilderde portraiten, die daar hangen, de Hoogleraren verbeeldende, de plaats, waar waarschijnlijk eerlang, *Deo favente*, ook het portrait van uw' broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, onder die schaar van geleerden zal blinken.'

BLOMMESTEYN bemerkende, dat 'er niets aan zijnen broeder te doen was, om hem van zijn dwaas ontwerp af te brengen, wenschte hem daarop allen mogelijken voorspoed. Na een weinig tot zijne hartversterking gebruikt te hebben, bond hij weder zijne schaatsen aan, en, met eenen broederlijken handdruk van hem afscheid genomen hebbende, kwam hij zelfs nog tijdig genoeg te *Staveren* aan, om daar een' wedstrijd bij te wonen, die 'er tusschen eenige meisjes, ingevolge van eenen, met toestemming der Regering, uitgeloofden eerprijs, gehouden werd; bestaande de eerste prijs in een gouden oorsieraad, en de tweede in eenen bloedkoralen ketting. Van heinde en veer waren de meisjes en vrouwen, zelfs van *Leeuwarden* af, reeds BLOMMESTEYN, toen hij vroegtijdig van *Franeke* gereden was, achter op komen zetten, die voornemens waren hare bekwaamheden op dit nationaal volksfeest te vertoonen. - BLOMMESTEYN kon nu, van eene vreemde mengeling van verwondering over de groote vaardigheid van deze vrouwen in de kunst van schaatsrijden, en van zekere afkeu-

ring over het tegenstrijdige, dat hij tusschen het betamelijke van dezen wedstrijd en de kunne, die daarin begrepen was, doordrongen, niet nalaten, aan de zijde van FEMKE, die, met alle de inwoners van *Staveren*, getuige was van dien kamp, te vragen: of zij, ingevalle, dat haar grootvader niet zoo onlangs overleden was, en dus de welvoegelijkheid haar zulks niet verbood, geen deelgenoot zou zijn van dezen wedstrijd? Hierop gaf zij met veel nadruks te verstaan, en tevens in dat antwoord een blijk van den goeden smaak, die haar bezielde: 'Mijnheer BLOMMESTEYN. Ik zou achten, dat ik mijne natie geene eer aandeed, met mij, door de zucht tot het behalen van eenen eerprijs, welke dan ook, bloot te stellen aan ongemakken, die ziekte, ja den dood kunnen ten gevolge hebben, en tevens, zoo het mij voorkomt, mij openlijk te vertoonen op zulk eene wijze, als met de ordenlijkheid en betamelijkheid van een meisje of vrouw niet bestaanbaar is. 't Is, moet gij weten, Mijnheer! heel iets anders daarve ooggetuige te zijn, dan het zelve mede te doen - en mijn lieve grootvader zaliger, die een man was, van meer dan een' winter, en die als Kapitein in zoovele landen en bij zoovele volken geweest was, heeft mij altijd ingeprent, dat hij het voor eene groote gekheid hield, dat men zoo verliefd was op zijne eigen meisjes en vrouwen, of op zijne eigene natie, dat men de gebreken daarvan voor

volmaaktheden aanzag....' 'Ja! ja!' zeide BLOMMESTEYN, dien het bijna begon te spijten, dat hij dit gesprek met zijne toekomstige schoonzuster had aangevangen, 'ja! ja! uw grootvader was niet alleen een knap schipper, maar hij was in allen deele een verstandig man, en het is dus niet vreemd, Juffrouw FEMKE! dat hij u zulke fijne denkbeelden heeft ingeprent.' Juffrouw FEMKE bedankte met een grimlachje, waaromtrent het twijfelachtig was, of zij over den lof haren grootvader, gegeven, al of niet te vreden was, schoon het haar blijkbaar streelde, dat HENDRIK BLOMMESTEYN haar, met veel zichtbare goedkeuring, zijne vreugde over haar antwoord betuigde, als waarin hij, en niet ten onregte, de verlichte denkwijze van zijn zoo hartelijk beminde FEMKE meende te bespeuren; en tevens zich daaruit te mogen voorspellen, dat zij zich zeer gaarne naar de Hollandsche zeden en manieren, waar die de goedkeuring boven de Vriesche, in sommige opzigten, zouden mogen verdienen, schikken zou.

Het was zeker ook aan deze buigzaamheid van karakter, waarin zij eenigermate van hare landgenooten verschilde, maar misschien meer nog aan de genegenheid, die zij voor HENDRIK BLOMMESTEYN voedde, toe te schrijven, dat zij zich twee dagen later zoo gereedelijk bewegen liet, om mede den terugtocht naar *Amster-*

dam te doen, schoon langs eenen korteren weg; namelijk om met hun dien, over een pad van *Staveren* naar *Enkhuizen*, dwars de *Zuiderzee* over, te nemen, langs het welk zij zich, binnen weinige uren, uit *Vriesland* in *Noordholland* bevonden, en staande welke reize, noch BLOMMESTEYN, noch zijne broeder, noch zijne zuster denzelfden angst gevoelden, welken zij op hunnen heentogt, de een meer de ander minder ondervonden hadden; maar FEMKE begon, schoon zij dezen winter reeds tweemaal, zich een klein eind weegs op schaatsen van de kust verwijderd had, echter, toen zij zich op het midden van dien plas tusschen de Vriesche en Hollandsche kust bevonden, die huivering en hetzelfde verlangen te bespeuren, om den verlaten wal weder te bereiken. Schoon vervolgens *Amsterdam* nu voor haar eene geheel andere vertooning maakte, dan toen zij hetzelfde voor de eerste maal, bij het begin van den zomer, naderde, was zij 'er echter niet weinig over verwonderd, toen zij, op de hoogte van het Tolhuis gekomen, zij daar het oog over de nu met ijs bedekte haven van het magtig *Amsterdam* liet weiden, en de honderde schepen, in de Laag vastgeklemd liggende, door hunne besneeuwde masten en raën, natuurlijk een besneeuwd bosch voorstelden, waarboven ook de hooge Amsterdamsche woningen, en gebouwen tot kerkelijk of wereldlijk ge-

bruik de toppen en torens uitstaken. En, hoewel de woeling van het volk op het *IJ* veel overeenkomst had met die, welke zij op de Vriesche Meren gezien had, was echter het groot getal van menschen en paarden, die zich tusschen de stad en het tolhuis bevonden, zeer ontzettend, waarbij de koetsen, die mede in grooten getale zich op de bevrozen oppervlakte vertoonden, benevens de ijsschuitjes en ontelbare narrensleden allen bespannen met paarden blinkende van zilveren bellen en weidschen optooi, deze schilderij eene bekoorlijke levendigheid bijzette.

Door het midden van dit gewoel henen gereden, kwamen zij nog voor het vallen van den avond aan het huis van BLOMMESTEYN aan, en deze deed terstond, na zijne aankomst, zijnen zoon en dochter van hunne komst met Juffrouw FEMKE onderrigten, en gaf last, dat 'er dien avond een goede maaltijd moest worden klaar gemaakt, waartoe hij zijnen zoon WILLEM BEELAARTS met diens vrouw en VALKENBURG noodigen liet; toevallig bevond zich Ds. A*** bij de laatste, en verstaan hebbende, dat BLOMMESTEYN te huis was gekomen, draalde hij geen oogenblik, om hem te gaan opzoeken, en liet zich, terwijl dezelve nog zat uit te blazen van zijne reis, bij hem aandienen, als hebbende hem nog heden iets van aanbelang te zeggen.' Laat Ds. A*** maar

binnenkomen,' zeide BLOMMESTEYN 'hij zal mij zoo veel bijzonders niet te zeggen hebben, dat het de moeite waardig is, dat wij in een koud vertrek gaan.'

Ds. A*** voldeed aan het verlangen van BLOMMESTEYN, en, nadat hij alle de vrienden gegroet had, en vervolgens hunne pijpen gestopt waren, terwijl BLOMMESTEYN, die toch van de reis door en door koud geworden was, rijkelijk hout en turf voor zich en zijne reisgenooten opgooide, zeide Ds. A***: 'Gij zult misschien wat vreemd opzien, mijn Heer BLOMMESTEYN, dat ik u, daar gij zoo pas van de reis gekomen zijt, met een op het lijf kom vallen.'

'Gij weet,' hernam BLOMMESTEYN, 'Domine! dat gij mij altijd welkom zijt.... al is het ook, dat dikwerf uwe bezoeken eindelijk neêrkomen op het ligter maken van mijne goudbeurs. Gij zijt mij dan nu ook weêr welkom.'

'Gij zult niet weder raden, hernam nu Ds. A***, wat de reden is van mijne komst.... maar het is nu geene gewone aanvraag, die ik kom doen voor een' enkel persoon; neen, mijn, vriend! terwijl gij naar *Vriesland* geweest zijt, is 'er bij de Regering dezer stad besloten, om tegen morgen eene plegtstatige inzameling van penningente laten doen, om aan de behoeftigen van alle gemeenten, die 'er aandeel aan verkiezen te hebben, geene uitgezonderd, in dezen zoo bij uitstekendheid fellen winter buitengewone liefdega-

ven te doen. Op morgen zal 'er in alle wijken eenen defrigen rondgang daartoe aan alle de huizen der burgeren geschieden, en ik dacht, dat ik, daar gij waarschijnlijk dezen avond niet uit zoudt gaan, niet kwalijk zou doen, met u daarom trent vooraf te waarschuwen, om dat gij misschien deswegens nog eenige schikkingen zoudt willen maken.'

BLOMMESTEYN gaf hierop met eene ongemeene vaardigheid ten antwoord, in lagchen uitbarstende: 'Ik ben u wel verplicht, Domine! voor uwe góede zorg voor de armen; maar ik moet lagchen, dat gij van gevoelen zijt, dat 'er tot zoo iets bij mij zoovele schikkingen vooraf noodig zijn. Och, mijn lieve Domine! een kassiers-briefje laat zich in drie minuten schrijven. Al stonden de Heeren met den zak voor de deur: ik zou hen niet ongetroost laten heen gaan, daar kunt gij op aan. Gij hebt mij, herhaalde keeren reeds gezegd, dat wij veel trekken van de echte oude Hollanders verloren hadden, en gaaft mij met onbewimpeldheid te kennen, dat ik daar mijn deel degelijk aan had; maar als 'er nood is, en wat te geven valt, neen! neen! dan zijn wij nog de oude Hollanders, dat verzeker ik u, en dat zal morgen, bij die Collecte en ook wel op den volgenden Biddag blijken. Ik denk het althans niet onder mij te laten en om u daarvan te overtuigen, [met een kreeg hij zijne brievetasch

uit den zak, greep met drift eene pen van den inktkoker en schreef onder het praten], om u daarvan te overtuigen, daar hebt gij een briefje op mijn' kassier V.... Duw dat morgen maar voor mij in den zak. Het zal 'er niet hard in klinken, maar de Heeren zullen het 'er wel uitvisschen, en ik zal het hier met eene hand vol zestehalven klaren; want die Collectanten hooren het graag zoo wat rammelen. Is het genoeg Domine! is het genoeg?'

Ds. A*** (zijne handen zamenslaande van verwondering). Maar mijn Heer BLOMMESTEYN, maar.... gij weet wel wat gij geschreve hebt?

BLOMMESTEYN. Ik hoop het, Domine! want dit is van avond het tweede glas wijn, dat ik drink, waarmeê ik u welkom heet, en verzoek u dezen avond hier bij ons te blijven onder twee voorwaarden.

Ds. A***. En die zijn?

BLOMMESTEYN. Dat gij dit briefje nu secuur wegbergt en daarover geen enkel woord meer spreekt.

Ds. A***. Schoon het mij moeilijk vallen zal, om het laatste na te komen, echter als gij zoo wit... laat ik nu alleen mogen zeggen, dat ik hoop, dat God het u rijkelijk vergelden zal!

BLOMMESTEYN. Amen, Domine! en nu 'er geen woord meer over. Zaagt gij niet, hoe

die drie personen, mijn broêr, zuster en Juffrouw FEMKE reeds toeluisterden.

Ds. A***, Zij mogen het wel hooren, mijn Heer BLOMMESTEYN! en zoo ik mij niet bedrieg, dan heeft het de Vriesche Juffrouw ook zeer wel verstaan. Althans

‘Ja, ja, mijn Heer! zeide FEMKE met veel drift, ‘ik heb alles zeer wel verstaan, en ik verklaar u, dat ik mij over de bereidwilligheid en ruimschotigheid van de Hollanders verwonderd heb niet alleen, maar zeer diep getrossen ben over de wijze, waarop...

‘Nu, nu’ begon BLOMMESTEYN met eene vrij grove stem te roepen, ‘wil ik 'er geen enkel woord meer over hooren. Want misschien, behalve dat ik een geboren Hollander ben, moet dit alles dank geweten worden aan de lessen van dezen braven man. (Ds. A*** op den schouder slaande), en aan de edele gevoelens, die mijn vriend DIXON mij sinds onze kennismaking over zoo vele zaken gegeven heeft..’

Hij zou verder gesproken hebben, maar nu kwam BEELAARTS met zijne vrouw binnen, en weinige minuten later Juffrouw HENRIETTE met haren man, en de avond werd in lustige vrolijkheid doorgebracht; terwijl, schoon de tegenwoordigheid van Ds. A*** BLOMMESTEYN eenigzins beteugelde, 'er echter van tijd tot tijd gemompeld werd, bij het drinken der gezondheden, van de zwangerheid van de huis-

vrouw van BEELAARTS, welke reeds eenige maanden gevorderd was, hebbende BLOMMESTEYN eenen kaneelstok beloofd van eene anmerkelijke grootte, mits zij dien dan degelijk ter eer van den jonggeborenen bij BEELAARTS zouden roeren. Hoe echter BLOMMESTEYN 'er ook op dringen mogt, dat Ds. A*** hem zijn woord gaf, dat hij een deelgenoot dier partij zou wezen, bleef deze het bestendig weigeren. 'Nu! nu! Domine!' zeide BLOMMESTEYN, als gij dan niet wilt, volstrekt niet wilt, ontsla ik u; maar als gij het zoontje of dochtertje gedoopt hebt, dan hoop ik, dat gij niet weigerachtig vallen zult, om een ankertje *est est* aan te nemen, als het met de wijnsleê voor uw deur komt; dan kunt gij dat met uwe Collega's eens proeven, als wij den kaneelstok lustig bij BEELAARTS roeren.... 'Mijn Heer BLOMMESTEYN,' antwoordde A*** met alle vriendelijkheid en zedigheid, 'zoo ik niet wist, zoo ik niet bij overtuiging wist, dat gij hiermede niets kwaads bedoelde, dan zou ik u dit zeggen kwalijk nemen kunnen...' 'Doe dit niet,' Domine! zeî de Heer VALKENBURG, 't is hier: *Hony soit qui mal y pense*... 'Zoo is het juist VALKENBURG,' riep BLOMMESTEYN uit, en laten wij daarop een glaasje drinken: het is de zinspreuk van de orde van den Kouseband, en dan verder een glas op het Huis van *Oranje*, en alle die het 'er wel meê meenen in *Holland*. 'Goed! goed!' zeî FEMKE, maar ook de Vriezen vooral.

‘De Vriezen ook,’ zeide BLOMMESTEYN, ‘mits dat gij ons dan allen voorgaat mat een *Wil helmusje van Nassauwen*.’ Oogenblikkelijk was FEMKE daartoe genegen en zong:

Wilhelmus van Nassouwe
Ben ick van Duytschen bloet,
Het Vaderlant getrouwe,
Blyf ick tot 's Lands behoedt.
Een Prince van Oranje
Ben ick vry onverveert,
Den Coninck van Hispanjen
Ick altyt hebt geeert.

Na dezen aanhef volgden de meeste gasten op eene lustige wijze, en na nog twee of drie koupletten gezongen te hebben, werd de koets van den Heer BEELAARTS aangediend - en dit had ten gevolge, dat het gezelschap scheidde, hetwelk alleen BLOMMESTEYN, schoon hij 's morgens vroeg van *Staveren* gekomen was, nog maar weinig beviel.

Zeventiende hoofdstuk.

Nog had de geweldig felle vorst deze streken niet verlaten, en deed tusschen beide zich nog met gevoelige nepen, vooral bij de behoestigen, gevoelen, welke middelen van verzachting der ellende door de Regering werden aangewend, daarin ondersteund door de ruime goedwillige bijdragen van het Nederlandsche Volk, dat, hoeveel ook deszelfs karakter mogt geleden hebben, door liefdegaven betoonde, dat het die deugd der vaderen nog in volle kracht behouden had. Het was ook omtrent dezen tijd, dat naar jaarlijksche gewoonte, een Algemeene Dank-, Vasten Bededag, werd uitgeschreven door de Algemeene Staten: in de Uitschrijving werd onder andere melding gemaakt van de buitengewone koude luchtgesteltenis, en de daaruit te duchtene gevolgen voor vee en landbouw.

Zoowel de dadelijk gevoeld wordende rampen, als de treurige uitzigten van de vaderen des

Vaderlands, stemden natuurlijk den volksgeest tegen de nadering van dien dag, tot buitengewonen ernst en treurigheid. BLOMMESTEYN was 'er ook zeer voor, dat dezelve door hem en zijne huisgenooten, met eene voorbeeldige ingetogenheid zou gevierd worden, en gaf daarom daags voor dien vierdag last, dat 'er op denzelven geene zoodanige spijs zoude gereed gemaakt worden, die eenigzins tot belemmering zou kunnen strekken, dat dien dag iemand zijner dienstboden zich genoodzaakt zou zien, om zich van de openbare gezamenlijke Godsdienstoeseuwing te onthouden.

Hij gaf ook last, dat, daar zijne zuster MARGOOTJE met Juffrouw FEMKE, gewoon waren, om, bij de winterkoude, zich met zijne koets naar de kerk te laten brengen, zij zich den volgenden dag niet van dezelve te dien einde zouden bedienen, want dat, dien dag, dit onderscheid van rang en stand geene gelegenheid, geene zijdelingsche aanleiding moest geven, dat, iemand een voorwendsel had, om niet in de openlijke bedehuizen op te komen.

VALKENBURG was toevallig aan huis bij BLOMMESTEYN, toen deze die schikkingen maakte, en een man zijnde van een gezond oordeel en verstand, dat door de vlijtige lektuur van oude en latere schrijvers, en het zien van verscheiden volkeren en landen, nog meer was opgeklaard, kon hij niet nalaten aan te merken, dat hem dat

vieren van zoodanig een' Dank-, Vast- en Bededag eene groote overeenkomst scheen te hebben met den Grooten Verzoendag der Joden, en hoe daaruit misschien zeer schadelijke gevolgen zouden kunnen worden afgeleid; dat immers ook het Opperwezen niet gediend kon zijn, met het vasten op en de boete van eenen enkelen dag, daar hij eenen duurzamen eerdienst vorderde... enz. 'Hoor VALKENBURG,' zeide BLOMMESTEYN. 'Ik weet zeer wel, dat gij een zoo schrandere knaap zijt, dat gij door uw redeneren mij van mijn besluit zoudt kunnen aftrekken; maar ik verkies in dit geval, liever met den grooten hoop mede te doen, dan, op uw kompas af, mogelijk mis te zeilen, 'Er is toch, ik weet niet, hoe ik het beter noemen zal, 'er is toch eene zekere Godsdienstigheid bij de Nederlanders, en die moeten zij al van oude dagen af bezeten hebben. De Staten doen dus naar mijne gedachten heel wel, dat zij die Godsdienstigheid eer ondersteunen, dan dat zij haar te keer gaan. Onderstel nu eens, dat ik dwaal, met morgen al mijne dienstboden gelegenheid te geven, om telkens te kerk te gaan, zal daaruit nu zoo veel kwaad voortkomen, als dat ik, tegen den wil van de Staten aan, hun de handen zoo vol werk gaf, dat zij in kerk noch kluis komen konden, en daaruit op de gedachten kwamen, dat althans hun Heer en Meester niets met den Godsdient op had. Zeg,

VALKENBURG, zoudt gij niet wel gelooven, dat de menschen ook al te wijs kunnen zijn?’

‘Maar sta mij toe, Papa! dat ik u vraag,’ hernam VALKENBURG, ‘of gij dan morgen voornemens zijt, om, zoo als 'er velen op dien dag doen, drie-, zoo niet viermaal naar de kerk te gaan, en den tijd tusschen beide nog te besteden aan het lezen in den Bijbel, zoodat, als het avond is, hun de hersens in het hoofd koken, en zij met de schrikkelijkste hoofdpijn naar bed moeten.’

‘In het geheel niet, VALKENBURG!’ hernam BLOMMESTEYN. ‘ik denk morgen ochtend te kerk te gaan in de Westerkerk, waar Ds. A***, onze vriend, prediken moet, en van wien ik verzekerd ben, dat hij wat stichtelijks zal voordragen, en dan zal ik na den middag bij Ds. KLAAS DE VRIES in de Kerk het *Lam* gaan, dewijl ik DIXON met zooveel lof van dien man heb hooren spreken: en dat hij vooral in gebeden, waarop het morgen toch bijzonder aan zal komen, zoo heel gemoedelijk en ernstig is. En daarbij denk ik het te laten; terwijl ik het toch aan al mijne huisgenooten vrijlaat, om morgen geheel hunne eigen verkiezing te volgen. Spreek ik 'er onredelijk over?’

‘Neen!’ zeide VALKENBURG, ‘en ik zal zelfs morgen, op uwe aanbeveling dien Mennoniten Leeraar, die mij, buiten dat, zeer aan-

geprezen is, eens gaan hooren. Mijne vrouw heest 'er ook al van gesproken, maar ik had dat aangemerkt, als iets dat tot den *bon ton* behoorde, want Papa! 'er is in het naloopen van de Dominés zoowel eene mode, als in het dragen van hoeden en paruiken, en alles wat van den smaak afhangt.'

De Dank-, Vast- en Bededag verscheen; en het bleek, dat BLOMMESTEYN'S gevoelen dat was van het grootst getal zijner stad- en landgenooten. Om ons tot *Amsterdam*, die zoo drukke, woelige en volkrijke stad te bepalen, daar heerschte rondom eene eerbiedwekkende stilte. Geen straatgeschreeuw, geen hamerslag werd 'er gehoord; alleen verkondigde de klank der klokken der onderscheiden kerkgebouwen, door een helder geluid, zelfs niet afgebroken door een gedruisch van rollende raderen der rijtuigen, of het getrappel der paarden, de onderscheiden tijden, tot de kerkgangen geschikt. - De Burgemeesters en Raden dier aanzienlijke stad, welke een' zoo zwaarwigtigen invloed hadden op het belang des Gemeenebests, en op de toenmalige lotgevallen van geheel *Europa*, gingen nu te voet, even als hunne dienstboden, even als de geringste ambachtslieden, ja de schamele armen, naar de kerken tot den openbaren eerdienst geopend, die, hoe ruim, vroegtijdig reeds vol gestroomd waren. Daar ook (waarlijk een ontzettende gedachte van de zijde van den mensch beschouwd,

hoe gering ook miljoenen menschen zijn in vergelijking van den grooten Bouwheer des Heelals!) daar ook vernederden zich op dezelfde oogenblikken duizenden en tienduizenden voor den God van het Heelal, gelijktijdig met tienmaal tienduizend landgenooten, grijsaards, mannen en jongelingen, vrouwen en maagden, om Hem te bekennen, dat zij, als nietige wezens, die uit zijne hand het bestaan ontvingen, op niets eenige aanspraak hadden, maar zich vereenigden, om Hem voor zijne onverdiende weldaden te danken, en Volk en Vaderland aan zijne verdere hoede en bescherming aan te bevelen. De erkentenis van de afhankelijkheid aan de eene, en het gevoel van de onbesefbare groote magt aan de andere zijde - die magt van den Oneindigen, bij wien de zonnestelsels minder zijn, dan de drijvende zeepbellen der kinderen.... 't Kan zijn, dat 'er harten gevonden worden, die bij het denkbeeld aan den voor den grootsten geest in zijn begrip onmetelijken afstand koud blijven, dat 'er vernusten zijn, zoo hoog in vlugt, dat zij de ootmoedige vernedering van het nietig schepsel voor zijnen Almagtigen Formeerder, als iets gerings en onwaardigs, beschouwen - die dit alles niets meer, dan het gevolg van eene welgelukte streek der staatkunde houden; 't is toch zeker, dat op zulk een dag duizenden zich naar de heiligdommen en bedehuizen begeven, met het godvruchtig oogmerk, om zich

te verootmoedigen voor den Alwetenden, en uit dezelve terugkomen met heilige voornemens, tot eenen ingetogener en beter wandel, en dat 'er zaden van deugd en Godsdienst worden uitgestrooid, waarvan 'er, ja vele verloren gaan, maar waarvan die, welke behouden blijven en opschieten, vruchten voor het wezenlijkst menschenheil dragen kunnen.

Maar teruggekeerd van deze uitweiding, en het oog gevestigd op BLOMMESTEYN op dezen vierdag! Hij volbragt geheel het ontwerp, dat hij gevormd had, en begaf zich voor den middag in de Westerserk, waar zijn vriend Ds. A*** bij de Hervormden het woord voerde, en op eene zeer ernstige wijze, zonder dat hij zich bemoeide met zaken, die meer op het Raadhuis, dan in eene godsdienstige vergaderplaats voegen, de volksgebreken, van het toenmalig geslacht der Nederlanders afschilderde; en tot eene aanleiding van dat donker tasereel nam hij de dichterlijke woorden uit MOZES asscheid aan ISRAEL: 'JACOB is het snoer zijner erve. Hij vond hem in het land der woestijne, en in eene woeste huilende wildernisse: hij voerde hem rondomme, hij onderwees hem, hij bewaarde hem als zijn oogappel. Gelijk een arend zijn nest opwekt, over zijne jongen zweeft, zijne vleugelen uitbreidt, neemtze én draagtze op zijne vlerken. Zoo leidde hem de Heere alleen: en

daar was geen vreemd God met hem. Hij deed hem rijden op de hoogten der aarde, dat hij ate de inkomsten des velds; en hij deed hem honig zuigen uit de steenrotse en olie uit de keije der rotse. Boter van koeijen, en melk van klein vee met het vette der lammeren, en rammen, die in *Basan* weiden, en der bokken met het vette der nieren van tarwe: en het druivenbloed, reinen wijn, hebt gij gedronken. Als nu JESCHURUN vet werd, sloeg hij achter uit, (gij zijt vet, gij zijt dik, ja met vet overdekt geworden), en hij liet God varen, die hem gemaakt heeft, en versmaadde de rotssteen zijnes heils (*Deut.* 32 v. 9-17).'. Het kostte Ds. A*** luttel moeite, om, zonder in vele vergrootingen te vervallen, het Nederlandsch Volk bij dat van ISRAËL vergelijkende, de afwijkingen uit de weelde geboren wordende en daarmee gepaard gaande mindere Godsdienstigheid op eene stichtelijke wijze voor te dragen, en dit door heilrijke aanmaningen en opwekkingen te laten volgen, terwijl hij in zijne gebeden met den hartelijksten ernst Volk, Vaderland en Kerk, naar het voorschrift der Staten, aan den algemeenen Vader van het menschedom aanbeval.

BLOMMESTEYN kwam althans met veel gevoel van stichting uit de kerk terug, hopende, dat alle kerkgangers even als hij, meer dan gewoonlijk, mogten doordrongen zijn van

voornemens tot het goede: - Na een' korten maaltijd, veel soberder dan anders, begaf hij zich vervolgens naar de kerk der Doopsgezinden, waar de jeugdige KLAAS DE VRIES, om zijne natuurlijke welsprekendheid zoo beroemd, ten kansel klom. Onaangezien zijne jeugd, trad hij ten predikstoel met eene ongemaakte deftigheid, alleen ontstande uit het diep gevoel, 't welk zijne ziel doorstroomde wegens het plegtig werk, dat hem stond te verrigten, en hoe hij, als het ware ten tolk zou strekken van eene zoo groote schare in het statelijkst bedrijf, door menschen te ondernemen, in de aanbidding van den Oneindigen. Het gezang verving hij met een gebed in de meest gepaste bewoordingen, zoo geheel de taal des halte, dat van tijd tot tijd een traan uit zijne ten hemel geheven oogen biggelde, en de trilling zijner mannelijke stemme aauduidde, hoe hij geheel was doordrongen van het heilig werk, dat hij verrigtte; hetwelk natuurlijk ten gevolge had, dat de gansche gemeente in die aandoening deelde. Ja, BLOMMESTEYN, wiens aandacht door den spreker geheel weggevoerd was, ontdekte, toen het eerbiedig uitgesproken Amen hem als tot zich zelve terugbragt, dat'er tranen langs zijne wangen liepen; hetwelk hem niet heugde hem ooit onder eenig gebed in de kerk gebeurd te zijn. Nu las de Leeraar uit den brief van JACOBUS (H.4 v. 12), op eene zeer eenvoudige wijze zijnen tekst: *Wie zyft gij, die een ander oordeelt?* Na

eene korte verklaring van deze woorden, ging hij over, om aan de schare voor te houden, hoe een dag, als de tegenwoordige, gelegenheid gaf, om veel te denken en te hooren over de zonde van een volk in het algemeen, en dus tot harde en gestrengte oordeelvellingen over zijne naasten; doch hij stelde tevens in het helderst licht, hoe weinig dit alles ter wezenlijke verbetering afdeed; daarbij tevens aanwijzende, hoe eigenlijk de volks- of nationale boosheid bestond uit de verzamelde zonden van de enkele personen; en het dus ieders zake was, om in plaats van zich intelaten met de beoordeeling van anderen, zich zelven te beoordeelen; hoeveel namelijk zijne eigen afwijkingen toebragten tot de misdaden des volks, en, na eene juiste en onbevooroordeelde beoordeeling daarvan, de hand aan het werk te slaan, en niet met de verbetering van anderen, maar die van zich zelven aan te vangen. De hier uit voortvloeiende heilzame gevolgen, niet alleen voor ieder op zich zelven, maar over het geheel voor het volk, schilderde hij met de levendigste verwen, en eindigde met de aanwijzing der beste middelen, om in plaats van anderen, zich zelven, ten aanzien van den staat zijns harte juister te beoordeelen.

Toen BLOMMESTEYN te huis gekomen was, en hem door zijne zuster gevraagd werd naar zijn oordeel, over de gehoorde preek van den Mennisten Leeraar,

zeide hij: 'Ik durf bezwaarlijk, nadat ik dien man gehoord heb, iets meer beoordeelen, zoo heeft hij mij de onbekwaamheid der menschen, in het juist beoordeelen van anderen aangewezen. Evenwel dit durf ik zeggen, dat hij naar mijne gedachten, overal den spijker op den kop geslagen heeft; en hij heeft het mij onbeschrijfbaar duidelijk gemaakt, dat, als ieder maar het onkruid uit zijn' eigen tuin wiede, en zich niet met dien van zin' naasten bemoeide, zoolang het onkruid nog in zijn' eigen opsloeg, dat dan het onkruid over 't algemeen zeer spoedig zou verminderen. Hij spreekt dan zoo verstaanbaar en tegelijk zoo krachtig, dat ik gedurig dacht, dat hij tegen mij allen sprak, en meteen mijne ziel door en door keek.' -

BLOMMESTEYN had den dag, welke op dien Biddag volgde, ten zijnen huize, eene kleine familiepartij aangelegd, zoo ter gelegeuheid, dat Juffrouw FEMKE nog ten zijnen huize gelogeed was, als van zijnen eigenen verjaardag, dien hij gewoonlijk met eenige plegtigheid vierde. Hij was dan dikwerf gewoon, om deze of gene geschenken aan zijne broeders of zusters of aangehuwde kinderen uit te deelen; en was 'er nu op bedacht geweest, om eens als een regtschapen Hollander, eene nieuw geslagen medaille aan de leden zijder familie present te doen; bestaande in de groote zilveren medaille, door den bekwamen

MARTINUS HOLTZHEY vervaardigd, ter gelegenheid van het derde jubeljaar der Boekdrukkunst, waarop aan de eene zijde de stad *Haarlem*, door eene destige vrouw verbeeld, met de bundelbijlen in de linkerhand, en de daaraan drie af hangende slangen, de drie verloopende eeuwen voorstellende, naast een altaar gezeten was, waarop zij met hare rechterhand offerde, met alle de noodige zinspelingen ter aanduiding van de stad, en de wapenen der in dat jaar regerende Burgemeesteren; terwijl de tegenzijde eene verschijning van *Minerva* aan LAURENS KOSTER, in het Haarlemmerhout, voorstelde, met eene drukpers op den voorgrond. Terwijl alle gasten hem voor dit heerlijk aandenken van dezen zijnen geboortedag, door dit vaderlandsch geschenk, dankzegden, haalde BLOMMESTEYN eene kleiner medaille voor den dag, en reikte dezelve aan zijne nu hoog zwangere behuiddochter over, zeggende: 'En deze kleine medaille is voor uw aanstaande kind de eerste gift, daar juist deszelfs geboorte drie eeuwen na de uitvinding van de Drukkunst in zal vallen, ja ik hoop, dat ik, als het opgroeit, en den penning bekijkt, het de acht regels, die 'er op staan, zal hooren lezen.'

De Drukkunst nu drie eeuwen oud,
 Door Koster voortgeteeld,
 Uit beukenschors, in 't Haarlemshout,
 Aanschouwt haar vaders beeld

Op dit metaal, en roept verblijdt:
Dit mannelijk gelaat,
Zij aan de onsterfelijkheid gewijd,
Zoolang de wereld, staat.

Zijne dochter BEELAARTS was zoo verrukt over dezen helderen inval van haar' schoonvader, dat zij van tafel oprees, en BLOMMESTEYN met een' kus van dankbaarheid om den hals viel, terwijl de vriendelijkheid van hare moeder, zoodanig uit hare oogen schitterde, dat BLOMMESTEYN niet kon nalaten te zeggen: 'Ik dacht daar? ALIDA! dat uwe moeder mij een' kus gaf, want al is zij nu reeds verscheiden jaren Juffrouw WESTENDAAL, ik zal nooit vergeten, dat zij eens ANTJE WYNSTOK was.'

Einde van het Derde Deel.

Het leven van Johannes Wouter Blommesteyn.

Eerste hoofdstuk.

Schoon het weinige maanden duurde, eer de voordochter van Juffrouw WESTENDAAL, die met WILLEM BEELAARTS gehuwd was, beviel, had 'er toch vooraf in de familie, nog eene groote en treurige verandering plaats; daar hare vader WESTENDAAL, meer dan zestig jaren bijna eene onafgebroken gezondheid genoten hebbende, plotseling door een fel zijdewee werd aangegrepen, hebbende zich misschien, op zijne krachten steunende, meer vermoeid, dan zijne jaren toelieten. Dit zijdewee, dat, onder het opzicht van Doctor BERGVELD, zware aderlatingen onvermijdelijk maakte, gaf zoodanig een' knak aan 's mans krachten, dat hij binnen drie weken door den dood werd weggerukt, en dus Juffrouw ANNA WYNSTOK, die nu een eind

in de dertig jaren gevorderd was, als Weduwe WESTENDAAL achterbleef.

Groot was de rouw en droefheid in de geheele familie, en daar de brave man de beminde echtgenoot van zijne huisvrouw, en goeddoende vader van alle zijne kinderen was, werd hij ook zeer door de hoogzwangere huisvrouw van WILLEM BEELAARTS, zijne oudste dochter, beweend, die zich geveleid had, dat zij, na eenige weken, haar vader WESTENDAAL, die met zijne kinderen zoo veel op had, den vrolijken grootvader over zijn eerste kleinkind zou gezien hebben; doch, daar de onverbiddelijke dood naar geene klagten luistert, moest de diep bedroefde dochter zich naar het noodlot schikken, en te meer onderdrukte zij die smarte, dewijl haar door hare verstandige moeder WESTENDAAL haar pligt onder het oog werd gebragt; wat zij als toekomstende moeder, ten aanzien van haar nog ongeborn kind te betrachten had, waaraan zij met onderworpene gelatenheid gehoor gaf. Op de begrafenis, die naar den smaak van dien tijd, met alle plegtigheid gehouden werd, was BLOMMESTEYN als de behuudvader der oudste dochter van den overledenen WESTENDAAL genoodigd, en schoon de Weduwe WESTENDAAL wel gewenscht had, dat hij, onder een of ander voorwendsel, zou bedankt hebben, had hij deze uitnoodiging volvaardig aangenomen; maar was zeer verre af, van met treurige gedachten vervuld te zijn,

toen bij zich tot de begrafenis aankleedde. Hij had den Heer WESTENDAAL uitstekend wel mogen lijden; doch het was niet raadselachtig, waarom hij verre van droevig was, toen hij den band van een huwelijk verbroken zag, welks ontbinding hij verscheiden jaren gewenscht had, Nog was BLOMMESTEYN ook niet geheel van zijn ijdelzinnigheid hersteld, hoe zeer hij in vele opzigten van eenige zijner zwakheden genezen was, geholpen door den meerderen ouderdom, welke door zoovelen dikwijls op rekening van beterschap aangeschreven wordt. - Althans hij liet voor de begrafenis van den Heer WESTENDAAL een' splinter nieuwen rok maken, naar den toenmaligen eersten smaak, en zich de beste paruik door zijnen paruikmaker, op eene zoo bevallige wijze, opzetten, dat hij ten minste, een half dozijn jaren jonger scheen, en het had maar weinig verschild, of zijne *Perruquier* had hem overgehaald, om hem een weinig *rouge* aan te leggen, dat hij verklaarde meermalen bij jonge Heeren, die veel ouder hoofden dan BLOMMESTEYN hadden, benevens zekere *Odeurs*, niet zonder succes te hebben geapliceerd. Evenwel BLOMMESTEYN, die vrij wel den smaak van de Weduwe WESTENDAAL meende te kennen, achtte het best, zich aan dien raad niet te gedragen; en, wat hem ook die Franschman influisterde, maar met zijne natuurlijke verw te voorschijn te komen; ja waarlijk hij had hier over geen be-

rouw, toen hij zijnen spiegel raadpleegde, oordeelende, dat hij, zoo 'er nog een enkel vonkje van de oude liefde in het hart van de Weduwe WESTENDAAL mogt gloren, zeer zeker in zijne poging slagen zou, en aan het zoo lang verwijderd gebleven doeleinde zijner wenschen geraken.

Nadat de begrafenis van den Heer WESTENDAAL was afgeloopen, kwamen de magen en vrienden, welke verzocht waren, om daarna tot elkanders gezelschap bijeen te blijven, nu in het vertrek, waar de weduwe met hare dochters en de verdere naastbestaande vrouwen in diepen rouw gezeten waren; onder de vrienden kwam dus BLOMMESTEYN mede terug in huis, en maakte aan de weduwe en de overige vrouwen een zeer eerbiedig, maar, zoo als elk kon bespeuren, die op zijn gelaat acht gaf, koel compliment van rouwbeklag.

De Weduwe WESTENDAAL en hare dochters waren te diep getroffen, over den slag, die haar in het verlies van man en vader getroffen had, dan dat zij op iemand eenige bijzondere acht sloegen... Maar bij de overige vrouwen, welke reeds den tijd der stilte, staande dat de mannen het lijk de laatste eer aandeden, besteed hadden; niet alleen in aandachtige overdenkingen over de sterfelijkheid; maar ook, ja meer in bespiegelingen over de wijze, waarop de Weduwe WESTENDAAL en hare dochters zich

in den rouw gedost hadden; bij deze vrouwen werd de poging van BLOMMESTEYN om zich zoo sierlijk en fraai te kleeden, als mogelijk, niet uit het oog verloren, Eene derzelve had reeds, met de grootste moeite der wereld, hare tong, staande de begrafenis - stilte, gebreideld, en verheugde zich nu, dat 'er door de komst van verscheide mannelijke personen, zooveel gedruisch en geschuisel kwam, dat zij aan de naast haar zittende een enkel woordje, schoon nog maar bij fluistering, kon kwijt raken, welke zich ook door eene zachte toebuiging van het hoofd ten uiterste genegen toonde, om de zuchten en snikken, het laatste uur uitgeboezemd, door eenige woorden afgewisseld te hooren. 'Wat zegt gij,' fluisterde zij de naast haar zittende in, 'wat zegt gij van den Heer BLOMMESTEYN? wat een keurig fijne rok, wat eene heerlijk schoone paruk, zie eens wat een haarfijne kante das.... nu, als die kant de mijne was, zou ik 'er een beter gebruik van kunnen maken.' 'Ei! ei!' antwoordde de ander, terwijl haar spits mondje neigde zich tot een zedig sterfhuis - grimlachje te vertrekken, 'Ei! dat zeg ik niet, Hij heeft 'er zeker oogmerken meê, 'Er is nu voor hem een groote steen van 't graf gewenteld. Ik wil wel wedden.... nu, de tijd leert alles.'

Zachtkens aan raakten nu ook alle de teruggekomen mannen aan het zitten, en 'er heerschte weder eene stilte, die nu alleen afgebroken werd

door den Aanspreker en eene der dienstmaagden, niet het toedienen der ververschingen.

BLOMMESTEYN had zich intusschen zoo geplaatst, dat hij de Weduwe WESTENDAAL zeer goed in het oog had, hetwelk der aandacht van Ds. A***, die mede als vriend en Leeraar in huls terug genoodigd was, geenszins ontglipte. Men begon echter langzamerhand afgebroken te praten. - 'Het is toch,' zeide 'er een, 'als men zoo voetje voor voetje gaat, een heel end, van hier naar de Oude Kerk.' 'Ja,' antwoordde een ander, 'het is nog al wat te zeggen voor de dragers,' - En een derde, 'en wat was de begrafenis uitgebreid.'

'Hebben,' vroeg nu de Weduwe WESTENDAAL, op eenen diep deelnemenden toon, die tevens de opregtheid van haar hart kenteekende, 'Hebben 'er dan waarlijk vele den overledenen de laatste eer aangedaan?'

Nu nam BLOMMESTEYN het woord op, omdat de Weduwe hem bemerken zou, daar hij voor zeker hield, dat zij nog geen oog op hem geslagen had. 'Ik kan u verzekeren, Juffrouw WESTENDAAL! dat het eene zeer uitgebreide en mootje begrafenis geweest is, zoo mooi en zoo uitgebreid, als ik 'er ooit eene weet bijgewoond te hebben. Ik heb van den Aanspreker gehoord, dat 'er maar twee personen van alle de genoodigden ontbraken; dat was namelijk Dr. EERG-VELD, die nooit te begraven gaat, zoo als de vrienden. wel zullen weten, en de Wijnkooper SOELENBURG, die zeker zou meêgegaan zijn, want hij had veel verplichting aan den overledenen; maar hij ligt, naar gewoonte, zwaar aan het podagra.'

"t Is mij aangenaam, zeer aangenaam,' hernam de Weduwe WESTENDAAL, 'dat 'er zoo veel vrienden meê geweest zijn. ja mijn WESTENDAAL was een braaf, heel braaf man, en van groot en klein bemind...' meer kon zij niet zeggen, naardien de stem haar ontbrak, terwijl tranen uit hare oogen rolden, die zij niet met een woest gebaar, maar met veel zedigheid afwischte.

'De overledene,' Zeide nu BLOMMESTEYN, 'was een zeer verstandig man, en hij leek, als men zoo met hem in gezelschap was, wel tien jaren jonger, dan hij inderdaad was. Het heugt mij nog, dat hij, toen ik nog maar een bengel van een' jongen was, met mijn' vader, schoon hij merkelijk met dien in jaren verschilde, reeds verkeerde.... nu zijne volwassen dochters wijzen het uit...' BLOMMESTEYN zou zeker langer op dit aanbeeld geklopt hebben, zoo niet een der begrafenis gasten, die naast BLOMMESTEYN zat, de vrijheid gebruikt had, om tegen hem op een' vrij zachten toon, maar zoo, dat toch alle mannen het wel hoorden, te zeggen; 'In alle gevallen is toch de huwbaarheid van kinderen geen af-

doend, bewijs van hooge jaren.... bij voorbeeld, zoo als met u.... maar dan komt men 'er zeker op eene wat andere wijze aan...' BLOMMESTEYN begreep, dat hij nu beter deed met zijne regterhand eens langs zijne kin te strijken, dan zijne rede voort te zetten, daar hij, in deze oogenblikken, liefst zoo weinig mogelijk van zijn vorig huwelijk zou gerept hooren, en het hem zelfs hinderlijk genoeg was, als hij door BEELAARTS en diens vrouw Papa genoemd werd, en nog meer toen, dewijl Mevrouw BEELAARTS eenigzins door natuurlijke aandoeningen over de plaats hebbende omstandigheden en de benaauwdheid des vertreks, waarin zoovele personen zich bevonden en haren eigenen toestand, zich genoodzaakt zag, schoon maar ook voor eenige oogenblikken, het vertrek te verlaten, hem door zijnen, naast bij zittenden vriend werd toegevoegd: - 'Langs zulken en zoodanigen weg komt gij en de tegenwoordige weduwe nog al makkelijk aan het grootvaderen en het grootmoederen, niet waar?' Deze, die het genoeg had van zich zelven voor eenen zoogenaamden snaak te houden, zoo als 'er in de groote wereldstad niet weinige gevonden worden, schoon zij het meest om hunne eigen treffende gezegden lagchen, zeide dit zoo luid, dat niet alleen BLOMMESTEYN, maar verscheiden andere, het zeer duidelijk konden hooren.

Het gezigt van BLOMMESTEYN, die toch ei-

genlijk geheel niet in rust was, nam ter dezer gelegenheid eenige fronsels aan, die waarlijk aan hetzelfde zekere somberheid bijzetten, welke, schoon geheel geen gemeenschap hebbende met den dood van den Heer WESTENDAAL, echter, beter in een stershuis voegde, dan de glans van bloemzoete vergenoegdheid, die tot dus lang zijn gelaat overschenen had. - Dit was, niet ongelukkig, daar de Weduwe WESTENDAAL, welke met hare dochter JETJE uit bezorgdheid even mede buiten gegaan was, bij hare terugkomst BLOMMESTEYN nader moest voorbijgaan; die hem zeker een' helderen en vrolijken blik op de begravenis van eenen man, welke zij eene zoo waarachtige hoogachting en liefde had toegedragen, zeer kwalijk genomen zou hebben.

BLOMMESTEYN kon echter niet nalaten, haar bij die gelegenheid afzonderlijk aan te spreken, en haar te vragen, misschien op een' toon van meer bezorgdheid, dan wezenlijk plaats greep: 'Of 'er ook eenige zwaarigheid was met JETJE?' 'In 't minst niet, Mijnheer BLOMMESTEYN! in 't minst niet,' zeide de Weduwe WESTENDAAL, 't is haar hier alken wat te benaauwd... stel u gerust...'

BLOMMESTEYN was over deze zeer minzame toespraak van de Weduwe WESTENDAAL, en vooral bij de drie laatste woorden, welke zij met eene gemeenzame vriendelijk heid uitsprak, niet weinig te vreden; ja het was hem vol-

strekt onmogelijk, om voorts den geheelen avond over iets anders te denken, dan over het nu waarschijnlijk toekomend bezit van de Weduwe WESTENDAAL als echtgenoot. En waarlijk 'er zou ook bij lieden van eenen anderen stempel dan BLOMMESTEYN zoodanig een wensch hebben kunnen oprijzen, die de nog jeugdige Weduwe WESTENDAAL in dat licht gezien hadden, als BLOMMESTEYN in deze oogenblikken. Zij was wel eenige jaren gehuwd geweest met den Heer WESTENDAAL; doch haar gestel was niet, zoo als dikwijls het geval is, gesloopt, door de snel op elkander volgende en veelvuldige geboorte van kinderen. Slechts twee meisjes waren de vruchten van dien echt geweest, en toen nog zoo jong, dat althans de kleinste nog geen wezenlijk besef had van de ramp, die haar ouderlijk huis dezen dag bejegend was, en ook de andere zelfs een duidelijk genoeg gevoelde, over het nieuw rouwgewaad, waarin zij gedost was: iets toch, dat zij slechts deelde met oudere van haar geslacht, maar dat zij alleen door ondubbelzinniger teekenen aan den dag legde. Tusschen deze twee dochttertjes en hare aangehuwde, zat de Weduwe WESTENDAAL in, met een gelaat, waarvan de roos der jeugd nog niet was afgeplukt, terwijl de nevel van opregte droefheid over den dood van den man, dien zij verscheiden jaren als een' beminnesswaardig en deugdzaam echtgenoot hooggeacht had, het vuur, dat in hare oogen tintelde, niet zoodanig temperde,

of 'er schoten nog sprankels uit, ten bewijze, hoe haar hart nog ontvonkbaar zou zijn voor teederheid en liefde, schoon zij zelve, in deze oogenblikken, daarvan de mogelijkheid bezwaarlijk zou geloofd hebben, Het was zelfs of het schoone blank van haar gelaat opgehelderd werd door de zwarte kleur van haar kleedij en tooisel. En het enkel grimlachje, dat haar de onschuldige eenvoud van haar jongste dochtertje, haars ondanks, asperste, was zoo liefelijk, in de oogen van BLOMMESTEYN, als op een donkeren dag den wandelaar een doorkomend blikje van de zon.

Het viel intusschen aan BLOMMESTEYN zeer moeilijk, om geene pogingen te doen, om met de Weduwe WESTENDAAL in een afzonderlijk gesprek te komen. Tweemalen was hij in den wil, om het te wagen; maar eene zeer gelukkige schroomvalligheid hield hem terug, en hij moest zich vergenoegen, met zijne oogen te verzadigen, of liever te verlustigen, in het gezit der bevallige weduwe, en zijn' geest te streelen met de zoete hoop, dat nu toch de mogelijkheid daar was, om nog eens het beminnelijke ANTJE zijne huisvrouw te zien.

Niet geheel onstaatkundig was BLOMMESTEYN uitermate vriendelijk, tegen het jongste dochtertje van de Weduwe WESTENDAAL, en vertelde dezelve veel van zijn Buiten, en hoe zij, met hare zuster BEELAARTS, dezen zomer

daarop komen zou, al zulke streelende vooruitzigten aan dat kind gevende, als welker vervulling hem, indien het door hare weduwlijke moeder mogt verzeld worden, hoogst aangenaam zijn zou.

BLOMMESTEYN bedankte, bij het afloopen van dit begrafenis gezelschap, de Weduwe WESTENDAAL op eene statige wijze; maar hij kon niet nalaten van op eenen eenigzins zonderlingen toon, die haar ook niet ontglipte, 'er bij te voegen: 'Eerlang hoop ik de vrijheid te gebruiken van u nader te zien.' De Weduwe WESTENDAAL neeg beleefdelyk, en ook de aandacht, welke zij op die woorden had, was van een' te voorbijgaanden aard, dan dat zij 'er meer dan een oogenblik aan hechtte, schoon toch in dat zelfde oogenblik door haar opgemerkt werd, dat zich BLOMMESTEYN zoo ten uiterste netjes had opgekleed.

BLOMMESTEYN achtte het echter voor zich zelven reeds eene aanvankelijke nadering tot de zegepraal, die thans zijn geheel en eenig doel was, dat hij aan Juffrouw de Weduwe WESTENDAAL nu reeds een nader bezoek beloofd had, waar uit zij (maar hier doolde hij) zeker wel iets gissen zou. Toevallig ging hij gelijk met Ds. A*** de deur van het sterfhuis uit, en daar deze zijn vertrouwde nog gebleven was, kon hij, toen zij geheel alleen waren, niet nalaten, om een enkel, woord over het onderwerp, dat hem zoo

hoog lag, te spreken. Deze was geheel niet verwonderd, noch over de hoop, die in het hart van BLOMMESTEYN, bij gelegenheid van den dood van den Heer WESTENDAAL, levendig geworden was, noch zelfs, dat hij hem dit zoo vroegtijdig openbaarde, daar hij, ter goeder trouw, meer personen der begrafenis, zelfs, wat wonder! 'er onder de vrouwen geweest waren, die waargenomen hadden, dat BLOMMESTEYN zijne oogen bijna van de jeugdige weduwe niet had af gehad. Ds. A***, welke altijd een zeer goed hart aan BLOMMESTEYN toedroeg, vond zich uit dien hoofde verplicht, om hem onder het oog te brengen, hoe, zoo hij ter eeniger tijd al eens werk mogt willen maken van de Weduwe WESTENDAAL, hij hem dan toch raden zou, alle mogelijke voorzigtigheid met den tijd van dat aanzoek in acht te nemen, daar hij de Weduwe WESTENDAAL kende voor eene vrouw, die niet zou kunnen dulden, dat zelfs in schijn de welvoegelijkheid, zoo ligt bij eene weduwe in het scherpziend oog van het publiek re kwetsen, het minste lijden zou.- 'Gij moet,' zeide hij tot slot, toen zij op het punt stonden, om elkander goeden nacht te wenschen: 'Gij moet wel in aanmerking nemen, dat Juffrouw WESTENDAAL verre af is van te benooren tot de alledaagsche vrouwen, die, als hare mannen sterven, een zoo schromelijk leven maken, dat men alle oogenblikken in het eerst

beducht is, of zij misschien voornemens zijn, even als de Malabaarsche weduwen, om hare mannen in het graf te volgen; maar welker droefheid bijna gelijktijdig met het lijk uit het huis schijnt gedragen te zijn, daar elke menschkundige zich verzekerd houdt, dat de rouw van het hart eer versleten zal zijn, dan de rouwkleederen beginnen vaal te worden. Ik verzeker u, Mijnheer BLOMMESTEYN! dat zal het geval van de Weduwe WESTENDAAL niet zijn. En schoon ik het gansch niet onmogelijk acht, dat gij door den tijd hare genegenheid zoudt kunnen opwekken, geloof ik, dat een ontijdige, een te vroegtijdige aanslag, door haar zeer hoog zou kunnen worden opgenomen; als rustende op eene onderstelling, zoo beleedigende voor hare kieschheid, dat hij eene plotselinge afwijzing ten gevolge hebben zou. En dat zou mij zeer leed doen, Mijnheer! dewijl ik geloof, dat het bezit van eene huisvrouw als de Weduwe WESTENDAAL, het grootste geluk zou zijn, dat u op aarde kon bejegenen.' Zoo scheidden D. A*** en BLOMMESTEYN van elkander.

BLOMMESTEYN overlegde zeer ernstig alles, wat hem onder het naar huis gaan door Ds. A***, ten aanzien van de Weduwe WESTENDAAL gezegd was, en hij begreep ten duidelijkste, dat het opvolgen van den raad van Ds. A***, die hem in andere opzigten meermalen ten goede geraten had, waarschijnlijk het beste zijn zou, schoon hij ten klaarste beseste, wat het hem

kosten zou, om eenen zoo hevigen hartstogt als hij voor het oude voorwerp zijner liefde gevoelde, nog eene geruime poos te breidelen. Hij was echter zoo diep doordrongen van de gegrondheid der aanmerking van Ds. A^{***}, dat hij in ernst begon te duchten, of hij reeds misschien in den asgeloopen avond niet eenige reden tot misnoegen aan de Weduwe WESTENDAAL mogt gegeven hebben; daar het hem toescheen, als of zij reeds uit zijne oogen eene liefdesverklaring aan haar had kunnen lezen. Hierin bedroog hij zich, want de Weduwe WESTENDAAL had daarvan niets bespeurd, daar 'er in haar hart deswegens zelfs geene enkele gedachte was opgerezen.

Tweede hoofdstuk.

Ruim zes weken verliepen 'er, na den dood van den Heer WESTENDAAL, toen zijne oudste dochter, die met BEELAARTS gehuwd was, van eenen zoon beviel, en waardoor BLOMMESTEYN, schoon nog in den krachtigsten tijd zijns levens, althans den naam van Grootvader ontving, daar tevens de Weduwe WESTENDAAL die van Grootmoeder geschonken werd. BLOMMESTEYN had altijd, zelfs lang voor dat ALIDA WESTENDAAL met BEELAARTS huwde, aan haar een zeer goed hart toegedragen, en was dus ook bij uitstekendheid wel te vreden, toen hij de tijding ontving van hare gelukkige verlossing; ja hij was zelfs, schoon het in het hartje van den nacht was, niet te wederhouden, van terstond naar het huis van BEELAARTS te vliegen, om den jonggeborenen te zien. BEELAARTS ontving hem in de zijkamer, daar hij wel zekere onstuimigheid vooruitgezien had. 'Waar is uw kind! waar is uw jongen!'

riep hij reeds, met eene zoo zware stem, nog in het voorhuis zijnde, dat het door den gang tot in het kraamvertrek, ja tot op het kraambedde van ALIDA wedergalmde, aan welke op dat oogenblik juist voor de eerstemaal door hare moeder haar kind werd aangeboden - en die de stem van vader BLOMMESTEYN hoorende, niet na kon laten, te grimlagchen, en te zeggen: 'Laat vader BLOMMESTEYN toch spoedig het kind zien, ik hoor hem daar al in den gang.' 'Hij zal het zien, AALTJE,' zeide de Weduwe WESTENDAAL, 'maar ik zal hem zeggen, - dat hij hier met geen gedruisch moet komen binnen stormen.'

Om dit te voorkomen, ging zij, het kind aan de Baker overgereikt hebbende, zeer zachtkens naar voren, en juist bij het opendoen van de zijkamerdeur, trof zij het, dat BLOMMESTEYN met een glas, boordevol wijn geschonken, zijn' zoon BEELAARTS geluk wenschte met zijnen zoon, zeggende: 'Zie, dat is een gendegen, dat ik nooit heb mogen smaken.' Meteen stapte de Weduwe WESTENDAAL binnen, en nu kon BLOMMESTEYN niet nalaten, om haar om den hals te vallen, en, met twee-drie kussen, haar geluk te wenschen met deze vermeerdering van hare familie. - De kussen waren de Weduwe WESTENDAAL hartelijk en nadrukkelijk genoeg; luaar zij schreef dat toe aan de verrukking van vreugde, die hem waarlijk ten oogen uitschitterde, en inderdaad nog verhoogd werd, door het zien

van de bevallige weduwe. 'Gij moogt,' zeide zij, grimlagehende, 'Mijnheer! als grootpapa, wanneer gij hier de eerste dagen komt, om het vrouwtje, dat achter in de kraam ligt, wel wat minder luidruchtig in den gang spreken. De kraamvrouw, gelukkig dat zij niet zeer zwak is, heeft u op haar bed gehoord.' 'Ik wenschte toch zoo gaarne,' hernam nu BLOMMESTEYN, op eenen zoo zachten toon, als of de zijkamer de kraamkamer was, 'het kleintje eens te zien.' 'Als gij zoo zacht spreekt,' was haar antwoord, 'dan moogt gij gaarne, en gij zijt daartoe door de kraamvrouw zelve uitgenoodigd.' 'Spoedig, spoedig dan,' zeide BLOMMESTEYN, en nu ging hij met Juffrouw WESTENDAAL naar de kraamkamer. - Toen hij het kind op den schoot van den baker zag liggen, had hij echter zeer veel moeite, om door geen hevig gebaar zijne vreugde te kennen te geven; maar alles bepaalde zich evenwel tot eene zeer ruime gift aan de baker, en een kus, dien hij het kind op het voorhoofd drukte. Eindelijk vatte hij de hand van de kraamvrouw, en wenschte dezelve kussende geluk, terwijl de Weduwe WESTENDAAL met zeker genoeg bespeurde, dat BLOMMESTEYNS oogen van hartelijke tranen blonken, terwijl hij dien gelukwensch uitsprak. Toen hij, na nog een kort vertoef in de zijkamer, door BEELAARTS de deur werd uitgelaten, drukte hij hem bij den goeden nacht wensch de hand, en voegde 'er bij: 'Gij

moet niet denken WILLEM, dat ik mijn belofte omtrent den kaneelstok vergeten heb, die zal bij tijds wel komen.'

Toen de kraamvrouw genoegzaam hersteld was, en haar' kerkgang binnen weinige dagen doen zou, werd 'er een kaneelstok van de grootste soort en allerheerlijkst opgesierd, met groene linten en bloemen, aan het huis van WILLEM BEELAARTS gebragt, benevens drie ankers allerbesten Rijnschen wijn.

BEELAARTS was slechts eenigzins in de engte, hoe te handelen, daar, nog maar negen weken geleden, vader WESTENDAAL begraven was, met het vragen van eene vrolijke vriendenpartij, zoo als natuurlijk eene was, waarop een kaneelstok geroerd werd. Evenwel hij wist, uit hoofde van de heugelijkheid der gebeurtenis van de eerste geboorte van een kind, zijne ALIDA te bewegen, dat zij een aantal goede vrienden noodigen liet, die het ook alle aannamen, behalve moeder WESTENDAAL, welke uit hoofde van den zwaren rouw (zoo zij 'er al anders eenigen lust toe gevoeld had, dat het geval geenszins was) zeer beleefdelijk voor deze uitnoodiging bedankte.

Dit kwam naauwelijks BLOMMESTEYN ter ooren, of hij kon voor BEELAARTS, die hem dat berigtte, zijne spijt niet verbergen, maar zeide, zich zelve genoegzaam ontmaskerende, 'dan is 'er voor mij geen plaisier aan de heele par-

tij... maar ik zal zelf naar uwe moeder gaan, en ik twijfel geen oogenblik, of ik zal haar daartoe bewegen.' 'Niets zal mij aangenamer zijn,' zeide BEELAARTS, 'maar neem mij niet kwalijk, Papa, dat ik daaraan nog wat twijfel.'

Nu stapte BLOMMESTEYN met veel zelsvertrouwen henen, en liet zich bij de Weduwe WESTENDAAL aandienen. Zoodra hij toegang tot haar gekregen had, voelde hij echter, bij het binnentreden van het vertrek, waar zij zich bevond, dat hij eenigzins ontroerde, te meer daar zij zich alleen bevond, en in hare, hoewel eenvoudige huisselijke kleedij, groote bevalligheid ten toon spreidde. Schoon hij alleen kwam, om met haar te spreken over het al of niet aannemen der uitnoodiging van haren schoonzoon BEELAARTS, was het hem om het hart, even eens, als of hij voornemens was, om haar een aanzoek ten huwelijk te doen. De ware reden dezer beteuterdheid was de stille bewustheid van zijn hart, dat hij toch ter eeniger tijd met die belangrijke boodschap bij haar komen zou, van welker wel- of kwalijk slagen hij zeker achtte, dat het geluk of ongeluk zijns levens voor het vervolg af zou hangen.

De wijze intusschen, op welke hij door haar ontvangen werd, was zoo gul en hupsch, dat zijne kleine ontroering geheel week, toen hij zich, op hare uitnoodiging, had nedergezet. Hij deed haar toen zijn voorstel op eenen toon, die

het zekerste vertrouwen aanduidde, dat hij gelukkig slagen zou, zeggende: 'Wel Mejuffrouw WESTENDAAL, wat heb ik daar van onzen WILLEM gehoord, dat gij bedankt hebt, om op het partijtje te komen, waartoe ik den kaneelstok beloofd en geschonken heb. Dat had ik geheel niet van u gedacht! 't Is wel waar, ALIDA is uwe eigen dochter niet...'

Weduwe WESTENDAAL. Ik heb toch zoo groot altijd van haar gehouden, zoolang ik met haar in betrekking heb gestaan, dat ik niet gelooven kan, dat eene moeder van hare eigen dochter meer kan houden, en dus hierin verzoek ik u geheel de reden van mijne weigering niet te zoeken, Neen! Mijnheer BLOMMESTEYN, juist die zou de eenige zijn, welke mij had kunnen aansporen, om in dat verzoek te bewilligen, maar hooger pligt heeft het mij verboden, en verbiedt het mij nog.

BLOMMESTEYN. Misschien zijt gij beducht, dat de wereld, die zoo droevig kwaadsprekend is, omdat het nog maar ruim acht weken geleden is, dat de Heer WESTENDAAL is overleden, daaromtrent eenige hatelijke aanmerkingen zou maken.

Weduwe WESTENDAAL. Schoon het, op zich zelve beschouwd, dwaasheid wezen mag, zich aan de kwaadsprekendheid der wereld te storen, zijn 'er echter gevallen, waarmede de

welvoegelijkheid zoo gemoeid is, dat men zich daaraan niet gedragende aan de kwaadsprekendheid zelve voedsel geeft, en men het naamvelijks aan de wereld, zonder onregtmatig te handelen, kwalijk nemen kan, dat zij een ongunstig oordeel velt over onze onvoegzame bedrijven.. maar de vrees voor zulk een vonnis, Mijnheer BLOMMESTEYN, is de oorzaak niet alleen, dat ik, voor het bijwonen van dat gezelschap bedankt heb. Neen! als ik het zeggen mag, hoeveel ik mij aan het welvoegelijke laat gelegen liggen, zij is van eene edeler soort.... indien ik dit van mij zelve zonder schijn van trotschheid, zeggen mag.

BLOMMESTEYN. En die is..?

Weduwe WESTENDAAL. Welke andere zou het kennen zijn, dan de opregte rouw, die mijn hart nog vervult, Mijnheer! over mijnen waardigen overledenen man. Ik heb, meer dan de wereld, alle de voortreffelijke hoedanigheden van dien braven man gekend, en de groote liefde, die hij mij toedroeg. Ik weet, ik gevoel dagelijks al te zeer zijn gemis, dan dat mijn hart eenigzins gestemd zou zijn, om deel te kunnen nemen in luidruchtige vermaken. Als gij dit van mij dacht, Mijnheer! dan kent gij mij zeer slecht.

BLOMMESTEYN. Ik verzoek ti verschooning... wel zeer verschooning, Mejuffrouw! Maar ik dacht, dat, daar men toch met de dooden niet langer leven kan, men de beste partij kiest

met de levenden, zoodra het weder voegelijk geschieden kan, om te gaan, en zich te diverteren.

Weduwe WESTENDAAL. Gij spreekt 'er luchtigjes over, Mijnheer! om niet meer te zeggen: maar ik kan mij zeer wel begrijpen, dat 'er bij zeer velen zoo over gedacht en gesproken, en ook ingevolge daarvan gedaan wordt, daar achting en liefde bij zoo weinige de schering en inslag van het huwelijk zijn. Men meet ook al dikwerf bij gebrek van beteren of anderen maatstaf, alle harten af bij zijn eigen... maar laten wij hiervan afstappen. Gij zult begrepen hebben, Mijnheer BLOMMESTEYN! dat ik geheel niet voornemens ben, om de bewuste partij bij te wonen, en dus wel van allen verderen aandrang daarop willen afzien, dewijl 'er niets in staat zou zijn, om mij daartoe te bewegen.

BLOMMESTEYN. Ik hoop toch, dat gij mij mijne poging niet ten kwade zult duiden.... want... want...

Weduwe WESTENDAAL. Ga voort, Mijnheer!

BLOMMESTEYN. Want... zonder u, zonder u verbeeld ik mij, dat de partij niet in volle orde zijn zal.

Weduwe WESTENDAAL. Waarlijk, Mijnheer BLOMMESTEYN! Ik ben toch nooit de vrouw geweest, die geschikt was, om eene partij leven en vrolijkheid bij te zetten... en tegenwoordig...

BLOMMESTEYN, O gij schijnt mij niet te begrijpen... Ik wil zeggen, dat 'er voor mij niets aan de partij zijn zal, indien gij 'er aan ontbreekt.

Dit gezegde werd door een langdurig stilzwijgen van beide zijden gevolgd. BLOMMESTEYN was veel meer over de lippen gerold, dan hij bedoeld had; en de Weduwe WESTENDAAL begreep maar al te duidelijk, dat in het hart van BLOMMESTEYN de oude hoop en liefde herleefden, dan dat zij het oorbaar achtte, om hierop een enkel woord te zeggen, in de niet ongegronde vreeze, dat dit genoegzaam zijn zou, om eene regtstreekscher verklaring van zijne genegenheid ten haren opzigte uit te lokken .. en hare vrees was gansch niet ijdel, doch hare voorzigtige stilzwijgendheid ongenoegzaam, om dit te voorkomen. Immers BLOMMESTEYN, schoon hij gevoelde, dat hij te veel gezegd had, oordeelde, dat hij nu toch reeds zoo ver gegaan was, dat 'er geen terugkeeren opzat, en brak het stilzwijgen van eenige minuten eindelijk af, met te zeggen: 'Hoor Juffrouw WESTENDAAL! ik ben, zoo als gij weet, nooit de man geweest, om 'er doekjes om te winden. Ja! ja! de partij zal voor mij niets, zonder u, beteekenen, dit herhaal ik. Het is, want het moet 'er nu maar uit, het is met mijn hart omtrent u nog even eens, als ruim een dozijn jaren geleden. 'Er mag tusschen beide gebeurd zijn,

wat 'er gebeurd is... ik heb u altijd lief blijven houden... en ik hoop, dat nu nog de tijd eens komen zal, dat...'

'Houd op, bid ik u,' zeide de Weduwe WESTENDAAL, wie, bij deze plotselinge verklaring, een roode gloed over het aanschijn stroomde; 'houd op, Mijnheer BLOMMESTEYN, zoo gij niet wilt, dat ik oogenblikkelijk opsta en u alleen laat zitten... Is dat spreken tegen eene weduwe, die nog naauwelijks twee maanden geleden, een man, dien zij hartelijk bemind heeft, en nog in het graf bemint... Mijnheer BLOMMESTEYN! ik dacht, dat gij mij meer gespaard zoudt hebben; en al was het, dat 'er waarlijk zulke gevoelens in uw hart plaats hadden, dat gij die dan daarin zoudt gesmoord hebben...' 'Hemel! Juffrouw WESTENDAAL,' riep nu BLOMMESTEYN. 'Gij twijfelt dan een oogenblik, of die gevoelens waarachtig in mijne ziel plaats hebben, indien dit zoo niet, indien dit minder het geval was, o dan... dan... zou ik beter in staat geweest zijn, om mij in te binden, maar nu, uu was het mij onmogelijk, schoon ik u volkomen gelijk geef, dat ik mij veel te veel gehaast heb, en ik den raad van Ds. A***, dien ik, op den dag van uws mans begrafenis, daarover al gesproken heb, moest gevolgd hebben.'

Met verontwaardiging zeide de Weduwe WESTENDAAL. 'Dursde gij reeds tegen Ds. A***,

op den dag van mijn mans begrafenis... foei! foei! Mijnheer BLOMMESTEYN! dat is te grof, dat strijdt...'

Hier viel haar BLOMMESTEYN in de rede. 'Ja, Juffrouw WESTENDAAL. Ik beken, het is te grof... het strijdt tegen de welvoegelijkheid... maar is het mijne schuld, dat ik nooit opgehouden heb, u liefde toe te dragen, dat ik altijd hopen bleef, dat 'er nog eens een tijd komen zou...? Heb ik het daarmee nu zoo erg verbeurd, dat ik voor altijd uit uw gunst ben?... ik kan het niet helpen... ik ben dan wel ongelukkig...'

'Houd op, houd nu op...' zeide de Weduwe WESTENDAAL, en zoo gij wezenlijk eenige achting voor mij hebt... spreek 'er dan geen enkel woord van...' 'In hoe lang niet?' vroeg BLOMMESTEYN, meer met zekere bedremmelde verlegenheid, dan wel stoutheid, welke anders deze vraag scheen aan te duiden.

De Weduwe WESTENDAAL, welke overtuigd was van BLOMMESTEYN'S welmeenendheid, en door zijne diepe verslagenheid, met zeker medelijden aangedaan werd, zeide: 'Het zoude mij, Mijnheer! zeer kwalijk staan, door de bepaling van dien tijd, u van ter zijde eenigen voet te geven, en ik moet u opregt raden, dat gij liever uwe genegenheid elders plaatst, want gij zoudt u zeer met mij bedriegen, indien gij nog in mij dacht te vinden het vrolijk-

ke en jeugdige ANTJE WYNSTOK, zoo als gij mij over ruim twaalf jaren leerde kennen...

‘Om een ander denken? - Van u afzien?’ hernam BLOMMESTEYN, ‘dat doe ik in eeuwigheid niet...’ ‘Wij hebben,’ ging nu de Weduwe WESTENDAAL voort, ‘reeds veel te lang over de zaak gesproken...’ (en hier rees zij op).

‘Neen!’ zeide BLOMMESTEYN toen, op eene zeer treurige wijze. ‘Ik zal dan wel heengaan, Juffrouw WESTENDAAL!.. maar met een heel bedroefd hart, dat verzeker ik u... Ik mag dan niets... niets hopen.’ ‘Te hopen,’ zeide zij, ‘kan men niemand, kan ik u niet verbieden, maar wat is hoop zonder grond?’

Dus scheidde BLOMMESTEYN van de Weduwe WESTENDAAL. Hij was zeer somber en bijna wanhopig wegens zijn uitzigt in het toekomende, en beschuldigde zich zelve geweldig over zijne drift en overhaasting. Wat de Weduwe WESTENDAAL betrof, toen deze BLOMMESTEYN had uitgelaten, en in hare weduwelijke eenzaamheid, daar beide hare dochttertjes naar de schole waren, was teruggekeerd, kon zij niet nalaten, om over het gebeurde na te denken. In den grond van haar hart had zij altijd BLOMMESTEYN, met alle zijne zwakheden en gebreken, wel mogen lijden, en haar overleden en goedhartige man WESTENDAAL had steeds, als BLOMMESTEYN, om zijne uitspattingen door het publiek, en niet ten onrecht berispt of uitgelag-

chen werd, altijd meer of min de partij ten zijnen voordeele getrokken: ja wel eens lagchende tegen haar gezegd: 'Ik geloof ANTJE! dat, als gij de vrouw van BLOMMESTEYN geworden waart, gij hem wel zoo zoudt hebben weten te leiden, dat hij een hupsche kerel geworden was. Nu rees bij haar de bedenkelijke vraag, of dat nog wel te laat zou zijn, om, daar zich BLOMMESTEYN thans ook van in het oog loopende buitensporigheden onthield, hem geheel te regt te brengen. Hij gaf toch de zichtbaarste en doorslaandste teekenen van standvastige genegenheid - zelfs de zoo berispendwaardige voorbarigheid van zijne verklaring was daarvan een sprekend bewijs, en tevens borg voor zijne opregtheid. Zij beschuldigde bijna toen zich zelve, dat zij hem wat al te kort had afgezet, en hem in te groote mistroostigheid laten heengaan. Zij had het wel anders kunnen aanleggen, zonder dat zij hem alle hoop juist had behoeven af te snijden, en nu stond BLOMMESTEYN met een treurig gelaat en neêrslagtige houding, bij het afscheid voor hare oogen... ja zij gevoelde op dat oogenblik, hoe haar hart sneller begon te slaan, en zich eene warme blos, als van schaamte, schoon het geene schaamte was, over haar gelaat verspreidde. Als op zich zelf vertoornd, rees zij snel op, om die gedachte te verdrijven; en cenen spiegel voorbijgaande, viel haar beeld

haar toevallig in het oog - en daar zij niet geheel blind was voor de nog zoo veelvuldige overblijfselen van hare vrouwelijke schoonheid, vergaf zij in haar hart grootendeels aan BLOMMESTEYN, dat, de oude liefde bij hem outvonkt zijnde, hij zich zoo ontijdig aan haar verklaard had, daar 'er toch zeker nog vele van de trekken van ANTJE WYNSTOK bij haar overig waren.

Had BLOMMESTEYN onderrigt kunnen zijn van deze gevoelens van de Weduwe WESTENDAAL, ten, zijnen opzigte, hij zou waarschijnlijk op den kaneelstok van zijnen aangehuwden zoon BEELAARTS, meer genoegen gesmaakt hebben. Het had hem niet weinig gegriefd, dat hij BEELAARTS en diens huisvrouw berigten moest, hoe slecht hij geslaagd was in zijn aanzoek bij de Weduwe WESTENDAAL, om haar te bewegen tot het bijwonen van dat gezelschap, hetwelk juist was uitgevallen, zoo als hem BEELAARTS voorspeld had. Hij zweeg echter natuurlijk het verdere bij deze gelegenheid voorgevallene, schoon het hem bij de partij van zijne gewone opgeruimdheid aanmerkelijk beroofde, tot zoolang, dat het meer dan gewoon gebruik van ouden Rijschen wijn, de nevelen van voor zijnen geest deed verdwijnen, en hij hartelijk deel nam in de vreugde van BEELAARTS en diens vrouw, en alle de overige aanzittende gasten. Het lot zijner zitplaats was anders niet

zeer gelukkig gevallen, daar hij, uit hoofde der afwezendheid van de Weduwe WESTENDAAL, naast eene zeer bejaarde oud - tante van de kraamvrouw geplaatst was, die, schoon reeds meer dan zeventig jaren achter den rug hebbende, echter een zeker iets van vrolijke tevredenheid behouden had, en zich wijsselijk naar de jeugdiger wereld schikte, omdat zij zich overreed hield, dat die zich volstrekt niet naar haar zou verkiezen te schikken. Zelfs mogt zij nog wel nu en dan, als het pas gaf, iets grappigs zeggen. Zoo nam zij, toen de gezondheid van de Weduwe WESTENDAAL gedronken werd, als de afwezige jonge grootmama, de vrijheid, om tegen BLOMMESTEYN te zeggen: 'Ja wel jonge grootmama: het heugt mij nog zoo klaar, als de dag van gisteren, dat zij met mijn TRUITJES oudste dochtertje, die grootmama tegen mij zeggen moest, op de naaischool ging, en dat ANTJE nu zelf al grootmama is! Evenwel Mijnheer! BLOMMESTEYN. Zij is eene grootmama, zoo als gij een grootpapa zijt, en als zulk een grootpapa en grootmama trouwden, dan zou men zelfs bij die nog wel eens den kaneelstok kunnen roeren. Wat zegt gij 'er van Dr. BERGVELD.' Deze regt tegen haar overzittende, vulde zijn glaasje, en zeide, op een zoo zachten toon, dat het de dochters van wijlen WESTENDAAL niet konden hooren... 'Laten wij 'er zamen het goed succes op drinken, dat kan dat mag

BLOMMESTEYN niet kwalijk nemen... en dat wij ons in allen gevalle, aan den wijnkoop houden. Ik zeg 'er van, dat Juffrouw WESTENDAAL, eene van de bevalligste weeuwtjes is, die ik ken, en dat, zoo ik nog eens mogt besluiten, om te trouwen, hij wel een gewigtige partij in mij zou kunnen vinden.'

BLOMMESTEYN vatte dit laatste voor vollen ernst op, en sprak daarom op hetzelfde geen enkel woord, maar het hechtte zoo diep bij hem, dat het den volgenden morgen nog bijlang na niet bij hem vergeten was, schoom 'er Dr. BERGVELD het volgend oogenblik, nadat hij dit gesproken had, niet weder over gedacht had. BLOMMESTEYN nam in ernstige overweging, of hij 'er den Heer BERGVELD over zou gaan spreken, maar zoo openhartig met een' medeminnaar om te gaan, achtte hij ongeraden, en 'er echter geheel bij stil te zitten, kwam hem nog erger voor. Hij was bijna geheel buiten staat, om iets dien ochtend op zijn kantoor te verrigten, tot dat hij den inval kreeg, om een klein briefje aan Mejuffrouw de Weduwe WESTENDAAL te schrijven, behelzende, dat hij toevallig onderrigt was, hoe een ander op haar het oog geslagen had, en dat zij binnen kort aanzoek van denzelven krijgen zou; dat hij zich daarom alleen schriftelijk aan haar vervoegde, dewijl zij het hem mondeling zoo droevig kwalijk genomen had, met het dringend verzoek, of hij nog een-

maal over het bewuste onderwerp met haar zou mogen spreken; dat zij hem maar dag en uur bepalen zou, enz.

Niet weinig was de Weduwe WESTENDAAL, bij de ontvangst van dat briefje, verlegen, en liet hem, nadat de knecht wel een half uur gewacht had, weten, dat hij den volgenden dag, 's morgens om elf ure, haar geen belet zou doen, gevende zijzulk eene mondelinge boodschap, verre de voorkeur boven eene schriftelijke.

Derde hoofdstuk.

BLOMMESTEYN was juist niet, te onvreden over dit bescheid, maar vond toch eene mondelinge boodschap zoo ongemeen koel, dat hij heimelijk duchtte, of de Weduwe nog in dezelfde stemming was, als eenige dagen geleden, of dat misschien Dr. BERGVELD reeds dadelijk pogingen had aangewend, en wie wist dan, op welken goeden voet hij bij haar stond. Hij bragt dus den dag door tusschen hoop en vrees - en toen de volgende morgen gekomen was, kleetde hij zich reeds bij tijds zeer netjes aan, en stapte mede voor den bepaalden tijd naar het huis van de Weduwe WESTENDAAL. Zoo als hij met eene bevende hand gescheld had, werd hem de deur opengedaan door de Weduwe zelve, die toen toevallig in den gang was, om Dr. BERGVELD ter deur uit te laten, dezen met hare gewone vriendelijkheid groetende, terwijl zij op het onverwacht gezigt van BLOMMESTEYN, die voor haar stond, bloosde.

In het hart van BLOMMESTEYN ontwaakte weder eensklaps, op het zien van Dr. BERGVELD, zoo hevig de geest der jaloezij, dat hij naauwelijks in staat was, om de dagelijksche beleefdheid aan hem te bewijzen: hetwelk BERGVELD wel degelijk opmerkte, schoon hem de reden onbekend was, en dit daaraan toeschreef, dat BLOMMESTEYN liever door hem niet op de stoep van het huis der Weduwe WESTENDAAL, was aangetroffen geworden. Juffrouw WESTENDAAL had genoeg met zich zelve te stellen, dan dat zij hierop hare aandacht bijzonder vestigde.

Toen BLOMMESTEYN in het achterzaaltje gelaten was, kon hij, na de gewone pligtpleging, niet af, van te zeggen: 'Dat was al eene vroege visite van Dr. BERGVELD, Juffrouw WESTENDAAL!'

'o Neen! Mijnheer BLOMMESTEYN,' zeide de Weduwe WESTENDAAL, 'gister en eergisteren, is hij juist op denzelfden tijd bij mij geweest. - Eene duizeling, waarover ik mij wat ongerust maakte, had mij hem over een' dag of drie doen halen; maar eene ligte lating, op zijn order, heeft mij regt goed gedaan, en hij heeft tot mijne vreugde, van daag zijn afscheid van mij genomen; en ik mag wel lijden, dat hij lang weg blijft.'

'Zoo, zoo,' zeide BLOMMESTEYN, die gansch niet over dit laatste gezegde ontsticht,

maar eenigzins gerust gesteld was; 'dat mag ik zeer gaarne lijden.... Gij weet, de Heer BERGVELD is een van mijne beste vrienden; maar hoe minder bezoeken hij bij u aflegt, hoe liever ik het heb.'

Weduwe WESTENDAAL. Ik ben u zeer verplicht, Mijnheer BLOMMESTEYN! voor uw gunstigen wensch ten mijnen aanzien. Ik mag den Heer BERGVELD zeer gaarne lijden, maar hoe minder bezoeken hij bij mij en de mijnen als Doctor doet, des te liever.

BLOMMESTEYN. Als Doctor zegt gij, Mejuffer! als Doctor; maar zijn 'er, als ik het vragen mag, geene andere betrekkingen, waarin gij hem gaarne zien moogt?

Weduwe WESTENDAAL. Dat is wat zonderling gevraagd, Mijnheer BLOMMESTEYN! en ik zou mij daarop geen regtstreeksch antwoord schuldig achten.... Evenwel, als goed vriend, gelijk gij weet, dat hij van mijnen WESTENDAAL was, en als een man aangenaam in de verkeering, mag ik hem wel van tijd tot tijd zien.

BLOMMESTEYN. Ja! ja! ik hoor, ik hoor het al, ik vrees, dat het maar al te waar is.

Weduwe WESTENDAAL. Wat toch zou al te waar zijn?

BLOMMESTEYN. Wat anders, dan dat hij het oog op u heeft laten vallen, dat hij dadelijk bij u verkeering heeft.

Weduwe WESTENDAAL (*met een' grimlach*).

Wat het eerste betreft, Mijnheer BLOMMESTEYN! deswegens kan ik alleen zeggen, dat hij dan daarvan tot nog voor mij een geheim gemaakt heeft, evenwel, dat was mogelijk; maar wat het laatste aangaat, daaromtrent ben ik zeker, dat het volstrekt onwaar is.

BLOMMESTEYN. Nu, ik meende, daaromtrent, al vrij zeker te zijn; en dit was vooral de reden, gelijk gij weet, dat ik de vrijheid gebruikt heb, om aan u te schrijven.

Weduwe WESTENDAAL. Maar ik bid u, Mijnheer! wie of wat heeft u daartoe aanleiding gegeven?

En nu verhaalde BLOMMESTEYN haar, wat de Heer BERGVELD, op de partij van den kaneelstok ten haren aanzien gezegd had; en dat, schoon het waarlijk niets meer was, dan een honderdmaal al lagchend gebezigd gezegde, genoegzaam was geweest, om zijne ijverzucht vuur te doen vatten. - De Weduwe WESTENDAAL, die ten duidelijkste de meening van Doctor, BERGVELD begreep, verklaarde zich deswegens ook in dien geest, en tevens, dat, ingevale zij geweten had, dat de strekking van zijn briefje van geene ernstiger en wezenlijker beduidenis geweest was, zij BLOMMESTEYN buiten twijfel belet zou gegeven hebben. Niet weinig was deze hier over getroffen, en maakte deswegens zeer vele verontschuldigen. De Weduwe WESTENDAAL, die als meisje nooit de preutsche

gespeeld had, vond ook nu als weduwe geene reden, om eene fiere houding aan te nemen, vooral na het geen, bij hun laatste onderhoud, had plaats gehad; te meer daar juist deze snel ontvlamde ijverzucht, schoon op geene reden gegrond, haar verzekerde, dat de genegenheid van BLOMMESTEYN te haarwaarts erustig en gemeend was. Zij verklaarde dus, ter zijner geruststelling, dat zij hem het schrijven van dat briefje niet kwalijk nam, alleen verzoekende, dat hij 'er nu geene verdere melding van maken zou. BLOMMESTEYN nam dit zeer in dank aan, en (want de liefde, schoon zij blind geacht wordt, is op haar' tijd en in zekere oogenblikken zeer scherpziende) meende duidelijk te bespeuren, dat hij bij de Weduwe WESTENDAAL veel minder onwelkom was, dan de vorige maal... en hij doolde hierin geenszins. De weduwe zag hem nu wezenlijk eenigzins aan, als haren minnaar, en zij was niet alleen met dat denkbeeld gemeenzamer geworden, maar het had, als tegen wil en dank, zich in haar jeugdig hart gevestigd, en de opwellingen van treurig andenken aan haren vorigen Echtgenoot eenigermate verdrongen.

BLOMMESTEYN, schoon ten aanzien van den Heer BERGVELD zoo gerust gesteld als hij verlangen kon, maakte geheel geen haast om te vertrekken; ja hij waagde het eens, om van verre weder op het onderwerp van zijne gene-

genheid terug te keeren, hetwelk echter de weduwe met genoegzaam stilzwijgen voorbij liet gaan, alleen zeggende: 'dat zij zich deswegens de vorige maal zoo duidelijk meende te hebben verklaard, dat het volstrekt overtollig zijn zou, zich daarover nader uit te laten.' Maar het ontglipte BLOMMESTEYN geenszins, dat zij dit op een' veel zachter en min vastbesloten toon zeide, dan den vorigen keer. Deze juiste opmerking van BLOMMESTEYN was oorzaak, dat hij, na eenigen tijd over andere zaken gesproken te hebben, alweder tot het onderwerp, dat hem zoo na aan het hart lag, terugkeerde, en haar op de minzaamste wijze afvroeg: 'Of zijne verklaarde genegenheid, aan welker opregtheid zij toch niet wel twijfelen kon, iets was, dat bij haar geheel geene overweging verdiende?' 'Gij zijt wel zeer dringend, BLOMMESTEYN!' zeide zij, met weglating van het ongemeenzame Mijnheer! 'Indien ik u niet van over zoovele jaren kende, ik zou het u kwalijk moeten nemen.' - En nu vielen zij terug in hare gesprekken, op hunne eerste de kennismaking, op BLOMMESTEYNS Groen- en IJlandsche reis, op zijne onverwachte terugkomst, en de levendige voorstelling van deze verschillende tooneelen verplaatste hen al pratende zoodanig in het tijdperk der jeugd, dat zelfs de weduwe genoegzaam het tegenwoordige en al het tusschenbeide voorgevallene vergat, althans in zoo verre, dat, toen

BLOMMESTEYN bij herhaling haar weder vroeg: 'Of zijn voorste hare overweging niet verdien de?' zij, met al de gulheid en liefstaligheid van ANTJE WYNSTOK, BLOMMESTEYN toevoerde: 'Veinzen, BLOMMESTEYN! is nooit mijn aard geweest. Wij zijn ook te oude kernnissen, dan dat ik, op uw herhaald vragen, langer de meening van mijn hart bedekken wil. Ik zal het voorstel, dat gij mij gedaan hebt, in overweging nemen, en als het de welvoeglijkheid toelaat, mijn besluit met dezelsde openhartigheid te kennen geven, waarmede ik meen, u altijd behandeld te hebben.' 'God geve!' zeide BLOMMESTEYN, met eene blijdschap, die hem bijna deed schreijen, en in het spreken stamelem.... 'God geve.... dat dat besluit gunstig moge zijn!... dat ik nog eens, [en hier greep hij hare hand, en kuste dezelve] dat ik.... nog eens die hand, van u als mijne vrouw ontvangen mag.. .' - 'Veel, zeer veel,' hernam zij, nu hare hand zachtelijk terug trekkende, 'zal dat van u afhangen...' 'Ik wil alles, alles...' viel hij haar in de rede. 'Alles,' neen BLOMMESTEYN! ik verlang in allen gevalle slechts, dat gij u meer en meer matigen zult (gelijk gij trouwens reeds sinds eenigen tijd gedaan hebt) van die onberaden en zonderlinge stappen, die, schoon wel uit geen kwaad hart geboren, u dikwerf toch op een ander spoor gebragt hebben, dan het aan een' verstandig, deugdzaam en Godsdienstig man past te

bewandelen; en die mijn zalige vader WYNSTOK meermalen zeide, dat zoo slecht stonden aan iemand, wiens voorouders regtschapen Hollanders van vaders zijde geweest waren.'

BLOMMESTEYN had in de bedwelmung zijner vreugde geenszins zulk eene duchtige toepassing verwacht, en, daar hij de waarheid van het gezegde der weduwe gevoelde, wist hij hierop niet te antwoorden, dan dat hij hoopte voortaan door zijn gedrag haar geene redenen van klagten te geven. Vervolgens maakte de Weduwe WESTENDAAL met hem zeer naauwkeurige en beperkte bedingen, ten aanzien van de wijze en voet, op welke zij elkander zouden zien, omdat zij, BLOMMESTEYN kennende, vooruitzag, dat hij anders zijne bezoeken zoo in het oneindige ten haren huize zou herhalen, dat zijne verkeerung slechts weinige weken, in plaats van eenige maanden, een geheim, zoo als zij ten ernstigste verlangde, zou kunnen blijven: en ook beraamde zij zelfs de wijze, hoe zich jegens elkander te gedragen, als zij, gelijk de wederzijdsche betrekkingen toch somtijds medebragten, elkander in gezelschap zouden aantreffen.

Ongemeen te vreden verliet nu BLOMMESTEYN, na bijkans twee uren bij haar vertoefd te hebben, de Weduwe WESTENDAAL, veel beter te moede dan hij zich had durven voorstellen; terwijl integendeel de Weduwe zich zelve, na zijn vertrek, beschuldigde, als van te groote

inschikkelijkheid omtrent een' man, wiens karakter zij te wel kende, dan dat zij zich durfde vleijen, dat hij zich stiptelijk zou gedragen aan de gemaakte afspraak, om haar niet of zeer spaarzaam te komen zien, en zich, als zij elkander in het een of ander gezelschap aantreffen, zoodanig te gedragen, dat men niets bespeurde van de hoop, tot welke zij hem eenigen grond gegeven had.

BLOMMESTEYN dacht nu niet beter te kunnen doen, dan zijne verkeering met lieden van smaak van dien tijd, aan te kweeken, en wist zich door den Heer HUYDECOPER, aan wien hij reeds kennis had, in zekere verkeering te wikkelen met lief hebbers van de tooneelpoëzij en dichtkunst in het algemeen van dien tijd, waaronder ook FONTEIN, FEITAMA en PATER behoorden. Evenwel deed dit BLOMMESTEYN meer, om zekeren schijn van een' lief hebbber aan te nemen, dan dat hij wel dadelijk een lief hebbber was; schoon hij het zich somtijds begon te verbeelden, als hij deze lieden, zoo als hij het dikwerf niet geheel ten onregte noemde, hoorde muggeziften over kleinigheden in de taal en dichtkunst. Daar hij van de eerste geene kennis had, en in de laatste weinig smaak, behalve in de werken van vader CATS, viel hij, vooral, wanneer hij 's middags wel gegeten had, onder de voorlezing van Boeken uit de toenmalige lange dichtstukken, die, zoo zoet voortrolden, als eene eentoonig kabbelende beek, in een gerusten slaap,

terwijl de voorlezer niet zeldzaam het knikken van zijn hoofd voor een zichtbaar bewijs van goedkeuring hield. Hij zag namelijk, ook op zijne beurt, dat gezelschap aan zijn huis, en het was dan altijd de manier, dat de gastheer een of ander gedrukt dichtwerk ter voorlezing aanbood, of voor de hand legde, om, zoo 'er gebrek was aan oorspronkelijke lettervruchten, zich tot de voorlezing van iets, dat reeds het licht zag, te bepalen. BLOMMESTEYN had nog altijd, schoon hij eene wel gestoffeerde boekverzameling had, als hij het gezelschap ten zinen huize ontving, aan die verplichting weten te ontsnappen, door te zeggen, dat hij zich niet verstouten durfde, om zulke bollen in de kumst, misschien, door zijne slechte keus van hun kunst - genoeg te berooven. Eindelijk zag hij zich toch gedrongen, om ook aan de orde van het gezelschap te voldoen: en wat keuze deed BLOMMESTEYN?

Hij liet door zijnen bediende zijnen uitstekend fraaijen *Cats*, in folio groot papier, en met schildpadden band, rijk verguld op het plat en op snee, beneden brengen: en toen het kransje bij een was, en een vriend - broederlij - ke pijp tabak gerookt had, legde hij dit werk met een zeker gevoel, dat hij een proefstuk uit zijne bibliotheek had voor den dag gehaald, op tafel neder. 'Vader CATS,' was een algemeene kreet der Heeren, 'vader CATS in onzen

kring.' 'Die ontaalkundige rijmelaar,' zeide een opgeblazen rijmer G**, die in alle zijne langwijdige gedichten, welke vele duizenden regels beliepen, minder oorspronkelijke gedachten had voortgebracht dan CATS dikwerf op eene halve bladzijde; 'Hemel, CATS!' ging hij voort:

Maar des al niet te min, wat dient 'er meer gezeld
't Geef ons al lijkewel tot boert gelegenheid.

Over dit *extempore* klapte het geheel gezelschap, behalve HUYDECOPER en BLOMMESTEYN, in de handen; welke laatste zich toch beleedigd achtte, dat, de eerste maal, welke hij een' auteur medebragt, die juist uitgefloten werd. Nu sloeg de Extemporeerder het boek van CATS open, en las op een' zeer lagen spotachtigen toon, uit zijn *Spiegel van Ouden en Nieuwen Tijd*.

Kaets of min en heeft geen val,
Sonder overgaanden bal.
De jongelingh spreekt.
Zoo ghy wilt dat speeltjen leeren,
Soete Vryster, schoone Blom;
Doet den vlieger wederkeeren,
Dryft het veertjen wederom,
Want als ick van myner zyden
Maer alleen en soude slaen,
Dat en sou ons niet verblyden,
Want het spel is stracks gedaen.
Weet, dat kaetsen en de minnen,
Eyst een overgaande bal,

Anders maeckt 'et droeve sinnen,
 Anders heeft 'et geen en val,
 Liefde doet ons liefde toonen;
 Liefde geeft de Liefde kracht,
 Liefde moet de Liefde loonen
 Anders isse sonder macht:
 Wilt dan weder-liefde draghen,
 Lief! soo wordje ras de bruyt,
 Want dan wil ick 't met u wagen;
 Anders, kint, ik schey 'er uit.

'Nu, nu,' zei BLOMMESTEYN, die, daar dit dichtstukje op eene vrij lebbige wijze was voorgelezen, vrij toornig werd; 'ik vind dit dan wel zeer lief - verstaanbaar en eenvoudig... 'Eenvoudig, zeker heel eenvoudig, bij het simpele af,' hernam de Dichter G**. 'Laten wij voor eerst de spelling eens onderzoeken, wat is die allerellendigst, overal bijna de *s* waar de *z* moet geplaatst zijn, en dan die *h* in *ghy*; - en ick, is mij ondragelijk om te zien, en dat alles overtreft stracx; Blom voor Bloem, alleen om het rijm!' - 'Dat schut ik,' zeide BLOMMESTEYN, 'dat schut ik... immers mijn naam is niet om het rijm zoo gemaakt, en ik heet immers BLOMMESTEYN en niet BLOMMESTEYN.' - G** liet deze aanmerking voorbijgaan, als of zij niet gemaakt was, en vervolgde: 'Doet en drijft, mijne vrienden in plaats van doe en drijf: Wel hoe vindt gij lieden dat van mijner zijden bruyt en kint - om nu niet van de ellendi-

ge overtolligheden van het wordeke *en*, en dat droevige *ende*, dat mij ook in den Bijbel zoo vreesselijk ergert, en dan dat *wordje*. Wie zal, dat bij een' beschaafd dichter aantreffen... wij moesten daar meê nu eens aankomen.... Wat zegt gij 'er van Mijnheer HUYDECOPER!' 'Ja, wat zal ik 'er veel van zeggen,' antwoordde HUYDECOPER. 'Gij moet, wat de spelling betreft, denken, dat CATS een zeventig tachtig jaren bij ons ten achteren is en dat 'er ook moet in aanmerking genomen worden, dat CATS een Zeeuw was, waarom hij met de letter h, die hij even als de Latijnen, meer een aspiratie dan een letter achtte, luchtig omsprong. - Met dat alles was CATS een Dichter, dien het meer om de zaken dan om de taal te doen was, en, die vele bezigheden aan het hoofd hebbende, zich niet zoo geheel aan dezelve kon overgeven.' 'Nu, al laten wij,' hernam de wijsneus G**, 'al laten wij eens de taal daar, het was toch een ellendige rijmelaar. - Ik bid u, wat zit 'er toch in het stukje, hetwelk wij daar zoo even gelezen hebben...' HUYDECOPER, die wel mede eenigzins met den knibbelgeest zijner eeuw besmet was, had niettemin te veel waren smaak voor den echten geest der poëzij, dan dat hij deze aanmerking kon billijken, en waagde het dus, schoon met zekeren schroom, zich aan te kanten, tegen het gevoelen van G**, dat zeker

het algemeene onder de kunstregters was: 'Ik moet hierin eenigermate van u verschillen, 'er heerscht toch in dit kleine stukje een zoetvloeiende en bevallige eenvoudige toon - die onmiddellijk tot het menschelijk verstand en gevoel spreekt, die moeilijker na te volgen zou zijn, dan wij ons misschien verbeelden. En 't is daarom, dat hij een zoo algemeen bij het volk bemind Dichter is. Ieder, die wat verstaan kan van hetgeen hij leest, verstaat ook CATS, en ieder vindt in hetgeen hij zegt waarheid, die hij, of bij redenering bij ondervinding, of zelfs bij het eerste gevoel toestaat. Elk zijner Gedichten mag men naar mijn inzien aanmerken als een' spiegel, waarin de mensch zich zelve ziet terug kaatsen. Ja ik betuig, dat ik hem nooit opensla, of hij kost mij meer tijd, dan ik zelf te voren gedacht had....'

'Nu,' zeide G**, 'ik dacht niet, dat de Heer BLOMMESTEYN, nog zulk een' verdediger van zijnen medegebragten auteur, in u zou gevonden hebben... Ik blijf 'er bij, dat ik hem voor een' prulpoët houde, en ik herinner mij altijd met genoegen den avond, toen wij elk een stukje in den smaak en trant van vader CATS en van DATHENUS, meêbragten... toen hebben wij wat gelagchen!...

'Het zij mij,' hernam HUYDECOPER, 'geoorloofd hierop te zeggen, dat het eene kleine kunst is, om iets belagchelijks te maken.

Schoon ik geheel niet hoog loop met de Psalmberijming van DATHEEN, ja dezelve overlang door eene betere in de kerk behoorde vervangen te zijn geweest, zijn 'er toch ook Vele lieden, die, onbekend met den tijd, in welken dezelve vervaardigd is, en vooral met de oude Nederduitsche taal in het algemeen, daarover oordeelen, als de blinden over de kleuren. En CATS althans kan niet dan door de ellendigste weetnieten met DATHEEN, in denzelfden rang gesteld worden... Ik heb mij dien avond aan de Catsiaantjes vrij wat geërgerd, daar immers, als men de waarheid zeggen zal, alle de dichtstukjes bestonden uit zamengeraapte gebreken van dien Dichter, en eenige, ja te dikwerf door hem herhaalde, tusschenvoegsels, die echter op vele plaatsen bijlang na zoo kwaad niet worden te pas gebragt, als die door velen van zijn versmaders, kinderachtig genoeg hier in hunne Catsiaansche proeven waren opeen gestapeld. Ik althans herinner mij niet, dat zich 'er iemand aan gewaagd heeft, om een stukje in dien bevalligen trant en geestigheid, als het straks gelezen, te vervaardigen.. en ik kan de keus van onzen gastheer, zoo bespottelijk niet vinden, dat hij dien voortreffelijken bijna eenigen volksdichter heeft voor den dag gehaald.'

Dezen lof kon BLOMMESTEYN niet verdragen, maar zwol zoo op van zekeren hoogmoed, daar bij steun in HUYDECOPER vond, dat hij de vermetel-

heid had, om te zeggen: 'Dat mag ik hooren, Mijnheer HUYDECOPER! dat gij mij zoo verdedigt.... Ik heb geen verstand van poëzij; maar dit kan ik toch zeggen, dat dat kleine stukje mij veel meer plaisier doet, dan het groote Gedicht van HOOGVLIET, dat in de vorige bijeenkomst werd voorgelezen, maar waarvan ik niets begreep, schoon alle de Heeren het heel mooi vonden. Zie dat was mij veel te geleerd.' Nadat zich BLOMMESTEYN dit had laten ontvallen, ondernam het HUYDECOPER zelf niet, om hem langer te verdedigen, daar hij zoo zeer overtuigd was, dat buiten dezen het geheele gezelschap in de wolken was met den Dichter van den *Aartsvader Abraham*, en men zelfs eene aanmerking, die hij zich op het Tweede boek van dat Dichtstuk, veroorloofd had, aan eenen heimelijken naijver had toegeschreven, welke een Treurspel - Dichter jegens een Helden - Dichter koesterde^(*). 'Er ontstond na de

(*) Schoon het naauwelijks een angstig onderzoek waardig geacht mag worden, als een Dichtstuk goed is, op zich zelf, welken naam het voert, en het 'er dus weinig op aankomt, of HOOGVLIETS *Abraham de Aartsvader*, een Heldendicht zij of niet, is het toch onbetwistbaar, dat dit Dichtstuk, hoevele schoonheden hetzelfde *en detail* bevat, niet kan vrijgesproken worden van zekere gerektheid, en 'er deelen in voorkomen, zoo als onder anderen en voornamelijk het Tweede Boek, waarin de Raad van de Goddelijke Eigenschappen, niet zonder allen grond, voor eene droevig mislukte navolging mag geacht worden. - En wat is de geheele *Abraham de Aartsvader*, als men dezelve vergelijkt bij den *Johannes de Beesgezant* van VONDEL.

stoute aanmerking van BLOMMESTEYN, die, omdat hij van de zaak geen verstand had, te sterker door sprak, een zoo hevige opstand in het gezelschap tegen hem, dat hij gelukkig juist ditmaal de gastheer was van hetzelfde, en door uitmuntend goeden wijn, en een' niet minder voortreffelijken disch, eenigermate zich in de gunst van de meerderheid herstelde; die, schoon zij als ingewijden zich zeer gaarne met letterknibbelingen bemoeiden, echter even min vies waren van een best glas Bourdeaux en uitgelezen gebraad, als van den berijmden *Telemachus* van FEITAMA, die waarschijnlijk meer angst en vermoeienis den vertaler gekost had, dan aan den oorspronkelijken schrijver, FENELON; - ja, zij kwamen zoo verre, dat zij, onder het nageregt, BLOMMESTEYN van harte zijne uitslagen tegen HOOGVLIET en zijnen lof van CATS vergaven.

Het stak echter BLOMMESTEYN niet weinig in den krop, dat zijn *Cats*, in schildpadden band, zulk eene verguizing had ondergaan, en hij zou zeker met een voor goed afscheid genomen hebben van het gezelschap, als hij niet gevreesd had, dat zulks, misschien ter ooren van de Weduwe WESTENDAAL komende, door haar zou worden

opgevat, als een bewijs, dat hij nog niet geheel genezen was van die zoo ongevallige luimen en buijen, welke hem, nu weder bij den eersten tegenstand, dien hij ontmoette, op eene bijna onbeleefde wijze breken deed met lieden, welke buiten dat eene niet onnuttige en onaangename verkeering voor hem opleverden.

Vierde hoofdstuk.

Van tijd tot tijd bezocht BLOMMESTEYN de Weduwe WESTENDAAL, en zij was zoo vriendelijk, om als ongemerkt, althans bij oogluiking, het vermenigvuldigen der bezoeken hem toe te laten, te meer, meer, daar hij, volgens zijn bij haar zoo wel bekend karakter, zich allezins bescheiden gedragen had, vooral kort na zijn eerst aanzoek: en tevens, omdat zij niet langer voor zich zelve ontveinzen wilde, dat de oude liefde, die zij eens als ANTJE WYNSTOK voor hem gekoesterd had, weder bij haar boven kwam. Den dag, nadat het Taal - en Dichtkundig kransje, ten huize van BLOMMESTEYN vergaderd was geweest, kwam hij des voormiddags bij de Weduwe WESTENDAAL, en, onder gesprekken, die buiten de vrijerij omliepen, met welke wij onzen lezer, die reeds BLOMMESTEYN dikwerf in dit opzigt leerde kennen, niet meer zullen ophouden, viel 'er ook een over het gezelschap, dat hij den jongstleden avond aan

zijn huis had gehad, en hij verhaalde de Weduwe WESTENDAAL, hoe hij zich had gedragen.

De Weduwe WESTENDAAL kon niet anders, dan zijn gehouden gedrag bij die gelegenheid eenigzins af keuren, en merkte aan, dat hij oneindig beter gedaan had, met die letterkundige Heeren eindelijk gewonnen spel te laten, in hunne meening omtrent zaken, waarin zij althans veilig wanen mogten, hem wijd en verre te overtreffen, dan daartegen vinnig aan te druischen, en daardoor misschien uit eenen kring te geraken, welke hem, behalve de fatsoenlijke verkeering, menig aangenaam uur verschafte. 'Dat is zoo ANTJE!' antwoordde BLOMMESTEYN (want hunne gemeenzaamheid was reeds tot die hoogte geklommen, dat hij dien ouden hem zoo aangenaam klinkenden naam bezigen mogt) Dat is zoo ANTJE! maar het viel mij toch hard, dat ik zooveel omtrent dien *Cats* verduwen moest: en wel te meer, daar ik thans zoo ongemeen veel plaisier van hem heb, want in mijne omstandigheden, vind ik, hoe ouderwetsch hij wezen mag, 'er ongeloofelijk veel in, waarop mijn hart voluit ja en amen zegt; ja ik kan heel veel dingen hem maar zoo glad na zeggen; bij voorbeeld, uit dat stukje, waarop zij zooveel aan te merken hadden, zijn mij deze regels in het hoofd blijven hangen, en gij zult mij niet kwalijk nemen, dat ik ze als heel toepasselijk bij u herhaal.'

Weduwe WESTENDAAL. En die waren dan?

BLOMMESTEYN nader naar haar toeschikkende, zeide nu:

Weet dat kaetsen ende minnen
 Eyst een overgaanden bal,
 Anders maeckt et droeve sinnen,
 Anders heeft et geenen val.
 Liefde doet ons liefde toonen;
 Liefde geeft de Liefde kracht.
 Liefde moet de Liefde loonen,
 Anders isse sonder macht.
 Wilt dan weder-liefde dragen
 Lief zoo wordje ras de bruyt;
 Want dan wil ik 't met u wagen...

Hier hield hij eensklaps op, en de Weduwe WESTENDAAL Vroeg hem. 'Wat hapert hier?'

BLOMMESTEYN. Hier volgt iets, dat ik niet durf zeggen, ANTJE!

Weduwe WESTENDAAL. En nu zou ik het toch gaarne weten, BLOMMESTEYN!

BLOMMESTEYN. Als gij het volstrekt verkiest ANTJE! maar dan moet gij het niet daarvoor houden, dat ik het zeg. Neen! dat laat ik geheel voor rekening van CATS.

Weduwe WESTENDAAL. Nu maakt gij mij regt nieuwsgierig...

BLOMMESTEYN. Nu ANTJE! CATS zegt 'er tot slot bij

Anders, Kint! ik schey 'er uyt.

Weduwe WESTENDAAL. Dat is een vrijer, die kort van stof is, BLOMMESTEYN! Gij hebt wel eenig gelijk, dat gij het slot voor rekening van vader CATS laat. Het zou u maar geheel niet fraai staan.

Dit gesprek gaf natuurlijk aan BLOMMESTEYN gelegenheid, om weder op het oude aanbeeld te slaan, en, schoon hij zich juist niet zeer ongerust maakte, of de Weduwe WESTENDAAL zou zich wel eindelijk laten overhalen, hij wenschte maar, dat de zaak beslist was, en reikhalsde, dat het oogenblik daar mogt zijn, dat hij met haar in het openbaar mogt verschijnen, daar hij geen oogenblik twijfel voedde, of geheel *Amsterdam* zou zijne keuze goedkeuren. - Een struikelblok wierp hem de Weduwe WESTENDAAL gedurig in den weg: en dat was de meer dan verdachte omgang, welken hij met Madame BRITTONI eene poos gehouden had: ja het was BLOMMESTEYN onmogelijk, om hetzelfde weg te nemen. Geenszins was het bij de Weduwe WESTENDAAL, zoo als dat wel bij vrouwen van minder edele beginsels zou hebben kunnen wezen, een opgeraapt voorwendsel, om BLOMMESTEYN wat langer op den tuil te houden, en de half verstoorde minnares te spelen; neen het was, van welk eene zijde, met welk eene toegevendheid zij dien stap zelve wilde beschouwen, het was voor hare kieschheid een onaangenaam gevoel, om iemand tot man te nemen, die zich

bij een vorig huwelijk niet ontzien had, om, hoe dan dat huwelijk ook mogt aangekomen zijn, ten einde het maar onbewimpeld en zonder plooiën te zeggen, eene gekamerde bijzit gehouden had.

Zij had reeds meermalen bij BLOMMESTEYN die tegenwerping aangevoerd, en zij was al moede van zijne verdediging deswegens te hooren, maar ook geheel de vrouw niet, die dulden kon, dat zij den man, aan wien zij toch eigenlijk voor had, zich te verbinden, door zich zou zien vernederen. - Zij wilde dus, hoe onaangenaam haar die gedachte viel, nu BLOMMESTEYN haar weder zoo ernstig drong, dat zij toch besluiten zou, om hem gelukkig te maken, dat vermijden, en, met eene hevige aandoening, die, bij het snel kloppen van haar hart, de tranen in hare oogen deed rijzen, zeide zij, hare hand aan BLOMMESTEYN toereikende: 'Nu, BLOMMESTEYN! voor het laatst en voor het allerlaatst van mijn leven, daar kunt gij op aan, en zonder dat ik zelfs een enkel woord tot antwoord van u verwacht, moet ik u zeggen, dat ik, met zekeren angst en schaamte over mij zelve, alleen uit hoofde van uw gedrag ten aanzien van Madame BRITTONI, overga tot den stap, waarom gij mij zoo lang en zoo aanhoudend gesmeekt hebt. Houd het echter daarvoor, dat het alleen mijne opregte liefde voor u is, die mij dat misgrijp zelf doet voorbijzien, en ik hoop,

dat God geven zal, dat ik mij niet in uw berouw over hetzelfde bedrogen heb. En nu na dit oogenblik nooit weêr die hatelijke naam genoemd, en daarmede... daarmede BLOMMESTEYN, ontvangt gij mijne hand op trouw, en met dezen... dezen kus, ben ik de uwe... zoo ik hoop tot mijnen dood.' BLOMMESTEYN was te diep ontroerd, door zooveel edelheid en liefde, dan dat hij een woord spreken kon. Nadat hij zich een weinigje hersteld, en den kus van zijne ANNA, met eenen niet min hartelijken antwoord had, zeide hij: 'Altijd, altijd heb ik geweten, dat gij het goede met mij voor hadt, altijd, dat gij eene vrouw waart, die 'er uwe eer in stelde, om ieder, die gij maar kende, gelukkig te maken... maar nu, maar nu, maakt gij mij eensklaps tot den gelukkigsten mensch... ANTJE! ANTJE! waarmee zal ik u dit beantwoorden?... Och, ik wenschte, dat ik 'er zoo den slag van had, als gij... dan... dan... maar geloof mij... mijn hart is niet kwaad..'

'Omdat ik,' hernam ANTJE, 'daar niet aan twijfel, heb ik niet langer u willen ophouden, en in twijfel laten omtrent mijne wezenlijke gevoelens. Ja gij behoeft mij de verzekeringen, die ik als op uwe lippen zweven zie, niet te geven.'

'En wanneer, wanneer,' vroeg BLOMMESTEYN met groote drift, 'mogen onze kinde-

ren weten, hoe gelukkig gij mij gemaakt hebt?' 'Dat staat aan u, geheel aan u,' was haar antwoord. 'Het is mij geheel onverschillig, of zij dit nu een dag vroeger, of een dag later weten...: maar als het tot uw geluk kan medewerken, laat het dan van daag zijn.' 'Maakt gij dan,' vroeg BLOMMESTEYN, 'maakt gij dan geene zwaarigheid, om dezen avond eene kleine vriendenpartij aan mijn huis bij te wonen. Dan zal ik met allen spoed allen nog dezen avond bij elkander zien te krijgen.' 'Ga uw' gang, ga uw' gang, BLOMMESTEYN, zeide ANNA, 'daar ik nu tot den grooten stap gekomen ben, hang ik aan geene kleine kieschkeurigheden. Met het grootste genoegen zal ik komen. En gij zult waarschijnlijk de moeite wel willen nemen, om mij te komen afhalen,' voegde zij 'er met een schalksch grimlachje bij.

BLOMMESTEYN, nadat hij van zijn ANTJE afscheid genomen had, en, zonder bijna de straat te voelen, in zijn huis en kantoor was gekomen, was zoo opgetogen van blijdschap, dat hij buiten staat was, om iets te verrigten. Zijn broeder HENDRIK bespeurde dit zeer duidelijk, schoon hij in het eerst niet wist, of hij aan een buitengewoon geluk of ongeluk het zonderling gedrag van BLOMMESTEYN moest toeschrijven. Maar het leed slechts weinige oogenblikken, dat HENDRIK in deze onzekerheid verkeerde, want BLOMMESTEYN riep hem van het kantoor, om

hem in een binnenvertrek van het huis te volgen.

Daar gekomen zijnde, vroeg hem deze, wat of 'er toch gebeurd was? 'Kunt gij zwijgen, vroeg hem BLOMMESTEYN, 'kunt gij zwijgen, broêr! dan zal ik het u verhalen.'

HENDRIK. Mij dunkt, broêr, dat ik u daarvan dikwijls bewijzen gegeven heb.

BLOMMESTEYN. Ja maar... ja maar... het zijn geene gewone dingen... het zijn geene kantoor zaken, het zijn geene zaken van het Heemraadschap, of van den Krijgsraad. Het raakt mij wat nader. Ik ben de gelukkigste man van de wereld geworden.

HENDRIK. Wat is u dan wel overgekomen. Hebt gij den hoogsten prijs uit de loterij getrokken?

BLOMMESTEYN. Wat loterij! Al had ik al de hoogste prijzen uit alle de loterijen van de wereld op eens getrokken, ik zou zoo gelukkig niet zijn, als ik nu ben. Ja, gij moet, gij moet het weten, HENDRIK! ik ga trouwen met - ja raad eens...

HENDRIK. Wel houdt gij mij zoo voor onnoozel, wel met de Weduwe WESTENDAAL.

BLOMMESTEYN. Ei! ei! hadt gij iets gemerkt? Nu, dat zij dan zoo; gij zijt toch de eerste levendige ziel, die ik het vertel; en het is nog geen uur geleden, dat ik het jawoord gekregen heb.

HENDRIK, (hem de hand reikende) Wel ik wensch u geluk, van harte geluk, broêr! en ik hoop, dat gij volkomen uwe wenschen voldaan zult zien; maar (*hier zuchtte hij*) dat gaat met ieder zoo spoedig en gemakkelijk niet.

BLOMMESTEYN. Wat meent gij daarmee, wat meent gij daarmee?

HENDRIK. Wat zou ik daarmee meenen, dan mijn eigen geval; schoon Juffrouw FEMKE mij al genegen is, wat helpt mij dat, daar ons huwelijk zoo eeuwig lang verschoven blijft. Ik ben immers bijna in de onmogelijkheid, om in mijn fatsoen te trouwen, zoo lang gij niet kunt goedvinden, om mij op de eene of andere manier aandeel in uwe zaak te geven, of mij bij te staan op eene wijze, dat ik of zelf zaken begin, of mij met een ander huis verbind.

HENDRIK zeide dit op eenen zeer neêrslagtigen toon, en BLOMMESTEYN, die thans de vreugde zelf was, kon niet dulden, dat hij iemand bij hem zag, die treurig keek. Eenige oogenblikken had 'er een stil tooneel plaats; maar dit eindigde weldra, daar de verheugde BLOMMESTEYN zich in dezer voege uitliet: 'Waarlijk HENDRIK, gij hebt in alles geen ongelijk. Ik krijg meêlijden met u, en ik heb daar een' inval, die, zoo mij dunkt, allerheerlijkst is, en waarin gij ook wel smaak vinden zult, of ik heb het erger mis dan ooit. Ik heb 'er heel goeden moed op, dat mijne lieve ANTJE 'er nu

niet voor zal wezen, dat wij het trouwen lang uitstellen, en dus denk ik, dat het op zijn best een maand of twee, drie lijden zal; maar als gij het nu zoo wist te begaffelen, dat gij het met FEMKE ook tegen dien tijd eens werdt, dat het ook wel lukken zal; jongen! dan moesten wij op een en denzelfden dag de bruigom worden, en te gelijk bruiloft houden.

HENDRIK. Dit is alles kostelijk gesproken, en misschien zou FEMKE wel te bewegen zijn, maar gij lost mij de zwaarigheid van de kostwinning, die ik zoo even maakte, niet op.

BLOMMESTEYN. Laat maar de lip zoo niet hangen; gij kent mij toch niet voor iemand, die gewoon ben mijne dingen ten halve te doen; of zoo gij dat meent, dan kent gij mij niet regt. Neen, HENDRIK! ik heb besloten, daar gij toch een oppassende knaap zijt, u een genoegzaam aandeel in het kantoor te geven, dat gij als een fatsoenlijk man leven kunt. Daar geef ik u mijn woord op. Ik ben in dit oogenblik niet geschikt, om de juiste hoegrootheid van het aandeel te bepalen, daar ik van daag heel wat anders voor heb, dan iets te doen, dat naar negotie lijkt.

Nu was HENDRIK mede opgetogen van vreugde, en, vast staat makende op het woord van zijnen broeder, dankte hij hem op de hartelijkste wijze, zijnde nu mede zeer gereed om hem behulpzaam te zijn, om nog dien avond VALKEN-

BURG en zijne vrouw, en BEELAARTS tevens met diens vrouw en kind ten huize van zijn' broeder op een gemeenzaam partijtje te noodigen, schoon MARGOOTJE, die BLOMMESTEYN volstrekt buiten het geheim wilde laten, niet weinig 'er eerst tegenstiggelde, om nog dien avond vrienden te zien; doch daar zij merkte, dat 'er BLOMMESTEYN zoo onverzettelijk op gesteld scheen, gaf zij toe, maar het bevreemde haar zeer, dat BLOMMESTEYN tegen den tijd aan, dat de vrienden verwacht werden (zeggende, dat hem eene boodschap was ingevallen) het huis verliet. Reeds waren de vrienden, die hij had laten noodigen, bij elkander, en BLOMMESTEYN was nog niet terug. Zij maakten hierover allerhande gissingen; en waren het, schoon zij allen hem over het algemeen wel mogten lijden, eens dat hij wonderbare grillen bleef houden, maar dat, wat hij ook al bij de hand mogte gehad hebben, hij nog nooit vrienden gevraagd had, en zelf uitgegaan was.

Terwijl men hierover met elkander sprak, hoorde men eene koets voor het huis stilhouden. Daar zij in de zijkamer zaten, en men meende, dat buiten BLOMMESTEYN het gezelschap voltallig was, vloog MARGOOTJE naar de ramen, en zag, toen het portier geopend werd, daaruit haar' broeder BLOMMESTEYN stappen. 'Komt hier, komt hier, riep zij, nu wordt het nog vreemder. Broër BLOMMESTEYN komt met

eene huurkoets te huis; maar ziet daar leidt hij de Weduwe WESTENDAAL uit de koets met hare Dochters KRISJE en TRUITJE... Wat zal dat wezen? De eenige, wien dit niet verwonderde, HENDRIK namelijk, was inmiddels naar de kamerdeur gegaan, om die te openen, daar hij het viertal in den gang hoorde naderen, en op dat hij de eerste bij de hand zijn zou, om zijne toekomende zuster als zoodanig te gemoet te treden.

Nadat hij de deur geopend had, naderde de Weduwe WESTENDAAL met BLOMMESTEYN, en oogenblikkelijk ging HENDRIK haar te gemoet, omhelsde en kuste haar met eene hartelijke doch stille gelukwensching, die door het overige gezelschap geheel niet verstaan werd; en nadat HENDRIK dien korten wensch geëindigd had, trad BLOMMESTEYN nu het gezelschap nader met de Weduwe WESTENDAAL aan de hand, die met eenen zachten blos voor zich neder zag. 'Vrienden,' zeide BLOMMESTEYN met eene stem, die, daar de deur van de zijkamer nog open stond, door den gang klonk, en dus den knechten twee melden, die daarin rond zwierven, deelgenooten van het heugelijk nieuws maakte - 'Vrienden!' zeide hij dan, 'gij begrijpt klaar, dat ik niet zonder reden u allen zoo onverwacht heb laten noodigen, om, gelijk men zegt zoo hol over bol hier dezen namiddag en avond te komen doorbrengen. Nu, de reden is geene andere, dan dat

ik dezen morgen zoo gelukkig geworden ben, dat ik Juffrouw WESTENDAAL u, als uwe toekomende moeder en zuster, mag aanbieden. Ik heb u allen daarmee willen verrassen, en mijne lieve aanstaande vrouw heeft mij dit gaarne toegestaan.' Allen zagen zij het eerste oogenblik elkander de een met meerder, de andere met mindere verwondering aan. MARGOOTJE intusschen was de eerste, die met groote drift en blijdschap Juffrouw WESTENDAAL om den hals vloog, en als haar aanstaande zuster kuste. Weldra veranderde nu het eerst zoo stil huisselijk tooneel in een van gejuich en gewoel; alleen bij de huisvrouw van BEELAARTS, die haren vader WESTENDAAL tot aanbiddens toe bemind had, was het genoeg (want zij kon toch den stap noch van BLOMMESTEYN noch van hare moeder daarom afkeuren) vermengd met een zeker gevoel van treurig herdenken aan den waardigen afgestorvenen. De Weduwe WESTENDAAL was ook stiller dan gewoonlijk, daar zij het gewigt van den door haar gedanen stap klaar beseste, en BLOMMESTEYN tot het buitensporige verblijd was; ja deze opgetildheid van vreugde maakte hem zeer woelig en drok, en daardoor minder aangenaam. Evenwel Juffrouw WESTENDAAL wilde zeer veel afschrijven op het opregte gevoel van vreugde, dat hem geheel overstroomde, en dat niet alleen daarin blijkbaar was, dat hij onafscheidbaar hare zijde bekleedde, maar ook in de rui-

me gisten, die hij door zijn broeder HENDRIK in den tusschen tijd had laten koopen, met welke hij hare beide Dochtertjes beschonk, bestaande voor de oudste in een paar kostbare oorsieraden, welker schitterende glans de echtheid der juweelen verraadde, terwijl hij aan de jongste een ketting van beste bloedkoralen, met eene boot van fijn edelgesteente om den hais hing, zeggende: 'Gij zult immers mij nu wel Papa noemen...' 'Ja! ja!' zeide de oudste, heel gaarne, en hield een der oorsieraden tegen het licht, maar ik zal bij ongeluk wel eens Vader zeggen, want wij mogten immers nooit Papa of Mama zeggen... is het niet zoo Moeder! Vader was daar verschrikkelijk tegen.' 'Nu, nu,' zeî BLOMMESTEYN, 'zeg Papa of Vader, zoo als gij verkiest, en vooral zoo als het uwe moeder begeert.' Schoon de Weduwe WESTENDAAL deze inschikkelijkheid van BLOMMESTEYN goedkeurde, was zij echter door de eenvoudige kinderlijke aanmerking van KRISJE wat van hare streek gebragt; evenwel zich wat herstellende, zeide zij, 'Komt KRISJE en TRUITJE! bedankt den Heer BLOMMESTEYN, en wij zullen over dat Papa of Vader zeggen wel eens nader spreken... daar is nog wel tijd toe; en wat mij betreft, mij zult gij moeder blijven noemen, daarin zal geene verandering komen.'

HENDRIK had, om de vreugde volkomen

te maken, buiten de door zijn' broeder genoemde, Dr. BERGVELD en den Heer DIXON laten noodigen, en hun in stilte berigt, wat 'er plaats had. Kort voor den avondmaaltijd vertoonde zich de een na den ander, en BLOMMESTEYN begreep natuurlijk zeer spoedig, dat hunne komst alles behalve toevallig was, doch zij waren welkom gelijk altijd; ja nu dubbel welkom, als aangename getuigen van een geluk, waaraan hij zoo lang gewanhoopt had.

Zooveel de korte tijd had toegelaten, was de maaltijd prachtig en keurig, en, schoon BLOMMESTEYN bijna geene oogen had, dan voor ANTJE, die hij nu de zijne meer dan ooit noemen mogt, hij betuigde toch aan zijne zuster MARGOOTJE zijnen dank. Toen het nageregt was opgedragen, en geene dienstboden in het vertrek meer tegenwoordig waren, nam de Heer DIXON de vrijheid, om het instellen van eene conditie te verzoeken, dat hem gereedelijk werd toegestaan, schoon het niemand raadselachtig was, waarin dezelve bestaan zou. Zij was namelijk eene heilbede over het voornemen van den Heer BLOMMESTEYN en Mejuffrouw WESTENDAAL, en dat eerlang een spoedig voltrokken echt beider geluk volmaken zou. Door allen werd dit toegejuicht, en BLOMMESTEYN, nadat hij bij die gelegenheid zijne toekomstige bruid op de hartelijkste wijze omhelsd, en alle de aanwe-

zigen voor het zichtbaar deel, dat zij in hun tegenwoordig en aanstaand geluk namen, dank gezegd had, vulde hij op nieuw het glas en zeî, zich tot zijnen broeder HENDRIK wendende: 'Spoedig hoop ik, met den insteller der conditie, zal de huwelijksvereëning met mij en mijne waarde nu volgen, maar ik hoop dan, broêr HENDRIK! dat gij, zoo als wij straks afspraken, op dien zelfden dag mijner verbindtenis met uwe lieve FEMKE trouwen zult, en wij dus op eenen en denzelfden dag hier bruiloft houden. Dat zal dan altijd een onvergetelijke dag in de familie van BLOMMESTEYN blijven.

'Ik hoop,' hernam HENDRIK, dat FEMKE daartoe te bewegen zal zijn.'

'Twijfelt gij daaraan,' vroeg de Weduwe WESTENDAAL op dien vrolijken toon, welke haar zoo wel stond, 'twijfelt gij daaraan, mijn toekomende broeder? Kom, kom, BLOMMESTEYN, als zij daar omtrent zwarigheid maken mogt, dan zullen wij ze met ons beide uit *Staveren* gaan halen; wij zijn beide immers, (of hebt gij het misschien vergeten), wij zijn beide immers wel meer over de *Zuiderzee* geweest.' 'Nu ja,' antwoordde BLOMMESTEYN, 'als ik dat vergeet, zal ik wel meer vergeten. Al had ik een slechter geheugen, dan ik heb, dat zou mij toch nog klaar voorstaan.'

HENDRIK gaf te kennen, dat hij dan, in gevalle FEMKE door hem niet te bewegen was, zich van niemands hulp meer heil beloven zou, dan van zijne aanstaande zuster of MARGOOTJE, en dat hij, hoe eer zoo beter zich naar *Staveren* begeven zou, om zijne vrijerij tot een zoo goed einde te brengen. 'Doe zoo, HENDRIK! zeide BLOMMESTEYN, en ik hoop u binnen kort even gelukkig te zien, als ik thans ben.'

Men sleet verder den tijd aan de tasel zeer aangenaam, en, daar men vernam, dat eerstdaags tot de voorjaarssluiting van het tooneel het Treurspel *Karel, Erfprins van Spanje*, zou worden opgevoerd, en PUNT daarin de Hoofdrol spelen zou, bood BLOMMESTEYN aan, om het gezelschap eene komedie-partij te geven, waartoe zich niemand lang liet noodigen, ja zelfs Juffrouw WESTENDAAL, die, in langen tijd, hare voeten niet in den schouwburg gezet had, verklaarde, dat zij gaarne daarin zou deelen, daar zij gehoord had, dat de tooneelspeler PUNT sinds den laatsten tijd nog zoo aanmerkelijk in kunstbekwaamheid was toegenomen. VALKENBURG maakte alleen eenige zwaarigheid, daar hij juist dien dag den Heer VAN HILLEGEBERG uit *den Haag* verwachtte, met wien hij vele zaken had af te doen, en die hij niet geloofde, dat een groot liefhebber van de komedie was. 'Dat zou wel regt jammer wezen, zei BLOMMESTEYN, dat gij en uwe

vrouw aan die partij ontbraakt.' 'Ik weet raad, zeide de vrouw van VAIKENBURG, ik noodig Papa en Mejuffrouw WESTENDAAL dien middag bij ons te eten, dan zullen wij het wel zoo maken, dat wij hem op het sleeptouw nemen.' Noch BLOMMESTEYN, noch Juffrouw WESTENDAAL legde hier tegen iets in, en bij de scheiding van het gezelschap, herhaalde BLOMMESTEYN nog eenmaal het verzoek, en allen verbonden zich, dat zij die partij zonden bijwonen, waarna BLOMMESTEYN zijne dierbare ANNA met hare twee dochters op dezelfde wijze naar hare woning terugbragt, als hij haar des namiddags had afgehaald.

Der Voordochters van Juffrouw WESTENDAAL, welke op kostscholen buiten de stad geplaatst waren, na den dood van den Heer WESTENDAAL gaf de Weduwe, zoo spoedig mogelijk bericht van haar voorgenomen huwelijk met den Heer BLOMMESTEYN, haar verzekerende, dat dit geene de minste stremming in hare moederlijke genegenheid geven zou.

Vijfde hoofdstuk.

Nu was de dag gekomen, bepaald tot de komedie-partij van BLOMMESTEYN, en ook verscheen de Heer VAN HILLEGENBERG aan het huis van VALKENBURG. Hij was een lang mager persoon met een bleek aangezicht, groote zwarte overhangende wenkbrauwen, en reeds ver de zestig jaren voorbij. Hij was een groot wiskundige en een aarts - liefhebber van pleidooijen. Zijne vrouw was reeds vele jaren door huisselijk verdriet in het graf gedaald, en zijn eenige zoon, tegen zijnen zin gehuwd met een braaf en fatsoenlijk maar niet gegoed meisje, leefde met hem in ongenoegen, en bragt zijne dagen in kommer door, daar hij volstrekt geenen bijstand van zijnen hardvochtigen vader ontving, schoon zijn huisgezin van jaar tot jaar aanwies.

De jonge HILLEGENBERG, die een Akademiekennis van VALKENBURG was, en door dezen zooveel mogelijk van tijd tot tijd mog werd voortgeholpen, had daags te voren

vernomen, dat zijn vertoornde vader in de stad en bij den Heer VALKENBURG komen zou, en verzocht hem, deszelfs welwillendheid kennende, dat hij toch nog eenmaal eene proef nemen zou, of door zijne tusschenspraak het vaderlijk hart zou te vermurwen zijn; en deze liet, hoezeer hij aan den goeden uitslag dier pogingen wanhoopte, zich eindelijk overhalen, om nog eene laatste proeve aan te wenden, ten voordeele van den zoo wreed verstooten zoon.

VALKENBURG had vooraf alle zaken, uit welker hoofde de oude Heer HILLEGENBERG overkwam, zoodanig in orde gebragt, dat het weinig scheelde, of hij had bijna niets te doen, dan te hooren en te teekenen; ja hoe vitziek HILLEGENBERG ook viel en wiskundige zekerheid eischte zelfs in zaken, welker natuur daarvoor geheel onvatbaar was; VALKENBURG had alles zoo glad en efsen gemaakt, dat hij waarlijk in overweging nam, om nog dien zelfden dag naar 's Hage terug te keeren; doch daar hij naar zijne berekening, met eene gematigde snelheid, waarschijnlijk drie kwartier te kort zou komen, om voor tien ure, de gewone klok van zijn avondeten in *den Haag* te zljn, stelde hij zijne afreis uit tot den volgenden morgen precies kwartier voor zeven ure, wanneer hij naauwkeurig berekende zeker een half uur voor zijn middagmaal in *den Haag* terug te zullen zijn. Hij liet zich dan ook bewegen,

om het middagmaal bij den Heer VALKENBURG te gebruiken, waar BLOMMESTEYN en de Weduwe WESTENDAAL genoodigd waren, en het dunrde niet lang, of beide verschenen met de dochters der Weduwe, gelijk ook de andere gasten, die tot de komedie-partij behoorden. Vooruit had VALKENBURG, in tegenwoordigheid zijner huisvrouw, pogingen aangewend, om eene verzoening te bewerken tusschen HILLEGENBERG en deszelfs zoon; zelfs had ook HENRIETTE die pogingen ondersteund, door hem te verzekeren, dat de huisvrouw van zijnen zoon een voorbeeld van huishoudelijkheid en braafheid was; maar de koude rekenaar, die alles aan het beginsel der rede, zoo noemde hij zijne ongevoeligheid, wilde opofferen, zeide op een' zeer barschen toon; 'Hoor, Mijnheer en Mevrouw! al praat gij nog zoo schoon: een zoon, die het vaderlijk gezag schendt, verbeurt voor altijd de gunst van zijnen vader. Dat heeft mijn FREDERIK gedaan door het huwelijk met MARIA VAN MUIDEN, nu derhalve is hij voor altijd uit mijn gunst gebannen. 'Juffrouw VALKENBURG herhaalde hem, hoe zeer zijn zoon de genade verzocht, om toch, al was het voor eenmaal, zich voor hem op de knieën te werpen; maar hij antwoordde: 'Doe geene moeite voor hem, Mejuffrouw, ik ben, als ik mijn besluit eens op goede gronden, zoo als ik dit genomen heb, onbewegelijk, als de rede. Zoo-

lang deze oogen open staan, zal ik 'er bij blijven. Laat FREDERIK op een oorlogschip dienst nemen, als hij het te kwaad krijgt, en zijn MIETJE lief kan dan voor haar en het kleine goed uit werken gaan. Zoo moeten zulke verkeerdheden, anderen ten exempel, gestraft worden.' Dus zat hij nog te spreken, toen BLOMMESTEYN met zijn gezelschap binnen kwam, die zich zeer verheugde kennis te maken met den Heer HILLEGENBERG, als van wien de roem uitging, dat hij een der bekwaamste wiskundigen was. Zij waren dus in een oogenblik kennis, en nu gaf het een, dan het ander, zelfs aan tafel gelegenheid, om zich over de schoonheid van die wetenschap uit te laten. Eindelijk gebruikte Juffrouw WESTENDAAL, welke dit zeer begon te vervelen, de vrijheid, om te zeggen: 'Waarlijk, BLOMMESTEYN, gij verdiept u zoo in uwe gesprekken over de fluxierekening, of wat weet ik het, dat gij bijna het eten vergeet; ja gij vergeet mij zelfs van het noodige voor te dienen. - Vraag Mijnheer HILLEGENBERG liever, om heden avond uwe gast in de komedie te zijn.' 'Verschooning, Mevrouw, verschooning Mevrouw, zeide HILLEGENBERG, ik ben een vijand van de komedie.'

Weduwe WESTENDAAL. Gij zijt 'er dan zeker wel in geweest, Mijnheer!

HILLEGENBERG. O neen! Mevrouw! maar ik acht het, als ik het dan zeggen moet, beneden mij, om daar den kostelijken tijd door te brengen.

BLOMMESTEYN, (*hem in de reden vallende*), Det zeg ik niet Mijnheer; in een goed treurspel mag ik graag wezen, en ik mag wel hebben, dat, als PUNT zoo in zijne kracht is, dat mij dan de waterlanders in de oogen komen.

HILLEGENBERG. Als ik mij nog over iets kon verwonderen, dan zou ik mij, Mijn heer! over dit uw gezegde verwonderen, daar gij zulk een aanbiddere van de wiskundige wetenschappen zijt. Ik hoop, dat gij het eens zoo verre brengen zult, als ik. Ik voor mij acht niets meer vernederende voor de menschelijke natuur, dan de hartstogten, en vooren bovenal voor iemand, die een greintje gewoon menschen - verstand bezit, is 'er niets ligter, dan dezelve te beteugelen; maar in de komedie om een verdichtsel te weenen, waarlijk dit verraadt een zeer klein verstand. Ja, Mevrouw, het ware zelfs in eene vrouw van uw verstand onverschoonlijk.

Weduwe WESTENDAAL. Wel, wel, Mijnheer HILLEGENBERG, dat gaat te ver, en dat voor iemand, die nooit in den schouwburg geweest is. Nu heden avond speelt onze grootste Acteur PUNT eene van zijne meest geliefde

rollen, eene van die rollen, waardoor hij alle gemoederen zoodanig weet in beweging te zetten, dat 'er niemand der aanschouwers en toehoorders met drooge oogen zit... Kom, Mijnheer HILLEGEBERG, kom, hardvochtige filosoof, want gij hebt van de vrouwen daar zoo iets gezeid, dat mij ook wat vrijheid van spreken geeft, kom Mijnheer! ik daag u uit, om heden avond met ons naar den Schouwburg te gaan... Zoo gij daar koel en ongevoelig blijft, dan zal ik het u gewonnen geven, dat gij door geen verdichtsel te bewegen zijt... Maar zoo gij weigert, om mede te gaan, dan houd ik het daarvoor, dat gij een poltron zijt, wiens wijsbegeerte zoo zwak is, dat zij zich niet aan deze proef wagen durft...

Eerst zocht hij nog al eenige verschooning, om zijne jaren, en dat hij een vijand was van talrijke bijeenkomsten, maar men viel hem met zoo veréénigde krachten op het lijf, dat hij, zonder zich aan te verregaande onbeleefdheid schuldig te maken, of, dat bij hem erger was, zich onder de verdenking te brengen, dat hij het waarlijk niet wagen durfde, zijne wijsbegeerte aan die in zijn oog kleine proef bloot te stellen, niet langer weigeren kon, om aan het dringend verzoek van BLOMMESTEYN, te voldoen, en de komediepartij bij te wonen.

Juffrouw WESTENDAAL wist het zoo te beleggen, dat zij naast hem in de loge zat, naar de tooneelzijde, opdat zij in staat zou zijn,

om hem te naauwkeuriger waar te nemen. In het eerste Bedrijf bespeurde Juffrouw WESTENDAAL niets in den medegebragten gast, dat naar eenige aandoening zweemde, hetwelk ook zeer natuurlijk was, dewijl het slechts eene behoorlijke ontwikkeling des gevals, in zamenspraken, behelsde, om den aanschouwer op het juiste standpunt te brengen; evenwel merkte zij op, dat HILLEGENBERG, met de ingespannenste aandacht naar alles luisterde... Maar toen PUNT als Erfprins KAREL, het tweede Bedrijf opende, werd het hart van HILLEGENBERG ontroerd, en hij sidderde, toen PUNT, met al de kracht van mannelijke welsprekendheid, tegen zijnen Kamerheer DE VASQUES, zeide:

'k Vervloek hen, die mij 's nachts op 't stille bed besprongen.
 Wat heeft men my al leet, al smaat op 't hart gedrongen,
 Een Prins, gebooren tot den Spaanschen staf, en kroon
 Moet lyden, dat voor hem, ondragelyke hoon!
 Die bloedige Alba treet in krygsgezach en staaten;
 Hy ziet een bastaardzoon, op 's broeders gunst verwaten,
 Een Prins, met hofgezach, gewonnen door zyn wyf,
 Hem treden op den nek en treden naar het lyf.
 Is dit te dulden voor een Prins van 't machtig Spanje?
 Aan Vrankryk eerst, en nu verbonden aan Germanje
 Hoewel myn huw'lykshoop het gantsche hos verstrekt
 Tot staatsspel, dat d' een pryst en d' ander stout begekt;
 Men hitst myn Vader op met vuile logenvonden,
 Nu dat ik heb zyn bed, dan, zyn gezach geschonden,
 Dat ik den vyand dien, dat ik de ketters min,
 Dat ik myn zinnen mis, wat elk meer in den zin
 Mag vallen, en den haat van Vader op kan stookten,
 Die, vol van argewaan, geen stip laat ongewrooken,

Myn doen, en ommegang met avreksche oogen ziet,
 Volvoert, wat hem de drift, tot myn bederf, gebiet.
 En 't blyft hier nog niet by, dat elk my heeft verlaten;
 Wat leeft, maakt werk van my, op 't doodelykst, te haaten.
 'k Heb niet de minste zaak aan vrinden toevertrouwt,
 Of 't heeft my kwaad gedaan, en naderhand berouwt.
 De hoofdsche vleier, die nu myn geluk zier zinken,
 Keert my den nek, en vliegt op 't alderminste winken
 Van vadershand, daar zelfs zich niet een mensch, niet een,
 Het hart laat raken, door myne ernstige gebêen,
 Om, voor myn onschuld, by myn Vader eens te spreken;
 De Geest'lykheid wil zich ook in 't gevaar niet steeken,
 Van 's Konings haat, met my te draagen, als haar vrind.
 'k Voel, wat een ramp het is, dat men geen menschen vind
 Van trouw en deugd; verlaat u stout op afkomst, staaten
 Gezach en naam, en zie van allen u verlaten,
 Als maar de weerhaan, die alle oogenblikken draait,
 't Opkomend onweêr van uwe ongelukken kraait.
 Zo heeft een vloekgespan myn aanzien weggedreven,
 Zes maanden my hier doen in deze kamer leven,
 Terwyl ik dus my zelf van spyt verteer en kwyn
 Van ongenoegen, ly ik nog de grootste pyn
 In 't leet der Koningin, dat voorbeeld der Princessen,
 Die eerelyke ziel, waarvan de trouw haar' lessen
 Mag haalen, staat om my, des Koning wraak ten doel,
 Als waar ik, daar ook elk myne onschuld kent, haar boel.
 Dat eed'le wezen zich met minneschand bevleken,
 Die schoonheid my haar schoot, en Vaders schande ontdekken!
 Wat reed'lyk mensch kan dit van hare zuiverheid
 Geloven?

In de zamenspraak tusschen KAREL en de Koningin, wies zijne deelneming, tot dat de Koning opkwam, en de hevigheid zijner gramschap tegen KAREL uitstortte. Toen konHILLEGENBERG niet nalaten uit te boezemen.

‘Wat is, wat is een vertoornd vader verschrikkelijk!.. en dat tegen een' onschuldigen zoon.’ - Als, bij het einde van het twee le Bedrijf, het gordijn gevallen was, voerde Meijuffrouw WESTENDAAL BLOMMESTEYN toe. ‘Hebt gij acht gegeven op den Heer HILLEGENBERG; hebt gij gezien, hoe de onbewegelijke bewogen geraakt is, en nog is?’ ‘Ja! ja!’ zeide BLOMMESTEYN. Gij hebt het gewonnen, ANTJE! gij hebt het volkomen gewonnen.’ En nu wendde zij zich met veel verrassing naar den Heer HILLEGENBERG zelve, die bezig was met zijne tranen weg te knippen. ‘t Is maar een verdichtsel, Mijnheer!’ zeide zij, ‘dat uwe tranen niet waardig is. ‘t Is zelfs in eene zwakke vrouw als mij onverschoonbaar, dat zij daarom één' traan stort.’

HILLEGENBERG koos de beste partij, en erkende de goddelijke kracht der welsprekendheid van PUNT, maar schreef ook veel toe aan zekere gelijkvormigheid met zijn eigen geval, daar ook zijn zoon zoo diep in zijne ongenade gevallen was. ‘Welnu,’ voegde hem BLOMMESTEYN toe, ‘dan zoudt gij immers niet beter kunnen doen, dan dat gij den armen jongen vergiffenis gaaft... wat zegt gij 'er van ANTJE-lief! Zoudt gij dat ook niet, best vinden?’ VALKENBURG die achter hem stond, beluisterde dit geheel gesprek, en begaf zich, staande het derde Bedrijf, uit den Schouwburg, dat, eer de Heer

HILLEGENBERG een woord spreken kon, eenen aanvang nam. Dat en het Vierde boorde hij weder met diepe en altijd klimmende deelneming aan, maar in het vijfde rees zijne aandoening nog tot hooger top, toen DE FRESNEDA, de Biechtvader van den Koning, wegens den vergiftdrauk gezegd hebbende:

Het is een drank, die u zal rusten doen

en KAREL antwoordt

Verbloemt

't Vergift vry met dien naam: ik ben ter dood gedoemd.

Welaan ik zal den dood dan drinken,

Maar waant niet dat gy my bedriegt,

Nog dat myn moedig hart zou zinken,

Wyl 't zelf de dood in de armen vliegt.

Ik weet, dit zal een slaapdrank weezen

Een moortdrank: nu weest niet beschaamd,

Ik zal ze drinken zonder vreezen

Gelyk 't een rustag Prins betaamt;

Een Prins, die zonder schuld moet sterven,

Omdat zyn Vaders heerschezugt, bang

Van eens de Spaansche Kroon te derven,

Verhaast zyn nood'looze ondergang;

Daar hy hem laat van 't hof beliegen,

Met minneschande en Ryksverraad,

Zich al te roek'loos laat bedriegen

Van elk, die myne grootheid haat.

Als maar myn leven is verbrooken,

Acht Hof, en Vorst, zyn vyand dood;

Maar 'k zie alreeds myn moord gewrooken,

En hem ten hals toe in den nood.

Hy zie, vol schrik, zyn trotze vlooten,

Verjaagd, verwonnen en verbrand,

Op strand, en oevers, stukken stooten,
 Of door een veege pest ontmand.
 Hoe steeden, landen, koningryken,
 Zich schudden uit zyn slaafs gareel,
 En hem voortvluchtig heen doen wyken,
 In 't hof vol manslag en krakeel.
 Die wraak zal dan myn geest genieten
 En ik, ten einde kracht en lust,
 Breng met dit mengzel in te gieten,
 Myn zuiv're ziel om hoog te rust.

Doch bovenal zonk HILLEGENBERG in zich zelve weg, en gevoelde, wat een vertoornd vader bij den onverwachten dood zijns zoons gevoelt, toen hij DUIM, die den Koning voorstelde, met al de innerlijke geroerdheid van een' berouwhebbend vader, der Koningin, na het uitboezemen harer klagten, over den dood van Prins KAREL, toevoerde:

My past het, bovendien, in klachten uit te breeken,
 Ik mis myn Karel, en myn Koninglyke kroon
 Zyn wettig' erfgenaam, en myn geliefden Zoon.
 'k Beken myn gramschap werd te hevig voortgedreven,
 Die toch kost my myn rust, en hem het jonge leeven.
 Myn Karel dood.

Mejuffrouw WESTENDAAL ziende, hoe de Heer HILLEGENBERG zichtbaar zat te beven van aandoening, maakte zich ongerust, of misschien de nederlaag, die zijn hoogmoed onderging, te sterk mogt zijn, en de schok, dien zijne zoo lang

ongeroerde zenuwen gevoelden, te groot mogt wezen. Zij gaf dat aan BLOMMESTEYN te kennen; maar die was hierover geheel niet beducht, ja nam, zoodra het gordijn gevallen was, de vrijheid, om hem toe te voegen: 'Welnu, Mijnheer! wat zegt gij 'er van? Mij dunkt dat gij mooitjes getroffen zijt. Ik wenschte nu wel, dar uw zoon FREDERIK vlak voor u stond.... wat zoudt gij dan doen?..' 'Ik geloof,' zeide HILLEGENBERG, 'dat ik in staat zou zijn, om hem alles te vergeven...' 'Dat zou,' zeide BLOMMESTEYN, 'naar mij ne gedachten en zeker ook van mijn ANTJE, opperbest van u gedaan zijn.'

Nadat men uit den Schouwburg kwam, was 'er nog een klein soupé, ten huize van VALKENBURG gereed gemaakt, en men zette zich daaraan al spoedig neder; maar VALKENBURG had gezorgd, dat 'er nu nog twee stoelen meerder waren, waarop echter niemand plaats nam. Toen men wat heen was met het eten, stelde VALKENBURG eene conditie in, om zijne toekomstige Mama geluk te wenschen met hare zegepraal over den Heer HILLEGENBERG en hem tevens geluk met de blijkbare hulde, die hij aan het gevoel en de schoone kunsten, door zijne bekeering had toegebracht,

'Dat is eene heele aardige conditie, VALKENBURG!' zeide BLOMMESTEYN, 'maar zij zou nog mooijer zijn, als nu de Heer HILLEGEN-

BERG deed, hetgeen hij bij het einde van het Trenrspel zeide, dat hij geloofde, als zijn zoon FREDERIK voor hem stond, in staat zou wezen, om hem alles te vergeven.' 'Geloofst gij dat nog Mijnheer!' zeide VALKENBURG, opstaande en zich naar HILLEGENBERG begevende. 'Ja! ja!' barstte hij uit, 'mijne ziel is in zulk eene beweging gebracht...' 'Dan,' hernam VALKENBURG, 'dan zal ik u daartoe oogenblikkelijk gelegenheid verschaffen' - en dit zeggende, opende hij eene deur, die met het vertrek, waarin zij zaten, gemeenschap had, met deze woorden vervolgende: 'Kom goede FREDERIK! kom met uwe MARIA, werpt u nu, zoo als gij verlangd hadt, op uwe knieën voor uwen vader, en smeekt hem om vergiffenis...' En nu traden FREDERIK HILLEGENBERG en zijne MARIA, met hun jongste kind, een zoontje op haren arm, in het vertrek, vallende beide op hunne knieën - HILLEGENBERG de vader was buiten staat door ontroering, om van zijnen stoel op te rijzen, en meer uit te stamelen dan: 'Het is... het is te veel. Ik vergeef...' En nu rees Juffrouw WESTENDAAL mede op, nam het kind uit MARIA'S arm, zeggende: 'Kom, kom, Mijnheer, zeg nu uit de borst. Ik vergeef u alles, ik vergeef u alles..' 'Komt hier, komt hier,' zeide toen HILLIGENBERG, 'kinderen! komt hier. Ik vergeef u alles, alles...' FREDERIK en MARIA waren verstomd van vreugde, en intusschen gaf Juffrouw WESTENDAAL den ouden HILLEGENBERG zijn kleinkind op den schoot, en BLOMMESTEYN, wien dit stom tooneel begon te vervelen, schonk een glas boordevol in, zeggende: 'Ik heet den Heer FREDERIK HILLEGENBERG met zijne vrouw welkom in ons gezelschap... (en zich tot Juffrouw WESTENDAAL wendende) zulk een gevolg heb ik nog nooit van eene komedie gezien, wie weet, of VERHOEK zelf, toen hij die maakte, wel ooit zoo iets vermoed heeft.' 'Nu, nu,' zeide VALKENBURG, 'blijkt hier althans, dat het waarheid is, hetgeen menARISTOTELES in den mond legt: Zie, hoe het Treurspel de hartstogten zuivert.'^(*) 'Ja! ja!' zeide BLOMMESTEYN, 'en onze PUNT heeft 'er ook wat eer van. Ik wed, als ARISTOTELES nog leefde, dat hij dat dan ook bekennen zou.'

Het was Mejuffrouw WESTENDAAL niet onaangenaam te vernemen van BLOMMESTEYN, hoe

(*) Men houde dit, schoon het in een romanesk kleed gedost is, voor geen verdictsel. De ware geschiedenis is te vinden, in het 9e deel der *Levensbeschrijving van eenige voorname meest Nederlandsche Mannen en Vrouwen*, bl. 18 19 en 20. in het Leven van PUNT, dat uitmuntend stuk van Nederlandsche welsprekendheid van den voortreffelijken STYL. - Van een soortgelijk geval, als dit, namelijk eene dadelijke verzoening tusschen Broeders, die jaren in ongenoegen met elkander geleefd hadden, na het beschouwen van KOTZEBUE'S *Verzoening of Broedertwist*, draag ik met volle zekerheid kennis, als hebbende een der partijen van nabij gekend.

hij met VALKENBURG deel gehad had, om, toen zij ontdekten, dat het harde hart van den ouden Heer HILLEGENBERG begon week te worden, FREDERIK en MARIA te doen waarschuwen, dat het oogenblik nu gekomen was, waarvan zij met veel vrucht partij zouden kunnen trekken.

Allergelukkigst was deze gebeurtenis in hare gevolgen, daar, sinds dien tijd, de band van liefde en eendragt, tusschen den ouden Heer HILLIGENBERG en zijnen zoon, onverbrekelijk gebleven is, en de koelheid des fel verbitterden plaats maakte voor de liefde van eenen verzoenden en bevredigden vader, die zich, zoover zijn stug karakter toeliet, in het heil zijner kinderen en kindskinderen, tot aan den rand des grafs verheugde, steeds in den Tooneelspeler PUNT den man erkennende, die door het vuur zijner welsprekendheid de in zijnen boezem verstorven edeler hartstogten als in 't leven verwekt had. De jonge HILLEGENBERG hing, toen naderhand het uitmuntend welgelijkend af beeldsel van den zoo allezins achtenswaardigen Tooneelspeler PUNT, door zijne eigen graveernaald zoo uitmuntend vervaardigd, het licht zag, daarvan een' keurigen afdruk op, in eene sierlijk vergulden lijst gezet, als van den man, aan wiens welsprekendheid hij zooveel te danken had. Dit werd ook door onzen BLOMMESTEYN met groot genoegen, als een beeld van eenen Heilige opgehangen - en het zal altijd dubbeld ter eere van PUNT, in onze

portraitverzamelingen pronken, daar hij zich zelf op eene zoo treffende wijze door zijne graveernaald heeft vereeuwigd in het karakter van *Achilles*, de geliefdste zijner rollen, juist op dat oogenblik, waar die held, over den dood van zijnen boezemvriend *Patroclus*, en in toorn tegen de Grieken als Trojanen blakende, op nieuw het nedergelegd geweer opvat, met de bekende woorden:

Ik zal ten strijd gaan, ja! Niet op 't verzoek der helden,
 Die zoo ondankbaar mij en mijne deugd vergelden:
 Niet op de bede van den snoodsten dwingeland.
 o Neen! mijn vriend! uw dood, uw dood zal mijne hand
 Weer wapenen ten strijde: Ik zal uw onheil wreken,
 Uw moorder straffen, of hij zelf zal mij doorsteken.
 Maar zoo ik winnaar keer, beef Agamemnon beef,
 Gij, gij zult de eerste zijn, dien ik den doodsteek geef,
 Als Hector ligt geveld. Komt, gaan wij, mijne vrinden!
 't Wordt tijd, dat ik dien wreede in 't eind doe ondervinden,
 Dat, schoon Patroclus ligt verslagen door zijn magt,
 Achilles evenwel met zijn vermogen lacht.

Zesde hoofdstuk.

Keeren wij, na dezen uitstap, tot onzen BLOMMESTEYN terug, en wel in dat gelukkig tijdstip zijns levens, waarin hij door den band des huwelijks, aan de Weduwe WESTENDAAL, op eene plegtige wijze, vereenigd werd (en juist ten zelfden tijd, als zijn broeder HENDRIK aan FEMKE, die Vriesche schoonheid) hetwelk toch vergezeld ging van meerder zwier en omslag, dan zijne bruid zou gewenscht hebben: maar zij gaf hierin toe aan den smaak van BLOMMESTEYN, die bij uitstekendheid nog overhelde tot alles, wat naar buiten schitterde. Ook oordeelde zij minder te zullen besproken worden, door dat nu gelijktijdig het huwelijkfeest van HENDRIK BLOMMESTEYN en FEMKE, gevierd werd. Daar dit een zoo jeugdig paar was, kon men het hun althans met geene gegronde reden euvel duiden, dat, bij gelegenheid van derzelver echtverbindtenis, de bewijzen der vrolijkheid zich luidruchtig naar buiten openbaarden.

Genoeg bruiloftsfeesten, van onderscheiden aard, hebben wij reeds in het leven van BLOMMESTEYN beschreven, dan dat wij ons, bij gelegenheid van de tegenwoordige, tot derzelver afschildering zullen inlaten. Neen, liever die woelige en drokke tooneelen vermijd, en onze BLOMMESTEYN met zijn ANTJE, eenige maanden na hun huwelijk, bezocht, daar zij bij den aanvang van den zomer, op de buitenplaats *Rozenburg*, bij het ondergaan der zonne, arm in arm, onder een *berceau* van digte linden, bij het gezang der nachtegaleu wandelden. 'Nu heb ik,' zeide BLOMMESTEYN, 'mijne lieve ANTJE! nu heb ik een' hemel op aarde, en mij dunk, ik zou niet gelukkiger kunnen worden.'

ANTJE. Dit is toch maar zeldzaam het geval der menschen hier op aarde, lieve BLOMMESTEYN! en ik twijfel 'er zelve aan, of gij toch niet nog gelukkiger zoudt kunnen worden, dan gij tegenwoordig zijt.

BLOMMESTEYN. Nu ja! als ik nog eens een van de Zes en Dertig Raden van *Amsterdam*, en door den tijd Burgemeester werd, dan zou ik nog gelukkiger wezen. Ja ik wil u niet verbergen, ANTJE! ik heb 'er heimelijk nu en dan nog hoop op.... en wat zou het mij een plaisier doen, als ik u dan zoo van regtswege Mevrouw BLOMMESTEYN hoorde noemen.

ANTJE. Ei! ei! zon u dat zooveel gelukki-

ger maken? Neen! neen! dat zou bij mij weinig te beteekenen hebben... Ik dacht dat gij nu reeds te wezenlijk gelukkig waart, dan dat gij nog in de meening zoudt kunnen verkeeren, dat gij door het bekleeden van regeringsposten nog gelukkiger zoudt kunnen worden. Nu, dat zijn nog zoo van uwe bijzondere begrippen, die, schoon op zich zelve onschuldig, echter door hare voldoening, naar mijne gedachten, wel uwe zorgen, maar in het geheel uw geluk niet zouden vermeederen.... en wat mij betreft, dat nietige Mevrouwschap, waarover gij u in het vooruitzicht zoodanig verblijdt, zou tot mijn geluk niets toebrengen, dan alleen voor zooverre ik merkte, dat gij daarover bijzonder in uw' schik waart. Neen! BLOMMESTEYN! ik had wel wat anders op mijn hart, waardoor ik dacht, dat ik u gelukkiger zou maken...

BLOMMESTEYN. (*met groote snelheid*) En dat is, dat is?...

ANTJE. Dat ik op goeden grond u kan zeggen, dat ik... zwanger ben.

BLOMMESTEYN. Hemel! Hemel! ANTJE! wat zegt gij? Zwanger.. (*en hier deed hij een' sprong van blijdschap*) Neen! dat is heel wat anders als Vroedschappen en Burgemeesteren.... Dat is daarb j maar prullewerk. O mijn lieve ANTJE! wat maakt gij mij gelukkig (*en hier omhelsde hij haar met groote drift.*)

ANTJE. Bedaar wat, BLOMMESTEYN! Ik zou

u het reeds vroeger ontdekt hebben, maar ik had juist tegen zulk eene felle uitbarsting van blijdschap opgezien. Laten wij op deze bank ons nederzetten, dan zal ik, terwijl wij hier uitrusten, u bedaardelijk nog nader verhalen van mijnen toestand, dat u in die aangename hoop versterken zal.

Zeër bereidvaardig was BLOMMESTEYN in het voldoen aan dit verlangen van zijn dierbaar ANTJE - en niet zonder aandoening maakte zij nu hem het geheim harer zwangerschap ten volle bekend. Het ontbrak hem aan woorden, om de innerlijke vreugde zijner ziel uit te drukken, die echter zijne huisvrouw alleen temperde, door aan te merken, dat, schoon zij zeer gelukkig geweest was, bij de geboorte harer twee dochters, altijd de staat eener zwangere vrouw een bedenkelijke, en eenigzins hagchelijke toestand, kon, ja moest geacht worden. Hierover begon BLOMMESTEYN zijne aanmerkingen juist te maken, toen zij van verre twee Heeren te paard hun buiten zagen komen oprijden, waarop zij, van de bank opgerezen, zich naar het huis wendden; en op het voorplein gekomen, herkenden zij terstond, niettegenstaande den meer en meer vallenden duister, in den eenen BEELAARTS, maar de ander was hun beide onbekend, tot dat hij BLOMMESTEYN aansprak, die in zijne stem den Heer KONINGSTEYN van *Suriname*, herkende. 'Hemel! Hemel!' riep

hij, 'zijt gij het Mijnheer! Gaauw, gaauw de kaarsen opgestoken. Voort binnen gekomen in de eetzaal. Ja waarachtig gij zijt het! KONINGSTEYN! Welkom hier, welkom! Ga zitten. Hoe maakt het Mevrouw uw beminde, hoe maken het uwe kinderen.'

Deze en andere vragen door BLOMMESTEYN in eenen adem gedaan, beantwoordde KONINGSTEYN zoo veel hem mogelijk was, en hij liet niet na, om tevens aan BLOMMESTEYN een fraai compliment te maken, over zijne splinter nieuwe huisvrouw, bij welke gelegenheid hij zich niet onzag, eene schampere uitdrukking te bezigen, ten aanzien van Mevrouw BEELAARTS, eensdeels van dien aard, dat hij der huisvrouw van BLOMMESTEYN eenen blos aanjoeg, en anderdeels zoodanig, dat BEELAARTS alle moeite had, om zijne gramschap in te binden, daar hij op zijne moeder in het graf hoorde smalen, bijzonder over de leelijkheid van haar gelaat en gestalte, waaraan zij toch geheel onschuldig was.

BLOMMESTEYN wel bemerkende, dat het een en ander niet naar het genoegen van zijne huisvrouw noch van zijn' zoon BEELAARTS was, viel zijn vriend in de reden, en vroeg hem: 'Zeg mij eens, KONINGSTEYN, hoe vaart onzen Ds. VLEERTMAN?' 'Die arme schelm,' zeide hij, 'is zoo dood als een pier... Ik had daags te voren nog met hem gebonkeurd.... maar hij is door de slaven van zijne plantagie vermoord...

en waar dat zwarte goed hem gelaten heeft, weet de satan, want 'er is geen pink van hem te regt gekomen.' 'Is 'er dan wat voorgevallen op de Kolonie?' vroeg BLOMMESTEYN. 'Niet meer of minder, antwoordde KONINGSTEYN, 'dan dat 'er vijf plantagien door de Negers zijn afgeloopen en verwoest, waaronder die van Ds. VLEERTMAN, een van uwen onderdanigen Dienaar, twee van Dr. BERGVELD, en die welke *Buitenzorg* genoemd werd.'

'Hoe, hoe, zeî BLOMMESTEYN, 'is *Buitenzorg*... mijne plantagie...

'Ja, ja,' herhaalde KONINGSTEYN, 'uwe plantagie *Buitenzorg*. Zij hebben 'er al de blanken op dood geslagen, alles, wat 'er op stond vernield, en de gebouwen zijn tot puinhoopen geworden, zoo dat gij 'er geen enkel koffijboontje of geen pond suiker van te verwachten hebt.'

'Dat is,' barstte nu BLOMMESTEYN uit, 'waarachtig geen kleinigheid; het is meer dan een halve ton naar de maan.' 'Ja, ja,' vervolgde KONINGSTEYN, 'dat kan wel zijn, ik heb 'er ook wel zoo groote schâ bij, maar zou liever nog een halve ton verliezen, eer ik weêr zulk een' angst zou willen uitstaan, als in den nacht, toen die zwarte duivels aan den gang waren. Het heeft met mij ook zoo of zoo gestaan, of zij hadden mij bij mijne slippers gepakt, net als den zwart-

rok VLEERTMAN, en ik zou 'er ook geen zier beter afgekomen zijn.'

Juffrouw BLOMMESTEYN. Ik zie, BLOMMESTEYN, dat gij ontsteld zijt. (Na eene meid binnen gescheld te hebben) - Breng eens een glas water - gij moet wat tegen den schrik drinken.

BLOMMESTEYN. Dat zal ik doen, ANTJE! Ik ontstel anders niet ligt, maar zulk een' klap had ik niet verwacht, en het werd mij zoo plotseling gezegd.

KONINGSTEYN. Ja, gij moest het toch eens weten, BLOMMESTEYN! en ik houd geheel niet van omwegen. En hebt gij 'er nu een klap aan ... De plantagie heeft u anders geene windeijeren gelegd; dat weet ik wel.

BLOMMESTEYN. Dat is alles zoo; maar het spijt mij dan magtig van den Boekhouder en Chirurijn, dat waren zulke trouwe menschen.

KONINGSTEYN. Nu ja, zoo op zijn Surinaamsch; maar van koningen en dooden mag men niets als alles goeds zeggen - dus basta! Ik zou wel twee dozijn van zulke Boekhouders en Doctors willen geven, dat die zwarten maar van mijne plantagie waren gebleven; want schoon zij niet geheel zoo uitgeplunderd is als uwe en die van Dr. BERGVELD, zal ik toch verscheidene jaren noodig hebben, eer zij mij weêr voordeelen van aanbelang kan opleveren, en het heeft 'er zoo toegegaan, dat ik genood-

zaakt geweest ben, mijne vrouw naar het Vaderland te brengen, die volstrekt met mijne kinderen niet weder het gevaar loopen wil van door dat zwarte kanalie vermoord te worden.

BLOMMESTEYN. Nu, nu, mijn vriend! wij kennen malkander van ouds; ik denk, dat gij u misschien wat al te benaauwd zult gemaakt hebben. Ja het is toch maar zoo, broêrtje! men springt altijd wat raar met de blaauwtjes om, en dan krijgt men van binnen, als zij opspelen, zoo wat knepen in zijn conscientie.

KONINGSTEYN. Dat weet ik zoo net niet: want in dat ding heb ik, zoo lang ik in *Suriname* was, weinig knepen gehad: en tot de bange behoer ik eigenlijk niet; maar ik zou toch wel eens iemand willen zien, wien de moed niet in de schoenen zakte, als hij drie of vier plantagien rondom zich in lichte laaije brand ziet staan, en honderde woedende zwarten, mannen, wijven en jongens, met brandende houten en allerhande geweren in de hand, onder een afgrijsselijk gewoel in het holste van den nacht zag rondzwerven, en de weinige blanken, die zij ontmoetten met duivelsche woede aangrijpen. Als hij 'er daar een levendig ziet vastspijkeren aan zijn deur, even als men hier de vleermuizen doet; of een of ander van zijne goede kennissen ziet doorzagen, even als hier eenen lindenboom.

'Houd op, houd op, Mijnheer!' riep Juffrouw BLOMMESTEYN uit, die onder deze ver-

telling zoo bleek als haar doek werd, zulke ijsselijkheden gaan mij door het hart...' BLOMMESTEYN, die nu zich herinnerde, wat zij hem geen uur geleden wegens haren toestand verhaald had, verzocht den Heer KONINGSTEYN zijn verder verhaal te staken, en hem dat alles eens te vertellen, als zij alleen waren.

KONINGSTEYN betuigde, dat hij wel wilde zwijgen, ten gevalle van Mevrouw BLOMMESTEYN, maar dat hij zich alleen van den blaam wilde zuiveren, dat hij zich om een bagatel bang gemaakt had: daar het 'er toch heel gruizig had toegegaan. - 'Zonder iets meer van de wreedheden te willen hooren,' zeide Juffrouw BLOMMESTEYN, 'wenschte ik wel te weten, hoe daar het getal van zwarten op die kolonie, zoo als ik dikwijls gehoord heb, zoo ongelijk grooter is, dan dat van de blanken, hoe 'er nog één blanke van die plantagie levendig afgekomen is.'

Hierop diende haar KONINGSTEYN: 'Twee dagen ben ik met mijne vrouw en kinderen onder het suikerriet, dat bij een onzer molens lag, verscholen geworden door een creool, die ons getrouw was, en de woedende menigte wist terug te houden en te beduiden, dat wij naar *Paramaribo* gevlugt waren. Eindelijk kwam 'er van de Militie uit de stad opdagen, en sloeg de zwarten uit elkander door 'er onder te schieten, dat het zoo donderde. Ik was wel blij

over de verlossing, maar het jammerde mij toch van de slaven, die ik vallen zag...' 'Ja! ja! zeide Juffrouw BLOMMESTEYN, met zekere geestdrift, het arme volkje zal toch door de mishandelindelingen der blanken waarschijnlijk tot dien opstand gekomen zijn, want zij zijn en blijven toch menschen. Ik geloof heel gaarne, Mijnheer, dat gij 'er van getroffen waart, en mededoogen met hun had....' 'Verschooning, Mevrouw, verzoek ik u, het was eigenlijk geen medelijden... maar ik berekende, wat of ieder slaaf aan de planters kostte, en dus welk een verschrikkelijk verlies, er door de kolonie geleden werd, eerst door de aangerigte verwoesting en vervolgens door het doodslaan van zoovele kostelijke slaven: want dat is regt met zijn eigen drieguldens de glazen inslaan.'

Nadat zich de Heer KONINGSTEYN dus had uitgelaten, besloot Juffrouw BLOMMESTEYN geen enkel woord meer tegen hem te spreken, welken zij zoo verhard van gemoed achtte, dat zij, toen hij 's avonds vertrokken was, haren man verzocht, om haar zoo zeldzaam mogeijk, in het gezelschap van dien Heer te brengen, daar hij haar de weinige uren, welke zij in zijn bijwezen had doorgebracht, verachtelijk was geworden.' 'Ik zal daarvoor zorgen ANTJE! zeî BLOMMESTEYN,' 'maar ik kan u verzekeren, dat hij toch een der knapste en bescheidenste Heeren van de kolonie is. Gij

moest dan eens Ds. VLEERTMAN gekend hebben, die wond 'er nog minder doekjes om.'

'Ik beklaag dan toch van harte die arme schepsels, die zulke Heeren dienen moeten, en begrijp nu klaarder dan ooit, waarom vader WYNSTOK eens bij gelegenheid, dat 'er een plantagie in de *West* was afgeloopen, toen hij dat in de Kourant las, tegen moeder zeide, dat hij altijd, als hij zulk eene historie las, bijna niet wist, of hij zich bedroeven of verblijden moest, want (zoo drukte zich die man met grooten ijver uit) dat hij die ongelukkige razend gemaakte menschen beschouwde als de werktuigen in Gods hand, om de godtergende wreedheid en helsche gierigheid der Europesche planters te straffen...

'Ja, Kindlief, antwoordde BLOMMESTEYN, 'Vader WYNSTOK, was een best en ijverig man, maar ik bid u, als 'er zulke kostelijke plantagien niet waren, die door slaven bearbeid worden, waar zouden wij onze koffijboontjes en suiker van dan krijgen? Daar heeft vader WYNSTOK zeker in zijn' ijver niet om gedacht.' 'Dat weet ik niet' gaf zij daarop te verstaan, 'maar wel dat ik, schoon ik van koffij en suiker beide bijlang na niet afkeerig ben, liever die niet weder proeven zou, als ik wist, dat daardoor de mishandelingen zouden ophouden.'

BLOMMESTEYN. Het doet uw goed hart eer

aan, ANTJE, dat gij zoo spreekt, maar gij zoudt, door u daarvan te onthouden, de zaak niet anders krijgen. Gij redeneert 'er zoo volkomen op zijn Hollandsch en de Heer KONINGSTEYN op zijn Westindsch over, en dat scheelt meer als hemelsbreedte.

ANTJE. Ik gun hem dat gaarne, maar ik geloof, dat ik het niet lang in de *West* zou kunnen uithouden.

BLOMMESTEYN. O dat zou beter gaan, dan gij denkt; alles gewent: het is daar 's Lands wijs, 's Lands eer.

ANTJE. Foei! foei! BLOMMESTEYN! is dat nu een uitval! maar ik hoop, dat gij 'er den gek mede steekt. Als gij het in ernst meende, waarlijk, dan zou het mij van u spijten, en ik zou wezenlijk zoo moeilijk op u worden, als ik, staande ons trouwen, nog niet op u geweest ben.

Daar BLOMMESTEYN bespeurde, dat het haar meer en meer ernst werd, oordeelde hij het voorzigtigst, wat af te houden, ja zich zoodanig te gelaten, als of hij het volkomen met haar eens was; haar tevens ontradende, om, in haren toestand, zich zoo nutteloos te ontrusten. En zoo kwamen zij op eene zeer natuurlijke wijze, op het aangenaam onderwerp terug, dat alleen door de onverwachte komst van KONINGSTEYN en BEELAARTS, was afgebroken geworden.

Het leed niet lang, of Juffrouw BLOMME-

STEYN deelde het nieuws harer zwangerheid aan verscheidene harer vriendinnen mede, zoo dat het weldra de eene vriendin het aan de andere, doch welke het beide, op geheim van Juffrouw BLOMMESTEYN, ontvangen hadden, ook als een strikt geheim mededeelden; waaruit zij, niet zonder eenigen grond besloten, dat de zwangerheid van beider vriendin welras zeer ruchtbaar zou worden, en uit welken hoofde zij dan ook geene zwaarigheid maakten, om het deze en gene harer kennissen die het nog niet wisten, noch vermoedden, onder beding van stipte geheimhouding, in het oor te fluisteren. Ook verklapte de anders vrij slanke gestalte van Juffrouw BLOMMESTEYN spoedig, hoe ook dit haar tweede huwelijk niet ongezegend of kinderloos zijn zou.

Schoon zich Juffrouw BLOMMESTEYN geheel niet over haren zwangeren staat bedroefde, haar echtgenoot was 'er meer over in de wolken; en dit was ten allerduidelijkste zichtbaar, wanneer hij met zijne zoo hartelijk beminde huisvrouw, die het wandelen verre boven het rijden de voorkeur gaf, langs de Amsterdamsche grachten geärmd stapte; dan inderdaad verried de fierheid van zijnen blik en gang, ten zichtbaarste, zijnen hoogmoed op de meer en meer zichtbaar wordende blijken eener aanstaande gebeurtenis, die zijn huisselijk - en huwelijksgeluk tot het hoogste toppunt zou doen klimmen; want, schoon hij anders verre van bijgeloovig

was, hij hechtte zeer gretig geloof aan de voorspellingen der waanwijsheid en vleijerij, die het voor onfeilbaar zeker hielden, dat hij eerlang vader van eene mannelijke spruit worden zou. Ja, dit ging zooverre, dat hij op zijnen ouden vriend, Doctor BERGVELD, die hem het ongewisse en belagchelijke dier zoogenaamde kenteekenen, hij zekere gelegenheid, onder het oog bragt, niet weinig verstoord werd, dewijl hij, schoon het gewigt der bewijsgronden van zijnen verstandigen vriend gevoelende, volstrekt gelooven wilde, dat hij eerstdaags vader van eenen zoon worden zou.

Kort leed het ook, of zijn geliefde ANTJE verlostte zeer gelukkig - maar van eene dochter, en hij zag zich dus genoodzaakt, om zijne spijt te verkroppen over het mislukken zijner hope, om als nog zijnen naam op eenen mannelijken stamhouder voortgeplant te zien. Schoon Doctor BERGVELD hem te wel kende, dan dat hij, bij gelegenheid, dat deze hem kwam geluk wenschen, zelfs de minste aanduiding zou gegeven hebben, hoe onregtmatig, weinige dagen geleden, zijne gramschap geweest was, daar nu de uitkomst zijne doling besliste, de kraamheer kon niet nalaten te zeggen; toen BERGVELD zijn' gelukwensch geëindigd had: 'En ik kan niet nalaten, u, Mijnheer BERGVELD! geluk te wenschen, dat het ditmaal uwe doktorale wijsheid gelukt is, om mijne hoop op een' zoon

schaakmat te zetten.... maar ik ben toch maar heel wel te vreden, dat het met mijn ANTJE zoo wel gelukt is, en dat zij mij vader heeft doen worden van eene welgeschapen dochter, dat u, als gij bij uw oudvrijerschap blijft volharden, nooit gebeuren zal... maar tot een bewijs, dat ik wel te vreden ben, en u uw tegenspreken vergeef, noodig ik u op den kaneelstok, dien ik van mijn' zoon VALKENBURG present gekregen heb.'

Kort nadat Juffrouw BLOMMESTEYN haren kerkgang gedaan had, werd ook dat groote feest, met alle pracht gevierd, bestaande nu die partij geheel uit Heeren. De bokaal met Rijnschen wijn ging lustig rond, ter gelegenheid, dat de nog jeugdige baker de heerlijk uitgedoste zuigeling alle de gasten aanbood, en tevens eene zeer aanzienelijke inzameling van giften deed, die bij haar, op hetzelfde oogenblik, de alles behalve betamelijke aanmerkingen uitwischten, welke, ter dezer gelegenheid, vooral in den smaak van die dagen, verre het grootste deel der aanwezigen zich veroorloofde, en daar nog die van BLOMMESTSYN zeer verre van gelouterd was, schepte hij geen gering genoegen in dezelve. Zelfs na het vertrek van de baker, en bij het aanwassen van de vrolijkheid, groeide, bij elke conditie, het uitslaan van eigenlijke bordeeltaal aan; ja, daar elk eene op zijn eigen hand moest drinken, wedijverde men als het

ware, in het uitbraken van schaamteloosheden, tot dat de beurt aan den Heer DIXON gekomen was, die weinige oogenblikken van te voren, uit de kamer geroepen, juist wederkeerde, toen men van hem vergde, dat hij ook eene conditie zou instellen. 'Wel nu,' zeide hij, 'Mijnheeren! Ik stel dan eene conditie in van eenen anderen aard, dan iemand van u verwachten zal, de goede gevolgen namelijk van den overtogt van Prins KAREL over den *Rijn*.' Wat is dat voor eene streek, wat is dat voor een kwinkslag... Dat is 'er een uit de nieuwe doos, dit waren zoo de zwevende aanmerkingen... maar BLOMMESTEYN, DIXON vrij wel kennende, zag dat het geheel geene boert was, maar ernst, ja dat de vreugde van het gelaat van DIXON afschitterde. 'Ik bid u,' zeide BLOMMESTEYN tegen hem. 'Wat meent gij daarmede? Een oogenblik audientie, Heeren! want ik geloof, dat het iets van aanbelang is...' 'Dat is het zeker,' zeide DIXON, 'en als de Heeren een oogenblik willen luisteren, dan zal ik hun uitlegging geven. Ik heb zoo op het oogenblik van een' vriend uit 's *Hage*, met den postwagen een' brief ontvangen, welken ik de Heeren voor zal lezen:

'Mijnheer en Vriend!

'In vligenden haast voldoe ik aan uw verzoek, dien ik beloofd heb, als 'er iets belangrijks voorviel

bij de legers, zulks oogenblikkelijk te zullen melden. Het Fransche leger dan, onder den Maarschalk CERGNY, lag, volgens de laatste tijdingen, nog tusschen *Oppenheim* en *Gemersheim*, aan den *linker Rijnsoever*, en de krijgskundigen hier en elders waren van gevoelen, dat het Prins KAREL van *Lotharingen*, schoon hij een leger van omstreeks honderd duizend man onder zich had, onmogelijk zijn zou, om den overtocht te doen, uit hoofde, dat de stelling der Fransche armée zoo geducht sterk geoordeeld werd; en echter is zoo even een Courier aangekomen, die de zekere tijding brengt, dat deze dappere Veldheer dien overtocht, op vijftien bijzondere punten, in eene uitgestrektheid van twintig mijlen, volbragt heeft. De Generaals NADASTI en TRENK hebben het bevel van den overtocht gehad. De pandoeren en hussaren, zijn het eerst met schuiten overgezet geworden, op eene plaats, die door den vijand wel bezet was. Spoedig echter moest die wijken, daar TRENK gedurig nieuwen toevoer van manschap kreeg. - Zoowel de Keizerlijken als de Franschen trekken terug - en men verzekerd, dat dit den Koning van *Frankrijk* noodzaken zal, om zijne verdere ondernemingen tegen onze Barriere-plaatsen te staken. Morgen zult gij wel nader van die blijde tijding

hooren. Alles is hier vreugde bij de welgezinde burgers. Vaarwel.

Q.N.

's Hage 4 Julij 1744.

En nu ging 'er een verschrikkelijk hoezee en vivat Prins KAREL! op... en oogenblikkelijk werd nu met een zoo groot gejuich de conditie op den overtocht van Prins KAREL herhaald, dat de pas herstellde Kraamvrouw haar' man vragen liet, of 'er eenig ongeluk plaats had; maar hij liet haar weten, dat het alles loutere vrolijkheid was, waarvan hij haar morgen ochtend de reden wel vertellen zou.

Intusschen hadden nu alle gesprekken eene geheele andere wending genomen, en, schoon 'er wel onder de gasten gevonden werden, die meer om welstaanshalve, dan uit hoofde van het aandeel, dat zij in dit, schoon op dat oogenblik zeer belangrijk voorval, deel namen; dit was geheel het geval niet van BLOMMESTEYN, welke als een liefhebber van zijn Vaderland 'er groot belang in stelde, dat de nadering van het Fransche leger tot de grenzen van den Staat gekeerd werd.

Zevende hoofdstuk.

Daar de partij van den kaneelstok eerst in den morgen was gescheiden, kwam BLOMMESTEYN iets later aan het ontbijt, dan zijne beminnelijke ANNA, die hij daaraan reeds vond zitten met zijne dochter KAAATJE, zoo met algemeen goedvinden genoemd, daar gelukkig de moeders van beide zijden denzelfden naam voerden. Nadat BLOMMESTEYN zijne echtgenoot, en de nog onnoozele zuigeling, een' morgenkus gegeven had, zette hij zich, in zijnen zwierigen Oost-Indisch-chitsen nachtjapon, met meer dan levensgrootte bloemen, en nog met zijne katoenen slaapmuts op het hoofd, in een' armstoel neder. Hij wreef verscheiden malen het voorhoofd, hetwelk hij door de partij van gisteren, nog eenigzins zwaarder gevoelde, dan anders. ANTJE schonk hem eenige kopjes koffij, en toen scheen het dat zijne geest eenigzins begon op te klaren. Zijne vrouw kon niet nalaten te zeggen, evenwel op haar' gewonen vriendelijken toon, die zelfs het

berispende, dat in hare aanmerkingen mogt opgesloten liggen, zoodanig temperde, dat het geen spoor van wrangheid achterliet: 'Het lijkt, dat het nu bij u wat begint op te klaren... Gij mannen zijt toch wonderlijke schepsels; 'er schijnt bij u geen genoeg te zijn, of men moet zooveel wijn gebruiken, dat men 'er den volgenden morgen last van heeft.'

BLOMMESTEYN antwoordde: 'Ik kan u geen ongelijk geven, en ik heb toch, schoon ik zelf gastheer was, nog al de boot van wal gehouden, zooveel ik kon... maar 'er komen dan zulke extraatjes, en dan kan man toch niet anders dan volhouden.

Juffrouw BLOMMESTEYN. Maar ik bid u, zeg mij toch, wat 'er zoo omtrent een uur, nadat de Baker binnen geweest was, voorgevallen is? Toen ontstond 'er eensklaps zulk een verschrikkelijk leven, dat ik in mijn bed opsprong, mij verbeeldende, dat 'er een ongeluk gebeurde, zoo dat ik zelf terstond eene meid naar beneden zond, om te vernemen, wat of 'er gaande was. Zij kwam spoedig terug met het berigt, dat alles in de beste orde was, en dat zij niets vernomen had, dan een verward geschreeuw van Prins KAREL, Prins KAREL, daar gij haar verder gezegd hadt, dat gij mij van daag wel eens vertellen zoudt, wat 'er eigenlijk gaans was. Maar ik was daar juist niet nieuwsgierig na, toen ik maar wist, dat 'er geene zwaarigheid bij was...

Terwijl ANNA nog sprak, bragt eene der meiden de Haarlemsche Courant binnen, en nu greep BLOMMESTEYN dezelve met groote drift op, zeggende, de Courant inziende: 'Ja waarachtig... het staat 'er al in, het staat 'er al in, en dat met veel meer omstandigheden, dan in den brief van DIXON. Die Haarlemmer Courant heeft dan toch eene uitmuntende korrespondentie: men zegt tot in de slaapkamer van den Koning van *Frankrijk*, en tot in het Serail van den Grooten Heer toe... Nu, dat daar gelaten. Hoor ANTJE! dit artikel uit *den Haag*: en toen las hij eenigzins breeder, dan in den brief van DIXON, den waarlijk zeer roemruchtigen overtocht van Prins KAREL over den *Rijn*. En nog, terwijl zij ontbeten, hoorden zij reeds de Liedjes-zangers langs de gracht een' straatdeun uitroepen en zingen, beginnende:

Prins Karel is over den Rijn.

'Zeg mij toch eens,' zeide ANNA, want ik merk nu, dat die groote vreugde over die gebeurtenis zal geweest zijn, zeg mij eens BLOMMESTEYN! welke is toch de reden, dat men over dit geval zoo uitstekend verheugd is? Kunt gij mij dat ook met weinige woorden aan mijn verstand brengen, want ik bemoei mij nooit met het lezen van de Courant, en daar gij die zoo getrouw leest en vele Heeren spreekt, die lief-

hebbers van het politieke zijn, zult gij 'er mij wel wat van weten te vertellen.' Nadat BLOMMESTEYN nu zijne pijp had aangestoken, verhaalde hij haar, hoe, na den dood van Keizer KAREL den VI de vrede in *Europa* was gestoord geworden, door de aanspraak, die onderscheidene Vorsten maakten op deszelfs nalatenschap, welke bij de zoogenaamde *Pragmatieke Sanctien* geheel aan deszelfs oudste dochter de Aartshertogin MARIA THERESIA was toegewezen: hoe de Koningen van *Spanje* en *Sardinie*, en de Keurvorsten van *Saxen*, *Beyeren* en *Brandenburg* na deze aanspraak maakten: hoe eerst de Koning van *Pruissen* als Keurvorst van *Brandenburg* den oorlog aangevangen had; en zich gerechtigd achtende tot het bezit van een gedeelte van *Silezie*, in dat Hertogdom gevallen was. 'Maar nu,' vervolgde hij, raakten de poppen eerst regt aan het dansen, tegen MARIA THERESIA, die zich aanstonds na den dood van haren vader, als des Keizers erfdochter voor Koningin van *Boheme* en *Hongarije* had laten uitroepen, daar nu ook de *Franschen* 'er onder begonnen te roeijen, die de partij der Keurvorsten trokken, en door hunne bewerking was het, dat zij den Keurvorst van *Beyeren*, onder den naam van KAREL VII tot Keizer wisten verkozen te krijgen. Onze Heeren Staten, die het altoos hunne zaak achten, om in vrede te blijven, zochten wel den vrede

te bewerken tusschen de Koningin van *Hongarije* en den Koning van *Pruissen*, dat ook gelukte; maar zij ondersteunden echter de Koningin met geld, dat toch de ziel van alles, en de zenuw van den oorlog is... Ondertusschen bleef de oorlog al wat voortduren - Onze Heeren Staten, staken zich al dieper en dieper in de buitenlandsche zaken, en eindelijk besloten zij, om de Koningin van *Hongarije*, met twintig duizend man bij te staan. Dit heeft het Fransche Hof meer en meer tegen ons land verbitterd; ja, de Staten zijn nu eindelijk met *Engeland* tegen de Franschen zamengespannen, en hebben de Koningin van *Hongarije* nog een' onderstand van twintig duizend man geboden, nadat de Franschen, in de Oostenrijksche Nederlanden gevallen, reeds eenige steden, waarin Staatsche bezetting, volgens eene overeenkomst van het jaar vijftien dezer eeuw, lag, ingenomen hadden. Daar het nu gelukt is aan Prins KAREL, om aan de linkerzijde van den *Rijn*, met eene geduchte legermagt te komen, zal dit buiten twijfel eene afwending geven en de Franschen noodzaken, om van de verdere verovering van steden, die zoo dicht aan onze grenzen liggen, af te zien: daar het anders zoo ligt zou kunnen gebeuren, dat het leger van den Koning van *Frankrijk*, dat onze Barrieresteden niet meer ontziet, en maar zoo weinige uren van onze grenzen af is, ook daarover heen stapte; en

dan hadden wij den oorlog op onzen hals, en God weet wat dan het einde zijn zou! Begrijpt gij nu, ANTJE! waarom ik, en zoo vele duizenden met mij, die eenig inzien van zaken hebben, zoo blijde zijn over deze gebeurtenis?’

ANNA zeide hierop: ‘Schoon ik van alles juist het klaarste begrip nog niet heb, vat ik toch, dat die overtogt van Prins KAREL geschikt zal zijn, om te beletten, dat wij met *Frankrijk* in oorlog raken... en ik hoop toch, dat God ons bewaren zal voor oorlog, want ik kan mij niet voorstellen, dat iets akeliger kan zijn, dan in een land te wonen, dat in oorlog is, Mij dunk; men moet daarin geen oogenblik gerust leven, ja het zweet begint mij van benaauwdheid uit te breken, als ik daaraan maar denk.’

‘Geene zwaarigheid voor den tijd, mijn lieve ANTJE!’ antwoordde BLOMMESTEYN, ‘schoon ik 'er ook heel blij over ben, dat wij 'er als nu minder voor te vreezen hebben. Als het anders was, dan zou ik denken, dat wij den vijand toch wel zouden keeren, eer hij in het hartje van het land, en hier te *Amsterdam* was. Wat hebben onze voorouders niet lang en dikwijls in oorlog geweest: en waarom zouden wij niet even goed als zij, de vijanden aan kunnen? Ik wed althans, dat de burgers van mijne kompagnie geen oogenblik achter zouden blijven... maar God dank! die tijden zijn nog niet gekomen... en ik

denk, dat dan de Prins van *Oranje*, spoedig zijn' dienst zou aanbieden, om met alle getrouwe Hollandsche burgers en soldaten, te veld te trekken. - Want ik stel mij nog altijd voor, al wordt het nu zoo gelukkig nog gekeerd door den overtocht van Prins KAREL, dat wij eens met de Franschen aan den slag zullen raken: en wie zou dan nader zijn, als Prins WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, om de troepen van den Staat te kommanderen? - ja ik verzeker u, dat hij ook niet weinig in de gunst der soldaten staat, vooral nadat hij den verleden zomer op zijn slot *Oranjestein*, in het Prinsdom *Nassau*, doorbrengende, toen daar juist de hulptroupen van den Staat, voor de Koningin van *Hongarije* doortrokken, niet alleen de Staatsche officieren aan zijne tafel onthaalde, maar ook den gemeenen te *Muntfeld*, in overvloed vleesch, brood, bier en brandewijn, liet uitreiken.

Nadat hij zoo breedvoerig met zijne vrouw had zitten praten, vatte hij weder de Courant op, en vond, voortlezende, een artikel uit *Leeuwarden*, berigtende, dat de Prins van *Oranje* en deszelfs Gemalin, benevens de jonge Prinses CAROLINA, uit dit stad vertrokken waren naar *Harlingen*, om zich van daar met een jagt naar *Amsterdam*, en verders naar 's *Gravenhage* te begeven. Dit deelde BLOMMESTEYN met alle verrukking aan zijne huisvrouw

mede, uitroepende: 'Wel dan zal zijne Hoogheid van daag hier te *Amsterdam* komen; ik zal 'er mijn werk van maken, om hem en zijne Gemalin, en vooral om het jonge Prinsesje te zien.' BLOMMESTEYN hield hierin volkomen woord, want hij maakte den geheelen dag op de hoogte van den Buitenkant te zijn, of hij het ook misschien treffen zou, dat hij het jagt, waarin zich de Vorstelijke familie bevond, mogt zien opdagen. Dit evenwel gelukte niet eer dan tegen boomsluiten, en toen was het te laat, dan dat men mogt hopen, dat zich de Vorstelijke familie op het dek van het jagt vertoonde. Evenwel daar die avond en nacht, met groote vreugdebedrijven, ter viering van den gelukkigen overtocht van Prins KAREL gevierd werden, hoorde BLOMMESTEYN tot zijne blijdschap, hoe onder het volk niet zonder blijken van groote genegenheid, over den Prins van *Oranje* gesproken werd; die, met het Vriesche Statenjagt in den Singel liggende, bij zijne komst te *Amsterdam*, met groote blijdschap de vreugdemaar, wegens Prins KAREL, vernomen had.

Reeds vroegtijdig was BLOMMESTEYN den volgenden dag in de weer, en getuige, hoe de Prins van *Oranje* met deszelfs Gemalin, onder een vrolijk gejuich des volks, uit het jagt in eene koets overging; terwijl hij eene Staatsdame met het jong Prinsesje, in eene andere koets treden zag, en die gewenschte gelegenheid waar-

nam, om de eerste telg van den Stadhouder, van nabij te beschouwen. - Met eene wonderbare tevredenheid, keerde hij naar zijn huis terug, waar hij aan zijne huisvrouw, die pas aan het ontbijt zich gezet had, zoodanig in de bekoorlijkheden van de jonge Prinses uitweidde, dat het moederlijke hart van ANNA, in zekeren naijver ontvonkte, zoodat zij niet kon nalaten te zeggen, 'dat hij waarlijk het zoo drok had met de bewondering van CAROLINA, dat hij niet om zijn eigen KAATJE scheen te denken, daar hij haar nog niet eens een 'morgenkus gegeven had.' Dit verwijt sloeg BLOMMESTEYN wel eenigzins uit de lijken, maar hij herstelde zijne fout, door, nadat hij zijn kleine KAATJE gekust had, zich ook door eenen kus met de moeder te verzoenen. Alleen speet het hem, dat hij zijne poging zag mislukken, om zijne huisvrouw over te halen, dat zij haar dochttertje bij den naam van CATHARINA, nog dien van CAROLINA, zou laten voegen, daar zij 'er stellig zich tegen verklaarde, dat haar dochttertje, 't welk den naam naar beide grootmoeders bij den Doop gekregen had, nu daarbij nog eenen naam dragen zou, te meer daar men zoowel die dubbele naam, als het aannemen van den naam der jonge Prinses, en niet zonder reden, voor een bewijs van hoogmoed en ijdelheid, honden zou, waarvan zij, gelijk hij wel wist, zeer afkeerig was. -

Zeër streelde het eenige weken later BLOM-

MESTEYN, toen hij verstond, hoe men bij de onderscheiden gewesten, op voorstel van *Vriesland*, 'er op uit was, om den Prins van *Oranje* te bevorderen tot Generaal over het voetvolk van den Staat, en denzelven bijzonder het opperbevel over de jongst aangeworven Munstersche hulptroepen, voor de Koningin van *Hongarije*, op te dragen. Hij vernam zelfs, dat *Vriesland* hierop zoozeer gesteld was, dat het dreigde, indien deze bevordering langer achterbleef, alle gegeven consenten te zullen intrekken; terwijl die van *Overijssel* hunnen hartelijken wensch te kennen gaven, dat dit verschil over het aanstellen des Generaals mogt worden bijgelegd, en daardoor het schrikkelijk wangedrogt van tweedragt en misverstand, uit het gemeenebest verbannen; maar dit nam niet weg, dat *Holland* en *Zeeland* bovenal in de vergadering van Hun Hoog Mogenden, hadden beweerd, dat de vordering van de Vriezen niet weinig naar dwang smaakte, en, in den tegenwoordigen toestand van zaken, van een gevaarlijk en ver uitzien was. - Ja, schoon de Gewesten *Holland* en *Zeeland*, tot dit besluit niet willende toestemmen, de opdracht van het bevelhebberschap aan den Prins van *Oranje*, nog steken bleef, BLOMMESTEYN en vele met hem in den lande, welke meerder eendragt en heil, zich uit de bevordering van eenen afstammeling uit het Huis

van *Nassau* voorspelden, meenden hier in vooruit te zien, dat toch ter eeniger tijd een Vorst, die zoovele en zoo vermogende vrienden in de hooge Collegiën van Staat had, met den luister zijner voorvaderen, door het bekleeden van de hoogste Eerambten van den Staat, in het Nederlandsche Gewest zeer zou uitblinken.

Lange bleef de overtogt van den Hertog KAREL van *Lotharingen* het onderwerp van de gesprekken van groot en klein; dewijl daar uit juist geboren werd, hetwelk men zich voorspeld had, dat namelijk, het gevaar van dit Gemeenebest voor het tegenwoordige werd afgewend, en de Franschen genoeg te doen hadden, om hunne eigen grenzen van de Duitsche zijde te dekken. Dit algemeen gevoel van vreugde deed ook den bekwamen Medailleur HOLTZHEY eenen Penning vervaardigen, ter gedachtenis van die gebeurtenis, en denzelven in zilver en goud voor elk verkrijgbaar maken. Op de voorzijde was Prins KAREL van *Lotharingen* voorgesteld in het harnas, en omhangen met het teeken der Ridderorde van het *Gulden Vlies*, wordende rondom gelezen: CAROLUS HENRICUS, *Dux Lotharingae, Sacrae Regiae Majestatis Hungariae Bohemiae Dux Belli*^(*). De wederzijde pronkte met het beeld der Krijgsgodin

(*) In 't Nederduitsch: KAREL HENDRIK, Hertog van *Lotharingen*, Veldheer van hare geheiligde Koninklijke Majesteit, de Koninginne van *Hongarye* en *Bohemen*.

Bellona, zwaaijende den bliksem in hare regterhand, daar zij met snelheid den *Rijn* overvliegt, voerende in hare linkerhand de wapens der steden, na den overtocht veroverd, als van *Hagenau*, *Weissenburg* en *Lauterburg*. Met dien bliksem in hare regterhand wordt zij voorgesteld, als ten zelfden tijde, de vijandelijke benden, die zich op de vlugt in het verschiet vertoonen, te verdrijven, die van de andere zijde door den dapperen BERENCLAU vervolgd worden, waarbij de vermeesterde Vestingen, waarop de Oostenrijksche vaandels geplant staan, zichtbaar waren. Den Rijn god ziet men, op den voorgrond, in verbazing, rustende op de waterkruik, waarop *Rhenus* te lezen is, en waaruit eene snelstroomende rivier ten voorschijn komt. In den bovenrand leest men de woorpen: *In via virtuti nulla est via*^(*), en boven in de afsnede: *Traicit irato spumantem vortice Rhenum*, MDCCXLIV. *Julii* 11^(†).

BLOMMESTEYN, welke zich, en met reden, zoo zeer over dit zoo gelukkig krijgsbedrijf verheugd had, hoorde naauwelijks, dat 'er zulk een Medaille te verkrijgen was, of hij haastte

(*) In 't Nederduitsch: Geen weg is voor de dapperheid ontoegankelijk.

(†) Zij heeft zich over den Rijn geworpen, wiens kolk van gramschap ziedt, den 2den Julij.

zich naar den Medailleur en kocht zulk een Gedenkpenning in het goud. Te huis gekomen, moest zijne huisvrouw terstond denzelven zien, en zij kon niet nalaten, daar zij met het vast bevalliger en bevalliger wordende KAATJE op haar schoot zat, hare verrukking over de schoonheid van dien penning te betuigen. BLOMMESTEYN zeide hierop, 'als gij nu wist wat ik 'er mede voor heb, dan zoudt gij hem nog wel eens zoo fraai vinden. Ik heb geene groote verzameling van Gedenkpenningen, gelijk gij weet, maar ik heb dezen gekocht, om hem ten grondslag te doen dienen van den spaarpot van onze KAATJE. Hij ziet toch op eene zeer belangrijke gebeurtenis, die in haar geboortejaar is voorgevallen. Wat zegt gij daarvan ANTJE?' 'Wat,' hernam ANNA, 'zou ik 'er anders van kunnen zeggen, dan dat mij uw inval uitnemend wel behaagt: niet zoo zeer omdat gij eene gouden Medaille gekocht hebt, die op eene gebeurtenis slaat, die men wil dat van zoo heilzame gevolgen zijn zal; maar om dat gij die de eerste gift doet zijn in den spaarpot van ons lieve KAATJE: want schoon ik wel weet, dat thans spaarpotten, bij de aanzienlijke familiën, minder en minder in de mode komen; ja 'er sommige, als tegen iets ouderwetsch, de neus voor ophalen: in een land en bij een volk, die aan spaarzaamheid voor een groot gedeelte de grootheid te danken hebben, waartoe zij eens

gekomen zijn, mag van jongs af wel aan de kinderen de nuttigheid van het sparen worden ingeboezemd. Het is ook maar, zoo als vader WYNSTOK, die toch ver af was van gierig te zijn, zeide; die wat spaart in der tijd, vindt wat in den nood. En 't kan wezen, BLOMMESTEYN! dat het een zwak, dat het eene kinderachtigheid van mij is; maar nog onlangs kwamen mij eenige spaarpenningen, die ik, een kind zijnde, van mijn' overgrootvader en grootmoeder, oomen en moeijen, gekregen had, in handen; die mijne moeder zeer zorgvuldig in papieren gewikkeld had, waarop de herkomst duidelijk te lezen was, toen schoten mij de tranen onwillig in mijne oogen. Ik zag nog mijn' overgrootvader, op zijn krukje leunende met de eene hand, en met de andere mij bevende het gouden scheepjes schellingje toereikende en herinnerde mij, hoe hij, toen ik hem den volgenden Nieuwjaarsdag mijn prijs wilde brengen, mijn vader mij verhaalde, hoe de goede oude man juist den laatsten dag van het jaar gestorven was, en dat hij mij dus geen' potpenning, zoo als verleden jaar, zou geven. Ja BLOMMESTEYN! ik had bij ieder stuk bijna een herinnering, die mij tranen kostte; maar die tranen waren niet bitter... neen, zij waren, zoo zoet bijna, als die ik schreide, toen ons KAATJE haar eerste tandje kreeg.'

BLOMMESTEYN zag zijn ANTJE met aandacht

en verrukking aan, en hij voelde eene voor hem vrij ongewone tinteling even boven zijn neus, zeggende: 'Gij moest nog zoo wat voortpraten, ANTJE! o ik hoor dat zoo graag,' en op zijn hart wijzende, 't wordt 'er mij daar zoo warm, en wel van.... en ik zou 'er, zoo het zijn kon, u nog te liever om krijgen.'

Nu werd het kleine KAATJE wakker, en BLOMMESTEYN wilde volstrekt, dat het nog zoo onnoozel meisje naar die Medaille kijken zou. - Daar reeds de glans van het goud haar in de oogen schitterde, begon zij te lagchen en te kraaijen, en vader BLOMMESTEYN zich te verbeelden, dat zij buitengemeen in haar' schik was met de gouden Medaille van Prins KAREL.

Achtste hoofdstuk.

Niet lang leed het echter, of zoovele Nederlanders, welke niet anders, dan dagen van vrede beleefd hadden, zagen den gezigteinder van het gemeenebest door de dreigende wolken van een naderenden oorlogs - onweder verdonkeren. Nadat het Fransche Hof nogmaals aan de Staten een verdrag van onzijdigheid had laten voorstellen, opdat het bij *Europa* althans den schijn zou hebben van vredelievendheid, ten opzichte der *Nederlanden*; nadat KAREL de VII tusschen beide gertorven was, en zich de Koningin van *Hongarije* met deszelfs zoon vereenigd, en haren gemaal, den Groot Hertog van *Toskane*, op den Keizerlijken Zetel verheven had; nadat eindelijk de vrede te *Dresden* tusschen den Koning van *Pruissen* en den nieuwen Keizer, gesloten was, bleven echter de kriegsbedrijven der Franschen, in de *Oostenrijksche Nederlanden*, voortduren,- ja, in het holste van den winter, bemagtigden de Franschen de stad *Brussel*, en namen ver-

volgens geheel *Oostenrijksch Braband* in. 'Er volgden toen nog wel op voorslag van het Fransche Hof eenige onderhandelingen tusschen hetzelfde en de Staten te *Breda*, maar ook met het midden van April des jaars 1747 liepen deze geheel vruchteloos af, en 's Lands Staten ontvingen eene verklaring van den Koning van *Frankrijk*, die allen twijfel over deszelfs besluit verdwijnen deed.

BLOMMESTEYN zat vreedzaam op zijn kantoor aan zijne gewone werkzaamheden, en had reeds schikkingen gemaakt, om den volgenden dag met zijne huisvrouw en dochters naar *Rozenburg* te vertrekken, toen zijn broeder HENDRIK met grooter drift dan gewoonlijk op het kantoor kwam, uitroepende: 'Hebt gij het al gehoord, broeder!' 'Wat,' vroeg BLOMMESTEYN. 'Hier,' was het antwoord, 'hier heb ik een' afdruk van de verklaring, die de Heer CHIQUET met een' brief van den Abt DE LA VILLE aan de Staten heeft overgeleverd, en te gelijk den brief van dien Abt, waarvan men gisteren reeds in het koffijhuis mompelde: ja 'er loopen tijdingen door de stad, waarvan men zich het ergste voorspelt.'

BLOMMESTEYN. Gij ziet bleek, broêr! ga met mij naar binnen, daar zit mijn ANTJE nog aan het ontbijt, en drink daar eens voor den schrik; dan zal ik daar die verklating eens op mijn gemak inzien.

Zoo geschiedde, en ANTJE zag wel terstond bij het inkomen, dat 'er iets bijzonders moest gebeurd zijn, want ook haar' man, schoon hij zich groot wilde houden, stond de schrik op het aangezicht te lezen. BLOMMESTEYN zette zich toen tot het lezen van den brief, en de Verklaring van den Koning van *Frankrijk*, terwijl zich ANTJE meer en meer beangst maakte, daar haar broeder hem zoo het een en ander brokswijze influisterde. Zeg mij toch wat 'er van is,' zeide zij, toen BLOMMESTEYN gedaan had met lezen. 'Wilt gij, dat ik u alles zal voorlezen,' zeide hij: 'Neen! neen,' hernam zij, 'maar zeg mij kort, waar alles zoo op neêr komt.' 'Van den brief zal ik u dan maar niets zeggen,' zeide hij, daar die alleen strekt om de Staten voor te bereiden tot de Verklaring van den Koning van *Frankrijk* zelven. Nadat daarin dan vrij wat gezwetst is over de vredelievendheid van den Koning en van zijne goede genegenheid voor de Staten; doormengd met eenige schimpschoten, zegt hij, 'Dat hij, schoon genoodzaakt zijnde, om met zijne troepen op Staatschen bodem te trekken, toch niet van zins is, om met de Staten te breken, maar dat hij alleen de nadeelige uitwerksels wil voorkomen van de bescherming, die de Staten aan de Koningin van *Hongarije* en aan *Engeland* verleenen, daar hij niet langer verplicht kon geacht worden, om tot zijn eigen nadeel eene voor-

gewende onzijdigheid te ontzien, van Mogendheden, die zijne vijanden openlijk ondersteunden.’ En hij besluit met te zeggen: ‘dat hij, uit liefde voor de Staten, met smart zou zien, dat zij bleven voortgaan met hunne geldmiddelen, hunne troepen, hunne bezittingen, en misschien den vorm hunner regering op te offeren aan vreemde belangen en onredelijke driften.’ Zoo dat, ANTJE! wij hebben zekerlijk oorlog, want al die mooi klinkende woorden van DE LA VILLE, die in de declaratie van den Koning van *Frankrijk* staan, acht ik niet met al.’

‘Wat zal ons nog overkomen, mijn lieve BLOMMESTEYN? o Ik heb nooit oorlog beleefd,’ zeide ANNA. ‘Met kennis,’ zeide BLOMMESTEYN, ‘ik ook niet; maar ik hoop, dat alles zich nog beter schikken zal als het zich laat aanzien. Men moet zich ook terstond niet zoo benaauwd maken. ‘t Is met de plantagie ook beter afgelopen, als het eerst leek. Evenwel, ik wil wel bekennen, dat ik ‘er ook van vetsteld sta.’ ‘Nu,’ zeide HENDRIK ‘Er loopen nog allerhande geruchten.... men zegt reeds, dat de Franschen in *Staats-Vlaanaeren* gevallen zijn, en daar al verscheiden plaatsen hebben weggenomen, bijna zonder slag of stoot. Ik vond zelf een hoopje menschen bij malkander staan praten, die mompelden: ‘Ja, dat komt ‘er van; als men den Prins van *Oranje* aan het hoofd van de troepen geplaatst had, dan zouden de Franschen de voeten niet over de grenzen gezet hebben.’ Ik heb zelfs een’ Heer

hooren zeggen, 'dat in *Zeeland* de Prins uitgeroepen zou zijn, als Stadhouder.' 'Wat zegt gij daar, HENDRIK!' zeide nu BLOMMESTEYN oprijzeude, 'dat zou ik voor een' zegen rekenen. Kom, kom, ik moet ook eens zien, wat 'er buiten 's huis te doen is. Ik ga mij oogenblikkelijk kleeden: en gij zult wel zorgen, dat alles op het kantoor in orde komt. Ik ben, vooral naar het laatste, nieuwsgierig. Ik heb het altijd wel gezeid, ANTJE! dat het zonder den Prins nooit goed zou worden. Ik ben ondertusschen wel te vreden, dat ik nog Kapitein van het *Oranje-Vaandel* gebleven ben.'

'Wees toch voorzigtig, BLOMMESTEYN!' zeide ANTJE, terwijl hij met groote drift zijne overkleederen aanschoot: 'Laat u toch geen woord ontvallen, dat u in dezen zorgelijken tijd in engte zou kunnen brengen.'

'Laat dat dat maar aan mij bevolen,' antwoordde BLOMMESTEYN, terwijl hij zijne paruik voor den spiegel in orde zette. Ik zal wel zorgen, dat ik mijne handen niet brand. Ik ben oud en wijs genoeg.' Nadat BLOMMESTEYN zijne huisvrouw goeden dag gekust had, vertrok hij, haar half in tranen en in geen' kleinen angst latende, en begaf zich regtstreeks naar de Kalverstraat in zijn gewoon Koffijhuis, waar het, schoon nog vroegtijdig, reeds van menschen kriede; daar 'er zoo even brieven uit *Zeeland* gekomen waren, welke het loopende gerucht van de verheffing

van WILLEM KAREL HENDRIK FRISO tot Stad houder bevestigden. Een Heer, die een brief uit *Veere* ontvangen had van den 25sten April, werd zoodanig door allen, die zich in het Koffijhuis bevonden, gedrongen, dat het hem onmogelijk was, om denzelven behoorlijk aan iemand voor re lezen: waarom hij eindelijk besloot, om dien BLOMMESTEYN, welke bekend was eene zeer goede luide stem te hebben, te verzoeken dien op een' stoel staande aan de menigte voor te lezen, dewijl 'er geene familie-zaken in stonden, maar alleen wat 'er in *Zeeland* en bijzonder te *Veere* plaats had. En nu las BLOMMESTEYN, die niet weinig met deze taak gediend was, den volgende brief:

Veere den 26 April 1747.

Waarde Broeder!

'Schoon ik u met den laatsten post nog geschreven heb, kan ik niet nalaten, al staat 'er mijn hoofd niet zeer naar, weder eenige regels te schrijven. De benaauwdheid waarin wij ons, toen mijne laatste afging, bevonden, is ons geheel van het hart gestreken, en in vrolijkheid veranderd. Dit zal u niet verwonderen, wanneer gij verneemt, dat hier de Prins tot Stadhouder is uitgeroepen, en znlks dezen dag door geheel *Walcheren*, in navolging van onze kleine stad, gedaan is. Ik weet

echter alleen, naauwkeurig, hoe het zich hier heeft togedragen, en zal u daarom alleen van ons *ter Veere* schrijven. Gister avond betrok dan een gedeelte der Burgerij van *Veere* onder het Oranje-Vaandel [hier hoestte BLOMMESTEYN] de wacht. Niet lang daarna ving men aan te spreken van den gevaarlijken toestand, waarin zich het geheele Vaderland en bijzonder de provincie *Zeeland* dit oogenblik bevindt. Voorts begonnen de gesprekken te loopen over het heil, dat de Vorsten uit het huis van *Oranje*, bovenal in gevaarlijke oogenblikken, voor Volk en Vaderland bewerkt hadden. Men ging weldra verder, en men sloeg voor, of het niet geraden zijn zou, om den tegenwoordigen Prins tot Stadhouder van onze Provincie aan te stellen. Eenige burgers verlieten daarop de wacht en verspreidden dit gevoel en bij hunne vrienden en bekenden, die met hun instemden. Niet lang leed het, schoon het ondertusschen reeds nacht geworden was, of alle de inwoners raakten op de been, en men begaf zich naar het huis van den Burgemeester VERELST hem van de toedragt der zaken kennis te geven. Deze ontving de sprekers zeer minzaam, die hem deden verstaan, dat niet een geest van oproer, maar de liefde voor het vaderland hen aandreef, met nadrukkelijk verzoek, om zijne Doorluchtige Hoogheid het Stadhouderschap op te dragen

van wege deze stad. Natuurlijk antwoordde hierop de Burgemeester VERELST, dat dit niet van hem, maar van de geheele Regering afhing, doch hij beloofde, dat hij alles zou aanwenden, om den Raad der stad in allerijl te doen bijeenkomen, en dit geschiedde met zoodanig eenen spoed, dat de Resolutie, deswegens genomen, waarbij de Raad der stad *Veere* den Prins van Oranje tot Stadhouder en Kapitein generaal verklaart, alhier des morgens ten 5 ure aan het volk werd bekend gemaakt, en hij als zoodanig van de trappen van ons Raadhuis uitgeroepen. Ik sluit u hierin de gedrukte kopij van die Resolutie^(*) waaruit gij alles nader zult vernemen, en kunnen

(*) Zie hier dat Extract uit de Notulen der stad *Veere*, hetwelk ik geoordeeld heb als een authentiek stuk van belang, bij wijze van aanteekening, te geven, daar het ten bewijze strekt hoe veel invloed, ten dezen tijde eene enkele kleine stad op de groote aangelegenheden van den Staat had. Het was van den volgenden inhoud:

EXTRACT uit de Notulen der Stad *Veere*, op den 26 April 1747, 's morgens ten Vijf uren.

De Vergadering extraordinaris en ten complete getalle, op de convocatie van den Heere Burgemeester *Huyssen*, by den anderen zynde gekomen, heeft gemelde Heer Burgemeester *Huyssen*, aan Haar Edele Achtb. voorgedragen en bekend gemaakt, dat iterative reizen gedurende deze nacht aan zyn Ed. Huis waren gekomen verscheide Officiers en ook eenige adelborsten van de Burger-Compagnie van 't Oranje Vaandel, deezen nacht de wacht hebbende, zyn Ed. kennis gevende, dat de beweeging onder de Gemeente dezer Stad zeer groot was, en niet alleen haare Compagnie, maar genoegzaam alle Ingezetenen, verwachten verlangden en verzochten, dat den Heere Prince van Oranje aan 't Hoofd van deeze provincie mogte werden gesteld. Dat zyn Ed. daar op dienstig had geoordeeld, de Heeren Regeerende en Oud-Burgemeesteren, deeze nacht, om drie uren, ten zynen Huize te doen verzoeken, om met den anderen te overleggen, wat in deeze tyds omstandigheid best, en oorbaarste, te doen stond. Dat die Heeren by den anderen vergaderd zynde, de beweging der Gemeente van tyd tot tyd was aangegroeid, en door zommige welmeenende Burgers was verzocht, dat de Heer Burgemeester *Verelst*, en eenige andere Heeren by haar op de Markt geliefden te komen, om die beweeging, zo veel mogelyk, te doen cesseeren. Dat daar op de Heeren Burgemeesteren, Grave van *Flodorf* en *Verelst*, zich op de Markt en tot de aldaar gerangeerd staande Compagnie van 't Oranje Vaandel, en andere, die zich daar by hadden gevoegd, hadden begeven, die luiden tot een bedaarde handeling en raisonnement hadden gebragt, en van haar verstaan, dat de gansche ontstaane beweeging, en haare wenschen en verlangen alleen tendeerden, om haar Ed. Achtb. te verzoeken en te bewegen, zo spoedig doenlyk eene Resolutie te neemen, waar by, van wegens deeze Stad, den Heere PRINS VAN ORANJE, tot Stadhouder, Admiraal en Kapitein-Generaal dezer Provincie, mogt worden verkooren, en daar toe en tot bevordering van dien alle bedenkelyke instantiën en efforten, zo ter Vergadering der Heeren Staten dezer Provincie, als daar het verder van vrucht kan weezen, te adhibeeren en aan wenden: protesteerende dat zij in zodanig een geval bereid waren alles te doen en exactelyk na te komen, alle het geen haar Ed. Achtb. aan haar zoude gelieven te beveelen, en haar goed, bloed en leven, onder zo een Hoofd, als hoogstgemelde *Prins van Oranje*, ten dienste en ter bescherminge van 't lieve Vaderland te zullen opzetten. Dat zy Heeren Burgemeesteren Grave van *Flodorf* en *Verelst* voornoemd, hadden aangenomen aan de Heeren Burgemeesteren, en haar Ed. Achtb. verslag te zullen doen, en haer verzoek favorabel voor te dragen, haar verder vermadende zich gerust en stille te houden, yder zich naar zyn huis te begeven en Haar Ed. Achtb. Resolutie af te wachten: Om alle welke en zo zeer pressante redenen hy Heer Burgemeester *Huyssen*, zich niet had kunnen dispenseeren, haar Ed. Achtb. op eene solemnele wijze, te doen convoceeren, om met den anderen, over en omtrent dit important point te dellbereeren, en zoodanige Resolutie te neemen, als ten meeste dienste van den Lande, en byzonder van deeze Stad, bevinden zullen te behooren. Op al 't welke ryperyk en met alle bedenkelyke attentie, en naar de merite van zo een important Point, zijnde gedelibereerd, hebben Haar Ed. Achtb. eenpariglyk, en als uit eenen mond, gedeclareerd, met haar welmeenende en tot den Heere Prince van Oranje genege Gemeente, van een en dezelve Voornemens en Intentien te weezen; dat de tydsomstandigheden, en de dangereuse gevaren, waar in de Republiek, en byzonder deeze Provincie was gebragt, niet verder permitteerden, om zich door contrarie, of anders geintentioneerde Leden en Provincien, van eene zo Salutare en voor deezen Staat, hoognodige Resolutie en Verkiezing te laten afhouden, en dienvolgende eenpariglyk geresolveerd, om, van wegen deeze Stad; den Dooluchtigsten Hooggeboren Vorst, den Heere WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, Prins van Oranje en Nassau, enz. tot Stadhouder, Admiraal en Kapitein-Generaal dezer Provincie te verkiezen, met zodanige macht, autoriteit, praerogativen en voordeelen, als met en onder

opmaken, dat mijn bericht volkomen met de waarheid overeenstemt. In vliegende haast en met een hart vol vreugd blijve ik

Uw Broeder.

de Leden van Staat, ten genoegen van Hoogstgemelden Heere Prince, en ten welwezen van den Staat, en byzonder van deeze Provincie, best en oorbaarst zal worden geoordeeld; met speciale last aan de Heeren, Haar Ed. Achtb. Gedeputeerden ter Staatsvergadering, om nog op heden, ter Hoogstgemelde Vergadering, van deeze Haar Ed. Achtb. Resolutie kennis te geven, dezelve in de notulen van Staat te doen infereeren, en daar by alle minnelyke instantien, interpellatien en devoiren, by de andere Leden van Staat, aan te wenden, om dezelve tot het neemen van dusdanige Resolutie te beweegen; ten einde Hoogstgemelde Prince van *Oranje*, met gemeene bewilliging en concurrentie van alle de Leden van Staat tot hoogstgemelde functien van *Stadhouder* en *Kapitein Generaal* mag worden verkooren; en van dien Vorst, door een daar toe te benoemene Deputatie kennis te geven, en verzocht zich ten spoedigsten naar deeze Provincie te willen begeven, om, onder Godes Zegen, beneffens de Heeren Staten, zodanig overleg en mesures te neemen, als tot stilling der zo hooggaande beweging, en ten dienste en behoud van 't lieve Vaderland, nuttigst en meest oorbaar zal worden geoordeeld.

En is verder goedgevonden, om aan de Burger - Kapiteinen, nog staande de Vergadering ontboden, en binnen gestaan, als als mede aan de Gemeente, ten grooten getalle voor 't Stadhuis vergaderd, van deeze Haar Ed. Achtb. Resolutie kennis te geven; 't welk door Hun Ed. Achtb. *en Corps*; en door den Heere Burgemeester *Verelst*, zynde verricht, eene onuitspreekelyke vreugde en gejuich onder de Gemeente heeft gegeven, die met duizend dankzeggingen met de traanen in de oogen daar aan hebben geantwoord.

Nu drong men BLOMMESTEYN om ook het Extract uit de Notulen voor te lezen, welke daar niet ongaarne aan voldeed, waardoor de gehee-

le vergadering terstond in zoodanige verbazing gebragt werd, dat eer na de voorlezing een' doodelijke stilte volgde, daar niemand nog

voor zijne gevoelens over die zaak volkomen durfde uitkomen. Alleen zeide BLOMMESTEYN, toen hij van den stoel was afgeklommen, tegen

zijn' vriend DIXON, welke ook onder de menigte stond. 'Hebt gij wel opgemerkt, dat het juist het Oranje Vaandel te *Veere* geweest is, dat den toon gegeven heeft? Ik hoop...' DIXON gaf hem een' wenk, en BLOMMESTEYN begreep, dat dezelve hem stilzwijgendheid aanraadde, daar het door dezen nog ontijdig geacht werd, om in het openbaar over zoo teeder een onderwerp te spreken. Het hart van BLOMMESTEYN was echter zoo vol van deze gebeurtenis, en hij wilde daarover zoo gaarne hetzelfde eenige lucht geven, dat hij DIXON verzocht, dat hij hem naar zijne woning verzellen zou, om daar over de groote aangelegenheden van Vorst en Vaderland, en van de stad *Amsterdam* met elkander als vertrouwde vrienden te spreken, waarin dan ook DIXON zeer gereedelijk bewilligde.

Nadat BLOMMESTEYN zijne huisvrouw met niet

weinig verrukking de omwenteling in *Zeeland* bekend gemaakt had, zette hij zich bij zijnen vriend DIXON neder - en herhaalde nu luide zijne vreugde over de uitzigten op het herstel van het huis van *Oranje*, en van den Prins, in zijne waardigheden als Stadhouder Kapitein en Admiraal-Generaal, voorheen door WILLEM DEN III. bekleed. DIXON, nadat hij BLOMMESTEYN aan zijne vreugdebetuigingen had laten botvieren, welke echter meest in algemeene uitroepingen bestonden, vatte het woord op, en zeide met groote gematigdheid: 'Ik deel zeer in uwe blijdschap, mijn vriend! dewijl ik, wien eene zucht tot burgerlijke vrijheid, als uit Britsche ouders geboren, is ingeschapen, de aangename hoop koester, dat de Nederlanders door deze Staatsverandering, welke wij waarschijnlijk binnen weinige dagen beleven zullen, weder vrijer genot van burgerlijke vrijheid, onder het Stadhouderlijk bestuur, zullen hebben. 't Is toch maar niet te ontkennen, dat, in Stadhouderlooze tijden, de aanzienlijkste familiën des Lands, natuurlijk de klem der regering in handen krijgende en vasthoudende, weldra eene te onbepaalde magt uitoefenen over hunne medeburgers, en het schijnt, dat die alleen kan opgewogen worden door het Stadhouderlijk gezag. 't Is onder den Stadhouder immers, dat de Stedelijke Regeringen over 't algemeen min der gereed zijn, om zonder voorafgaande regtspleging, aan burgers, op eene willekeurige wijze,

hunne stad te ontzeggen, en dat ook over het algemeen de magt van de Staten over de Steden beter bevestigd wordt.'

BLOMMESTEYN. Ja, ik begrijp u, mijn vriend! Ik heb altijd met grooten tegenzin gehoord, hoe het in een vrij land, de regeringen der Steden, als zij een' bijzonderen haat tegen een' der ingezetenen kregen, hem zoo maar, hol over bol, de stad konden uitjagen, en, zoo doende een misbruik maakten van hare magt, zich een geweld aanmatigende, dat men aan een DUC D'ALF kwalijk genomen zou hebben. Zoo weet ik, dat men een' braaf burger, nog niet lang geleden, eene naburige stad heeft doen ruimen, omdat hij een lid der regering, naar derzelver oordeel, niet vriendelijk genoeg op straat bejegend had... In iedere stad ook, telt men bijna verscheiden aanzienlijken, die men niet alleen ontzien moet, maar zelfs allen, die tot hunne kliek behooren, of men loopt gevaar, om met zijne familie ongelukkig te worden.

DIXON. Dat is het niet al; wanneer de Stadhouder zijne magt op eene behoorlijke wijze gelden doet, is hij het middelpunt, waarin zich alles vereenigt, en waaruit eene eenstemmigheid onder de Leden van Staat geboren wordt, zoo uit elk bijzonder Gewest, als de Provinciën zamengenomen, die aan de werkzaamheden naar buiten, vooral in tijden van oorlog, eenen spoed en veerkracht bijzet, zonder welke geene groote

zaken kunnen worden uitgevoerd. Ik voed ook de regtmatigste hoop, dat door de verheffing van den tegenwoordigen Prins van *Oranje* eene zucht ter verdediging van het Vaderland herleven zal, die, daar nu de Franschen den voet over ongegrenzen gezet hebben, noodig zijn zal, om niet weder het tooneel van oorlog, zoo als in het jaar 1672, zelfs tot bijna in het hart van *Holland* te zien overgebracht. Immers heerscht thans, met of zonder grond, hetzelfde wantrouwen op vele hoofden der Regering, en waarlijk 's Lands krijgswezen is in een zoodanig verval, vooral de Grenssteden, die den voormuur en de Veiligheid des geheelen Lands moesten uitmaken, dat 'er bijna wonderen zullen moeten verrigt worden, om het Vaderland voor zijnen ondergang te behoeden....

Terwijl DIXON nog sprak, kwam HENDRIK BLOMMESTEYN van het kantoor, en verhaalde, hoe op het oogenblik iemand verhaald had, dat reeds geheel *Zeeland* was omgewenteld, en dat het 'er in *Middelburg* en *Zierikzee* geheel niet gemakkelijk was toegegaan, daar het in woede gezet gemeen zijne dwaze drift in het plunderen had botgevierd; doch dat men hoopte, dat eene spoedige overkomst van Zijne Hoogheid deze wanorden, die bij alle welmeenenden de vreugde beneveld, zou stuiten. 'Hemel! Hemel!' riep de huisvrouw van BLOMMESTEYN, 'welke tijden beleven wij! oorlog van buiten

en oproer van binnen! Ik ben doodelijk benaauwd, dat het ook naar deze stad zal overslaan.... Och, mijn BLOMMESTEYN! wat is het nu gelukkig, dat gij geen Lid van de Regering zijt, waarnaar gij wel eens verlangt hebt. Och, ik wenschte zoo gaarne, dat gij thans ook geen Kapitein waart.... Zoudt gij geene kans zien, om nu daar nog af te raken?’

‘Schaamt gij u niet, ANTJE!’ zeide nu BLOMMESTEYN, ‘nu is het juist de tijd, dat ik zal kunnen toonen, dat ik een braaf Kapitein ben van het Oranje-Vaandel, en ik voorzie, dat ik nu misschien wel tot Kolonel bevorderd zal worden; Veelligt, als hier eene verandering in de Regering mogt voorvallen, dan zal Zijne Doorluchtige Hoogheid ook op mij zijn oog laten vallen. En wees zoo benaauwd niet voor oproer, ik verzeker u, als wij de Amsterdamsche Schutterij in de wapenen brengen, dan zullen de oproermakers gaan loopen als hazen .., en als Zijne Hoogheid, als Kapitein - Generaal, aan het hoofd van de troepen van den Staat gesteld wordt, dan hebben wij in *Holland* of in *Amsterdam* geen' nood; ja ik heb mijn' vader zaliger wel hooren zeggen: ‘dat zoolang de vijand *Amsterdam* niet heeft, *Holland* nog niet verloren is.’

Nu vroeg Juffrouw BLOMMESTEYN aan den Heer DIXON, ‘Wat 'er hem van dacht?’ daar zij, schoon overtuigd van haars mans welmee-

nendheid, echter meer vertrouwen stelde op het doorzigt van den Heer DIXON. Deze antwoordde op een' zeer ernstigen toon: 'Ik zie met groot genoegen, Mejuffrouw! dat uw man 'er ver af is, van den moed op te geven, en allezins genegen, om, als een der hoofden van de Stads-Schutterij, indien 'er ongeregelde bewegin en mogten ontstaan, die te keeren. Voor het overige wil ik niet ontkennen, of het oogenblik, dat wij nu beleven, is meer of min bagchelijk, maar in zulke tijden past het, dat men aan geen angst of moedeloosheid zich botviert, daar vrees en angst tot niets dienen, dan om ons door mogelijke onheilen, die misschien nooit zullen komen, noodeloos te kwellen, of de rampen, die ons eenmaal zullen treffen, door onze verbeelding te verzwaren en te vervroegen. Nu komt het juist te pas, als de middelen ter verdediging worden aangewend, dat de Hollanders toonen, dat zij niet ontaard zijn van de deugden hunner voorouders: en vooral, dat zij even als die vertrouwen op de goede Voorzienigheid, welke zoo dikwerf door wonderbare middelen Volk en Vaderland gered heeft, op hetzelfde tijdstip, als beide tot den rand van hunnen ondergang genaderd waren.'

Deze taal bemoedigde de neêrslagtige huisvrouw van BLOMMESTEYN niet weinig; en zij betuigde BLOMMESTEYN, nadat DIXON vertrokken was, dat zij alles zou aanwenden, om

het zooveel mogelijk met den moed re houden, hem alleen biddende, dat hij zich zoo weinig mogelijk op den voorgrond plaatsen zou, en vooral geene moeite zou doen om door zijne Hoogheid met een' regeringspost begunstigd te worden, daar zij van haren vader honderd malen had hooren zeggen: Een vergeten burger, een gerust leven.

Negende hoofdstuk.

De groote Staatsomwenteling ging ondertusschen met ongeloofelijke snelheid voort, en de Prins te *Leeuwarden* onderrigt van het gebeurde in *Zeeland*, betuigde zoo aan de Staten dier Provincie door eenen brief, als aan de Staats-Commissie, wegens die Provincie aan hem gezonden, dat hij, hoe hagchelijk ook de tijdsomstandigheden waren, de hem opgedragen waardigheden aannam, en zijne reis naar dat Gewest, met allen spoed, vervorderen zou.

Middelertwyl had onze BLOMMESTEYN het genoegen, dat hij ook in zijne geboortestad aan zijnen wensch voldaan zag, daar de Regering dier stad, op den tweeden Mei, het voetspoor niet alleen van *Zeeland*, maar dat van *Dordrecht*, *Leyden*, *Haarlem*, en andere steden volgde. Reeds vroeg had zich BLOMMESTEYN onder de zamengeschoolde menigte op den Dam voor het Stadhuis bevonden, die van tijd tot tijd toenam, en onder welke sommigen met

Oranjekokarden en linten voorzien waren. Zoodra BLOMMESTEYN het geraden achtte, voorzag hij zich mede van dat teeken der omwenteling. De Regering, in den smaak des volks, wat te lang toevende, begon de vergaderde schare daarover, door morren, haar misnoegen te kennen te geven, tot dat eindelijk de vensters der puije van het Stadhuis, tusschen els en twaalf ure, geopend werden, en Heeren Burgemeesteren, vergezeld van eenen bode, aan dezelve verschenen. De laatste stak nu, met ongedekten hoofde, een Oranjevaandel uit, en bleef het vasthouden, terwijl de Secretaris VAN DE POLL eene bekendmaking, uit naam van Burgemeesteren en Regeerders van *Amsterdam*, het besluit van de Vroedschap eenparig genomen, voorlas, om de afgevaardigden van *Amsterdam*, ter dagvaart te magtigen en te gelasten, om ter Vergadering der Staten van *Holland* en *Westvriesland* met de Edelen en Steden in te stemmen, tot het verkiezen en aanstellen van zijne Hoogheid, den Prins van *Oranje*, tot Stadhouder, Kapitein en Admiraal - Generaal van de Provincie van *Holland* en *Westvriesland*.

Reeds op het gezigt van het uitsteken des vaandels, was al het gemor gestild, ja een luide vreugde-kreet van *Vivat Oranje!* veroorzaakte, dat 'er van het lezen der bekendmaking weinig verstaan kon worden. En op hetzelfde oogen-

blik, glinsterde de geheele wemelende menigte, als of zij door eene tooverroede was aangeraakt, door den glans van Oranjelinten, die bij de meesten aan de hoeden gehecht, onder het wuiven en zwaaijen derzelve, een sedert vele jaren en door weinige van het toen levende geslacht gezien schouwspel, opleverden.

BLOMMESTEYN vernam ondertusschen, dat, den volgenden dag, in 's *Hage* de openlijke af kondiging van 's Prinsen verheffing, van wege de Staten van *Holland* en *Westvriesland*, geschieden zou. Hij onderstelde, dat zeker de blijdschap in den zetel des bewinds en der hof plaats, tot nog grootere hoogte stijgen zou, dan te *Amsterdam*, en besloot dus oogenblikkelijk, om, vergezeld van zijnen zoon VALKENBURG, met een rijtuig derwaarts te snellen, ten einde nog voor den avond in den *Haag* te zijn. Zoo gezegd zoo gedaan. Zij kwamen juist op hetzelfde oogenblik in den *Haag*, als zich daar het gerucht verspreidde, dat de afgevaardigden der meeste Steden, met jagten den *Haag* naderden.

BLOMMESTEYN begaf zich met VALKENBURG naar het *Zieke*, waar reeds twee jagten van de Stad *Haarlem*, elk een Oranjevaandel voerende, aan den wal schoten. Aan het hoofd dier Stads Afgevaardigden, alle van Oranjekokarden voorzien, stapte eerst een tachtigjarig grijsaard aan wal, de Burgemeester VAN DE KA-

MER, waarop de toegeschoten menigte in een luid gejuich uitbarstte, dat echter voor eene poos gestaakt werd, toen hij, een teeken gegeven hebbende, dat hij iets tot het volk te zeggen had, in deze eenvoudige maar aandoenlijke woorden, hetzelfde aansprak: 'Vrienden! ik ben een man van een en tachtig jaren: ik heb nog eens beleefd, dat 'er een Stadhouder van *Holland* werd aangesteld, gelijk zulks eerstdaags weder staat te geschieden. In hope en verwachting, dat God zulks tot heil van 't Vaderland zal laten gedijen, heb ik niet kunnen nalaten, schoon ik in vele jaren niet in den *Haag* geweest ben, mij hier te laten vinden, als de oudste Regent der stad *Haarlem*, tot het bijwonen van deze plegtigheid; alleenlijk biddende, dat zich de gemeente stil en zedig gelieve te gedragen.' Diep was elk door deze taal getroffen, en terwijl de menigte de Afgevaardigden naar hun logement geleidde, volgde ook BLOMMESTEYN met VALKENBURG, en verklaarde hem: 'Al zag en hoorde ik niets meer, dan ik nu gezien en gehoord heb van Burgemeester VAN DE KAMER, dan was mij zulks alleen dubbeld de reis naar 's *Hage* waardig.'

Maar het was 'er zeer verre af, dat zich hiertoe de omstandigheden, deze gebeurtenis verzellende, bepaalden, daar zij, in de Doelen hunnen intrek genomen hebbende, bij de eerste schemering van den dageraad, reeds de trom

hoorden roeren, en de Haagsche schutterij van het oranje blaauwe en witte Vaandel benevens de geheele bezetting, zoo te voet als te paard, in de wapenen verscheen. De slagboomen aan de ingangen van het Binnenhof werden door wachten, zoo uit de burgerij als uit het krijgsvolk bezet. - BLOMMESTEYN kon het toen niet langer in het bed houden. Na VALKENBURG gewekt te hebben, en een kort ontbijt, gingen zij uit, om van alles ooggetuigen te zijn. Zij konden niet nalaten in het voorbijgaan de door de Haagsche schutterij, als naar ouder gewoonte, geplaatste Meiboomen te beschouwen; maar bijzonder bewonderden zij er een, die door dezelve geplant was, eer dat 'er nog dadelijk spraak ging van de herstelling des Stadhouders, ter eere van zijn Hoogheid, en ten zinnebeeld voerende de afbeelding van WILLEM den EERSTEN den Grondlegger der Nederlandsche Vrijheid, waarvan de latijnsche spreuk (*Hujus de sanguine sanguis*) voor BLOMMESTEYN door zijnen behuwdzoon VALKENBURG vertaald werd, als *Bloed van dezen Bloede*. BLOMMESTEYN merkte dit aan als eene soort van gunstige voorspelling van hetgeen op dezen dag stond te gebeuren.

Zij zagen nu het overige der schutterij op het Buitenhof in twee liniën geschaard onder de wapenen, en hoe uit de logementen der stemhebbende steden en van alle torens der stad Oranje vlaggen uitstaken, terwijl de Edelen en Afgevaardigden

der steden tusschen acht en negen ure naar hunne Vergaderzaal traden. De trompetters van staat hoorden zij uit een der vensters van het Binnenhof, op het Buitenhof uitzigt hebbende, het bekende lied van *Wilhelmus van Nassouwen* blazen, dat door de trompetters, die op het Buitenhof in de wapenen stonden bij herhaling beantwoord werd. Niet lang leed het, of uit eene der kamers van het stadhouderlijk kwartier werd een Oranje-Vaanndel uitgestoken, waarop het wapen van *Holland* dat van WILLEM den III en van's *Gravenhage* zich vertoonde. Dit uitsteken was de voorbode der komst van het geheele ligchaam, van hun Edel Grootmogenden, bestaande uit de Ridderschap en Edelen en de afgevaardigden der stemhebbende Steden van *Holland*. - Boven hen verschenen de algemeene Staten en Raad van Staten en andere hooge Collegiën. En nu verhief KAREL LODEWYK Baron van *Wassenaar*, Heer van *Doeveren*, eerste lid der Edelen en Ridderschap van *Holland* en *Westvriesland*, toen Bailjuw van den *Haag*, zijne stem, de vergaderde menigte dus aansprekende: 'Ik heb het geluk, door de Staten dezer Provincie verkoren te zijn, om, in het openbaar uit te roepen, hoe, in gevolge van mijn ridderlijk woord [en hier sloeg hij met zijne hand op zijne borst] door mij en andere Heeren laatstleden zaterdag der gemeente bij voorraad gegeven, de Edelen en Steden dezer vergadering, met één hart en één

mond besloten hebben, den doorluchtigen Vorst WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, Prins van *Oranje* en *Nassau* te verkiezen tot Stadhouder, Kapitein en Admiraal van *Holland* en *Westvriesland*. Gelijk hun Edelgrootmogenden zien, dat dit belangrijk werk alleen door Gods hand bestuurd is, zoo hopen zij niet alleen, maar houden zich vast verzekerd; dat dezelfde God hetzelve ook door zijnen zegen zal bekroonen. Niets zal van hunne zijde worden nagelaten, maar zij zullen zelfs goed en bloed tot het uiterste opzetten, om de dierbare panden van godsdienst en vrijheid, door de voorvaderen zoo duur gekocht, te bewaren en ongeschonden aan de Nakomelingschap over te brengen, in de verwachting, dat de goede Ingezetenen hen daarin zullen krachtdadig ondersteunen. Verders gedraag ik mij aan de Acte van aanstelling, die op het oogenblik door den Secretaris van hun Edel Groot Mogenden den volke zal worden voorgelezen.' - Nu trad WILLEM BUYS in die hoedanigheid voor en las: 'De Staten van *Holland* en *Westvriesland*, allen den geenen, die deze zullen zien of te hooren lezen, salut: Doen te weeten, dat wij, uit consideratie van de kommerlyke constitutie van tijden en zaken, en om, onder Gods zegen, den Staat deezer Landen des te beter te redden uit den zorgelyken en gevaarlyken toestand, waar in ze zich bevind, op

huiden in onze Vergadering, met eenpaarige bewilliging van alle de Leden, dezelve composeerende, hebben geëligeerd en aangesteld, zyne Hoogheid den Heere WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, Prins van *Oranje en Nassau*, enz. enz. tot *Stadhouder, Kapitein-Generaal en Admiraal* over de Militie van deeze Provintie te Water en te Lande: Lastende onzen eersten Secretaris, om hetzelve van ons Hof alhier in den *Hage*, als mede aan de Magistraat van '*s Gravenhage*, om hetzelve van de Puye van het Stadhuis aan den Volke te verkondigen.' Onbeschrijfelijk was het gejuich der menigte, toen deze afkondiging geeindigd was, terwijl zich de trompetten weder lieten hooren, en een kamerbewaarder driewerf met een Oranje Vaandel uit het venster zwaaide, waaruit de afkondiging geschied was, en vervolgens het daaraan vast maakte.

BLOMMESTEYN bragt met VALKENBURG reeds dezen dag zeer genoegelijk door met de beschouwing van de hooggaande vreugde der Haagsche Burgerij over deze gebeurtenis, en der aanstalten die 'er gemaakt werden, om tegen den avond den geheelen *Haag* te verlichten; ja dit overtrof nog hunne hooggespanne verbeelding. Eer zij zich hiermede nog verlustigden, hadden zij bij den Leeraar SANDIFORT, wiens predikbeurt juist dien avond inviel, den eerdienst ge-

deeltelijk bijgewoond, die tot zijnen tekst gekozen had, het gezegde van den koninklijken dichter DAVID: *Het is van den Heere geschied en is wonderlijk in onze oogen*. Op weg uit de kerk ontmoetten zij den Grietman WILLEM VAN HAREN, die, BLOMMESTEYN herkende hem aansprak, en uitnoodigde, om dien avond, wanneer hij bij gelegenheid dezer gelukkige gebeurtenis eenen maaltijd dacht te geven, bij hem door te brengen. Na eenige weinige verschooning te hebben ingebracht namen BLOMMESTEYN en deszelfs zoon VALKENBURG dit aan, en, nadat zij de uitstekende Illuminatiën der Hofplaats gezien en bewonderd hadden, naderden zij het huis van dezen Grietman, dat alleruitstekendst niet alleen verlicht was, doch ook meteen chasinet versierd, waarop zich de ontwakende en vergramde Hollandsche Leeuw vertoonde met dit zinrijk opschrift:

De fiere Leeuw ontwaakt en brult,
De Franschman is met schrik vervuld,
En zal nu bevend rugwaarts zijlen
Nu FRISO pronkt met zeven pijlen.

Binnen getreden werden zij op de gulste wijze door den Grietman verwelkomd, het onthaal was uitstekend en ruim, en het gezelschap bestond uit zoovele Aanzienlijken des lands, dat BLOMMESTEYN zich onthield van veel te spreken, maar zich toch verheugde, dat het hem eens te beurt viel een deelgenoot van een zoo luis-

terriek gezelschap te zijn. En hoe werd zijn hart en dat van VALKENBURG door de gevoelens en de schoonheid van het dichtstuk geroerd, dat de Grietman, bij den dronk ter eere van de verheffing van zijne Hoogheid voorlas, zijnde van dezen inhoud:

Hij, die op recht en reden bouwt,
 En zich standvastig bij een edel doelwit houdt,
 Word noch door drift des volks tot snoode daën bewogen;
 Noch door den dood bedreigende oogen
 Der Dwingelanden, noch geweld
 Des oostenwinds verwrikt, of in zijn ziel ontstelt;
 Noch door den bliksem van Jupyns geduchte handen.
 Geen angst beklemt zijne ingewanden;
 Zijn onberoerde geest staat pal.
 Barst de Aarde, of stort zij van hare assen af, zij zal,
 Zij zal hem met haar puin, doch onvervaart, bedekken,
 Geen vrees in zijn gemoed verwekken.
 Langs dezen weg, op zulk een spoor,
 Ging ons het heldenzaad der Batavieren voor,
 En kreeg een eeuwige eer, daar 't, uit den vrijen lande,
 Bloedzuigers, rechtverkrachters bande;
 Schoon daarvan duizendmaal gedoemd,
 En met d'onwaarden naam van Muilteling genoemd.
 Waar onder WILLEM, die de azuure hemelzalen
 Omringd van Goddelijke stralen
 Bewoont, het Engendom beschouwt,
 Het heilig manna smaakt, op straten treed van goud:
 Schoon hij den helschen nijd het kostelijke leven,
 De ziel aan Nederland moest geven.
 Langs dezen weg klomt ge op den thron,
 o Groote WILLIAM en krijgt het heldenloon,
 Van den verlost *Brit* u dankbaar opgedraagen.
 Dus wierdt ge in 't midden van de slaagen,

Daar Gods rechtvaardigheid ons Land
 Meê straffe, toen de nood hen drong aan allen kant.
 Toen reeds de vyant had den voormuur ingenoomen,
 En niets hem scheen te kunnen toomen
 Toen niemand twijfelde, of hij zag
 Het doodlijk oogenblik den allerjongsten dag,
 Daar Hollandsch vrijheid op veroordeelt was te sneeven,
 De *Prins*, tot ons behoud verheeven,
 De *Prins*, van helden afgedaald,
 Wien 't bloet, daar 't heil des staats in leeft, door d' adren straalt,
 Dat Neêrland nimmer waagde een' korten tijd te ontbeeren,
 Of 't moest zijn rug den vijand keeren.
 De braave FRISO, lang gehaat,
 Veracht, gedrukt, vertrapt, geschonden en gesmaad;
 Ja tegen 's Hemels stem, zoo klaar tot ons gesproken,
 Voor altoos van 's Lands Stoel verstooken,
 Wordt in een oogenblik herstelt;
 Zijn deugd zijn groote moed, vervloekt het laf geweld,
 Men ziet, en roept: lang leev' tot heil der Staaten,
 En spijt der snooden, die hem haaten,
Oranjes Prins! Die stem dringt door
 De grootsche ziel, ontglimt door 't vorstelijk gehoor
 In Burgermin: hij met 's Volks droeven noodt bewoogen,
 Beschouw' het met meêlijdende oogen,
 Aanvaarde 't Staatsroer; rukk' te veld,
 Aan zijne rechte hand van Vrede vergezeld,
 Die bij zijn naderen der helden ingewanden,
 Van toorn nog lichterslaaje aan 't branden,
 Beroert, elk nyg' zich tot den Vreê,
 En wensch' het oorlogzwaart te kluistren in de scheê;
 De roest moog 't blanke staal (zij 't leuswoort) eeuwig knagen,
 Wij vloeken, die 't begeert te dragen.
 Europa dank den Hemelheer,
 Buig voor de majesteit der gulle vriendschap neer,
 En smaak de vruchten van haar' Goddelijken zegen.
 o Onnaspoorelijke wegen!

Op 's Oppersten geduchten wil
 Draait al het ondermaansche, als op een vaste spil.
 Wie dorst deez' ommezwaai; deez' schielijke uitkomst hoopen,
 Daar alles scheen te zijn verlopen?
 Gering en ongeacht *Ter Veer*,
 Gij wint door uw bestaan eene onverganklijke eer.
 Gij moest, o *Nazareth* ons een Verlosser geven:
 Uw burgerij, door 't recht gesteeven,
 Een kleine hoop, geringe liên,
 Doen waerelddwingers met verbaazing op haar zien.
 Het recht, hoe lang verdrukt, moet eindelijk boven drijven:
 Standvaste deugd zal staande blijven,
 Al schokte al 's werelds stormgevaart
 Gelijk op hare borst. Het vuur, het moordend zwaart
 Vervolg haar vrij; geen kracht vermag haar uit te roeijen.
 Ze is onder druk gewoon te groeijen,
 Zij woont in 't hart des Patriots,
 Die 't recht bemint, niet vraagt naar 't aangezicht des lots,
 Het zij het zich voor hem met eere en gunst verklaare;
 Het zij hem ramp of smaad weêrvare
 Het recht alleen bekleed zijn zij,
 Hiermede wandelt hij, vervreemd van vleijerij,
 Voor 't oog der Grooten, en der mindere onderzaaten
 In 't Hof en door gemeene straten.
 Zijn medeburger haat hij niet,
 Omdat die eene zaak uit andere oogen ziet
 't Waar hem een misdaad, om verschillende gedagten,
 Tot iemands nadeel ooit te trachten:
 Doch haat men hem om de eige zaak
 't Is hem om 't even; want hij lacht met de ijdlle wraak
 Der kwaatgezinden; ja beklaagt hun dwalend oordeel,
 Dat door het gift van eigen voordeel
 Ontstelt, bezwaarlijk kan verstaan,
 Hoe 't algemeen belang moet voor 't bijzonder gaan.
 Het krenkt zijn waarde niet, schoon zedenlooze mannen
 Hem uit hun zamenkomsten bannen,

Of trouwloos weigren 's Burgersplicht.
 Al wierd hij van verraad door loogentaal beticht;
 Al wierd zijn Beeldtenis aan 't vloekhout aangeslaagen:
 Al drukte hem zijn eigen magen;
 Al leî men op zijn leven aan;
 Al moest hij in een storm van droeven twist vergaan.
 Wat nood? Met geen berouw in zijn gemoed beladen
 Nooit wroeging om gepleegde daaden,
 Vloodt zelfs de doodschrik, als hij viel,
 En aan den Hemel schonk een onbevleete ziel.

Nu kon zich BLOMMESTEYN niet langer inhouden, en verzocht vrijheid aan den Grietman, om eene conditie te mogen instellen, waartoe deze hem gaarne vrijheid vergunde, en nu dronk hij: Het welvaren van alle zulke brave en ware Patriotten, als de Dichter in zijn voorgelezen vers had voorgesteld; en dat hun aantal mogt vermeederen, tot heil van Vorst en Vaderland. Men vond dezen dronk zoo heerlijk en zoo juist van pas, dat dezelve door het geheel gezelschap beantwoord en 'er zelfs op geklonken werd. BLOMMESTEYN was natuurlijk niet weinig in zijn' schik, dat een zoo gelukkige inval door zulk een aanzienlijk gezelschap, met zoo luide goedkeuring ontvangen werd.

Hij verstond ook aan dezen disch, hoe het vertrek van zijne Hoogheid uit *Vriesland*, tegen den tienden Mei bepaald was, en dezelve dus op den elfden dier maand, *Amsterdam* met zijne tegenwoordigheid zou vereeren. Zeer wa

BLOMMESTEYN te vreden met deze tijding, en die uit zulke goede handen, omdat hij daardoor, den volgenden dag in *Amsterdam* terugkeerende, aan zijne vrienden dit nieuws kon mededeelen, en dus door hetzelfde hij in hunne oogen niet zou afslaan.

BLOMMESTEYN keerde nu, 's anderen daags, naar *Amsterdam* terug, en gloeiende van vreugde over alles, wat hij gezien, en doordrongen van genoeg over de eer, die hij genoten had, ten huize van den Heer VAN HAREN, kwam hij bij zijne echtgenoot terug. Daar, op dezen dag, juist de plegtige afkondiging van de verheffing van den Prins tot Stadhouder van de Provincie *Holland* geschiedde, dat ook de geheele stad op de been bragt, moest de avond en de nacht getuigen, door eene algemeene verlichting van de huizen der inwoners, hoe *Amsterdam* niet voor de hofplaats onderdeed, in de vreugde over deze gebeurtenis. De tijd werd, hoe kort ook, besteed aan het vervaardigen van allerhande zinnebeelden, die allen tot roem van den verkozen Stadhouder, en tot beschimping van den vijand der Staten strekten. BLOMMESTEYN riep nu de hulp van zijnen zoon VALKENBURG in, welke hem, naar zijn vermogen ook gaarne met zijn vernuft, dienstbaar was, en den schilder opgaf, om op het chasinet boven zijns schoonvaders huisdeur te plaatsen, hoe de Fransche *Phaëton* door *Jupiter*

uit den zonnewagen met den bliksem wordt geslagen, en daaronder te stellen:

De *Fransche Phaëton* begint reeds neêr te dalen,
Nu *Neerlands Jupiter* verschijnt met Blixemstralen.

En voor de chasinetten ter wederzijde van de deur, gaf hij de volgende bijschriften op:

Dus breekt door nevelen en dampen
De lang gedoke ORANJEZON.
Vorst Frizo zal nu de oorlogs rampen
Van Neêrland wreken op *Bourbon*.
De Tweedragt vlugt naar 's Afgrondskolken
Tot heil der *zeven vrije Volken*.

en

Gelijk het zacht gepluimde Kieken
Beschaduwd wordt door Moeders wieken,
Zoo rust de Maagd van *Amsterdam*
In schaduw van d' *Oranjestam*.

BLOMMESTEYN ontzag geen groot geld, om de schilders tot heerlijke afbeeldingen, bij deze twee laatste bijschriften passende, over te halen, schoon zij naauwelijks in staat waren, om door de overgroote haast, welke die vervaardiging vereischte, eerst bij het vallen van den avond met hun werk gereed te komen. Het was voor BLOMMESTEYN eene genoegzame voldoening, dat hij, van tijd tot tijd, op zijn balkon, in het duistere vertoevende, door alle de voorbijgangers zijne illuminatie als een der

fraaiste hoorde prijzen; en dat 'er telkens met zekere opgetogenheid gevraagd werd; wie woont hier, waar het zoo mooi geillumineerd is? En tot een hoog toppunt van blijdschap steeg zijn genoegen, als hij dan door den een of ander hoorde antwoorden: 'Hier woont de Heer BLOMMESTEYN, Kapitein van het Oranjevaandel.' -

Tiende hoofdstuk.

De Stadhouder nam nu met zijne Gemalin en de Vorstinne Weduwe, van de Staten van *Vriesland* en de Regering van *Leeuwarden*, een aandoenlijk afscheid, daar de Vriezen, schoon zich hartelijk verheugende over's Vorsten bevordering, te gelijk zich bedroefden over het vertrek der Vorstelijke Personaadjen, die door derzelver langdurig verblijf en minzaamheid, zoowel als door de voordeelen, natuurlijk aan zoodanige hofhouding verknocht, zeer dierbaar geworden waren. Hij vertrok met vier groote en twee kleine jagten, van de *Lemmer* naar *Amsterdam*, op den avond van den tienden van Bloeimaand.

BLOMMESTEYN had het streelend genoeg, dat juist zijne kompagnie schutters, op dien heugelijken dag, reeds vroegtijdig opgeroepen was, om post te vatten op den Singel, over de Luthersche Nieuwe Kerk. Eer hij evenwel uittrok, had hij zorge gedragen, dat hij met eene

uitstekend groote en fraaije kokarde zijnen hoed versierd had. Niet alleen, dat dezelve van het schoonstkleurig lint gemaakt was, maar hij had 'er met gouden letters door zijne zuster MARGOOTJE op laten borduren de jaartallen van 1672 en 1747, doelende op de verheffing van WILLEM den III, en op die van den toënmaligen Prins WILLEM KAREL HENDRIK FRISO. Zoo uitgedost stapte hij met moed, van hellebaard, sjerp en degen voorzien, naar de vergaderplaats zijner Schutters, en geleidde hen met eenen manhasten stap, en een' glans van genoeg op het aanschijn, naar den Singel, om aldaar de komst van het Doorluchtige Geslacht aftewachten.

De tegenstroom belette, dat het jagt, waarop zijne Hoogheid zich met Gemalin, Moeder en Dochter bevond, spoedig het *IJ* kon opzeilen, ja ten negen ure moest hetzelfde nog voor *Durgerdam* ten anker komen. Twaalf ure sloeg de klok van de Haringpakkerstoren, en dit was juist het streelend oogenblik, waarop zich het reikhalzend ongeduld der Amsterdamsche Burgerij voldaan zag, daar de jagten, onder het gebulder der kanonnen van Stads wallen, dat door alle vaartuigen, welke eenig geschut voerden en voor de stad lagen, beantwoord werd; onder het gelui der klokken, bij het waaijen van honderde vlaggen, de stad binnen voeren, terwijl de lucht daverde van den eindeloos herhaalden vreugdekreet: Leve *Oranje*!

Zoo ras het jagt zijner Hoogheid door de schutsluis was, plaatste deze zich in den Stuurstoel. Hij was in een blaauwachtig kleed, met gouden galonnen en franje gedost: zijn hoed met een' breeden gouden boord omzet, en van een zwarte kokarde voorzien, daar hij met zijne regterhand op het boord van het jagt leunde. Eer het jagt aan zijne legplaats gekomen was, had hij reeds oneindige malen het juichende volk gegroet, terwijl ook zijne Gemalin met hare Dochter de Prinses CAROLINA en de Vorstinne Weduwe zich op het dek vertoonde. Hoe gloeide het hart van BLOMMESTEYN van blijdschap, toen hij den Vorst met de zijnen in het oog kreeg, en hij, terwijl het jagt werd vast gemaakt, zijne manschap plegtig het geweer liet presenteren, en met het *Oranje*-Vaandel driewerf zwaaijen.

Naauwelijks was het jagt vast aan de bestemde legplaats, of door eenige stadsboden werd gehoor voor Burgemeesteren gevraagd: hetwelk oogenblikkelijk vergund zijnde, traden de Burgemeesteren GERRIT CORVER en GILLES VAN DEN BEMPDEN met den Pensionaris STAAL en een der Secretarissen allen in hun plegtgewaad met groote statelijkheid den breeden trap van het jagt op - en in het paveljoen, waar zij hunne pligtpleging aflegden, den Vorst met zijne aankomst binnen de muren van *Amsterdam* ver welkomende, Verscheidene Collegien, zoo van

de Admiraliteit als Bewindhebberen van de Oost-en West-Indische Compagnien alsmede die der Protestantsche Leeraren en die der Parnassim der Portugesche Joden volgden het een na het ander. -

BLOMMESTEYN, die gedurig als Kapitein bleef wacht houden, gevoelde eene heimelijke ijverzucht dat hij, noch de overige Officieren der schutterij, nog geen gehoor bij den Vorst had gehad, daar reeds aan verscheidene bijzondere personen de toegang vergund werd. Nadat de meeste begroetingen afgeloopen waren, verscheen de Stadhouder met zijne Gemalin en Dochter, vergezeld van den Heer VAN JEVER, wiens aanbod, om van deszelfs woning dien nacht gebruik te maken, door den Vorst was aangenomen, op het dek, en dus liet nu BLOMMESTEYN door een' adelborst zijner kompagnie voor zich en de overige Officieren van het *Oranje-Vaandel*, al was het maar voor een oogenblik, gehoor verzoeken. Dit werd oogenblikkelijk toegestaan, doch daar de maaltijd juist in het paveljoen werd aangerigt, ontving hem de Stadhouder voor den ingang van hetzelfde, waarover dezelve, nadat BLOMMESTEYN zijne begroeting en verwelkoming gedaan had, eene verschoonende pligtpleging maakte, als daar de bekrompenheid der plaats dit oogenblik geen' toegang in het paviljoen gedoogd had.

Middelcerwijl was het oog van den Stadhou-

der gevallen op de zeer groote en blinkende kokarde, die op BLOMMESTEYNS hoed schitterde. Hij had met eenen oogwenk gezien, dat daarop de jaargetallen van 1672 en 1747 in het goud geborduurd waren. Dit liet hij niet ongemerkt voorbijgaan, en met een' vriendelijken ernst voerde hij den Heer BLOMMESTEYN daarop wijzende tegen: 'Mijnheer! waarlijk deze kokarde is zeer fraai, maar nog fraaijer zou dezelve zijn, indien 'er het jaartal 1672 afgebleven was^(*).' BLOMMESTEYN boog zich zeer beleefdelijk, doch het ontbrak hem dit oogenblik aan woorden op deze aanmerking van den Vorst, waarvan hij ook na het genomen afscheid eerst de wezenlijk berispende meening duidelijk besepte.

Nadat BLOMMESTEYN, toen zijne kompaganie door eene andere vervangen was, dezelve had afgedankt, begaf hij zich naar zijn huis, waar

(*) Het hier verhaalde steunt op eene ware Anecdote; zeker' ongenoemden Heer, ten dien tijde bij zijne gelukwensching aan zijne Doorluchtige Hoogheid WILLEM KAREL HENDRIK FRISO op het jagt bejegend: eene Anekdote, die ik gemeend heb hier te moeten invlechten, omdat dezelve een' aangenamen glans verspreidt over het karakter van WILLEM den IV, als naar wiens gevoelen, gelijk dat van alle verstandige Vorsten, bij het vergeten en vergeven van geleden versmading vooral ook te pas komt, dat zelfs de herinneringen aan vroegere onlusten en twisten zooveel mogelijk, althans in oogenblikken van omwenteling, worden uitgedoofd.

IV. Deel.

'Deze kokarde is zeer fraai, maar nog fraaijer zou dezelve zijn enz. bl. 156.

reeds het gerucht vooruitgelopen was, hoe hij met de overige Officieren van zijn Vaandel gehoor bij den Vorst en zijne Familie had gehad; en waar hij dus met reikhalzend verlangen werd te gemoet gezien, daar zoowel zijne ANNA als de overige huisgenooten en de Heer DIXON hem in de uitstekendste luim verwachtten; doch zij hadden zich merkkelijk bedrogen, want zoo als hij in de zijkamer binnentrad, smeed hij, eer hij nog iemand had goeden dag gezegd, zijn' hoed op tafel neder, en niemand waagde het, zoo gramstorig, stonden zijne trekken, om hem aanstonds de rede van zijn misnoegen te vragen.

Eindelijk waagde het DIXON, zeggende: 'Gij schijnt een weinig buiten uwe luim, mijn Vriend!'

BLOMMESTEYN. Dat geloof, dat denk ik: ieder, dien overgekomen was, dat mij voor een groot half uur bejegend is, zou, al was hij een zoo groot Filosoof, als gij, uit zijn humeur wezen.

DIXON. Gij hebt immers over een groot half uur gehoor bij zijne Hoogheid gehad: die zal u toch niet onvriendelijk behandeld hebben?

BLOMMESTEYN. Neen! vriendelijk, zeer vriendelijk... en ik wenschte toch, om mijne goudbeurs, die degelijk goed gespekt is, dat ik zijne Hoogheid maar niet gesproken had.

En nu verhaalde hij, wat de Stadhouder met

eenen veel beteekenenden grimlach van het jaartal 1672 op zijne kokarde, gezegd had: eindigende met de woorden: 'Ik wil op het oogenblik MARGOOTJE! dat gij 'er die cijferletters afdoet, als of zij 'er nooit op geborduurd waren geweest.' 'Als het u blijft, broeder!' zeide MARGOOTJE, 'maar ik heb het op uwe order gedaan. Ik wist niet wat dezelve beteekenden, zoo min als ik nu nog weet, waarom zij 'er weêr af moeten.'

Juffrouw BLOMMESTEYN vroeg nu den Heer DIXON, hoe hem dat gezegde van den Stad houder voorkwam, en deze antwoordde: 'Regt uit gesproken Mejuffrouw, en ik hoop, dat uw man het mij ten beste duiden zal, is de Stadhouder daardoor, welke goede gedachten ik van hem koesterde, niet weinig daarin geklommen.'

BLOMMESTEYN. (*in groote verwondering*) Geklommen?

DIXON. Ja, mijn vriend! en ik zal u met alle rondheid daarvan reden geven. Vooraf wil ik echter dit wel zeggen, dat ik gewenscht had, dat het u niet bejegend was, en en als gij mij vooraf geraadpleegd hadt over het plaatsen van dat jaartal, zou ik het u, schoon ik niets van zoodanig een gezegde vooraf vermoeden kon, afgeraden hebben. Maar om voort te gaan... mij blijkt uit dit gezegde, dat de nieuwverkoren Stadhouder een vijand is van alle tooneelen van woestheid en geweld, waarvan

helaas! het jaar 1672 een zoo deerlijk voorbeeld is in onze geschiedenis, dat ik wel eens om de eer der natie wensch, dat 'er verscheiden bladen van dat jaar, aan eene eeuwige vergetelheid konden worden opgeofferd. Ik voorspel mij uit dit gezegde, dat de Stadhouder een vriend van zachtheid en gematigdheid is, en dus zelfs alle de sporen en herinneringen van vorige verschillen, zooveel mogelijk, wil uitgedelgd hebben, opdat de in deze oogenblikken zoo hoogst noodzakelijke eendragt herleve - eindelijk dit stemt alles volkomen overeen met hetgeen mij verhaald is van zijne burgerlievende geaardheid, dat hij namelijk bij herhaling ter gelegenheid, dat hem zijne verheffing zoo in *Zeeland* als *Holland* verhaald werd, gedurig vernomen heeft, of 'er ook bloed gestort was, of 'er ongelukken gebeurd waren: en dat hij van het tegendeel onderrigt wordende, verklaard had: 'Dat is mijn grootst vermaak, hetwelk ik sinds deze omwenteling genoten heb, en hierom zijn mijne vurigste en aanhoudende smeekingen geweest, en zij zullen het blijven, dat het God behage, dat een werk, zoo zichtbaar door zijne goedkeuring bekrachtigd, door geene bloedstorting bezoedeld worde.'

BLOMMESTEYN. Ja, als men het zoo inzien, dan kan ik niet ontkennen of het gezegde van den Stadhouder doet hem waarlijk eer aan. Ik

kan u evenwel zeggen, dat het mij al het aangename van dezen dag, wat mij zelf betreft, verbitterd heest: en ik houd het daarvoor, dat 'er verscheiden genoegelijke uitzigten, die ik had...

DIXON. Kom, kom, BLOMMESTEYN! Geene onnoodige zorgen; laten wij dezen dag verder met een opgeruimd hart doorbrengen, en heden avond (daar ik gehoord heb, dat de Vorstelijke familie van de illuminatie dezen nacht getuige wil zijn) beschouwen, hoe de burgers van *Amsterdam*, door heerlijk geschilderde en verlichte zinnebeelden, op nieuw wedijveren om uit te blinken, in hulde aan den verkozen Stadhouder toe te brengen.

BLOMMESTEYN geraakte zoo door zijnen vriend DIXON, als door zijne lieve wederhelst weder in zulk eene bedaarde stemming, dat hij met een hartelijk genoegen, nog dien avond met zijne huisvrouw op de stoep van zijne woning stond, toen de Vorstelijke familie, in een jagt, de onderscheiden grachten van *Amsterdam* door-, en ook dus de prachtig verlichte woning van BLOMMESTEYN voorbij voer, en het hem toescheen, dat zij bijzonder hare aandacht vestigde op zijne twee nieuwe chasinetten, die naat eene teekening van TROOST vervaardigd waren, en waaronder de volgende regels stonden: op 't eene

Onze IJ-God drijft zijn zilte baren
 Veel sneller voort naar d' Amstelvoed,
 Nu men niet vreest voor staatsgevaaren
 En FRIZO wordt aan Land gegroet.

en op het ander

Men steke op deze vreugdemare
 Een talrijk licht, vol kunst, aan brand.'
 God redt in 't barnen der gevaren
 Ons lief en dierbaar Vaderland.

Ook, den volgenden dag, trok hij weder met vernieuwd genoegen, aan 't hoofd zijner Kompagnie Burgers naar den Haarlemmerdijk, die van de poort af geheel met Schutters ter wederzijde bezet werd, tegen den tijd, dat de koetsen, die den Vorst en de Vorstinnen, benevens hun aanzienlijk gezelschap, naar den *Haag* voeren zouden, dezen dijk zouden overrijden. In de eerste koets was de jeugdige Prinses CAROLINA, naast eene Hofdame gezeten. De aandacht van dit Vorstelijk kind, hetwelk een gepluimd hoedje op het hoofd had, werd zoo getroffen door het gejuich des volks en het gewuif der hoeden, dat het juist, toen het op de hoogte van de Kompagnie van BLOMMESTEYN gekomen was, als wilde het deelen in de algemeene vreugde, of dezelve dankbaarlijk beantwoorden, dat hoedje van het hoofd nam, en daarmede in het rond zwaaide. Schoon BLOMMESTEYN

dit geenszins als eene hulde aan zijnen persoon aanmerkte, was hij echter wel te vreden, van juist dat gelukkig oogenblik getroffen te hebben.

Het was voor hem ook zeer streelende, dat hij de Kolonellen der Schutterij, VAN DE POLL en VAN LOON, met ontbloote degens in de hand, ter wederzijde van de koets zag rijden, waarin de Vorst en Vorstin gezeten waren, en daarna te vernemen, dat zij hen tot buiten de Haarlemmerpoort vergezeld hadden, en bij het afscheidnemen 's Prinsen gulhartigen dank en lof betuiging verstaan hadden, voor en over alle de blijken van genegenheid en achting, die hij, staande zijn verblijf, van de Schutterij der stad *Amsterdam* ontvangen had, hetwelk ook aan BLOMMESTEYN, als Kapitein bijzonder gelast werd, om aan zijne Kompagnie, uit naam van den Vorst, over te brengen, waaraan hij zeer volvaardig en met ophef voldeed.

Dezen middag hielden zijn broeder HENDRIK met zijne huisvrouw FEMKE het middagmaal ten huize van BLOMMESTEYN, met eenige andere vrienden, en werd bij het nageregt natuurlijk met een boordevolletje aan den Prins gedacht, en nu verraste FEMKE haren broeder en het geheel gezelschap met een Lied, van den Dichter LANGENDYK, dat haar man dezen dag uit het naburig *Haarlem* ontvangen had, en op de wijze van

Wilhelmus van Nassauwen gaande, van dezen inhoud was:

Wilhelmus van Oranje,
Geteeld uit Nassaus bloed,
Vermaagschapt aan Brittanje,
Zal wagen lijf en goed.
Voor Kerk en Staat te strijden
Is deze held van zins,
Hij zal ons Land bevrijden,
Vivat, lang leev' de Prins!

Hebt dank, o Heeren Staaten!
Die onz' Oranjeheld,
Ten spijt van die ons haaten
Nu tot Stadhouder stelt.
Nu staan de looze Franschen
Te kijken hier en gins;
Zij moeten 't Land uitdansen.
Vivat, vivat de Prins!

God liet ons niet bezwijken
In onzen hoogen nood,
Laat ons niet van hem wijken,
Looft, looft hem, klein en groot,
Wilt nu victorie branden,
Gelijk men is van zins,
Roept nu door alle Landen,
Lang leef, lang leef de Prins!

Nu zullen de Soldaten
Van ons Gemeenebest,
Met bommen en granaten,
Hem jagen in zijn nest.

Die ons wil overheeren,
 Zal vluchten hier en gins.
 Wij zullen triomseren,
 Lang leef, lang leef de Prins!

De Vlooten van Brittanje
 Zijn overal in zee;
 De vlaggen van Oranje,
 En wapens zijn al reê.
 Hoor pauken en trompetten,
 Nu spelen hier en gins.
 Wie zal de vreugd beletten,
 Vivat! lang leef de prins!

De Leeuw schrikt nu voor 't kraaijen
 Des Franschen Haans niet meer,
 De Oranjevlaggen waaijen
 Nu tot Vorst Willems eer.
 Men zweert hem hulde en trouwe
 En zingt vast hier en gins,
 Wilhelmus van Nassouwen
 Vivat, vivat de Prins!

Van Hof en Torenttransen
 Waait nu de Oranjevlag,
 Tot bittre spijt der Franschen.
 o Aangename Dag!
 God zegen de eedle mannen,
 Die rustig zijn van zins
 Te vechten met tirannen.
 Vivat, vivat de Prins!

Men ziet Prins Willem treden,
 Van groot en klein begroet,
 Door Neêrlands blijde steden;
 Want hij zal goed en bloed

Voor Kerk en Vrijheid wagen,
 Gelijk we ook zijn van zins.
 Elk roept met 's Gravenhagen,
 Vivat, vivat de Prins!

Speelt klokken en kartouwen,
 Dat elk victorie brand',
 Wilhelmus van Nassouwen,
 Stadhouder van het Land,
 Wordt door de Burgerheeren
 Verwellekomt alsins.
 Wij zien hem triomferen
 Gods zegen volg' den Prins!

BLOMMESTEYN klapte in de handen van vreugde over dit op dien dag zoo toepasselijk lied, met zooveel hartelijkheid door FEMKE gezongen. VALKENBURG aanmerkende, dat dit Liedje vele blijken droeg van ligt opgeslagen en in de haast gemaakt te zijn, zeide BLOMMESTEYN. 'Tut! tut! gij hebt ook altijd wat aan te merken, VALKENBURG - als het hart bij zulke gelegenheden maar goed is, wat dunkt 'er u van TROOSTJE?' 'Ja! ja!' zeide deze - 'op mijne IJ en Amstelgoden van gisteravond, zal ook wel wat af te geven zijn, maar in zulke omstandigheden moet men veel toegeven. Ieder doet dan, wat en zooveel hij kan. Denken wij maar aan de schilderij, die op den Fluweelen Burgwal gisteren uitgestoken werd, waarop een groote Haan afgebeeld was, die (zeker niemand an-

ders dan den Koning van *Frankrijk* voorstellende), met een' uitgestrekten hals door een' bril zag, met dit zeer eenvoudig opschrift: Eilieve kijk. - Hierover barstte het geheele gezelschap in lagchen uit, en VALKENBURG hield zijne kritiek voor zich.

Elfde hoofdstuk.

Hoe opgetild van vreugde de meeste gemoederen van hun, die het welzijn des vaderlands opregtelijk bedoelden, over de verheffing van WILLEM DEN IV den waren, sloegen dezelve niet weinig neder, toen, na de nederlaag der Bondgenooten bij *Lafeld*, de Graaf VAN LÖWENTHAL, die met een klein leger te *Mechelen* was gebleven, in allerijl optrok, reeds in den aanvang van Hooimaand, voor de sterke vestingstad *Bergen op den Zoom* verscheen, en met het beleg een begin maakte. Zoowel het verliezen van den veldslag, als dit beleg, klonk als een ontzettende donderslag door het geheel Gemeenebest.

Tot in de woning van BLOMMESTEYN drongen ook weldra deze ontzettende tijdingen door, en veroorzaakten bij hem en zijne huisvrouw geene geringe neêrslagtigheid. BLOMMESTEYN zat met de kaart van *Staats Vlaanderen* voor zich, en vergeleek bij onderscheiden Couranten,

welke hij verzameld had, hoe vele vestingen de Staat sedert de laatste maanden verloren had, toen hem DIXON kwam bezoeken, en hem uit zijne zwaarmoedigheid opbeurde, door hem te verhalen, hoe vele ervaren krijgskundigen dezen stap der Franschen als zeer gewaagd oordeelden, zoo uit hoofde van de sterkte dier vesting door de kunst, als ook dat de toevoer van *Zeeland* niet kon worden afgesneden, en zij dus nooit door hongersnood of gebrek aan oorlogs benoodigdheden tot overgaaf kon genoodzaakt worden. 'Maar,' zeide hij, 'het zal toch zaak zijn, dat men de belegerde Burgers en de dappere soldaten in *Bergen* aanmoedige door zichtbare bewijzen, dat hunne landgenooten zich de ellenden der belegering aantrekken, en alles willen aanwenden, wat hun mogelijk is, om die voor hun door betrekkelijken overvloed dragelijker te maken.'

'Wat moet 'er dan gedaan worden?' vroeg BLOMMESTEYN, 'Ik ben tot alles volkomen genegen.'

DIXON zeide: 'De beurs moet niet alleen ruim geopend; maar men moet verkwikkingen, levensen geneesmiddelen in de ruimte daarheen zenden. Ik kom zoo even uit het huis van den Heer CORVER, daar zag ik waarlijk een aandoenlijk tooneel: de eerwaardige matrone, zijne huisvrouw, was met hare drie dochters ijverig bezig met het eigenhandig maken van pluksel, om voor

de gekwetsten te *Bergen op den Zoom* te dienen.'

BLOMMESTEYN riep nu uit: 'Als daar mede het Land te helpen is, Mijnheer DIXON! dan zijt gij bij den regten man. Ik zal een geheel vaartuig met eetwaren daarnaar toe zenden, welke gij van gevoelen zijt, dat daar meest noodig of welkom zijn zullen.'

'En wat mij betreft,' zeide zijne huisvrouw, 'Ik zal het Mevrouw CORVER of hare dochters niet gewonnen geven, om (al moest het dag en nacht wezen) pluksel voor die ongeluk, kige menschen te maken.'

Nu wees DIXON hem tijd en plaats aan, waar hij zich zou kunnen vervoegen, om op de geregeldste wijze zijn edel oogmerk te bereiken^(*). 'Ik wil meer doen,' zeide

(*) De blijken van echt Vaderlandsche milddadigheid zijn, bij de gelegenheid van het beleg van *Bergen op den Zoom*, zoo alleruitstekendst geweest, dat ik mij niet onthouden kan, om, bij wijze van aanteekening, van het voornaamste eene opgave te doen, en wel voornamelijk van het geen de Hollandsche Ingezeten den deden: *Haarlem* zond twee schepen met alle soorten van ververschingen; *Delft* 1286 Hembden, 2 groote kisten met oud Linnen en Pluksel, 624 paar Koussen, 492 Mutsen, 409 paar Schoenen, 2400 lb Tabak, 4 tonnen Tabakspijpen, 450 lb Snuiftabak, 1 oxhoofd en 1 aam Jenever, ½ aam Fransche en ½ aam Moezelwijn, 28 okshoofden belegen Bier, 2 okshoofden Wijnazijn, 2 vaten Siroop, 24 achtste deelen groene Zeep, 36 witte Edamsche Kazen, 150 lb Spaansche Zeep, 500 lb gepelde Garst, 3 tonnen Beschuit, 12 Schapen en verdere Groenten van onderscheiden aard tot verkwikking; *Leyden* twee vaartuigen met 60 vierendeelen Boter, 4000 lb kaas, 396 lb gezouten Rundvleesch, 90 tonnen Bier, behalve andere verkwikkingen en geld. *Amsterdam* schonk kisten met geplukt Linnen, Zwachtels, oude linnen Lakens enz. en zond een vaartuig af met 1 ½ legger Tamarinde, 1 baaltje Oostersche Manna, 2 amen Limoensap. *Gouda* vaardigde twee schepen aan de belegerden af met 17000 lb Stolkwijksche kaas, 3300 lb Westphaalsche Hammen, 1300 lb Tabak, behalve vele andere artikels. Van *Rotterdam* kwam een schip met allerlei ververschingen, Spaansche en andere Wijnen, Rundvee, Schapen enz. Die van *Schiedam*, zonden ruim 100 aam Jenever. - Ook de dorpelingen van *Holland* zaten niet stil. *Vlaardingen* zond een schip met eenige lasten Haring. *Hazerswoude* 200 vette Schapen. *Koog*, in de banne van *Westzaan* gelegen, verkwikte de belegerden, door hun een vaartuig toe te schicken, met Boter, Edamsche Kaas, Rijnschen Brandewijn, Schapen en Hoenders. *Maassluis* zond mede derwaarts 4 last Haring, 2 last Zoutenvich, 30 manden gerookt Zalm; drie tongemaakt en ongemaakt Linnen. Uit 's *Hertogenbosch* werden de burgers verkwikt met 150 tonnen belegen Bier, 2000 lb gerookt Rundvleesch enz. terwijl *Middelburg* een schip met eetwaren afzond. Nog was men te *Brielle*, *Gouda* en 's *Hage* bezig met de tezamenbrenging van dergelijke liefdegaven, toen de noodlottige overgang der Stad derzelve afzending staken deed.

BLOMMESTEYN, 'ik wil, daar ik hoor, dat men zoo gemakkelijk in *Bergen op Zoom* uit *Zeeland* komen kan, zelf met een scheepje daar naar toe varen, zoo gij lust hebt, om made te gaan, en dan daar opnemen, wat 'er wel zoo het allernoodigst is.'

'Hemel!' riep zijne huisvrouw uit: 'BLOMMESTEYN! zoudt gij u dan in

eene belegerde stad, waarop de vijand zoo vreesselijk schiet, gaan wagen?’

‘O,’ antwoordde DIXON, ‘dat gevaar is zoo groot niet, als gij het u voorstelt, Meijuffrouw! Men begeeft zich niet naar de gevaarlijkste punten, en gij zult toch wel gelooven, dat ik ook, even min als uw man, mijn leven moê ben, en het niet roekeloos wagen zou... ik moet daarom mijnen Vriend betuigen, dat, als het hem ernst is, ik volvaardig genegen ben, om hem te vergezellen.

‘Het is mij,’ hernam BLOMMESTEYN, volkomen ernst... daar is mijn, hand 'er op. Als het mijn kantoor gehengt, gaan wij naar *Rotterdam*, en daar zullen wij wel een vaartuig krijgen, dat ons naar *Bergen* brengt. - Ik zal daar in allen spoed wel het een en ander inslaan, zoo dat wij niet met ledige handen komen.’

Zijne huisvrouw, volkomen de onverzettelijheid van zijnen aard kennende, liet, schoon met weerzin, af van verder zich tegen dat plan aan te kanten: en te minder nog vond zij hier vrijheid toe, daar zich in dit voornemen de edele goedhartigheid en milddadigheid van den regtschapen Hollander openbaarden, van Welke zijde BLOMMESTEYN haar niet het minste behaagde. Ook was zij geruster, daar hem de Heer DIXON zou vergezellen, dien zij genoeg meende te kennen voor eenen man, welke zich juist niet onge-

raden, buiten noodzakelijkheid, aan lijf- of levensgevaar zou blootstellen.

BLOMMESTEYN bleef ook volharden bij zijn ontwerp, en reeds den volgenden dag liet hij, nadat ANTJE hem, met al de liefde eener huisvrouw gebeden had, dat hij zich maar korten tijd binnen *Bergen op Zoom* op zou houden, en zich zorgvuldig voor alle gevaren zooveel mogelijk wachten, zich met zijn' vriend DIXON naar *Rotterdam* brengen, en hij besteedde daar zoo korten tijd tot het inkoopen van de verkwikkengen, die hij met overleg van *dixon* noodig oordeelde voor de Bergenaars, dat zij reeds daags daaraan, toen het tij gunstig was, van voor *Rotterdam* vertrokken.

Naauwelijks waren zij *Dordrecht* voorbij en de *Kil* door, of reeds hoorden zij het geweldig schieten op *Bergen op den Zoom*, of uit de stad op de Belegeraars, hetwelk de verre afstand niet toeliet te onderscheiden; BLOMMESTEYN kon echter niet nalaten aan DIXON te verklaren, hoe het hem voorkwam, dat zij toch wel zouden doen, met zoo voorzigtig te zijn, van zich toch niet in de stad te laten opsluiten; ja zelfs, als de stad te hevig gebombardeerd werd, als zij naderden, dan liever terug te keeren, dan zich noodeloos en onvoorzigtig te wagen. DIXON bestemde dit voorstel van zijn' vriend, schoon hij het meer uit vreeze, nu zij het oorlogs tooneel nader-

kwamen, dan uit eigenlijke ware voorzigtigheid geboren achtte.

Toen zij tegen den middag van den volgenden dag, zijnde de 15de September, de muren van *Bergen op den Zoom* naderden, was het er geheel stil, zoo wel van de zijde der Franschen als der Hollanders, en nadat zij hunne papieren aan den uitlegger en de wacht hadden laten zien, en dezelve in goede orde bevonden waren, voeren zij de haven in, en, zoo ras zij aan wal gekomen waren, vervoegden zij zich op het Stadhuis, om aan de ten dien einde bestemde Kommissie opgave te doen van de medegebragte verkwikkingen. BLOMMESTEYN werd, toen zij nog maar weinige voetstappen in de stad gedaan hadden, reeds ontroerd door het vreemd gezigt van eene stad geheel van straatsteen ontbloot, wanneer hij twee burgers voor hem heen gaande met veel aandacht naar de lucht zagen staren, en tegen elkander hoorde zeggen: 'het gevaar is over... de bombe zal ons niet raken.' BLOMMESTEYN bemerkte, toen opziende, mede eene bombe, die met groote snelheid over zijn hoofd heen ging, en luisterde DIXON in, dat het hem hier toch heel onveilig toescheen, en dat zij dus hun verblijf maar kort in de stad zouden maken. 'Het komt mij voor,' vervolgde hij, 'dat zij, die het bezoeken van eene belegerde stad, voor een speelreisje houden, 'er geheel niet achter zijn.

Ik voor mij wenschte, dat wij weder op de Zeeuwsche stroomen waren.' DIXON beduidde hem, dat zij, daar zij nu toch in de stad waren, het een en ander bezien moesten, dewijl zij anders bij hunne te huiskomst een belagchelijk figuur zouden maken. Toevallig had DIXON eenige kennis aan Ds. JANSSEN, en, nadat zij zeer beleefd en gunstig op het Stadhuis ontvangen waren, en hun hartelijk dank gezegd voor de zoo sprekende blijken van mededoogen en liefdadigheid was, begaf zich DIXON met BLOMMESTEYN naar Ds. JANSSEN, welke zich verheugde, van zijnen ouden Vriend DIXON een bezoek in de belegerde stad te ontvangen. Terwijl zij bij Ds. JANSSEN zaten, begon, weder het geschut der Franschen op de buitenwerken der stad te spelen, zoodat alles in de woning beefde en dreunde. 'Ik zie, mijne Heeren!' zeide Ds. JANSSEN, 'dat gij verschrikt door dit ongewone geluid, maar wij zijn reeds geheel, aan hetzelfde gewend; daar wij weten, dat dit alleen de buitenwerken geldt, trekken wij ons dat niet bijzonder aan: en gaan met onze gewone bezigheden voort, alleen verlangende den uitslag te weten, of namelijk de vijand eenige naderingen gemaakt heeft. Buiten de bommen achten wij ons hier veilig. Ja, gij kunt u naauwelijks de wonderbare kalmte, die 'er hier heerscht, voorstellen. Hebt gij lust, vergezelt mij eens in eene der drooge grachten,

die van het punt, waarop de aanval thans geschiedt, genoegzaam verwijderd is.' Schoon eerst aarzelende, eindelijk door de kloekmoedigheid van Ds. JANSSEN als bezielde, en door nieuwsgierigheid gedreven, ging BLOMMESTEYN met DIXON op het geleide diens onverschrokken Leeraars naar de aangewezen drooge gracht, en tot hunne verwondering zagen zij daar, in plaats van de akelige tooneelen van den oorlog, eene bijna volledige kermis, door de krijgsluif aangerigt. Geene sporen van gebrek lieten zich zien, daar 'er kramen rijkelijk van eetwaren voorzien stonden, en 'er niet minder overvloedig door de rondzwervende zoetelaarsters getapt werd. Hier zaten vier soldaten op eene trom, die hun ten tafel diende, op de kaart te spleen; weder anderen waren bezig met dobbelsteenen te werpen; daar speelden 'er met kegels; wat verder ging de viool en eenige soldaten en wijven, die het leger volgden, danstten lustig voor dezelve - terwijl een moê gedanst paar in een hoek bij elkander in eene verliefde houding nederzat, en aan de gebaren zichtbaar was, dat zij elkander over alles, behalve den oorlog, onderhielden. Het gezigt van deze vrolijkheid zou BLOMMESTEYN geheel hebben doen vergeten, dat hij in de belegerde stad was, had niet het aanhoudend gebulder van het geschut hem daarin verhinderd; behalve dat hij eenige meer of min in de Buitenwerken

gekwetsten, ja twee of drie dooden, door hunne kameraads zag wegdragen, voorbij het tooneel van verstrooiing, waarin dat zelfs geene verstoring scheen te veroorzaken.

Onder het terugkeeren kon DIXON niet nalaten zijne verwondering te kennen te geven over dit, met de toch verschrikkelijke omstandigheden, vooral voor den soldaat, die dagelijks aan lijf - en levensgevaar was blootgesteld, volstrekt strijdig tooneel. Ds JANSSEN antwoordde hierop: 'Behalve eene groote losheid en onnadenkenheid, die bij de meeste krijgsluî plaats heeft, werkt zeker de gewoonte mede tot deze verharding der menschelijke natuur: en het schijnt, dat het dikwijls blootgesteld geweest te zijn aan doodsgevaaren, en daaraan telkens ontkomen, den mensch eene bijna ongeloofelijke gerustheid in gevaar bijzet.'

BLOMMESTEYN kreeg nu den lust om eens de batterijen en ligging van het Fransche leger te beschouwen, op de eene of anderen hoogte of toren; maar, op het verzoek van DIXON, dat hem aan zijne vrouw en kinderen te veel gelegen was, en op den raad van Ds JANSSEN, dewijl dit verscheiden reeds met den dood bekocht hadden, liet hij hiervan af. Ds. JANSSEN merkte hierbij te regt aan, dat de Heer DIXON in zijn vriend een levendig voorbeeld zag, hoe zelfs deze zichtbare gerustheid van denzelfen,

welke bij den aanvang van de kanonnade geene plaats had, een bewijs opleverde van hetgeen hij wegens de spoedige verharding van den mensch in gevaren had aangemerkt.

Ds. JANSSEN zag nu op zijn horlogie, en bemerkte, dat het voor hem tijd was, om in een ander gedeelte van de drooge gracht zijnen dagelijkschen bedestond voor de krijgslui en de burgers, die zulks verkozen, te houden. Hij noodigde BLOMMESTEYN en DIXON uit om dit bedrijf bij te wonen; en toen zij derwaarts heen gewandeld waren, stond reeds een gedeelte der krigsbezetting in behoorlijke orde geschaard. Ds. JANSSEN stelde zich voor twee op elkander geplaatste trommels, waarop de Bij bel gelegd was. Hij stortte zijn gebed met eene kracht en eerbied uit, die zelfs de ruwe gemoederen der soldaten deed beven, zoodat 'er geen geritsel gehoord werd, als de stilte niet door het geschut, dat op de wallen speelde, werd afgebroken. Hij las daarop eenen Tekst af, waarover hij naar tijdsgelegendheid sprak, en in zijne toepassing den moed der soldaten aanprikkelde, om met dapperheid en trouw te strijden. Hij had de ongemeene gaaf, om zich voor het volk verstaanbaar uit te drukken: hun betoogende, dat de ware heldenmoed uit deugdzame en godsdienstige beginsels ontsproot - en dat de lafhartigheid uit het tegengestelde geboren werd, zeide hij, om dit met allen

nadruk den soldaten in te boezemen, in vervoering van ijver: 'In het kort de Hemel is niet gemaakt voor Hondsvotten^(*).' Toen Ds. JANSSEN tot zijn nagebed wilde overgaan, stortten 'er, ter zijde zijner toehoorders, twee zeer groote bommen neder, die openbarstende handgranaten en schroot rondom verspreidden, echter met den gelukkigen uitslag, dat zij niemand kwetsten; waarop Ds. JANSSEN met een kort maar nadrukkelijk gebed de Godsdiensttoefening eindigde.

Bij het scheiden dezer godsdienstige bijeenkomst verstonden de toehoorders, dat een der Buitenwerken, bij deze gelegenheid, door de Franschen op de Hollanders veroverd was, hetwelk een' zeer zichtbaren invloed had op de gemoederen, en BLOMMESTEYN benevens DIXON, nadat zij van Ds. JANSSEN beleefdelyk afscheid genomen hadden, besluiten deed, om hun vertrek uit de stad en de haven te bespoedigen, en het het beleg van *Bergen op den Zoom* voor genoegzaam gezien te achten, vooral daar de groote overvloed, in die vesting plaats hebbende, nadere verzorging als nog onnoodig maakte, gelijk zij dan

(*) Van een oog - en oorgetuigen van dit gezegde heb ik het aangevoerde vernomen, en deze betuigde mij, dat, toen Ds. JANSSEN dit den soldaten toevoegde, zelfs de ruwste, als door een' elektriken schok bewogen werden, en stonden te trillen van ontstelling.

ook, schoon maar even voor den avond, de haven uitkwamen, en zich op *de Schelde* bevonden, gaande hun scheepje, daar het dood stil en het tij tegen was, op een halfuur afstands van dezelve ten anker.

Twaalfde hoofdstuk.

Nog was de vloed niet genoeg doorgekomen, om de reis te kunnen voortzetten, en alleen de schippersknecht nog maar uit zijne kooi gekropen, om naar wind en weêr te zien, toen dezelve op eens den schipper, BLOMMESTEYN en DIXON opriep, uit hoofde van het vreesselijk alarm, dat hij in de stad, vernam. En geen wonder! Het noodlottig beslissend uur van het beleg had geslagen. BLOMMESTEYN lag juist te droomen, dat hij zich nog in die stad bevond, en tusschen slapen en waken hoorde hij het verschrikkelijk beschieten van dezelve, toen hem de knecht wakker riep. BLOMMESTEYN, in zijnen droom verplaatst in het belegerde *Bergen*, brak nu het zweet aan alle kanten uit, daar hij in zijne opgewekte verbeelding de bommen in de lucht zag zweven, die gedurig zijn hoofd bedreigden: doch klaarder wakker geworden, bespeurde hij, schoon het hevig schieten aanhield,

tot zijne vreugde, dat hij zich aan boord van het vaartuig bevond, en schoot eenige overkleederen aan. Toen hij met DIXON op het dek gekomen was, ontdekten zij ten klaarste, dat 'er van de Fransche zijde een' allerhevigsten aanval op de stad plaats had, schoon de afstand niet toeliet, om te kunnen onderscheiden, wat eigenlijk van de zaak was; maar de dag meer doorbrekende, was het niet meer twijfelachtig, wat 'er te doen was, daar, terwijl het schieten aanhield, en nu het tij gekeerd was, nog, eer het vaartuig van BLOMMESTEYN onder zeil ging, reeds eene menigte groote en kleine schepen de haven van *Bergen op den Zoom* uitkwam, en alle zeilen bijzette, hetwelk ten duidelijkste bewees, dat de ontleding van de stad daar was.

BLOMMESTEYN, die zeer nieuwsgierig was naar het gebeurde, vernam weldra uit een klein scheepje, dat hen op zijde kwam, van een der passagieren, dat de Franschen 's morgens ten vier ure van voren en achter op het ravelijn *Dedem* waren aangevallen, en zich daarvan in één oogenblik hadden meester gemaakt, dat zij door den uitgang van *Fullenius* waren heengedrongen, door de bressen der bolwerken *Pucelle*, en *Koehoorn* in de stad gekomen, en zich van de voorste huizen hadden meester gemaakt, waaruit zij op de bezettingen vuurden. De Baron VAN

CRONSTROM, de Kommandant der vesting, een man van vier en tachtig jaren, had de overrompeling der stad eerst anderhalf uur, nadat de Franschen reeds in de stad waren, gemerkt, en was naar de linien der stad uitgereden. De Prins van *Hessen - Philipsthal* had zoodra het geval niet vernomen, of hij deed de geheele bezetting voor het Markgravenhof bijeenkomen, en daarvoor werd, toen het scheepje de stad verliet, hevig met de Franschen gevochten, welker getal van tijd tot tijd aanwies. 'Hemel! Hemel!' riep nu BLOMMESTEYN, '*Bergen op Zoom* verloren, *Bergen op Zoom* verloren!.. Wat zal 'er nu van ons Vaderland worden? Daar schuilt verraad onder...' 'Bedaar, mijn vriend! bedaar,' zeide DIXON, 'schoon het verlies zwaar is; *Bergen op Zoom* kan verloren zijn, en het Vaderland nog behouden blijven.' Het scheepje verliet nu de zijde van BLOMMESTEYNS vaartuig, en de schipper, welke nu het anker met zijn knecht had gewonden, ging met hetzelfde onder zeil, terwijl het vast meer en meer achter hen op de *Schelde* begon te krielen van de schepen, die van den kant van *Bergen* met den gunstig geworden stroom kwamen opzetten, en waarschijnlijk met vluchtende Burger, dier stad beladen waren.

Over het algemeen was de wind naar de Hollandsche kust, naar welke BLOMMESTEYN nu zeer verlangde, niet voordeelig, en dit veroor-

zaakte, dat te land de ontzettende tijding der overrompeling van *Bergen op den Zoom* zich spoediger dan ter zee tot in het hart van *Holland* verspreidde. Weldra bereikte ook de maar van dit verlies de stad *Amsterdam*, en de woning van BLOMMESTEYN. Zijne huisvrouw schrikte geweldig op die ontzettende tijding, niet alleen, omdat zij begreep, dat de overgang dier stad ten uiterste nadeelig voor het Vaderland in het algemeen was, maar omdat zij, gelijk men zich wegens afwezenden al ligt het ergste verbeeldt, voorstelde, dat misschien haar man zich op dat geducht tijdstip binnen die stad bevonden had. Luttel baatte het haar, dat zij nu bij dezen, dan bij genen naar den toestand van zaken bij die overrompeling vernam, daar, hoe meer zij van dezelve hoorde, hoe banger het haar om het hart werd, en geen wonder! dewijl zij, zoo uit de zwevende geruchten, als uit de nieuwspapieren vernam, dat het bij de verovering van *Bergen op Zoom* 'er allerdeerlijkst had uitgezien; hoe namelijk de Franschen, zoodra zij der stad meester waren, tot het plunderen van de huizen waren overgegaan, en allen, die daarin eenigen weêrstand boden, doorstoken hadden; hoe alle soldaten en krijgslieden, die zij ontmoetten, zonder genade over de kling gejaagd waren, ja, hoe men daarvan zelfs de gekwetste niet uitzonderde. Zij vernam zelfs, dat de Kapitein SNOUKAART VAN SCHOUWEN-

BURG, die zwaar gewond te bedde lag, door eenige steken barbaars was afgemaakt. Bij dit alles begreep zij, helaas! zoo als zij hoogst waarschijnlijk oordeelde, dat, wanneer zich haar man nog, in die stad, op dat tijdstip bevonden had, hij zeer ligtelijk een ongelukkig slagtoffer zou geworden zijn. Twee volle dagen bragt zij in deze doodelijke ongerustheid door; met elken dag, wanneer 'er met den post geen brief van hem of DIXON aankwam, wies hare ongerustheid, ja den derden dag, nadat de tijding van *Bergens* val in *Amsterdam* gekomen was, groeide die van uur tot uur tot eenen bijna wanhopigen angst. Nu was zij boven dan beneden in hare woning. Soms ging zij als eene radelooze voor de glazen van hare zijkamer, soms zelfs aan hare deur, of zij ook haar' man zag aankomen... Eindelijk tegen den middag van dien dag, terwijl zij weder in hare deur stond, zag zij een rijtuig snel over de sluis komen aanrennen, en meende daarin den Heer DIXON te ontdekken. Hoe nader het kwam, hoe meer zij daarin bevestigd werd. Hevig klopte nu haar hart, dat door hoop en angst geslingerd werd, en hare kniën beefden zoodanig, dat zij nauwelijks in staat was, om, schoon zij zich werknigelijk aan de leuning van den trap vast hield, staande te blijven.

Weldra was het rijtuig voor de deur. Toen zij zag, dat haar BLOMMESTEYN in hetzelfde was, gaf zij eenen gil, en zeeg, wanneer BLOMMESTEYN er uit gesprongen was, op hetzelfde oogenblik als hij haar wilde omhelzen, bezwijmd in zijne armen.

BLOMMESTEYN bragt, met hulp van zijnen vriend DIXON, haar spoedig in huis, en toen de dienstboden toegeschoten haar met hetgeen maar het eerste voorhanden was besprengd hadden, keerde, na eenen diepen zucht, hare bewustheid terug, tegelijk met rood op hare kaken, dat voor een doodelijk bleek verschoten was: 'God dank! God dank, dat ik u wederzie,' waren hare eerste woorden, die door een ruimen vloed van tranen vergezeld gingen - en na eene korte poos voegde zij er bij; 'de hemel weet alleen, welk eenen doodelijken angst ik de twee laatste dagen heb uitgestaan. Zijt gij ongekwetst?... o ja,' zeide BLOMMESTEYN 'gelijk gij ziet. Het spijt mij, ANTJE! dat gij u zoo doodelijk benaauwd gemaakt hebt. De Heer DIXON en ik zijn vooral de luï niet, om ons onvoorzigtig te wagen, of in eene belegerde stad te laten opsluiten. Wij zijn 'er 's avonds, voor dat de stad overging, reeds uit geweest. En nu liet hij, daar eenige ververschingen waren aangebragt, zooveel de omstandigheden zijner vrouw gehengden, een kort verhaal van hunnen togt volgen, waarvan ook MARGOOTJE, die intusschen was binnen gekomen, getuigen was. 'Maar' ging hij

voort: 'wij hebben ons nog gehaast, om te *Amsterdam* te komen, toen wij te *Dordrecht* voet aan wal zetten, waar wij vernamen, dat *Amsterdam* in opstand was. 'Ik was,' antwoordde nu zijne huisvrouw, 'zoo deerlijk ongerust over u, dat ik weinig weet, wat 'er te *Amsterdam* gebeurd is. Ik heb wel gehoord, dat 'er in de achterbuurten eenige bewegingen hebben plaats gehad, ja zelfs dat 'er op den Haarlemmerdijk een winkelhuis geplonderd is, daar de vrouw zich franschgezind had uitgelaten...' 'Ja Broër!' zeide zuster MARGOOTJE: de Burgers zijn in de wapenen gekomen, toen zij den kelder van eene Melkboerin, die haar juk met heliën beschilderd had, begonnen te plunderen..' 'Wat zegt gij?' riep nu BLOMMESTEYN uit; 'MARGOOTJE! zijn de Schutters in de wapens geweest... Wel mijn Heer DIXON, wat spijt het mij, dat ik niet in de stad geweest ben'.. - 'Ik denk' zeide MARGOOTJE, 'ik denk, dat 'er nog wel wat te doen zal zijn, want alle dagen vallen er zulke historietjes voor...'

Terwijl zij hierover dus praaten, kwam Dr. BERGVELD, die bij de bezwijming van mejufvrouw BLOMMESTEYN ontboden was, binnen. Nadat hij zijn vriend BLOMMESTEYN en den Heer DIXON verwelkomd en den toestand van de reeds weder bijgekomeene onderzocht en haar iets had voorgescreven, verhaalde hij naauwkeurig den onrustigen staat, waarin zich *Amsterdam*

bevond, en tevens, hoe het, vooral te *Utrecht* en te *Deventer*, niet beter gesteld was - dat 'er ook van *Groningen* zelfs tijdingen waren ingekomen, hoe dat 'er een groot gemor onder het gemeen tegen de Regering was; gelijk veelal het geval is, wanneer de zaken tegenloopen. 'Ik denk toch niet,' zeide BLOMMESTEYN, 'dat men den Prins de schuld geeft van deze tegenspoeden?' 'Geheel niet' was het antwoord van BERGVELD. 'Velen zijn van gevoelen, dat zijn gezag of liever, dat het Stadhouderschap, erfelijk moet verklaard worden, in de vrouwelijke zoowel als mannelijke nakomelingschap; ja men spreekt reeds, dat 'er zoodanig een voorstel ter tafel van hun Edel Groot Mogenden, zou gebragt worden. In 't kort, het is met het ligchaam van den Staat, even als met het ligchaam van een mensch, dat langen tijd in een' uiterlijk tamelijken welstand heeft doorgebragt, maar door een' onverwachten schok in buitengewone beweging gebragt is; alle de vochten schijnen dan in zekere gisting geraakt, en de ongeregelde loop moet eenigen tijd voortduren, eer de staat van rust en gezondheid terugkeert. Alle hoofden zijn tegenwoordig vol van staatkundige plannen, waaruit de opregten en braven achten, dat het geluk van het volk zal herboren worden, terwijl de grootste drijvers daaruit hunne eigene verheffing tot voordeelige eerambten bedoelen.'

Hier volgde nu eene reeks van staatkundige bedenkingen, welke tusschen BLOMMESTEYN en de twee andere Heeren gewisseld werden, waarbij Juffrouw BLOMMESTEYN het stilzwijgen bewaarde. Alleen was 'er één punt, dat hare aandacht, als vrouw, tot zich trok, namelijk de zwangerheid der Prinses van *Oranje*, waarvan BLOMMESTEYN verhaalde, dat hij te *Rotterdam* had hooren mompelen; want, schoon het nog maar zeer weinigen wisten, had hij in het logement den Maarschalk van *Turenne*, een' Heer van het Hof gesproken, die hem dat nieuws had ingeluisterd. -

Niet zoozeer trof dit nieuws BLOMMESTEYNS huisvrouw, uit hoofde van de zwangerheid der Prinses, als wel omdat zij zelve vermoedde, in een' soortgelijken toestand te verkeeren; waarom ook dit verhaal haar een blosje op het gelaat joeg, dat door Dr. BERGVELD niet onopgemerkt bleef.

Nadat Dr. BERGVELD en vervolgens ook de Heer DIXON vertrokken was, begaf zich BLOMMESTEYN naar zijn kantoor, en vernam daar van zijn broeder HENDRIK de hoofdzaak van alles, wat 'er sinds zijne afwezendheid voorgevallen was. Bij zijne huisvrouw teruggekeerd, sloeg hij haar voor, om den volgenden dag, zoo de stad in rust bleef, nog met den Herfst, weder naar buiten te vertrekken, dewijl hij zoo gaarne getuige was van de inzame-

ling der vruchten, die reeds naderde. 'Want ik hoop,' liet hij volgen, 'dat de angst, dien gij om mijnen wil de laatste dagen hebt uitgestaan, en de schrik van dezen middag geene nadeelige gevolgen zal hebben; nu de afleiding buiten zal u misschien zelfs niet kwaad zijn.' 'Dat geloof ik ook,' zeide zij, 'en ik hoop vooral, dat de schrik mij geen kwaad zal gedaan hebben, want.... (ja ik mag, ik kan het voor u niet langer verbergen) hebt gij het niet opgemerkt, toen gij zoo in uw' ijver de zwangerheid van de Prinses van *Oranje* verhaalde: ik geloof....' 'Klaar begrepen,' viel haar BLOMMESTEYN in de rede. 'Klaar begrepen, ANTJE! wel dat zou aardig zijn, zoo gelijk met de Prinses... Nu, met de Prinses gelijk of niet... ik hoop maar, dat de angst en schrik u geen nadeel zal doen. Hadt gij mij dat voor de reis naar *Bergen op Zoom* gezegd, ik was 'er zeker niet heen geweest, en gij van al die benaauwdheden en ontsteltenissen vrij gebleven.'

BLOMMESTEYN verheugde zich intusschen hartelijk over dit bericht van zijne huisvrouw, zich op nieuw streelende met de zoete hoop, dat hij zich nog eenmaal vader van eene mannelijke spruit zou zien, en daardoor de naam der BLOMMESTEYN door hem in wezen blijven. Zijne huisvrouw was mede wel te vreden, dat zij van dit geheim haar hart ontlast had. Beide vertrokken den volgende dag,

daar de onlusten in *Amsterdam* weder begonden te bedaren, verzeld van MARGOOTJE en hun kind, naar *Rozenburg*. Drie malen 's weeks reed BLOMMESTEYN naar *Amsterdam*, en bragt het klein overschot van den nazomer op het buiten door, in die aangenaamheden, welke het landverblijf in den herfst verschaffen, welke, hoezeer verschillende van die der lente en van den zomer, alomme de zichtbare beelden van vruchtbaarheid en vervulde hope opleveren. Dikwerf werd het hart der huisvrouw van BLOMMESTEYN, wanneer zij, in het eenzame, of in het bijzijn harer kinderen, met het jongste aan hare hand, op haar buiten wandelde, over die bewijzen van 's Hemels milde goedheid getroffen, en, bij die beschouwing, werd haar hart verwarmd door de hope, dat zij weder eerlang eene blijde moeder zou worden: ja, hare verbeelding schilderde haar reeds in het verschiet, hoe zij, als de boomen, die nu nog gedeeltelijk met vruchten beladen waren, weder in vollen bloei stonden, met het telgje, dat zij nu nog onder het hart droeg, misschien in denzelven verlustigen zou; terwijl zij zich de verdubbelde genoegens van haren BLOMMESTEYN voorstelde, wanneer zij het geluk mogt hebben, hem met eenen zoon te verheugen.

Op een' middag kwam BLOMMESTEYN uit *Amsterdam* terug, met de tijding, dat 'er nu eene publicatie in *Amsterdam* gedaan was,

betrekkelijk eene zaak, waarover reeds ruim eene maand de spraak gegaan had, waarbij den ingezetenen van HOLLAND, in den nood des lands, het doen eener liberale of milde gift, werd aangekondigd. 'ANTJE!' zeide nu BLOMMESTEYN, daar hij zich van een' afdruk dier publicatie voorzien had. 'Nu zal het eerst regt komen te blijken, wie de goede Patriotten zijn; wie het zijn, die den mond vol hebben, van echte vaderlanders te wezen, en, misschien als het op een geven aankomt, droevig achterlijk zijn zullen. Ik heb mijn grootboek niet eens ingezien, om op een gulden of wat na te rekenen, wat ik juist volgens de letter van de publicatie schuldig zou zijn.... Dat is het werk van ellendige koude knibbelaars en tagrijnen. Ik zal maar ruim een vierde meer geven, dan ik volgens het verlangen van den Prins en de Staten schuldig ben. Dan kan ik van vrijer hart een' eed doen...' Na deze inleiding, die zijne huisvrouw met groot genoegen aanhoorde, als zeer duidelijk de ruimte van zijn echt vaderlandsch hart aan den dag leggende, ging hij met een stem, dat het daverde, de geheele publicatie, die van eene aanmerkelijke uitgestrektheid was, voorlezen. Slechts bij een artikel hield hij stil, dat namelijk, waar de Predikanten van deze gifte vrijgesteld werden, en maakte lagchende deze aanmerking: 'Dat zal broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS wel lijken; niet

omdat hij een arme sukkel is, zoo als helaas! ie veel het geval van Dorp-dominees is, en waarom ik het uitmuntend vind, dat het de Prins en Heeren Saten zoo besloten hebben; maar, omdat hij van eene zoo buitengewone vasthoudende natuur is, en een dubbeltje wel viermaal omkeert, eer hij het uitgeeft - Evenwel zoo het iemand op de wereld leelijk staat, dat hij op de penning zestien gesteld is, dan is het een predikant; die immers moet los zijn van het wereldsche goed, zoo hij althans dat gelooft, dat hij ons des zondags voorpredikt; maar het is hier ook: doet naar mijne woorden en niet naar mijne werken. Maar'er zijn'er ook toch wel anderen. Bij voorbeeld onze vriend Ds. A*** zal, (daarvan houd ik mij verzekerd), al ligt hij niet onder de verpligting, ter deeg aan lands scheepje meê reden... maar dit in het voorbij gaan - en nu las hij de Publicatie ten einde toe. Ondertusschen waren de twee voordochters van zijne huisvrouw binnengekomen, en toen hij geëindigd had, vroeg hij haar, of zij 'er wat van begrepen hadden van hetgeen hij daar hij daar had gelezen, De jongste zeide niemendal en de oudste niet minder opregt verklaarde maar heel weinig. 'Nu dan zal ik het u zeggen, JANSJE en MIETJE! Gij hebt het wel gehoord, dat het Vaderland thans in nood is... en nu hebben de Heeren Staten geld noodig van u, van ieder, die wat missen kan. Nu komt het

op uw spaarpot aan, en zoo die leêg was, dan hebt gij nog wel het een en ander sieraad van zilver of goud: dat moet 'er dan aan gelooven. 'Er zullen overal groote kisten staan, om het geld en het gemaakte goud en zilver bij elkander te vergaren. Daar moet gij met mij heen, als ik 'er het mijne naar toe laat dragen. Hoe vindt gij het, Vrouw? - 'Zeer goed,' was haar antwoord, 'en ik verwacht van mijne kinderen, dat zij toonen zullen brave meisjes te zijn, die, als het 'er op aankomt, gemakkelijk af kunnen stappen van geld en snuisterijen, die toch, althans nu, haar geheel overtollig zijn... Het zal zeker de oudste wel heugen, dat meermaal hare Vader haar verhaald heeft, hoe de Vrouwen te *Delft*, bij den grooten nood van het Vaderland, in den tijd van WILLEM den I, hare dierbaarste kleinooden en sieraden, zilver, goud en juweelen, weggaven, om daarmee de ledige kas van het Vaderland aan te vullen... Ik hoop niet, dat u die lessen vergeten zullen zijn?' - 'Neen! neen!' zeide nu JANSJE, Moeder! gij hebt onze spaarpotten: Neem daar zooveel uit, als gij denkt, dat goed is.' - 'Neen, Moeder!' zei MIETJE, 'geef maar mijn' geheelen spaarpot.' - 'Och!' zeide nu de moeder, hare armen om beide heen slaande: 'Ik zal u beide uwe spaarpotten geven, doe, zoo als u best dunkt. JANSJE! wees gij niet te

karig: en gij MIETJE! wees niet al te mild. - o BLOMMESTEYN! Ik zie met aandoening (en de tranen glinsterden in hare schoone oogen) dat beide haar Vaderland lief hebben, en dat bij de oudste reeds de noodzakelijke en loffelijke zuinigheid wortel geschoten hebben, terwijl de jongste, nog geene waarde hechtende aan geld, even gemakkelijk van dezelve afstapt, als zij daar aan gekomen is.... maar zeg mij eens, MIETJE! als gij nu eens uwe gouden braseletjes zoudt moeten geven, die gij van vader BLOMMESTEYN tot een present ontvangen hebt, op de bruiloft...' 'Neen moeder! neen moeder!' antwoordde het lieve kind, 'die zou ik gaarne houden... omdat ik die van vader gekregen heb...'

BLOMMESTEYN was hierover zoo verrukt, dat hij het kind met kussen overladende, zeide: 'Zijt maar gerust, MIETJE! zoo groot is de nood niet: behoud gij vrij uwe braseletten.'

Dertiende hoofdstuk.

Schoon wij zooveel mogelijk een gordijn schuiven voor de beroerten, aan welke het vaderland was blootgesteld, door losgelatene dwaasheid van in hunne onnoozelheid, het geluk van Vaderland en Volk zoekende, staatkundigen uit de lagere volksklasse, opgeruid door ontevredene of eigenbelang zoekende burgers uit den middelbaren stand, onwetende op hunne beurt dikwerf de werktuigen en speelballen van grooten, om hunne hooger strekkende bedoelingen te bereiken, onze BLOMMESTEYN was in dezelve te veel gewikkeld, om daarvan geheel te zwijgen. Zooveel mogelijk zocht wel onze BLOMMESTEYN, maar kon, schoon daarin niet zeer diep gewikkeld, niet geheel, door zijne betrekkingen, waarin hij gesteld was, gevoegd bij zijne inborst, daar buiten blijven. Veel echter liep BLOMMESTEYN mis, door dat, de zwangerheid zijner vrouw hoe voorspoedig voortgaande, haar verzoek, om zich toch zooveel mogelijk (om haar schrikken te besparen) te onthouden van zich in de beroeringen van dien tijd te mengen,

grooten invloed bij hem had: evenwel niet zoodanig, en dit was in hem te prijzen, dat hij als Kapitein te huis bleef, als 'er de woeste woelingen moesten gestuit worden, die, ter verkrijging van zekere veelal ingebeelde voorregten der burgerij, het Amsterdamsche gemeen zooverre buiten het spoor deed hollen, dat het zich niet ontzag, om genoegzaam stormenderhand het Raadhuis in te nemen, de kamer van Burgemeesteren met eene bank open te rammeijen, ja uit de ramen aan de puije van het Stadhuis geopend, met woest getier, ter verguizing, eenen raagbol uit die plaats, waar zich anders bij de uitoefening van lijfstraf, de roede der justitie vertoonde, te steken; en uit een ander venster met eenen grooten trechter, van eene der offerkisten voor de milde giften, gebroken, het volk allerhande oproerige kreeten, op de versmading der regering uitloopende, toe te schreeuwen. Toen het aan een gedeelte der Burger Kompagnie, onder beleid van ABRAHAM SCHEERENBERG, gelukt was, om dit oproerig gespuis van het Raadhuis te drijven, en dus de wettige regering te handhaven, was het noodzakelijk, dat meerder Kompagniën, zoo tot versterking, als gedurige bewaking van het Stadhuis toeschoten, en BLOMMESTEYN vertoefde geen oogenblik, om ook zijn' dienst als Kapitein, aan de Burgerij en Regering te bewijzen, daar hij (gelijk ook zelfs zij huisvrouw) het eene strafbare lafhartigheid zou

geoordeeld hebben, indien hij één oogenblik geaarzeld had, om zijnen eed aan Stad en Burgerij gestand te doen.

Schoon voor een oogenblik schrik en vrees eene stilte onder het volk verspreidde - de geest van misnoegen was daarom niet uit te dooven. Daartoe baatte zelfs niet, dat de Regering der stad ter Vergadering der Staten van *Holland* toetrad, tot het Erfelijk verklaren van het Stadhouderschap, dat door de burgers met veel drift en niet zonder reden begeerd werd, ja door vele verstandige Regenten van dien tijd, welke niet te veel aan eigen gezag verkleefd waren, gehouden werd voor het brandpunt der vereeniging, in hetwelk alle de twisten behoorden te versmelten; en als geschikt, om zekere vastheid aan den regeringsvorm van het Gemeenebest bij te zetten, waaraan het dikwerf mangelde in stadhouderlooze tijden. - De uitzigten, die vele koesterden op eenen aanstaanden vrede, tot welks voorbereidende punten onder anderen de Graaf VAN BENTINCK, Heer van *Rhoon* en *Pendrecht*, de Baron van *Wassenaar*, en de Heer GERARD ARNOUD HASSELAER, te *Aken* zamenkwamen met andere Vredehandelaars, werden belemmerd door de akelige nevelen van binnenlandschen twist en tweedragt, bijna in alle plaatsen van eenig belang en grootte opgerezen. - En het scheen, dat het Eeuwgetijde van den Munsterschen Vrede, waarbij de Nederlanders tot een Vrij Volk verklaard

werden, een jaar van verwarring en verwoesting worden zou, hetwelk de uitkomst helaas! te zeer bevestigde.

Het gaf echter eene aangename verademing bij een groot getal landgenooten, dat op Vrijdag den 8 sten van Lentemaand de Erfstadhouder zijn huwelijk met eene mannelijke spruit gezegend zag. De mare, die zich dan ookspoedig in *Amsterdam* verspreidde, dat 'er een Erfprins geboren was, vervulde alle de wijken der stad met blijdschap, welke men hoopte, dat door de uitspattingen van het graauw noch door de oproerige bewegingen van de volksleiders zou gestoord worden.

Die mare drong mede al spoedig tot de woning van BLOMMESTEYN door juist op dat tijdstip, toen zijne zoo hartelijk beminde huisvrouw onder den smartelijken weedom kromp, welke aan het ter wereld brengen van den mensch verknocht is. BLOMMESTEYN vergat bijna uit hartelijke deelneming in dit gelukkig lot, den Erfstadhouder den afgeloopen nacht te beurt gevallen, den toestand zijner eigene vrouw, of liever hij kon zich niet onthouden van zijne ANNA, bij eene kalme tusschenpoozing toe te voegen: 'ANTJE! ANTJE! wat is er eene blijde tijding. Deze nacht is de Prinses van een' zoon verlost...' Nu vouwde ANTJE haar handen te zamen zeggende: 'Ik dank God... ik dank God.. ach Hij geve ook mij eene spoedige uitkomst...' En hier hervatte zich de geweldige spanning der natuur

en wel zoodanig, dat het slechts weinige minuten leed, of de stem van het geboren wicht verving de kreeten van de afgematte moeder, en de vroedvrouw riep BLOMMESTEYN toe: - 'geluk met een' zoon! mijnheer BLOMMESTEYN.'

Nu gaf deze een' schreeuw van vreugde, en vloog naar het bed van zijne ANNA - 'Hooft gij het wel, ANTJE, hoort gij het wel ANTJE, het is een zoon! het is een zoon!.... en dat op denzelfden dag, dat den Stadhouder ook zijn eerste zoon geboren is.' Dr. BERGVELD, die vernomen had, dat de huisvrouw van zijnen vriend BLOMMESTEYN op het punt van bevallen was, de man, die de eerste tijding der geboorte van den Prins aan BLOMMESTEYN had ingeluisterd, was ook getuige dezer uitbundige blijdschap van zijnen vriend - en matigde terstond door zijne tusschenspraak deze geweldige uitbarsting, door BLOMMESTEYN te herinneren, dat dezelve voor de pas verlostte vrouw zeer nadeelig zou kunnen zijn. Niet eer echter verwijderde zich BLOMMESTEYN uit de kraamkamer, dan nadat hij het kind op den schoot van zijne zuster LEENTJE, gezien had. Deze had, sinds den dood van haren man, *Vianen* verlaten en woonde in een klein huis te *Amsterdam* daar zij geheel door BLOMMESTEYN werd onderhouden, en bij deze en andere gelegenheden handreiking en hulpe in het huis van BLOMMESTEYN bood. 'LEENTJE LEENTJE! zeï hij op een zoo vriendelijken

toon, als zij hem in geene jaren tegen haar had hooren spreken; 'Zienu toch ook eens vrolijk. Uw' oudsten broer is een zoon geboren en dat op denzelfden dag als den Stadhouder ..' LEENTJE zuchtte diep, en antwoordde. 'Geluk met uw' zoon, mijn broeder! en God beware u, dat gij, er zoo vele tranen over stort, als ik over den mijnen.'

BLOMMESTEYN, wiens hartstogten nu hevig geroerd waren, gingen die woorden heel diep in de ziel: 'wees toch eens blij met ons,' voegde hij haar nu toe. - 'Ik beloof u, daar mij God zoodanig gezegend heeft, dat ik, als hij uit de *West* terugkomt, hem op mijn kantoor plaatsen zal, en wel zoo, dat hij in ruimte voor zijne moeder zorgen kan.'

Nu trad hij met BERGVELD, die middelerwijl der kraamvrouw een opbeurend woord had toegesproken, het kraamvertrek uit. Deze gaf aan BLOMMESTEYN, die zeer nieuwsgierig was, ommet de gebeurtenis der geboorte van den Prins van *Oranje* nader bekend te zijn, het een en ander deswegens verder te verstaan. Hij verhaalde, hoe de Prinses zeer voorspoedig 's morgens ten half vier uren van een zoon was bevallen, en hoe ten zes ure door het luiden van de groote klok daarvan aan de burgers van den *Haag* reeds was kennis gegeven. Met drift vroeg nu BLOMMESTEYN, welke de naam was van den jonggeborenen. 'Ik heb gehoord,' zeide BERGVELD, dat hij, bij zijnen doop den naam van WILLEM ontvangenzal.' Nu dan, zeide BLOMME-

STEYN, al heb ik niemand in mijn vaders of moeders familie die WILLEM heet, WILLEM zal ook de naam van mijn' pasgeboren jongen zijn.'

Nadat BLOMMESTEYN vervolgens met meer en meer zekerheid daarin bevestigd werd, dat de naam van den Erfprins WILLEM zijn zou, werd hij in dat oogmerk versterkt, zoo dat hij geene zwarigheid maakte, om, schoon de doopplegtigheid van den Erfprins tot den tienden van Grasmaand vertraagde, zijn' zoon veertien dagen na deszelfs geboorte door Ds. A*** den naam van WILLEM bij den doop te geven.

Toen BLOMMESTEYNS dierbare huisvrouw tot genoegzame krachten hersteld was, werd 'er zeer natuurlijk een groot feest, ter gelegenheid van deze zoo aangename geboorte van een' Zoon van BLOMMESTEYN gegeven - en ook niet vergeten, om aan de gelijktijdige geboorte van den door vel zoo afgebeden Erfprins, te gedenken. Ds. A*** haalde, bij een dronk daarop, een Dichtstuk uit den zak, dat hem door zijnen vriend LUCAS TRIP^(*), nu Raadsheer en Burgemeester

(*) LUCAS TRIP was zeker een Dichter, die zich verre boven de meeste zijner tijdgenooten verhief, in edelheid van gevoel en sijnheid van smaak, waarvan deze Lierzang ook bijzonder blijk draagt; schoon hij, door de vreemde mengeling van het stoute en zachte, het gevoel een weinig schokke, zelfs in de zonderlingste zamenvoeging blijft TRIP altijd Dichter.

te *Groningen*, met welken hij tegelijk aan de Hooge School was geweest, als een oud Akademie-vriend toegezonden was: zijnde een Lierzang ter geboorte van den Erfprins. Spoedig maakte BLOMMESTEYN stilte, en Ds. A*** las het volgende:

Staak, Neêrland! staak uw hygend ongeduld!
 Uw wensch, der Britten bee, Germanjes hope,
 De Kristenzugt van 't Godgewyde Europe,
 Ziet deeze dag, dit zalig' uur vervuld.
 Een heilmaar dryft op weitze Oranjevaanen,
 En juicht van mast en vest, en torentans:
 De blydschap gaat in 's Gravenhaag ten dans
 Op hofmuzyk van lieve kindertraanen.
 Godt ziet ons aan: wy zien een' Frizoos Zoon,
 Een steun van Batoos Staat en Georges Troon.

'Daar ligt myn liefde in Neerlands bakermat:
 'Een Zoon, van mynen God voor 't Land verbeeden.
 Zoo, dunkt my; vloeit des dankb'ren Frizoos reden;
 Terwyl hy 't agtbaar oog, van ootmoed nat,
 Ten hemel slaat, en zug: 'O Eeuwige Armen
 'Van Nassauws hulpe! o hulp van Nederland!
 'Verbonds-God! kweek, uw liefdens onderpand,
 'Myn vrugt, om Kerke en Vryheid te beschermen!
 'Uw hand verhief myn' stoel; Gy stelt hem vast.
 'Van U is eere in druk, en lust in last.

'Daar ligt myn troost, myn oog, myn levens lust
 Zegt Eng'lands Kroonprinses en Hollands Moeder:
 'Kus Carolyntje! kus uw' lieven Broeder!
 'Neen wagt; myn liefde is nimmer moê gekust:
 'Hoe zal ik U in bei myne armen streng'len.
 'O beelden van uws Vaders fier gelaat!
 'Wen Hy voor uwen roem te velde gaat,
 'Om lauwers met olyveblaên te meng'len.
 'Haal verwen aan! straks zette ik Hen en My,
 'De *Moederliefde*, in eene schildery'.

'Sus! sus! myn Prins! slaap Heertie van den Haag!
 Zingt Carolyn 'wy zullen zamen ryen
 'Naar Scheveling, daar ik (wil 't vader lyen;
 'Ai! schrei 'er tog niet om) de kroon van draag.
 'Myn handje zal uw wiegeband versieren
 'Met paarlemoer, en blinkend zeegewas.
 Dus kout het Kind, en 't kouten kooomt te pas,
 Wen wy den roem aan digtgedagten vieren:
 Biedt Hem de Haagsche Olymp voor zyn Jupyn;
 Zy kan van Hollands rei de Venus zyn.

Verbeelde ik 't my? hoe is 't? Prinses! gy leidt
 My naar de wiege. Ik zie, ik ken het weezen.
 Daar is een vonk uit Vaders oog te leezen;
 Hier speelt een trek van Moeders Vriendlykheit.
 Een zagt gezag, in fiere aanminnigheden
 Gedommeld, lokt myn liefde en eerbied uit.
 Groei Annaas lieveling! groei Nassauws spruit!
 Regeer, door onze wet, en uwe zeden,
 Volstrekt in ieders harte, in rust en vrêe!
 Uw dagligt breng' Saturnus heil-eeu mee!

Gy toont me, ô Carolyne! Oranjes Zoon:
 Hoe zal ik voor die gunste u best bedanken?
 All', wat uw Digter heeft, zyn hart en klanken,
 Der konst gewyd; maar 't vlyen ongewoon.
 En mag ik evenwel U iets vereeren,
 Behalven liefde en onderdanigheid,
 Die 't Neerlands hart op tonge en daaden spreidt,
 Vergun my de eere om u een vers te leeren.
 't Gaat wel; een lachje neemt myn uitbod aan;
 En ik de liere, om hooger toon te slaan.

Triomf! Triomf! der Graven siere Haag
 Teelt Prinsen voort, en groent in guure tyden.
 De Krygsmaand, aêrs gevloekt van ramp en lijden,
 Zy aller maanden eer! Haar schedel draag',
 In steè van lauwerier, Oranjeblaêren!
 Zy schenkt een kroonjuweel aan Neerlands hoed;
 Een Heldenzoon, wiens mannelyken moed
 Zyn Stam, een' Mavors Stam, zal evenaaren.
 Wees welkom blydste dag van Neerlands Staat!
 Wat middag spelt uw schoone dageraat?

Oranje kust een' Zoon; en Batoos hoop'
 Kusse in hem overlang een teed'ren Vader!
 Bond Karels keur de zeven pylen nader;
 De Hemel hegtze vast door dierder knoop.
 Pluk Neerland! pluk dier Eensgezindeids vrugten!
 Waar van de Oranjetelg, op uwen grond
 Geschooten, reets de bloei heeft in den mond!
 Kweek haaren wasdom aan met liefdezugten!
 Zend hemel! zend uw lieveijd Hofgezin
 Ter wiegewagt! Myn Frizo ligt 'er in.

Oranje kust een' Zoon. O Eeugety
 Der Vryheid! die gehuwd aan Nassauws degen,
 By Frizo Kroon en Scepter op kan weegen,
 Wat zetge Neerlands Maagd al luister by?
 Onwinbaar door dit godlyk Vryheids teken,
 Den duur van Nassauws naam, haar beukelaar,
 Ontzietze niet, op dreigend lyssgevaar,
 De lieve Vreê uit 's Vyands vuist te breeken.
 Zend Hemel! zend uw magtig Hofgezin
 Ter wiegewagt! haar Welvaart ligt 'er in.

Oranje kust een' Zoon. Godsdienstigheid,
 Door dezen naam ter kerker uitgetoogen,
 Betreedt, in feestgewaad, met lachende oogen;
 't Gezuiverd Heiligdom. De Hoop geleidt
 De blanke Jezus Bruid, en schoort, haar treden.
 Heur Nardus ryst van 't dankend lofaltaar
 Op eene zugt: 'O Levens-Vorst! bewaar
 Het leven van den Vorst; zyn ziele, en zeden!
 Zend Hemel! zend uw heilig Hofgezin
 Ter wiegewagt! Myn Schuts Heer ligt 'er in.

Oranje kust een' Zoon uit Annaas schoot.
 Georg, der Britten Eere, Europes leven,
 Wordt voor zyn hulpe, een prinsegift gegeven;
 Een Neef, meer waard, dan sterktens, heir en vloot,
 Georg... maar hoe! de Zuig'ling reikt, op 't hooren
 Van 's Grootevaders naam (wat werkt het bloed!)
 Hem, over zee, zyn handjes te gemoet;
 Als wou hy meê 't gemeen vertrouwen schooren.
 Zend Hemel! zend uw Eng'le Hofgezin
 Ter wiegewagt! 'Er ligt een Willem in.

Oranje kust een' Zoon; Germanje een' Vorst;
 Die 't heilig Ryksbelang zal onderschragen;
 Het vry Geloove op heldenarmen draagen;
 Den Duitschen Ryn, met Roversbloed bemorst,
 Ten perk en paal der Fransche kroon dorst zetten,
 En, brouwtze kryg, eens toonen, dat Hy mêe,
 Als Willem voor den Vyfdn Karel dêe,
 Voor de eer van Stevens kroon 't rapier durft wetten.
 Zend Hemel! zend uw Vorstlyk Hofgezin,
 Ter wiegewagt! 'er ligt een Ryks-Vorst in.

Oranje kust een' Zoon! Oranje een' Zoon!
 Juicht Amfitrite, en alle Waterschaaren,
 Den aardbol rond, op schitterende baaren,
 In schààau van Neerlands vlag en Waterkroon.
 All' 't zeevolk gaat ten rei! de golven kooken
 Door vreugdevuur; het donderend kanon
 Groet in 't Kanaal het scheepryk Albion,
 En dekt het Leliligt met fulfersmooken.
 Zend Hemel! zend uw strydbaar Hofgezin
 Ter wiegewagt! Myn Zeevoogd ligt 'er in.

Myn Heirvoogd mee! roept Veldheer en Soldaat,
 En zweert Hem hulde en trouw by Frizoos stander.
 Myn lust en rust! roept ieder Nederlander,
 Dien 't algemeen belang ter harten gaat.
 Hoe moogt gy dan uwe Adelaare wieken,
 Myn Groningen! verheugd slaên tegen een;
 En, daar U 's Vaders ligt zoo lang bescheen,
 Den zoon begroeten in zyn uchtend kriecken?
 Zend, Hemel! zend uw eeuwig Hofgezin
 Ter wiegewagt! myn Erfvoogd ligge 'er in!

Geen wonder, dat 'er een groot gejuich opging na de lezing van dit Dichtstuk, en de vreugde nog tot hooger toppunt steeg. Maar nog wies dezelve, althans bij sommigen der aanzittenden, toen de deur der zaal geopend werd, door den zoon van de Weduwe VAN DALEN, die onverwacht, de *Maas* met een' Westindisch-Vaarder uit *Suriname* was ingelooopen. Eer nog zijn moeder hem zag, zeide hij

op eene zeer beleefde wijze: 'Ik hoop, Oom BLOMMESTEYN! dat gij mij niet kwalijk zult nemen,..' 'Wie zou,' zeide BLOMMESTEYN opstaande, 'wie zou van daag iets kwalijk kunnen nemen. LEENTJE! LEENTJE! Merkt gij het niet, daar is uw zoon WOUTER uit de *West* te huis.' LEENTJE kon van vreugde niet spreken, en binnen een oogenblik lag WOUTER VAN DALEN haar om den hals. Nadat de eerste aangename ontsteltenis wat bedaard was, aan Neef WOUTER eene plaats aan tafel ingeruimd, en hij met een goed glas door Oom BLOMMESTEYN verwelkomd was, moest hij verhalen van zijne reis, en met weinige woorden, hoe het op *Suriname* gesteld was: dat BLOMMESTEYN geheel niet uit de hand viel, maar toen hij verhaalde, dat hij bij zijne tehuiskomst gehoord had, dat 'er een Erfprins geboren was, en hij daarom in het voorbijgaan *den Haag* had aangedaan, dien hij nog in volle blijdschap gevonden had, moest hij daarvan de gasten het een en ander verhalen, waarop ook bovenal zijn oom BLOMMESTEYN bijzonder gesteld was.

Het was dezen en het geheel gezelschap bijzonder aangenaam te vernemen, op welk eene plegtige wijze zijne Hoogheid van deze geboorte aan de Staten van *Holland* en *Westvriesland* kennis gegeven had. Deze korte aanspraak daarbij van zijne Hoogheid ging in druk uit, en VAN DA-

LEN had zich van een' afdruk van dezelve voorzien, en las dien daarop, dus luidende: 'Ik heb, Edelgroot Mogende Heeren, met de uiterste aangenaamheid de groote vreugde vernomen, welke alomme over deze geboorte is bespeurd, en het schijnt mij toe, dat de Heere heeft willen zegenen de orde van opvolging, die door u en de Heeren Staten van de meeste andere gewesten is vastgesteld, ten aanzien van de posten van *Stadhouder*, *Kapitein* en *Admiraal*, met, nadat hare Koninklijke Hoogheid viermalen achter elkander van Prinsessen zwanger geweest was, onmiddellijk door de geboorte van eenen Prins zoodanig eene opvolging te doen vooruitzien, welke u en de andere gewesten geschenen had de aangenaamste te zullen zijn. Mijn wensch en bede is, dat die zoon moge opwassen en altijd aangedaan zijn met alle mogelijke trouw, ijver en liefde voor en aan het dierbaar Vaderland, en ik zal alle vlijt aanwenden, om den jongen Prins zoodanige gevoelens in te boezemen, als daartoe de meeste strekking hebben. Voorts verlang ik van harte, dat ik binnen kort in staat zal zijn, om u meerdere aangename tijdingen mede te deelen, en in het bijzonder die, dat voor het einde van dit jaar 1748, op hetwelk het eeuwgetijde van den Munsterschen vrede invalt, een algemeene vrede moge gesloten zijn.'

‘Dat laatste is eene taal, zeide BLOMMESTEYN, ‘die ik gaarne hooren mag. God geve ons den lieven vrede, zoo van buiten als van binnen. Mijne lieve kraamvrouw legt mij,’ [met stemverheffing] ‘deze conditie in den mond: een algemeene Vrede! maar hebt gij niet gehoord, Neef! wanneer de doopplegtigheid zal plaats hebben?’ Hij verhaalde, dat dezelve op den elfden April in de Groote kerk van *den Haag* zou toegediend worden. ‘Daar moet ik heen,’ zeide BLOMMESTEYN, ‘en het spijt mij, ANTJE! dat gij het om het kind niet zult durven wagen met mij meê te gaan, om eene plegtigheid bij te wonen, zoo als ‘er misschien nooit eene weder, bij ons leven, zal plaats hebben.’

BLOMMESTEYN hield woord; hij maakte reeds aanstalte, om den tienden van Grasmaand in de Hofplaats te zijn, en voorzag zich bij tijds van eene zeer goede plaats, zoodat hij de statelijke plegtigheid niet alleen volkomen zien, maar den eerwaarden GODEFRIED VAN UTRECHT, op dat tijdstip de oudste Leeraar in 's *Gravenhage*, zeer duidelijk verstaan konde, welke tot zijne toepasselijke tekstwoorden gekozen had het 27 en 28 ste vers uit het eerste Hoofdstuk van het eerste Boek van SAMUEL, woorden door HANNA, de moeder van SAMUEL, gesproken bij zijne voorstelling aan den Profeet ELI, luidende: *Ik bad om dit kind, en de Heere*

heeft mij mijne bede gegeven, die ik van hem gebeden hebbe. Daarom hebbe ik hem ook den Heere overgegeven, alle de dagen, die hij wezen zal; hij is van den Heere gebeden.

Toen BLOMMESTEYN vervolgens den Erfprins, door zijnen doorluchtigen vader zelve ten doop geheven, door den Eerwaardigen PILAT, bij die plegtigheid den naam van WILLEM hoorde geven, herinnerde deze zich met streelend genoegen ook het oogenblik, dat zijn zoon, met denzelfden naam, weinige dagen geleden, gedoopt was.

Na het eindigen dezer Godsdienstige plegtigheid, reed de aanzienlijke trein langs het Binnenhof terug, waar de Koninklijke Prinses, uit een venster van haar kabinet, getuige van al de pracht was, die de doopstaafte van haren zoon vergezelde, onder het gebulder van het kanon, het luiden der klokken, en het vreugdegejuich des volks.

's Avonds verlustigde zich BLOMMESTEYN, met vele duizenden, weder in de prachtige illuminatiën en vreugdebedrijven, die geheel den *Haag* tot een tooneel van, dankbare blijdschap maakte. Zeer verheugde zich BLOMMESTEYN intusschen, dat hij, den volgenden dag, toen hem zijne bezigheden naar *Amsterdam* terug riepen, zich voorzien kon van eenen gouden gedenkpenning, welken hij aan oranjelint den vorigen dag, op de borst

van de Peters des doopelings, bestaande uit de aanzienlijkste leden van staat, had zien wapperen, waarop zich een Engel vertoonde, die den jongen Prins, als uit den Hemel door hem nedergebragt, op een opengeslagen kleed vertoonde, met het omschrift: *Tandem exoratus dedit.* (*Eindelijk verbeden zijnde, heeft Hij hem gegeven.*) Hij gaf, bij zijne te huiskomst, den penning aan zijne ANNA, die denzelven met zeer veel liefde tot eene gedachtenis aannam, terwijl het lang duurde, eer BLOMMESTEYN uitgepraat was van al het plegtige en de vreugdebedrijven, door hem in de woelige hofplaats beschouwd.

Veertiende hoofdstuk.

Schoon vele opregte en belangelooze beminnaars van hun vaderland (en tot dezelve behoorde ook BLOMMESTEYN) zich zeer verheugden over het viere van het eerste Eeuwgetijde van den Munstersche Vrede, was het 'er echter verre af, dat dit met eenigen openlijken luister geschiedde. Reeds sedert Bloeimaand van het jaar 1747, was uit hoofde van den treurigen toestand, waarin zich het Vaderland door den oorlog gedompeld zag, de Schouwburg van *Amsterdam* gesloten geweest. Zonder echter hierin meer te willen zoeken, dan eene verstandige staatkunde van de Regeerders dier stad, liever de volksgestemdheid en vooroordeelen aan de hand gaande, dan daar onberaden tegen intedruisschen; is het toch zeker, dat die oogenblikken, in de voornaamste koopstad van het Gemeenebest, verre waren van uitlokkende, om zich met een op zich zelf onschuldig, ja nuttig vermaak, te verlustigen.

Immers de binnekamers waren, zoowel bij de voornaamsten als den middestand der burgeren, vol regtmatische vrees voor den treurigen afloop van den buitenlandschen oorlog; immers klonken de *Doelen* en andere vergaderplaatsen van vreemde volkseischen, die toch, hoe vernist met schijnbare liefde voor Vorst en Vaderland, gegrond waren op eigenbatige en heerschzieke oogmerken van personen, welke, door hunne opvoeding en opleiding, weinig geschiktheid hadden tot het behartigen van 's lands of stads belangen: immers wedergalmden de straten en grachten van de oproerkreeten en bedreigingen der heffe van het volk, bijzonder opgewonden tegen de pachters van 's lands gemeene middelen, daar men derzelver inzameling door een hoofdgeld wenschte vervangen te zien: immers, die kreeten en bedreigingen sloegen gelijk elders in *Holland*, te *Amsterdam*, weldra tot schandelijke dadelijkheden over.

Geenszins is ons oogmerk, om de afzigtige plundering van de huizen der Pachters, welker blinkende levenswijze, althans sommiger, het algemeen wat te veel in de oogen liep, af te schilderen, daar de geschiedboeken onzes vaderlands genoeg met de uitvoerige verhalen van die schandelijke gebeurtenissen bezoedeld zijn.

Alleen mogen wij niet voorbij, daar BLOM-

MESTEYN, op den vreesselijken dag van den achtentwintigsten Junij, toevallig in dezelve gewikkeld raakte, een tafereel af te malen van de beroerte, welke de stad *Amsterdam* en hare burgerij toen in angst, verwarring en rouwe dompelde.

Ondanks al de voorzorg, die de Regering van *Amsterdam* gedragen had, zich spiegelende aan de geweldige bewegingen, die te *Haarlem*, *Leyden* en in den *Haag*, ter zelfder oorzaak hadden plaats gehad, barstte de plundering met zoodanig eene kracht uit, dat zij in volle woede de handen sloeg aan de woningen der pachters, en twintig huiken van deze lieden, in den tijd van twee dagen, het deerlijk lot der vernieling deed ondergaan. Zoo diep deelden de pachters in den haat van 't algemeen, en zoo groot was de losgelaten woede van het graauw, dat zelfs de Amsterdamsche Schutterij, even als elders, in het eerst zeer weinig genegenheid betoonde, om hen krachtdadig te beschermen.

BLOMMESTEYN stond op een' der dagen van die plundering, met zijne Kompagnie op den Dam, terwijl het gemeen bezig was met op den Vijgendam, en dus vlak onder het oog der Regering, op klaarlichten dag, het huis van een' der Direkteuren van de Wijnen, te plunderen. Toevallig ontdekte BLOMMESTEYN, dat een der regerende Bnrgemeesteren dit boos bedrijf, door een der glazen van het Stadhuis, stond

aan te zien. - Nu kon zich BLOMMESTEYN niet langer bedwingen, en, in zijne officieren en de gemeenen zijner Kompagnie eenen goeden geest bespeurende, om het geweld te beteugelen, ging hij op het Stadhuis bij dien Burgemeester, en deed het moedig aanbod, om met zijne Kompagnie op die plunderbende aan te vallen, zich verzekerd houdende, dat hij in staat was, binnen weinige oogenblikken, dezelve uit een te drijven; maar deze gaf, verzwijgende door welke redenen hij daartoe gedreven werd, ten antwoord, dat hij dit nog ongeraden vond: hiermede ging BLOMMESTEYN zeer ongesticht naar zijne Kompagnie terug, en verheugde zich zeer, dat het slechts korten tijd leed, of dezelve werd door eene andere afgelost.

Hij keerde nu naar zijne woning terug, en had het besluit genomen, om zich, daar de Schutterij niet door de Regering gehandhaafd werd in hare goede oogmerken, zooveel te huis te houden, als mogelijk was, tot dat het onweer, aan welks stuiting hij toch niet kon bijdragen, zou overgewaaid of uitgeroeid zijn.

Eindelijk echter zag de Wethouderschap van *Amsterdam*, dat de stad en burgerij, zoo men de woede niet keerde, in algemeen gevaar zou raken, en gaf last aan de schutterij, om met geweld en kracht het oproer te snuiken, nadat nu alle voordragten, zelfs de plegtige toezegging

aan het volk, dat de pachterijen zouden worden afgeschaft, niet baten konde. De brave Schutterij, van dezen last voorzien, bragt het oproer en de plondering binnen zeer korten tijd tot staan. Weldra vielen twee, die zich meest in het plonderen hadden laten zien, in hunne handen; en de Heeren van het Geregt oordeelden het zake dat aan deze een afschrikkend voorbeeld zou gesteld worden, besluitende die beide ter Stadswage uit te steken en met den koorde te doen straffen. De een was een tuinman, wonende op het Jan-Hanzenpad buiten de Raampoort, en droeg bij de plonderaars en het gemeen den naam van Burgemeester, omdat hem, bij de plondering, eene sierlijke Allonge-paruik op het hoofd gezet zijnde, en hij, daarom als Burgemeester begroet, de ploegen plonderaars, in dien misselijken tooi, had aangevoerd. De andere was eene koopvrouw in limoenen, schol en bokking, zeer algemeen bekend, als gewoon dagelijks met die waar bij de Beurs te zitten, en had openlijk het graauw, toen de schutterij op de oproerige plunderaars vuurde, tot wraak aangezet.

BLOMMESTEYN vernemende, dat deze vreemde en ongehoorde regtsoefening op de Waag plaats zou hebben, begaf zich, schoon zijne kompagnie 's avonds eerst op moest komen, uit nieuwsgierigheid, gelijk duizenden, tegen den middag naar den Dam, niet zonder dat hem

zijne huisvrouw vooraf gebeden had, dat hij zich toch niet te veel wagen zou, en vooral eene veilige plaats kiezen.

BLOMMESTEYN achtte die omstreeks den Vijgendam gevonden te hebben, en zag ook van daar het oproerig wijf ter wage uitsteken, en hoorde haar tot haar laatste oogenblik wraak! wraak! schreeuwen, hetwelk echter door het geroer der trommels verdoofd werd. Deze kreet noch de daarop gevolgde doodstraf bragt de gemoederen in beweging, doch, toen de tweede uit het venster geheschen werd, ontstond 'er op eens eene geweldige opschudding, welker juiste oorzaak nooit bekend geworden is. Zeker is het, dat 'er door de Schutters, toen het gewoel algemeener werd, en men een' nieuwen opstand duchtte, geschoten werd, hetwelk het deerlijk gevolg had, dat 'er eene algemeene verwarring en vlugt onder de menigte aanschouwers ontstond. Niemand was 'er nu het lijf langer zeker. De op een gepakte klompen menschen bewogen zich in strijdige rigtingen, terwijl bij de minste gaping verscheidene onder den voet raakten. Dit was voor een oogenblik ook het lot van BLOMMESTEYN, en, bij deze gelegenheid, ontving hij een' geweldigen trap op zijne borst. Hij had echter het geluk, schoon zijne paruik verloren hebbende, en deerlijk bloedende, weder op te worstelen, maar geraakte weinige oogenblikken daarna in een nieuw gedrang,

waarin hij voortgedragen werd, zonder dat zijne voeten den grond voelden, tot dat eindelijk de voorsten aan den rand van het Damrak gekomen zijnde, zich door in het water springen wilden redden, en hij met die, welke hem omringden, door den drang van achteren, ook onwillekeurig in het water neder stortte.

Eenige oogenblikken was BLOMMESTEYN geheel door den schrik overmand, en als beseffeloos, maar iets bijkomende, bevond hij zich niet verre van een' paal, die naar de zijde van de achterhuizen der Warm oes straat stond, klauterde daartegen zoo goed mogelijk op, en ging op een plank, daaraan vast, zitten, zijne handen zoo stijf mogelijk, om den rand geklemd houdende.

Daar aanschouwde hij, hoe deerlijk ook geschrikt, het jammerlijke tooneel, dat in zijnen omtrek plaat had. Hij zag beneden zich in het Damrak verscheidene zijner lotgenooten, na eene poos met den dood geworsteld te hebben, wegzinken, terwijl allen, die langs het Water liepen, alleen bedacht, om het veege lijf te redden, zonder om te zien naar de ongelukkigen, welker jammerkreeten zij niet schenen te hooren, voortsnelde. Nadat BLOMMESTEYN op die plank meer dan twee uren had doorgebracht, geraakte hij, schoon in zekere veiligheid, zoo door het gevoel der pijn in de borst en door het verlies van bloed zoo afge-

mat, dat bij voor bezwijken begon te duchten. Gelukkig nog dat hij, toen in een der achterhuizen van de Warmoesstraat, in zijne nabijheid, de vensters, gesloten op het oogenblik, toen de kogels begonnen te vliegen, weder werden ontsloten, toevallig ontdekt werd. Lang echter verwijlde het nog, eer men in een schuitje van de zijde van het Water hem af haalde, en, hoezeer hij ook met zich zelve te stellen had, zag hij klaar, dat men nu bezig was met visschen en ophalen van verscheidene drenkelingen, die met hem te gelijk in het Damrak gestort waren, onder deerlijk gekerm van de omstanders.

In dien jammerlijk ongeredderden staat, waarin hij zich bevond, was zijn eerst verlangen om eenig drinken en een hoofddeksel. Eene dienstvaardige vrouw gaf hem in een nabijzijnde woning niet alleen naar zijn genoegen te drinken, maar voorzag hem, toen zij verstaan had, wien hij was, ook van haar mans hoed en paruik. Nu begon BLOMMESTEYN eerst regt aan de verlegenheid te denken, waarin zich zijne huisvrouw en huisgezin bevinden zou, en zonder zich dus langer op te houden, en te denken aan den afzigtigen staat, waarin hij zich bevond, ijlde hij naar zijn huis, terwijl hij, daar zich reeds zoovele deerlijke toegestelde voorwerpen vertoond hadden, thans veel minder opmerking tot zich trok, dan anders het geval zou geweest zijn. Maar aan zijne woning

gekomen en de trappen opgeklommen zijnde, was hij bijna buiten staat, van vermoeidheid en uitgeputheid van krachten, om de schel te grijpen. Toen hem de deur geopend was, gilte de dienstmeid, die hem inliet, en stortte plotseling van schrik op de bank in het voorhuis neder. - De kamer-deur van het achtervertrek, waar men gewoonlijk huishield, werd geopend door BEELAARTS, om te zien, wat 'er in het voorhuis gaande was, en hij schreeuwde vol ontzetting: 'Moeder! Vader leeft:' want het voorbarig gerucht had zich reeds verspreid, dat hij onder de ongelukkige slagtoffers van dien dag behoorde. Intusschen was BLOMMESTEYN nu genaderd, en hoe zeer klom de ontzetting van de geheele familie, die genoegzaam bijeengekomen was, om zijne huisvrouw te vertroosten, toen zij BLOMMESTEYN in eenen bijna onkenbaren en zoo deerlijk gehavenden staat zagen terugkomen. Op het zeggen van BEELAARTS, was de huisvrouw van BLOMMESTEYN, die als een roerloos beeld, door angst en wanhoop vermeesterd, in eenen leuningstoel gezeten was, opgerezen, zich aan den tafel met moeite vast houdende, om hare knikkende knieën te ondersteunen, maar op het zien van haren man, en daar zijne gescheurde kleederen, en vooral zijn linnen zoo deerlijk met bloed bevlekt was, zeeg zij weder, onder het uitroepen; 'o mijn God! BLOMMESTEYN!

wat is u overgekomen?’ half bezwijmd neder in haren stoel. ‘Vraag niets, vraag niets,’ zeide BLOMMESTEYN, terwijl hij zich mede op een’ stoel nederwierp. ‘Dank God, dat ik nog leef... Laat Dr. BERGVELD en een Chirurgh komen - ik ben doodelijk afgemat ... ik ben gekwetst, God weet hoe!... ik ben op mijne borst getrapt... aan handen en mijn hoofd gewond ... ik heb in het Damrak gelegen ... Vraag niets meer...’ En hier werd hij in eens doodelijk bleek, maar, door zijne zuster LEENTJE weder bijgebracht zijnde, raadde hem zijne ook weder bijgekome huisvrouw, dat hij de door en door natte kleederen zou uittrekken, en zich oogenblikkelijk te bedde begeven. Hieraan voldeed hij, ondersteund door BEELAARTS en VALKENBURG, die met ontzetting en schrik, toen zij met PENNY hem met moeite de kleederen uithielpen, ontdekten, op hoevele plaatsen hij meer en minder gekneusd was.

Middelerwijl kwam Dr. BERGVELD uit zijnen adem aanloopen, die ook reeds gehoord had, dat zijn oude Vriend BLOMMESTEYN tot de vermisten en waarschijnlijk verdrinkenen behoorde: en kort na dezen de Heelmeester. BERGVELD, met denzelven den staat des lijders naauwkeurig onderzocht hebbende, bekommerde zich zeer over de kneuzingen, en bovenal over den hevigen trap, welken BLOMMESTEYN op de

borst ontvangen had, waar hij plaatselijk over geweldige pijn klaagde: en nog meer, toen BLOMMESTEYN, eer dit onderzoek geheel was afgeloopen, van eene hevige braking van bloed werd overvallen, waaruit duidelijk eene inwendige kwetsing bleek, welke alle aangewende kunstmiddelen zoo ligt te leur stelt, en eenen spoedigen of langzamen dood veroorzaakt. Nadat hij alles had aangewend met bijstand van den Heelmeester, wat de kunst in soortgelijke gevallen voorschrijft, bad hij BLOMMESTEYN, om zich zoo stil mogelijk te houden, en zich vooral voor aandoeningen te wachten, want dat van bedaardheid en kalmte bijna zooveel te wachten was, als van het getrouw gebruik der geneesmiddelen.

Bij de familie gekomen, gaf Dr. BERGVELD een wel kort maar klaar berigt van den toestand, waarin zich BLOMMESTEYN bevond, maar vergoelijkte echter hetzelfde, zooveel zijn pligt en de hoop op de mogelijkheid van herstel toeliet, voor de huisvrouw van BLOMMESTEYN; deze, nu pas gered uit den doodelijksten angst, werd nu weder geschokt door de kommerlijk ste vrees, daar zij te klaar besepte, dat, hoe zacht Dr. BERGVELD haars mans toestand voordroeg, zijn leven, haar zoo dierbaar, daarmede gemoeid kon zijn. Dan hoe innerlijk gegriefd, besloot zij, begrijpende, hoeveel 'er vooral in den eersten tijd aan eene naauwkeuri-

ge oppassing en de zorg hing, dat 'er eene doodelijke stilte plaats had in het ziekevertrek, om terstond zich derwaarts te begeven, en alle die toereikingen te doen, welke zij aan geene hand beter dan de hare toevertrouwde, terwijl zij in alle stilte voor zich eene legerstede in dezelfde kamer spreiden liet, om dus nacht en dag tegenwoordig te zijn, bij de pleging van den haar zoo dierbaren lijder.

Reeds den volgenden dag, begon zich, bij den doktor en den chirurgijn beide, de hoop op te doen, dat zich alles den vorigen dag erger had laten aanzien, en zij verkwikten terstond met dit aangenaam vooruitzicht de angstig hopen de huisvrouw.

In minder dan drie weken was BLOMMESTEYN zooverre hersteld, dat hem Dr. BERGVELD aanried, om zich zachtelijk naar zijn Buiten te laten vervoeren, daar de frissche lucht en de verstrooiing door aangenamer denkbeelden, dan hem het stadsleven kon schenken, en de onttrekking aan alle bezigheden van wezenlijk belang, zeer tot zijne volkomen herstelling zouden medewerken.

Onder de getrouwste oppassers, die hem hadden bijgestaan, wanneer de rust of korte afwezendheid, de hulp zijner vrouw onmogelijk maakte, telde BLOMMESTEYN bovenal zijnen neef VAN DALEN; en nu vergunde BLOMMESTEYN hem, volgens de belofte, welke hij aan

zijne zuster gedaan had, eene vaste plaats op zijn kantoor met een voordeelig inkomen, nog voor dat hij zich naar zijn buiten liet brengen, met zijne huisvrouw, jongste kinderen en zijne zuster de Weduwe VAN DALEN benevens MARGOOTJE.

Hier bragt BLOMMESTEYN het overschot van den zomer en den hersst door, en ontving van tijd tot tijd daar bezoek, zoo van zijnen vriend DIXON, als van Ds. A***, somtijds afzonderlijk, somtijds te gelijk. Van dezelve verstond hij dan naauwkeurig de woelingen, die 'er in de stad *Amsterdam* nog onder de burgers plaats hadden; vooral de bewegingen, die 'er door eenen DANIEL RAAP en dergelijk gemeen slag van volksleiders, werden aangerigt, om zekere drie punten tot stand te brengen, om namelijk de Posterijen der stad aan den Erfstadhouder ten beste van land en stad op te dragen, om de ingeslopen misbruiken in de begeving der ambten weg te nemen, en om de voorregten der burgerij, zoo ten aanzien van de gilden, als de keuze van Kolonellen en Kapiteinen der burgerij, buiten de Leden van de Regering te herstellen.

BLOMMESTEYN vernam van hun daar ook, hoe de DOELEN, met geweld door eenige burgers in bezit genomen was, waar telkens in grooten getale, personen van onderscheidenen rang en denkbeelden vergaderden, en hoe daar de hevigste geschillen tusschen burgers en burgers, over voorgedragen stukken en verzoekschriften

aan de Regering te doen, gevoerd werden, in welke vergaderingen de verwarring scheen voor te zitten.

Mejuffrouw BLOMMESTEYN verheugde zich intusschen, dat haar man, die, schoon beterende, nog zeer op zijn gemak leven moest, althans daardoor buiten staat was, om die vergaderingen bij te wonen, niet twijfelende, of dezelve zoude anders, als hij in vorigen gen welstand en aanhoudend te *Amsterdam* was, daartoe zeer genegen geweest zijn, om dezelve bij te wonen. Nu zelfs had hij wel eens met DIXON zeer in het vriendelijke verschil, over de voorstellen der Doelisten, die van oordeel was, dat het louter ijdele bemoeijingen waren, welke meestal, bij het verzuim van wezenlijke bezigheden, op niets zouden uitloopen, en welker bewerkers, wat ook de uitslag ware, moesten aangemerkt worden als bezems, die, nadat zij hunnen dienst gedaan hebben, met ondankbaarheid en versmading worden weggeworpen. - Ds. A*** was ook verre van de pogingen der Doelisten goed te keuren, en door Mejuffrouw BLOMMESTEYN, nadat men 'er lang over gesproken had, gevraagd zijnde, wat toch die menschen dan eigenlijk begeerden? 'o Mijn lieve Juffrouw BLOMMESTEYN,' antwoordde Ds. A**, 'ik weet u hun eigenlijk doel niet juist te beschrijven, want dikwerf twijfel ik, of vele van hun zelf wel het juiste doel weten - waarom dan ook een mijner Collega's onlangs niet onaardig, mijns achtens, toen 'er

van de Doelisten, hunne werkzaamheden en vergaderingen gesproken werd, dezelve vergeleek bij de burgers van *Ephesen* in de schouwplaats, welker toestand LUKAS dus beschrijft: - Zij riepen dan de een dit, de ander wat anders; want de vergadering was verward, en het meerder deel wist niet, om wat oorzake zij te zamen gekomen waren.'

Vijftiende hoofdstuk.

Daar nog aanhoudend de woelingen der Burgers in de voornaamste steden, en ook te *Amsterdam*, bleven voortduren, maakte zijne Hoogheid deErfstadhouder, door deStaten van *Holland* daartoe gemagtigd, zoodanig eene verandering in de Leden der regeringen, als hij tot de stuiting van verdere verwarringen en onheilen noodzakelijk oordeelde. Voor dat zulks echter te *Amsterdam* geschiedde, gaf hij aldaar gehoor aan een aanzienlijk getal Kooplieden dier stad, aan welker hoofd JOSUA VAN DER POORTEN, als de mond van dat belangrijk ligchaam Van Burgeren, eene aanspraak deed, om den Koophandel der aandacht zijner Hoogheid aan te bevelen.

BLOMMESTEYN, welke zich nu genoegzaam hersteld rekende, had zich van zijn Buiten naar de stad laten brengen, om deze statelijke bezending bij te wonen, en met zeer veel aandacht luisterde hij naar het allezins gunstig en vleijend antwoord, dat de Vorst, naar zijne zoo bekende minzaamheid gaf aan de kooplieden,

eindigende met deze krachtige betuiging: 'Ik sta den Spreker volkomen toe, dat de luister van *Amsterdam* alleen den Koophandel tot grondzuil heeft. Ik houde dezelve niet alleen voor de zenuw, maar ook voor de hartader van den Burgerstaat. Ik zal niet nalaten alle mijne krachten in te spannen, om den koophandel te handhaven en tot den laatsten adem mijns levens voor te staan en te beschermen. Door de aanstelling van nieuwe Heeren Burgemeesteren meen ik reeds blijken gegeven te hebben van mijne, zucht voor het welzijn van den Handel, en ik hoop daarvan verdere bewijzen te geven, door in den Raad verscheidene der voornaamste Kooplieden aan te stellen, opdat dus de Handel altijd rekenen moge op eene krachtdadige bescherming.

Met ongemeen genoegen hoorde BLOMMESTEYN dit aan, omdat hij, buiten twijfel tot de voornaamste kooplieden behoorende, zeker achtte, dat hij eindelijk het toppunt zijner wenschen bereiken zou, door zich eerstdaags tot een' der zes en dertig Raden van *Amsterdam* benoemd te zien. - Vol van deze hoop en verwachting, keerde hij naar zijn Buiten-verblijf terug, en hij kon zelfs voor zijne geliefde huisvrouw, den volgenden dag, met haar alleen, in de Hofstede wandelende, deze hoop en verwachting niet bedekken; en niet nalaten daarin te blijven volharden,

schoon zijne ANNA hem aanried, om 'er toch geen' den minsten staat op te maken, daar 'er zoovele aanzienlijke Kooplieden in *Amsterdam* gevonden werden... 'Maar gij vergeet,' zeide hij haar toen, 'gij vergeet, dat ik niet alleen altijd voor de Stadhoudelijke regering ben geweest, maar dat ik zelfs eenigzins bijzonder kennis sedert lange aan zijne Doorluchtige Hoogheid gehad hebbe. - Nu de uitkomst zal het leeren.'

Slechts nog twee dagen duurde het, of de uitkomst leerde hem, toen hij door zijn' zoon BEELAARTS de Stadspublicatie, de aanstelling van de nieuwe Raden behelzende, ontving, dat hij niet op deze lijst gevonden werd. Zijne huisvrouw bemerkte reeds, terwijl hij dezelve las, dat zijn gelaat eene gemelijke plooi aannam, terwijl hij het hoofd schudde: en dus oordeelde zij best hem niet naar den inhoud te vragen. Dit was ook onnoodig, want met verontwaardiging en zichtbaren toorn wierp hij dezelve op de tafel neder, zeggende: 'Het is zoo, het is zoo, als gij gedacht hebt, ANTJE! ik ben voorbij gegaan. Ik wil het u niet ontkennen, dat het mij zeer leed doet.' 'Wat mij betreft,' antwoordde zijne huisvrouw, 'als ik regt uit zal spreken, ik wensch u en mij zelve geluk, dat gij bevrijd gebleven zijt van eenen lastpost, die, sinds den laatsten tijd, zoo duidelijk gebleken is, alles behalve begerlijk

te zijn. Kom, kom, BLOMMESTEYN! laat deze teleurstelling uw leven niet verbitteren. Denk liever, hoe gelukkig gij genoegzaam weder hersteld zijt; hoe gij, zoo iemand, gezegend zijt in uwe negotie - en of'er nog iets aan mogt ontbreken, zie dan op onze lieve KAATJE en op onzen WILLEM, die immers van dag tot dag in bevalligheid toeneemt.' 'Dit kan alles waar zijn,' hervatte BLOMMESTEYN, 'maar ik had zoo hemelschvast staat gemaakt op deze bevordering, en dat ik daardoor een man van rang en aanzien in mijne geboortestad zou geworden zijn, dat het vrij wat tijd zal duren, eer ik het affront, dat ik mij hierdoor aangedaan reken, vergeten zal. Ik wil het wel aan zijne Hoogheid niet wijten; maar die, welke hem omringen, hebben mijne verdiensten in het donker weten te schuvien, en veel geringere kooplieden voort te kruijen.'

Daar zijne huisvrouw haar gevoelen over die zaak geuit had, oordeelde zij best, zich verder stil te houden, hopen de dat de tijd, die toch, haars achtens, veel grootere tegenspoeden slijten ja vergeten doet, ook het beste middel zijn zou, om het hartzeer over deze teleurstelling te genezen.

Zij, hoe schrander anders, bedroog zich hierin, niet wetende, dat gekrenkte eerezucht bij iemand, die niet dieper tot het pit der zaken doordringt, dan toch het geval van BLOM-

MESTEYN was, moeilijker te heelen wonden achterlaat. Het duurde zelfs niet lang, of zijne huisvrouw bemerkte, dat hij zoo diep hierover gegriefd was, dat het zelfs eenen schadelijken invloed op zijne ligchamelijke herstelling had, en hij, schoon zij alles aanwendde, wat tot zijne vervrolijking strekken kon, in eenen kwijnenden toestand bleef. Den eenen dag was hij wat beter, den anderen wat erger, en reeds vroegtijdig besloot hij, om zijn Buitenverblijf te verlaten, zich verbeeldende, dat hij door de verstrooiingen van het stadsleven, minder zou denken aan het teeder punt, en dat zijner ongesteldheid; daar hij toch van tijd tot tijd zich ook niet weinig ongerust maakte, als hij zoo in zijne eenzaamheid was, of niet vroeg of laat zich weder slechte gevolgen zouden openbaren van de ontvangen kwetsuur, gevoegd bij onoverkomelijke spijt, die hij gevoelde, van als Lid der Stadsregering te zijn voorbijgegaan, schoon in waarheid dit laatste in zijne verbeelding bestond, daar 'er volstrekt geen plan geweest was, om hem in den Raad te plaatsen. Zoo ver ging zelfs zijne ontevredenheid hierover, dat hij, hoe groot een liefhebber hij ook van het verzamelen van Medailles en Gedenkpenningen was, vooral van die, welke tot het huis van *Oranje* en den Stadhouder betrekking hadden, naauwelijks te bewegen was, om den Gedenkpenning, door, den vermaarden HOLTZHEY gesla-

gen, ter gelegenheid van het verblijf van den Stadhouder, toen deze in de Regering en Krijgsraad de door hem noodig geoordeelde verandering maakte, eene plaats in zijn kabinet te vergunnen. Het welgelijkende echter van de afbeelding van den Vorst bewoog hem daartoe eindelijk.

Niet ongemeen was ook BLOMMESTEYN getroffen over de tijding van den Akenschen vrede, die in de laatste helft van October, geteekend werd. Zijn vriend DIXON echter had nog zooveel vermogen op hem, dat hij dezen vergezelde naar het naburig *Haarlem*, waar op de oude Rethorijkkamer *Trouw Moet Blijken* een feest ter heugelijke gelegenheid van den gesloten Vrede te *Aken* door de Leden gevierd werd, den eersten dag van het jaar 1749.

Nadat de twee andere toen aldaar nog meer of min in bloei zijnde Rethorijkkamers, *Liefde bovenal* en *in Liefde getrouw*, door hunne knechten met hare blazoenen voorzien, hunne gewone begroetingen gedaan hadden, en, naar aloude gewoonte, met wijn onthaald waren, trad de nu reeds bejaarde Dichter LANGENDYK, als Factor der Kamer voor, en had als het meest gepast onderwerp gekozen een' Triomfzang over den Vrede te *Aken* gesloten, dien hijs met alle deftigheid voordroeg, en welke, schoon, hier en daar, de Dichtkunst geen hooge vlugt nam, echter om de schets, welke daarin van 's Lands lotgevallen voorkomt, zelfs de aan-

dacht des nageslachts verdient, en van dezen inhoud was:

Loof Godt; ô Nederland! het is zyn welbehaagen,
 Dat gy de Olyfkroon, tot zyn roem alleen, zult draagen.
 Hy legt den blixem van zyn gramschap uit de hand,
 En geeft den Vreede aan dit, voorheen gezegend, Land.
 't Is zyn genade alleen, die, op het vierig smeeken
 Der vroomen, 't heilloos zwaard doet in de schede steeken;
 Het is zyn Almacht, die de Koningen bepaalt,
 En op den hoogmoed en de staatzucht zeegepraalt.
 Een held mag zich een weg tot yd'le glorie baanen:
 Al zyn verwinningen verdienen niets, dan traanen.
 Zyn de Alexanders en de Cezars, hoe geacht,
 Geen aartsverdelgers van het menschelyk geslacht?
 Laat Rome zulk en door een ydle praal vergoden,
 En met een treurgalm 't volk na 't blaakend Lykvuur noden;
 Een Koning, die het heil der volken recht bemint,
 Vergood zich door zyn deugd, by vyand en by vrind.
 Hy ziet niet deernis de Aarde onschuldig bloed verzwelgen.
 Al kon hy met één slag zyns vyands macht verdelgen,
 Hy zou, in 't midden der triumf, de raazerny
 Der staatzucht maatigen, en de opperheerschappy
 Van vreemde volken ooit aanvaarden noch begeeren;
 Door, als verwinnaar van zich zelven, te regeeren,
 En de onderdaanen te zien bloeijen door zyn deugd,
 Wint hy een lof, daar zich zyn wysheid in verheugt.
 Hy onderwerpt zich aan het Godlyk alvermogen,
 Dat alle vorsten kan verned'ren en verhoogen;
 Die waan en trotschheid in de stervelingen haat,
 En d'ydlen hoogmoed met zyn blixem nederslaat.
 Looft looft dan Hem alleen, ô Koningen, en Grooten,
 Die u met balsem van genâ heeft, overgoten;
 Die uwe machten met zyn Scepter heeft bepaald;
 Die uwe harten roerde, en over heeft gehaald,
 Om 't uitgemergeld volk te troosten en verquikken,
 Eer 't in den helschen damp des oorlogs mocht verstikken.

De Seine kust den Theems, den Donauw, en den Ryn,
 Met alle stroomen die aan hen verbonden zyn!
 Maar hoe? helaas! verminkt, verarmd en afgestreden.
 Europa zucht op 't puin van omgekeerde Steden,
 En schreit den Hemel aan, om 't dierbaar Christenbloed,
 Te dwaas vergoten, in een kryg, nu uitgewoed.

Men heilig uwen naam, ô groote Vreedekoning!
 Verquikt ons dorre Land met Salems melk en honing!
 Bedruip met Hemeldauw ons koren, vrucht en wyn!
 Ach! mocht dit Vreêverbond altoos bestendig zyn!
 En Vorst en Onderdaan, in schaduw der Olyven!
 Gerust, in elks bezit, door 't heil des Vredes, blyven:
 Ach! dat de staatzucht, als een booze hofharpy,
 Nooit weder oorzaak van een bittren oorlog zy!
 Laat groote Koningen, laat schrandre Hovelingen,
 Voor eeuwig na 't genot van zuivren Vreede dingen;
 Dan zullen ze in uw gunst; ô Hemelrechter, staan,
 Als alle Ryken, op den Jongsten Dag vergaan!

ô Dierbaar Vaderland! dat zonder mededoogen
 Onschuldig wierd gesleept in heillooze Oorelogten,
 Gy hebt vergeefs getracht door Vreedelievendheid
 Het zwaard te ontduiken, tot uw ondergang bereid.
 Gy hebt vergeefs getracht, de Staatzucht te overreden,
 Die op haar luimen lag, omtrent uw sterke steden,
 Verbitterd om de hulp die gy tot bystand zond,
 Aan 't huis van Oostenryk tot staaving van 't Verbond.
 De dappere Amazoon, de glorie der Hussaren,
 Getroost te sterven voor haar haardsteên en altaaren,
 Streed met den Keizer en vier Koningen gelyk,
 Tot onverwelkbren roem van 't huis van Oostenryk.
 De macht van Vrankryk kwam haar Erfland fel bestooken:
 Maar wierd door dapperheid en oorlogslist verbroken.
 De Britsche zeemacht dekt de watren met haar vloot,
 En dreigt het Fransche ryk eerlang in hongersnood
 Te doen vergaan, door 't volk te helpen aan het muiten.
 De macht van Spanje wierd verydeld door 't vrybuiten.

De schepen overal genomen of vernield,
 Het puik der helden, door het oorlogs lot, ontzield,
 De sterkte van Breton veroverd door Brittanje,
 Dit alles snuikt de macht van Vrankryk, en van Spanje.
 Elk wenscht om Vrede: maar de hoogmoed wederstaat,
 Door 't Punt van Glorie, dat zy recht ter harte gaat.
 Hier door, ô Nederland! had gy het meest te lyden.
 Gy zaagt door 't Fransche heir u onverwacht bestryden.
 Het grootste heir dat ooit dit ryk te velde bracht,
 Viel op uw steden aan; uw kleine en zwakke macht
 Wierd schielyk overstroomt, en gaf zich krygsgevangen:
 Dit trok u egter niet in Vrankryks staatsbelangen:
 Gy hielt standvastig, in het midden van den nood,
 Het heilige Verbond, dat gy voor deezen sloot.
 Die glorie moeten u de Bontgenooten geeven,
 Dat gy getrouw zyt, aan uw woord van eer gebleven.
 Maar welk een zwaare slag, ô dierbaar Vaderland,
 Trof uw benepen hart, toen Vlaandren wierd vermand!
 Als Sluis, het Sas van Gent en Hulst wierd ingenomen.
 Elk riep verbaasd: verraad! 't is met ons omgekomen!
 's Lands Schatkist vind men leêg, en 't volk van moed ontbloot!
 Waar ziet men uitkomst in den algemeenen nood?
 Door angst, door razerny, begint men op de Helden
 En Vaders van den Staat, te vloeken en te schelden,
 Als of 's Lands onheil sproot uit averechts beleid.
 Toen kon noch trouw noch deugd, moed en standvastigheid
 's Lands schrandre Ciceroos en vroomen Katoos baaten.
 Zy stonden veeg, ten doel van razende onderzaaten.
 De Kerken loopen vol. Men schreijft den Hemel aan!
 Laat ons, laat ons, ô Heer, niet in dien storm vergaan!
 Laat Neêrlands Israël in Moabs hand niet vallen.
 Zet Michaël, uw held, op Sions veege wallen.
 Hoor, hoor na 't smeeken van uw uitverkooren' Bruid:
 Zy heeft geen hoofdcieraad! zy trok haar kleedren uit,
 En legt in zak en asch deemoedig voor uw voeten,
 Om uwe gramschap door gebeden te verzoeten.

Myn Koning zegt ze, die de Hemelen regeert;
 Heeft Neêrlands Israël uw grooten naam onteerd,
 Door dartele ydelheid, en duizend zielsgebreeken?
 't Belyd zyn zonden, die het blixemvuur ontsteeken
 Van uwe gramschap: wend de welverdiende straf,
 Op 't smeeken uwer Bruid. ô Heer, nog eenmaal af!
 Helaas! zoo wy uw gunst en goedheid moeten derven,
 Waar zal uw Tortelduif, berooid en heilloos, zwerven:
 In vreemde landen? neen, ei keer, ei keer dien slag.
 Verhoor de stem, die u zoo na aan 't herte lag.
 Gedenk aan uw belofte: als ik in liefde brandde,
 En gy my kroonde als Bruid in Sarons lustwarande
 Dan zal uw Sulamite, en 't kwynende Israël,
 U looven, in hun heil, door Psalm en snaarspel;
 Dan zal deez Vreedegalm opryzen in uw kerken:
 Loof, loof Jehova! die ons red door wonderwerken.
 Loof, loof Jehova! die alleen den Vreede geeft,
 En ons de Vryheid door zyn gunst geschonken heeft.
 Een Vryheid ons zoo waard, ja waardiger dan 't leeven,
 Een eeuw geleden aan de Kerk en Staat gegeven,
 Na tachtig jaaren krygs, verzegeld door het bloed
 Der Helden van het land, in voor- en tegenspoed.
 ô Salems Vreedevorst! verhoor, verhoor myn Bede,
 Zo word de Christenheid vereenigd door uw Vreede:
 Dus wierd het Vaderland op 't vierige gebed,
 Door wonderwerken op het onverwachts gered.
 't Gemeen, dat door den schrik aan't woeden sloeg en raazen;
 Deed Hof en Raadhuis in één oogenblik verbaazen.
 Het recht en de achtbaarheid verlooren kracht en klem.
 De Leeuw van Walchren brult, op 't hooren van een stem.
 Hy worstelt en verheft zyn maanen boven 't water;
 En hoort den eisch des volks met juichen en geschater.
 Zeeleeuwen, roept TERVEER, herhaalt uw ouden moed!
 Vorst Frizo bied u aan, om zelfs zyn goed en bloed,
 Als Leenman, in den nood des Vaderlands, te waagen,
 Ik heb 't stadhouderschap den Held eerst opgedraagen,

Erkennende de deugd van 't Vorstelyk geslacht
 In hem, die zich alom bemind maakt, en geacht.
 Men heeft de Oranjevlag doen waijen van den toren.
 Elk volg ons spoor, eer 't hed der Vryheid gaat verlooren,
 De Maasstroom vangt terstond dit zegenryk geluid,
 En roept Oranjes Prins tot Stedehouder uit.
 't Gemeen, door éénen geest van yver aangedreeven,
 Deed Hof en Raadhuis door zyn dreigementen beeven,
 Tot dat de Prinse vlag de toorentransen siert,
 En elk den blyden dag van die verkiezing viert.

Vorst Frizo had het hof van Vriesland nu verlaaten,
 En zag in Amsterdam de vreugd der Onderzaaten.
 't Oranje lint, dat op de borst en hoeden pronkt,
 Betnigt, dat 's Prinsen komst het hart des volks ontvonket.
 Om onder zyn geleide alle onheil af te keeren.
 Hy, nu verwelkomt door den rei der Burgerheeren,
 Vond met verwondring voor het speelende gezicht,
 In 't midden van den nacht, de huizen gansch verlicht.

Wanneer men de aankomst van zyn Hoogheid had vernomen.
 Is Haarlems Burgery in wapenen gekomen,
 En langs de straat geschaard; waar op hy door den Raad
 Geluk gewenscht, tot heil, en zegen van den Staat,
 Na 's Gravenhage reed: dat hem na lang verlangen,
 Verrukt van blydschap, heeft in 't Staaten Hof ontvangen.
 Zints heeft zyn schrandre geest en wysheid klaar getoond,
 Wat zucht voor 't Vaderland in zynen boezem woont.
 Zyn edelmoedigheid doet yders hart ontsteken.
 't Gemeenebest, verarmd, verward door Staatsgebreeken,
 Verheft hem meer en meer, na mate zyner deugd.
 Het Erf - Stadhouderschap, en de ongemeene vreugd
 Des volks, toen hem een Prins wierd in het hof gebooren,
 Toont dat hy door de gunst des Hemels is verkoren.
 De Codheid geev' dat hy, en 't vorstlyk nageslacht,
 Altoos vereenigd met der Staaren oppermacht,
 's Lands Heilpalladium, de Vryheid, help' bewaaren,
 Wanneer men stryden moet voor haardsteên en altaaren.

Dan schiet de Oranjeboom zyn wortels in 's lands tuin,
 Dan zet de maagd een kroon van lauren op zyn kruin,
 Die onverwelkbaar blyft, tot aan het eind der dagen.

Dit zy, ô Hemelheer! uw Godlyk welbehagen.
 Is niet de stem des volks, de stem van Godt geweest,
 In die verkiezing? Ja. Maar is 't de zelfde geest
 Die 't land in oproer brengt, en de inkomst durft besnoeijen.
 Door buitens tyds verwoed de Imposten uit te roeijen,
 Eer beter middlen tot verlichting zyn bedacht?
 ô Neen, dit is een geest die 's Hemels gunst veracht.
 Die als een hollend paard doldristig voortgedreven,
 Zich 't einden adems loopt, zelf op gevaar van 't leven.
 Een geest die onbesuisd, door opgekropten haat,
 En wraak, na d' ondergang van eedle huizen staat,
 Of door schynheiligheid het twistvuur aan durft steeken,
 Om alle banden van 's Lands eendracht te verbreeken.
 ô Hemel! tem dien geest in zyne raazerny!
 Maak alle vroomen van hun lasteraaren vry.
 Blusch, blusch het vuur van twist, te schendig opgerezen,
 Dan heeft dit Vryë volk geen dwinglandy te vreezen.
 Blaas d' Erfstadhouder steeds den geest der wysheid in;
 Opdat hy, naar zyn wensch, elks hart door deugd verwinn',
 Al worstelt nog de Held met duizend tegenheden,
 Al werkt hy onvermoeijd, tot heil van Hollands Steden,
 De Hemel geesselt nog den armen onderdaan.
 Al ziet men Bergen aan den Staat weêr overgaan:
 De borstweer van het Land, de onwinnelyke wallen,
 Na negen weeken stryds verrast en overvallen
 In 't midden van den nacht, (Godt weet door wiens beleid,)
 De gramschap blaakt nog van des hemels Majesteit.
 Maasstricht, het pronkjuweel van Hollands sterke Steden,
 Door zooveel heldenmoed verdedigd, en bestreden,
 En, om de glorie van den Koning, 't onderpand
 Des Vreedes, naar 't verdrag met Vrankryks Afgezant,
 Wenscht met Staats Vlaand'ren, om van 't Fransche juk ontslagen,
 Den aangenaamen dag der Vryheid te zien daagen;

Den lang gewenschten dag, waarop Euroop, verfiert
 Met Hemelpalmen, 't Feest van AKENS vrede viert.
 ô Vorst des Vreedes door wiens almacht, door wiens zegen,
 En wonderwerk, Euroop dien VREEDE heeft verkregen:
 Gy, die het Vaderland in d' allerhoogsten nood,
 Uit goedertierendheid, uw hulp en bystand bood;
 Herstel de rust des Lands, na 't sluiten van den VREEDE,
 En houd het oorlogszwaard voor eeuwig in de schede.
 Bescherm de Vaders van den vrygevochten Staat.
 Bescherm Oranjes Huis, en sterk hem in den Raad!
 Wil met uw zegendaauw d' Oranjeboom besproeijen,
 Opdat de Kroonprinses, en haare Spruiten groeijen.
 Bescherm de Kerk, uw Bruid, voor rampspoed en gevaar,
 Terwyl ze u wierook zwaaijt voor 't heilig Vreedealtaar.
 Dat Neêrlands maagdenreij, dat wakkre jongelingen,
 Triumf! triumf! 't is VREEDE! in alle Tempels zingen.
 Laat de Engel des verderfs niet langer 't rundervée
 Des Landmans nederslaan. Verzacht zyn hartewee;
 Hy zal op Vreedealtaar zyn melk en boter brengen,
 En 't met de traanen van zyn kinderen besprengen.
 Bescherm het Britsche ryk, en 't Koninglyke bloed,
 Te water en te land, befaamd door heldenmoed.
 Bewaar de Koningen, 's Lands hooge Bondgenooten,
 Die te AKEN in uw naam 't Verbond des Vreedes sloten.
 Stort vreugdenolie uit op dit verarmde Land.
 Breng Neêrlands handel, breng de neringen in stand,
 Opdat zich de Ambachtsman verkwikke in alle Steden.
 Behoed den Zeeman, op zyn vuurige gebeden;
 Opdat hy oost en west, van storm en roovers vry,
 Den handel uitbreid', van de nutte koopvaardy.
 Zo werd uw groote Naam in 't Christenryk geheiligd!
 Zo werd uw Kerk, uw Bruid, gekoesterd en beveiligd.
 'Verzegel dit Verbond, ô Hemelmajesteit!
 'Tot heil van 't Christenryk, nu en in eeuwigheid.

Nadat de Dichter dit stuk had voorgedragen, en luidruchtig was toegejuicht door de Kamerbroeders en derzelve gasten, werd hetzelfde aan alle de tegenwoordig zijnde in druk uitgedeeld, en door BLOMMESTEYN ook met groot genoegen aangenomen, gelijk hij ook de geheele partij bijwoonde, terwijl DIXON van tijd tot tijd deszelfs aandacht vestigde op de toen nog in waarde gehouden oude blazoenen der Rederijkers, welke toen nog de muren van het vertrek versierden, als waardige overblijfsels van die eerste voorstanders der vrijheid van den Godsdienst. PIETER LANGENDYK verhaalde hun zelfs, hoe een der broeders van de kamer *Trouw moet blijken* HENDRIK ADRIAANSZ, toen de Spaansche onlusten uitbraken, om het maken van zekere zeer scherpe *Echo* met den dood gestraft was geworden; en, hoe die te ver getrokken strengheid, zoo 'er al in dezelve iets strafbaars was, vervolgens, toen de stad door de Spanjaarden zoo fel in het 1572 belegerd werd, het hare had bijgedragen, om den Burgemeester QUIRINUS THALESIUS, een vriend van DESIDERIUS ERASMUS, een man om zijne geleerdheid aller eerbied waardig, dezelfde straffe door de hand van het verbitterd gemeen te doen ondervinden.

BLOMMESTEYN was over dezen uitstap wel te vreden, en eenigzins meer voldaan geraakt over den Akenschen Vrede, ja zoodanig,

dat hij niet alleen, bij gelegenheid van den later uitgeschreven Vier- en Vreugdedag over die gebeurtenis vooraf door plegtigen kerkgang, en vervolgens door eene zeer sierlijke verlichting van zijne woning deel nam; maar ook met de zijnen de opening van den Schouwburg bijwoonde, die zoovele maanden gesloten geweest was, door het Zinnespel van LUCAS PATER, onder den naam van *Leeuwendaal hersteld door den Vrede*, dat twee en twintig maal achter elkander ten tooneel gevoerd werd. BLOMMESTEYN had eene loge doen huren voor zich en zijne familie, en nu kon hij niet nalaten, om zich te herinneren, hoe hij juist in dezelfde loge zat, toen FEMKE, nu zijne schoonzuster, voor het eerst eene tooneelvertooning, en wel ter gelegenheid van het Eeuwgetijde van den Schouwburg, bijwoonde. Hij zag nu met genoegen, hoe verrukt de voordochters van zijne ANNA waren bij de sierlijk zinnebeeldige kleedingen, en bovenal toen de Vrede in eene wolk kwam nederdalen, onder een groot gejuich en handgeklap der aanschouwers, dat weldra door eene doodelijke stilte vervangen werd, toen de *Vrede* deze fraaije verzen uitsprak:

Dooft Strijders! dooft een twist, te hevig opgerezen,
 Wat heil, wat voordeel kunt gij wachten van het zwaard?
 De Gramschap is een drift, die duizend rampen baart;
 Zij blust de Reden uit, ze ontsiert uw edel wezen.

't Is ijdel, door 't gevloekt geweld
 Te trachten naar den naam van Held:
 't Is ijdel met een' krans van lauwerloof te praalen,
 Indien ge, op waaren lof bedagt,
 Zoo vrij uw Volk doet adem haalen,
 Dan noemt u elk de vreugd van 't sterffelijk geslacht.

Wreeddaardige Oorlog schept vermaak in nare zuchten.
 Hij is der burgren vloek: hij spilt der Vorsten schat:
 Zijn wraak is nooit verzaad; zijn arm nooit afgemat,
 De Moord gaat voor hem heen, hij doet de Neering vluchten.
 Zijn toorts steekt Veldmans schuuren aan:
 Zijn paardehoef vertreed het graan.
 De nutte Landbouw schreit. De Honger giert om spijsen.
 De Ellende schreeuwt om onderstand.
 Elk moet voor 't deerlijk schouwspel ijzen,
 Maar ach Verwoesting juicht, en waart door 't gansche Land.

Dan treurt het teeder Weeske om 't missen van zijn Vader
 De droeve Weduw om haar lieven Bedgenoot;
 Ze omhelst vergeefs haar Kroost in 't aanzien van den Dood:
 De Bloeddorst overvalt, en plettert hen te gader.
 De Kunsten in haar vlijt gestoord,
 Ontwijken zulk een haatlijk oord;
 En ik, zoo fel gehoond door dwaze stervelingen,
 Acht de Aarde mijn bezit onwaard.
 Ik stijg naar de Opperhemelkringen,
 Daar mij geen Oorlog ooit verdriet of onrust baart.

Maar als een deugdzaam Vorst naar mijne wet wil leeven,
 De Rustverstoorders weert, of hen in ketens slaat,
 Dan vloeit een vruchtbre daauw van zegen op zijn' Staat,
 Dan wordt door mij een Land tot eere en magt verheven,

Dan komt de Winst met Overvloed:
Dan vloeit het beekje, zonder bloed.
Langs weelige Akkers heen, daar 't Vee met rust mag graazen
De Veldman gaart zijn vruchten in:
Hem kan geen Krijgstrompet verbaazen.
Neen! alles wordt vereend door waare Broedermin.

Dan ziet ge, in 't hooge Choor, de Wetenschappen praalen'
Geleerdheid vormt de Jeugd, door kracht van Wijze reên,
Tot Zulen van den Staat, tot Leeraars van 't gemeen,
Tot Kenners der Natuur, tot Artzen, voor de kwaalen;
Dan gaan de Kunsten, hand aan hand,
Ten reije, en spitzen haar verstand
Tot welvaart van den mensch, bestraalt door blijde dagen.
Dan hoort men, op verheven wijs,
De Dichtkunst van mijn Lof gewagen,
En ieder Land elk oord gelijkt een Paradijs.

Zestiende hoofdstuk.

De inwendige spijt, die BLOMMESTEYN over zijne te leurgestelde verwachting aan het hart knaagde, gevoegd bij zijne nog niet geheele herstelling, belette hem nog lang op zijn verhaal te komen; hier kwam bij, dat hem het bezoeken van den Schouwburg, die volgepropt van menschen was, gansch niet wel bekwam, daar hij uit denzelfden, tegen den raad zijner huisvrouw aan, niet behoorlijk gedekt, en zich niet van de koets willende bedienen, eene verkoudheid scheepte, die van eenen langwijligen aard was, en die Dr. BERGVELD van eene meer of min bedenkelijke natuur in de gegeven omstandigheden, toescheen. Schoon hij BLOMMESTEYN volstrekt daarvan onkundig liet, gaf hij dit zeer voorzigtig aan Mejuffrouw BLOMMESTEYN te kennen, haar aanradende, om met haar' man in den op handen zijnde zomer eens de Stichtsche of Geldersche kwartieren voor eenige weken te bezoeken, daar toch eene verandering

van lucht, vooral in de hoogere en droogere gewesten, gepaard met eene grootere verstrooiing, hem meer nut zou doen, dan alle de geneesmiddelen, welke de kunst kon voorschrijven, zelfs bij inachtneming van den strengsten leefregel.

Mejuffrouw BLOMMESTEYN vernam dit met niet weinig ontroering, te meer, daar zij zelve al dikwijls zich bekommerd had gemaakt over den toestand van haren man, dewijl hij na het gebeurde op den noodlottigen dag zijne frissche kleur verloren had, en de opgeruimdheid zijner luim, sinds zijne te leurgestelde hope, goeddeels verdwenen was. Tevens ontdekte zij, dat die verkoudheid eer verergerde, dan verbeterde, en dikwijls gedacht zij dus aan het gezegde van haren Vader WYNSTOK, dat de verkoudheid in *Holland* meer menschen naar het graf sleept, dan de pest en alle besmettelijke, ziekten te zamen genomen.

Zij was echter, hoe verslagen hierover, terstond op de wijze bedacht, hoe het best aanteleggen, om haren man naar *Gelderland* of het *Sticht* te lokken. Eer zij dus nog naar buiten vertrokken met hun huisgezin, daar vast de lieve Bloeimaand naderde, begon zij reeds nu en dan te praten over hare begeerte, om eens *Utrecht*, vooral *Gelderland* te zien: en hare genegenheid te kennen te geven, om eens een week twee drie, in die kwartieren door te brengen. Zij had dik-

wijls met WESTENDAAL daarover gesproken, maar die had door zijne gevorderde jaren eenen tegenzin in reisjes, die langer dan een dag of twee duurden. - Het schikte nu over het algemeen met alle omstandigheden wel, en men kon niet weten, wat 'er een volgend jaar in den weg zou zijn; en ANNA voerde meerdere drangredenen aan, die eene zoo wel bespraakte en schrandere vrouw, als zij, bij elke voegzame gelegenheid, natuurlijk en ongezocht wist te pas te brengen.

Dit had ook weldra het gewenschte uitwerksel, daar BLOMMESTEYN, voor wien zijne ANNA alles was, en die alle wenschen, welke van hare lippen stroomden, als godspraken achtte, bij voortduring haar zoo hartelijk bleef beminnen, dat hij inderdaad haar dat alles zou geschonken hebben, van welks bezit zij in eenen vorigen nacht gedroomd had: maar, en dit zij tot haren lof gezegd, zij was 'er echter ook verre af, om van die zoo hartelijke genegenheid ooit eenig misbruik te maken; zij ontzag zelfs om die, schoon daarvan wel bewust, ooit tot haar eigen voordeel te gebruiken, maar geenszins, wanneer zij een' derden daardoor eenig genoeg of nut kon toebrengen.

BLOMMESTEYN wist Ds. A***, die eenige kennissen in *Gelderland* had, en een jaar als Proponent te *Nieuwkerk* op de *Veluwe* had

doorgebragt, te bewegen, om met hun dit, uitstagje te doen, terwijl men, behalve den kleine WILLEM, die nog een zuigeling was, het jongste dochtertje zou medenemen, zullende, de twee andere kinderen, de voordochters van ANNA, te *Amsterdam* blijven, als anders te lang hare scholen verzuimende. Men bezocht nu eerst alle de voornaamste steden en plaatsen in de provincie *Utrecht*, en vervolgens de *Geldersche* kwartieren, terwijl zij voor ruim drie weken een optrek gehuurd hadden in de stede *Nieuwkerk* op de *Veluwe*; doende zij nog verscheidene uitstapjes naar de onderscheidene steden en heerlijk gelegen Dorpen en Hofsteden. Zoo bezochten zij het niet onbevallig *Zutphen*, welks vestingwerken, althans in vroegere tijden, nog van vrij veel aanbelang gerekend werden, en welks zeer aanzienlijke gebouwen van de BRONKHORSTEN en HEEKERENS hunne bijzondere aandacht tot zich trokken. *Arnhem* en *Nijmegen* waren ook de voorwerpen hunner beschouwing. In de eerste stad, zoo uitstekend fraai gelegen, als in netheid de Hollandsche steden evenarende, bevielen echter bijzonder BLOMMESTEYN, bij het doorwandelen der straten de zoo allezins misselijke afbeeldingen van Saters en andere gedrochten, die niet verre van het Hof gevonden worden op den voorgevel van het huis, welks stichter de Geldersche Veldheer MAARTEN VAN ROSSEM was, die

een bijzonder welgevallen schepte in het stroopen, blakeren en plonderen, zoo dat hij dit het sieraad van den oorlog noemde. Langer nog zou hij 'er zich bij opgehouden hebben, indien niet zijne huisvrouw en Ds. A*** hem genoopt hadden, om hetzelfde te verlaten, daar zij zich schaamden, dat lieden van eenigen kieschen smaak behagen schenen te vinden in zalke gedrogtelijke figuren, schoon BLOMMESTEYN dezelve als een der grootste merkwaardigheden van *Arnhem* bleef achten. Voor *Nijmegen* schepte BLOMMESTEYN een voegzamer vermaak in de Gierbrug, die hen van *Lent*, naar die door ligging en ouderdom vermaarde stad, en wier heerlijk Valkhof, toen nog niet het deerlijk lot der barbaarsche stooping ondergaan had, op eene zeer aangename wijze overvoerde. De ongelijkheid echter in de straten beviel aan BLOMMESTEYN geheel niet; daar hij hiervan eene zeer onaangename gewaarwording had, waarom 'er toch in zijne borst iets moest schuilen, dat hem vroeger of later eenig kwaad zou brouwen, dewijl hij bemerkte, hoe noch zijne huisvrouw, noch Ds. A*** daarvan eenigen hinder bespeurden.

Dit was hem ook gedurig lastig bij de bezigtiging van het zoo voortreffelijk Laudgoed *Rozendaal*, hoe zeer hij zich anders met de fonteinen, watervallen en grotwerken, daar te vinden, bij uitstekendheid vermaak-

te. Hetzelfde vond bij het bewandelen van verscheidene andere Geldersche Lusthoven plaats; en hoeveel genoeg bij smaakte in het Doornweersche Bosch, werd dit door dezelfde oorzaak verbitterd, toen hij berg op berg af naar de *Hunnerschans* wandelde.

Na verscheidene uitstappen oordeelde het zijne huisvrouw daarom meer geraden, dat zij zich nu te *Nieuwkerk* bleven ophouden, daar volgens hare meening, en die van Ds. A^{***}, het beter voor BLOMMESTEYN wezen zou, daar de Geldersche lucht, in eene zekere rust te genieten, dan, schoon zich in de zoo gezonde luchtstreek bevindende, dagelijks zich door heen en weder trekken te vermoeijen.

Ds. A^{***}, welke een zeer regtschappen man was, en geheel niet op had met iets, dat naar geestdrijverij of dergelijke buitensporigheden zweemde, had van tijd tot tijd, nu met meer dan met minder ophef, hooren spreken van zekere, naar het wonderbare zweemende, bevindingen, die sommige personen, bijzonder te NIEUWKERK op de *Veluwe*, bij uitstekendheid gewaar werden, vooral, wanneer zij zich onder het gehoor van Ds. GERARDUS KUIPER bevonden. Bij het heen en weder reizen, was het tot nog toe zoo getroffen, dat zij zich juist des zondags niet te *Nieuwkerk* hadden opgehouden.

Daar zij, bij hun langer verblijf, nu aldaar stil waren, ging BLOMMESTEYN met Ds. A^{***},

welke meermalen reeds met hem over het zoogenaamde Beroeringswerk gesproken had, te kerk bij den jeugdigen Leeraar GERARDUS KUIPER, wien noch welsprekendheid noch ijver in zijn dienstwerk konde betwist worden. Niet lange hadden Ds. A*** en BLOMMESTEYN in de volle kerk vertoefd, of zij hoorden reeds, van tijd tot tijd, nu in dezen dan in genen hoek een akelig geluid van één of meer schreijende toehoorders: doch hoe verder de Leeraar in zijne voordragt vorderde, hoe feller deze stoornis doorbrak. 'Er ontstond een getier en geschreeuw; daar dezen met hunne handen sloegen, en met hunne voeten tegen de banken traptten, dat het daverde: genen weder riepen met luider stemme midden door het preken van Ds. KUIPER henen, dat zij berouw hadden over hunne zonden, dat zij den Duivel afzwoeren, en de toevlugt namen tot den Heiland. In de nabijheid van BLOMMESTEYN en Ds. A* kregen verscheidene vrouwen en meisjes, welke op de stoelen zaten, zeer geweldige stuiptrekkingen, die van gillen vergezeld gingen; weder anderen zagen zij bezwijmen, en met groot geraas en gestommel ter kerk uitdragen, en dat hun nog het meeste trof, was, dat 'er eenigen weder uit die bezwijming gekomen hard op begonnen te zingen. Ds. KUIPER bleef intusschen voortprediken, en bragt de geheele

godsdienstoefening, op eenen harstogtelijken toon gestemd, ten einde.

Naauwelijks had BLOMMESTEYN met Ds. A*** zijne voeten uit de kerk gezet, of hij zeide met eene vrij hoorbare stemme: 'Wel mijn lieve Domine! dat leek beter naar een dolhuis, dan naar eene kerk! Hoe veel wij er hier en daar van gehoord hadden, zoo erg had ik het niet durven vermoeden. Ik denk waarlijk, dat mijn, ANTJE het niet zal kunnen gelooven...' Toen zij in hun logement teruggekomen waren, vroeg de hospes, die Roomsch. Katholijk was, reeds in het voorhuis, echter met alle bescheidenheid; hoe of het de heeren in de kerk bevallen was? 'Slecht, zeer slecht' antwoordde Ds. A*** 'en zoo dat, al was ik hier nog eene maand gelogeed, ik er geen voet weêr in zal zetten. 'Onze Pastoor' zeide de hospes 'heeft mij laatst gezeid, dat vele, met verlof, van den duivel bezeten zijn. 'Dat laat ik onbeslist,' antwoordde Ds. A** 'maar zoo veel schroom ik niet te zeggen, dat ik het daarvoor houd, dat, indien 'er een geest onder werkt, 'het dan, zeker eer een booze dan een goede geest is.'

Nu gaf BLOMMESTEYN, bij ANNA gekomen, haar een beknopt verslag van alles, wat zij in de kerk gezien en gehoord hadden: en hij was zeer te vreden, dat Ds. A*** 'er met hem geweest was, en dus als een oor en oogge-

tuige alles bevestigde, dat hij verhaalde hetgeen nog verre te kort schoot bij de dolzinnigheid, welke zij met smart, tot bespotting van den Godsdienst gehoord en gezien hadden. 'Ik vond 'er,' ging hij voort, 'met uwen man veel belagchelijks en bespottelijks in, maar ik beschouwde het nog uit een ander en ernstiger oogpunt. De geestdrijverij, want ik houd het voor niets anders dan eene uitwerking van dezelve, is van eenen zeer besmettelijken aard, en de meeste hartstogtelijke menschen zijn genegen en gereed, om, daar hunne zinnen en zenuwen ligt geroerd worden, zekere bovennatuurlijke bevindingen zich in te beelden. Immer gij hebt zeker wel opgemerkt, Vriend BLOMMESTEYN, hoe veel meer jonge vrouwen en kinderen deze toevallen of beroeringen kregen, dan mannen, of vrouwen van eenige jaren. Daar komt dan bij, dat de mensch zoo ligt vatbaar is voor allerhande soorten van hoogmoed, en dat hij zich al ligt wijs wil maken dat bij bijzonder door den Hemel begenadigd wordt, en, dit zich door zekere teekenen bij hem openbarende, hij voor iets meer dan gemeen wordt aangezien. Ik denk dus, dat zich dit kwaad misschien spoediger, dan men zich verbeeldt, zal verspreiden, en den waren Godsdienst, zoo wel in deszelfs voortgang als gevolgen zeer tot nadeel strekken door zulke verschijnsels, als wij dezen morgen hebben bijgewoond, die

alle christelijke stichting wegnemen, gevende tevens het best voedsel aan spotternijen, en daardoor aan het ongeloof.

De Schout van *Nieuwkerk*, die mede in de kerk geweest was, en uit zijn gestoelte het oog had gehad, op twee vreemdelingen, waarvan de een hem een predikant bleek, en bij welke beide hij duidelijk de groote verbaasdheid, als uit de oogen gelezen had, kon niet nalaten, om hen van verre na te gaan, toen de kerk uitging, en nadat hij bij den hospes vernomen had, welke die Heeren waren, gebruikte hij de vrijmoedigheid, toen hij den naam van Ds. A*** hoorde, te verzoeken om hem een oogenblik toegang bij hen te vergunnen, dat zonder de minste huivering werd toegestaan.

Niet onaangenaam was deze ontmoeting, daar hij in Ds. A*** een kennis zijner jeugd aantrof, welke hij in geen twintig of meer jaren gezien of gesproken had. Nadat deze eerste ontmoeting voorbij was, kon hij niet nalaten, om wegens het onderwerp van de beroerten, waarvan zij met hem getuige waren geweest, te spreken. Hij verhaalde, hoe reeds door die zelfde dwaasheid verscheiden dorpen van de *Veluwe*, 't Sticht van *Utrecht* en *Gooiland* waren aangestoken; evenwel op zoodanige plaatsen alleen, waar de Predikanten door geestdrijverij eierzucht of guiterij gedreven het voetspoor van Ds. KUIPER volgden.

‘Mij dunkt,’ zeide BLOMMESTEYN, ‘er was aan dat spelletje gaauw een einde te maken, Heer Schout, als gij ‘er u maar meê bemoeide, en door uwe dienaars, den eersten den besten, die eene verstorende beweging in de kerk begon te maken, maar naar buiten liet brengen, en naar eene plaats, waar hij voor het steken van de zon bewaard was. Zoo althans, denk ik, dat men ‘er te *Amsterdam* meê leven zou.’ ‘Zonder daartoe,’ was het antwoord van den Schout, ‘van hooger hand last te hebben, durf ik zulke sterke maatregelen niet nemen. Ik doe alles, wat in mijn vermogen is, om na te speuren, wie het zijn, die voornamelijk door hun geschreeuw en getier, zich als rustverstoorders gedragen; en ik begin ‘er reeds achter te komen, dat ‘er vele slechte vrouwspersonen en jongens onder zijn, die reeds zeer kunstig alle die bewegingen weten na te maken, met geen ander oogmerk zeker, dan om bij de zoo genaamde vromen ruimere aalmoezen te ontvangen, en een lui leven te leiden. Hiervan zal ik eerstdaags de hooge Regering of den Stadhouder kennis geven, en hoop dan, dat dit Beroeringswerk op eene krachtdadige wijze zal mogen gestuit worden.’ ‘Daar kunt gij op aan, Heer Schout!’ zeide BLOMMESTEYN, ‘althans mij is verzekerd, dat de Graaf VAN STYRUM, die in het Landschap van *Drenthe* zijne Hoogheid

vertegenwoordigt, voor de ontstane geestelijke bewegingen in dat landschap, heeft zorg doen dragen, daar 'er zich ook beroerten, van eene gelijke soort, als hier begonnen te vertoonen. Ja, ons is op reis verhaald, dat de Synode van *Drenthe* besloten heeft, om alle zulke kerkberoerders te noodzaken, tot het doen van openbare schuldbekentenis, of zich van het gebruik des Avondmaals te onthouden.'

Dit woord beurde niet weinig den Schout op, en hij was, zoolang zich BLOMMESTEYN met de zijnen en Ds. A***, te *Nieuwkerk* ophielden, van tijd tot tijd, voor hem een aangenaam tafelvriend, welke ook van zijnen kant alles aanwendde, om hun verblijf te veraangenamen, bij alle zich aanbiedende gelegenheden.

Na nog eene poos in *Nieuwkerk* vertoefd te hebben, vond BLOMMESTEYN goed, om met zijn gezelschap over *Utrecht* naar *Amsterdam* terug te keeren, maar vooral het Dorp *Zeist*, zoo beroemd om zijne aangename ligging, te bezoeken; te meer, om daar met de zijnen het nu pas gesticht Broederhuis te bezigtigen, ten einde daar in het voorbijgaan, eens met de Hernhutters kennis te maken. Hier tegen had Ds. A*** niets in te brengen, welke sinds een geruimen tijd ook niet weinig van die Broederschap gehoord en gelezen had. Uitstekend was het weder in de dagen, welke zij te *Zeist* doorbragten, en niet weinig ver-

maakten zij zich met wandelingen in het overheerlijke Zeister-bosch: ja BLOMMESTEYN begon nu moed te scheppen op volkomen beterschap, daar hij van de bewegingen, welke hij thans maakte, geene nadeelige gevolgen bespeurde.

Nog maar weinige maanden was het Broederhuis geheel in orde en betrokken, wonende de ongetrouwde broeders in den eenen, en de ongetrouwde zusters in den anderen vleugel. In hetzelfde waren echter reeds eenige zeer fraaije winkels geopend, en hier was BLOMMESTEYN niet achterlijk, om met zijne huisvrouw, zoowel voor de reeds getrouwde kinderen als de twee dochters van ANNA, zoodanige geschenken in te koopen, als hunne terugkomst dubbel aangenaam zouden maken. Bijzonder reikhalsde Ds. A***, om eene Godsdienstige Vergadering bij te wonen, waartoe zich wel alle dagen, gelegenheid aanbood, maar bovenal op den Zondag, welken de Hernhutters in eene bijzondere waarde houden. In de kerk getreden, waren BLOMMESTEYN en zijne huisvrouw, die voor eenige oogenblikken hare kinderen aan de zorg van de Kasteleines toevertrouwd had, verrukt over de orde en stilte, welke in de zaal plaats had. De mannen zaten afgescheiden van de vrouwen, en het zacht harmonisch gezang, door een niet overschreeuwd orgel ondersteund, boezemde eenen heiligen eerbied in, terwijl de gebeden en leerrede, in de Hoogduitsche

taal, door den toon van eenvoudige godsvrucht, de gemoederen van alle aanwezigen tot die kalmte en dat gevoel stemde, den mensch betamende, wanneer hij zich onderwindt te naderen, tot den oorsprong van alles goeds. De slotzang was even streelend en eerbiedwekkend, als de voorzang; de stilte en betamelijke wijze, waarop de vergadering scheidde, voorbeeldig voor alle Christenen.

Nadat BLOMMESTEYN met Ds. A*** uit de kerk gekomen was, en Mejuffrouw BLOMMESTEYN aan het Logement gebragt had, besloten zij nog tot eene wandeling in het Zeister bosch, daar zij den volgenden dag naar *Amsterdam* dachten terug te keeren. Natuurlijk liep hun gesprek over de bijgewoonde vergadering, en BLOMMESTEYN kon niet nalaten te betuigen het groot verschil, dat zij ondervonden hadden, in de ordeloos beroerde Gemeente te *Nieuwkerk*, en in deze Evangelische Broedergemeente te *Zeist*. 'Hebt gij wel opgemerkt,' zeide BLOMMESTEYN, 'hoe aangedaan mijn ANTJE was, schoon ik mij verzekerd houd, dat zij geen tien woorden Hoogduitsch verstaat.'

'Zeer duidelijk heb ik dat gezien,' zeide Ds. A***, 'en daaruit opgemaakt, dat deze soort van ordelijke en zoetvoerige geestdrijverij (indien zij dezen harden naam verdient) veel meer geschikt is, om duurzamen opgang te

maken, en harren te winnen, dan die wilde en onstuimige woelingen, welke wij te *Nieuwkerk* hebben bijgewoond. Ik voor mij denk niet zoo ongunstig over deze Broederschap als velen, welke te veel hechten aan eenige zeer aanstootelijke gedeelten, die in sommige hunner gezangen en schriften voorkomen; doch aan den anderen kant is 'er mij te veel geheimzinnigs en beuzelachtigs in, dat, naar mijn gevoelen, met den duidelijk verklaarden zin van het Evangelie, en den mannelijken en rustigen toon, die in hetzelfde alomme heerscht, te weinig overeenkomt, om te gelooven, dat deze eerdienst over het geheel den voorrang boven anderen verdienen zou. 'Er heerscht ook iets stijfs, iets gemaakts, ik zou haast zeggen, iets van eene militaire gedwongenheid in, die zeer weinig met het edele vrije van het eenvoudige Christendom strookt. Door dat stijve in kleeding en in manieren, door dat pijnlijke strak ingetogene, hetwelk meest alle de broeders aankleeft, zullen zij den goeden Hemelschen Vader toch niet aangenamer zijn, dan door heldere en vrolijke blikken op Gods schepping te slaan. - En zou ik het zoo mis hebben, BLOMMESTEYN, dat die zusters met hare nette en zonderlinge kleeding, hoe zedig zij hare oogen nederslaan, hoe stemmig hare wezenstrekken zijn, en hoe schuivende van tred zij daar henen wandelen, misschien meer op hebben, dan nwe huisvrouw met de hare,

die zich alleen, naar de mode van den tijd schikkende, daarmee niets meer in stelt, dan zoover netheid en zindelijkheid haar daartoe verpligten.'

'Gij spreekt naar mijn hart, Dominé!' antwoordde BLOMMESTEYN. 'Ik denk 'er ook juist zoo over, als gij. 'Er loopt ook wel zoo wat van *Sint Anna* bij die Hernhutters onder. Waartoe onderscheiden zich de weduwen door witte, de getrouwde vrouwen door blaauwe en de vrijsters door roode lintjes? - Ik ben ook niet voor al die tierlantijntjes: als men aan zulke nietigheden hangt, zou het wel kunnen gebeuren, dat 'er wat wezenlijks ontbrak. Het kwam mij ook voor, dat die broeders, van welke ik gisteren presentjes kocht, verre van goedkoope en raisonabele koopluï waren... Ik denk, Dominé! het zal met de Hernhutters al net wezen, als met andere menschen. Gereformeerden, Lutherschen, Mennisten en Roomschen, ja de Joden niet uitgezonderd, 'er zijn goede en kwade onder.'

Voortpratende, bevestigde Ds. A** hem in zijne verdraagzame gevoelens, en te huis gekomen, werd ANNA in het vriendelijke onderhouden over de aandoeningen, welke zij had laten blijken, in de Hernhutsche vergaderplaats. 'Als gij nu de woorden eens verstaan hadt,' zeide BLOMMESTEYN 'zoo als ik, dan zoudt gij zeker nog, eer wij *Zeist* verlieten, een blaauw

lintje hebben gekocht, om voor eene halve Hernhutsche zuster door te gaan: maar eer gij dat wordt, zal het toch beter zijn, dat wij *Zeist* verlaten, gelijk ook morgen geschieden zal.'

Dertiende hoofdstuk.

Toen BLOMMESTEYN van *Zeist* te *Amsterdam* terug kwam, vernam hij eene tijding, die hem zeer trof, namelijk, dat staande het reisje, zijn vriend Dr. BERGVELD in eene gevaarlijke, ja doodelijke ziekte gestort was. Hij ijld, zoo ras hij dit van zijnen broeder HENDRIK vernomen had, naar het huis van zijnen zieken vriend; maar vond tot zijne groote droefheid, hem geheel sprakeloos, en, schoon hij alle pogingen aanwendde, om zich nog door hem te doen kennen, was alleen een flauwe en twijfelachtige handdruk nog een bewijs van kennis, hetwelk een man gaf, welke zoolang zijn wezenlijke vriend was, en met wien hij zoovele verschillende paden dezes levens bewandeld had, waarop hem deze ten getrouwen reisgezel gestrekt had.

Slechts twee dagen leed het, of Dr. BERGVELD bezweek voor het geweld der ziekte, als een slagtoffer (zoo als dit het lot veler

artsen is) van zijne trouwe betoond aan zoo vele lijders, door besmettelijke koorts, die toen heerschten, aangegrepen. BLOMMESTEYN was diep ontroerd op de tijding van deszelfs dood, en derfde in hem, behalve den vriend zijner jeugd, een' zeer bekwamen geneesheer, die de gronden zijner studien, door eene praktijk van vele jaren, versterkt had, en daar hij meer dan twintig jaren, van tijd tot tijd, BLOMMESTEYN bij zwaardere en lichtere ongesteldheden, had bijgestaan, deszelfs gestel, dat door de ongelukkige gebeurtenis des vorigen jaars deerlijk gekrenkt was, door en door kende.

Nadat BLOMMESTEYN de begrafenis van zijnen vriend had bijgewoond, werd hij door zijne huisvrouw geraden, om zich naar hun Buiten te begeven, daar zij het klaar merkte, dat hij bijna zooveel, als hij door het Geldersche uitstapje scheen gewonnen te hebben, door de droefheid over zijnen vriend weder was achter uitgeraakt.

Dikwerf ontdekte zij nu, dat BLOMMESTEYN in theologische boeken van eenen ouden stempel zat te lezen, en hoe hij, minder en minder gesteld op Ds. A****, tot dweepachtige gevoelens begon over te hellen, ja dat, in dezelfde evenredigheid, als zijne lichamelijke krachten afnamen, hij eenigzins tot bijgeloovige begrippen begon over te hellen: en wat haar het meest verwonderde, was, dat, noe zij 'er op aan

drong, hij volstrekt niet te bewegen was, om een' anderen Doctor in BERGVELDS plaats te kiezen.

Van tijd tot tijd ging hij naar *Amsterdam*, en bij toeval had hij op zekeren dag eene doos met pillen, daar het rijtuig vroeger voorkwam, dan hij verwacht had, vergeten te bergen; deze werd door hun dochtertje, dat in de kamer liep te spelen, gevonden, en terstond aan hare moeder gebragt. - Met groote ontsteltenis, zag ANNA een briesje daaraan gehecht, met de drie letters LDM, waaruit zij, na een oogenblik overdenkens, vaststelde, dat haar man de toevlugt genomen had tot den beruchten Wonderdoctor LUDEMAN, tegen welken zij reeds in hare jeugd door haren Vader WYNSTOK, en later door haren vorigen man, zoo ernstig gewaarschuwd was, en van wiens schandelijke bedriegerijen haar verscheidene staaltjes bekend waren. Zij kon niet nalaten, toen BLOMMESTEYN weder was buiten gekomen, en zij des avonds alleen bij hem zat, en hij bezig was met in een dik boek eer te bladeren, dan te lezen, op haren gewonen vrolijken trant, schoon haar hart treurig was, hem regtuit te vragen, of hij ook vergat, zijne pillen van Dr. LUDEMAN te gebruiken.

BLOMMESTEYN was zoodanig verrast door deze onverwachte vraag, dat hij eenigermate verstoord het boek toesloeg en haar vroeg: 'Hoe weet gij... ANTJE! wie heeft mij verklapt?'

Mejuffrouw BLOMMESTEYN (*de pilledoos op de*

tafel zettende), Deze doos, heden ochtend gevonden, heeft het mij gezegd.

BLOMMESTEYN, (*na eene poos stilzwijgens*), Nu ja... 'er zit dan nu geen ontkennen op, en ik wil en ik kan ook het niet langer voor u verzwijgen. Ik heb, op raad van eenige respectabele lieden, mijne toevlugt genomen tot dien beroemden Wonderdoctor, die alleen door alle zijne Collega's gehaat wordt, omdat hij uit de starren en planeten meer weet, dan zij met hun allen tezamen. Bij het leven van mijn' vriend BERGVELD, wilde ik dezen het verdriet niet aandoen, om van hem van daan te gaan; maar het doet mij leed, dat ik het zeggen moet van mijn' vriend, nadat ik kennis aan LUDEMAN heb gekregen, is het mij zoo klaar als de dag geworden, dat hij mij, eigenlijk gesproken, bedorven heeft.

Mejuffrouw BLOMMESTEYN. Mijn lieve BLOMMESTEYN! zoudt gij wel gelaoven, dat gij mij, zoo lang wij getrouwd geweest zijn, niet zoo bedroefd hebt, als door hetgeen gij mij nu vertelt. Gij stelt dan meer vertrouwen op een' ellendigen kwakzalver, als LUDEMAN...

BLOMMESTEYN. Hij is zoowel een gepromoveerde Doctor als mijn vriend BERGVELD zaliger was. Hij heeft mij zelfs zijne Bulle laten zien.

Mejuffrouw BLOMMESTEYN. Ja! ja! ik weet het, hij is tot schande van eene der Akademiën

van dit land gepromoveerd geworden, dat heb ik reeds van WESTENDAAL vernomen, even nadat het gebeurd was.

BLOMMESTEYN. Gij lijkt bijzonder veel van dien Heer te weten.

Mejuffrouw BLOMMESTEYN. Van dien Heer... zeg van dien duitschen Landlooper (wiens vader te *Hamburg* schoenlapper was) die hier te *Amsterdam* vlugten kwam, omdat hij zijne vrouw meende doodgeslagen te hebben.

BLOMMESTEYN. Van wien weet gij dit alles, ANTJE!

Mejuffrouw BLOMMESTEYN. Van niemand anders dan van mijn' vader WYNSTOK, die hem reeds gekend heeft, toen hij hier niet verre van het Fransche Pad in een' kelder woonde met een ontuchtig wijf, dat den schijn van eene fijne uithing... Meer dan honderd maal heb ik mijn' vader, die 'er altijd op uit was, om mij tegen het geloof in tooverdoctors en al zulk gespuis te waarschuwen, van dien verachtelijken kerel hooren spreken, en hoe hij de menschen bedroog door hun zoogenaamde Horoscoop te trekken. Ik denk toch niet, BLOMMESTEYN! dat gij de dwaasheid gehad hebt, om uw Horoscoop te laten ligten.

BLOMMESTEYN. En als dit nu eens het geval was?

Mejuffrouw BLOMMESTEYN. Dan zou het mij

nog meer bedroeven, maar ik merk het reeds... Hemel! hoe zijt gij 'er toe gekomen?

BLOMMESTEYN. Toen ik mijn eerste bezoek bij hem als Doctor aflegde, en hij, zoodra ik hem mijne urine had laten zien, mij alles vertelde, wat 'er haperde, ja mij zelfs verhaalde, dat ik van eene zeer sterke constitutie geweest was, tot dat mij een droevig ongeluk in het water was overgekomen, kreeg ik zooveel krediet voor hem, dat ik hem verzocht mijn *Horoscoop* te willen trekken. Hij was aartoe terstond klaar, en nadat ik hem heel naauwmijn' naam en geboorte-uur gezegd had, ging hij aan het zoeken in een groot dik boek, dat voorhem op tafel lag, en waarin ik de tekens der planeten zag. - Nadat hij hierin eenigen tijd gebladerd had, maakte hij vele berekeningen op een blad papier, en toen verhaalde hij, mij met zijne groote vurige oogen zeer sterk aanziende, dat ik nog op vele jaren levens kon rekenen, zoo ik in de maanden April of -November door geene zware ziekte werd aangetast, want dat deze beide maanden voor lieden van mijne constitutie zeer gevaarlijk waren; evenwel hij had hoop, om, met Gods hulp, door zijne medicijnen, mij door dien gevaarlijken mousson heen te slepen, en dan zou ik een stokoud man kunnen worden, en aan mijne kinderen veel genoeg beleven.

Mejuffrouw BLOMMESTEYN. En nu zijt gij,

helaas! bezig met die medicijnen, welke zeker zeer hoog van prijs zijn, vlijtig in te nemen, denk ik?

BLOMMESTEYN. Zeer zeker! En ieder, die zijn leven lief heeft, zou dat doen.

Mejuffrouw BLOMMESTEYN. Althans ieder, die zoo ongelukkig was, als gij zijt, van zulk een' wonderdoctor geloof te geven. Ik bid u, BLOMMESTEYN! hoe is het toch mogelijk, dat gij, die anders altijd zulk een groote vijand waart tegen alles, wat naar bijgeloof en geestdrijverij geleek; die dezen zomer nog zulk een' afkeer betoonde, en u zoo sterk uitliet tegen de beroeringen te *Nieuwkerk*, tegen de Zeister Broeders.

BLOMMESTEYN. Maar begrijpt gij niet, ANTJE! dat dit eene geheel andere zaak is. De Heer LUDEMAN is een geleerd Doctor, die door zijne Astronomische en Medicinale kundigheden te vereenigen, een dieper inzien in vele zaken heeft, dan andere menschen: en is het nu onverstandig, is het nu bijgeloovig, dat, als men lang sukkelt, en een bekwaam doctor, zoo als toch BERGVELD was, ons niet kan redden, men dan de toevlugt neemt tot iemand, die reeds zoovele wonderkuren gedaan heeft.

Mejuffrouw BLOMMESTEYN. Waardoor hij zooverle ellendig heeft doen kwijnen, of spoedig en voor hun tijd in het graf geholpen. En niet alleen door zijne wonderkuren, maar ook door het ondeugend *Horoscoop* trekken, waarmede hij menig

een, door hun, den zoogenaamden door hem ontdekten sterfdag aan te zeggen, zoodanig een' schrik aanjoeg, dat zij of dadelijk omtrent dien tijd stierven, of althans, tot dat die tijd voorbij was, een angstig en kwijnend leven leidden. Maar, BLOMMESTEYN! waarom toch hebt gij 'er voor mij een geheim van gemaakt?

BLOMMESTEYN. Omdat ik u niet ongerust en bedroefd wilde maken over mijnen toestand.

Mejuffrouw BLOMMESTEYN. Ei! ei! was dat het eenige? Maar nog eene vraag: Hebt gij op raad van den Heer DIXON, misschien LUDEMAN geraadpleegd?

BLOMMESTEYN. Nu ja, dat is 'er ook de man na, ANTJE! Dat weet gij wel beter: dien heb ik 'er althans geen enkel woord van gezegd!

Mejuffrouw BLOMMESTEYN. Hoor, lieve BLOMMESTEYN! ik moet u dan maar openhartig zeggen, wat ik 'er van denk. Gij hebt u geschaamd, om het aan dien verstandigen man te zeggen, daar gij vreesde, dat hij het u zou afgeraden hebben, zoo gij hem vooraf hadt geraadpleegd, en u uitgelagchen, zoo gij hem het naderhand verteld hadt.

BLOMMESTEYN werd door deze taal zoodanig over stag geworpen, daar hij gevoelde, dat zijne huisvrouw het zoo juist geraden had, dat hij

zich verheugde, toen het geschrei van den kleinen WILLEM zijne ANNA noodzaakte, om het gesprek af te breken, en tot eene volgende gelegenheid uit te stellen.

Niet lang bleef deze gelegenheid achter, daar zij den volgenden dag onverwacht een bezoek kregen van den Heer DIXON, en Mejuffrouw BLOMMESTEYN, schoon zij zich wel wachtte, om haar' man in een belagchelijk licht te stellen, toen zich verplicht achtte, om in deszelfs tegenwoordigheid, zich met hartelijke droefheid te beklagen, dat haar man zich aan de praktijk van LUDEMAN had overgegeven.

DIXON had naauwelijks dien naam gehoord, en dat zijn vriend de dwaasheid had, om zich als patient aan hem te vertrouwen, of, op eenen zeer verontwaardigden toon, zeide hij: 'Is het mogelijk, mijn vriend! dat gij uw leven aan eenen schelm, eenen bedrieger, eenen waanwijzen hoogmoedigen kerel vertrouwt!'

BLOMMESTEYN voerde hem toe, 'dat dit wel gezegd was maar niet bewezen.' 't Is niet meer,' antwoordde DIXON, 'dan ik bewijzen kan en bewijzen zal. Ik heb zelf de authentieke kopijën gezien van zijne schandelijke gedragingen in zijn Vaderland, door den Magistraat van *Haarburg* opgemaakt, na het hooren van getuigen in regten - en ben in staat, om u dezelve te laten zien, dewijl zij bij een' Advokaat van mijne kennis, die tegen den tooverdoctor gepleit heeft, be-

rusten: - en zelf ben ik in een gezelschap ooggetuige geweest, van zijne ijdele dwaasheid en belagchelyken hoogmoed. Ik was bij eenen vriend genoodigd, met een tamelijk groot gezelschap van Heeren en Dames; waar ook veel van dien Tooverdoctor en zijn horoscooptrekken gesproken werd. Eindelijk besloot men hem te laten halen, met toezegging, dat hij, voor eene goede belooning, door het raadplegen van de planeten, den horoscoop van alle de aanwezigen ligten zou. Aller aandacht was gespannen, toen de lange in het zwart gekleede figuur naderde. Wij waren in eene groote zaal bij elkander. De deur voor hem geopend zijnde, scheen hij in twijfel, of hij binnen treden zou. Eindelijk stapte hij zonder spreken binnen, groette niemand, en liep vervolgens de kamer eenige malen met groote stappen op en neder, met een' wijd geopenen mond, terwijl hij tusschen beide met zijnen mond hapte, als een hond, die vliegen vangt. De gastheer vroeg daarop, op eene zeer beleefde wijze: Wat doet gij, geleerde man! Toen antwoordde de profeet: "Er zweeft in deze kamer eene vergiftige lucht, die den Heeren en Dames veel kwaad zou hebben kunnen doen, maar ik heb die weggenomen, door dezelve in te slokken. Eene der Dames vroeg hem: Zijt gij dan niet bevreesd voor u zelve. Neen! Neen! antwoordde toen de waanwijze. De geheele na-

tuur is gedwongen mij eerbied toe te dragen. Het sterkste vergift zou mij niet kunnen beschadigen; en zoo het dat ondernam, dan zou ik mij op de geheele Natuur wreken, door alles in de war te gooijen.' Wat zegt gij, vriend! van zulk een' aan razernij nabijkomenden hoogmoed, om niet te zeggen, dat hij aan godslastering grenst.'

BLOMMESTEYN stoud niet weinig versted over deze zoo krachtige bewijzen, en schaamde zich van zich ingelaten te hebben met een' man, welken DIXON, die toch bij hem in zeer hooge achting was, als een voorwerp van diepe verachting beschouwde. Zijne huisvrouw en DIXON wisten het zoo verre te brengen, dat BLOMMESTEYN hun beloofde, om niet meerder van die medicijnen te gebruiken, voor dat zij door eenen kundigen chimist onderzocht waren, - Dit geschiedde, en de uitkomst leerde, dat de pillen gelukkig uit zeer krachtelooze zelfstandigheden bestonden, en ook niets dadelijk schadelijks bevatten, zonder evenwel iets tot de genezing der kwale van BLOMMESTEYN toe te kunnen brengen.

Bij den verstandigen raad van DIXON, voegde vervolgens Ds. A*** redenen van godsdienst, die meer en meer BLOMMESTEYN overtuigden, van het schandelijke, ja het ongeoorloofde voor iemand van verstand, goede zeden en Christelijke gezindheden, om zich in te laten met zul-

ke verwaten tooverdoctors, wien het alleen te doen is, om, ten koste van het bijgeloof en de onnoozelheid hunner medemenschen, zich schandelijk te verrijken.

BLOMMESTEYN, die dus nog eenigzins tijdig uit de klauwen van dien bedrieger, gered werd, was gelukkiger, dan vele zijner tijdgenooten, die geheel slagtoffers van hunne ligtgeloovigheid waren; was gelukkiger, dan vele van zijn nageslacht, ja van nog levenden, die uit de onverstaanbare schriften (door de baatzucht in het oneindige herdrukt, en, naar dat de omstandigheden veranderden, met voorspellingen aangevuld) van dien befaamden LUDEMAN, proferiën waanden te vinden wegens de omwentelingen, die sedert de laatste dertig jaren *Europa* geschokt hebben; die zich nog ontrusten over aanstaande gebeurtenissen, met den sluijer van twijfelachtige bewoordingen omgeven, welke, geene of eene dubbelzinnige verklaring toelatende, altijd uitloopen, ter eere van den leugenprofeet.

Om tot BLOMMESTEYN terug te keeren, voor de maand November, die BLOMMESTEYN toch niet zonder angst zag naderen, daar hij nu die pillen van Dr. LUDEMAN niet meer gebruikte, maakte hij in *Amsterdam* terug te zijn; en niettegenstaande deze beangstheid, welke toch nadeelig voor de menschelijke gezondheid is, verliep die geduchte maand, zonder dat hem iets aanmerkelijks overkwam. Hierdoor werd

hij dan ook voor ditmaal meer en meer gerust gesteld; en gaf zich met zijnen vriend DIXON, aan natuurkundige oefeningen weder over.- Bij uitstekendheid viel nu in zijnen smaak eene Electrifeer - machine. Immers omstreeks dezen tijd kwam het Electriesch werktuig, hoe onbekend men met den eigenlijken aard der stoffe zijn mogt, meer en meer in gebruik; en bezigde men het niet alleen tot nuttige proeven! Neen ook tot vele kunstjes, daar men bevonden had, dat hetzelfde zeer rijk was, om door hare werking die kracht voort te brengen; van welke, schoon BLOMMESTEYN in de Wiskunde genoegzame vorderingen gemaakt had, om zich met iets zekerders bezig te houden, geheel niet af keerig was, waarom hij daartoe allen noodigen toestel aankocht. Zoo vermaakte hij verscheiden avonden in den winter, niet alleen zijne vrouw getrouwde en overige kinderen, tot het kleine WILLEMPJE toe, en zijne broeders en zusters; maar dikwerf zelfs noodigde hij gezelschappen van Heeren en Dames, om ooggetuigen te wezen van deze vermakelijkheden der Natuurkunde. Hij kreeg weldra in de aardigheden, welke met de Electriciteit en den Magneet, of door derzelver vereenigde werkingen zijn daar te stellen, zoodanig eene vlugheid en handigheid, dat hij bijna voor geen en gewonen goochelaar behoefde onder te doen, ja, dikwerf met den Poolschen Meester, den grootsten goochelaar van dien tijd, gelijk gesteld werd.

Deze lof was zeer streelende voor hem, daar hij meest de Natuurkunde beoefend had, om eene schitterende vertooning te maken, en de menschen, die hij bij zich genoodigd had, over zijne proefnemingen te doen verstommen. Hij werd zelfs, en misschien niet zonder reden, door sommigen verdacht gehouden, dat hij, 's avonds, wel eens in het geheim, bij den Poolschen meester eene les ging nemen. -

BLOMMESTEYN bezat in zijn konstkabinet, behalve alles, wat die tijd voor sterre- en luchtkunde opleverde, niet alleen den volkomensten toestel tot de Electriciteit, maar ook allerhande werkstukjes, die zijne gasten vermaakten; zoo had hij eene machine, om verbrand schrift weder voort te brengen, om een' stuiver in eene vlieg te veranderen, Chineesche Tuimelaars in soorten, en eene soort van stookkasjes, om twee konstbloemen in een halfuur ten voorschijn te brengen, en wat 'er van die aardigheden meer zijn.

Schoon DIXON BLOMMESTEYN wel eens onder het oog bragt, dat hij te veel zich op beuzelarijen toeleigde, om verdere vorderingen in de wezenlijker en nuttiger deelen der Natuurkunde te maken, was deze niet zoo gelukkig, dat hij hem van de kleingeestigheid van hunnen tijd genezen kon; ja, DIXON meende, zoowel als de huisvrouw van BLOMMESTEYN, te bespeuren, dat hij zich integendeel meer en meer aan kleinigheden overgaf, vooral toen na de vreugdefeesten ter

gelegenheid van de verheffing van Zijne Hoogheid, en de geboorte van deszelfs zoon, de herhaalde illuminatiën de zoogenaamde Illuminatiekassen hadden in den smaak gebragt, en zich BLOMMESTEYN, onder voorwendsel, dat die voor zijn KAATJE en WILLEMPJE moesten dienen, zich zelven vermaakte met het daarvoor kunstig uithakken van platen, en dezelve verder toe te bereiden, om daarmede eene even glansrijke en schitterende vertooning in het klein te maken.

Zeventiende hoofdstuk.

BLOMMESTEYN gestel was oorspronkelijk sterk, en schoon door het ongeluk, dat hem bejegend was, hetzelfde eenen zwaren schok gekregen had, die toch was niet fel genoeg geweest, om het toen te kunnen sloopen. Zijn welstand ging wel met langzame schreden, maar toch achter uit, en, schoon zijne huisvrouw dit met treurigheid en onrust beschouwde, vleide zij zich alweder, toen het voorjaar door zijne verzachtende lucht balsem in de borst der sukkelenden stortte, met zijne beterschap. Ja hij bekwam schijnbaar zoo volkomen, dat hij zelfs de eerste was, die sprak, om naar het Buiten te gaan, schoon hieronder niet weinig ook de trek medewerkte, om op nieuw zijnen hiacintenbak te zien, welke nu voor het tweede jaar bloeijen zou; want eens bij eenen uitstap naar *Haarlem*, had hij daar met een' der voornaamste Bloemisten kennis gemaakt, en door dezen was hem van de fraaiste soorten een groot aantal bezorgd, met het voor-

schrift, hoe bij dezelve op de beste wijze kon kweeken. Reeds had hij het vorig jaar veel genoeg gesmaakt, in uren bij dezen bak te zitten, en de schoonheden van elke bloem op zich zelve te bewonderen: en dewijl hij, staande den verloop van winter, zich meer onttrokken had aan gezelschappen buiten's huis dan voorheen, daar hij toch gevoelde, dat hij minder daarvoor geschikt was, had nu deze stille liefhebberij nog meer en meer aantrekkelijkheid voor hem gekregen.

Schoon zijne huisvrouw hem dikwerf van zijn' bak met bloemen vermaande op te staan, daar de schrale voorjaarswinden, welke zoo dikwerf de bolle lentewindjes hier te lande vervangen, het haars achtens zeer ongeraden maakten, om zich in die bespiegeling zoolang te verdiepen, en half verkleumd eindelijk te huis te komen. Zijne liefhebberij was zoo groot, dat hij, tijden achter een, door een vergrootglas, nagel voor nagel van de keurigste bloemen stond te bekijken, en, schoon in een' zeer dikken mantel gewikkeld, niet eer vertrok, dan als het vergrootglas zoodanig in zijne hand trilde, dat hij buiten staat was, om langer, met behoorlijke onderscheiding, zijne waarnemingen door te zetten.

BLOMMESTEYN bleef intusschen met hulp van zijn' broeder en zijn' neef VAN DALEN, de betrekkingen van zijn handelshuis meer en meer uit-

zetten, en ook werd hetzelfde voor een der uitgebreidste en hechtste van krediet gehouden, dat 'er in die dagen bestond. Natuurlijk kwam dus BLOMMESTEYN, schoon hij, uit hoofde van zijne lichamelijke ongesteldheid, minder op de beurs verscheen, dan voormaals, altijd in aanmerking, wanneer 'er door het ligchaam van kooplieden iets gezamenlijk moest verrigt worden.

WILLEM de IV was doordrongen van zijne verplichting, om, aan het hoofd van een zoo aanzienlijk Gemeenebest gesteld, alles aan te wenden, wat tot den luister en bloei van hetzelfde, zoo naauw aan dien van zijn stamhuis verbonden, strekken kon. Zijn schrander oog zag met leedwezen niet alleen het toenemend verval der fabrieken, die eertijds op dezen bodem zoo welig tierden, maar hij was ook overtuigd, dat de andere zenuw van den Staat, de koophandel begon te verslappen, doch misschien door eene tijdige hulpe nog krachtdadig zou kunnen versterkt worden. Aangenaam was hem dus alles, wat tot herstel zoo van de fabrieken als van den handel, hem werd onder het oog gebracht: zeer welkom bovenal eene Verhandeling, waarin, nadat vooraf de wezenlijke staat van 's lands handel was afgeschetst, verscheiden voorstellen werden aan de hand gedaan, die strekken konden, om het verloop van den koophandel niet alleen te voorkomen, maar dien zelfs tot eene

grooter hoogte op te beuren. Ja, van zooveel gewigt vond hij die Verhandeling en het ontderwerp, dat hij, na een zeer ernstig overleg, zich met dezelve in de Vergadering der Staten van *Holland* en *West-Vriesland* begaf, verklarende, dat hij, sedert het aanvaarden van het Stadhouderschap, niets meer ter harte had genomen, dan den Staat zijnen vorigen bloei te hergeven; hetwelk hij gemeend had in het bijzonder te moeten doen, door het herstel van den Koophandel, eene der voornaamste zuilen van het Gemeenebest. - En hierop prees de Vorst die Verhandeling en het ontwerp aan, te verstaan gevende, dat, wat hem aanging, hij van gevoelen was, dat dit doel best bereikt zou worden, door het voorgeslagen middel van eene bepaalde Porto Franco; bij welke eenige goederen geheel vrij van in- en uitgaande regten zouden zijn, en andere iets, bij den invoer, zouden moeten betalen: dan, wanneer sommige derzelve geschikt waren, om weder buiten 's lands vervoerd te worden, zou de koopman daarvoor het betaalde inkomend regt terugkrijgen, hetwelk men met het Engelsch woord *drawback* noemde.

Dit vaderlandlievend voorstel werd met groote toejuiching in 's lands vergaderzaal ontvangen, en de afdrukken van die verhandeling en het ontwerp, aan alle de Leden der Regering in handen gesteld, om daarmede te handelen

volgens den toen aanwezigen vorm van regering. Terwijl dit stuk eenen grooten roep door het land maakte, en de loftuiting van duizenden en tienduizenden deed opgaan, vertrok de Vorst naar *Aken*, om daar baat te zoeken tergen zijne wankelenden staat van gezondheid, in het gebruik van minerale wateren. In de koopsteden des vaderlands maakte men natuurlijk van dit stuk den meesten ophef, waarin bovenal *Amsterdam* deelde. Onze BLOMMESTEYN deed zich ook een' afdruk van dit stuk aanschaffen, en was daarmede ten hoogste ingenomen. Niet lang leed het, of hij werd door eenige voorname kooplieden aangezocht, om met den Heer HENDRIK BICKER aan het hoofd, benevens eenige andere Leden van aanzienlijke handelhuizen, eerlang zich in eene plegtige bezending naar 's *Hage* te begeven, om zijne Doorluchtige Hoogheid hunne dankbaarheid te betuigen, wegens het voorstel tot herstel van den koophandel, en nader met hem te spreken over deszelfs belangen. Zeer gaarne liet zich BLOMMESTEYN tot die vereerende bezending vinden, ja het was, of de vreugde over die uitnoodiging krachtiger werkte, dan de medicijnen, om hem te doen opluiken, en geen wonder, daar de eerste oorsprong zijner ongesteldheid moest gezocht worden wel in eene lichamelijke belediging, maar dezelve toch aanmerkelijk verergerd was, door den geweldigen schok, dien zijne eierzucht geleden had. Zeer verheugde

zich Mejuffrouw BLOMMESTEYN over deze gunstige verandering in zijn gestel, en dit vervulde haar met grooter blijdschap, dan zij gevoelde over de eer, welke hem, schoon naar verdiensten, als een' der aanzienlijkste kooplieden, te beurt viel.

Over de helft van Wijnmaand 1751, kwam BLOMMESTEYN eerst met de overige afgevaardigden der Amsterdamsche kooplieden, te 's *Gravenhage*, daar zij ouderrigt waren, dat zijne Hoogheid van *Aken* was teruggekeerd. Schoon de Vorst zich vrij onpasselijk bevond door eene koortsachtige ongesteldheid, wilde hij echter het gehoor niet weigeren aan een aantal mannen, die het zoo eerbiedwaardig ligchaam der Amsterdamsche Kooplieden vertegenwoordigden. Zoo wel te vreden als BLOMMESTEYN was, toen hij de deuren van het vertrek zag openen, waarin zijne Hoogheid voor de tafel uit eenen armstoel oprees, bij het binnenkomen van de bezending, zoo zeer schrikte hij, toen hij het oog sloeg op het gelaat van den Vorst, dat zichtbaar eene groote ongesteldheid kenteekende; en eenen zoo vervallen staat, dat BLOMMESTEYN hem naauwelijks herkend zou hebben.

Nadat de Heer BICKER zijne aanspraak geeindigd had, zegde de Vorst, met zijne gewone beleefdheid en vriendelijkheid, dank voor de eer, hem door de Beurs van *Amsterdam* aangedaan door deze afgevaardigden, doch betuigde, dat,

hoe gaarne hij met hun over verscheidene gewigtige onderwerpen in een breedvoerig gesprek zou treden, zijne ongesteldheid, die hem zelfs het spreken moeilijk maakte, ditmaal belette langer hun aangenaam bijzijn te genieten; doch dat hij, zoodra de staat zijner gezondheid het gedoogde, hen tot eene nadere bijeenkomst zou laten noodigen.

Nadat het hoofd der Bezending zijne Hoogheid hun aller leedwezen betuigd had, vooral over de oorzaak van dit afbreken hunner redewisseling, en na gewenscht te hebben, dat binnen korten tijd de oorsprong zou ophouden door het herstel van zijne Hoogheid, werd den Afgevaardigden een plegtige uitgeleide gedaan. Hierop volgde tot een zichtbaar blijk van het genoeg, dat de Vorst in deze bezending nam, een zeer plegtig middagmaal, waarop hen 's Prinsen Opperhofmeester, Baron VAN BURMANIA, onthaalde: doch de pracht en luister van dien disch waren geenszins in staat, om bij BLOMMESTEYN en de overigen den kommer te verdrijven, welken zij over de zoo merkbare ongesteldheid van den Vorst hadden opgevat, vooral daar de berigten, die nog staande den maaltijd wegens dezelve inkwamen, eer verergering dan beterschap aanduiden.

BLOMMESTEYN vertrok twee dagen later uit den *Haag*, daar zich geene de minste hoop op deed, dat het herstel van den Prins zoo spoedig zou

plaats grijpen, dat deze bezending eerstdaags weder bij den Vorst zou ontboden worden, en zelfs de berigten wegens zijnen staat ongunstiger en ongunstiger werden; en *Leyden* doorgereisd zijnde, verraste hij twee der dochters van zijne huisvrouw, die te *Noordwijk binnen* school lagen, met een aangenaam bezoek, dat te welkome was, daar hij in de Hofplaats gezorgd had, om eenige snuisterijen te koopen, welke door hare nieuwhed haar bijzonder welgevallig waren. Onvergolden bleef dit echter niet, daar zij juist met hun beide een zeer sierlijk overkleed voor den kleinen WILLEM geborduurd hadden, waarmede hij bij zijne te huiskomst hare moeder op eene streelende wijze verrassen moest.

Den volgenden dag verliet hij *Noordwijk*, maar hoedanig was zijne ontsteltenis, toen hij te *Haarlem* gekomen, volgens afspraak, daar een' zijner Medeaafgevaardigden vindende, terstond reeds uit deszelfs neêrslagtige houding voorspelde, dat 'er iets ergs moest gebeurd zijn - waarop deze hem verhaalde, hoe, denzelfden ochtend, de ontzettendste slag het Vaderland getrossen had, de dood namelijk van WILLEM den IV.

BLOMMESTEYN stond over deze tijding, hem vrij plotseling medegedeeld, als voor het hoofd geslagen, en het leed een' geruimen tijd, eer hij in staat was, om te spreken; ja de tranen rolden uit zijne oogen. Eer zij nog

Haarlem verlieten, hoorden zij reeds, hoe de zware klokken dier stad, op last der Regering, die met een renbode tijding van die leedmaar ontvangen had, op eene treurige wijze den dood aankondigden van eenen Prins, die om zijne beminnelijke eigenschappen als mensch, en zijne zucht voor het geluk van Volk en Vaderland als Vorst alom bemind was. - Akelig was het op de straten te hooren, hoe mannen en vrouwen van allerlei rang, elkander met beklemde harten den dood van den Erfstadhouder toeriepen, met de smarte van kinderen, die ontijdig en plotseling eenen dierbaren Vader verloren hebben.

Toen hij bij zijne Huisvrouw terugkeerde, was haar de tijding van 's Prinsen dood reeds bekend, die als met de snelheid van een' schrikverwekkenden donderslag over het geheele Vaderland henen rolde. En zij behoefde hem niet te vragen, bij zijne te huiskomst, of hij deswegens kennis droeg. Hij was naauwelijks in staat, om het geschenk van zijne dochters uit *Noordwijk* voor WILLEMPJE medegebragt, haar te overhandigen; en het kind aanschouwende, zeide hij: 'Och onnoozel kind! Op denzelfden dag geboren, als de zoon van den dierbaren Vorst, die heden ochtend stierf. Nu is die een vaderlooze wees geworden. Het is alleen God bekend, hoe spoedig ook dit uw geval wezen zal!'

Schoon BLOMMESTEYN zich dit sterfgeval van den Prins zeer sterk aantrok, was het hem echter een wezenlijke troost, dat hij, met dezelfde Heeren Koopliden eene poos daarna verzocht werd, om de Vorstelijke Weduwe, welke als Gouvernante haren afgestorven Gemaal opvolgde, plegtstatig in 's *Hage* den rouw te gaan beklagen, gelijk dan ook door hen in diepen rouw gekleed, met weemoedige harten bij monde van den Heer BICKER geschiedde; hetwelk de Koninklijke Weduwe met korte en afgebroken taal beantwoordde.

BLOMMESTEYN kon niet uit den *Haag* scheiden, zonder dat hij het lijk van den Erfstadhouder, dat gebalsemd in eene der zalen van het Stadhouderskwartier op een paradebed gelegd was, aanschouwd had. Reeds het voorportaal van de Stadhouderske Treurzaal was met een opgekoppeld rouwkleed behangen, terwijl ter wederzijde twee standbeelden des doods stonden, bewonden met zwart laken, en van welke alleen de zilveren doodshoofden zichtbaar waren. De zaal zelve, waar zijne Hoogheid gewoon was, gehoor te geven, was nu mede geheel met zwart laken behangen, met zilver moor gegarneerd. In het midden lag het Vorstelijk lijk op een bed, in den vorm van een *Lit d'Ange*, tegen den muur, op eene hoogte van drie treden geplaatst, met

zwart fluweel behangen, en van binnen met zilver moor, van welke zilveren stoffe ook het kleed was, dat den overledenen Vorst bedekte. Alles was door waslichten spaarzaam, maar toch zoodanig verlicht, dat alle de zinnebeelden van den rouw, en bovenal het lijk van den Vorst zeer zichtbaar waren, op wiens bleek en strak gelaat BLOMMESTEYN nog die trekken van vriendelijkheid duidelijk meende te ontdekken, welke hetzelfde staande zijn leven zoo ontwijfelbaar kenteekenden. Men hoorde van alle de aanschouwers niets dan afgebrokene zuchten, die de doodelijke stilte afbraken. BLOMMESTEYN was zelfs te diep nedergeslagen door droefheid, om op de Vorstelijke sieraden, die op twee tabourets ter wederzijde ten toon stonden, acht te slaan. - Alleen vroeg hij aan een' Heer, die hem voor het uiterlijke een Leeraar van den Godsdienst toescheen, wat het Latijnsche opschrift, dat bij den uitgang van de Treurzaal geplaatst stond, beteekende^(*)? en toen deze hem had geantwoord: *Wie zou zich over zijne droefheid schamen, wie die matigen bij het derven van een zoo dierbaar Hoofd*, zeide BLOM-

(*) *Quis desiderio sit pudor, aut modus Tam cari Capitis.*

MESTEYN, zijnen dank betuigd hebbende: 'Niemand zeker, Mijnheer! die beseft, wat of het Vaderland in den afgestorvenen Vorst verliest.'

Achttiende hoofdstuk.

BLOMMESTEYN te *Amsterdam* teruggekeerd, was weder geheel verslagen; en, wat ook zijne huisvrouw aanwendde; niets was hem aangenaam, dan wat zijne droesgeestigheid voedde, ja als of het ware, om die aantekweken, hij kocht met groote gretigheid alles, wat 'er ter gedachtenis van dien Vorst kon strekken, - Bovenal las hij herhaalde malen aan zijne huisvrouw het Dichtstuk voor, dat de toen nog jeugdige Dichteres LUCRETIA WILHELMINA VAN MERKEN, had vervaardigd, en dat ten titel voerde: *Troostzang aan hare Koninklijke Hoogheid*, welke zoo duidelijk reeds voorspelde, hoeveel men van dat edel vernuft mogt hopen. - Deszelfs belangrijke inhoud was:

Doorluchte Kroonprinses van 't glorierijk Brittanje!
 Roemwaarde Troosteres van 't weenend Nederland!
 Geliefde Toeverlaat van 't Stamhuis van Oranje!
 Naast God, der Staaten heul en oog en rechterhand.

Grootmoedige Vorstin, die thans, in diepen rouwe,
 Den allerbesten Vorst die immer was betreurt,
 Vorst WILLEM, 't voorwerp van uw Koninglijke trouwe,
 Te ontijdig door den dood uit uwen arm gescheurd!
 Vergun mijn deernis, dat zij deele in uwe smarte,
 Dat ze in uw droefheid U met haaren troost begroet,
 En, uit een ongeveinsd en teêr bewogen harte,
 Haar traanen mengte met uw' eed'len traanenvloed.
 Of keurt gij 't ook te stout in eene burgerinne,
 Dat ze, ongedagvaard, voor uw hoogen zetel treed,
 En U begroeten durft, roemwaardige Vorstinne,
 Daar gij als Landvoogdes, de plaats der eer bekleed?
 Neen! de eedle Minzaamheid, uw hoogheid aangeboren,
 Die u op mijne lier een gunstig oog deed slaan,
 Toen ze uw' doorluchte Gade en U, op 't Aadlijk *Vooren*,
 Eerbiedig hulde deed, spoort mijnen ijver aan.
 Hoe juichend zag ik toen, aan Utrechts hooge transsen,
 Het welkome licht van Nassaus gloriezon
 De dartelende Vecht bestralen met zijn glanssen,
 Daar uwe en zijne deugd straks alle harten won.
 Ach! moest die Heilzon, die met vriendelijke stralen
 Gantsch Leeuwendaal bescheen, en in haar gloriebaan
 Het Zuiderpunt beklom, op haaren middag daalen,
 Moest ze in een traanenzee dus spoedig ondergaan.
 Ach mogt zich Neêrland slechts een korte poos verblijden
 In 's Vorsten eedle deugd en Vaderlijke trouw,
 Zoo weinig tijds, helaas! Hem zegezangen wijden,
 Dus de Atlas is geweest van 't wigtig Staatsgebouw,
 De Hoeksteen van ons heil, het Zwaard van ons vermogen,
 Der Kunsten Toeverlaat, de Kroon van ons Gewest,
 De Hoop der Koopvaardij, de Wellust onzer oogen,
 En, nevens u, de Vreugd van 't vrij Gemeenebest.
 Gaf al zijn Minzaamheid, zijn Deugd, zijn kundig Oordeel,
 Zijn wijze Godsvrucht, en 's Lands hooge gloriestaf,
 Tot stuiting van den dood, dien dierbren Vorst geen voordeel.
 Ach! hoed die heerlijkheid hem niet voor 't aaklig graf.

Het Oorlog, dat de Staat deed siddren door zijn woede,
 En Neêrlands Grond verloor tot planting van zijn' Stoel,
 Verbrak, op WILLEMS wenk gebreideld, de ijsren roede,
 En vluchtte al grimmend naar des afgronds jammerpoel.
 De blijde Vrede heerschte in 's Prinsen edle zinnen,
 De lieflijke Eendragt steeg door hem op haren troon,
 De heusche Minzaamheid dwong elk zijn deugd te minnen,
 De Godsvrucht schonk zijn hoofd een dierbre gloriekroon.
 Die flonkert nu omhoog, maar Neêrland smelt in traanen
 En rolt zijn jammerkreet naar 's Aardrijks uiterst as,
 Zoover zijn Waterleeuw zich ooit een spoor kon baanen,
 Zoover hij zich bedient van dieplood en kompas.
 's Lands vrij gevochten Staat heft, uit metaalen monden,
 Een groven treurgalm aan, en jammert wyd en zyd:
 'Van al de Vorsten, die zich tot mijn heil verbonden,
 'Steunde ik op Eenen; ach dien Eenen ben ik kwijt!
 Die rouwkreet valt als lood den Batavier op 't harte,
 Grieft meest naast u, LOUISE! in 't moederlijk gemoed.
 Wiens hart bezwijkt niet, op 't beschouwen haarer smarte?
 Haare onherstelbre schaê wordt door geen troost geboet.
 Niet anders weende zij, toen ze in de holle golven
 Van Hollands aaklig diep, door 't buldrend stormgeweld,
 Haar blinkend Echtgeluk met FRIZO zag bedolven,
 En 't lichaam angstig zocht van haar geliesden Held.
 Zy ziet den dood haar Zoon, haar blydschap, haar ontrooven.
 Helaas! wie weent niet met die treurende Vorstin?
 Maar, ach Prinses! uw rouw gaat allen rouw te boven;
 Natuur, hoe teder, zwicht, voor zuivre huwlyksmin.
 o Vorstelyke Weeuw! wie zal uw hartwond heelen?
 Wie sterkt uw ziel, zoo zwaar door dit verlies bestreên?
 Wie, hoe gevoelloos, moet in uwen rouw niet deelen
 Daar 's Gravenhage en Hof weêrgalmen van geweën.
 My dunkt, ik zie hoc gy, met natbeschreide waugen,
 Het Vorstlyk overschot van uwen Echtgenoot,
 Omarmt, en weenende aan den kouden hals blyft hangen;
 Vergeefs, helaas, wie wekt het leven uit den dood?

Uw CAROLYNE treurt om 't vaderlyk verscheiën,
 Terwyl Prins WILLEM U omhelst, U teder streelt,
 En heete tranen schreit, omdat hy 't al ziet schreijen,
 Ofschoon zyn levenslente ons leed zich niet verbeeldt.
 Dan ach! wie wekt hun rouwe, wie doet ons Neêrland beven,
 Wie brak de banden van uw heilryk Echtverbond?
 't Is God, der Vorsten Heer, de Heer van dood en leven.
 Ik kusch zyn roede, en leg den vinger op den mond.
 De onschatbre deugden van uw' Gaê, dien we eeuwig eeren,
 Bekoorden 't gunstryk oog der Hemelmajesteit,
 Des doet ze in blyder oord Hem grootscher triomfeeren,
 En schenkt zyn hoofd de kroon der Hemelzaligheid.
 Zyn Godsvrucht lichtte ons aan met luisterryke straaLEN,
 Nu vormt ze een nieuwe star in wenschelyker lucht.
 Nu zal ze in de eeuwigheid met edler heilglans praalen,
 Terwyl onze aarde in rouw en duisternissen zucht!
 De rustelooze stoet der onvermydbre zorgen,
 Die hem verzelde, en in het glorieryk gebied,
 Zyn hart vervulde, van den morgen tot den morgen,
 Stoort in de hemelvreugd zyn stille zielrust niet.
 Werd hy in Leeuwendaal met handgeklap ontvangen,
 Toen hy den achtbren stoel van 's Lands gezag beklom,
 Nu groeten de Englen zelf, met blyde zegezangen,
 In 't eeuwig Vrederyk, Hem juichend wellekom!
 Treur dan niet meer, Vorstin, om uwen Welbeminden,
 Het waardig voorwerp van uw zielsgenegenheên,
 Gy zult, dit streelt myn hoop, gy zult hem wedervinden,
 En, spaê van de aard verhoogd, met hem op starren treên.
 De Algoedheid doe haar' troost u uit haar' troon bestraaLEN;
 Zy wissche uw traanen af! Zy schenke U moed en kracht;
 Om over uwe smart eerlang te zegepraalen!
 Haar zorg waake over U en 't Vorstelyk Geslacht!
 'k Zie, hoe een blyde rei ontzagbre Hemellingen,
 Gezonden te uwer hulpe, u gunstryk bystand bied;
 Deez weert de zorgen, die de Landvoogdije omringen;
 Die wyst in 's Prinsen heil, uw troost in uw verdriet.

Een ander wil met kracht uw zetel ondersteunen,
 Deez' brengen heil en vrede en gunst en welvaart aan,
 Daar andren Leeuwendaal voor overval beschutten,
 En duurzaam om 's Lands wal hun Hemelsch leger slaan.
 Dus strekt Gy dit Gewest, beroofd van zynen Hoeder,
 Daar 't op uw trouw, uw hulp, zyn schreiende oogen vest,
 Door de Englen onderschraagd, een Koninglyke Moeder,
 Dus waakt uw zorg met vrucht voor 't vry Gemeenebest;
 't Smeekt om uw dierbre Gunst, o glorie der Vorstinnen!
 't Vertrouwt zyn waar belang aan uwen wyzen raad:
 Zoo blyft Gy 't heil des Lands gelyk uw eigen minnen,
 En strekt den Batavier, naast God, ten toeverlaat;
 Zoo zal uw Naam, Prinses! ons eeuwig dierbaar wezen;
 Zoo zal het Nageslacht eens, in gewenschten stand,
 In Nederlands Kronyk, dien met dees woorden lezen,
 'Dit's ANNA, WILLEMS Weêuw, Beschermster van ons Land.'
 Zoo zien wy 's Prinsen deugd in zynen Zoon herleven,
 Uw Zoon, uw WILLEM. God' door traanen afgebeên?
 Zoo zie 's Volksliefde Hem ten top van eer verheven!
 Zoo bloei ORANJES Stam door alle de eeuwen heen!

Daar Mejuffrouw BLOMMESTEYN reeds hem nog eens dit Dichtstuk had hooren lezen,
 verwonderde zij zich nu zeer over de groote aandoenlijkheid van toon, die in de
 stem van haren man merkbaarder was, dan anders, daar die bij het einde zelfs
 eenigzins begon te beven. 'Met moeite,' zeide hij met eene nog verflaauwende stem,
 'met moeite ANTJE! heb ik dit stuk ten einde gebragt, en op het laatst begonnen zelfs
 de letters voor mijne oogen te schemeren...' 'Waarlijk,' zeide zij, 'BLOMMESTEYN! Gij
 trekt u te sterk den dood van den overledenen Vorst aan. Met al onze treurigheid
 kan men dien dierba-

ren niet weder in het leven wekken, en waarlijk de troostgronden, die Juffrouw VAN MERKEN aan de Vorstin Weduwe te gemoet voert, zijn zoo krachtig en ook voor elk goed Christen zoo gewichtig, dat men niet van murmurering is vrij te spreken, wanneer men de droefheid zoo verre trekt als gij. Bedenk toch: gij hebt aan uwe uitgebreide betrekkingen, en aan onze jonge kinderen, aan het lieve jongske, ons WILLEMPJE, uwe pligten te vervullen.'

'Gij hebt groot gelijk,' antwoordde BLOMMESTEYN, 'maar laat ik het u mogen zeggen, schoon zeker de droefheid, die ik over den dood van den Vorst gevoel, mij eenen nieuwen schok gegeven heeft; ik voel, dat het daar (*op zijne borst wijzende*) dat het daar niet goed is - en gij moet u niet voorstellen, ANTJE! dat ik dezen winter doorleven zal. Ik gevoel eene ongewone matheid door alle mijne leden, en op dit oogenblik ben ik zeker weder niet vrij van koorts.... waarom het best zal zijn, dat ik mij spoedig naar bed begeef.'

Zijne huisvrouw, die hem meermalen, vooral in de laatste maanden, zoo zwaarmoedig had hooren spreken, en dus niets bijzonders vond in deze neêrslagtige uitdrukking, raadde hem, om dan maar zijn rust te nemen, vertrouwend dat den volgenden dag die duistere gedachten wel weder uitgeslapen zouden zijn. Hij ging te bedde, en ANNA, hoe

geruststellende zij gesproken had, maakte zich, toen zij een uur later eens kwam zien, hoe hij gesteld was, toch zoodanig bekommerd, dat zij zijnen broeder HENDRIK en neef VAN DALEN, van het kantoor liet roepen, met welke beide BLOMMESTEYN wel sprak, maar, zoo verward, en weinig te zamenhangende, dat zij voor deszelfs huisvrouw niet konden verzwijgen, hoe zij althans de koorts van een' zeer ernstigen aard hielden, haar daarom radende, om nog voor den nacht eenen Doctor te laten halen. Volvaardig voldeed ANNA aan dit voorstel, en deze verklaarde, 'dat, daar de koorts nog in het opkomen was, het hem zeer moeilijk viel, iets bepaalds over de ziekte zelve te gissen. Alleen scheen het hem toe dat de pols eene groote zwakheid kenteekende, even als van iemand, die reeds eenige dagen ziek gelegen had.'

Na het vertrek van den Doctor, bood zich VAN DALEN terstond aan, om den op handen zijnde nacht bij zijnen oom te waken, hetwelk door zijne Tante volvaardig werd aangenomen. Denzelven bragt BLOMMESTEYN in groote onrust en woeligheid door, en dikwerf had VAN DALEN veel moeite, om hem, daar, toen hij in de hitte der koorts kwam, zijn hersengestel hevig aangedaan was, te bepraten, dat hij het bed bleef houden. - Tegen den laat aanbrekenden ochtend, raakte hij eenigermate

in slaap, waarin hem zijne ANNA vond, die al vroegtijdig aan de sponde van zijn ziekbed stond.

Toen hij uit dezen slaap kwam, scheen zijn gestel toch iets rustiger, en daaruit besloot ANNA, die nog al het beste hoopte, dat de koorts afgeloopen zoude zijn; schoon het alleen een geringe tuschenpoozing van derzelver hevigheid was.

BLOMMESTEYN zich in het bed een weinig met moeite oprigtende, reikte zijne klamme hand aan ANNA, en, daar zij hem met alle teederheid naar zijnen toestand vroeg, antwoordde hij: 'Ik kan u niet beschrijven, ANTJE! wat 'er in mijn gestel omgaat... maar zeg mij, zeg mij... wat datum is het heden.' 'Het is de eerste December,' was haar antwoord.' 'Dus,' zeide hij met een' zwaren zucht, als of 'er een steen van zijn hart genomen werd, 'dan zijn wij niet meer in November... November is voorbij.... die maand, die Dr. LUDEMAN mij als doodelijk had voorspeld...'

Mejuffrouw BLOMMESTEYN zeide: 'Bedenk u maar wel, BLOMMESTEYN! en stel u gerust. Gij zult het u immers wel herinneren: gisteren was het immers de dertigste November...' 'Ja! ja!' hernam hij. 'Ik heb tegen die maand wat opgezien... en gister avond dacht ik niet anders, dan dat ik stierf...' 'Nu,' antwoord-

de ANNA, 'die dag, die maand is dan voorbij... houd dan nu uwe rust, en alles zal zich nog wel schikken.'

Toen de Doctor 's morgens vroegtijdig teruggekomen was, en na een naauwkeurig onderzoek ontdekte, dat de koorts verre van af was, maar weder zich zelfs verhief, kon hij, 's mans huisvrouw, naar deszelfs staat vernemende, niet onkundig laten, dat 'er eene ziekte van belang aan het opkomen was, maar welker oorzaak hem nog duister bleef. Nu rekende ANNA zich verplicht, om aan hem te openbaren, hoe zij, toevallig, ontdekt had, dat, buiten andere ontroeringen, en den geweldigen schok, dien zijn gestel van dien trap op de borst geleden had, hij heimelijk eene doodelijke benaauwdheid gekoesterd had over zekere voorspelling, welke hem Dr. LUDEMAN wegens de maand November had gedaan, als van een' doodelijken aard voor hem zullende zijn, zoo hij niet zeer getrouw van diens medicijnen gebruikte. 'ô Mejuffrouw!' zeide nu de Doctor, 'deze angst heeft sedert maanden dan reeds uws mans gestel heimelijk ondermijnt, en ik vrees, dat hij misschien ook een der slagtoffers zijn zal der voorspellingen van eenen verwaanden en ondeugenden kerel, die, door de verbeeldingskracht op te wekken, en zekere akelige indrukken hun te geven, welke dwaas genoeg zijn, om hun horoscoop te laten trekken, later door den angst, die hij hun weet aan-

te jagen, zoovele zijne voorspellingen ziet bewaarheden, of welke althans kort daarna hunne ligtgeloovigheid met den dood betalen.'

Zeer getroffen was Mejuffrouw BLOMMESTEYN over deze uitspraak van den Geneesheer, die zij, als het vonnis des doods over haren man uitgesproken, aanmerkte. Nog eenige hoop stelde zij echter 'er op, of de toesprake van Ds. A***, voor hem van eenigen dienst zoude zijn, daar hij altijd zooveel vertrouwen in dezen gesteld had; en des verzocht zij haren neef VAN DALEN, om dien eerwaardigen geestelijke te bidden, dat hij, hoe eer zoo beter, een bezoek aan haren man geven wilde. Met grooten spoed kwam deze en verstond met diep gevoel van leed, welke de waarschijnlijk medewerkende oorzaak der krankheid was, en, nadat hij een bezoek aan BLOMMESTEYN gegeven had, hield hij zich daarvan volkomen overtuigd, doch oordeelde, dat de zwakheid van den lijder, bij wien zich de verheffing van de koorts weder zichtbaar begon te openbaren, niet toeliet, over dit onderwerp eenigzins geregeld te spreken; waarom hij achte niets meer te moeten doen, dan in eenige weinige stichtelijke bewoordingen den zieken, op diens verzoek, aan de hoede van den Almagtige op te dragen.

Kort hierna ging Mejuffrouw BLOMMESTEYN met haar' WILLEM bij zijn krankbed, maar hij

gaf duidelijke bewijzen, dat hij haar noch zijn WILLEMPJE meer kende, dewijl hij haar eenen verkeerden naam gaf, en het kind voor het jongste kind van VALKENBURG hield. Nog eenige dagen worstelde zijn voormalig sterk gestel tegen het geweld der ziekte, ja, schoon hij niet weder tot zijne bewustheid kwam, waren 'er nog wel oogenblikken, waarin vooral zijne ANNA, die hem hartelijk lief had, hope meende te mogen koesteren op zijne herstelling, hoewel de geneesheer zoo verstandig was, om dezelve geen voedsel te geven. Eindelijk bezweek de lijder en zijn gestel door onderscheiden oorzaken ondermijnd, stortte in, nadat het naauwelijks eene halve eeuw bestaan had, daar deszelfs oorspronkelijke aanleg was, om tot den hoogsten ouderdom, dien anders het menschelijk leven bereiken kan, voort te duren.

Hij stierf, diep betreurd door zijne gade, die hem zoo hartelijk beminde, beschreid door zijne kinderen, die, ondanks zijne gebreken, toch eene groote mate van achting voor hem koesterden, en beklaagd door zijne vrienden. Alleen zijn broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, die tegen den dag van de begrafenis over was gekomen, kon, toen DIXON met hem bij het lijk van BLOMMESTEYN stond, niet nalaten zijne twijfeling te verklaren, of zich de Goddelijke Genade over hem wel zou uitstrekken, van wiens be-

keering aan hem althans nooit eenige zichtbare blijken waren voorgekomen. 'Man, man!' zeide toen DIXON, op het lijk van BLOMMESTEYN wijzende, 'ik beef over zulk eene onchristelijke twijfeling, die gij met een ijskoud hart, bij de kist van uwen eigen broeder uiten durft. Zwakheden, gebreken, heeft mijn veeljarige vriend BLOMMESTEYN zeker gehad, maar hij had die met de meeste menschen gemeen. Zijn karakter, zijn stand deed die meer uitblinken, dan bij lieden van een' bezadigder aard, in eenen beperkter levenskring, en dien het dikwerf alleen hapert aan de middelen, om tot zekere uitspattingen te komen. Hij viel somtijds - hij struikelde dikwijls; doch, naar zijne verstandelijke en zedelijke krachten, stond hij altijd op. Hij deed wel, waar hij kon, en was een opregt vriend van zijn Vaderland. Ja! hij was, en hiermede scheide ik van hem, hij was een levendig beeld van het verzwakkend volkskarakter der Nederlanders, dat, hoeveel het van deszelfs vorige kracht en grootheid verloren heeft, nog vele oorspronkelijk goede trekken behouden, doch misschien slechts eene zekere mate van tegenspoed noodig heeft, om zich op te beuren tot eene hoogte, die voor hetzelfde onbereikbaar zal blijven, zoolang het althans door de koestering der weelde verweekt en meer en meer bedorven wordt -

en [zijne hand zachtken op het voorhoofd van het lijk met aandoening leggende]
en hiermede vaarwel, mij zwakke maar goedhartige vriend! dien ik in beteren stand
weder hoop te ontmoeten!’

Einde van het Vierde en Laatste Deel.